

SIVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

SEYYİD YAHYÂ ŞİRVÂNÎ'NİN ŞİFÂÜ'L-ESRÂR'I ÜZERİNDE
TARİHÎ DİL BİLGİSİ ÇALIŞMASI

Doktora Tezi

Abdulkadir BAYRAM

Sivas

Kasım 2018

SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

**SEYYİD YAHYÂ ŞİRVÂNÎ'NİN ŞİFÂÜ'L-ESRÂR'I ÜZERİNDE
TARİHÎ DİL BİLGİSİ ÇALIŞMASI**

Doktora Tezi

Abdulkadir BAYRAM

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Bilâl YÜCEL

Sivas

Kasım 2018

KABUL VE ONAY

Üniversite: : Cumhuriyet Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ana Bilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Tezin Başlığı : Seyyid Yahyâ Şirvânî'nin Şifâü'l-Esrâr'ı Üzerinde Tarihi Dil Bilgisi Çalışması
Savunma Tarihi : 09/11/2018
Danışmanı : Prof. Dr. Bilâl YÜCEL

Unvanı - Adı Soyadı

İmza

Jüri Başkanı : Prof. Dr. Recep TOPARLI

Üye : Prof. Dr. Bilâl YÜCEL

Üye : Prof. Dr. Mustafa ARGUNŞAH

Üye : Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN

Üye : Prof. Dr. H. İbrahim DELİCE

Oy Birliği

Oy Çokluğu

Abdulkadir BAYRAM tarafından hazırlanan Seyyid Yahyâ Şirvânî'nin Şifâü'l-Esrâr'ı Üzerinde Tarihi Dil Bilgisi Çalışması başlıklı tez, kabul edilmiştir.

..../..../.....

Prof. Dr. Ahmet ŞENGÖNÜL
Enstitü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde hazırladığım bu Yüksek Lisans/Doktora/Sanatta Yeterlik tezinin bizzat tarafımdan ve kendi sözcüklerimle yazılmış orijinal bir çalışma olduğunu ve bu tezde;

- 1- Çeşitli yazarların çalışmalarından faydalandığımda bu çalışmaların ilgili bölümlerini doğru ve net biçimde göstererek yazarlara açık biçimde atıfta bulunduğumu;
- 2- Yazdığım metinlerin tamamı ya da sadece bir kısmı, daha önce herhangi bir yerde yayımlanmışsa bunu da açıkça ifade ederek gösterdiğimi;
- 3- Başkalarına ait alıntılanan tüm verileri (tablo, grafik, şekil vb. de dahil olmak üzere) atıflarla belirttiğimi;
- 4- Başka yazarların kendi kelimeleriyle alıntıladığım metinlerini, tırnak içerisinde veya farklı dizerek verdiğim yine başka yazarlara ait olup fakat kendi sözcüklerimle ifade ettiğim hususları da istisnasız olarak kaynak göstererek belirttiğimi,

beyan ve bu etik ilkeleri ihlal etmiş olmam halinde bütün sonuçlarına katlanacağımı kabul ederim.

30.11/2018

Abdulkadir BAYRAM

ÖN SÖZ

Türkçe, tarih boyunca çok geniş bir coğrafyada konuşulmuş ve yazılmış önemli bir dildir. Bu bağlamda geniş coğrafyaya yayılmış durumda çok sayıda eser bulunmaktadır.

Türkiye sınırları içinde ve dışında üniversitelerin lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimlerinde Arap harfli Türkçe metinler üzerinde çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalar Türkçenin geçmiş dönemlerdeki durumuna ışık tutmaktadır.

Yaptığımız çalışmada karşılaştırmalı yöntemi benimsedik. Bu şekilde Eski Anadolu Türkçesinden Türkiye Türkçesine geçiş döneminin, ses ve şekil bilgisi açılarından gelişimini ortaya çıkarmayı ve bu alanda yapılan çalışmalara katkıda bulunmayı amaçladık.

Bu amaçla, Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi koleksiyonu, 2283 numarada kayıtlı olan, Seyyid Yahyâ Şirvânî'nin 16. yüzyıl eseri “Şifâü'l-Esrâr” üzerinde çalıştık. Ortaya çıkan verileri önceki yüzyıl eserlerinden; Kitab-ı Gunya (14. yy.), Varka ve Gülşah (14. yy.), Kaşâşü'l-Enbiyâ Tercümesi (15 yy.), Kemal Ümmî Divânı (15. yy.) ve Vasiyyet-Name (16. yy.) ile karşılaştırdık.

Bu çalışma *İnceleme, Metin ve Dizin/Sözlük* olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Metin bölümünde Arap harfli metnin hem Türkçe hem Arapça kısımları çeviri yazıya aktarılmıştır.

İnceleme bölümünde Yazım Özellikleri, Ses Bilgisi ve Şekil Bilgisi olmak üzere üç kısım bulunmaktadır. Birinci kısımda ünlülerin ve ünsüzlerin, kelime başında, ortasında ve sonunda yazılış şekilleri, bazı edat ve bağlaçların yazılış şekilleri, bazı kelimelerin genel eğilim dışında yazılışları, metinden örnekler verilerek ele alınmıştır. İkinci kısımda ses bilgisi üçüncü kısımda ise şekil bilgisi özellikleri metinden örnekler verilerek incelenmiştir. Tespit edilen özellikler 14, 15 ve 16. yüzyıla ait, daha önce üzerinde bilimsel çalışma yapılmış, belirlediğimiz beş eserle karşılaştırılmış, yapılan bu karşılaştırmalar tablolara aktarılmış ve değerlendirmeye gidilmiştir.

Dizin bölümünde metnin Türkçe kısımlarındaki sözcükler ve bu sözcüklerin aldıkları çekim ekleri alfabetik olarak sıralanmış, sözcüklerin anlamları verilmiştir. Sözcüklerin bulunduğu yerlerin varak ve satır numaraları da eklenmiştir.

Yapılan inceleme ve değerlendirmelerin sonucunda; bu dönemde bir kapalı e (è) ünlüsünün var olduğu, Eski Anadolu Türkçesi döneminde yuvarlakları kullanılan bazı ünlülerin eserimizde düz ünlü taşıyan örneklerinin olduğu ve Türkiye Türkçesindeki

kullanıma doğru bir geçişin olduğu, söz başı ve sonu ünsüz tercihleri konusunda ikili kullanımlar bulunmakla birlikte Türkiye Türkçesine doğru bir eğilim olduğu, Batı Türkçesinde de bir süre görülen ancak varlığını Doğu Türkçesinde devam ettiren bazı özelliklerin bulunduğu gibi bilgilere ulaşılmıştır.

Doktora ders döneminde engin bilgi birikimleri ve kaynaklarından yararlandığım değerli hocalarım Sayın Prof. Dr. Recep TOPARLI'ya, Sayın Prof. Dr. H.İbrahim DELİCE'ye, Sayın Doç. Dr. Emin EMİNOĞLU'na, tez konusunun belirlenmesinde, tezin yazılması ve bitirilmesi konularında, ayrıca alanla ilgili bütün diğer konularda yardımlarını esirgemeyen tez danışmanım değerli hocam Sayın Prof. Dr. Bilâl YÜCEL'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Bütün eğitim hayatım boyunca desteklerini esirgemeyen aileme, doktora eğitimi boyunca bütün zorlu süreçlerde yanımda olan değerli eşime teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
TABLolar DİZİNİ	vii
KISALTMALAR	ix
ÖZET	xi
ABSTRACT	xiii
1. GİRİŞ	1
1.1. Seyyid Yahyâ Eş-Şirvanî El-Bakuvî	7
1.1.2. Hayatı.....	7
1.1.3. Eserleri.....	9
2. İNCELEME	15
2.1. Yazım Özellikleri	15
2.1.1. Ünlülerin Yazılışı.....	15
2.1.1.1. a Ünlüsünün Yazılışı:.....	15
2.1.1.2. e Ünlüsünün Yazılışı:.....	15
2.1.1.3. ı ünlüsünün yazılışı	16
2.1.1.4. i Ünlüsünün Yazılışı	17
2.1.1.5. o Ünlüsünün Yazılışı.....	17
2.1.1.6. ö Ünlüsünün Yazılışı.....	18
2.1.1.7. u Ünlüsünün Yazılışı.....	18
2.1.1.8. ü Ünlüsünün Yazılışı.....	19
2.1.2. Ünsüzlerin Yazılışı	19
2.1.2.1. b ve p Ünsüzlerinin Yazılışı:.....	19
2.1.2.2. c ve ç Ünsüzlerinin Yazılışı:	20
2.1.2.3. η Ünsüzünün Yazılışı:.....	20
2.1.3. Bazı Bitişik ve Ayrı Yazılışlar.....	20
2.1.3.1. Bazı Bağlaç ve Edatların Yazımı	20
2.1.3.1.1. Kim Bağlacının Bitişik Yazılışı	20
2.1.3.1.2. Ki Bağlacının Bitişik Yazılışı	20
2.1.3.1.3. İle Bağlacının Bitişik Yazılışı	21
2.1.3.1.4. İçün Edatının Bitişik Yazılışı	21

2.1.3.1.5. Ek-Fiilin Yazılışı	21
2.1.4. Bazı Sözcüklerin Değişik Yazımları.....	22
2.1.4.1. Bazı Hemzeli Sözcüklerde Hemze'nin Y'ye Değişmesi.....	22
2.1.4.2. Bazı Örneklerde Atıf Vavının Hareke ile Verilmesi.....	22
2.1.4.3. Damak n'sinin Farklı Yazılışı.....	22
2.1.4.4. Klasik İmlasından Uzaklaşmış Yazılışlar	22
2.1.4.5. Farsça Yazıma Sadık Kalma Örneği.....	23
2.1.4.6. Arapça kelimelerin ünlü kullanılarak yazılışları.....	23
2.1.4.7. Bazı kelimelerin iki şekilde yazılışları:.....	23
2.1.4.8. Belirtme hâli ekinin farklı yazılması:.....	23
2.2. Ses Bilgisi.....	23
2.2.1. Ünlüler	23
2.2.1.1. Kapalı e (è) meselesi	23
2.2.1.2. Ünlü Uyumları	26
2.2.1.2.1. Kalınlık-İncelik Uyumu:	26
2.2.1.2.1.1. Kalınlık-İncelik Uyumuna Girmeyen Ekler:	26
2.2.1.2.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu:.....	27
2.2.1.2.2.1. Köklerde Uyumsuzluk:.....	28
2.2.1.2.2.2. Eklerde Yuvarlak Ünlü.....	29
2.2.1.4.1.1. Sürekli Yuvarlak Ünlüyle Kullanılan Ekler	29
2.2.1.4.1.2. Ünlüsü Düzleşebilen Ekler	32
2.2.1.4.1.2. Sürekli Düz Ünlü Taşıyan Ekler	34
2.2.1.4.1.3. Ünlüsü Yuvarlaklaşabilen Ekler.....	36
2.2.1.5. Ünlü Değişmeleri	38
2.2.1.5.1. Ünlü Türemesi	38
2.2.1.5.2. Ünlü Düşmesi	39
2.2.1.5.2.1. Orta Hece Ünlüsünün Düşmesi	39
2.2.1.5.2.2. Ek-fiilin Düşmesi	40
2.2.1.5.2.3. Birleşme Sonucu Ünlü Düşmesi.....	41
2.2.1.5.4 İnce Sıraya Geçiş.....	42
2.2.1.5.5. Yuvarlaklaşma.....	43
2.2.1.5.6. Düzleşme	43

2.2.2. Ünsüzler.....	44
2.2.2.1. Ünsüz Değişmeleri.....	44
2.2.2.1.1. Söz Başı Ünsüzleri	44
2.2.2.1.1.1. b-/p- konusu:	44
2.2.2.1.1.2. b-/v- konusu:	44
2.2.2.1.1.3. k-/g- konusu:	45
2.2.2.1.1.4. t-/d- konusu	46
2.2.2.1.2. Söz içi ve Söz Sonu Ünsüzleri	47
2.2.2.1.2.1. -ğ-/-y- konusu.....	47
2.2.2.1.2.3. -k>-h- değişmesi.....	49
2.2.2.2. Ötümlüleşme	49
2.2.2.2.1. Birincil Uzun Ünlüler Sebebiyle Ötümlüleşme	49
2.2.2.2.2. İki Ünlü Arasında Ötümlüleşme	50
2.2.2.3. Ünsüz Düşmesi	52
2.2.2.3.1. bol-/ol- fiili	52
2.2.2.3.2. ğ-/g-> ø-	52
2.2.2.3.3. -ğ,-g>ø	53
2.2.2.3.3. -l->ø.....	54
2.2.2.3.4.....	55
2.2.2.3.5. -w>ø	55
2.2.2.4. Ünsüz Türemesi	56
2.2.2.4.1. n Türemesi.....	56
2.2.2.4.2. y türemesi	57
2.2.2.4.3. v türemesi	58
2.2.2.5. Ünsüz Uyumu	58
2.2.2.6 Göçüşme (Metatez).....	60
2.2.3 Hece Düşmesi	61
2.3.Şekil Bilgisi	61
2.3.1. Kelime Türetme	61
2.3.1.1.İsimden İsim Türetme Ekleri	61
2.3.1.2. Fiilden İsim Türetme Ekleri.....	65
2.3.1.3 İsimden Fiil Türetme Ekleri.....	66

2.3.1.4. Fiilden Fiil Türetme Ekleri	68
2.3.2. Sözcük Türleri.....	70
2.3.2.1. İsimler	70
2.3.2.1.1. İsim Çekimi	70
2.3.2.1.1.1. Çokluk Eki.....	70
2.3.2.1.1.2. İyelik Ekleri.....	71
2.3.2.1.1.3. Hâl Ekleri	73
2.3.2.2. Sıfatlar	78
2.3.2.2.1. Niteleme Sıfatları	78
2.3.2.2.2. Belirtme Sıfatları	78
2.3.2.2.2.1. İşaret Sıfatları	78
2.3.2.2.2.2. Sayı Sıfatları	79
2.3.2.2.2.3. Belirsizlik Sıfatları	79
2.3.2.2.2.4. Soru Sıfatları.....	79
2.3.2.2.3. Sıfatlarda Pekiştirme	79
2.3.2.3. Zamirler.....	80
2.3.2.3.1. Şahıs Zamirleri	80
2.3.2.3.2. İşaret Zamirleri	81
2.3.2.3.3. Dönüştürme Zamirleri	81
2.3.2.3.4. Soru Zamirleri	82
2.3.2.3.5. Belirsizlik Zamirleri	82
2.3.2.4. Zarflar.....	83
2.3.2.4.1 Zaman Zarfları.....	83
2.3.2.4.2. Yer-Yön Zarfları.....	84
2.3.2.4.3. Durum (Hâl) Zarfları	84
2.3.2.4.4. Miktar Zarfları	85
2.3.2.4.5. Soru Zarfları	85
2.3.2.5. Edatlar	86
2.3.2.6. Bağlaçlar	88
2.3.2.7. Fiiller.....	90
2.3.2.7.1. Fiil Çekimi.....	90
2.3.2.7.1.1. Şahıs Ekleri.....	90

2.3.2.7.1.2. Basit Çekimler.....	93
2.3.2.7.1.2.1. Bildirme Kipleri	93
2.3.2.7.1.2.2. Tasarlama Kipleri.....	98
2.3.2.7.1.3. Birleşik Çekimler	104
2.3.2.7.1.3.1. Hikâye	105
2.3.2.7.1.3.2. Rivayet	105
2.3.2.7.1.3.3. Şart	105
2.3.2.7.2. Birleşik Fiil.....	106
2.3.2.7.2.1. Bir İsim Bir Yardımcı Fiille Kurulan Birleşik Fiiller	106
2.3.2.7.2.2. Bir İsim ve Bir Asıl Fiille Kurulan Birleşik Fiiller	108
2.3.2.7.2.3. Tasvir Fiilleri.....	109
2.3.2.7.2.4. Karmaşık Fiiller.....	110
2.3.2.7.2.5. Belirleyici Birleşik Fiiller	110
2.3.2.8. Fiilimsiler.....	111
2.3.2.8.1. İsim-Fiiller.....	111
2.3.2.8.2. Sıfat-Fiiller	112
2.3.2.8.3. Zarf-Fiiller	113
2.3.2.9. Ek-Fiil	118
2.3.2.9.1. Bildirme Çekimi.....	118
2.3.2.9.2. Görülen Geçmiş Zaman Çekimi.....	118
2.3.2.9.3. Öğrenilen Geçmiş Zaman Çekimi.....	118
2.4.Söz Varlığı.....	120
3.METİN	121
4.DİZİN	475
SONUÇ.....	709
KAYNAKÇA	713
TIPKIBASIM	717
ÖZGEÇMİŞ.....	719

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Eski Türkçede Kapalı e.....	24
Tablo 2. Kapalı e Karşılaştırması.....	25
Tablo 3. Kalınlık-İncelik Uyumuna Girmeyen Ekler Karşılaştırması	27
Tablo 4. Sürekli Yuvarlak Ünlüyle Kullanılan Ekler Karşılaştırması	31
Tablo 5. Ünlüsü Düzleşebilen Ekler Karşılaştırması	33
Tablo 6. Sürekli Düz Ünlü Taşıyan Ekler Karşılaştırması.....	35
Tablo 7. Ünlüsü Yuvarlaklaşabilen Ekler Karşılaştırması.....	37
Tablo 8 Ünlü Türemesi Karşılaştırması	38
Tablo 9. Orta Hece Ünlüsünün Düşmesi Karşılaştırması	40
Tablo 10. Ek-Fiilin Düşmesi Karşılaştırması.....	41
Tablo 11. Birleşme Sonucu Ünlü Düşmesi Karşılaştırması.....	42
Tablo 12 İnce Sıraya Geçiş Karşılaştırması	43
Tablo 13. Söz Başı b-/p- Karşılaştırması	44
Tablo 14. Söz Başı b-/v- Karşılaştırması	45
Tablo 15. Söz Başı k-/g- Karşılaştırması	46
Tablo 17. Eski Türkçe -d-/y- Karşılaştırması	48
Tablo 18. -d-/y- Konusu Karşılaştırması	48
Tablo 19. Eski Türkçe -b-/v- Konusu Karşılaştırması.....	48
Tablo 20. -b-/v- Konusu Karşılaştırması	49
Tablo 21. -k>-ğ- Değişmesi Karşılaştırması	49
Tablo 22. Eski Türkçe Uzun Ünlü Karşılaştırması	50
Tablo 23 Birincil Uzun Ünlüler Sebebiyle Ötümlüleşme Karşılaştırması.....	50
Tablo 24. İki Ünlü Arasında Ötümlüleşme Karşılaştırması.....	51
Tablo 25. Eski Türkçe bol-.....	52
Tablo 26. ol-/bol- Karşılaştırması	52
Tablo 27. ğ-/g-> ø- Karşılaştırması.....	53
Tablo 28. -ğ,-g>ø Karşılaştırması	54
Tablo 29. -l->ø Karşılaştırması	55
Tablo 30 -r->ø Karşılaştırması.....	55
Tablo 31-w>ø Karşılaştırması.....	56
Tablo 32. n Türemesi Karşılaştırması	57

Tablo 33. y Türemesi Karşılaştırması	58
Tablo 34. v Türemesi Karşılaştırması	58
Tablo 35. Ünsüz Uyumu Karşılaştırması	60
Tablo 36. Hece Düşmesi Karşılaştırması	61
Tablo 37. İsimden İsim Türetme Ekleri Karşılaştırması	64
Tablo 38. Fiilden İsim Türetme Ekleri Karşılaştırması.....	66
Tablo 39. İsimden Fiil Türetme Ekleri Karşılaştırması.....	68
Tablo 40. Fiilden Fiil Türetme Ekleri Karşılaştırması	70
Tablo 41. Çokluk Eki Karşılaştırması	71
Tablo 42. İyelik Ekleri Karşılaştırması	73
Tablo 43. Hâl Ekleri Karşılaştırması.....	77
Tablo 44. Sıfatlar Karşılaştırması.....	80
Tablo 45. Zamirler Karşılaştırması	83
Tablo 46. Zarflar Karşılaştırması	86
Tablo 47. Edatlar Karşılaştırması.....	87
Tablo 48. Bağlaçlar Karşılaştırması	90
Tablo 49. Zamir Kökenli Şahıs Ekleri Karşılaştırması	91
Tablo 50. Görülen Geçmiş Zaman Çekimi Karşılaştırması	94
Tablo 51. Öğrenilen Geçmiş Zaman Çekimi Karşılaştırması	95
Tablo 52. Geniş Zaman Çekimi Karşılaştırması	97
Tablo 53. Gelecek Zaman Çekimi Karşılaştırması	98
Tablo 54. İstek Çekimi Karşılaştırması.....	99
Tablo 55. Dilek Şart Çekimi Karşılaştırması	101
Tablo 56. Gereklilik Çekimi Karşılaştırması	102
Tablo 57. Emir Çekimi Karşılaştırması.....	104
Tablo 58. Birleşik Çekimler Karşılaştırması.....	106
Tablo 59. Birleşik Fiiller Karşılaştırması	110
Tablo 60. İsim-Fiiller Karşılaştırması	111
Tablo 61. Sıfat-Fiiller Karşılaştırması.....	113
Tablo 62. Zarf-Fiiller Karşılaştırması	117
Tablo 63. Ek-Fiil Karşılaştırması	120

KISALTMALAR

Ar.	: Arapça
Ar.+Far.	: Arapça+Farsça
Ar.+T.	: Arapça+Türkçe
bk.	: Bakınız
çev.	: Çeviren
Çğt.	: Çağatay Türkçesi
ET	: Eski Türkçe
Far.	: Farsça
Far.+Ar.	: Farsça+Arapça
Far.+T.	: Farsça+ Türkçe
haz.	: Hazırlayan
Hrm.	: Harezmi Türkçesi
ist.	: İstinsahı
İta.	: İtalyanca
KET	: Kaşşû'l-Enbiyâ Tercümesi
KG	: Kitab-ı Gunya
Krh.	: Karahanlı Türkçesi
krş.	: Karşılaştırınız
KÜD	: Kemal Ümmî Divânı
OT	: Orta Türkçe
ö. a	: Özel Ad
Soğ.	: Soğdakça
ŞE	: Şifâü'l-Esrâr
T.+Ar.	: Türkçe+Arapça
T.+Far.	: Türkçe+Farsça
tas	: Tasavvufta
vb.	: Ve benzeri, bunun gibi
VG	: Varka ve Gülşah
VN	: Vasiyyet-Name
Yay.	: Yayınevi, yayınları

ÖZET

Bu çalışmada Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi koleksiyonu, 2283 numarada kayıtlı olan Seyyid Yahyâ Şîrvânî'nin Şifâü'l-Esrâr adlı eseri üzerinde Tarihî Türkiye Türkçesinin gelişimi açısından bir inceleme yapılmıştır. Şifâü'l-Esrâr, 14,15 ve 16. yüzyıllara ait belirlenen beş eserle ses ve biçim bilgisi açısından karşılaştırılmıştır.

Şifâü'l-Esrâr adlı "Sırların Şifası" şeklinde anlamlandırabileceğimiz eser, tasavvuf konuludur. Ayet ve hadislerden yararlanarak tasavvuf hakkında bilgiler vermektedir.

Çalışmada Ön Söz, Giriş ve Sonuç bölümlerinin yanı sıra *İnceleme, Metin, Dizin/Sözlük* adlarında üç ana bölüm bulunmaktadır.

İnceleme bölümünde eserin dil özellikleri ortaya çıkarılmış, önceki dönemlerin dil özellikleriyle karşılaştırılmıştır. Böylece, 16. yüzyılın bu esere yansımış dil özelliklerinin ve Tarihî Türkiye Türkçesinin gelişim sürecinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu gelişim sürecinde eserde dikkat çeken birkaç özellik kapalı e (ë) ünlüsünün kullanılması, Eski Anadolu Türkçesinde de bir süre, bazı eserlerde kullanılan, ancak Doğu Türkçesinde kullanılmaya devam eden bazı özelliklerinin bulunması, Türkiye Türkçesine yaklaşan bazı kullanımların bulunmasıdır.

Metin kısmında Arap harfli metnin yazı çevirimi yapılmıştır.

Dizin ve sözlük bölümünde eserde geçen kelimelerin anlamları, alfabe sırasıyla çekim ekleri, ardından varak ve satır numaraları verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Şifâü'l-Esrâr, Eski Anadolu Türkçesi, Seyyid Yahyâ Şîrvânî

ABSTRACT

In this study, Haji Mahmud Efendi Süleymaniye Library collection, which is registered in his book on the 2283 numbers Sayyid Yahya Shirvani Şifâü'l-Esrâr Turkey were examined in terms of the historical development of Turkish. Şifâü'l-Esrâr has been compared in terms of sound and morphology with the five works determined in the 14,15 and 16th centuries.

Şifâü'l-Esrâr's "Healing of Secrets" can be understood as the work, Sufism issue. He gives information about Sufism by using verses and hadiths.

In the study, there are three main sections of Review, Text, Index / Dictionary as well as Preliminary, Introduction and Conclusion sections. In the study section, the language characteristics of the work were revealed and compared with the language characteristics of the previous periods. Thus, the 16th century was reflected in the language features of these historical artifacts and Turkey aimed to reveal the development process of Turkish. a few striking feature in the work in this development process closed e (e) the use of celebrities, a time in Old Anatolian Turkish, used in some of the works, but the presence of some of the features which continue to be used in the eastern Turkish, Turkey is the presence of some use to the upcoming Turkish.

In the text, the text of the Arabic text was translated.

Index and dictionary section of the words in the meaning of the words in the alphabet, respectively, drawing attachments, followed by foil and line numbers are given.

Key Words: Şifâü'l-Esrâr, Old Anatolian Turkish, Seyyid Yahyâ Şîrvânî

1. GİRİŞ

16.Yüzyıl¹

Eski Anadolu Türkçesi 13-15. yüzyıllar arasında Anadolu'da gelişmiştir. 16. yüzyılda Osmanlı Türkçesi dönemi başlar. Ancak Eski Anadolu Türkçesi özellikleri 16. yüzyılın sonlarına kadar devam eder. 16-18. yüzyıllar arasındaki süreçte 16. yüzyılda dil özellikleri Eski Anadolu Türkçesine yakınken, 18. yüzyıla yaklaştıkça dil özelliklerinin Türkiye Türkçesine doğru bir gelişim gösterdiği görülür. Dönemler arasındaki geçişler keskin çizgilerle belirlenemeyeceği için 15-16. yüzyıllar Eski Anadolu Türkçesi özelliklerinin devam ettiği ve klasik Osmanlı Türkçesine geçilmeye başlandığı bir dönemdir.

XVI. yüzyıl, Osmanlı İmparatorluğu'nun yükseliş devresidir. II. Bayezid zamanında Mısır Memluklerine karşı bazı mağlubiyetlere uğrayan ve bilhassa Safevî devletinin kudretli kurucusu Şah İsmail'in Anadolu hatta Rumeli'deki dinî-siyasî propagandalarıyla büyük bir tehlikeye maruz görünen Osmanlı İmparatorluğu I.Selim'in idarî ve askerî dehası sayesinde Safevî tehlikesini kesin surette ortadan kaldırmıştır. Ardından Memlukler devletini de yok ederek Suriye ve Mısır'ın hâkimi olmuştur. Kanuni Sultan Süleyman, babasının deniz siyasetini takip ederek kuvvetli bir donanma oluşturmuştur. Buna bağlı olarak denizlerde de Avrupa'nın en güçlü hükümdarı olmuştur. Doğu'da Doğu Anadolu'nun, Irak'ın, Akdeniz'de Rodos, Sakız, Kıbrıs adalarının, Kuzey Afrika'da Trablus, Cezayir ve Tunus'un alınması; batıda Macaristan fethedilmesi ve buna benzer başarılar imparatorluğun sınırlarını genişletmiştir. Kanuni Sultan Süleyman'ın düzene soktuğu idarî ve askerî yapının bu yüzyılın ikinci yarısında, büyük devlet adamı Sokullu'nun ölümünden sonra bozulmaya başladığı görülmektedir. Bu bozulma etkilerini birdenbire göstermemiş, imparatorluk yüzyılın sonuna kadar aynı gücünü korumuştur.

XVI. yüzyıldaki bu yükselişin ve başarıların, dil ve edebiyata da etkisi oldu. Önemli, büyük şehir ve kasabalarda refah derecesi yükseldi. Özellikle Rumeli'de

---

¹ Bu kısımdaki bilgilerin ayrıntıları için bkz. F. Köprülü, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Ankara 2004; 389-408. A. Bican Ercilasun, *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*, Ankara 2008; 457-458. M. Özkan, *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*, İst. 2000; 42-44. M. Ergin, *Türk Dil Bilgisi*, İst. 2004; 16-23.

büyük kültür merkezleri oluştu. En uzak sınır şehirlerine kadar kurulan ilk okullar, tekkeler ve medreseler İslam dinini ve Türk dilini şehirlerdeki halk arasında yayılmasını sağladı. İmparatorluk, bütün gayretini Rumeli şehirlerine gösterdiği için bu yüzyılda Rumeli'de birçok şair yetiştiğini görüyoruz. Türkçe ile Rumca, Sırpça, Bulgarca arasındaki karşılıklı etkileşimler de bu yüzyılda kuvvetlenmiştir. Doğu Anadolu'nun ve Irak'ın Osmanlıların siyasî hâkimiyetine girmesi de daha önce Azerî-Türk lehçesini kullanan bu bölge şairlerinin, İstanbul sarayının etkisi altında, biraz farklı olan, Osmanlı lehçesini kullanmalarına sebep oldu. İmparatorluğun bir parçası olan Kırım'da da Osmanlı kültürünün kuvvetlendiği, eskiden beri orada yerleşmiş olan edebî doğu Türkçesi yerine Osmanlı lehçesinin edebî dil olarak yerleşmeye başladığını görüyoruz. Kırım hanlarından Devlet Giray ve özellikle Gazi Giray Osmanlı lehçesiyle şiirler yazmıştır. Bunun yanında Kırım şehirlerinden birtakım şairler de yetişmiş Kırım hanlarının sarayında, Osmanlı şairleri ilgi görmüştür.

Bu yüzyıldaki Osmanlı padişahları, şehzadeleri hemen hepsi, ilim ve sanata oldukça önem vermişlerdir. Şiir, edebiyat ve ilimle uğraşan padişah ve şehzadeler de bulunmaktadır. Diğer kardeşleri gibi şair olan ve Farsça divanından başka Türkçe ve Çağatayca şiirleri de bulunan I.Selim şair ve âlimleri ödüllendirir, onları daima yanında bulundurur, hatta sefere gidip gelirken yollarda kitaplar da tercüme ettirirdi. Muhibbî mahlası ile şiirler yazan ve bir divan tertiplemiş olan Kanuni Sultan Süleyman da âlimleri himaye ediyor ve birçok kitap tercüme ediyordu. XVI. yüzyılda devletin başarıları, fetihleriyle ve refah seviyesinin artmasıyla, Anadolu ve Rumeli'nin merkezlerinde birçok şair, müellif ve mütercim yetişmiştir. Bunun sonucunda Anadolu Türkçesi imparatorluğun ilim ve sanat dili olmuş, büyük ilim ve sanat adamları yetiştirmiş, Arapça ve Farsçayla başarılı bir şekilde rekabet etmiştir. XVI. yüzyılda Türk edebiyatı üzerinde Câmî ile Nevâyî'nin de kuvvetli etkileri görülür. İran edebiyatının yetiştirdiği büyük klasiklerin sonu olan Câmî'nin birçok eseri bu yüzyılda Türkçeye tercüme edilmiş, özellikle mesnevileri Türk mesnevicilerine örnek olmuştur. Nevâyî dönemin büyük Türk-Çağatay şairidir. Edebiyat çevrelerinde büyük ün ve değer kazanmıştır. Birçok eseri taklit edilmiştir. Bu etki altında Çağatay Türkçesiyle şiirler yazmak Anadolu coğrafyasında moda olmuştur. Bu yüzyılda I.Selim'den başlayarak Hâfız, Acem, Niyâzi, Sâni, Azmî,

Selâhî, Hazânî gibi birtakım şairler Nevâyî'ye Çağatayca nazireler söylemişler, mesnevîciler de onun mesnevîlerinden istifade ettikleri için eserlerinin mukaddimelerinde ondan saygıyla bahsetmişlerdir.

Edebî hayat, büyük şehirlerde, Bağdat, Diyarbakır, Konya, Kastamonu, Bursa, Edirne, Üsküp gibi eski kültür merkezlerinde, önem kazanmış ve büyük ilerleme kaydetmiştir. Bu gelişmelere rağmen en büyük faaliyet imparatorluk merkezi olan İstanbul'daydı. Hükümdarın, vezirlerin ve diğer devlet adamlarının sarayları, şairlerin buluşma yeri idi. Onlardan başka Zâtî, Karamanlı Subûti, Rahikî gibi küçük ticaretle veya remilcilikle uğraşan şairlerin dükkânları, Bahşî'nin Beşiktaş'taki bahçesi, Galata'nın meşhur meyhaneleri, Sütlüce'de Caferâbad tekkesi gibi bazı tekkeler, Karabali-zâde gibi bazı zengin adamların, Kâtibî, Nigârî, Zeyrekî gibi birtakım zengin şairlerin konakları, evleri de şairlerin toplantı yeri olmuştur.

Bütün bu açıklamalar gösteriyor ki Türkiye'de ilim ve sanat hayatı büyük bir gelişme göstermiştir. Mimaride, nakkaşlıkta, musikide ve bazı ilim şubelerinde bu gelişim göze çarpar. Mimar Sinan gibi bir sanat dehasını, İbni Kemal (Kemal Paşazade), Ebussuûd, Kınalızâde gibi âlimleri yetiştiren bu devir şiirde Zati, Rahmî, Hayalî gibi kudretli şairleri yetiştirmiştir. Bunların dışında İstanbul'da büyük sanatkâr Baki'yi imparatorluğun doğu sınırlarında da sanatının birçok unsurunu Azeri lehçesi edebiyatından alan büyük şair Fuzûlî'yi yetiştirmiştir. Uzun süre Fars edebiyatını taklit etmeye çalışan şairlerimiz, bu devirde kendi edebiyatlarını oluşturmuş ve Farsça eserlerden aşağı kalmayacak eserler yazmışlardır.

Bu genel açıklamalardan sonra XVI. yüzyılda nazım ve nesri geliştiren şahsiyetlere bakacak olursak: Kaside ve gazel türlerinde, sırasıyla Zati, Fuzûlî, Bâkî bu devrin en büyük üstatlarıdır. Hatta yalnız, kaside ve gazelde değil Osmanlı nazımının gelişmesinde bu şairlerin önemi büyüktür. Bu yüzyılın ilk yarısında büyük şöhret kazanan Balıkesirli Zati pek çok kaside ve gazelden başka, manzum ve mensur birtakım eser de yazmış, çağdaşları tarafından büyük bir üstat ve bir tenkitçi gibi tanınmıştır. Zati, Kara Fazlı, Hayretî, İshak Çelebi Yahya Bey gibi cidden kıymetli sanatkârlarla aynı yüzyılda yaşadığı halde şöhretiyle onları gölgede bıraktı.

Bu yüzyılda mesnevî şeklinde birçok dini sûfiyâne eser, evliyâ menkıbelerine ait kitaplar, tarikatlarla ilgili eserler, manzum lügat kitapları yazılmıştır. Bu eserler

din tarihi bakımından oldukça önemlidir. Bu didaktik mahsüller arasında Câmî ve Nevâyî'yi taklit ederek Kırk Hadis tercümeleri yazan Usûlî, Fevrî, Merdûmî Ali, Hâkanî'nin eserleri yine Hâkanî'nin hilyesini sayabiliriz. Bu yüzyılda Türkiye'de tasavvuf akımı yaygınlaşmış ve yeni tarikatlar kurulmuştur. Bu tarikatlarla ilgili eserler yazılmıştır. Arapça ve Farsçadan birçok eser tercüme edilmiştir. Adeta her tarikatın kendine özgü bir edebiyatı oluşmuştur.

XVI. yüzyılda nazım türündeki eserlerden sonra nesir türünün gelişimi ile ilgili şunlar söylenebilir: Edebî nesrin dili gittikçe ağırlaşmış ve daha sanatlı bir hâl almıştır. Yazarların Arap ve Fars edebiyatını ayrıntılarıyla bildiklerini gösterme konusunda adeta yarışa girmesi, bu dönem nesrini iyice anlaşılabilir hâle getirmiştir. Sanat yapma kaygısı yüzünden eserde anlatılmak istenen esas konu bile ihmal edilmiştir. Bu yüzyılın en büyük yazarları sayılan Lâmiî, Kemal Paşazâde, Celâlzâde, Feridun Bey, Azmî, Hümayunnâme mütercimi Ali Çelebi, Kınalızâde Ali Çelebi, Hoca Sadeddin gibi şahsiyetlerin mensur eserlerinde, bu ağır ve sanatlı dil görülmektedir. Bu sanatlı üslup nazımdan çok nesirde kendini göstermiş ve sade dil kullanan eserler değersiz görülmüştür. Sade dil kullanan eserlerin yazarları da, Arap ve Fars edebiyatını bilmediği düşünülerek, değersiz görülmüştür. Bu kadar ağır üslubun eserin tamamına yansıtılması imkânsız olduğundan eserlerin ağırlıklı olarak mukaddime kısımları bu şekilde yazılmıştır. Örnek olarak Bâkî'nin mensur eserlerinde sade, zarif bir dil ve üslup vardır. Devlete ait belgelerde dil oldukça sadedir. Halk için yazılan hikâye veya dini kitaplarda da konunun anlaşılması için sade bir dil ve üslup kullanılmıştır. Bu devrin mensur eserleri arasında Fuzûlî'nin Hadîkatü's-Süedâ'sı üslubunun zarifliği ve canlılığı ile önemli bir yer tutar. Lisânü Hümayunnâme, yazarının dili kadar ağır ve sanatlı olmamakla beraber sade bir dil de sayılmaz. Büyük sanatkâr Hüseyin Vâiz'in Ravzatü'ş-Şühedâ'sını örnek tutmuş fakat edebî değeri bakımından büsbütün orijinal bir eser ortaya koymuştur. Şikâyetnâme ismiyle şöhret kazanan küçük mektubu da Fuzûlî'nin kuvvetli bir nesir yazarı olduğunu gösterir. Lâmiî'nin Maktel-i Hüseyin'i, Gelibolulu Câmî'nin Saadetnâme adını verdiği Ravzatü'ş-Şüheda tercümesi, XVI. yüzyılda bu konunun ne kadar önem kazandığını gösterir; fakat bunların hiçbirisi edebî değer bakımından Fuzûlî'nin eseriyle karşılaştırılmaz.

XVI. yüzyılda divan edebiyatında kullanılan ağır ve sanatlı dile karşı bir tepki hareketi doğmuştur. Edirneli Nazmî ve Tatalı Mahremî aruzla ve yabancı kelimeler kullanmadan sade şiirler yazmışlardır. Bu harekete “Türkî-i Basit” adı verilmiştir. Ancak bu akıma fazla katılan olmamıştır. Bu sebeple akım yaygınlık kazanamamıştır.

XVI. yüzyıl nesrinde tarihi eserler önemli bir yer tutar. Dönemin önemli olaylarını, savaşları, fetihleri anlatan eserler yüzyılın sonuna doğru çoğalmıştır. Karamanlılar ve Selçuklular gibi Osmanlı hanedanı da bu zaferleri, fetihleri gelecek nesillere aktarmak için eserler yazdırmaya başladı. II.Murad'dan itibaren Osmanlı padişahları tarafından da özellikle yazdırıldığını gördüğümüz manzum tarihlerden başka II.Bayezid ve I.Selim'in teşviki ile mensur tarihî eserler, fetihnâmeler de çoğalmaya başladı. İdris-i Bitlisî'nin Farsça yazdığı Osmanlı tarihinin sonradan oğlu tarafından Türkçeye tercümesi, İbn-i Kemal'in Osmanlı tarihi, Celal-zâde Mustafa Çelebi'nin Tabakatü'l-Memalik'i, Muhâddin Cemalî'nin tarihi, Lütî Paşa, Hoca Sadeddin Ali tarihleri gibi eserlerin yanında, Hicaz'a, Yemen'e, Mısır'a, Kafkasya'ya ait eski İslam eserlerinin tercümeleri, Sokullu'ya ait Cevâhirü'l-Menâkıp ile Mimar Sinan hakkındaki Tezkiretü'l-Bünyân gibi monografik eserler, bulunmaktadır. Kanuni Sultan Süleyman devrinde "şehnamecilik" görevinin resmen Fethullâh Arif Çelebi'ye verilmesi ve ondan sonra da bu yüzyıl içinde Eflâtun Şirvânî, Seyyid Lokman, Talikî-zâde, gibi şairlerin bu görevi ifa etmeleri, sarayın bu tür çalışmaları teşvik ettiğini göstermektedir. Bu “şehnâmeciler” edebî geleneği takip ederek şehnâme gibi Osmanlı tarihi yazmak için görevlendirilmişlerdi. İlk üçü Azerî Türklerinden olan ve Türkçe şiirler yazmakla da şöhret kazanan bu şairler, Farsça Osmanlı şehnâmesinden başka Türkçe manzum ve mensur diğer tarihî eserler de yazdılar. Arif'in Süleyman Paşa'nın Hint seferi hakkında Türkçe bir mesnevi yazdığını bildiğimiz Seyyid Lokman'ın ve Taliki-zâde'nin (vefatı: 1013) Türkçe yazılmış birtakım tarihi eserleri elimizde bulunuyor. III.Mehmed, Osmanlı şehnâmesinin Farsça değil Türkçe olarak yeniden yazılmasını emretmiştir. Tâliki-zâde'den başlayarak Osmanlı şehnâmesi manzum ve mensur karışık olarak yazılmaya başlanmıştır. Bu yüzyıl tarihleri arasında İbn Kemal'in, Celâl-zâde'nin, Hoca Sadeddin'in tarihleri sanatlı üsluplarıyla edebî nesir örneği olarak büyük bir değer

kazanmışlardır. Bununla birlikte o devir hayatının iç yüzünü göstermesi açısından Lütî Paşa'nın tarihi ve Âsâfnâme'si dönem eserlerinin içinde en önemlileridir.

Osmanlı ulemâ ve meşayihinin hâl tercümelerini içeren meşhur Taşköprüzade tarafından bu yüzyılda yazılan Şakâyıık-ı Nu'maniye'nin Edirneli Mecdî tarafından bazı ilavelerle yapılan tercümesi Belgratlı Hâkî'nin ilaveleri içeren tercümesi de yine bu yüzyılın önemli eserlerindendir. Bu eserler birçok tarihçi tarafından da kaynak olarak kullanılmıştır.

Bu yüzyılda edebiyat tarihi alanında yazılan eserler de önemli yer tutar. İlk Osmanlı şuarâ tezkiresi Sehi'nin 945'te, Nevâyî'nin Mecâlisü'n-Nefâis'ini taklit ederek yazdığı Heşt Behişt'tir. Ondan sonra Latîfî, Aşık Çelebi, Bağdatlı Ahdî ve Hasan Çelebi tezkireleri yazıldığı gibi Ali de Kühû'l-Ahbâr'da şairler hakkında ve bilhassa XVI. yüzyıl şairleri hakkında bilgiler vermiştir. Latîfî'nin tezkiresi bilgilerin doğruluğu ve sade bir dilinin olması bakımından çok önemlidir.

XVI. yüzyılda artık Türkçe klasik bir dil hâline gelmiştir. Bunun yanında halk arasında okunan çok sayıda sade dilli eser olduğu, meddahların ve saz şairlerinin ilgi gördüğü bilinmektedir. Klâsik edebiyatla uğraşan şairler halk için sade ve basit türküler yazmaktadır. Edâyî, Niyâzî, Trabzonlu Tabî, Derûnî, Zihnî, Halepli Lâtîfî, Meşrebî, Bursalı Selman Ubeydî, Sun'î, İşretî, İlmî, Cenabî Paşa, Cevrî, Garamî tarafından XV. yüzyıldan beri aruz vezniyle ve murabba şeklinde sade dilli eserler yazılmıştır. Sonraki yüzyıllarda bu murabbalara "şarkı" adı verilmiştir.

XVI. yüzyılda ozanlara ait eserler görmekteyiz. Ozan tabirinin yerine "Âşık" ya da "cögürcü" tabirleri kullanılmaya başlanmıştır. Bu yüzyılda tekkelerde, kahvehâne, meyhâne, bozahâne gibi yerlerde panayırlarda, düğünlerde, askerî alaylarda, ellerinde telli sazlarla şiirler okuyan bu halk şairlerini görmek mümkündür.

Klasik şairlerin de bu devirden kalma, hece ölçüsüyle yazılmış bazı eserleri bulunmaktadır. Seydî Ali Reis'in bazı deniz türküleri 8 hecelidir. Dervişler arasında okunması için ilahiler yazan mutasavvîf şairler de Yunus Emre etkisiyle hece ölçüsüyle şiirler yazmışlardır. Bu sûfî şairler içinde Halvetiyye tarîkatının Sinaniye şubesi kurucusu Ümmî Sinan (vefatı: 995), Melâmiyye-i Bayramiyye'den Ahmed

Sarban (vefatı: 952), İdris Muhtefî (vefatı: 1024), Seyyid Seyfullâh Halvetî (vefatı: 1010) bulunmaktadır. Yunus Emre tarzının takipçileri olarak Kul Hikmet ve Pir Sultan Abdal'ın eserleri önemlidir. Halk edebiyatı eserlerinden ise Hasanoğlu türküleri, Karacaoğlan türküsü ve Geyik destanı tanınmış eserler olarak bilinir.

1.1. Seyyid Yahyâ Eş-Şirvanî El-Bakuvî²

1.1.2. Hayatı

XIV. yüzyılın sonlarında Şirvanşahların başkenti Şamahî şehrinde doğmuştur. Tam adı Es-seyyid Cemaleddin Yahya bin es-seyyid Bahaeddin eş-Şirvanî eş-Şamahî el-Bakuvî el-Halvetî'dir. Aslı İmam Musa Kâzım soyundandır. Babası Seyyid Bahaeddin, Şirvanşahlar devletinde Nakibu'l-Eşraf, ataları da naiblik vazifesi yapmışlardır. Ömrünün büyük bir kısmını Bakü'de geçirdiği için Bakûvî diye de anılır.

Seyyid Yahya'nın doğum tarihi kaynaklarda verilmemektedir. Ancak onun XIV. asır sonlarında doğmuş olduğunu düşündüren iki farklı bilgi vardır. Bunlardan birincisinde Nazmî onun Bakü'de kırk yıldan fazla yaşadığını nakletmiştir. Buna göre, Seyyid Yahya 870/1466 tarihinde vefat ettiğine göre Bakü'ye 1426'dan önce gelmiş olmalıdır. Diğer bilgi "Lemezât"ta geçen Muhammed Bahaeddin Erzincanî'nin sözüdür. Çelebi Halife Seyyid Yahya'yı görmek için Bakü'ye giderken Erzincan'a uğrayıp kendisiyle görüştüğünde sarf ettiği "O şimdi çok yaşlandı, yakında vefat eder." ifadesidir. Erzincanî'nin böyle dediğine bakılırsa Seyyid Yahya tahminen yetmiş seneden fazla yaşamıştır. Otuz yaşları civarında Bakü'ye gelmiş olduğu düşünülürse, bu iki bilginin yardımıyla onun XIV. asrın son on yılı içinde doğmuş olduğu anlaşılır.

Seyyid Yahya'nın çocukluk ve ilk gençlik yılları Şamahî'da geçmiştir. Eğitim ve öğrenimini buradaki tekke ve medreselerde tamamlamıştır. Şemsettin Ahsîketi, Hafızüddin el-Gerderî, Mevlânâ Taceddün ve Kudbeddin es-serabî gibi âlimlerden hadis, tefsir, kelam, fıkıh gibi şer'î ilimlerin yanı sıra Arapça, Farsça, mantık, edebiyat gibi dersler okumuştur.

---

² Ayrıntılı bilgi için bkz. *Türkiye Diyânet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, c. 43, s. 264-266. M.Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, İst. 1993; c. III, s. 59, 407-408. M. Rıhtım, *Şifâü'l-Esrar*, İst. 2011, s. 15-38.

Eğitimiyle ilgili bir rivayette Şöyle anlatılır: Bir gün arkadaŐlarıyla oyun oynarken büyük evliylardan İzzettin Halveti'nin oğlu ile Sadreddin Halveti'nin damadı olan Pırzde hazretleri onu gördüler. ocuğu bir süre seyrettikten sonra birbirlerine “Allah bu çocuğa dedelerinin olgunluğunu, edebini, güzel huyunu vermiş, dua edelim de Halveti yolunun feyz ve marifetlerine kavuŐsun.” dediler. O gece Yahya rüyasında Hz. Muhammed (SAV)'i gördü. Hz. Peygamber buyurdu ki “Evladım Yahya, Halveti yolunun büyüklerinden olan Sadreddin'e git. Onun sohbeti ve hizmetiyle Őereflen!” Sabah olunca Yahya, Sadrettin Halveti'nin huzuruna vardı ve ilim öğrenmeye başladı. Kısa zamanda tasavvuf yolunda yüksek mertebelere ulaştı.

Kaynaklar Seyyid Yahya'nın çok güzel ve tesirli bir çehreye sahip olduğunu, halvetten çıktığı zaman yüzüne bakılamayacak kadar nuranilik kesbettiğini naklederler. Menkıbelerde anlatıldığına göre babası, onun sufilerle olmasını, dünya iŐleriyle ilgisini kesmesini ve halvete çekilmesini hoş karŐılamaz. Şeyh Sadreddin'e ve sufilere karşı kötü duygular beslemeye başlar. Onu yolundan çevirmek için ikna etmeye çalıŐır ancak bunu baŐaramaz. Bu konuda Şeyhi tehdit etmek düŐüncesinde iken Őeyhin oğlunun hastalığını iyileŐtirmesi üzerine bu düşüncelerden vazgeçerek o da Şeyh Sadreddin'in müridi olur.

Şeyh Sadreddin vefatından sonra yerine Yahya'nın geçmesini vasiyet ettiği halde müridleri onun çok genç olduğu gerekçesiyle Sadreddin'in damadı Pırzade'nin etrafında toplanır. Yahya da Şamahı'dan ayrılmaya karar verir. O sırada Şirvanşahlar Devleti'nin başında bulunan ve merkezi Bakü'ye taşıyan Halilullah Han Yahya'yı Bakü'ye davet eder ve Keykubat Mescidi'ni ona tahsis eder. Böylece Halvetiyye tarikatının merkezi bu mescid olur. Seyyid Yahya da burada telif ettiği "Keşfu'l-Kulb" eserini, adaletini övdüğü Halilullah Han'a ithaf ederek aralarındaki yakın münasebeti göstermiştir. Yahya'nın Bak'de kırk yıl Şeyhlik yaptığı rivayet edilir.

Seyyid Yahya Őirvani 870/1466'da Bakü'de vefat etti. Vefat tarihiyle ilgili farklı bilgiler vardır; ancak onun Halilullah Han'dan dokuz ay sonra vefat ettiği bilinmektedir. Bu bilgiye dayanarak Seyyid Yahya'nın 870 Ramazan'ında (1466 Nisan-Mayıs) vefat etmiş olduğu düşünülmektedir.

Seyyid Yahya'nın kabri, dergâh olarak kullandığı Keykubad Mescidi'nin kible tarafındadır. Sekiz köşeli olarak inşa edilmiş bir türbesi bulunmaktadır. XVI. asırda şehirle birlikte saray ve türbe de tahribata uğrar. III.Murad'ın saltanatı devrinde Bakü Osmanlı idaresine geçince, Özdemiroğlu Osman Paşa tarafından yeniden imar edilir ve türbenin girişine üzerinde süslemeler olan bir tac kapı yaptırılır. Bu kapı halen ayakta olup Sultan Murad Kapısı olarak anılmaktadır. Saray ve mescid Bakü'nün XIX. asır başlarında Rus işgali esnasında ve 1918 Mart'ında Ermenilerin şehirde uyguladıkları katliamlar sırasında da tahrip olmuştur. Dergâhın avlusundaki kabirler ile mescidin kalan kısmı, Sovyetler döneminde tamamen ortadan kaldırılmıştır. Türbe sağlam hâlde günümüze kadar gelmiş olup Şirvanşahlar Saray müzesi içindedir.

Seyyid Yahya'nın üç oğlu olduğu bilinmektedir. Büyük oğlu Fethullah babasından sonra bir sene kadar dergahta şeyhlik yapmıştır. Ortanca oğlu Emir Gülle'dir. Seyyid'in küçük oğlu Nasrullah Şirvanî, Kırım Hanı tarafından davet üzerine Kırım'a gitmiş, burada kendisine tahsis edilen tekkede şeyhlik ve nakibü'l-eşraflık yapmıştır. Halvetiliğin Kırım ve civarında onun tarafından yayıldığı Şeyh Hasan Kırımî tarafından nakledilmiştir.

1.1.3. Eserleri

XV. asrın büyük sufi mütefekkeri, Halvetiyye tarikatının ikinci piri, Seyyid Yahya Şirvanî manzum ve mensur birçok eser telif etmiştir. Şiirlerinde “Seyyid” mahlasını kullanmıştır. Tasavvufi içeriğe sahip olan eserlerinin sayısı kaynaklarda tam olarak verilmemiştir. Seyyid Yahya, mensur eserlerini Arapça, Farsça ve Türkçe, manzum eserlerini ise Farsça yazmıştır.

Eserlerinin bulunduğu başlıca kütüphaneler şunlardır: İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi, Millet Kütüphanesi, Nuru Osmaniye Kütüphanesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Süleymaniye Kütüphanesi, Üsküdar Hacı Selim Ağa Kütüphanesi, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi, Beyazıt Devlet Kütüphanesi, Azerbaycan Milli İlimler Akademisi El Yazmaları Enstitüsü, Manisa Muradiye Kütüphanesi, Çorum Hasan Paşa İl Halk Kütüphanesi, Muğla Hoca Mustafa Efendi Kütüphanesi.

Eserlerinin adları şunlardır:

Türkçe Eseri:

- Şifâü'l-Esrâr

Arapça Eseri:

- Vird-i Settar

Farsça Eserleri:

- Acayübu'l-Kulûb
- Atvaru'l-Kalb
- Beyanü'l-İlm
- Esrarü'l-Vudû' ve's-salat (Risale-i mâ lâ Budde Bâtıniyye)
- Gazeliyyat
- Keşfu'l-Kulûb
- Mekarim-i Ahlâk
- Menakıb-ı Emirü'l-Mü'minin Ali (kv)
- Menazilü'l-Âşıkîn
- Makamat
- Rumuzu'l-İşarat
- Salatü'n-Nebi
- Şerh-i Meratib-i Asraru'l-Kulûb
- Şerh-i Sualat-ı Gülşen-i Esrar
- Şerh-i Esmâ-i Semaniyye
- Tasarrufat u Mükâşefat

Eserlerinden yalnızca çalıştığımız eser olan Şifâü'l-Esrâr'ın hem Arapça hem Türkçe kısımları bulunmaktadır. Diğer eserleri Arapça ve Farsça'dır.

Eserleri Üzerinde Yapılan Çalışmalar

Eserleri tasavvufî bakımdan zengin içeriğe sahiptir. Çok sayıda eser vermiştir. Kendinden önce ve sonra bu kadar çok ve nitelikli eser veren Halvetiyye şeyhi bulunmamaktadır. Eserlerinde İslam dünyasında geçerli olan üç dili; Türkçe, Farsça

ve Arapça'yı kullanmış ve Farsça şiirler yazmıştır. Bu da onun dil zenginliğini ve ifade gücünü göstermektedir. Eserlerinde dikkati çeken hususlardan biri de kaynak zenginliğidir. Müellif eserlerinde hemen her konuyu ayet ve hadislerle delillendirmiştir. Bu onun Kuran ve hadis bilgisinin derinliğini göstermektedir.

Seyyid'in eserlerinden en meşhuru ise "Vird-i Settâr"dır. Müridler tarafından günlük olarak okunan bu eser, İslam dünyasında oldukça yayılmış ve en çok okunan vird olma özelliğini kazanmıştır. Yine üzerine on kadar şerh yazılması sebebiyle, üzerinde en çok şerh yazılan vird olmuştur. En hacimli ve değerli eseri ise Şifâü'l-Esrâr'dır.

Seyyid Yahya hakkındaki ilk doktora çalışması; "Şarkda Halvetiyye Edebî-Tasavvufî Görüşlerin Teşekkülü ve Seyyid Yahya Bakuvî'nin Eserleri" adlı tez ile Azerbaycan Milli İlimler Akademisi, El Yazmaları Enstitüsünde Prof. Dr. Azade Musayeva'nın yönetiminde Mehmet Rıhtım tarafından yapılmıştır. Bu çalışma genişletilerek, "Seyyid Yahya Bakuvî ve Halvetilik" adıyla kitaplaştırılmış ve 2005'te, Bakü'de yayımlanmıştır. Seyyid Yahya'nın "Şifâü'l-Esrâr" adlı eseri üzerindeki çalışmanın Azerbaycan Türkçesiyle yayınlanması ise 2010'da Bakü'de yine Prof. Dr. Mehmet Rıhtım tarafından gerçekleştirilmiştir. Seyyid Yahya'nın diğer eserlerinin tercüme edilerek yayımlanması çalışmaları ise devam etmektedir.

Seyyid Yahya'nın Farsça eserlerinin yer aldığı Manisa Mecmuası tercüme edilerek "Bakü'den Anadolu'ya Yansıyan Işık, Şeyyid Yahya Şirvanî ve Eserleri" adıyla, Dr. Hasan Almaz tarafından 2007'de, İstanbul'da yayımlanmıştır. Bu neşir diğer nüshalarla karşılaştırılmamasının yanı sıra, birtakım tercüme ve anlama hatalarını da bünyesinde barındırmaktadır.

"Şerh-i Meratib-i Esrar-ı Kulub" eseri üzerine 1989'da İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde, A. Selim Öcal tarafından yüksek lisans tezi yapılmıştır. Bu çalışmada eserin mahiyeti, edebî hususiyetleri ve Feridüddin Attar'ın Mantıku't-Tayr adlı eseri ile olan ilişkisi üzerinde durulmuştur.

UNESCO tarafından 2013 yılı "Seyyid Yahyâ Şirvânî'yi Anma Yılı" olarak ilan edilmiştir. Bu kapsamda 21-22 Kasım 2013'te Eskişehir'de; 24-26 Kasım 2013'te Bakü'de "Uluslararası Seyyid Yahyâ Şirvânî ve Halvetilik Sempozyumu"

düzenlenmiştir. 2016 yılında Firdevs Kapusizoğlu “Bin Gemiye Bir Yahya Şirvânî Romanı” adıyla bir roman yayımlamıştır. Ayrıca 2014’te Kültür ve Turizm Bakanlığı Sinema Genel Müdürlüğü tarafından “Hazar’ın Piri Seyyid Yahya Şirvânî” adıyla bir belgesel çekilmiştir.

Şifâü'l-Esrâr

Seyyid Yahya Şirvanî'nin "Şifâü'l-Esrâr" adlı eseri el yazma olarak İstanbul'da Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi koleksiyonu, 2283 numarada bulunmaktadır. Eserin şimdilik, sadece Süleymaniye Kütüphanesi'ndeki bu yazma nüshası tespit edilmiş, başka bir kopyası bulunamamıştır. Eserin tek nüsha olması, kıymetini daha da arttıran bir hususiyettir.

Eser müstakil olarak 204 varak ve 408 sayfadan oluşmaktadır. Cildi yakın zamanda yenilenmiştir. Sayfaları buğday renginde aharlıdır. Düzgün bir nesih hat ile harekeli olarak yazılmıştır. Ancak son kısımları acele ile yazıldığından bu kısım zor okunabilecek durumdadır. Kitabın metin kısımları siyah, bölümler, fasıl başlıkları, ayet ve hadislerin baş kısımları kırmızı mürekkep ile yazılmıştır. İlk sayfasının baş ve aşağı kısmında XVI. asır özelliklerine sahip zarif serlevha tezhibler bulunmaktadır. Eserin kağıt ölçüsü 210x130 mm, yazı ölçüsü ise 160x80 mm'dir. Satır sayısı on beş olup etrafı altın ve siyah cetvellerle çevrilidir.

Eserde dikkat çeken özelliklerden biri, eserin içinde yer alan resim ve şekillerdir. Kalbin manevi hususiyetlerinin şerh edildiği sayfalarda "ashab-ı yemin kalbi" ve "müzekkâ kalbi" izah edilirken tasvirlerle desteklenmiştir. Bundan başka eserde dört adet minyatür bulunmaktadır. Minyatürlerin hepsi aynı şekilde resmedilmiş olup ağaç üzerinde yedi adet papağanın bazı cümlelerle zikrettiğini göstermektedir.

Eserin başında yer alan ve sonradan eklendiği anlaşılan sayfada, kelime-i tevhid ve "haza kitabı Şifâü'l-Esrâr" (fi't-tasavvuf) sözü yazılmıştır. Bundan sonraki asıl sayfada yine sonradan yazıldığı anlaşılan Şeyh Sinan Efendi'nin kitabından alınan bir menkıbe yer almaktadır.

Eserin son sayfalarına Niyazi Mısrî'den bazı meseleler ve şiirler ilave edilmiştir.

Eseri istinsah eden, "Ziya el-Yüsterî" lakaplı "Muhammed ibn-i Ömer ibn-i Mevlana Süleyman Hocem" adındaki kâtip kendi ifadesi ile eseri; varakları dağılmış ve yazıları eskimiş halde iken bulmuş ve bu halde kalmasına gönlü razı olmadığından toplayarak yeniden yazmıştır. İstinsah tarihi bulunmamaktadır. Ancak yazı ve tezhip özelliklerinden, XVI. yüzyılda istinsah edilmiş olabileceği düşünülmektedir. Eserin son kaydında yer alan müstensihin ifadesi şu şekildedir:

"Bu mübarek ve şerefli risaleyi Şeyhu'ş-Şuyûh Şeyh Seyyid Yahya(ks) meydana getirdi. Sayfaları dağıldıktan ve yazıları silindikten sonra Allah'ın tevfiği ile Ziya el-Yüsterî lakaplı Muhammed ibn-i Ömer İbn-i Mevlana Süleyman Hocem tarafından ihvanın hatırlaması ve Rabbu'l-âleminin rızasını talep etmek maksadı ile toplandı."

Şifâü'l-Esrâr'ın birinci derece kaynaklarını Kuran-ı Kerim ve hadisler oluşturmaktadır. Eserin yarıya yakını bu iki mukaddes kaynaktan alınan nakillerden oluşur.

Eser harekelidir. Türkçe kısımları açık ve anlaşılır bir dille kaleme alınmıştır. Seyyid Yahya her bir konuyu izah ederken, bir sistem dahilinde önce Kuran ayetleri ile, sonra Hz. Peygamber'in hadisleri ile delillendirir. Bundan sonra o konuda sufilerin hikmetli sözlerini aktarır. Konuyla ilgili rivayet edilen olayları da hikâye tarzında anlatır. En son olarak da kendi fikirlerini ya bunların arasında ya da en sonda "kale'ş-şeyh (şeyh dedi ki)" diyerek açıklar. Bu ifade eserin müridleri tarafından yazıya geçirilmiş olduğunu düşündürmektedir.

Eserdeki harf ve rakamlarla delil getirilen kısımlara bakıldığında Hurufilik izleri görülebilmektedir.

Çalışmada İzlenen Yol

Metin yazı çevrimi alfabesi kullanılarak aktarılmıştır. Büyük harf kullanılmıştır. Kesme işareti dışında, noktalama işaretleri kullanılmıştır.

Çalışılan metindeki silinmiş veya unutulmuş harfler metinden anlaşılabilirdiği kadarıyla köşeli parantez içinde verilmiştir. Metinde yazım farklılığı veya yanlışlığı bulunan kelimelerin doğruları dipnotla verilmiştir.

i- ek fiili, metinde kendinden önceki kelimeye bitişik yazıldıysa kalınlık-incecik uyumuna uygun okunmuştur: *ķarnımdayiken, ķıldılarısa, varıdı...*

Durur kelimesiyle, kendinden önceki kelime arasına kısa çizgi koyularak, kelime kalınlık-incecik uyumuna uygun okunmuştur: *ķulaķ-durur, göz-dürür...*

Güzel he ile biten kelimelerin tamlaması “y” ile okunmuştur: *cümle-yi mevcüdâtı, sûre-yi naħlda...*

Metindeki Arapça-Farsça kelimeler, Osmanlı Türkçesindeki geleneğe uygun biçimde uzmanlarca kabul görmüş sözlükler kullanılarak okunmuştur.

Metinde kapalı e (è) ünlüsü belirtilmiştir. Üstün ile harekelenen "e" sesi kapalı e “è” esre ile harekelenen "e" sesi "e" şeklinde yazılmıştır: *beş, édüp vermek, yétmiş...*

Eser üzerinde inceleme yapılırken eserin XV. yüzyılda telif edildiği göz ardı edilmemiştir. Ancak elimizde bulunan nüshanın kağıt ve tezhip özelliklerine bakılarak XVI. yüzyılda istinsah edildiği düşünöldüğü için inceleme kısmında eser XVI. yüzyıl istinsahı olarak verilmiştir.

2. İNCELEME

2.1.Yazım Özellikleri

2.1.1. Ünlülerin Yazılışı

İncelediğimiz eser, harekeli bir metinden oluşmaktadır. Ünlüler çoğunlukla hareke ile bazı sözcüklerde ise harfle gösterilmiştir.

2.1.1.1. a Ünlüsünün Yazılışı:

Eserde a ünlüsü için , elif (ا), üstün (أ) işareti ve he (هـ) harfi kullanılmıştır.

Söz başında üstünlü elif (أ) ile a:

anı اني (8a/15), anlagıl اكلاغل (8a/15), ağırladı اغرلدي (10a/1), ala آله (31a/3), ayakların اياقلرلك (47a/3)

Söz içinde üstünlü elif (أ) ile a:

kaçar قچار (22b/11), yaradan يرادان (6b/12), toprağdan تُپراقدان (57a/10)

Söz içinde üstün (أ) ile a:

inanmasa انانمسه (42b/7), kılmağa قلمغه (44a/1), kılmasa قلمسه (44a/6), makāma مقامي (9a/15)

Söz sonunda üstünlü elif (أ) ile a:

ağa آكا (10b/14), sağa سكا (13a/4), başa بكا (157b/9)

Söz sonunda üstünlü güzel he (هـ) ile a:

hakkında حاقنده (8a/4), miraca معراجة (7a/7), makāma مقامه (8a/9), kılmağa قلمغه (44a/1), yolına يولنه (44a/3), oğlanlarına اوغلانلريننه (9b/13)

2.1.1.2. e Ünlüsünün Yazılışı:

Eserde e ünlüsü için üstünlü elif (أ) üstün (أ) veya üstünlü he (هـ) kullanılmıştır.

Söz başında üstünlü elif (ا) ile e:

eriş أرش (8a/9), ele آله (13a/1)

Söz içinde üstün (َ) ile:

teni تنى (22a/5), geldi كَلِدِي (30b/5), nitekim نَتَكِيم (42b/10)

Söz içinde üstünlü güzel he (َ) ile:

erişesin أَرِشَهُ سِين (53b/3), edeler إِدَهُ لَر (55b/8), cümlesinden جُمْلَهُ سِينْدَنْ (22a/3)

Söz sonunda üstünlü güzel he (َ) ile:

içinde إِجْنَدَهُ (8a/8), söylese سَوَيْلَسَهُ (20b/12)

Kapalı e ünlüsü ise üstün ile harekelendiğinde “è”, esre ile harekelendiğinde “e” şeklinde verilmiştir:

bêş بَشْ 17a/4, erişür أَرِشُورْ 47a/15, yetmiş يَتْمِشْ 7a/13,

bêş بِيَشْ 126a/14, erişe ايرِشَهُ 111a/11, yetmiş يَتْمِشْ 165b/1.

2.1.1.3. ı ünlüsünün yazılışı

ı ünlüsü eserimizde esreli elif (ا), esre (َ) veya esreli ye (ي) ile karşılanmıştır.

Söz başında esreli elif (ا) ile ı:

ırmağların اِرْمَقْلَرُكْ (18a/11), ırağ اِرَاغْ (21a/14)

Söz içinde esre (َ) ile ı:

kıldı قَلِدِي (7b/5), olınan اُولِنَانْ (20a/8)

Söz içinde esreli y (ي) ile ı:

olursın اولُورْسِين (9b/2), kıldılar قَلِدِيلِير (11a/10), aldılar أَلْدِيلُرْ (56b/5)

Söz sonunda esreli y (ي) ile ı:

‘aşasını عَصَاسِينِي (11b/2), buyurdi بِيُورْدِي (13b/14), kıldı قَلِدِي (14b/3), budagı بُدَاغِي (155a/2), dağı دَاغِي (19b/14)

2.1.1.4. i Ünlüsünün Yazılışı

i ünlüsü için eserimizde esreli elif (ا), esreli elif ve ye (اى), esre (ا), , esreli y (ي),

Söz başında esreli elif (ا) ile i:

ikinci اِكْنَجِي (11b/6), etmek اِتْمَكَ (15b/14)

Söz başında esreli elif ve ye (اى) ile i:

edüp اَيْدُب (9a/14), için اِيچُون (56b/6), iş ايش (65a/7)

Söz içinde esre (ا) ile i:

dirilsen دِرْلِسَك (59b/10), girgil گِرْگِل (70b/4)

Söz içinde esreli ye (ي) ile i:

kilidi كِلِيدِي (78b/6), birini بَرِينِي (18a/15)

Söz sonunda esreli ye (ي) ile i:

ilmi اِلْمِي (19b/3), yedinci يَدِنْجِي (21b/13), gibi كَبِي (22b/2)

2.1.1.5. o Ünlüsünün Yazılışı

Eserimizde o ünlüsü ötre (ا), ötreli vav (و) ve ötreli elif vav (او) ile karşılanmıştır.

Söz başında ötreli elif vav (او) ile o:

olğıl اولْغِل (9a/11), oldur اولْدُر (9a/12), oğlanlarına اولْغَانلَرِينَه (9b/13), od او (22b/10), olanlara اولْئَلْرَه (8b/1), on اون (6b/12), ortaya اولْئَاتَاي (11a/12)

Söz içinde ötreli vav (و) ile o :

yoldur يولْدُر (7a/1), hor خور (9b/3), çokdur چوقْدُر (10b/4), tolaşup تولاشوب (11a/14), korqıldılar قورقيدلر (11b/1)

Söz içinde ötre (ا) ile o:

toқuz طقوز (29a/10), topraқdan طپراقدن (9b/3), sonra صكْرَه (116a/15),

2.1.1.6. ö Ünlüsünün Yazılışı

Eserimizde ö ünlüsü ötreli elif vav (أُ), ötreli elif (اُ) ötreli vav (ؤ) ve ötre (ؤ) ile karşılanmıştır.

Söz başında ötreli elif vav (أُ) ile ö :

öğrendi اُوْكَرَنْدِي (18b/13), özge اُوْزَكَّة (35b/7)

Söz başında ötreli elif ile (اُ) ö :

ölmesinden اَلْمَسِيْنَدَنْ (135a/5)

Söz içinde ötreli vav (ؤ) ile ö:

gökler كُوْكُلَرْ (21a/1), göz كُوْز (14a/13), göñül كُوْكُل (158b/3), gördüğü كُوْرْدُكِي (7b/8), sözi سُوْزِي (11a/8)

Söz içinde ötre (ؤ) ile ö:

dördüncü دُوْرْدُنْجِي (155a/12), köpüğünden كُوْپُوْكَنْدَنْ (35b/14)

2.1.1.7. u Ünlüsünün Yazılışı

Eserimizde u ünlüsü ötreli elif (اُ), ötreli elif vav (أُ), ötreli vav (ؤ), ötre (ؤ) ile karşılanmıştır.

Söz başında ötreli elif (اُ) ile u:

ululuk اَلْوُلُوكِ (155b/1), uzununda اَزُوْنِنْدَه (156b/6)

Söz başında ötreli elif vav (أُ) ile u:

ulaşmadı اُوْشْمَادِي (187b/2), urmak اُوْرْمَقْ (17a/4), uşak اُوْصَاك (63a/15)

Söz içinde ötreli vav (ؤ) ile u:

bunlar بُوْنَلَرْ (60b/5), susuzlukdur سُوْسُوْزْلُكْدُوْر (70a/11), kurutğil قُوْرُوْتِغِل (95a/4),

Söz içinde ötre (ؤ) ile u:

buzagu بُزَاغُو (79b/13), bulut بُلُوْت (144a/8), buyurdu بُوْوْرْد (141a/6), kılavuz قِلَاوُز (142a/11)

Söz sonunda ötreli vav (و) ile u:

adlu اَدْلُو (81a/3), kamu قَمُو (95b/14), karaju قَرَاوُو (20a/2), korqu قُورْقُو (30a/12), kuru قُرُو (10b/14), tolu طَلُو (103a/6), ulu اُولُو (154b/8)

2.1.1.8. ü Ünlüsünün Yazılışı

Eserimizde ü ünlüsü ötre (ُ), ötreli vav (و) ve ötreli elif vav (و) ile karşılanmıştır.

Söz başında ötreli elif vav (و) ile ü:

üçünci اُوْچُنْجِي (155b/8), üzerine اُوْرَرْنِي (170b/1)

Söz içinde ötreli vav (و) ile ü:

gelüp كَلُوْب (11a/14), getüren كَتُوْرُن (13b/15), düşüp دُوْشُوْب (165b/5), kendüzünü كَنْدُوْرُنِي (185a/12),

Söz içinde ötre (ُ) ile ü:

üstün اُوْسْتُن (152a/4), üküşdür اُوْكُوْشُدُر (39a/3), dürlü دُرْلُو (153b/10)

Söz sonunda ötreli vav (و) ile ü:

dürlü دُرْلُو (153b/10), kendü كَنْدُو (157b/7), ilerü اِلْرُو (110a/6), gözgülü كُوْزْكُو (73a/3), gerü كِرُو (94b/3)

2.1.2. Ünsüzlerin Yazılışı

2.1.2.1. b ve p Ünsüzlerinin Yazılışı:

İncelediğimiz eserde, b ve p ünsüzlerinin söz başı ve söz sonundaki kullanımlarında belirli bir düzen vardır. Arap harfli metinde b ile yazılan kelimeler, zarf-fiil eki hariç, b ile okunmuştur.

Söz başında b (ب):

beglerden بَكْرَدَنْ (73a/12), bejzer بَكْزَر (94b/14), bunda بُوْنْدَه (98a/13)

Söz içinde b (ب):

kabın قَابِنْ 82b/2, erişebilmez اِبْرِشَه بِلْمَز (110a/5)

Söz sonunda b (ب):

-(y)up/-(y)üp zarf-fiil eki düzenli olarak b harfiyle yazılmıştır. Ancak zarf-fiil eki olan -(y)up/-(y)üp eklerini dönemin öteki eserlerinde olduğu gibi -p ile okuduk.

olup اُولُوبْ (8b/14), kılup قَلْبْ (8b/6), ağırlayup اَغْرَلَيْبْ (9a/1), deşüp دَيْبْ (9b/4), verüp وِرْبْ (11a/1), gelüp (11a/14), bilüp بِلُوبْ (18a/14)

2.1.2.2. c ve ç Ünsüzlerinin Yazılışı:

Eserimizde bazı sözcüklerin hem c hem ç ile yazılan örnekleri bulunmaktadır. -c ile yazılan örnekleri de -ç ile okuduk.

ağaçlar اَغْجَلْرْ (31a/3), ağaçlarını اَغْجَلْرْنِي (96b/1), ağaç اَغْجْ (144a/5); üç اُچ (152b/2), üçüncü اُوچْنِي (155b/8), üçüncü اُوچْنِي (157a/10), üç اُوچْ (176b/3)

2.1.2.3. η Ünsüzünün Yazılışı:

İncelediğimiz eserde η ünsüzü, bir örnekte kef üzeri üç noktayla, diğer bütün örneklerde kef (ك) harfiyle gösterilmiştir:

taşsuğrak طَاكْسُوغْرَقْ (36a/1)

ağunçun اَنُوكْچُونْ (176b/7), gönlün كُوكْلُونْ (192a/11), bunun بُونُكْ (192b/2), beşzer بَكْرَرْ (195b/13), sonra صُكْرَهْ (196a/4)

2.1.3. Bazı Bitişik ve Ayrı Yazılışlar

İncelediğimiz eserde *kim*, *ki*, *ile* bağlaçlarıyla, *için* edatı, *ile* edatı ve ek-fiilin zaman zaman bitişik yazıldığı görülür.

2.1.3.1. Bazı Bağlaç ve Edatların Yazımı

2.1.3.1.1. Kim Bağlacının Bitişik Yazılışı

buyurdıkim بُيُورْدِيْكُمْ (202b/12)

2.1.3.1.2. Ki Bağlacının Bitişik Yazılışı

kaçanki فَجَنَكِيْهْ (24b/12), buyurdıki بُيُورْدِيْكِيْهْ (25b/2),

2.1.3.1.3. İle Bağlacının Bitişik Yazılışı

-(y)IIA

olmağıla اَلْمَعْلَهُ (43a/2), kılmağıla قَلْمَعْلَهُ (47a/15), şerābıla شَرَابِلَهُ (73b/5), 'ilmiyile عِلْمِيَّهِ (74b/7), 'izzetile عِزَّتِيَّهِ (76b/11), vaktile وَقْتِيَّهِ (95a/5), anuñla اَنُوْكَلَهُ (10a/1), korkuyıla قُرْقُيْلَهُ (50a/12)

2.1.3.1.4. İçün Edatının Bitişik Yazılışı

rızasıçun (196b/7), ibadetiçün عِبَادَتِيْچُونُ (8b/13) saklanmağıçun صَقْلَانْمَاغِيْچُونُ (35a/1)

2.1.3.1.5. Ek-Fiilin Yazılışı

i- ek-fiili genellikle ayrı yazılmaktadır. Bitişik yazıldığı örnekler de bulunmaktadır.

-(y)IdI

i- ek fiilinin görülen geçmiş zaman eki almış hâli genellikle ayrı yazılmıştır. Ancak bitişik yazıldığı örnekler de bulunmaktadır.

şuvaz idi صُوْز اِدِي (31a/3), yahşırak idi يَحْشَرَقْ اِيْدِي (60b/11) hürmayıdı خُرْمَايْدِي (98a/3)

-sA, IsA

i- ek-fiilinin -sa şart zarf-fiili almış hâli düzenli olarak bitişik yazılmaktadır.

oldısa اَوْلْدِيْسَه (31b/2), kıldısa قَلْدِيْسَه (57b/3), vardısa وَارْدِيْسَه (111a/5)

iken

i ek-fiilinin -ken zarf-fiili almış hâli düzenli olarak bitişik yazılmaktadır.

yoğıken يُوْغِيْكَنْ (114a/1), nāresīdeyiken نَارَسِيْدِيْكَنْ (10b/7)

2.1.4. Bazı Sözcüklerin Değişik Yazımları

2.1.4.1. Bazı Hemzeli Sözcüklerde Hemze'nin Y'ye Değişmesi

Türkçe metinlerde uzun okutan elif harfinden sonra gelen hemzenin genellikle "y" ünsüzüne değiştiği bilinmektedir. Metnimizde "fā'ide" kelimesi bir yerde Türkçe okunuşuna uygun biçimde hemze yerine y ile, bir yerde ise hem hemze hem y ile yazılmıştır.

fayda فَايِدَه (8b/9), fāyi'de فَايِدِه (47a/11),

Halayık kelimesi Türkçedeki telaffuza uygun olarak hemzesiz yazılmıştır.

ḥalāyık خَلَايِق 23a/10,73b/15, 77a/10, 95b/4, 97a/13, 11b/1, 29b/3, 51a/9, 59a/15

Aişe kelimesi hem hemze hem y ile yazılmıştır.

‘Āyi'se عَائِشَه (130b/3)

2.1.4.2. Bazı Örneklerde Atıf Vavının Hareke ile Verilmesi

Atıf vavı genellikle hareke ile verilmiştir.

havf u recadur حَوْفُ رَجَادُر (22a/12), faqr u fenā فَقْرُ فَنَاءُ

Bir örnekte vav harfi "و" ile verilmiştir.

nām u neṅg نَامٌ وَ نَنْكٌ (124a/9)

2.1.4.3. Damak n'sinin Farklı Yazılışı

Damak n'si (ŋ) bir yerde kef üzeri üç nokta ile yazılmıştır.

taṅsuḡraḡ طَاكْسُوغَرَقٌ (36a/1)

2.1.4.4. Klasik İmlasından Uzaklaşmış Yazılışlar

Tendirüst تَنْدِرُوسْت (75a/13), mūnūs مُونُوس (148a/3), kibrā كِبْرَا (148a/11)

Bu kelimelerin klasik imla ile yazılışları:

tendürüst, munis, kübrā

2.1.4.5. Farsça Yazıma Sadık Kalma Örneği

Hace kelimesinin vav-ı madule ile Farsça yazımına sadık kalınmış; ancak kelimenin Türkçe hoca okunacağını belirtmek için ötre kullanılmıştır.

الخَوَاجْتُ ho^vca (159b/3)

2.1.4.6. Arapça kelimelerin ünlü kullanılarak yazılışları

Eserde tek heceli Arapça kelimeler yazılırken Türkçe okunuşa uygun olarak ünlü harfler hareketlerle belirtilmiştir.

zikir ذِكْر 35b/12, fikir فِكْر 35b/12, tabıl طَبْل (72b/14)

2.1.4.7. Bazı kelimelerin iki şekilde yazılışları:

Eserde bir kelime iki ayrı şekilde yazılmıştır:

ayıneye أَيْنِيَه (19b/13), ayna أَيْنَه (19b/13)

2.1.4.8. Belirtme hâli ekinin farklı yazılması:

Bazı örneklerde belirtme hâli eki hareke ile bazı örneklerde ise hemze ile yazılmıştır:

imanı إِيْمَان (7b/4), maḥmudei مَحْمُودِيَه (151b/4), tevbeyi تَوْبِيَه (161a/5)

2.2. Ses Bilgisi

2.2.1. Ünlüler

2.2.1.1. Kapalı e (è) meselesi

Türkçede bir kapalı e (è) ünlüsünün bulunup bulunmadığı yıllardır tartışılan bir konudur.

Bu konuda Özkan şöyle demiştir: "Eskiden beri Türkçede çok yönlü (i>e, e>i, i>é, e>é, é>e) değişmelerinin olması bu meselenin kesin olarak ispatını güçleştirmiştir." (2000: 99). Ancak son zamanlarda yapılan çalışmalar, gösterilen

örnekler, üzerinde çalışılan harekeli metinler, bir kapalı e ünlüsünün bulunduğu işaret etmektedir.³

Eserimizde kapalı e (è) ünlüsü genellikle *üstün* harekesiyle belirtilmiştir:

dèdi دَدِي 8b/4, *gèyürdi* كَيُورْدِي 9b/10, *yèdi* يَدِي 34b/12.

Ancak aynı kelimenin hem *üstün* ile hem *esre* ile yazıldığı örnekler bulunmaktadır:

bèş بَش 17a/4, *beş* بِيَش 126a/14; *erişdüğini* اِرْشُدُكِنِي 83a/1, *erişmişlerdir* اِرْشِمِشْلَرْدُر 83a/5; *yèl* يَلِي 70a/9, *yel* يِل 173b/11, *yètmiş* يَتْمِش 72b/1, *yetmiş* يَتْمِش 169b/5.

Örneklerde görüldüğü gibi *beş*, *eriş-*, *yel*, *yetmiş* kelimeleri başta olmak üzere aynı kelimenin bazı örneklerde *üstün* ile bazı örneklerde ise *esre* ile yazılması, bir kapalı e ünlüsünün varlığına işaret etmektedir. Bu duruma dayanarak çalışmamızda kapalı e ünlüsünü yazıma sadık kalarak, *üstün* ile harekelendiğinde "è", *esre* ile harekelendiğinde "e" şeklinde gösterdik.

Eski Anadolu Türkçesi, Eski Türkçenin bire bir devamı değildir. Buna rağmen Türk dilinin köken birliğinden dolayı "è" ünlüsü bulunduran kelimelerin Eski Türkçedeki ve *Şifāü'l-Esrār*'daki yazılışlarına baktık:

Tablo 1. Eski Türkçede Kapalı e

ET	ŞE
yèl	yèl 173b/11 □ yèl 70a/9
tè-	dèdi 148a/14 □ dèdi 157b/10
èt-	ètdi 158b/5 □ ètmesej 14a/5
bèş	bèş 17a/14 □ beş 126a/14
yètmiş	yètmiş 72b/1 □ yetmiş 169b/5

³ i/e/è konusunda bk. Ahmet Cevat, *Türkçede Bulanık e (è) Fonemi*, *Türk Dili Belleten*, 1946, s. 487-497; KOCAOĞLU, Timur, *Tarihi Türk Lehçeleri Metinlerinin Transkripsiyonlanmasında Kapalı é/i Meselesi*, *Türk Kültürü Dergisi*, Sayı 483-484, Ankara 2003, s. 266-281; YILMAZ, Emine, *Ana Türkçede Kapalı e Ünlüsü*, *Türk Dilleri Araştırmaları*, İstanbul 1991, s.151-165; YÜCEL, Bilâl, *Nehcü'l-Ferâdis'te Uzun-Kapalı e (è) Ünlüsünün Yazımı*, AKDITYK Yay., Ankara 2011, s. 2009-2018.

Eski Türkçede kapalı e ile yazılan *yël, tè-, èt-, bès, yètmiş* kelimeleri *Şifāü'l-Esrār*'da bazen üstün ile bazen esre ile yazılmıştır. Bu örneklerden hareketle *Şifāü'l-Esrār*'da Eski Türkçedeki kapalı e ünlüsünün bulunduğunu söyleyebiliriz.

Karşılaştırdığımız eserlerde durum şu şekildedir:

Tablo 2. Kapalı e Karşılaştırması

KG (14.yy.)	VG (14.yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15.yy.)	VN (16.yy.)	ŞE (16. yy. ist.)
yil 99b/10	yil 733	yël 7b/7	yil 178	yel 45a/3	yël 173b/11 □ yël 70a/9
yidi 46b/11	yedi 73 □ yidi 1084	yèdi 7a/11	yidi 176	yedi 2b/6	yèdi 116a/10
iriş- 40a/11	iriş- 808	èriş- 160b/15	iriş- 566	iriş-13a/7	èriş- 83a/1 □ èriş- 83a/5
gice 22a/10	gice 225	gèce 2a/5	gice 137	gice 3b/4	gèce 24b/2
it- 113a/3	it-700	èt- 297a/12	it- 40	ét- 52a/7 □ it- 3b/9	èt- 158b/5

Karşılaştırdığımız eserlerde kapalı e ünlüsünün durumuna baktığımızda eserdeki yazım ve eseri hazırlayanın tercihi şöyledir:

Kitab-ı Gunya'da aynı kelimenin bazen esre bazen üstün ile harekelendiği bilgisi eseri hazırlayan tarafından verilmiş; ancak kapalı e hazırlanan metinde gösterilmemiştir. *Varka ve Gülşah*'ta eserin harekeli olup olmadığı belirtilmemiştir. Tabloya aldığımız “yedi-yidi” örneğine dayanarak metnin harekeli olduğu düşünmekteyiz. Bu eserde de eseri hazırlayan kapalı e'yi göstermemeyi tercih etmiştir. *Ḳasasü'l-Enbiya Tercümesi*'nde kapalı e düzenli olarak esre ile gösterilmiştir. Hazırlayan da yazıma sadık kalarak kapalı e'yi göstermiştir. *Kemal Ümmî Divânî*'nda da hareke bulunmaktadır. Hazırlayan kapalı e bulunduğunu belirtmiş; ancak kelimeler esre ile harekelendiğinde “i”, üstün ile harekelendiğinde “e” okumayı tercih etmiştir. *Vasiyyetnâme* harekeli bir metindir. Verilen bilgiye göre eserde ünlüsü iki hareke ile (hem esre, hem üstün ile veya hem esre hem ötre ile) gösterilen kelimeler bulunmaktadır. Bu kelimelerde i/e sesi için *é* kullanılmıştır. Tek

harekeli örneklerde harekeye sadık kalınarak esre kullanıldığında *i*, üstün kullanıldığında *e* okunmuştur.

2.2.1.2. Ünlü Uyumları

Kalınlık-incelik uyumu ve düzlük yuvarlaklık uyumu olmak üzere iki bölümde ele alınmıştır.

2.2.1.2.1. Kalınlık-İncelik Uyumu:

Kalınlık incelik uyumunun eserimizde genel olarak korunduğu, uyuma girmeyen bazı eklerin de eserimizde uyuma girdiği görülmektedir.

2.2.1.2.1.1. Kalınlık-İncelik Uyumuna Girmeyen Ekler:

Genellikle uyumu bozan eklerin eserimizdeki durumu şu şekildedir:

-ken/-iken zarf-fiil eki:

Zarf-fiil eki olan *-ken/-iken*'in düzenli olarak ince ünlüyle kullanımı dolayısıyla kalın ünlü taşıyan kelimelerde kalınlık-incelik uyumunu bozması, eserimizde de görülmektedir:

sürerken 129b/12, ederken 128a/12;

zurken 38a/11, karnımdayiken 55a/9

-ki aitlik eki:

Metinde aitlik ekinin de kalınlık incelik uyumuna uyduğu görülmektedir:

'ālemindeki 71b/1, evvelki 72b/9, şehirdeki 82a/12⁴;

kıyındağı 102a/1, maķāmdağı 125a/14, yağrındağı 118b/11.

-lik isimden isim yapma eki:

-lik isimden isim yapma ekinin bazı örneklerde uyumu bozması eserimizde de görülmektedir.

emīnlik 111b/2, dervīşlik 128b/13, velīlik 131b/6;

---

⁴ *-ki* aitlik eki ince ünlüden sonra geldiğinde *-gi* şeklinde okunabilir, ancak bu eki geleneğe uyarak *-ki* şeklinde okuduk.

bencillik 134b/1, cömerdlük 134b/2, şeyhlik 41b/5.

Karşılaştırdığımız eserlerde bu eklerin durumu şu şekildedir:

Tablo 3. Kalınlık-İncelik Uyumuna Girmeyen Ekler Karşılaştırması

	KG (14.yy.)	VG (14. yy.)	KET (15 yy.)	KÜD (15.yy.)	VN (16.yy.)	SE (16 yy. ist.)
-ken/- iken	düzeriken 152a/1	ölmüşiken 1202	giderken 15a/8	açukiken 3276	inerken 49a/8	sürerken (129b/12),
	batarken 40a/15		yalıncakiken 256b/1	bilürken 240	aşkarken 5a/1	yrurken 38a/11
-ki	evvelki 22b/9	bugünkü 351	evvelki 16a/7	günindeki 810	evvelki 46b/7	evvelki 72b/9,
	sonrağı 22a/14	taşradakı 510	şagındağıya 11b/11	kışladağı 1403		mağāmdağı (125a/14)
-ilk	günlük 139a/15	tācirlik 878	eylük 243b/9	eylemeklik 465	cehennemlik 16b/9	şeyhlik (134b/1)
	hastalık 93a/15	arılık 1459	kardaşlık 298b/3	tıfillük 2340	masharalığa 27a/8	bencillik 134b/1

Karşılaştırdığımız eserlerde *-ki* aitlik eki düzenli olarak uyuma girmektedir. *-ken/-iken* zarf-fiil eki düzenli bir şekilde ince ünlüyle kullanıldığından uyum dışında kalmaktadır. *Varka ve Gülşah, Kemal Ümmî Divânı, Şifâü'l-Esrâr* adlı eserlerde *-ilk* eki uyum dışında kalırken *Kaşasü'l-Enbiyâ Tercümesi, Vasiyyetnâme ve Kitab-ı Gunya*'da ek uyuma girmektedir.

Genel duruma baktığımızda belirttiğimiz ekler dışında kalınlık-incelik uyumu, karşılaştırdığımız bütün eserlerde korunmaktadır.

2.2.1.2.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu:

Eserimizde, Eski Anadolu Türkçesi özelliği olan ünlülerdeki yuvarlaklaşma nedeniyle düzlük yuvarlaklık uyumu önemli ölçüde bozuktur.

Eklerdeki yuvarlaklaşma dışında bazı kelimelerin kök ve gövdelerindeki ünlülerin sürekli veya çoğunlukla yuvarlak olması da uyumun bozulmasına sebep olmuştur.

2.2.1.2.2.1. Köklerde Uyumsuzluk:

Köklerinin Eski Türkçedeki hâllerini koruyan kelimeler bulunmaktadır. Bu durum uyumu bozmaktadır. Eserimizde bu kelimelerin örnekleri şunlardır:

altun 29a/10, azuk 97b/12, eksük 100b/9, eyü 85b/10, gerü 135a/12, gümüş 29b/2, kendü 76a/10, 77b/6, 83a/14, yavuz 165b/9, yılduz 79b/11.

Düzlük-yuvarlaklık uyumu bulunmayan kelimelerin karşılaştırdığımız eserlerdeki durumları şu şekildedir:

KG (14.yy)	VG (14.yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15.yy.)	VN (16.yy)	ŞE (16. yy. ist.)
gendü 1b/12 yavuz 127b/13	kendi 143/kendü9 92 yavuz 317	kendü 2b/12 yılduz 20a/11	gendü 309 altun 611	gendü 20a/3 altun 14a/5	kendü 76a/10 altun 29a/10

Düzlük-yuvarlaklık uyumuna uymayan kelime kökleri, karşılaştırdığımız diğer eserlerde de aynı şekilde bulunmaktadır. Yalnızca *Varka ve Gülşah*'ta *kendi-kendü* şeklinde ikili kullanım bulunmaktadır. Bu durum bu kelimelerin yuvarlak ünlülü durumunu Eski Anadolu Türkçesi döneminde de ağırlıklı olarak devam ettirdiğini göstermektedir.

Dudak ünsüzleri olan *b,m,p,v*'nin etkisiyle ünlüsü yuvarlaklaşan kelimeler de bulunmaktadır.

Bu kelimelerin eserimizdeki örnekleri şu şekildedir:

avuna 152a/1, demür, 34b/15.

İki Şekilli Kelime Kök veya Gövdeleri:

Eserde bazı kelimelerin hem düz hem yuvarlak ünlü ile yazıldığı görülmektedir:

degül 66b/5 □ degil 11b/12, kırtuldı 77b/10 □ kırtıldı 58b/9, yürüdiler 21a/8, □ yürimek 21a/10.

2.2.1.2.2.2. Eklerde Yuvarlak Ünlü

Düzenli şekilde yuvarlak ünlüyle kullanılan ekler bulunmakla birlikte, çeşitli nedenlerle oluşan eklerdeki yuvarlaklaşma da düzlük-yuvarlaklık uyumunu bozmaktadır.

2.2.1.4.1.1. Sürekli Yuvarlak Ünlüyle Kullanılan Ekler

-dUr bildirme eki: *çokdur 10b/4, evliyadandır 2a/2, gibidür 19b/14, 'ilmidür 12a/4, yalandur 23b/1.*

-sUn emir kipi 3. tk. şh. eki: *añlasun 36a/10, bilsün 36a/10, demesün 78b/14, kılsun 32a/3, olsun 32a/5.*

-dUK sıfat-fiil eki: *aldıkları 13b/1, içdükleri 82a/14, gitdükleri 82a/14 kılmadukları 154b/9, oldukları 40b/11.*

-Up zarf-fiil eki: *edüp 25a/6, kalup 84a/6, korkup 24b/9, yazup 80a/6, yügrüp 170b/4.*

-(U)K fiilden isim yapma eki: *artuk 98a/14, bölük 116b/3, eksük 100b/9.*

-Ur fiilden fiil yapma eki: *degür- 86a/10, geçür- 23a/5, geyür 31b/5, tuyur- 15a/11, yetür- 76b/9.*

-Ur geniş zaman eki: *erişür 22a/7, görürler 102a/5, kalur 16b/9, kıtur 20a/2, olur 101a/1.*

+(n)Uñ ilgi hâli eki: *'ālemün 38b/10, anuñ 151a/7, ayınuñ 31b/10, ırmağınun 155a/1, nefsimün 39b/14.*

+sUz isimden yokluk ismi yapma eki: *atasuz 35a/12, gözsüz 70b/4, hayfsuz 24b/2, 'ilimsüz 41b/5, riyāsuz 14b/10.* Ek sadece bir örnekte düz ünlüyle kullanılmaktadır: *vāsıtasız 10a/7.*

+IU isimden sıfat yapma eki: *boylu 29a/1, gānīmetlū 75a/13, huyly 29a/2, īmānly 74b/6, kerāmetlū 75b/15.*

-gUn fiilden sıfat yapma eki: *azgūn 6b/11.*

-mur fiilden isim yapma eki: *yağmur 144a/11.*

-GU fiilden İsim yapma eki: *kaygu 116b/8, sevgülü 48a/8.*

-dUkçA zarf-fiil eki: *ētdükce 204a/4, kıldukça 128a/14, oldukça 107a/8, sundukça 31a/3.*

-gUr- fiilden fiil yapma eki: *irgürüp 106a/3, dirgürmek 135a/7.*

+sUK isimden isim yapma eki: *taşsuğırak 36a/1.*

-dUm görülen geçmiş zaman 1.tş. eki: *başladum 38a/15, dedüm 40a/2, eyitdüm 39b/15, inandum 34b/5, kıldum 38a/11.* Bir istisnası bulunmaktadır: *dedimise 39b/13.*

-dUğ görülen geçmiş zaman 2.tş. eki: *alduğ 98a/11, geldüñ 77a/6, gördüñ, 59a/1, kılduğ 40a/5, şıgınduğ 106a/13.*

-dUk görülen geçmiş zaman 3.çş. eki : *geldük 17b/1, kılduk 85b/15, varduk 113a/12, verdük*

85b/15, yazduk 169b/11.

-vUz 1. çokluk şahıs eki: *ēdevüz 18b/1, kılmayavuz 114a/3, olavuz 131b/13.*

-AIUm emir kipi 1. çş. eki: *beyān kılalum 185a/2, edelüm 13b/11, görelüm 39a/13, soralum 59a/2, varalum 196a/7.*

-Uğ emir kipi 2. çş. eki: *aluğ 43a/13, edüñ 43a/14, gelüñ 95b/7, koyuğ 73a/14, uyuy 85b/3.*

Yukarıda örneklerini verdiğimiz ekler, karşılaştırdığımız eserlerde şu şekildedir:

Tablo 4. Sürekli Yuvarlak Ünlüyle Kullanılan Ekler Karşılaştırması

	KG (14.yy.)	VG (14.yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15.yy.)	VN (16. yy.)	ŞE (16.yy. ist.)
-AIUm	görelüm 31b/7	açalum 484 bilelüm 569	gidelüm 152a/14 çıkartalum 237b/11	varalum 45 söyleyelüm 308	bildürelüm 53b/3 gidelim 33a/2	soralum (59a/2), şedelüm (13b/11)
-dUk	kıldığundan 98b/13 esritdükden 102a/10	aldüğün 1034 itdüğün 1303	umdukları 330a/4 tutduklarından 142a/10	gösterdiğüm satduğumuz 1508	varduğdan gördüğü	aldukları (13b/1), kılmağuıkları (154b/9), oldukları (40b/11)
-dUk	gördük 50b/5 koğuuk 9b/8	başladığk 1737 giyduğk 1120	alduğk 151a/14 gelduğk 120b/4	kalduğk 34 söyleduğk 386	bağışladığk 41b/9 kurtulduğk 29a/1	gelduğk (17b/1), kıldığk (85b/15)
- dUkçaA	artduğka 58b/11 gördüke 144b/15		olduğka 233b/8	yitduğke 503 ayitduğka 835	kesildüke 56b/4 olduğka 22a/8	sunduğka (31a/3), olduğka (107a/8)
-dUm	aldum 140a/10 virdüm 87b/1	kalđum 189 irmediüm 785	eyitdüüm 13a/2 dedüüm 12b/15	kıldıüm 148 geldüüm 2467	girdüüm 28a/10 inandum 15a/8	inandum (34b/5), eyitdüüm (39b/15), değimise (39b/13)
-dUñ	eyledüñ 78a/6 olduñ 71b/4	kıldıuñ 1364 virdüñ 1097	dedüñ 100a/1 alduñ 40b/12	eyledüñ 87 yaratduñ 308	doymazduñ 6b/2	gördüñ, (59a/1), alduñ (98a/11)
-dUr	alınmışdu 125a/7 çelebidür 154a/13	doğrısıdu 750 yigitdür 945	umudu 80b/13 'uğubetu 53a/6	bişidür 1063 bi-şekdu 905	ağdu gizlüdu	çoğuğdu (10b/4), gibidür (19b/14)
-GU	sevgülü 79b/2	kağu 682	kağu 69a/13 sevgülü 57b/11	sevgülü 290 uyđu 469	sevgülüsidür 10a/6	kağu (116b/8), sevgülü (48a/8)
-gUn	ergün 150b/10 kesgün 105b/11		ađuñ 124a/15	düzgün 340 ađuñ 3238		ađuñ (6b/11)
-gUr-	tuğuğura 90a/4	irđuđ- 1175		irđuđ 303	dirđuđren 6a/3	irđuđüb (106a/3), dirđuđmek (135a/7)
+IU	bulutlu 48b/8 gözlü 8a/3	atlu 1215 gizlü 1045	hulđu 67b/7 đussalu 42a/9	yaşlu 128 dürlü 133	adlu 10a/2 dürlü 11b/4	boğu (29a/1), huğu (29a/2)
-mur	yağuğurdu 63b/6		yağuğ 22b/10	yağuğ 871		yağuğ (144a/11)
+(n)uñ	atasınuñ 74b/7 anıñ 65b/13	Varđuanıñ 947 ilinüñ 1214	şunuñ 44a/9 şehrüñ 7b/11	öñlerüñ 20	abdestüñ 44b/2 ađuđlaruñ 3a/4	anıñ (151a/7), ırmađuñ (155a/1)
+sUK						tağuğuğırağk (36a/1)
-sUn	basmasun 151b/9 gelsün	tuğuğun 1603 görsün 808		kılsun 456 dilesün 873	alsun 31a/2 olsun 3b/2	kılsun (32a/3), bilsün (36a/10)

	138b/5					
+sUz	anasuz 127a/3 kimsesüz 43a/4	başsuz 584 çâresüz 1486	riyâsuz 17b/13 susuz 126a/1	niteliksüz 9 işsüz 91	edebsiz 32b/2 ıssız 7b/2	riyâsuz (14b/10), havfsuz (24b/2), vâsıtasız (10a/7)
-UK	eksük 4b/13 artuğ 6b/12	artuğ 1508 eksük 1488	eksük 53a/12 artuğ 5a/2	artuğ 44 eksük 268 eksik 1294	açık□açuk delük□delik	artuğ (98a/14), eksük (100b/9)
-Uğ	aluğ 71a/1 virüğ 99a/3	dutuğ 720 bilüğ 1410	kıluğ 29b/9 aluğ 148b/1	tapuğ 217 yiyüğ 465	idüğ	aluğ (43a/13), edüğ (43a/14)
-Up	geçüp 84b/6 alup 134a/4	varup 785 diyüp 1619	üzilüp 244a/2 uçup 89a/8	idüp 8 bitüp 1462	açub görüb	korğup (24b/9), idüp (25a/6)
-Ur	degürmese 17a/8 doğurduğı 92a/2	artur- 416 geçür- 399	degür- 363b/3 yetür- 238b/8	bitüren 12 şaşırma 153		yétür- (76b/9), degür- (86a/10)
-Ur	bozılır 19b/9 değir 146a/12	gelür 1232	urışur 187b/15 uzanur 55b/7	kıluram 2126	bilür 3a/7 kalursa 39a/4	olur (101a/1), görürler (102a/5)
-vÜz	bildirevüz 44a/1 bilmeyevüz 43b/15	alavuz 117 gelevüz 117	edevüz 95a/15 kılavuz 9a/10	sevmeyevüz 239 sapmayavuz 2681		olavuz (131b/13), edevüz (18b/1)

Tabloda yuvarlak ünlü eklerin karşılaştırdığımız eserlerdeki durumları gösterilmiştir. Eklerde genel bir yuvarlaklık görülmekle birlikte, eserimizde iki örnekte “dedimise”, “vâsıtasız” ve *Vasiyyet-name*’de birkaç örnekte bazı eklerde düzleşme görülmektedir. *Vasiyyet-name*’nin ve eserimizin 16. yüzyıl eseri olduğunu göz önünde bulundurursak bu eklerde düzleşmeye doğru bir geçiş olduğu söylenilebilmektedir.

2.2.1.4.1.2. Ünlüsü Düzleşebilen Ekler

Eski Anadolu Türkçesinde yuvarlak ünlüyle kullanılan bazı eklerin ve bağlayıcı ünlülerin düzleşmiş örneklerine rastlanmaktadır.

(I)m/-(U)m 1. teklik şahıs iyelik eki

1. teklik şahıs iyelik ekinin bağlayıcı ünlüsü eserimizde hem düz hem yuvarlak ünlüyle kullanılmaktadır:

karındaşım 63a/11, suyum 95a/5; boynum 60b/11, kızum 61a/1.

-(I)mIz/-(I/U)mUz 1. çokluk şahıs iyelik eki:

1. çokluk şahıs iyelik eki *-mUz* eserimizde hem düz hem yuvarlak ünlüyle kullanılmaktadır:

Allāhımız 149b/4, bağıımız 130b/8, mevlamız 149b/4 □ mevlamız 151a/10, ma'budımız 152b/7 □ ma'budımız 153b/9.

-dIr/-dUr fiilden fiil yapma eki

Fiilden fiil yapma eki *-dUr*, eserimizde hem düz hem yuvarlak ünlüyle kullanılmaktadır:

göyündir- 22b/12, taldırıcak 82b/1; öldürme 81a/1, sevdürme 84a/9.

Eserimizde ünlüsü düzleşebilen, yuvarlak ünlü bulunduran eklerin, karşılaştırdığımız eserlerdeki durumu şu şekildedir:

Tablo 5. Ünlüsü Düzleşebilen Ekler Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
- (I)m - (U)m	başum 89a/11	kızumı 930	zürriyetüm 195b/9	saçum 519	qabrim 42b/11	boynum 60b/11
	rahmetümi 64b/7	yärüm 1085	boğazum 207b/8	dilüm 2467	evlāduma 43a/4	qarındaşım 63a/11
- (I)mız - (I/U)mUz	anamuzıdı 66b/13	kamumuz 605	düşümüz 253a/4	elümüz 56	qıblemüz 11b/3	mevlamız 149b/4 □ mevlā muz 151a/10
	mezhebümüz z 45b/14	cümlemü z 67	içümüz 235a/13	qamumu za 1914	imāmlarımızd an 29a/7	ma'budumuz 152b/7 □ ma'b udımız 153b/9
- dIr - dUr	taldurup 147b/10	açdur- 1670	bozdur- 194b/8	qıldura 185	qaldırmaq 48a/2	taldırıcak 82b/1
	virdüre 80b/2	öldür- 294	işitdür- 97a/3	yetişdür 86	öldürmek 16a/1	öldürme 81a/1

Eserimizde hem düz hem yuvarlak ünlüyle kullanılan eklerin, 1. çokluk şahıs iyelik eki hariç, *Vasiyyet-name*'de de hem düz hem yuvarlak ünlüyle kullanıldığı görülmektedir. Bu durum uyumun başladığını göstermektedir. Karşılaştırdığımız diğer eserlerde bu üç ek yuvarlak ünlüyle kullanılmıştır.

2.2.1.4.1.2. Sürekli Düz Ünlü Taşıyan Ekler

+(y)ı belirtme hâli eki: *beni 60b/9, kapuyı 161b/2, kendüyi 22a/2, ma'budumu 76b/10 suçluyı 152a/13, yardımını 20b/14.*

+I/+sI İyelik 3. tş. eki : *atası 60b/15, kapuları 8a/1, şuyı 118b/14, yolu 6b/11.*

mI soru eki: *atam mı 77b/4, olurmu 41b/8, nemrüdümü 77b/4, varmı 107a/2.*

-IcI fiilden isim yapma eki: *getürücü 121b/11, kılıcı 196b/7.*

-GII emir 2.tş. eki: *getürgil 13a/1, görgil 108a/10, kılğıl 31b/3, olğıl 13a/1, yuğıl 47a/1.*

-sIn 2. teklik şahıs eki: *bulursın 132a/7, edinürsün 16b/3, erişesün 112a/8, eydürsün. 112b/13, olursın 29b/6*

+(y)IIA birliktelik eki: *hātunıla 153a/13, 'ilmünjile 9a/12, kalbile 117b/4, korkuyıla 50a/12, olanıla 109b/4, şuyıla 53b/15.*

+ki/+ğı Aitlik eki: *evvelki 72b/9, maqāmındağı 125a/14, şehirdeki 82a/12.*

Yukarıda sıralanan ekler yuvarlak ünlü taşıyan kelimelere de gelse hep düz ünlülü yapısını korumaktadır. Bu eklerin karşılaştırdığımız eserlerdeki durumu şöyledir:

Tablo 6. Sürekli Düz Ünlü Taşıyan Ekler Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16.yy. ist.)
+(y)I	aıcaıı 128b/8 ölüıı 166b/3	eri 1111 işı 650	şerbeti 292a/5	anı 2913 aıılı 3263	abdesti 44b/5 'acziıı 24b/2	ıapuyı 161b/2 ıendüıı 22a/2
+I/+sI	anası 70a/4 borcı 145b/10	adı 852 gögsi 1657	taşı 306a/9 rengi 31a/4	öıi 20 şarusı 1375	bilmesi 3a/11 buyruğı 18b/2	suyı 118b/14, yolu 6b/11
mI	eyüıı 157a/2 arımıdır 9a/5	atun mı 1216 var mı 390	ola mı 151a/5 olmaya mı 194a/4	bilür mı 1269 aılanur mı 1854	değil midür 28b/9 mü 'min misiıı 16a/8	olur mı 41b/8 nemrüd mı 77b/4
-IcI	dileyici 134a/4 yuyıcı 35b/15	yazıcı 1593 iıici 752	güdicilerden 265b/7 getüriciyüz 267b/7	şoricılar 155 virici 1520	yaradıcı 5b/6 alıcı 32a/2	ıılıcı 196b/7, getürici 121b/11
-GI	alııl 130a/1 bilgil 39a/7	ıılııl 1518 söylegil 1049	varııl 100b/2	eylegil 94 oıarıl 2536		olıl 13a/1, getürgil 13a/1
-sIn	bilesin 2b/8 bulasın 163a/1	ıılırsın 138 görürsin 1165		sensin 14 ıandasın 1647	ölürsin 16a/10	edinürsin 16b/3, olursın 29b/6
+(y)IIA		beglerile 1640 Varıayıla 59	oğlanlarıyıla 13b/11 mālıyıla 15a/4	şalātıla 3154 ihlāşıla 123	küfrile 31a/2 fulānıla 29b/6	olanıla 109b/4, ıalıbile 117b/4
+ki/+ęı		andağı 1714 bugünki 351		günindeki 810 ıışladağı 1403		evvelki 72b/9, maıāmdaęı (125a/14)

Yukarıdaki ekler *Şifāü'l-Esrār*'da olduğu gibi karşılaştırdığımız eserlerde de düzenli olarak düz ünlüyle gelmektedir. Bu durum düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırılık oluşturmaktadır.

2.2.1.4.1.3. Ünlüsü Yuvarlaklaşabilen Ekler

Eski Anadolu Türkçesinde sürekli düz ünlü ile kullanılan bazı eklerin eserimizde yuvarlak ünlü taşıyan şekilleri bulunmaktadır.

+Ilk/+IUK İsimden isim yapma eki: *cazuluk 11a/12, dervişlik 128b/13; cazuluklarını 11b/3, kulluk 116a/2.*

+(I)ncI/+(U)ncU İsimden isim yapma eki: *toğuzuncu 121b/11; onuncu 121b/14.*

-mİş/-mUŞ Öğrenilen geçmiş zaman eki: *demişler 42b/14, kalmışdur 43a/15; buyurmuşdur 19b/6, olmuşdur 171b/7.*

-dI/-dU 3. Görülen geçmiş zaman eki: *buyurdu 174a/9, geldi 180b/15, oldu 11a/9; buyurdu 7a/5, olundu 203b/1, gördü 8b/5.*

-mİş/-mUŞ Sıfat-fiil eki: *alınmış yer 42b/15, ölmüş kişiye 43a/3.*

-IcAk/-UcAk Zarf-fiil eki: *taldırucak 82b/2, olıcak 165a/8, işidicek 23a/7.*

-IncA/-UncA Zarf-fiil eki: *kılmayınca 34b/6; kılunca 100b/8.*

Bu eklerin durumları karşılaştırdığımız eserlerde şu şekildedir:

Tablo 7. Ünlüsü Yuvarlaklaşabilen Ekler Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
+IIk/+IUk	erligi 150a/1	arılık 1459	em̄nlik 122a/14 mūhkemlik 69a/2	niteliksüz 9	cehennemlikdür 16b/9	cazulık 11a/12, dervişlik 128b/13,
	günlük 139a/15	yavuzluk 342		ķulluk 872	ķulluk 24b/1	cazuluklarını 11b/3, ķulluk 116a/2
+ncI/+ncU	üçünc 39a/2 toķuzünc 33a/5	beşüncü 1185 dördüncü 897	onüncü 45b/2 on beşüncü 83b/3	onbişüncü 1563 ikinci 1602	beşüncü 51b/8 onüncü 39a/3	altıncü 122a/15 toķuzüncü 121b/11,
-mIş/-mUş	dutmuşdur 41b/6 düşmüşdür 16a/2	olmuşam 104 sevmişler 56	olmuşdı 7b/14 kopmuşdur 25b/3	olmuşam 1486 dimiş 611	buyurmuş 18b/2 dimiş 32b/7	demişler 42b/14, ķalmışdur 43a/15, ölmüş 43a/3, olmuşdur 171b/7
-mIş/-mUş	arıldılmış er 164a/15 üleşmiş nesne 117a/13	olmuş yārüm 1082 dimemiş ol-1398	ölmüş 106a/10 almış 59b/3	ölmüş ağaçlar 1330 azmış ķuluņa 90	ķaynamış su 40a/6 olmuş olur 27b/8	alınmış yer 42b/15, ölmüş kişiye 43a/3
-dI/-dU	buyurdı 32b/8 eyitdi 51b/14	dutdı 17 sürdü 125	ķıldı 7a/1 şakladı 13b/6	şataşdı 1607 şavdı 947	başlamadı 52a/1 diledi 4a/8	buyurdı 174a/9, buyurdu 7a/5, geldi 180b/15
-IcAk/- UcAk	işidicek 133a/8 varıcaķ 104a/4	ķıkıcaķ 870 işidicek 1180	işidicek 37a/13 varıcaķ 44a/15	oturıcaķ 819 iricek 2918	giricek 37a/8 olıcaķ 39a/8	olıcaķ 165a/8, işidicek 23a/7 taldırucak 82b/2,
-IncA/- UncA	alınca 76a/14 virince 57a/8	degince 63 durınca 1383	varınca 20b/12 erince 199b/11	arıtmayınca 509 dimeyince 735	dilemeyince 4a/3 oturmayınca 52b/4	ķılmayınca 34b/6, ķılınca 100b/8

Karşılaştırdığımız eserlerdeki duruma baktığımızda bu ekler genel olarak düz ünlüyle yazılmaktadır. *-llk* eki eserimizde olduğu gibi diğer eserlerde de yuvarlak köklere yuvarlak ünlüyle gelmektedir. *+ncI* eki eserimizde yuvarlak ünlülü köklere yuvarlak ünlüyle gelirken karşılaştırdığımız eserlerde sadece ekle kökü bağlayan ilk ünlü yuvarlak, ekin son ünlüsü düz olarak kullanılmaktadır. *-dI* eki eserimizde ve *Vasiyyet-name*'de bazı yuvarlak ünlü taşıyan kelimelere yuvarlak ünlüyle gelirken, diğer eserlerde düzenli olarak düz ünlüyle kullanılmaktadır.

2.2.1.5. Ünlü Değişmeleri

2.2.1.5.1. Ünlü Türemesi

Ünlü türemesi bu dönemde ağırlıklı olarak alıntı ve çift ünsüz taşıyan kelimelerde, sondaki iki ünsüz arasında olmaktadır. Eserimizde ünlü türemesi Arapça kökenli tek heceli kelimelerin sonundaki iki ünsüz arasında görülmektedir:

'aқıl 125b/1, aşıl 117b/2, fikir 35b/12, 'ilimsüz 94b/9, hayırlı 10a/1, hüküm 72b/5, kavüm 79b/7, şehir 72b/14, zikir 117b/1.

Karşılaştırdığımız eserlerde durum şu şekildedir:

Tablo 8 Ünlü Türemesi Karşılaştırması

KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
'aқıl 108b/13 aşıl 74a/5 hüküm 31b/10 (azırak 14b/13)	hışım 939 kavüm 939 aşıl 781 şehir 477	fikir 311a/7 hayırlı 337a/6 'aқıllar 10b/13	aşıl 3007 'aқıl 10,170 (berkirek 1931)	aқıl 4b/1 aşıl 24b/1	aşıl 117b/2, zikir 117b/1, hayırlı 10a/1, hüküm 72b/5 kavüm 79b/7
hayırdan 166b/2	hayr 1115 hüküm 471 zikir 1183	aşıl 74b/7 fikir 2a/13 hayr 18a/9 hüküm 24a/14	'aқıl 10 aşıl 3007 hayr 193 hüküm 316 zikir 153	fikir 42b/6 hayr 3b/10 hüküm 56b/3 zikir 34a/10	

Karşılaştırdığımız eserlerde de eserimizdekine benzer ünlü türemeleri bulunmaktadır. Ancak *Şifāü'l-Esrār*'da Arapça kelimelerin asıl biçimi hiç kullanılmazken, *Kaşasü'l-Enbiyā Tercümesi*, *Kemal Ümmî Divânı* ve *Vasiyyetnâme* adlı eserlerde ağırlıklı olarak; diğer eserlerde seyrek biçimde asıl hâllerinin korunduğu görülmektedir.

2.2.1.5.2. Ünlü Düşmesi

Şifāü'l-Esrār'daki ünlü düşmelerini şu şekilde sınıflandırabiliriz:

2.2.1.5.2.1. Orta Hece Ünlüsünün Düşmesi

Eski Anadolu Türkçesi döneminde, Türkçe kelimelerde vurgusuz orta hece ünlüsünün düşmesi sık görülmektedir. *Şifāü'l-Esrār*'da da bu şekilde örnekler bulunmaktadır:

ağzına 123b/7, ayruk 137a/3, eyelük 11b/1, gönli 20a/2, oğlan 9b/15, uykudan 130a/11.

Birkaç kelimedede ise orta hece ünlüsünün bazı örneklerde düştüğü, bazı örneklerde düşmediği görülmektedir:

buyruğı 137b/13, buyruğınca 196b/11; buyuruğı 11a/12, buyuruğı 34b/7, buyuruğı 102b/12.

oğulu 116b/9; oğlı 61a/2, oğlı 64a/3.

Tablo 9. Orta Hece Ünlüsünün Düşmesi Karşılaştırması

KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
ağız 6b/10 eylük 149b/8 oğlan 7a/14 ayruk 8b/9 birbiri 39b/15 gönlü 9a/8 buyruğı 32b.9 oğlını 111a.3	ağzın 209 eylük 1329 uyku 1562 ayruk 384 birbiri 1415 gönlü 1653	ağız 12a/3 eylük 243b/9 uyku 43a/10 oğlan 5b/5 ayruk 4b/15 gönlü 3a/11 buyruğıyla 29b/5 oğlı 33a/11	ağız 837 eylük 414 uyhu 469 oğlan 253 ayruk 14 birbiri 2865 gönlü 128 buyruğı 649 oğlın 985	ağız 56b/9 uykudan 36b/2 oğlandan 2a/4 gönlü 23b/6 buyruğı 18b/2 - oğlı 30b/2	ağına 123b/7 eylük 11b/1 uykudan 130a/11 oğlan 9b/15 ayruk 137a/3 birbirine 11a/14 gönlü 20a/2 buyruğı 11a/12

Karşılaştırdığımız eserlere baktığımızda orta hece ünlüsünün genel olarak düştüğü görülmektedir

2.2.1.5.2.2. Ek-filin Düşmesi

Şifāü'l-Esrār'da *i-* fiilinin, kelimeye bitişirken, görülen geçmiş zaman çekiminde, genellikle geniş zaman ekinden sonra düştüğü, diğer durumlarda düşmediği; öğrenilen geçmiş zaman çekiminde, geniş zaman ekinden sonra, tek örnekte düştüğü, diğer durumlarda düşmediği; şart çekiminde sadece geniş zaman ekinden sonra düştüğü, diğer durumlarda düşmediği; *-ken* zarf-fiili ile kullanılırken genellikle geniş zaman ekinden sonra düştüğü, diğer durumlarda düşmediği görülmektedir:

(haber) buyurur idi 19b/12, geçdüm idi 55a/10, görmüş idi 29b/1, vardum idi 59a/5 yahşırağ idi 60b/10; bilürdi 31a/5, derdi 73a/14, gelürdi 73a/2, görürdi 73a/5, olsaydı 19b/12, seyir ederdi 60b/2, söylerdi 23a/5.

kim imiş 13b/10, ne imiş 71b/2, şumlık imiş 55a/11; olurmuş 131a/7.

‘aqlısañ 30b/6, bildünise 12b/15, buyurdıysa 125b/5, dedimise 39b/13, erişdüñise 9a/9, kıldılarınsa 38b/6, mü`min iseñ 108b/10, olurlarına 13b/3; dilerseñ 54a/9, eğerse 118b/14, görürse 203b/17.

bilür iken 203b/18, hālet-i şābādayiken 117a/13, lāyık degülükēn 171b/8, yoğiken 114a/1; giderken 82b/10, şatarken 98b/5, varken 102a/12, yürimezken 104b/15.

Tablo 10. Ek-Fiilin Düşmesi Karşılaştırması

KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
oldıdı 66b/9 oldıydı 66b/11 kılmışdı 21a/9 dilerise 81b/7, dururiken 116a/12	geçeridüm 1274 gelürdüm 1337 - dilerse 1041 dilerise 945 iderise 342 ölmişiken 1202 içerken 1348	bilmişidi 322a/13 varımış 17a/8 dilersem 121a/10 dilerise 155b/13 éterise 23a/14 görürse 146b/11 giderken 15a/8 variken 179b/3	dedüm-idi 659 - dilerisen 1042 iderse 2713 görürse 3305 bilürken 240 yoğ-iken 167	iderleridi 20b.4 dilememiş imişse 3b.11 getürdise 28a.11, dilerse 4b.7, alurken 44b.5 koriken 40b.6	geçdüm idi 55a/10, gelürdi 73a/2, ne imiş 71b/2, olurmuş 131a/7 bildünise 12b/15 dilerseñ 54a/9 eğerse 118b/14, giderken 82b/10, yoğiken 114a/1

Karşılaştırdığımız eserlerde *i-* ek fiili kelimeyle bitişirken *Kitab-ı Gunya*'da düşmemektedir; diğer eserlerde ise düzenli bir durum yoktur, bazı örneklerde düşerken bazı örneklerde düşmemektedir.

2.2.1.5.2.3. Birleşme Sonucu Ünlü Düşmesi

Genellikle birleşen kelimelerde iki ünlünün yan yana gelmesiyle oluşur. Bir yanı tek heceli kelime olan bu birleşmelerde ünlü çatışmasına bakılmaksızın ünlü düşmesi de gerçekleşmektedir. *Şifāü'l-Esrār*'daki kelime birleşmesiyle ortaya çıkan ünlü düşmesine örnekler şunlardır:

ünlü+ünlü: *böyle 17a/4* < bu+eyle, *kendüz 95b/15* < kendü+öz, *niçün 81a/11*
< ne+içün

ünlü+ünsüz: *birbirine 11a/4* < biri+biri

ünsüz+ünlü: *şöyle 82a/9* < uş+eyle, *şol 95a/1* < uş+ol

ünlü+ünlü, ünlü+ünsüz: *nesne 106a/10* < ne+ise+ne

Karşılaştırdığımız eserlerde ünlü düşmesi şu şekildedir:

Tablo 11. Birleşme Sonucu Ünlü Düşmesi Karşılaştırması

KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
biribiri 159b/13 böyle 10a/3 şöyle 2a/15	biri biri 39 şöyle 1280 kendüz 1281 böyle 349	şöyle 12a/12 kendüz 117a/15 böyle 15a/5	şöyle 261 niçün 245 böyle 611	biri birine 21a/4 şol 11b/2 niçün 4a/7 böyle 5b/1	böyle 17a/4 niçün 81a/11 kendüz 95b/15

Karşılaştırdığımız eserlerde, *birbiri* kelimesi *Kitab-ı Gunya*, *Varka ve Gülşah* ve *Vasiyyetnâme* adlı eserlerde hem *biribiri* hem *birbiri* şeklinde ikili kullanılmaktadır ve *Şifâü'l-Esrâr*'daki gibi birleşme sonucu ünlü düşmesi düzenli bir şekilde bulunmaktadır.

2.2.1.5.4 İnce Sıraya Geçiş

Kök hecede kalın ünlü bulunduran bazı kelimelerin ince sıraya geçtiği bilinmektedir. Gabain, bu ince sıraya geçiş (ı > i) için yıl > yil, ış > iş, bıñ > biñ, bış- > biş-, tıl > til, örneklerini vermektedir. (1988:35)

Eski Anadolu Türkçesi döneminde de ince sıraya geçişin örnekleri görülmektedir. Eserimizdeki örnekler şu şekildedir:

dil 132a/12 (= ET tıl~til)

eyit- 107a/3 (= ET ayıt-)

yine 133a/7 (=ET yana, yene)

yürü- 21a/8~yüri- 21a/10 (=ET yorı-)

Karşılaştırdığımız metinlerdeki durum şu şekildedir:

Tablo 12 İnce Sıraya Geçiş Karşılaştırması

KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
ayıt-90a/2 □eyit- 2a/6 yine 68b/2 yüri- 46b/14 □ yürü- 34a/11	eyit- 448 yine 41 yüri- □ yürü- 1143 dil 109	eyit- 4a/1 dil 2b/12 yine 40b/6 yörü- 336b/4	ayıt- 306 yine 241 yürü-□yüri- 544	eyit-51b/3 dil 2a/9 yöri 27a/2 biş- 43a/6	eyit- 107a/3 dil 132a/12 yine 133a/7 yürü- □yüri- 21a/8-10

Karşılaştırdığımız eserlerde de ince sıraya geçiş görülmektedir. Ancak *eyit-* kelimesi *Kitab-ı Gunya*'da bir örnekte *ayıt-* diğer bütün örneklerde *eyit-* şeklinde, *Kemal Ümmî Divânı*'nda ise *ayıt-* şeklinde okunmuştur.

2.2.1.5.5. Yuvarlaklaşma

Eski Anadolu Türkçesi eserlerinin genelinde düz ünlüyle kullanılan bazı eklerin (Öğrenilen geçmiş zaman eki, görülen geçmiş zaman eki, *-ilk* isimden isim yapma eki, *-Incl* isimden isim yapma eki, *IcAk* zarf-fiil eki, *IncA* zarf-fiil eki), *Şifâü'l-Esrâr*'da birkaç yerde yuvarlaklaştığı görülmektedir: (Ayrıca bk. 2.1.4.1.3. Ünlüsü Yuvarlaklaşabilen Ekler)

buyurmuşdur 19b/6, gördü 8b/5, kılnunca 100b/8, kulluk 116a/2, taldırucak 82b/2, tokuzuncu 121b/11,

2.2.1.5.6. Düzleşme

Eski Anadolu Türkçesi eserlerinin genelinde yuvarlak ünlüyle kullanılan bazı eklerin (1. teklik şahıs iyelik eki, 1.çokluk şahıs iyelik eki, *-dIr/-dUr* fiilden fiil yapma eki), *Şifâü'l-Esrâr*'da, bazı örneklerde düzleştiği görülmektedir: (Ayrıca bk. 2.1.4.1.2. Ünlüsü Düzleşebilen Ekler.)

bağrımız 130b/8, göyündür- 22b/12, suyım 95a/5.

2.2.2. Ünsüzler

Eski Anadolu Türkçesinin ünsüzler açısından özellikleri arasında $k > ħ$, $v-$, $g-$, $d-$, $đ > y$, $-v$, $b- > \emptyset$ vb.bulunmaktadır.

Şifâü'l-Esrâr'daki ünsüzler ve ünsüz değişimleri aşağıda maddeler hâlinindedir:

2.2.2.1. Ünsüz Değişimleri

2.2.2.1.1. Söz Başı Ünsüzleri

2.2.2.1.1.1. b-/p- konusu:

Köktürk ve Uygur yazıtlarında /p/ sesinin harf karşılığı olmadığı için söz başındaki b-/p- konusunu tarihî ses bilgisi açısından kesinleştirmek zordur. Eski Anadolu Türkçesinde bu ses için kullanılan “ب” harfinin kullanılmasının boy veya ağız özelliği mi yoksa imla özelliği mi olduğunu söylemek de zordur.

Metnimizdeki tek örnek “ب” harfiyledir:

barmağından 106b/2.

Söz başında b-/p- tercihinin karşılaştığımız eserlerdeki görünümü şöyledir:

Tablo 13. Söz Başı b-/p- Karşılaştırması

KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
barmağ 5a/4	barmağ 871	barmağ 119b/12	barmağ 1783	parmağ	barmağından 106b/2

Tabloya baktığımızda *barmağ* imlası *Vasiyyet-name* hariç bütün eserlerde bulunmaktadır. *Vasiyyet-name*'de ise bu kelime *parmağ* şeklinde yazılmıştır. Aynı eserde *bişür-* 35a/7-8, *pişir-* 14a/4 örneklerindeki ikili kullanımı da göz önüne alırsak b-/p- tercihindeki ikili durumun bu esere yansıdığı söylenebilmektedir.

2.2.2.1.1.2. b-/v- konusu:

Söz başı b-/v- konusunda Batı Türkçesinin “v” yanında olduğu bilinmektedir. Eserimizdeki örnekler şunlardır:

var 115a/12, v̄er- 20b/9.

Karşılaştırdığımız eserlerdeki durum aşağıdaki gibidir:

Tablo 14. Söz Başı b-/v- Karşılaştırması

KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
var vir- 92a/6	var 1072 vir-314	var 2a/8 v̄er- 33a/9	var 165 vir- 157	var 18a/7 vir□v̄er 12b/11	var 115a/12 v̄er- 20b/9

Görüldüğü gibi bu konuda Eski Anadolu Türkçesi eserleri “v” tarafındadır.

2.2.2.1.1.3. k-/g- konusu:

Eski Türkçede “k” ile başlayan bazı kelimelerin Eski Anadolu Türkçesinde “g” ile söylendiği bilinmektedir. Ancak kullanılan harflerle bunu belirlemek her zaman mümkün değildir.

Bu konuda Özkan şöyle demektedir: “Arap harfli yazının k/g ayrımı yapmayan imlâsından kef ile yazılan kelimelerin k'ye mi yoksa g'ye mi delâlet ettiklerini ayırmanın imkânı yoktur. Ancak bazen ayırt edici işaretler de kullanılmıştır (üç noktalı kef, çift keşideli kef gibi).” (2000: 106)

İncelediğimiz eserde de g-/k- ayrımı için özel bir işaret kullanılmamıştır. Genel okuyuşa uyarak bu kelimeleri g- ile okuduk:

geç- 7a/13, gece 76a/15, gel- 76b/12, gemi 119a/3, gerek 120a/15, geri 81b/7, gey 124a/5, gibi 124a/7, gider- 134a/2, gir- 141a/13, gizli 153b/2, gök 180b/10, gölge 14a/14, gönül 19b/8, gör 20a/7, göz 50b/10, gözet- 60a/8, göz 73a/3, gümüş 29b/2, gün 31b/10, gündüz 35b/6.

İnce ünlü taşıyan kelimeler kef harfi ile yazılmıştır. Bu kelimeleri genel okuyuşa uyarak “k” ile okumayı tercih ettik:

kendü 9a/9, kişi 24a/15, kimse 31a/12, kez 31b/11.

Kalın ünlü taşıyan kelimelerde /k-/ sesi korunmaktadır : *ķab 82b/1, ķaç 116b/11, ķal- 117a/5, ķamu 6b/12, ķanda 59a/3, ķanķı 73a/13, ķoy- 73b/3, ķop- 82b/7*

Karşılaştırdığımız eserlerde durum şu şekildedir:

Tablo 15. Söz Başı k-/g- Karşılaştırması

KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	ŞE (16. yy. ist.)
gel- 18a/5 göz 16b/7 gün 11b/7	gel-163 göz 417 gün 425	gel- 13b/5 göz 12a/5 gün 4a/12	gel- 261 göz 140 gün 249	gel-33a/2 göz 2a/9 gün 28a/5	gel- 76b/2 göz 50b/10 gün 31b/10
gendü 1b/9 kimse 8b/11	kendü 992 kimse 1533	kendü 2b/12 kimse 6b/2	gendü 309 kimse 401	gendü 20a/3 kimse 2b/7	kendü 9a/9 kimse 31a/12
şamu □ şamu 17a/13,113a/1 şal- 66b/10 şankı 3a/2	şamu 445 şal- 941 şaç- 484	şamu 46a/10 şal- 73b/3 şaç- 73b/2	şamu 29 şal- 406 şaç- 316	şapu 25b.4 şal- 42a.4 şac- 22b.11	şamu 6b/12 şal- 117a/5 şab 82b/1

Karşılaştırdığımız eserlerden *Kitab-ı Gunya*'da şamu kelimesinin bir örnekte şamu şeklinde yazılması ağız özelliği olmalıdır. *Kitab-ı Gunya*, *Kemal Ümmî Divânı* ve *Vasiyyet-name*'de kendi kelimesinin gendü şeklinde okunması eseri hazırlayanın tercihidir. Bu kelimelerin dışındaki örnekler eserimizle benzerlik göstermektedir. Genel durum korunmaktadır.

2.2.2.1.1.4. t-/d- konusu

Söz başında t-/d- tercihi konusunda Eski Anadolu Türkçesinde ince sıradan kelimelerde genellikle d-, kalın sıradan kelimelerde genellikle t- tercih edilmiştir.

Eserimizde ise ince sıradan kelimelerde her zaman /d-/: de- 137b/10, degin 7b/2, degül 13b/15, diri 38a/12, dek 152a/3, depren- 57b/4, dil 180b/3, dile- 174a/5, dön- 16b/11, dükeli 60a/6, dürlü 69a/2, düş- 60b/11; kalın sıradan kelimelerde genellikle /t-/: taş 60b/2, tamar115a/15, tanık 155b/11, taşra 129b/13, tatlu 131a/8, toğ- 152a/1, tokuz 124b/5, tol- 82b/2, toprak 129b/11, tur- 137b/9 kullanılmıştır. Kalın sıradan bazı kelimelerde /d-/ kullanıldığı da görülmektedir: dağı 7a/3, dut- 38b/4.

KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
di- 9b/1 dil 124a/7 dürlü 42b/14	di- 984 dil 109 dürlü 6	de- 49a/14 dil 2b/12 dürlü 3a/5	di- 473 dil 204 dürlü 17	de-30a/10 dil 2a/9 dürlü 11b/4	dè- 137b/10 dil 180b/13 dürlü 69a/2
dağı 2b/3	dağı 16	dağı 2a/9	dağı 21	dağı 7b/3	dağı 7a/3
	taşra 184 toprak 1576	tağ 10b/1 taşra 38a/8 toğuz 25a/4 toprak 62b/1	tağ 233 taşra 487 toğuz 1003 toprak 774	tağ 7a/3 taşra 45b/9 toğuz 39a/2 toprak 40b/11	tağ 60b/2 taşra 129b/13 toğuz 124b/5 toprak 129b/11
KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
di- 9b/1 dil 124a/7 dürlü 42b/14	di- 984 dil 109 dürlü 6	de- 49a/14 dil 2b/12 dürlü 3a/5	di- 473 dil 204 dürlü 17	de-30a/10 dil 2a/9 dürlü 11b/4	dè- 137b/10 dil 180b/13 dürlü 69a/2
dağı 2b/3	dağı 16	dağı 2a/9	dağı 21	dağı 7b/3	dağı 7a/3
	taşra 184 toprak 1576	tağ 10b/1 taşra 38a/8 toğuz 25a/4 toprak 62b/1	tağ 233 taşra 487 toğuz 1003 toprak 774	tağ 7a/3 taşra 45b/9 toğuz 39a/2 toprak 40b/11	tağ 60b/2 taşra 129b/13 toğuz 124b/5 toprak 129b/11

Karşılaştığımız eserlerde *t-/d-* ünsüzlerinin durumu şu şekildedir:

Karşılaştığımız eserler *t-/d-* konusunda eserimizde olduğu gibidir. Kalın sıradan kelimelerde genellikle *t-*, ince sıradan kelimelerde genellikle *d-* kullanılmasına karşın, bu genellenimin dışında kalan örnekler de bulunmaktadır. Eserimizden farklı olarak yalnızca *Kitab-ı Gunya*'da dokuz kelimesi hem "toğuz" hem "dokuz" şeklinde ikili olarak geçmektedir.

2.2.2.1.2. Söz içi ve Söz Sonu Ünsüzleri

2.2.2.1.2.1. -d/-y- konusu

Söz içinde ve söz sonunda *d>y* değişimi, Doğu Türkçesi kolunda gözlemlenebilmektedir: (ET >Krh. >Hzm. >Çğt.). Batı Türkçesi bu konuda -y-

tarafındadır. Eserimizdeki örneklerden birkaçı şunlardır: Tablo 16 -d/-y- Konusu Karşılaştırması

Tablo 17. Eski Türkçe -d/-y- Karşılaştırması

ET	ŞE
adak	ayağ 144b/7
adrıl-	ayrıl- 23b/2
bedük	büyük 22b/8
edgü	eyü 24b/2
kod-	koy- 10b/14
yad-	yay- 113a/6

Karşılaştırdığımız eserlerde bütün örnekler “y”lidir:

Tablo 18. -d/-y- Konusu Karşılaştırması

KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	ŞE (16. yy. ist.)
eyü 79a/7 ayağ 149b/11	ayağ 178 ayrıl- 425	ayağ 128a/9 büyük 16a/6	ayağ 35 büyük 2833	ayağ 49a/3 eyü 25a/2	ayağ 144b/7 büyük 22b/8

2.2.2.1.2.2. -b/-v- konusu

Eski Türkçe ile ilgili eski yayınlarda “b” tercih ediliyordu (Ergin: 1973, Tekin: 1988). Son yıllardaki yayınlarda “b” yanında “v” harfinin de kullanıldığı görülmektedir (Ölmez: 2012 Aydın: 2017).

Söz içi ve söz sonu -b/-v- tercihi konusunda da Batı Türkçesi -v- tarafındadır. Eserimizdeki örnekler şu şekildedir:

Tablo 19. Eski Türkçe -b/-v- Konusu Karşılaştırması

ET	ŞE
eb	ev 23a/3
yablak	yavlağ 171b/11
yabız	yavuz 39b/14

Karşılaştırdığımız eserlerdeki örnekler de eserimizde olduğu gibi -v- tarafındadır.

Tablo 20. -b/-v- Konusu Karşılaştırması

KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
tavara 59b/1 yavlağ 76b/6 yavuz 127b/13	ev 1153 yavlağ 779 yavuz 317	ev 12b/2 yavlağ 50a/1 yavuz 61b/8	ev 172 yavlağ 1520 yavuz 46	ev 6b/2 tavara 44a/7	ev 23a/3 yavlağ 171b/11 yavuz 39b/14

2.2.2.1.2.3. -k>-h- değişmesi

Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde kalın sıradan tek heceli kelimelerin sonunda bulunan /k/ i ses konumuna gelince sızıcılaşıp /h/ sesine değişmektedir.

Eserimizdeki birkaç örnek şunlardır:

dağı 177a/1, yoğsa 152a/4~yoğsa 174b/8

Karşılaştırdığımız eserlerde de aynı ünsüz değişimi görülmektedir.

Tablo 21. -k>-h- Değişmesi Karşılaştırması

KG (14. yy.)	VG (14 yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
dağı 2b.3 yoğsa 143b.8 yoğsa 2b/9	dağı 16 yoğsa 356 yoğsul 1674 yoğsa 390	dağı 2a/9 yoğsa 86b/13 yoğsa 2a/3	dağı 21 yoğsa 32 yoğsa 23 yoğsul 675	dağı 7b.3	dağı 177a/1 yoğsa 152a/4 yoğsa 174b/8

2.2.2.2 Ötümlüleşme

2.2.2.2.1. Birincil Uzun nller Sebebiyle tmlleşme

Birincil uzun ünlü taşıyan kelimelerin sonundaki ,t ünsüzlerinin c,d olması olayının eserimizde de örnekleri bulunmaktadır.

Tablo 22. Eski Türkçe Uzun Ünlü Karşılaştırması

ET	ŞE
āç	ac 70a/11
āt	ad 15b/2
ōt, hōt	od 22b/10
sūt	süd 106b/3

Bu konuda karşılaştırdığımız eserlerde durum şu şekildedir:

Tablo 23 Birincil Uzun Ünlüler Sebebiyle Ötümlüleşme Karşılaştırması

KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	ŞE (16. yy. ist.)
ac 161a.13 od 36a.11 süd 75a.12	ad 76 od 1615	ad 74a/6 od 11b/6 süd 17b/5	ad 2384 od 612 süd 162	ac 12a.11 ad 27a.10 od 6a.4	ac 70a/11 ad 15b/2 od 22b/10 süd 106b/3

Karşılaştırdığımız eserlerdeki örnekler eserimize paralellik göstermektedir. Bu durum birincil uzun ünlüler sebebiyle ötümlüleşmenin Batı Türkçesinin genelinde bulunduğunu göstermektedir.

2.2.2.2.2. İki Ünlü Arasında Ötümlüleşme

ç, k, p, t gibi ötümsüz ünsüz ile biten kelimeler ünlü ile başlayan bir ek aldığı anda sondaki ünsüz ötümlüleşmektedir. Bu durumun örnekleri eserimizde de bulunmaktadır.

-ç->-c- ağacı 14a/14, kılıcı 196b/7.

-k->-ğ- ayağın 79a/9, budagında 151a/8, çoğı 122a/14, çoğından 122a/14, ırmağının 155a/1, tâclardağı 43a/15, toprağa 129b/14.

-k->-g- çelegi 22a/8, dileğini 58b/10, göge 74a/10, ipliginden 46b/13, sinegi 74a/4.

-p->-b- kabın 82b/1, tobinı 144b/12

Ünlü ile başlayan ek alan iki kelimedede, birer örnekte, ötümsüz şekil korunmuştur:

bıçağı 135a/6 (fakat, *bıçağın* 96b/4), *ol şerabıla қапı ғоларды* 73b/5 (fakat, *қабın һавза ғалдыруқақ* 82b/1).

-t->-d- *ardınca* 69b/11, *buludı* 150a/9, *dördüncisinüñ* 81a/6, *eydür*, 151a/10, *gider* 204a/14, *gözedenler* 24a/2

Karşılaştırdığımız eserlerde ötümlüleşme şu şekildedir:

Tablo 24. İki Ünlü Arasında Ötümlüleşme Karşılaştırması

KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
ağacı 122b.15 ayağı 151a.6 gide 130a.6	ağaca 583 ayağı 734 eyde 377	ayağın 234b/2 avcına 55b/10 eydür 7b/13	ağacı 764 ayağa 1501 gide 1088	ağacı 4b/8 ayağı 3b/5 eyde 18a/5	ağacı 14a/14 ayağın 79a/9 eydür 151a/9
bıçağı 112a.15 қaba 7a.14		bıçağı 208a/6	қабı 3205		bıçağı 135a/6~ bıçağın 96b/4, қапı 73b/5~қабın 82b/1

Karşılaştırdığımız eserlere baktığımızda *ç,k,k,p,t* ünsüzlerinin ünlü ile başlayan ek alarak ötümlüleşmesi bütün eserlerde bulunmaktadır. Bu durumun genel olduğu görülmektedir. Eserimizde ünlü ile ek aldığı hâlde birer örnekte son ünsüzü ötümlüleşmeyen *bıçaқ* ve *қап* kelimelerinin karşılaştırdığımız eserlerden *Kitab-ı Gunya*, *Kasasü'l-Enbiya Tercümesi* ve *Kemal Ümmî Divânı*'nda ötümlüleşmiş

örnekleri bulunmaktadır. Şifâü'l-Esrâr'daki bu iki istisna müstensih hatası değilse Doğu Türkçesinin etkisi olmalıdır.

2.2.2.3.Ünsüz Düşmesi

2.2.2.3.1. bol-/ol- fiili

Eski Türkçede bol- fiilinin başındaki /b/ ünsüzü Eski Anadolu Türkçesinde bulunmaz.

Tablo 25. Eski Türkçe bol-

ET	ŞE
bol-	ol- 122b/1

Karşılaştırdığımız eserlerde bol- fiili şu şekildedir:

Tablo 26. ol-/bol- Karşılaştırması

KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	ŞE (16. yy. ist.)
ol- 3a/3 bol- 18a/6	ol- 941	ol- 9a/8	ol- 38	ol- 3a.3	ol- 122b/1

Tabloya baktığımızda ol- fiilinin *b*'li şekli *bol-* Kitab-ı Gunya'da kullanılmıştır. Aynı eserde *ol-* fiili de kullanılmıştır. Bu eserdeki ikili kullanım Doğu Türkçesi etkisiyledir. Onun dışındaki eserlerde, eserimizde ve Eski Anadolu Türkçesi dönemi eserlerinin genelinde *ol-* şekli kullanılmıştır.

2.2.2.3.2. ğ-/g-> ø-

Eski Türkçede söz içinde ve ek başında görülen ğ-/g- ünsüzü Eski Anadolu Türkçesinde bulunmamaktadır (ET ğ-/g- = EAT ø-).

Eserimizde durum şu şekildedir:

éyü 124a/6   anasına 10b/13   birleyen 36a/10   edici 157a/15
60b/9

gerek 156a/6   dünyaya 29b/6   deyen 44a/10   getirici 121b/11
kılmayınca 34b/6

yaprağ 31a/3   maķāma 17b/1   dileyen 56b/7   olmayınca 162b/14
oğlanlarına 9b/13   erişen 44b/7   varınca 174a/4
yola 14a/13   kılan 153a/1yumayınca 54b/15

Karşılaştırdığımız eserlerde söz içinde ve ek başındaki ğ-/g- ünsüzü şu şekildedir:

Tablo 27. ğ-/g-> ø- Karşılaştırması

ET	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	ŞE (16. yy. ist.)
Söz içinde/ ek başında	eyü 79a/7	eyü 1259	eyü 7a/1	eyü 46	eyü 25a/2	ëyü 124a/6
+GA	baņa 88b/1 secdeye 14b/11	barmagına 871	ķana 27b/13 işe 9b/9	yola 35 elümüze 157	buņa 28a.4 beline 30b.4	oğlanlarına 9b/13
+GAN	alan 71b/15 dutan 54b/2	gören 598 alan 1653	alan 40b/5	söyleten 8 dutanlar 113	alan 7a.5 işlemeyen 18b.9	birleyen 36a/10
-GUçl	-	yazıcı 1593 içici 752	yaradıcı 288b/11	soricılar 155 virici 1020	alıcı 32a.2 yaradıcı 5b.6	getürücü 121b/11
GInca	alınca 76a/14 dönince 20a/17	getürince 1383 olınca 247	olınca 41a/15	dimeyince 735 olmayınca 1770	geçmeyince 55b.5 varınca 13b.6	olmayınca 162b/14

Tabloda görüldüğü gibi karşılaştırdığımız bütün eserlerde Eski Türkçedeki söz içinde ve ek başında korunan ğ-/g- ünsüzü kullanılmamıştır. *Baņa* ile *buņa* örneklerinde zamir n'si ve yönelme hâli ekinin ünsüzü birleşerek damak n'sine (ŋ) dönüşmüştür.

2.2.2.3.3. -ğ,-g>ø

Birden fazla heceli kelimelerin ve eklerin sonundaki -g'ler Eski Anadolu Türkçesinde yoktur (ET -ğ/-g = EAT -ø).

İncelediğimiz metinde çok sayıda örnek bulunmaktadır:

Kelime sonunda -ğ/-g: *kapu 131b/9, kamu 119a/5, kiçi 164a/12, kuru 10b/14, kıyu 58b/4, ulu 60a/10.*

Ek sonunda -ğ/-g: *adlu 80a/4, dürlü 83a/10.*

Öte yandan bir örnekte -ğ korunmuştur:

acığ 118b/15

Karşılaştırdığımız eserlerde durum şu şekildedir:

Tablo 28 .-ğ,-g>ø Karşılaştırması

KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	ŞE (16. yy. ist.)
dürlü 42b.14 kapu 25b.13 ulu 149.14	acı 420 dürlü 6 kamu 445 ulu 975	acı 67b/4 kamu 46a/10 ulu 4b/7 dürlü 3a/5	acı 1854 dürlü 17 kamu 6 ulu 66	adlu 10a.2 kapu 25b.4 kuru 8a.8	kapu 119a/5 ulu 60a/10 dürlü 83a/10
-	acı 420	acı 67b/4	acı 1854		acığ 118b/15

Karşılaştırdığımız eserlerde de eserimizde olduğu gibi birden çok heceli kelimelerin ve eklerin sonunda bulunan -ğ/-g ünsüzü kullanılmamıştır, geride kalan ünlü genellikle yuvarlaklaşmıştır. *Şifāü'l-Esrār*'da *acığ* kelimesinin sonundaki *ğ* düşmezken, diğer eserlerde düşmüştür.

2.2.2.3.3 -l->ø

Eserimizde iki kelimedede -l- düşmesi görülmektedir:

getür- 85b/11, otur- 113a/2

Karşılaştırdığımız eserlerde de -l- ünsüzünün aynı iki kelimedede düştüğü görülmektedir:

Tablo 29. -l->ø Karşılaştırması

KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
getür-159a.13 otur- 14b.11	getür- 314 otur- 1454	getür 66b/8 otur- 190b/10	getür- 2235 otur- 593	getür- 28a.11 otur- 51b.9	getür- 85b/11 otur- 113a/2

2.2.2.3.4.

-r->ø

Eserimizde bir kelimedede -r ünsüzünün bazen düşüp bazen düşmediği görülmektedir:

birle 119a/1~bile 169b/10

Karşılaştırdığımız eserlerde *birle* kelimesi aşağıdaki gibidir:

Tablo 30 -r->ø Karşılaştırması

KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
<i>birle 1b.6 ~ bile 4a.14</i>	<i>bile 134</i>	<i>birle 2a/7 ~ bile 11a/15</i>	<i>birle 173 ~ bile 84</i>	<i>ile 7a/3</i>	<i>birle 119a/1~ bile 169b/10</i>

Karşılaştırdığımız eserlerde *Varka ve Gülşah*'ta *birle* kelimesi bulunmamakta, kelime *bile* şeklinde kullanılmaktadır. *Vasiyyetname*'de ise *birle* ve *bile* kelimelerinin ikisi de bulunmamakta bu kelime *ile* şeklinde kullanılmaktadır. Bu durum Türkiye Türkçesindeki *ile* kullanımının 16. yüzyılda başladığını göstermektedir. Diğer eserlerde durum eserimizle aynı olup *ile* kelimesi *birle* □ *bile* şeklinde ikili kullanılmaktadır.

2.2.2.3.5. -w>ø

ET. sub> OT suw gelişmesi gösteren kelime incelediğimiz eserde su şeklindedir.

şu 118b/14

Karşılaştırdığımız eserlerde su kelimesi eserimizle aynıdır.

Tablo 31-w>ø Karşılaştırması

KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	ŞE (16. yy. ist.)
şu 4a/6	şu 1123	şu 100b/12	şu 162	şu 14a/9	şu 118b/14

2.2.2.4. Ünsüz Türemesi

2.2.2.4.1. n Türemesi

Batı Türkçesinde işaret zamirlerinden sonra ek geldiğinde ve üçüncü şahıs iyelik ekinden sonra hâl eki geldiğinde zamir n'si kullanılır.

İşaret zamirlerinden sonra:

Metnimizde zamir n'si *olar bular* zamirlerinde türememiştir. Bu özellik Eski Anadolu Türkçesinde bir süre ve bazı eserlerde kullanılmış, ancak devam etmemiştir. Doğu Türkçesinde devam etmiştir.

olar 61a/2, buları 95a/4

Ancak aynı kelimeler *anda, andan, anlar, bunda, bundan* şeklinde zamir n'si olarak da kullanılmıştır.

anda 16a/8, andan 7a/13, anlar 11b/8, bunda 79a/5, bundan 36a/1

Üçüncü şahıs iyelik ekinden sonra hâl eki geldiğinde eserimizde zamir n'si kullanılmıştır:

üzerine 103b/3, zikirini 103b/7

Karşılaştırdığımız eserlerde durum şu şekildedir:

Tablo 32. n Türemesi Karşılaştırması

KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16 yy. ist.)
anlar 21b.7 bunlar 51a.8 üzerine 16b.7	anlar 663 bunlar 17 üzerine 265	anlar 4b/13 bunlara 4b/13 üzerine 3b/11	anlar 33 üzerine 593	anlar 6b/6 bunlar 21b/5 üzerine 12a/6	anlara 11b/8 üzerine 103b/3
bular 24a.9	bular 31	bular 2a/12	bular 39		olar 61a/2 buları 95a/4

Karşılaştırdığımız eserlere baktığımızda işaret zamirlerinden sonra ek geldiğinde zamir n'si konusunda, *bu* zamirinde *Kitab-ı Gunya, Varka ve Gülşah, Kaşasü'l-Enbiyâ Tercümesi*'nde *bular-bunlar* şeklinde ikili kullanımlar; *Kemal Ümmî Divânı*'nda *bular*, *Vasiyyet-name*'de *bunlar* kullanımı vardır. *Şifâü'l-Esrâr* dışında *olar* kullanımı bulunmamaktadır. Üçüncü şahıs iyelik ekinden sonra hâl eki geldiğinde zamir n'sinin kullanılması, Eski Anadolu Türkçesi eserlerinde aynıdır.

2.2.2.4.2. y türemesi

Ünlü ile biten kelimelere ünlü ile başlayan bir ek geldiğinde arada yardımcı ses olarak bir /y/ getirilir. Birleşik yazılan edatlarda da görülmek üzere bu durumun örnekleri eserimizde de bulunmaktadır.

ademîye 36a/2, dünyâya 29b/6, nesneye 40a/3, muştafâya 11b/15, tañriya 24a/3.

nesneyile 43a/4, korkuyıla 50a/12.

Karşılaştırdığımız eserlerde durum şu şekildedir:

Tablo 33. y Türemesi Karşılaştırması

KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
gişiye 10b.9 gişiyile 91b.5	kimseye 1161 kimseyile 647	kimseye 17b/14 kimseyile 225a/15	haṭāya 278 nesneyile 2765	du‘āya 42b.10 şenāyıla 36b.4	dünyāya 29b/6 nesneyile 43a/4

Karşılaştırdığımız eserlerde y türemesi eserimize aynı şekilde bulunmaktadır. Batı Türkçesinde y türemesinin genel bir özellik olduğu görülmektedir.

2.2.2.4.3. v türemesi

Eski Anadolu Türkçesi eserlerinde *ur-* fiilinin hem *ur-* hem *vur-* şeklinde kullanıldığı, yani bazı örneklerde ön seste bir /v-/ türediği görülmektedir.

Eserimizde de bu kelimenin hem *ur-* hem *vur-* şekli bulunmaktadır.

urmak 17a/4, *vurmak* 69a/11.

Karşılaştırdığımız eserlerde bu kelimenin durumu şu şekildedir:

Tablo 34. v Türemesi Karşılaştırması

KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
ur- 105a.10 vur- 11b.13	ur- 494 vur- 249	ur- 310/13	ur- 2915	ur- 12b.1 vur- 26b.4	ur- 17a/4 vur- 69a/11

Tabloya baktığımızda *Kaşasü'l- Enbiyā Tercümesi* ile *Kemal Ümmî Divânı*'nda /v-/ türemesi görülmemektedir. Diğer eserlerde eserimizdeki gibi kelimenin her iki şekli de kullanılmıştır.

2.2.2.5. Ünsüz Uyumu

Eski Anadolu Türkçesinde eklerin ilk ünsüzü ötümlüdür. Bu neden başta olmak üzere, genel olarak ünsüz uyumu bulunmamaktadır. Bu konuda Ergin şöyle demiştir: "Eski Türkçede ve Eski Anadolu Türkçesinde kelime içinde uyum sayılabilecek bir konsonant benzeşmesi yoktu." (2004: 77).

İncelediğimiz eserde kelime sonu ister ötümlü ister ötümsüz ünsüzle isterse ünlüyle bitsin eklerin tamamı ötümlü ünsüz ile başlar.

-dI görülen geçmiş zaman eki

atdı 11b/2, eyitdi 13a/6, yutdı 11b/4.

-dUK sıfat-fiil eki

içdükleri 82a/14, geçdükden 116b/7, gitdükleri 82a/14, kopardığı 150a/10, tapduğı 102a/8.

-dUr fiilden fiil türetme eki

erişdürür 75a/11, karışdurup 14b/14

+dUr bildirme 3.teklik şahıs eki

buyurmuşdur 187b/6, eylemişdür 29b/9, gerçekdür 25b/5, hakdur 185a/11, konmuşdur 156b/4, yokdur 152a/4.

+dA bulunma hâli eki

gökde 102b/4, kılmaklıkda 78a/3, tahtda 77a/6, vakitde 98b/13.

+dAn çıkma hâli eki

mahabbetden 112b/2, rahmetden 120b/6, topraktan 9b/3, yokdan 6b/12.

Karşılaştırdığımız eserlerde ünsüz uyumu şu şekildedir:

Tablo 35. Ünsüz Uyumu Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
-dİ	eyüyidi 156b.15	beklediler 487 atdı 1203	atdı 49b/8 dikdi 94b/10	aldı 1558 itdi 920	diledi 4a.8 çalışdılar 20a/11	atdı 11b/2
- dUK	öldürdüğü n 150b.4 itdüğü 99a/15	olduğın 1034	étdüğü 315a/11 aldüğü 212b/15	itdüğü 1477 didüğü 688 bulduğı	ağardukda n 55b.10 bilmedüğü 3a/6	içdükləri 82a/14
-dUr	toldur- 107a/9 öldür- 2b.14	kıldur - 587 öldür- 752	gezdür- 286a/15 öldür- 117a/7	toldur- 2747 öldür- 2375	dolduralar 40b.11 gezdüreler 40a.2	érişdürür 75a/11
+dUr	evlādūr 35a.9 nesnedūr 2a.4	ilidūr 791 anlaradūr 602	oldūr 60b/5 etdendūr 74b/8	budūr709 gendüyedü r 2774	oldūr 43a.4 tevbedūr 27b.7	buyurmışdu r 187b/6
+dA	arada 103b.15 evde 130b.7	demde 817 bularda 1457	dibinde 14a/13 raħmınd a 200b/1	boyda 1304 devirde 342	anda 2a.5 cennetde 23a.9	gökde 102b/4
+dA n	cihāndan 37a.4 benden 83b.2	bulardan 117 birbirinde n 60	anadan 219b/10 arşdan 37b.2	gevherden 616 çubuqdan 12	alnından 44b.10 dilinden 18a.9	yoqdan 6b/12

Karşılaştırdığımız eserlerde de imlâsı kalıplaşmış eklerin, ünsüz uyumuna uymadığı görülmektedir.

2.2.2.6 Göçüşme (Metatez)

Kelime içinde bazı ünlü veya ünsüzlerin yer değiştirmesi olarak bilinen göçüşmenin eserimizde bir örneği bulunmaktadır:

devrişe 133b/11

Karşılaştırdığımız eserlerde göçüşme örneğine rastlanmamıştır.

2.2.3 Hece Düşmesi

Hece düşmesi eserimizde sadece *durur* kelimesinin ekleşmiş hâli olan *-dur* ekinde bulunmaktadır. Eserimizde ekin hem *-dur* hem *durur* şekli bulunur. Benzer hecelerden biri kaybolduğu için hece düşmesi denilmektedir.

kalbidür 145a/3, nedür 151a/13, oldur 144a/3, sevdâdur 134a/6, vardur 134a/1.

lâyık-durur 155a/6, meşgûl-durur 152a/8, ne-dürür 138a/8.

Karşılaştırdığımız eserlerde durum şu şekildedir:

Tablo 36. Hece Düşmesi Karşılaştırması

KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
oldur 60b.5 ol durur 82a.4	budur 368 ol-durur 1231	oldur 60b/5	bişidür 1063	lâzımdur 8b.5	vardur 134a/1 ne-dürür 138a/8

Tabloya baktığımızda eserlerde ikili kullanımlar bulunmaktadır. Bu durum *durur* kelimesinin ekleşme sürecinde olduğunu göstermektedir.

2.3.Şekil Bilgisi

2.3.1. Kelime Türetme

2.3.1.1.İsimden İsim Türetme Ekleri

İncelediğimiz metinde bulunan isimden isim türetme ekleri şu şekildedir:

+A: Sık kullanılmayan isimden isim türetme ekidir. Eserimizde tek örneği bulunmaktadır:

gece 2a/4.

+An: Eski Türkçede çokluk anlamı veren bu ek Eski Anadolu Türkçesinde bu işlevini yitirmiş ve kalıplaşmış olarak kullanılır. Eserimizde bir kelimedede örneği bulunmaktadır:

oğlan 9b/13.

+CA: İsimlere ve isim soylu kelimelere gelir. Eşitlik hâli ekidir. İşaret zamirlerinde kalıplaşmıştır. Üçüncü teklik şahıs iyelik ekinden sonra sıkça görülür. Eklendiği isimden zarf türetir:

ardınca 70a/5, bunca 98b/14, buyruğınca 196b/11, rivayetince 99b/2, yerince 117b/5.

+CI: Çoğunlukla meslek isimleri yapar. Bir işi alışkanlık hâline getirme anlamı da katar. Eserimizde tek örneği bulunmaktadır:

şefâ'atci 38b/11.

+cII: Tek örneği bulunmaktadır:

bencillik 134b/1.

+cIIAyIn: Şahıs ve işaret zamirlerine gelerek benzerlik anlamı katar. Eserimizde işaret zamirlerine gelmektedir (İsimden zarf türetmiştir):

ancılayın 82b/7, buncılayın 37b/2.

+DAş: Ortaklık, beraberlik bildiren ektir:

beñdeş 157a/8, karındaş 41a/1, yekdeş 25b/6.

+gU: Tek örneği bulunmaktadır:

gözgü 73a/3.

+kA: Yaygın olmayan bir ektir. Eserimizde tek örneği bulunmaktadır:

başka 168a/11.

+IIK: İsimlerden soyut isim; yer, alet, meslek, topluluk isimleri türetir. Eserimizde meslek ismi ve soyut isim türetmiştir:

tanıklık 25b/8; dervişlik 128b/13, emînlık 111b/2, horlık 69b/3, şeyhlik 41b/5, velîlik 131b/6.

+IU: İsimden sıfat yapar. Aidiyet anlamı katar:

adlu 147a/1, dürlü 171b/14, otlı 169b/2, sulı 169b/2; illetlü 171b/12, maķāmlı 168a/12, menfa`atlı 169b/2.

+rAk: Sıfatlara eklenerek üstünlük derecelerini belirten kelimeler türetir:

yaķşıraķ 60b/10, yaķınraķ 107a/5, yeğrek 19b/11

+(I)ncI/+(U)ncU/+(U)ncI: Sayı isimlerine gelerek sıra bildirir. Dört ünlüyle örnekleri vardır. Eski Anadolu Türkçesinin genelinde bu ek düzünüyle kullanılırken eserimizde yuvarlak ünlüyle de kullanılmaktadır.

altıncı 21b/13, dördüncü 122a/9, toķuzuncu 121b/11, toķuzuncı 122b/7 yēdinci 21b/13.

+(U)n: Kalıplaşmış hâldedir. Tek bir kelimedede bulunmaktadır:

uzun 156b/6.

+sUz: İsim soylu kelimelere gelerek onları sıfat yapar. Nesnede bir şey bulunmadığını bildirir. +IU ekinin olumsuz hâlidir:

atasuz 35a/12, gözsz 70b/9, yüzsz 70b/10; ħavfsuz 24b/2, `ilimsüz 41b/5, riyāsuz 9a/10 .

Karşılaştırdığımız eserlerde isimden isim türetme ekleri şu şekildedir:

Tablo 37. İsimden İsim Türetme Ekleri Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy)	ŞE (16 yy. ist.)
+An	oğlan 121a.6 eren 20b.9	-	oğlan 5b/5 eren 74b/3	oğlan 253 eren 1139	oğlan 26a.12	oğlan 9b/13
+CA	-	bunca 131	ardınca 20b/1	-	ardınca 11a.4 yarısınca 39b.7	bunca 98b/14
+cİl	tavşancıl 103a/9	-	-	-	-	bencil 134b/1
+cİlAyIn	anlarcılâyın 36b/8	bencileyin 1022	ancılâyın 156b/5	-	bizcileyin 3b.5	ancılâyın 82b/7
+CI	degirmenci 128b.15 boyacı 129a.14	içici 752	yolcu 97b/1	yalancı 401 bekcisi 3184	-	şefâ' atçi 38b/11
+DAş	beñdeş 2b.9 kardaş 37b.15	karındaş 573	beñdeş 244a/8	yoldaş 151 karındaşlar 1047	karındaş 36b.5	karındaş 41a/1
+GU	-	-	-	-	-	gözgü 73a/3
+kA	-	-	-	-	başka 49a/3	başka 168a/11
+İIK	yanlışlıg 75b.7 kefenlig 37a.1	dirlik 346	tanıkluk 83a/2	kulluk 90	aylık 13b.7 düşmenlik 23a.4	vefilik 131b/6
+IU	ağulu 6b.7 köylü 106b.6	tatlu 1096	adlu 184b/8	dürlü 133 yazuqlu 304	cānlu 12a.4 tatlu 13b.8	adlu 147a/1
+rAk	-	-	yeğrek 104a/13	yigirek 191 tatlurağ 621	-	yeğrek 19b/11
+(I)ncI/+(U)ncI	-	beşinci 1185 üçüncü 594	yedinci 14b/7	-	beşinci 51b.8 onuncu 39a.3	yédinci 21b/13 toğuzuncu 122b/7, toğuzuncu 121b/11
+(U)n	-	-	uzun 14a/13	-	uzun 23b.3	uzun 156b/6
+sÜz	anasuz 127a.3, kimsesüz 43a.4	başsuz 584 cānsuz 1575	cānsuz 37b/3	işsüz 91 cānsuz 2148 niteliksüz 9	edebsiz 32b.2 şusuz 12a.11	atasuz 35a/12

Tabloyu incelediğimizde +cİlAyın eki *Kitab-ı Gunya*'da ve *Varka ve Gülşah*'ta vasıta hâli eki olarak, *Vasiyyet-name*'de ise eserimizdeki gibi isimden isim

türetme eki olarak verilmiştir. Karşılaştığımız eserlerdeki diğer isimden isim türetme ekleri eserimizle aynı şekilde kullanılmaktadır.

2.3.1.2. Fiilden İsim Türetme Ekleri

Metnimizde fiilden isim türetme ekleri şu şekildedir:

-GU/-KU: Soyut isimler ve alet isimleri türetmektedir. Eserimizde yalnızca soyut isimler türeten örnekleri vardır:

kayğu 116b/8, sevgü 48a/8, uyku 130a/11.

-GUn: Genellikle tek heceli fiil köklerine gelir. Eklendiği kökler daha çok sıfat gibi kullanılır:

azgun 6b/11.

-IcI: Bir işi alışkanlık halinde yapma anlamı verir. Meslek isimleri türetir. Kelimeye devamlılık anlamı katar:

getürici 121b/11, tevekkül edici 157a/15.

-(U)k: Fiilden isim, sıfat ve alet isimleri türeten bir ektir:

ayruk 137a/3, bölük 116b/2, budağ 128b/6, konuğ 74b/12.

-mA: Nesne ismi yaptığı bir örnek bulunmaktadır:

sürme 55a/10.

-mAK: Mastar ekidir. Çok az örnekte kalıplaşarak nesne ismi yapmıştır:

çağmağı 135b/9.

U: Çeşitli anlamlarda soyut isimler türetir. Eserimizde tek örneği bulunmaktadır:

korğu 24a/15.

Karşılaştığımız eserlerde bu eklerin durumu şu şekildedir:

Tablo 38. Fiilden İsim Türetme Ekleri Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	ŞE (16. yy. ist.)
-GU/- KU	sevgü 79b/2	ķayķu 442	sevgü 57b/12	uyķu 469	sevgüsidür 10a.6	sevgü 48a/8
-GUn	kesgün 105b/11	ķutķun 457	ķızķun 327a/3	düzķun 340	keskin 13a.11	azķun 6b/11
-IcI	dileyici 134a/4	yazıcı 1593	getürici 267b/7	şoricı 155	yaradıcı 5b.6	getürici 121b/11
-(U)k	esrük 88b/3	artuķ 406	buyruķ 29b/3	ayruķ 14	açık 49a.1~açuķ 49a.6	ķonuķ 74b/12
-mA	-	-	sürme 132a/3	-	-	sürme 55a/10
-mAK	-	-	-	-	-	baķmaķ 168a/13
-U	aşılı 135a/8	ķoķu 405	ayru 128b/10	ölü 1312	ķolu 6b.2	ķorķu 24a/15

Tabloya baktığımızda *mA-* ve *-mAk* ekleri genellikle fiilden isim türetme eki olarak değil, isim-fiil eki olarak kullanılmıştır. Bu ekler yalnızca eserimizde bir örnekte fiilden isim türetmiştir. *Vasiyyetname*'de *-(U)k* ekinin ünlüsünün dar olduğu, uyuma girdiği örnekler de bulunmaktadır. Diğer eserlerde fiilden isim türetme ekleri eserimizle aynı şekilde kullanılmaktadır.

2.3.1.3 İsimden Fiil Türetme Ekleri

Metnimizde isimden fiil türetme ekleri şu şekildedir:

+A-: Çok işlek olmayan bir ektir. Oluş ve kılış fiilleri yapar:

dile- 31a/10, *uza-* 131a/8, *yaşa-* 131a/7.

+(A)r-: Genellikle renk bildiren isimlere gelir:

aķar- 171b/2, *şarar-* 150a/1.

+dA-/+tA-: Genellikle yansıma kelimelere gelir. Diğer kelimelerde kılış fiili yapar. Metnimizde tek örneği vardır:

iste- 76b/10.

+et-: Çok işlek olmayan bir ektir. Metnimizde tek örneği vardır:

gözet- 96a/5.

+IA-: Yaygın olarak kullanılır. Eserimizde birçok örneği bulunmaktadır:

ağla- 98b/3, bağışla- 99a/1, başla- 132a/1, gözle- 124a/7, kapla- 86a/7.

Arapça ve Farsça kelimelerde: *fermānla- 183a/10, ışmarla- 111a/15.*

+IA-n-: -n ekinin doğrudan doğruya +IA-n şeklinde ayrılan örnekleri olduğu gibi, bazı örneklerde +IA ekiyle birlikte dönüşlülük anlamında yeni fiil türetmiştir. Kalıplaşmış görünümündedir:

hulqlan- 66a/1, kayğulan- 32a/8, nūrlan- 75b/2.

+Ik-: İşlek olmayan bir ektir. Eserimizde tek örneği vardır:

birik- 196b/5.

+I-: Durum bildiren isimlerden fiil türeten ektir. Metnimizde tek örneği bulunmaktadır:

diril- 22a/2.

+r-: Az sayıda görülen bir ektir. Eserimizde tek örneği bulunmaktadır:

çağır- 11b/3.

+sA-: İstemek, arzu etmek anlamında fiiller türetir. Metnimizde tek örneği vardır:

şuşa- 118a/8.

Karşılaştığımız metinlerde isimden fiil türetme eklerinin durumu şu şekildedir:

Tablo 39. İsimden Fiil Türetme Ekleri Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
+A-	oyna- 90b/10	boşa- 1512	oyna- 170a/10	beñze- 914	-	dile- 31a/10
+(A)r-	ķarar- 163b/15	başar- 1639	ķarar- 79b/12	yeşer- 183	açar- 55b/10	şarar- 150a/1
+dA- /+tA-	iste- 13a/3	alda- 1527	iste- 274a/5	iste- 990	alda- 24a.3	iste- 76b/10
+et-	-	gözet- 551	gözet- 289b/4	-	-	gözet- 96a/5
+lA-	kilidle- 130b/7	otla- 1248	bağışla- 329a/10	ışmarla- 557	derle- 6a.9	başla- 132a/1
+lA-n-	-	atlan- 717	bağlan- 301b/11	uşlan- 1817	evlen- 19b.3	nürlan- 75b/2
+Ik-	gözük- 49a/11	acıķ- 481	acıķ- 235b/9	birik- 84	acıķ- 6b.3	birik- 196b/5
+l-	diril- 79a/7	-		yücel- 495	-	diril- 22a/2
+r-	belür- 97b/11	-	belür- 152a/10	-	-	çağır- 11b/3
+sA-	şuşa- 53a/8	şuşa- 998	şuşa- 100a/11	şuşa- 1196	şuşa- 13b.8	şuşa- 118a/8

Karşılaştırdığımız eserlerde isimden fiil türetme ekleri, eserimize benzer şekilde kullanılmaktadır.

2.3.1.4. Fiilden Fiil Türetme Ekleri

-Ar-: Oldurgan çatı ekidir. Fiil kök ve gövdelerine gelir. Eserimizde örnekleri bulunmaktadır:

ķıkar- 117a/2, gider- 60a/9.

-Ur-: Fiil kök ve gövdelerine gelerek ettirgen veya oldurgan çatı kurar. Eserimizde örnekleri bulunmaktadır:

bitür- 122a/6, geķür- 20b/8, geyür- 31b/5, ŗoyur- 97b/5.

-gür-: Kalıplaşmış olarak bazı kelimelerde kullanılmaktadır. Eserimizde örnekleri bulunmaktadır:

dirgür- 152a/10, irgür- 159a/9.

-(I)t-: Genellikle ünlü ile biten fiillere gelerek ettirgen ve oldurgan fiiller türetir. Pekiştirme işleviyle de kullanılır. İşlek bir ektir:

eyit- 171a/5, kaynat- 14b/15, kurut- 95a/4.

-dUr-/-dIr-/-dAr- : Çok işlek bir ektir. Fiil kök ve gövdelerinden sonra gelerek ettirgen veya oldurgan çatı oluşturur. Bu dönemde ekin d'li şekli kullanılmaktadır:

azdur- 77a/11, dönder- 23a/14, döndür- 121a/14, karışdur- 14b/14, öldür- 81a/1, sevdür- 84a/9, taldır- 82b/1, taldur- 13a/13.

-(I)n-/(U)n-: Dönüşlülük, edilgenlik çatısı ve oluş fiili görevlerinde bir ektir. Metnimizde örnekleri bulunmaktadır:

alın- 42b/15, bezen- 95a/8, bilin- 35b/4, bulın- 83a/5, bulun- 73b/15, değn- 99a/12, görün- 153b/2, oln- 15a/3, olun- 2a/1.

-(I)l-/(U)l-: Dönüşlülük, edilgenlik çatısı ve oluş fiili görevlerinde bir ektir. Metnimizde örnekleri bulunmaktadır:

açıl- 43a/8, dökil- 129b/12, urul- 79a/8, veril- 32b/6, yaradıl- 108b/9.

-ş-/(I)ş: İşteş çatı kurar. Birliktelik ve karşılıklı yapma ifade eder. Oluş fiilleri de kurar. Eserimizde örnekleri bulunmaktadır:

ağlaş- 196a/7, çıkış- 76a/12, eriş- 180a/3, söyleş- 10a/1, giriş- 76a/12, karış- 134a/11.

-y-: Çok işlek olmayan bir ektir. Pekiştirme görevinde kullanılır. Eserimizde tek örneği vardır:

koy- 14b/14.

-z-: Çok işlek olmayan bir ektir. Pekiştirme görevinde kullanılır. Eserimizde tek örneği vardır:

emzür- 15a/12.

Karşılaştığımız eserlerde durum şu şekildedir:

Tablo 40. Fiilden Fill Türetme Ekleri Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	ŞE (16. yy. ist.)
-Ar-	kopar- 3a/10	gider- 1727	çıkar- 155a/3	oñar- 90	çıkar- 20a.4	gider- 60a/9
-Ur-	yitür- 41a/15	içür- 1313	degür- 363b/3	bitür- 12	düşür- 57a.2	geçür- 20b/8
-gür-	tırğur- 90a/4	irgür- 1175	dirgür- 114b/1	irgür- 303	dirgür- 6a.3	dirgür- 152a/10
-(I)t-	depret- 16b/10	işlet- 859	eyit- 162a/2	korçut- 82	üşüt- 6a.5	eyit- 171a/5
-dUr-	aldur- 12b/11	ķondur- 1689	döndür- 17b/5	yetişdür- 86	itdür- 38a.9	ķoldur- 13a/13
-Der-	dönder- 168b/5	dönder- 986	dönder- 118b/15	gönder 1072	-	dönder- 23a/14
-(In-/ Un-	görin- 49a/11	yun- 1288	alın- 40b/5	bilin- 475	silin 44a.5	bezen- 95a/8
-(Il-/ Ul-	sıkıl- 101a/13	bayıl- 1375	diril- 19a/3	yaķıl- 124	kesil- 45b.8	açıl- 43a/8
-(Iş-/ Uş-	ķanış- 68a/6	ağlaş- 1125	güliş- 126a/1	yetiş- 86	ķarış- 24b.8	ķıkış- 76a/12
-y-	say- 125b/4	ķoy- 964	ķoy- 24b/10	yuy- 3167	-	ķoy- 14b/14
-z-	dutuz- 36a/11	emzür- 22	emzür- 330a/11	-	-	emzür- 15/12

Karşılaştırdığımız eserlerdeki duruma baktığımızda fiilden fiil yapma eki eserimizle aynı şekilde kullanılmaktadır.

2.3.2. Sözcük Türleri

2.3.2.1. İsimler

2.3.2.1.1. İsim Çekimi

2.3.2.1.1.1 Çokluk Eki

Eklendiği isimlere çokluk anlamı veren ektir. Eserimizde örnekleri bulunmaktadır:

+IAr : *günler 23a/1, ırmaķlar 18a/11, ķanatlar 22a/7; dīnler 25b/7, kāfirler 30b/4, maķāmlar 16a/7*

Eserimizde Arapçanın etkisiyle sayı bildiren kelimelerden sonra bazı örneklerde Arapça kelimenin çoğulu verilmiş, bazı örneklerde ise *-lAr* çokluk eki getirilmiştir.

on beş hurūf 24a/14; yedi şıfatlar 35a/12, yedi maḳāmlar 40b/11, yetmiş maḳāmlar 41a/3.

Karşılaştırdığımız eserlerde çokluk eki aşağıdaki gibidir:

Tablo 41. Çokluk Eki Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
+lAr	yirler 64b/5	kızlar 1015	yaḳaqlar 207b/15	kapular 591	aḡaclar 9a.6	maḳāmlar 16a/7

Karşılaştırdığımız eserlerde çokluk eki eserimizle aynı şekilde kullanılmaktadır. Sayı isimlerinden sonra çokluk eki kullanımı, karşılaştırdığımız eserlerde bulunmamaktadır.

2.3.2.1.1.2. İyelik Ekleri

İsimlere gelerek, onların neye, kime ait olduğunu bildiren eklerdir.

Eserimizde bulunan iyelik ekleri şu şekildedir:

Birinci teklik şahıs iyelik eki +(I)m, +(U)m:

Eski Anadolu Türkçesinde birinci teklik şahıs iyelik eki genellikle yuvarlak ünlüyle kullanılmasına rağmen eserimizde düz ünlüyle de kullanılmaktadır.

+(I)m: *ḳarındaşım 63a/11, özim 51a/9, şuyım 95a/5.*

+(U)m: *Allahum 21a/10, boynum 60b/11, ḥabībüm 86a/3, kızum 61a/1, ni`metlerüm 95a/10, şübhelerüm 81a/10, yerüm 95a/1.*

İkinci teklik şahıs iyelik eki +(U)ḡ:

dilüḡ 117b/4, ḳalbüḡ 117b/7, maḳşşüduḡ 116a/8, murāduḡ 99a/10, taḳşırātuḡ 109b/6, yazuḳlaruḡ 103a/15.

Üçüncü teklik şahıs iyelik eki +I, +sı+sU:

+I: (*zıkrüñ*) *harāreti*, 117b/12, (*tevbe*) *havanı* 14b/12, (*āyetinüñ*) *havfi* 7b/4, (*sır*) *mi'rācı* 7b/5, (*ma'rifet*) *nūrı* 13a/13, (*yürek*) *yağı* 117b/12, (*göz*) *yaşı* 14b/13.

+sı: *kapısı* 55a/14, *ma'nası* (54b/12), *rızası* 55b/5, *şafası* 15b/14, *yarısı* (46a/4).

+sU: Bir örnekte bulunmaktadır:

korğusundan 145b/2

Birinci çokluk şahıs iyelik eki +(I/U)mIz +(I/U)mUz

Eski Anadolu Türkçesinde birinci çokluk şahıs iyelik eki genellikle yuvarlak ünlüyle kullanılmasına rağmen eserimizde düz ünlüyle de kullanılmaktadır.

+(I/U)mIz: *barımız* 149b/4, *cümlemiz* 192b/3, *koşumuz* 59a/4, *lâyıkımız* 204a/17, *ma'budumuz* 153b/9, *mevlamız* 149b/4.

+(I/U)mUz: *anamuz* 130b/3, *atamız* 9b/5, *cümlemüz* 40a/8, *gönlümüz* 43a/8, *gözümüz* 130b/8, *ma'būdumuz* 154b/8, *mevlamız* 151a/10.

İkinci çokluk şahıs iyelik eki +(U)ñUz:

atañuz 85b/3, *göñlüñüz* 116b/7, *yazuklarıñuzı* 37b/14.

Üçüncü çokluk şahıs iyelik eki +IArİ:

(*nehirlerüñ*) *arıkları* 150a/8, (*'āriflerüñ*) *i'tikādları* 168a/11, (*onlarıñ*) *murādları* 138a/6, (*ādem*) *oğlanları* 9b/15.

Karşılaştırdığımız metinlerdeki iyelik ekleri aşağıdaki gibidir:

Tablo 42. İyelik Ekleri Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
+(U)m +(I)m	elüm 76a/13	elüm1276	cānum 9b/11	yüzüm 519	boyum 39b.6 qabrim 42b.11	boynum 60b/11, qarındaşım 63a/11
+(U)ŋ	başuŋ 4b/3	devletüŋ 1515	cānuŋ 295a/12	beŋdeşüŋ 21	başuŋ 29a.3	dilüŋ 117b/4
+I +sı +sU	aqcası 108a/13	gögsi 1657	yapraqı 88b/13	günahı 37	buyruğı 18b.2	yarısı 46a/4, qorqusundan 145b/2
+(I/U)mUz +(I/U)mIz	qatumuz 26a/15	şehrimüz 1274	anamuz 358b/2	gücümüz 39	imāmlarımız 29a.7	anamuz 130b/3 cümlemiz 192b/3
+(U)ŋUz	hurmaŋuz 157a/1	qapuŋuz 1404	yāruŋuz 298b/13	başuŋuz 652	qarındaşuŋuz 41b.2	ataŋuz 85b/3
+IArI	tanuqları 118b/6	günleri 609	uluları 351a/9	içleri 620	üstādları 34b.7	murādaları 138a/6

Tabloya baktığımızda *Şifāü'l-Esrār*'da hem düz hem yuvarlak ünlüyle kullanılan 1. teklik şahıs iyelik ekinin *Vasiyyet-name*'de de bu şekilde kullanıldığı görülür. Bu durum uyumun başladığını göstermektedir. Birinci çokluk şahıs iyelik ekinin *Şifāü'l-Esrār* dışında düz ünlüyle kullanımı bulunmamaktadır. *Şifāü'l-Esrār*'da bir örnekte kullanılan üçüncü teklik şahıs iyelik ekinin yuvarlak hâli diğer eserlerde kullanılmamaktadır. Bunların dışında bir farklılık görülmemektedir.

2.3.2.1.1.3. Hâl Ekleri

İlgi hâli eki +(n)Uŋ :

Eklendiği ismi başka bir isme bağlayan ektir. Eski Anadolu Türkçesinde ekin ünlüsü daima yuvarlaktır. Eserimizdeki örneklerde de ilgi hâli eki her zaman yuvarlak ünlü taşımaktadır.

anuŋ (dostlığı) 21a/12, bunlaruŋ (fehmleri) 20b/10, fāsıqlaruŋ ve münāfıqlaruŋ (ervāhi) 185a/1, fermānlaruŋ (içi) 7a/6, haqquŋ (yardumları) 21a/1, ırmaqlaruŋ (şuyu) 196a/3, maqāmınuŋ ('ameli) 21a/11, maqāmuŋ ('amelleri) 183a/10, yaranuŋ (merhemi) 196a/8.

Yönelme Hâli Eki +A:

İsmlere gelerek yönelme anlamı katar. Ünlü ile biten kelimelere geldiğinde araya -y yardımcı sesi girer. Zamirlerden sonra veya üçüncü teklik şahıs iyelik ekinden sonra geldiğinde araya zamir n'si girer.

Ekin yönelme hâl eki görevi dışında, fiille amaç ve sebep ilgisi kurma, zarf görevinde ikilemeler yapma, fiildeki hareketin yerini belirleme, edat grubu oluşturma gibi farklı görevleri de bulunmaktadır (Korkmaz: 2003, Özkan: 2000, Timurtaş: 2005). Birçok işlevi de üzerine alan bu ekin eserimizdeki örnekleri şu şekildedir:

+A: *īmāna 30b/3, kışa 25a/1, maḳāma 17b/1, tarīḳate 16a/11, yola 14a/13.*

+ηA: *aḡa 16b/10, eline 23a/2, keremine 24b/11, lütfina 24b/11, saḡa 14a/6.*

+yA: *dünyāya 29b/6, endiṣiye 72b/13, 'isāya 35a/13, kimseye 72b/11, taḡrıya 24a/3.*

Bulunma hâli eki +dA:

İsmlere gelerek bulunma anlamı katar. Türkçenin her devresinde “-da,-de; -ta,-te” şeklinde kullanılmıştır. Eski Anadolu Türkçesinde kalıplaşmış olarak “-da,-de” şeklinde kullanılır.

Bulunma hâli dışında, zarf tümleci oluşturma, aracı olma, derece bildirme gibi görevlerde de kullanılmıştır (Korkmaz 2003: 24). Ekin eserimizdeki örnekleri şu şekildedir:

içinde 78a/3, gözgüde 80a/1, kapusunda 72b/14, maḳāmda 74b/4, taḡtda 77a/6.

İki örnekte bulunma hâli eki çıkma hâli eki görevinde kullanılmıştır:

dinlerde ḡaḳ islām dīnidür 25b/7, günlerde bir gün 130a/13.

Çıkma hâli eki +dAn:

Eklendiği isme çıkma anlamı katan +dAn eki Türkçenin tarihî lehçelerinde genellikle +DIn şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Tarihî lehçelerde bazı örneklerde

+dAn şeklinde kullanılan ek, Eski Anadolu Türkçesinde her zaman +dAn şeklindedir.

Bu ekin, çıkma görevi dışında, yer yön gösterme, sebep-sonuç bildirme, karşılaştırma gibi işlevleri de bulunmaktadır (Korkmaz 2003: 24). Eserimizdeki örnekleri şu şekildedir:

bundan 81b/7, benden 98b/4, hağdan 83b/10, havfdan 82a/5, müşriklerden 85b/12.

Bir örnekte çıkma hâli eki, yönelme hâli eki görevinde kullanılmıştır:

Allāhdan yürüdiler 21a/8.

Bir kelimedede kalıplaşmış halde bulunmaktadır:

öndiğ 25b/1

Belirtme hâli eki +(y)I, +n, +(n)I:

Eski Türkçede -Iğ/-Uğ şekli bulunan ekin Batı Türkçesinde ğ ve g'leri yoktur. Uzmanlarca Oğuz Türkçesindeki +(y)I belirtme hâli ekinin ET'deki +Iğ'dan geldiği ileri sürülmüştür. (Özkan 2000: 115) Canpolat'a göre belirtme hâli eki +Iğ ile değil, -nI ekiyle bağlantılıdır.⁵

Eski Anadolu Türkçesinde +(y)I, +n, +(n)I şeklinde kullanılmaktadır. Eserimizde örnekleri şu şekildedir:

dünyāyı (yusa) 126a/15, hürmayı (azuk kılp) 97b/12, kendüyi (fenā yerinde duğa) 183a/15, (yētmiş) maqāmu (buldı) (8a/9) , mevlāyı (zikir kıllurlar) 151a/10, suchuyı (çıkardı) 152a/13, şeri 'atı (bekledi)7a/9.

Üçüncü teklik şahıs iyelik ekinden sonra +n ekine örnekler: *(Allāh) adın (ihtiyār kılavuz) 131b/12, (şūft) adın (ēdinmağ) 15b/7, kamusun (geçürür) 20b/8, (heybet) nazarin (kıldı) 35b/14, (nedāmet) yaprağın (almağ gerek) 14b/12.*

⁵ Mustafa Canpolat, "Eski Anadolu Türkçesinde Belirtme Durumu (Accusatives) Ekinin Kökeni Üzerine" *Türkoloji Dergisi*, C. X. S. 1, DTCF Yayınları, Ankara 1992, s. 9-11.

Üçüncü teklik şahıs iyelik ekinden sonra zamir *n*'si ve *+I* ekine örnekler: *'aybını (yüzine urmazam) 31a/13, evliyalarını (gözedür) 20b/11, (kul) hakkını (sever) 37b/5, kapularını (açup) 49b/2, (takvā) tonını (gëymek gerek) 34b/11.*

Eşitlik hâli eki +cA:

İsmlere eklenerek eşitlik anlamı katar.

Eşitlik hâli eki; vasıfta eşitlik, benzerlik, miktar ve büyüklükte eşitlik, göreceleri eşitlik

kurar ve karşılaştırma yapar. (Korkmaz 2003: 25)

Eserimizdeki örnekleri şu şekildedir:

ardınca 70a/5, aruca 32b/2, bunca 74a/2, muḳtezāsınca 133a/5, nice 50b/6.

Yön gösterme hâli eki +rA +ArU :

Yön gösterme hâli eki kökenli *+rA, +ArU* ekleri eserimizdeki örneklerde zarf yapmıştır:

soḡra 81b/7, taṣra 129b/13; iḡerü 145b/6, ilerü 111a/6 yukaru 136b/5

Vasıta hâli ekleri +IIA, +IA +n:

Vasıta hâli eki Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde işlek olarak kullanılmaktadır.

Bu durum için Eski Türkçeden beri kullanılmış olan *+(I)n/+(U)n* eki, bugün Türkiye Türkçesinde artık yerini kalıplaşmış bazı zarfalara bırakan ölü bir ek durumundadır. Bu ekin yerini bugün *ile* edatından ekleşmiş olan *+(y)IA* eki almıştır. (Korkmaz 2003: 25)

+IIa, +IA, +n eklerinin eserimizde örnekleri bulunmaktadır:

“ile” edatının bitişmiş şekliyle örnekler: *cānıla 23b/3, ihlāşıla 9a/10, 'ilmile 34b/6, ḡanadıla 25a/2, zūlmile 42b/15*

“ile” edatının ekleşmiş şekline örnekler: *birle 58b/9, şınamalarla 43b/10*

“n” vasıta eki kalıplaşmış olarak iki yerde geçmektedir:

degin 73b/15, vaktin 82a/14.

Karşılaştırdığımız eserlerde hâl eklerinin durumu aşağıdaki gibidir:

Tablo 43. Hâl Ekleri Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
+(n)Uη	kulağın 13b/15 kimün 59b/8	bunun 1383 itün 571	bunun 5a/4 kimün 12b/7	halkun 17 öğlerün 20	ağçenün 41b.11 mazlūmun 12b.10	mağāmun 183a/10
+A	bağa 88b/1 secdeye 14b/11 emzūge 75a/9	söze 367 pusıya 89 kamusına 612	kimseye 17b/14 güne 53a/7	yola 35 elümūze 157	ağzına 30b.11 kimseye 2b.4	yola 14a/3 sağa 14a/6 tağrıya 24a/3
+dA	ayda 19b/2 güninde 49a/6	bunda 1281 demde 820	dibinde 14a/13 bucagında 282a/1	dilümde 1490 yolında 1456	yılda 21b.9 yirde 6b.9	kağuşında 72b/14 göğüde 80a/1
+dAn	başdan 53b/14 bizden 37a/5	öğdin 1179 göğsinden 334	güneşden 49a/13 benden 6b/5	senden 44 öğdin 509	öğdin 10a.3 toğmadan 2a.4	bundan 81b/7 öndiğ 25b/1
+(y)I, +n, +(n)I	biregüyi 124a/11	eri 1111	bizi 26b/14	bizi 174	ağçeyi 38b.4	ğurmayı 97b/12
	arkasın 14a/7	başın 291	ağzın 39b/13	ğükmin 113	boynın 48a/10	adın 131b/12
	ağzını 4a/8	başını 1374	başını 68b/6	'aybını 1517	şevābını 43a.10	kağularını 49b/2
+cA	aldūğınca 72b/3 eylece 145a/14	anca 884 göğlince 1397	bunca 7a/1 ardınca 20b/1	yaşluca 128 dilince 694	ardınca 10b.7 öğünce 36b.2	bunca 74a/2 nice 50b/6
+rA, +ArU	arğara 150a/1 yuğaru 27b/5	tağra 184 yuğaru 454	tağra 38a/8 ilerü 4a/5	içre 125 ilerü 34	tağrasında 45b.9 içeri 26b.3	soğra 81b/7 ilerü 111a/6
+IIA, +IA, +in	adıyıla 165b/15	tağıla 325	tağıla 70b/7	cān-ıla 33	erile 31b.3	cānıla 23b/3
	gündüzle 22a/7	kağimle 642	birle 2a/7		benimle 33a.2	birle 58b/9
	degin 12a/5	gündüzin 969	gündüzin 313a/9	yazın 1466	vaktin 6a.4	vaktin 82a/14

Tabloya baktığımızda ilgi hâli eki ünsüz ile biten kelimelerde *+nuη*, *+nüη*, ünlü ile biten kelimelerde *+uη*, *+üη* şeklinde kullanılmaktadır. Yönelme hâli eki ünlü ile biten kelimelerden sonra "y" yardımcı sesini 3. şahıs iyelik ekinden sonra zamir *n*'sini alarak kullanılmaktadır. Türkçenin bütün dönemlerinde aynı şekilde kullanılan *+da*, *+de* eki eserlerimizde de aynı şekilde kullanılmaktadır. Çıkma hâli eki *+dan*, *+den* *Şifâü'l-Esrâr*'da, *Varka ve Gülşah*'ta ve *Vasiyyetname*'de *öηdin* kelimesinde kalıplaşmış şekliyle kullanılmaktadır. Eserimizde ve *Kitab-ı Gunya*'da çıkma hâli ekinin bulunma hali eki anlam ve görevinde kullanıldığı örnekler bulunmaktadır. Belirtme hâli eki incelediğimiz bütün eserlerde eksiz hâlde *+ı*, *+i*, "y" yardımcı sesi olarak *+yı*, *+yi*, zamir *n*'si alarak *+nı*, *+ni* ve genellikle iyelik eklerinden sonra *+n* şeklinde kullanılmaktadır. Eşitlik eki *+ca*, *+ce* bütün eserlerde aynı şekilde kullanılmış, "nice" gibi bazı kelimelerde kalıplaşmıştır. Yön gösterme hâli eki bütün eserlerde *+rA* *+ArU*'dur. Eserimizde zarf yapmıştır. Vasita hâli eki genellikle *+IA* *+IIA* ve *+n* ekleridir. Ancak eserimizde ve karşılaştırdığımız eserlerden *Kemal Ümmî Divânı* hariç bütün eserlerde vasita hâli eki olarak *+cIIAyIn*, *+IAyIn* ekleri de kullanılmaktadır. *Kemal Ümmî Divânı*'nda *+IA* eki kullanılmamaktadır.

2.3.2.2. Sıfatlar

2.3.2.2.1. Niteleme Sıfatları

İsimlerin niteliğini bildiren kelimelerdir. Sıklıkla kullanılmaktadır. Eserimizde de birçok örnek bulunmaktadır:

eyü yavuz (hūlar) 165b/9, görklü (ad) 155a/5 , kara (karınca) 153b/4, otlulu sulu menfa 'atlı (yır) 169b/2, tatlı (geleci) 196b/13, ulu (ma'būdımız) 154b/8, üzerindeki (kıl) 196b/13

2.3.2.2.2. Belirtme Sıfatları

2.3.2.2.2.1. İşaret Sıfatları

Eserimizdeki işaret sıfatları *bu*, *ol* ve birleşik şekiller olan *şol*, *işbu*'dur.

bu (sözler) 196b/15, şol (mikdar) 43a/12, ol (maḳām) 50a/11, işbu (şūretille) 21a/12

2.3.2.2.2.2. Sayı Sıfatları

Eserimizdeki sayı sıfatları şu şekildedir:

Asıl Sayı Sıfatları:

altı (dürlü) 39a/10, beş (ḳonuk) 74b/12, bir (āyet) 24a/14, dört (dürlü) 43b/12, iki (ḳanat) 25a/1, on beş (ḥurūf) 24a/15, sekiz şart 123a/6, tokuz (gün) 128b/9, üç (şart) 42b/14, yedi (maḳām) 40b/9.

Sıra Sayı Sıfatları:

altıncı (maḳām) 157b/12, birinci (āyet) 120b/11, beşinci (maḳām) 157b/6, dördüncü (maḳām) 155b/11 ikinci (şart) 121a/4, sekizinci (şart) 121b/6, tokuzuncu (şart) 121b/11, üçüncü (şart) 123b/15, yedinci (şehir) 73b/11.

Üleştirme Sayı Sıfatları:

Tek örneği bulunmaktadır:

birer (pāre) 43a/14.

2.3.2.2.2.3. Belirsizlik Sıfatları

Eserimizde kullanılan belirsizlik sıfatları şu şekildedir:

bir (gün) 130a/8, birkaç (gün) 116b/11, cümle (ṭamarlar) 158b/10, her (kişi) 159a/9, hiçbir (ḥarf) 187b/2, kamu (kimesne) 134a/7

2.3.2.2.2.4. Soru Sıfatları

Eserimizde kullanılan soru sıfatları şu şekildedir:

ḳanḳı (ay) 32a/4, ne (hareket) 124a/5

2.3.2.2.3. Sıfatlarda Pekiştirme

Sıfatın ilk hecesine m,p,r,s getirilerek veya sıfat tekrar edilerek pekiştirme yapılır. Eserimizde tek örneği bulunmaktadır:

dürlü dürlü avazlar 18a/14

Karşılaştırdığımız eserlerde sıfatların durumu şu şekildedir:

Tablo 44. Sıfatlar Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
Niteleme s.	şaru su 45b/8	acı 420	eyü 7a/1	ağır yir 178	küçük 33b.3	görklü 155a/5
İşaret s.	şol 42a/7	şoloğ 669	şol 2b/8	ol 137	şol 11b.2	şol 43a/12
Sayı s.	iki 47a/15 üçüncü 43a/1 birer 4a/13	altı 1460 dördüncü 897	üç 3b/12 üçüncü 4b/8 üçer 219b/13	biñ 265 sekiz yüz on bişinci 1563 ikişer 565	iki 7a.11 ikinci 49a.10	iki 25a/1 üçüncü 123b/15 birer 43a/14
Belirsizlik s.	fulan 54a/5	birkaç 774	ķamu 46a/10	ķamu 29	her 56a.10	ķamu 134a/7
Soru s.	ne ķadar 101b/10	nice 696	ķankı 32b/7	ķankı 19	ķangı 39a.10	ķankı 32a/4

Vasiyetname'deki *ķangı* kelimesinde olan ses değişikliği dışında karşılaştırdığımız eserlerde sıfat kullanımı eserimizle aynıdır.

2.3.2.3. Zamirler

2.3.2.3.1. Şahıs Zamirleri

1. Teklik Şahıs Zamiri

ben 74a/12, beni 76b/9, benim 85a/1, bende 112b/14, benden 122b/3, baņa 29b/5.

2. Teklik Şahıs Zamiri

sen 55a/9, seni 59a/7, seniñ 29b/9, senden 152a/1, saņa 29b/5.

3. Teklik Şahıs Zamiri

aņa 153b/6, anı 155b/9, andan 157a/1.

1.Çokluk Şahıs Zamiri

biz 85b/14, bize 112b/12, bizler 113a/13, bizden 176b/14.

2.Çokluk Şahıs Zamiri

siz 11a/7, sizi 80a/7, size 143b/15, sizlere 146a/7.

3.Çokluk Şahıs Zamiri

anlar 29b/4, onların 68a/9.

Eski Anadolu Türkçesi eserlerinde bir süre görülen, ancak Doğu Türkçesinde devam eden zamir n'sinin kullanılmaması özelliği gösteren iki örnek bulunmaktadır:

olar 61a/2, onların 61a/14.

2.3.2.3.2. İşaret Zamirleri

Eserimizdeki işaret zamirleri şu şekildedir:

bu:

bunda 165b/1, bunun 192b/2, buña 196a/12.

Eski Anadolu Türkçesi eserlerinde bir süre görülen, ancak Doğu Türkçesinde devam eden zamir n'sinin kullanılmaması özelliği gösteren örnekler bulunmaktadır:

bulardur 41a/12, buları 73b/15, bular 134a/5.

a,ol:

anña 144a/4, anuñ 155a/2, anda 196a/6, ol 55a/11, oldur 40b/12.

2.3.2.3.3. Dönüştülük Zamirleri

Eski Anadolu Türkçesinde *öz, kendü, kendüz* dönüştülük zamirleri kullanılmaktadır.

Eserimizde örnekleri bulunmaktadır:

özinden 15b/5, özini 21b/9, özimi 51a/9, özüne 58b/8.

kendüziñi 63b/1, kendü 73b/7.

Kendü kelimesi eserimizde çıkma hâli eki aldığında Doğu Türkçesinde devam eden özelliği göstererek zamir n'si almamaktadır.

kendüden 165a/4, 24b/14,121b/12.

2.3.2.3.4. Soru Zamirleri

Soru zamirleri *kim* ve *ne*'dir. Metnimizde *ne* örneği vardır:

ne (kaldı) 29b/5,

(faydası) ne (imiş) 71b/1.

2.3.2.3.5. Belirsizlik Zamirleri

İsmin yerini belirsiz bir ifade ile tutan zamirlerdir. Eserimizde belirsizlik zamirleri şu şekildedir:

birbirile 73a/7, birbirinden 55b/6, birbirine 98b/12, her biriñüz 117b/9, her kim 14b/8, her kimse 29b/13, kime 125b/1, kimesne 161a/5, kimi 128b/9, kimse 136b/14.

Karşılaştırdığımız eserlerde zamirler şu şekildedir:

Tablo 45. Zamirler Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
Şahıs z.	ben 91b/8 anlar 96b/15	sen 25 olar 60	ol 2a/3 ben 4a/1	ben 548 olar 546	sen 29b.7 anlar 6b.6	ben 74a/12 olar 61a/2
İşaret z.	şu 44b/10 ol 50b/6	bular 344 işbu 1282	bu 2a/4 şol 2b/8	bu 98 şular 1467	ol 1b.11 bu 2a.5	bunda 165b/1 aşa 144a/4
Dönüştürme z.	özi 11a/2 gendüden 130a/12	özi 219 kendü 254	öz 108a/3 kendüden 4b/10	özine 2269 gendülerden 1874	gendüden 15b.10	özinden 15b/5 kendüden 165a/4
Soru z.	nedür 1b/9	kim 652	kim 12b/6	kanda 2679	kim 32b.11	ne 142a/10
Belirsizlik z.	kimerse 25a/5	cümlesi 282	kimse 6b/2	biri 376	kimse 2b.7	her kim 14b/8

Karşılaştırdığımız eserlere baktığımızda zamir kullanımı eserimizle aynıdır. Bazı örneklerde zamir n'si kullanılmaması "kendüden, olar, bular" ve bu örneklerin incelediğimiz bütün eserlerde bulunması bu durumun Eski Anadolu Türkçesi döneminde yayılmış bir özellik olduğunu göstermektedir.

2.3.2.4. Zarflar

Fiilleri, sıfatları ve zarfları; zaman, yer, yön, durum, miktar ve soru yönünden etkileyen kelimelerdir. İsimler için sıfat olan kelimeler fiiller için kullanıldığında zarf olur.

2.3.2.4.1 Zaman Zarfları

Fiili zaman yönünden sınırlayan, fiilin yapılma zamanını bildiren kelimelerdir. Eserimizde örnekleri bulunmaktadır:

bugün bugün mahabbetden bize bir kelām söylegil 12b/12,

dün ü gündün ü gün halıkum kullığını kıluram 40a/4,

geçeçün geçe oldu ibrahimün anası geldi 77a/11,

gece gündüzgece gündüz işi niyâz ola 124a/1,

genegene ol iki melek geldi 98b/11-12.

Alıntı zaman zarfları: Arapça ve Farsçadan alıntılanan zaman zarflarıdır.

Eserimizde örnekleri şu şekildedir:

demâhîr demde korku katîdür 30a/12,

evvelevvel bakdum halâyıkı gördüm 51a/9,

vaqtol vaqtin ma 'rifet haqdan mahfûz olur 132a/14-15,

gâhgâh sırra yürür gâh gönüle 132b/4,

gâh gâhgâh gâh 'aybın görse 121b/14-15.

2.3.2.4.2. Yer-Yön Zarfları

Fiilin yerini bildiren kelimelerdir.

içerüiçerü girgil 82b/13,

ilerübir kadem ilerü vardı 111a/5-6,

yukaruğaçlar yukaru kaçdı 31a/3.

2.3.2.4.3. Durum (Hâl) Zarfları

Fiilin durumunu, tarzını bildiren, sebep, sonuç, beraberlik, sınırlama gibi anlamlar katan kelimelerdir. Eserimizde örnekleri bulunmaktadır:

ancılayınneçe ki dirildise ancılayın ölür 82b/7,

böyle kaçan böyle olsa 177a/3,

eksük çelegi eksük olsa egri uçar 22a/8,

şöylekendü katında şöyle söylerlerdi 49b/12.

Alıntı durum (hâl) zarfları: Arapça ve Farsçadan alıntılanan kelimelerden oluşan durum (hâl) zarflarıdır. Eserimizde örnekleri şu şekildedir:

elbetteelbette tāk gerek 116a/11,

hergizsenüñ su'älüñ arasında hergiz hiçâb yokdur 124a/1,

lâceremlâcerem günâh etmekde 145b/12,

tîzbunlaruñ fehmleri tîz oldu 20b/10,

zinhâr mü'min iseñ zinhâr edeb saklağıl 108b/10.

2.3.2.4.4. Miktar Zarfları

Fiilin miktarını bildiren, fiili derecelendiren kelimelerdir. Bazıları kelimenin tekrarlanmasıyla yapılır. Eserimizde örnekleri şu şekildedir:

artuğbaña hurma artuğ gelüp turur 98a/14,

çokyüzün yüzine sürüp çok ağladı 113a/11,

üküş recâ maķāmında üküş olsa 24b/7.

Alıntı kelimelerden oluşan miktar zarfları: Arapça ve Farsçadan alıntılanan kelimelerden oluşan miktar zarflarıdır. Eserimizde örnekleri şu şekildedir:

zerrekanķı hevâdan bir zerre olsa 134a/15,

ķadar şol ķadar çıkdılar 74a/9,

ķatrebir ķatre birinden birine karışmazdı 73b/8.

2.3.2.4.5. Soru Zarfları

Fiili soru yönünden niteleyen kelimelerdir. Eserimizde örnekleri bulunmaktadır:

ķandaşordı eyitdi ķanda gördüñ 59a/3,

nicemürdüñ ahvâlini nice alursa 121a/10,

nitemuķib olanuñ ģâli nite ola 113a/15.

Tablo 46. Zarflar Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
Zaman z.	dün ü gün 55a/15 henüz 169b/8	ağşamın 1279 bir yıl 22	dün 55a/10 āhir 21b/15	āhir 10 bir gün 2173	evvel 1b.10 şonra 10a.8	bugün 12b/12 evvel 51a/9
Yer-Yön z.	girü 149a/10 içerü 114a/6	berü 301 karşu 1393	karşu 14b/2 gêrü 2a/7	alt 711 şol 171	girü 2b.5 ilerüsi 55b.8	içerü 82b/13 ilerü 111a/5-6
Durum z.	eyle 2a/3 şaf şaf 40a/1	āgāh 92 hergiz 79	böyle 15a/5 āgāh 162b/7	eyü 46 katı 205	tīz 42b.6 böyle 5b.1	böyle 177a/13 eksük 22a/8
Miktar z.	şol kadar 13a/9 üküş 7a/1	az az 1530 bunca 131	artuğ 5a/2 çok 2a/9	iñen 2221 artuğ 1826	az 20b.5 katı 3b.2	çok 113a/11 üküş 24b/7
Soru z.	nice 29b.8 nite 80b.1	kaçan 254 kanı 1137	kanı 106b/10 nite 33a/4	ķanda 1647 niçün 2902	niçe 4a.11 ķanda 31b.6	ķanda 59a/3 nice 121a/10

Karşılaştırdığımız eserlere bakıldığında zarf kullanımının eserimizle benzer şekilde olduğu görülmektedir.

2.3.2.5. Edatlar

Genellikle tek başlarına anlamları yoktur. Kelimeler arasında ilgi kurarlar. Eserimizde örnekleri şu şekildedir:

Hâl ekleriyle kullanılanlar:

Yönelme hâli ekiyle kullanılan edatların eserimizdeki örnekleri şu şekildedir:

+A degin kıyamete degin ol kuluñ yarlığanmasın dileye 32b/4-5,

+A dekdéyinciye dek mühlet buyurdılar 152a/3-4,

+A göreħallerine göre ħalvet ve riyāzet buyurmağ gerek 128b/11, maħabbet ne miķdār olursa şevķ daħı aña göre olur 22b/7, ħallerine göre ħalvet ve riyāzet buyurmağ gerek 128b/11,

+A togru itikādını haqqā togru etmek gerek 15b/14.

Çıkma hâli ekiyle kullanılan edatların eserimizde örnekleri şu şekildedir:

+ dAn sonraandan sonra gusül kıla 53b/11, birkaç günden sonra yine girdi 116b/11.

İlgi hâli ekinin gibi edatıyla birlikte kullanılmasıyla oluşan örnekler bulunmaktadır:

+nuñ gibi bunuñ gibi kimseye va'az fayda kılmaz 8b/9, bunuñ gibi kişinüñ gönli kabrdağı meyyit gibi ölmüş ola 192b/2, sır dağı anuñ gibidür 19b/14.

Diğer edatlar

ancağbelki ancağ senüñ rizāñ için ederüz 204a/11,

egereger meşāyih menzilini bulayın dersin 78a/14,

gibiöküz gibi böğürüp çağırıp kamu cazuluklarını yalmadı 11b/3, tağ gibi ola 121b/12,

içünkullik için yaradılup 134b/8, şığınmak için namāz ve du'alar buyurup durur 31b/7, tutup siñirdükleri için Allahü te'ālā anlara imān ruzı kıldı 11b/9.

Tablo 47. Edatlar Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
Hâl E. Kul.	on yıla degin 12a/15 anuñ gibi 75b/14	gelelden berü 846 bunlara karşu 157	vağtdan berü 15a/6	-	buña göre 6b.3	hallerine göre 128b/11 bunuñ gibi 8b/9
Diğer Edatlar	gibi 121b/12	gibi 140	içün 140b/4	gibi 458	gibi 4b.10	içün 17a.11

Karşılaştığımız eserlerde; *Kitab-ı Gunya, Varka ve Gülşah, Kemal Ümmî Divânı*'nda eserleri hazırlayanlar bizim bağlaç olarak aldığımız kelimeleri bağlama edatı olarak almıştır. Sınıflandırmalar bizim yaptığımızdan farklıdır. Bunun dışında edatların eserlerdeki kullanımında bir farklılık bulunmamaktadır.

2.3.2.6. Bağlaçlar

Kelimeleri ve cümleleri bağlama göreviyle kullanılan kelimelerdir. Eserimizde örnekleri bulunmaktadır:

Şart ifadesi taşıyanlar: Kelimeler veya cümleler arası ilişkileri şart yoluyla sağlayan bağlaçlardır. Eserimizde örnekleri şu şekildedir:

kaçanşüfi kaçan fenâ menziline erişe kuş gibi olur 22a/4, kaçan bu yeller sâkin olsa

ihlâs yeli kopar 70a/8,

kaçan ki kaçan ki celâline nazar kılar firâkdan korkup havf gelir 24b/12.

Zıtlık ifadesi taşıyanlar: Kelimeleri veya cümleleri zıtlık yoluyla bağlayan bağlaçlardır. Eserimizde örnekleri şu şekildedir:

ammâ gemiler bulmak gerek ammâ dünyâ deryâsınınu gemisi zühddür 69b/2,
ancakbî fâ`ide yatmak turmak kalur ancak hazret-i risâlet şallallahü `aleyhi vesellem

buyurur 47a/11,

velîkingitmelerini diledi velikin anlara nesne demedi 181a/4.

Sebeup bildirenler: Kelimeleri veya cümleleri sebep ifadesiyle bağlayan bağlaçlardır. Eserimizdeki örnekleri şu şekildedir:

çünçün Tanrıyam dir 77b/5-6,

çünkünkî Allahdan hidâyet erişe 145b/13,

zîrâzîrâ du `âda bir şart eksük olucağ du `â icâbet olmaz 165a/6.

Mutlak ilgi ifadesi taşıyanlar: Kelimeleri veya cümleleri sadece ilgi göreviyle bağlayan bağlaçlardır. Eserimizdeki örnekleri şu şekildedir:

kiümüzdür ki iki cihānda 32b/10,

kimtanrı fermānı oldur kim baña uyuy 37b/13,

vekendü fażlum ve lütfum 174b/8.

İstisna bildirenler: Kelimeleri ve cümleleri istisna yoluyla bağlayan bağlaçlardır. Eserimizdeki örneği şu şekildedir:

meger ol ħurma meger ħurma issi ħocanuñdur dedi 98b/7.

Sıralama ve atıf bildirenler: Kelimeleri ve cümleleri sıralama veya atıf yoluyla bağlayan bağlaçlardır. Eserimizdeki örnekleri şu şekildedir:

bileyetmiş tersā bile imāna gelüp müslimān oldılar 30b/3,

birleAllah emri birle dünyāya hubuñ etdi 31a/14,

dañı şifā adlu şehre iletgil dedi dañı eyitdi 80a/4,

hemhiç nesne bilinmez hem bulunmaz 18b/2,

yaya aña şeyh olan ol yüzüsü gör 70b/10.

Seçme ifade edenler: Kelimeleri ve cümleleri seçme yoluyla bağlayan bağlaçlardır. Eserimizdeki örneği şu şekildedir:

ya...yaya üç ya beş ya yedi olsalar 116a/7.

Açıklama ifade edenler: Kelimeleri ve cümleleri açıklama yoluyla bağlayan bağlaçlardır. Eserimizdeki örneği şu şekildedir:

ya'ni zahire birle ya'ni cemā'at birle namaz kılsañ birine yetmiş sevāb verilir 62b/1-2.

Tablo 48. Bağlaçlar Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	ŞE (16. yy. ist.)
Şart İf. Taş.	ger 75b/6	eger 105	eger 5b/10	eger 1192	eğer 3a.1	kaçan 22a/4
Zıtlık İf. Taş.	lîkin 12b/9	lîkin 233	ammā 2a/14	ancağ 1711	ancağ 3a.9	ancağ 47a/11
Sebeup Bil.	çün 120a/3	çünki 23	çün 2b/9	çünki 525	çün 8a.11	çün 77b/5
Mutlak İlgisi İf. Taş.	kim 15b/14	kim 69	ki 2a/5	kim 473	ki 2a.10	kim 37b/13
İstisna Bil.	meger 6a/1	meger 321	meger 33b/11	meger 559	meğer 13a.3	meger 98b/7
Sıralama ve Atıf Bil.	ile 5a/14	bile 154	bile 11a/5	dağı 338	bile 34b.44	bile 30b/3
Seçme İf. Edenler	ya...ya 10b/6	ya...ya 442	ya 3a.12	-	ya 34a.2	ya...ya 116a/7
Açıklama İf. Edenler	-	ya'ni 329	ya'ni 3a/12	ya'ni 390	ya'ni 17b.9	ya'ni 62b/1-2

Karşılaştırdığımız eserlere baktığımızda bağlaç kullanımında eserimizle farklılık görülmemektedir. Ancak eserleri hazırlayanların tercihi olarak edat ve bağlaçların sınıflandırılmasında farklılıklar bulunmaktadır.

2.3.2.7. Fiiller

2.3.2.7.1. Fiil Çekimi

2.3.2.7.1.1. Şahıs Ekleri

Türkçede zamir kökenli ve iyelik kökenli olmak üzere iki grup şahıs eki bulunmaktadır. Şart çekiminde ve görülen geçmiş zaman çekiminde iyelik kökenli şahıs ekleri kullanılmıştır. Bunun dışında kalan çekimlerde zamir kökenli şahıs ekleri kullanılmıştır. Emir çekiminde ise kip ve şahıs aynı ek üzerindedir.

Zamir Kökenli Şahıs Ekleri:

Eserimizdeki örnekleri şu şekildedir:

1. teklik şahıs eki -Am, -In: *dilerem 21a/10, kıluram 9b/4; bilmezin 112b/14, tutmazın*

153a/12.

2.teklik şahıs eki -(A)sIn: *erişesin 116a/8, kopasın 127b/15.*

3.teklik şahıs eki ø: Ayrı bir eki yoktur. Bazen kuvvetlendirme görevindeki +dUr bildirme 3. teklik şahıs ekiyle kullanılır:

dökilür 150a/1 kurur 150a/1; kılmışdur 149b/7, yaratmışdur

149b/11.

1.çokluk şahıs eki -vUz, -Uz: *edevüz 18b/1, kılavuz 168a/1; ederüz 39b/2, korkaruz 204a/6.*

2.çokluk şahıs eki -sInIz: Eserimizde zamir kökenli 2. çokluk şahıs eki kullanılmamıştır.

3.çokluk şahıs eki -lAr: *dədiler 11a/8, kıldılar 11a/10.*

Tablo 49. Zamir Kökenli Şahıs Ekleri Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
1.teklik şahıs eki	dilerem 88b.10	eyleyem 87	-	kılmışam 2678	bilürin 31b.7	kıluram 9b/4
2. teklik şahıs eki	-	kılursın 138	kalmışsın 17b/10	kaçarsın 1828	ölürsün 16a.10	erişesin 116a/8
3.teklik şahıs eki	geymese 131a.15	görür 445	getürür 17a/2	kaçar 1247	-	kılmışdur 149b/7
1.çokluk şahıs eki	dilemezüz 58a.4	olmuşuz 458	-	yirüz 2258	umarız 11a.8	kılavuz 168a/1
2. çokluk şahıs eki	-	viresiz 350	-	-	-	-
3.çokluk şahıs eki	eyleyeler 97b.13	kılurlar 173	acıdurlar 17b/9	gideler 585	-	dədiler 11a/8

Karşılaştırdığımız eserlerde geçen zamir kökenli şahıs ekleri eserimizle benzerlik göstermektedir. Farklılaşan bir durum görülmemektedir.

İyelik Kökenli Şahıs Ekleri:

İyelik kökenli şahıs eklerinin metnimizdeki örnekleri şu şekildedir:

1. teklik şahıs eki -m : *inandum 34b/5, gördüm 58b/15, olsam 60b/9.*

2. teklik şahıs eki -n : *dirseñ 61a/7, geldiñ 77a/6.*

3. teklik şahıs eki ø : *kıldı 77a/6, dedi 77a/8.*

1.çokluk şahıs eki -k : *çıkarduk 117a/2, verdük 174a/6.*

2.çokluk şahıs eki -nUz : *kılıñuz 31b/8, dilerseñüz 148b/3.*

3.çokluk şahıs eki -lAr : *kılurlar 151a/10, derler 155a/2.*

Emir çekiminde şahıslarda emir kipi eki ve şahıs eki işlevi aynı ek üzerindedir. Eserimizde kullanımı da bu şekildedir:

1.teklik şahıs eki -AyIm, -AyIn : *edayim 23a/5, geçüreyim 23a/5; harb kılayın 23a/3, iki*

maķāma erişeyin 44a/10.

2. teklik şahıs eki : *hāzır ol 46a/10, hizmete gel 46a/9; şakıñıl 46b/15,*

sevgil 44a/10.

3.teklik şahıs -sUn : *lāyık olsun 146b/14, esmesün 173b/12.*

1. çokluk şahıs -AlUm: *şoralum 59a/2, varalum 196a/7.*

2. çokluk şahıs -n : *çigninden düşdi aluñ 43a/13, bir beyt okuñ 43a/8;*

ibādet eyleñ 203b/8.

3. çokluk şahıs -sUnlAr: *çıkarmasunlar 65b/12, yormasunlar 157b/8; bilsünler*

174b/4.

2.3.2.7.1.2. Basit Çekimler

2.3.2.7.1.2.1. Bildirme Kipleri

Görülen Geçmiş Zaman Çekimi (-dI, -dU) :

Görülen geçmiş zaman eki Eski Anadolu Türkçesinde genellikle yuvarlak ünlüyle kullanılmasına rağmen eserimizde düz ünlüyle de kullanılmaktadır.

Görülen geçmiş zaman eklerinin örnekleri eserimizde şu şekildedir:

1. teklik şahıs -dI+m: *gördüm 13b/6, dedimise 39b/13*

2. teklik şahıs -dU+η: *erişdüη 43b/8, gördüη 59a/1, aldun 98a/11, buyurdun 113a/3*

3. teklik şahıs -dI, -dU: *buyurdu 7a/3, gösterdi 7b/3; buyurdu 10b/14, gördü 8b/5, olıdu 203b/1*

1. çokluk şahıs -dU+K: *çıkarduk 117a/2, dedük 86a/3*

2. çokluk şahıs -dUηUz: *oldunuz 117b/9*

3. çokluk şahıs -dI+lAr: *kıldılar 128a/8, gördiler 130a/9*

Karşılaştırdığımız eserlerde durum şu şekildedir:

Tablo 50. Görülen Geçmiş Zaman Çekimi Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
1.teklik şahıs	aldum 124b/14	kalzum 183	didüm 12b/15	geldüm 2467	girdüm 28a.10	gördüm 13b/6 dedimise 39b/13
2. teklik şahıs	eyitdün 43a/10	söyledün 468	diledün 114b/2	kıldun 167	doymazdın 6b.2	erişdün 43b/8
3.teklik şahıs	aıdı 48a/6	dutdı 17	buyurdu 26b/3	gitdi 84	başlamadı 52a.1	buyurdu 7a/3 buyurdu 10b/14
1.çokluk şahıs	bildük 68a/8	urduı 1651	kılduı 26b/6	kalduı 34	kurtulduı 29a.1 başıladıı 41b.9	çıkarduı 117a/2
2. çokluk şahıs	çııduıuz 159b/4	geydünüz 1114	diledünüz 315b/9	gördünüz 663	-	olduıuz 117b/9
3.çokluk şahıs	didiler 58a/4	aldılar 1452	eyitdiler 137b/2	uçdılar 33	çalııdılar 20a.11	kıldılar 128a/8

Şifāü'l-Esrār'da, görülen geçmiş zaman 1. teklik ve 3.teklik şahıs eklerinin hem yuvarlak hem düz ünlüyle kullanımları görülürken; *Vasiyyet-name*'de de görülen geçmiş zaman 1. çokluk şahıs ekinin hem düz hem yuvarlak ünlüyle kullanıldığı görülmektedir. Karşılaştırılan diğer eserlerde bu kullanımlar bulunmamaktadır. Bu örneklere bakılarak 16. yüzyılda bu ekte düzlük-yuvarlaklık uyumunun başladığı söylenilebilir.

Öğrenilen Geçmiş Zaman Çekimi (-mıı, -mUı):

Öğrenilen geçmiş zaman eki Eski Anadolu Türkçesinde genellikle düz ünlüyle kullanılmasında rağmen eserimizde yuvarlak ünlüyle de kullanılmaktadır. Eserimizde yalnızca ikinci teklik ve üçüncü şahıslarda kullanılmıştır.

2.teklik şahıs -mıı+sın : *kılmıısın 79a/4*

3.teklik şahıs -muı, -mıı : *buyurmuııdur 42b/1, olmuııdur 2a/11*

3. çokluk şahıs -muı+lar, -mıı+ler: *olmuıılardur 2a/5, demıııler 15b/9*

Aynı kelimelerin hem düz hem de düzlük-yuvarlaklık uyumuna girmiş yuvarlak ünlü taşıyan örnekleri bulunmaktadır:

olmuşdur 2a/11, olmuşlardır 2a/5,

buyurmuşdur 42b/1, buyurmuşdur 16b/15.

Bunun yanında eserimizde Batı Türkçesinde bir süre kullanılan ancak Doğu Türkçesinde devam eden, *-up durur* ve *-up dur* yapıları da öğrenilen geçmiş zaman görevinde kullanılmıştır:

yaradıp-durur 125b/15, yaradup-dur 70b/15, oturup-durur 71a/1, koyup-durur 74b/15.

Tablo 51. Öğrenilen Geçmiş Zaman Çekimi Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
1.teklik şahıs	-	olmuşam 104	-	olmuşam 1486	-	-
2.teklik şahıs	-	olmuşsın 787	-	olupsın 1195	-	kılmışsın 79a/4
3.teklik şahıs	alınmışdur 125a/4	toğmuş 43	kılmışdur 93b/1 olupdur 77b/9	şusamışdur 165, dutupdur 261	olmuşdur 9b.6	buyurmuşdur 42b/1 yaradupdur 70b/15
1.çokluk şahıs	görmüşüz 1b/11	kılmışuz 702	-	azmışuz 243	-	-
2.çokluk şahıs	-	-	-	-	-	-
3.çokluk şahıs	şatmışlar 134a/2	bezemişler 1412	kılmışlardur 35a/10	-	dimişlerdür 9a.7	olmuşlardur 2a/5

Karşılaştırdığımız eserlere baktığımızda; eserimizde kullanılan *-updur*, *-updurur* ekleri *Kasasü'l-Enbiyâ Tercümesi* ve *Kemal Ümmî Divânı*'nda da eserimizde olduğu gibi öğrenilen geçmiş zaman görevinde kullanılmıştır. Bu durum on beş, on altıncı yüzyıllarda *-up*, *-updur*, *-updurur* eklerinin, Batı Türkçesinde de öğrenilen geçmiş zaman görevinde kullanıldığını göstermektedir. Diğer eserlerde bu yapıya rastlanmamıştır. *Şifâü'l-Esrâr*'da öğrenilen geçmiş zaman 3.teklik ve 3. çokluk şahıs eklerinin hem yuvarlak hem düz ünlüyle kullanıldığı görülmektedir. Karşılaştırılan

diğer eserlerde bu kullanımlar bulunmamaktadır. *Şifâü'l-Esrâr*'da düzlük-yuvarlaklık uyumunun başladığı görülmektedir.

Geniş Zaman Çekimi (-Ur, -Ir, -r):

Geniş zaman eserimizde -Ur, -Ar, -r ekleriyle karşılanmaktadır. Olumsuzu -mAz eki ile yapılmaktadır. Örnekleri şu şekildedir:

1. teklik şahıs -Ar+Am, : *dilerem 21a/10, kaçaram 31a/11; tutmazın 153a/12,*

-mAz+In *vermez in 153a/11.*

2.teklik şahıs -Ar+sIn,; *dilersin 31a/10 koyarsın 204a/18; kılmazsın 158a/4.*

-mAz+sIn

3.teklik şahıs -Ur : *kılır 35a/2, verir 82b/6; bitmez 129b/12, olmaz 85b/6.*

3. çokluk şahıs -Ur+lar, Ar+lar: *kaçarlar 21a/15, olurlar 164b/10; olmazlar 75b/9.*

-mAz+lar

Tablo 52. Geniş Zaman Çekimi Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
1.teklik şahıs	aluram 162a/15	ağlaram 786	dërem 100b/1	dilerem 545	işlerin 29b.1	kaçaram 31a/11
	almazam 71b/13	bilmezem 876	bilmezem 60b/10	silemezem 2504	girmezim 29b.6	ütmazım 153a/12
2. teklik şahıs	incidürsin 138b/3	şorarsın 1217	kaçarsın 79a/11	virürsin 272	ölürsin 16a.10	şoyarsın 204a/18
3.teklik şahıs	açılır 168a/5	ķılır 54	ķılır 2a/4	ķapar 309	bilür 3a.7	verür 82b/6
1.çokluk şahıs	buyururuz 142b/4	iterüz 337	dëruz 9a/10	virürüz 23	severiz 11a.8	-
2. çokluk şahıs	-	gelmezsiz 729	dërsiz 195b/6	dırsiz 1852	-	-
3.çokluk şahıs	isterler 64b/7	geçerler 1099	ķoyarlar 201a/2	umarlar 934	görürler 9b.3	olurlar 164b/10

Karşılaştırdığımız eserlere baktığımızda, *Vasiyyet-name ve Şifâü'l-Esrâr*'da geniş zaman 1.teklik şahıs olumsuz çekiminde zamir kökenli şahıs eki kullanılmış; diğer eserlerde bu çekimde iyelik kökenli şahıs eki kullanılmıştır.

Şimdiki Zaman Çekimi (-yorur)

Eserimizde -yorur şimdiki zaman eki kullanılan tek örnek bulunmaktadır:

göreyorur 59a/5.

İki örnekte geniş zaman eki şimdiki zaman görevinde kullanılmıştır:

gördi bir yigit bir kız birle yaturlar uyurlar 60b/3.

Karşılaştırdığımız eserlerde şimdiki zaman eki bulunmamaktadır.

Gelecek Zaman Çekimi (-AcAK)

Eski Anadolu Türkçesi döneminde yaygın olarak kullanılan *-IsAr* gelecek zaman eki eserimizde kullanılmamıştır. Gelecek zaman anlamı bir örnekte *-AcAK* ekiyle verilmektedir.

3.teklik şahıs: *-AcAk: peygamberün ağlamağı bu vechile olacağ 130b/6.*

Tablo 53. Gelecek Zaman Çekimi Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
1.teklik şahıs	-	-	-	öliserem 2060	-	-
2. teklük şahıs	-	-	-	içisersin 1916	-	-
3.teklük şahıs	kılısar 3a/11 dartası 4b/1 yıpranacağdur 76b/9	biçiser 766 gelesi 937	gidiser 15a/6	kopacağdur 1687 toğısar 348	girecekdür 13b.3	olacak 130b/6
1.çoklük şahıs	-	-	-	-	-	-
2. çoklük şahıs	-	-	-	-	-	-
3.çoklük şahıs	-	-	-	-	-	-

Karşılaştırdığımız eserlere baktığımızda, eserimizde *-IsAr* eki kullanımı olmamasına karşın, Vasiyyetname dışındaki eserlerde *-IsAr* gelecek zaman eki kullanımı bulunmaktadır. Bunun yanında *Kitab-ı Gunya*'da, *Kemal Ümmî Divânı*'nda ve *Vasiyyet-name*'de gelecek zaman eki olarak *-AcAk* eki de kullanılmıştır. Bu durum *-AcAk* ekinin gelecek zaman eki olarak 14. yüzyılda kullanıldığını, 15 ve 16. yüzyıllarda kullanım sıklığının arttığını göstermektedir.

2.3.2.7.1.2.2. Tasarlama Kipleri

İstek Çekimi (-A):

İstek çekimi niyet ifade eder. Konuşucunun eğilimini bildirir. "Eski Türkçedeki gelecek zaman eki durumundaki *-ga/-ge* Eski Anadolu Türkçesinde ön sesteki *ğ/g* ünsüzlerinin eriyip kaybolması ile *-a/-e* şekline dönüşmüştür. Ek bu ses değişikliğine paralel olarak bir görev dallanmasına da uğramıştır (Korkmaz 1973: 167)."

Eserimizdeki örnekleri şu şekildedir:

1.teklük şahıs *-A+m*: *getürem 95a/10, iṣār kılam 95a/11, dimeyem 95a/11.*

2.teklik şahıs -A+sın: *'amel kılasın 183a/9, dutasın 58b/8, fikir edesin 76a/11, bilesin 103b/6.*

3.teklik şahıs -A: *oқыya 118a/13, yaqmaya 118b/6, ыр olmaya 118b/8, red etmeye*

121a/13, döndürmeye 121a/14.

1.çokluk şahıs -A+vUz: *tā'at kılavuz 114a/3, olavuz 131b/13, zikir edevüz 18b/1, kulluқ etmeyevüz 204a/11.*

3.çokluk şahıs -A+lAr: *şefākat kılalar 108a/8, başlayalar 164b/2, bileler 169b/5, vereler 171a/7.*

Karşılaştırdığımız eserlerdeki istek kipi örnekleri şu şekildedir:

Tablo 54. İstek Çekimi Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	ŞE (16. yy. ist.)
1. teklık şahıs - Am	alam 146a/13, virem 129b/3	duram 1404, idem 290	bilem 12b/13 vërem 180a/4	dutam 259, virem 662	tevbe idem 33b.4	getürem 95a/10 dëmeyem 95a/11
2.teklık şahıs - asın	bilesin 3a/7 ulaşasın 168b/2	bulasın 1662, göresin 1728	olasın 19a/9 kılasın 138b/10	dutasın 52 ölesin 1178	-	kılasın 183a/9, bilesin 103b/6
3.teklık şahıs -A	aқа 35b/12 bağışlaya 35b/5	ola 1288, bekleye 1250	oқыya 84a/7 vëre 64b/1	ola 92, geçe 158	abdest ala 56a.6 dimeye 18a/5	oқыya 118a/13 döndürmeye 121a/14
1.çokluk şahıs - AvUz	bildirevüz 44a/1	kıravuz 116, sürevüz 116	olavuz 80b/8 kılavuz 9a/9	olavuz 1039, idevüz 260	-	kılavuz 114a/3, edevüz 18b/1
3.çokluk şahıs -A-lAr	alalar 75a/6, diyeler 57b/14	aşalar 483, ideler 1734	olalar 6b/14 bileler 26a/1	қoyalar 1684, göreler 560	baқmayalar 35a.5 dökeler 41a.3	başlayalar 164b/2, bileler 169b/5

Karşılaştırdığımız eserlere baktığımızda farklı bir kullanım görülmemektedir.

Dilek-Şart Çekimi (-sa):

Ekin kip eki mi yoksa "şart zarf-fiili" mi olduğu tartışılmıştır. Bu konuda gelinen nokta ekin dilek-istek anlamıyla bitmiş bir yargıyı bildirdiği zaman “dilek kipi eki”, yüklemdeki oluş veya kılışa bağlı yardımcı bir hareketi gösterdiği zaman “şart zarf-fiili” eki olduğu şeklindedir (Develi 1995: 91-94, Korkmaz 2005: 160-167, Yücel 2000: 75-114).

Eserimizde -sa eki, şart zarf-fiil eki görevinde kullanılmıştır. Örnekleri şu şekildedir:

1.teklik şahıs-sa+m: *yog olsam yahşırak idi 60b/9*

2.teklik şahıs-sa+η: ‘amelini **kılsañ** yigirmi bir maķāma dahı anda **erseñ** ‘amel bi'l-ķulup saña hāşıl olur 16a/9-10, girüp taşşavvufa meşgūl **olsañ** ‘aceb degil 11b/12, ol maķāmda **ŗursañ** haķ dergāhında ŗurur gibi ķorkuyula ŗurgıl 50a/11-12; haķiķatin bileyim **deşeñ** ‘aķıl taħarrī ķılmaz 35b/11, yigirmi maķāma **erseñ** ‘amelü bi'l-erkān tamām olur 16a/6-7,

3.teklik şahıs -sa: ‘amelden **ķalsa** aña şeyh ve şūfī demek revā olmaz 16b/10, her kim bu ulu adları dayim **oķısa** hesābını āsān eđe 32b/5-6, şu ne ķadar ŗurı **olsa** ‘aksinde nesne gōķçek gōrinür 19b/14-15, şeyh ne ķadar **ķaķırsa** inkār itmeye 40b/13; miġtāhı birle rahmet ķapusını açup **girdise** ol iki kimesne girdi deyü feryād ķılup çağırdılar 76b/6-7-8, nice ki **dirildise** ancılayın ölüür nice ki **öldise** ancılayın ķopar 82b/6-7

1. çokluk şahıs -sa+k : *bir ħarfı evvelinden ħazf **etsek** tehir ķılunca her bir ħarf eksük olduğınca bāķī kalan ħurūfında gine ta ‘zīm ve ma ‘na bāķīdur 100b/8-9-10*

2. çokluk şahıs -sa+ηız : *eger tañrı **severseñiz** tañrı fermānı oldur kim baña uyuy 37b/12-13*

3. çokluk şahıs -sa+lAr : *eger lūtf **bulsalar** nazẓāre-yi minnet ķılurlar 21a/3-4, kōsi **ursalar** ķandayıdıđı ya oğrı alup ķanda ķodıđı ol dühūlden bir avaz gelürdi deyüverirdi 73a/1-2, kudretleri **gōrseler** ve bu ni ‘metleri **yēseler** endişe ve tefekkür ķılup şükür ķılmağa sezā olur 95a/13-14*

Tablo 55. Dilek Şart Çekimi Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	ŞE (16. yy. ist.)
1. teklik şahıs -sam	dilesem 163b/6 şatun alsam 91b/2	-	-	bilsem 2070 disem 2111	söylemezsem 37b.10	yoğ olsam 60b/9
2.teklik şahıs -sañ	bağlasañ 39a/11, dikseñ 129b/6	komasañ 1503, dimeseñ 1199	gelseñ 41a/13	uyansañ 1819, işitseñ 1828	fııldasañ 3b.2 dirseñ 15a.1	erseñ 16a/9-10, meşğul olsañ 11b/12
3.teklik şahıs -sa	açılrsa 25b/11, belürse 44b/15	olmasa 1023, görse 195	girse 198b/6, kılsa 290a/9	sevse 200, tevbe kılsa 404	aқarsa 45a.4 bilmese 22b.4	oқırsa 32b/5-6 қақırса 40b/13
1.çokluk şahıs -sak						hazf etsek 100b/8-9- 10
2.çokluk şahıs -sañız	dutsañuz 24b/15	-	-	-	-	severseñiz 37b/13
3.çokluk şahıs -saAr	aldursalar 160b/12, eyitseler 151b/8	virselers 108	olsalar 83a/3	içselers 618, irselers 834	çekişselers 33b.5, cem' olsalar 29a.8	bulsalar 21a/3-4, görselers 95a/13-14

Karşılaştırdığımız eserlere baktığımızda şart kipi başlığıyla verilen örneklerdeki kullanımlar eserimizle aynıdır. Bütün örnekler şart-zarf fiiline uygundur.

Gereklilik Çekimi

Eski Anadolu Türkçesinde gereklilik çekimi için özel bir ek bulunmamaktadır. "Gerek" kelimesi "-sa gerek", "-mAk gerek" şeklinde kullanılarak gereklilik anlamı karşılanmaktadır. Bunun yanında istek eki -A bazı örneklerde gereklilik anlamı vermektedir.

Eserimizdeki örnekleri şu şekildedir:

-mAk gerek: *bakmak şınamak gerek 124b/12, bilmek gerek 125a/5, 'amel kılmak gerek 125b/6.*

-sa gerek: *cem ' kılsa gerek 156a/5, saña fettāh eyle olsa gerekdür 133b/11.*

İstek ekiyle: *on yedinci şart oldur kim kâbil olmayandan melül olmaya 122b/3, tokuzuncu şart oldur kim nefy-i işbât üzerine dāyim ola 123b/9, onuncu şart oldur kim mür'ed fütüvvet ehli ola 123b/11.*

Karşılaştırdığımız eserlerde gereklilik kipinin durumu şu şekildedir:

Tablo 56. Gereklilik Çekimi Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
İstek eki -A	-	-	-	-	-	olmaya 122b/3
-mAk gerek	dutmak gerek 77b/10	şabır itmek gerek 393	anlamak gerek 17a/7	görmek gerek 351	dimek gerek 32b/5	bilmek gerek 125a/5
-sa gerek	kılsa gerek 22a/7	-	olsa gerek 16a/6	sevse gerek 2698	selām virse gerek 51a/6	olsa gerekdür 133b/11
-Up gerek		-	bilüp gerek 16b/15	-	-	

Karşılaştırdığımız eserlerde gereklilik kipinin durumuna baktığımızda istek ekinin gereklilik anlamında kullanımı yalnızca *Şifāü'l-Esrār*'da bulunmaktadır. *Kaşaşü'l- Enbiyā Tercümesi*'nde ise "-Up gerek" yapısı kullanılmıştır. Diğer eserlerde "-mAk gerek" ve "-sa gerek" yapıları kullanılmıştır.

Emir Çekimi

Emir kipi eki şahıslara göre farklılık göstermektedir. Bu konuda Yücel, "Emir çekimi, müstakil bir zaman veya kip eki almaması ve kendine özgü şahıs eklerinin bulunmaması sebebiyle öteki çekimlerden farklı bir görünümündedir. Fiillerin işletme eki almamış hâli, teklik ikinci şahsın emir şeklindedir" demektedir (2002: 111). Kip ve şahıs kavramı tek ek üzerindedir.

İkinci teklik şahısta kullanılan *-gII* eki pekiştirme görevindedir.

Eserimizdeki emir kipi örnekleri şu şekildedir:

1. teklik şahıs *-AyIn, -AyIm* : Bu ek eserimizde dilek ve istek işlevindedir:
bağlayayın

143b/15, bileyin 73a/5, bulayın 169b/5, erişeyin 169b/12;

edayim 23a/5, geçüreyim 23a/5, olayım 61a/7.

2.teklik şahıs *Ø+gII* : *algıl getürgil 13a/1, bilgil 37a/7, cehd kılğıl*
19a/6, eyitgil

44b/1, getürgil 13a/1, hâzır ol 46a/10, hizmete gel 46a/9, olmağıl 13a/2,
sevgil 44a/14.

3. teklik şahıs *-sUn* : *lâyık olsun 146b/14, ırağ olsun 152a/7;*
kılmasun 153a/5,

esmesün 173b/12.

1.çokluk şahıs *-AlUm* : *beyân kılalum 185a/2, şoralum 59a/2, varalum*
196a/7.

2.çokluk şahıs *-(U)ñ* : *aluñ 43a/13, bahş edüñ 43a/14, secde kılun*
9b/6, okun 43a/8,

uyun 37b/13.

3.çokluk şahıs *-sUnlAr* : *bilsünler 174b/4*

Karşılaştırdığımız eserlerde durum şu şekildedir:

Tablo 57. Emir Çekimi Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	ŞE (16. yy. ist.)
1. teklik şahıs - AyIn, - AyIm	vaşiyet kılâyın 152a/14	varayın 436	-	gideyin 1617	-	bağlayayın 143b/15
	vurayım 110b/2	şorayım 429	bileyüm 106b/10	aydayum 375	bileyim 28b.7	geçüreyim 23a/5
2.teklik şahıs -gII	durğıl 43a/9 çık	kılğıl 1518	görgil 224a/13 secde	oñargıl 2536 bağışla 95	- tevbe it	bilgil 37a/7
	86a/5	korğ 994	eyle 310a/14		33b.3	hâzır ol 46a/10
3.teklik şahıs - sUn	dutsun 53b/4	ğursun 1603	helāk eylesün 244b/10	gitsün 912	alsun 31a.2	kılmasun 153a/5
1. çokluk şahıs - Allm	görelüm 31b/7	açalum 484	bilelüm 162a/13	yalvaralum 45	bildirelüm 53b.3	varalum 196a/7
2. çokluk şahıs - (U)ñ	bağışlañ 99a/11	koñ 1670	bilün 17a/2	tañuñ	secde idün8a.9	secde kılun 9b/6
3. çokluk şahıs - sUnlAr	-	kazsunlar 698	görsünler 28a/8	-	-	bilsünler 174b/4

Karşılaştırdığımız eserlere baktığımızda, 1. teklik şahısta, *Kaşşü'l-Enbiyâ Tercümesi* ve *Vasiyyetname* dışındaki bütün eserlerde zamir kökenli şahıs eki de kullanılmıştır. *Vasiyyet-name*'de 2. teklik şahısta *-gII* pekiştirme eki kullanılmamıştır. *Şifâü'l-Esrâr*'da ve diğer eserlerde *-gII* pekiştirme ekinin kullanıldığı ve kullanılmadığı örnekler bulunmaktadır.

2.3.2.7.1.3. Birleşik Çekimler⁶

Türkçede basit çekimli fiillerin yanında birleşik çekimli fiiller de bulunmaktadır. Bu durum şu şekilde açıklanır: "Fiiller için zaman, konuşanın konuştuğu ana göre hesaplanır. O an şimdiki zamandır ve ona ölçerek bir geçmiş ve gelecek vardır. Bu türlü zaman hesabına salt zaman denir. Bildirme ve tasarlama

⁶ Birleşik çekimler sırasında i- fiilinin düştüğü durumlar görülmektedir. Ayrıntılı bilgi ve karşılaştırmalar için bk. 2.1.5.2.2. Ek-fiilin Düşmesi.

kiplerindeki fiiller bu salt zamana göre kiplere ayrılmışlardır. Bu kiplerdeki anlatım, fiildeki hareket ve oluşun mutlak şekildeki ifadesidir. Bunun için ayrı bir eke ihtiyaç yoktur. Bu şekildeki anlatım biçimi fiilin basit çekimidir (Özkan 2000: 145)."

Fiilin birleşik çekimi ise basit çekimli fiile, i- fiiliyle birlikte, görülen geçmiş zaman eki, öğrenilen geçmiş zaman eki veya şart eki eklenerek yapılır.

İncelediğimiz metinde birleşik çekimler şu şekildedir:

2.3.2.7.1.3.1. Hikâye

Görülen Geçmiş Zamanın Hikâyesi:

almadımdı 59a/6.

Geniş Zamanın Hikâyesi:

batmazdı 73a/10, karışmazdı 73b/2, tölardı 73b/5.

Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikâyesi:

görmüşdi 85a/5.

Şartın Hikâyesi:

bilseyidi 98a/5, loğmadan yegrek olsaydı haber buyurur idi 19b/12.

2.3.2.7.1.3.2. Rivayet

Geniş Zamanın Rivayeti:

otuz arşuñ artuğ eksük olurmuş 131a/7, ne kadar yaşasa uzasa hürması ol kadar tatlu olurmuş 131a/7-8.

2.3.2.7.1.3.3. Şart

Görülen Geçmiş Zamanın Şartı:

Buradaki örneklerde de şart eki, şart zarf-fiili görevindedir.

buyurdıysa 125b/5, koydısa 73b/3, mu'amele kıldısa 78a/4, vâcib oldısa 124b/13, vardısa 111a/5, yazıldısa 122b/1

Geniş Zamanın Şartı:

şiyānet üzerine olursa 59b/9, erzānī kılsa 148a/4

Karşılaştığımız eserlerde birleşik çekimler şu şekildedir:

Tablo 58. Birleşik Çekimler Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
Hikāye	kaldıydı 66b/10 kılmışdı 21a/9 dutarıdum 64a/5	armışdı 1252 olurıdum 1199	eydürirdi 96a/10 kılurlardı 136a/15	didümid 659 virmişdi 1318 görürdi 1579	'amel iderleridi 20b.4 olmazdı 4a.2	tolardı 73b/5 görmüşdi 85a/5
Rivayet	dirmiş 17a/11	-	-	-	-	olurmuş 131a/7
Şart	buyurmuşısa 109b/6 korusa 142b/6	didünse 1053 didiyise 979	eydüriseñ 33a/12 olursa 5a/15	işitdün- ise 811 aņasağ 3135	düşürdise 57a.2 aķarsa 45a.4	vardısa 111a/5 buyurdıyısıa 125b/5

Karşılaştığımız eserlere baktığımızda rivayet birleşik çekimi yalnızca bizim incelediğimiz eser olan *Şifāü'l-Esrār*'da ve *Kitab-ı Gunya*'da bulunmaktadır. Hikāye ve Şart çekimlerinde farklı bir durum görülmemektedir.

2.3.2.7.2. Birleşik Fiil

Bir isimle fiilin; sıfat-fiil veya zarf-fiil eki almış bir kelimeyle fiilin birleşmesiyle oluşur. Birleşik fiilin birkaç şekli vardır:

2.3.2.7.2.1. Bir İsim Bir Yardımcı Fiille Kurulan Birleşik Fiiller

İncelediğimiz eserde *ét-/et-*, *eyle-*, *kıl-,ol-* yardımcı fiilleri, isimlerle birleşik fiil kurmuştur.

ét-/et-

'afv *et-* 121b/15, 'amel *et-* 120a/13, *cehd et-* 84b/15, *cevr et-* 121b/15, *da'vet et-* 16b/13, *diriğ et-* 157b/2, *esir et-* 179b/6, *fikir et-* 35b/12, *günāh et-* 145b/12, *hāşıl et-* 16b/9, *hāvıf et-* 134b/12, *hizmet et-* 44a/7, *hubuğ et-* 31a/15, *iḥāta et-* 2a/16, *ihtilāt et-* 170a/4, *iķrār et-* 103a/11, *imtisāl et-* 161b/2, *i'rağ et-* 179b/3, *irşād et-* 162b/14,

izāfet ət- 108b/5, izhār ət- 23a/9, kabūl ət- 14a/5, karar ət- 135b/15, kelimāt ət- 196b/1, kibir ət- 20b/5, ku'ūd ət- 132b/2, ma'mūr ət- 196b/2, medh ət- 204a/4, meyl ət- 121b/1, mu'aṭṭal ət- 122b/9, niyāz ət- 156a/2, 'öziir ət- 109b/6, pāk ət- 96b/6, red ət- 121a/13, ri'āyet ət- 163a/3, su'āl ət- 101a/2, sülük ət- 165b/2, şek ət- 156a/5, tā'cīl ət- 122b/8, ṭaksir ət- 55b/7, ṭams ət- 153a/14, teslīm ət- 114a/1, teşbīh ət- 130a/9, vefat ət- 38a/15, zikir ət- 35b/12, zühür ət- 203b/13

eyle-

'amel eyle 29b/14, 'arz eyle- 111a/10, balçık eyle- 130b/5, cehd eyle- 47a/5, emreyle 173b/11, fehmi eyle 203b/15, fettāh eyle- 133b/11, fevt eyle- 117a/11, fikr eyle- 170a/3, gāret eyle- 146b/2, gark eyle- 70a/14, gusül eyle- 129b/6, hāzer eyle 9a/9, helāk eyle- 134a/5, 'ibādet eyle- 203b/8, işār eyle- 121b/5, mağbūn eyle 29b/9, mesh eyle- 47a/3, muḳārin eyle- 94b/11, mücāhede eyle- 134b/6, nazar eyle 29b/4, neşr eyle- 2a/8, pāk eyle- 63a/1, perhiz eyle- 99a/8, ṭa'bīr eyle- 2a/10, teşbīh eyle- 130a/5, ümīz eyle- 134b/13, var eyle- 204a/9, yād eyle- 45b/3, zāyī' eyle- 74a/12

kıl-

'afv kıl- 98a/3, 'amel kıl- 7b/5, ārāste kıl 81a/3, 'arz kıl- 15a/3, beyān kıl- 7b/8, cehd kıl 12b/15, cem' kıl- 44b/6, cevlān kıl- 176b/6, cihād kıl- 10b/12, da'va kıl- 10b/9, def' kıl- 61b/4, delalet kıl- 19a/3, derhast kıl- 98b/8, du'a kıl- 8a/6, efzal kıl- 10a/13, endişe kıl 47a/3, fayda kıl- 8b/9, gavğa kıl- 59a/1, gayret kıl- 58b/7, gusül kıl- 53b/11, halīfe kıl- 9b/4, hāşıl kıl- 16b/8, hayırlu kıl- 10a/11, helāl kıl- 51a/1, hōrmet kıl- 9a/2, huşūmet kıl- 61a/2, irak kıl- 24b/14, idrāk kılılmaz 39a/13, ihtilaf kıl- 47a/10, ihtiyār kıl 135b/15, ihtiyāt kıl- 54a/9, ikrār kıl- 102b/8, iktidā kıl- 86a/3, ilhām kıl- 10b/13, imtişāl kıl- 7b/7, ināyet kıl- 8a/15, izhār kıl- 9b/6, hilaf kıl- 44a/6, kabūl kıl- 9b/11, kahır kıl- 57b/10, kār kıl- 32a/13, kıyaş kıl- 70b/13, lāyık kıl- 63b/1, ma'siyet kıl- 19a/12, minnet kıl- 21a/4, muḳāleme kıl- 173b/10, musallat kıl- 58b/4, mücāhede kıl- 8a/9, namaz kıl 62b/2, naşihat kıl- 40a/5, nazār kıl- 8b/1, nevha kıl 39b/11, nūş kıl- 15a/1, pāk kıl- 46b/13, rahmet kıl- 10a/14, rast kıl- 86a/4, rüşen kıl 75b/3, rüzī kıl- 9b/11, şābit kıl- 81b/5, şāfi kıl- 15b/4, sākin kıl- 173b/14, secde kıl- 9b/6, şefā'atci kıl- 38b/11, şehādet kıl- 25b/2, su'al kıl- 34b/2, şükür kıl- 76a/3, süstlük kıl- 8b/6, ṭā'at kıl- 8b/3, ṭahāret kıl 46b/14, ṭaleb kıl- 79a/14, ṭavāf kıl- 51a/6, tebdīl kıl- 54b/10, tecrid kıl- 21b/9, tehir kıl- 100b/8, tekrār kıl- 11a/14,

terakkī kıl- 16b/14, terbiyet kıl- 64a/9, terkīb kıl- 54b/10, vāşıl kıl- 10a/6, vefā kıl- 15b/4, yād kıl- 11b/10, yokdan var kıl- 6b/13, yād kıl- 21b/10, zahir kıl- 9b/13, zāri kıl- 39b/15, zikir kıl- 18a/15, ziyān kıl- 19b/3

ol-

agah ol- 11b/13, cem' ol- 13b/3, fevt ol- 32a/4, hāşıl ol- 15b/6, ikrār kılmış ol- 102b/13, ma'lūm ol- 2a/1, mażhar ol- 2a/12, melūl ol- 13a/5, meşgul ol- 9a/11, müşerref ol- 9b/3, , mütehayyir ol- 24b/1, pāk ol- 19b/11, pervāne ol- 105a/5, raĥat ol- 14a/15, rast ol- 103a/5, revā ol- 15b/7, sākīn ol- 2a/3, şād ol- 11a/9, sezā ol- 180b/6, taĥrīr ol- 2a/18, vāşıl ol- 2a/5

2.3.2.7.2.2. Bir İsim ve Bir Asıl Fiille Kurulan Birleşik Fiiller

İncelediğimiz eserde *bul-*, *dönder-*, *dut-*, *gel-*, *getür-*, *gör-*, *göster-*, *kal-* *vér-* */ver-*, *vur-* asıl fiilleri, isimlerle, bazı örneklerde deyimleşmiş, birleşik fiil kurmuştur.

bul-

fermān bul- 162b/1, 'ināyet bul- 136b/2, lezzet bul- 132a/7, murād bul- 138a/6, müjde bul- 141b/2, rızā bul- 174b/2, yol bul- 135a/15

dönder-

yüz dönder- 40b/14

dut-

berk dut- 78b/2, düşmen dut- 58b/8, himmet dut- 120b/6, 'ibret dut- 76a/10, meydān dut- 24b/13, minnet dut- 38b/4, oruç dut- 118a/10, şaf dut- 196b/5, yol dut- 25a/4

gel-

aklı gel- 85a/8, harekete gel- 11a/14, hizmete gel- 46a/9, imāna gel- 30b/3, lazum gel- 203b/15, vücuda gel- 15a/4

getür-

imān getür- 10b/12, ĥayr getür- 13b/15, irādet getür- 40b/14, şalavāt getür- 31b/14, yérine getür- 14b/11

gör-

erzānī gör- 39b/1, , éyülük gör- 111b/1, ihsān gör- 111b/1

göster-

ihtiyāc göster- 103a/8

kal-

bāķī kal- 43b/7, gerü kal- 10a/11, 'üryān kal- 31a/2

vér-/ver-

ad ver- 63a/15, cevāb ver- 58b/15, cilve ver- 145b/11, destūr ver- 117b/1, haber ver- 7a/14, mühlet ver- 11a/5, müjde ver- 50a/13, rıza ver- 133b/10, selam ver- 118b/1, talak ver- 136a/11, tanıklık ver- 25b/8, yol ver- 134a/8

vur-

ķadem vur- 69a/11

2.3.2.7.2.3. Tasvir Fiilleri

Fiillere -A,-I,-U, zarf fiilleri ekleyip onların başka özel fiillerle birleşmesiyle oluşan yapılardır. Bu yapılar süreklilik, tezlik, yaklaşma, yeterlik anlamları verirler.

Eserimizdeki örnekleri şu şekildedir:

Süreklilik Fiilleri

ędegör- 29b/13, erişegör- 142a/6, tırıgel- 38a/12

Tezlik Fiili

deyüver- 73a/2, kılvır- 192b/3

Yeterlilik Fiili

Eserimizde iki örneği bulunmaktadır. Örneklerin ikisi de olumsuzluk bildirmektedir. Olumsuzluk eki aldığında "-ebil-" yardımcı fiilinin düşmediği görülmektedir.

erişebilmez 110a/5, kılabilnese 32a/3

2.3.2.7.2.4. Karmaşık Fiiller

Bazı sıfat-fiil eklerinin *ol-* yardımcı fiiliyle birlikte alışkanlık, niyet, öncelik gibi anlamlarda kullanılmasıyla oluşan birleşik fiillerdir. Eserimizde “-mış ol-“, “İcAğ ol-“ ve “-mAIU ol-“ yapıları kullanılmıştır.

Örnekleri şu şekildedir:

beñzemiş ol- 85b/6, *dēmemiş ol-* 204a/4, *yād kılmış ol-* 102a/3, *yerine getürmüş ol-* 19a/2,

getüricek ol- 96a/9, *vefā kılıcağ ol-* 96a/8,

iletmelü ol- 73b/4, *varmalu ol-* 69b/8.

2.3.2.7.2.5. Belirleyici Birleşik Fiiller

Eserimizde özellikle "-e başla-" yapısı ile bolca örneği bulunan bu yapılara modal yardımcı fiiller de denilmiştir.

ağmağa başla- 151a/5, *ese başla-* 69b/5, *gidere başla-* 81b/7, *kılmağa başla-* 40a/6, *ögmege başla-* 180a/14, *yumağa başla-* 38a/15.

Tablo 59. Birleşik Fiiller Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
Bir İsim+yardımcı Fiil	cem kı1-1b/3 revâ ol-12b/11	rızâ bul-169 hâşıl it-47	toğru eyle-215b/6 'adl ol-194a/4	karâr eyle-1644 kulluğ it-2183	abdets al-56a.5 namaz kı1-56a.6 vücuda gel-3b.7-8	İman getür-10b/12 pervâne ol-105a/5
Karmaşık Fiiller	arıldılmış ol-95a/8 buyurmuş ol-76a/4	dimemiş ol-1398 dikilmiş ol-580	-	virmiş ol-555 yaratmış ol-575	müslimân olmuş ol-27b.8	beñzemiş ol-85b/6 iletmelü ol-73b/4
Tasvir Fiilleri	yana dur-98a/4	soruvir-1000	êdiverdi 215b/6	geçebil-2256	-	kılabilmese 32a/3
Belirleyici Birleşik Fiiller	-	-	-	ötmege başla-644	-	yumağa başla-38a/15

Karşılaştırdığımız eserlere baktığımızda *Vasiyyetname*'de tasvir fiili bulunmamaktadır. *Şifāü'l-Esrār* ve *Kemal Ümmî Divânı* dışında belirleyici birleşik fiil kullanılmamıştır. *Kaşâşü'l-Enbiyâ Tercümesi*'nde karmaşık fiil kullanılmamıştır. Diğer eserlerde *-mış ol-* karmaşık fiil yapısı sıklıkla kullanılmıştır. Diğer örneklerde eserleri hazırlayanların, adlandırmaları ve gruplandırmaları farklı olsa da kullanımda bir değişiklik bulunmamaktadır.

2.3.2.8. Fiilimsiler

2.3.2.8.1. İsim-Fiiller

Fiillerden isim yapan eklerdir. Kimi zaman kalıcı isimler de yaparlar. "Daha açık bir anlatımla, bunlar, fiildeki oluş kılış ve durum adlarını bildirirler (Korkmaz 2003: 864)."

-mA: *lâyık olma 47b/2, pāk olma 19b/11, şınama 43b/10*

-mAK: *almak 13b/5, aşmak 13b/5, başmak 14b/9, cihād kılmak 10b/12, erişmek 68a/8, geçmek 69a/12, gözetmek 60a/8, sevmek 60a/10, sevişmek 55b/5*

-(y)Iş/-Uş: *bakış 124b/3, çıkış 75a/5, giriş 75a/5*

Karşılaştırdığımız eserlerde isim-fiiller şu şekildedir:

Tablo 60. İsim-Fiiller Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
-mA	-	ayrılma 937 gelme 84	girme 83a/12 bilme 170b/2	olma 2057	bilme 3a.11 olma 33b.9	bulma 14a/15, geçme 69b/1
-mAk	şınamak 164a.6 ölmek 26b.2	başmak 112 ölmek 1655	sevmek 332a/10 olmak 9a/12	oçumak 392 yimek 471	almak 45a.1 itmek 30a.7-8	kılmak 10b/12, sevmek 60a/10
-(y)Iş/- (y)Uş	-	iniş 2 biliş 15	-	biliş196	-	giriş 75a/5, bakış 124b/3

Karşılaştırdığımız eserlerde isim-fiil eklerinde bir farklılık görülmemektedir.

2.3.2.8.2. Sıfat-Fiiller

Fiillere belirli ekler eklenerek onların sıfat görevinde kullanılmasını sağlar. Bu ekleri almış fiillere sıfat-fiiller denir. Sıfat-fiiller genellikle geçici isim (sıfat) yaparlar. Bu sıfat-fiil ekleri eklendikleri fiillere çeşitli zaman ifadeleri katar. *Şifāü'l-Esrār*'daki sıfat-fiiller şöyle gruplandırılabilir.

Geçmiş Zaman İfadeli Sıfat-Fiiller:

-dUK: *aldığı (yer) 98a/8, buyurduğu (gibi) 20a/10, konuştuğu (yer) 22a/13, toğduğunu*

(gün) 152a/1, urdukları (murākabe) 20b/3

-mİŞ, -mUŞ: *alınmış (yer) 42b/15, görmüş (kimse) 58b/13, (gönli) ölmüş (kişi) 43a/3*

Geniş Zaman İfadeli Sıfat-Fiiller

-An: *(taleb) eden (mü'min) 105b/10, gelen (kimseler) 73b/12, kalan (şerbetler) 23b/7, (bāķī)*

kalanı (birle) 43b/7, (girü) kalan (ümmetler) 10a/11, (maḥşüş) olan (maķāmlar) 16a/7,

(zāhir) olan (oğlanlar) 9b/13 şatan (zāhidler) 8b/15

-Ar: *uçar (kuş) 113b/15*

-mAz: *gerekmez (nesne) 13a/2, gerekmez (söz)50b/10, yaramaz (endişe) 72b/13, yaramaz*

(ḥāl) 80a/2

Gelecek Zaman İfadeli Sıfat-Fiiller

-AcAk: *çıkarmak (nesne) 48b/4, gelecek (ümmetler) 7b/2, verecek (vakit) 171a/5*

-IcAk: -IcAk zarf-fiil eki iki örnekte sıfat-fiil görevinde görülmektedir. Bunda -AcAk ekine ses yönüyle benzerliğinin etkisi olmalıdır. Şu iki örnek vardır: *(yerine) getüricek (olursa) 96a/9, kuvvet olıcak kadar 123b/6*

-AsI: *(ne) kılasını (bilmeyüp) 98a/6*

-mAIU: *(gemi ğarķa) varmalu (olsa) 69b/8, (evine şarāb) iletmeli (olsa) 73b/4*

Karşılaştırdığımız eserlerde sıfat-fiil eklerinin durumu şu şekildedir:

Tablo 61. Sıfat-Fiiller Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	ŞE (16. yy. ist.)
-dUk	biçilmedük 98a/8	tutduğı 1528	alduğı 212b/15	yonulmaduk 1177	olduğı 29a.11	urdukları 20b/3
-mIş	aradılmış 164a/15	dimemiş 1398	ëtmiş 79a/2	ölmüş 98	ısınmış 45a.1	alınmış 42b/15
-An	düşen 74b/1	olan 1388	gelen 20b/2	yaradan 602	artan 44b.7	şatan 8b/15
-Ar	aķar 6a/14	-	aķar 147a/10	akar 1376	yörür 13b/2	uçar 113b/15
-mAz	bilmez 2a/6	utanmaz 262	ölmez 113b/11	ölmez 13	-	yaramaz 72b/13
-AcAk	virecek 95b/4	-	-	ķorkacak 395	yunacak 40a.1	verecek 171a/5
-AsI	arınası 43b/10	diyesi 1036	-	ķurtılası 1657	-	ķılası 98a/6
-mAIU	-	-	-	-	-	varmalu 69b/8

Karşılaştırdığımız eserlerde sıfat fiillerin durumuna baktığımızda, eserimizde kullanılan "-mAIU" sıfat fiilinin diğer eserlerde bulunmadığı görülmektedir. Bunun dışında bir farklılık bulunmamaktadır.

2.3.2.8.3. Zarf-Fiiller

Fiile gelen çeşitli ekler onu zarf görevinde kullanır. Bu ekleri almış fiillere zarf-fiiller denir. Zarf-fiiller cümlede zarf gibi yüklemi etkileyen unsurdur.

Zarf-fiil ekleri; asıl zarf-fiil ekleri, zarf-fiilleşmiş ekler, zarf fiil görevinde kullanılabilen ekler olarak sınıflandırılmıştır.⁷

Eserimizde zarf-fiil örnekleri şu şekildedir:

Asıl zarf-fiil ekleri:

-A, -I, -U: Genellikle birleşik fiil kuran zarf-fiil ekleridir.

ese başlasa 69b/5, eğegör- 29b/13, erişegör- 142a/6, tırıgel- 38a/12; diyü 165a/5

-Up: Fiilden hemen önce yapılan eylemi bildirmek için kullanılır. Yaygın bir ektir.

... Bakü nām mevzī'de sākīn olup zamān-ı hayātlarında... vāsıl olmuşlardur 2a/5, çıkup ve damenine bir miqdār gendum alup ... neşr eyler, var kılup rızık vērüp 'ayıblarını yüzlerine vurmayup... vahy eđüp indüren Allahü Te'ālanuñ gösterdügi yoldur 6b/13-15 ve imāni beyān kılup buyurdu 7b/10

-UbAn:-Up zarf-fiil ekinin genişletilmiş hâlidir." -ArAk" zarf-fiilinin anlamını vermektedir. Eserimizde tek örneği bulunmaktadır:

okuyuban özüñi bilgil 151a/2

-(I)ken: Eski Anadolu Türkçesi döneminde sıkça kullanılan zarf-fiil ekidir. Ekin kalın şekli bu dönemde kullanılmamaktadır. *Şifāü'l-Esrār*'da şu örnekleri bulunmaktadır:

jurken gözün açdı 38a/11, ol nūruñ ziyāsında giderken bir fu'ad adlu şehir gördi 82b/10, hacca giderken beytü'l-muqaddese uğradı 97b/10, hurma şatarken yere bir hurma düşüp tururdu 98b/5, eli dutmaz ayağı yürimezken ata eli birle dutaram 104b/15

-IncA: Fiilin yapılma zamanını sınırlayan, fiili bir şarta bağlayan zarf-fiil ekidir.

⁷ Bu sınıflandırma için bk. YÜCEL, Bilal; *Türkiye Türkçesinde Zarf-Fiil Eklerinin Yapı Bakımından Sınıflandırılması Üzerine; Türklük Bilimi Araştırmaları -IX-*, Sivas 2000, s. 75-114.

*'ilmile 'amel **kılmayınca** imānı kāmīl olmaz 34b/6, maḥlūka on nesne **olmayınca** mecāzī maḥluk olmağa... 35b/5, şuyıla **yumayınca** ḥaḳīkatda ğusul tamām olmaz 53b/15, ḳalb-i selīm **olmayınca** tarīḳate ḳadem vurmaḳ olmaz 69a/10, tamām **olmayınca** tarīḳate ḳadem urşa olmaz 120a/4*

-mAdIn: -U ve -Up ekleriyle oluşturulan zarf-fiillerin olumsuzunu yapan ektir. -mA olumsuzluk eki ile +dIn ayrılma hâli ekinin birleşiminden oluşur. Zaman ve durum anlamı verir. Eserimizde örnekleri şu şekildedir:

*irşād etmege ḳābil **olmadın** icāzet dilese 163a/6, yerlü yerince tağyīr **etmedin**... zikir ḳılsaḅ 117b/6, şuçını cevr **etmedin** 'afv eḳde 121b/15, dilegi **dilemedin** ḳabūl olur 124a/4*

Zarf-filleşmiş ekler:

-dUkcA: -dUk sıfat-fiil ekiyle -ça eşitlik ekinin birleşmesiyle oluşmuştur. Tarihi devirlerde kullanımı yaygındır. Eserimizde tek örneği bulunmaktadır.

*ḥelvayı il medḥ **etdükke** yüreginden bir ḥasret ateşi dā'yim anı ḥelva yakdığı gibi yakar 204a/4*

-dUkdA: -dUk sıfat-fiil ekiyle -DA bulunma hali ekinin birleşmesiyle oluşmuştur."-dığı zaman, -ınca" anlamı vermektedir. Eserimizde tek örneği bulunmaktadır.

*bir kimse günde ziyāsını **gördükde** ben günü gördüm deşe cāizdür 203b/16*

Zarf-fiil görevinde kullanılabilen ekler:

-duGInDA: -dUk sıfat-fiil eki, 3. teklik şahıs iyelik eki, zamir n'si ve -DA bulunma hali ekinin birleşmesiyle oluşan bu ek genellikle sebep ve zaman bildirir. Eserimizde tek örneği bulunmaktadır.

ḳılduğında 181a/2

-IcAk: Zaman anlamı veren bir zarf-fiil ektir. "-ınca, -dığı zaman" anlamları verir. Tezlik anlamı verdiği örnekler de bulunmaktadır.

*bir maḳāma daḥı **geçicek** evvelki maḳāmdan istiğfār gerekdür 16b/3, bu sözi **işidicek** atalık mihri deprendi 23a/7, bevli **göricek** heybet geldi 30b/5, ademün cismi*

ölice nice deprenmez ise 192a/12, ol böyle *diyicek* gayrularına olmak lazım 203b/14, tã 'at kuvvet *olıcağ* kadar ğidā vere 123b/6

-mAkDAn: -mAK isim-fiil eki ve -dAn ayrılma hâli ekinin birleşmesinden oluşan zarf-fiil ekidir. Eserimizdeki örneği şu şekildedir:

resūlullāh 'aleyhi's-selām *ağlamakdan* gözi yaşı birle ev içini balçık eylemiş 130b/4

-sa: -sa eki şart zarf-fiil eki görevinde kullanılmıştır.⁸

yoğ olsam yaşırağ idi 60b/9, 'amelini *kılsağ* yigirmi bir makāma dahı anda *erseñ* 'amel bi'l-kulup saña hāşıl olur 16a/9-10, 'amelden *kalsa* aña şeyh ve şūfî demek revā olmaz 16b/10, bir harfî evvelinden hāzif *etsek* tehir kılonca her bir harf eksük olduğınca bākî kalan hūrūfında gine ta'zīm ve ma'na bākîdur 100b/8-9-10, eger tañrı *severseñiz* tañrı fermānı oldur kim baña uyuy 37b/12-13, eger lütf *bulsalar* nazẓāre-yi minnet kıurlar 21a/3-4.

---

⁸ bk. 3.2.7.1.2.2. Tasarlama Kipleri, Dilek-Şart Çekimi (-sa).

Tablo 62. Zarf-Fiiller Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
-A, -I, -U	yanadur- 98a/4 diyü 151b/8	üşegel- 737 diye 1206	dëyü 7a/2 dönegel- 353a/7	idedur- 1159 diyü 655 kılıgör- 1204	-	ërişegör- 142a/6, tırıgel- 38a/12, diyü 165a/5
-dUkcA	artdukcA 58b/11	gördükçe 397	oldukca 69b/12	güci yitdükce 503	kesildükce 56b.4	çtdükce 204a/4
-dUkdA	geldükd e 52a/2	-	-	öldükde 2304	bişürdükde 35a.7-8	gördükde 203b/16
- duGInD A	-	-	-	-	-	kılduğında 181a/2
-IcAk	geçicek 167b/4	çıkıcak 870	dëyicek 52a/3	göçicek 150	giricek 37a.8	geçicek 16b/3
-IncA	alınca 76a/14	getürince 1383	gelince 18b/3	bulınca 2702	dilemeyinc e 4a.3	kılmayinc a 34b/6
-Up	açup 64b/6	gelüp 90	dileyüp 161a/2	kılup 35	binüb 12a.10	olup 2a/5
-UbAn	diyüben 73b/9	açuban 1188	çıkuban 257b/8	yatuban 321	-	oğuyuban 151a/2
-(I)ken	batarken 40a/15	ölmişike n 1202	giderken 15a/8	bilürken 240	korıken 40b.6	yurken 38a/11
-mAdIn	bilmedin 159a/15	görmedin 873	dëmedin 310a/11	şunmadı n 15	oturmadın 51b.6	olmadın 163a/6
- mAKdAn	-	-	dëmekde n 343b/15	-	-	olmağdan 13a/5
-sa	dilesem 163b/6 açılsa 25b/11	dimeseñ 1199 komasañ 1503	gelseñ 41a/13 girse 198b/6	bilsem 2070 işitseñ 1828	ağarsa 45a.4 bilnese 22b.4	severseñiz 37b/12 bulsalar 21a/4

Karşılaştırdığımız eserleri incelediğimizde "-duğında" zarf-fiil eki eserimiz dışındaki eserlerde bulunmamaktadır. Eserimizden farklı olarak *Kitab-ı Gunya*'da "-dUgInC, -dUgInAyIn"; *Varka ve Gülşah*'ta "-UbAnIn, -eli, -elden berü, -ucağız, -icegin"; *Kemal Ümmî Divânı*'nda "-AlI, -AndA, -IcAgAz, -IncAgAz, -IncAk, -mAZdAn"; *Vasiyyet-name*'de "-AlI, -ArAk,"; zarf-fiil ekleri kullanılmıştır. Şart kipi

başlığıyla verilen örneklerdeki kullanımlar eserimizle aynıdır. Bütün örnekler şart-zarf fiiline uygundur. Bunların dışında bir farklılık bulunmamaktadır.

2.3.2.9. Ek-Fiil

Cevherî fiil olarak da adlandırılan i- ek fiilinin iki görevi vardır. İsimlere gelerek, onların fiil gibi kullanılmasını, cümlede yüklem olmasını sağlar. Fiillere gelerek, onların birleşik çekilmesini sağlar.

Çalışılan eserde isimlerin yüklem olmasını sağlayan ek-fiil örnekleri şu şekildedir:

2.3.2.9.1. Bildirme Çekimi

1.teklik şahıs: *ğaffāram 31a/12, ġarībem 78b/13, settāram 31a/12, taṅrıyam 77b/6*

2.teklik şahıs: *ğayyūrsın 58b/11, müflissin 116a/3, münezzehsin 204a/16*

3.teklik şahıs: *çoḡdur 10b/4, göz-durur 50b/10, maḡāmi-durur 40b/10, revādur 16b/12, vardur 10b/5, yoldur 7a/1*

1.çokluk şahıs: *lāyıkuz 13b/10, mecāzilerüz 35b/4*

2.3.2.9.2. Görülen Geçmiş Zaman Çekimi

3. teklik şahısta örnekleri bulunmaktadır:

şeyḡ idi 129a/9, varıdı 73a/6, yaḡşırak idi 60b/10, yolıdı 98a/8

3. çokluk şahısta tek örneği bulunmaktadır:

meclisdeyidiler 43a/7

2.3.2.9.3. Öğrenilen Geçmiş Zaman Çekimi

Yalnızca 3. teklik şahısta örnekleri bulunmaktadır:

ne imiş 71b/2, nite imiş 73a/4, yoḡ imiş 106a/12

Şart Çekimi

2. ve 3. teklik şahıslarda örnekleri bulunmaktadır.

Buradaki örneklerde de şart eki, şart zar-fiili eki görevindedir.

2. teklik şahıs: *eger 'āqılısañ bu va 'az kifāyet kılar 30b/6*

3. teklik şahıs: *nekim dilegün varısa biz kabūl edelüm 183a/14, evvel mevākītlərün ba 'zısında iħrām bağlamak nice ki farīzayısa nefis ve gönül ve ruħ daħı mavaķıtlarında iħrām bağlanmaq anuñ gibi farıza durur*

-ken Zarf-Fiili ile

ķarnımdayiken 55a/9, yoğiken 114a/1, nāresīdeyiken 10b/7

Fiillerin Birleşik Çekimleri

Eserimizde bulunan ek-fiilin birleşik çekim örnekleri şu şekildedir:

batmazdı 73a/10, karışmazdı 73b/2; görmişdi 85a/5; bilseyidi 98a/5; artuķ eksük olurmuş 131a/7; tatlu olurmuş 131a/8; buyurdıysa 125b/5, koydısa 73b/3, mu 'amele kıldısa 78a/4; sıyānet üzerine olurısañ 59b/9, erzānī kılursa 148a⁹

Şifāü 'l-Esrār'da ek-fiil kelime ile birleşirken bazı örneklerde düşmektedir: bilürdi 31a/5, derdi 73a/14, gelürdi 73a/2, giderken 82b/10, görürdi 73a/5, görürse 203b/17, olurmuş 131a/7, şatarken 98b/5.¹⁰

Karşılaştırdığımız eserlerde durum şu şekildedir:

---

⁹ Birleşik çekimler hakkında ayrıntılı bilgi ve eser karşılaştırmaları için bkz. 3.2.7.1.3. Birleşik Çekimler.

¹⁰ Ayrıntılı bilgi ve karşılaştırmalar için bk. 2.1.5.2.2. Ek-fiilin Düşmesi.

Tablo 63. Ek-Fiil Karşılaştırması

	KG (14. yy.)	VG (14. yy.)	KET (15. yy.)	KÜD (15. yy.)	VN (16. yy.)	SE (16. yy. ist.)
Bildirme Çekimi	ayruya m 86a/12 oğlumsı n 90b/13 öküş durur 21b/10	kāşiram 1396 kandasın 1573 tāzedür 1191	vardur 6a/5	benem 660 kandası n 1647 vardur 821	üzerineyin 17b.11 rasûlsın 9a.7 münezzehd ür 2a/5	ğaffāram 31a/12 müflissin 116a/3 yoldur 7a/1
-(I)dI	yoħsulı dı 61a/4	pīridi 261	üzereyi di 18b/8	neyidi 315	yoğidi 20b.2	varıdı 73a/6
-(I)mIş	degülmi ş 113a/9	bāzırgānım ı 1302	yoğımış 113a/9	niçeyim iş 339	oğlanları imişüz 33b.2	yoğ imiş 106a/12
-(I)sA	degülis e 152b/7	Leylāyıs a m 105	neyise 138b/6	nihānise 3032	‘adl ise 29a.1	varısa 183a/14
-(I)ken	kuliken 83b/11	-	yoğiken 60a/4	-	diri iken 31b.5	karınımdayık en 55a/9

Karşılaştırdığımız eserlerdeki duruma baktığımızda ek-fiilin *-ken* zarf-fiili ile kullanımını *Kemal Ümmî Divânı* ve *Varka ve Gülşah* adlı eserlerde bulunmamaktadır. Ek fiilin bildirme çekimi 1. teklik şahısta, *Vasiyyet-name*'de zamir kökenli şahıs eki kullanılmaktadır. Bunun dışında bir farklılık görülmemektedir.

2.4.Söz Varlığı

Eserde kullanılan kelimeler Türkçe ağırlıklıdır (19826'sı Türkçe, 1131'i Arapça, 246'sı Farsça, 1'i Soğdakça). Bu duruma bakıldığında eserin tasavvuf eseri olduğu da göz önüne alınırsa, eserde anlaşılır bir dil kullanıldığı görülmektedir.

3.METİN

1(a)

Lā ilahe illallāh Muḥammed resulullah

Hāzā Kitābu Şifā' i'l-Esrār

(fi't-tasavvuf)

1(b)

(Süleymaniye Kütüphanesi mührü var.)

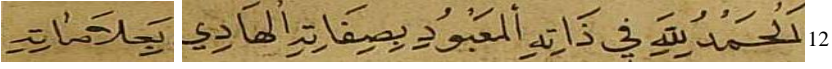
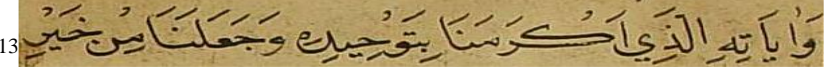
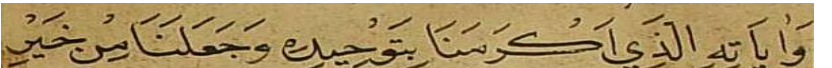
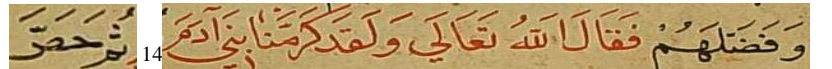
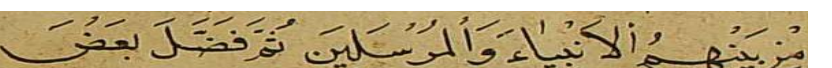

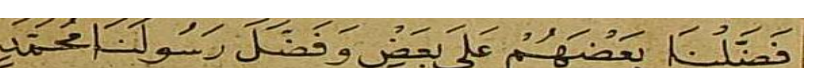

2(a)

1. hazā mü' ellifü'l-kitāb ma'lūm ola ki sâbıkan silsilede zıkr olunan
2. Hâzret-i Seyyid Yaḥyâ kaddesallāhu sırrahu'l-'azîz ki kibâr-ı evliyādandır. Şirvânda
3. Şamâhı nâhiyesinde Bakü nâm mevzî' de sâkîn olup
4. zamân-ı hayâtlarında gece ve gündüz on iki biñ mürîd sâhib-i
5. teslîm-i ḥalvet ü uzlet édüp ekşerî mertebe-yi kümmele vâşıl olmuşlardır.
6. Rivayet olunur ki Seyyid Yaḥyâ ḥâzretleri 'âlem-i mişâlde kendüyü semâ-yı dünyâya
7. çıkup ve dâmenine bir miqdâr gendüm alup cā-be-cā ve gūşe-be-gūşe şarkā
8. ve ğarba 'Araba ve 'Aceme neşr eyler. Şeyḥ Pîr Sadre'd-dîn ḥâzretlerine
9. vâkı'âsın 'arz édüp anlar daḥı keşret-i âşâr-ı ḥilâfet ve vefret-i
10. envâr-ı velâyet ile ta'bîr eyler. Bu cümle fuḳarâsınun içünde dört
11. kimesne mücâz ve mümtâz ve serfirâz-ı ehl-i niyâz olmuşdur. Evvelâ
12. Şeyḥ Aḥmed-i Erzincânî ki m'arifet-i ilâhiyyeye mazhar olmuşdur. Şâniyen Dede 'Ömer Rüşenî ki 'ışk-ı ilâhîye mazhar olmuşdur. Şâlisen Molla 'Ali-yi

13. Ҳалветī cezbe-yi ilāhiyyeye mazhar olmişdur. Rābi'an Molla Ҳabīb Қaramānī ki zūhd

14. ve taқvāya mazhar olmişdur. Bu çār-yārın dervişleri ve Ҳalīfeleri
15. her diyārı pūr-envār êdūp eṭrāf-ı eknāfda 'ālemi iḥāta
16. êtmişlerdür. Bu rivāyet Şeyḫ Sinān ibnū'ş-şeyḫ Yakub Efendi
17. hazretlerinūḡ risāle-yi te'liflerinden aḡz ve bu mahalle beyān olunmaқ
18. içün taḡrīr olundu. Kāffe-yi evliyā ve mü'ellif-i kitāb
19. ervāḡları içün rızā'en lillahi fātiḡā

2(b)

1. 11
2. 12
3. 13
4. 13
5. 14
6. 14
7. 14
8. 14
9. 15
10. 15

¹¹ Esirgeyen ve bağışlayan Allah adıyla...

¹² Hamd, zatında Allah'a mahsustur. O, sıfatları ile mabuddur, alametleri ve delilleri ile hâdidir.

¹³ O Allah ki bizi tevhid ile mükerrer kıldı ve en hayırlı kulları eyledi.

¹⁴ Sonra yarattıkları içinden Âdemoğullarını seçerek: "Yine onları yarattıklarımızın birçoğundan cidden üstün kıldık." (İsrâ 70) hükmünce bütün mahlukatından üstün ve değerli kıldı.

¹⁵ Sonra insanlar arasından nebilerini ve resullerini seçti. "O Peygamberlerden bir kısmını diğerlerinden üstün kıldık." (Bakara 253) buyurduğu gibi onlardan bir kısmını diğerlerine üstün kıldı.

11.

وَكَمَا جَعَلَهُ أَفْضَلَ الْأَنْبِيَاءِ كَذَلِكَ أُمَّتَهُ خَيْرَ الْأُمَّةِ

3(a)

1.

وَالنَّاسِ 16 فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ

2.

لِلنَّاسِ 17 وَجَعَلَ لِكُلِّ نَبِيٍّ شُرْعَةً وَمِنْهَا جَاءَ أَرْسَلُ

3.

بِالْمُهَدِيِّ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدُّنْيَا كُلِّهَا 18 وَ

4.

بَيْنَ الشَّرِّ يَعْبُدُ وَالظُّلْمِ يَفْعَلُ وَالْحَقِيقَةَ وَالْمَعْرِفَةَ بِأَذْنِهِ

5.

فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ

6.

وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ فَضَلُّوا اللَّهَ عَلَيْهِ وَعَلَى إِلِهِ وَ

7.

أَصْحَابِهِ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارَ وَالتَّابِعِينَ لِأَخْيَارِ 19

8.

وَسَلَّمَ بِسَلِيمًا كَثِيرًا قَالَ الشَّيْخُ سَيِّدُ الْيَحْيَى

9.

مُؤَلِّفُ هَذَا الْكِتَابِ حَدَّثَنِي الشَّيْخُ الْأَمَامُ لِأَجْلِ

10.

الْأَسْتَاذِ فخرًا لِأَيَّةِ عِيَاثِ الْأُمَّةِ شَمْسِ الشَّرِيعَةِ قَامِعِ الْبِدْعَةِ

11.

زَيْنِ الْجَنَاحِ سَلْجَاءِ الْمُحْتَاجِ شَيْخِ الْأِسْلَامِ وَالسُّلَيْمِ

12.

وَأَرِثِ الْأَنْبِيَاءِ وَالرُّسُلِ قَطْبِ الْمُحَقِّقِينَ بِقِيَّتِهِ

13.

خُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ سَنَدِ السَّالِكِينَ مَهَيْطِ الْأَنْوَارِ الْبَاقِينَ

14.

حُجَّةِ قَاطِبَةِ الطَّالِبِينَ الشَّيْخِ شَمْسِ الْمَلَكَةِ وَالذَّيْرِ الْأَخْصَكِيِّ

15.

رَحْمَةِ اللَّهِ عَلَيْهِ وَهُوَ يَرُودُ نَفَقَةَ عَرَبِيَّةٍ عَنْ 20

¹⁶ "Rabbin dilediğini yaratır ve seçer." (Kasas 68) buyurduğu gibi peygamberimiz Hz. Muhammed'i, bütün nebiler ve resullerden üstün kıldı.

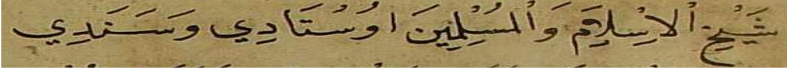
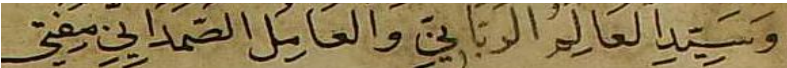
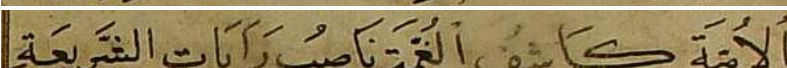

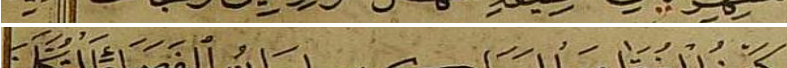

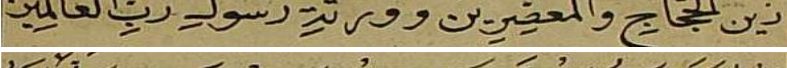
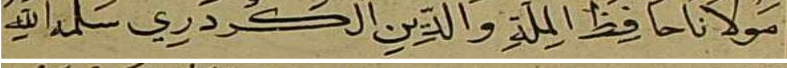
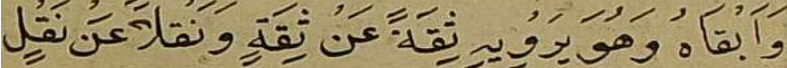

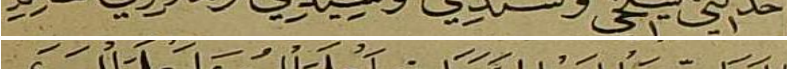
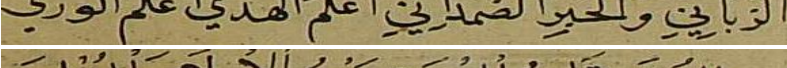
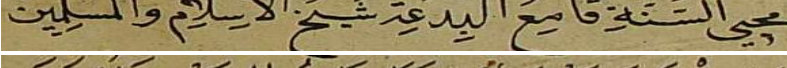

¹⁷ Onu bütün nebilerden üstün kıldığı gibi: "Siz insanların iyiliği için meydana çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz." (Âl-i İmran, 110) buyruğu ile onun ümmetini de bütün diğer ümmetlerden ve insanlardan hayırlı kıldı.

¹⁸ "(Ey ümmetler!) her birinize bir şariat ve bir yol verdik." (Maide, 48.) "Bütün dinlerden üstün kılmak üzere, Peygamberini hidayet ve hak din ile gönderen O'dur." (Fetih, 28) buyurdu.

¹⁹ Allah'ın salat ve selâmı Hz. Muhammed'e (s.a.v.), onun âline ve ashabına, muhacirînin, ensarın ve hayırlı tabîinin üzerine olsun.

3(b)

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.

²⁰ Bu kitabın müellifi Şeyh Seyyid Yahya(ks) dedi ki: Bu ilmi bana, şeyh, büyük imam, imamların fahri, ümmetin sınağı, şeriatın güneşi, bid'atın imhacısı, hacıların süsü, muhtaçların sığınacak yeri, İslam'ın ve Müslümanların şeyhi, enbiya ve murselinin varisi, muhakkikinin kutbu, hulefayı raşidin yolunun takipçisi, sâlikinin dayanağı, yakîn nurlarının kaynağı, taliplerin hüccet-i katiası; "Allah ona rahmet etsin!" sözü sağlam üstadından, o da güvenilir üstadından kesintisiz ve sağlam silsile ile nakletti.

²¹ Yine İslam'ın ve müslimin şeyhi, üstadım, senedim, seyyidim, âlim-i Rabbanî, âmil-i Samedanî, ümmetin müftisi, kapalı sırları açan, şeriat sancağını yükselten, ayetlerin hakikatlerini açıklayan, hakikate susamışların kaynağı, korkanların sığınağı fakirlerin ve miskinlerin barınağı, mütekelimînin ve fasiyhlerin lisanı, hacıların süsü, Rabbü'l-âlemîn'in elçisinin varisi, Mevlana Hafızü'l-Milleti ve'd-Din el-Gerderî (Allah ona uzun ömür ve sıhhat versin), sözüne güvenilir üstadından, o da sözü sağlam üstadından ta Hz. Resul-i Rabbü'l-âlemîn'e kadar kesintisiz raviler kanalıyla bu ilmi aldı ve bana rivayet etti.

4(a)

1. عَرُفْتَهُ إِلَى آخِرِهِ حَدِيثِي²² شَيْخِي وَأُسْتَاذِي الْعَالِمِ
2. الذَّبَابِي وَالْعَامِلِ الضَّمَدِي أَعْلَمَ الْهَدْيِ عِلْمَ الْوَرِيِّ
3. حَيْثُ الشَّيْخَةُ قَامِعُ الْبِدْعَةِ شَيْخِ الْإِسْلَامِ وَالْمُسْلِمِينَ
4. مَلِكِ الْعُلَمَاءِ فِي الْعَالَمِينَ بَقِيَّةَ السَّلَفِ أَوْسَادِ الْخَلْقِ
5. إِمَامِ الصَّمَامِ الْعَالِمِ الْعَامِلِ التَّقِيُّ سُوْلَا نَاقِطِ الْمِلَّةِ
6. وَالذَّبَابِ السَّرَابِيِّ سَلَّمَ اللَّهُ وَأَبْقَاهُ وَهُوَ يَرُوبُهُ
7. أَثِقْتَهُ عَنِ تَقِيَّةٍ وَتَقْلًا عَنْ نَقْلِ مَعْنَى مَتَّصِلٍ إِلَى
8. حَضْرَتِ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَقَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
9. صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْأَعْمَالُ تَكْتُبُ وَالْأَنْفَاسُ
10. تَعْدُو وَالْأَيَّامُ تَمْضِي وَاللَّهُ تَعَالَى يَنْظُرُ فَا فَعَلُوا مَا شِئْتُمْ
11. ائْتُمْ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٍ²³ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا رَبِّ يَا رَبِّ
12. يَا رَبِّ يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ لَكَ جَلَالٌ وَالْإِكْرَامُ اللَّهُمَّ
13. الَّتِي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْعَظِيمِ الْأَعْظَمِ أَنْ تُدْخِلَنِي
14. فِي الْجَنَّةِ نَعْرُوحًا نَيْتِكَ وَطَمَطَامٍ بِرَفْقَانَيْتِكَ وَقَوِي
15. يَقْوَةَ سَطْوَةٍ قُدْرَتِكَ حَتَّى أَخْرُجَ إِلَى فِضَاءِ رَحْمَتِكَ²⁴

²² Şeyhim, senedim, senedim, seyyidim, halaskârım, Rabbanî, salih ve Samedanî âlim, doğru yolu ve verâyı en iyi bilen, sünnetin ihyacı, bid'atın mahvedicisi, insanlığın gözdesi, İslam'ın ve Müslümanların şeyhi, beşerin müftüsü, güneş ve ayın üçüncüsü, halka Hakk'ın hücceti, halkı Hakk'a götüren: Mevlânâ Tacü'l-Milleti ve'd-Din (Allah ona rahmet etsin) bu ilmi güvenilir üstadından aldı. Onun üstadı da ilkinde kadar güvenilir üstaplardan alıp kesintisiz silsile ile getirip bana nakletti.

²³ Allah Resulü (sav) dedi ki: "Ameller yazılır, nefesler sayılır, günler geçer, Allahu Teâla işlediklerinizi görür. Dilediğinizi yapın, muhakkak ki O, yaptıklarınızı görmektedir.

²⁴ Ya Allah, Ya Allah, Ya Rabbi, Ya Rabbi, Ya Rabbi, Ya Hayy, Ya Kayyûm, Yaze'l-Celali ve'l-ikram. Allah'ım! Senin büyük İsm-i Azam'ımı vesile ederek senden dilerim ki; beni senin Vahdaniyyet bahrinin enginliklerine ve Ferdaniyyet deryasının derinliklerine daldır. Beni kudretinin sadveti ile kuvvetlendir. Ta ki senin rahmet fezana çıkabileyim.

4(b)

1. وَتَوَضَّعَ قَلْبِي وَوَجَّهِي بِلَمَعَاتِ بُرْقِ الْقُرْبِ مِنْ أَشَارِ
2. حِمَايَتِكَ مَهِيئًا بِهَيْبَتِكَ عَزِيمًا بِعِنَايَتِكَ وَالْبَسِيئِ
3. خَلِجِ الْعِزَّةَ وَالْقَبُولِ وَسَهْلِيهِ مَتَاعِ الْوَصْلَةِ
4. وَالْوُصُولِ وَتَوَجُّعِي بِتِلْجِ الْكِرَامَةِ وَالْوَقَارِ
5. وَالْفَيْئِي وَبَيْنَ أَحْبَابِكَ فِي دَارِ الْقَرَارِ رَبِّ غُفْرًا وَرَحْمَ
6. وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ²⁵ **أَمَّا بَعْدُ** قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
7. عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا وَكُلُّ
8. مُحَدَّثَةٍ يَدٌ عَتَّةٌ وَكُلُّ يَدٍ عَتَّةٌ ضَلَاكَةٌ خَصَلَتْهَا
9. لِأَشْيَى أَفْضَلُ مِنْهَا الْإِيمَانُ بِاللَّهِ وَالنَّفْعُ لِلْمُسْلِمِينَ
10. وَخَصَلَتْهَا لِأَشْيَى أَحَبُّ مِنْهُمَا الشِّرْكُ بِاللَّهِ

Kenar Yazısı:

فَإِنَّ خَيْرَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ وَحَبِيرُ الْهَدْيِ
هُدْيُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ²⁶

11. وَالْإِضْرَارُ لِلْمُسْلِمِينَ ²⁷ **لَا يَكْمُلُ إِيْمَانُ الْمَرْءِ حَتَّى**
12. **يُقَالَ إِنَّهُ مَجْنُونٌ** ²⁸ **لَإِنَّ يَهْدِي بِكَ رَجُلٌ خَيْرٌ لَكَ**
13. **مِنْ عِبَادَةِ الثَّقَلَيْنِ** ²⁹ **عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ**
14. **عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَاجِي دَاوُدَ عَلَيْهِ**
15. **السَّلَامُ فَقَالَ الْهَيِّ لِكُلِّ مَلِكٍ خِزَانَةٌ فَايَنْ**

²⁵ Kalbimi ve yüzümü himayenin eserlerinden yansıyan yakınlık şimşeğinin ışıkları ile nurlandır. Heybetinle heybetli, inayetinle aziz kıl. Bana izzet ve kabul elbisesini giydir. Sana ulaşmak ve kavuşmak yollarını kolaylaştır. Vakar ve keramet tacını giydir. Benimle senin dostlarının arasını cennette birleştir. Rabbim beni bağışla ve merhamet et. Sen Hayru'r-Rahiminsin.

²⁶ Allah resulü (sav) şöyle buyurdu: "Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kitabıdır. Yolların en hayırlısı Muhammed'in (sav) yoludur." (Buharî, Edeb, 122.)

²⁷ "İki haslet vardır ki bunlardan daha faziletli bir şey yoktur. Bunlar, Allah'a iman etmek ve Müslümanlara faydalı olmaktır." "İki haslet de vardır ki bunlardan daha kötü bir şey yoktur. Bunlar, Allah'a şirk koşmak ve Müslümanlara zarar vermektir." (Gazalî İhya, c. II, s. 185.)

²⁸ "Bir kişiye imanından ötürü mecnun denilmedikçe imanı kâmil olmaz." (Benzer rivayetler için bkz. Ahmed b. Hanbel, 3/68; Hâkim, 1/499; Mecmau'z-Zevaid, 10/16; Gazalî, İhya, 3/217.)

²⁹ "Bir adamın senin elinle hidayete ermesi, senin için insanların ve cinlerin ibadetinden daha hayırlıdır." (Buharî, Ashâbu'n-Nebî, 9.)

5(a)

1. خَزَائِنُكَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى يَا دَاوُدُ لِي خِزَانَةٌ أَعْظَمُ
2. مِنَ الْعَرْشِ وَأَوْسَعُ مِنَ الْكُرْسِيِّ وَأَزِينُ مِنَ الْمَلَكُوتِ
3. وَأَطْيَبُ مِنَ الْجَنَّةِ أَرْضُهَا الْمَعْرِفَةُ وَسَمَاوُهَا الْإِيمَانُ ۖ
4. وَتَشْمِسُهَا الشُّوْقُ وَتَمْرُهَا الْحَبَّةُ وَحِدَارُهَا الْبَقِيَّةُ
5. وَلَهَا أَرْبَعَةُ أَرْكَانٍ التَّوَكُّلُ وَالتَّفَكُّرُ
6. وَالْأُنْسُ وَالدِّكْرُ وَأَرْبَعَةُ أَبْوَابٍ الْعِلْمُ
7. وَالْحِلْمُ وَالصَّبْرُ وَالرِّضَى الْاَوْحَى الْقَلْبُ قَالَ النَّبِيُّ
8. صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَلْبُ الْمُؤْمِنِ بَيْنَ الإِصْبَعَيْنِ
9. مِنَ الإِصْبَاحِ الرَّحْمَنِ يُعْقِلُهُ كَيْفَ يَشَاءُ ۗ قَالَ الشَّيْخُ
10. قَدَسَ اللَّهُ سِرَّهُ الْعَزِيزُ إِنَّ الْقَلْبَ يَنْبَعُ بَيْنَ الرُّوحِ
11. وَالنَّفْسِ قَائِمٌ بَيْنَهُمَا مَا يَلُ إِلَيْهَا لَوْجُودِ النَّاسِبَةِ
12. الْمُعْتَوِيَةِ فِيهِمَا فَإِذَا مَالَ الْقَلْبُ إِلَى جَانِبِ الرُّوحِ
13. وَالتَّصَلَّى بِرَحْمَتِي بِرُوحِ الْعِلْمِ وَقَوِي بِإِمْدَادِ الرُّوحِ
14. وَاسْتِنَارَ بِنُورِ الْمَعْرِفَةِ وَاسْتَتَبَعَ النَّفْسَ وَاحْتَضَتْ
15. عِنْدَ مَعْرِفَةِ وَالْهَامَا ۗ فَتَنَوَّرَتْ وَأَضَاءَتْ مَا حَوْلَهَا

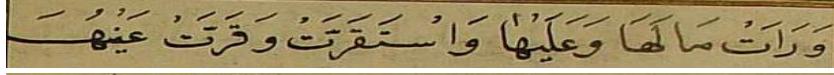
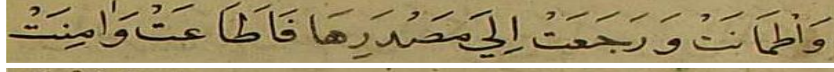
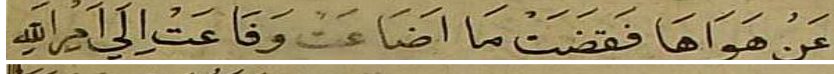
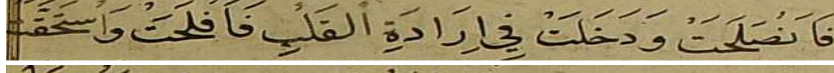
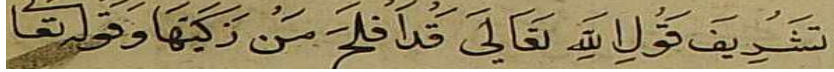
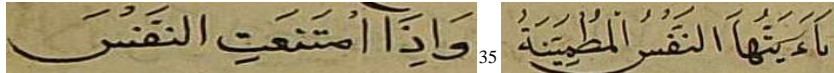
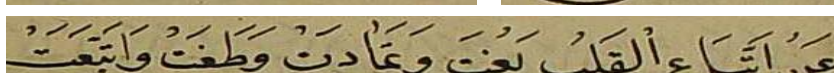
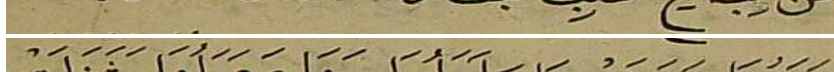
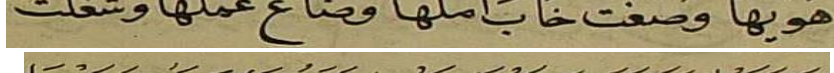

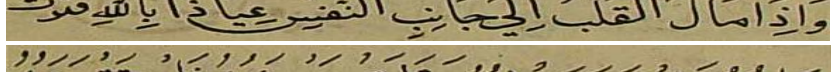
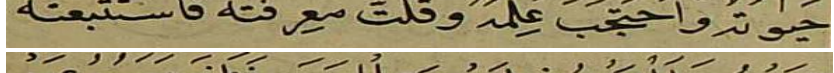
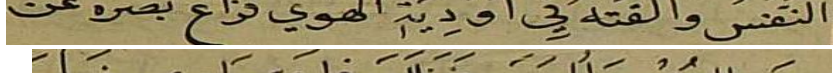
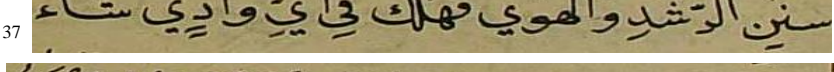
³⁰ Ebu Hureyre (ra) Resulullah'tan (sav) şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir: "Hz. Davud(as) Rabb'ine münacaat ederek : Ey Rabb'im! Her melikin hazineleri vardır. Senin hazinelerin nerededir?" diye sordu.

³¹ Allah (cc) şöyle cevap verdi: "Ey Davud! benim öyle bir hazinem vardır ki o arştan daha büyük, kürsiden daha geniş, melekûtтан daha müzeyyen, cennetten daha tatlıdır. Bu hazinenin arzi marifettir, seması imandır, güneşi şevktir, kameri muhabbettir, cidarı yakındır. Bu hazinenin dört erkânı vardır. Bunlar tevekkül, tefekkür, üns ve zikirdir. Bu hazinenin dört kapısı vardır. Bunlar ilim, hilm, sabır ve rızadır. Dikkat edin! Bu hazine 'kalb'dir." (Es-Safurî, Nüzhetü'l-Mecalis, s. 52.)

³² Peygamber Efendimiz bir hadis-i şeriflerinde şöyle buyurdu: "Mü'minin kalbi rahman'ın iki parmağı arasındadır. Rahman o kalbi dilediği şekle çevirir." (İbn Mâce, Mukaddime,13.)

³³ Şeyh Yahya (ks) şöyle dedi: Kalb; ruh ile nefis arasında bir neticedir ve bu ikisi arasında bulunur. Nefis ile ruh arasında mevcut olan manevî bağın varlığından dolayı kalbin her iki tarafa da meyli vardır.

5(b)

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.

³⁴ Eğer kalp, ruh tarafına meyleder ve onunla birleşirse; ilim ruhu ile canlanır. Ruhun yardımıyla kuvvetlenir ve marifet nuru ile nurlanır. Bunun neticesinde, nefsi kendisine tabi kılarak ondan birtakım faydalı bilgiler ve ilhamlar elde eder.

³⁵ Böylece kalp nurlanır ve etrafındakileri de aydınlatır. Neyin zararlı, neyin faydalı olacağını görür, istikrar bulur. nefsin gözü aydınlanır, itminana ulaşır ve asıl kaynağına dönerek hevasından emin olur. Yitirdiğini bulur, Allah'ın emrine uyar, sıhate kavuşur, kalbin iradesine girerek kurtulur. Böylece Allah'ın(cc): "Nefsini kötülüklerden arındıran kurtuluşa erer." (Şems, 9) fermanın şerefine layık olur. Allah (cc) onun için: "Ey huzura kavuşmuş insan!" (Fecr, 27) diye buyurmuştur.

³⁶ Eğer nefis (kalp) ruha tabi olmaktan imtina ederse yoldan çıkar. Hevasına tabi olup azgınlaşır. Arzularının peşine düşer ve neticede ameli boşuna gider. Kendisine faydalı olacak işleri bırakıp zarar verecek şeyleri yapmaya başlar. Nitekim Allah(cc) onun hakkında: "Onu kötülüklerle gömen de ziyan etmiştir." (Şems, 10) buyurmuştur.

³⁷ Allah korusun! Eğer kalp nefis tarafına meylederse kalp hayatı kesintiye uğrar. İlmi perdelenir, marifeti azalır. Nefsi onu kendisine uydurarak heva vadilerine atar. Gözü rüşd yolundan çıkar, heva yoluna sapar. Böyle olunca da, neticesinde alçaklık vadilerinden hangisini isterse orada helâk olur gider.

15.

الرُّوحُ وَانْسَدَّتْ إِلَيْهِ بَيَاضُ الْفُتُوحِ وَرَجَعَتْ

6(a)

1.

عَنْهُ أَرْوَاحُ النَّصْرِ وَالظَّفَرِ بِالظُّهُورِ وَالْوُضُوحِ فَإِذَا

2.

تَابَ تَابَ 38 اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَقْبَلَ بِالرَّحْمَةِ إِلَيْهِ كَمَا

3.

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ

4.

الْمُتَطَهِّرِينَ 39 قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَيْغُ

5.

جَسَدَيْنِ أَدَمَ لَغَضَةً إِذَا صَلَّتَ صَلَّحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ وَإِنَّا

a.

ضَدَّتْ ضِدًّا لِيَسُدَّ كُلَّهُ إِلَّا وَهِيَ الْقَلْبُ 40 قَالَ

6.

اللَّهُ تَعَالَى إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ

7.

وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ

8.

إِيمَانًا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ الَّذِينَ يَقِيمُونَ

9.

الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ أُولَئِكَ هُمُ

10.

الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ

وَرِزْقٌ كَرِيمٌ 41 وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى الَّذِينَ آمَنُوا

Kenar Yazısı: 42 وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى ثُمَّ تَلَيْنَ جُلُودَهُمْ وَقُلُوبَهُمْ إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ

11.

تَطْمِئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمِئِنُّ

12.

الْقُلُوبُ 43 وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى فِي عَذَابِهِ وَلَقَدْ نَزَرْنَا

³⁸ Bu durumda ondan ruhun yardımı kesilir, ilahî feyz ve fetihlerin kaynağı kapanır, zafer ve nusret ruhları zuhur ve vuzuh sebebi ile ondan yüz çevirirler.

³⁹ Eğer tövbe ederse, "Allah tevbe edenleri de sever, temizlenenleri de sever." (Bakara, 222) hükmünce Allah(cc) tövbesini kabul eder ve rahmetiyle mukabele ederek onu affeder.

⁴⁰ Peygamber efendimiz şöyle demiştir: "Ademoğlunun cesedinde bir et parçası vardır. O sağlam olursa bütün ceset sağlam olur. Eğer o bozuk olursa bütün vücut hasta olur. Dikkatli olun! o et parçası kalptir." (Buharî, İman, 39.)

⁴¹ "Müminler ancak, Allah anıldığı zaman yürekleri titreyen, kendilerine Allah'ın ayetleri okunduğunda imanlarını arttıran ve yalnız Rablerine dayanıp güvenen kimselerdir. İşte onlar gerçek miminlerdir. Onlar için Rableri katında nice dereceler" (Enfal, 2-4)

⁴² Allah Teâla yine şöyle buyurdu: "Rablerinden korkanların , bu Kitab'ın etkisinden tüyleri ürperir, derken hem bedenleri ve hem de gönülleri Allah'ın zikrine ısınıp yumuşar. (Zümer, 23)

13. لِحَمَّتْ كَثِيرًا مِّنَ لَّيْلِ وَاللَّيْلِ لَهْمُ قُلُوبٌ

6(b)

1. لَا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَا وَلَهُمْ آذَانٌ
2. لَا يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْهُمْ أَضَلُّ
3. وَأُولَئِكَ هُمُ الْغَافِقُونَ وَقَالَ تَعَالَى فَإِنَّهَا لَاتَعْمَى
4. الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ
5. وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى صُمٌّ بُكْمٌ عُمْى فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ
6. وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى اللَّهُ يُسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ
7. فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَمَنْ
8. يَهْزِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُّكْرِمٍ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ
9. أَتَقُولُونَ يَا تَقَاتِي • إِنَّ فِي قَتْلِي جِوَيْتِي • وَحَيَاتِي فِي
10. مَمَاتِي • وَمَمَاتِي فِي جِوَيْتِي

kāle'ş-şeyhu ẓaddesallāhu

11. sırāhu'l-'azīz⁵⁰ bu yol azğun güm-rāhlar yolu degildür.

12. ẖamu mevcūdātı yaradan on sekiz biñ 'ālemi yoğdan

⁴³ "Bunlar, iman edenler ve gönülleri Allah'ın zikriyle sükûnete erenlerdir. Bilesiniz ki, kalpler ancak Allah'ı anmakla huzur bulur." (Ra'd, 28)

⁴⁴ Allahu Teâla(cc) düşmanları hakkında şöyle buyurur: "Andolsun, biz cinler ve insanlardan birçoğunu cehennem için yaratmışızdır. Onların kalpleri vardır onlarla kavramazlar, gözleri vardır onlarla görmezler, kulakları vardır onlarla işitmezler. İşte onlar hayvanlar gibidir; hatta daha da şaşkındırlar. İşte asıl gafiller onlardır." (A'raf 179)

⁴⁵ "Ama gerçek şu ki, gözler kör olmaz; lâkin göğüsler içindeki kalpler kör olur." (Hac, 46)

⁴⁶ "Onlar sağırlar, dilsizler ve körlerdir. Bu sebeple düşünmezler." (Bakara 171)

⁴⁷ "Gerçekte, Allah onlarla istihza (alay) eder de azgınlıklarında onlara fırsat verir, bu yüzden onlar bir müddet başıboş dolaşırlar." (Bakara, 15)

⁴⁸ "Allah kimi hor ve hakir kılsa, artık onu, değerli kılacak bir kimse yoktur. Şüphesiz Allah dilediğini yapar." (Hac, 18)

⁴⁹ Beyt:

Ey dostarım beni öldürün.

Çünkü ölümümde hayatım vardır.

Benim hayatım ölümümde dir.

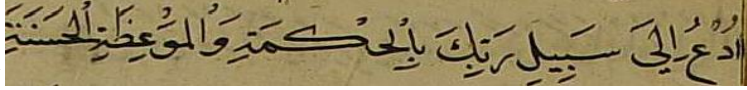
Ölümüm ise hayatımdadır. (İbni Arabi Tuhfetu's-Sefere'de bu şiirin Hallac-ı Mansur'a ait olduğunu söylemektedir.

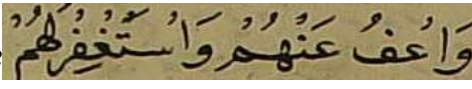
⁵⁰ Şeyh "Allahü Teâla o üstadların sırlarını pâk etsin." dedi ki...

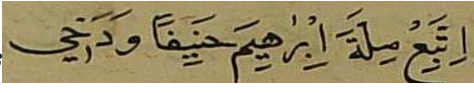
13. var kılıp rızık verüp 'ayıplarını yüzlerine vurmayup
14. Hâbîbi Muḥammed Resûllahı yüz on dört sûre-yi naşş-ı
15. kâti' ve hüccet-i bâliğ birle vaḥy eḍüp indüren Allâhü Te'âlânun

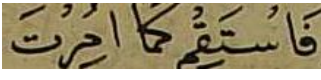
7(a)

1. gösterdügi yoldur. Nitekim kelâm-ı kadîminde buyurdu:

2. ⁵¹

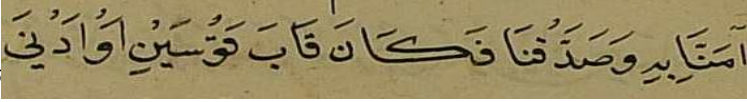
3. ve daḥı buyurdı kim: ⁵²

4. ve daḥı buyurdı kim: ⁵³ ve daḥı

5. buyurdu kim: ⁵⁴ Şerî'at tarîkat

6. ḥaḳîkat ma'rifet kamu bu fermânların içindedur. Hâzret-i

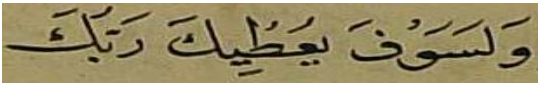
7. Resûl şallallâhü 'aleyhi vesellem kaçan mi'râca çıkdı.

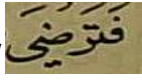
8. ⁵⁵

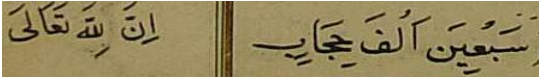
9. İstidâl maḳâmında ṭurup şeri'atı bekledi.

10. ve daḥı ⁵⁶ deḡüp

11. iftikâr maḳâmında ṭurup tarîkatı bekledise

12. ḥiṭâb geldi kim:

13. ⁵⁷ Mi'râcda yetmiş biḡ ḥicâb geçdi. Andan

14. ḥaber verüp buyurdı kim:

⁵¹ "(Resulüm!) Sen, Rabbinin yoluna hikmet ve güzel öğütle çağır." (Nahl, 125)

⁵² "Onları affet, bağışlanmaları için dua et." (Âl-i İmran, 159)

⁵³ "Doğru yola yönelerek İbrahim'in dinine uy!" (Nahl, 123)

⁵⁴ "Emrolunduğun gibi dosdoğru ol!" (Hud, 112)

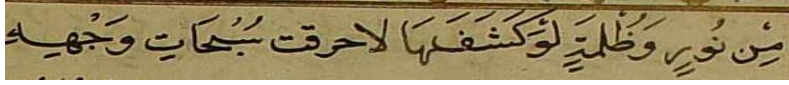
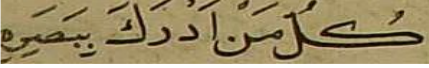

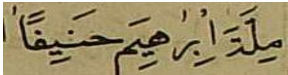

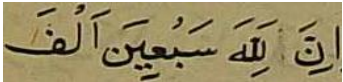
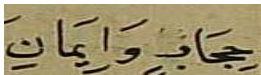
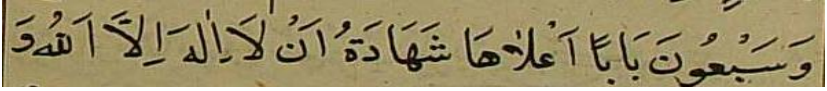
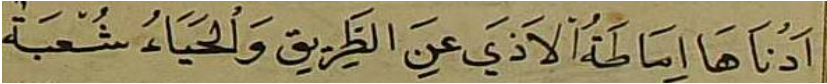
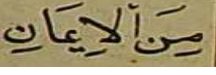
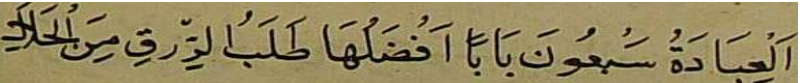
⁵⁵ "O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu." (Necm, 9)

⁵⁶ "Rabbimiz! Unutursak veya hataya düşersek bizi sorumlu tutma." (Bakara, 286)

⁵⁷ "Pek yakında Rabbin sana verecek de hoşnut olacaksın." (Duha, 5)

7(b)

1.
2. 58 Kıyāmete degin gelecek ümmetlerinüñ
3. aḥvālını gösterdi. Ḥazret-i resūl şallallāhü 'aleyhi
4. vesellem 59 āyetinüñ ḥavfindan
5. 60 āyeti birle 'amel kıldı. Sırr-ı mi'rācını
6. kıldı. Maḥallinde beyān oluna inşā'allāhü te'ālā.
7. 61 āyetine imtişāl kılup yolını ümmete
8. beyān kıldı. Mi'rācda gördüğü yetmiş biñ ḥicābı
9. beyān kılup buyurdu kim:
10. 62 beyān kılup buyurdu kim: *el-īmān biḍ'un*
11.
12.
13. 63 ve daḥı 'ibādetiçün beyān kıldı. Buyurdu kim:
14. 64

⁵⁸ "Allahu Teala (ile kullar arasında) nurdan ve zulmetten yetmiş bin perde vardır. Eğer perde açılsaydı onun subuhat-ı vechini görenlerin hepsi gözlerini yakardı." (Ebu Ya'la, el-Müsned, c.XIII, s. 520.) buyurdu.

⁵⁹ "Emrolunduğun gibi dosdoğru ol!" (Hud, 112)

⁶⁰ "Doğru yola yönelerek İbrahim'in dinine tâbi ol!" (Nahl, 123)

⁶¹ "İnsanları Allah yoluna hikmetle , güzel ve makul öğütlerle davet et." (Nahl, 125)

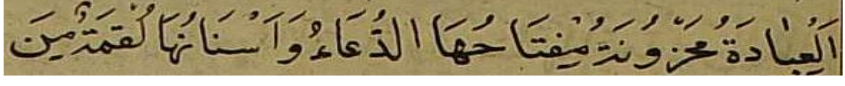
⁶² "Muhakkak ki Allah için yetmiş bin hicab var." (İbn Ebu Hatim, et-Tefsir, VII, 330.)

⁶³ "İmanın yetmiş küsür kapısı vardır. Onların en yüksek mertebesi Allah'tan başka ilah olmadığına şahitlik etmektir. En aşağısı da yol üzerinde harekete mani olan şeyleri ortadan kaldırmaktır. Haya da imandan bir şubedir" (Buharî, İman, 3)

8(a)

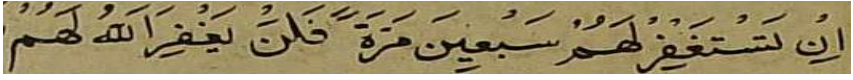
1. ve dağı 'ibadet kapularının kilidini beyân kılıp buyurdu kim:

2.

3. ⁶⁵ ve dağı ⁶⁶ âyeti

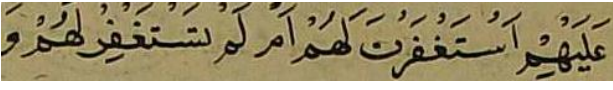
birle

4. 'amel kıldı. Kâfirler ve münâfıklar hakkında yine âyet geldi:

5. ⁶⁷

Yetmiş

6. maķāmdan geçüp du'a kıldısa âyet geldi kim:

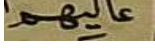
7. ⁶⁸ Ve yetmiş

8. maķāmı yakīnlık içinde buldı. Kāle'ş-şeyhu ķaddesallāhu

9. sırrahu'l-'azīz dağı mücāhede kılıp yetmiş maķāma eriş tā kim

10. Allāhü te'ālā seni dünyā ve āhıret pādışāhı kıla inşallāhü

11. te'ālā. Nitekim kelām-ı ķadīmde buyurur:

12. ⁶⁹ isme'l-yakīn, resme'l-yakīn, 'ilme'l yakīn, 'ayne'l

13. -yakīn, ķāle'ş-şeyhu ķaddesallāhu sırrahu'l-'azīz ve dağı

14. ĥazret-i resül şallallāhu 'aleyhi vesellem 'ibadet yolunun

15. āfātlarını beyân kıldı. Anı anlağıl ināyet kılıp

8(b)

⁶⁴ "İbadetin yetmiş kapısı vardır. Onların en faziletlisi helal rızık istemektir." (Keşfu'l-Hafâ, 1699. Deylemî Hasan b.Ali'den rivayet edilmiştir.

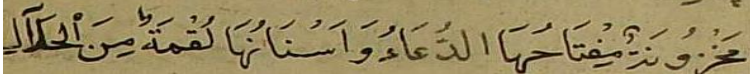
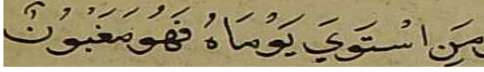
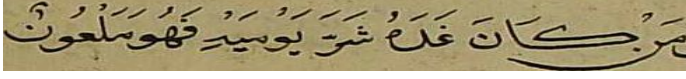
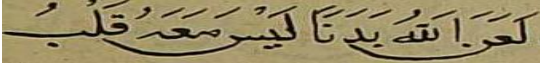
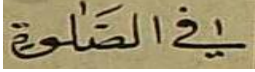

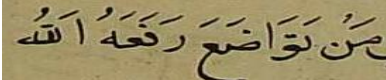
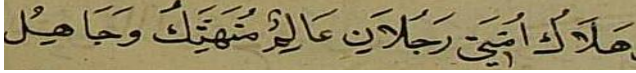
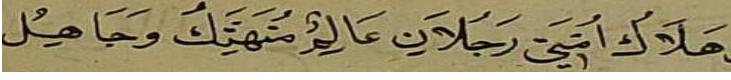
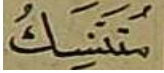
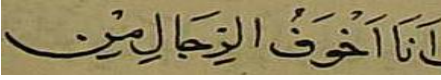
⁶⁵ "İbadet hazinedir, onun anahtarı duadır, dişleri ise helal lokmadır."

⁶⁶ "Şu halde onları affet, bağışlanmaları için dua et." (Âl-i İmran, 159)

⁶⁷ "(Ey Muhammed!) Onlar için ister af dile, ister dileme. onlar için yetmiş kez af dilesen de, Allah onları asla affetmeyecek." (Tevbe, 80)

⁶⁸ "Onlara mağfıret dilesen de dilemesen de birdir." (Münâfıkûn, 6)

⁶⁹ "Ne yana bakarsan bak (yığımla) nimet ve ulu bir saltanat görürsün" (İnsan, 20)

1. perhiz-kār olanlara nazār kıldı. Buyurdu:
2. ⁷⁰
3. dedı. Bir maķāmda turup bir dürlü tã'at kılanı gördi:
4. şāhibü'l-virdi mel'ün dedi. Ve iki gün bir maķāmda
5. teraķķī etmeyi gördü: ⁷¹
6. dedı. Bir gün bir tã'at kılıp ikinci gün süstlık kılanı
7. gördü: ⁷²
8. dedı. Gāfili gördi:
9. ⁷³ dedi. Bunun gibi kimseye va'az fayda kılmaz.
10. Cāhili gördü: ⁷⁴ dedi.
11. Ululanup 'ucb edenı gördi:
12. ⁷⁵ dedi. 'Ulemā-yi-sūl'-yi ve cāhili
13. gördü:
14. ⁷⁶ dedi. Hītām-ı dünyāya ma'zūr olup dīnin
15. şatan zāhidleri gördü:

⁷⁰ "İbadet hazinedir. Onun anahtarı duadır. Anahtarın dişleri ise helal lokmadır"

⁷¹ "İki günü eşit olan ziyadadır" (Deylemî, el-Firdevs III, 611, thk. es-Sâid b.Besyûnî Zağlul, Beyrut 1986)

⁷² "Bugünü dünden aşāğı olan melundur" (Beyhakî, az-Zühdü'l-Kebîr, II, 367, thk. Âmir Ahmed Haydar, Beyrut 1196; El-Harevî, el-Masnû, s.309; thk. Abdulfettah Ebu Gudde, Beyrut 1398 h.)

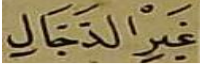
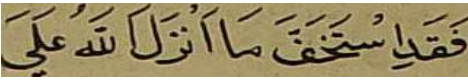

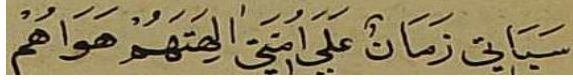
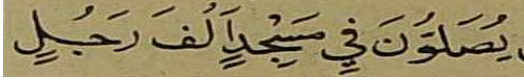
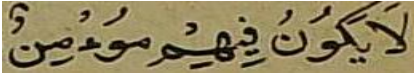
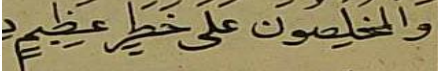
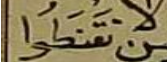
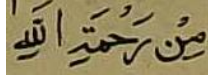
⁷³ "Allah namazda iken kalbi onunla beraber olmayan vücuda lanet etsin."

⁷⁴ "Cahilin ibadetinden Allah'a sığınırım"

⁷⁵ "Allah mütevazı olanı yükseltir. Kibirli olanı ise Allah alçaltır." (İbn Ebî Şeybe, el-Musanef, VII, 237, thk. Mahfuzu'r-rahman Zeynullah, Beyrut 1409; Bezzâr, el-Müsned.)

⁷⁶ "Ümmetimin helakı iki sınıf insandandır. Bunlar haysiyetsiz âlimler ve bilgisizce ibadet eden cahillerdir." (Aclûnî, Keşfu'l-Hafâ, II,442.)

9(a)

1. ⁷⁷ dedi. Mevķūf īmanlu mūbtedi 'i ağırlayup
2. ĥürmet kılanı gördi:
3. ⁷⁸ dedi. 'Aleyhis-şalā tü vesellem şirk-i ĥafīyi gördi:
4. ⁷⁹ dedi. Dīn
5. süstlġını gördi:
6. ⁸⁰ dedi. Muĥliş 'ābidleri gördi,
7. t̄a'ate Allāhü te'ālānuġ iĥtiyācı yoġudıġını gördi:
8. ⁸¹ dedi. Eger yetmiş makāma
9. erişdüñise daĥı kendü nefşüñe ĥazer eyle dēyüp
10. bunun ġibi ĥadişlerden t̄a'ate iĥlāşıla riyāsuz meşġül
11. olġıl. Kāle'-ş-şeyĥ ĳaddesallāhu sırrahu'l-āzīz taşavvuf
12. oldur kim 'ilmünile 'amel kıлмаġa cehd eğesin.
13. ⁸² āyeti birle 'amel kılup *ve lā tettebi 'ū's-sebile*⁸³
14. va'idinden ĥavf ĥazer eğüp menĥiyātdan yıġlınup
15. evāmire imtişāl eğesin. Yetmiş makāma ĳadem urasın.

9(b)

⁷⁷ "Deccalden sonra insanlardan en çok korktuğum bunlardır." (Ahmed b.Hanbel, el Müsned, V, 145, Mısır, (t.y.).

⁷⁸ "Allah'ın Muhammed'e (sav) indirdiğini hafife alan..."

⁷⁹ "İleride ümmetimin başına öyle bir zaman gelecek ki onların ilahları hevâları olacaktır."

⁸⁰ "Mescitte namaz kılan bin adam bulunur fakat, içlerinde hakiki bir mümin olmaz" (İbn Ebî Şeybe, el-Musannef, VI, 163; Hâkim en-Nişâburî, el-Müstedrek, IV, 469, thk. Mustafa Abdulkadir el-Hüt, Beyrut 1990. Bu rivayet kaynaklarda Abdullah b.Amr'ın sözü olarak yer almaktadır.)

⁸¹ "Muhlisler ise çok büyük tehlikededirler." (Beyhakî, Şuabü'l-İmân, V, 345, thk. Es-sa'îd b.Besyûnî Zaġlul, Beyrut, Beyrut 1410 h.).

⁸² Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin. (Zümer, 53)

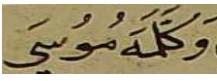
⁸³ "(Başka) yollara uymayın." (En'am, 153)

1. Ol vaktin ⁸⁴
2. teşrîfile müşerref olursın. Bismillahi'r-raḥmani'r-raḥîm,
3. şükür ol Allāha kim ḥor toprakdan ‘azîz ḥalîfe
4. kılruram deyüp ⁸⁵ deyüp
5. atamız âdemi yarattı. Şükür ol Allāha kim atamız âdemün
6. ‘azizlığın izhâr kılrup ‘azîz ferîştehlere secde kılrup deyü
7. buyurdu. Kâmu ferîştehler secde kıldılar. ⁸⁶

Şükür

8. ol Allāha kim âdemden zellet belürdise
9. *enfusenā* ⁸⁷ du ‘âsını ilhâm buyurdu. Daḥı *ictebahu ve hudahu* ⁸⁸
10. ḥil‘atin geyürdi ve tevfiḳ vürdi ve hidâyet rûzî
11. kıldı ve tevbesin qabûl kıldı. *sümme ectebahu rabbuhu fetâbe*
12. ⁸⁹ Şükür ol Allāha kim Âdemün nuḫfesinden
13. zâhir olan oğlanlarına keremini zâhir kılrup kerâmetler vürdi.
14. ⁹⁰ Şükür ol Allāha kim
15. Âdem oğlanları arasında Mûsâ ‘aleyhi's-selâm kelâmı birle

10(a)

1. ağırlandı. Anuḡla söyleşdi. Nitekim buyurdu:

⁸⁴ "Ama bizim uğrumuzda cihat edenleri elbette kendi yollarımıza eriştireceğiz."(Ankebut, 69)

⁸⁵ "Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım." (Bakara, 30)

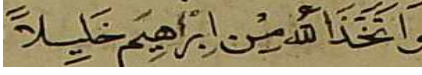
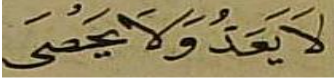
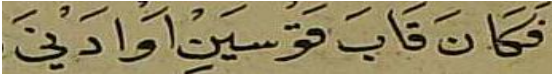
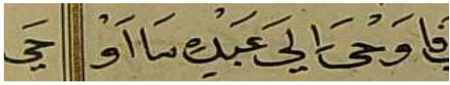
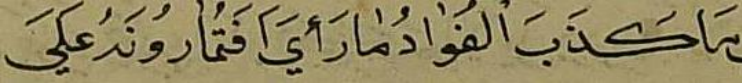
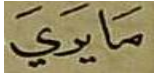
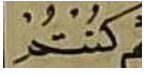
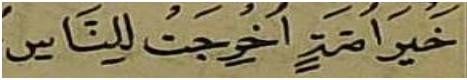
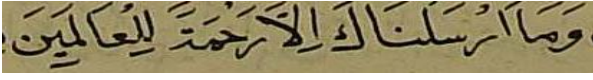
⁸⁶ "Secde edin!"(Bakara, 34)

⁸⁷ "(Âdem ile eşi) dediler ki: Ey Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz ve bize acımazsan mutlaka ziyan edenlerden oluruz." (A'raf, 23)

⁸⁸ "Allah onu seçmiş ve doğru yola iletmişti" (Nahl, 121)

⁸⁹ "Sonra Rabbi onu seçkin kıldı; tevbesini kabul etti ve doğru yola yöneltti." (Tâ Hâ, 122)

⁹⁰ "Biz hakikaten insanoğlunu şan ve şeref sahibi kıldık. (İsrâ, 70)

2. ⁹¹ ve dağı ibrāhim ‘aleyhi's-selām ħullet birle ağırladı.
3. Buyurdı kim: ⁹² ve dağı Muĥammed Muştafā
4. sallallāhu ‘aleyhi vesellem sāğışsuz mu‘cizatlar birle ağırladı.
5. ⁹³ Ve mi‘rāc birle ağırladı yétmiş biñ
6. ħicābı geçürdi. Ĥazretine vāşıl kıldı. Dağı buyurdı:
7. ⁹⁴ dedi. Bī-vāşıtasız
8. içinde söyleşdi. Dağı buyurdı: ⁹⁵
9. dedi
10. ⁹⁶ dedi. Şükür ol Allāha kim ħabībinüñ ümmetin
11. geşü kıalan ümmetlerden ħayırlu kılup sevüp buyurdu kim:
12. ⁹⁷ Şükür ol Allāha kim ħabībini
13. kıamu peygamberlerden efzal kılup ‘ālem ħalkına sebep-i rahmet
14. kıldı. ⁹⁸ dedi. Şükür
15. ol Allāha kim ħabībinüñ ümmetine yétmiş maķām içinde kırbet

10(b)

1. yaķınlığını resül dilinden beyān kıldı.

⁹¹ "Ve Allah Musa ile gerçekten konuştı." (Nisa, 164)

⁹² "Allah İbrahim'i dost edinmiştir." (Nisa, 125)

⁹³ "Belagatli söz, birçok mucizeler."

⁹⁴ "Öyle ki araları yayın iki ucu arası kadar (kabe-kavseyn) veya daha az kaldı." (Necm, 9)

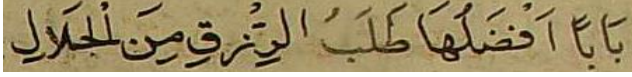
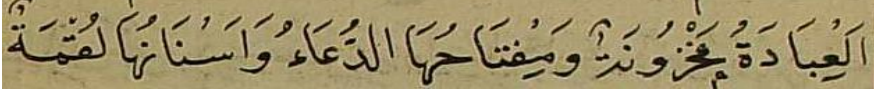

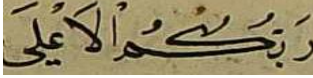

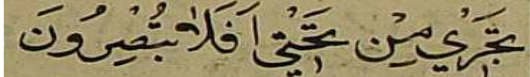
⁹⁵ " Bunun üzerine Allah , kuluna vahyini bildirdi." (Necm, 10)

⁹⁶ " (Gözleriyle) gördüğünü kalbi yalanlamadı. Onun gördükleri hakkında şimdi kendisi ile tartışacak mısınız?" (Necm, 11-12)

⁹⁷ "Siz insanların iyiliği için ortaya çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz." (Âl-i İmran, 110)

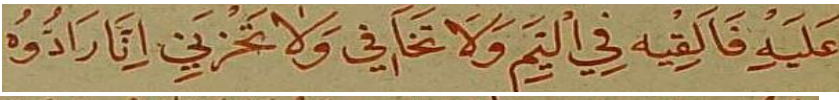
⁹⁸ "(Resulüm!) Biz seni âlemlere ancak rahmet olarak gönderdik." (Enbiya, 107)

2. ⁹⁹ dedi. Resül
3. hazretinün şallallāhu ‘aleyhi vesellem hadîslerinün tahtında
4. ma’niler çokdur. Bu maķāmlaruñ her birinde ‘ibādet gevherleri
5. vardır. Nitekim hazret-i resül şallallāhu ‘aleyhi vesellem buyurdu:
6.
7. ¹⁰⁰ Allāhü te‘ālā müsāya nāresīdeyiken
8. erkān-ı şerī‘at verdi. Anuñçun düşmeni yeryüzünde
9. da‘va kıldı.¹⁰¹ dedi.
10. ¹⁰² dedi. Peygamberlere
- şerī‘at
11. vermek iki iş içündür: Birisi düşmanı birle cihād
12. kılmak, birisi İmān getürenlere erkān-ı dīni öğretmeğiçün.
13. Mūsā ‘aleyhi's-selām anasına ilhām kıldı. Allāhü te‘ālā
14. celle celāluh¹⁰³ aña buyurdu. Anası kuru tábüt içine koyup
15. deryāya şaldı. Şu tábütıla Mūsāyı getürdi. Maķsūda

11(a)

1. yétürdi. Nitekim Kelām-ı Qādīimde haber verüp buyurdu:

2.
3.
4.

⁹⁹ "İbadetin yetmiş kapısı vardır. Onların en faziletlisi helal rızık istemektir."

¹⁰⁰ "İbadet hazinedir. Onun anahtarı duadır, dişleri ise helâl lokmadır."

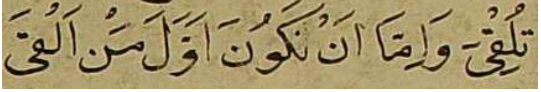
¹⁰¹ "Ben sizin en yüce Rabbinizim." (Nâzi‘ât, 24)

¹⁰² "Altımdan akıp giden şu ırmaklar benim değil mi?" (Zuhruf, 51)

¹⁰³ Metinde cellecelalehu yazılmıştır.

5. ¹⁰⁴ Kırk yıl mühlet verdi.
6. ¹⁰⁵ Kaçan Mūsā Harūn¹⁰⁶ birle Fir'avun katına
7. vardılar. Fir'avn eyitdi: Siz kimlersiz? Eyitdi:
8. ¹⁰⁷ dediler. Fir'avun sāhirleri bu sözi
9. işitdiler. Hoş geldi. Göñülleri şād oldu.
10. Mūsānuñ sözin göñüllerinde siñirüp tekrār kıldılar.
11. Fir'avunun 'aşa heybetinden korkup içinden kan gitdi.
12. Fir'avun buyuruğı birle cazular cazulıklarını ortaya
13. atdılar. Kevn issisi eşer édüp ipleri ağaçları yılan
14. gibi harekete gelüp birbirine şarmaşup tolaşup

11(b)

1. yügrüşübaşladılar. Halāyıklar korkdılar. Ba'dehu Mūsā
2. 'aşasını ortaya atdı. Bir 'azīm ejdehā oldu.
3. Öküz gibi böğürüp çağırup kamu cazuluğlarını yalmadı,
4. yutdı. Sehere-yi Fir'avun hiç korkmadılar. Yā mūsā
5. ¹⁰⁸ deyüp Mūsāya
6. hürmet kıldıklarıçun. İkinci Mūsā 'aleyhi's-selām
7. ana resül-i rabbü'l 'ālemīn dedüğünü göñüllerinde
8. tutup siñirdükleri için Allāhü te'ālā anlara īmān ruzī
9. kıldı. Elḥamdülillah kal eş-şeyḥ rahmetullahi 'aleyh bu delīl
10. birle ma'lūm oldu. Evvel dā'yim Rabbü'l-'ālemīn yād kılmak

¹⁰⁴ "Musa'nın anasına: Onu emzir, kendisine zarar geleceğinden endişelendiğinde onu denize (Nil nehri) bırakıver, hiç korkup kaygılanma, çünkü biz onu sana geri vereceğiz ve onu peygamberlerden biri yapacağız diye bildirdik. Nihayet Firavun ailesi onu yitik çocuk olarak (nehirden) aldı. O, sonunda kendileri için bir düşman ve bir tasa olacaktı." (Kasas, 7-8)

¹⁰⁵ "Bu kıssa uzundur."

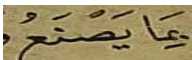
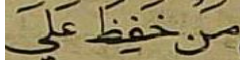
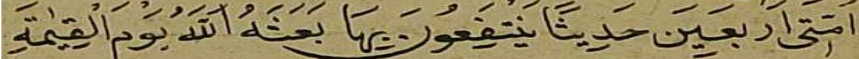

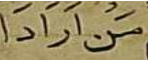
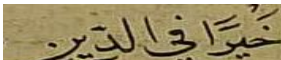

¹⁰⁶ Metinde Harun'a denilmiştir.

¹⁰⁷ "Alemlerin rabbinin elçileri"

¹⁰⁸ "Dediler ki: Ey Musa! Ya sen at veya önce atan biz olalım." (Ta-Ha, 65)

11. gerek ve eger nāşihūn naşihatini kabūl kıilup tarīk-i haḳḳa
12. girüp taşşavvufa meşgūl olsañ ‘aceb degil. Yêtmiş
13. maḳāma êrişesin. Ve dañı agah olğıl. ‘İlmsüz bu yola
14. girüp yürise olmaz. Görmez misin ‘ālem faḳri
15. Muḳammed Muştafāya şallallāhū ‘aleyhi vesellem bunca ‘ilim ve mu‘cizatlar

12(a)

1. verdiğinden sonra buyurdu. Eyitgil yâ Muḳammed:
2. ¹⁰⁹ Kāmu ibādetūñ şerī‘atūñ ve tarīkatūñ ve ḳaḳīkatūñ
3. mebdēi’ ve menşei’ ve ma‘deni ve deryāsı ve ḳazīnesi dīn
4. ‘ilmidür. Nitekim Ḳazret-i Resūl sallallāhū ‘aleyhi vesellem buyurdu kim:
5.
6.
7. ¹¹⁰ ve kāle sallallāhū ‘aleyhi vesellem
8.
9. ¹¹¹ ve kāle sallallāhū ‘aleyhi vesellem
-
10. ¹¹² ve kāle sallallāhū ‘aleyhi vesellem
-
11. ¹¹³ ve kāle sallallāhū ‘aleyhi

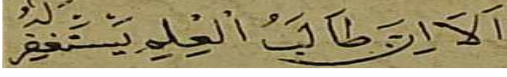
¹⁰⁹ "Rabbim benim ilmimi arttır." (Ta-Ha, 114)

¹¹⁰ "İlim istemek her Müslüman erkek ve kadına farzdır." (Taberânî, el-Mu‘cemu'l-Evsat, I,7.) ve "İlim öğrenenin yaptığı şeyden memnun olduklarından dolayı, melekler kanatlarını onların ayakları altına sererler." (İbn Mâce, Mukaddime, 17.)

¹¹¹ "Benim ümmetimden kim kırk hadisimi ezberler ve onunla amel ederse, kıyamet gününde Allah onları fakih-âlim olarak diriltir." (Beyhakî, Şuabü'l-İmân, II, 270.)

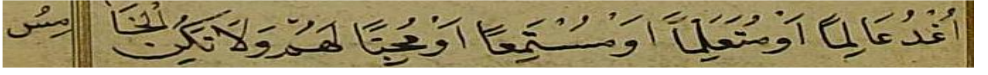
¹¹² "Allah Teâla bir kimse için hayır dilerse onu dinde derin bilgi sahibi kılar." (Buharî, İlim,13; Müslim, İmaret, 98.)

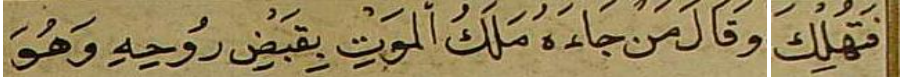
12. vesellem ¹¹⁴

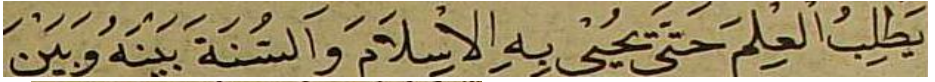
13. ve kâle sallallāhü 'aleyhi vesellem

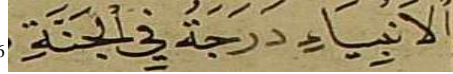
14. ¹¹⁵ ve kâle sallallāhü 'aleyhi vesellem

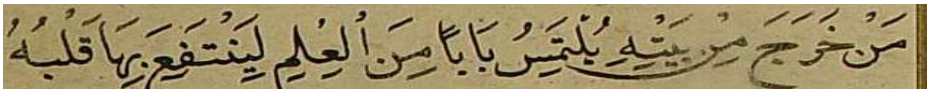
15.

12(b)

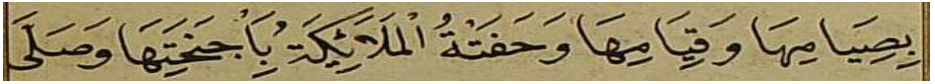
1.

2.

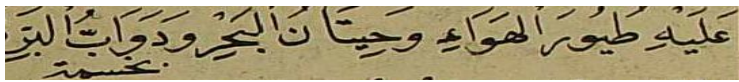
3. ¹¹⁶ ve kâle sallallahü 'aleyhi vesellem

4.

5.

6.

7. ¹¹⁷

¹¹³ "Hayatta hayır yoktur. Ancak bildiğini anlatan âlim ve dinleyip öğrenen müstesna." (Bu rivayet Beyhakî, Şuabü'l-İmân'da şöyledir: "Bildiğini anlatan âlime ve işitip dinleyene müjdeler olsun." Beyhakî, Şuabü'l-İmân, II, 278.)

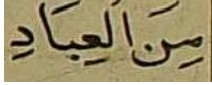
¹¹⁴ "Ümmetimden âlim veya öğrenen olmayan kimsede hayır yoktur." (Gazalî, İhya, c.1, s.34; Tirmizî ve İbn Mâce Ebu Hureyre'den nakletti.)

¹¹⁵ "İlim öğrenen için denizdeki balıklar ve havadaki kuşlar istiğfarda bulunur" (Taberanî, el-Mu'cemu'l-Evsat, VII, 171, thk. Abdulmuhsin b.İbrahim, Kahire 1415 h.)

¹¹⁶ "İslam'ı ve sünneti ihya etmek için ilimle uğraştığı esnada, ruhunu kabz etmek için kendisine ölüm meleği gelen bir insanın cennette peygamberlerden farkı, sadece bir derecedir." (Keşfu'l Hafâ, 2450. Darimî Hasan'dan, Taberanî İbn Abbas'tan rivayet etmiştir.)

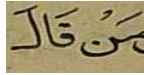
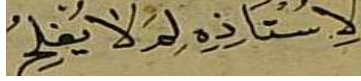
¹¹⁷ "Kim bir ilim kapısına tutunarak ilimden istifade etmek ve başkalarına öğretmek için evinden çıkarsa, attığı her adım için Allah Teâla ona orucu ve namazı ile birlikte bin senenin sevabını yazar. Melekler kanatları ile onu kuşatır. Havadaki kuşlar, denizdeki balıklar ve karadaki bütün canlılar ona selam verirler." (Ebu Dâvûd, İlim, 1; Tirmizî, İlim, 19.)

8.
9.
10.
11.
12.
13.

14. ¹¹⁸ Bunca āyet ve aḥbār ve delā' yil birle şeref-i
15. 'ilmin bildünise cehd kııl. Şeyḥ ve 'ālim ḥizmetine ḥürmet

13(a)

1. ve ta'zīm birle meşgūl olğıl. Göñüllerin ele alğıl, getürğıl.
2. Qıl ü qāl birle meşgūl olmağıl. Gerekmez nesneleri
3. şormağıl. Hızır Mūsāya ¹¹⁹ dedügi edebi saḳlağıl.
4. Nāgah üstaduñ ve şeyḥüñ ḥāṭırı saña melül
5. olmasun. Naşıbsüz ve nevmiz olmaḳdan şaḳıngıl.

6. Nitekim Ebu Naşr Eş-Şaffār raḥmetullahi 'aleyh eyitdi:
7. ¹²⁰ ve ebvā Ebū'l-Feth En-Naşrabādī

raḥmet

8. ullahi 'aleyhi eyitdi: 'uḳūku ve'd-dīni kümmehūhu et-tevbetü ve 'uḳūku
9. ul-üstazi'l-yemḥūhu şey'un¹²¹ Bu kadar işāret kifāyet ola

¹¹⁸ Âlimler şöyle dedi: Beş şeyde âlim; amel edenden (amilden) üstündür: Birincisi, en hayırlı amel ilim ile yapılır. İlimsiz amel faydasızdır. İkincisi, amelsiz ilim fayda verir; fakat ilimsiz amel fayda vermez. Üçüncüsü amel lazımdır. İlim ise amel için şarttır. İlim ile amel ışık ve cam fanus gibidir. Dördüncüsü, âlimlerin makamı nebilerin makamıdır. Amillerin makamı ise evliyanın makamıdır.

Beşincisi ilim Allah'tan, amel ise kuldandır

¹¹⁹ "Hiçbir şey hakkında bana sorma!" (Kehf, 70)

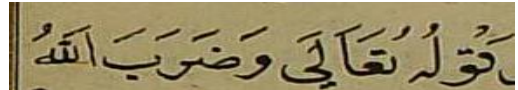
¹²⁰ "Kim üstadına niçin derse iflah olmaz"

10. inşa'llahü te'älâ. Mûsâya şerî'at verdi. Hâķıķatı
11. İbrâhime verdi. Amma şerî'atı ve ıarıkâtı hâķıķatı ve ma'rifeti
12. Muħammed-i Muştafâya ve ümmetine verdi. Yüregini yarup
13. hazz-ı şeytânı çıkarup ma'rifet nûrı birle ıoldurdu.
14. Kâle'ş-şeyh kaddesallâhu sırrahu'l-'azîz tâlibe üstâd-ı hâzık
15. gerek. Müride şeyh-i kâmil gerek. Nâbîr ve telķîh olmaĝa

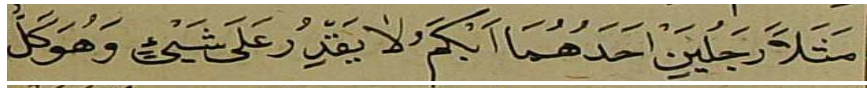
13(b)

1. boĝa ve ıoc gerek. Görmez misin husyelerini aldıkları
2. aygırlar ve ulu boylu be-serek ker ve ıoc ve tekeler ve boĝalar
3. nice kim birbirine yögürüp cem' olurlarısa hîç fayda
4. olmaz. Netice gelmez. Pîr-ü sâlûs ve câhil muğil ve mübtedi'
5. eline 'aşâ almaķ, boynına rîdâ aşmaķ, hırķa ve murakķa' geymek,
6. gerek. Gerekmez yalan kerâmetler söylemek. Düşler gördüm
7. demek birle ve yalan laflar kılup ululanmaķ ve şeyhlanmaķ
8. müridini murâda irgürse olmaz. Elbette çäre yoķ.
9. Yol varmaĝa müķtedâ gerek. Uymaĝa müķtedî gerek. Kâfirler
10. ikisine daĝı biz lâyıķuz derler. Allâhü teâla eyitdi, biz mişâl

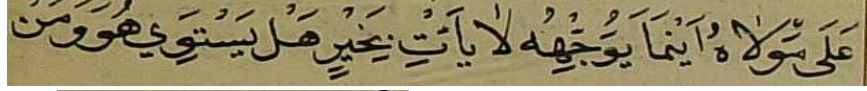
11. eğelüm lâyıķ kim imiş bilesin.

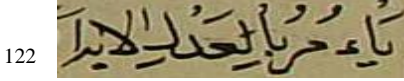
- 12.

- 13.

- 14.

¹²²

Allâhü te'älâ buyurdu ebkem faşîh

birle câhil

15. 'âlim birle ĝayr getüren getürmeyen birle berâber degüller.

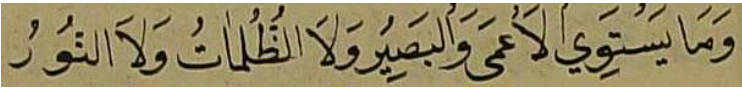
¹²¹ "Babaya ve anaya saygısızlığı tövbe yok eder. Üstada karşı saygısızlığı ise hiçbir şey yok edemez."

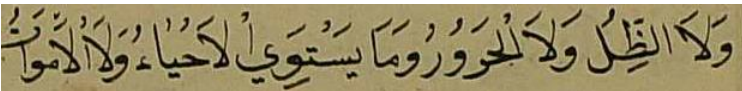
¹²² Allahü Teâla söyledi, biz misâl alalım. Layık kim imiş bilelim: "Allah şu iki kişiyi de misâl verir: Onlardan biri dilsizdir, hiçbir şey beceremez ve efendisinin üstüne bir yükür. Onu nereye gönderse bir hayır getiremez. Şimdi, bu adamla, doğru yolda yürüyerek adaleti emreden kimse eşit olur mu? (Nahl, 76)

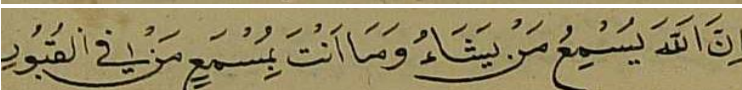

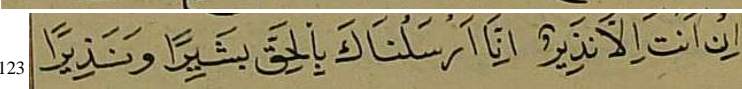
14(a)

1. Sevḳ-i āyete bakşaṅ şeyḫ mürşidi ‘ālim gerek. Ḥayr tā‘at
2. issi gerek. Mustakīm gerek. Meczūb-i sālik ve mürebbī
3. olup meşāyiḫ menzillerine yetişmiş gerek. Tā kim muḳtedīye
4. fayda dege. Ḳāle'ş-şeyhu ḳaddesallāhu tā bīr söz cāhil mübtedī‘
5. şeyḫ olup muktedālīga yaramaz. Eger naşihat ḳabūl eṭmesen
6. Ḳur‘ān içindeki va‘zları eyitseler saṅa fāyide ḳılmaz.
7. Ve daḫı Allāhü te‘ālā müridlere mişāl beyān buyurdu kim:

8.

9.

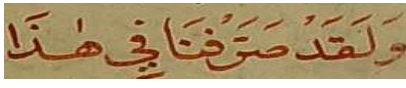
10.

11.

12. ‘İlimsüz mürid murāda eṛmez. Murāda eṛmege ‘ilim gerek.
13. ‘İbret görmege göz gerek. Yola girüp maḳşūda
14. eṛmege yārāḳ gerek. Īmān ağacı gölgesinde raḫat
15. olup ḫalavet bulmaga ḳalb-i selīm ṭab‘ı müstakīm gerek.

14(b)

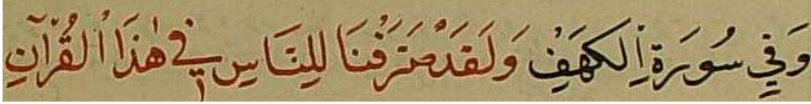
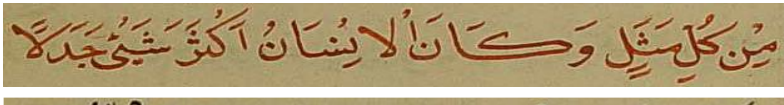
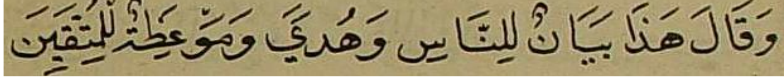
1. ḳāle'ş-şeyhu raḫmetullahi ‘aleyh Allāhü te‘ālā arı pak
2. zātı birle muḳtedī ve muḳtedāya sūre-i benī isrāyilde

3. mişāller beyān ḳıldı. Buyurdu kim:

4.

¹²³ "Körle gören, karanlıkla aydınlık, gölge ile sıcak bir olmaz. Dirilerle ölüler de bir olmaz. Şüphesiz Allah dilediğine işittirir. Sen kabirlerdekilere işittiremezsin! Sen sadece bir uyarıcısın. Biz seni müjdeleyici ve uyarıcı olarak hak ile gönderdik. Her millet için mutlaka bir uyarıcı (peygamber) bulunmuştur." (Fatır,19-24)

¹²⁴ "Muhakkak ki biz, bu Kuran'da insanlara her türlü misali çeşitli şekillerde anlattık. Yine de insanların çoğu inkârcılıktan başkasını kabullenmediler." (İsrâ, 89)

5.
6. ¹²⁵
7. ¹²⁶
8. Kāle'ş-şeyhu ẓaddesallāhu sırrahu'l-'azīz her kim tasavvuf yolına
9. ẓadem başmaq dilese erkān-ı şeri'atı bilmek gerek. Bildükden sonra
10. tamām 'amellerini riyāsuz ve sum'asuz ve şübhesüz
11. yèrine getürmek, ba'dehu şabr sükkerin niyāz kökin nedāmet
12. yaprağın almak gerek. Tevbe havanı içinde dögüp
13. göz yaşu birle yoğurmak gerek. Du'ā vü zārī birle
14. ẓarışdurup şıdk tenceresi içine ẓoyup 'ışk-ı maḥabbet
15. odı birle ẓaynadup mücāhede ẓadeḥine ẓıkarup

15(a)

1. perhīz eli birle şavurup seher vaqitlerinde nūş kırup Rabbī
2. Rabbī deşüp şeyḥini vesīle edinüp ol yüce dergāh
3. ḥālını 'arz kılamak gerek. Dervīş eger bu zıkr olınan
4. gibi eđerse oğlan vücūda gelmiş gibi olur. Ẓaçan oğlan
5. vücūda gelse dāye gerek. Ağuz gerek. Süd gerek.
6. Emmek gerek. Eger dāye süd verse oğlan memesin
7. emmese oğlan ölür. Bunun gibi eger mürid daḥı
8. şeyḥe irādat getürüp teslīm-i külli olmak gerek.
9. Vaqtin oğlan vücūda gelmeđi beşzer. Ba'dehu şeyḥ
10. daḥı aña ĩmān dāyesin vermek gerek. ĩmān dāyesi
11. taşdıķ ağuzına ẓoyurmak gerek. Ba'de ma'rifet südini
12. emzürmek gerek. Eger mürid gecüc olup şeyḥ sözün
13. işitmese ol mürid hīç ḥalde maḳāma erişmez. ĩmān lezzetin
14. zikir *lā ilahe illallāh* dāyim ta'līm edüp dedürmek gerek.

¹²⁵ "Hakikaten biz bu Kuran'da insanlar için her türlü misali sayıp dökmüşüzdür. Fakat tartışmaya en çok düşkün varlık insandır." (Kehf,54)

¹²⁶ "Bu (Kuran), bütün insanlara bir açıklamadır, takvā sahipleri için de bir hidayet ve bir öğüttür." (Âl-i İmran, 138)

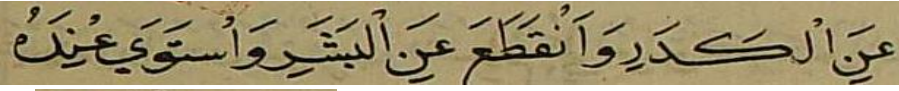
15. Dini imānı kuvvet bula nitekim Hāzret-i Resūl şallalahü

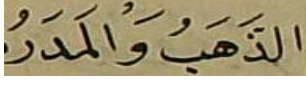
15(b)

1. 'aleyhi vesellem buyurdu:

2. ¹²⁷ Amma şūfiye ad dört nesneden aldılar. Şafādan,
3. vefādan, fenādan, yaqīnden, umūr-ı şer'ī zıddından, şāfī
4. kılmak gerek. 'Ameli içinde vefā kılmak gerek. 'İlm ü 'ameli
5. özinden görmeyüp şeyh terbiyeti deyüp faqr u fenā yerinde
6. turmak gerek. Tā kim yaqīn hāşıl olup şūfī

7. adın edinmek revā ola. Ve kīl

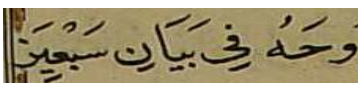
8.

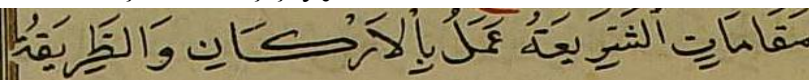
9. ¹²⁸ Şūfīnün üç vaşfi var demişler.

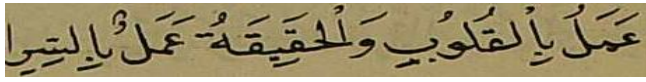
10. Evvel nefsi hevādan ve riyādan ve sum'adan sıfatla arı
11. gerek. İkinci ta'at şafāsı ve i'tikād şafāsı gerek.
12. Cemi'i ef'ālī Hāqdan bilmek gerek. Hāqdan gayrıdan
13. korkmamak gerek. Cemi'i ümīzini hāqka tutmak gerek.
14. İtikādını hāqka togru etmek gerek. Üçüncü sır şafāsını
15. müşāhede ede. Vaqtinde nefis hicābdur. Nefsi

16(a)

1. mücāhede birle pāk ede. Ol vaqtin şūfī adın edinmek

2. revā demişler. Kāle-ş-şeyhu kıddesallāhu

3.

4. ¹²⁹ Ol vaqtin kim

¹²⁷ "İmanınızı La ilāhe illallāh diyerek yenileyin." (Müsned, 5/239)

¹²⁸ "Sufi, kalbini kederden temizleyen, insanlardan uzaklaşan, yanında altın ve çamur eşit olan kimsedir."

¹²⁹ "Şeriat, erkân ile amel etmektir. Tarikat kalp ile amel etmektir. Hakikat sır ile amel etmektir."

5. şeri 'atun yigirmi bir maqāminun 'ilmini bilüp 'amelin kıilup
6. yigirmi maqāma erseñ 'amelü bi'l-erkān tamām
7. olur. Şeri 'ata maḥşüş olan maqāmlar tamām olur.
8. Andan soñra tarīkate qadem başarsın. Anda hem tarīkatun
9. yigirmi bir 'ilmini bilüp 'amelini kılsañ yigirmi bir maqāma
10. dañı anda erseñ 'amel bi'l-kulup saña ḥāşıl olur.
11. Tarīkate maḥşüş olan maqāmlar dañı tamām olur.
12. Andan soñra ḥaḳīkate qadem başarsın. Anda hem
13. yigirmi bir maqāmun 'ilmini bilüp 'amelini kılsañ bu yigirmi
14. maqām dañı ḥāşıl olıcaḳ 'amelün bi'l-ḥaḳīkat tamām olur.
15. Andan soñra dañı yedi maqām qaldı rūḥānī.

16(b)

1. Ol yedi maqāmun dañı 'ilmini bilüp 'ilmini kılsañ 'amelün
2. bi'r-rūḥ ḥāşıl olur. Yetmiş maqām tamām olur. Ol vaqtin
3. meşāyiḥ adın edinürsin. Her maqāmdan bir maqāma dañı geçicek
4. evvelki maqāmdan istiḡfār gerekdür. Qāl Resüllullahi

5. sallallāhü 'aleyhi vesellem

أَنْدَكَيْفَانِ عَلَى قَلْبِي حَتَّى اسْتَغْفِرَ اللَّهُ

6.

¹³⁰

فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ سَبْعِينَ مَرَّةً

Amma her mürid ki

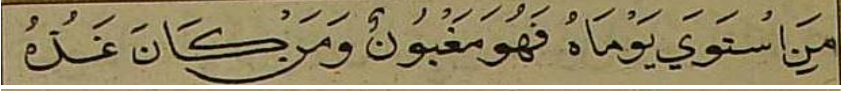
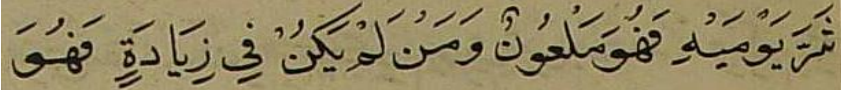
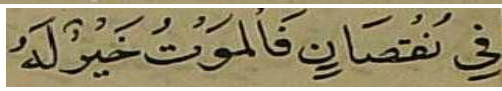
'amelün

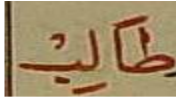
7. bi'l-erkān ve 'amelün bi'l-kulüb ve 'amelün bi'l-ḥaḳīkati ḥāşıl
8. kılsa altmış üç maqām 'amelini tamām kılırdı. Rūḥānī
9. maqām qalur. Ol yedi rūḥānī maqāmı dañı ḥāşıl etmeden
10. 'amelden kılsa aña şeyḥ ve şūfī demek revā olmaz. Amma
11. şeyḥlere 'ām tarīka da'vet için dönmeḳ tenezzül kıılmaḳ
12. revādur. Amma ḥazreti risālet şallallāhü 'aleyhi vesellem
13. da'vet etsün etmesün dāyim teraḳḳıdeydi. Eger
14. tālib günden güne 'amelin ziyāde edüp teraḳḳı kıılmasa
15. resül ḥazreti şallallāhü 'aleyhi vesellem buyurmuşdur:

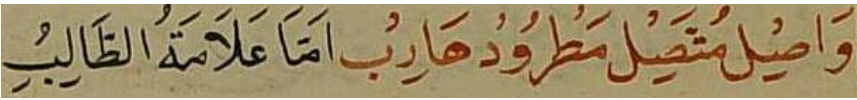
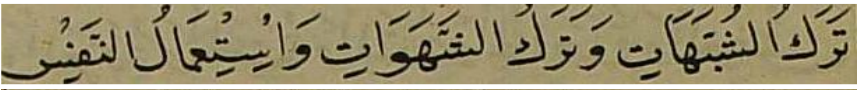
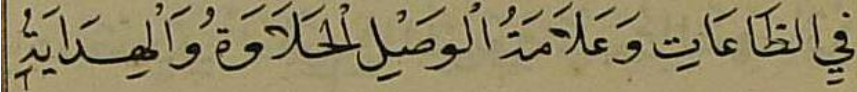
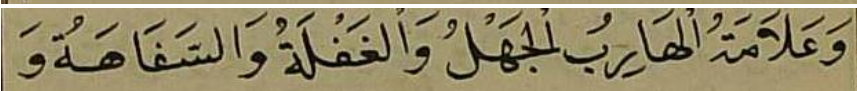
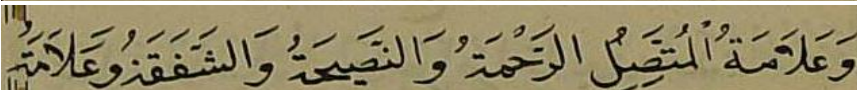
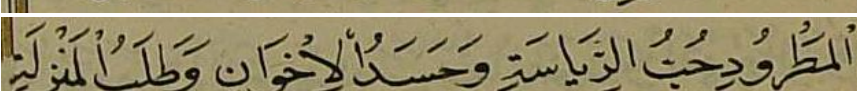
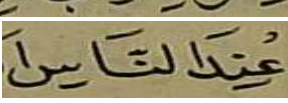
¹³⁰ "Benim de kalbime gaflet çöküyor. Ben de Allah'a her gün ve gecede yetmiş defa istiḡfār ederim." (Müslim, Zikir,41.)

17(a)

1.
2.
3. ¹³¹ dedi. Şeyh Ze'n-nür

4. Mısrî eydür, böyle kadem urmak beş dürlüdür:

5.
6.
7.
8.
9.
10.
11. ¹³² Amma yakīnlık altıdur. Bu yola kadem

urana

12. isme'l-yakīn, resmü'l-yakīn, 'ilmü'l yakīn, 'ayne'l-yakīn,
13. haqqa'l-yakīn, haqīkatü haqqa'l-yakīn, bu yetmiş dürlü maqāmuñ
14. 'ilmini bilüp 'amelini kılsa 'ilme'l-yakīn hāşıl olur.
15. 'İlme'l-yakīn ilmini bilüp 'amelini Tañrıyı görür gibi kılsa

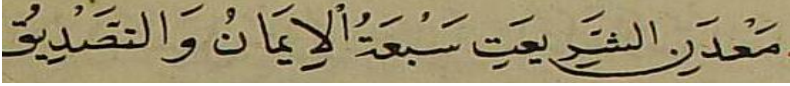
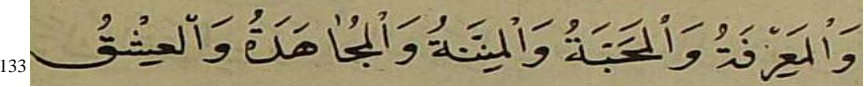
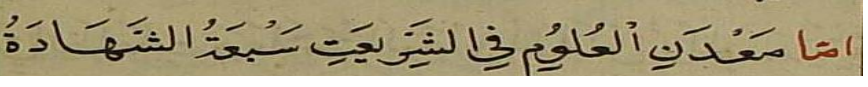
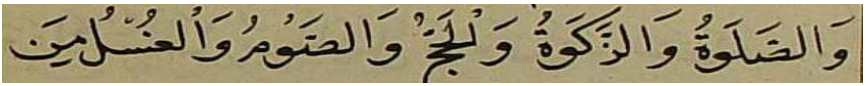
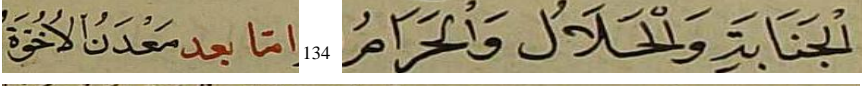
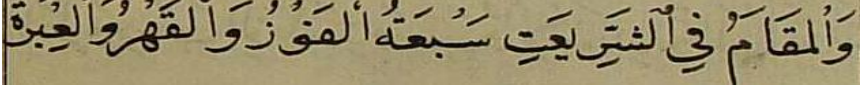
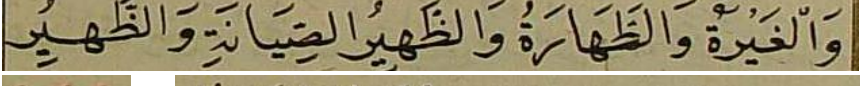
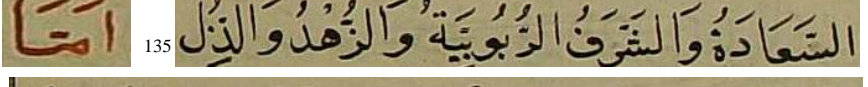
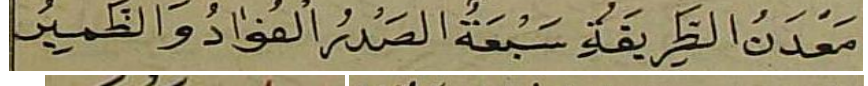

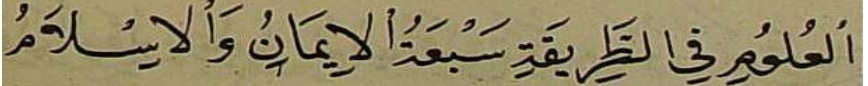

¹³¹ "İki günü eşit olan zarardadır. Kimin bugünü dününden daha geri ise o melundur. Eğer artırmaz ise noksandadır, ölüm onun için daha hayırlıdır." (Ebu Dâvûd, İtikad, 13.)

¹³² "Talip,vasıl, muttasıl, matrud, harib. Talibin (isteyen) alameti; şüpheli şeyleri ve shevatı terk etmek, nefsinin taatte kullanmaktır. Vasılın (ulaşan) alameti; halavet ve hidayettir. Muttasılın (yaklaşan) alameti; rahmet, nasihat ve şefkattir. Haribin (kaçan) alameti; cehalet, gaflet ve sefahattir. Matrudun (kovulan) alameti; riyaseti sevmek, kardeşlerine haset etmek ve insanlar arasında makam istemektir."

17(b)

1. yetmiş makāma erişür. Ayne'l-yaqīn hāşıl olur. Amma geldük
2. yetmiş makāmdan yigirmi biri şeri'atdur ve yigirmi biri
3. tarīkatdur ve yigirmi biri hāқиkatdur yēdi kaldı kim
4. makāmlar yetmiş ola aña yēdi ruḥānī makām denür.

5.
6. ¹³³
7.
8.
9. ¹³⁴
10.
11.
12.
13. ¹³⁵
14. ¹³⁶
15.
15.

18(a)

1. ¹³⁷

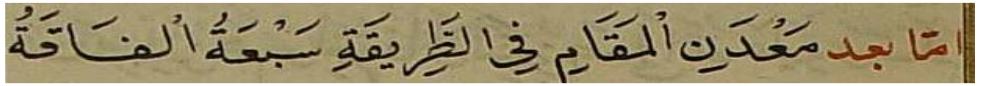
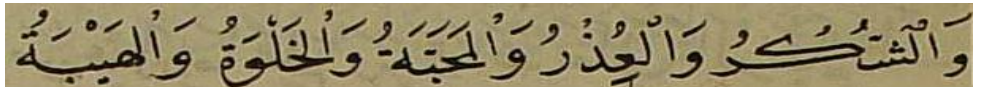
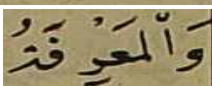
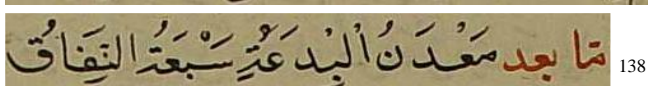

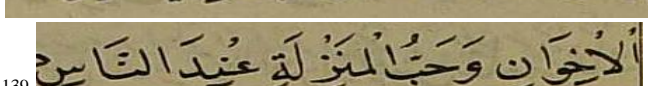
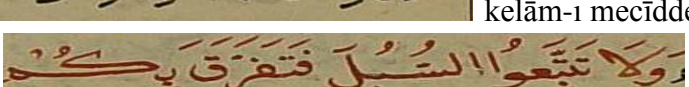

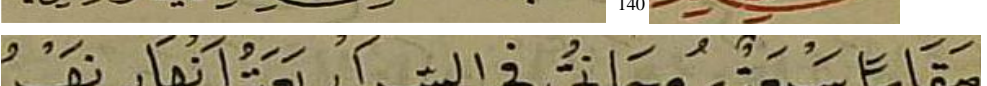
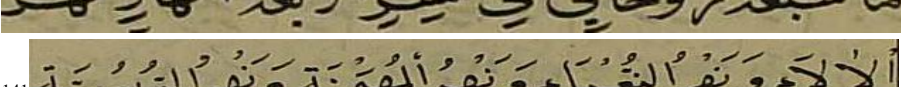
¹³³ "Şeriatın madeni" yedidir: iman, tasdik, marifet, muhabbet, minnet, mücadele ve aşk.

¹³⁴ "Şeriatın ilimlerinin madeni" yedidir: şahadet, namaz, zekat, hac, oruç, cünüplükten gusül, helal ve haram.

¹³⁵ Bundan sonra, "uhuvvetin madeni ve onun şeriatındaki makamı" yedidir: fevz ve kahır, ibret ve gayret, taharet ve zahir, sıyanet yardımı ve saadet yardımı, rububiyat şerefî, zühd ve zill.

¹³⁶ "Tarikatın madeni" yedidir: sadr, fuad, zamir, kalb, şegaf, hubb ve lübb.

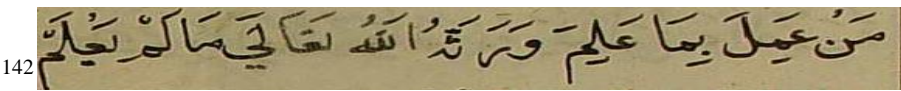
¹³⁷ "Tarikatta ulumun madeni" yedidir: iman, İslam, tevhid, taahhüt, din, ikrar, ve şahadet.

2.
3.
4.   ¹³⁸
5.
6. ¹³⁹ kelām-ı mecîdde
7. buyurdu kim
8. ¹⁴⁰
9.
10. ¹⁴¹
11. Çale'ş-şeyh qaddesallāhu sırrahu bu ırmaqlarun her birinun
12. başında birer dıraht vardır. Her bir dırahtun yedi
13. budagi vardır. Yedi maqāmdur. Her maqāmda birer ilhām
14. tūfili oturun-durur. Dürlü dürlü avazlar birle
15. haq te'ālāya zikir kıllurlar. Her birini maḥallinde zikir

18(b)

1. edevüz inş'a'llāh. Amma bilgil kim 'ilimsüz hıç
2. nesne bilinmez hem bulunmaz. Çal En-Nebīyyü şallallāhü 'aleyhi

vesellem

3. ¹⁴²

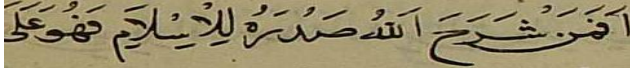
¹³⁸ "Tarikatta makamın madeni" yedir: fakr, şükür, özür, muhabbet, halvet, heybet, ve marifet.

¹³⁹ Bundan sonra "bid'atin madeni" de yedir: nifak, cehil, gaflet, sefahat, riyaset sevgisi, kardeşlerine haset etmek ve insanlar içinde makam sahibi olma tutkusudur.

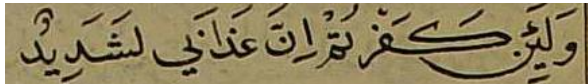
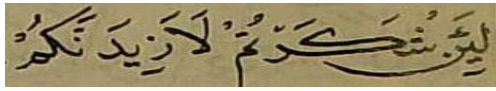
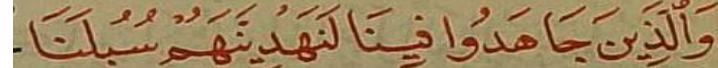
¹⁴⁰ "(Başka) yollara uymayın . Zira o yollar sizi Allah'ın yolundan ayırır." (En'am, 153)

¹⁴¹ Bundan sonra "sır madeni" de yirmi bir makamdır. Bunun yedisi "Ruhanî"dir. Sırda dört nehir vardır. Bunlar: Âla nehri Na'ma nehri, Muheyminet nehri ve Rububiyet nehridir.

¹⁴² "Bildikleriyle amel eden kimseye Allah bilmediklerini de lutfeder. (Şihabüddin el-Bağdâdî, 795)

4. *ḳāle Allāhü te 'ālā celle celā luh*
5. ¹⁴³
6. Ḳal eş-şeyḥ ḳaddesallāhu sırrahu'l-'azīz yètmiş maḳāma erişmek
7. ulu'l-elbāba layıḳdur. Ḳal Allāhü tebārek ü te 'ālā
8. celle cela luh
9. ¹⁴⁴ El-'alim ilmānı 'ilmü'n-zāhir ü ilmü'n- bātın u
10. zāhir 'ilmidür, diraset-durur. 'İlm-ü bātın 'ilm-ü virāset-dürür.
11. Her kim 'ilm-i zāhir öğrendi, ḫaḳ rızasıçun ihlāş
12. birle 'amel ḳılmağa meşgül oldu, 'ilm-i bātını Allāh aña āsān
13. ḳılıverür. Her kim 'ilm-i zāhiri öğrendi, 'ilmile
14. 'amele meşgül olmadı, 'ilmi aña vebāl olur. Küfrān
15. olur. Zevāl-i ni 'met gelür. 'Azāba müstevcib olur.

19(a)

1. ¹⁴⁵ Her kim 'ilmile
2. 'amel ḳılsa şükrin yerine getürmiş olur. Mezīd ni 'met olur.
3. ¹⁴⁶ Bu āyet hem delalet ḳılır.
4. ¹⁴⁷ Mücahede
5. zāhir 'amele gerekdür. Hidāyet bātına, ya 'ni sen zāhirün
6. birle 'amel ḳılmağa cehd ḳılığıl bātına ben yol
7. gösterem. Ḥaberde gelmişdür:

¹⁴³ "De ki: Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? Doğrusu ancak akıl sahipleri bunları hakkıyla düşünür." (Zümer, 9)

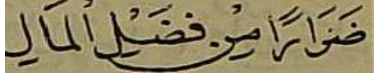
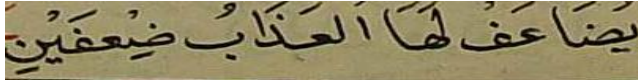
¹⁴⁴ "Allah kimin gönlünü İslâm'a açmışsa, o Rabbinden bir nur üzerine değil midir?" (Zümer, 22)

¹⁴⁵ "Eğer nankörlük ederseniz hiç şüphesiz azabım çok şiddetlidir." (İbrahim, 7)

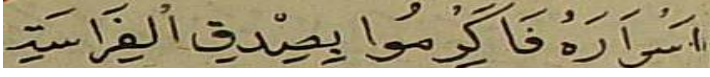
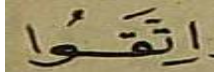
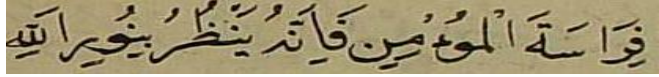
¹⁴⁶ "Eğer şükrederseniz, elbette size (nimetimi) arttıracam." (İbrahim, 7)

¹⁴⁷ "Ama bizim uğrumuzda cihat edenleri elbette kendi yollarımıza eriştireceğiz." (Ankebut, 69)

8. ¹⁴⁸ 'İlm ziyādesi çok ziyāde kıılır.
9. Mal ziyādesinden mal ziyādesi hüccet olmaz. 'İlm
10. ziyādesi hüccet olur. Eger 'amel kıılsa şevābı
11. üküş, eger kıılmasa 'azābı kıatı. ramazān ayında
12. tāk'at kıılsa şevābı olur. Ma'siyet kıılsa 'azabı kıatı.
13. hāzret-i risāletün şallallāhü 'aleyhi vesellem hātunlarınun
14. tāk'atlerinun şevābı üküş ecirhā merrateyni taķşirlerinun
15. ¹⁴⁹ Haberde

19(b)

1. gelir: ¹⁵⁰ Dağı bir rivāyetde
2. gelir: ¹⁵¹ Cāhil fesadı hıç kimesneye
3. ziyān kıılmaz. İllā kendüzine 'ālim 'ilmi birle 'amel kıılsa
4. 'āleme bērekāti erişür.
5. ¹⁵² Nitekim Hāzret-i
6. Risālet sallallāhü aleyhi vesellem buyurmuşdur:
7. ¹⁵³ Amma sır arılığı
8. gönül pākluğı loķma hēlālılığından olur. Nitekim

¹⁴⁸ "İlmin çokluğu mal çokluğundan daha zararlıdır."

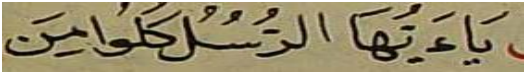
¹⁴⁹ "Onun azabı iki katına çıkarılır." (Ahzab, 30)

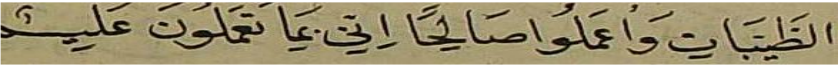
¹⁵⁰ "Âlim zelil olursa âlem de zelil olur." (İbnü'l-Mübarek, ez-Zühd, s. 520.)

¹⁵¹ "Âlimin zilleti âlemi helâk eder."

¹⁵² "Âlim ilmi ile amel ettiğı zaman sırları saflaşır. Onun firasetinin doğruluğuna saygı gösteriniz."

¹⁵³ "Mü'minin firasetinden korkunuz, çünkü o Allah'ın nuru ile bakar." (Tirmizî, Tefsir, 16)

9. Kelām-ı Mecīdde buyurdu:

10. ¹⁵⁴

11. Eger gönül pāk olmasına helāl loğmadan yigrek
12. olsaydı haber buyurur idi. Amma gönül firāsetinün
13. mişāli ayīneye beñzer. Ayna pāklığı bir hāl üzerine tırmaz.
14. Sır dağı anuñ gibidür. Şu ne kadar tırı olsa
15. ‘aksinde nesne gökçek görünür. Amma şu bulanık olsa

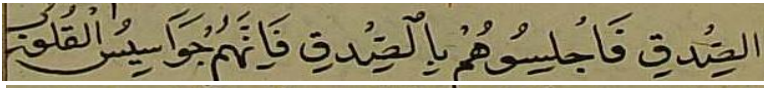
20(a)

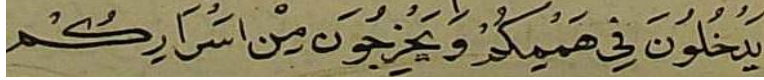
1. hava bulut olsa ‘aksinde hīç nesne görünmez. Şafvet
2. sebep-i dīzārdur. Kūdūret bulut gibi gönli karanju kıılır.
3. Gönül kūdūreti hubb-ı dünyādandur. Cāh ve menzīlet
4. ve hürmet istemek ve ‘ameline riyā ve sum‘a kātmağdandur.

Kendüzine

5. ‘ucub eğüp nefsi dilegince yürimekdendür. Amma
6. bunlardan biri eger fikri endīşede olsa gönül
7. gözi tonar. Nesne görmez olur. Ayīnesi mükedder olur.
8. Eger bu zıkr olınan endīşeler olmasa gönül arı
9. şāfī olur. Anda nur zāhir olur Hāzret-i Resūl
10. sallalahū ‘aleyhi vesellem buyurduğı gibi: *yenżuru binurillah*
11. hāşıl olur. Tañrı nūrı haṭā kıılmaz. Gönül
12. nice şāfī olsa anca göregen olur. Firaseti dürüst

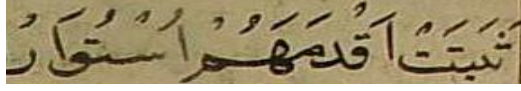
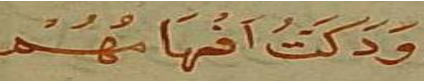
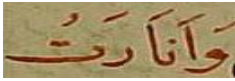

13. olur. ‘Abdullah Anṭākī eydür:

14.

15.

20(b)

¹⁵⁴ "Ey peygamberler! Temiz olan şeylerden yeyin, güzel işler yapın, ben sizin yaptıklarınızı hakkıyla bilmekteyim." (Mü'minün, 51)

1. ¹⁵⁵ oldu. Qadempleri yetmiş
2. maqām içinde zāhir qadem degüldür. Bāṭın ma‘ānī
3. qademidür. Urduqları murāqabe ve teraqqī üzerine qāyīm
4. tūrurlar. Yoldan şapmazlar. Yoldan şapmak ekşer
5. iki nesnedendür: birisi kibir etmekdendür ve birisi
6. benden yaḥşī yolda kim vardur demekdendür. Bu
7. fi‘iller muḥib şıfatı degıldür. Qıldan yüz biñ cefā
8. gelse Kerīm Ğaffār qamusın bir ‘özrile geçürür.
9. Hidāyet ve kerāmetler verür.
10. Bunlaruñ fehmleri tīz oldu. Anuñçun kim Ḥaḳ te‘ālī
11. evliyālarını gözedür. Bunlar sözlern ḥakdan alurlar.
12. Dilleri sırdan söyler. Dilleri sırdan söylese nefsleri
13. zāyī‘ olmaz. Lā-cerem fehmleri tīz olur.
14. Bunlar yardımı Allāhdan buldılar. Anlaruñ
15. ḥāḳīqatlerini yine erbāb-ı kulüb olanlar bilürler. Anlara
- 21(a)
1. ḥaḳḳuñ yardumlarını gökler ve yerler ehillerine zāhir
2. etmişdür. Anlar Allāhuñ velī kullarıdır.
3. Nekim bilseler Allāhdan anlarlar bilürler. Eger lütf
4. bulsalar nazzāre-yi minnet kııurlar. Eger ‘uḳūbet bulsalar
5. kendü nefslerine nazār kııup ‘özüre meşğül olurlar.
6. Eger ‘itāb bulsalar nazāra-yı maḥabbet kııurlar. Temelluḳ
7. birle ḥaḳḳa meşğül olurlar. Fehm-tīz olmaḳ bu olur.
8. seyr edüp Allāhdan yürüdiler ayak

¹⁵⁵ "Siddıklar ile oturduğunuz zaman doğruluk içerisinde olun. Çünkü onlar kalplerin casuslarıdır. Niyetinizden girer, esrarımızdan çıkarlar. Onların ayakları sabit oldu."

9. birle ve sır birle. Nitekim ibrahim eyitdi: ¹⁵⁶
10. Ya'nī Allāhum tarafına yürimek dilerem. Hizmeti anıa kılıram.
11. Ğayruya kılmazam. Tarīkat maķāminuñ 'amelini kılıram. Dönmezem.
12. Anuñ dostlığın dilerem. Ğayrını dilemezem. Evliyā işbu
13. şūretile yola yürürler. Hāzrete ileten yola giderler.
14. Sülūk ederler. Her nesne kim Allāhdan ırağ eder, andan
15. kaçarlar. Şāni' uñ şun'ına baķarlar. 'İbret alurlar. Ve v'aide

21(b)

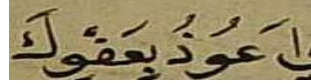
1. baķarlar. 'Azāb görürler. Hāķķa kaçarlar ¹⁵⁷

Penāhına

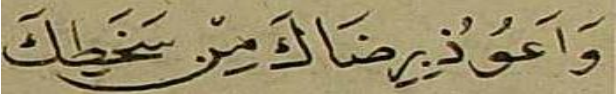
2. şıgınırlar. Şifāta nazār kılırlar. Nihāyetsüz şun' görürler.
3. Şun'ından ğayrı şifāt görürler. Bīnihāyet zāt görürler.

4. ¹⁵⁸ Nitekim Hāzret-i Risālet

şallallāhü

5. 'aleyhi vesellem du'asında fi'ile nazār kıldı.

6. ¹⁵⁹ dedı. Fi'ilden geçdi şifata nazār kıldı.

7. ¹⁶⁰ dedı. Şifatdan

geçdi.

8. Zāta nazzare kıldı. ¹⁶¹

dedı.

¹⁵⁶ "Ben Rabbime gidiyorum." (Saffat, 99)

¹⁵⁷ "O halde Allah'a koşun." (Zariyat, 50)

¹⁵⁸ "O'nun benzeri hiçbir şey yoktur." (Şûrâ, 11)

¹⁵⁹ "İkabından affına sığınırım." (Nesâî, İstiâze, 62)

¹⁶⁰ "Azabından rızana sığınırım" (Nesâî, İstiâze, 62)

¹⁶¹ "Senin şanın yücedir. Senden sana sığınırım" (Nesâî, es-Sünenü'l-Kübrâ, IV, 468)

9. Özini tecrid kıldı¹⁶²

dedi.

Ferdāniyyet

10. birle yād kıldı.¹⁶³

düyü

buyurdu.

11. Evvel maḳām-ı istidlāl, ikinci iftiḳār, üçüncü maḳām-ı

12. müşāhede, dördüncü maḳām-ı ḫayret, beşinci maḳām-ı fenā,

13. altıncı maḳām-ı rūḫānī, yedinci maḳām-ı vaḫdet. Ḥazrete

14. böyle olur. Ḳāle'ş-şeyhu ḳaddesallāhu sırrahu'l-'azīz bu

15. merābiyeti bulmağla yétmiş maḳāmı geçmek gerek. Dāyim murākebe

22(a)

1. üzerine ṭurup sağa şola baḳmayup teraḳḳi üzerine

2. dirilmek gerek. Kendüyi fenā'l-fenā yerine getürmek

3. gerek. Tā kim ḫaḳīḳata erişüp sâbıḳlar cümlesinden

4. ola. Şüfi kaçan fenā menziline erişe. Ḳuş gibi olur.

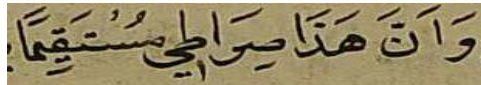
5. Ḳuşuñ başı var teni var ḳanadı var cānı var.

6. Ḳamu ā'zaları dürüst uçar olsa maḳşudına

7. erişür. Uçmağa ḳanatları dürüst gerekdür.

8. Eger kanadınuñ bir yanınuñ çelegi eksük olsa egri

9. uçar. Murādına ermez.¹⁶⁴

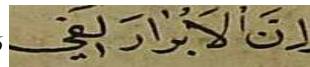
Yolından

10. şapar.¹⁶⁵ Murādını bulmaz. Ol ḳuşuñ başı

11. şevḳ-dürür, cānı 'ışk-durur, teni maḫabbet-dürür, cānı

12. 'ışk-durur, iki ḳanatları ḫavf u recādur, ya'ni ḳaṭı'atü'l-

13. nefsu'l-muṭmainne-dürür. Ḳonduğı yer¹⁶⁶

¹⁶² "Seni sena etmeye gücüm yetmez." (İbn Mâce, Salât, 117, Nesâî, Kıyāmu'l-leyl, 51)

¹⁶³ "Sen kendini nasıl sena ediyor isen..." (İbn Mâce, Salât, 117, Nesâî, Kıyāmu'l-leyl, 51)

¹⁶⁴ "Şüphesiz bu, benim dosdoğru yolumdur." (En'am, 153)

¹⁶⁵ "Ve bana kulluk ediniz." (Yasin, 61)

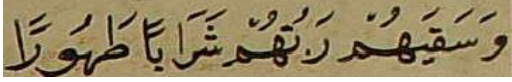
¹⁶⁶ "Hayır! Andolsun iyilerin kitabı İliyyûn'dadır." (Mutaffîn, 18)

14. 'iliyyündür ta'āmi¹⁶⁷ dur. Mūnisi

15. ¹⁶⁸ dur. İşi şabrdur. Şarabı

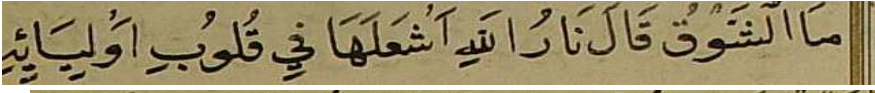
22(b)

1. ¹⁶⁹ durur. Her kim pervāzi

2. işbu zıkr olunan gibi olsa yetmiş maḳāma erişür.

3. Murādın bulur. Bu va'adelere sezā olup bīvāsıta dīzār

4. birle müşerref olur.

5.

6. ¹⁷⁰

7. Maḳabbet ne miḳdār olursa şevḳ daḫı aña göre olur.

8. Şevḳün teni nice büyük olsa başı daḫı aña göre olur.

9. Maḳabbet mişāli gibidür. Şevḳ mişāli yelik gibidür.

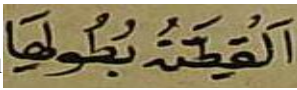
10. Od nice ḳavī olsa yeliki daḫı anca ḳavī olur. Od

11. ḳavī olsa maḳlūk andan ḳaçar. Beni balsa göyündürür.

12. Maḳabbet odı min dün'illahi göyündürür. Şevḳ odı

13. nefis dilegin göyündürür. Muḫibile maḳbüb ortasında

14. nesne girmek revā degüldür. Nitekim Yūsufıla Zeliḫā

15. arasına ḳamçı girdise göyündi.¹⁷¹

23(a)

1. Ve daḫı Resül ḫazreti şallallāhü 'aleyhi vesellem günlerde

¹⁶⁷ "Onlar rızıklandırılırlar. Sevinç içindedirler." (Âl-i İmrân, 169-170)

¹⁶⁸ "Ey inananlar! Allah'ı çokça zikredin." (Ahzab, 41)

¹⁶⁹ "Rableri onlara tertemiz bir içki içirir. (İnsan, 21)

¹⁷⁰ Ali Bin Mensur ed-Dinaverî'ye "Şevk nedir?" diye soruldu. "Allah'ın dostlarının kalplerinde tutuşturduğu ateştir. Onların kalplerinde ihtiyaç, irade ve kalbe giden şeytanî manalardan ne varsa o ateşle yakar." diye cevap verdi.

¹⁷¹ Kıssa uzundur.

2. bir gün gördi İbrahim adlu oğlını eline kılıc alup
3. ev içinde babamun düşmanları birle harb kılayın
4. dedi ve kâfirlere kılıc urayın ola kim cemî'ni
5. kılıcdan geçüreyim helâk edeyim deyüp söyledi.
6. Peygamber 'aleyhi's-şalâtü's-selâm İbrahimden
7. bu sözi işidicek atalık mihri deprendi. Hâlık-ı
8. ekber bir gönül içinde iki nesne şıgmaduğunu
9. izhâr etdi. İbrâhimi kendüye da'vet etdi.
10. Od za'if olsa hâlâyık çevresine gelür. Bir kimesne
11. bir kimesnenün mübtelâsı olsa anuñ şevki birle şohbet
12. kıılır. Maḥabbet nişânları zâhir olur. Eger dünyâyı
13. ve âhireti tamâm aña vërseler şevkinden dönmez.
14. Eger anı şevkinden dönderse zâhir olur kim
15. ol nesne anuñ katında sevdüğinden 'azîzrekdur.

23(b)

1. Maḥabbeti yalandur. 'Işk cân gibidür. Cānuñ müşâhede-i dostdan
2. bir laḫza ayrılmaz. Ruhıla dostuñ ortasında bir sır
3. vardır kim aña kimse muṭṭali' olmaz. Cānıla ten
4. arasında olan sır gibi ol sırrıla ittiḫād külli

5. ḫâsıl olmuşdur. Nitekim kâ'il eydür:

اِنَّ لِلْحَبِيْبِ سِرًا

6. لَيْسَ يَعْشِيهِ حَظٌّ وَلَا قَلَمٌ عَنْهُ فَيُحْكِيهِ بَيْتٌ نَارٌ تُقَابِلُهُ

7. ¹⁷² اَلْاِنْسَانُ عَمَّا زَجَّهُ نُورٌ يُخْبِرُهُ عَنْ بَعْضِ مَا فِيهِ

8. Kâle'-şeyhu rahmetullahi ḫavf ve recâ kanat gibidür. Kâle Ḥasan Bin

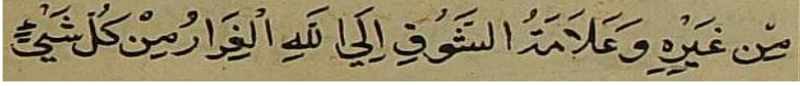
9. 'Ali rażı Allāhu 'anhumā **عَلَامَةُ الْخَوْفِ مِنَ اللَّهِ ذَهَابٌ**

10. **لِلْخَوْفِ مِنَ غَيْرِهِ وَعَلَامَةُ الرَّجَاءِ إِلَى اللَّهِ الْاِيَّاسُ**

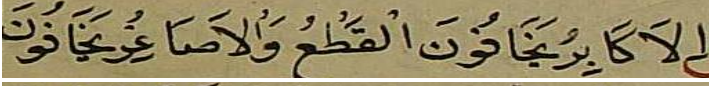
¹⁷² "Sevenlerin öyle bir sırrı vardır ki onu ne yazı, ne de kalem anlatabilir." Nitekim muhabbeti bir beyit şöyle anlatır:

O insanı yakan bir ateştir,

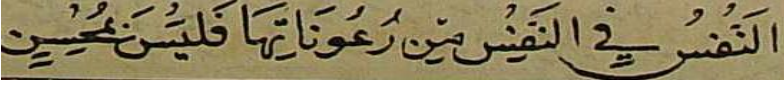
Ve bir nurdur ki onda olanlardan haber verir.

11. ¹⁷³

12. anuñuğun müştāk t̄alib olur ve k̄āle ebū bekr muħammed

13.

14.

15.

174

‘Āmuñ

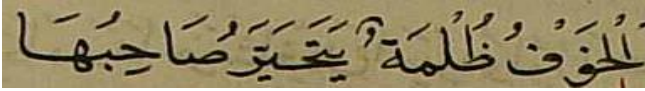
24(a)

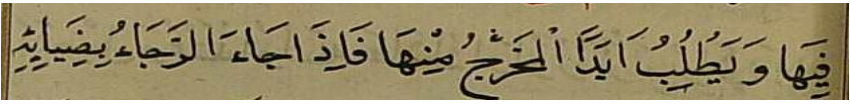
1. ħavfı ‘uķūbetden, ulular ħavfı kaṭı‘atdan, ‘uķūbetden

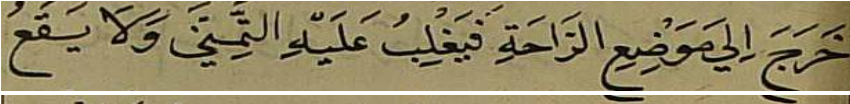
2. k̄orkmak nefis hevāsın gözedenler işidür. Kaṭı‘atdan

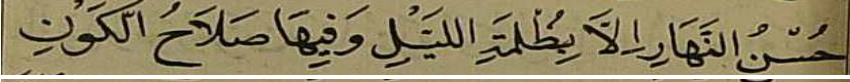
3. k̄orkmak Tañrıya ṭayanmak nişānidur. Kaṭı‘at getse

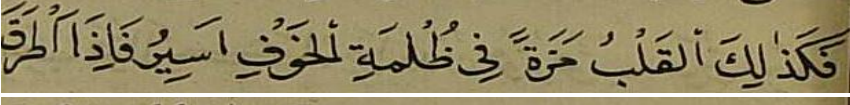
4. ‘uķūbet ‘ayn-ı ni‘met olur. Kaṭı‘at gelse ni‘met ‘uķūbet

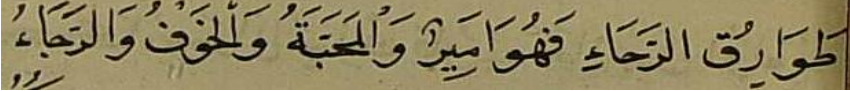
5. olur.

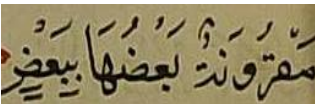

6.

7.

8.

9.

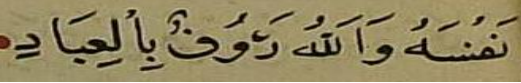
10.

11. ¹⁷⁵ kemā kāl Allāhü te‘āla

¹⁷³ "Allah'tan korkmanın alameti Allah'tan başkasından korkmamaktır. Allah'dan ümit etmenin alameti ise Allah'tan başka şeylerden ümidini kesmektir. Allah'a şevkin alameti Allah'tan başka her şeyden uzaklaşmaktır."

¹⁷⁴ "Büyükler, Allah ile irtibatlarının kesilmesinden korkarlar. Küçükler ise azaptan korkarlar."

¹⁷⁵ "Havf, bir karanlıktır. Ona kapılan kimse şaşkınlığa düşer ve sürekli ondan çıkış yolu arar durur. "Reca, kendi ışığı ile gelince rahata kavuşur ve temenniye kapılır. Gecenin karanlığı olmadan sabahın güzelliği anlaşılır. Bunda kainatın düzeni mevcuttur. Kalb de bunun gibidir. O, havf karanlığında

12. ¹⁷⁶ Bu iki āyetün ħurūfında
13. ħavf ve recānuñ qanatlarınuñ yünleri saña işāretdür.
14. Bir āyet on beş ħurūfdur. Dañı bir āyet on beş
15. ħurūfdur, qarañulıqdur. Qorqulu kişi ħavf içinde

24(b)

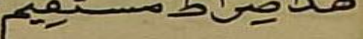
1. müteħayyir olur. Recā rahatlıqdur. Recā içinde olan
2. rahat olur. Ĥavfsuz olmaq eyü olmaz. Dünyā şalāhı geçede
3. gündüzde olur. Göñül şalāhı ħavf u
4. recādandur. Gāh göñül ħavf içinde esīr olur
5. gāh recā hoşlığında emīr olur. Eger esīrligi
6. muttaşıl mümtedd olsa helāk olur. Eger emīrligi dāyim
7. olsa hem esīr olur. Recā maqāmında üküş olsa
8. t̄āgī olur. Ĥavf maqāmında üküş olsa iħrāk olur.
9. Muħib kullar gāh firākdan qorqup ħavf içinde
10. gāh vişāl ümīzin kıilup recā içinde olur.
11. Nice kim dostuñ keremine luţfına nazare kıılır. Recā gelür.
12. Qaçanki celāline nazar kıılır. Firākdan qorqup ħavf gelür.
13. Eger firāk fikri gelse vişāle meydān dutar.
14. Eydür, eger ben za'īfi kendüden ırağ kılsa milkine
15. ne ziyāde ne noqşān olur, dēyüp ħavf şöħbetini

25(a)

1. kıılır. Quş gibi olur. Quşa iki qanat gerek.
2. Ĥavf recā iki qanat gibidür. Quş bir qanadıla uçamaz.

3. Qanadı iki olsa yünleri tamām olsa uçar.

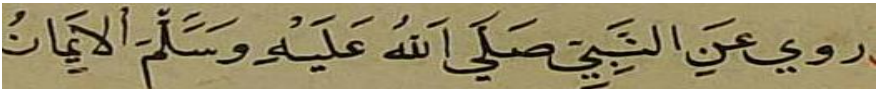
4. ¹⁷⁷ Yolın dutup murādına eşişür.

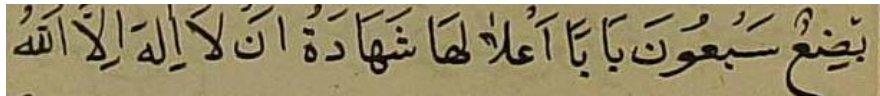
iken esir olur. Reca yollarından bir yol bulunca emir olur. Muhabbet, havf ve reca: Bunlar arasında birbirine yakınlık vardır.

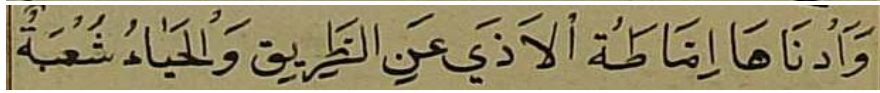
¹⁷⁶ "Allah kendisine karşı (gelmekten) sizi sakındırıyor. Allah kullarına çok şefkatlidir." (Âl-i İmran, 30)

5. Ebedî pâdişâh olur. Kâle'ş-şeyhu kâdidesallâhu sırâhu'l-'azîz
6. kaçan mürîd kendü hâline nazar eğüp anlasa özüni
7. fenâ yerinde dutup ahlâk-[1] zemîmeleri sorup giderüp
8. ahlâk-ı maħmûde ile muttaşîf olup murâkabe birle mücâhede
9. kılup tã'at ve 'ibâdete meşgûl olup terakkî kılsa
10. her ayîne kuş gibi uçup esra-yı evkâtda maķşûdı
11. hâşıl olup murâdına erişür inşâ'allâhü te'âlâ.

12.

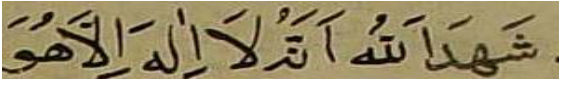
13.

14.

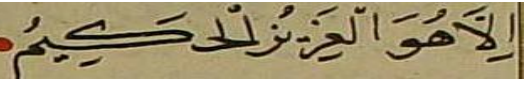
15. ¹⁷⁸ Sûre-i Âl-i 'İmrân içinde maħlûkat

25(b)

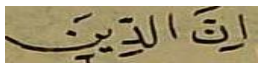
1. vücûda gelmezden öñdin kendü üzerine

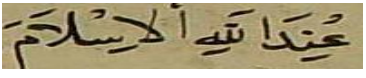
2. şehâdet kıldı. Buyurdıki

3.

4. ¹⁷⁹ Hâķ te'âlâ tanıķlık râst

5. ve gerçekdür. 'Azîzdür. Mişli yokdur. Andan artuķ Tanrı

6. yokdur. Beñdeşi yokdur. Ve daħı buyurdı kim:

7. ¹⁸⁰ Dinlerde hâķ islâm dinidür, deýüp

¹⁷⁷ "Bana uyun; çünkü bu , dosdoğru yoldur. " (Zuhruf, 61)

¹⁷⁸ Hz. Peygamber (sav)'den şöyle rivayet edilmiştir. "İmanın yetmiş kûsür kapısı (şubesi) vardır. Onların en üstünü Allah'tan başka ilah olmadığına şahitlik etmektir. En aşağısı ise yoldaki eziyet veren şeyleri gidermektir. Haya ise imandan bir şubedir." (Müslim, İman, 58; Buhârî, İman, 3; Ebu Dâvûd, Sünnet, 14; Nesâî, İman, 16; Tirmizî, Birr, 80.)

¹⁷⁹ "Allah, adaleti ayakta tutarak (delilleriyle) şu hususu açıklamıştır ki, kendisinden başka ilah yoktur. Melekler ve ilim sahipleri de (bunu ikrar etmişlerdir. Evet) mutlak güç ve hikmet sahibi Allah'tan başka ilah yoktur. " (Âl-i İmran, 18)

¹⁸⁰ "Allah nezdinde hak din İslâm'dır." (Âl-i İmran, 19)

8. tanıklık verdi. Her ne kim buyurdısa hağdur, rāstdur,

9. gerçektür ¹⁸¹ **إِمْتَابِرِ وَصَدَقْتَا** ve dağı buyurdı kim **الهِ**

10. **اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ نَزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابُ**

11. ¹⁸² **اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَأَنَّا خَدُّ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ**

12. ve dağı buyurdı kim **وَالهُوَ كَمَا إِلَهٌ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ**

13. **الزُّمُرُ الرَّجِيمُ. لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ رَبُّكُمْ**

14. ¹⁸³ **وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأُولِينَ** ve dağı buyurdı kim **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ**

15. ¹⁸⁴ **هُوَ الَّذِي يَصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ**

وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا.

26(a)

1. **كَيْفَ يَشَاءُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ** ¹⁸⁵ **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ**

2. **بِحَمْدِهِ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ** ¹⁸⁶ **حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ**

3. **رَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ** ¹⁸⁷ ve dağı buyurdı kim **اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ**

4. **هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ** ¹⁸⁸ ve dağı buyrudu kim **ذِي الطُّوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهُهُ**

5. ve dağı ¹⁸⁹ **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ** ¹⁹⁰ **الْمُصِيرِ**

¹⁸¹ İnanđık ve tasdik ettik.

¹⁸² "Elif. Lām. Mîm. Hayy ve kayyûm olan Allah'tan başka ilah yoktur. O, sana Kitab'ı hak ve önceki kitapları tasdik edici olarak tedricen indirmiş." (Âl-i İmran, 1-3)

¹⁸³ "Allah O'ndan başka tanrı yoktur; O, hayydır, kayyûmdur. Kendisine ne uyku gelir ne de uyuklama Göklerde ve yerdekilerin hepsi O'nundur. " (Bakara, 255) "İlahınız bir tek Allah'tır. O'ndan başka ilah yoktur. O, rahmândır, rahîmdir." (Bakara, 163) "O'ndan başka ilah yoktur. Her şeyi O diriltir ve öldürür. Sizin de Rabbiniz, önceki atalarınızın da Rabbidir." (Duhan, 8)

¹⁸⁴ "Sizin ilahınız, yalnızca, kendisinden başka ilah olmayan Allah'tır. O'nun ilmi her şeyi kuşatmıştır." (Ta-Ha, 98)

¹⁸⁵ "Rahimlerde sizi dilediğı gibi şekillendiren O'dur. O'ndan başka ilah yoktur. O mutlak güç ve hikmet sahibidir." (Âl-i İmran, 6)

¹⁸⁶ "O'ndan başka tanrı yoktur. O, bunların ortak koştukları şeylerden uzaktır. " (Tevbe, 31)

¹⁸⁷ "O'ndan başka tanrı yoktur. O, yüce Arş'ın sahibidir." (Mü'minûn, 116)

¹⁸⁸ "(Halbuki) büyük arşın sahibi olan Allah'tan başka tanrı yoktur." (Neml, 26)

¹⁸⁹ "O, öyle Allah'tır, O'ndan başka tanrı yoktur. Görülmeyeni ve görüleni bilendir. O, esirgeyendir, başışlayandır." (Haşr, 22)

6. buyurdu kim ¹⁹¹ **هُوَ اللَّهُ** **اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى**
7. **الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقَدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ**
8. ¹⁹² **الْمُهَيَّبُ الْغَزِيْبُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ**
9. ve dağı buyurdu kim ¹⁹³ **هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ**
10. ¹⁹⁴ **ذَلِكُمْ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ تَنَزَّلَتْ آتَانَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي**
11. **اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْحَمْدُ فِي الْأُولَى وَالْآخِرَةِ** ¹⁹⁵ **لَا إِلَهَ**
12. **هُوَ وَأَعْرَضَ عَنِ الْمُشْرِكِينَ** ¹⁹⁶ **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَعَلَى اللَّهِ طَبَتْ كُلُّ**
13. **الْمُؤْمِنُونَ** ¹⁹⁸ **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ مَاب**
14. ¹⁹⁹ **رَبِّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّبِعْ تَوْهَ قَلْبِكَ**
15. ²⁰⁰ **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ قَاتِنِ تُصْرَفُونَ** ²⁰¹ **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ** **وَحِيدًا**

26(b)

1. **فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ**
2. **وَالْمُؤْمِنَاتِ** ²⁰² **اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُجْمَعُ كُفْرُهُ إِلَى**
3. **يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ** ²⁰³ **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوْهُ مُخْلِصِينَ**

¹⁹⁰ "Lütuf ve ihsanı pek geniştir. O'ndan başka tanrı yoktur. Dönüş yalnız O'na olacaktır." (Mü'min,3)

¹⁹¹ "Allah, kendisinden başka ilah olmayandır. En güzel isimler O'na mahsustur." (Ta-Ha, 8)

¹⁹² "O öyle Allah'tır ki kendisinden başka hiçbir tanrı yoktur. O, mülkün sahibidir, eksiklikten münezzehtir, selamet verendir, emniyete kavuşturandır, gözetip koruyandır, üstündür, istediğini zorla yaptıran, büyüklükte eşi olmayandır. Allah, müşriklerin ortak koştukları şeylerden münezzehtir." (Haşr, 23)

¹⁹³ "Muhakkak ki ben, yalnızca ben Allah'ım. Benden başka ilah yoktur. Bana kulluk et." (Ta-Ha, 14)

¹⁹⁴ "İşte Rabbiniz Allah O'dur. O'ndan başka tanrı yoktur. O, her şeyin yaratıcısıdır. Öyle ise O'na kulluk edin, O her şeye vekildir. (güvenilip dayanılacak tek varlık O'dur)" (En'am, 102)

¹⁹⁵ "İşte O, Allah'tır. O'ndan başka tanrı yoktur. Önünde de, sonunda da hamd O'nundur, hüküm O'nundur. (Kasas, 70)

¹⁹⁶ "O'ndan başka tanrı yoktur. Müşriklerden yüz çevir." (En'am, 106)

¹⁹⁷ "O'ndan başka tanrı yoktur. Sadece O'na tevekkül ettim ve dönüş sadece O'nadır." (Ra'd, 30)

¹⁹⁸ "Allah; O'ndan başka hiçbir ilah yoktur. Mü'minler yalnız Allah'a dayanıp güvensinler. (Teğabun, 13)

¹⁹⁹ "O doğunun da batının da Rabbidir. O'ndan başka ilah yoktur. Öyleyse yalnız O'nun himayesine sığın." (Müzzemmil, 9)

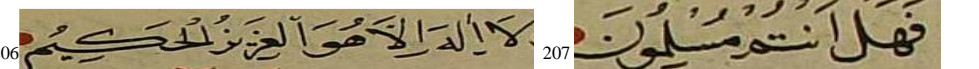
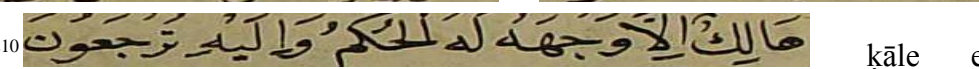
²⁰⁰ "O'ndan başka ilah yoktur. Öyleyse O'nu vekil edin." (Müzzemmil, 9)

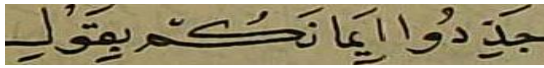
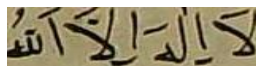

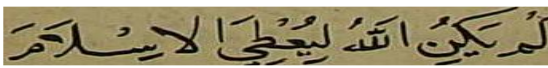
²⁰¹ " O'ndan başka tanrı yoktur. Öyleyken nasıl oluyor da (O'na kulluktan) çevriliyorsunuz?" (Zümer, 6)

²⁰² "Bil ki Allah'tan başka ilah yoktur. (Habibim!)Sen hem kendinin hem de mümin erkeklerin ve mümin kadınların günahlarının bağışlanmasını dile." (Muhammed, 19)

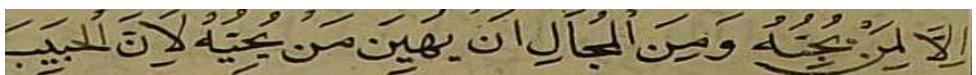
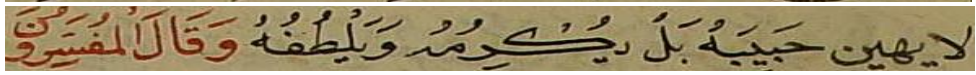
²⁰³ "Allah-ki ondan başka hiçbir tanrı yoktur-elbette sizi kıyamet günü toplayacaktır. Bunda asla şüphe yoktur." (Nisa, 87)

4.
5.
6.
7.
8.
9. kâle en-nebiyy

10. şallallâhü 'aleyhi vesellem
11. Her kim birle 'amel kılnıma meşgöl olsa
12. esra- 'ı evkâtda murâdı hâsıl olup yetmiş maķāma
13. erişenler 'izzetin bula inşallâhü te'ālâ.
14. ĥakī yahya bin ma'azı²¹³ er-rāzī
15. rahmetullahi 'aleyh kâle

27(a)

1.
2.

²⁰⁴ "O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur.O halde dinde ihlaslı ve samimi kişiler olarak O'na dua edin. (Mü'min 65)

²⁰⁵ "Nihayet karanlıklar içinde senden başka hiçbir tanrı yoktur. Seni tenzih ederim. Gerçekten ben zalimlerden oldum.(Enbiya, 87)

²⁰⁶"O'ndan başka ilah yoktur. O mutlak güç ve hikmet sahibidir." (Âl-i İmran, 6)

²⁰⁷ "O'ndan başka tanrı yoktur. Artık siz Müslüman oluyor musunuz?" (Hud, 14)

²⁰⁸ "Nihayet (denizde) boğulma haline gelince (Firavun): 'Gerçekten İsrailoğullarının inandığı tanrıdan başka tanrı olmadığına ben de iman ettim. Ben de Müslümanlardanım' dedi." (Yunus, 90)

²⁰⁹ "Allah kendi emriyle melekleri, kullarından dilediği kimseye vahiy ile, 'Benden başka tanrı olmadığına dair (kullarımı) uyarın ve benden korkun' diye gönderir. " (Nahl, 2)

²¹⁰ "O'ndan başka tanrı yoktur. O'nun zatından başka her şey yok olacaktır. Hüküm O'nundur ve siz ancak O'na döndürüleceksiniz." (Kasas, 88)

²¹¹ "La ilahe illallah diyerek imanınızı yenileyin." (Ahmed b.Hanbel, Müsned, 5/239)

²¹² "Halbuki asıl üstünlük ancak Allah'ın Peygamberi'nin ve müminlerindir." (Münafikun, 8)

²¹³ Buradaki isim Yahya bin Muaz'dır ancak metinde Maaz olarak harekelenmiştir.

3. إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَعَلَ حُكْمَ الْعِزِّ عَلَى نَوْعَيْنِ فِي سَابِقِ
 4. عِلْمِهِ بَاقِيًا وَقَاتِيًا فَحُكْمُ الْعِزِّ الْبَاقِي عَلَى عَشْرَةِ الْأَلْفِ
 5. جُزُوءٍ فَتِسْعَةُ الْأَلْفِ وَضَعَهَا فِي خَزَائِرِ عِلْمِهِ إِلَى الْوَقْتِ
 6. الْمَعْلُومِ وَالْأَلْفُ الَّتِي بَقِيَ بِشِعَائِهِ وَتَتَبِعِ وَشِعَائِنِ
 7. جُزْءًا وَوَضَعَ مِنْ ذَلِكَ الْجَنَّةَ وَبَقِيَ جُزْءٌ وَاحِدٌ
 8. فَجَعَلَهُ مَائَةً جُزْءٍ وَوَضَعَ مِنْ شِعَائِنِ جُزْءٍ وَبَقِيَ
 9. الْجَنَّةَ وَالْعَائِزَاتُ مِنَ الثَّمَارِ وَالشَّبَابِ وَبَقِيَ مِنْ تِلْكَ
 10. الْأَجْزَاءِ عَشْرَةٌ فَخَلَقَ مِنَ الشَّعَةِ الطُّيُورَ كَمَا قَالَ اللَّهُ
 11. تَعَالَى وَلَحْمٍ حَمًّا يَشْتَرُونَ وَبَقِيَ جُزْءٌ وَوَاحِدٌ فَصَنَعَهُ
 12. عَلَى عَشْرَةِ أَجْزَاءٍ فَخَلَقَ مِنَ الشَّعَةِ عَمَامًا أَيْضًا فَيَطُرُ
 13. عَلَى رُءُوسِ الْمَوَدُّمِينَ فِي الْجَنَّةِ الْحُلَلِ وَالْمِسْكِ وَالْعَنْبَرِ
 14. وَسَائِرِ الْكَرَامَاتِ وَالنَّخْفَاتِ فَبَقِيَ جُزْءٌ وَوَاحِدٌ
 15. فَجَاءَهُ عَلَى عَشْرَةِ أَجْزَاءٍ فَخَلَقَ مِنَ الشَّعَةِ قَصَبَةً

27(b)

1. فِي وَسْطِ الْجَنَّةِ طُولُهَا مَا بَيْنَ الْعَرْشِ إِلَى الثَّرْيِ وَتَمَبُّ
 2. مِنْ تِلْكَ الْقَصَبَةِ رِيَّاحٌ فِي كُلِّ يَوْمٍ عَشْرَ مَرَّاتٍ بِالْوَانِ
 3. الْأَصْوَاتِ مِنَ الشَّيْبِ وَالْحَمِيدِ وَالْقَجِيدِ وَعَلَى الْقَصَبَةِ
 4. أَوْرَاقٌ عَدَدُ نَجْمِ السَّمَاءِ وَتَخْرُجُ مِنْ كُلِّ وَرْقَةٍ
 5. سَبْعُونَ أَلْفَ صَوْتٍ لَا يُوصَفُ لَذَّةُ ذَلِكَ الصَّوْتِ
 6. فِي تَسْبِيحِ الذِّبِّ وَتَقْدِيرِهِ لَا يَشْبِهُهَا بَعْضُهَا بَعْضًا
 7. وَلَوْ كَانَ فِي الْجَنَّةِ مَوْتُ لَمَا تَوَلَّى الذِّبُّ وَبَقِيَ
 8. جُزْءٌ وَوَاحِدٌ فَجَاءَهُ عَلَى عَشْرَةِ أَجْزَاءٍ فَالشَّعَةُ مِنْ
 9. ذَلِكَ جَعَلَهُ فِي عَيْنِ الْحَيَّوَانِ زَحِيدَةً لِلْمَوءِ مُنِيرَةً وَحَسْرَةً
 10. عَلَى الْكَافِرِينَ وَعَيْنًا لِلشَّعَةِ الَّتِي تَنْبَعُ عِنْدَ عَيْنَانِ

11. خَارِجَ الْجَنَّةِ فَيَغْتَسِلُ أَهْلَ الْجَنَّةِ فِي إِحْدَاهُمَا وَيَشْرَبُونَ
12. مِنْ أُخْرَى فَيَذُولُ عَنْهُمْ أَثَرَ التَّعَبِ وَالْغَيْلِ وَالْغَيْثِ
13. وَهُوَ قَوْلُهُ تَعَالَى حَلْجَلًا لَهُ وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ
14. مِنْ غَلٍ وَرُويَ أَبُو مَامَةَ الْبَاهِلِي عَنِ الشَّيْخِ صَلَّى
15. اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْوُلُ عَنْهُمْ سُورَةُ الْقُرْدَةِ وَالْخَنَازِيرِ

28(a)

1. الَّذِي مِنْ مُعْتَمَرٍ أَيْلِسَ لَعْنَةُ اللَّهِ مِنَ الْغَيْلِ وَالْغَيْثِ الَّذِي
2. كَانَتْ فِي قُلُوبِهِمْ وَبَقِيَ مِنْ ذَلِكَ جُزْءٌ وَاحِدٌ فَيُخَزَّوهُ
3. عَلَى عَشْرَةِ أَجْزَاءٍ فَيَجْعَلُ الشِّعْرَةَ عِنْدَ الصِّرَاطِ حَتَّى يَكُونَ
4. عَلَى عَشْرَةِ أَجْزَاءٍ فَيَجْعَلُ الشِّعْرَةَ عِنْدَ الصِّرَاطِ حَتَّى يَكُونَ
5. مِنْ يَمْرُ عَلَى الصِّرَاطِ أَسْرَعُ مِنْ طَرْفَةِ عَيْنٍ وَمِنْهُمْ
6. مَنْ يَمْرُ عَلَى الصِّرَاطِ أَسْرَعُ مِنْ طَرْفَةِ عَيْنٍ وَمِنْهُمْ
7. وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْرُ كَمَا لَطِيفُ السَّرْعِ إِلَى آخِرِهِ حَتَّى
8. يَكُونَ آخِرُهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْرُ عَلَى الصِّرَاطِ بِقَدْرِ خَمْسِينَ
9. وَعِشْرِينَ أَلْفَ سَنَةٍ فَلَا يَتَّصِفُ ذَلِكَ الْيَوْمَ وَبَقِيَ
10. جُزْءٌ وَاحِدٌ فَيُوضَعُ الشِّعْرَةَ عِنْدَ الْمِيزَانِ لِيَكُونَ تَرْخِيصَةً
11. لِلْيَوْمِ مِثْلَيْنِ وَحَسْرَةً عَلَى الْكَافِرِ وَهُوَ قَوْلُهُ تَعَالَى
12. فَأَمَّا مَرُّ ثَقَلَتْ مَوَازِينُهُ فَهُوَ فِي عَيْشِهِ رَاضِيَةً وَأَمَّا
13. خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأَمَّهُ هَاوِيَةً وَبَقِيَ جُزْءٌ وَاحِدٌ
14. فَيُخَزَّوهُ عَلَى عَشْرَةِ أَجْزَاءٍ فَيَجْعَلُ الشِّعْرَةَ مِنْ ذَلِكَ

28(b)

1. وَبَقِيَ جُزْءٌ وَاحِدٌ فَيُخَزَّوهُ عَلَى عَشْرَةِ أَجْزَاءٍ فَيَجْعَلُ الشِّعْرَةَ
2. مِنْ ذَلِكَ نُوعًا فِي حُطْمَةِ الْقَبْرِ كَرَامَةً لِلْيَوْمِ مِثْلَيْنِ
3. وَهُوَ قَوْلُهُ تَعَالَى وَمَنْ عَمِلْ صَالِحًا فَلَا لِنَفْسِهِمْ
4. لِيَهْدُونَ وَبَقِيَ جُزْءٌ وَاحِدٌ فَيُخَزَّوهُ عَلَى عَشْرَةِ
5. أَجْزَاءٍ فَتَشْعَرُ مِنْ ذَلِكَ جَعَلَ حُطْمًا لِلْيَوْمِ مِثْلَيْنِ سَكَدَاتُ
6. الْمَوْتِ لَيْسَ مِنْهُمْ مِنَ الشُّرَكَ وَأَنْوَاعِ الْكُفْرِ

7. **قَوْلُهُ تَعَالَى يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمِئِنَّةُ هِيَ النَّفْسُ لِرَاضِيَتِ**
8. **التَّسَاكِينَةِ فَادْخُلِي فِي عِبَادِي فِي حَرْقِ أَوْلِيَاءِي**
9. **وَبَقِي جِزْءٌ وَوَاحِدٌ فَتَسَمَّ بَيْنَ الْخَلَائِقِ فَكُنْ أَصَابَ مِنْ**
10. **لُتُوْر جَرِي عَلَى لِسَانِي كَلِمَةً لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ**
11. **رَسُولٌ لِلَّهِ وَمَنْ لَمْ يَصِبْ مِنْ ذَلِكَ وَلَكِنْ رَأَهُ صَارَ مِنَّا**
12. **وَمَنْ لَمْ يَرَهُ وَلَمْ يُصِبْهُ صَارَ كَأَفْرَأٍ يَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ**
13. **وَيُحْكِمُ مَا يَرِيدُ قَالُوا قَدْ آذَانْتَهُمُ الْعَبْدُ إِلَى تَزْعُمِ رُوحِهِ**
14. **يُجْمَعُ اللَّهُ لَهُ ذَلِكَ الْعِزَّةُ مِنَ الْأَجْزَاءِ الَّتِي فِي الْقَائِمَةِ**
15. **مِنَ الْعِزَّةِ الْبَاقِي حَتَّى يُجْمَعُ لَهُ هَذِهِ الْأَجْزَاءُ مِنَ الْعِزَّةِ**

214

29(a)

1. Mü'min kullar māü'l-hayvāna girüp ğusl edeler Âdem boylu
2. Yusuf cemällü 'İsā demlü Muhammed Resülullah huyly olup

3. **وَاللَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ** çıkalar. kâle Allāhü te'ālā celle celā luh

4. **إِنَّمَا عِزَّةٌ شَاطِئَةٌ | وَاللَّوْءُ مِنْ بَيْنِ مَنْ بَصَلَهُ وَكَرَمَهُ**

5. **أَخْفُ مِنْ هَبَاءٍ مُنْشُورٍ وَأَخْفُ مِنْ جَنَائِحِ الْبُعُوضَةِ**
6. **أَلْفِ حَزَقٍ جِجْرَاءٍ وَهُوَ عَلَى الْفِ جِزْوٍ وَتِسْعَائِيَّةٍ مِنْ ذَلِكَ**
7. **أَعْطَاهُ اللَّهُ لِسُلَيْمَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَأَعْطَى شُعَيْبَ**
8. **لِأُمَّرَاتِهِ بَلْقَيْسَ وَبَقِيَ هُنَاكَ عَشْرَةٌ أُجْرَاءٌ فَتَسَعَتْ مِنْهَا**
9. **أَعْطَى لِيُوسُفَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَبَقِيَ جِزْءٌ وَوَاحِدٌ**

on

²¹⁴ Bir cüz kalır ki bu da on parçadır. Bunun dokuzu amel defterlerini sağ yanlarından alırlarken müminlere verilir. Kalan bir cüz on kısma bölünür. Dokuzu nur yapılır ve ikram olarak kabir karanlığındaki müminlere verilir. Allah Teala: "İyi işler yapanlara gelince, onlar da kendileri için (cennetteki yerlerini) hazırlamış olurlar. (Rûm, 44) diye buyurmuştur. Bir cüz kalır ki bunun da dokuzu ölüm sekeratında şirkten ve envai küfürden korunmaları için müminlere pay olarak verilir. Allah Teala ayetinde: "Ey huzura kavuşmuş insan!" (Fecr, 27) buyurur. Bir cüz kalır kibu da bütün insanlar arasında paylaşılır. Kime bu nurdan bir cüz isabet etmiş ise lisanından "La ilahe illallah Muhammedün Resulullah" sözü dökülür. Kime isabet etmemiş fakat onu görmüş ise, münafık olur. Kim de ne görmüş ne de isabet etmiş ise, o da kâfir olur. Allah dilediğini yapar, dilediğine hükmeder. Dediler ki: Kul teslim-i ruh edeceği zaman Allah Teala bu izzet parçalarını onun için bir araya getirir.

²¹⁵ " Halbuki asıl üstünlük ancak Allah'ın Peygamberi'nin ve müminlerindir." (Münafikun, 8)

10. cüz' kıldı. Toğuzunu Eyyūba verdi. Altun çekirge yağdı.
11. Yine birini on cüz'ü kıldı. Toğuzunu zū'l-ķarneyne verdi.
12. Yine bir cüz'ünü on pāre kıldı. Toğuzunu Fir'avuna verdi.
13. Yine bir cüz'ünü on cüz'ü kıldı. Toğuzunu Nemruda verdi.
14. Yine bir cüz'ünü on pāre kıldı. Toğuzunu Ķāruna verdi
15. Yine bir cüz'ini on cüz' kıldı. Toğuzunu Şeddād'a verdi.

29(b)

1. Uçmağ şıfatlarını Şeddād kitāblarda görmiş idi. Altundan
2. gümüſden cevāhirden uçmağ binā kıldı. Bir cüzü' kıldı.
3. Ol cüzü'ni Ādemden kıyāmete degin ne kim ħalāyık gelür
4. ol fānī cüzvi anlara kısmet kıldı. Ey ħarındaſ nazār eyle.
5. Saña baña ne ħaldı ola, ne miğdar degdi ola?
6. Bu dünyāya ne mağrūr olursın? Ne faħır ħılursın? Gögüs
7. gerüp ne fužullıķ ħılursın? Bu fānī dünyāyı kim
8. eliñdedür? Saña imtiħān iĸün vermişlerdür. Niĸe
9. senüñ gibunüñ yüzine gülüp mağbūn eylemişdür. Gey
10. ħazer eyle. Nitekim Ħağ te'ālā buyurur:

فَلَا تَغْرِبْكُمْ مِنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

11. ²¹⁷ وَلَا يَغْرِبْكُمْ كَيْفَ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ve ħāle

Allāhü te'ālā

12. ²¹⁸ لَيْلِي لَا أَنَا سِوَا عَلَى مَا قَاتَكُمُ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَيْتُكُمْ

Cehd

13. ile mücāhede ħılup iħlās ile 'amel edegör. 'İlme'l-yağīni
14. bilüp 'ayne'l-yağīn birle 'amel eyle. Taşavvuf iĸinde yētmiş
15. mağāma eşişüp ħağğal-yağīn bulğör. Tā-kim

²¹⁶ "İzzet-i Fani"ye gelince o, saçılan toz zerrelerinden hatta sineğın kanadından bin defa daha hafiftir. Bu da bin cüze ayrılmıſtır. Bunun dokuz yüz parçasını Allah Süleyman'a, doksanının hanımı Belkıs'a vermişdir. Bunun kalan on parçasından dokuzunu Yusuf'a verdi.

²¹⁷ "Allah'ın verdiği söz gerçektir. Sakın dünya hayatı sizi aldatmasın ve şeytan da sizi, Allah'ın affına güvendirerek sizi kandırmasın!" (Lokman, 33)

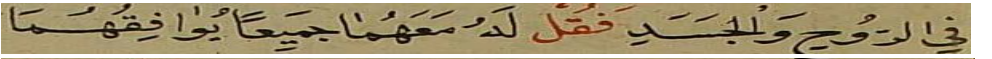
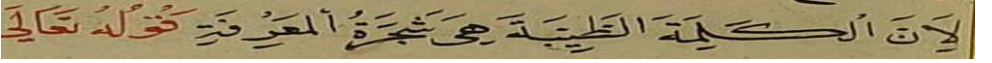
²¹⁸ "(Allah bunu) elinizden ĸıkana üzülmeyesiniz ve Allah'ın size verdiği nimetlerle de şıarmayasınız diye açıklamaktadır." (Hadid, 23)

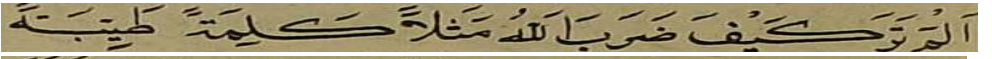
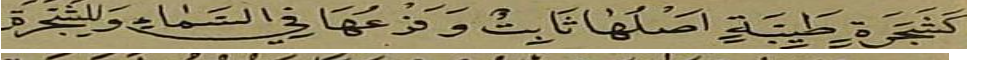
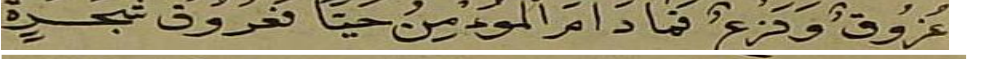
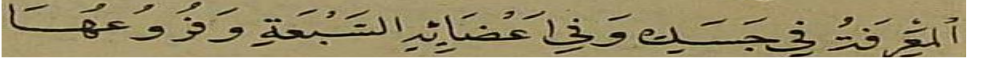
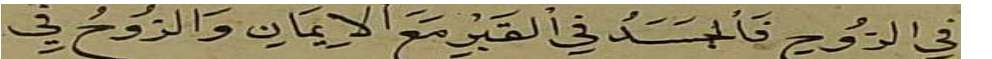
30(a)

1. ma'rifet birle zāhirūn bāṭıñun müzeyyen olup 'āriflerden olasın.

2. ²¹⁹ kâle el-

faḳīh

3.
4.
5.

6.
7.
8.
9.
10.

11. ²²⁰ Kal eş-şeyh ḳaddesallāhu sırrahu bilgil

12. ey ḳarındaş āḫir demde ḳorḳu ḳatīdūr. Ḥazret-i resūl

13. ṣallallāhu 'aleyhi vesellem buyurdu:

14. ²²¹ dedi. Ebū Ḥanife-yi Kūfī raḫmetullahi ḫasta

15. oldu. Hıçbir ṭabīb tīmār eḫdemedi. Bir ḫāzıḳ tersā ṭabīb

30(b)

1. vardı. Vardılar imāmuñ ḳārüresin verḫiler. Tersā

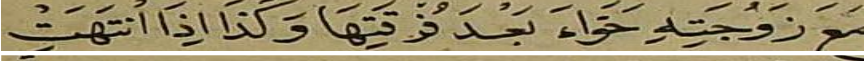

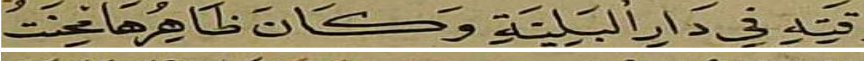

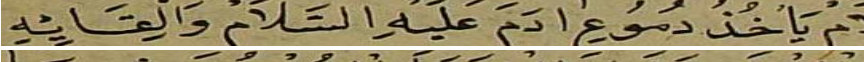

2. ṭabīb bevlini gördükleyin zünnārın kesdi. Yétmiş tersā

3. bile imāna gelüp Müslimān oldılar. Resūlullāhuñ ṣalli

²¹⁹ Allah'ım bizleri (marifetle) rızıklandır ve (bu makamları) tamamlamaya muvaffak kıl.

²²⁰ "Sana denilse ki mümin öldüğü zaman imanı(ruhu) nereye gider? Yani ceset ruh ile beraber midir?" Ona de ki: İkişi beraberdir. Çünkü "Kelime-i tayyibe" marifet ağacıdır. Allah Teāla şöyle buyurur: "Görmedin mi Allah nasıl bir misal getirdi: Güzel bir sözü, kökü (yerde) sabit, dalları gökte olan güzel bir ağaca (benzetti) ki Rabbinin izniyle her zaman meyvesini verir." (İbrahim, 24) Ağacın kökleri ve dalları vardır. Mümin yaşadığı müddetçe cesedi ve yedi azası, marifet ağacının kökleri gibidir. Dalları ise ruhtadır. Ceset kabirde iman ile birlikte dir. Ruh ise iliyûnda iman ile birlikte dir.

²²¹ "İhşaslılar büyük bir tehlikenin eşiğindedirler." (Beyhakî, Şuabü'l-İmān, V, 345.)

4. Allāhu ‘aleyhi vesellem dīni haq olduğıçun bu kāfirler ol
5. bevli göricek heybet geldi. Müslimān oldılar.
6. Söz çokdur eger ‘ākılısan bu va‘az kifāyet
7. eder. ‘Amel edegör
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14. ²²² Ādem boylu yūsuf cemällü ‘Īsā
15. demlü Muḥammed Resūlullah ḥuyly olalar ‘aleyhi’s-şalatü’s-selām.

31(a)

1. Kaçan Ādemden zillet geldise ḥulleler Ādemden kaçdı.
  2. ‘Üryān qaldı. Ādem dört yaña sür‘atle kaçup elini ağaçlara
  3. şunar idi. Yaprak ala. Elin şundukça ağaçlar yuqaru kaçdı.
  4. ²²³ Ādem ‘aleyhi's-selām cemī‘i
- nesnenün
5. adın bilürdi. Üç yüz on üç mürselleri şeft‘
  6. kıilup and verdi. Ağaçlar yuqaru kaçdı. Muṭī‘ olmadı.
  7. Muḥammedün resūlullahı şeft‘ kııldı ‘aleyhi’s-şalātü’s-selām.
  8. İncir ağacı muṭī‘ oldı. Yaprak alup setir edindi.
  9. Haq te‘ālādan ḥiṭāb geldi kim: Yā Ādem kaçup
  10. benüm milkümden çıkmak mı dilersin? Ādem eyitdi: İlahī
  11. yok feriştelere utanup saña şıgını kaçaram. Andan
  12. ḥālîk buyurdı kim: Yā Ādem ben settāram, gaffāram, kimsenün

²²² Adem'in imtihanı bittikten sonra ayrıldığı zevcesi Havva'ya tekrar kavuştu. İşte bunun gibi bu ümmetin müddeti bittiğinde, dünya hayatındaki belalardan sonra, ikram yurdunda ümmeti ile habibi bir araya gelirler. Bunun zâhiri mihnet ve eziyet ise de bâtını bu sevimli ümmete nimettir. Allah Teâla Cebrail'e (as) Adem'in gözyaşlarını toplayıp hayat pınarına akıtmasını emretti. Ta ki müminler orada yıkanıp çıktıklarında...

²²³ "Bütün isimleri Allah Adem'e bildirdi." (Bakara, 31)

13. 'aybını yüzine urmazam. Fermān geldi kim:

أَهْبَطُوا

14.

²²⁴

بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَاللَّهُ

Allāh emri birle

dünyāya hubūt

15. etdi. Havvādan cüdā düşdi. İki yüz yıl artuğ eksük

31(b)

1.

agladı. Üç yüz yıl²²⁵

رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا

dedi.

Kaçan tevbesi

2. kabül olacak vaqt oldısa ilhām geldi gönline.

3.

Eyitdi kim: ilahî gafurluğın ızhār kılığıl.

وَإِنْ لَمْ تَغْفُرْ لَنَا

4.

وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ فَمَا أَحْبَبْنَا رَبَّنَا قَتَابَ

5.

²²⁶

عَلَيْهِ وَهَدَى

Hil'atini geyürdi. Amma Hāzret-i Resül

6.

şallallāhu 'aleyhi vesellem havf-ı hātmetden Tağrı te'ālāya

7.

şığınmak için namāz ve du'ālar buyurupdurur. Kırtulmağıçun

8.

cehd kılığuz. Hāğ te'ālā emānda duta inşa'allāhü te'ālā.

9.

Namāz budur hāzret-i resül şallallāhü 'aleyhi vesellem buyurdu kim:

10.

Her kim Ramazān ayınuğ sekiz gün iki rek'at

11.

namāz kılsa her rek'atda bir fātiha ve bir kez ikra' bismi

12.

rabbike ve on bēş kez sure-i ihlāş oğısa

13.

selāmdan soğra on kez lā havle ve lā kuvvete illa billahi

14.

l-al'iyi'l-'azīm diye on kez şalavāt getüre ol kişiyi Allāh te'ālā

15.

hātıme qorqusundan emīn kılıvère. Dünyādan ağıirete imānıla gide.

32(a)

1.

İmānını şeytān şerrinden bekleye. İki cihānda ehli

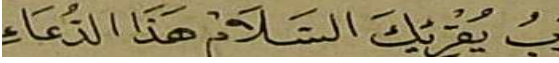
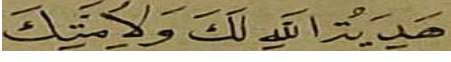
2.

sa'adet ola. Eger Ramazān ayınuğ sekizinci günü

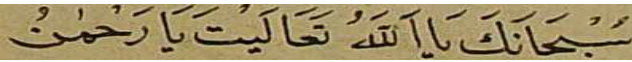
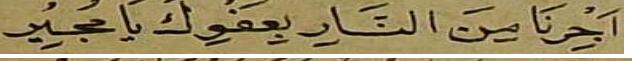

²²⁴ "Bir kısmınız diğere düşman olarak ininiz" (Bakara, 36)

²²⁵ "Ey Rabbim ben nefsimi zulmettim."

²²⁶ "(Adem ile eşi) dediler ki: Ey Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz ve bize acımazsan mutlaka ziyan edenlerden oluruz." (A'raf, 23) "Sonra Rabbi onu seçkin kıldı; tevbesini kabul etti ve doğru yola yöneltti." (Ta-Ha, 122)

3. kılabilmese Ramazān ayında ne vaktin gerekse kılsun.
4. Eger Ramazān fevt olsa kılmasa kınkı ayda
5. gerekse olsun, dek yılda bir kez kılsun.
6. Eger yılda bir kez dağı kılmasa ‘ömründe bir kez kılsun.
7. Şadağa Resūlullah. Hāzret-i resūl şallallāhü ‘aleyhi vesellem
8. ümmetlerinüň ba‘zısı imānsuz gitmesinden dāyim kıygulanurdı.
9. Du‘ā’ kılırdı. Bir gün Cebrā’ıl ‘aleyhi’s-selām geldi.
10. Eyitdi yā Resūlallāh
11. ²²⁷ Eyitdi her kim bu ulu adları
12. kendü de getüre, şām seherde dāyim okıya, ĥasta
13. şifā bula, cazulık kār kılmaya. Zihni künd olsa
14. gülāb za‘ferān birle yazup içse zīrek ola.
15. Eger ĥātime kırkusı olsa Allāh te‘ālā imānını ağır vaktide

32(b)

1. şeytān şerrinden bekleye. Eger kāfur birle yazup
2. gūr içinde bir aruca yerde kıosa gūr kıarañulıđından
3. Mūnkir ve Nekīr ‘azābından, gūr kıısmađdan emīn ola.
4. Ve dađı biň ferişte kıyāmete deđin ol kıuluň
5. yarlığanmasın dileye. Her kim bu ulu adları dāyim
6. okısa ĥesābını āsān eğe. Nāmesi şağ eline verile. Şırağı
7. selāmet āsānlıđıla geçe. Kevşer şarabın içe. Peyđamberler
8. ve şehidler birle kıopa. Kıāle’s-şeyĥ kıaddesallāhu sırrahu’l-‘azīz
9. eger pāk ‘itikādıla Hāzret-i Resūluň sūnnetine ittībā’
10. eđüp ‘amel riyāsuz ihlaşıla kılsaň ümizdür ki iki
11. cihānda murāduña eşişesin. Du‘ā’ budur:
12.
13.
14.
15. ²²⁸

²²⁷ "Ya Resulullah Allah'ın sana selāmi var. Bu dua sana ve ümmetine Allah'ın hediyesidir."

1.	أَجْرًا مِنَ النَّارِ يَعْفُوكَ يَا حَبِيبُ	سُبْحَانَكَ يَا لَطِيفَ تَعَالَيْتَ يَا خَبِيرُ
2.	أَجْرًا مِنَ النَّارِ يَعْفُوكَ يَا حَبِيبُ	سُبْحَانَكَ يَا أَوَّلَ تَعَالَيْتَ يَا آخِرُ
3.	أَجْرًا مِنَ النَّارِ يَعْفُوكَ يَا حَبِيبُ	سُبْحَانَكَ يَا ظَاهِرَ تَعَالَيْتَ يَا ظَنِينُ
4.	أَجْرًا مِنَ النَّارِ يَعْفُوكَ يَا حَبِيبُ	سُبْحَانَكَ يَا قَدِيرَ تَعَالَيْتَ يَا حَبِيبُ
5.	أَجْرًا مِنَ النَّارِ يَعْفُوكَ يَا حَبِيبُ	سُبْحَانَكَ يَا حَيَّ تَعَالَيْتَ يَا قَيُّومُ
6.	أَجْرًا مِنَ النَّارِ يَعْفُوكَ يَا حَبِيبُ	سُبْحَانَكَ يَا قَرِيبَ تَعَالَيْتَ يَا رَقِيبُ
7.	أَجْرًا مِنَ النَّارِ يَعْفُوكَ يَا حَبِيبُ	سُبْحَانَكَ يَا رَافِعَ تَعَالَيْتَ يَا رَفِيعُ
8.	أَجْرًا مِنَ النَّارِ يَعْفُوكَ يَا حَبِيبُ	سُبْحَانَكَ يَا حَبِيبَ تَعَالَيْتَ يَا حَاطِقُ
9.	أَجْرًا مِنَ النَّارِ يَعْفُوكَ يَا حَبِيبُ	سُبْحَانَكَ يَا قَيُّومَ تَعَالَيْتَ يَا قَدِيمُ
10.	أَجْرًا مِنَ النَّارِ يَعْفُوكَ يَا حَبِيبُ	سُبْحَانَكَ يَا مُعْطَى تَعَالَيْتَ يَا سَمِيعُ
11.	أَجْرًا مِنَ النَّارِ يَعْفُوكَ يَا حَبِيبُ	سُبْحَانَكَ يَا عَظِيمَ تَعَالَيْتَ يَا بَاقِي
12.	أَجْرًا مِنَ النَّارِ يَعْفُوكَ يَا حَبِيبُ	سُبْحَانَكَ يَا قَائِمَ تَعَالَيْتَ يَا مَا نَعُ
13.	أَجْرًا مِنَ النَّارِ يَعْفُوكَ يَا حَبِيبُ	سُبْحَانَكَ يَا رَحْمَنَ تَعَالَيْتَ يَا رَحِيمُ
14.	أَجْرًا مِنَ النَّارِ يَعْفُوكَ يَا حَبِيبُ	سُبْحَانَكَ يَا سَمِيعَ تَعَالَيْتَ يَا بَصِيرُ
15.	229 أَجْرًا مِنَ النَّارِ يَعْفُوكَ يَا حَبِيبُ	سُبْحَانَكَ يَا جَلِيلَ تَعَالَيْتَ يَا جَبِيلُ

²²⁸ Münezzehsin ey bütün kâmil sıfatlarla vasıflanan Allah! Yücesin, ey dünyada mümin kafir ayırt etmeden rızıklarını veren Rahman! Affınla bizi Cehennemden kuru ya Mücir! Münezzehsin ey şefkat ve merhamet sahibi Rauf! Yücesin ey rahmeti her şeyi ihata eden Rahim! Affınla bizi Cehennemden kuru ya Mücir!

²²⁹ Münezzehsin, ey kullarına iyilik ve merhamet eden Latif! Yücesin ey her şeyden haberdar olan, her şeyi her yönü ile bilen Habir! Affınla bizi Cehennemden kuru ya Mücir! Münezzehsin, ey başlangıcı olmayan ve her şeyden evvel var olan Evvel! Yücesin, ey sonu olmayan ve her şeyden sonra da varlığı devam eden Âhir! Affınla bizi Cehennemden kuru ya Mücir! Münezzehsin, ey varlığı her şeyden daha aydın olan Zâhir! Yücesin, ey her şeyin iç yüzünü bilen Bâtın! Affınla bizi Cehennemden kuru ya Mücir! Münezzehsin ey her şeye gücü yeten Kadir! Yücesin, sonsuz şan ve şeref sahibi olan Mecid! Affınla bizi Cehennemden kuru ya Mücir! Münezzehsin, ey hakiki hayat sahibi olan Hayy! Yücesin ey her şeyi ayakta tutan ve koruyan Kayyûm! Affınla bizi Cehennemden kuru ya Mücir! Münezzehsin ey her şeye her şeyden daha yakın olan Karîb! Yücesin, ey gören, murakebe eden ve bütün varlığı nezareti altında tutan Rakib! Affınla bizi Cehennemden kuru ya Mücir! Münezzehsin, ey her şeyi layık olduğu makama kaldıran, yükselten ve her şeyden üstün olan Rafi! Yücesin, her yönüyle yüce, yüksek olan, gönülleri iman ve irfan ışığı ile şurandıran, yüce hakikatlerden haberdar eden Refi! Affınla bizi Cehennemden kuru ya Mücir! Münezzehsin, ey O'na yalvaranların dualarına cevap veren Mucib! Yücesin, ey her şeyi koruyan, muhafaza eden, kıyamete kadar herkesin işlediği bütün amellerini kaydedip saklayan Hâfız! Affınla bizi Cehennemden kuru ya Mücir! Münezzehsin, ey her şeyi ayakta tutan ve koruyan Kayyûm! Yücesin, ey varlığının başlangıcı olmayan Kadim! Affınla bizi Cehennemden kuru ya Mücir! Münezzehsin ey nimetleri atâ eden Muti! Yücesin ey bütün sesleri işiten Semi! Affınla bizi Cehennemden kuru ya Mücir! Münezzehsin, akla sığmaz azamet sahibi Âzim! Yücesin, ey sonu olmayan ebedi Baki! Affınla bizi

33(b)

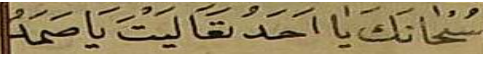
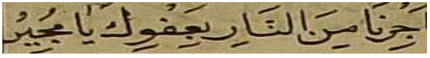
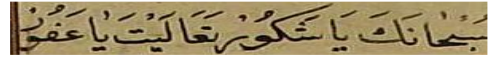

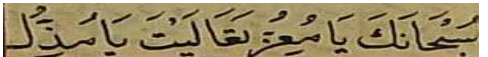
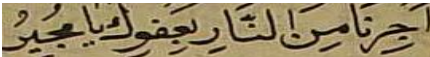

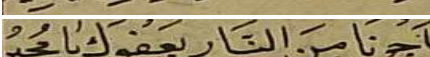

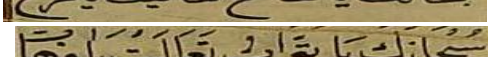

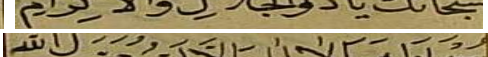

1. سُبْحَانَكَ يَا عَلِيمُ تَعَالَيْتَ يَا حَكِيمُ | أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا جَبِيرُ
2. سُبْحَانَكَ يَا وَاقِعِي تَعَالَيْتَ يَا كَافِي | أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا جَبِيرُ
3. سُبْحَانَكَ يَا قَادِرُ تَعَالَيْتَ يَا مُتَعَدِّدُ | أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا جَبِيرُ
4. سُبْحَانَكَ يَا حَاتِئًا تَعَالَيْتَ يَا مَتِنًا | أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا جَبِيرُ
5. سُبْحَانَكَ يَا مَالِكُ تَعَالَيْتَ يَا مَالِكُ | أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا جَبِيرُ
6. سُبْحَانَكَ يَا سُبُوْحُ تَعَالَيْتَ يَا تَدْوِي | أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا جَبِيرُ
7. سُبْحَانَكَ يَا قَابِضُ تَعَالَيْتَ يَا بَاطِنُ | أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا جَبِيرُ
8. سُبْحَانَكَ يَا مُؤَمِّدُ تَعَالَيْتَ يَا مُهَيِّدُ | أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا جَبِيرُ
9. سُبْحَانَكَ يَا عَزِيزُ تَعَالَيْتَ يَا مَسْمِيْعُ | أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا جَبِيرُ
10. سُبْحَانَكَ يَا جَبَّارُ تَعَالَيْتَ يَا مُتَكَبِّرُ | أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا جَبِيرُ
11. سُبْحَانَكَ يَا خَالِقُ تَعَالَيْتَ يَا بَارِي | أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا جَبِيرُ
12. سُبْحَانَكَ يَا غَنِي تَعَالَيْتَ يَا مُغْنِي | أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا جَبِيرُ
13. سُبْحَانَكَ يَا رَازِقِي تَعَالَيْتَ يَا فَضْلُ | أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا جَبِيرُ
14. سُبْحَانَكَ يَا كَبِيرُ تَعَالَيْتَ يَا مُتَعَالِ | أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا جَبِيرُ
15. ²³⁰ سُبْحَانَكَ يَا غَافِرُ تَعَالَيْتَ يَا عَفْوًا | أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا جَبِيرُ

Cehennemden kuru ya Mücir! Münezzehsin, ey varlığı kendinden olan ve her şeyi kudretiyle ayakta tutan Kaim! Yücesin, ey bazı şeylerin meydana gelmesine mani olan izin vermeyen Mani! Affınla bizi Cehennemden kuru ya Mücir! Münezzehsin, ey dünyada mümin kafir ayırt etmeyen Rahman! Yücesin, ey ahirette ancak müminlere merhametli olan Rahim! Affınla bizi Cehennemden kuru ya Mücir! Münezzehsin, ey bütün sesleri işten Semi! Yücesin ey her şeyi hakkıyla gören Basir! Affınla bizi Cehennemden kuru ya Mücir! Münezzehsin ey büyüklük ve yücelik sahibi Celil! Yücesin, ey nihayetsiz ve kusursuz güzellik sahibi Cemil! Affınla bizi Cehennemden kuru ya Mücir!

²³⁰ Münezzehsin ey her şeyi bilen Alîm! Yücesin, ey her şeyi bilip buna göre emir ve yasaklar koyan hikmet sahibi Hakîm! Affınla bizi Cehennemden kuru ya Mücir! Münezzehsin, ey her verdiği vadine vefa gösteren Vafi! Yücesin, ey O'na sığınan müminlere her işlerinde ve hallerinde kifayet eden Kafi! Affınla bizi Cehennemden kuru ya Mücir! Münezzehsin ey her şeye kudreti yeten Kadir! Yücesin, ey sonsuz iktidar sahibi Muktedir! Affınla bizi Cehennemden kuru ya Mücir! Münezzehsin, ey mahlukatına rahmet eden Hannan! Yücesin, ey kullarına nihayetsiz iyilik eden Mennan! Affınla bizi Cehennemden kuru ya Mücir! Münezzehsin, ey mülkün yegane sahibi Mâlik! Yücesin, ey sonsuz saltanat sahibi Melik! Affınla bizi Cehennemden kuru ya Mücir! Münezzehsin ey bütün noksan sıfat ve vasıflardan uzak olan Subhuh! Yücesin ey bütün kusurlardan pak olan ve her şeyi pak eden Kuddûs! Affınla bizi Cehennemden kuru ya Mücir! Münezzehsin, ey günah işleyerek kalplerini zulmetlere boğan kimseleri yüksek hakikatlerden mahrum eden Kâbid! Yücesin, ey gece-gündüz tövbe edenlere merhamet elini uzatan ibadet ufkunda bütün varlığı ile O'na yönelenlere gizli hakikatleri beyan eden, dostlarından başka hiç kimsenin aşına olmadığı sırlarını açıp yayan Bâsit! Affınla bizi Cehennemden kuru ya Mücir! Münezzehsin, ey kalplerde iman nurunu yandıran ve kullarına itminan veren Mümin! Yücesin, ey görüp nezaretinde tutan Müheymin! Affınla bizi Cehennemden kuru ya Mücir! Münezzehsin, ey izzet ve azamet sahibi Aziz! Yücesin, ey bazı işlerin meydana gelmesine mani olan Mani! Affınla bizi Cehennemden kuru

34(a)

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

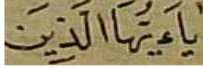
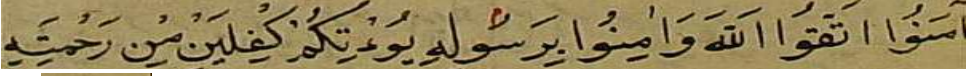
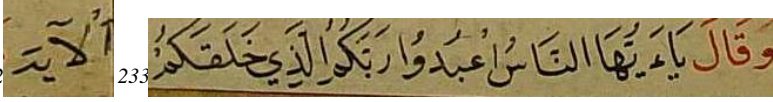
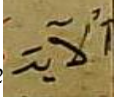
11. ²³¹

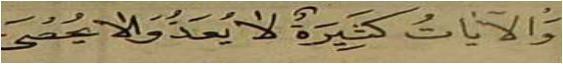

12. Kāle'ş-şeyhu ẓaddesallāhu raḥmetullahi 'aleyhi'l-maḳāmü'l-evvel

ya Mücir! Münezzehsin ey istediğini mecbur ettiren Cebbar! Yücesin, ey kendi kendine büyük olan Mütekebbir! Affınla bizi Cehennemden korusun ya Mücir! Münezzehsin, ey her şeyi yaratıp kudret ve ilmine ayna eden Halik! Yücesin, ey yarattıklarına birbirinden ayrı şekil veren Bâri! Affınla bizi Cehennemden korusun ya Mücir! Münezzehsin ey hiçbir şeye ihtiyacı olmayan ve hakiki zengin olan Gani! Yücesin, ey muhtaç olanları rahmet hazinesinden maddi ve manevi zenginliklere kavuşturan Muğni! Affınla bizi Cehennemden korusun ya Mücir! Münezzehsin ey her rızka muhtaç canlının rızkını münasip vakitte tam layığı ile veren Razık! Yücesin ey herkesi layık olduğu dereceye yücelten ve üstün kılan Mufaddî! Affınla bizi Cehennemden korusun ya Mücir! Münezzehsin, ey her şeyden ve herkesten büyük olan Kebir! Yücesin ey meleklerin, peygamberlerin ve salih kulların yüceliğini vasfetmekten aciz oldukları yüce olan Müteâl! Affınla bizi Cehennemden korusun ya Mücir! Münezzehsin ey kullarının günahlarını bağışlayan Gafîr! Yücesin ey yarattığı kullarının hayatlarını israf edip günaha daldıktan sonra pişman olup tövbe ettikleri zaman onları muhakeme etmeden affeden Gaffâr! Affınla bizi Cehennemden korusun ya Mücir!

²³¹ Münezzehsin, ey zat, sıfat ve fiilinde ortağı olmayan Ehad! Yücesin, ey hiçbir şeye muhtaç olmayan ve herkesin ona muhtaç olduğu Samed! Affınla bizi Cehennemden korusun ya Mücir! Münezzehsin ey hakkıyla şükredilmeye layık olan Şekûr! Yücesin, ey O'na karşı olmuş isyan ve günahların büyük küçük olmasına bakmadan tövbe ile bağışlayan Gafûr! Affınla bizi Cehennemden korusun ya Mücir! Münezzehsin, ey O'nun emirlerine riayet edip nehiyelerinden ictinab edenleri izzetli kılan Muiz! Yücesin, ey O'na iman getirmeyip günah deryasında boğulanları zelill eden Muzill! Affınla bizi Cehennemden korusun ya Mücir! Münezzehsin ey zat, sıfat ve fiillerinde ortağı olmayan Ferd! Yücesin, ey varlık, isim ve sıfatları ile tek olup ortağı, benzeri olmayan Vitr! Affınla bizi Cehennemden korusun ya Mücir! Münezzehsin ey adalet sahibi Adl! Yücesin, ey O'na resulüne ve müminlere karşı düşmanlık edenleri kahreden Kahrî! Affınla bizi Cehennemden korusun ya Mücir! Münezzehsin ey hayırları veren, kalpleri iman ve İslam nuruna açan Fettah! Yücesin, ey müminleri İslam ve cennet nimetlerine ve rahatlığa kavuşturan Mertah! Affınla bizi Cehennemden korusun ya Mücir! Münezzehsin ey tövbeleri kabul eden Tevvâb! Yücesin, ey bağış ve ihsanı bol olan Vehhâb! Affınla bizi Cehennemden korusun ya Mücir! Münezzehsin ey Celal ve Kerem sahibi! Affınla bizi Cehennemden korusun ya Mücir! Münezzehsin ey "La İlahe İllallah Muhammedün Resulullah" kelimesini bize lütfeden. Affınla bizi Cehennemden korusun ya Mücir! Ve Sallallahu alâ seyyidînâ Muhammedin ve alâ alihi't-tayyibîne't-tahiri ecm'ain.

13. fi beyāni'l- ĩmān el- ĩmānu kāle Allāhu celle celā luh
14.
15. ²³² ²³³

34(b)

1. ħāzret-i resūl şallallāhu
2. ‘aleyhi vesellem su'al kıldılar ĩmān nedür deyu ħāzret-i resūl
3. şallallāhu ‘aleyhi vesellem buyurdu kim
4.
5. ²³⁴ Bu kelimelere ve bu āyetlere

inandum,

6. dēyüp ‘ilmile ‘amel kılmayınca ĩmānı kāmil olmaz.
7. Pes gerekdür kim Allāhuş buyuruğı Kelām-ı Qādĩmine
8. ĩmān getürüp ‘ilmile ‘ameline meşğul olmağ gerek.
9. İbrāhim gibi istidlāl etmek gerek. Qalallāhü tebāreke
10. ve te‘ālā
11. ²³⁵ Ve taqvā tonını geymek gerek.
12. ²³⁶ Bu zikir olıcağ yedi ulu
13. şıfatları bilmek gerek. ‘İlmile ‘amel kıлмаđ gerek. Andan sonra
14. ĩmānı dürüst olur. Allāhü te‘ālā setr-i ‘avretiçün
15. ton verdi. Düşmandan şaқlanmađ için demür ton verdi.

²³² "Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve Peygamberine inanın ki O size rahmetinden iki kat versin." (Hadid, 28)

²³³ " Ey insanlar! Sizi ve sizden öncekileri yaratan Rabbinize kulluk ediniz." (Bakara, 21)

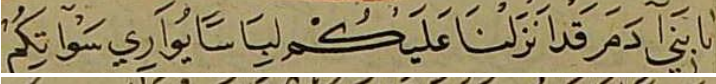
²³⁴ "Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe ve hayır ve şerrin Allah'tan olduğuna inandım, demendir." (Buharî, İman,4.)

²³⁵ "Böylece biz, kesin iman edenlerden olması için İbrahim'e göklerin ve yerin melekûtunu gösteriyorduk. (En'am, 75)

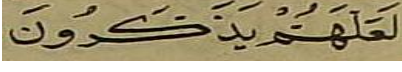
²³⁶ "Takvâ elbisesi...İşte o daha hayırlıdır" (A'raf, 26)

35(a)

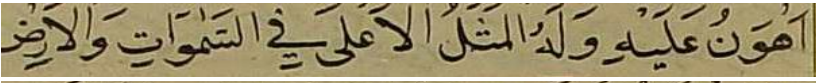
1. Fısk [u] fücür küfürden şaklanmağışun taq̄vāyı v̄erdi.
2. Perverdigār minnet kıılır. Kıur'ānda ħaber v̄erür. Buyurur kim:

3.

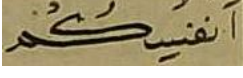
4.

5. ²³⁷ taq̄vā tonunuğ erişı İmāndan

6. arkaç istidlāldür

7.

8.

9. ²³⁸ Bununuğ içinde yēdi nişān varıdı.

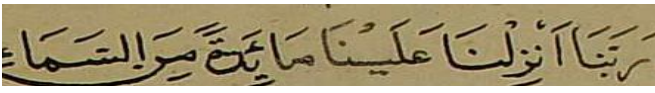
10. Şıfatlardur, mürıdlik, kıādirlik, 'ālimlik, mütেকellimlik,
11. ħālıklık, başırlık, semī'lik. Bārılığı birliğı bu yēdi ulu
12. şıfatlarını bildürmek diledi. 'İsāyı atasuz yaratdı.
13. İrādeti zāhir oldu. Kıādirliğı, mütেকellimliğı birle 'İsāya

14. ol dēdi, oldu.

15. ²³⁹

35(b)

1. ħālıklığı hem zāhir oldu. Başırlığı bile 'İsā dilek

2. diledi. Eyitdi ²⁴⁰

3. Semī'lığı zāhir oldu. Dileğın v̄erdi. Bārılığı, kıādirliğı

4. bilindi. Birliğı ħākıķī-durur amma bizler mecāzīlerüz. Mecāzī

²³⁷ "Ey Adem oğulları! Size ayıp yerlerinizi örtecek giysi, süslenecek elbise yarattık. Takvâ elbisesi... İşte o daha hayırlıdır. Bunlar Allah'ın ayetlerindedir. Belki düşünüp öğüt alırlar (diye onları indirdi)." (A'raf, 26)

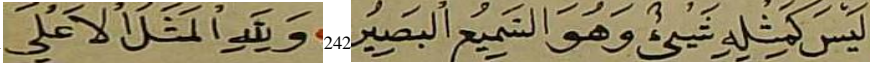

²³⁸ "Yaratmaya başlayan, sonra onu tekrarlayan O'dur ki bu O'nun için pek kolaydır. Göklerde ve yerde (tecelli eden) en yüce sıfat O'nundur. O mutlak güç ve hikmet sahibidir. Bakın, Allah size kendinizden bir temsil getirmektedir." (Rum, 27-28)

²³⁹ "Allah nezdinde İsa'nın durumu Adem'in durumu gibidir. Allah onu topraktan yarattı. Sonra ona 'Ol' dedi ve oluverdi." (Âl-i İmran, 59)

²⁴⁰ "Ey Rabbimiz! Bize gökten bir sofrayı indir." (Mâide, 114)

5. maḥlūka on nesne olmayınca mecāzī maḥlūk olmağa
6. şālih olmaz. Ten, cān, ata, ana, ta'ām, şarāb, gece, gündüz
7. hareket, sükūn. Allāh te'ālā bir-dürür. Birliği özge birlere
8. beñzemez. Cihāndan münezzeḥ, mişālī yok şerīki yok.

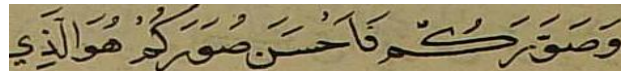
9. ²⁴¹ ²⁴²

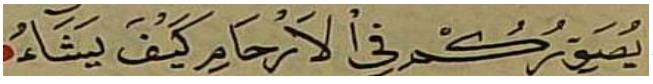
10. ²⁴³

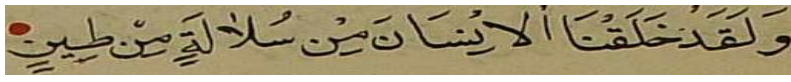
11. Ḥaқиқatin bileyim deşen, 'aқıl taḥarrī kılmaz. Şıfatın bāri
12. zikir ętmek revādur. Velī zātında fikir ętmek ḥaḫādur.
13. Allāhü te'ālā cellecelaluh bir cevher yaratdı. Bir kez heybet
14. nazarın kıldı. Cevher eridi, şu oldı. Köpüğinden
15. yeri yaratdı. Buğından gökleri yaratdı. Mevcinden

36(a)

1. tāğları yaratdı. Bundan daḫı taşsuğıraқ, murdār şudan
2. sülāle-i ғinden olan ādemīye görklü şüret

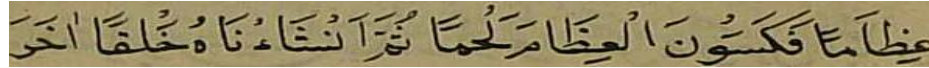
3. verdi.

4. ²⁴⁴ Yedi ḥāl üzere

5. kıldı.

6.

7.

8.

9. ²⁴⁵ deyü buyurdı. Seni

²⁴¹ "En yüce sıfatlar ise Allah'a aittir." (Nahl, 60)

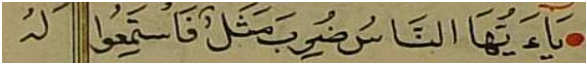
²⁴² "O'nun benzeri hiçbir şey yoktur. O işitendir, görendir." (Şūra, 11)

²⁴³ "Allah için emsal göstermeyin. Çünkü Allah bilir, siz ise bilmezsiniz." (Nahl, 74)

²⁴⁴ "Sizi şekillendirdi ve şekillerinizi de güzel yaptı." (Teğabun, 3) "Rahimlerinde sizi dilediği gibi şekillendiren O'dur." (Âl-i İmran, 6)

²⁴⁵ "Andolsun biz insanı, çamurdan (süzülüp çıkarılmış) bir özden yarattık. Sonra onu sağlam bir karargâhta nutfe haline getirdik. sonra nutfeyi alaka (aşlanmış yumurta) yaptık. Peşinden, alakayı, bir parçacık et haline soktuk; bu bir parçacık eti kemiklere (iskelete) çevirdik; bu kemikleri etle

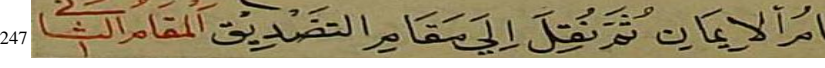
10. anlaşın bilsün deyü bu kendüyi birleyenlere

11. mişâl beyân kıldı.

12.

13.

14.

15.

El-maḳāmü's-şānī

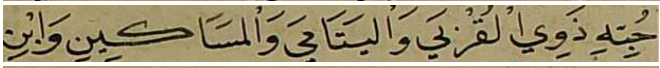
36(b)

1. fî beyānū'l-taşdīk. Taşdīk tamāmlığı on şart birle olur.

2. Allāhü te'ālā Kelām-ı Qadīmide haber verüp buyurdı kim:

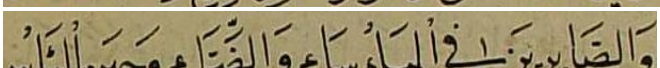
3.

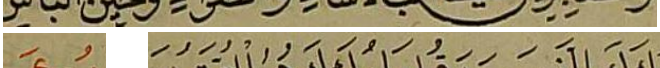
4.

5.

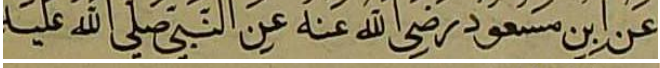
6.

7.

8.

9.

10.

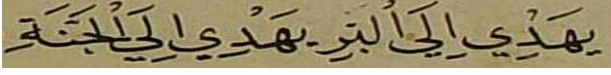
11.

kapladık. Sonra onu başka bir yaratılışla insan haline getirdik. Yapıp yaratanların en güzeli olan Allah pek yücedir. " (Mü'minûn, 12-14)

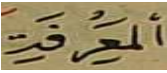
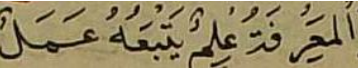
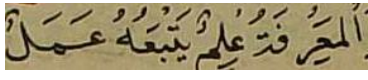
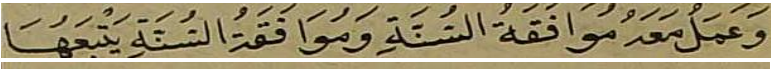
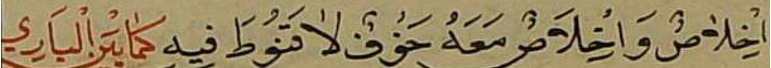
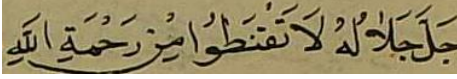
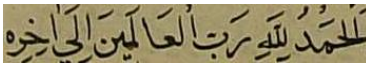
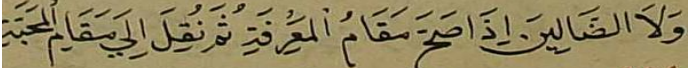
²⁴⁶ "Ey insanlar! (Size) bir misal verildi; şimdi onu dinleyin: Allah'ı bırakıp da yalvardıklarınız (taptıklarınız) bunun için bir araya gelseler bile bir sineği dahi yaratamazlar. Sinek onlardan bir şey kapsa, bunu ondan geri de alamazlar. İsteyen de aciz kendinden istenen de." (Hac, 73)

²⁴⁷ Şayet müridin "iman" makamı böylece tamam olsa bundan sonra, "Tasdik" makamına naklolunur.

²⁴⁸ "İyilik, yüzlerinizi doğu ve batı tarafına çevirmeniz değildir. Asıl iyilik, o kimsenin yaptığıdır ki, Allah'a, ahiret gününe, meleklerle, kitaplara, Peygamberlere inanır, (Allah'ın rızasını gözeterek), yakınlarla, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara, dilenenlere ve kölelere sevdiği maldan harcar, namaz kılar, zekat verir. Antlaşma yaptığı zaman sözlerini yerine getirir. Sıkıntı, hastalık ve savaş zamanlarında sabreder. İşte doğru olanlar, bu vasıfları taşıyanlardır. Müttakiler ancak onlardır!" (Bakara, 177)

12. ²⁴⁹ Şeyh nehricevrī
 13. eydür: *rahmetullahi's-sıdık muvafakati'l-ḥakki fi's-sirri ve'l-'alāniyyeti*
- 250
14. Bu hadisler, bu naşihatlar birle 'amel kılsañ zāhirüñ bāṭınun
 15. ḥakķıla olsa taşdıķ tamām olup ma'rifete lāyık

37(a)

1. olursın.
2. el-maķāmü's-şālîş fi beyānü'l-ma'rifeti ķāle'ş-şeyhu
3. rahmetullahi 'aleyh ²⁵¹ şeyh
4. cüneyd eydür rahmetullahi 'aleyh
5.
6.
7. ²⁵² Bilgil kim, bildüm
8. demek birle bilmek tamām olmaz. 'Ārif olmağa yēdi şart
 9. gerekdür: ḥamd, ceħd, ḥavf, recā, tevekkül,²⁵³ ihlāş,
 10. istikāmet. Andan soñra ma'rifet tamām olur. Bu
 11. aḥlāk-ı maḥmüde bir kimesnede tamām olsa 'ārif
12. ḥaķ adanır. Ḥaķ ḥaber verür:
13. ²⁵⁴

²⁴⁹ İbn-i Mesud'un rivayetinde Peygamber efendimiz (sav) şöyle buyurmuştur: "Sizin için doğruluğu tavsiye ederim. Doğruluk iyiliğe götürür, iyilik de cennete götürür." (Müslim, Birr, 105; Buharî Edeb, 69; Ebu Dâvûd, Edeb, 80; Tirmizî, Birr, 46.)

²⁵⁰ⁿ Doğruluk, gizlide de açıkta da Hakk'a uymaktır."

²⁵¹ "Marifet kalb hayatının ilim ile beraber olmasıdır."

²⁵² "Marifet, amele tabi olan ilimdir. Amel ise sünnete muvafakattır. Sünnete muvafakatta ihlaslı olmak vardır. İhlas ise havf ilemdir. Ancak onda ümitsizlik yoktur."

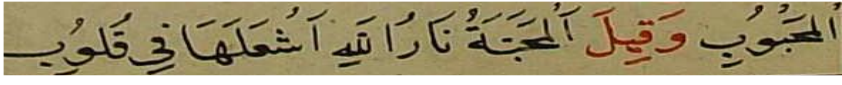
Allah'ın ayette açıkladığı gibi : "Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin." (Zümer, 53)

²⁵³ Metinde tevekkel şeklinde yazılmıştır.

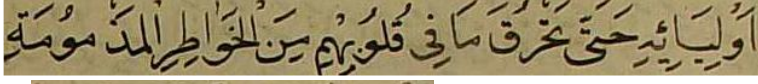
²⁵⁴ "Bütün hamdler, övgüler alemlerin rabbi Allah'adır. O Rahmân'dır, Rahîm'dir. Din gününün, hesap gününün tek hâkimidir. Yalnız sana ibadet eder, yalnız senden medet umarız! Bizi doğru yola, sana

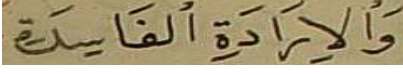

14. el-makāmü'r-rābia ' fi beyānū'l-muḥabbeti

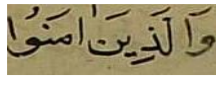
15.

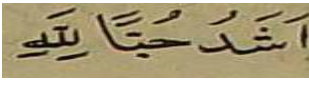
37(b)

1.

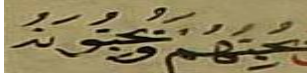
2. ²⁵⁵ Kaçan bir kılta buncılayın

maḥabbet olsa

3. Haḫ te 'ālā ol ḫuluḫ maḥabbetini öger.

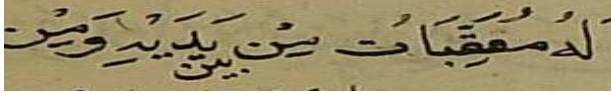
4. ²⁵⁶ Bu 'aceb degil. Zīrā Haḫ te 'ālā bu

5. ḫulını sever. Bu ḫul Haḫḫımı sever. Ḳavlūhu te 'ālā ²⁵⁷

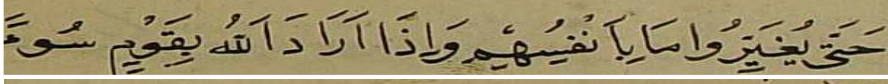

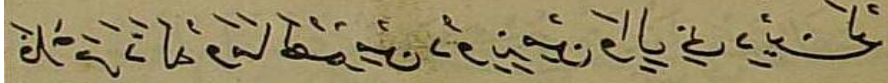
6. Haḫ te 'ālā ḫulını şaḫlamağa feriştehler gönderür. Süre-i R 'ad

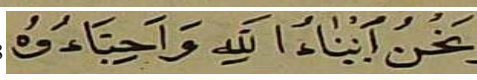
7. içinde nitekim buyurdi:

8.

9.

10.

11. ²⁵⁸ Haḫret-i Resül

doğru varan yola ilet! Nimet ve lütfuna mazhar ettiklerinin yoluna ilet! Gazaba uğrayanların ve sapkınlarınkine değil! Böylece "Marifet" makamı tamamlanmış olur, sonra da "Muhabbet" makamına geçilir.

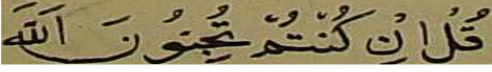
²⁵⁵ Âlim dedi ki: Muhabbet, sevenin sevdiğine tabi olmasıdır. Denildi ki: "Muhabbet, Allah'ın dostlarının kalbinde tutuşturduğu bir ateştir. Onunla kalblerindeki kötü duyguları (havatır) ve bozuk niyetleri yakar. "

²⁵⁶ "İman edenlerin Allah'a olan sevgileri ise (onlarınkinden) çok daha fazladır. " (Bakara, 165)

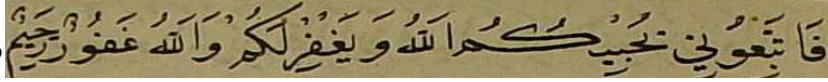
²⁵⁷ "Allah onları sever, onlar da Allah'ı severler." (Mâide, 54)

²⁵⁸ "Onun önünde ve arkasında Allah'ın emriyle onu koruyan takipçiler (melekler) vardır. Bir toplum kendilerindeki özellikleri değiştirenceye kadar Allah, onlarda bulunanı değiştirmez. Allah bir topluma kötülük diledi mi, artık onun için geri çevrilme diye bir şey yoktur. Onların Allah'tan başka yardımcıları da yoktur." (Ra'd, 11) "Yahudiler ve Hıristiyanlar 'Biz Allah'ın oğulları ve sevgilileriyiz' dediler" (Mâide, 18)

12. şallallāhü 'aleyhi vesellem buyurdu kim: Eger Tanrı
13. severseñiz Tanrı fermānı oldur kim baña uyuñ.
14. Tanrı Ğafur Raḥīm padşāhdur. Yazuqlarunuzu

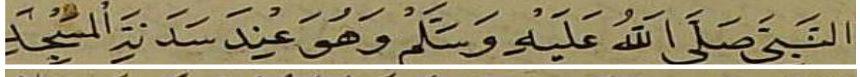
15. yarlığar. Nitekim buyurdu:

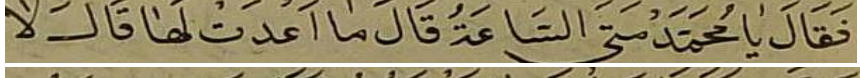
38(a)

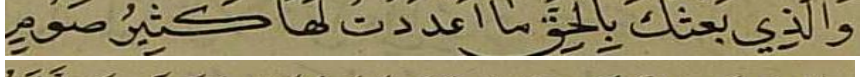
1. ²⁵⁹

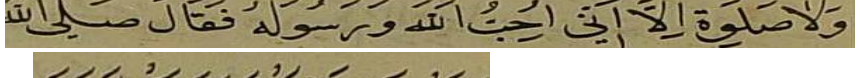
2. Eger peygamber 'aleyhi's-şalāt ve's-selāmı severseñ
3. uçmağda bile olursın inşā'allāhü te'ālā. Ve 'an

4. Enis İbn Mālik rażıallāhü anh

5.

6.

7.

8.

9. ²⁶⁰ Şeyḫ ḳaddesallāhu rūḫa

10. 'azizlerden birisi eydür, bir mü'min öldi yumağa kaçd
11. ḳıldum. Yurken gözün açdı. Baña baḳdı. Gülebaşladı.
12. Ben eyitdüm: Yā āḫī diriseñ tırıgel, ölü iseñ
13. ḳayduñı cihazunı görelüm. Eyi[t]di: Ey ḳarındaş Tanrınun
14. muḫib ḳulları ölmez. İbrahim Şeybānī eydür: Bir 'aziz
15. vefāt etdi. Yumağa başladum. Gözini açdı. Ben eyitdüm:

²⁵⁹ "(Resulüm) de ki: Eger Allah'ı seviyorsanız, bana uyunuz ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah son derece bağışlayıcı ve esirgeyicidir. (Âl-i İmran, 31)

²⁶⁰ Bir bedevi Arap, Peygamber efendimizin yanına geldi. Peygamber efendimiz o anda Kâbe hizmetçisinin yanındaydı.

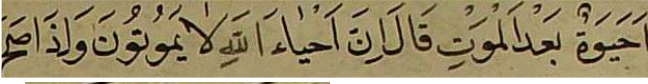
Bedevi: "Ya Muhammed kıyamet ne zamandır?" diye sordu.

Resulullah: "Ahiret için ne hazırladın?" dedi.

Bedevi: Hayır vallahi ahiret için öyle oruçtan, namazdan çok şey hazırlamadım, ancak ben Allah'ı ve Peygamberini seviyorum." dedi.

Resulullah (sav): "Sen sevdiğinle berabersin." diye cevap verdi. (Buharî, Edeb, 96; Müslim, Birr, 161-163)

38(b)

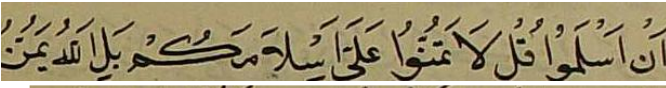
1.

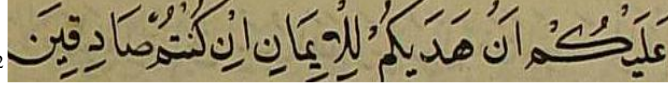
2. ²⁶¹ El maḳāmü'l-hāmis fî beyāni'l-minnet.

Mü'min

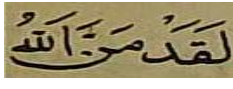
3. gerekdür kim her ne 'amel-i şālih kim kıılır anı Haḳ te'ālā
4. üzerine minnet dutmaḳ gerek. Ba'zı aşḫāb-ı İslāma
5. geldüklerini Peygamber ḫazretine şallallāhü 'aleyhi vesellem

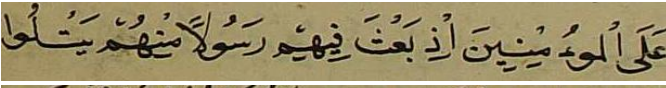
6. minnet kııldırısı āyet geldi kim:

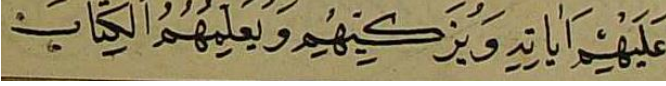
7.

8. ²⁶²

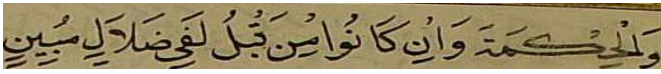
9. Haḳ te'ālānuḡ yine bir ulu minneti vardır. Şükrini yerine
10. getürmek gerek sin. on sekiz biḡ 'ālemüḡ faḫri
11. ḫabibini saḡa şefā'atci kııldı. Senüḡçüḡ toḡrı
12. yola ḳulaḡuz kıılırdı. Minnet dut. Ḥamdu senābirle

13. zikir kııl. Ḳāle Allāhü tebāreke ve te'ālā

14.

15.

39(a)

1. ²⁶³ Haḳ

2. te'ālā nimetinüḡ minnetine nihāyet yokdur. Luṭf [u] keremi ḳullarına
3. üküşdür. Ni'metlerinüḡ ḫesābın 'aḳıllar idrāk kıılmaz. Düyüp

²⁶¹ "Öldükten sonra dirildin mi?" dedim. "Allah'ın dostları asla ölmezler" dedi. Böylece "Muhabbet" makamı tamamlanmış olur ve "Minnet" makamına geçersin.

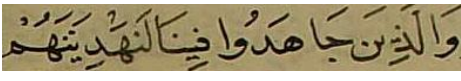
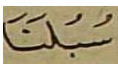
²⁶² "Onlar İslam'a girdikleri için seni minnet altına sokuyorlar. De ki: Müslümanlığınızı benim başıma kakmayın. Eğer doğru kimselerseniz bilirsiniz ki, sizi imana erdirdiği için asıl Allah size lütufta bulunmuştur." (Hucurat, 17)

²⁶³ "Andolsun ki içlerinden, kendilerine Allah'ın ayetlerini okuyan, (kötülüklerden ve inkârdan) kendilerini temizleyen, kendilerine Kitap ve hikmeti öğreten bir Peygamber göndermekle Allah, müminlere büyük bir lütüfta bulunmuştur. Halbuki daha önce onlar apaçık bir sapıklık içinde idiler." (Âl-i İmran, 164)

4. buyurdu kim:
5. ²⁶⁴ el-maḳāmü's-sādisü
6. fî beyāni'l-mücāhede
7.
8.
9. ²⁶⁵ Gerekdür kim mü'min muhlis kul muttaşıl bu
10. altı dürlü adūyıla ceng cihād etmek gerek.
11.
12. ²⁶⁶ şeyh ebū ḥaḥş nişabuṛi eydür raḥmetullah
13.
14.
15. ²⁶⁷ Kullar bizümüçün mücāhede kılsalar biz

39(b)

1. biz yetmiş maḳāmi anlara erzāni görüp toğrı yola hidāyet
2. eğerüz, dēyü buyurdu kim:
3. ²⁶⁸ Kāle's-şeyhu ḳaddesallāhu sırrahu'l-'azīz anlar nefslerini
4. ḫile birle tāt ḳıldururlarmış. Şeyh İbrāhim Temimī eydür:

²⁶⁴ "Allah'ın nimetini saymaya kalksanız, onu sayamazsınız. Hakikaten Allah çok bağışlayan pek esirgeyendir." (Nahl, 18) Böylece "Minnet" makamı tamamlanmış olsa "Mücāhede" makamına geçilir.

²⁶⁵ "Cihad, Allah'ın düşmanlarını kahretmektir. Hakikat cihadı ise sırrı Allah'tan başka her şeyden temizlemektir." Marifet ehli dedi ki: "Cihad altı çeşit düşmana karşı yapılır."

²⁶⁶ Nefsin düşmanı şehvettir. Kalbin düşmanı gaflettir. Ruhun düşmanı iltifattır. Yani Allah'tan başkasına meyletmektir.

²⁶⁷ "Kim Allah'a taat mücāhedesinde sabrederse, Allah da ona minnet rü'yetinin kapılarını açar. Onun kalbini iman lezzeti ile doldurur, zorlukları kolaylaştırır."

²⁶⁸ "Ama bizim uğrumuzda cihad edenleri elbette kendi yollarımıza eriştireceğiz. Hiç şüphe yok ki Allah iyi davrananlarla beraberdir. (Ankebut, 69)

5. rahmetullahi 'aleyhi, nefsüme eyitdüm ki ey nefis Hâk te'âlâ san'a

6. uçmağı kamu ni'metleri birle vërse nite kılayduñ?

7. ²⁶⁹ Eyitdi Hâk te'âlâ buyurduğı

8. gibi kim: ²⁷⁰

9. görklü tena'um kılaydum. Ben eyitdüm ey nefis ²⁷¹

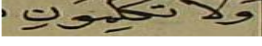

10. dëyüp tamuya kıoysa ne kılayduñ? Eyitdi feryād ve nevha

11. kılup ²⁷² Ve dañı

12. ²⁷³ dëyeydüm. Ben eyitdüm

13. ²⁷⁴ dëyü hitāb gelse ne kılayduñ? Dëdimise

14. nefsimün şākati kıalmadı ağıladı. Andan yavuz ne hāl ola

15. dëyüp zārī kıldı. Eyitdüm sa'adet yeñi esüp

40(a)

1. kılağun'a ²⁷⁵ hitābı

2. erişse ne kılayduñ, dëdüm. Nefsüm eyitdi kim devlet

3. sa'adet sa'adet haberi yetişdi dëyüp hīç nesneye

4. bakmayup dün ü ²⁷⁶ gün hālıkum kılluğın'ı kılu(ra)ram, dëyüp ne

görklü

5. naşīhat kılduñ dëyüp turıgeldi. Arı şahāret

²⁶⁹ "Gâfur ve Rahîm olan Allah'ın ikarmı olarak orada sizin için canlarınızın çektiğı her şey var ve istediğınız her şey orada sizin için hazırdır. (Fussilet, 31)

²⁷⁰ "O gün cennetlikler, gerçekten nimetler içinde saf'a sürerler. (Yasin, 55)

²⁷¹ "Ateş'e girin."

²⁷² "Rabbim! der, beni geri gönder; ta ki boş'a geçirdiğim dünyada iyi iş (ve hareketler) yapayım." (Mü'minûn, 99-100)

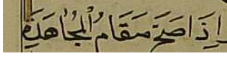
²⁷³ "Onlar orada: Rabbimiz! Bizi çıkar, (önce) yaptığımızın yerine iyi işler yapalım! diye feryad ederler." (Fatır, 37)

²⁷⁴ "Burada konuşmak yoktur."

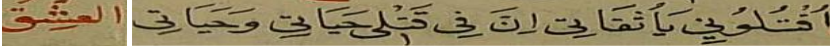
²⁷⁵ "Sen O'ndan hoşnut, O da senden hoşnut olarak Rabbine dön!" (Fecr, 28)

²⁷⁶ Metinde dün'i gün yazılmıştır.

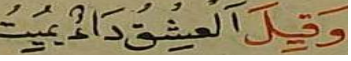
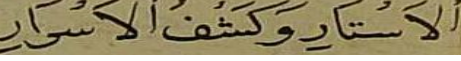
6.  d p ‘ibadet kılmağa başladı. Ey dost m c hede
7. bu  arıkıla olsa kamu m r d t esrei ‘ evk tda h şıl

8. olur. Bu naşihatlere c mlem ze bile d r.

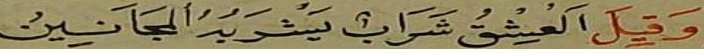
9. ²⁷⁷

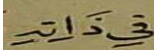
10. ²⁷⁸

11. ²⁷⁹

12. ²⁸⁰

13. ²⁸¹

14. ²⁸²

15. ²⁸³

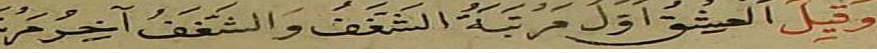

16.

40(b)

1. ²⁸⁴

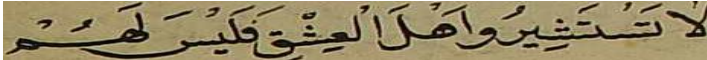

2.

3. ²⁸⁵ server-i ‘alem şallall h  ‘aleyhi vesellem ehl-i ‘ışka

4. meşveret  tmek yoşdur d y  buyurdu k le şallall h 

5. ‘aleyhi vesellem

²⁷⁷ "Böylece "M c hede" makamı tamamlanmış olsa, "Aşk" makamına geçer.

²⁷⁸ Yedinci makam aşkı beyan eder.

²⁷⁹ Ey Dostlarım! Beni öldürün,
 nk   l m mde hayatım vardır.
Benim hayatım  l m mdedir.
Ölümüm de hayatımdadır.

²⁸⁰ "Aşk perdeyi yırtmak, sırları açmaktır."

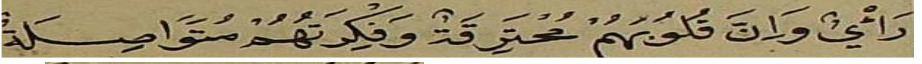
²⁸¹ Denildi ki: "Aşk  şığı öldüren derttir, ancak  şık bununla iftihar eder."

²⁸² Denildi ki: "Aşk, hastalıktır ve onun devası kendisindedir.

²⁸³ "Yine denildi ki: "Aşk şaraptır. Mecnunlar onu sevgi kadehi ile içerler de sonra köyler ve şehirler onlara dar gelir."

²⁸⁴ "Aşk muhabbetin en son derecesidir." diyenler olduğu gibi, "Muhabbet aşkın birinci derecesidir." diyenler de vardır.

²⁸⁵ Aşk "şegaf"ın birinci mertebesidir, denildi. "şegaf" aşkın son mertebesidir de denilmiştir.

6.

7. 286 ve kâle şallallâhü 'aleyhi vesellem

8.

9. 287 Kâle's-şeyhu rahmetullahi bu yedi maqâm Hazret-i

10. Resûl maqâmı-durur şallallâhü 'aleyhi vesellem. Bu yedi

11. maqâmlar meşâyihler hakkında revâ olur. İmâm olduklarıçun

12. şeyhe irâdet getürmek oldur kim şeyhi nekim dërse

13. taşdıķ eğe. Şeyh ne kadar kaçırrsa inkâr etmeye.

14. Yüz döndermeye. Eger oda gir dëse dağı gire.

15. Şeyhe imân getürmek budur

41(a)

1. 288 Nitekim Yusuf karındaşları atalarına eyitdiler.

2. Ol altı nesne bulardur: taşdıķ, ma'rifet, maħabbet, minnet,

3. mücâhede, 'ışķ. Bu maqâmlar ve bu yëtmiş maqâmlar dağı

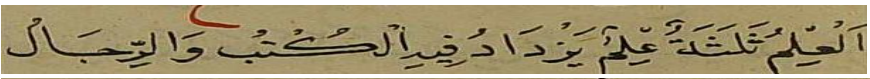
4. meşâyihler maqâmlarıdır. Bu yedi maqâm şeyhüm maqâmı-durur,

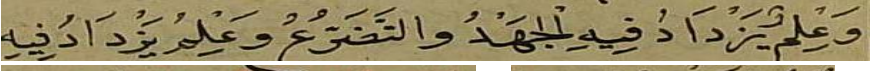
5. dëyü itikâd etmese iradeti dürüst olmaz. Egerçi

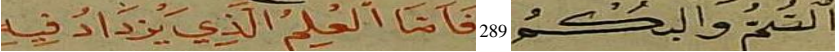
6. 'ilim dağı yolda hiçâbdur. Amma şeyh olan 'âlim gerekdür.

7. 'İlim bu yola 'azîm vesiledür. Eger câhil olsa, 'amel dağı

8. kılmasa irâdeti dürüst olmaz. kâle's-şeyh kâle ebü ya'qub

9.

10.

11. 289

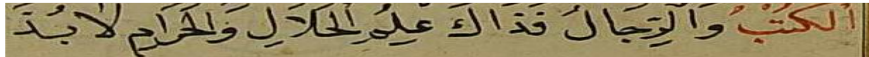
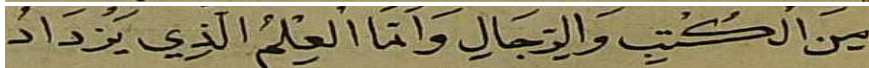
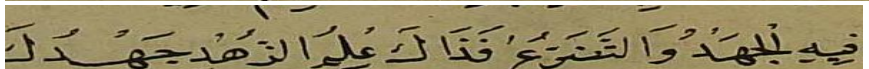
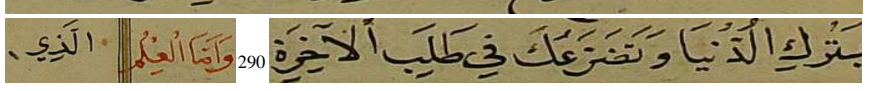
286 "Aşıklarla istişare etmeyin, çünkü onların bir fikri olmaz. Kalbleri yanmakta, sürekli efkâradırlar ve akılları ellerinden alınmıştır." buyurdu.

287 "Cennete girecek bazı kimseler vardır ki onların kalpleri kuş kalbi gibidir. Onlara aşıklar denilir."

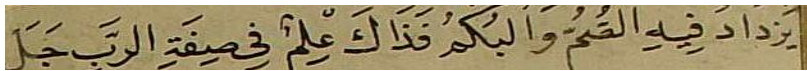
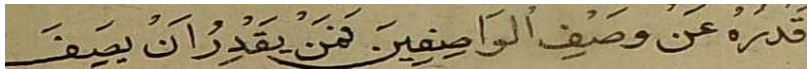
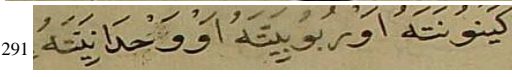
288 "Fakat biz doğru söyleyenler olsak da sen bize inanmazsın!" (Yusuf, 17)

289 "İlim üçtür: Birisi var ki onda ancak kitaplar ve rical artar. Bir ilim de var ki onunla cehd tazarru artar. Birisi de var ki onunla sağırlık ve dilsizlik artar."

12.
13.
14.
15.

41(b)

1.
2.
3. ²⁹² Bilki yétmiş

4. maḳām bu ‘ilm berekātı birle kesb olur. Her kim
5. bu ‘ilimsüz şeyhlik da ‘vāsını eṭse rast degil.
6. Cāhil şeyh birle put arasında hīç fark olmaz. Zīra
7. ikisi dahı muḍil olmaḳda berāberdür. Su’āl mürid şeyhe
8. secde kılmak revā olur mı? Cevāb *ḳāle*'ş-şeyhu ‘alā rahmetu
9. *ullahi ‘aleyhi ḳāle ḥaddešenā ‘abdullah bin ‘işmet ḳāle ḥaddešenā*
10. *‘abdullah bin ḥamīd ḳāle ḥaddešenā süleymān bin ḥarb ḳāle*

11.
12.
13.
14. ²⁹³ ḳāle

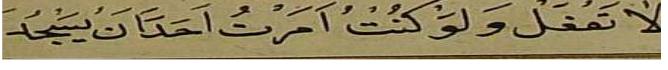
ṣallallāhü

²⁹⁰ "Kitap ve ricālın artmasına sebep olan ilim, helal ve haram (fıkıh) ilmidir. Bu ilim için kitap ve rical mutlaka gereklidir. Cehd ve tazarrunun artmasına vesile olan ilim ise zühd ilmidir. Cehdın dünyayı terk etmen için, tazarru'un da ahireti elde etmen için gereklidir.

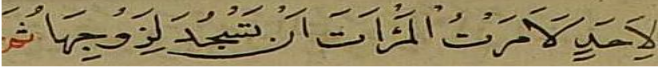
²⁹¹ Sağırılık ve dilsizliğin artmasına vesile olan ilim ise vafedenlerin vafetmesinden çok daha yüce olan Allah Teala'nın sıfatları ilmidir. Onun kadri vafedenlerin vafından yücedir. Onun mahiyetini, rububiyetini veya vahdaniyetini vafetmeye kimin gücü yeter ki?

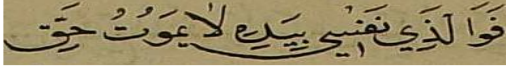
²⁹² Sağırılık ve dilsizliğin artmasına vesile olan ilim ise vafedenlerin vafetmesinden çok daha yüce olan Allah Teala'nın sıfatları ilmidir. Onun kadri vafedenlerin vafından yücedir. Onun mahiyetini, rububiyetini veya vahdaniyetini vafetmeye kimin gücü yeter ki?

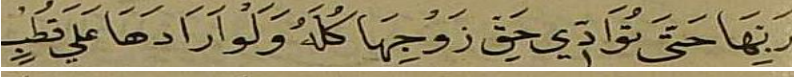

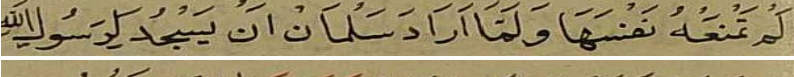
15. 'aleyhi vesellem

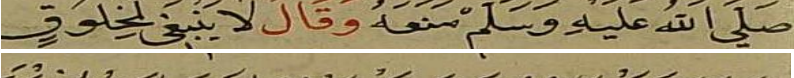
42(a)

1. 294 kâle şalli

2. Allāhü 'aleyhi vesellem

3.

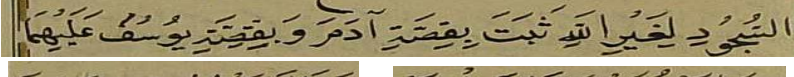
4.

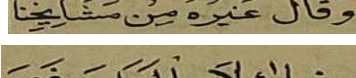
5.

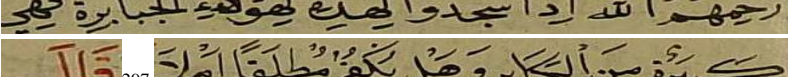
6.

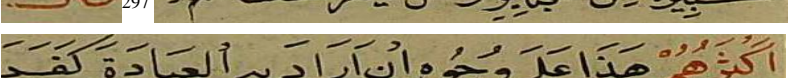
7. 295 kâle alā imām ebū manşūr māturidī

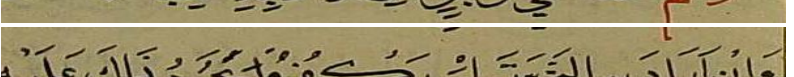
8. rahmetullah

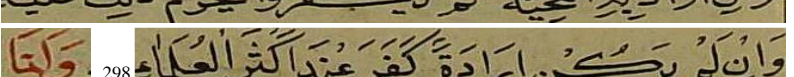
9.

10. 296 وَقَالَ عَنْهُ مِنْ مَشَاهِدِنَا

11.

12. 297 قَالَ

13.

14.

15. 298 وَتَنَا

²⁹³ Bir gün Muaz, Şam'a geldi. Şamlıların patriklerine ve piskoposlarına secde ettiklerini gördü. Kendisi de Nebi'nin (SAV) yanına gelince secde etmek istedi. Peygamber efendimiz ona : "Hayır, böyle yapma, şayet ben birinin diğerine secde etmesini isteseydim, kadınların kocalarına secde etmelerini emrederdim." dedi. (Ebû Dâvûd, Nikâh, 41; İbn Mâce, Nikâh, 4.)

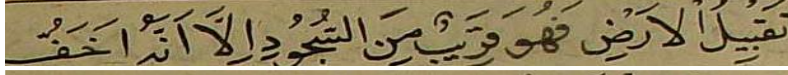
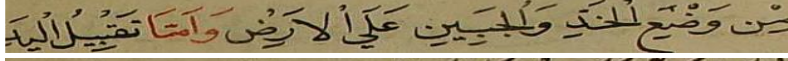
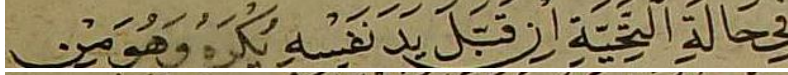

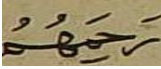
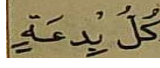
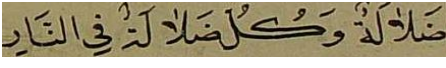
²⁹⁴ "Nefsimi kudret elinde tutana yemin olsun ki kadın kocasının hakkını eda etmeden Rabbinin hakkını eda etmiş olmaz. Kadın (deve sırtındaki) semere binmiş iken kocası nefsinin talep edecek olsa, kadın bu isteğe mani olmasın." (Abdurrezzâk, el-Musannef, XI, 301.)

²⁹⁵ Bir gün Selman Resulullah'a secde etmek istedi. Resulullah onu bundan men ederek: "Mahlukata secde edilmez, ancak Allah'a secde edilir. Eğer ben emretseydim kadının kocasına secde etmesini emrederdim." dedi. (Ebû Dâvûd, Nikâh, 39; İbn Mâce, Nikâh, 4. vd.)

²⁹⁶ "Kitap, sünnet ile nesh edilebilir. Allah'tan başkasına secde etmenin cevazı, Âdem kıssası ve Yusuf kıssası ile sabit olmuştu. Sonra bu hadis ile neshedildi."

²⁹⁷ Meşayihimizden bir kısmına "Zalimlere bu şekilde secde etmek büyük günahların en büyüğüdür, fakat kişi bunu yapmakla mutlak kâfir olur mu olmaz mı?" diye sordular.

42(b)

1.
2.
3.
4.
5. ²⁹⁹ Kāle'ş-şeyhu raḥmetullahi 'aleyhi bu ḥadīs, bu
6. bu tefsīr, bu 'ulemā kavli secde revā deġil idüġine inanmaġa
7. ve qabūl eṭmeġe imānlu kul gerekdür. İnanmasa Allāhdan
8. ġayrıya secde vardur deşe muṭlaq kāfirdür. Eger
9. eyitse secde daġı kılmışlardur deşe mübtedi'ler cümlesinden
10. olur. Mübtedi'ler ḥaqqında ḥadīs vārid olmuştur nitekim
11. faḥr-i 'ālem şallallāhü 'aleyhi vesellem buyurmuşdur
12. ³⁰⁰ Her kim bu va'idelerden
13. ḥavf eḍe, ceḥennemden āzād ola. Amma semā'ī ba'zılar ehline
14. ḥelāl ola, demişler. Üç şart birle el-mekānu ve alā ihvān
15. ve ez-zamān. Mekāndan murād zulmile alınmış yer olmaya. İhvān

43(a)

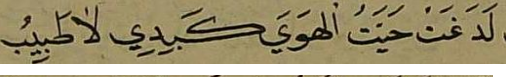
1. semā'uḡ ehliüdür. Zamān şeyṭān diledüġi vakt olmaya.
2. Nāmeşrū' işler anda olmaġıla ol vakt ḥelāl ola demişler.
3. Kāle'ş-şeyhu ḳaddesallāhu sırrahu'l-'azīz göñli ölmüş kişiye
4. semā' muṭlaq revā degildir. Göñül beş nesneyile ölür
5. maḥallinde beyān olına inşa'allāhü te'ālā. Amma ibtidā-i ḥalde
6. müride semā maḥal olur. Ve kīl ḥazret-i risālet şallallāhü

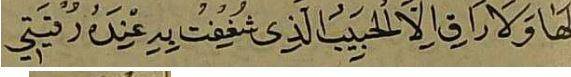
²⁹⁸ Onların ekseriyeti dedi ki: Bunun birkaç yönü vardır. Eğer secde ile ibadet kastederse kāfir olur. Eğer hürmetle selamlamayı kastederse kafir olmaz, fakat bu da haramdır. Eğer hiçbir niyeti yoksa, alimlerin büyük çoğunluġına göre kafir olur. Eğer yeri öperse bu secde etmeye yakındır, ancak şu farkla ki alın ve yüzü yer koymaktan daha hafiftir.

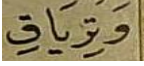
²⁹⁹ Selam esnasında el öpmeye gelince, eğer kendi elini öperse bu mekruhtur ve cahillerin işidir. Eğer selam verdiği kişinin elini öperse, bizim âlimlerimize göre mekruhtur.

³⁰⁰ "Her bid'at dalalettir. Her dalalet ateştedir" (İbn Mâce, Mukaddime, Bab: 6, Hadis: 42.)

7. 'aleyhi vesellem aşhâb-ı şuffeyile bir meclîsdeydiler, bir beyt
8. okuñ gönlimüz açılısun dedî. Bir şahâbe bu beyti

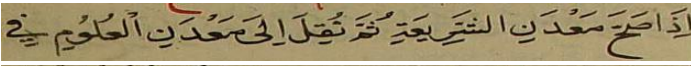
9. okıdı:

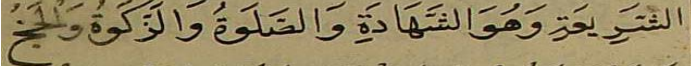
10.

11. ³⁰¹ ol vaqt iki cihân fahrine şallallâhu 'aleyhi
12. vesellem tevâcüd ve hareket şol miqdâr vâkı ' oldı kim
13. mübarek ridâsı mübârek çigninden düşdi. Aluñ
14. bañş edüñ dëyü buyurdı. Dört yüz kişi birer pâre
15. bañş etdiler. Täclardağı gül ve muraqqa 'lar andan qalmıñdur.

43(b)

1. bismillahi'r-raħmani'r-raħîm kâle'ş-şeyħ qaddesallâhu sırrahu

2.

3.

4.

5. ³⁰² ³⁰³ evvel kelime-i

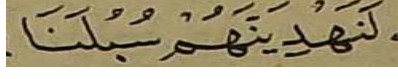
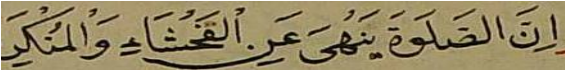
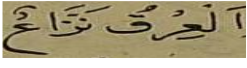
şehâdete bey'at kılmıqdur. Şāniyen bu zikir

6. olan evāmirüñ toquz bâkı qalanı birle iħlâşıla 'āmil
7. olmağdur. Anuñçun kim çüñkim rüculiyyet mertebesine erişdüñ.
8. Cemî'i ferāyız birle mükellef olursın. Ba'dehu dürlü dürlü
9. şınamalarla şınanursın. Nifâkı ve şekki gönülден
10. gidermek gerek. Mü'min muħlis olmağ gerek.
11. Amma ĩmān getürmek dört dürlü demişler. Birisi
12. metbū' ĩmān, ikincisi maqbul ĩmān, üçüncisi ma'sūm ĩmān,
13. dördüncisi merdūd ĩmān. Metbū' ĩmān mü'min denür.

³⁰¹ Aşık yılanı ciğeri ısırdı,
Ne bir hekim var ne bir dua okuyan.
Âşık olduğum sevgili hariç,
Tedavim de ilacım da ancak ondadır.

³⁰² Birinci makam, kelime-i şehadet.

³⁰³ Şeriat medeni sahih olunca, şeriattaki maden-i ulūma(ilimlerin on esasına) geçilir. Bunlar: şehadet, namaz, zekât, hac, oruç, cünüplükten gusletmek, helali talep etmek, haramlardan uzaklaşmak, Allah'ın emirlerine uymak, nehiyelerinden sakınmaktır.

14. Çünkü ĩmānuñ tamām oldu. Cehd eđüp mücāhede eđüp
- 44(a)
1. ihlāşıla ‘amel kıılmağa meşğül olğıl. Vallāhu'l-muvaffıķu
  2. kimüñ kim mücāhedesı tã’atde ve ‘ibādetde kıatı
  3. olsa ³⁰⁴ yolına sülük eğer. Faħş
  4. işlerden Allāh anı şaķlaya. Nitekim Allāh tebārek Kelām-ı Kıadĩmde
  5. buyurur: ³⁰⁵ Maķbül
  6. ĩmāna eşişür. Eger şeyhe hilāf kıılmasa ādābu
  7. ta’zĩm birle hizmet eťse peygambere hizmet eťmiş
  8. gibi olur. Ĥazret-i Resül şallallāhu ‘aleyhi vesellem
  9. buyurdı kim: ³⁰⁶ dēdi. Kıāle’ş-şeyhu bu yētmış
  10. iki maķāma eşişeyin deyen mürid şeyh hāķķını şaķlamak
  11. gerek. Tā kim murādı hāşıl ola. Vallāhu'l-muvaffıķu
  12. eger nifāķdan kıurtulayın dērseñ Ĥazret-i
  13. Resül sallallāhu ‘aleyhi vesellem sevdügi kimseleri
  14. sevgil. Sevmedüginı sevmegil. Nifāķ eşerin
  15. göñülden gidergil. ĩmānuñ mü’minler ĩmānı

44(b)

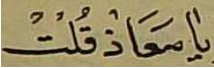
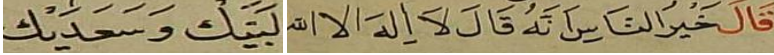

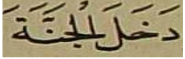
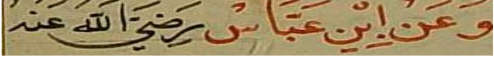
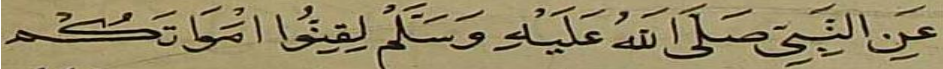

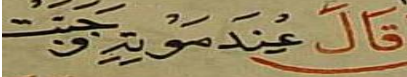
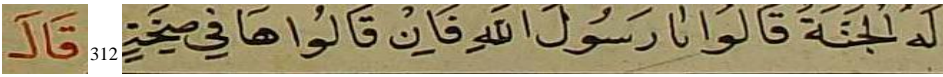

1. gibi ĩmān ma’sūm olur. Ve daħı eyitgil ki lā ilahe illallāhu
2. on iki ĥarfdür. Muħammed resülullahi on iki ĥarfdür.
3. Ebā Bekir üş-Şıddıķ on iki ĥarfdür. ‘Ömer İbnü'l-Ĥaťtāb
4. on iki ĥarfdür. ‘Oşman Bin ‘Affān on iki ĥarfdür.
5. ‘Ali Bin Ebī Tālib on iki ĥarfdür. Bu ĥurufıarun
6. cümlesini kılsañ yētmış iki olur. Eger bu zikir
7. olanları sevseñ yētmış iki maķāma eşişenlerden
8. olup şevābın bulursın. Ĥazret-i Resül şallallāhu

³⁰⁴ "Ama bizim uğrumuzda cihad edenleri elbette kendi yollarımıza eşiştireceğiz." (Ankebut, 69)

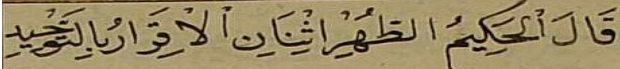
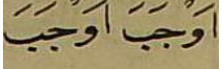
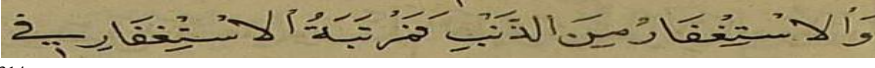
³⁰⁵ "Muhakkak ki namaz, hayasızlıktan ve kötülükten alıkoyar." (Ankebut, 45)

³⁰⁶ "İrk (nesil) aslına çeker." (Ebû Dāvūd, Talāk, 28.)

9. aleyhi vesellem bir gün ma'aza dedi kim ya ma'az
10. ³⁰⁷
11. ³⁰⁸ ³⁰⁹

12. ³¹⁰
13.
14. ³¹¹
15. ³¹²

45(a)

1. ³¹³
2.
3. ³¹⁴

4. Her birinün ibtidâsı var intihâsı var. Küfrün intihâsı
5. kelime-i şehâdetdür. Kelime-i şehâdeti her kâfir ki
6. eyitdi, küfür maqâmından çıktı. İmâna girdi.
7. Kul dağı buncılayın mücâhede birle istiğfârı çok
8. eyitse yêtmiş maqâma erişür. Görmez misin Hâzret-i
9. Resûle şallallâhü 'aleyhi vesellem Huzeyfe eyitdi

³⁰⁷ "Senin emrindeyim Ya Resulullah!" dedi.

³⁰⁸ Ben: "İnsanlara bu müjdeyi vereyim mi ya Resulullah?" dedim.

³⁰⁹ İnsanların en hayırlısı (SAV) "Kim Lâ ilahe illallah derse cennete girecektir." buyurdu.

³¹⁰ Allah Resülü: "Ben bunun hakkında çok konuşulacağından korkuyorum." dedi. (Taberanî, el-Mu'cemü'l-Kebîr, XX,49.)

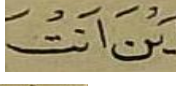
³¹¹ İbn-i Abbas (RA), Peygamber efendimizden şöyle rivayet etti: "Ölüm halinde olanlara 'Lâ ilahe illallah' kelimesini telkin edin. Kim bunu derse ona cennet vacib olur. "

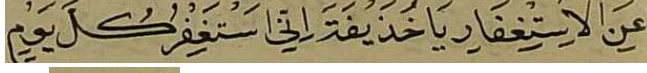
³¹² "Ya Resulullah! Ya bunu sıhhatli iken derse?" dediler.

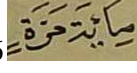

³¹³ "Bu onun daha da lehinedir." dedi. (Taberanî, el-Mu'cemü'l-Kebîr, XII, 254.)

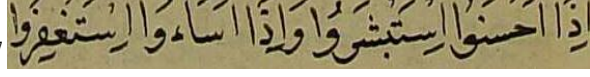
³¹⁴ Hakim dedi ki: Temizlik ikidir: Tevhidi ikrar etmek ve günahlardan istiğfar etmek. İstiğfarım mümin için durumu, kelime-i şehâdetin kafir için durumu gibidir.

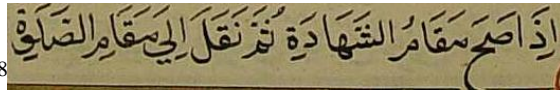
10. ³¹⁵ dedi. Hazret-i Resül

11. şallallâhü 'aleyhi vesellem buyurdu kim kim

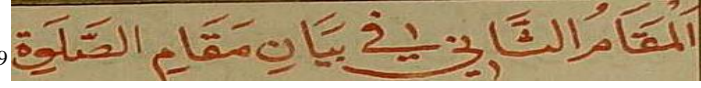
12.

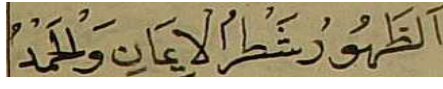
13. ³¹⁶ deyü buyurdu. Ve dağı buyurdu kim

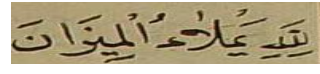
14. ³¹⁷ kâl

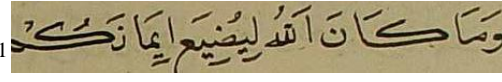
15. eş-şeyh ³¹⁸

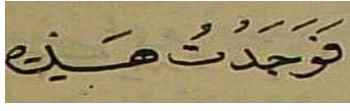
45(b)

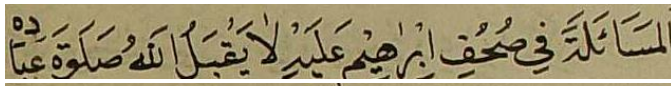
1. ³¹⁹ kâle resülü

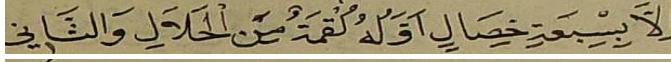
2. Allâh şallallâhü 'aleyhi vesellem

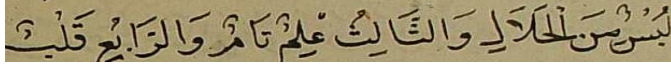
3. ³²⁰ Allâh te'âlâya namaza îman deyü yâd eyledi.

4. ³²¹ kâle 'İsebnü

5. meryem şalavatullahü 'aleyhi veselemuhu

6.

7.

8.

³¹⁵ "Dilimde bir acılık ve keskinlik var."

³¹⁶ "Ey Huzeyfe senin istiğfarın nerede? Oysa ben, her gün yüz defa istiğfarda bulunuyorum." (İbn Mâce, Edeb, 57.)

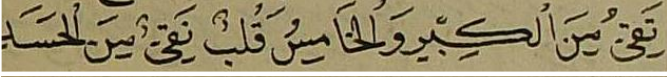
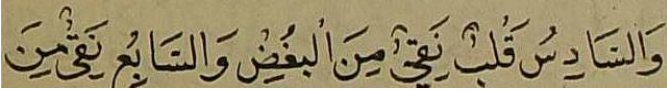

³¹⁷ "Ümmetimin hayırlısı, iyilik yaptığında sevinen, hata ettiğinde istiğfarda bulunandır." (Buharî, Davet, 3.)

³¹⁸ "Şehadet makamı tamamlansa, ondan sonra namaz makamına geçilir."

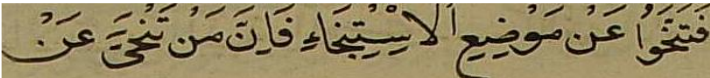

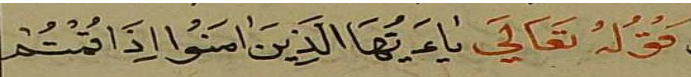

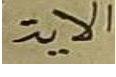
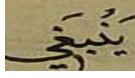
³¹⁹ İkinci makam namazı beyan eder.

³²⁰ "Temizlik imanın yarısıdır. Elhamdülillah mizanı doldurur." (Müslim, Taharet, 1; Tirmizî, Dâvât, 86.)

³²¹ "Allah imanınızı asla zâyi edecek değildir." (Bakara, 143)

9.
10.
11. ³²² Kāle'ş-şeyhu rahmetallāhu namazı eger
12. 'Īsā gibi kılırsañ namazların arasındağı zilletleri
13. Allāhü te'ālā yarlıgar. Nitekim buyurur: *ve ekımi's-şala^vte tarafeyn*
14. *en-nehāri ve zulefen mine'l-leyli inne'l-ḥasenātiyuzhibne*
15. *es-seyyi'āti*³²³ *kāle ibn-i 'abbas rażıallāhü anhu ize's-seceytum*

46(a)

1.
2.
3. ³²⁴ Nitekim Hāzret-i Resül şalli
4. Allāhü aleyhi vesellem buyurdu: Namazın yarısı abdestdür.
5. dedi.
6.
7. ³²⁵ 'Ali Bin Ebi Tālib eydür rażıallāhü 'anh: Ya nidādur
8. nefşüñe, ey nidādur göñlüñe, hā nidādur sırıñe, ellezine
9. işāretdür, amenü beşāret-dürür. Ya 'ni ey ten hizmete gel
10. ve ey göñül hāzır ol ve ey sır hāzrete müşahede
11. kıl demek olur. ve kāle 'Ali rażıallahü 'anh

³²² "İbrahim'in (as) sahifelerinde gördüm ki şu yedi hususun bulunmadığı namazı, Allah kabul etmez. Bunlar: helal lokma, helal kazanılmış elbise, (namaz hakkında) tam bilgi, kibirden azad olmuş kalb, hasetten temizlenmiş gönül, buğzdan arınmış kalb, adavetten temizlenmiş kalptir.

³²³ "Gündüzün iki ucunda, gecenin de ilk saatlerinde namaz kıl. Çünkü iyilikler kötülükleri(günahları) giderir." (Hud, 114)

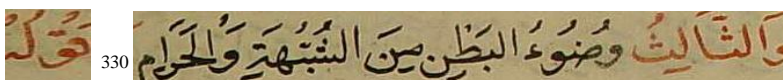
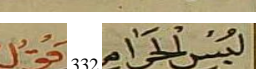
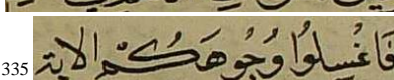
³²⁴ "İstinca yaptığınız zaman abdest bozduğunuz yerden biraz uzaklaşın. Kim istinca yerinden uzaklaşırsa Allah her abdest damlası için bir yıllık nafile ibadet sevabı verir." (Deylemî, el-,firdevs, I, 274.)

³²⁵ "Ey iman edenler! Namaza kalkmak istediğinizde yüzlerinizi ve dirseklere kadar ellerinizi yıkayın! Başlarınızı mesh edip topuklarınızla birlikte ayaklarınızı da yıkayın!" (Maide, 6)

12.
13.
14. ³²⁶
15. ³²⁷

46(b)

1.
2. ³²⁹ ³²⁸
3. ³³⁰
4.
5. ³³¹
6. ³³²
7. ³³⁴ ³³³
8.
9. ³³⁵
10. sırrahu'l-'azîz tahâreti 'Ali gibi kılsañ göñlüñi
11. kibr ve hased ve mekirdeñ arı kılsañ dilüñ
12. gaybet ve bühtândañ teniñi harâm loğmadañ tonuñi harâm
13. ipliğindañ pâk kılsañ andañ soñra tahâret-i tâhire

³²⁶ Kulun abdest almadan önce beş şeyden temizlenmesi gerekir. Birincisi kalbin hile aldatma kibir buğz ve adavetten temizlenmesi gerekir.

³²⁷ Allah "Elbiseni tertemiz tut." (Müddessir, 4) Yani kalbini temizle buyurur.

³²⁸ Allah (cc) "Zannın çoğundan kaçın." (Hucurat, 12) buyurur.

³²⁹ İkincisi, dil malayaniden, gıybet,yalan,faydasız söz ve bühtandan temizlenmelidir.

³³⁰ Üçüncüsü, mide haram ve şüpheli şeylerden temizlenmelidir.

³³¹ Allah (cc): "Ey iman edenler! Size verdiğim rızıkların temiz olanlarından yiyin." (Bakara,172) buyurur.

³³² Dördüncüsü, beden haram elbiseden temizlenmelidir.

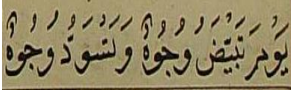
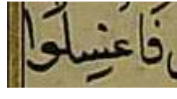
³³³ Beşincisi, zahirin temizliğidir.

³³⁴ Allah (cc): "Takvâ elbisesi... İşte o daha hayırlıdır." (A'raf, 26) buyurur.

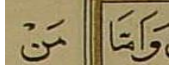
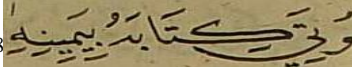
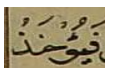
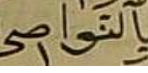
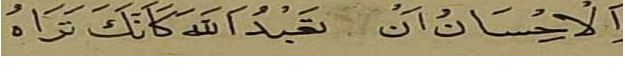
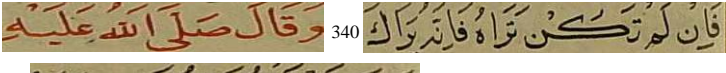

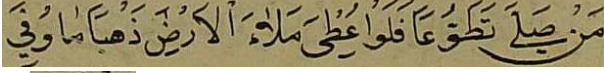
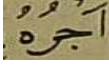
³³⁵ Allah (cc): "Ey iman edenler! Namaz kılmaya kalktığınız zaman yüzlerinizi yıkayın..." (Mâide,6) buyurur.

14. lâıyık olursın. Kaçan tahâret kılur olsañ

15. ³³⁶   âyetin şaķınđıl

47(a)

1. ³³⁷   âyetinüñ emrine imtişâl edüp yüzüñ yuğıl.
2. ³³⁸   âyetin fikr edüp elüñ yuğıl.
3. ³³⁹ âyetin endişe kılup başuña mesh eyle, ayaklarıñ
4. yuğıl. Eger tahâreti işbu vechile kılursañ ‘azablardan
5. ĥalâş olduñ. Tahâreti tamâm kılduñsa cidd ü cehd eyleyüp
6. göñlüñi ĥâzır kılđıl. Nitekim Ĥâzret-i Resül şallallâhü ‘aleyhi
7. buyurdıkim
8. ³⁴⁰
9. ³⁴¹ Eger namazda göñül ĥâzır
10. olmasa namazı içinde şaġa ve şola iltifât kılsa namâz
11. fâsid olur. Bî fâ’ide yatmaķ tırmaķ ĥalur. Ancak
12. Ĥâzret-i Risâlet şallallâhü ‘aleyhi vesellem buyurur kim
13.
14. ³⁴² bir ĥadişde dađı buyurur kim teťavvu‘ namaz
15. çok kılmağıla ĥul ĥâzrete yaķın olur. Yêtmiş maķâma eşişür

47(b)

³³⁶ "Nice yüzlerin ağardığı, nice yüzlerin de karardığı günü (düşünün)." (Âl-i İmran, 106)

³³⁷ "Yüzünüzü yıkayın." (Maide, 6)

³³⁸ "Kimin kitabı sağdan verilirse..." (İnşıkak, 7)

³³⁹ "Suçlular, simalarından tanınır, perçemlerinden ve ayaklarından yakalanırlar." (Rahman, 41)

³⁴⁰ "İhsan, Allah'ı görüyor gibi ibadet etmendir. Sen onu görmeden de o seni görüyor ya" (Buharî, İman, 37 vd.)

³⁴¹ "Namaz kılan rabbi ile konuşur." (Buharî, Ebvâbu'l-mesâcid, 1.)

³⁴² "Kim nafile namaz kılsa, yeryüzü dolusu altın verilse bile ona verilen mükâfatın yerini dolduramaz."

1. ³⁴³ وَقِيلَ الظَّهَارَةُ بِالمَاءِ عِنْدَ وُجُوْدِهِ وَبِالتُّرَابِ عِنْدَ عَدْمِهِ

2. Ādemī pak t̄ahir olup namaza lāyık olması bu ikisiledür.

3. amma taharet-i bāṭına ḥuzū 'u'l-beden ve ḥuṣū 'u'l-ḳalb

4. ve ḥuzuri'l-lübb birlüdür سَيْلُ بَعْضِ هَيْلِ الشَّرِّ يَعْتَمِسُهُ

5. الظَّهَارَةُ قَالَ سَيَّرَ الظَّهَارَةَ طَهَارَةَ السِّيَرِ وَاسْتِعْمَالَ المَاءِ

6. ظَاهِرًا ³⁴⁴ قَالَ الشَّيْبَلِيُّ رَحِمَهُ اللهُ الطَّهَارَةُ لِنُفْصَالِ

7. وَالصَّلَاةِ اتِّصَالٍ فَمَنْ لَمْ يَنْفَصِلْ فِي طَهْوِهِ عَنْ غَيْرِ اللهِ

8. لَمْ يَتَّصِلْ فِي صَلَاتِهِ بِاللهِ ³⁴⁵ ابْنُ مِبْرَارٍ أَيْدُرُ مَنْ لَمْ يَحْفَظْ

9. قَلْبَهُ خَارِجَ الصَّلَاةِ لَا يَقْدِرُ عَلَى حِفْظِهِ فِي الصَّلَاةِ ³⁴⁶ قَالَ

10. أَبُو سَعِيدٍ الخَدْرِيُّ الصَّلَاةُ أَنْ يَقْبَلَ اللهُ عَلَيْكَ كَأَقْبَالِ

11. عَلَيْكَ تَقِفُ بَيْنَ يَدَيْهِ كَيْسَرِيْنِكَ وَبَيْنَهُ تَرْجُمَاتُ

12. وَهُوَ مُقْبِلٌ عَلَيْكَ وَأَنْتَ تُنَاجِيهِ وَتَعْلَمُ بَيْنَ يَدَيْهِ

13. مَنْ أَنْتَ وَاقِفٌ فَإِنَّهُ الْمَلِكُ الْعَظِيمُ اللَّطِيفُ الْعَلِيمُ

14. ³⁴⁷ الخَيْرُ

15. Ḥāzret-i Resūl ṣallallāhü 'aleyhi vesellem buyurur kim

ṭahāret namazun nıṣfidur. Ḥāzret-i 'Alī rażıallāhu 'anh

48(a)

1. buyurur kim ³⁴⁸ الوضوءُ شَرْطُ الإِيْمَانِ أَوْ نِصْفُ الصَّلَاةِ وَالصَّلَاةُ

2. ³⁴⁹ وَمَا كَانَ لِيُضَيِّعَ إِيْمَانَكُمْ أَصْلَابَكُمْ كَلِمَةُ لِقَوْلِهِ تَعَالَى

³⁴³ Denildi ki: su ile taharet, su varsa olur. Toprak ile taharet ise suyun yokluğunda olur.

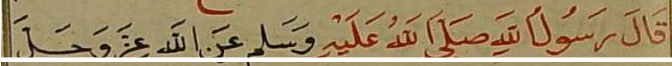
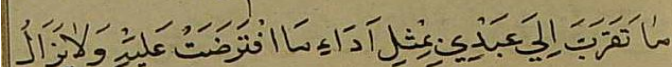
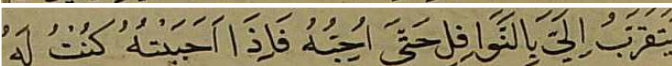
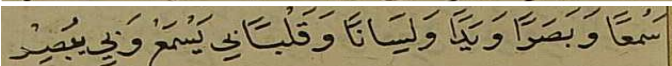
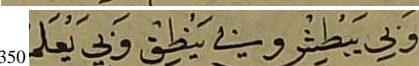
³⁴⁴ Bir şeriat ehline, "Taharetin sırrı nedir?" diye sordular. "Taharetin sırrı, sırrın taharetidir. Zahren ise su kullanmaktır." dedi.

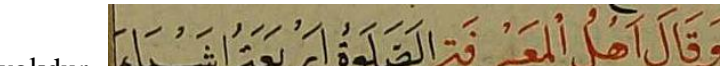
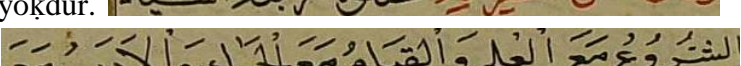

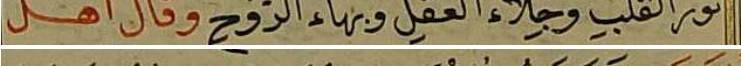
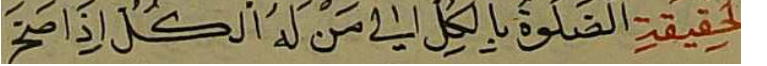
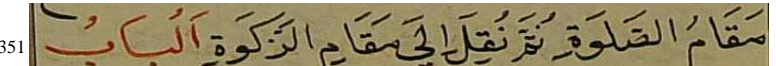
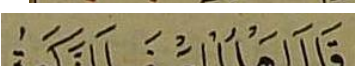
³⁴⁵ Şiblî (ra) dedi ki: "Taharet ayrılmaktır. Namaz ise kavuşmaktır. Kim abdestinde masivaullahtan ayrılmaz ise namazında Allah'a kavuşamaz."

³⁴⁶ İbn Mübarek: "Kim kalbini namazın dışında muhafaza etmez ise namazın içinde de muhafaza edemez." dedi.

³⁴⁷ Ebu Said el-Hudrî dedi ki: "Namaz Allah'ın seninle, senin de Allah'la karşılaşma anıdır. Onun önünde, aranızda hiçbir tercüman olmadan durursun. O seni kabul eder, sen de ona münacaatta bulunursun. O an, sen kimin önünde olduğunu bilirsin. Muhakkak ki o Melik'tir. Azîm'dir, Latîf'tir. Alîm'dir ve Habîr'dir."

³⁴⁸ "Abdest imanın yarısı veya namazın yarısıdır. Namaz ise imanın tamamıdır." dedi.

3.
4.
5.
6.
7. Kāle'ş-şeyhu ḳaddesallāhu
8. sırāhu'l-'azīz hīç 'amellerde Allāh te'ālāya tā'atden sevgülü

9. yokdur.
10.
11.
12.
13.
14.
15.   ³⁵²

48(b)

1. ³⁵³
2. ³⁵⁴ Kāle'ş-şeyhu ḳaddesallāhu

³⁴⁹ Allah (cc) bu hususta şöyle buyurur: "Allah sizin imanınızı asla zâyi edecek değildir." (Bakara, 143)

³⁵⁰ Resulullah (sav) Allah Teâla'dan naklen şöyle buyurdu: "Kulum bana ancak farz kıldığım şeyleri eda etmekle yaklaşır. Nafilelerle bana yaklaşmaya devam eder. Ta ki ben de onu severim. Onu sevdiğimde, onun gözü, kulağı, eli, dili ve kalbi olurum. Benimle duyar, benimle görür, benimle tutar, benimle konuşur ve benim vasıtamla bilir."

³⁵¹ Marifet ehli dedi: Namaz dört şey ile tamam olur. İlim ile başlamak, haya ile ayakta durmak, edep ile tazim etmek, korku ile çıkmak. Tarikat ehli dedi ki: Namaz kalbin nuru, aklın cilası ve ruhun güzelliğidir. Hakikat ehli dediler ki: namaz, her şeyi ile her şeye sahip olan Allah içindir. Namaz makamı sahih olursa zekat makamına geçilir.

³⁵² Üçüncü bab zekatı beyan eder.

³⁵³ Marifet ehli dedi ki: zekât cennettir.

³⁵⁴ Âlimler dedi: zekât kazanç kapılarının anahtarıdır. Bütün malların koruyucusudur.

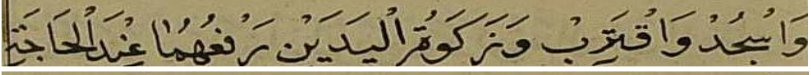
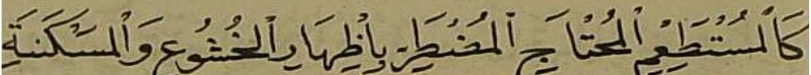

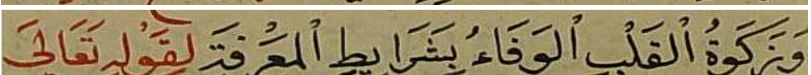
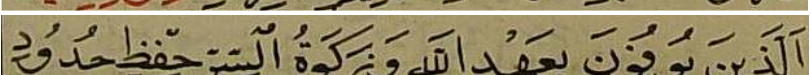
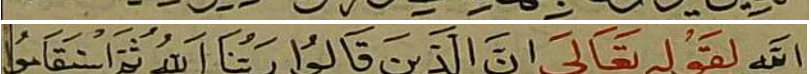
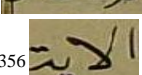

3. sırâhu'l-'azîz her kişi kim zekat ıkarmağa mâlik
4. oldu. Zekat ıkaracak nesnelere zekat ıkararak

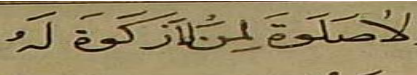
5. gerek. **وَحَصُونَ أَصْنَافَ الْأَمْوَالِ**
  6. **وَالصَّفَةَ وَالرُّوحَ وَالْقَلْبَ وَالْعَقْلَ وَالْمَعْرِفَةَ وَالنَّبِيَّ**
  7. **فَزَكَاةُ النَّفْسِ الصَّبْرُ عَلَى الْأَذَى وَالْإِحْتِمَالُ لِلْجَفَا**
  8. **وَزَكَاةُ الصَّفَةِ تَعَهُدُ الْمَرْضَى وَعَانَةُ الْهَالِكِ بِأَسْبَابِ**
  9. **الْإِيمَانِ وَالذَّنْبِ وَزَكَاةُ الرُّوحِ إِضْفَاءُ إِلَى الْحَقِّ وَالْإِسْتِثْنَاءُ**
  10. **مِنْ أَهْلِ الْحَقِّ وَقَبُولُ الْحَقِّ وَزَكَاةُ الْقَلْبِ عَلَى عَامَّةِ**
  11. **السُّلَيْمِينَ بَعْدَ تَحْقِيقِ الْحَقِّ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ وَزَكَاةُ**
  12. **الْعَقْلِ هِدَايَةُ التَّعْلِيمِ وَالرِّفْقُ لِجَمِيعِ الْمَخْلُوقِينَ**
  13. **وَزَكَاةُ الْمَعْرِفَةِ حَسَنُ الْإِشَارَاتِ لِأَهْلِ الْعِبَادَةِ**
  14. **وَصِدْقُ الْحَقِيقَةِ لِأَهْلِ الْقَرِيقَةِ وَزَكَاةُ التَّوَكُّلِ**
  15. **الْفَوَادِ وَالْإِخْلَابُ الزَّوَادُ وَالْإِحْتِمَالُ الْمَصَائِبِ**
- 49(a)

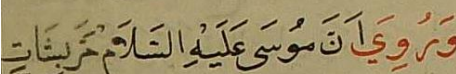
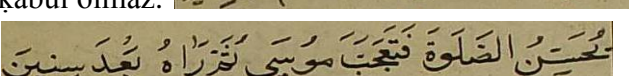
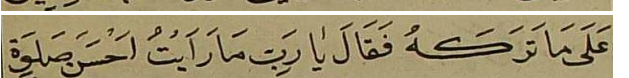
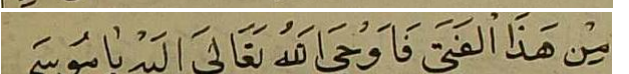
1. **وَأَنْظَارُ الْعَجَائِبِ** ³⁵⁵ **قَالَ يَشْرُ الْمَلِكِي لِكُلِّ عَضْوَةٍ زَكَاةٌ وَكُلِّ**
2. **لِحَايَةٍ زَكَاةٌ؟ فَرَكَاةُ الْعَيْنِ النَّظْرُ بِالصَّنَائِعِ وَالْعَبْرُ**
3. **لِقَوْلِهِ تَعَالَى فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ وَالْآيَاتُ**
4. **كَثِيرَةٌ وَزَكَاةُ اللِّسَانِ ذِكْرُ الرَّبِّ لِقَوْلِهِ أَذْكُرُوا اللَّهَ**
5. **ذِكْرًا كَثِيرًا وَزَكَاةُ الْخَلْقِ الْكُلُّ لِلْمَلَالِ لِقَوْلِهِ تَعَالَى**
6. **كُلُّوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَزَكَاةُ الْوَجْهِ**
7. **تَعْفِيرُهُ بِالتَّجَدُّقِ بَيْنَ يَدَيْ رَبِّ الْعِزَّةِ لِقَوْلِهِ تَعَالَى**

³⁵⁵ Zekât şu yedi şeyde farzdır: nefste, sıhhatte, ruhta, kalpte, akılda, marifette, sırda. Nefsin zekâtı ezaya sabretmek, cefaya dayanmaktır. Sıhhatin zekâtı, hastalara yardım etmek, dinî ve dünyevî sebeplerden zarar görmüş olanların yardımına koşmaktır. Ruhun zekâtı, Hakk'a yönelmek, ehl-i Hakk'ı dinlemek ve Hakk'ı kabul etmektir. Kalbin zekâtı, âlemlerin Rabbi olan Allah'ın sevgisini gönlünde yerleştirdikten sonra bütün müslümanları sevmektir. Aklın zekâtı, öğrenenlere yol göstermek ve bütün mahlukata sevgi ile meamele etmektir. Marifetin zekâtı, ibadet ehline güzel işaretler ve tarikat ehline doğru hakikatler göstermektir. Sırrın zekâtı, kalbe gelenleri gizlemek, zevaidi celb etmek, imtihanlara katlanmak ve acayibi beklemektir.

8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15. Nitekim Hâzret-i Resûl şallallâhü 'aleyhi vesellem

49(b)

1. buyurur kim ³⁵⁷ Bu yola qâdem
2. uran kişi ümiz qapularını açup kamu ni'metlere zekâtın
3. vermek gerek. Eger vermese namazları hem

4. kabûl olmaz.
5.
6.
7.

³⁵⁶ Bişr el-Hafî dedi ki: her uzvun zekâtı vardır. Her havassın da zekâtı vardır." Gözün zekâtı, Allah'ın eserlerine ibret gözüyle bakmaktır. Allah(cc) buyurur: "Gözünü çevir de bak, herhangi bir kusur görebilir misin? (Mülk,3) Lisanın zekâtı , Allah'ı zikretmektir. Allah teala buyurur: "Ey inananlar Allah'ı çokca zikredin." (Ahzab,41) Boğazın zekâtı helal yemektir. Allah(cc) şöyle buyurur:"Ey iman edenler! Size verdiğimiz rızıklardan temiz olanlarından yiyin." (Bakara,172) Yüzün zekâtı Rabb'in büyüklüğü karşısında yüzü secdeye koymaktır. Allah(cc) şöyle buyurur: "Allah'a secde et ve (yalnızca O'na) yaklaş!(Alâk, 19) Ellerin zekâtı, yiyeceğe muhtaç bir dilencinin, huşu ve meskenet ile halini izhar etmesi gibi ihtiyaç halinde ellerini kaldırarak yalvarmaktır. Allah(cc) şöyle buyurur:"Rabbimize yalvara yakara ve gizlice dua edin." (A'raf, 55) Ayakların zekâtı, onlarla taat yolunda yürümektir. Allah(cc) şöyle buyurur: "Rükû edenlerle beraber rükû edin." (Bakara,43) Kalbin zekâtı, marifetin şartlarına vefadır. Allah(cc) şöyle buyurur: "Onlar, Allah'ın ahidini yerine getirenler ve verdikleri sözü bozmayanlardır." (Ra'd, 20) Sırrın zekâtı Allah'ın hududunu (helal-haram) muhafaza etmektir. Allah(cc) şöyle buyurur: "Rabbimiz Allah'tır deyip sonra dosdoğru yolda yürüyenlerin üzerine melekler iner." (Fussilet, 30)

³⁵⁷ "Zekâtını vermeyenin namazı kabul değildir."

8. مَا أَصْنَعُ بِصَلَاةٍ إِذْ كَرِهْتُ فِي زَكَاةٍ مَا لِي إِنَّ الصَّلَاةَ
9. وَالزَّكَاةَ تَوَاقَانِ لَا أَقْبَلُ أَحَدَهُمَا قَبْلَ الْآخَرِ فِي كَلَامٍ
10. 358 اللَّهُ تَعَالَى أَقْبِمُوا الصَّلَاةَ وَأَتُوا الزَّكَاةَ وَلَا تَكُنَّا كَثِيرَةً
11. 'İmrān bin alā eş'ab fuḳahā-'i dīn idi. Kendü ḳatında
12. şöyle söylerlerdi: men' ḳılır bir gün imtiḥān ḳılmak

13. فَقَالَ فِي حَنِينٍ مِنَ الْإِبِلِ زَكَاةً diledi. 359 dedi

14. فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ شَاهُ فِي وَاجِبِ الْأَمْرِ فَمَا لِي بِمَنْ كَلَّمَهَا
15. فَقَالَ مِنْ إِيْمَانِكَ فِي هَذَا الْمَذْهَبِ قَالَ لِصَدِيقِ

50(a)

1. رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حِينَ قَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
2. بَعْدَ بَدَلِ كُلِّ مَالٍ مَا خَلَفْتَ لِعَمَّاكَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
3. وَكَمِيتُهُ عِمْرَانُ النَّاسَ بَعْدَ ذَلِكَ عَنْ حُضُورِ مَجْلِسِهِ
4. إِذَا صَحَّ مَقَامُ الزَّكَاةِ ثُمَّ نُقِلَ إِلَى مَقَامِ الْحَجِّ الْمَقَامِ الزَّائِعِ
5. فِي بَيَانِ الْحَجِّ 360 قِيلَ الْحَجُّ حُرْفَانِ لِلْحَاءِ مِنَ الْحَلِيمِ وَالْمَلِيمِ

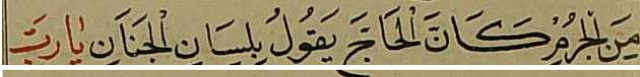
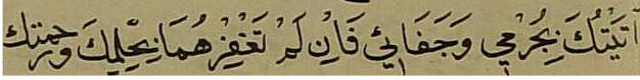
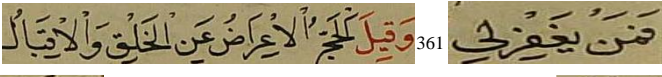
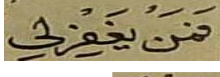

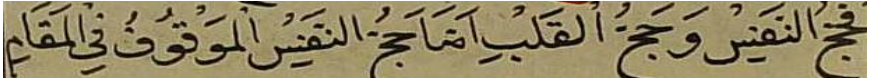

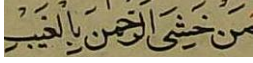
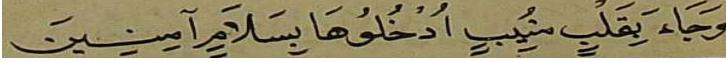
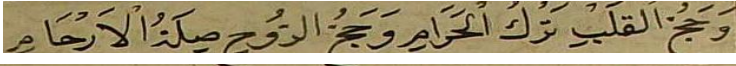

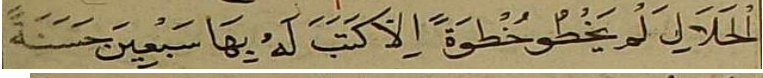
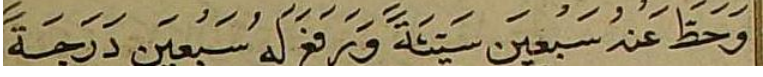
³⁵⁸ Rivayet olundu ki Musa(as) bir gence rastladı. O genç namazı o kadar güzel kılıyordu ki Musa(as) buna hayran oldu. Birkaç sene sonra gördü ki o genç namazını terk etmiş. "Ya Rabbi! Ben bu genç gibi namaz kılını görmemiştım." dedi. Allah teâla ona şöyle vahyetti: "Ya Musa! Malının zekâtını vermeyenin namazını ne yapayım. Namaz ve zekât ikizdirler. Biri olmadan diğeri kabul etmem." Allah teâla Kelam'ında: Namazı tam kılın ve zekâtı hakkıyla verin." (Bakara, 43) buyurdu. Bunun gibi birçok ayet vardır.

³⁵⁹ "Beş devenin zekâtı ne kadardır?"

³⁶⁰ Rivayet olundu ki Musa(as) bir gence rastladı. O genç namazı o kadar güzel kılıyordu ki Musa(as) buna hayran oldu. Birkaç sene sonra gördü ki o genç namazını terk etmiş. "Ya Rabbi! Ben bu genç gibi namaz kılını görmemiştım." dedi. Allah teâla ona şöyle vahyetti: "Ya Musa! Malının zekâtını vermeyenin namazını ne yapayım. Namaz ve zekât ikizdirler. Biri olmadan diğeri kabul etmem." Allah teâla Kelam'ında: Namazı tam kılın ve zekâtı hakkıyla verin." (Bakara, 43) buyurdu. Bunun gibi birçok ayet vardır.

³⁶⁰ "Beş devenin zekâtı ne kadardır?"

³⁶⁰ Şiblî ona : "Ey şah! Bu meselede bizim için vacip olan, hepsini vermektir." Şah: "Bu meselede imamın kimdir?" dedi. Şiblî: "Hz. Ebubekir Sıddık'tır. Nebi (sav) ona, 'Ailen için geride ne bıraktın?' dediğinde, bütün malını Allah yolunda verdiğini söyledi." dedi. İmrān bundan sonra insanları onun meclisine katılmaktan men etmedi. Zekât makamı tamamlanmış olsa Hac makamına naklolunur. Dördüncü makam Hacc'ı beyan eder.

6.
7.
8. ³⁶¹
9. ³⁶² ³⁶² kâle'ş-şeyhu kâddesallâhu sırrahu
10.
11. Ol makâmda тұrsaң Ғақ дergâһında тұрur gibi
12. қорқуыла тұргұл. Қорқатуранlara ұçмақ мүjde
13. верildi. Қәле Allâһü tebâreke ve te'âlâ
14. ³⁶⁴ Ve kâle celledelâluh men Һaşiye'r-raһmâne
-
15.
- 50(b)
1. ³⁶⁵
2.
3.
4. ³⁶⁶
5. Ehl-i ma'rifet eydür: Ғаccу mevâқıtları vardır. Evvel
6. mevâқıtlarу ba'zısında ihrâm baғlamaқ nice ki farîzayısa

³⁶¹ Denildi ki: Hac harften ibarettir. "Ha" "Hilm"den gelir. Hilm, "Cürm"e karşı olur. Hacceden kişi kalp diliyle: "Ya Rabbi! Sana cürmüm ve cefam ile geldim. Eğer hilmin ve rahmetinle beni bağışlamazsan kim bağışlayabilir?" der.

³⁶² Denildi ki: Hac, halktan yüz çevirip Hâlık'a yönelmektir.

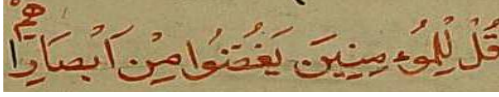
³⁶³ Hac üç çeşittir: birincisi nefsin haccı, ikincisi kalbin haccı, üçüncüsü ruhun haccı. Nefsin haccı, makamda durmaktır.

³⁶⁴ "Rabb'inin huzurunda korkan kimselere iki cennet vardır." (Rahman, 46)

³⁶⁵ "İşte size vaad edilen cenet! Ki o, Allah'a yönelen, emirlerine riayet eden, görmediği halde Rahmân'dan korkan ve Allah'a yönelmiş bir kalp ile gelen kimselre mahsustur. Oraya selametle girin. İşte bu, ebedî yaşamının başladığı gündür." (Kaf,32- 33-34) Kalbin haccı, haramı terk etmektir. Ruhun haccı, sıla-i rahimdir.

³⁶⁶ Resulullah(sav) şöyle dedi: "Kim Allah'ın evini helalinden ziyaret ederse onun her adımına yetmiş hasene yazılır. Yetmiş günahı silinir ve derecesi, yetmiş derece yükseltilir.

7. nefis ve gönül ve ruh dağı mevākıtlarında iħrām
8. bağlanmak anuğ gibi fariza-durur. Evvel mīkāt kulağ-durur.
9. Kulağda iħrām bağlanmak gerek. Ğaybet ve bühtān mālāya ‘nī
10. ve gerekmez sözleri işitmeye. İkinci mīkāt göz-dürür
11. gözde iħrām bağlanmak gerek ħarama bakmağdan.

12. ³⁶⁷ Üçüncü mīkāt dil-dürür.

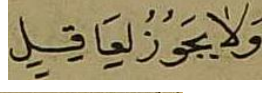
13. Dilde iħrām bağlanmak gerek. Kıyāmetde su’āl olacak

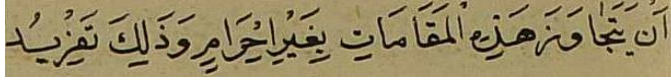
14. sözleri söylemeye.

15. ³⁶⁸ Dördüncü mīkāt iki el-dürür elde dağı iħrām

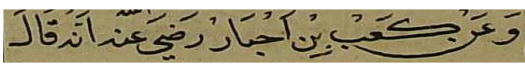
51(a)

1. bağlanmak gerek. Allāh te’ālā ħelāl kıldığına yapışa ħarām
2. kıldığına yapışmaya. Beşinci mīkāt gönül-dürür. Gönülde
3. dağı iħrām bağlanmak gerek. Ĥağ te’ālādan ğayrınığ

4. maħabbetini gönüle koymamak gerek.

5.

6. ³⁶⁹ Bilgil ey dost [-i] şādık bu zıkr

7. olan teşbīhāt temşilāt ve naşāyiğ birle ‘amel kılsağ
8. fāide-i tam ħāşıl olur. Ehl-i işāret eydür: Hacca geldüm.
9. Evvel bağdum ħalāyığı gördüm. İkinci bağdum özimi
10. gördüm; ħalkı görmedüm. Üçüncü bağdum ka‘bei gördüm;
11. ħalkı hem özimi görmedüm. Dördüncü bağdum; ka‘benüğ issini
12. gördüm. Ĥalkı hem özimi hem ka‘bei görmedüm. Evvel
13. nazār ‘ayn, ikinci nazār nefis, üçüncü nazār ħalb, dördüncü
14. nazār ruh.

³⁶⁷ "(Resulüm!) Mü'min erkeklere gözlerini (harama) dikmemelerini, ırzlarını da korumalarını söyle." (Nur, 30)

³⁶⁸ "Birbirinizin kusurunu araştırmayın. Biriniz diğerinizi arkasından çekiştirmesin." (Hucurat, 12)

³⁶⁹ Hiçbir akıllının ihramsız bu mikatları geçmesi caiz değildir. Bu, sırrın tefridinde kalbin tefrididir.

15. إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَمَّا دَخَلَ لِلْمُزْمَأُولِ مِزَّةً وَجَدَ حِجْرًا مَكْتُوبًا

51(b)

1. عَلَيْهِ أَرْبَعَةٌ أَسْطُرًا أَوْ لَهَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي

2. وَالثَّانِي إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا

3. وَمُحَمَّدٌ رَسُولِي فَطُوبَى لِمَنْ رِجِي وَاتَّبَعَهُ وَالثَّلَاثُ

4. لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا مَنْ اعْتَصَمَ بِي نَجَا وَالزَّائِعُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا

5. ³⁷⁰ الْحَرَمِيُّ وَالْكَعْبَةُ بَيْتِي مَنْ دَخَلَ آمِنًا مِنْ عَدَائِي

Ka'be

6. eş-şeyh kâdesallâhu sırrahu'l-'azîz her kim gönül hacını tamâm
7. kılsa beşinci maķāma kim maķām-ı şavımdur lâyıķ olur.

8. الْمَقَامُ الْخَامِسُ فِي بَيَانِ الصَّوْمِ قَالَ أَهْلُ الْمَعْرِفَةِ

9. الصَّوْمُ ثَلَاثَةٌ صَوْمُ الْعَامِ وَصَوْمُ الْخَاصِّ وَصَوْمُ الْأَخِيَّةِ

10. فَصَوْمُ الْأَخِيَّةِ تَرْكُ مَا سِوَى اللَّهِ وَصَوْمُ الْخَاصِّ

11. مَحَافِظَةُ الْجَوَارِحِ وَالْأَعْضَاءِ وَأَنْ يَعْفُوَ عَنْ ظُلْمِهِ

12. وَيَكْفُ لِسَانَهُ عَنِ أَهْلِ الْقِبْلَةِ وَصَوْمُ الْعَامِ تَرْكُ

13. الْأَكْلِ وَالشَّرْبِ وَالْوَقَائِعِ ³⁷¹ وَقَالَ أَهْلُ

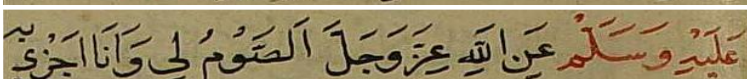

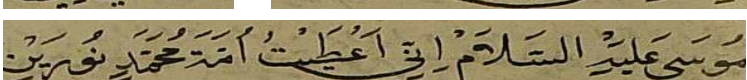
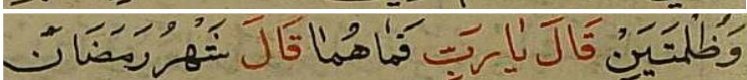
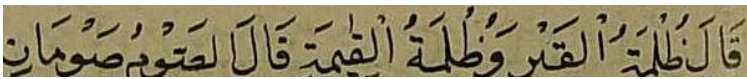
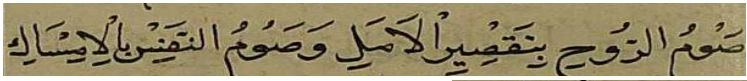

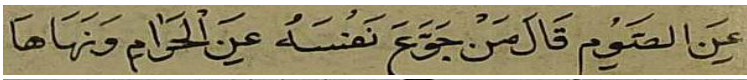
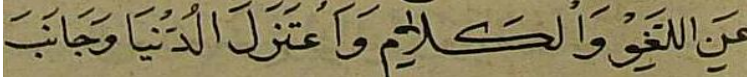
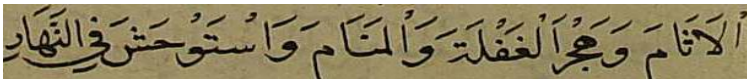
14. الْحَقِيقَةِ الصَّوْمُ دَوَائِدُ الذُّنُوبِ وَبِهَاجِيَاءِ

15. ³⁷² الْقُلُوبِ وَقِيلَ لِلصَّوْمِ سَبَبٌ تَنْوِيرِ الصُّدُورِ وَرَفْعِ

³⁷⁰ Kabül-Ahbar dedi ki: İbrahim(as) ilk defa Mescid-i Haram'a girdiği zaman, üzerinde dört satır yazı olan bir taş buldu. Şunlar yazılı idi: Birinci satırda: "Benden başka ilah yoktur. Ancak bana ibadet edin" İkinci satırda: Ancak ben Allah'ım, benden başka ilah yoktur. Muhammed benim resülumdür. Ona ve bana tabi olana ne mutlu." Üçüncü satırda: "Benden başka ilah yoktur. Ancak benim emirlerime sınıksız sarılan kurtulur." Dördüncü satırda: Benden başka ilah yoktur. Harem benim içindir. Kâbe benim evimdir, oraya kim girerse azabımdan emin olur."

³⁷¹ Beşinci makam orucu beyan eder. Marifet ehli dedi ki: Oruç üçtür: Avam orucu, Havass orucu, Ehas orucu. Ehas orucu masivaullahı terk etmektir. Havass orucu, azalarını ve cevahirini muhafaza etmek, insanlardan gördüğü zulmü affetmek, lisanıyla kible ehline eziyet etmekten çekinmektir. Avam orucu, yemeyi içmeyi ve cinsî alakayı terk etmektir.

52(a)

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.

52(b)

1.

³⁷² Hakikat ehli dedi ki: Oruç, günah hastalıklarının ilacıdır. Kalbler onunla ihya olur. Denildi ki: Oruç, gönüllerin tenvirine ve kabirlerin tavsi'ine sebeptir.

³⁷³ Resulullah (sav) şöyle buyurdu: "Oruçlu, yatağında uyuyor olsa bile ibadet halindedir.(Temâm er-Râzî, el-Fevâid, II, 49. vd.)Yine Allah Resulü (sav), Allah'tan(cc) rivayetle şöyle dedi:" Oruç benim içindir, onun ecrini ben veririm." (Buharî, Tevhid, 34. vd.) Yine Resulullah(sav) dedi ki: "Oruçlu insanın ağız kokusu Allah indinde cennetteki misk kokusundan daha hoştur." (Buharî, Sıyâm, 10. vd.)

³⁷⁴ Allahu Teâla Musa'ya(as): Ben Muhammed ümmetine iki nur ve iki zulmet(karanlık) verdim." diye vahyetti. Musa (as): O nurlar nelerdir ya Rabbi?" Ramazan orucu ve Kur'an okumaktır." Musa(as): "Ya Rabbi! İki karanlık nedir?" "Kabir ve kıyamet karanlığıdır." buyurdu. Oruç iki çeşittir: Ruhun orucu, emeli kısaltmaktır. Nefsin orucu, haramlardan ve yemekten kesilmektir.

2.
3.   ³⁷⁶
4.
5. ³⁷⁷ Ze'nnūn eydür: Ka'be
6.
7.
8. Kābūl kılmadı
9. ³⁷⁸
10.
11.
12.
13. ³⁷⁹
14.
15.   ³⁸⁰

53(a)

1. ³⁸¹

³⁷⁵ Süleyman'a(as) oruçtan sordular. Dedi ki: "Kim nefsi haramdan aç tutar, onu boş kelam konuşmaktan nehyeder, dünyadan uzaklaşır, geceyle dost olur ise, neticede dostun sıdk meclisinde oturduğunu görür."

³⁷⁶ Zünnūn-ı Mısrî(rh) dedi ki: Kalbin kasvetini gidermek için: Haramı terk et, Namazda kıyımı uzat, oruca devam et, sıla-i rahimde bulun, yetimlere iyilik yap.

³⁷⁷ Lokman oğluna: "Evladım! Mide dolduğunda düşünce uykuya dalar, hikmet uzaklaşır, uzuvlar ibadetten kalır." dedi.

³⁷⁸ "Bu nedir ki! Ben elde ettiğim bu dereceyi, altmış bin dinara satın aldım. Bugün onu bir dirheme nasıl satarım?" dedi.

³⁷⁹ Marifet ehli dediler ki: Savm kelimesi üç manaya işaret eden üç harftir. Sad harfi, "Sıyadetü'n-nefsi ani'l-meâsi" yani nefsi günahlardan korumaya delalet eder. Vav harfi "Vilayetü't-taati ale'l-cevarihi" yani azaların taatle olan dostluğuna delalet eder. Mim harfi, "Müdavemeti terki's-şerri ve ikametü'l-ibadâti" kötülükleri tamamen terk etmeye ve ibadetleri eksiksiz yerine getirmede devam etmeye delalet eder.

³⁸⁰ Marifet ehli dedi ki: açlık evliyanın makamı, enbiyanın taamıdır.

2. عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَدِمُوا قُرْعُ بَابُ الْجَنَّةِ يَفْتَحُ لَكُمْ قَالُوا كَيْفَ
3. قَالَ بِالْجُوعِ وَالظَّمَاءِ وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا
4. أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا جُوعًا قَالُوا كَيْفَ يَجُوعُ يَا رَسُولَ اللَّهِ
5. قَالَ يَحْبِسُ عَنْهُ الدُّنْيَا وَطَعَامَهَا وَشَرَابَهَا حَتَّى لَا يَبْحِدُ
6. مَاؤِيَّ وَلَا طَعَامًا ³⁸² وَقَالَ جَمِيْنُ مَعَاذَ الرَّازِيِّ
7. رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ جُوعُ الرَّغِيْبِيْنَ فَتَتْهُ وَجُوعُ التَّوَائِيْنَ
8. بَجْرَابَةٍ وَجُوعُ الْمُجْتَهِدِيْنَ كَكَامَةٌ وَجُوعُ الْعَالِيَيْنِ
9. سِيَاسَةٌ وَجُوعُ الرَّاهِدِيْنَ حِكْمَةٌ وَنَرَادِيْفِيْهِ غَيْرَةٌ
10. ³⁸³ وَجُوعُ الْمُحِبِّيْنَ رِيَاضَةٌ وَجُوعُ الْمُقْرَبِيْنَ طَهَارَةٌ
11. وَقَالَ الشُّبْلِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ مَا جُوعَتْ اللَّهُ يَوْمًا
12. إِلَّا رَأَيْتُ فِي قَلْبِي بَابًا مِنْ لِحْمِكَمِ وَأَلْبِرَةِ مَا رَأَيْتَهَا
13. قَطُّ وَقَالَ جُعَ لِي شَبْعٌ وَأَشْبَعُ لِي قَطُّعٌ وَأَقْتَعُ لِي شُبْعٌ
14. وَسَيْبِلُ أَبُو الْقَاسِمِ النَّصْرِيُّ أَبَا دَرَجِي ³⁸⁴
15. رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ قَدْ عَرَفْنَا جُوعَ الْعَامَةِ فَمَا جُوعَ الْعَقَلَاءِ
- 53(b)
1. ³⁸⁵ قَالَ حُوعَهُمْ جُوعُ الْعِلْمِ وَالْفَهْمِ وَالْفِطْنَةِ وَجُوعُ الْقَائِدِ

³⁸¹ Hükema dedi ki: açlık zekâ incilerinin denizi, hikmet incilerinin bulutudur.

³⁸² Resulullah(sav): "Cennetin kapısını çalmaya devam edin ki size açılınsın." dedi. "Nasıl açalım ya Resulullah?" diye sordular. "Açlık ve susuzlukla" buyurdu. (Buharî, Sıyam, 4.) Resulullah(sav): Allah bir kulunu sevdiği zaman onu aç bırakır." dedi. "Nasıl aç bırakır?" dediler. "Dünyayı, yeme ve içmeyi ondan uzaklaştırır. Taki o, ne bir su, ne de bir yemek ister." buyurdu. (Müsned, vr.344)

³⁸³ Yahya b. Muaz er-Razî dedi ki: Ragiplerin açlığı fitnedir. Tevvâbînin açlığı tecrübedir. Müctehidlerin açlığı keramettir. Âbidlerin açlığı siyasettir. Zahidlerin açlığı gayreti artıran hikmettir. Muhiblerin açlığı riyazettir. Mukarrebînin açlığı taharettir.

³⁸⁴ Şiblî dedi ki: öyle bir gün olmadı ki, Allah için aç kalayım da kalbimde hikmetten ve ibretten bir kapı açıldığını görmeyeyim. Asla! Doymak için aç dur, kesilmek için doy, haşyet için kanaat et, yükselmek için kork.

2. Kāle'ş-şeyhu rahmetullahi bu şartları yerine getürmege
3. cidd ü cehd eyle. Tā kim altıncı gusul maḳāmına erişesin

4. **المَقَامُ السَّادِسُ فِي بَيَانِ الْعُسْلِ الْعُسْلُ نَوَعَانِ**
 5. **قُضِيَ وَسُنَّةٌ فَالْفَرْضُ عَلَى الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ سَعْرُوفٌ**
 6. **وَالْبَاقِي سُنَّةٌ وَهِيَ عُسْلُ الْعِيدَيْنِ وَالْجُمُعَةِ وَعِنْدَ**
 7. **الْحُسُوفِ وَالْكُسُوفِ وَالْأَحْرَامِ وَالْعَرَافَاتِ وَبَعْدَ**
 8. **الْوِلَادَةِ وَالْإِسْقَاطِ وَاللِّكَا فِي بَعْدِ إِسْلَامِهِ وَ**
 9. **عُسْلُ الْمَيْتِ وَالْجَامَةِ وَلِغْيِ عَمَلِهِ بَعْدَ الْإِفَاقَةِ وَاللِّحَاجِ**

10. ³⁸⁶ **لِدُخُولِ الْكَعْبَةِ** Evvelā şeri'at mûcibince abdest
 11. ala. Andan sonra gusul kıla. Daḥı ol yerden gidüp
 12. ğayrı yerde ayakların yuya. Andan sonra tonın ğeye.
 13. Şeri'atda gusul tamām budur. Amma ehl-i ma'rifet eydürler:
 14. Yaḥya Bin Ma'azı'r-rāzī gibi dört ā'zānı dört dürlü
 15. şuyıla yumayınca ḥaḳīḳatda gusul tamām olmaz. **وَقَالُوا**

54(a)

1. **اغْتَسِلْ نَفْسَكَ بِمِيَاهِ اِرْبَعَةٍ وَجْهَكَ بِمَاءِ الْحَيَاءِ**
 2. **وَلِسَانَكَ بِمَاءِ الْمَعْذِرَةِ وَبَدَنَكَ بِمَاءِ الْخِذْمَةِ وَقَلْبَكَ**
 3. **بِمَاءِ التَّوْبَةِ حَتَّى يَكُونَ طَاهِرًا صَالِحًا لِلْوَسْئَةِ وَالْمُصَاحَبَةِ**
 4. **وَحِكْمَى أَنْ سَفِيَانَ الثَّوْرِيِّ رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ كَانَتْ**

³⁸⁵ Ebu Kasım Nasrabadi'den: "Biz avamın açlığının ne olduğunu bildik, akıllı kimselerin açlığı nasıldır?" diye soruldu: "Onların açlığı ilim, anlayış, zeka ve taat açlığıdır." diye cevap verdi.

³⁸⁶ Gusul iki çeşittir: farz olan gusul, sünnet olan gusul. Farz olan gusul, erkek ve kadınlara farz olarak bilinen şeylerdir. Geride sünnet olan gusul kalır. O da iki bayramda, cumada, güneş ve ay tutulması zamanı, ihram giyerken, Arafat için, doğumdan ve ıskattan sonra, kâfirmüslüman olduktan sonra, meyyitin guslü, hacamattan sonra, baygınlıktan ayılınca ve Hacc'da Kâbe'ye girmek için alınan gusüldür.

³⁸⁷ "Nefsini dört su ile yıka. Yüzünü haya suyu ile, dilini istiğfar suyu ile bedenini hizmet suyu ile, kalbini nedâmet suyu ile yıka. Ta ki dost ile karşılıklı ünsiyet ve musahabe için temiz ve salih olasın." dediler.

5. مَبْطُونًا فَتَوَضَّاءَ لِصَلَاةٍ وَاحِدَةٍ سَبْعِينَ حَرَّةً كَمَا

6. 388 تَوَضَّاءَ أَنْتَقِضَ وَضُوهُهُ

Bilgil āgāh olğıl. Ehl-i

7. mücāhede bir namaza ihtiyātlarından yetmiş kez tahāret
8. kılurlar. Sen dağı eger dosta yakın olmak
9. dilersen cehd eyle, mücāhede içinde ihtiyāt kılğıl.
10. Ğāfil olmağıl. kılduğun ‘ibādetlerüñ ğabı olmasun.

11. وَاللَّهُ الْهَادِي إِلَى سَبِيلِ الزَّهَادِ 389 الْمَقَامُ السَّابِعُ

12. 390 قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

13. مَرَّ أَكَلَ مِنَ الْحَلَالِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا تَوَضَّاءَ

14. اللَّهُ قَلْبُهُ وَأَجْرِي يَنْابِيعَ الْحِكْمَةِ مِنْ قَلْبِي إِلَى

15. لِسَانِي وَفِي رِوَايَةٍ زَهَدُ اللَّهِ فِي الدُّنْيَا 391 وَقَالَ

54(b)

1. صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ أَكَلَ لُقْمَةً مِنْ حَرَامٍ

2. لَمْ يَنْظُرْ إِلَى اللَّهِ إِلَيْهِ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا 392 قَالَ اللَّهُ تَعَالَى

3. جَلَّ جَلَالُهُ لُبَّاءَ يَتَهَا النَّاسُ كُلُّوا تَمَّازِي الْأَرْضِ

4. حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطَوَاتِ الشَّيْطَانِ 393 عَنْ ابْنِ

5. عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

6. أَنَّهُ قَالَ إِنَّ لِلَّهِ مَلَكَ عَلَى بَيْتِ الْمَقْدَسِ يُنَادِي

³⁸⁸ Hikaye edilir ki Süfyan-ı Sevrî(ra) karnından rahatsız olduğunda, bir namaz için yetmiş defa abdest alıyordu. Her abdest aldığında abdesti yeniden bozuluyordu.

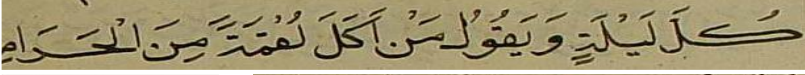
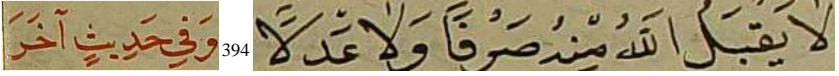
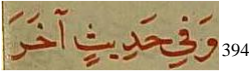
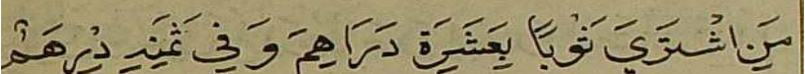
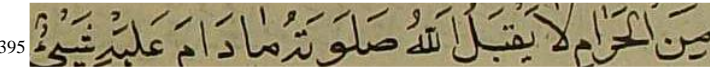

³⁸⁹ Rüşd yoluna ileten Allah'tır.

³⁹⁰ Yedinci makam helal talep etmeyi beyan eder.

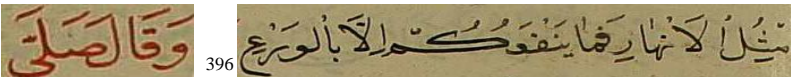
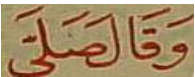
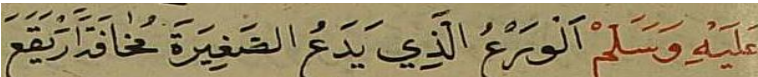
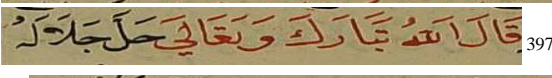
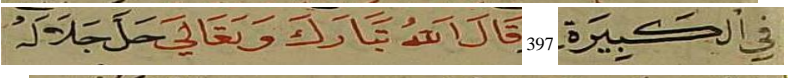

³⁹¹ Resulullah(sav): "Kim kırk gün helal rızık yerse, Allah onun kalbini nurlandırır ve kalbinden diline hikmet ırmakları akıtır."(Gazalî, İhyau Ulumiddîn, c.2, s. 235) buyurdu. Başka bir rivayette "Allah onu dünyada zahid kılar." buyurdu.

³⁹² Resulullah(sav) dedi ki: "Kim haram bir lokma yese, Allah(cc) kırk sabah onun yüzüne bakmaz." (Deylemî, el-Firdevs, III, 591.)

³⁹³ Allah(cc) şöyle buyurur: "Ey insanlar! Yeryüzünde bulunanların helal ve temiz olanlarından yiyiniz. Şeytanın peşine düşmeyin." (Bakara, 168)

7.
8. ³⁹⁴
9.
10. ³⁹⁵ Kāle
11. eş-şeyh kıddesallāhu sırrahu'l-‘azīz eger bu ḥadīşlerün
12. ma‘nası birle ‘amel kılursañ zühd ü vera‘ birle mücāhede
13. üzerine olursañ maḳsūduña tēz erişürsin.
14. Nitekim resül ḥazret-i şallallāhü ‘aleyhi vesellem buyurmuşdur:
-

55(a)

1.
2. ³⁹⁶
3.
4. ³⁹⁷
5. ³⁹⁸
6. Şeyh Bāyezid Beşāmī Raḥmetullahi ‘aleyhi anasına eyitdi:
7. Hîç ḥarām nesne yedigün var mı, noldıkim hîç
8. tā‘atde ḥalāvet bulmaz oldum. Anası endişe kıilup
9. bulmadı. Eyitdi sen kıarnımdayıken kıonşı ḥatunı

³⁹⁴ İbn-i Abbas(ra) rivayetine göre, Peygamber Efendimiz dedi ki: "Beyt-i Makdis üzerinde Allah'ın bir meleği vardır. Her gece, 'Kim haramdan bir lokma yerse Allah onun amellerini ve adaletini kabul etmez.' diye nida eder."

³⁹⁵ Başka bir hadiste: "Kim bir elbiseyi on dirheme satın alır da onun bir dirhemi haram olursa, o elbise üzerinde olduğu müddetçe, kıldığı namazını Allah kabul etmez." (Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, II, 98. vd.)

³⁹⁶ "Namazda binanın kemerleri gibi, oruçta da kirişleri gibi olsanız ve gözlerinizden nehirler gibi gözyaşları aksa, ancak veranız olmasa bunlar size fayda vermez." (İbn-i Ebî Dünya(281), el-Vera, s.49.)

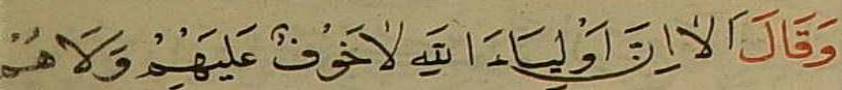
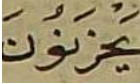

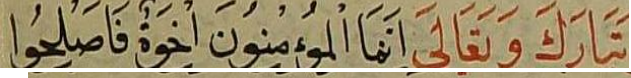
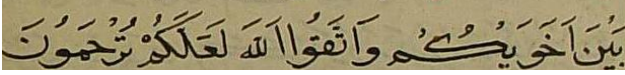
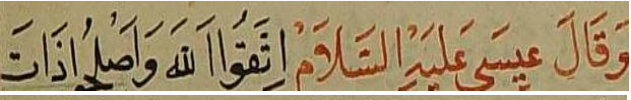
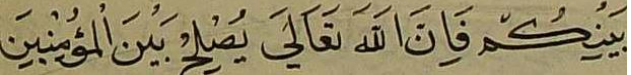
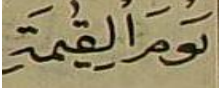
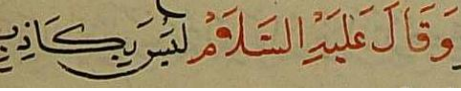
³⁹⁷ Resulullah(sav): "Vera, büyük günahlara düşme korkusundan küçük günahlara yaklaşmaktır." (Şihabüddin el-Bağdâdî(795), Cāmiu'l-Ulûm ve'l-Hikem, I, 159.) dedi.

³⁹⁸ Allah (cc)"Ey iman edenler! Size verdiğimiz rızıkların temiz olanlarından yiyin." (Bakara, 172)

10. sürmesinden bir kez gözüme sürme geçdüm idi,
  11. dedi. Bāyezid eyitdi: Ol şūmlık imiş dēyüp anasını
  12. gönderdi. Ol sürmenūñ helālīgın diledi.
  13. Kāle'ş-şeyhu rah̄metullahi 'aleyhi 'ibādetler kilidi
  14. du'ādur. Du'ā kapusı helāl loğmadur. H̄arām yise du'ā ve 'amel
  15. kabūl olmaz. Bismillahi'r-rah̄mani'r-rah̄īm kale Allāhu tebāreke ve
- te'ālā

55(b)

1. ³⁹⁹
2.
3. ⁴⁰⁰ namaza Namaza ve rūzeye ḥavf ve ḥaṭar var. Uḥuvvet
4. 'amelinde hīç ḥavf u ḥaṭar olmaz. Haḡ te'ālā rāzı olur.
5. Zīrā uḥuvvet içün-dürür. Haḡ rızāsıçun sevişmekdür.
6. Uḥuvvet oldur kim dūnyā bābında birbirinden hīç
7. taḡşīr étmeye. Eger aralarında ḥuṣūnet vāқи' olacak
8. olursa defīgine müşālaha edeler.
9.
10. ⁴⁰¹
11.
12.
13.   ⁴⁰²

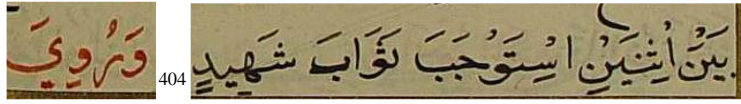
³⁹⁹ Allah tebareke ve teala: "O gün, Allah'a karşı gelmekten sakınanlar dışında, dost olanlar (bile) birbirlerine düşman kesilirler." (Zuhuf, 67) buyurdu.

⁴⁰⁰ Yine Allah teala: "Bilesiniz ki Allah'ın dostlarına korku yoktur, onlar üzülmeyecekler de." (Yunus, 62) buyurdu.

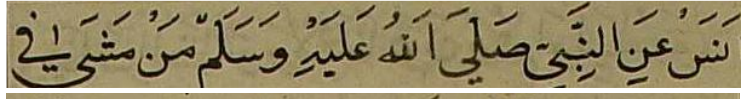
⁴⁰¹ Allah tebareke ve teala şöyle buyurdu: "Müminler ancak kardeşirler. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin ve Allah'tan korkun ki esirgenesiniz." (Hucurat, 10)

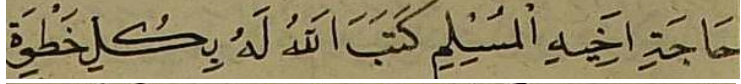

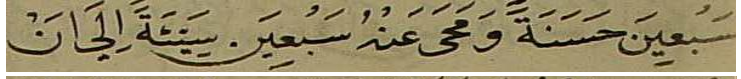
14. 403

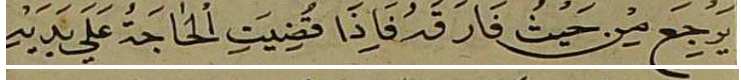
15. 404

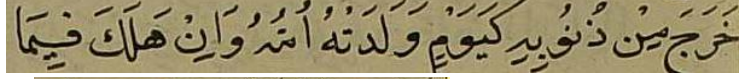
56(a)

1.

2.

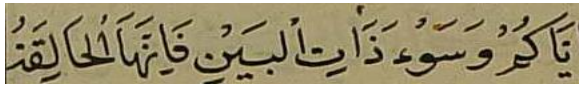
3.

4.

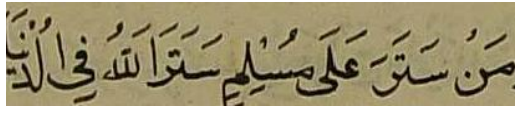
5.

6. 405 Hazret-i Resül

7. şallallâhü 'aleyhi vesellem iki kişi arasında fitne bırağanlara

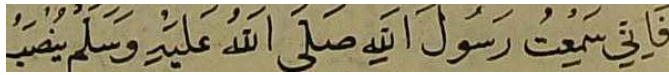
8. buyurdu kim:

9. 406 görüp işidüp 'ayb uranlara

10. buyurdu kim *men setere*

11. 407

12.

13.

⁴⁰² İsa(as) dedi ki: "Allah'tan korkun, aranızı düzeltin. Şüphesiz Allah teala kıyamet günü müminlerin arasını düzeltir."

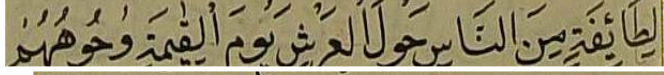
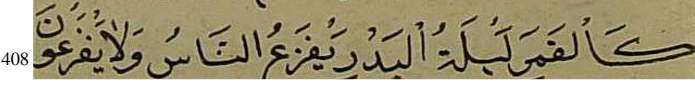
⁴⁰³ Peygamber (sav) buyurdu ki: "İki kişinin arasını bulmak için yalan söyleyen yalancı olmaz." (Taberânî, el-Mu'cemü'l-Evsat, VIII, 90.)

⁴⁰⁴ Yine buyurdu ki: "İki kişinin arasını düzelten bir şehit sevabı kazanır." (Kurtûbî, el-Câmi', V, 363.)

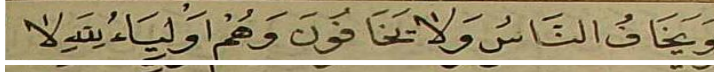
⁴⁰⁵ Enes(ra) Peygamberden şöyle rivayet etti: "Müslüman kardeşinin ihtiyacını gidermek için yürüyen kimsenin, her bir adımına Allah teala yetmiş sevab verir ve yetmiş günahını siler. Bu hal ayrıldığı yere geri dönünceye kadar devam eder. Onun ihtiyacı yerine getirildiğinde anasından doğduğu günkü gibi günahlarından sıyrılır. Eğer bu yolda ölürse sualsiz cennete girer." (Taberânî el-Mucemü'l- Evsat, III 344. vd.)

⁴⁰⁶ "İnsanların arasını bozmaktan sakının. Çünkü bu, uğursuz ve kötü bir fiildir." (İbn Ebî Dünyâ, Kadâu'l-Havâic, s.85)

⁴⁰⁷ "Kim bir müslümanın ayıbını örterse Allah da onun ayıbını dünya ve ahirette örter." dedi.

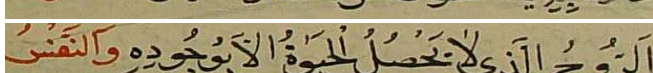
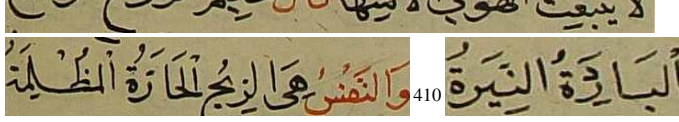
14.
15. ⁴⁰⁸

56(b)

1.
2.
3.
4. ⁴⁰⁹ El-maḳāmü'l-evvelü fi beyāni'l-fevzi ve'l-ḳahr.

5. Fevzden fi aldılar, ḳahırdan ḳaf aldılar, ikisini
6. ḳarındaş ḳıldılar, r saña işāret için. Ehl-i
7. işāret eydür: Fevzi dileyen ruḥdur 'ulvīdur. Ḳahr
8. dileyen nefsdür, sıflīdür. Eger nefis rūḥa tābi'
9. olsa ḳurtılır, ḥalāş bulur. Eger rūḥ nefse tābi'

10. olsa fevz fāsını firāk fāsına tebdil ḳılır.

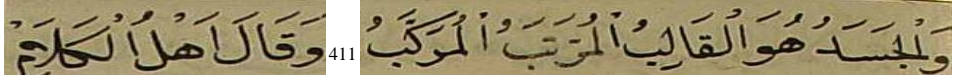

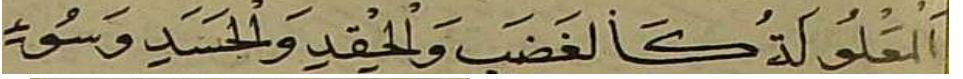
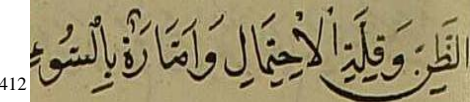

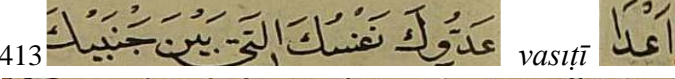
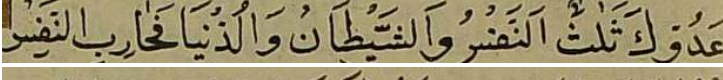
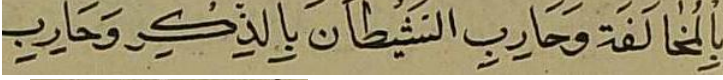
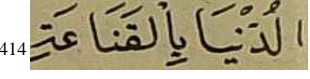

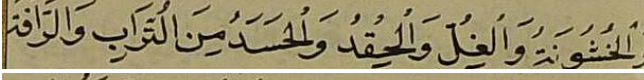
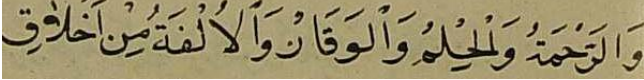
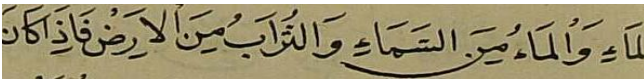
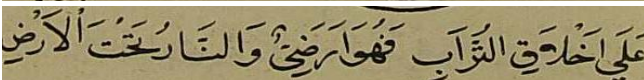
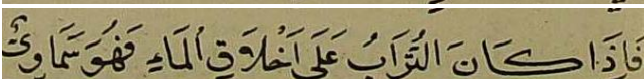
11.
12.
13.
14.
15.

⁴⁰⁸ Ebu İdris el-Havlâni, Muaz b. Cebel'e: "Ben seni Allah için seviyorum." dedi. Muaz ona dedi ki: "Müjde sana! Müjde sana! Çünkü ben Peygamber'den(sav) şöyle işittim: ' bir grup insan kıyamet günü Arş'ın etrafında dikilirler. Onların yüzleri ondördündeki ay gibidir. İnsanlar endişe içindeyken onlar endişelenmezler. İnsanlar korku içindeyken onlar korkmazlar.

⁴⁰⁹ Onlar Allah'ın dostlarıdır. Onlar için korku yoktur, mahzun da olmazlar. ' 'Bunlar kimdir ey Allah'ın resulu?' diye soruldu. 'Onlar Allah için birbirlerini sevenlerdir.' diye buyurdu."(Beyhakî, es-Sünemü'l-Kübrâ, IV, 352)Resulullah doğru söyledi. Habibullah doğru dedi.

⁴¹⁰ Denildi ki: ruh, ferahlatıcı, şifalı bir nesimdir. Hayat onunla olur. Nefs ise yakıcı bir rüzgardır. Hareketler ve şehvetler onunla olur. Denildi ki: ruh öyle bir şeydir ki hayat ancak onun varlığıyla meydana gelir.

57(a)

1.
2.
3.
4. nitekim Һazret-i
5. Resül şallallāhü 'aleyhi vesellem buyurdu kim
6. *vasitī*
7.
8.
9. Ve kâle El-Vāsītī âdem oğlınuñ terkibi
10. iki nesnedendur topraqdan ve şudandur
11.
12.
13.
14.
15.

57(b)

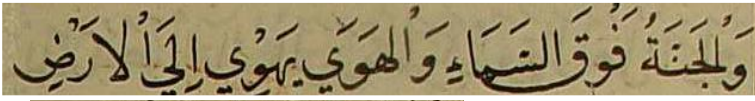
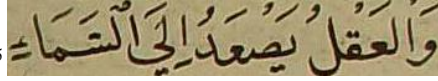

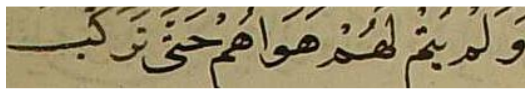
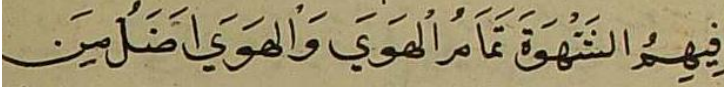
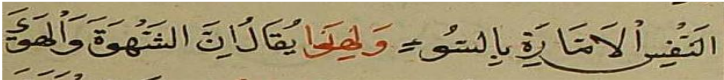

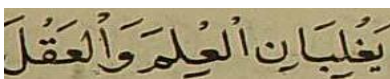
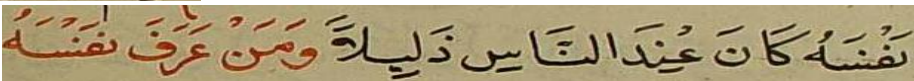
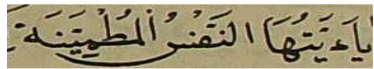
⁴¹¹ Nefs öyle bir şeydir ki heva ancak ondan kaynaklanır. Hakim dedi ki: ruh, serin ve aydınlık bir rüzgardır. Nefs ise sıcak ve karanlık bir rüzgardır. Cesed ise tertipli ve terkipli bir kalıptır.

⁴¹² Kelamcılar şöyle dediler: nefis vücutta bir latifedir. Gazab, kin, haset, su-i zan, tahammülsüzlük gibi hastalıklı, kötü ahlakın mahallidir. Kötülüğü emreder.

⁴¹³ "Senin en büyük düşmanın, iki kaşın arasındaki nefisindir." (Taberî, Tehzîbü'l-Âsâr, II, 813.)

⁴¹⁴ Vasitî dedi ki: senin en zararlı düşmanın şu üç şeydir: nefis, şeytan ve dünya. Nefs ile ona muhalefet ederek savaşmalısın. Şeytan ile Allah'ı zikrederek savaşmalısın. Dünya ile kanaat vasıtasıyla savaşmalısın.

1.
2. ⁴¹⁵ Kāle Hāq te‘ālā ādem yaratdı.
3. ⁴¹⁶ Kaçan havāyı terkīb kıldısa
4. deprenü başladı.
5.
6.
7. ⁴¹⁷
8.
9. ⁴¹⁸ Kāle's-şeyhu ẓaddesallāhu sırra
10. hu'l-'azīz eger nefse ẓahır kılup ahlāq-ı mezmūme
11. leri terk eđüp ahlāq-ı maħmūdeler birle ‘amel kılsa
12. rūh maḳāmına eřişür, muṭma'inne⁴¹⁹ olur Kāle Allāhu te‘ālā
13. ⁴²⁰ İkinci maḳāma lāyık vallāhu'l-muvaffıḳu.
14. el-maḳāmü's-şānī fi beyāni'l-'ibreti ve'l-ğayretü. ‘İbretten
15. ‘ayın aldılar, ğayretten ğa aldılar, ikisini ẓarındaş kıldılar

⁴¹⁵ Cefā, huşunet, kin ve haset topraktandır. Refet, rahmet, hilm, vakar ve ülfet suyun tabiatındandır. Su semadan , toprak arzıdır. Toprak tabiatı üzere olan arza mensuptur. Ateş de yerin altındadır. Eğer su tabiatı üzere ise o semavidir. Cennet ise semanın üstündedir. Heva yeri arzular. Akıl ise semaya yükselir.

⁴¹⁶ Hiçbir hareketi yoktu.

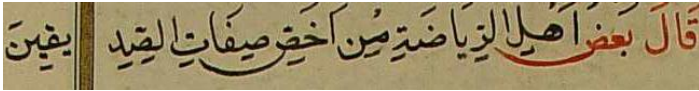
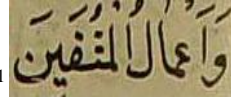
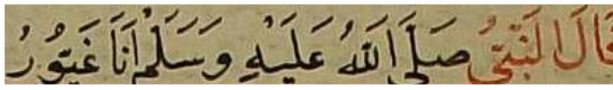
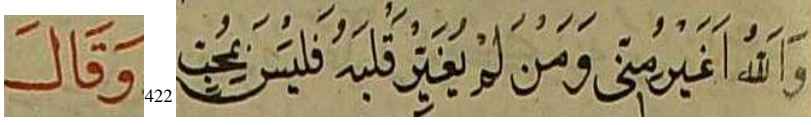
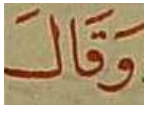
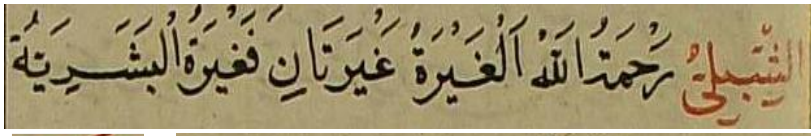
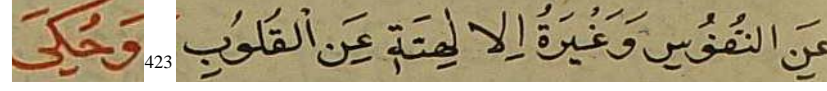

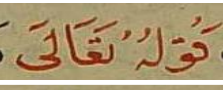
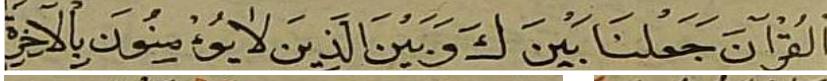
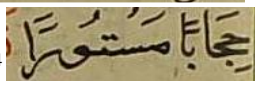
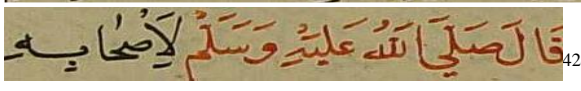
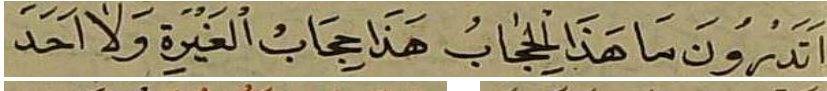
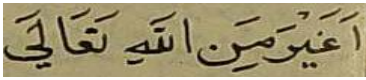

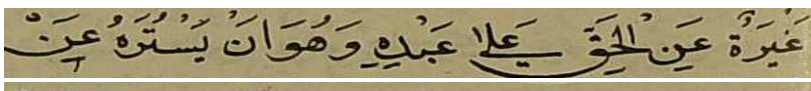
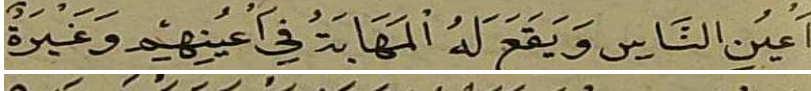
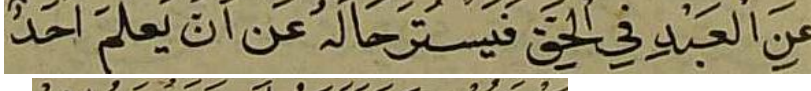
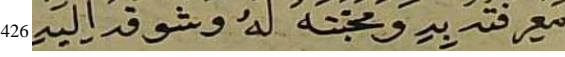
⁴¹⁷ İnsanlarda şehvet terkib edilinceye kadar hevaları tamamlanmaz. Şehvet ile heva tamamlanır. Heva, nefsi emmareden daha çok sapıtırıcıdır. Heva için denilir ki: şehvet ve heva, ilim ve aklı mağlup ederler.

⁴¹⁸ Hakîm Ebu'l-Kasım demiştir ki: nefsi bilen, insanlar nezdinde zelil olur. Nefsi bilen insanlar nezdinde mecnun olur.

⁴¹⁹ Metinde muṭmaiyyet yazılmıştır.

⁴²⁰ Allah teala "Ey huzura kavuşmuş insan!" (Fecr, 27) buyurdu.

58(a)

1. fayda.
2.   ⁴²¹
3. ⁴²²
4.
5. ⁴²³
6.
7.
8. ⁴²⁴
9.
10. ⁴²⁵
11.
12.
13.
14. ⁴²⁶ Fetiha mevşilînün

⁴²¹ Riyazet ehli demişler ki: "Bunlar sıddıkların sıfatlarının ve muttakilerin amellerinin en haslarından." "

⁴²² Nebi (sav) buyurdu ki: " Ben kıskancım, Allah benden daha kıskançtır." (Müslim, Lian, 16.) Kalbinde gayret olmayan seven değildir.

⁴²³ Şiblî (rh) demiştir ki: gayret ikidir. Nefsten kaynaklanan beşerî ve kalpten kaynaklanan ilahî gayret.

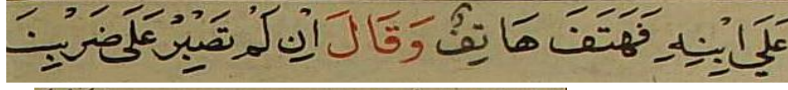
⁴²⁴ Hikaye olunur ki: Nebi'nin(sav) yanında şu ayet-i kerime okundu: "Bîz Kuran okuduğın zaman, seninle ahirete inanmayanlar arasına gizleyici bir örtü çekeriz. " (İsrâ, 45)

⁴²⁵ Nebi(sav) sahabilerine: "Bu perde nedir bilir misiniz? Bu gayret perdesidir. Allah'tan daha gayretli yoktur." (Münâvî, Feyzu'l-Kadîr, VI, 427. Mısır, 1356) buyurdu.

⁴²⁶ Hakîm demiştir ki: gayret ikidir. Allah'tan kuluna karşı gayret; onu insanların gözünden gizleyip, gözlerinde ona karşı bir mehabet meydana getirmesidir. Kuldan Hakk'a olan gayret; halini herhangi

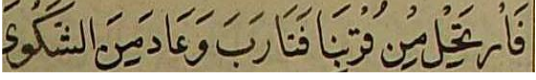
15. oğlu rahmetullah muhtażar oldu. *feceza 'a fetehun mimma celle*

58(b)

1.

1.

2.

⁴²⁷ Görmez

3.

misin Ya 'kub 'aleyhi gönline Yusufun maħabbeti

4.

girdise qarındaşların musallaḡ kıldı. Kuyuya bıraḡdılar.

5.

Derāhim-i nahḡasa⁴²⁸ şatdılar. Ve daḡı Ḥazret-i Resul şallallāhu

6.

'aleyhi vesellem İbrahime nazār kıldısa İbrahimi dünyādan kendüye

7.

ḡabul kıldı. Ğayret kıldı. Gerekdür kim her neye

8.

baḡsaḡ Ḥaḡḡı göresin. Özüne düşmen dutasın.

9.

Ḥaḡḡun maħabbeti birle, Ğayretün maħabbeti birle, gönülde cem '

10.

kılsaḡ şirk-i ḡafidür. Nefs dileğini dünyā maħabbetini gönülde

11.

çıḡarsaḡ ma'lum olur kim Ğayyürsın. Ḥazret-i

12.

'Ali rażıallāhu 'anhu bir gün meclisde va'az eḡderdi.

13.

Eşnā-yı kelāmda eyitdi: Taḡrıyı görmüş kimse

14.

var mıdur, deyu üç kez şordı. Hiç kimse cevāb

15.

vermedi. Bir oḡlan eyitdi ben gördüm. Ḥalāyık

59(a)

1.

ġavḡa kıilup eyitdiler: Kaḡan gördün ne yerde gördün

2.

dediler. Şabır eḡdün kim şoralum ma'nisi var ola diyü, 'Ali

3.

ḡazreti rażıallāhu anhu şordı. Eyitdi ḡanda gördün?

4.

Eyitdi konşumuzun baḡında gördüm. Ol baḡa üzüm

5.

almaḡa vardum idi, gördüm. Anda ḡazır beni göreyorur.

6.

Korḡdum, almadumdı. 'Ali ḡazreti eyitdi aḡsende yā ulām

7.

deḡdi. Her ḡanda olsaḡ Ḥaḡ te'ālā seni görür bilmeḡ

---

bir kimsenin bilmesinden gizlemesi, marifetini onunla, sevgisini onun için ve iştıyakını da ona has kılmasıdır.

⁴²⁷ Oḡlunun içinde bulunduḡu vaziyetten üzülp feryat etmeye başladı. Gaibden: " Eḡer bizim darbemize sabretmezsen yakınlığımızdan uzaklaş." diye bir ses geldi. Feth bunun üzerine tevbe edip şekvādan vazgeçti.

⁴²⁸ Metinde nahsa yazılmış.

8. gereksin. Şeyh eydür kıddesallāhu sırrahu'l- 'azīz
9. kaçan 'ibret ve gayret maqāmını tamām kılsañ
10. üçüncü şıyānet maqāmına sezā olursın. Qadem urursın.
11. El-maqāmü's-şālisü fī beyāni'l-şıyānetü ve'z-żamīr. Şıyānetden
12. şād aldılar, zamirden zad aldılar, ikisini qarındaş

قِيلَ أِنَّ الْقَادَ

13. kıldılar. İşāret ve fāyda olsun dēyü.

بِشِيرَالِي الصَّبْرِ عَلَى التَّوَابِ وَالْمَكَارِهِ مَحْتَتَ

- 14.

الْأُمُورِ وَالنَّهْيِ وَالصَّبْرُ مُفْتَا حُ الْبَرَكَاتِ كَذَلِكَ

- 15.

59(b)

سَمِعْتُ ٤٢٩ أَبَا الْعَبَّاسِ بْنِ الْخَثَّابِ الْبَغْدَادِيَّ عَنِ جَعْفَرِ

- 1.

الْحَلْدِيِّ يَقُولُ خَيْرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فِي صَبْرٍ سَاعَةٍ وَهِيَ

- 2.

إِذَا صَابَتْكَ شِدَّةٌ فِي طَاعَةٍ صَبَرْتَ عَلَيْهَا سَاعَةً وَإِذَا

- 3.

نَارَعْتَكَ نَفْسَكَ إِلَى الشَّوْفِ وَمَعْصِيَتِهِ صَبَرْتَ عَنْهَا

- 4.

سَاعَةً ٤٣٠ أَنَّهُ يُشِيرُ إِلَى ضِيَاءِ أَنْوَارِ الدَّوْلَةِ الْمَعْرُوفِ

- 5.

عَلَى سِرِّ الْعَارِفِينَ وَقَالَ جَعْفَرُ يُشِيرُ إِلَى وَفَاءِ

- 6.

بِضْمَانِ مَا حَمَلَ مِنَ الْأَمَانَةِ حَيْثُ أَشْفَقَ عَنْ جَمَلِهَا

- 7.

الْتِمَاتِ وَالْأَرْضُ وَمَا فِيهَا ٤٣١

- 8.

قَالَ

- 9.

murāqabe üzere dirilsen yetmiş maqā[ma] erişesin

- 10.

⁴²⁹ Denildi ki: sad harfi işlerde musibetlere, mekarihe ve nehiylere karşı sabr etmeye işaretdir. Sabır bereketin anahtarıdır.

⁴³⁰ Ebu'l-Abbas İbnü'l-Haşşab el-Bağdadî, Cafer Huldî'nin şöyle dediğini nakletti: dünya ve ahiretin hayrı bir saatlik sabırdır. O da taatin ağırlığı seni zorladığında bir saat Allah'a taatte sabretmen ve nefsin seni şehvet ve günaha girmek için zorladığında, ona karşı koymakta bir saat sabretmendir. Zad harfi ariflerin sırlarında bilinen devlet nurlarının ziyasına işarettir.

⁴³¹ Cafer dedi ki: "Bu harf göklerin, yerin ve içindekilerin yüklenmekten korktukları ancak insanın yüklendiği emaneti taşıma yükümlülüğünde vefa göstermeye işarettir.

11.
12.
13.
14.
15.

60(a)

1.
2.
3.
4.
5.
6. kāl Kāle'ş-şeyhu gözi kulağı,
eli ayağı, dili ıamağı, zāhiri bātıını, dükeli endāmı, ıaramdan
7. şaklamak gerek. Şıyānet tamām olsa ve dağı göñül
8. ıağı gözetmek gerek. Bir ıarındaşuında 'ayb görseñ
9. bu 'aybı gidergil, diyüp naşıhat kılamak gerek.
10. Uluları ıağ rızāsıçun sevmek gerek.
11. Nitekim ıazret-i Resül sallallāhü 'aleyhi vesellem
12. buyurdu kim:

⁴³² Âlim dedi ki: Müraat, vakitlere riayet etmek ve nefsi taatlerde istimal etmektir.

⁴³³ Onlardan biri dedi ki: müraat nefsi şehavetten korumak ve manevi işaretlerin ve manaların gönüle doğması için sırrı temizlemektir.

⁴³⁴ Hasan dedi ki: âbidlerin makamlarının birincisi, Allah'ın takdirine müraatır. Fütüvvet makamlarının sonu ise müminlerin hakkına riayettir.

⁴³⁵ İbn-i Abbas (ra) demiştir ki: dostlarınızı çoğaltın. Çünkü kıyamet günü Allah katında her müminin bir şefaathakkı vardır.

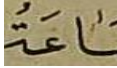
⁴³⁶ El-Vasitî(rah) deki ki: taatlerin en faziletlisi vakitleri korumaktır. O da kulun haddini aşmaması, Rabbinden başkasına muvafakat etmemesi, vakinden başka bir şeye yakın olmamasıdır.

13. ⁴³⁷ Gāfil olup ğaybet kılsañ ya ğaybet kılanlara
14. muvāfaqat kıilup eyledür deşen yetmiş kat ‘azābı
15. görseñ gerek. Meger ol ğaybet eden istiḥāl eđe.

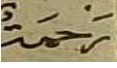
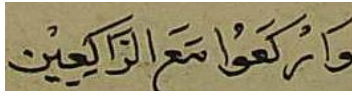
60(b)

1. Tā-kim va ‘idden emānda ola. Ḥazret-i Resül
2. şallallāhü ‘aleyhi vesellem bir gün tağda seyir eğerdi.
3. Gördi, bir yigit bir kız birle yaturlar uyurlar. İki cihān
4. faḥri şallallāhü ‘aleyhi vesellem mübārek ridāsını
5. bunlaruñ üzerine örtti, daḥı gitdi. Bunlar
6. uyandı. Ḥazret-i Resülüñ şallalahü ‘aleyhi vesellem
7. ridāsını bunlaruñ üzerlerinde gördiler, ağlaşdılar.
8. Kız eyitdi: Ḥazret-i Resül şallallāhü ‘aleyhi vesellem
9. beni bu ḥāl üzerine görince beni yer yutsa yoğ olsam
10. yaḥşırağ idi, deði. Yigit eyitdi: Kāşki bir tağda
11. düşeyidüm, boynum sınıp öleydüm, yaḥşırağ idi, deði.
12. Ḥazret-i Resül şallallāhü ‘aleyhi vesellem ikisini daḥı
13. alup evlerine getürdi. Yigit ve kız ataları bu ḥāl
14. gördiler. Ḥuşümet ve münāzi‘at kılubaşladılar Ḥazret-i
15. Resül şallallāhü ‘aleyhi vesellem eyitdi kız atasına: Kızıuñ

61(a)

1. benüm kızum olsun. Oğul atasına eyitdi: Senüñ oğluñ
2. Ebā Bekir oğlı olsun ḥuşümet kıılmañ. Olar
3. rāzı oldılar. Ḥazret-i Resül şallallāhü ‘aleyhi vesellem
4. kızını yigide nikāḥ kııldı. Hıç ğaybet ve melāmet
5. kıılmadı. Şıyānet şüreti budur. Ḥazret-i Resül
6. şallallāhü ‘aleyhi vesellem buyurmışdur kim

⁴³⁷ "Kişi (Allah yolunda olduğu halde) yetmiş yaşına vardığında onu sema ehli sever." (Ebu Ya'la, el-Müsned, VI, 352)

7. ⁴³⁸ Eger bu rahmetden behremend olayım dersen
8. dāyim şiyānet⁴³⁹ üzerine olğıl. Cemā'atūñ ve mü'min
9. qarındaşlaruñ haqqını şaklağıl. Murākebe üzerine ihlāsıla
10. 'ibādet kılğıl. Tā kim dördüncü maqām-ı tahāret
11. maqāmına lāyık olasın. El-maqāmü'r-rābi'u fî beyāni'l tahāret
12. ve'z-zahir. Tahāretten tı aldılar, zahirdeñ zı aldılar,
13. ikisini qarındaş kıldılar. Bizlere işāret çün. Göñül
14. arılığı, ten arılığı ikisi birbirine muvāfiq olsa olaruñ
15. müttehid olması berekātıla

61(b)

1. ⁴⁴⁰ devletine lāyık olup *def'u*
2. ⁴⁴¹ ol
3. rāki'leruñ kānitleruñ berekātında kamu beliyyelerini
4. *def* kılmağa lāyık olurlar.
5. ⁴⁴²
6.
7.
8.
9.

⁴³⁸ "Cemaat rahmettir." (İbn Batta el-Ukberî, el-İbanetü'l-Kübra, s. 127.)

⁴³⁹ Metinde ziyānet yazmıştır.

⁴⁴⁰ "Rükû edenlerle beraber rükû edin." (Bakara, 43) Allah'a saygı ve bağılılık içinde namaz kılın." (Bakara, 238)

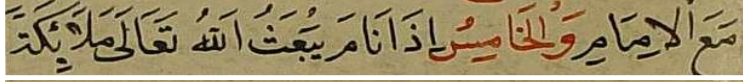
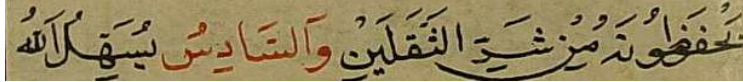
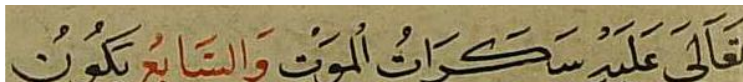
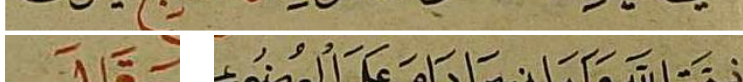
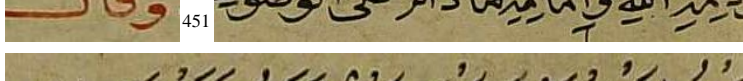
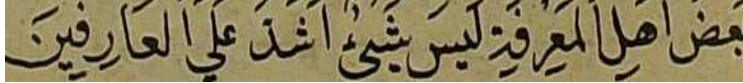
⁴⁴¹ "Eğer Allah'ın insanlardan bir kısmını diğerleriyle savması olmasaydı elbette yeryüzü altüst olurdu." (Bakara, 251)

⁴⁴² "Taharet esrarın ağıyardan yani manevi duyguların Allah'tan gayriden, azaların ise Allah'ın emirlerine karşı gelmeketen temizlenmesidir." denilmiştir.

⁴⁴³ "Ta" harfî sevenlerin kalplerinin sevdikleriyle hoş olduğuna işāret eder.

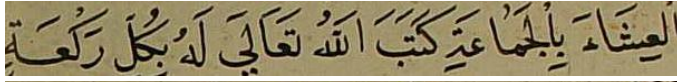
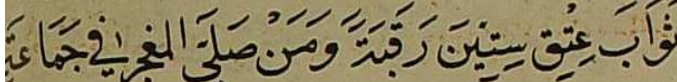
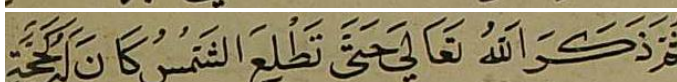
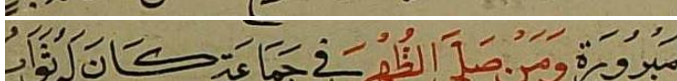
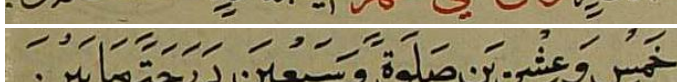

9.
10.
11.
12.
13.
14.
15. Allāhu sırrahu: Namazı cemaatle kılmagun şevābı, yalnız namāz kılsañ

62(b)

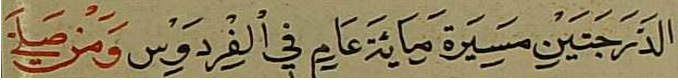
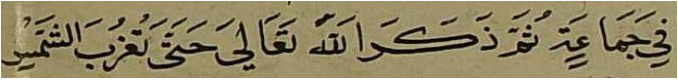
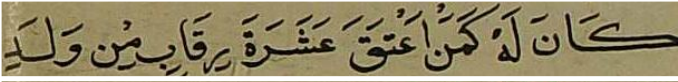
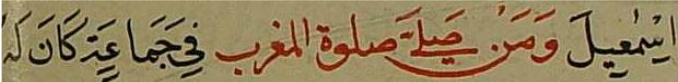
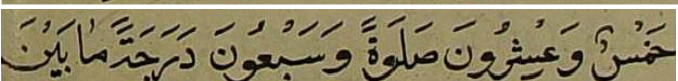
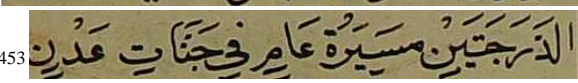
1. birine bir şevāb olur, ṭahāret-i zahire birle ya'ni cemā'at
2. birle namāz kılsañ birine yetmiş şevāb verilir. Ḥazret-i

3. Resūl şallallāhü 'aleyhi vesellem haber verüp buyurdu kim:

4.
5.
6.
7.
8.

⁴⁵¹ Marifet ehli dedi ki : Abdestli olmaya devam edene Allah şu yedi hasleti ikram eder: Birincisi, melekler onunla arkadaşlık etmeye rağbet ederler. İkincisi, kalem sevablarını yazmakla bitiremez. Üçüncüsü, azâ ve cevahiri tesbih eder. Dördüncüsü, cemaat ile namaz kılarken ilk tekbiri kaçırmaz. Beşincisi, uyuduğunda Allah onu cin ve insanların şerrinden koruyan melekler gönderir. Altıncısı, Allah ona ölüm sekeratını kolaylaştırır. Yedincisi, abdesti olduğu müddetçe Allah'ın koruması ve zimmeti altında olur.

⁴⁵² Marifet ehlinde biri dedi ki: "Ariflerin korumak için bütün himmetlerini sarf ettikleri en çetin şey "sırr" temizliğidir."

9.
10.
11.
12.
13.
14. ⁴⁵³ Kāle'ş-şeyhu
15. rahmetullahi bu naşâyıhler içünî taşını eridüp pāk

63(a)

1. eylese cemā'ate birikseñ ⁴⁵⁴ hadişini temessük
2. kılsañ beşinci sa'adet maķāmına sezā olursın.
3. Haķ te'ālā celledelaluh namaza şalat ad verđi.
4. ⁴⁵⁵ Rükû' ad verđi.
5. ⁴⁵⁶ Tesbiħ ad verđi.
6. ⁴⁵⁷ tesbiħ Cem' birle zikir kıлмақda murād namazı cemā'atile
7. kıлмақdur. Ve daħı namaza ĥamd ad verđi.

⁴⁵³ Hz. Resul(sav) buyurdu ki: "Kim yatsı namazını cemaatle kılsa, Allah Teala onun için her rekatin karşılığında, altmış köle azad etmiş gibi sevab yazar." "Kim sabah namazını cemaatle kılsa, sonra da güneş doğuncaya kadar zikretse, ona makbul bir hac yapmış gibi sevab verilir." "Kim öğle namazını cemaatle kılsa, onun için yirmi beş namaz kılmış sevabı yazılır. Ayrıca ona yetmiş derece verilir ki her iki derecenin arası, Firdevs cennetinde yüz yıllık mesafedir." "Kim ikinci namazını cemaatle kılsa, sonra da güneş batıncaya kadar zikre devam etse, onun için İsamailoğullarından on köle azad etmiş gibi sevab yazılır." "Kim akşam namazını cemaatle kılsa, onun için yirmi beş namaz kılmış kadar sevab ile yetmiş derece verilir. Her iki derecenin arası Adn cennetinde bir yıllık mesafedir.

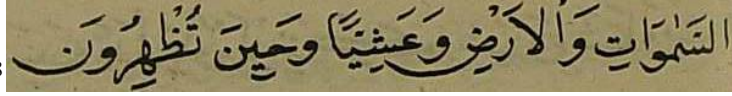
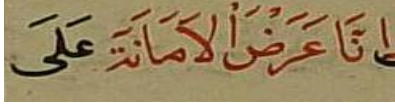
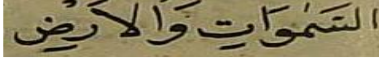
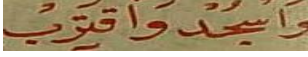
⁴⁵⁴ "Cemaat rahmettir."

⁴⁵⁵ "Namaz kılmaya kalktığımız zaman..." (Mâide, 6)

⁴⁵⁶ "Rükû edenlerle beraber rükû ediniz. (Bakara, 43)

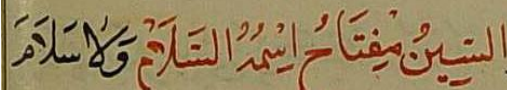
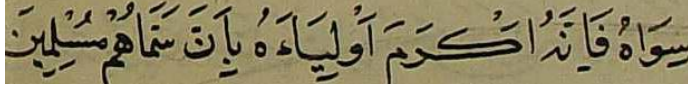
⁴⁵⁷ "Rükû edenlerle beraber rükû ediniz. (Bakara, 43)

8. ⁴⁵⁸
9. ve dağı namaza emānet ad verdi
10. ⁴⁵⁹ Ve dağı namaza secde ad verdi.
11. ⁴⁶⁰ Bilgil ey 'azīz qarındaşım bir maḥdūm
12. bir ḥādimine bir iş iki kez buyurup dutmasa ol
13. ḥādime bunca ḥakāret eder. Ḥaḳ te'ālā celle celā luh
14. bunca tā'kideler kim namāz ve ṭā'at için kılmışdur.
15. Gey ḥazer eyle. Namāzı fevt edüp ya uşāḡ olup

63(b)

1. kendüziḡi helākete lāyık kılmayı. El-maḳāmü'l-ḡāmisü
2. fī beyāni's-sa'ādeti ve's-şeref. Sa'ādetden sin şerefdē
3. şın aldılar işāret için ikisini qarındaş kıldılar.
4. Taḳvā, ṭā'at, sa'ādet üzere dirilsen şevḳ
5. ve şeref birle ve müşāhede birle ebedī sa'ādet maḳāmına
6. sezā olursın. Taḳvā ṭā'at birle dirilmesēḡ
7. 'iyāzen billahi şevḳ şeref ve müşāhede şını şēḳāvet
8. şınına bedel kıılurlar. Nitekim şında şēḳāvet
9. ve şiddet nişanı vardır. Şını Fātiḡa Sūresinden
10. çıkardılar. Sen dağı saḳıḡıl. 'Amelüḡe riyā ḳatup
11. şēḳāvet nişanı olmayup sa'ādet ehli aralarından

12. çıkarmasunlar.
13.

⁴⁵⁸ "Haydi siz, akşama ulaştığınızda (akşam ve yatsı vaktinde) sabaha kavuştuğunuzda, gündüzün sonunda ve öğle vaktine eriştiğinizde Allah'ı tesbih edin(namaz kılın) ki göklerde ve yerde hamd O'na mahsustur." (Rum, 18)

⁴⁵⁹ "Biz emaneti göklere, yere, dağlara teklif ettik de onlar bunu yüklenmekten çekindiler (sorumluluğundan) korktular." (Ahzab, 72)

⁴⁶⁰ "Allah'a secde et ve (yalnızca O'na) yaklaş!" (Alâk, 19)

14. وَأَنْزَلَهُمْ دَارَ السَّلَامِ وَأَكْرَمَهُمْ بِسَلَامٍ الْمَلَائِكَةَ
15. وَسَلَّمْ عَلَيْهِمْ بِلَا وَاسِطَةٍ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى سَلَامٌ قَوْلًا

64(a)

1. مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ سَمِعْتُ مَنْصُورَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ أَبِي
2. الْقَاسِمِ الْبُرَّازِ عَنِ ابْنِ عَطَا السَّيِّدِ سَمِعْتُهُ مَعَ أَهْلِ الْعِرَاقِ
3. بِالْهَامِ الْفِرَاسَةِ وَالْحَرَنِسِ 462 Bilgil ey Âdem oğlu seni bu 'aleme
4. şayyâdlığa gönderdiler sa'âdet kuşını dutmağışun.
5. Pes gerekli şaşa oldur kim sa'âdet yolında
6. takvâ duzağın kurasın. Murâkabe üzerine hâzır olasın.
7. Tâ kim sa'âdet kuşu nâgah gele. Dağı dutasın.
8. Gönül kafesine koyasın. Şıdkı ve ihlâş
9. daneleri birle terbiyet kıla. وَقَالَ جَعْفَرُ الصَّادِقُ
10. رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ الْأَخْلَاصُ لِأَنَّ لَا يُرِي فِي قَلْبِهِ
11. شَيْئًا سِوَى اللَّهِ تَعَالَى وَالتَّقْوَى الْاِقْتِدَاءُ بِالنَّبِيِّ
12. صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَوْلًا وَفِعْلًا 463 Allâh te'âlâ celle
13. celâluh takvâya bir ad verdi لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تَوَلَّوْا وُجُوهَكُمْ
14. إِلَى قَوْلِهِمْ الْمُتَّقُونَ 464 وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ
15. عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَخَذَ عَنِّي

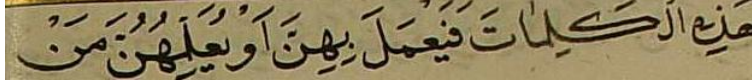
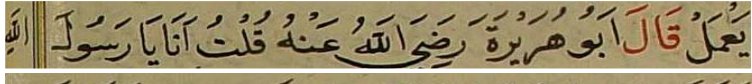
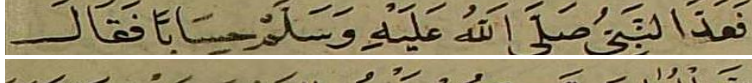
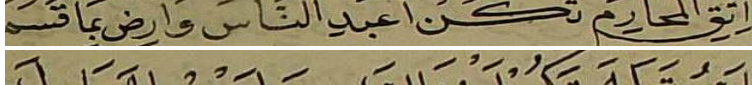
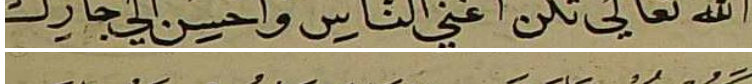
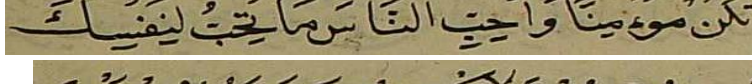

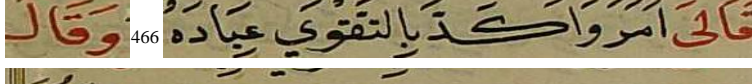
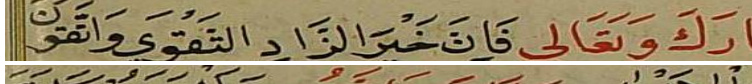
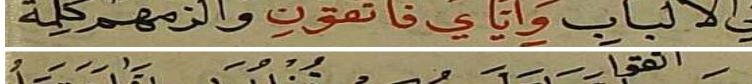

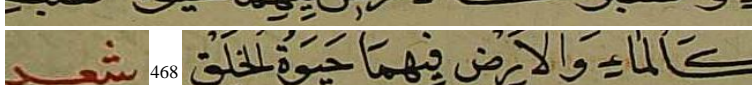

⁴⁶¹ Sin harfî Allah'ın "Selam" isminin anahtarındır. Ondan başka "Selâm" yoktur. Çünkü o dostlarına ikramda bulunarak onları "Müslimîn" diye adlandırdı. Onları "Darü's-Selâm"a indirdi. Onlara meleklerin "Selâm"ını ikram etti ve vasıtasız olarak onlara "Selâm" verdi.

⁴⁶² Allah Teala buyurdu: "Onlara merhametli Rabbin söylediği selam vardır." (Yasin, 58) Mansur b. Abdullah, Ebi'l-Kasım el-Bezzaz'dan, o da İbn-i Ata'dan şöyle nakletti: Sin Üns ve Feraset ilhamı ile beraber marifet ehlinin sırrına işaretir.

⁴⁶³ Cafer-i Sadık (ra): "Aman ha ihlas! Çünkü ihlaslı kimsenin kalbinde Allah Teala'dan başka hiçbir şey görülmez" dedi.

⁴⁶⁴ "Takvâ (birt), yüzlerinizi doğuya ya da batıya doğru çevirmek değildir.

64(b)

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.

⁴⁶⁵ Ebu Hureyre(ra), Resulullah'ın(sav) şöyle dediğini rivayet etti: "Kim benden şu sözleri alır, onlarla amel eder yahut da amel edecek birine öğretir?" Ebu Hureyre(ra) der ki: " Ben, ya Resulullah!" Nebi(sav) saymaya başladı. Buyurdu ki: "Haramlardan sakın ki insanların en çok ibadet edeni olasın. Allah'ın verdiği kismete razı ol ki insanların en zengini olasın. Komşuna iyilik et ki mümin olasın. Nefsin için istediğini insanlar için de iste ki müslüman olasın. Çok gülme çünkü o kalbi öldürür." (Taberânî, el-Mu'cemül-Kebîr, II, 157.)

⁴⁶⁶ Allah Takvayı kullarına emretmiş ve bunda ısrar etmiştir.

⁴⁶⁷ Allah Teala şöyle buyurur: "Azık edinin ve bilin ki azığın en hayırlısı takvâdır. Ey akıl sahipleri! Benden (emirlerime muhalefetten) sakının." (Bakara, 197) "Takvâ kelimesini onlara yoldaş etti." (Fetih,26) "Yalnız benden korkun." (Bakara, 41)"Allah ancak takvâ sahiplerinden kabul eder." (Mâide, 27) "Allah'tan sakının ki kurtuluşa eresiniz." (Âl-i İmran, 130)

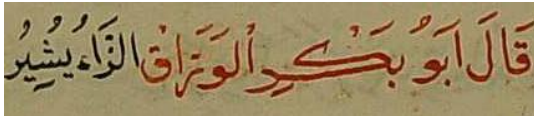
⁴⁶⁸ Ebu Bekir el-Verrak(ra) dedi ki: Takva iki kısımdır. Birinci kısmı ilim, ikinci kısmı ise sabırdır. İlim su gibidir, sabır ise toprak gibidir. Nasıl ki suda ve toprakta mahlukatın hayatı var ise, bu ikisinde de kalbin hayatı vardır.

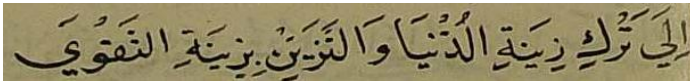
65(a)

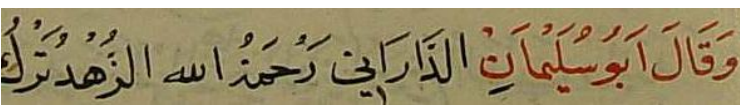
1.
2.
3.
4.
5.
6. 470 Ḳāle'ş-şeyhu ḳaddesallāhu

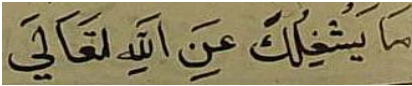
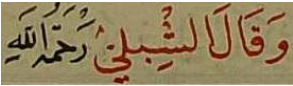
sırta

7. hu'l-'azīz cehd eyle ey qarındaş takvāyı iş edinüp murāḳabe
8. üzerine olgıl tā kim altıncı zühd maḳāmına sezā
9. olasın. El-maḳāmü's-sādisü'r-rubūbiyyeti ve'z-zühd. Rububiyyetden
10. ra aldılar, zühdden ze aldılar, ikisin qarındaş
11. ḳıldılar saña baña işāret için. Cehd eyle,

12. bundan olgıl.

13. 471

14.

15. 472

65(b)

⁴⁶⁹ Şair dedi ki: Ben saadeti mal toplamakta görmüyorum. Gerçek saadet takvalı olmaktadır. Takva saklanacak en hayırlı azıktır. En takvalılar için daha da fazlası vardır.

⁴⁷⁰ Sehl Bin Abdullah dedi ki: Saadetin toprağı Marifet, tohumu Yakîn, suyu ilim, tarlası tevekkül, meyvesi mağfîret ve cennettir.

⁴⁷¹ Ebu Bekir el-Verrak dedi ki: "Ze harfî dünya zinetini terk edip takva ile zinetlemeye işarettir."

⁴⁷² Ebu Süleyman ed-Dârânî, "Zühd seni Allah'tan alıkoyan her şeyi reddetmektir dedi."

1. ⁴⁷³ الزُّهْدُ حَوِيلُ الْقَلْبِ مِنَ الْأَسْبَابِ إِلَى رَبِّ الْأَسْبَابِ
2. ⁴⁷⁴ وَقَالَ الْعَالِمُ الزُّهْدُ اخْفَاءُ الزُّهْدِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى
3. اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعِرْفَةُ رَأْسُ مَالِكٍ وَالْعَقْلُ أَصْلُ
4. دِينِي وَلِغَبِّ آسَاسِي وَالشُّوقُ مَرْكَبِي وَذِكْرُ اللَّهِ
5. أَيْسِي وَالثِّقَةُ كَبْرِي وَالْحَزْنُ رَقِيفِي وَالْعِلْمُ
6. سِلَاحِي وَالصَّبْرُ ذَادِي وَالرِّضَاءُ غَنِيمَتِي وَالْفَقْدُ
7. فَحْزِي وَالخَوْفُ زَارِي وَالْحَيَاءُ رِدَائِي وَالزُّهْدُ
8. خَرِيفَتِي ⁴⁷⁵ وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الزُّهْدُ زُهْدَانٌ
9. زُهْدٌ عَنِ الْحَلَالِ وَنُهْدٌ عَنِ الْحَرَامِ وَأَفْضَلُ مِنْ
10. ذَلِكَ الزُّهْدُ مِنَ الْحَلَالِ ⁴⁷⁶ وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
11. أَعْمَلُوا الْفَرَايِضَ تَكُنْ عَابِدًا وَأَرْضِ بِقِسْمَةِ اللَّهِ
12. تَكُنْ نَزَاهِدًا وَأَنْزُهْدِي فِي الدُّنْيَا يَجْعَلَ اللَّهُ وَأَنْزُهْدِي
13. فَمَا فِي أَيْدِي النَّاسِ تُجْعَلَ النَّاسُ ⁴⁷⁷ وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ
14. عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا يُرْجِحُ الْقَلْبَ وَالْبَدَانَ
15. ⁴⁷⁸ وَالرَّغْبَةَ فِي الدُّنْيَا يَكْثُرُ الْهَمُّ وَالْحَزْنُ Kâle's-şeyhu

⁴⁷³ Şiblî, "Zühd, kalbi sebeplerden sebepleri yaratıp idare ederne çevirmektir." dedi.

⁴⁷⁴ Âlim, "Zühd, zühdü gizlemektir." dedi.

⁴⁷⁵ Nebî (sav) dedi ki: Marifet sermayemdir, akıl dinimin aslıdır, muhabbet temelimdir, şevk bineğimdir, zikrullah enisimdir, güven kuvvetimdir, hüzn rikkatimdir, ilim silahımdır, sabır gıdamdır, rıza ganimatımdır, fakr fahrimdir, havf izarımdır, haya ridamdır, zühd hırkamdır.

⁴⁷⁶ Nebî (sav) dedi ki: "Zühd iki çeşittir. Haramdan zühd ve helalden zühd. Bunların en faziletlisi helale karşı zühddür. (Beyhakî, Şuabü'l-İmân, V, 355.)

⁴⁷⁷ Nebî (sav) dedi ki: "Farzları yapın ki âbid olasınız. Allah'ın kısmetine razı olun ki zahid olasınız." (Kudâî, Müsnedü's-Şihâb, I, 372.) "Dünyaya karşı zahid olun ki Allah sizi sevsin. İnsanların ellerindekine karşı zahid olun ki insanlar sizi sevsin." (Gazâlî, İhyâ, IV, 224.)

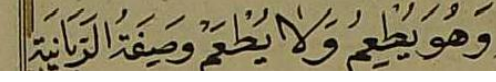
⁴⁷⁸ Nebî (sav) dedi ki: Dünyaya karşı zühd kalbi ve bedeni rahatlatır. Dünyaya rağbet ise hüzn ve gamı artırır. (Beyhakî, Şuabü'l-İmân, VII, 347)

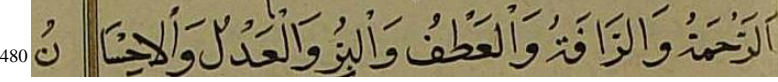
66(a)

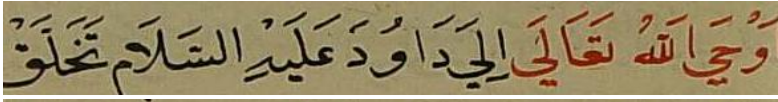
1. rahmetullahi 'aleyhi hulkıyla hulklanmak oldur kim
2. Hâzret-i Resûl şallallâhü 'aleyhi vesellem andan haber

3. verdi buyurdu kim ⁴⁷⁹

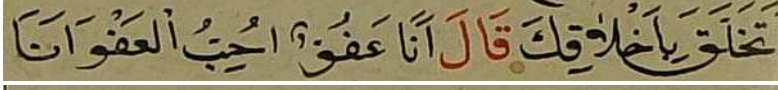
4. Ve dahı Hâk te'âlâ kelâmında haber verdi.

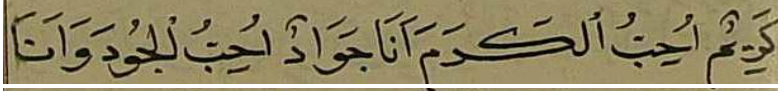
5. Buyurdu kim

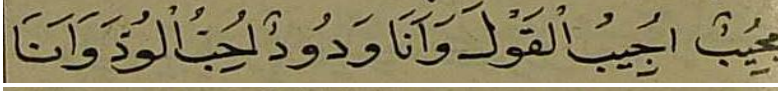
6. ⁴⁸⁰

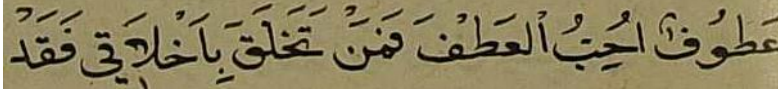
7.

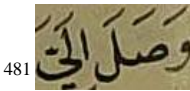
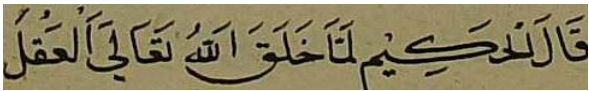
8.

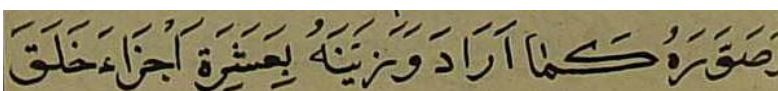
9.

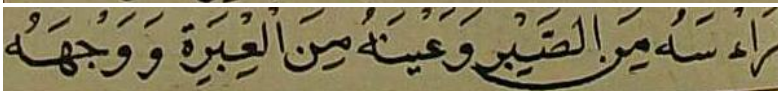
10.

11.

12.

13. ⁴⁸¹

14.

15.

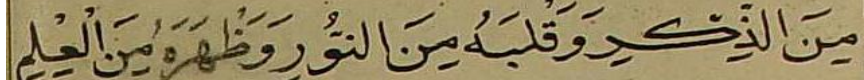
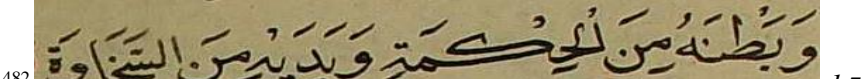
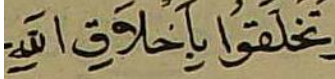

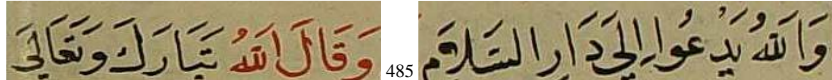
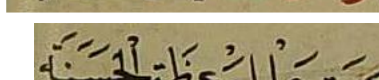
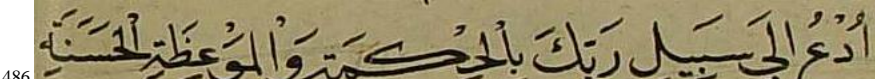

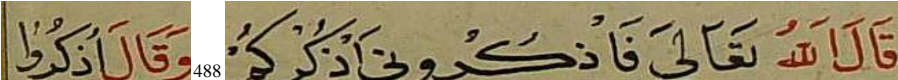
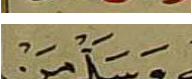

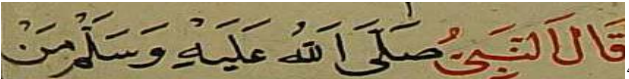
66(b)

⁴⁷⁹ "Allah'ın ahlakı ile ahlaklanın" (Ebu Bekir el-Kelabâzî, et-Taaruf li-Mezhebi Ehli't-Tasavvuf, s.5)

⁴⁸⁰ "Yedirdiği halde yedirilmeyen..." (En'am, 14) Rabbaniyetin sıfatları: Rahmet, Refet, Atf, Birr, Adl ve İhsan'dır.

⁴⁸¹ Allah Teala(cc) Davud'a şöyle vahyetti: "Ahlakım ile ahlaklan, kurtulanlarla birlikte kurtul." Davud, "Ya Rabbi senin ahlakın ile nasıl ahlaklanırım?" diye sordu. Allah Teala: "Ben Bağışlayan'ın affetmeyi severim. Ben Kerim'im ikram etmeyi severim. Ben cevvd'ım, bol bol veririm. Ben Mucib'im her dileğe cevap veririm. Ben Vedûd'um sevgiyi severim. Ben Atûf'um vermeyi severim. Kim benim ahlakım ile ahlaklanırsa bana ulaşır."

1.
2.
3. ⁴⁸² *kāle*
4. raḥmetullahi eger⁴⁸³ Ḥadişine
5. imtişāl kırup ‘amele meşgûl olsañ ‘aceb degül. Eger
6. yedinci maḳāma eşişenş. El-bābü's-sābi‘ fi beyānü'd-devleti
7. ve'z-zulî. Devletten dal aldılar, zülden zel aldılar,
8. ikisini ıarındaş kıldılar, saña ve bize işāret için.
9. ⁴⁸⁴
10. ⁴⁸⁵
11. ⁴⁸⁶
12.
13. ⁴⁸⁷
14. ⁴⁸⁸
15. ⁴⁸⁹

⁴⁸² Hakim dedi ki: "Allah Teala aklı yarattı ve onu istediği gibi şekillendirdi. Onu on şey ile süsledi. Başını sabırdan, gözünü ibretten, yüzünü hayadan, kulaklarını havf ve recadan, dilini zikirten, kalbini nurdan, sırtını ilimden, karnını hikmetten, ellerini sehavetten yarattı.

⁴⁸³ "Allah'ın ahlakı ile ahlaklanın."

⁴⁸⁴ "Dal" Hakk'ın davetine işaretler.

⁴⁸⁵ Allah Tebarek ve Teala buyurdu: "Allah kullarını esenlik yurduna çağırıyor." (Yûnus, 25)

⁴⁸⁶ Yine Allah Tebareke ve Teala buyurdu: "(Resulüm!)Sen, Rabb'inin yoluna hikmet ve güzel öğüt ile çağır." (Nahl, 125)

⁴⁸⁷ Zünnûn (ra) dedi ki: "Dal sünnete muvafakat üzere hizmetin devletine işaret eder. Zel ise Hakk'ın zikrine işaret eder.

⁴⁸⁸ Allah Teala buyurur: "Öyle ise siz beni (ibadetle) anın ki ben de sizi anayım." (Bakara, 152)

⁴⁸⁹ Ve yine buyurdu: "Allah'ı çokca zikredin." (Ahzâb, 41)

67(a)

1. **قَالَ** 490 تَوَاضَعُ رَفَعَهُ اللَّهُ وَمَنْ زَكَّرَ خَذَلَهُ اللَّهُ

2. **لِلْجَنَّةِ** رَحِمَهُ اللَّهُ الدَّوْلَةُ عَشْرَةٌ فَأَثْنَانِ دَوْلَةٌ قَدِيمَةٌ

3. الْإِيمَانُ وَالتَّوْفِيقُ وَأَثْنَانِ فِي وَقْتِ النَّزْعِ الشَّهَادَةُ

4. وَالبَشَارَةُ وَأَثْنَانِ فِي القَبْرِ الْأَمْنُ وَالرَّحْمَةُ وَأَثْنَانِ

5. فِي القِيَمَةِ الرَّحْمَةُ وَالشَّفَاعَةُ وَأَثْنَانِ فِي الْجَنَّةِ لِلْخُلُودِ

6. **وَالزِّيَادَةُ** أَصْلُ التَّوَاضِعِ قَبُولُ الْحَقِّ مِنَ الْحَقِّ لِلْحَقِّ

7. **قَالَ عَالِمٌ** التَّوَاضِعُ هُوَ التَّكَبُّرُ عَلَى الْإِغْنِيَاءِ

8. **وَقَالَ النَّبِيُّ** صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ 492

وَالتَّذَلُّ لِلْفُقَرَاءِ

9. طَوِيْلِي لِمِزْدَلْتِ نَفْسُهُ وَحَسَدَتْ خَلِيقَتَهُ وَطَابَتْ سِرِّيْرَتُهُ

10. وَعَزَلَتْ عَنِ النَّاسِ شَرُّهُ طَوِيْلِي لِمِنْ أَنْفَقَ الْفَضْلَ مِنْ

11. مَالِهِ وَأَمْسَكَ الْفَضْلَ مِنْ قَوْلِهِ وَوَسِعَتْهُ السَّنَةُ وَلَمْ

12. تَسْتَهْوِهِ الْبِدْعَةُ 493 **وَعَنْ أَبِي بَكْرٍ الوَثْرَاقِ** إِنَّهُ قَالَ بِالْعِلْمِ

13. صَحَّتْ لَهُمْ صُحْبَةُ المَخْلُوقِينَ وَبِالْيَقِينِ صَحَّتْ لَهُمْ

⁴⁹⁰ Nebi (sav) dedi ki: "Allah tevazu sahibini yükseltir. Kibir sahibini ise alçaltır." (Bezzâr, el-Müsned, III, 161.)

⁴⁹¹ Cüneyd dedi ki: On şey devlettir. İkişi devlet-i kadimedir. Bunlar iman ve tevfiiktir. İkişi vefat anındadır. Bunlar şehadet ve beşarettir. İkişi kabirdedir. Bunlar emniyet ve rahmettir. İkişi kıyamettedir. Bunlar rahmet ve şefaattir. İkişi cennettedir. Bunlar ebediyet ve ziyadeliktir. Tevazunun aslı; Hak'tan, hakkı, Hak için kabul etmektir.

⁴⁹² Alim dedi ki: "Tevazu zenginlere karşı tekebbür, fakirlere karşı tezellül göstermektir."

⁴⁹³ Nebi(sav) buyurdu ki: "Nefsine zillet gösterene, halka iyi davranana müjdeler olsun. Şerrinden insanları korumak için yalnızlığa çekilene müjdeler olsun. Malının fazlasını infak edene, sözün fazlasını söylemeye, sünneti yayana, bidate uymayana müjdeler olsun." (Keşfü'l-Hafâ, 1676.)

14. صَحْبَةُ اللَّهِ تَعَالَى تَتَمَّ الْعَبْدُ بِالْيَقِينِ وَرَضِيَ وَالْيَقِينُ

15. مَلِكِ الْقَلْبِ وَيَدِ كَمَالِ الْإِيمَانِ 494 قَالَ عَبْدُ اللَّهِ الْأَنْطَاكِيُّ

67(b)

1. رَحْمَةُ اللَّهِ إِنَّ أَوَّلَ الْيَقِينِ إِذَا وَصَلَ عَمَلَاءُ الْقُلُوبِ

2. نُفُورًا وَيُنْفِي عَنْهُ كُلَّ رَيْبٍ 495

وَقِيلَ لِلْيَقِينِ اسْمٌ

3. وَرَسْمٌ وَعِلْمٌ وَعَيْنٌ وَحَقٌّ فَالْإِسْمُ وَالرَّسْمُ لِلْعَوَامِرِ

4. مِنَ الْمُوحِدِينَ وَعِلْمُ الْيَقِينِ لِلْأَوْلِيَاءِ وَعَيْنُ الْيَقِينِ

5. لِلرَّبِّيَّاتِ وَحَقِيقَةُ حَقِّ الْيَقِينِ لِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ 496

6. 497 وَسَلَّمَ

6. 497 هَavārīyyūn 'Īsā Peygambere 'ilm-i ekberi bize

7. 497 فَقَالَ عَيْسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالْعِلْمُ

7. öğret dediler.

⁴⁹⁴ Ebu Bekir el-Verrak dedi ki: Mahlukun sohbeti ilim ile sahih olur. Allah'ın sohbeti yakîn ile sahih olur. Kul yakîn ile kanaatkâr ve razı olur. Yakîn kalbin mülküdür. İmanın kemali de bununla mümkündür.

⁴⁹⁵ Abdullah el-Antakî dedi ki: Yakînin başı, ona ulaşıncâ kalplerin nur ile dolması ve bütün şüphelerin uzaklaşmasıdır.

⁴⁹⁶ Yakîn için denildi ki: "Onun ismi, resmi,ilmi,ayni ve hakkı vardır. İsme'l ve Resme'l yakîn muvahhid avam içindir. İlme'l Yakîn evliya içindir. Ayne'l- Yakîn, enbiya içindir. Hakikatü'l Hakka'l- Yakîn, Hz.Muhammed(sav) içindir.

⁴⁹⁷ Yakîn için denildi ki: "Onun ismi, resmi,ilmi,ayni ve hakkı vardır. İsme'l ve Resme'l yakîn muvahhid avam içindir. İlme'l Yakîn evliya içindir. Ayne'l- Yakîn, enbiya içindir. Hakikatü'l Hakka'l- Yakîn, Hz.Muhammed(sav) içindir.

8.

الأكبر لإثباته أشياء الخوف من الله تعالى

9.

وَأَرَادَ اللَّهُ وَالْحَيَاءُ مِنَ اللَّهِ وَالرِّضَاءُ بِقَضَاءِ اللَّهِ وَفِي الْخَيْرِ

10.

تَعَالَى قَالَ لِأَدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَجْمَعُ لَكَ جَمِيعَ الْعِلْمِ

11.

فِي أَرْبَعَةِ أَشْيَاءَ وَاحِدَةٌ لَكَ وَوَاحِدَةٌ لِي وَوَاحِدَةٌ

12.

بَيْنِي وَبَيْنِكَ وَوَاحِدَةٌ بَيْنَ النَّاسِ وَبَيْنَكَ فَالَّتِي

13.

هِيَ لِي أَنْ تُوْحِدَنِي وَتَعْبُدَنِي وَلَا تَشْرِكْ بِشَيْئًا

14.

وَالَّتِي هِيَ لَكَ أَنْ أَجَارِيكَ عَلَى أَعْمَالِكَ فِي أَحْوَجِ حَالَكَ

15.

إِلَيْكَ وَالَّتِي بَيْنِي وَبَيْنَكَ فَعَلَيْكَ الدُّعَاءُ وَعَلَى الْإِجَابَةِ

68(a)

1.

وَالَّتِي هِيَ بَيْنَكَ وَبَيْنَ الْخَلْقِ أَنْ تَرْضِيَ لِلنَّاسِ مَا تَرْضَى

2.

لِنَفْسِكَ وَأَنْ تَكْرَهُ لِلنَّاسِ مَا تَكْرَهُ لِنَفْسِكَ

3.

وَفِي الْحَدِيثِ نَابِحِي مُوسَى رَبِّي قَالَ يَارَبِّ أَيُّ عِبَادِكَ

4.

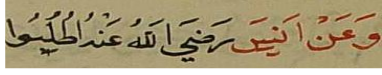
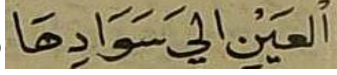
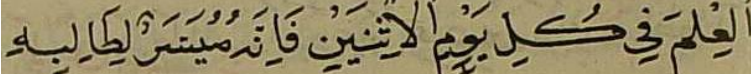
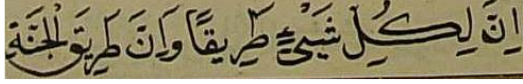
أَعْلَمُ قَالَ الَّذِي بَاءَ خُدْمِينَ عِلْمِ النَّاسِ إِلَى عِلْمِهِ

5.

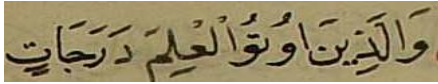
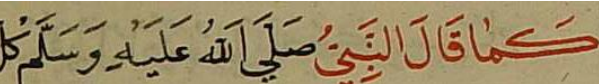
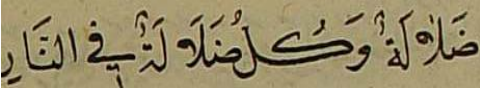
وَفِي الْخَيْرِ لِلْجَهْلِ أَقْرَبُ إِلَيَّ الْكُفْرِ مِنْ بَيَاضِ

⁴⁹⁸ İsa (as) dedi ki: "İlm-i ekber ancak üç şey ile elde edilir. Bunlar: Allah'tan korkmak, Allah'tan haya etmek, Allah'ın kazasına rıza göstermektir."

⁴⁹⁹ Bir haberde şöyle gelmiştir: Allah Teala Adem'e (as) dedi ki: "Bütün ilimleri senin için dört şeyde topladım. Bunların biri senin için, biri benim için, biri seinle benim aramda, biri de seninle insanlar arasındadır. Benim için olanlar; beni bir bilmen, bana ibadet etmen ve ban şirk koşmamandır. Senin için olanlar; zaruret halinde iken amellerinde sana ruhsat vermemdir. Benim ve senin aranda olan; senin dua etmen, benim ise icabet etmemdir. Seninle halk arasında ise; nefsin için istediğini başkaları için de istemen, nefsin için istemediğini, başkaları için de istememendir."

6. ⁵⁰⁰
7. ⁵⁰¹
8. Kāle'ş-şeyhu kıddesallāhu sırrahu meşāyih menziline erişmek
9. dilersen anların yolını varmak gerek. Ol 'ilmile
10. yetmiş makāmi talep kılmak gerek. Şeri'at tarikat
11. hakikat bunlara ta'alluk makāmlar talep edüp
12. erişmek. Her bir nesnenün yolu var. Meşāyih yolu
13. uçmak yoludur. Uçmak yolu 'ilmile 'amelile olur.
14. Nitekim Hızret-i Resül şallallāhu 'aleyhi vesellem
15. buyurdu:

68(b)

1. ⁵⁰² Berekātında yetmiş makāma erişüp
2. meşāyih menzilinı kesb edüp uçmakta dereceler bulur.
3. Kemā kāle Allāhu te'ālā ⁵⁰³ Cāhil
4. 'amel ve tāt kılır. Bid'ate düşer. Bilmez, cehennemlik olur.
5. Kemā kāle'n-nebiyyi şallallāhu 'aleyhi vesellem
6. ⁵⁰⁴
7. 'İlim üç harfdür
7. 'Ali Bin Ebī Tālib eydür 'ayn 'illiyyinden lam lütfindan

⁵⁰⁰ Musa(as) Rabbine: "Ya Rabbi hangi kulun en bilgilidir?" diye münacat etti. Rabbi ona: "Başka insanların ilminden alıp kendi ilmine katandır." buyurdu. Haberde geldi ki: cehaletin küfre yakınlığı, gözün beyazının siyaha yakınlığından daha ileridir.

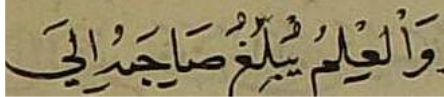
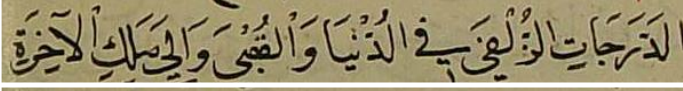
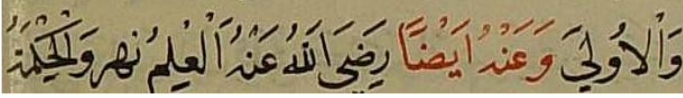
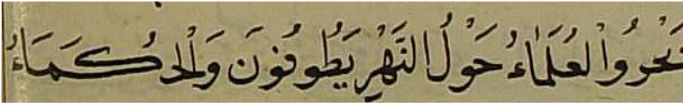
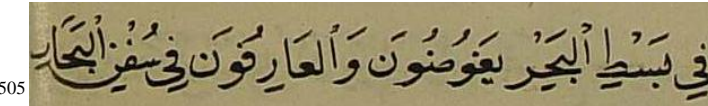
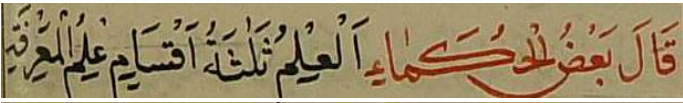
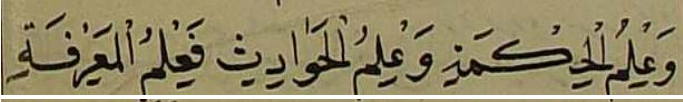
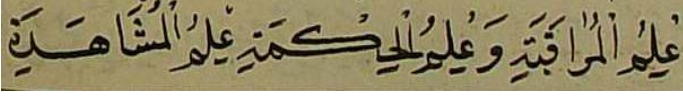
⁵⁰¹ Enes'ten(ra) rivayet edildi: her gün iki defa ilim isteyin. İlim, isteyene kolaylaştırılır. (Ebu Dâvûd, İlim, 1.)

⁵⁰² "Her şeyin bir yolu vardır. Cennetin yolu ise ilimdir."

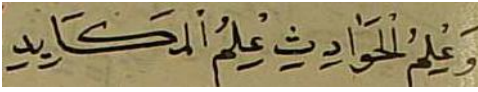
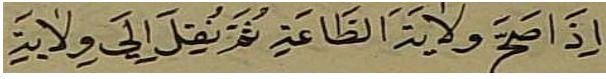
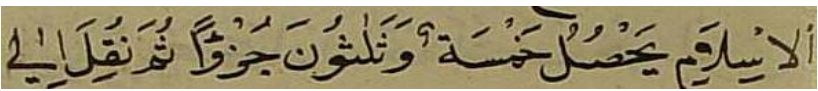
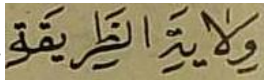
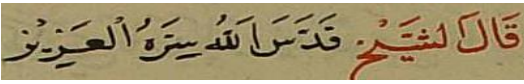
⁵⁰³ Allah Teala'nın buyurduğu gibi: "Allah sizden inananları ve kendilerine ilim verilenleri derecelerle yükseltsin." (Mücâdele, 11)

⁵⁰⁴ Nebi'nin(sav) dediği gibi: "Her bidat dalalettir, her dalallet ateştedir. (Nesâî, Salâtü'l-İydeyn, 22)

8. mīm mülkdendir ve
9.
10.
11.
12. ⁵⁰⁵
13.
14.
15.

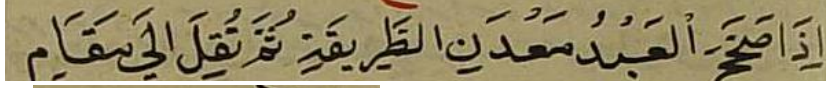
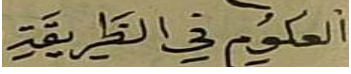
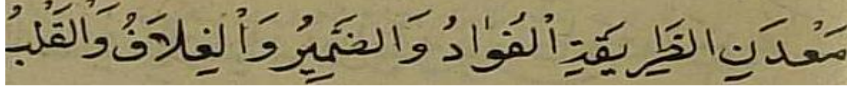
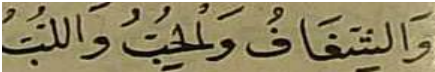
69(a)

1. ⁵⁰⁶ Kāle'-şeyhu rahmetullahi
2. 'ilim üç dürlü oldu. İkisi tarikat maqāmına gerek.
3. Birisi hicābdur. Ma'rifet 'ilmi ve hikmet 'ilmi murākabe ve müşāhede
4. süz olmaz.
5.
6. ⁵⁰⁷

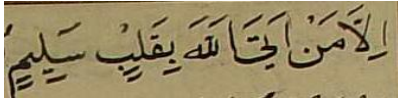
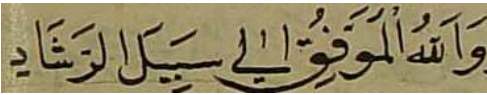
⁵⁰⁵ İlim, sahibini dünyada ve ukbada yüksek derecelere çıkarır, dünyanın ve ahiretin sahibine ulaştırır. Hz. Ali(ra) buyurdu ki: İlim nehirdir, hikmet denizdir. Ulema nehir etrafında dönerler, hükema denizin kıyısındadırlar. Arifler ise denizlerdeki gemilerdedirler.

⁵⁰⁶ Hakîmlerden biri dedi ki: "İlim üç kısımdır: Mârifet ilmi, hikmet ilmi, hadiseler ilmi. Marifet ilmi murakabe(kalp) ilmidir. Hikmet ilmi müşahede (akıl ve his) ilmidir. Hadiseler ilmi, kayıtlar(rivayet) ilmidir.

⁵⁰⁷ Taatin velayeti tam ve sahih olsa İslam velayetine naklolunur. Bunda otuz beş cüz hasıl olur. Sonra tarikat velayetine naklolunur.

7.
8. ⁵⁰⁸ bismillahi'r-raḥmani'r-raḥīm
9.
10. ⁵⁰⁹ alb-i selīm olmayınca arīata
11. adem vurma olmaz. Nitekim Yaya Bin Ma'azü'r-Rāzī eyitdi:
12. alb-i selīm olmaa dört deryādan gemek gerek.
13. Evvel dünyā deryāsı, ikinci alk deryāsı, üçüncü şeytān
14. deryāsı, dördüncü nefis deryāsı. Bu deryālar kim ki
15. gedi, alb-i selīm asıl olur. āle Allāhu te'ālā

69(b)

1. ⁵¹⁰ Bu deryālardan gemege
2. esbāblar ve gemiler bulmak gerek. Amma dünyā deryāsınınu
3. gemisi zühddür, dümeni ana'atdür, yelkeni orlıdur,
4. lengeri şabırdur. Eger ılaf -ı şer' de töhmet
5. yılleri bir yaadan ese başlasa orlı
6. yelkenini pāre pāre edüp ve bir yaadan daı aybet
7. ve bühtān yılleri esse her arafdan mevcler um koyup
8. gemi ara varmalu olsa ve vera' lengerini bırakıl.
9. Tā mualif yıller ayana. Eşer emeye. Pes anā'at dümenini mukem
10. tutup dünyā deryāsından cehd edüp gemek
11. ardınca olıör.⁵¹¹
12. alk deryāsınınu gemisi nevmizlik, adan ayrıdan
13. ümizini kese ve dümeni aı'atdur alkdan kesile.

⁵⁰⁸ Kul tarikat madenini salam yaparsa "Tarikatta Ulüm" makamına naklolunur.

⁵⁰⁹ Tarikat ilimlerinin aslı şunlardır: Fuad, Zamir, Gılaf, Kalb, Şegaf, Hubb, Lübb.

⁵¹⁰ Allahü Teala: "Ancak Allah'a kalb-i selīm (temiz bir kalp) ile gelenler (o günde fayda bulur) (Şuara, 89) buyurdu.

⁵¹¹ Allah seni "Rüşd" yoluna muvaffak etsin.

14. Ülfeti Hakkıla ola. Yelkeni firâklık, lengeri halvet kaçan
15. ümîz ve tama' ve ihtilâ yelleri esebaşlasa dalâlet

70(a)

1. ve cehâlet mevcleri kopabaşlasa halvet lengerini
2. bırak. Bu yel sâkin olınca çünki muhalif
3. yelleri sâkin ola, halâş yeli kopa. Fırağ yelkenini
4. götürüp halk deryâsından cehd edüp geçmek
5. ardınca olgıl. Şeytân deryâsınun gemisi zikirdür.
6. dümeni tesbîhdür, yelkeni recâdur, lengeri havfdur.
7. Kaçan riyâ ve 'ucb ve minnet yelleri esebaşlasa havf
8. lengeri şalgıl. Kaçan bu yiller sâkin olsa
9. ihlâs yeli kopard. Recâ yelkeni götürüp cehd eyle. Şeytân
10. deryâsından halâş ol. Nefs deryâsınun gemisi
11. gemisi⁵¹² acılık susuzlıkdur, dümeni 'ışkdur, yelkeni maḥabbetdür,
12. lengeri şevkdür. Kaçan hevâ yeli ve şehvet
13. mevcler koyup kumlar zâhir olsa cehd eyle. Gemiñi
14. ğark eyleme. Şevk lengerini şalgıl. Şabır kııl.
15. Kaçan meveddet yeli esebaşlasa maḥabbet yelkenini götürgil.

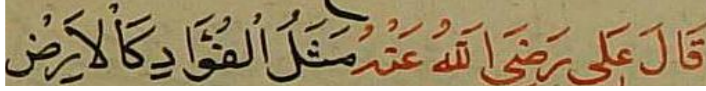
70(b)

1. Nefs deryâsını geçmek ardınca olgıl. vallâhü'l-hâdî
2. ilâ tārîki'l-müstakîm Kaçan bu deryâları geçseñ tārîkat
3. yolına girmege lâyıķ olursın. Kadem ur, tārîkat
4. yolına gırgıl. et-tārîkatü⁵¹³ 'amelün bi'l-ķulüb Tārîkat
5. ehli gönjüller 'ilmini bilmiş gerek tâ ki andan
6. tâlibe murâd hâşıl ola. Eger gönjüli 'ilminden
7. bî haber olsa cehâlet birle tārîkata kadem ursa ehl-i
8. tārîkatam dëyü da' va etse ol aḥmak aña itikâd
9. eden daḥı aḥmaḥkdur. Mürîd olan aña ol gözsüzi
10. gör ya aña şeyḥ olan ol yüzüsü gör.

⁵¹² Gemisi kelimesi iki kere yazılmıştır.

⁵¹³ Metinde et-tarik yazılmıştır.

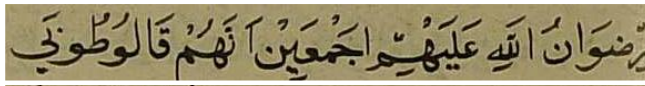
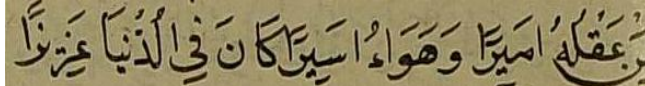
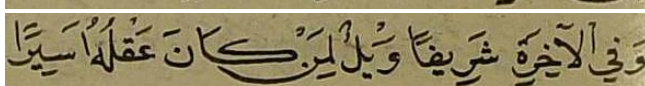
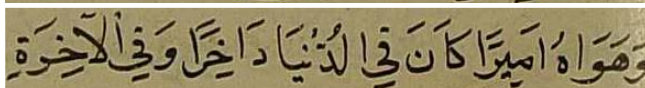

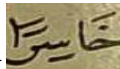
11. Ve kıl
 12. fu'ad bir şehir-dürür. On sekiz biñ 'âlemi ol
 13. şehre kıyās kılsañ kamu dünyā ol şehir katında yabanda
 14. bir yüzük miqdârı ola. Hağ te'ālā ol şehir içinde
 15. bir hazine yaradupdur. Tefekkür gevherin anda koyup-durur.

71(a)

1. Tefekkür gevheri ol şehre padişāh olup oturup-durur.
2. Cism 'âleminden gelen nesnelere sızırur, şāfi kıılır,
3. sır 'âlemine iletür. Yaramaz nesnelere zamir kendinüñ zindânına
4. şalır. Zāhir bāṭın ābādānlığı bunuñ birle olur. Sır
5. 'âleminde ahlāk-ı maḥmūde var, ahlāk-ı mezmūme var.
6. Zāhir bāṭın 'âleminüñ ābādān olması bu fu'ad şehrinde.

7. 'Akl emir ola, hevā esir ola.

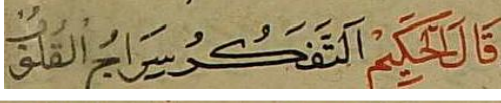
8.
 9.
 10.
 11.

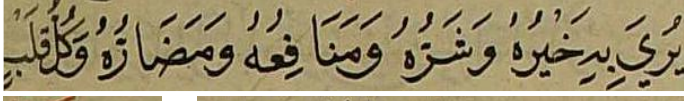
12. ⁵¹⁴ Kāle'ş-şeyhu ḳaddesallāhu rūḥahu ma'ānī vilāyeti
 13. yedi şehirdür. Hağ te'ālā İbrāhim peygambere verdi.
 14. Nemrūd la'ine daḥı zāhirde 'ayān yedi kend
 15. verdi. Tefekkür kılmak gerek. İbrahime verilen göñül

71(b)

⁵¹⁴ Sahabilerden(ra) rivayet edildi. Onlar şöyle dediler: "Akli emir, hevası esir olan dünyada aziz, ahirette şerif olan kimseye ne mutlu . Akli esir hevası emir olan, dünyada zelil, ahirette hasir olana yazıklar olsun!"

1. 'ālemindeki şehirlerün faydası ne imiş, Nemruda verilen
2. dünyeye 'ālemindeki kendlerün noķşānı ne imiş

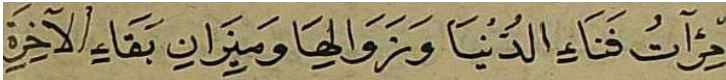
3. bilmek gerek.

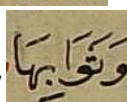
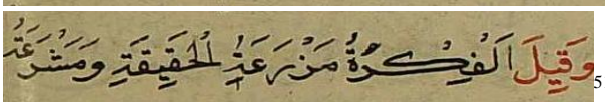
4.

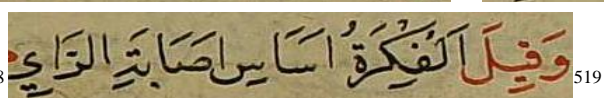

5. ⁵¹⁵

6.

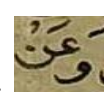
7. ⁵¹⁶

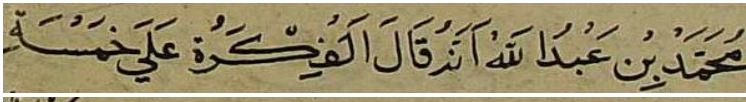
8.

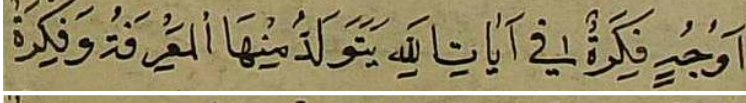
9. ⁵¹⁷

10. ⁵¹⁹ ⁵¹⁸

11. ⁵²⁰ Kāle'ş-şeyhu

12. rahmetullahi tefekkür kılu 'amel kılsañ murāda erişesin.

13.

14.

15.

72(a)

⁵¹⁵ Hakim dedi ki: "Tefekkür, kalblerin kandilidir. Onunla hayır ve şer, fayda ve zarar görülür. İçinde tefekkür bulunmayan kalb, karanlıklar içinde daima bocalar durur."

⁵¹⁶ Hakim yine dedi ki: " Kalbi Haris olan kimse, gaflet deryalarında boğulmaktan nasıl kurtulur? Bunun izahı 'dört bahr' konusunda geçti."

⁵¹⁷ Denilir ki: tefekkür, dünyanın fenasının ve zevalinin aynası, ahiretin beka ve sevabının mizanıdır.

⁵¹⁸ Denilmiştir ki: tefekkür isabetli görüşün esasıdır.

⁵¹⁹ Denilmiştir ki: tefekkür hakikatın tarlası, şeriatın yoludur.

⁵²⁰ Bu mana bir hadiste şöyle gelir: "Önce tefekkür et, sonra amel."

وَعَقَائِدُهَا تَتَوَلَّدُ مِنْهَا الرَّغْبَةُ وَتَكُونُ فِي وَعْدِ اللَّهِ

Sayfa üstü yazısı:

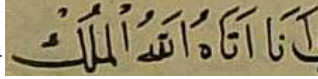
1. فِي وَعْدِ اللَّهِ وَعَقَائِدُهَا تَتَوَلَّدُ مِنْهَا الرَّغْبَةُ وَفِكْرُهُ فِي
2. جَفَاءِ النَّفْسِ نَحْبِ أَحْسَنِ اللَّهِ إِلَيْهَا تَتَوَلَّدُ مِنْهَا
3. الْحَيَاءُ وَالنَّدَمُ ⁵²¹ قَالَ الشَّيْخُ قَدَسَ اللَّهُ رُوحَهُ عَنْ بَعْضِ
4. أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ أَنَّهُ قَالَ عَشْرَةُ خِصَالٍ أُصُولُ الْعِشْرَةِ
5. خِصَالٍ وَأَسَاسُهَا التَّوَاضُّعُ أَصْلُ الْعِبَادَةِ وَفَهْرُ
6. التَّفَنُّرِ وَأَسَاسُ الزُّهْدِ وَالْحَيَاءِ مِنْ اللَّهِ أَصْلُ التَّوْبَةِ
7. وَصِدْقُ الْإِرَادَةِ أَصْلُ الْإِنَابَةِ وَصِدْقُ الْقَنَاعَةِ
8. أَصْلُ الْيَقِينِ وَمَعْرِفَةُ الْخَلْقِ أَصْلُ الْإِيَّاسِ مِنْهُمْ
9. وَالْعَزْلَةُ عَنِ النَّاسِ أَصْلُ وَجُودِ الْخُلُوقِ بِالْحَقِّ
10. وَتَرْكُ الْغَضَبِ أَصْلُ الْمُرُوءَةِ وَرُؤْيَةُ الْمِنَةِ أَصْلُ
11. ⁵²² الْإِسْتِقَامَةِ وَفَرَاغَةُ الْقَلْبِ أَصْلُ التَّفَكُّرِ
12. Kāle'ş-şeyhu kaddesallāhu rūhahū kim ki t̄ariqatı taleb kılsa
13. ol mütevellid olan on mezkūr nesnelere cehd edüp
14. 'amele bağlayup muhkem kılmak gerek. Hāq te'ālā yedi
15. ma'ānī şehirler kim İbrāhime v̄erdi. Yigirmi bir

72(b)

⁵²¹ Muhammed b. Abdullah'ın şöyle dediği rivayet edildi: "Tefekkür beş şekilde olur. 1-Allah'ın ayetlerini tefekkür ki bundan marifet doğar. 2- Allah'ın kainattaki ayetlerini ve nimetlerini tefekkür ki bundan muhabbet doğar. 3-Allah'ın mükafat ve savabını tefekkür ki bundan rağbet doğar. 4- Allah'ın tehdit ve cezasını tefekkür ki bundan korku doğar. 5- Allah'ın ihsanda bulunmasına rağmen nefislerin nankörlüğünü tefekkür ki bundan da haya ve pişmanlık doğar. "

⁵²² Şeyh(ks) bazı marifet ehlerinden dedi ki: "On haslet vardır ki diğer on hasletin asılları ve esaslarıdır: 1-Kulluğun esası tevazudur. 2-Zühüdün esası nefsi yenmektir. 3-Tevbenin esası Allah'tan haya etmektir. 4- Allah'a dönüşün esası doğru iradedir. 5- Yakînin esası doğru kanaattir. 6-İnsanlardan ümidi kesmenin esası halkı tanımaktır. 7-Hak ile halvetin esası insanlardan ayrılmaktır. 8-Mürüvvetin esası gazabı terk etmektir. 9-İstikametinin esası Allah'ın minnetini görmektir. 10- Tefekkürün esası kalbi dünyadan boşaltmaktır.

1. maḳāmda istiḳāmet üzere tırup yētmiş maḳāmuḡ
2. ümīzi birle şaġa şola baḳmayup murāḳabe üzere
3. teraḳḳī ḳılmaḳ gerek. Tā-kim yētmiş maḳāma ḥāşıl olup
4. meşāyih menziline eşişe. Abdullah bin ‘abbās ve muḳātil
5. eyitmişler Nemrud bin Ke‘nān⁵²³ la‘nehumā Allāh ḳamu ḥükm
6. eḫdi. Ḥaḳ te‘ālā anı minnet ḳılmadı.⁵²⁴
7. deyü minnet ḳıldığı Nemruda yēdi şehir verdi. Sarāyınuḡ
8. devrinde yēdi anı minnet ḳıldı. Her bir şehirde birer ḥāşiyet
9. vardı. Evvelki şehrüḡ ḳapusunda iki ḳuş oturup
10. dururdu. Her kim ol şehre girse ne endīşe ile
11. girseler ol ḳuşlar ol kimseye adı birle aḡup
12. göñilinde endīşe eyü midür yavuz mudur eydirlerdi.
13. Eyü endīşeye dilegin verüp yaramaz endīşeye edeb
14. ḳılurdu. İkinci şehir ḳapusunda bir ḫabıl kös vardı.
15. Her kimse kim bir nesne yavukulsa yitirse ol dühül

73(a)

1. kösi ursalar ḳandayıldığı ya uğrı alup ḳanda ḳodığı
2. ol dühülden bir avaz gelürdi deyüverirdi. Üçüncü
3. şehir ḳapusunda gītī-nümā bir gözgü vardı. Her kimüḡ
4. bir gāibi olsa görecegi olsa aḥvāli niteimiş
5. bileyin deşe ol gözğüye baḳup görürdi, bilürdi.
6. Dördüncü şehir ḳapusunda bir ḫavz varıdı. İki ḳişi
7. ol ḫavz ḳatında ḳapuda oturlardı. İki ḳişi birbirile
8. ḫuşümet ḳılsa da‘vası olsa ol iki kimsenei
9. ḫavuza bıraġurlardı. Da‘vası bāḫıl olan ḳişi şu
10. baturup ġarḳ eḫderdi. Rast sözlü kimse batmazdı.
11. Bēşinci şehirde bir ḫavz vardı. Nemrüd ḳaçan toy
12. ḳılsa her kimse kim beglerden ḫocalardan gelse

⁵²³ Metinde Ka‘nān şeklinde yazılmış.

⁵²⁴ "Allah ona mülk verdi."

13. buyururdu. Kankı dürlü şerbet içer olsalar getirüp
14. bu havza koyuñ derdi. Dürlü dürlü şarābları
15. ve şerbetleri ol havza koyarlardı. Ol toy içinde

73(b)

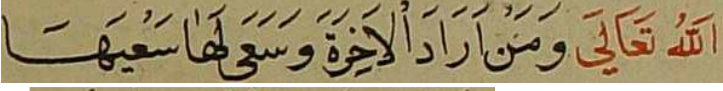
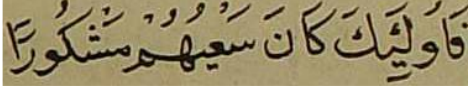
1. her kim bir kadeh eline alup havzdan şunup alurdu.
2. Şeker şerbeti, bal şerbeti ya bekmez betine karışmazdı.
3. Her biri nice şarāb getirüp ol havza koydısa
4. evine şarāb iletmelü olsa bir zarfı taldurdu. Ne şarāb
5. getürdise ol şerabıla kapı taldardı. Evlü evine
6. alup giderlerdi. Gider olsalar bākī kalan
7. şerbetleri kendü özleri kablarına alup giderlerdi.
8. Bir katre birinden birine karışmazdı. Altıncı şehirde bir havz
9. vardı. Ol havzun şuyın içerlerdi. Her bir kimse kim
10. Nemrūda yaramaz şansa ol havzuñ şuyı taşup
11. evini cemā'atini birle gark ederdi. Yedinci şehirde bir tut
12. ağacı vardı. Nemrūd la'ine selāma gelen kimseler
13. iki kişi olsa iki kişi gölgelendügi kadar gölge verürdi.
14. On kişi olsa ol kadar gölge kılurdu. Biñ
15. kişiye degin gölge bulunurdu. Halāyık buları

74(a)

1. hārık 'adet görüp Nemrūdı Tanrı deyüp üküş
2. halk kāfir olup-dururlardı. Bunca mekr ve hileyile
3. 'acizliği ma'lūmdur. Haq te'ālā anuñ üzerine yarım sivri
4. siñegi musallaḥ kıldı. Şahīh dañı degildi. Nemrūd bu
5. milkine kanā'at kılmadı. 'Acizliği bilmeyüp tekebbür
6. edüp hadden ol kadar tecāvüz kıldı kim İbrāhime
7. dedigi gök tañrısını öldüreyin diyüp vezīr birle
8. 'ahdleşüp kerkese binüp hevāya uçdılar. Şol
9. kadar çıkdılar kim kuşlaruñ mecālī kalmadı yere yaqdılar.
10. Zulmet ve karanlık gördiler. Göge baqdılar, gördiler.
11. Göge oğ atdılar. Haq te'ālā feriştelere buyurdu

12. ben hîç kimsenün emegin zâyî' eylemezem dedi. Nemrûda bahmam
13. 'āsî ise maqşûdın dileyü bu maqâmda oq atdı
14. oqunı balıq kanı birle dönderdi. Ferişteler Nemrûduñ
15. oqunı balıq kanı birle bıraқdılar. Meşhûr kıssadur Haq te'ālā

74(b)

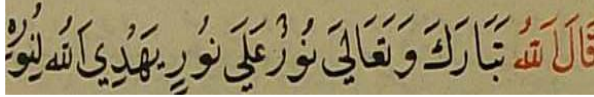
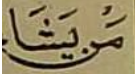
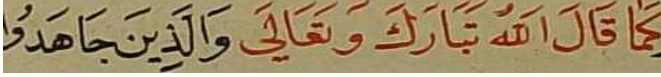
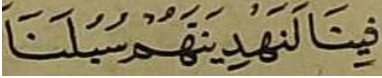
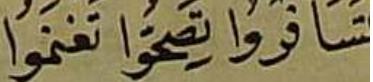
1. Nemrûda verdügi yedi şehir muqâbelesinde İbrahime ma'anî
2. 'âleminde yedi şehir verdi. Degmege birer haşiyet qodı.
3. Ol şehirlerün adları: Fu'ad, Zamîr, Gılâf, Qalb, Şıgâf,
4. Hüb Lübb. Bu yedi şehir yedi maqâmda-durur. Ol maqâmlarun
5. adları: İmân, İslâm, Tevhîd, Ta'ahhüd, Dîn, İkrâr, Şehâdet
6. Yedi şehirdür yedi maqâmdur imânlu kullar kim tarîkat
7. 'ilmiyle 'amel ede, anlar bu maqâmlara lâyıq olur.
8.
9. ⁵²⁵ Kâle's-şeyhu el-maqâm
10. üs-şâlisü fî beyâni'l-fuâd Fuâd şehrinün qapusı himmetdür,
11. kilidi tevhîddür, mihmâni nurdur. Pes qor anda qonarlar.
12. Adları Vefâ Haz Yakîn Da'va Rızâ. Bu beş konuq
13. tevhîd miftâhı birle rahmet qapusın açar, Fu'ad şehrine
14. girür. Tefekkür gevherini Fu'ad şehrinün hazînesinde
15. qoyup-durur. 'Âlem anuñla münevver olur. Rahmet

75(a)

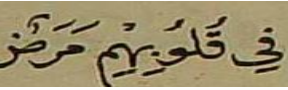
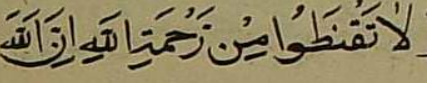
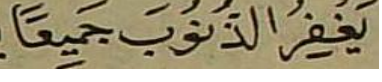
1. qapusı üzerinde iki quş oturup-durur: Biri 'aқıl
2. quşı biri tefekkür quşı. Her kişi kim Fu'ad
3. şehrine girse eyü endişesin yavuz endişe bilür.
4. Bu quşlar feryâd edüp çağırurlar. Tefekkür pâdişâhı
5. özi nur girişi nur çıkışı nur kelâmı nur.

⁵²⁵ "Kim de ahireti diler ve bir mümin olarak ona yaraşır bir çaba ile çalışırsa, işte bunların çalışmaları makbuldür." (İsrâ, 19)

6.
7. ⁵²⁶ ⁵²⁷ Kimi dilerse bu şehirlere girirür. Kâle'ş-şeyhu
8. ⁵²⁸ Kâdesallâhu rûha, bâzı müfessirler eyitmişler: Her kim ey aduyıla
9. bakmasa sağ u sola bakmasa murākabe üzere hâzrete
10. teveccüh eđüp yürise Hâk te'âlâ ol kılını yétmiş maķâma
11. eşişdürür.
12. ⁵²⁸ Tefekkür 'âleminde kârâr eğüp
13. her kım bu seferi kılsa hem tendirüst hem gânimetlü
14. olur. Kemâ kâle'n-nebiyyü şallallâhu 'aleyhi vesellem
15. ⁵²⁹ Ve kıl bu sefer bâtın seferi-durur.

75(b)

1. Hem sıhhat hem gânimet hâşıl olur. Beķâ yolına girer.
2. Tefekkür gevherinüñ nûrı birle nûrlanurlar. Yollarını
3. rûşen kılar. Şıhhatile raħmete müstağrak olurlar.
4. ⁵³⁰ Dâsından ħalâş bulurlar. Ezelden
5. getürürler, ebede iletürler.
6. ⁵³¹ bulurlar. Ma'rifet kesb eğerler.
7. Mağfûr olurlar. Āyât u eħâdişile 'amel eğüp

⁵²⁶ Allah Tebareke ve Teala'nın "(Bu) nur üstünde nurdur. Allah dilediği kimseyi nuruna eşiştirir." (Nûr, 35) buyurduğu gibi.

⁵²⁷ Allah Tebareke ve Teala'nın "(Bu) nur üstünde nurdur. Allah dilediği kimseyi nuruna eşiştirir." (Nûr, 35) buyurduğu gibi.

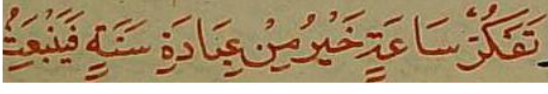
⁵²⁸ Allah Tebareke ve Teala'nın "Bizim uğrumuzda cihat edenleri elbette kendi yollarımıza eşiştireceğiz." (Ankebût, 69) buyurduğu gibi.

⁵²⁹ Nebi'nin(sav) buyurduğu gibi: "Sefer edin ki sıhhat bulasınız, ganimet alasınız." (Tâberânî, el-Muce'mü'l-Evsat, VIII, 174)

⁵³⁰ "Onların kalplerinde bir hastalık vardır." (Bakara, 10)

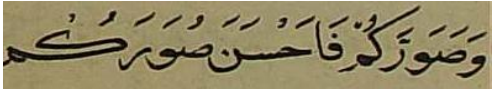
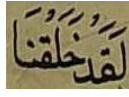
⁵³¹ "Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin, çünkü Allah bütün günahları bağışlar." (Zümer, 53)

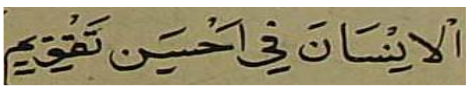
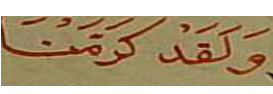
8. muğtenim olurlar. Maşnū 'ātuḡ tefekkürinden
9. ḥālī olmazlar. Nitekim efdal-i mevcūdat şallallāhü 'aleyhi

10. vesellem buyurur:

11. ⁵³² Yine bir

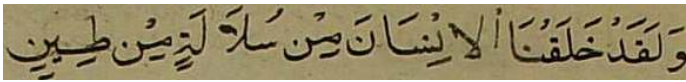
12. tefekkür 'arız oldu bī-nazar қоқар şudan,

13. şüretlü

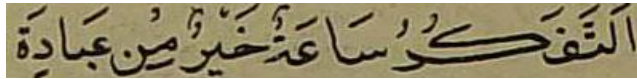
14. kâmetlü

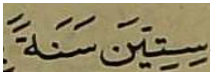
15. ⁵³³ kerâmetlü adamlar yaratmışdur. Her 'ākıl ademī kim

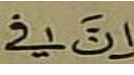
76(a)

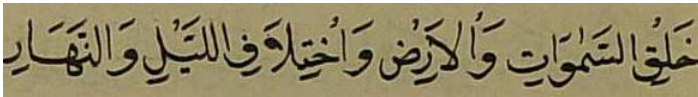
1. ⁵³⁴

2. āyetine tefekkürle nazar eğüp kendü üzerine ol
3. cümleden görüp şükür kıılır, altmış yıl kıılınmış
4. şevābdan daḥı yaḥşıraқ şevāblar verür. Kemā kâle'n-nebiyyu şalli
5. Allāhu 'aleyhi vesellem

6. ⁵³⁵ Yine bir bī-meşel tefekkür geldi ḥālīq-ı

7. ekberüḡ ḡudretinüḡ 'azametinüḡ tefekkürinde

8. ⁵³⁶

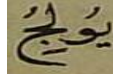
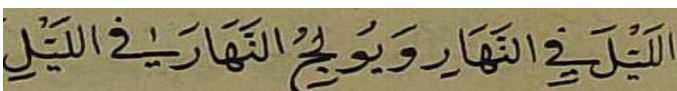
⁵³² "Bir saatlik tefekkür bir senelik nafîle ibadetten üstündür." (Gazâlî, İhyâ, IV,423.)

⁵³³ "Size şekil verip de şeklinizi güzel yapan..." (Mü'min, 64) "Biz insanı en güzel biçimde yarattık." (Tîn, 4) "Yarattıklarımızın birçoğundan cidden üstün kıldık." (İsrâ, 70)

⁵³⁴ Andolsun ki biz insanı balçıḡın özünden yarattık. (Mu'minun, 12)

⁵³⁵ Nebi'nin dediḡi gibi (sav): "Bir saatlik tefekkür altmış senelik nafîle ibadetten hayırlıdır." (Süyûtî, ed-Dürü'l-Mensûr, II,410, Beyrut 1993)

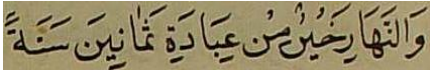
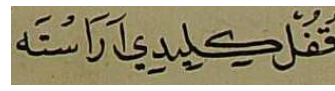
⁵³⁶ "Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelip gidişinde akliselim sahipleri için gerçekten açık ibretler vardır." (Âl-i İmran, 190)

9. āyetine tefekkür birle nazar edüp göklerin ve yerlerin
10. hülükatine kendü bakup 'ibret dutup hālîkının
11. kuvvetini ve kudretini ve şan'atını fikir edesin. Ve dağı
12. dünün birbirinün girişmesine çıkışmasına bakup
13. ⁵³⁷ āyetinün
14. hikmetini fikr edüp tefekkür kılasın. Seksen
15. yıl gündüzün şām ve geçesi kām olup 'ibadet

76(b)

1. edenün şevābından dağı ziyāde şevāb verür. Kemā kâle'n-nebiyyü
2. şallallāhu 'aleyhi vesellem

3. ⁵³⁸ Eger tefekkür
4. fāsîd olsa zamîr şehrinün zindanına birağurlar. Dileğini
5. vermezler. Hağ te'ālā sevdiği kuluğ dileğini verür. Kaçan
6. İbrahîm tevḥîd miftāhı birle rahmet kapusını açup
7. girdise ol iki kimesne girdi deyü feryād kırup
8. çağırđılar. Tefekkür pâdişāhı kimsin deyüp şordı.
9. İbrāhim eyitdi: Yol yetürdüm beni yokdan vār eden
10. ma'budumı isteyügeldüm, dedı. Tefekkür pâdişāhı
11. buyurđı. İbrahimi 'izzetile ikrāmile dördünci mağāma
12. gönderdi. Çünkü dördünci kalb mağāmına geldi.
13. Bir muḥkem ḥişār gördi, kapuları üstüvār bağıu.
14. ⁵³⁹ Vallāhu 'ālem el-mağāmü'l-ḥāmîs
15. fi beyānü'l-zamîr. İbrāhim gördi zamîr kendi nürından,

⁵³⁷ "Allah geceyi gündüze katar, gündüzü geceye katar." (Hac, 61)

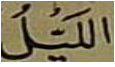
⁵³⁸ Nebi'nin buyurđu gibi: "Gece ve gündüzün ihtilafı hakkında bir saat tefekkür etmek seksen sene nafîle ibadetten daha hayırlıdır." (Süyûtî, ed-Dürrü'l-Mensûr, II,410)

⁵³⁹ "Bu kapıyı açıp gir."

77(a)

1. apuları re‘fetden, kilidi ikr ardan ve n rdan
2. dört mihm n konuqları var. Birisi iftik ardan,
3. ikincisi af adan,  c ncisi fen dan, dördüncisi rız dan.
4. İbrahim alil 'r-raħmanı ikr ar mift hı birle re‘fet apusunu
5. adı, zamir ehrine girdi. amt⁵⁴⁰ p diahı
6. taħtda oturmu. İbrahime su‘al kıldı kim sen neye geldün
7. dedi. İbrahim eyitdi: Yol yetürdüm beni yaradan
8. ma‘budumu taleb kılup isterem, dedi. P diah ol
9. k s⁵⁴¹ dohılı urğil, dedi. Urdı. Tabuldan on eyd r
10. yolu atañ yet rdi kim b tler d zed r, al yıkı yoldan
11. az-durur.  n gece oldu ibrahim n anası geldi
12. k f r arañulıđı cih n arañu g r arañu Kem  ale All hu teb reke

13. ve te‘ l 

14. ⁵⁴² Anasına ordı: Beni kim yaratdı, dedi.
15. Anası eyitdi: Ben yaratdum. İbrahim eyitdi: Seni kim yaratdı?

77(b)

1. Anası eyitdi: atañ yaratdı. İbrahim eyitdi: Atamı kim
2. yaratdı? Eyitdi: Nemr d yaratdı. Eyitdi: Nemr d 
3. kim yaratdı? Anası eyitdi: H y söyleme bu s zi,
4. kimse iitmes n. İbrahim eyitdi: Atam mı g rkl d r Nemr d mı?
5. Atañ g rkl d r, dedi. İbrahim eyitdi: Zehi aħmağ  n
6. Tañrıyam dir, kendü özini görklü yaratsa neydi,
7. dedi. Anası İbrahimi bir kez urdı. İbrahim m teħayyir
8. oldu, ebsem t rdı. İbrahim anasını ursa ii d v r
9. olurdu. Res l azreti buyurduğı gibi allall h  ‘aleyhi

⁵⁴⁰ Metinde omt eklinde harekelenmitir.

⁵⁴¹ Metinde ko/ku/k  eklinde yazılmıtır.

⁵⁴² Nitekim Allah Teala oyle buyurur: "Birbiri üstüne karanlıklar." (Nur, 40) "Gecenin karanlığı onu kaplayınca..." (En'am, 76)

10. vesellem ⁵⁴³ **مَنْ صَمَّتْ لِحَا** dedi kırtuldu ilhām-ı rabbānī
11. birle ‘amelüñ fāzılını işledi **وَكَمَا قَالَ النَّبِيُّ**
12. **صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّلَاةَ عِمَادَ الَّذِينَ وَالصَّمْتَ**
13. **أَفْضَلَ وَالصَّدَقَةَ نُظْمِي غَضَبِ الزَّيْتِ وَالصَّمْتَ**
14. **أَفْضَلَ وَالصُّومَ جَنْدًا مِنَ النَّارِ وَالصَّمْتَ أَفْضَلَ**
15. ⁵⁴⁴ **وَالْبَهَاءُ سَامِرَ الَّذِينَ وَالصَّمْتَ** kâle'ş-şeyhu kıddesallāhu

78(a)

1. sırrahu Hâk te'ālā Hâzret-i Resüle şallallāhü 'aleyhi vesellem
2. buyurdu: ⁵⁴⁵ **اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا** dedi. Ya'ni Hâkķı
3. taleb kılmâķlıkda takşîr kılmâģa. Târîķat içinde İbrahîm
4. atası ve anası birle ne mu'āmele kıldısa sen daķı
5. anı kılgıl kim ata ana hâkķını şaklamak ulu işdür.
6. **قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ اللَّيْسَانُ مُفْتَاخُ الْخَيْرِ وَالشَّيْرِ**
7. **حِفْظُهُ بِالصَّمْتِ وَالْقَوْلِ الصَّوَابِ** ⁵⁴⁶ **وَقِيلَ اللَّيْسَانُ**
8. **صَغِيرَ الْجُرْمِ كَبِيرَ الْجُرْمِ** ⁵⁴⁷ **وَقِيلَ اللَّيْسَانُ أَلْتُكَلَّفُ**
9. **الْإِنْسَانَ وَمُظْهِرَ مَكْنُونِ الْجِنَانِ** ⁵⁴⁸ **وَعَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ**
10. **عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَفَّتْ**

⁵⁴³ "Susan kırtuldu." (Keşfu'l-Hafâ, 2521 vd.)

⁵⁴⁴ Nitekim peygamber şöyle demiştir: "Namaz dinin direğidir. Susmak daha faziletlidir. Sadaka Rabb'in gazabını söndürür. Susmak daha faziletlidir. Oruç cehennemın kalkandır. Susmak daha faziletlidir. Cihad dinin zirvesidir susmak...(Beyhakî, Şuabü'l-İmân, III, 39 vd.)

⁵⁴⁵ "Hanif olan İbrahîm'in dinine uy!" (Nisa, 125)

⁵⁴⁶ Ömer(ra) dedi ki: "Lisan hayrın ve şerrin anahtarındır. Onun muhafazası susmak ve doğru söylemektir."

⁵⁴⁷ "Dilin cirmi küçük, cürmü büyüktür." denilmiştir.

⁵⁴⁸ Yine denildi ki: "Dil insanı yok eden ve kalplerin gizlediklerini açığa kıkararak bir alettir."

11. لِسَانُهُ سَتَرَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ وَمَنْ مَلَكَ غَضِبَهُ وَقَاهُ اللَّهُ
12. وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ 549 عَذَابُهُ
13. صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ مَرْبُكَ كَانَ يَوْمَئِذٍ
14. بِإِنَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فليقتل خيراً وليصمت
15. Kāle
 15. ڤادdesallāhu rūha eger meşāyiḡ menzilini bulayın

78(b)

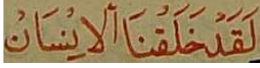
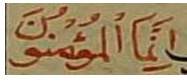
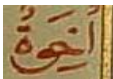
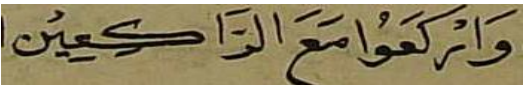
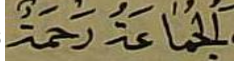
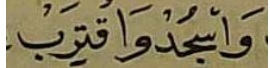
1. dersen yetmiş maḳāma erişeyin dersen dilünji Resül
2. şallallāhu 'aleyhi buyurduğı berk dut. İbrahim 'aleyhi'
3. s-selāma Şamt pādişāhı ڤulağuz verdi. Altıncı
4. şehir Hüb şehrine gönderdi. Çünkü İbrāhim Hüb şehrine
5. vardı, gördi. Hisarı muḳkem, üstüvār iḡsāndan
6. ڤapusu var, imāndan kilidi var. El-maḳāmü'l-evvel
7. fi beyāni'l-ğılāf. İbrahim Ğılāf şehrine girdi.
8. Hişārı muḳkemligini gördi. İmān miftāhı
9. birle İḡsān ڤapusın açdı. Ğılāf şehrine girdi,
10. gördi. Dört ڤonuğı var: biri şükür biri
11. ḡavfdan biri taşdıḳ biri iḡlāşdan. Gördi
12. bir pādşāh oturmuş. Hıfz pādşāhı şordıkim
13. sin, dedi. İbrāhim eyitdi: Ğarībem dedi. Nice Ğarībem
14. demesün, İslām yolını hıç kimseden şorup
15. bulmadı, bilmedi. Meger İlhām-ı Rabbānī birle bildi.

79(a)

1. Pādişāhı eyitdi: neye geldün, dedi. İbrāhim
2. eyitdi: Yol yetürdüm ma'budumı isterem, anı bilür
3. ڤarındaşları taleb ederem, dedi. Hıfz pādişāhı taḡsīn

⁵⁴⁹ Ömer'den(ra) Resulullah'ın(sav) şöyle buyurduğu rivayet edildi: "Kim dilini korursa, Allah da onun kusurlarını örter." (İbn Ebî Dünyâ, es-Samt, s. 55) "Kim öfkesine hakim olursa, Allah da onu azabından korur." (Beyhakî, Şuabü'l-İmân, VI, 315.)

4. kıldı. Görklü kılmışsın, dedi. Eger ol dedüğünü
5. istersen bunda bir gözgü vardır, aña bakgıl, dedi.
6. İbrâhim ol gözgüye bakdı. 'Acâyib kavmler gördi.
7. Kimisi ayaklarına tevbe bukağusu urılmış, kimisi selâsil-i
8. ağıl boyunlarına urulmuş. Etdüğü haṭâ vü noḫşâna
9. peşimân olup ağlaşurlar. Kimisi ayağın durup
10. kıllık kıılır.⁵⁵⁰ şükürin kıılır.
11. Kimisi eline 'aşâ alup seyyâhlık kıılıp
12. ⁵⁵¹ karındaşlarını ziyâret kıılır. Kimisi rukû 'da
13. durup ⁵⁵² emrine imtişâl
14. kıılıp ⁵⁵³ dëyüp rahmet taleb kıılırlar.
15. Kimileri secdeye varup ⁵⁵⁴ dedi,

79(b)

1. dëyüp yakınlık taleb kıılırlar. Kimisi 'aşâ getürüp
2. ⁵⁵⁵ emrin yerine getürüp emr-i ma'rûf kıılırlar.
3. Kimileri 'aşâ götürüp ⁵⁵⁶ nehy-i
4. münker kıılır. Kimisi ⁵⁵⁷

⁵⁵⁰ "Biz insanı en güzel biçimde yarattık." (Tin, 4)

⁵⁵¹ "Müminler ancak kardeşirler." (Hucurat, 10)

⁵⁵² "Rükû edenlerle beraber rükû edin." (Bakara,43)

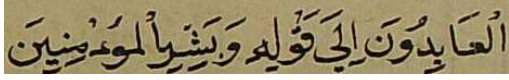
⁵⁵³ "Cemaat rahmettir."

⁵⁵⁴ "Allah'a secde et ve (yalnızca O'na) yaklaş" (Alâk, 19)

⁵⁵⁵ "İyiliği emrederler" (Âl-i İmran, 110)

⁵⁵⁶ "Kötülüğü men ederler." (Âl-i İmran, 110)

⁵⁵⁷ "Şüphesiz bu, benim dosdoğru yolumdur. Bana uyun." (En'am, 153)

5. rast yola girüp ⁵⁵⁸ وَلَا تَتَّبِعُوا السَّبِيلَ dedügi
6. bid'at yollardan yıǵlınup ⁵⁵⁹ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ müjdesin
7. verürler. Haq te'älâ bu kavümlerden habîbi Muhammed Resûlullah
8. şallallâhü 'aleyhi veselleme haber verdi. Kavlühu Te'älâ
9. ⁵⁶⁰ İbrahîm şol
10. yaña baqdı gördi. Üküş kavm gördi.
11. Gördi kim güne secde kıılır, kim yılduza secde
12. kıılır, kim buta secde kıılır, kim ağaca, kim
13. taşa secde kıılır, kim buzaǵu başına secde kıılır.
14. İbrahîm anları gördi, mütehayyir oldı. Anasının şübhesi
15. gönlinde deprenübaşladı. Hıfz pâdişâhına

80(a)

1. geldi. Ben ne kılayın, dedü. Gözgüde bu kavmleri
2. her biri yaramaz halde görürem. Ne kıılacağum bilmezem, dedü.
3. Hıfz pâdişehi kulağuz verdi. Vargıl bunı Şifâ
4. adlu şehre iletgil, dedü. Dağı eyitdi: Ol şehirde
5. iki kağı vardır, dedü. Birinüñ adı 'âdil ve birinüñ
6. adı kâhir. Katlarında bir havz vardır. Bu şübheleri yazub
7. ol havza bırağurlar. Bu şübheden sizi arıdub
8. pâk ederler. Kulağuz İbrâhimi aldı. Şifâ adlu şehre
9. geldiler. İbrâhim gördi, ol şehrüñ dağı hişârı
10. muhkem üstüvar, kapusu muhkem kilidlü. Kıılağuz
11. eyitdi: Miftâhı ârâste kııl, kapuyı aç, kal'aya girgil.
12. Pâdişâh dedügi kağılar içerü kal'adadur, dedü.

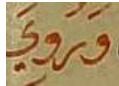
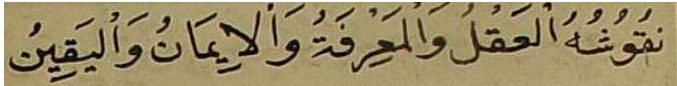
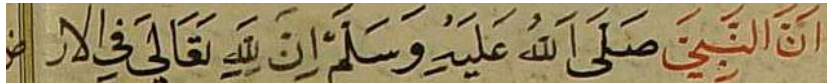
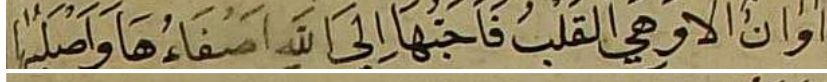
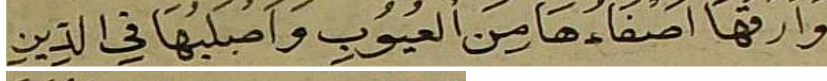
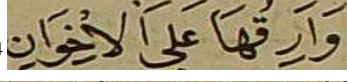

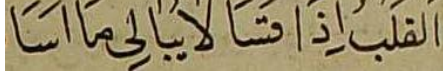
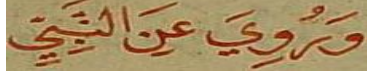
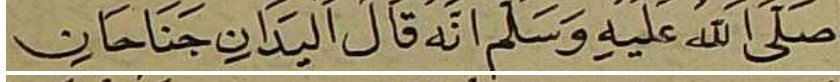
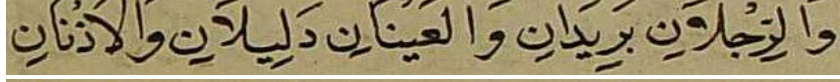

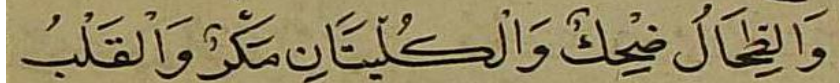
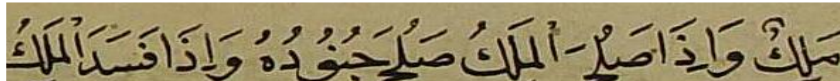
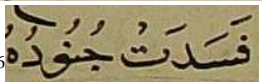
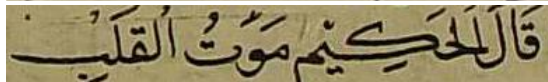
⁵⁵⁸ "(Başka) yollara uymayın. Zira o yollar sizi Allah'ın yolundan ayırır." (En'am, 153)

⁵⁵⁹ "O müminleri müjdele!" (Tevbe, 112)

⁵⁶⁰ "O müminleri müjdele!" (Tevbe, 112)

13. El-maḳāmü'r-rābi' u fi beyāni'l-ḳalb
14.   ⁵⁶¹
15.   ⁵⁶²

80(b)

1.   ⁵⁶³
2.
3.
4.
5.   ⁵⁶⁴
6.   ⁵⁶⁵
7.
8.
9.
10.
11.
12.   ⁵⁶⁶

⁵⁶¹ Denildi ki: " Kalp cesedin emiri, Hakk'ın esiridir. "

⁵⁶² Allahu Tebareke ve Teala: "Bilin ki Allah kişi ile onun kalbi arasına girer." (Enfâl, 24) buyurdu.

⁵⁶³ Denildi ki: "Kalp , nakışlı bir levhadır. Onun nakışları akıl, marifet, iman ve yakındır. "

⁵⁶⁴ Nebi'den(sav) rivayet edildi ki: "Muhakkak Allah Teala'nın yeryüzünde âvânı vardır. Dikkat edin o kalptir." Allah'ın en sevdiği kalp, en saf, en sağlam ve en rikkatli olandır. Saf olmak, ayıplardan arınmaktır; sağlamlık, dinde metin olmaktır; yumuşaklık, ihvana karşı rikkatli olmaktır.

⁵⁶⁵ Ali'den(ra) şöyle dediği nakledildi: "Eğer kalp katı olsa, günaha aldırış etmez."

⁵⁶⁶ Nebi'den(sav) şöyle rivayet edilmiştir. : "Eller iki kanattır. Ayaklar ulaktır. Gözler rehberdir. Kulaklar kaydedendir. Rü'yet nefstir. Lisan tercümandır. Karaciğer rahmettir. Dalak gülüştür.

13.

مِنْ أَرْبَعَةِ أَشْيَاءَ فُضُولُ الْكَلَامِ وَمَجَالِسَةُ

14.

567 الْجَهَالِ وَكَثْرَةُ الضَّمِكِ وَآكُلُ لَشْبَهُةٍ

568

Ḳāle

15. eş-şeyḥ ḳaddesallāhu rūḥahu, Ey ḳarındaş cehd eyle.

81(a)

1. gönül pādişāhını öldürmeyügör. Bu zikir
2. olan nesnelerden şaḳıngıl. İbrāhim taḳvā miftāhın
3. ārāste kıldı, mecd adlu ḳapuyı açdı, ḳalb adlu
4. şehre girdi. Gördi dört konuğu var. Bir konuğunun
5. adı Ḥavf, ikincisinün Recā, üçüncisinün adı Ṭā‘at,
6. dördüncisinün adı Şabır. İbrāhim gördi, ‘Akıl adlu
7. pādişāh, Diyānet adlu veziri birle fāriğ otururlar.
8. Kimsin, ḳandan geldün, gelmege sebep nedür, dèyüp
9. şordılar. İbrāhim eyitdi: Ḥālīḳumı ve ma‘budumı isteyü
10. geldüm. Şübhelerüm vardı. Şordılar, şübheḳ
11. nedür, dèdiler.İbrāhim eyitdi: Ḥaḳḳa niçün şirk getirürler, dèdi.
12. Pādişāh eyitdi: Bunda iki ‘ādil ḳadı vardur, ḳatlarında
13. bir ḥavz vardur. Ol ‘ādiller şerīk birle şübheyi ol
14. ḥavza batururlar. Şübhe gider, ihlāş, tevḥīd
15. kıılır, dèyüp ḳulağuz vèrdi. Ḳulağuz İbrāhimi

81(b)

1. aldı. Ol ‘ādil ḳadıllara ilettdi. Ḳışşayı dèdi.
2. ‘Ādiller ‘adl èdüp şerīk ve şübhei bâṭılı ḥavza
3. baturdılar, çıkardılar, gördiler cümle bâṭıl tī‘tikādlar
4. şirkler ve şübheler maḥv olmuş. Ḥazz-ı īmān, kelime-i īmān,

---

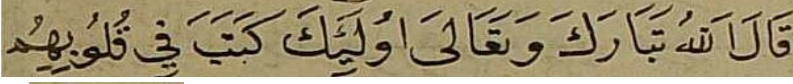
Böbrekler kurnazlıktır. Kalp ise sultandır. Sultan sağlam olursa ordusu da sağlam olur, sultan çürük olursa ordusu da çürük olur." (Abdurrezzâk, el-Musannef, XI, 221 vd.)

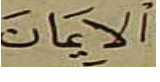
⁵⁶⁷ Hakim dedi ki: "Kalbin ölümü şu dört şeyden olur: çok konuşmak, cahillerle beraber olmak, çok gülmek ve helâl olduğu şüpheli yiyecekleri yemek."

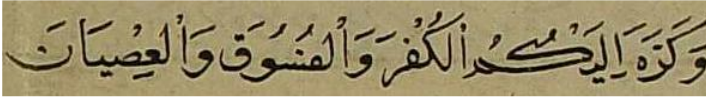
⁵⁶⁸ Hakim dedi ki: "Kalbin ölümü şu dört şeyden olur: çok konuşmak, cahillerle beraber olmak, çok gülmek ve helâl olduğu şüpheli yiyecekleri yemek."

5. tevhîd sâbit kılmış. Lâ ilahe illallâh Muḥammed Resûlullah

6.

7. ⁵⁶⁹ Bundan sonra şübheleri geriye giderebaşladı

8. ⁵⁷⁰

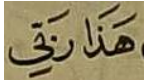
9. Ba‘dehu gönül pâdişâhı kulağuz koşdı,
10. İbrâhîmi aldı, zamîr şehrine vardı. İbrahîm gördi,
11. zamîr şehri bir mu‘azzam şehir muḥkem hişârlu
12. kapuları muḥkem kilidlü. İbrâhîm kilidi dilini
13. ya‘ni miftâhı ârâste kılup bu kapuyu açup girgil, dedi.
14. El-maḳâmü's-sânî fî beyâni'l-şigâf. Şigâf adlu şehriñ
15. kilidi miftâhını ârâste kılup recâ adlu

82(a)

1. kapuyu açdı, girdi. Gördi dört konuk var.
2. Birisi ihsân, ikincisi şalâh, üçüncüsü minnet, dördüncüsü
3. mücâhede. Ba‘dehu bir ‘ata adlu bir kapu gördi. Açdı,
4. girdi, gördi bir havz-durur. Havza bağıdı.
5. İki yılduz zâhir oldı, biri havfdan biri recâdan.

6. Ve daḥı nur gördi.⁵⁷¹ hayâli düşdi.

7. ⁵⁷² dedi, durdı. Elest vâktinde beli dediginün

8. şerbetinün lezzeti⁵⁷³ dedügi birle mezâkıını şîrîn

9. kıldı. Şöyle kim rûhı ve bedeni birle hazz aldı.

10. Nâr-ı maḥabbet-i dost maḥabbetinün nârı cânı ve gönül içinde

⁵⁶⁹ Allahu Tebareke ve Teala'nın buyurduğu gibi: " İşte onların kalbine Allah, iman yazmış. (Mücâdele, 22)

⁵⁷⁰ "Küfrü, fıska, ve isyanı da size çirkin göstermiştir." (Hucurat, 7)

⁵⁷¹ "İşiten işittiğini hak bilirmiş."

⁵⁷² "Bu benim Rabbim."

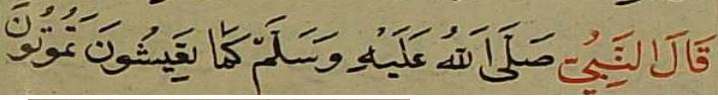
⁵⁷³ "Bu Rabbimdir."

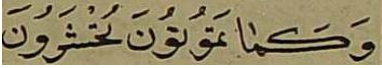
11. yandı.⁵⁷⁴
12. Nitekim Nemrūduñ beşinci şehirdeki havz gibi
13. ne şarāb getürseler kadehlerine ol şarāb gelüp
14. anı içdükleri gibi, evlerine gitdükleri vaqtin
15. ol bir havzda cem' olmuş şarāblar her kişi qablu

82(b)

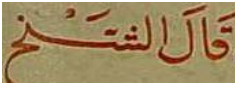
1. qabın havza taldırıcak ne şarāb getürüp ol havza
2. kıoydısa qabın taldırıcak ol şarāb tölüp ğayrı
3. şarāb girmedügi gibi, her kişi bu havza elestü
4. birabbiküm vaqtinde ezel-i āzelde 'amel ni'metlerinden
5. ne kim kıoydısa bu dünye 'āleminüñ meclisinde anuñla tıoylarlar.
6. 'Uqba 'ālemine dağı anı alur verür. Nice ki dirildise

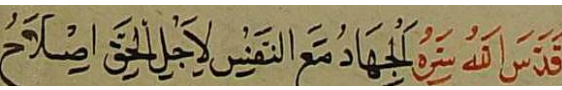
7. ancılayın ölü. Nice ki öldise ancılayın kıpar.

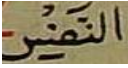
8.

9. ⁵⁷⁵ İbrāhīm peygamber 'aleyhi

10. 's-selām ol nūruñ ziyāsında giderken bir Fu'ad adlu
11. şehir gördi, muhkem hişārlu qapusu muhkem kilidlü.
12. Kıulağuz eyitdi: Yā İbrāhīm miftāhı ārāste kııl, bu qapuyı
13. dağı açup içerü girgil, dēdi. kāle's-şeyhu

14. kıaddesallāhu sırrahu

15.

16. ⁵⁷⁶ Mücāhede birle nef[s[i] emmāre muţma' inne maqāmına

83(a)

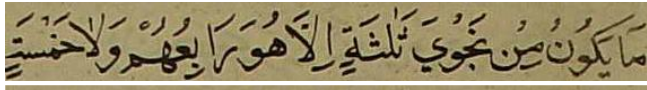
⁵⁷⁴ "Allah'a olan sevgileri ise (onlarınkinden) çok daha fazladır.." (Bakara, 165)

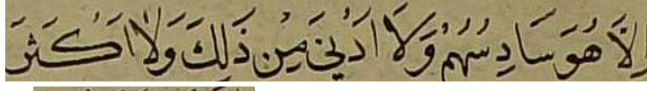
⁵⁷⁵ Nebi'nin(sav) dediğı gibi: "Nasıl yaşarsanız öyle ölürsünüz, öldüğünüz gibi de haşrolunursunuz."

⁵⁷⁶

1. eriştiğini Hâk te'âlâdan minnet dutmak gerek.

2.

3.

4. ⁵⁷⁷ Bu makâma kadem urmayınca yetmiş

5. makâm kaçan bulunur? Mücâhedesüz kaçkı yolda murâda erişmişlerdür?

6. İbrâhim başladı. Fu'âd adlu şehre erişti. Fu'âd ağacının

7. kökinün gevherini bile alup vardı. Gördi

8. hişârı muhkem kapuları mucaffel tākati

9. kalmadı. El-makâmü's-sâdis fî beyâni'l-ḥubb. Kal eş-şeyḥ

10. kaddesallâhu ruḥahu. Maḥabbet iki dürlüdür: biri mecâzî

11. biri ḥaḳîkî. Mecâzî maḥabbete tâlib olan ḥaḳîkate kanda

12. erişür? Meger kim bir mürşîd-i kâmilün terbiyeti erişe.

13. Allâh naşîb ede. Ḥaḳîkî maḥabbeti tâlib olan kişi

14. dostuḡ murâdı üzerine olmak gerek. Kendü murâdı

15. dost murâdında maḥv muẓmaḥill olmak gerek. Eger

83(b)

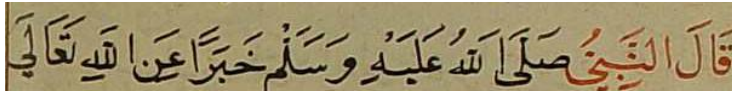
1. eger vişâl, eger firāk, eger kabz, bast, her nekim olursa

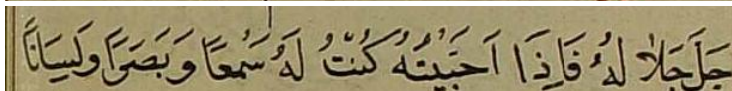
2. Ḥaḳdan bilmek gerek. Kendü vücûdu maḥv olup

3. külli vücûd Ḥaḳkuḡdur dëyüp mevcûd-ı ḥaḳîkî

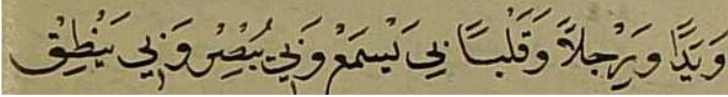
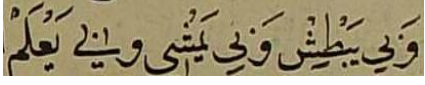
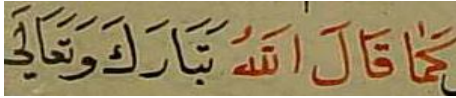
4. anı bilmek gerek. Ol vaḳtin de(r)vişden ne ḥarekât

5. şâdır olur? Veren alan Ḥaḳdur biri âlet olur.

6.

7.

⁵⁷⁷ "Üç kişinin gizli konuştuğu yerde dördüncüsü mutlaka O'dur. Beş kişinin gizli konuştuğu yerde altıncısı mutlaka O'dur. Bunlardan az veya çok olsunlar ve nerede bulunurlarsa bulunsunlar, mutlaka, O, onlarla beraberdir." (Mücâdele, 7)

8.
9. ⁵⁷⁸ Ol vaqtin
10. dervişden ne kim gelür, Hâkdan gelür. Hüb
11. şehrinüñ qapısı maḥabbetdendür, kilidi şıdkdandır.
12. Dört konuğı var: birisi rūḥ, ikincisi i'tikād, üçüncüsü
13. vefādur, dördüncüsü şevk. İbrāhīm şıdk kilidi miftāhı
14. ārāste kılp maḥabbet qapusın açdı. Hüb girdi,
15. nūr zāhir oldı.

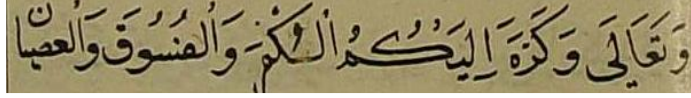
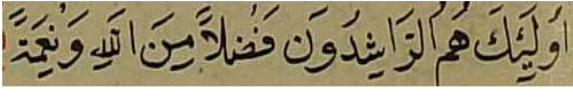

84(a)

1. Çünkü
2. nūr zāhir oldı. Kamer gibi cemi' yılduzlaruñ nūrı lā-şey
3. oldı.
4. ⁵⁷⁹ Eger Allāhum
5. baña bu hidāyet nūrı göndermese dālāletde
6. qalub azğunlardan olurdum, dedı. Hâk te'ālā Mūsāya
7. minnet kıldı. Buyurdıkim: Yā Mūsā iki dürlü ulu
8. ni'met verüp tururam, dedı, biri alā ni'meti biri na'immā ni'meti.
9. alā ⁵⁸⁰ ni'meti oldur kim Fir'avunu sevdürmedüm. Küfri
10. fısqı ma'şiyeti sevdürmedüm. Kıbîleruñ yaramazlarını sevdürmedüm.
11. Aḥlāk-ı mezmūmları sevdürmedüm.

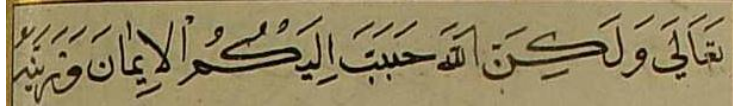
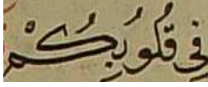
⁵⁷⁸ Nebi(sav) bir hadis-i kudsîde dedi ki: "Ben onu sevince, onun kulağı, gözü,dili, eli,ayağı ve kalbi olurum. O benimle işitir, benimle görür, benimle konuşur, benimle tutar, benimle yürür, benimle bilir. (Mecmau'z-Zevaid, II-248; vd.)

⁵⁷⁹ "Sonra o da batınca, 'Batanları sevmem.' dedi. (En'am, 76) Denildi ki: İbrahim'in(as), "Bu Rabbim" demesi, "Bu Rabbimin şahididir." manasıdır. "Rabbim bana doğru yolu göstermezse, elbette yoldan sapan topluluklardan olurum, dedi." (En'am, 77)

⁵⁸⁰ Metinde bu kelime Türkçe kelime gibi elifle yazılmış.

12.
13. ⁵⁸¹ Na'ma ni'meti
14. oldur kim beni sevdiler, göñüldeki imān nakşı
15. bezegi olan tesbīhi ve temhīdi ve temcīdi sevdiler.

84(b)

1.
2. ⁵⁸² Kāle'ş-şeyhu қaddesallāhu sırrahu, sırdan
3. dört ırmaқ ақар nehrü'l-alā ve nehrü'n-na'immāi' ve nehrü
4. ül-müheyminete ⁵⁸³ ve nehrü'l-rubūbiyyete. Nehrü'l-alā ақup һub
5. şehrinüñ һavzundan aһlāқ-ı mezmümeleri yur, arıdur,
6. giderür. Haқ te'ālāyı sevmeyen düşmenlerini giderür,
7. yoқ eder. Haзrete lāyıқ қul olur. Pes maһabbet pādişāһı
8. İbrāhīm қulaғuz birle Lüb adlu şehre gönderdi. İbrāhīm
9. 'aleyhi's-selām vardı. Gördi, bir қal'a muһkem
10. һişāri қapusu üstüvar muһkem kilīdile muқaffel.
11. El-maқāmü's-seba' fi beyāni'l-lübb. İbrāhīm miftāһı
12. ārāste қıldı. Gördi dört қapusu var. Kilidi
13. ma'rifetden, bir қapusu ulūhiyyetden, bir қapusu rü'yyetden,
14. üçüncisi қurbetden, dördüncisi vuşlatdan, ünsden,
15. edeb birle ceһd etdi. Ulūhiyyet қapusın açdı.

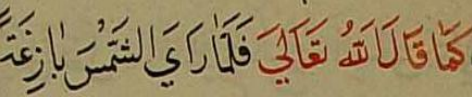
85(a)

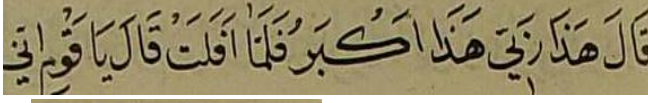
1. Ma'rifet günü тоғdı. Benüm ma'budum ne buyurur deýüp

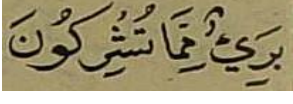
⁵⁸¹ Allahu Tebareke ve Teala'nın buyurduğu gibi: "Küfrü, fıskı ve isyanı da size çirkin göstermiştir. İşte doğru yolda olanlar bunlardır Bu, Allah'tan bir lütuf ve nimettir. Allah alîmdir, hakîmdir." (Hucurat,7-8)

⁵⁸² Fakat Allah size imanı sevdirmiş ve onu gönüllerinize güzel göstermiştir. (Hucurat, 7)

⁵⁸³ Metinde mühmeniyete şeklinde yazılmıştır.

2. tevakkuf kıldı.

3.

4. ⁵⁸⁴ dedüğü kavümlerdür kim gözgüde

5. görmüştü. Yılduz nûrı kamer nûrı birle lâ-şey

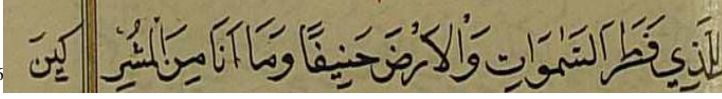
6. oldu. Gün nûrı ma'rifet nûrı birle lâşey oldu.

7. İbrāhimüñ tākati kalmadı. Hayret maqāmında düşüp

8. olup bī hoş oldu. ⁵⁸⁵ Çünkü 'aklı geldi,

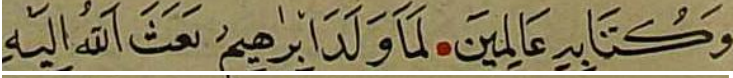
9. gözin açdı, gögi ve yeri gördü. Elbette bu menşu'ātuñ

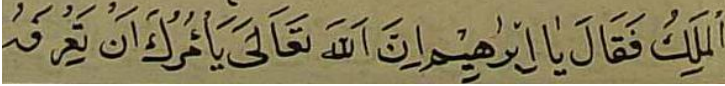
10. bir şāni 'i vardır, dedi. Eyitdikim

11. ⁵⁸⁶

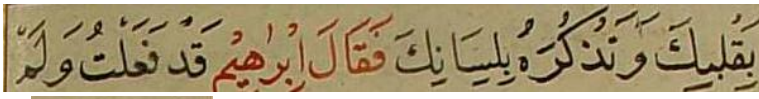
12. Kāle'ş-şeyhu kıddesallāhu rūha tārīkatı ibrahīme verdi.

13.

14.

15.

85(b)

1.

2. ⁵⁸⁷ Kāle eş-şeyh rahmetullahi Hāq te'ālā ibrahīmi

⁵⁸⁴ Allah Teala'nın: "Daha sonra güneşi doğarken görünce(iddianıza göre) 'Rabbim herhalde budur, bu hepsinden daha büyük!' Batıp kaybolunca da: 'Ey kavmim! Ben sizin (Allah'a) ortak koştüğünüz şeylerden uzağım.'" (En'am, 78)

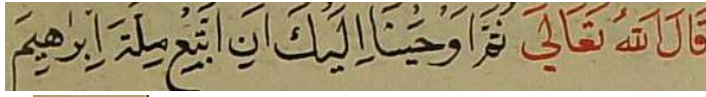
⁵⁸⁵" Sonra ayıldığı zaman..." (Araf, 143)

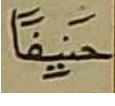
⁵⁸⁶ Allah Teala İbrahim'in lisanından şöyle buyurdu: "Ben hanif olarak, yüzümü gökleri ve yeri yoktan yaratan Allah'a çevirdim ve ben müşriklerden değilim!" (En'am, 79)

⁵⁸⁷ Allah Teala: "Andolsun biz İbrahim'e daha önce rüşdünü vermiştik. Biz onu iyi tanırdık." (Enbiya, 51) buyurdu. İbrahim doğduğunda Allah ona bir melek göndererek; "Ey İbrahim Allah Allah Teala

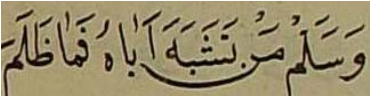
3. 'aleyhi's-selām bu ümmete ata kıldı. Ataıuza uyuy dēdi.

4.

5. ⁵⁸⁸ Oğullar, ata haşletine uymak gerek.

6. Ata haşletine uymasa ataya benzemiş olmaz. Kendü

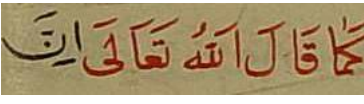
7. nefesine güç etmiş olur.

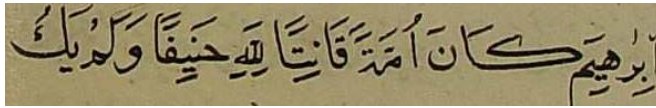
8. ⁵⁸⁹ Haık te'ala celle celā luh Muħammed

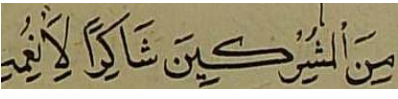
9. ümmetinüñ tarıkat yolına girmegini sever. Haıbıne

10. buyurdı, eyitdi: Yā Muħammed ataı İbrāhım bēş eyü haşlet

11. getürdi ümmet idi, kānit idi, hanıf idi, şākır idi,

12. müşriklerden degülidi.

13.

14. ⁵⁹⁰ Biz daıı aıa

15. bēş kerāmet verduk. İctibāhu kavlıle müşerref kılduk.

86(a)

1. İkinci ve hedāhu rast yola kılaguzladuk. Üçünci
2. anı ħalıl kılduk. Dördünci şalıhlerden kılduk. Bēşinci
3. senüñ gibi haıbüme iktidā kılgıl, dedük. İbrāhım eyitdi:
4. Göñlimi rast kıldum imdi Haık te'ālāya yād kılayım
5. 'amelün bi'l-erkānu meşgöl olayın dēyüp tırı
6. geldi. Tahāret edüp namāza şürü' kıldı.

sana, O'nu kalbinle tanıyasın ve dilinle zikredesin diye emreder." dedi. İbrahim bunun üzerine, "ettim" dedi; "edeceğim" demedi.

⁵⁸⁸ Allah Teala: "Sonra da sana: 'Doğru yola yönelerek İbrahim'in dinine uy! O müşriklerden değildi.' diye vahyettik" (Nahl, 123) buyurdu.

⁵⁸⁹ Nebi (sav): "Atasına benzeyen zalim olmaz" demiştir.

⁵⁹⁰ Allah Teala: "İbrahim, Hakk'a yönelen, Allah'a itaat eden bir önder idi; Allah'a ortak koşanlardan değildi.

Allah'ın nimetlerine şükrediciydi." (Nahl, 120-121) diye buyurdu.

7. Nemrūduñ odı dört yañadan kapladı,
8. geldi. Oddan belādan sağlayan Allāhdur dēyüp
9. namāzı bozmadı. Od yandı içinde ıaldı İbrāhīme
10. bir zerre ziyān degürmedi gül ü gülistān oldu.

11. Yeri gögi yaradan hāfız oldur dēyüp ⁵⁹¹

أَسَلْتُ رَبِّيَ الْعَالَمِينَ

12. dedi.

فِي بَيَانِ مَعْدَنِ الْعُلُومِ فِي الطَّرِيقَةِ

- 13.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مَعْدَنِ الْعُلُومِ فِي الطَّرِيقَةِ

- 14.

التَّوْحِيدُ وَالْإِيمَانُ وَالْإِسْلَامُ وَالتَّعَهُدُ وَالذِّينُ وَالْإِقْرَارُ

- 15.

وَالنَّهْيَةُ وَالنَّهْيَةُ el maḳāmü'l-evvel fi beyāni't-tevhid

86(b)

- 1.

التَّوْحِيدُ تَرْكُ النِّدِّ وَهُوَ الْمِثْلُ الْعَادِي وَالنَّظِيرُ

- 2.

الْمُخَالِفُ قَوْلُهُ تَعَالَى فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ نَهْيًا عَنِ الْإِشْرَاقِ

- 3.

وَأْمُرًا بِالتَّوْحِيدِ إِذَا أَمُرًا بِالشَّيْءِ يَكُونُ نَهْيًا عَنِ

- 4.

ضِدِّهِ وَكَذَلِكَ عَلَيَّ الْعَكْسُ فِي أَظْهَرِ الْأَقْوَالِ

- 5.

وَقَالَ بَعْضُ الْمُفَسِّرِينَ التَّوْحِيدُ أَنْ لَا يَرَى غَيْرَ اللَّهِ

- 6.

وَلَا يَنْظُرُ إِلَى غَيْرِ اللَّهِ لِأَنَّ لَيْسَ شَيْءٌ فِي الْحَقِيقَةِ

- 7.

الْإِلَاقَةُ وَاللَّهُ وَقَالَ بَعْضُهُمُ التَّوْحِيدُ هُوَ التَّفْرِيدُ لُغَةً

⁵⁹¹ "Âlemlerin Rabbine boyun eğdim." (Bakara, 131)

⁵⁹² Tarikat ilimlerinin madeni şunlardır: Tevhid, İman, İslam, Taahhüd, Din, İkrar ve Şehadet.

⁵⁹³ Bazıları dediler ki: Tevhid niddi terk etmektir. Nidd ise benzer, eş, denk ve muhalif demektir.

⁵⁹⁴ Allah Teala: "Allah'a şirk koşmayın!" (Bakara, 22) buyurdu. Bu ayet şirki nehy, tevhibi ise emretmektedir. Çünkü tercih edilen görüşe göre bir şeyi emretmek, zıddını nehyetmektir. Bunun aksi de böyledir. Yani bir şeyi nehyetmek aksini emretmektir.

8. وَمَعْنَى التَّفْرِيدِ الْعِلْمُ وَالْاعْتِرَافُ بِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى
9. فَرْدٌ لَا شَرِيكَ لَهُ وَاحِدٌ لَا نَظِيرَ لَهُ ⁵⁹⁶ وَقَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ
10. عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَأَجُودُنَّ
11. لَا يَضُرُّ مَعَ التَّوْحِيدِ عَمَلُ كَمَا لَا يَنْفَعُ مَعَ الشِّرْكِ
12. عَمَلٌ وَتَاءٌ وَيَلَهُ أَنْ عَمَلَ الشِّرْكِ لَا يَهْدِيهِمُ التَّوْحِيدُ وَعَمَلُ
13. الْحَيْرِ لَا يَبْطُلُ الشِّرْكَ وَلَا يَنْفَعُهُ ⁵⁹⁷ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ
14. عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ هَلْ تَرَى
15. مَا حَقَّ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى الْعِبَادِ قُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ

87(a)

1. أَعْلَمُ قَالَ أَنْ يُوْحَدُ وَهُوَ وَلَا يَشْرِكُ بِهِ شَيْئًا ⁵⁹⁸ قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ
2. حَكِيمٌ أَصْلُ التَّوْحِيدِ أَرْبَعَةٌ الْأَوَّلُ الْعِلْمُ
3. بِوَحْدَانِيَّةِ اللَّهِ تَعَالَى وَالثَّانِي بَيَانُهُ عَنِ الْكَيْفِيَّةِ
4. وَالثَّالِثُ بَيَانُ يَعْلَمُ بِأَنَّهُ مُقَدَّسٌ عَنِ الْكَمِّيَّةِ
5. وَالرَّابِعُ بَيَانُ يَعْلَمُ بِأَنَّهُ مُتَعَالٍ عَنِ الْمَبْنِيَّةِ ⁵⁹⁹ وَقَالَ

⁵⁹⁵ Bazı müfessirler dediler ki: Tevhid Allah'tan başkasını görmemek, Allah'tan başkasına bakmamaktır. Çünkü hakikatte Allah'tan başka hiçbir şey yoktur.

⁵⁹⁶ Bazıları da demişler ki; Tevhidin lügat manası tefrid yani birlemektir. Birlemenin manası ise Allah'ın şeriki olmayan ferd ve benzeri olmayan vahid olduğunu bilmek ve itiraf etmektir.

⁵⁹⁷ Hz. Ali(ra), Nebi'den(sav) naklen buyurmuştur ki: "Ben tevhid varken hiçbir kötü amelin(imana) zarar vermeyeceğini umuyorum. Aynı şekilde şirk olduğu halde hiçbir iyi amelin fayda vermeyeceği gibi. (İbn Kesîr, et-Tefsîr, IV, 231.)

⁵⁹⁸ Nebi (sav) Muaz İbn-i Cebel'e (ra) , Allah'ın kulları üzerindeki hakkı nedir bilir misin?" diye sordu. Muaz, "Allah ve Resulü daha iyi bilir." dedi. Allah Resulü, O'nu birlemeleri ve O'na hiçbir şeyi şirk koşmamalarıdır. " dedi. (İbn Ebî Âsım, el-Âhad ve'l-Mesânî, III, 420)

⁵⁹⁹ Ebu'l-Kasım el-Hakim dedi ki: "Tevhid'in aslı şu dört şeydir: Birincisi, Allah Teala'nın vahdaniyyetini(birliğini) bilmek. İkincisi, keyfiyetten münezzehe olduğunu bilmek. Üçüncüsü, kemiyetten mukaddes olduğunu bilmek. Dördüncüsü, hiçbir şeye muhtaç olmadığını bilmektir."

6. بَعْضُهُمُ التَّوْحِيدُ هُوَ أَنْ يَصِيرَ فَا رِغَا عَنْ كُلِّ شَيْءٍ
7. سِوَى الْحَقِّ وَعَنْ 600 بَعْضُ أَهْلِ التَّفْسِيرِ أَنَّهُ قَالَ الذَّلِيلُ
8. عَلَى وَحْدَانِيَّةِ اللَّهِ تَعَالَى قَوْلُهُ الْحَقُّ هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ
9. وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ
10. لِأَنَّكَ لَا تَجِدُ أَحَدًا مِنَ الْمَوْجُودَاتِ هَذَا صِفَتُهُ وَهَذَا
11. صِفَةُ الْخَاصِّ لِلْخَالِقِ الْوَاحِدِ الَّذِي لَا شَرِيكَ لَهُ 601 وَقَالَ
12. أَبُو نَصْرِ الْحَدَّادِيُّ التَّوْحِيدُ رُبْعَةُ أَشْيَاءٍ أَنْ تَعْرِفَ
13. أَنَّكَ كَانَ وَأَنَّكَ تَكُونُ كُلِّهَا تَبْدُ وَمِنْ اللَّهِ وَإِلَى اللَّهِ
14. وَإِلَى اللَّهِ 602 وَأَنَّ قَوْلَهُ يَا أَنْ الْأَشْيَاءَ كُلِّهَا لِلَّهِ 602 قَالَ عَزَّ مِنْ قَائِلِهِ
15. وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلِلَّهِ مَلِكُ السَّمَاوَاتِ
- 87(b)

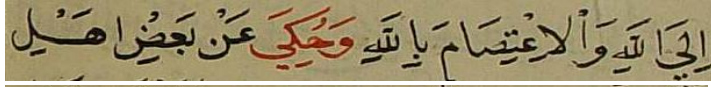
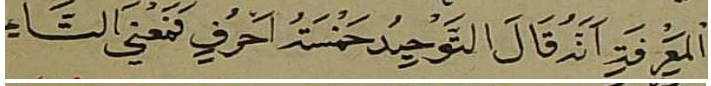
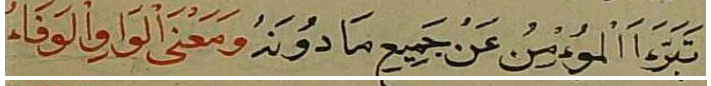
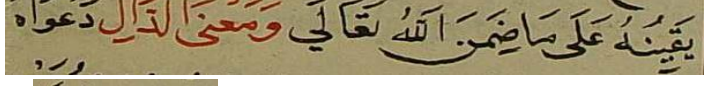
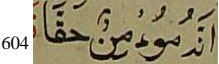
1. وَالْأَرْضِ وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَمَّا قَوْلُهُ
2. مَنْ قَالَ جَلَّ شَاءَ وَهُوَ فَمَا يَكُمُ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنْ اللَّهِ قُلْ كُلُّ
3. مَنْ عِنْدَ اللَّهِ وَأَمَّا قَوْلُهُ إِلَهِي اللَّهُ قَالَ ذَكَرَهُ الْأَوَّلِيُّ إِلَى اللَّهِ
4. بَصِيرَ الْأُمُورِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ وَأَنَّ إِلَى رَبِّكَ
5. الْمُنْتَهَى وَأَمَّا قَوْلُهُ يَا اللَّهُ قَالَ جَلَّ وَعَلَى وَنَتَنَزَّلُ الْأَيَّامُ
6. وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ يَوْمَ يَأْتِي

⁶⁰⁰ Bazıları demişler ki: Tevhid, kişinin Hak'tan başka her şeyden fariğ olmasıdır.

⁶⁰¹ Bazı tefsirciler demişler ki: "Allah'ın vahdaniyetine delil şu ayettir: O ilktir, sondur, zâhirdir, bâttır. O, her şeye gücü yetendir." (Hadid, 3) Çünkü sen, mevduatta bu sıfatları taşıyan ve şeriki bulunmayan birini göremezsin. Bunlar sadece bir olan, şeriki bulunmayan yaratıcının sıfatıdır."

⁶⁰² Ebu Nasr el-Haddadî demiştir ki: Tevhid dört şeydedir. Olmuş ve olacak her şeyin; Allah'a ait olduğunu (Lillah), Allah'tan geldiğini (Minallah), Allah'a gittiğini (İllallah), Allah'la var olduğunu (Billah) kabul etmektir.

7. 603
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14. 604 Kāle'ş-şeyhu ƙaddesallāhu rūha bu ma'na
15. ları beñleyüp 'amel eylegil. Eger tarīƙata ƙadem

88(a)

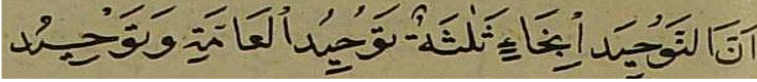
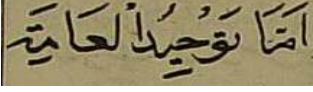
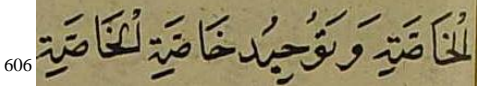
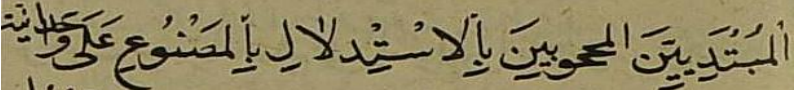
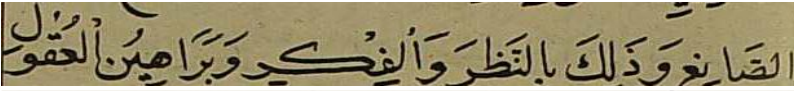
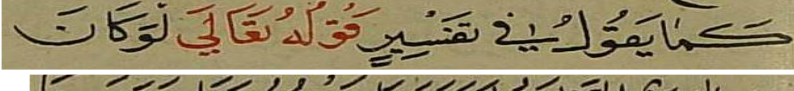
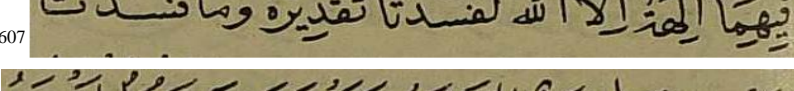
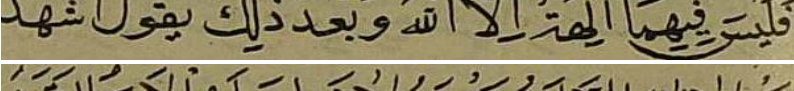
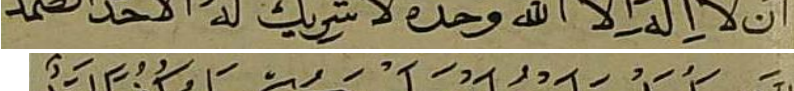
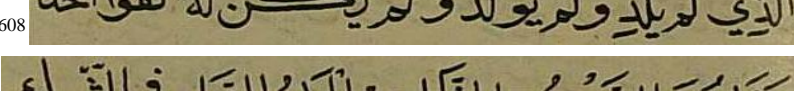
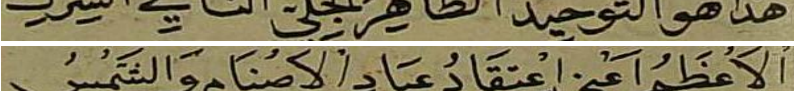
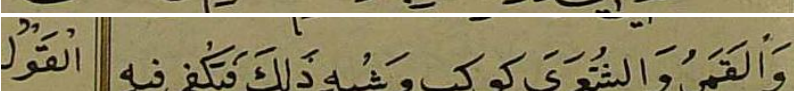

1. urmaƙ dilersen ƙarīƙata ƙadem urmayınca meşāyih maƙāmına

2. eşişmez. 605
3.

⁶⁰³ Her şeyin Allah'a ait (Lillah) olduğu ifadesine gelince bu konuda diyenlerin en yücesi (Allah) şöyle demiştir: "Oysa göklerin ve yerin hazineleri Allah'ındır." (Münafikun, 7) "Gmklelerin ve yerin mülkü Allah'ındır." (Şûrâ, 49) Göklerin ve yerin gaybı yalnız Allah'a aittir. (Hud, 123) Her şeyin Allah'tan (Minallah) olduğu ifadesi hakkında Allah (cc) şöyle buyurmuştur: Nimet olarak size ulaşan ne varsa Allah'tandır." (Nahl, 53) "Hepsi Allah'tandır de." (Nisa, 78) Her şeyin Allah'a döndüğü (ilallah) ifadesi hakkında ise Cenab-ı Hak: "Dikkat edin işler Allah'a ulaşır." (Şûrâ, 53) "Bütün işler yalnızca Allah'a döndürülür." (Bakara, 210) "Ve şüphesiz en son varış Rabbinedir." (Necm, 42) buyurmuştur. Allah ile var olma (Billah), ifadesine gelince, Allah(cc) şöyle buyurmuştur: "O gecede , Rablerinin izniyle melekler ve Ruh (Cebrail), her iş için iner dururlar." (Kadir, 4) "Göğün ve yerin O'nun buyruğu ile ayakta durması O'nun varlığının belgelerindedir." (Rûm, 25) "O gün gelince nefis ancak Allah'ın izni ile konuşabilir." (Hûd, 105)

⁶⁰⁴ Şeyh bu mananın ifadesi sadedinde çok geniş anlamlı sözü söylemiştir: Şüphesiz taat Allah içindir (Lillah), Tevfik O'ndandır (Minallah), Dönüş O'nadır (İlallah) Sadece O'na bağlanmak (Billah) gerekir. Marifet ehlinde hikaye olunur. Demişler ki: Tevhid beş harftir. Te'nin manası; mü'minin Allah'tan başka her şeyden Teberri etmesine, vav'ın manası; O'nun buyurduğu her şeyde vefa göstermeye, ha'nın manası; emanetin hıfzına, ya'nın manası; Allah'ın vadinin hak olduğunda Yakîne, dal'ın manası: kesinlikle mü'min olduğunu Da'va (ilân) etmeye işarettir.

⁶⁰⁵ Allah hakka ulaşmakta seni muvaffak etsin.

4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.

88(b)

1.
2.

⁶⁰⁶ Şeyh Akşemseddin(ks) bazı risalelerinde "Tevhid" hakkında şunları demiştir: Tevhid üç kısımdır. Avamın tevhidini , havassın tevhidini, hassü'l-havassın tevhidini.

⁶⁰⁷ Mübtedî avamın tevhidini; Sani'in vahdaniyyetine, masnuatı ile istidlal etmek ileidir. Bu tevhid nazar, tefekkür ve aklî delillerle olur. Nitekim şu ayet-i kerimenin tefsirinde demiştir: "Eğer yerde ve gökte, Allah'tan başka tanrılar bulunsaydı yer ve gök (bunların nizamı) bozulup gitmişti." (Enbiya, 22)

⁶⁰⁸ Bundan sonra der ki: "De ki: O, Allah birdir. Allah sameddir. O, doğurmamış ve doğmamıştır. Onun hiçbir dengi yoktur." (İhlas, 1-4)

3. بُنِيَتِ الْمِلَّةَ الْحَمْدِيَّةَ وَبُنِيَتِ الْكَعْبَةَ الَّتِي هِيَ مُصَلَّى
4. أِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ الرَّحْمَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَكَلَّفَ بِهِ الْخَلْقَ
5. مِنْ بَنِي آدَمَ وَرَسُولٍ وَوَلِيِّ وَعَدُوٍّ وَبِهَذَا التَّوْحِيدِ
6. وَجَبَتْ ذِمَّةُ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِينَ أَيْ حُرْمَتُهُ وَحِفْظُ
7. عَرَضِهِ وَبِهِ حُقِقَتْ دِمَاءُ الْكُفَّارِ وَالْمُنَافِقِينَ
8. الَّذِينَ صَارُوا مُسْلِمِينَ طَوْعًا وَاعْتِقَادًا أَوْ كَرْهًا زَوْجًا
9. مِنَ السَّيْفِ وَبِذَرِكْتَ لَهُمُ أَمْوَالَهُمْ وَأَوْلَادَهُمْ وَنِسَاءَهُمْ
10. وَلَمْ يَغْنَمْهَا الْمُسْلِمُونَ وَهَذِهِ الشَّهَادَةُ أَنْفَضَتْ وَفَرَّقَتْ
11. دَارَ السَّلَامِ مِنْ دَارِ الْكُفْرِ وَبِهَذِهِ صَحَّتْ الْمِلَّةُ
12. مِنْ عَامَّةِ الْمَوَدِّينِ وَمِنْ عُلَمَائِهِمُ الرَّسْمِيَّةِ وَأَنَّ لَمْ
13. يَقُومُوا بِحَقِّهِ لَا سِتْدَ كُلِّ بَعْدَ أَنْ سَلِمُوا مِنَ الشُّبُهَةِ
14. وَالشُّكُوكِ وَالْحَبْرَةِ وَالرِّيْبَةِ⁶¹⁰ وَهَذَا الْمَوَدِّ مِنَ الْبَعْدِ
15. حَلَاوَةِ التَّوْحِيدِ الْآبَعْدَ تَحْصِيلِ شَهَادَةِ صَحِيحَةٍ

89(a)

1. قَوْلِ الْقَلْبِ بِالْصِّدْقِ وَالْإِخْلَاصِ⁶¹¹ وَهَذَا التَّوْحِيدُ هُوَ

⁶⁰⁹ Açık ve zahir tevhid budur. Bu tevhid, şirk-i azamı yani putlara, güneşe, aya, yıldızlara ve benzeri şeylere kulluk edenlerin inancını nefyeder. Bu tevhid, dilin söylemesi ve kalbin kabul etmesiyle tamam olur. Çünkü Nebi (sav): "La ilahe illallah diyen cennet girer." (İbn Hibbân, es-Sahîh, I, 364) buyurmuştur.

⁶¹⁰ Muhammed(sav) ümmeti, bu tevhid üzerine tesis edilmiştir. Rahman'ın dostu İbrahim'in namazgahı olan Kâbe, bu tevhid üzerine kurulmuştur. Allah, nebi olsun, resul olsun, dost olsun, düşman olsun bütün mahlukatı, bununla mükellef tutmuştur. Bu tevhid ile, bir müslümanın zimmeti diğer müslümanlar üzerine haram olur. Yani (can, mal) hürmeti ve namusunun korunması bununla olur. İster gönüllü ister zorla isterse de kılıç korkusundan müslüman olan kafir ve münafıkların canları, "Kelime-i Tevhid"i söylemeleri ile bağışlanır. Bununla onların malları, çocukları, kadınları esir iken serbest bırakılır ve bağışlanırlar. Müslümanlar onları ganimet olarak alamazlar. Bu şehadetle İslam ülkesi küfür ülkesinden ayrılır ve bilinir.

2. لاَ عَمَّ الْأَوْسَعُ الَّذِي وَسِعَ عَمُومَ الْخَلْقِ مِنَ الْعَارِفِينَ
3. ⁶¹² وَالنَّظَارَ الْمُسْتَدِلِّينَ وَالْمُقَلِّدِينَ قَالِ كُلُّ بَدِئٍ مُسْتَسِيلٌ
4. وَأَمَّا تَوْحِيدَ الْخَاصَّةِ التَّوَسُّطِيِّينَ الْمُكَاشِفِينَ
5. فَلَا يَثْبُتُ إِلَّا بِالْحَقِيقِ وَالْإِضَافِي بِالْحَقَائِقِ الْمَذْكُورِ
6. وَلَا يَتَصَفَّى بِالْحَقَائِقِ إِلَّا بَعْدَ اسْقَاطِ الْأَسْبَابِ
7. الظَّاهِرَةِ الْمَعْرُوفِ بَيْنَ وَالصُّعُودِ عَلَيَّ مِنْ أَرْعَافِ
8. الْعُقُولِ أَيْ اِخْتِلَافِ مَدَارِكِ الْعُقُولِ وَسَائِلِهَا
9. لِأَنَّ الْمُسْتَعْلِينَ بِعُلُومِ الْعَقْلِ لَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ
10. وَمَجَادِلِينَ فِي مَسَائِلِكِهِمْ لِاخْتِلَافِ الْأَسْبَابِ
11. وَالْأَنْظَارِ وَتَبَايُنِ الْأَقْوَالِ وَالْأَحْوَالِ وَعَنِ التَّعَلُّقِ
12. بِالشَّوَاهِدِ وَالذَّلِيلِ لِأَنَّ ⁶¹³ هَذَا التَّوْحِيدَ ظَهَرَ
13. مِنَ الْأَدِلَّةِ وَالْخَبَرِ لَيْسَ كَالْعَائِنَةِ وَلَا يَثْبُتُ
14. هَذَا التَّوْحِيدَ إِلَّا بَعْدَ الصُّعُودِ عَنْ مُمَازَجَةِ التَّوَكُّلِ
15. بِالسَّبَبِ وَعَنْ رُؤْيَةِ النِّجَاةِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعِفَاءِ

89(b)

⁶¹¹ Bu tevhid ile bütün müminlerden ve resmî âlimlerden oluşan milletin imanının sahihliği tamam olur.

⁶¹² Bu tevhid, ariflerden umum halka kadar içine alan en geniş ve umumi tevhiddir. Müslümanların mukallidleri, akli delil getirenlerin hepsi buna bağlıdır. Arif olsun, delil getiren mütefekkir olsun, mukallid olsun bütün inananları kapsayan en umumi ve geniş manada tevhid budur.

⁶¹³ Tevhid-i Hâs mutavassıt mükâşiflere mahsustur. Bu tevhid ancak araştırma ve zikredilen hakikatleri kazanmakla elde edilir. Bu hakikatlerle vasıflanmak ise ancak, halk arasında bilinen zahiri sebeplerden kurtulmak ve akli tartışmaların, yani akılların muhtelif idarak ve yönelişlerinin üzerine çıkmakla mümkün olur. Çünkü akli ilimlerle meşgul olan kimseler sebeplerin ve bakışların muhtelif olması, hallerin, görüşlerin farklılığı, şahitlerin ve delillere dayanmanın muhtelifliği sebebiyle, sürekli olarak yönelişlerinde ihtilaf ve tartışma halindedirler.

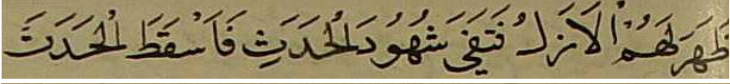
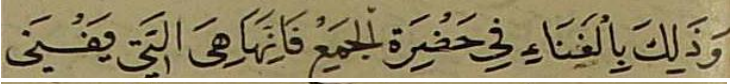
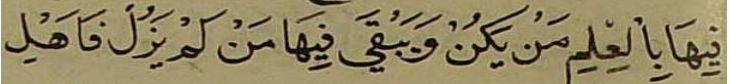
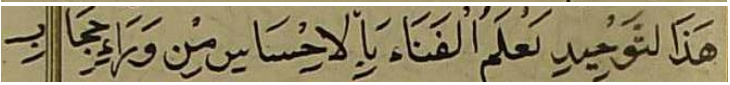
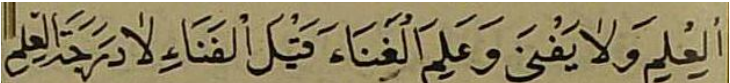
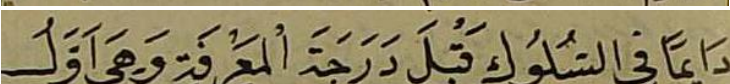
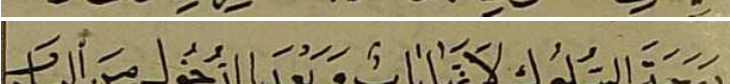
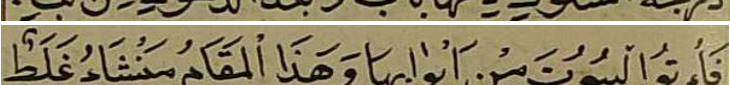
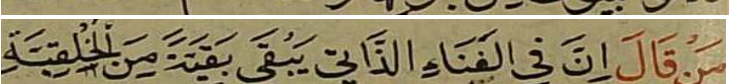
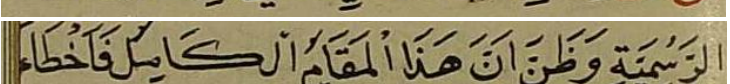
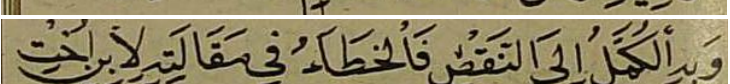
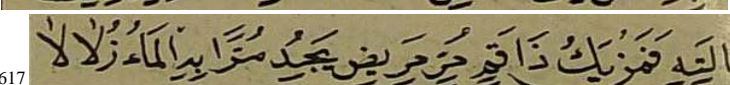
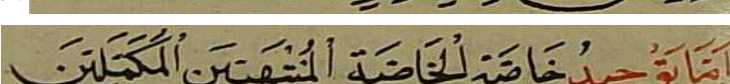
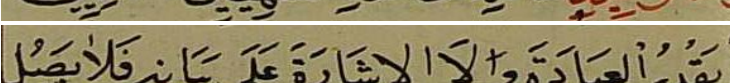
1. بِالْوَسَائِلِ وَهِيَ الْأَعْمَالُ الصَّالِحَةُ 614 فَيَرَى الْأَشْيَاءَ بَعَيْنٍ
2. سَوَاءٍ بِهَا التَّقْدِيرَ فَيَقُولُ مَا ظَهَرَ مِنَ الْحِكْمَةِ
3. تَعَلَّقَ الْأَشْيَاءَ كُلِّهَا بِوَصْفِ الْحَقِّ تَعَالَى فَإِنَّ الْمَوْجُودَ
4. كُلِّهَا هِيَ أُنْعَالُ اللَّهِ وَوُجُودُهَا مِنْ نُورِهِ وَقَالَ
5. صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا مِنْ نُورِ اللَّهِ وَالْأَنْبِيَاءُ 615 مِنْ نَبِيِّ
6. صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا مِنْ نُورِ اللَّهِ وَالْأَنْبِيَاءُ مِنْ نَبِيِّ
7. وَقَدْ غَطَّى الْحَقُّ حَقَائِقَهَا عَنْ بَصَرِ النَّاسِ طِينِ الْيَهَا
8. بِمَا وَجَدَهُ تَعَلَّقَ الْأَسْبَابَ بِالسَّبَبَاتِ فَاحْتَجَبَ
9. وَجَهَ الْحَقِّ عَنْهُمْ بِبَيْسَتِهِمُ الْأَشْيَاءَ إِلَى سَبَابِهَا
10. فَحُجِبَ بِرِقْمَاتِهَا وَبُرِّقَ بِرِأْسِهَا وَصَاحِبِ هَذَا
11. التَّوْحِيدِ يَتَرْتَبِي إِلَى شُهُودِ الْحَقِيقَةِ الْمَغْبُورِ التَّنَازَعِ
12. فِيهَا وَيَشْهَدُ كَيْفَ أَخْفَى الْحَقُّ الْأَشْيَاءَ فِي رُسُومِهَا
13. وَالرُّسُومُ هِيَ الصُّورُ الْحَقِيقَةُ وَتَحْقِيقُ مَعْرِفَةِ الْعِلْمِ
14. وَهِيَ الْأَسْبَابُ أَوْ عَوَائِقُ السَّالِكِ مِنْ نَظَرِهِ إِلَى
15. السُّوَيِ فَإِنَّهَا أَيْضًا عِلَلٌ 616 وَيَسْلُكُ سَبِيلَ الَّذِينَ

⁶¹⁴ Bu tevhid delillerden ortaya çıkar. İştirmek görmek gibi değildir. Bu tevhid, ancak sebeplere bağlı olan tevekkülden sıyrılmakla, ceza ve azaplardan kurtulmayı vesilelerde yani salih amellerde görmekten kurtulmakla olur.

⁶¹⁵ Bu tevhid sahibi, şeyayı takdir edilmiş önceki halleri ile görür de; " Hikmetten ne zahir olmuş ise bu ancak takdirde daha önce var olandır." der. Böylece bütün eşyaya önceden Cenab-ı Hakk'ın "Hak" vasfıyla taalluk ettiğini müşahede eder. Çünkü bütün varlıklar Allah'ın filidir. Varlıklar 'nun nurundandır. Nitekim Hz. Nebi(sav) : "Ben Allah'ın nurundanım. Nebiler de bendendir." buyurmuştur.

⁶¹⁶ Allah neticeleri sebeplere bağlamakla, eşyanın hakikatlerini onlara bakanların gözünde perdelemiştir. Böylece eşyanın sebeplere bağlanmasıyla Hakk'ın yüzü onlardan gizleniyor. Allah bu perde sebebi ile bir kısım insanları mahrum bırakmış, bir kısmını ise yüceltmıştır. Bu tevhid sahibi, hakkında münakaşa edilen hakikati görme seviyesine yükselir. Cenab-ı Hakk'ın şeyayı kendi şekilleri içinde nasıl gizlediğini müşahede eder. O şekiller yaratılışın suretleridir. İletlerin gerçek

90(a)

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.

mahiyetini bilir ki onlar sebeplerdir veya yönelişini Allah'tan başkasına kaydıran engellerdir. Bunlar da illetlerdir.

⁶¹⁷ Bu kimse ezeli hüküm kendileri için zahir olanların yoluna sülûk eder. Bu makam meydana gelenin hâdisin şuhudunu nefyeder, vakıayı iskat eder. Bu Hazretü'l-Cem'de fenâ iledir. Bu makamda, var olanı baki olup zail olmayı bilmekle fani olunur. Bu tevhid ehli faniliği, ilim perdesinin arkasını hissederek bilir, fani olmaz. Gınayı fenâdan önce bilir. Sülûkta daimi olarak marifet derecesinden önce ilim derecesi yoktur. Bu marifet sülûkun birinci derecesidir. Çünkü bu kapıdır. Kapıdan girdikten sonra -ki "evlerinize kapıdan giriniz" buyuruluyor- bu makam galatın menşeidir. Kim ki, "zati fenâda şekli yaratılıştaneserler baki kalır" der ve kâmil makamın bu olduğunu zannederse hata eder. Bu düşünce ve ifade ile kâmil olanlar nakışlığa giderler. Onun sözündeki hata bunu söylemesindedir. Kimin ağzı hastalık sebebiyle acılaşa bu sebepten tatlı suyu acı bulur.

90(b)

1. دَفْعَةً وَاحِدَةً فِي حَضْرَتِ جَمْعِ الْجَمْعِ وَيُبْقِي الْحَقُّ
2. وَلَا شَيْءَ مَعَهُ فَمَنْ جَعَلَ الذَّاتِ قَدْرًا فَلَا قَدْرَ لَهُ وَمَنْ
3. جَعَلَ لَهَا وَزَنًا فَلَا وَزْنَ لَهُ⁶¹⁸ وَهَذَا تَوْحِيدَ اخْتِصَافِهِ
4. اللَّهُ لِنَفْسِهِ وَالْأَحْمَدُ مِنْهُ لَا يَبْعَثُ لِأَسْرَارِ أَهْلِ حَضْرَةِ
5. وَرَبُّ جُودِ الْفَائِنِينَ فِي التَّوْحِيدِ الذَّاتِي⁶¹⁹ وَإِنَّمَا قُلْنَا
6. لِأَسْرَارِهِمْ وَلَمْ نَقُلْ لِقُلُوبِهِمْ لِأَنَّ هَذَا الْمَقَامَ لَيْسَ
7. بِمَقَامِ الْقَلْبِ لِأَنَّ السُّتْرَ فَوْقَ مَرْتَبَةِ الْقَلْبِ بِمَرْتَبَتِهِ
8. أَوْ مَرْتَبَتَيْنِ عَلَى قَوْلَيْنِ **أَقُولُ** وَالْأَصَحُّ عِنْدِي
9. بِمَرْتَبَتَيْنِ وَهَذَا التَّوْحِيدُ لَا يَقْبَلُ وَالْبَيْتُ الْأَخْبَارِيُّ
10. لِأَنَّهُ عَايَةٌ مَا يَشَاءُ إِلَهِي عَلَى الْمُشْرِكِينَ أَنَّهُ سَقَطَ
11. وَإِثْبَاتُ الْقَدِيمِ فَإِنَّ الْمَحْدِيثَ كَمَا يَزُلُّ سَاقِطًا وَإِنَّ
12. الْقَدِيمَ كَمَا يَزُلُّ نَائِبًا نَمَا مَعْنَى اسْتِقْبَالِكَ وَإِثْبَاتِ
13. هَذَا وَمِنَ السَّقْطِ وَالْمَحْدِيثِ وَمَا تَمَّ الْأَوْجُودِ لِلْحَقِّ
14. تَعَالَى مِنْ غَيْرِ آثَرٍ لِيَتَّعَاوَاهُ إِذْ لَا يَسُوبِي هُنَاكَ
15. هَذَا الْكَلَامُ الْمَرْمُوزُ غَلَّةٌ وَهُوَ لِأَهْلِ الشَّيْرِ

⁶¹⁸ Hassatü'l-hâs'ın -ki bunlar nihayete ermiş mükemmellerdir- tevhidi ise; onu beyan etmeye ibare ve işaret muktedir olamaz. Halkın ahkâmından bir şey onlara ulaşamaz. Çünkü o fani Hazret-i Cem'ü'l-cem'de bir defada fani olmuştur ve o Hak'ta baki olmuş, ondan başka bir şey de kalmamıştır. Kim ona bir miktar tayin etse miktarı yoktur. Ölçü tayin etse ölçüsü yoktur.

⁶¹⁹ Bu Allah'ın kendine has kıldığı tevhiddir. Onda Hazret ehlinin sırları ve zatî tevhidde fani olanların varlığı için görüntüler oluşur.

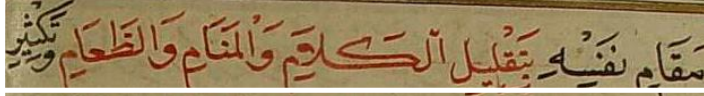
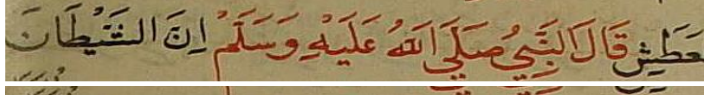
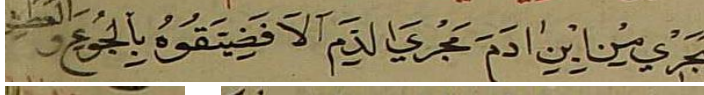
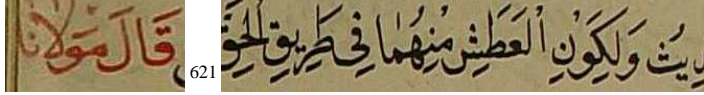
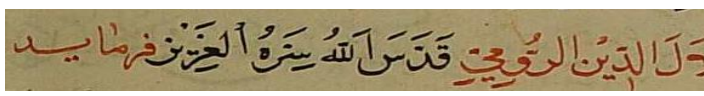
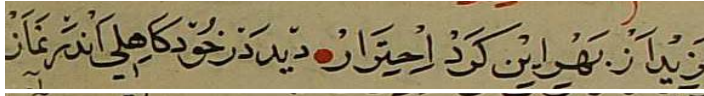
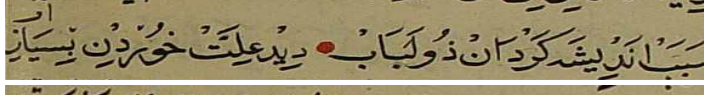

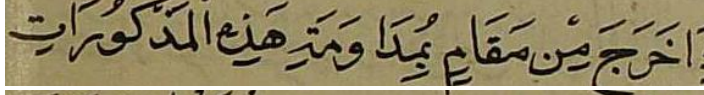
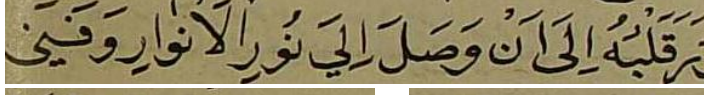
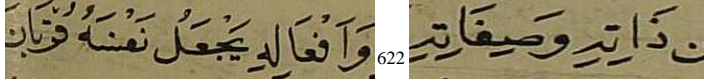
91(a)

1. طَنُوا فِي أَوَّلِهِ وَرُودِهِمْ عَلَى الْحَضْرَةِ الْأَحَدِيَّةِ أَنَّهُمْ
2. تَدَحَّضُوا تَعْرِيفَ التَّوْحِيدِ فَإِذَا تَمَكَّنُوا عَلِمُوا أَنَّهُمْ
3. فِي حَاصِلِ لِأَنَّ هَذَا التَّوْحِيدَ وَرَاءَ مَا يُشِيرُ إِلَيْهِ
4. مَكُونُ مَخْلُوقٍ لِأَنَّهُ لَا يَصِحُّ بِالْإِبْتِنَاءِ الرُّسُومِ لِلخَلْقِيَّةِ
5. كُلِّهَا وَالنَّظْمُ وَالنَّعْتُ يَقْتَضِيَانِ الرُّسُومَ وَالْأَثَارَ
6. وَكُلُّ مَا يَشْتَمُّ مِنْهُ رَاجِعَةٌ الْوُجُودَ فَهُوَ لِلْحَقِّ
7. عَائِدَةٌ عِنْدَهُ فَيَجِبُ عَلَيْهِ رَدُّهَا إِلَى مَا لَهَا إِنَّ اللَّهَ
8. يَأْتِي مَرُّكُمْ أَنْ تَوَادُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَى أَهْلِهَا فَإِذَا
9. أَخَذَ تَجَلَّى الذَّاتِ عَائِدَتَهُ وَأَبْطَلَ نُورَهُ وَوُجُودَهُمْ
10. الْمُسْتَعَارَ صَحَّ التَّوْحِيدَ وَبَقِيَ الْحَقُّ وَاحِدًا أَحَدًا
11. فَلَمْ يَنْ هَذَا أَنْ وَجُودَ الْحَقِّ وَوُجُودَ غَيْرِهِ بِاطِلُ
12. فِي حَقِّ ذَاتِهِ كَسْرَابٍ يُرِي أَنْ لَهُ وَجُودًا وَهُوَ بِاطِلُ
13. فِي نَفْسِ السَّرَابِ فَلَا يُوْجَدُ لِشَيْءٍ فِي الْحَضْرَةِ الْأَحَدِيَّةِ
14. رِسْمٌ وَلَا أَثَرٌ وَلَا لَمْ يَكُنْ أَحَدِيَّةً وَأَثَرًا لِأَحَدِيَّةٍ نَمْرُ
15. أَنَا أَقُولُ مَا نَالَ ⁶²⁰ هَذَا التَّوْحِيدِ الْأَمِنْ خَرَجَ مِنْ

⁶²⁰ Biz onların "sırları için" dedik, "kalpleri için" demedik. Çünkü bu makam kalp makamı değildir. Çünkü sır mertebesi, kalp mertebesinin bir meretebe, diğer bir görüşe göre ise iki meretebe üstündedir. Benim görüşüme göre en sahih olanı iki meretebe üstün olmasıdır. Bu tevhid haber verilen varlıkları kabul etmez. Çünkü bu işaret edilenler için ulaşmak istenilen sondur Bu kademın iskat ve isbatıdır. Muhakkak ki anlatan sürekli sakit olmaz, kadem de sürekli sabit olmaz. Bunu iskatı ve onun isbatı ne demektir? Iskat ve ihdas eden kimdir. Bu başkasının eseri olmaksızın sadece Hak Teala'nın varlığıdır. Çünkü burada artık başkası da yoktur. Bu remizli kelâmlar kapalıdır. Bu işaret edilenler, Hazret-i Ehadiyyet'e sülûklarının evvelinde tevhidi tanımlamayı elde ettiklerini zannederler. Sülûkta karar kıldıklarında bunu elde ettiklerini bilirler. Çünkü bu tevhid, mükevvenatın ve mahlukatın işaret ettiğinin ötesindedir. Çünkü bu tevhid, ancak yaratılış suretlerinin tamamen fani olmasıyla sahih olur. Konuşmak ve nitelemek şekilleri ve eserleri gerektirir. Kendisinden varlık kokusu alınan her

91(b)

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.

şey, Hakk'a aittir. Varlığı onda emanettir ve Malik'ine geri verilmesi vaciptir. "Allah size mutlaka emanetleri ehli olanavermenizi emreder." (Nisa, 58) Onu aldığında Zat emanetinde tecelli eder, nurunu ve emanet alınan varlığını iptal eder. Böylece tevhid sahih olur ve sadece Vahid ve Ehad olarak Hak kalır. Buradan itibaren bil ki, O'nun zatı hakkında onun varlığı ve başkasının varlığı tıpkı görülen bir serap gibi batıldır. Onun bir vücudu olduğu serapta olduğu gibi batıldır. Hazreti Ehadiyet'te herhangi bir şey için şekil ve eser bulunmaz. Yoksa Ehadiyet olmaz. Ehadiyet için bu şarttır.

⁶²¹ Ben diyorum ki: Bu tevhide, ancak az söz, az uyku, az yeme ve çok susamakla nefis makamından çıkan kimse nail olabilir. Nebi(sav) şöyle buyurdu: "Şüphesiz şeytan insanoglunun bedeninde kanın damarda dolaşması gibi dolaşır.(Buhari, İtikaf, 12-13 vd.) Dikkat ediniz! Onu açlık ve susuzlukla sıkıştırınız."(Gazâlî, İhyâ, III,82.) Bu hadislerde zikredilen susuzluk Hak yolundaki susuzluk yani oruçtur.

⁶²² Mevlana Celaleddin Rumi(ks) Mesnevi'sinde şöyle demiştir: "Beyazid-i Bistamî, kendisinde namaz kılmak hususunda bir tembellik görünce boğaz derdinden kaçındı. O çok akıllı, çok arifveli, bu isteksizliğin sebebini düşündü, bunu fazla su içmekte buldu. Madem ki beni namazdan alıkoyuyor, 'Tam bir yıl su içmeyeceğim.' diye ahdedti. Dediğini de yaptı. Allah ona sabır ve

13. الشَّيْبَعَةُ وَقَلْبُهُ قُرْبَانُ الطَّيْرِ بِقَدِّهِ وَرُوحُهُ وَسَيْرُهُ
 14. قُرْبَانُ الْحَقِيقَةِ وَذَاتُهُ قُرْبَانُ الْمَعْرِفَةِ مَا بَرِحَ عَلَى
 15. هَذَا الْعَدَمِ إِلَى أَنْ فَنِيَ بِالْكَلْبَةِ فَخَضَلَهُ

92(a)

1. اِيْمَانُ الْكَمَلِ وَتَوْحِيدُ الْفَضْلِ ⁶²³ اَعْلَمُ يَا اِبْنِي اِنَّكَ
 2. اِذَا امْعَنْتَ النَّظْرَ بِعَيْنِ الرِّضَا فِي مَرَاتِبِ التَّوْحِيدِ
 3. الْمَذْكُورَةِ وَانْصَفْتَ مِنْ نَفْسِكَ عَمَرْتَ عَدَمِ امْكَانِ
 4. التَّطْيِيرِ بَيْنَهُمَا بِعِلْمِكَ اِنَّكَ لَا اِيْمَانَ مُتَفَاوِثًا لِحِسَابِ
 5. اصْنَائِي الْمَوْمِنِينَ فَانْ اِيْمَانَ نَبِيِّ وَاحِدٍ كَا اِيْمَانَ
 6. جَمِيعِ التَّصَدِيقِينَ وَ اِيْمَانَ صَدِيقِي وَاحِدٍ كَا اِيْمَانَ
 7. جَمِيعِ الشُّهَدَاءِ وَ اِيْمَانَ شَهِيدِي وَاحِدٍ كَا اِيْمَانَ كُلِّ
 8. الصَّالِحِينَ وَ اِيْمَانَ كُلِّ صَالِحٍ بِعَقْدَارِ الْفُؤَادِ
 9. مِنْ عَمُومِ السُّلَّيْنِ فَكَيْفَ يُمْكِنُ التَّطْيِيرُ بَيْنَ اِيْمَانِ
 10. نَبِيِّ وَبَيْنَ اِيْمَانِ مَوْمِنٍ مِنْ عَمُومِ السُّلَّيْنِ مِنَ الْاَعْوَابِ
 11. الْمَوْمِنِينَ وَ زِيَادَةُ تَحْقِيقُهُ فِي قُوْتِ الْقُلُوبِ
 12. فَالْيَطْلُبُ مَثْرَقَوْلَ الشَّيْخِ اِقْ شَمْسَ الدِّينِ قَدَسَ اللهُ
 13. سَيْرَهُ الْعَزِيزِ ⁶²⁴ el maḳām'u's-ṣ-ṣānī fī beyānī'l-imān

tahammül verdi. Onun bu pek ehemmiyetsiz mücahedesini din içindi. Bu yüzden mana sultanı oldu, arifler kutbu oldu. (Mevlana Celaleddin rumi, Mesnevî, III/1700.)

⁶²³ Bu zikredilenlere müdavemet ile bir makamdan çıksa "Nûru'l-Envar"a vasıl olur. O zaman kalbi nurlanır, zatında, sıfatlarında ve e'falinde fani olur. Nefsini "Şeriat"a, kalbini "Tarikat"a, ruhunu ve sırrını "Hakikat"e, zatını da "Marifet"e kurban eder. Bu hal, Külliyyenfani olana kadar devam eder. Böylece kamillerin imanını, fazılların tevhidini elde eder.

⁶²⁴ Ey kardeşim! Bil ki sen zikredilen tevhid mertebelerine rıza gözüyle dikkatle baksan ve nefsinde de insaflı olursan onlar arasında eşitliğin imkansız olduğunu ilminle bilirsin. Çünkü iman, mü'minlerin sınıflarına göre farklı farklıdır. Şöyle ki: Nebinin imanı, bütün sıddıkların imanı gibidir. Bir tek sıddığın imanı, bütün şehidlerin imanı gibidir. Bir tek şehidin imanı, bütün salihlerin imanı gibidir.

14.
15.

92(b)

1.
2.
3. ⁶²⁵ وَأَنْ فِعْلُ الْعَبْدِ فَالْعَبْدُ
4.
5. ⁶²⁶ وَقَالَ بَعْضُهُمُ الْإِيمَانِ قَوْلُ الْقَائِلِ لِلَّهِ
6.
7.
8. ⁶²⁷ وَقَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِرْفَانِ الْإِيمَانِ
9.
10.
11.
12.

Her bir salihin imanı, sıradan müslümanlardan bin kişinin imanı miktarıncadır. O halde, bir nebi ile avamdan bir müminin imanı nasıl beraber olabilir? Bu konunun daha fazla izahı "Kütü'l-Kulûb" adlı eserdedir, oradan bul. Sonra Şeyh Akşemseddin'in sözüne bak.

⁶²⁵ İlim ehli dedi ki: İmanın iki yönü vardır. Birisi Allah'ın fiilidir ki bu, hidayet ve tevfihtir. Diğeri kulun fiilidir, bu ise ikrar ve tasdiktir. Eğer imanla Allah Allah Teala'nın fiili kastedilirse o mahluk değildir. Çünkü Allah'ın sıfatıdır. Allah'ın sıfatlarının cemisi gayr-i mahluktur.

⁶²⁶ Eğer imanla kulun fiili kastediliyorsa, kulun kendisi de fiilleri de Allah Teala'nın mahlukudur. Nitekim Allah Teala şöyle buyurur: "Oysa ki sizi ve yapmakta olduklarınızı Allah yarattı." (Saffat, 96)

⁶²⁷ Âlim dedi ki: İman bir kimsenin "Allah'tan başka ilah yoktur, Muhammed onun elçisidir." demesidir. Bu nûru'l-enver, en parlak ay, tehlikeler ve korkulardan sığınılacak yer, can ve mal için muhafazadır.

13. وَقَوْلَ الشَّرِيعَةِ وَالْمَوْلَاتِ وَالْمَعَادَاتِ فِي اللَّهِ وَالْفَضْلِ
14. لِلَّهِ وَالْعَمَلِ لِلَّهِ مُخْلِصًا وَهُوَ لَا يَزِيدُ بِالطَّاعَةِ وَلَا يَنْقُصُ
15. بِالْعِصْيَةِ بَلْ يَزِيدُ النُّورَ وَيَنْقُصُ ⁶²⁸ **وَسُرُوبِي** إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى

93(a)

1. أَوْحَى إِلَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقَالَ يَا مُوسَى أَخْبِرْ
2. قَوْمَكَ بِالْآيَاتِ وَنِعَايِي فَقَالَ أَيُّشْرُهُمَا قَالَ مَنْعِي
3. أَبَاءَهُمْ عَنِ الْكُفْرِ الْإِيمَانُ وَأَعْطَايِي لَهُمُ الْإِيمَانَ
4. نِعْمًا وَقَدَّمَ اللَّهُ تَعَالَى فِي كِتَابِهِ **وَقَالَ** وَأَسْبَغَ
5. عَلَيْكُمْ نِعْمَةً ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً ⁶²⁹ **قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ**
6. عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَوْمُ مِنْ أَحَدِكُمْ حَتَّى أَكُونَ
7. إِلَيْهِ أَحَبُّ مِنْ وَالِدِهِ وَالنَّاسِ جَمِيعِينَ **وَعَنْ** ⁶³⁰
8. **النَّسِّ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ** قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
9. صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثُ أَثْمَانٍ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ
10. حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ **مَنْ كَانَ اللَّهُ وَرَسُولَهُ أَحَبَّ**
11. إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا وَمَنْ أَحَبَّ عَبْدًا لَانْتِجَنَهُ إِلَّا لِلَّهِ
12. تَعَالَى **وَمَنْ بَكَرَهُ** أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ بَعْدَ إِذَا

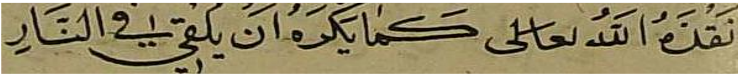
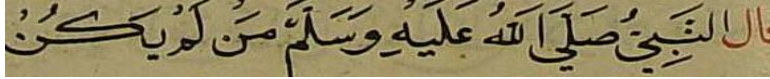
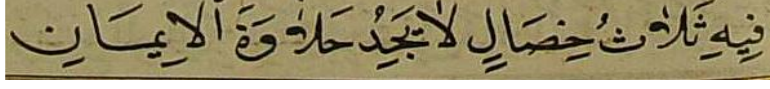
⁶²⁸ Marifet ehlerinden biri dedi ki: İman öyle şeydir ki ondan; havf ve reca, muhabbet ve şevk, tevbe ve haya, inabe ve tazim, iftikar ve rahmet, hürmet ve tevekkül, kanaat ve istikamet, sabır ve şükür, rıza ve teslim, ubudiyetin hakikati ile şeriatı kabul, Allah için dostluk ve Allah için düşmanlık, Allah için öfkelenmek ve Allah için ihlasla çalışmak, doğar. İman, taatle artmaz, günahla da azalmaz. Ancak bunlarla imanın nuru artar veya eksilir.

⁶²⁹ Rivayet edildiğine göre Allah Teala Hz. Musa'ya vahyedip: "Ya Musa! Kavmine Ala'mı ve Na'ma'mı bildir." dedi.

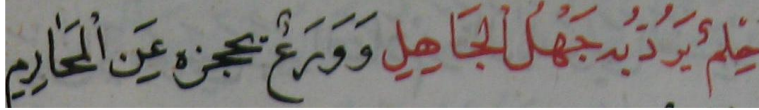

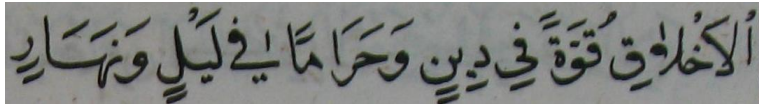
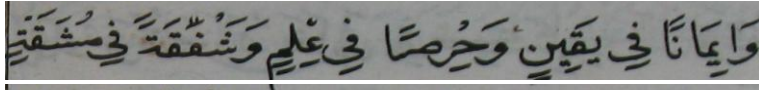
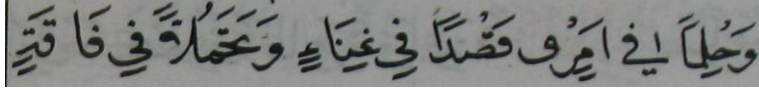
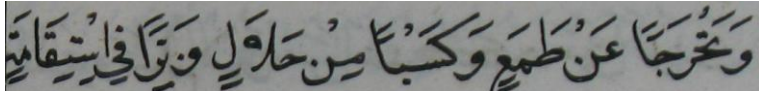
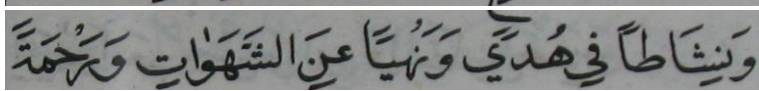
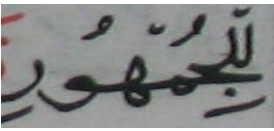
Musa(as): "Ey Rabbim! Onlar nedir?" diye sordu. Allah Teala şöyle buyurdu: "Onların atalarını küfürden esirgemem Alâ'dır. Onlara iman vermem Na'ma'dır." Allah Teala kitabında kullarına olan nimetlerini şöyle dile getirir: "Allah'ın göklerde ve yerdeki (nice varlık ve imkanları) sizin emrinize verdiğini, nimetlerini açık ve gizli olarak size bolca ihsan ettiğini görmediniz mi? (Lokman, 20)

⁶³⁰ Nebi (sav) buyurdu ki: "Sizden hiçbiriniz, ben ona babasından ve bütün insanlardan daha sevgili olmadıkça (hakiki manada) iman etmiş sayılmaz." (Buharî, İmân, 7)

13. ⁶³¹
14.
15.

93(b)

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8. ⁶³² kâle's-şeyhu kâddesallâhu sırrahu kaçan bu

beyân

9. olan ma'nalarıyla 'amel kılsañ ümizdür ki üçüncü
10. maķāma erzānī olasın *el maķāmü's-şālişü fî beyân*

⁶³¹ Enes ibn-i Mâlik, Nebi'nin (sav) şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir. "Üç şey vardır ki bunlar kimde bulunursa imanın letafetini tatmış olur. Bunlar: Allah ve Resulü ona her şeyden daha sevimli olan, bir kimseyi sadece Allah için seven, Allah kendisini küfürden kurtardıktan sonra tekrar küfre dönmekten, tıpkı ateşe atılmaktan nefret ettiği gibi nefret eden." (Buharî, İmân, 8 vd.)

⁶³² Nebi(sav) buyurdu ki: "Kimde şu üç haslet bulunmazsa, o kimse imanın tatlılığına eremez: cahilin cehaletini def edeceği hilm; haramlardan engelleyen vera; insanlarla hoş geçineceği güzel ahlak." Hasan dedi ki: Şunlar güzel ahlaktır: dinde salabet sahibi olmak, gecede ve gündüzde haramdan sakınmak, yakîn mertebesindeki imana sahib olmak, ilim öğrenmede hırslı olmak, meşakkate dayanmak, emrederken yumuşak olmak, zenginlikte iktisatlı olmak, yoklukta tahammül etmek, tamahı terk etmek, helal kazanmak, istikamete birr, doğru yolda gayret etmek, şehvetlerden uzaklaşmak, halka merhametli olmak.

11. *il-islām*

قَالَ عَالِمُ الْإِسْلَامِ إِشَارُ الْمَالِ وَالنَّفْسِ

12.

وَقَالَ أَهْلُ الرِّيَاضَةِ الْإِسْلَامُ

وَالرُّوحُ فِي عِلْمِهِ الَّذِينَ

13.

قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ الْإِيمَانُ وَالْإِسْلَامُ

تَرَكَ الْجَمِيلُ

14.

وَاحِدًا لِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَطْلَقَ لَفْظَةَ الْإِسْلَامِ عِنْدَهُ

15.

وَقَوْعِ الْهَدَايَةِ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى فَإِنْ أَسْلَمُوا فَقَدْ اهْتَدَوْا

94(a)

1.

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْإِسْلَامُ مَنْ سَلِمَ

2.

السُّلْمُونَ مِنْ يَدِهِ وَلِسَانِهِ وَالْمُهَاجِرُونَ مِنْ مَا هَجَرَ

3.

عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ قَالَ

نَهَاهُ اللَّهُ عَنْهُ

4.

سُؤْلًا لِلَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَ مُبْلَغًا

5.

وَبَدُنُهُ فِي عَافِيَةٍ فَقَدْ اجْتَمَعَ سَيِّدُ نِعَمِ الدُّنْيَا وَسَيِّدُ

⁶³³ Âlim demiştir ki: İslam, dini yüceltme uğrunda malı, canı ve ruhu feda etmektir.

⁶³⁴ Riyazet ehli demiştir ki: İslam, insanlara güzel görünmeyi terk etmektir.

⁶³⁵ Âlimler dediler ki: İman ve İslam birdir. Çünkü, "Eğer teslim oldularsa doğru yolu buldular demektir." (Âl-i İmran, 20) ayetindeki İslam lafzı hidayetin vukuu için kullanılmıştır.

⁶³⁶ Nebi(sav) buyurdu ki: "Müslüman, diğer müslümanların elinden ve dilinden selamette kaldığı kimsedir. Muhacir ise Allah'ın yasak ettiği şeylerden uzaklaşandır." (Buharî, İmân, 3 vd.)

6.

نِعْمَ الْآخِرَةُ قِيلَ سَيِّدُ نِعْمَ الدُّنْيَا الْعُفَّافُ وَسَيِّدُ

7.

وَعَنْ سُفْيَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الثَّقَفِيِّ ⁶³⁷

نِعْمَ الْآخِرَةُ الْإِسْلَامُ

8.

قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ لِي فِي الْإِسْلَامِ تَوْلًا أَشَاءُ

9.

عَنْهُ أَحَدًا غَيْرَكَ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلُ

10.

وَعَنْ كُرَيْبِ بْنِ عُلَيْقٍ أَنَّهُ ⁶³⁸

أَمِنْتُ بِاللَّهِ ثُمَّ اسْتَقَمْتُ

11.

قَالَ جَاءَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ جَاءَنَا اللَّهُ بِهَذَا

12.

الْإِسْلَامِ فَهَلْ لَهُ مُنْتَهَى قَالَ نَعَمْ مَنْ يُرِيدِ اللَّهُ

13.

لِيُدْخِلَهُ خَيْرًا أَدْخَلَ عَلَيْهِ تَمَامَ الْإِسْلَامِ وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ

14.

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَدَأَ الْإِسْلَامُ عِزِّيًّا وَسَيَعُودُ عِزِّيًّا

15.

فَطَوَّيْتُ لِلْغُرَبَاءِ وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

94(b)

1.

إِنَّ الْإِسْلَامَ لِيَأْزُرُنِي الْمَدِينَةَ كَمَا تَأْزُرُ الْحَيَّةُ

2.

⁶³⁹ إِلَى حَجْرٍ هَا كَاله'ş-şeyhu rahmetullâh, kaçkı vaktin kim

⁶³⁷ Hz. Ali'den rivayet edilen bir hadiste Allah Resulü (sav) şöyle buyurmuştur: "Bir kimse müslüman ve vücudu da afiyette ise onda dünya nimetlerinin en güzeli ile ahiret nimetlerinin en üstünü bir araya gelmiştir." Bu rivayette: "Dünya nimetlerinin en güzeli iffet, ahiret nimetlerinin seyyidi ise İslam'dır." denilmiştir.

⁶³⁸ Süfyan İbn-i Abdullah es-Sakafi'den şöyle rivayet edildi: "Ey Allah'ın Resulü! İslam hakkında bana öyle bir söz söyle ki senden başkasına bir şey sormayayım." dedim. Allah Resulü "Allah'a iman ettim de, sonra dosdoğru ol." buyurdu. (Müslim, İmân, 62)

⁶³⁹ Kerz İbni Alkame'den nakledildi: Bir adam Resulullah'a gelerek: "Ey Allah'ın Resulü! Allah bize bu İslam'ı getirdi! Peki bunun bir sonu var mıdır?" diye sordu. Allah Resulü(sav): "Evet vardır. Allah kime hayırdilemiş ise onu İslam'ın tamamına eriştirir." buyurdu. Allah Resulü(sav): "İslam garip olarak başladı, yine garip olarak dönecektir. Gariplere müjdeler olsun." (Taberânî, el-

3. İslâm garîb olup medîneye girübaşlasa

4. cāhil ‘ābidler fāsîk ‘ālimler çok ola.

5. ⁶⁴⁰ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الْعِبَادَةِ الْجَهَالِ Ahir

6. zamanda eşrāt-ı sâ‘atüñ bir nişānı oldur. Nitekim hāzret-i

7. Resül şallallāhü ‘aleyhi vesellem buyurdı kim:

8. ⁶⁴¹ السَّاعَةِ أَنْ يَكُونَ الْعِبَادَةُ جُهَالًا وَالْعُلَمَاءُ فُسَاقًا

9. Kāle'ş-şeyhu kaddesallāhu sırrahu ‘ilimsüz ‘amel birle kimse

10. murādına erse olmaz. Eger dördüncü maķāma erzānī olayım

11. derseñ ‘amelüñi ‘ilmile muķārin eyle. El-maķāmü'r-rābi‘

12. fi beyāni't-ta‘ahhüd

13. ⁶⁴² لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا أَمَانَتَهُ وَلَا دِينَ لِمَنْ لَا عَهْدَ لَهُ

14. Kīle ta‘ahhüd mişāli baġbāna beñzer. Nitekim baġ issi

15. baġı būsitānı birle ‘ahd kılışurlar. Baġ eydür: Benüm

95(a)

1. yerümi arıtġıl, şol topraġı gidergil, yèrine

2. arı pāk toprak koyġıl, baña yaramaz taşı

3. ve kesegi ve dikenleri arıdup gidergil

4. ve yaramaz otları kuruġıl, gidergil. Buları

5. giderseñ daġı vaķtile şuyımı ve şusuz komasañ

6. ben ‘ahduña vefā kıluram. Dostlaruñ gelüp nazāra

7. ve teferrüc kıldıġı vaķtin ben al yeşil dürlü dürlü çiçekler

8. birle bezenem. Hezār-destānlar gelüp dürlü dürlü āvāze

Mu'cemü'l-Evsat, III,156.) diye buyurdu. Yine Nebi(sav): "İslam yılının kendi yuvasına döndüğü gibi Medine'ye geri dönecektir." (Temmâm er-Râzî, el-Fevâid, 11, 43.) buyurdular.

⁶⁴⁰ Nebi(sav) : "Cahil abidlerden Allah'a sığınınız." buyurdu.

⁶⁴¹ Hz. Resul(sav): "Kıyametin alametlerinden birisi de abidlerin cahil, âlimlerin ise fasık olmalarındandır." dedi.

⁶⁴² Nebi(sav): "Emaneti olmayanın imanı, ahdi olmayanın dini yoktur."(Beyhakî, es-Sünenü'l-Kübra, Beyrut, ty. c. IX, s.231.)

9. birle ve dürlü dürlü diller birle hālīka medh şenālar
10. edeler. Görklü meyveler getürem. Ni‘metlerümi yok
11. demeyem. Īşār kılam. Akrabā ve qarındaşlar birle gelüp
12. yiyüp içüp ‘işret ve temāşālar kılasın. Bu bedāyi‘
13. kudretleri görseler ve bu ni‘metleri yeşeler endīşe
14. ve tefekkür kıilup şükür kıılmağa sezā olur.
15. ⁶⁴³ Būsitān görklü çiçeklerle

95(b)

1. müzeyyen olsa envāi‘ miyveleri ārāste olup
2. sindüvaçlar hezārdestānlar tūṭī ve ṭāvuslar
3. kumrīler ve ḥamāmlar birle meclisler kırup görklü elḥān
4. ve āvāzelerle būsitān ḥurrem olsa ḥalāyık arasında
5. meşhūr olup pādişāh ḥuzūrında anılır. Pādişāh
6. nazār kıılmağ ister. Pādişāh gelüp şāhib-[i] būsitānı
7. baña gelüñ. dēyüp eydür. Şāhib-[i] būsitān gelse
8. şorar. Eydür: Bu bağçeyi ne görklü ‘imāret kıılmışsın,
9. bu memleketde bir bunun gibi būsitān işidilmiş
10. ve görilmiş yok, dese sāhib-[i] būsitān eydür:
11. Ey pādişāh-ı cihān bağ būsitān ve şāhib-[i] būsitān
12. cümle senüñdür. Bu bāğçe anuñçun ma‘murdur kim
13. pādişāh-ı cihān bunda tenezzül kııla. Ol murādum ḥāşıl
14. oldı. Kamu senüñ-dürür. Ben dağı senüñem dēyüp
15. kendüzini fenā yerinde görse pādişāhuñ göñli

96(a)

1. hoş olur. Ḥil‘atler verür, hem ‘azīz kıılır. Pādişāh
2. dāyim būsitāna gelüp nazar etmek ister. Pādişāha hoş
3. geldüğü berekātında sāhib-[i] būsitān mücāleseti
4. pādişāh birle ve dīdār-ı pādişāh birle müşerref olur.

⁶⁴³ "Eğer şükrederseniz, elbette size (nimetimi) arttıracam." (İbrahim, 7)

5. Ta 'ahhüd gözetdügi berekâtında kâle's-şeyhu kıddes
6. Allāhu sırrahu eger sen dağı gönül būsitānınuñ
7. issi birle 'ahd kılup ol ezel-i āzelde kılduğun elestü
8. birabbiküm 'ahdine vefā kılıcağ olursañ
9. ⁶⁴⁴ 'ahdini yèrine getüricek olursañ
10. 'aceb degil ki sen dağı mücāleseti pādişāha lāyık
11. olup cemāl-i pādişāhıla müşerref olasın ta 'ahhüd
12. berekâtında. Nitekim hazret-i resül 'aleyhi's-şalāvāt
13. ve's-selām
14.
15. ⁶⁴⁵ Eger sen dağı 'ahd beklesen

96(b)

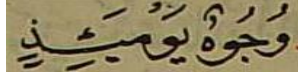
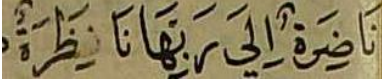

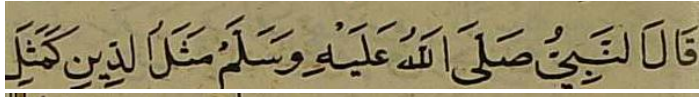
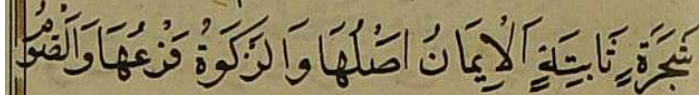
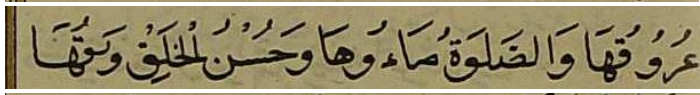
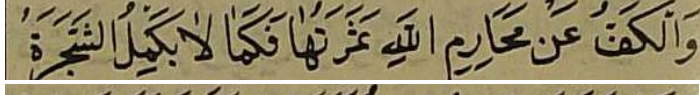
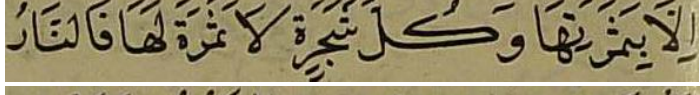
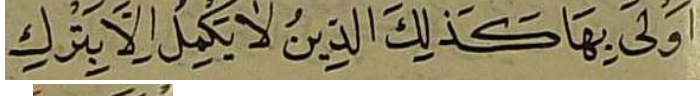
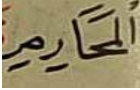
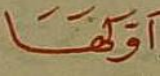
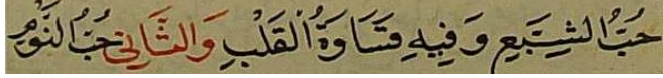
1. ma 'rifet būsitānınuñ ağaçlarını yahşı terbiyet kılsañ
2. zulm ve cefā köklerini kesüp kırutsañ kibir
3. keseklerini hased taşlarını pāk etseñ,
4. eritseñ riyā ormanlarına ihlās bıçağın urup
5. keserseñ sır vilayetiniñ dört argı içinden hırş ve
6. nahvet balçıkların eridüp çıkarsañ pāk etseñ
7. ol arqlarda ilhām-ı rabbānī birle maḥabbet şuları
8. aqar. Gönül būsitānı ḥurrem ve müzeyyen olur. Dost
9. cemāli gülzārınıñ envāi 'gülleri ve çiçekleri açılır.
10. Yigirmi sekiz ilhām tūṭileri Haq te 'ālāyı yād
11. kılırlar. Ol hâlde maḥabbet-i dünyā dünyā maḥabbetini gönünden
12. bırağur. Üç yüz altmış nazara lāyık olursın. Dağı
13. bu 'ahdlere vefā kılsañ üç yüz altmış nazara lāyık

⁶⁴⁴ "Sizden sağlam bir söz almış..." (Bakara, 63)

⁶⁴⁵ "Allah Teala suretlerinize, sözlerinize ve amellerinize bakmaz. Ancak kalplerinize ve niyetlerinize bakar."(Müslim, Birr, 10)

14. olursun. 'Aceb degil. Hem yetmiş makāma erişesin.
15. Va'de olan dīdāra şâyiste olasın. Andan

97(a)

1. Kelām-ı Mecīdde Bārī te'āla buyurur:
2. ⁶⁴⁶ şahib-[i] būsitān gibi
3. sen dağı murāduña erişesin vallāhu'l-muvafıku.
4. ⁶⁴⁷ El maḳāmü'l-ḥāmisü fī beyāni'd-dīn
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11. ⁶⁴⁸ Kāle'ş-şeyhu ḳaddesallāhu sırrahu 'İmādi Fāriyābī
12. rahmetullahi 'aleyhi ḥālışasında getürmiş.
13. Ḥakīmlerden biri eyitmiş: Ḥalāyık beş nesneyile mübtela-dururlar.
14. Dīnlerinüñ helāklığını anuñ içindendür.
15.

⁶⁴⁶ "Yüzler vardır ki o gün ışıl ışıl parıldayacaktır. Rablerine bakacaklardır (O'nu göreceklerdir.)" (Kıyāme, 22-23)

⁶⁴⁷ Allah doğru yola muvaffak kılsın.

⁶⁴⁸ Nebi(sav) şöyle buyurdu: "Dinin misali sağlam ağacın misali gibidir. İman kökleridir, zekat dallarıdır, oruç damarlarıdır, namaz suyudur, güzel ahlak yapraklarıdır, haramlardan sakınmak meyveleridir. Nasıl ki ağaç meyveleri ile kemal bulursa ve meyvesiz ağaç ancak ateşe layıkça, aynen bunun gibi din de ancak haramları terk etmekle tamamlanır. (Deylemî, el-Firdevs, IV, 145)

97(b)

1.
2.
3.
4. Helāl

5. loğma yiyüp qarın toyurmak içinde dîn kelâheti
6. olsa Hâzret-i Resûl şallallâhü ‘aleyhi vesellem buyurur:
7. Kim hârâm loğma yeşe erişdügi mağâmlardan
8. düşmek korkuları vardur ve tâ‘atleri kabûl
9. olmamak korkusu vardur. Hikâyet İbrâhîm Edhem
10. Rağmetullahi ‘aleyhi hacca giderken beytü'l-muğaddese
11. uğradı. Yolda bazârda bir aqçelik hurma aldı.
12. Ol hurmayı azuk kılp beytü'l-muğaddese vardı.
13. Şabağa degin Mescîd-i Aqsâda ‘ibâdet kıldı.
14. Nişf-ı leylde iki kimesne mescîde girdi. Birisi
15. birine eydür: Bunda âdem oğlı vardur. Ol biri eydür:

98(a)

1. erenler mağâmına erişüp hâşlar divânına yazılan şol
2. İbrâhîm Edhem dedükleridür. Yolda bilmeyüp nâgah
3. bir hârâm hurma yeşdi. Ol taqşîrini ‘afv kılmayup
4. eyüler dîvanından ismini yoydılar, giderdiler.
5. Bilseyidi hiç yemezdi. Halkı mağâmına sergerdân,
6. ne kılasını bilmeyüp bunda gelüp turur, dedı.
7. Bunlar iki ferîştelerdi. İbrâhîm bu haberi işitdi.
8. Hürmâ alduğı yere varmağa iki aylık yolıdı Kudş-ü
9. Mübârekden gidüp ol yere vardı kim hurma
10. şatun aldı idi. Hürma şatan kimesne buldı.

⁶⁴⁹ "Birincisi, doyuncaya kadar yemeyi sevmek. Bunda kalp katılığı vardır. İkincisi uykuyu sevmek. bunda ömrün noksanlığı vardır. Üçüncüsü rahatı sevmek. Bunda amelden iflas vardır. Dördüncüsü, malı sevmek. Bunda uzun hesap ve şiddetli azap vardır. Beşincisi, zenginliği sevmek. Bunda sevabın kaçırılması ve amellerin boşa çıkarılması vardır."

11. Bu hurmayı kandan aldun d y p Şordı. Eyitdi:
12. Atamdan baĝa m r ŝ degen hurm yist nuĝ
13. hurm sıdur, dedi. İbr h m eyitdi baĝa bunda
14. v k  'a oldu. Tartılmakda baĝa hurma artuĝ
15. gel p turur, d y p hurmayı tartan kişi

98(b)

1. getürüp Şordılar. Ol kimesne rast ĝaĝkuĝ
2. verdim, dedi. İbr h m kıssayı bey n kıldısa ol
3. kimesne tefekk re vardı. Endişe kıldı. Daĝı aĝladı.
4. Eyitdi: Ey derviş ol yoz fi 'il saĝa benden
5. olmuş, dedi. Hurma şatarken yere bir hurma düşüp tururdu.
6. Ol hurma sen ĝ ola d y p zenbil ne bıraĝdum.
7. Ol hurma meger hurma issi ĝocanuĝdur, dedi.
8. İbr h m hurma issinden derĝ st kıldı. Hel llik
9. diledi. Hel l olsun, dedi. İbr h m dönüp yine beyt
10.  l-muĝaddese geldi. Erteye deĝin yine Mescid-i Akŝada
11. 'ib dete meŝĝ l oldu. Erteye yaĝın ĝine ol iki
12. melek geldi. Birbirine eydür bunda  dem oĝlı
13. vardur. Ol per  eyitdi: F lan vaĝitde gelen
14. ibrah m-dürür. Ey ler d v nından  ıĝardıldadı. Bunca
15. emek yiyüp vardı. Ol bir hurmayı issinden

99(a)

1. hel llik diledi. Baĝıŝladı. Tevbe kıldı. Ey ler d v nına
2. yazdılar. K le'ŝ-şeyhu d n ĝi ĝar m loĝma yiyüp hel k
3. kıлма. D n aĝacınun meyvesi ĝar mdan ŝaĝınmaĝ-durur.
4. Bir ĝar m hurma yiyeni ey ler d v nından  ıĝarup giderür
5. olıcaĝ ĝar ma m staĝraĝ olup ŝer  'at tar kat
6. ĝaĝıĝat sözlerini söyleyüp y tmiŝ maĝama kaĝan
7. l yık olunur? Ey ĝarındaŝ ĝar mdan saĝın. Riy dan

8. perhîz eyle. İbâdetüni ihlâşıla eylegil.

الْأَقْظُولِ مِنْ

9. ⁶⁵⁰ رَحْمَةِ اللَّهِ dan ümîzini kesmegil. Ola kim

10. murâduña erişesin vallâhu'l-muvâffıku. El-mağâmü's-sâdisü

11. fî beyâni'l-ıkrâri. Kâl eş-şeyh kâddesallâhu sırrahu, bu ıkrâra

12. ıkrâr-ı küllî deñür. Kim ki Allâha ıkrâr edüp bir kez

13. ihlâşıla Allâh dese anadan toğmış gibi olur.

14. Bir zerre yazuğı kalmaz. Nitekim Hâzret-i Resül şallallâhu

15. 'aleyhi vesellem buyurmışdur:

مَنْ قَالَ اللَّهُ مَرَّةً لَمِيقًا

99(b)

1. ⁶⁵¹ مِنْ ذُنُوبٍ بِرَذْرَةٍ lafzatullah ism-i ā'zām dutmuşlardır

مِنْ ذُنُوبٍ بِرَذْرَةٍ

2. 'âişe rażıallâhu 'anhâ rivâyetince

قَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ

3.

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ فِيهَا تَيْبَ

4.

الْأَخْتِيَيْنِ اِسْمُ اللَّهِ الْأَعْظَمِ وَالْهَيْكَلِ الْوَاحِدِ

5.

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ

6.

الْقَيُّومُ

⁶⁵² bazıları eyitmişler

فَإِذَا عَرَفَ أَنَّ اللَّهَ اِسْمُهُ

7.

الْأَعْظَمُ فَمَتَكَ فِي مُهْمَاتِكَ وَهِيَ حَمْسَةٌ إِذَا انْعَمَ

8.

اللَّهُ عَلَيْكَ بِنِعْتِهِ فَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَإِذَا أَصَابَتْكَ مُصِيبَةٌ

⁶⁵⁰ Allah'tan ümîdini kesme!

⁶⁵¹ "Kim bir kerre Allah derse bir zerre bile günahı kalmaz." (Aclûnî, Keşfu'l-Hafâ, II, 1513)

⁶⁵² "Resulullah'tan(sav) işittim: 'Şu iki kardeş ayette İsm-i Azam vardır.' dedi: 'İlahınız bir tek Allah'tır. O'ndan başka ilah yoktur. O Rahman'dır, Rahîm'dir.' (Bakara, 163) 'Allah o ilahtır ki kendinden başka Tanrı yoktur. Hayy O'dur, Kayyûm O'dur.'"

⁶⁵³ "Resulullah'tan(sav) işittim: 'Şu iki kardeş ayette İsm-i Azam vardır.' dedi: 'İlahınız bir tek Allah'tır. O'ndan başka ilah yoktur. O Rahman'dır, Rahîm'dir.' (Bakara, 163) 'Allah o ilahtır ki kendinden başka Tanrı yoktur. Hayy O'dur, Kayyûm O'dur.'" (Bakara, 255)

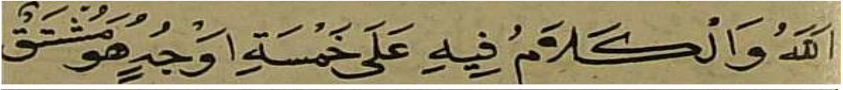
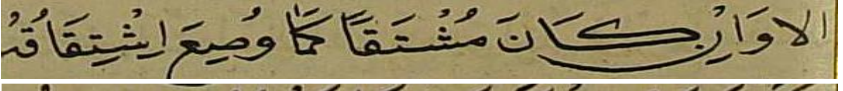
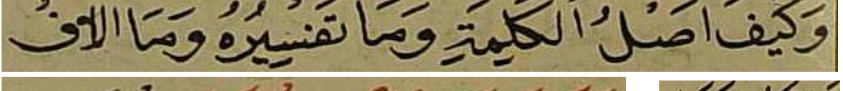
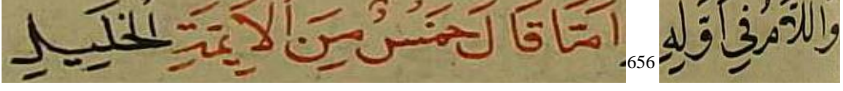
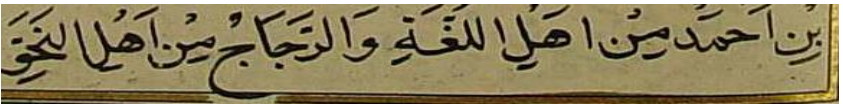
9. فَقُلْ إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ وَإِذَا أذْنَبْتُ ذَنْبًا
10. فَقُلْ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَإِذَا ابْتَدَأْتُ أَمْرًا ذَا بَالٍ فَقُلْ
11. بِسْمِ اللَّهِ وَإِذَا خِيفَتِ الشَّيْطَانُ فَقُلْ أَعُوذُ بِاللَّهِ ⁶⁵⁴ **وَبِاللَّهِ**
12. خَمْسَةَ أَحْرَفٍ الْوَاوُ وَالْبَاءُ وَالْأَلِفُ وَاللَّامُ
13. وَالْهَاءُ وَإِذَا بَلَغْتَ ثَنَاءً عَلَى اللَّهِ وَاجْمَعِ كَلِمَةً لَوْ كُنَّا
14. لَا يَنْقُصُ بِنَقْصَانِ حَرْفٍ مِنْهَا إِلَيَّ أَنْ يَبْقَى حَرْفٌ
15. وَاحِدٌ فَإِنْ قُلْتَ يَا لِلَّهِ فَمَعْنَاهُ أَنَّهُ كَانَ مَا كَانَ

100(a)

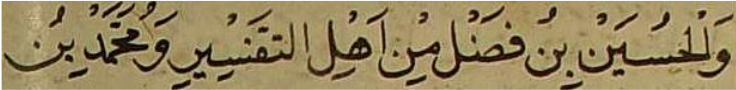
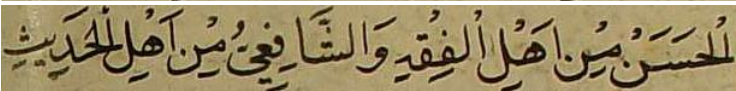
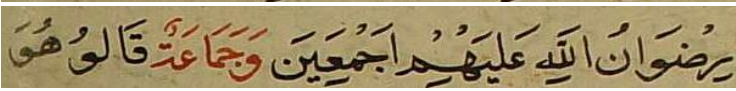
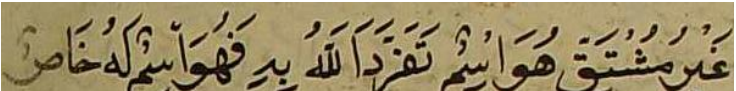
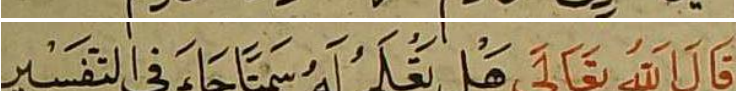
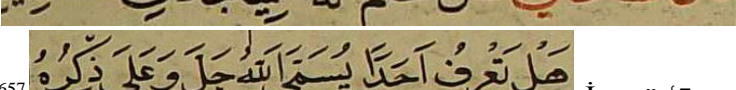
1. وَيَكُونُ مَا يَكُونُ بِاللَّهِ وَإِنْ قُلْتَ اللَّهُ فَنَقَصْتَ الْبَاءَ
2. مِنْهُ فَقَدْ حُرِّتِ اللَّهُ قَوْلًا اللَّهُ ثُمَّ ذَرَّهُمْ فِي طُغْيَانٍ زِيمٍ
3. يَعْهَوْنَ وَإِنْ قُلْتَ لِلَّهِ فَنَقَصْتَ الْأَلِفَ مِنْهُ فَهُوَ
4. مِنْ قَوْلِهِ لِلَّهِ مَلِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِنْ نَقَصْتَ
5. مِنْهُ اللَّامَ الْأُولَى بَقِيَ لَهُ وَهُوَ مِنْ قَوْلِهِ الْإِلَهِ
6. لِلْخَلْقِ وَالْأَمْرِ وَلَهُ مَرْزِقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
7. وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْأُولَى وَالْآخِرَةِ وَلَهُ الْحُكْمُ
8. وَلَهُ الدِّينُ وَلِصِبَا وَإِنْ نَقَصْتَ اللَّامَ الْآخِرَةَ بَقِيَ
9. هُوَ فَهُوَ مِنْ قَوْلِهِ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ هُوَ
10. ⁶⁵⁵ **الْحَاقِقُ هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَبَعْدَ الْبَاءِ**

⁶⁵⁴ Allah isminin İsm-i Azam olduğuna eğer bilersen, şu beş mühim yerde ona sarılırdın. Eğer Allah bir nimet verirse sen "Elhamdülillah" de. Eğer sana bir musibet isabet ettirirse, "İnna lillah ve inna ileyhi raciûn" de. Günah işlersen "Estağfirullah" de. Eğer şeytandan korkarsan, "Euzübillah" de.

⁶⁵⁵ "Ve billah" sözünde beş harf vardır. Bunlar: vav, be, elif, lâm ve he. Eğer Allah'ı sena etmek istersen bu harfleri bir kelimedede toplamalısın. "Billah" desen bunun manası şudur: "Olan onunla

11.
12.
13.
14.
15.

100(b)

1.
2.
3.
4.
5.
6.

(billah) oldu, olacak da onunla (billah) olacaktır." "Be" noksanı ile "Allah" dersen, O sana şöylece emreder: "Allah de sonra onları bırak, daldıkları bataklıkta oynayadursunlar." (En'am, 91) Elif noksanı ile "Lillah" dersen "Allah için" olur. Allah'ın şu ayetlerinde olduğu gibi: "Göklerin ve yerin hükümlerini Allah'ındır." (Âl-i İmran, 189) Birinci lam'ı çıkarsan "Lehu" kalır. "O'nun, O'na mahsus" demektir. Bu ayette olduğu gibi: "Bilesiniz ki, yaratmak da emretmek de O'na mahsustur. Âlemlerin Rabbi Allah ne yücedir!" (A'raf, 54) "Göklerde ve yerde kimler varsa O'na aittir." (Enbiya, 19) "İşte O, Allah'tır.O'ndan başka tanrı yoktur. Önünde de, sonunda da hamd O'nundur, hüküm O'nundur. Ve ancak O'na döndürüleceksiniz." (Kasas, 70) İkinci "lam"ı da eksiltsek "Huve" kalır. Şu ayette geldiği gibi: "O öyle Allah'tır ki, O'ndan başka tanrı yoktur." (Haşr, 22) Gerçek hayat sahibi ancak O'dur. O'ndan başka tapılacak yoktur.

⁶⁵⁶ Allah kelimesinin aslı hakkında beş görüş ileri sürülmüştür. Birincisine göre "Ela"dan müştaktır demişlerdir. Eğer denildiği gibi müştak ise bu kelimenin aslı nedir? Açıklaması nasıldır? Başındaki elif ve lam nedir?

⁶⁵⁷ İmamlardan beşi olan Lugaççı Halil b. Ahmed, nahivcilerden Ez-Zeccac, müfessirlerden Hüseyin b. Fazl, fakihlerden Muhammed b. Hasan, muhaddislerden eş-Şafii (Allah hepsinden razı olsun) ve bir cemaate göre, bu türetilmiş bir kelime değildir. Bilakis Allah onu yalnız kendisine teferrüd etmiştir. Sadece O'na mahsus bir isimdir. Allah Teala: "O'nun bir adaşı (benzeri) olduğunu biliyor musun?"

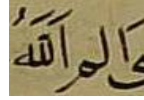

7. Allāh-durur diyenler eyitdiler: Lafzatullahdan bir bir harfi
8. evvelinden ḥazf eṭsek tehir kılonca her bir harf
9. eksük olduğınca bākī kalan ḥurūfında gine ta'zīm
10. ve ma'ana bākīdür. Eger ğayr-ı esmā'dan ḥurūf
11. giderseñ daḥı naẓar eṭseñ ma'na bulunmaz.
12. Bu faẓilet lafz-ı Allāhda bulunduğı ism-i 'āzam
13. olduğına delālet eḍer. Lafzatullah ism-i 'āzam
14. dur diyenlerün ulusu İmām-ı Şāf'īdür. Ba'zılar
15. ism-i 'āzam Rabbdür dirler. İsm-i Rabbī ḳalb

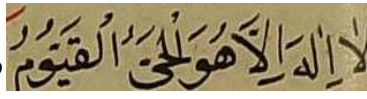
101(a)

1. eṭseñ birr⁶⁵⁸ olur. Ğayrı ismi ḳalb eṭseñ ma'ni bulunmaz.
2. Ve daḥı Münkir ve Nekīr su'āl eṭdüginde evvel
3. min Rabbike dir cevāb eydilür Rabbi Allāhu. Bu iki adlar
4. ḳabürde zikir olduğıçun ism-i 'āzamdur dirler.
5. İsm-i Rabb ism-i 'āzamdur diyenlerün uluları İmām-i Ḥanifedür.
6. Bu ism-i Rabbde zikir olanları ism-i rabb ism-i 'āzamdur
7. deşü İmām Ebū Ḥanife delīl eḍinür. Amma İmām Ğazālī

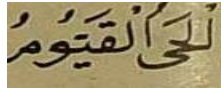
8. Erba'inde iki āyet içinde işāret kılmış. Birisi

9. ⁶⁵⁹ İkinci āyet

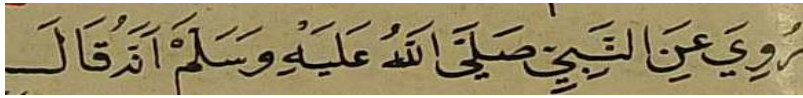

10. ⁶⁶⁰ Her kim bu iki adı zikir eṭse

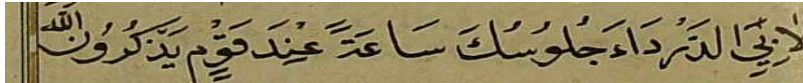

11. Ḥaḳ te'ālāyı ism-i 'āzamlā zikir kıılır, demiş. Ḳāle'ş-şeyhu

- 12.

- 13.

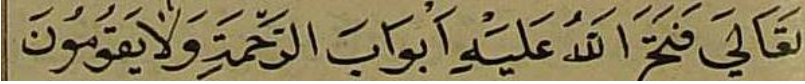
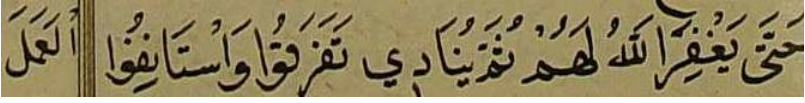

(Asla benzeri yoktur)." (Meryem, 65) buyurdu. Bu ayetin tefsirinde,"Zikri yüce ve Aziz olan, 'Allah' diye adlanan birini tanır mısın?" diye mana verilmiştir.

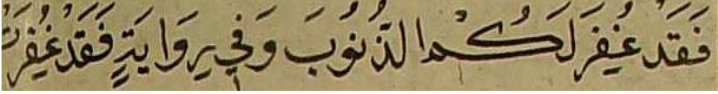
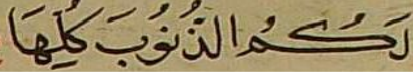
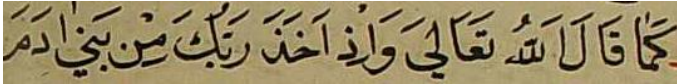
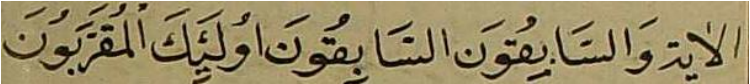
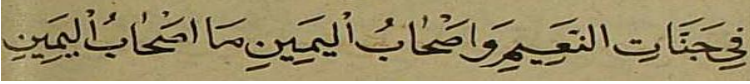
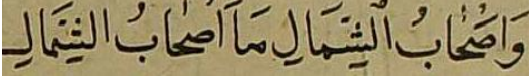
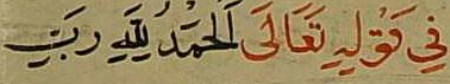
⁶⁵⁸ Metinde ner şeklinde yazılmıştır.

⁶⁵⁹ " Hayy ve kayyûm olan Allah'tan başka ilah yoktur. " (Âl-i İmran, 1-2)

⁶⁶⁰ "Allah O'ndan başka tanrı yoktur. O hayy'dır kayyûm'dur. (Bakara, 255)

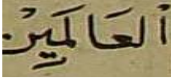
14.
15.

101(b)

1.
2. ⁶⁶¹ Billahi huvallāh demek olur.
3. Sābıkalar katında bu zikir-dürür kim hū dise Allāhı
4. zikir kılmış olur. k̄āle'ş-şeyhu k̄addesallāhu sırrahu,
5. kullar üç dürlü-dürürler: muqarreb, aşhāb-ı yemīn, aşhāb-ı
6. şimāl.
7.
8.
9. ⁶⁶² Sābıklar
10. yādı hū-durur. Aşhābu'l-yemīn yādı Allāh-durur. Aşhāb
11. üş-şimāl yādı Rabb-durur. İmām-ı Faḥr-i Rāzī tefsirinde
12. işāret kıldı:

⁶⁶¹ Nebi'nin(sav) Ebu'd-Derda'ya şöyle dediği rivayet olunmuştur.: "Allah'ı zikreden bir topluluğun yanında bir satt otursan, Allah sana rahmet kapılarını açar. Onlar henüz yerlerinden kalkmadan Allah onların günahlarını bağışlar. Sonra onlara: 'Dağılın ve işe yeniden başlayın, günahlarınız bağışlanmıştır.' diye seslenilir." Bir başka rivayette "Bütün günahlarınızı bağışladım, der." denilmiştir.

⁶⁶² Allah Teala buyurdu: "Rabbinin Adem evlatlarından misak aldığı da düşünün. Rabbim onların bellerinden zürriyetlerini almış ve onların kendileri hakkında şahitliklerini isteyerek: 'Ben sizin Rabbiniz değil miyim?' buyurunca onlar da 'Elbette' diye ikrar etmişlerdi. Kıyamet günü 'Biz bunlardan habersizdik. yahut daha önce babalarımız Allah'a ortak koştuklar, biz de onlardan sonra gelen bir nesildik (onların izinden gittik). Bâtil işleyenlerin yüzünden bizi helak edecek misin?' dememeniz için (böyle yaptık)." (A'raf, 172-173) "(Hayırda) önde olanlar, (ecirde de) öndedirler. İşte bunlar, naîm cennetlerinde (Allah'a) en yakın olanlarıdır." (Vakıa, 10-12) "Sağdakiler, ne mutlu o sağdakilere!" (Vakıa, 27)"Soldakiler; ne yazık o soldakilere!" (Vakıa, 41)

13. ⁶⁶³ işâret-dürür mevcûda. Her kimsenüñ
14. i'tikâdı mevcûd kıatında var olsa aña hû demek
15. revâ olmaz. Anuñçun kim hû ırağa işâret-dürür.

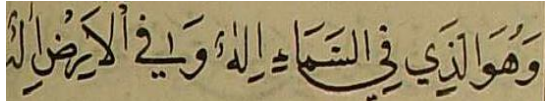
102(a)

1. Kıyındağı mevcûdı yâd kılmış olmaz. Muqarrebler kıyında
2. hîç Rabb demek yokdur. Eger ulu muqarrebler
3. hû deşeler olar Hâk te'âlâyı yâd kılmış olurlar.
4. Aşhâb-ı yemîn hû yâd kılmış olmaz. Anuñçun kim
5. aşhâb-ı yemîn mevcûdı hâzır görürler. Aşhâb-ı yemînüñ
6. yâdı Allâhdur. Aşhâb-ı şimâl Allâh deşe yâd kılmış
7. olmaz. Anuñçun kim kıatında putı vardur. Aşhâb-ı
8. yemînüñ tapduğı Allâhdur. İmâm-ı Fahri Râzî eydür:
9. Aşhâb-ı şimâl yâdı Rabb demekdür. Kaçan putı
10. gönjinden giderse Allâh deşe Hâk te'âlâyı
11. yâd kılmış olur. Yüz biñ kez Allâh deşe
12. putı varken Hâk te'âlâyı yâd kılmış olmaz.
13. Kamu kâfirler Allâh deşler, putları olduğıçun

14. kâfir-dürürler.
15. ⁶⁶⁴ Amma hû demek

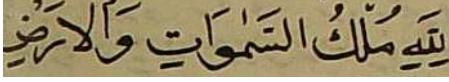
102(b)

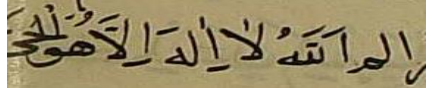
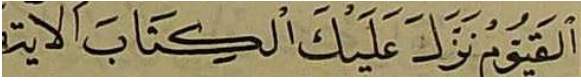
1. işâretdür. Kaçan hıya lâm-ı aşıl kıatılsa ilah olur.

2. Tañrılığına ikrâr olur.
3. Ya'nî

⁶⁶³ "Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun!"

⁶⁶⁴ Allah Teala buyurdu: "Eğer onlara:'Gmkleri ve yeri yaratan kimdir?' diye sorarsan 'Allah yarattı' derler. DE ki: 'Peki öyleyse, şimdi baksanıza Allah'tan başka ibadet ettiğiniz şu nesnelere!'"

4. gökde Tanrı ol yerde hem Tanrı. Ol lām-ı mülk
5. katılsa lillah olur.⁶⁶⁵
6. Ya'ni gökler içindekilerün ve yerdekülerün
7. cerende ve perendelerün pādişāhı oldur, dēyüp
8. ikrār kılmış olur. Anuñ gibi pādişāh yoқdur, demek
9. olur. Eger lām-ı ma'rifet katılsa Allāh olur. Nitekim Haқ

10. te'ālā қasem birle yād kıılır.
11. ⁶⁶⁶ Ma'rifet
12. birle Hayy aduñı Qayyūm aduñı Qur'an buyuruğı birle ikrār
13. kılmış olur. Qāle's-şeyhu қaddesallāhu sırrahu her kim
14. özüni elif gibi kılsa rastlarla қopa. Elifde nice
15. hāşiyetler vardur, ğayrı hurūfda yoқdur. Bir hāşiyeti

103(a)

1. oldur kim toğrıdur. İkinci noқtaya ihtiyāci
2. yoқdur. Üçüncü āzādedür. Bir harfe kendü varup
3. ulaşmaz. Ne harf kim ulaşsa aña ulaşur. Elif
4. қelimenün āhirinde vāқи' olur. Qāle's-şeyhu sen dañı
5. elif gibi gerekdür kim rast olasin. Açuğı
6. maħabbet birle tolu kılasın. Hizmet maқāmında тұrasın.
7. Haқ te'ālāya tevekkül kılup kimseye ihtiyāc
8. göstermeyesin. Kimseye ihtiyāt kılmayup 'uzlet
9. ihtiyār eğesin. Meskenet ve tevāzu' birle özüñi
10. yoқ kılup cemī'i varlıқ haққunđur demek gereksin.
11. Haққа ikrār eтmek gereksin, gerçeklemek gereksin.
12. Tā ki şıddıқlar bile қopasin. Qāle's-şeyhu eger şıdқla
13. bir kez Allāh deşej anadan toğmış gibi olursın.

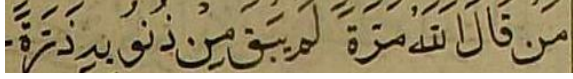
⁶⁶⁵ "Göklerin ve yerin hükümranlığı Allah'ındır. Allah'ın her şeye gücü yeter. " (Âl-i İmran, 189)

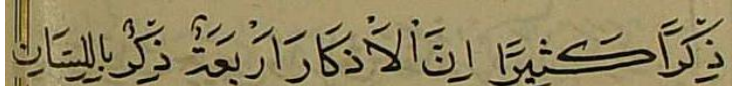
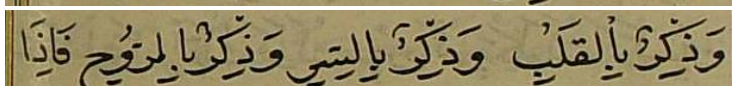
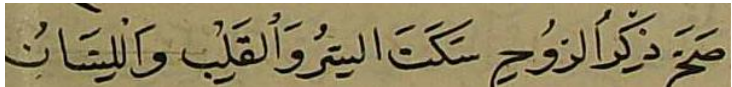
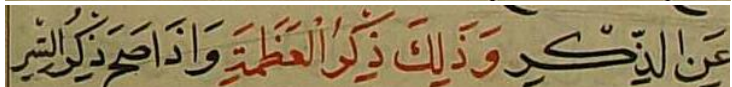

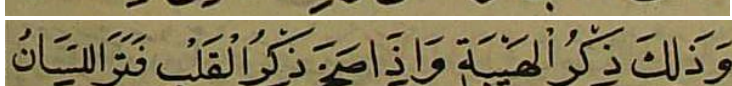
⁶⁶⁶ "Elif,lam,mim. Hayy ve kayyûm olan Allah'tan başka ilah yoktur. (Âl-i İmran, 1-2)

14. Hâzret-i Resûl şallallâhü ‘aleyhi vesellem buyurduğı gibi
15. yazuklarından arınırsın. kemâ kale'n-nebiyyü şallallâhü ‘aleyhi

103(b)

1. Kaçan
2. ‘amelün ihlâşıla olup ef‘âlün bu tarîkat
3. üzerine olsa ümîzdür kim yedinci maķāma erzānī
4. olasın vallâhu'l-muvaffıku ve'l-mu‘yin. El-maķāmü's-sābiu‘ fī
5. beyāni'ş-şehādet. Yedinci maķām şehādet-i küllī maķāmıdır. Şehādet
6. küllī oldur kim cümle-yi mevcūdâtı yok bilesin.
7. Mevcūd bi'l-haķ Haķdur diyesin. Haķkuñ zikirini
8. dilünđen ve gönłünđen gidermeyesin.

9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.

104(a)

1.
2.

3. وَذَلِكَ ذِكْرُ الْعَادَةِ وَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْ هَذِهِ
4. الْأَذْكَارِ عِنْدَهُمْ آفَةٌ فَآفَةُ ذِكْرِ الرُّوحِ إِطْلَاعُ
5. السِّرِّ عَلَيْهِ وَآفَةُ ذِكْرِ السِّرِّ إِطْلَاعُ عَنِ الْقَلْبِ عَلَيْهِ
6. وَآفَةُ ذِكْرِ الْقَلْبِ إِطْلَاعُ عَنِ النَّفْسِ عَلَيْهِ وَآفَةُ ذِكْرِ النَّفْسِ
7. رُؤْيَةُ ذَلِكَ وَتَعْظُمُ أَوْ طَلَبُ ثَوَابِ بَدَا وَطَرَفِ أَنْتُ
8. اتَّصَلَ بِهِ إِلَى الشَّيْءِ مِنْ الْمَقَامَاتِ فَأَقْلَبُ النَّاسَ
9. قِيمَةً فِي التَّصَوُّفِ مَنْ بَرِيْدُ إِظْهَارِهِ لِلخَلْقِ وَأَقْبَالَ
10. لِلخَلْقِ عَلَيْهِ بِذَلِكَ أَوْ بِشَيْءٍ مِنْهُ وَهُوَ آخِرُ
11. مَا فِي الطَّبِيعِ وَأَدْوَنُهُ ⁶⁶⁷ رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ رَضِيَ اللَّهُ
12. اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
13. عَلَامَةُ حُبِّ اللَّهِ حُبُّ ذِكْرِ اللَّهِ تَعَالَى وَعَلَامَةُ
14. بُغْضِ اللَّهِ بُغْضُ ذِكْرِ اللَّهِ تَعَالَى ⁶⁶⁸ وَعَنْ بِلَالٍ
15. بِنِيسَعِدٍ قَالَ لَذِكْرُ ذِكْرَانِ ذِكْرُ اللَّهِ بِاللِّسَانِ

104(b)

⁶⁶⁷ Allah Teala buyurdu: "Ey iman edenler! Allah'ı çokça zikredin." (Ahzab, 41) Zikir dört çeşittir: Lisan zikri, kalp zikri, sır zikri, ve ruh zikri, Ruh zikri sahîh olsa sır, kalp ve lisan zikri ondan düşer. Bu, Alâ ve Na'ma zikridir. Eğer sır zikri sahîh olsa, kalp, nefis, ve lisan zikri ondan sakıt olur. Bu, Heybet zikridir. Eğer kalp zikriden gafil olsa, lisan zikre yönelse bu, Âdet zikridir. Bu zikirlerden her birinin yanında bir afeti vardır. Ruh zikrinin afeti, ona sırrın vakıf olmasıdır. Sırr zikrinin afeti, ona kalbin muttali olmasıdır. Kalp zikrinin afeti, nefsin ona muttali olmasıdır. Nefis zikrinin afeti, onu görmesi, büyüklenmesi ve onunla sevap ummasıdır veya bununla kendisini makamlara ulaşmış zannetmesidir. Tasavvufta insanların kıymetçe en aşağısı faziletini halka izhar eden ve bunun veya bunun gibi bir şey ile halka yönelendir. Bu tabiatça adı ve daha aşağı olanların halidir.

⁶⁶⁸ Enes'ten Allah Resulü'nün(sav) şöyle dediği rivayet edildi: "Allah'ı sevmenin alameti, Allah Teala'yı zikretmeyi sevmektir. Allah'a buğz etmenin alameti, Allah Teala'nın zikrine buğz etmektir." (Beyhakî, Şuabü'l-İmân, I,367)

1. فَذَكَرَ ذِكْرًا لِلَّهِ حَسَنٌ وَذَكَرْتُ عِنْدَ الطَّاعَةِ
2. وَالْمَعْصِيَةِ فَذَكَرْتُكَ أَفْضَلَ ⁶⁶⁹ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ الْخَرَّازِيُّ
3. رَحْمَةً اللَّهُ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى إِذَا أَرَادَ أَنْ يُرِي
4. عَبْدًا مِنْ عِبِيدِهِ فَنَحَى اللَّهُ عَلَيْهِ بَابُ ذِكْرِهِ
5. فَإِذَا اسْتَلَذَّ بِالذِّكْرِ فَتَحَى اللَّهُ عَلَيْهِ بَابَ الْقُرْبَانِ
6. ثُمَّ رَفَعَهُ إِلَى مَجْلِسِ لَا يُنْسُ تَتَرَجَّلَهُ عَلَى كُرْسِيِّ
7. التَّوْحِيدِ ثُمَّ أَجْلَسَهُ عَلَى سِرِّرِ الْعَرْشِ ثُمَّ رَفَعَهُ عَنْهُ
8. الْحُجُبَ وَأَدْخَلَهُ فِي دَارِ الْفَرْدَانِيَّةِ وَكَشَفَ لَهُ عَنْهُ
9. مَعْلَى الْجَلَالِ وَالْعَظَمَةِ وَإِنِّي أَوْفَعُ بَصَرَهُ عَلَى الْجَلَالِ
10. وَالْعَظَمَةِ بَقِي هُوَ بِلَا هُوَ فَيُنْشِئُ صَارَ الْعَبْدُ
11. زَمَنًا فَإِنِّي أَوْفَعُ فِي حِفْظِ اللَّهِ وَكَلَامِهِ فَبَرِي مِنْ
12. ⁶⁷⁰ الدَّعَاوِي كَالَةِ'Ş-ŞEYHU ҚАДДЕСАЛЛАХУ РУҲА ҲАҚ ТЕ'АЛĀ
13. cellecclālūh buyurdu kim ƙılımuƙ üzerene atadan
14. anadan yètmış kez ben raħīmem, deđi. Nāresīdelik
15. ĥālinde dili söylemez, eli dutmaz, ayađı yūrimezken ata

105(a)

⁶⁶⁹ Bilal bin Sa'd dedi ki: "Allah'ı hatırlamak iki çeşittir. Biri lisan ile Allah'ı hatırlamaktır ki bu zikir güzeldir. Bir de taatte ve masiyette Allah'ı hatırlamaktır ki bu daha güzeldir."

⁶⁷⁰ Ebu Said Harrâz dedi ki: "Allah Teala kullarından birini dost edinmek dilerse ona zikrinin kapısını açar. Zikirden lezzet almaya başlayınca Allah ona Kurban kapısını açar. Sonra onu Üns meclisine çıkarır ve Tevhid kürsüsüne oturtur. Sonra onu Arş'ın sekisine oturtur. Sonra ondan perdeleri kaldırarak Ferdaniyyet yurduna girdirir. Burada Celal ve Azamet mahallini ona açar. Ta ki kendi gider O kalır. Bu zaman kul Hakk'ın Hıfz ve Emanı altında olur. Şatahat türü işlerden uzak durur.

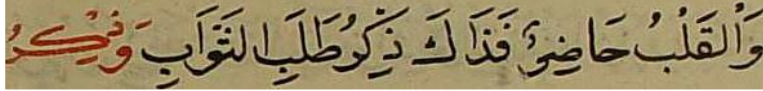
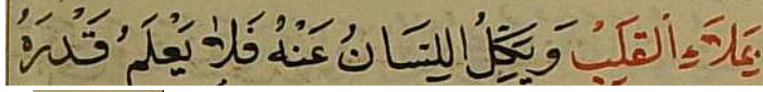
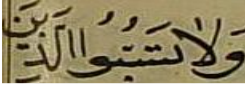
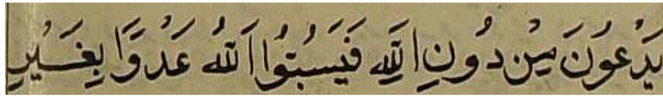

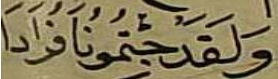
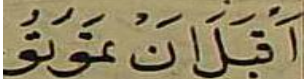
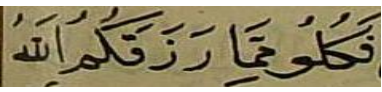
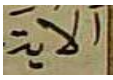
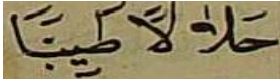
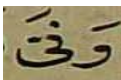
1. eli birle dutaram, ana ayağı birle yürüdüm. **قَالَ**
2. **اللَّهُ تَعَالَى كُنْتُ لَهُ سَمْعًا وَبَصَرًا وَيَدًا وَلِسَانًا وَقَلْبًا**
3. **بِئْسَ لِي سَمْعٌ وَبِئْسَ لِي بَصِيرٌ وَبِئْسَ لِي يَدٌ وَيَبْطِشٌ وَبِئْسَ لِي لِسَانٌ وَبِئْسَ لِي قَلْبٌ**
4. ⁶⁷¹ **يَعْلَمُ** Ata ana kendüyi mehlekelere bırakmağa rāzı
5. olup oddan şudan pervâne olup evlādını
6. gözetdüğü Haq te'ālānuñ kullarınıñ üzerine
7. maḥabbeti ve şefqati ziyāde olduğıçun ata ananın
8. göñüllerini oğuluñ kızuñ maḥabbeti birle mübtelā
9. kılınışdur. Maḥabbeti ihtiyārī degildir. Kāle'ş-şeyhu
10. kaddesallāhu sırrahu aşḥāb-ı yemīn Allāh dēyü dēyü lām-ı ta'rīf gider,
11. mülk gider, hū ḳalır. Şehādet-i küllī olur, fenā
12. maḳāmına düşer.⁶⁷² **فَبِرِّي مِنَ الدَّعَاوِي** Bu kimesneye hū
- demek
13. revā olur. Amma Allāh dedüğden sonra muttaşıl
14. hū demek revā degil. Ya'nī Allāh hū demek revā degil,
15. hū Allāh demek revādur. Kāle 'Ali er-Ruzbārī raḫmetullah

105(b)

1. **الْأَذْكَارُ عَلَى ثَلَاثَةِ أَوْجٍ ذِكْرُ بِاللِّسَانِ ثَوَابُهُ**
2. **عَشْرٌ وَذِكْرُ بِالْقَلْبِ ثَوَابُهُ سَبْعِيْنَ وَذِكْرُ بِالرُّوحِ**
3. **ثَوَابُهُ مَا لَا يَقَعُ عَلَيْهِ الْكَيْفِيَّةُ وَقَالَ الْخِرَاز**
4. **الذِّكْرُ عَلَى ثَلَاثَةِ أَوْجٍ ذِكْرُ بِاللِّسَانِ وَالْقَلْبِ**
5. **غَافِلٌ فَذَلِكَ ذِكْرُ الْعَادَةِ وَذِكْرُ بِاللِّسَانِ**

⁶⁷¹ Allah Teala buyurdu ki: "Onun kulağı, gözü, eli, dili ve kalbi olurum. Benimle işitir, benimle görür, benimle tutar, benimle konuşur ve benimle bilir." (Şihabüddin el-Bağdadî (795), Cāmiu'l-Ulûm ve'l-Hikem, I, 359)

⁶⁷² Davadan beri olur.

6.
7.
8. ⁶⁷³ Kāle'ş-şeyhu kaddesallāhu sırrahu, ey ḥaqqı taleb
9. eden mü'min kāfirlere sögme.
10.
11. ⁶⁷⁴ Resūlullah şallallāhu 'aleyhi vesellem[e] ittībā' kı.
12. ⁶⁷⁵ 'Uzlet ihtiyār kı.
13. ⁶⁷⁶ Helāl rūzī taleb kı.
14. ⁶⁷⁷ İbrāhīm gibi 'ahdüne vefā kı.
15. ⁶⁷⁸ Teşrīfine nazār kı. Bu 'ilim birle 'amel kı. Murākabe

106(a)

1. üzere kāyīm tırup teraqqī ile tāt ve 'ibādete
2. meşgūl olgıl. Ola kim Ḥaqq te'ālā maşşūduña

⁶⁷³ Zikirler üç kısımdır. 1. Dil zikri: Bu zikrin on sevabı vardır. 2. Kalp zikri: Bu zikrin yedi yüz sevabı vardır. 3. Ruh zikri: Bu zikrin sevabının keyfiyeti bilinmez. El Harraz dedi ki: Zikir üç kısımdır. 1. Kalp gafil iken dil ile yapılan zikir: Bu âdet olan zikirdir. 2. Kalp uyanık iken lisan ile yapılan zikir: Bu sevap için yapılan zikirdir. 3. Bütün bir kalp ile yapılan zikir ki lisan bu işi kalbe bırakmıştır. Bunun kadrini Allah'tan başkası bilemez.

⁶⁷⁴ "Allah'tan başkasına ibadet edenlere sövmeyin, yoksa onlar da bilgisizlikten ve düşmanlıktan Allah'a söverler. (En'âm, 108)

⁶⁷⁵ "Ölmeden önce ölünüz." (Keşfu'l-Hafâ, 2669; sufilerin sözü olduğu bildirilmektedir.)

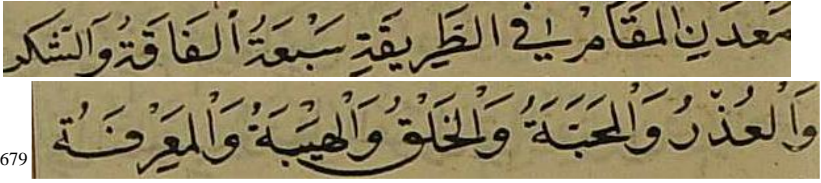
⁶⁷⁶ "İşte siz ilk yarattığımızda olduğunuz gibi çıplak, teker teker huzurumuza geldiniz!" (En'âm, 94)

⁶⁷⁷ "Allah'ın size verdiği rızaktan helal ve temiz olarak yiyin" (Nahl, 114)

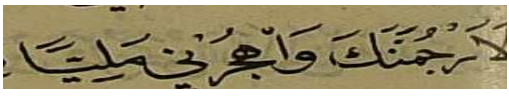
⁶⁷⁸ "Ahdine vefa gösteren İbrahim..." (Necm, 37)

3. irgürüp yêtmiş maķāma erzānī olasın. vallāhu'l-muvāfiķ
4. *ve'l-muyīn bismillahi'r-rahmāni'r-rahīm ve bihi nesta 'tnü*

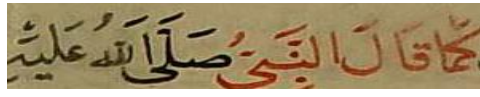
5.

6. ⁶⁷⁹
7. El-maķāmü'l-evvelü fi beyāni'l-faķatau ve'l-faķru. Kāle'ş-şeyhu
8. ķaddesallāhu sırrahu İbrāhīm 'aleyhi's-selām faķir üzere baķdı.
9. Dūnyā cihetinden ķatında hıç nesne görmedi ve hıç
10. nesne bulmadı. Anası urdı. Atası ķovdı.

11. ⁶⁸⁰ dedi. Kimseden
12. şefķat bulmadı. Hıç kimsenem yoğ imiş, dedi. Yaradan
13. Allāha şığınuğ, dedi. Kıl ibrahīm 'aleyhi's-selām.
14. On beş günde on beş yaşında oğlan ķadar
15. oldu. 'Aķlı tamām kāmil oldu. Hāķ te'ālā

106(b)

1. ilhām nūrı birle bātınını mūnevver kıldı. İctihād
2. maķāmına irgürdi. Eger ķarnı acısa bir barmağından
3. süd, bir barmağından bal ve bir barmağından şu verdi.

4. Her ķankısını dilese emerdi.

5.

6. ⁶⁸¹ ⁶⁸² Ķarnı acısa
7. süd iķerdi. şusasa şu iķerdi. Raķat
8. dilese 'asel iķerdi. İbrāhīm bu ni'metleri Hāķķuņ

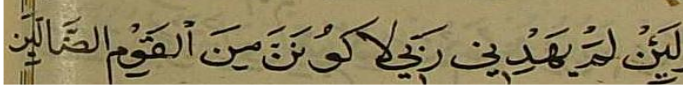
⁶⁷⁹ Tarikatta makamın madeni(tarikat makamının esasları) yedir. Bunlar: Fakr ü Fâka, şükür, Üzr, Muhabbet, Halvet, Heybet, Mârifettir.

⁶⁸⁰ "Hiç kimsem yokmuş, yaratan Allah'a şığındım."

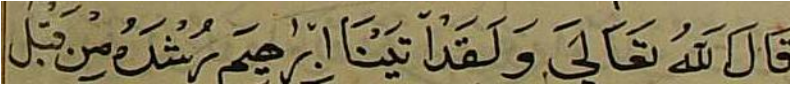
⁶⁸¹ Nitekim Peygamber(sav) şöyle buyurdu: "Kur'an ve bal ne güzel şifadır. Kur'an'ın şifası kalplere, balın şifası bedenleredir.(İbn, Mâce, Tıb 7.)

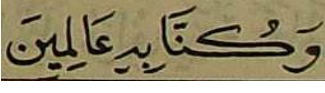
⁶⁸² Nitekim Peygamber(sav) şöyle buyurdu: "Kur'an ve bal ne güzel şifadır. Kur'an'ın şifası kalplere, balın şifası bedenleredir.(İbn, Mâce, Tıb 7.)

9. fazlından bildi. Kendüzinden bilmedi. Gördi bu
10. nesnelere kendüzünden değil Hakk'tan gördü.
11. Fakır u ğınā dālālet hidāyet kāmı Hakk te'ālānuñ taqđirinden

12. durur.⁶⁸³

13. dedi. İlham diledi. Gözünde tārīkat nūrı

14.

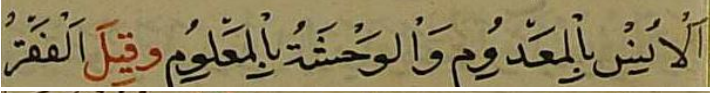
15. ⁶⁸⁴ İştüdüğün kışşa-durur Nemrüd-[u]

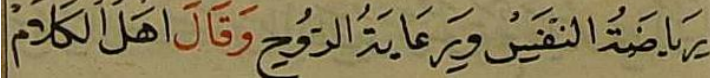
107(a)

1. la'în birle İbrāhîmi oda atdı. Havada giderken
2. Cebrâ'îl 'aleyhi's-selām şordı: Hâcetün var mı, dedi.
3. İbrāhîm eyitdi saña yok, Hakk'a var, dedi.
4. Hakk'tan hâcetüni dilegil dedi. İbrāhîm
5. eyitdi: Benüm dilemegümden anuñ bilmeği yakınrağdur, dedi.
6. İlham yetişdi. İbrāhîm ğaşıy oldu. Gine ifâkat buldı.
7. Dört yanından od kapladı. Dördü namāza tekbîr
8. bağladı. Od ğalebe olduğça namāzı bozmadı.
9. Bildükim saklayan Allāh-durur. Su'āl fakir ne imiş

10. el-cevāb

11.

12.

13.

⁶⁸³ "Rabbim bana doğru yolu göstermeseydi, elbette yoldan sapan topluluklardan olurum." (En'am, 77)

⁶⁸⁴ Allah Teala'nın buyurduğu gibi "Andolsun biz İbrahim'e daha önce rüşdünü vermiştik. Biz onu iyi tanırdık." (Enbiya, 51)

14. **الفقر في الدنيا مفتاح باب غناء الآخرة وقيل**

15. ⁶⁸⁵ **الفقر الزناء بما قضي له مع طيب القلب**

107(b)

1. **وقال أهل اللغة الفقير أخذ من الفقارة وقيل**

2. **من الفارقة وهي الذاهية يقال فقرته الغافرة أي**

3. **كسرت فقارة ظهره والفقير على هذا المعنى السكوا**

4. **فقار الظاهر عن ابن عمر رضي الله عنهما عن النبي**

5. **صلى الله عليه وسلم أنه قال يا معاشر الفقراء**

6. **ألا ابشروا أن فقراء المسلمين يدخلون**

7. **الجنة قبل غنيائهم ينصف يوم وهو خمسين عام**

8. **وقال صلى الله عليه وسلم الفقر شين عند الناس**

9. **زين عند الله ⁶⁸⁶ وقال النبي عليه السلام الناس**

10. **في الدنيا أربعة موسر عليه في الدنيا وموسر**

11. **عليه في الآخرة وهو الغني الصالح الشاكر**

⁶⁸⁵ Ruveyr dedi ki: "Fakr, nefsi Allah'ın ahkâmında ıslah etmektir." Marifet ehli dediler ki: "Fakr, yokluk ile ünsiyet, ma'lum ile yalnızlıktır." Denildi ki: Fakr, nefsi riyazet ile ıslah etmek ve ruhun talebine uymaktır. Kalam ehli demişler ki: "Dünyadaki fakr, ahirette zenginlik kapısının anahtarıdır." Fakr Tabibü'l-Kalb'in onun için takdir ettiği razi olmaktır, denilmiştir.

⁶⁸⁶ Lügatçılar dedi ki: "Fakr 'fikare'den alınmıştır. 'Fakaratuhu'l-gâfiretu' yani sırtının fikarı (omurgası) kırıldı denilir. Bu manaya göre 'fakir' sırtının fikarı yani beli kırık demektir." Yine denildi ki "fâkire"den alınmıştır, o da "dâhiye" yani bele ve afet demektir. İbn-i Ömer Nebi'nin(sav) şöyle dediğini nakletti: "Ey fakirler topluluğu! Sizi müjdelirim ki Müslümanların fakirleri zenginlerden yarım gün evvel Cennete girecekler. O yarım gün beş yüz senedir." (İbn Mâce, Zühd, 6.) Yine şöyle buyurdular: Fakirlik insanların yanında kusurdur, ancak Allah yanında zinetir. (Deylemî, el-Firdevs, III, 154)

12. وَمَقْتُورٌ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَمَقْتُورٌ عَلَيْهِ فِي الآخِرَةِ
13. وَهُوَ الْكَافِرُ الْفَقِيرُ وَمَوْشَعٌ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا
14. وَمَقْتُورٌ عَلَيْهِ فِي الآخِرَةِ وَهُوَ الْكَافِرُ الْغَنِيُّ وَ
15. مَقْتُورٌ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَمَوْشَعٌ عَلَيْهِ فِي الآخِرَةِ

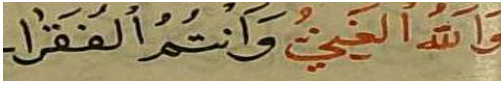
108(a)

1. وَهُوَ الْمُؤْمِنُ الْفَقِيرُ الضَّالُّ ⁶⁸⁷ وَرَوَى عَنِ الْحَسَنِ
2. رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ
3. أَكْثَرُ مَا يَعْرِفُهُ الْفُقَرَاءُ فَاتَّخَذُوا وَعِنْدَهُمُ الْآيَاتُ
4. فَإِنَّ لَهُمْ دَوْلَةً نَارَ سُولِ اللَّهِ وَمَادُوا لَهُمْ قَالَ
5. إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قِيلَ لَهُمْ أَنْظِرُوا مِنِّي
6. أَطْعَمَكُمْ كَسِيرًا وَسَقَاكُمْ شَرِبَةً وَكَسَاكُمْ
7. ثَوْبًا فَخَذُوا بِيَدَيْكُمْ ثُمَّ انْبَضُوا بِرَأْسِ الْجَنَّةِ ⁶⁸⁹ Fakirler
8. şahî baylara bu maħalde şefâkat kılalar. Kâle'ş-şeyhu
9. ƣaddesallâhu sırrahu'l-'azîz niceme ģanî ve şahî olsaŋ

⁶⁸⁷ Nebi (sav) dedi ki: "İnsanlar dünyada dört sınıftır: 1-Dünyada da ahirette de zenginler. Bunlar şükreden salih zenginlerdir. 2- Dünyada da ahirette de fakir olanlar. Bunlar fakir kâfirlerdir. 3- Dünyada zengin , ahirette fakirler. Bunlar zengin kâfirlerdir. 4-Dünyada fakir, ahirette ise zengin olanlar. Bunlar sabırlı, fakir mü'minlerdir." (Ahmed b. Hanbel, Müsned, 322, 346-346)

⁶⁸⁸ Hasan'dan, Nebi'nin(sav) şöyle buyurduğu rivayet edildi: "Fakirler ile tanışıklığı artırın ve onların ellerinden tutunuz. Çünkü onlar için ahirette bir devlet vardır." "Ya Resulullah onların devleti nedir?" diye sordular. Dedi ki: Kıyamet günü onlara: ' Yediğiniz yemek kırıntılarına ve içtiklerinize bakınız. Giydiğiniz elbiseleri elinize alınız ve onlarla cennete koşunuz.' denilir." (Ali el-Karî, Kenzü'l-Ümmâl, VI,588, Beyrut, 1989.)

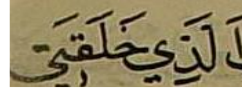
⁶⁸⁹ Hasan'dan, Nebi'nin(sav) şöyle buyurduğu rivayet edildi: "Fakirler ile tanışıklığı artırın ve onların ellerinden tutunuz. Çünkü onlar için ahirette bir devlet vardır." "Ya Resulullah onların devleti nedir?" diye sordular. Dedi ki: Kıyamet günü onlara: ' Yediğiniz yemek kırıntılarına ve içtiklerinize bakınız. Giydiğiniz elbiseleri elinize alınız ve onlarla cennete koşunuz.' denilir." (Ali el-Karî, Kenzü'l-Ümmâl, VI,588, Beyrut, 1989.)

10. kendüni 'âcizlerden ve fakîrlerden görgil.
11. ⁶⁹⁰ Niceme 'âbid olsañ
12. kendüzüñe fakir u fakā birle baġgıl. Fenā maġāmında
13. 'ibâdeti ve tâ'ati ihlâşıla kılgıl. Cümle ni'met
14. Allāhu te'âlā tevfiķından bilgil. İnşāllahu muġābelesinde
15. şükür maġāmına erzānī olasın. vallāhu'l-muvāfiķ

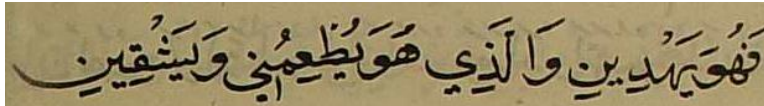
108(b)

1. El-maġāmü's-şānī fi beyāni's-şükri. İbrāhīm 'aleyhi's-selām
2. nazar kıldı. Ni'metleri Haġ te'âlādan gördi. Edeb

3. saklayup şükür maġāmında eyitdi.

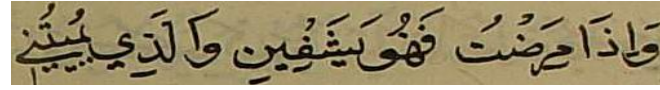

4. ⁶⁹¹

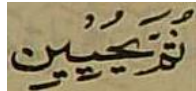

5. Hastalığı kendü özine izāfet etdi,

6. eyitdi:

7. ⁶⁹²

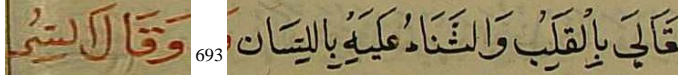
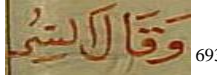
dedi. Ķāle's-şeyhu ġaddesallāhu sırrahu

8. İbrāhīm 'aleyhi's-selām edeb bekleği. Şükür kıldı.
9. Yaradılduġını ve hidāyetini ve şarābını Haġġa izāfet
10. kıldı. Eger mü'min isen zinhār edeb saklaġıl.

- 11.

- 12.

 ⁶⁹³

⁶⁹⁰ "Ey insanlar! Allah'a muhtaġ olan sizsiniz. Zengin ve övülmeye layık olan ancak sizsiniz." (Fatır, 15)

⁶⁹¹ "Beni yaratan ve bana doġru yolu gösteren O'dur. Beni yediren, içiren O'dur." (Şuara, 78-79)

⁶⁹² "Hastalandığı zaman bana şifa veren O'dur. Benim canımı alacak sonra beni diriltecek O'dur." (Şuara, 80-81)

⁶⁹³ Cüneyd-i Baġdadî: Şükür, Allah Teala'nın nimetini kalben itiraf etmek ve dil ile ona senada bulunmaktır, dedi.

13. التَّكْرَارُ قَرَاهُ الْعَبْدُ بِأَنَّهُ عَاجِزٌ عَنِ الشُّكْرِ ⁶⁹⁴ وَقَالَ
14. أَهْلُ الْكَلَامِ الشُّكْرُ قَهْرُ النَّفْسِ وَقَتْلُهَا
15. بِسَيْفِ الصَّبْرِ ⁶⁹⁵ وَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ الْحَرَّازُ الْأَعْرَابِيُّ

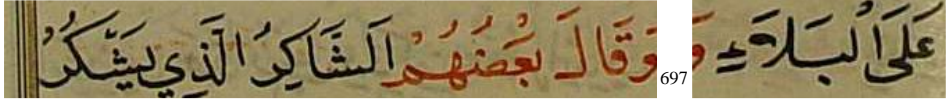
109(a)

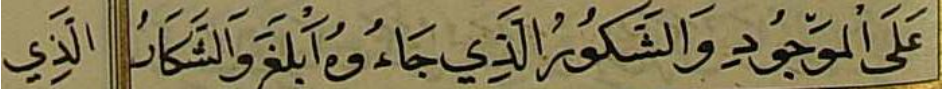
1. وَالْأَقْرَابُ بِالذُّبُوبِيَّةِ ⁶⁹⁶ وَقَالَ أَهْلُ التَّحْقِيقِ الشُّكْرُ مَطَالَعَةُ
2. بَيِّنَاتِ النِّعَمِ وَوُصُولُهُ بِإِسْبَابِ مِنَ الْمُنْعَمِ عَلَيْهِ
3. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا أُعْجِبُكُمْ أَنْ الْمُؤْمِنُونَ
4. إِذَا أَصَابَ خَيْرًا حَمِدُوا اللَّهَ وَشَكَرُوا وَإِذَا أَصَابَتْهُمْ
5. مُصِيبَةٌ حَمِدُوا اللَّهَ وَصَبَرُوا وَالْمُؤْمِنُونَ يُوَجِّهُونَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
6. الْأَكْلَةَ يَرْتَعِنُهَا إِلَى فِيهِ وَفِي خَيْرٍ آخِرٍ كَانَ أَبُو رَهِيمٍ
7. أَمَّا أَكْلُ الْعِنَبِ حَبَّةً حَبَّةً وَيَحْمَدُ اللَّهَ مَعَ كُلِّ حَبَّةٍ
8. وَكَانَ نَبِيَّنَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَشْرِبُ الْمَاءَ
9. يَتْلَثَثُهُ أَنْفَاسًا وَيَحْمَدُ اللَّهَ مَعَ كُلِّ نَفْسٍ وَقَالَ أَحَقُّ
10. النَّاسِ بِالنِّعَمِ أَشْكُرُهُمْ لَهَا وَقَالَ أَمَّا الْحَمْدُ
11. رُوِيَتْ الْعَطَاءُ وَالشُّكْرُ دَوَامُ الْحَمْدِ سِوَى بَعْضِهِمْ
12. عَنِ الشَّاكِرِ وَالشُّكْرُ فَقَالَ الشَّاكِرُ
13. مَنْ شَكَرَ عَلَيَّ الرِّخَاءِ وَالشُّكْرُ مَنْ شَكَرَ

⁶⁹⁴ Nebi(sav): "Şükür, kulun Allah'a hakkıyla şükretmekten aciz olduğunu ikrar etmesidir." dedi.

⁶⁹⁵ Ehl-i Kelâm: Şükür, nefsi mağlup etmek ve onu sabır kılıcı ile katletmektir, dediler.

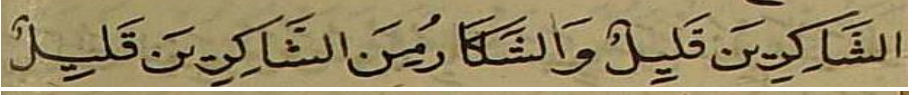
⁶⁹⁶ Ebu Said Harraz: Şükür, Rububiyyeti tanımak ve ilan etmektir, dedi.

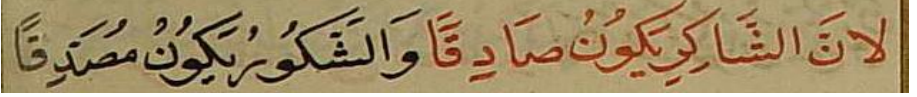
14. 697

15.

109(b)

1.

2.

3.

4. 698 Kāle'-ş-şeyhu bu zikir

olanıla

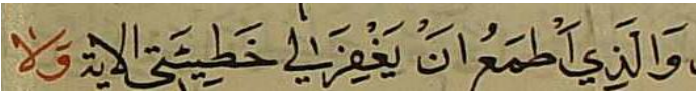
5. 'amel kılsañ ibrahīm 'a m gibi şükür kılsañ e'tdügün

6. taqşırātuña peşimān olup tevbe kılsañ 'özür e'tseñ

7. imkān vardır kim üçüncü 'özü maqāmına e'rişe

8. sin, lāyık olasın. Vallāhu'l-muvāfık ve'l-mu'yīnu. El-maqām

9. üç-şālīşü fī beyāni'l-'özü İbrāhīm 'a m 'özür maqāmında

10. eyitdi:

11. 699 Fermān geldi.

⁶⁹⁷ Tahkik ehli dedi ki: Şükür, nimetlerin evvelini düşünmek ve sebeplere takılmadan nimet verene ulaşmaktır. Allah Resulu (sav) şöyle buyurdu: "Mü'minin imrenilecek güzel hali şudur: Ona bir hayır isabet ederse Allah'a hamd ve şükreder. Eğer musibet rast gelirse Allah'a hamd ile sabreder. Her iki halde de sevap kazanır." İbrahim(as) üzümü tane tane yer ve her tanede Allah'a hamd ederdi. Peygamberimiz(sav) de suyu üç nefeste içer ve her nefeste Allah'a hamd ederdi. "İnsanların nimet en layık olanı, Allah'a en çok şükredendir." derdi. Yine (sav) dedi ki: "Hamd, nimet içinde nimeti vereni görmektir. Şükür ise hamde devam etmektir." Ariflerden biri "şâkir" ve "şekûr" hakkında şöyle dedi: Şâkir rahatlığa şükredendir. Şekûr ise yokluğa şükredendir.

⁶⁹⁸ Şâkir varlığa şükredendir. Şekûr ise belaya şükredendir. Şekkâr ise her ne olsa ondan geldiği için sevinip razı olandır. Kullardan şâkir olan azdır. Şekûr ise şâkirden daha azdır. Çünkü şâkir Sâdık olur. Şekûr ise Musaddak olur Şekkâr ise Sıddık olur.

⁶⁹⁹ "Ve hesap günü hatalarını bağışlayacağımı umduğum O'dur." (Şuara, 82)

12. ⁷⁰⁰ مَالٌ وَلَا بَنُونَ إِلَّا مَنْ آتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ İbrāhīm
13. 'aleyhi's-selām yine 'özü edüp tevfiķ-i Hāķdan diledi. Ba'zılar
14. eyitdi: ⁷⁰¹ هَذَا رَبِّي dedüğini 'özü etdi. Ba'zılar eyitdi:
15. atasınınuñ İmān getürmedüĝin bilürken ⁷⁰² وَأَغْفِرْ لِي

110(a)

1. dedüĝine 'özü etdi. Ba'zılar eyitdi: Hāķ te'ālā
2. ilhām edüp tarīķat 'ilmini bildürdüĝinüñ şükürin yerine
3. getürmedüĝine 'özü etdi. Kāle'ş-şeyhu ķaddesallāhu
4. sırrahu her kim bu maķāma erişmedi dördüncü maķabbet
5. maķāmına erişebilmez. Haberde gelmişdür kim

6. قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ سَجَدَ أَخِي دَاوُدُ عَمَّ بَعْدَمَا
7. وَقَعَ فِي الزَّلَّةِ فَقَالَ إِلَهِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ نِعْمًا فَلَمْ تَجِدْ بِي
8. شَاكِرًا وَأَبْتَلْتَنِي فَلَمْ تَجِدْ بِي صَابِرًا قَارِنًا
9. تُعَذِّبُنِي فَإِنَا أَهْلٌ وَإِن تَغْفِرْ لِي فَأَنْتَ أَهْلٌ ذَاكَ
10. وَأَنْتَ بِالْفَضْلِ وَالْكَرَمِ مَوْصُوفٌ وَبِالْعَفْوِ
11. وَالرَّحْمَةِ مَعْرُوفٌ فَجَاءَ جِبْرِيلُ عَمَّ وَقَالَ يَا دَاوُدُ
12. ⁷⁰³ اِرْفَعْ رَأْسَكَ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَدْ غَفَرَ لَكَ وَعَنْ

⁷⁰⁰ "(İnsanların) dirilecekleri gün , beni mahcup etme. "(Şuara, 87)

⁷⁰¹ "Bu benim Rabbim." (En'âm, 76)

⁷⁰² "Babamı da baĝışla!" (Şuarâ, 86)

⁷⁰³ Nebi'nin(sav) şöyle dediĝi nakledilmiştir: "Kardeşim DAVUD(as) zelleye düştüĝü zaman secde edip: 'Ya Rabbi! Bana birçok nimetler verdin, ancak beni şükreden bulmadın. Bana bela verdin, ama beni sabreden bulmadın. Eğer bana azap edersen, ben buna layıĝım. Eğer affedersen sen buna layıksın. Sen fazl ve kerem ile mevsufsun, afv ve rahmet ile marufsun.' dedi. Bunun üzerine Cebrail (as) geldi ve: "Ey Davud başını kaldır, Allah Teala seni baĝışladı." dedi.

13.
14.
15.

110(b)

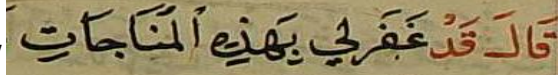
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7. ⁷⁰⁵ 'Azīzlerden biri 'özl maqāmında durup
8. münacāt kıldı. Ölür oldu. Bu ebyâtı okudu:
9.
10.
11. İhlâşî hâlâş olduktan sonra 'azīzlerden

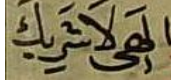
⁷⁰⁴ Hz. Ali(ra) şöyle dua ederdi: "Ya Rabbi haşrimde ve neşrimde bana rahmet et. O gün benim yerimi senin dostlarının yanı et. Yurdumu sevdiğilerinin civarında eyle ve meskenimi sana yakın et."

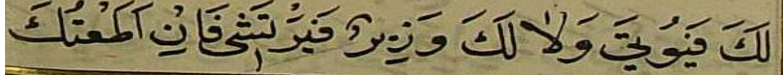
⁷⁰⁵ Cüneyd-i Bağdadî ne zaman, "Yunus karanlıklarda, 'Senden başka hiçbir tanrı yoktur, seni tenzih ederim.' diye nida etti" (Enbiyâ, 87) ayetini okusa; "Ya ilahi! Yunus gece karanlıklarında iken sana bu duayı edince, sen onu kurtardın. Ben sana günah karanlıklarında iken dua ediyorum, beni günahlarımdan kurtar." diye münacat ederdi. Ne zaman da, "Ey Rabbim! Ölüyü nasıl dirilttiğini bana göster." (Bakara, 260) ayetini okusa: "İlahi! İbrahim(as) ölüleri diriltmeni senden istedi ve sen de dirilttin. Ben senden ölü kalbimi diriltmeni istiyorum. Ne olur benim kalbimi dirilt!" diye yakarırdı.

⁷⁰⁶ İlahi günahlarımdan pişman oldum. Beni perçemlerimden tutulacak o gün"den koru. Dinimi başka şeylere alet ederek sana asi oldum. Cehlimdeki ihlasımdan ötürü beni bağışla.

12. birisi rū'yāda gördi. Allāh senünle ne işledi?

13. ⁷⁰⁷ 'Azīzlerden birini

14. görmişler. Ka'be eşigine düşmüş. Eydür kim:

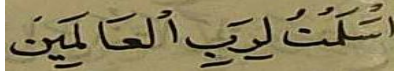
15.

111(a)

1.

2.

3. ⁷⁰⁸ Kāle'-ş-şeyhu kaddes

4. Allāhu sırrahu, ol hāzretün eşigine kim yüz sürüyu 'özrile
5. vardısa red olmadı. Bu yolda kim ki bir kadem
6. ilerü vardı, dostı iki kadem ilerü gelmiş buldı.
7. Her kim dördüncü maķāma erişeyin deşe evkāt-ı şerīfeleri
8. saklayup seher vaķitlerin ğanīmet görüp 'aqlını
9. kendü özinden def' kılsun. Niyāzın bī niyāza
10. 'arz eylesün. Ola kim gözi yaşı berekātında
11. dördüncü maķabbet maķāmına erişe. El-maķām ür-rābiu' min
12. sebi's-sādis İbrāhīm 'aleyhi's-selām tevġik, hidāyeti ve maġfireti
13. kamasını Hāķ te'ālādan bildi. Maķabbet maķāmında durup
14. dedi. Özini Hāķ te'ālāya
15. işmarladı. Lā-büdd hālilü'r-raħman oldu. Kānķı kimse kim

⁷⁰⁷ "Bu münacatım sebebi ile Allah beni affetti." dedi.

⁷⁰⁸ "İlahi! Senin şerikin yok ki ona gideyim. Vezirin yok ki rüşvet vereyim. Eğer sana itaat etmişsem, hamd sadece sanadır. Eğer sana isyan etmişsem bu benim cehaletimdendir. Hücet senindir, hücetinin isbatı sana aittir. Eğer beni affedersen, hücetimin kesilmesi senin yanındadır." Şöyle diyen bir ses işitildi: "Bu genç cehennemden kurtuldu."

111(b)

1. bir kimseden in'ām ve ihsān görse eyelük görse
2. özini emīnlik birle aña ışmarlağan olur. Maḥabbeti
3. ziyāde olur. Ol maḳāmda nice ki sābit olur,

4. maḥabbeti daḫı ziyāde olur.

وَقِيلَ الْمَحَبَّةُ مَعَانِقَةُ الطَّاعَةِ

5. وَمَلَا رَمَّةَ الْفَاقَةِ وَقِيلَ الْمَحَبَّةُ طَائِرٌ لَا يَلْتَقِطُ إِلَّا

6. حَبَّةَ الْقُلُوبِ وَقَالَ حَكِيمُ الْمَحَبَّةِ سَكْرٌ لَا يَصْحُو صَاحِبُهُ

7. إِلَّا بِسَآءِ هَدَى الْمَحْبُوبِ وَفِي الْخَيْرَاتِ دَاوُدُ عَمَّ قَالَ

8. فِي مَنَاجَاتِهِ إِلَهِي لِكُلِّ دَاءٍ دَاوُدٌ فَهَلْ لِلْمُحِبِّينَ

9. دَوَاءٌ فَأَوْحَى اللَّهُ يَا دَاوُدُ لَيْسَ لِلْمُحِبِّينَ دَوَاءٌ سِوَى

10. لِقَائِي وَقَالَ صَادِقُ الْمَحَبَّةِ إِفْنَاءُ الْحَيَاتِ فِي

11. أَمْرِ الْمَحْبُوبِ وَقَالَ حَكِيمُ الْمَحَبَّةِ الْمَيْلُ الدَّائِمُ بِالْقَلْبِ

12. الْمَاهِي وَمَقِيلُ الْمَحَبَّةِ نَسِيَانٌ مَا سِوَى الْمَحْبُوبِ

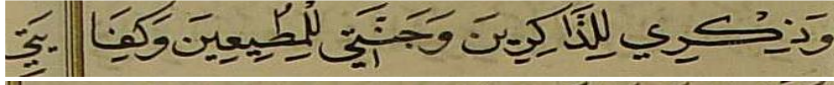
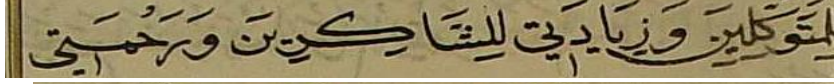
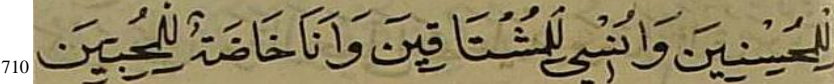

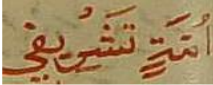

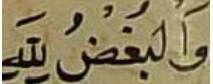
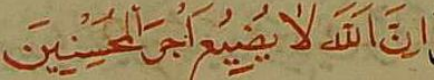
13. وَقِيلَ وَأَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَيَّ أَوْدَعْمٌ بُلُغَ أَهْلِ الْأَرْضِ

14. أَنَا حَبِيبٌ لِمَنْ أَحَبَّنِي وَجَلِيسٌ لِمَنْ أَسْتَأْذِنُ مِنْهُ وَمُطِيعٌ

15. لِمَنْ أَطَاعَنِي مَا أَحَبَّنِي عَبْدٌ أَعْلَمُ ذَلِكَ مِنْ قَبْلِهِ

112(a)

⁷⁰⁹ Dediler ki: Muhabbet, taate bağlanmak ve "fakr"a yapışmaktır. Dediler ki: Muhabbet bir kuştur ki ancak kalplerin derununa konar. Hâkim dedi ki: Muhabbet sarhoşluktur. Onun sahibi ancak, sevdiğini müşahede ile kendine gelir. Davud(as) bir münacatında, "İlahi! Her derdin devası vardır, sevenlerin devası nedir?" dedi. Allah, Davud'a(as) "Sevenlerin bana kavuşmaktan başka devası yoktur." diye vahyetti. Sadık dedi ki: Muhabbet, hayatını mahbubun emrinde yok etmektir. Hakîm dedi ki: "Muhabbet, yanan bir kalp ile daim O'na meyletmektir. Demişler ki: Muhabbet, mahubdan gayrisini unutmaktır.

1.
2.
3.
4.
5. Kāle'ş-şeyhu kaddesallāhu sırrahu, Haḫ te'ālā Dāvud peygambere
6. yer ehline eyit dēyüp buyurdu. Yer ehli içinde ümmetlerden
7. seni güzide kıluḫ haber verdu.
8. ⁷¹¹ Teşrifi birle ümmet ḫayırlusı seni kıldı.
9. Sen daḫı Allāhı sevenlerde eyüsi sen olmaḫ gerek.
10. sen neyi sevsen Haḫ rızāsı için sevgil kim
11. düşmān dutarsaḫ Haḫ için dutḡıl.
12. ⁷¹² Neyi dilersen Haḫ rızāsı için
13. dilegil zāyī' kılmaz. ⁷¹³
14. Mekān-ı müteberrik er birle olur. Er olḡıl, eger
15. maşrıḫda ol ve ger maḡribde ol. *ruvīe ebū hureyre*

112(b)

⁷¹⁰ Allah Teala, Davud'a(as)şöyle vahyetti: "Dünyamdakilere bildir ki: Beni seveni ben de severim. Beni tercih edenle beraber olurum. Bana itaat edene ben de itaat ederim. O halde iken kul bana daha sevgili olamaz. Ben de onu nefsim kabul ederim." Yine Allah Teala Davud'a(as) şöyle vahyetti: Ya Davud! Beni ananları ben de anarım. Cennetim bana itaat edenler içindir. Bana tevekkül edenlere ben kifayet ederim. Nimetimi şükredenlere artırırım. Rahmetim ihsan sahipleri içindir. Dostluğum müştaklarımadır. Ancak ben, sadece beni sevenlere aitim."

⁷¹¹ "Siz insanların iyiliği için ortaya çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz.." (Âl-i İmran, 110)

⁷¹² "Allah için sevmeli, Allah için buğzetmeli" (Ebu Dâvûd, Sünnet, 3, 4599)

⁷¹³ "Allah güzel davrananların mükafatını zayı etmez." (Yûsuf, 90)

1. رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّمْ لَوْ أَنَّ عَبْدَيْنِ تَخَابَا
2. فِي اللَّهِ أَحَدُهُمَا فِي الشَّرْقِ وَالْآخَرُ فِي الْمَغْرِبِ
3. يَجْمَعُ اللَّهُ بَيْنَهُمَا يَوْمَ الْقِيَمَةِ يَقُولُ هَذَا الَّذِي
4. كُنْتُ مُحِبُّهُ ⁷¹⁴ وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثُ مَنْ كُنْتُ
5. فِيهِ وَجَدَ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ مَنْ كَانَ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ
6. إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا مَنْ كَانَ لَا يُحِبُّ عَبْدًا إِلَّا لِلَّهِ وَ
7. مَنْ يَكْرَهُ أَنْ يَعُودَ إِلَى الْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْقَذَهُ اللَّهُ
8. كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ ⁷¹⁵ وَقَالَ أَبُو الْخَيْرِ الْحَبِيبُ
9. حَرْفَانِ حَاءٌ وَبَاءٌ فَالْحَاءُ مِنَ الزُّوْجِ وَالْبَاءُ
10. ⁷¹⁶ مِنَ الْبَدَنِ

Ḳāle'-ş-şeyhu ḳaddesallāhu sırrahu, Şeyḫ Ḥasan-ı

Nūrī

11. rahmetullahi, Şeyḫ Cüneyd Bağdādīye gelmiş. Eyitmiş: Ya şeyḫ
12. bugün maḥabbetden bize bir kelām söylegil, işidelüm,
13. dedi. Şeyḫ Cüneyd eyitdi: Ol kim sen eydürsin.
14. Bende ol yok bilmezsin. Amma gördüğümden ḫikāyet kılayın
15. eşit, dedi. Günlerde bir gün gülistā[n] vaktinde, būsitānda

113(a)

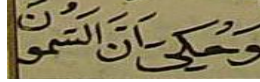
1. yāranlarıyla şoḫbet ederdük. Ağaçlar ve yapraklar arasından
2. bir kimesneyi gördük. Bir şāḫib-cemāl ḫatunıla otururlar.

⁷¹⁴ Ebu Hureyre'den Nebi'nin(sav) şöyle buyurduğu rivayet edildi: "Eğer iki kul, biri maşrıktā diğeri mağribde olsalar bile birbirini Allah için severlerse, Allah onları kıyamet gününde kavuşturur ve işte bu benim sevdiğim şeydir, der." (Beyhakî, Şuabü'l-İmân, VI, 492)

⁷¹⁵ Nebi(sav) şöyle dedi: "Üç haslet vardır ki bunlar kimde bulunursa imanın tadını almış olur. Allah ve Resulü, ona bu ikisi dışındaki her şeyden daha sevgili olan kimse. Bir kulu ancak Allah için seven kimse." (Buharî, İmân, 8. vd.)

⁷¹⁶ Ebu'l-Hayr dedi ki: Hub "ha" ve "be" olmak üzere iki harftir. "Ha" ruhtan, "be" bedenden alınmıştır.

3. Eydür: Ey ma‘şukum sen buyurdun ki ben anı kılmadum?
4. Sen ne kılma dedün ben anı kankı dilegüne hilâf kıldum?
5. Ne dilersen vereyin. Baña bir nazâr kıl, dedi. Şâhib-
6. cemâl eydür: Cânınu dilerem, der. Etegüni bunda yaygıl, başımı
7. etegün üzere koyup cân vereyin, dedi. Ma‘şuka
8. etegin yaydı. Ol kimesne başını etegiğe kodı. Uş
9. cânım, dedi. Yüzünü örtüdi. Dağı deprenmedi. Bir müddetden
10. sonra hatun ol kimesnenün yüzünü açdı.
11. Yüzün yüzine sürüp çok ağladı. Dağı tırdı.
12. Gitdi. Yâranlar biz varduk gördük cânı
13. teslîm etmiş. Bizler âh kılduk. Bir kimesne kim bir hatun
14. sevüp cân verse ma‘şuk-[1] haķikîye haķikat
15. muhib olanun hâli nite ola, dedük.

113(b)

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.

⁷¹⁷ Hikaye edildi ki Sem'un bir gün muhabbet hakkında konuşuyordu. Bir kuş geldi, indi, yaklaştı ve önüne kondu. Gagasını yere vurmaya başladı. Ta ki gagasından kan aktı ve orada öldü.

9.
10.
11.
12.
13.
14. 718 Ka'le's-şeyhu kâdδεςallâhu

sırrahu

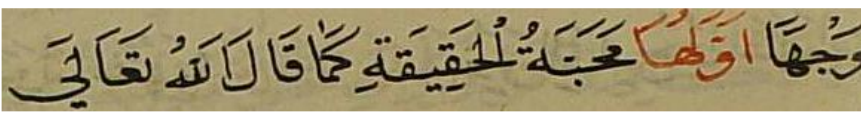
15. uçar kuşuñ tamudan havfı ve uçmağdan ümîdi

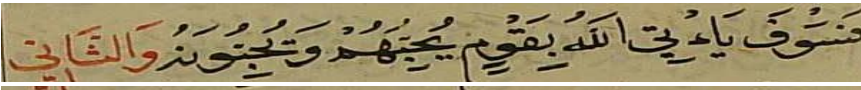
114(a)

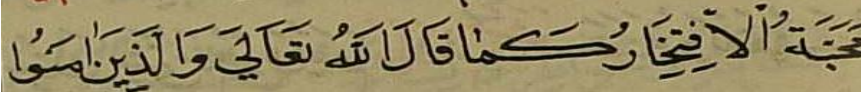
1. yoğiken maħabbet hâlin işidüp cânın teslîm etdi.
2. Pes saña ve bize lâyıķ oldur kim tã'ati
3. 'ibâdeti şevķile kılavuz. Taķşîr kılmayavuz. Mücâhede

4. birle ħamiyyet üzerene tã'at eğevüz. Allâhum

5. 719

6.

7.

8.

⁷¹⁸ Şeyh dedi ki: "Said'in alameti yedi haslettir. Allah Teala her kime bu yedi hasleti ikran etti ise o, cennette nebiler, şehidler ve salihler ile birlikte olur. Onlar ne güzel arkadaşdır. Birincisi, kalbinde Allah sevgisi bulunur. İkincisi, kalbinde Hz. Peygamber'in (sav) hususi sevgisi bulunur. Üçüncüsü, kalbinde enbiya ve murseline fevkalade derecede sevgisi bulunur. Dördüncü, kalbinde Allah Teala'nın zikrinin sevgisi bulunur. Gece ve gündüz daima onu zikreder. Beşincisi abdalların, zahidlerin, şehidlerin, salihlerin ve onları sevenlerin sevgisi bulunur. Altıncısı Allah'a itaatın ve ibadetin sevgisi bulunur. Yedincisi, cennetin ve hayırda acele etmenin sevgisi bulunur.

⁷¹⁹ Bizi taatinde sabit kıl.

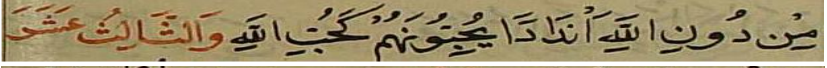
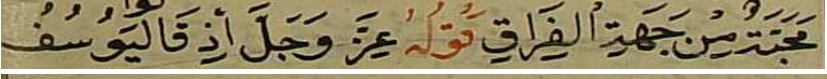
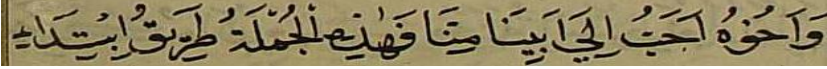
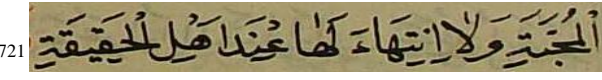

9. اَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ **وَالثَّالِثُ** حُبُّهُ الْاِخْتِيَارُ قَوْلُهُ عِزُّوَجَلَّ
10. وَالْقِيَّتُ عَلَيْكَ حُبُّهُ مَنِي حَتَّى عَرَفْتُ الْعَدُوَّ مَنِ
11. حُبَّتِكَ يَا مُوسَى **وَالرَّابِعُ** حُبُّهُ الدِّيَانَةَ وَالْاِمَانَةَ
12. قَوْلُهُ تَعَالَى قُلَانِ كُنْتُمْ تَحِبُّونَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُونِي
13. يُحِبُّكُمْ اللّٰهُ **وَاللِّمَاسِي** حُبُّهُ الشَّرْطُ قَوْلُهُ تَعَالَى
14. اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ سَيَجْعَلُ لَّهُمْ
15. الرَّحْمٰنُ وِدًّا اَيَّ حُبَّةٍ فِي الْقَلْبِ وَالسَّادِسُ حُبُّهُ

114(b)

1. تَأْتِيْفُ الْاَرْوَاحِ كَمَا قَالَ النَّبِيُّ عَمِ الْاَرْوَاحِ جُنُوْدٌ
2. مُجْتَدَّةٌ فَمَا تَعَارَفَ فِيهَا اِيْتَلَفَ وَمَا تَنَازَرَ فِيهَا
3. اِيْتَلَفَ **وَالسَّابِعُ** حُبُّهُ الطَّمَعُ مِنَ الْخَلْقِ قَوْلُهُ مِنْهَا
4. جُعِلَتْ الْقُلُوْبُ عَلٰى حُبِّ مَنْ اَحْسَنَ اِلَيْهَا **وَالثَّامِنُ**
5. حُبُّهُ الْمَوَافَقَةُ قَوْلُهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ تَهَادُوْا وَاصْبِرُوْا **وَالثَّاسِي**
6. حُبُّهُ الشَّهْوَةُ قَوْلُهُ عِزُّوَجَلَّ نَزِيْنٌ لِلنَّاسِ حُبًّا الشَّهْوَةِ
7. **وَالْعَاشِرُ** حُبُّهُ الْاَشْيَاءِ وَخَوَاصِّهَا قَوْلُهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
8. حَيْكَ الشَّيْءِ يَعْجَمُ وَيُضْمُ **وَالْحَادِيْثُ** حُبُّهُ وَنَفْعُهَا
9. قَوْلُهُ عَمِ التَّيْمِيُّ مِنَ الْجَنَّةِ وَلِجَنَّةِ دَارِ الْمُجِيْبِيْنَ **وَالثَّابِتُ**

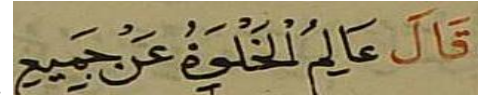
⁷²⁰ Marifet ehli dedi ki: "Muhabbetin on üç vechi vardır. Birincisi: Hakikatin muhabbeti. Allah Teala 'Allah onların yerine öyle bir topluluk getirir ki Allah onları sever, Onlar da Allah'ı severler.' (Mâide, 54) buyurmuştur. İkincisi: İftiharın muhabbeti. Allah Teala, 'İman edenlerin Allah'a olan sevgileri ise (onlarınkinden) çok daha fazladır. (Bakara, 165) buyurmuştur. Üçüncüsü: Ahyar'ın muhabbeti. Allah Teala, '(Ey Musa! Sevilmem) ve benim nezaretimde yetiştirilmen için sana kendimden sevgi verdim.' (Ta-Ha, 39) 'Ta ki düşmanına seni sevdirdim.' buyurur. Dördüncüsü: Diyanetin ve emanetin muhabbeti. Allah Teala '(Resulüm!) de ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız, bana uyunuz ki, Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah son derece bağışlayıcı ve esirgeyicidir.' (Âl-i İmran, 31) buyurur.

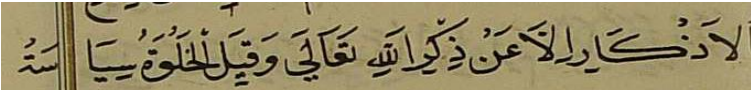
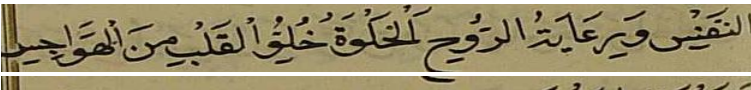
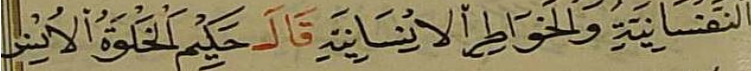
10.
11.
12.
13.
14. Kāle'ş-şeyhu
15. kaddesallāhu rūha, Maḥabbet maḳāmında tursa tenden

115(a)

1. ve candan geçmek gerek. Varlığından fenā bulmak gerek.
2. Tā ki beşinci ḫalvet maḳāmına lāyık ola. Vallāhü'l-muvāfık
3. ve'l-mu'yīn. El-maḳāmü'l-ḫāmisu min sebi's-sādisi İbrāhīm
4. 'aleyhi's-selām 'ināyet ezeli oldu. Maḥabbet maḳāmın buldı. Ḫalvet

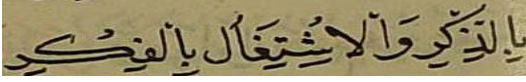
5. maḳāmında ḳāyim durdı.

6.
7.
8.

⁷²¹ Beşincisi: Şartın muhabbeti. Allah Teala buyurur: " İman edip de iyi davranışlarda bulunanlara gelince, onlar için çok merhametli olan Allah, (gönüllerde) bir sevgi yaratacaktır.(Meryem, 96) Yani kalplere muhabbet koydu. Altıncısı: Ruhların telifidir. Nebi (sav) dedi ki: 'Ruhlar farklı askeri birlikler gibi yaratılmışlardır. Ruhlar aleminde birbirleriyle ülfet edenler dünyada da ülfet ederler. Orada ihtilaf edenler dünyada da birbirleini inkar ederler.' (Buharî, Enbiyâ, 3. vd.) Yedincisi: İyilik edene muhabbet. Nebi (sav) , 'Kalpler iyilik edene doğru muhabbetle meyleder.' (Kudâî, Müsnedü'ş-Şihâb, I, 350.) demiştir. Sekizincisi: Muvafakatın muhabbeti Resulullah (sav) , 'Birbirinizle hediyeleşiniz ve birbirinizi sevin.' (Kudâî, Müsnedü'ş-Şihâb, I, 381 vd.) Dokuzuncusu: Şehvetin muhabbeti. Allah Teala buyurur: 'Nefsanî arzulara, (özellike) kadınlara, oğullara, yığın yığın biriktirilmiş altın ve gümüşe, salma atlara, sağlam hayvanlara ve ekinlere karşı düşkünlük insanlara çekici kılındı.' (Âl-i İmran, 14) Onuncusu: Eşye ve zenginliğin muhabbeti. Nebi (sav) 'Bir şeyi sevmen seni onun hakkında sağır ve kör eder.' (Ebu Ya'lâ el-Müsned, XI, 9. vd.)) demiştir. On birincisi: Faydalı olmanın muhabbeti. Nebi (sav) Cömert cennettedir. Cennet sevenlerin yurdudur.' (Ebu Dâvûd, Edeb, 125.) On ikincisi: Bağlılığın muhabbeti. Allah Teala, İnsanlardan bazıları Allah'tan başkasını Allah'a denk tanrılar edinir de onları Allah'ı sever gibi severler.' (Bakara, 165) buyurur. On üçüncüsü: Ayrılık cihetinden muhabbettir. '(Kardeşleri) dediler ki: Yusuf'a kardeşi (Bünyamin) babamıza bizden daha sevgilidir.' (Yusuf, 8) Bu cümle ehl-i hakikat arasında muhabbet yolunun sonu değil başlangıcı kabul edilir."

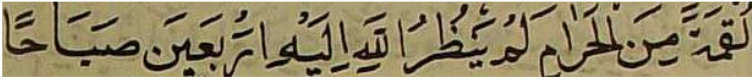

9. ⁷²² Kāle'ş-şeyhu kıddes
10. Allāhu sırrahu, hı haladan aldılar, lamı lıkadan aldılar, vavı
11. vefādan aldılar, hāyı müşāhededen aldılar, halvet kıldılar.
12. Halvetün degme bir harfinde ma'ānī var, hem işāret var.
13. Halvet farīzalıđı ve şartı ve gūni ve ayı içinde farīza
14. lığına oldur kim hā altı yüz-dürür. Ādemīnün içinde
15. üç yüz altmış tamar vardır. İki yüz kırık sekiz

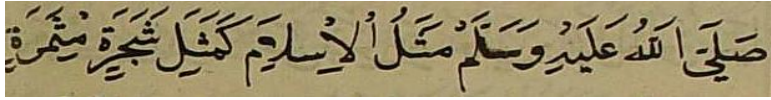
115(b)

1. sünük vardır. Sekizinde ilik yokdur, boşdur.
2. Tamarlar kanlar haram-durur. Eger bir lokma harām yemiş

3. olsa Resül hazret-i 'aleyhi's-selām buyurmuşdur:

4. ⁷²³

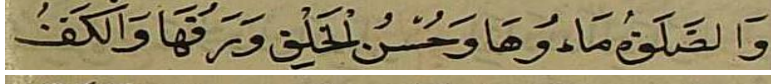
5. Anuñıçun teninde harām olsa halvet dürüst olmaz.

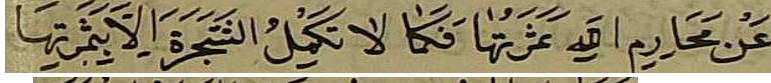
6.

7.

8.

9.

10.

11.

12. ⁷²⁴ İslām

⁷²² Ālim dedi ki: Halvet, bütün düşüncelerden uzaklaşıp ancak Allah'ın zikri ile meşgul olmaktır. Denildi ki: Halvet, nefsin siyaseti, ruhun ise riayetidir. Halvet, kalbin nefsanî düşüncelerden ve dünyevî hatıralardan boşaltılmasıdır. Hakîm dedi ki: Halvet, zikirle ünsiyet, fikirle meşguliyyettir.

⁷²³ "Kim haram lokma yerse Allah Teala ona kırık gün nazar etmez."

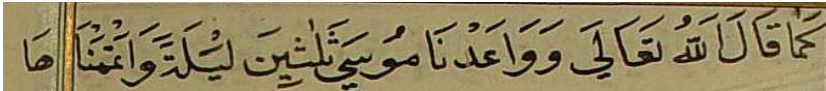
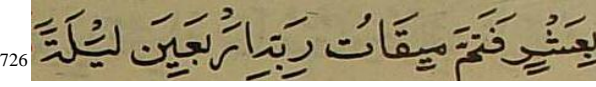
⁷²⁴ Nebi(sav): "İslam'ın misali meyveli ağaca benzer. Namaz onun kökleridir. Zekât gövdesidir. Dalları güzel ahlaktır. " buyurdu.(Deylemî, El-Firdevs, IV, 145.) Nebi(sav) dedi: İslam'ın misali,

13. dīni teklif dırahtı-durur. Köki ihlāş-durur, miyvesi
14. ħarāmdan şaķınmaķ-durur, budakları namāz-durur, yaprakları
15. şavm-durur, görklü ħūlanmaķ şuyıdır. Ĥaram yise

116(a)

1. yalan söylese zılm kılsa ĩmān nūrı ve berekātı
2. zāyī⁷²⁵ olur. Biņ biņ tā⁷²⁵ at ve kulluķ kılsaņ
3. kabūl olmaz. Müflissin ħalvet nite kabūl olsun?
4. Anuņçun kim farıza terk kılduņ. Amma şartı ol-durur
5. lām otuzdur, vav altıdır, he beşdür, cümle kırk bir olur.
6. Kırkı kırk gün şartıdır. Biri bir Allāha işāretdür. Ya⁷²⁵ nī
7. cümle-i gönjülden çıkarğıl. Bir Allāhı sevgil.
8. Murāduņı andan dilegil. Ola ki maķşūduņa erişesin.
9. Veķīle edeb ol-durur gerek kim ħalvet erenleri
10. tāķ olsalar, ya⁷²⁵ nī ya üç ya beş ya yedi olsalar,
11. elbette tāķ gerek. Daĥı bir işāret namāz içinde
12. ħalvet-i secde-dürür.⁷²⁵ Farızası
13. vācibi birle kırk rek⁷²⁵ atdur. Birine işāret
14. ħalvete Mūsāya şavmçun otuz gün fermān
15. geldi. Sonra on gün daĥı geldi. Kırk gün oldu.

116(b)

1.
2. ⁷²⁶ Kāle'ş-şeyhu

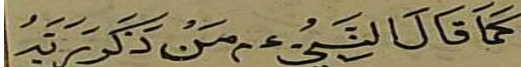
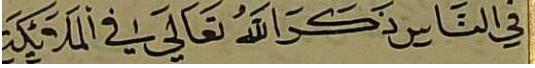
köklü bir ağaca benzer. İman onun köküdür. Zekât onun dallarıdır. Oruç damarlarıdır. Namaz suyudur. Güzel ahlak yapraklarıdır. Allah'ın haramlarından el çekmek meyveleridir. Nasıl ki ağaç meyvsesiz tamam olmazsa, İslam da ancak haramları terk etmek ile tamam olur. (Deylemî, El-Firdevs, IV, 145.)

⁷²⁵ "Allah'a secde et ve (yalnızca O'na) yaklaş. (Alâk, 19)

⁷²⁶ "Rabbinin tayin ettiği vakit kırk geceyi buldu.(A'raf, 142)

3. ڤaddesallāhu rūḫa, Şeyḫ Cüneyd raḫmetullahi bir bölük
4. erenler geldi. Eyitdiler: Yā şeyḫ bize ḫalvet ve riyāzet
5. gerek. Şeyḫ Cüneyd buları ḫalvete koydı. Telḫīn
6. ve ta'īm kıldı. Allāh zikrine meşgūl oldılar. Bir nice
7. geçdülden şonra Cüneyd girdi. Göñlüñüzde ne vardur?
8. Eyitdiler: Oğul kız kayğusu vardur. Şeyḫ eyitdi:
9. Göñül arı gerekdür. Göñlüñüzden oğulu
10. kızı çıkaruñ, dedı. Eyitdiler: Ƙabūl kılduğ. Cüneyd
11. çığdı, gitdi. Birkaç günden şonra yine girdi,
12. şordı. Göñlüñüzde ne vardur, dedı. Eyitdiler
13. Ʀamu ƙorğusu. Eyitdi: Göñülden çıkaruñ, dedı.
14. Cüneyd çığdı, gitdi. Birkaç günden şonra yine girdi.
15. Eyitdi: Göñlüñüzde ne vardur? Eyitdiler: Uçmak ümīzi

117(a)

1. vardur, dediler. Anı dağı göñlüñüzden çıkaruñ.
2. Eyitdiler: Ƙıkarduđ. Şeyḫ birkaç günden şonra
3. yine girdi. Göñlüñüzde ne vardur, dedı. Eyitdiler:
4. Şükr-i te'ālānuñ maḫabbeti vardur, dediler. Andan gayrı
5. nesne ƙalmadı, dediler. Şeyḫ eyitdi: Göñlüñüz şimdi
6. arınmış. Girü Allāhdan gayrı nesne endīşe ƙılmañ,
7. Ḥađ te'ālānuñ zikirini kendü özüñe iş ƙıluñ,
8. Allāh zikiri birle ḫazz-ı şeytānīyi göyündirüñ. Sen Ḥađđı yād ƙıl
9. Ḥađ seni yād ƙılsun.
10. ⁷²⁷ Ḥāzır
11. olup evđat-ı şerīfeleri fevt eylemeñ. Riyāzet
12. ve 'ibadet birle meşgūl oluñ. Ḥađđate lāyık
13. oluñ. Resūl ḫazreti 'aleyhi's-selām ḫālet-i şābādayıken mübārek
14. göğsüni ve mübārek yüregiñi yārdılar. Ḥazz-ı şeytānīyi

⁷²⁷ Nebi(sav) dedi ki: " Rabbini insanlar içinde anan kimseyi, Allah da melekler arasında anar. (Buharî, Tevhid, 15, 43. vd.)

15. çıkardılar. Yüregini yudılar, arıtdılar. Kâle'ş-şeyhu

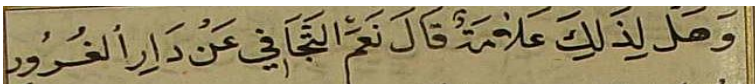
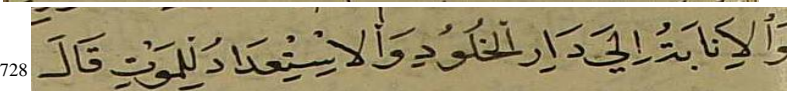
117(b)

1. kâdδεςallāhu, zākir kul Allāhı zikir etse ma'rifet lāmı,
2. mülk lāmı, aşıl lāmı, ve dağı elif nefis ve hāyı işāret
3. birle bunları tefekkür kırup Allāhuñ 'azametini ve kendinüñ
4. hıçligini fikr huzūr-u qalbile dilün zikre meşgöl
5. olup zikrün maḥreclerini yerlü yerince tağyir etmedin
6. yerlü yerinde yād etmek birle Hāq ta'ālayı zikir kılsañ
7. zikir nūrı birle qalbün münevver olur. Nite kim
8. Şeyḫ Cüneyd ol ḫalvet erenleri kırk gün ḫalvet
9. kılduqlarından sonra her birinüz sirāc-ı ümmet olduñuz
10. destür verdi. Qal eş-şeyḫ kâdδεςallāhu sırrahu bu tarık
11. fikir birle zikir kılsañ ḫazz-ı şeytānī göyünür.
12. Zikrün ḫarāreti yürek yağını sızırur, eridür. Ḥazz-ı şeytāniden
13. nesne qalmaz. Ḥazz-ı raḥmānī urınur. Nūr-ı qalbde berk urur.

14.

15.

118(a)

1.
2. 728 Kāle
3. 'Ali rażıallāhu 'anh dürüst üstād birle ḫazret-i
4. risāletden 'aleyhi's-selām rivāyet kırup. Qankı kişi kim qaygulu olsa
5. qorqar olsa yā zālīm zūlmi birle giriftār olsa
6. yā bir ḫācet-[i] mühimmi olsa gusul ve ṭahāret kırup

⁷²⁸ Resulullah(sav): "Nur bir müminin kalbine girince inşirah olur ve ferahlar." dedi. "Ya Resulullah! Bunun bir alameti var mıdır?" dediler. "Evet , o kimse gurur yurdundan(dünyadan) uzaklaşır, sonsuzluk yurduna yaklaşır ve ölüm için hazırlanır." buyurdular.

7. bu mühr-i nübüvveti eline alup şefi' getürüp dilegin dilese
8. icâbet⁷²⁹ ola. Eger aç olsa ya şuşamış olsa
9. def' ola. Şartı oldur kim āzīne ve āzīne ertesi
10. ve yek şenbih bu üç günü oruç duta. Düşenbih
11. günü arı ğusl ve tahāret kıilup dört rek'ât
12. namaz kıla. Her rek'âtında bir kez fātiha ve yedi kez

13. bu āyeti oқыya:

وَعِنْدَ مَفَاتِحِ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا

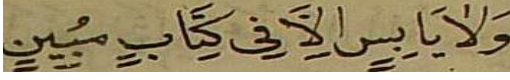

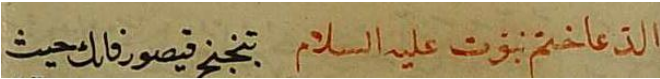

14.

الْأَهُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا سُقِطَ مِنْ نَفَقَةٍ

15.

الْأَيْعَلُّهَا وَلَا جُنْدٍ فِي ظِلْمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ

118(b)

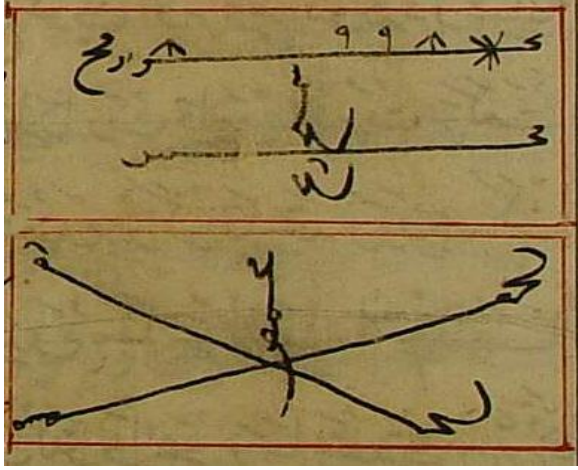
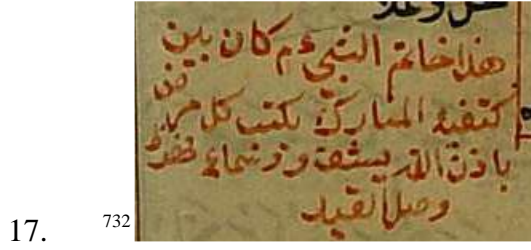
1. ⁷³⁰ Selam vere. Şonra
2. bu mühr-i nübüvveti eline alup kıbleye karşı turup
3. yedi kez Peyğamber hāzret-i 'aleyhi's-selām şalavāt getüre.
4. Hācetin dileye. Hāq sübhāne ve te'ālā hācetin kabül kıla.
5. Kāmu güç işleri āsān ola. Kānkı evde kim bu mühr-i
6. nübüvvet ola, ol evde berekātlar ola, od yaqmaya,
7. eyü yavuzdan emānda ola, ol rızkı ğen ola, ğöñli
8. tar olmaya, halk içinde sözi maqbül ola.
9.
10. ⁷³¹ Hāq te'ālā
11. eydür: Her kim senüñ yağrındağı
12. mühr-i nübüvveti yazup Ramazān
13. ayınuñ nışf ğecesi anuñ
14. şuyı birle iftār ederse

⁷²⁹ Metinde acâbat şeklinde yazılmıştır.

⁷³⁰ "Gaybın anahtarları Allah'ın yanındadır; onları O'ndan başkası bilmez. O, karada ve denizde ne varsa bilir; O'nun ilmi dışında bir yaprak bile düşmez. O yerin karanlıkları içindeki tek bir taneyi dahi bilir. Yaş ve kuru ne varsa hepsi apaçık bir kitaptadır." (En'am, 59)

⁷³¹ Bunu resmet, Hak Teala nerede dilersen senin için yardım eder.

15. ben ol ula cān acığını
16. gōstermeyin, deği. Hağ te'ālā

119(a)

1. Kim ki bir vilāyetden bir vilāyete mal ve ni'met birle varur olsa
2. ya bezirgānlık eťse ya bir kimesnede mal emānet
3. osa ya gemiye girse bu arfleri yazup
4. rahtı kumaşı ya malı içinde osa Hağ te'ālānuđ
5. emānı içinde ola, amu dűrlű belālardan Őaklaya,
6. uğrı almaya, oda yanmaya, Şuya ęarę olmaya. Ol

7. arflerűn Őekilleri bunlardur:

8.

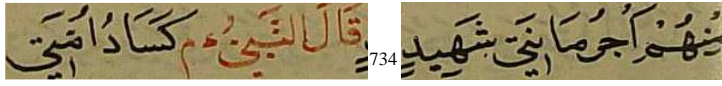
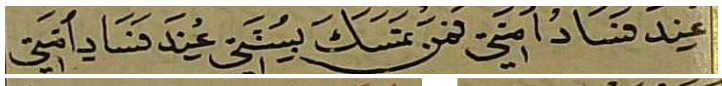

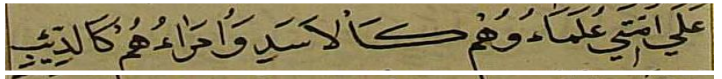
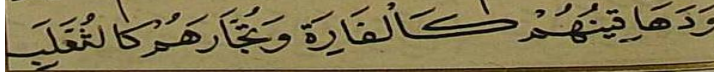
9.

10.

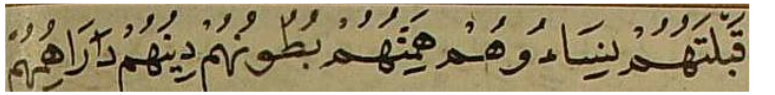

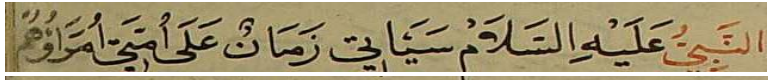
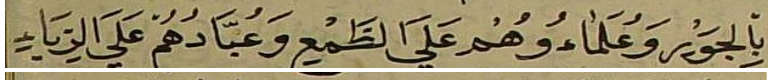
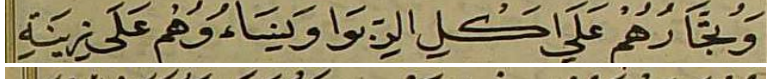
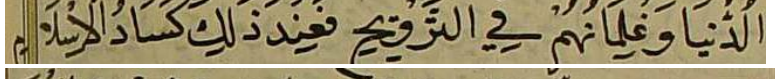
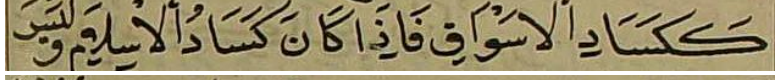
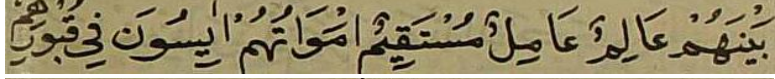
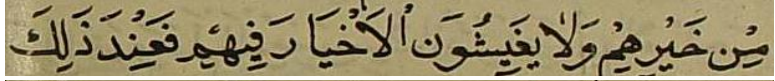
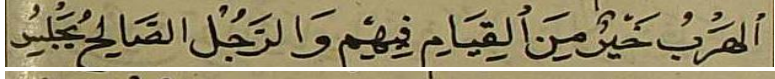
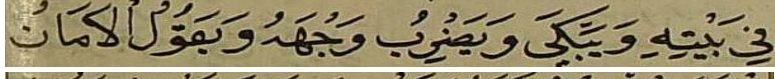

⁷³² Bu Hatemű'n-Nebi(as), műbarek omuzları arasında idi. Her hastalıęa yazılsa bi-iznillah Őifa bulur.

⁷³³ Allah'ım bu Őeklin hűrmetine muhafaza et ve sakla.

11.
12.
13.
14.
15.

119(b)

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.

⁷³⁴ Nebi(sav) şöyle buyurdu: "Mü'min dünyada gariptir. Ahir zamanda ona uygun dost yoktur. Ancak dünyanın uzak yerlerinde vardır. Onlardan bir adam için yüz şehit sevabı vardır."

⁷³⁵ Nebi dedi ki: "Ümmetimin fesadı kesadındadır (sayıca çok olsa da keyfiyetçe düşük olmasındandır). Ümmetimin fesat zamanı kim benim bir sünnetime sarılırsa ona yüz (şehit) sevabı vardır. (Munzirî, Et-Terğib ve't-Terhîb, I, 41.)

⁷³⁶ Resulullah(sav) dedi ki: "Bir zaman gelecek, ümmetin uleması aslan gibi, ümerası kurt gibi, mal sahipleri fare gibi, tüccarları tilki gibi olacak. Onların kibleleri kadınları, himmetleri mideleri, dinleri de dirhemleri olacaktır. O zamanda yaşamayanlara ne mutlu"

13. لا يَحْتَمِلُ قَلْبِي وَيَقُولُ يَا رَبِّ مُحَمَّدٌ بَيْنَ أَطْبَاقِ
 14. السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَأُمَّةٌ مُحَمَّدٌ يَعْمَلُونَ عَمَلِ الْكُفَّارِ
 15. ⁷³⁷ وَلَا يَنْهَوْنَ عَنْهُ ذَلِكَ أَقْتَرَابِ السَّاعَةِ عَلَيْهِمْ

120(a)

1. قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَا رَبِّ وَرَبِّ كُلِّ شَيْءٍ فَرِيحٌ عَلَى
 2. ⁷³⁸ أُمَّتِي يَوْمَ ذَلِكَ الزَّمَانِ Kāle's-şeyhu qaddesallāhu ḥalvet
 3. iki-dürür. Biri şeri'atî ve biri tarîkatî. Şeri'atî
 4. tamâm olmayınca tarîkâta qadem urşa olmaz. Nitekim Sühel bin

5. 'Abdullah'it-tusterî eyitdi: **الْأَوَّلُ مَا يَأْتِي مِنَ رَبِّ الْبُتْدِيِّ**
 6. التَّوْبَةُ وَهِيَ الشَّدَامَةُ وَالْإِنْفِلَاعُ وَالتَّحْوُلُ مِنَ الْحَرَكَاتِ
 7. الْمَذْمُومَةِ إِلَى الْحَرَكَاتِ الْحَمُودَةِ وَلَا يَصِيرُ لَهُ التَّوْبَةُ
 8. حَتَّى يَلْزِمَ نَفْسَهُ الصَّمْتَ وَلَا يَصِيرُ لَهُ الصَّمْتُ حَتَّى
 9. يَلْزِمَ الْخَلْوَةَ وَلَا يَصِيرُ الْخَلْوَتَ إِلَّا بِأَكْلِ الْجَلَالِ
 10. وَلَا يَصِيرُ أَكْلُ الْجَلَالِ إِلَّا بِأَدَاءِ حَقِّ اللَّهِ تَعَالَى
 11. وَلَا يَصِيرُ آدَاءُ اللَّهِ تَعَالَى إِلَّا بِحِفْظِ الْجَوَارِحِ وَلَا يَصِيرُ
 12. ⁷³⁹ شَيْءٌ مِمَّا ذَكَرْنَا حَتَّى يَسْتَعِينَ بِاللَّهِ عَلَى ذَلِكَ كُلِّهِ

⁷³⁷ Hz. Peygamber (sav) dedi ki: "Bir zaman gelecek, ümmetimin emirleri eziyet edenler, uleması tama edenler, âbidleri riyakarlar, tüccarları faiz yiyenler, kadınları, dünya ziynetine düşkünler, çocukları eğlencede olacaklardır. Bu zamanda İslam, çarşıların fakirleşmesi gibi fakirleşecektir. Onların arasında ilmi ile amil, müstakim bir âlim bulunmayacak. Onların ölüleri, kabirlerinde hayırlarından ümitsiz olacak. Hayırlılar onların içinde yaşayamayacaklardır. O zamanda kaçmak, karşı çıkmaktan hayırlıdır. Salihler ise evlerinde oturup ağlayıp, yüzüne vurarak "Ah ölüm neredesin? Allah'ım! Kalbimin tahammül edemeyeceği gördüğüm bu şeylerden ve işlerden beni muhafaza et!" diye feryat ederler. Yine: "Ey Muhammed'in Rabbi! Sema ve yer arasında Muhammed (sav) ümmeti kâfirlerin işlerini yapıyorlar. Onlar bundan vazgeçmiyorlar. Kıyamet onların üzerine yaklaştı." derler.

⁷³⁸ Nebi(sav): "Ey Rabbim! Ey her şeyin Rabbi! Ümmetimi bu zamandan selamete çıkar." diye yakardı.

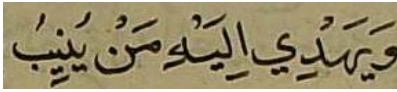

13. Her kim bu zikir olanlarla ‘amel etti, kırk maḳām
14. içinde mücāhede kıldı, ḥalvet maḳāmına erdi. İmdi
15. ḥalvet kılmak gerek. Ḥalvet kılmak dürüst kırk gün

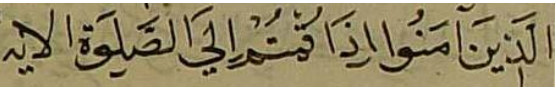
120(b)

1. edigine kırk maḳāma işāret-dürür. Vallāhu'l-muvāffıku ve'l-mu‘yīn.
2. Kāle'ş-şeyhu ḳaddesallāhu rūha şeri‘atı tamām kılmayınca
3. ḥalvete girmek revādur ve lakin şartları vardır.
4. Evvel kendü özini İbrāhīm ‘aleyhi's-selāma beḳzetmek
5. gerek. İkinci veliler cümlesinden olmağa himmet

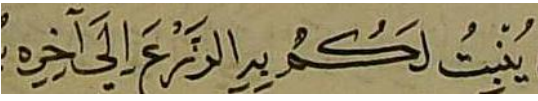
6. dutmak gerek.⁷⁴⁰ dēyü buyurduğu rahmetden

7. ümīz dutmak gerek.

8.   ⁷⁴¹

9. ⁷⁴² Bu āyet içinde

10. beş tahārete işāret var. Ve daḳı sūre-yi naḳlda, on

11. birinci āyetde.⁷⁴³ Bu āyetde

12. günlere işāret var. Ve daḳı şeyḫ gerekdür kim her kişiyeye

13. mücāhede ne yüzden ne şüretten olur bilmek gerek.

14. ⁷⁴⁴ Ve bu āyetde gusle işāret var.

⁷³⁹ Evvela mübtedīye tevbe emredilir. Bu pişman olmak ve dönmeştir. Yani kötölenen ahlaktan, övölen ahlaka tahavvöl etmeştir. Nefsini susturmadıktan sonra tövbe sahih olmaz. Susmak ise halvet olmadan olmaz. Halvet ancak helal yemekle olur. Helal yemek de ancak Allah'ın hakkını eda etmekle olur. Allah'ın hakkını eda da ancak azaları haramdan korumakla mümkün olur. Bu zikrettiklerimizden hiçbirini Allah'ın yardımı olmadan gerçekleştirmez.

⁷⁴⁰ "Sonra Rabbi onu seçkin kıldı, tevbesini kabul etti ve doğru yola yöneltti." (Ta-Ha, 122)

⁷⁴¹ "Allah dilediğini kendisine (peygamber) seçer ve kendisine yöneleni de doğru yola iletir." (Şūrâ, 13)

⁷⁴² "Ey iman edenler! Namaz kılmaya kalktığınız zaman yüzlerinizi, dirseklerinize kadar ellerinizi yıkayın; başlarınızı meshedip topuklara kadar ayaklarınızı da (yıkayın!)" (Mâide, 6)

⁷⁴³ "Allah o su sayesinde sizin için ekinler, zeytinlikler, hurmalıklar, üzüm bağları ve çeşit çeşit meyveler yetiştirir." (Nahl, 11)

⁷⁴⁴ "Eğer cünüp oldunuz ise boy abdesti alın." (Mâide, 6)

15. Şeyhe irâdet-i küllî vermek gerek. Īmān-ı kümmel

121(a)

1. hâşıl olmağıcun. Kāle'ş-şeyhu kaddesallāhu rūha, şeyh
2. kāmīl ve mükemmel olmağa ulular yigirmi şart gerekdür,
3. demişler. Şart-ı evvel oldur kim şeyh olanuñ
4. i'tikādı gökçek gerek, pāk gerek. İkinci
5. şart şeyh umur-ı şeri'atı bilmek gerek, sünnī gerek.
6. Ve 'ilm-i bātından fenā olmağ gerek. Tā kim mürīdün
7. müşkülünü hal kıla. Üçünci şart oldur kim şeyh
8. 'aқıl gerekdür. Tā kim me'āş-ı 'aқlıla mürīde terbiyyet
9. tedbīrini her mertebe diye, aқlada. Dördünci oldur kim
10. şeyh sağı gerek tā kim mürīdün hāceti bite eksügi
11. kalmaya, tā'atında cüst ola. Beşinci şart oldur kim
12. bahādur gerek. Her kişi anı alıla başmaya. Hasūdun
13. fitnessi birle degme sözi kulağına koyup mürīdi red etmeye.
14. Mürīdden yüzünü döndürmeye. Altıncı şart oldur kim
15. şeyh vera' ehli ve perhīzkār ola. Umur-ı şera'

121(b)

1. muhalif nesneye meyl etmeye. Tā kim mürīdün itimādı
2. ve itikādı gitmeye. Yedinci şart oldur kim şeyhün
3. himmeti 'ālī gerek ve dünyā ni'meti katında hīç gerek.
4. Mürīdün malına meyl etmemek gerek. Ni'meti Haқ yolına
5. işār eylemek gerek. Mürīdün terbiyyetine harīş olmağ gerek.
6. Sekizinci şart oldur kim şeyh şefkatlü gerek
7. ve merhametlü gerekdür. Her söz kim mürīdine söyler
8. yumuşaқlık birle söyleye. Miқdārı kadar yük yüklede.
9. Kabz ederse başta getüre. Baş içinde zabta yetüre.
10. Mürīdün aḥvālını nice alursa bile her işde aña meded erişdüre.
11. Toқuzuncu şart oldur kim şeyh yük getirici

12. ola. Tağ gibi ola. Degme yil yaprağını depretmeye.
13. Sehele nesneyile mürîde kaçıyup kendüden ürkütmeye.
14. Onuncu şart oldur kim şeyh mürîdün gâh gâh
15. ‘aybın görse suçını cevr etmedin ‘afv ede. Lütfıla

122(a)

1. naşihatlar ede. Qâbil olmazsa sonra zecr ede. Ola kim
2. ‘aybı gide. On birinci şart oldur kim şeyh
3. hulklu ola. Maḥabbeti mürîdün gönlünde ve cânında
4. yer ede. Mürîdi bîhûde hareket edüp ürkütmeye. On
5. ikinci şart oldur kim şeyh işâr ehli ola.
6. Kendü hazzından geçüp yâr işini bitüre. On
7. üçüncü şart oldur kim şeyh kerem ehli ola. Kerâmet
8. bahş keremler ede. Tâ kim mürîd andan murâdın bula.
9. On dördüncü şart oldur kim şeyh tevekkül ehli
10. gerek. Eger mürîdi ne kadar çok olursa rızkıçün
11. gam yemeye. Bunlar nice besleyem demeye. On beşinci şart ehl-i
12. teslîm ola. Her işi Allâh rızâsından bile. Her kim katına
13. gelse eksük gitmeye. Münker olanlara nefrin eylemeye.
14. Mürîdün azından ve çoğundan gam ve şādî etmeye. On
15. altıncı şart oldur kim şeyh rıza ehli ola. Allâhdan

122(b)

1. her nekim gelse râzî olsa ezel hükminde ne yazıldısa
2. anuñla ‘amel ede. On yedinci şart oldur kim
3. qâbil olmayandan melûl olmaya. İrşâd benden kıl ü kâl
4. benden qabûl ve hidâyet ve ‘inâyet şükürin diye. On
5. sekizinci şart şeyh vaqâr ehli hürmetlü ola. ‘Ayyâr ola.
6. Tarîkında kıl yara tâ kim mürîd şeyhine bakup küstâh
7. olmaya. On toközuncü şart mürîdün terbiyyetinde ivmeye,
8. ta‘cîl etmeye, tedricile terbiyyet ede. ‘Acele edüp işi

9. mu‘atthal etmeye. Yigirminci şart oldur kim şeyh sābit-
10. kadem ola. Mürīdün terbiyyetinde kaşdı muhkem ola.
11. Mehīb ola. Şıfat-ı mürīd, mürīde dağı yigirmi şart gerekdür.
12. Tā kim şeyh cemālinden aña Haq cemāli müşāhedesi
13. hāşıl ola. Şart-ı evvel oldur kim mürīde evvel
14. tevbe gerek. Tevbe bu işün bünyādıdır. Bünyād olmayınca binā
15. muhkem olmaz. Her maqāmuñ sālike tevbesi vardur.

123(a)

1. Tā milki koyup mālike erişince biri çāh ve biri cahdur.
2. Birine nisbet, biri günāhdur. İkinci şart mürīdün
3. dāi‘ma zühd ve şalāh ola. Tā ki varlık
4. belāsından felāh bula. Māl ve mansıbyı terk eğe. Şeyhine
5. ahd berk eğe. Libāsıla loqma iqtışār eğe. Amma halvet
6. ehline sekiz şart gerekdür, demişler: beyt, devām
7. halvet, zikir u vudū, şavm u sükū, t çü nefy rabt, diger
8. itirāz nā kerden. Geldün mürīd hāline. Üçünci şart
9. oldur kim her nesne kim aña hicābdur terk eđe.
10. Masivaullah fikrini göñülde gidere. Tecrīd
11. tefrīd ola. Vesīle-i maṭlāb-ı şeyh ola. Dördüncü şart oldur,
12. mürīdün itikādı ehl-i sünnet itikādında ola. Bid‘ati
13. sevmeye. Beşinci şart oldur kim mürīd muttakī ola. Ehl-i
14. perhīz ola. Līkin hādden vesveseden ihtirāz
15. eğe. Libās pāk ola. Ne kim işlerse ‘azmile işlese

123(b)

1. ruşsatı terk eğe. Altıncı şart oldur kim şeyhinden
2. her hāl olurısa şabr eğe. Şeyh zehir verürse dağı
3. nūş eđe. Yarasına tã‘at tuzunı eküp emir nehyün
4. yükini götüre. Yedinci şart oldur kim nefesine murād
5. vermeye. Nefsile dāyim işi cihād ola. Tã‘at kuvvet

6. olıcak kadar gıdā vere. Ziyāde vermeye. Sekizinci şart oldur
7. mürīd gerekdür kim bahādur ola. Nefsinüñ ağızına
8. uyan ura. Muḥalefet eḍe. Toḗuzuncu şart oldur kim
9. nefy-i işbāt üzerine dā`īm ola. Cānın başına ve dünyā
10. sına ḗalmaya. Onuncu şart oldur kim mürīd fütüvvet ehli
11. ola. Üzerinde kimsenüñ ḗaḗkı olmaya. On birinci şart
12. oldur kim toḗrı ola. ḗavlinde şiddīḗ ola. On
13. ikinci şart oldur kim ol kadar `ilmi ola kim farzı vācibi
14. ve sünneti bile. Şeri`a muḗalif iş işlemeye. Bir nesne kim
15. menfa`atsüz ola, aḗa dürüşmeye. On üçüncü şart oldur

124(a)

1. gece gündüz işi niyāz ola. ḗazrete nāz eḗmeye. `Aşıkun
2. işi niyāzdur, nāz nāzenīnlere yāraşur. Zīrā ḗul
3. sevgülü olsa ḗalab ḗuzūrında dilegi dilemedin ḗabül
4. olur. On dördüncü şart oldur kim mürīd `ayār ola.
5. Ne ḗareketden ne şādır olur gey fark eḗe.
6. Eyüden yavuzı bile `Ināyeti ḗakdan bile. On beşinci
7. şart melāmet gözleye. Muḗallidler gibi `ādet gözlemeye.
8. `Ar `ırzuñ sarāyını yıḗa. Şeri` yolından ḗıḗmaya. Ma`nīde
9. sırrı ve şūreti bir ola. Sīreti ḗalender ola. Nām u
10. neḗḗ medḗ ü dem red ü ḗabül ḗatında bir ola. Melül olmaya.
11. ḗalkıla şulḗ nefsile cengde ola. Ögmek sögmek ḗatında
12. bir ola. On altıncı şart `akl-ı selīm ola. Tā işi müstaḗīm
13. ola. Her mühimmüñ zabḗın `aḗlıla bile. Fark eḗe on
14. yēdinci şart mürīd gerekdür, işi edeb ola. Yā şeyḗ
15. elinden ḗil`ate lāyık ola. Zīrā edeb ḗayā ḗaḗkun

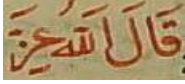
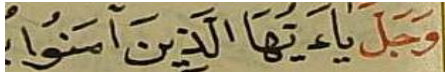
124(b)

1. nūrıdır. On sekizininci şart oldur kim kibiri
2. `ucbı olmaya. ḗulḗı ḗoş ola. İş meskenet, hizmet

3. ola. Cemi'î şağire ve kebire bakışı bir ola. Şeyhün
4. cehd e'de. Gönline gire. Ol gönülünden maşşüdü
5. nedür anı göre. Anuñla ma'büdın anılaya. On toközuncu
6. şart mürüdün dāyim işi teslīm ola. Kendü tavrını
7. şeyh tavrına göre bilülenmeye. Şeyhe muṭī' ola. Şol
8. ğassāl önünde meyyit gibi ola. Yigirminci şart oldur
9. tā'ati hāsıl edüp işini haqqa ışmarlaya. Cemī' umurını
10. iş issine ışmarlaya. Çün mürīd bu şıfatla muttaşif ola.
11. Şeyh elinden tīz berhurdār ola. Kāle'ş-şeyhu şeyh
12. mürīdini bakmaq şınamak gerek. Mürīde abdest mi gerek
13. ya ğusül mi gerek, eger ğusül vācib oldısa
14. ğusül buyurmak gerek. Qalbinde ğubb-ı dünyā ornamış
15. olsa hem ğusl kılmak farızadur. Sebu'yyet, behīmet

125(a)

1. şeytāniyyet bu üç şıfat dünyā sevmekden hāsıl
2. olur. ādemīde dört şıfat vardur: [ru]būbiyyet,
3. vekīl melikiyyet ve sebu'yyet ve behīmet ve şeytāniyyet.
4. Bu şıfatların 'alāmeti vardur şeyh olan anı anılayup
5. bilmek gerek. Melikiyyet haşıyyeti, 'ibādet seb'uiyyet
6. haşıyyeti, yırtmaq, vurmaq, sögmek, cefā, behīmet haşıyyeti,
7. yemek, içmek, uyumak, fāri(ğ) olmak. Şeytāniyyet
8. haşıyyeti oldur: telbīs, ğammāzlıq, ğased, kibr ü kin
9. ve 'adāvet ve buğz ve's-sa'ādet fi'r-rububiyyete.
10. ⁷⁴⁵ Bu āyetün ibāreti var ve
11. ve işāreti var ve letāifi var haqāyıkı var. Qur'an
12. dört vech üzere nāzil olmışdur: emīrdür, nehydür
13. va'addür, va'iddür. Mürīd kankı menzilde olsa şeyh
14. ol maqāmdağı tefsīri ve te'vīli demek gerek.

⁷⁴⁵ Allah Azze ve Celle: "Ey iman edenler" diye buyurmuştur.

15. İbâreti kulağ, naşîbi edeb, ta'zîm birle işitmek

125(b)

1. gerek. İşâreti 'aқıl, naşîbi işâret tâ kime ne fermân
2. geldiye degürmek gerek. Leţâif-i müşâhede,
3. naşîb-i müşâhede birle laţîfün lütfında ne vardur anlayup
4. şükranê getürmek gerek. Hâkâyıkı istislâm naşîbi
5. ne fermân buyurdıysa ciddi cehd edüp buyruğ üzere

6. 'amel kılmak gerek.⁷⁴⁶

قَالَ النَّبِيُّ ﷺ حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ

7.⁷⁴⁷

إِبْرَاهِيمُ ﷺ هَرَّجِيْدٌ لَبِيْدٌ لَسْتُ خَلْدِي لَسْتُ

8. inâbet şuyı birle gusül kılmak gerek. Hevâdan
9. kaţı'at-ı küllî etmek gerek. Tâ ikrâr-ı küllî birle müşâhede-i
10. küllî hâşıl ola. İnsânun sa'âdeti rubûbiyyet içindedür.

11.

قَالَ النَّبِيُّ ﷺ تَخَلَّقُوا بِأَخْلَاقِي اللَّهُ تَعَالَى كَمَا قَالَ

12.

تَعَالَى لِيَأْوِدَ يَأْدَاؤُكُمْ تَخَلَّقُوا بِأَخْلَاقِي تَفْرَمَعُمُ الْفَائِزُ

13.⁷⁴⁸

وَقَدْ مَسَّنِي أَنْدُ

- Ve kîle melekiyyet içinde tâ'at ve 'ibâdet
14. ve tesbîh ve tahlîl ve temcîd ve temhîd ve tekbîr ve namâz ve rûze
  15. sa'âdeti var. Melâ'ikei Hâk te'âlâ nurdan yaradupdurur.

126(a)

1. Her kim ki melekiyyeti kavî olsa nur ve 'ibâdet ve tâ'at
2. zâhir olur. Şeyh olan buña abdest ve tahâret

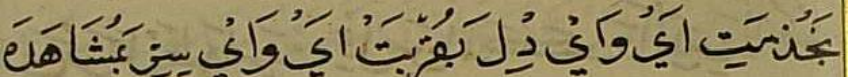
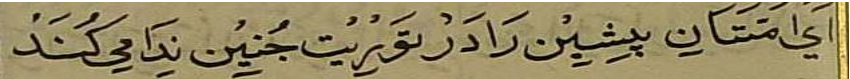
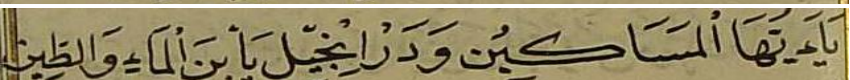
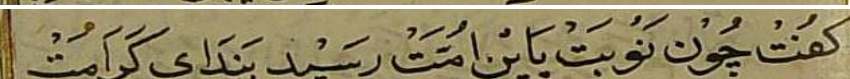
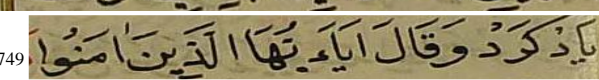
3. buyura.

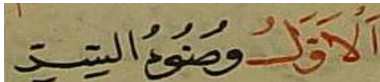
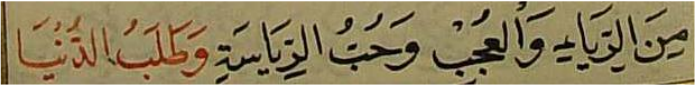
وَقَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِي تَفْسِيرِ الْعَتَابِيِّ يَا

⁷⁴⁶ Nebi(sav): "Dünya sevgisi her hatanın başıdır." buyurmuştur.

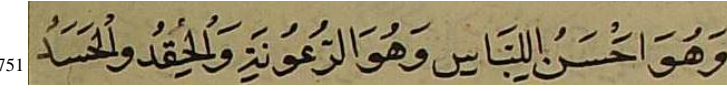
⁷⁴⁷ İbrahim: "Gönlünü neye bağladın ise senin mabudun odur." demiştir.

⁷⁴⁸ Nebi (sav): "Allah'ın ahlâkı ile ahlâkılanın." demiştir. Allah Teala Davud'a (as): "Ya Davud benim ahlâkım ile ahlâklan ki kurtulanlarla beraber kurtulasın." buyurmuştur

4.
5.
6.
7.
8.
9.
10. Kāle'ş-şeyhu
11. qaddesallāhu rūha, yā nidā-durur cāna, ey nidādūr sırra,
12. hā tenbīh-dürür göñüle, ellezīne taḥşīş-dürür fu'āda,
13. āmenū kelime-i mehcürdur nefse, tene izā kıntum

14. fermān-durur. Bu beş nesne
15.

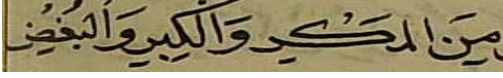
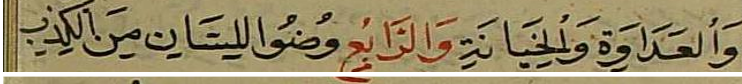
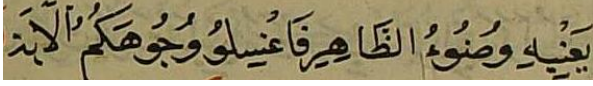
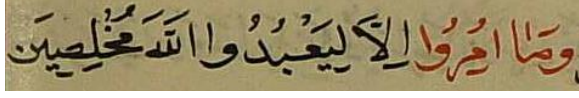
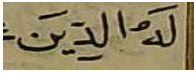
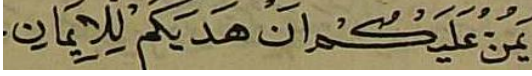
126(b)

1. Ey işāretdür
2. cāna ya'nī ey cān ṭahāret kıl.
3.
4. 751

⁷⁴⁹ Tefsir-i Attabi'de Hz. Ali'nin şöyle deđi nakledilmiştir: Yan nefş nidasıdır. Ey kalp nidasıdır. Ha sır nidasıdır. Ellezine işāretdür. Amenu beşārettir. Yani: Ya, ey ten hizmete gel. Eyyu, ey gönül kurbete gel, hā ey sır müşāhedeye gel. Ellezine: Ey şereflî ümmet senin için Tevrat'ta: Ey sakın olanlaré İncil'de: Ey su ve çamur oğulları denilmiştir. Amenu: "Ey ümmetim" nidasına muhatap olma ikramı ise Kuran- Kerimdedir ki "Ey iman edenler!" buyurmuştur.

⁷⁵⁰ Birincisi: Sır riyadan, uc'dan, riyaset sevgisinden, dünya talebi ile ona hırsla sarılmaktan ve insanlar yanında mevki makam sahibi olmak arzusundan yıkamaktır.

⁷⁵¹ İkincisi: Ruhu cehaletten, ağyara bakmaktan şeytanın vesvesesinden, benlik, kin ve hasetten yıkamaktır.

5. ⁷⁵² tenbîh-dürür gönle ya'ni
6. ey gönül tahâret kııl.
7.
8.
9. ya'nî
10. sır tahâret kııl. Kaçan sırdan riyâ yusa ihlâş nûrı
11. zâhir olur.
12. ⁷⁵³ 'Ucbı yusa minnet nûrı zâhir olur.
13. ⁷⁵⁴ Hubb-u riyâseti
14. yusa mağfîret nûrı zâhir olur.
15. ⁷⁵⁵ Hubb-ı dünyâyı yusa hubb-ı âhîret zâhir olur.

127(a)

1. ⁷⁵⁶ Hırşı yusa kanâ'at
2. nûrı zâhir olur.
3. ⁷⁵⁷ Ey rûh tahâret kııl. Cehli yusa

⁷⁵² Üçüncüsü: Kalbi yıkamaktır.

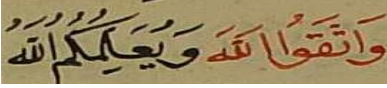

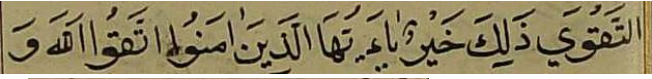
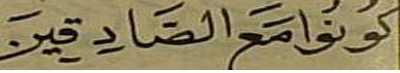
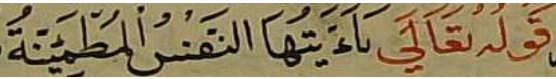
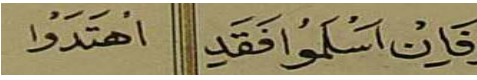
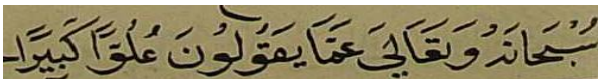
⁷⁵³ "Halbuki onlara ancak, dini yalnız O'na has kılarak ve hanifler olarak Allah'a kulluk etmeleri emrolunmuştu." (Beyine, 5)

⁷⁵⁴ "Sizi imana erdirdiği için asıl Allah size lütufta bulunmuştur. (Hucurat, 17)

⁷⁵⁵ "Rabbinizin başışına ve takvâ sahipleri için hazırlanmış olup genişliği gökler ve yer kadar olan cennete koşun!" (Âl-i İmran, 133)

⁷⁵⁶ "Gerçekten senin için ahiret dünyadan daha hayırlıdır." (Duhâ, 4)

4. ma'rifet nūri zāhir olur.⁷⁵⁸
5. Müşāhedetü'l-agyārı yusa müşāhedetü'l-gaffār nūri
6. zāhir olur.⁷⁵⁹ Ahsen libās yusa
7. takvā libās nūri zāhir olur.
8.
9. ⁷⁶⁰ Mekāyid-i nefsi yusa muṭmeniyet nūri
10. zāhir olur.⁷⁶¹ Ṭaleb-i
11. menzileti yusa hubbullahi nūri zāhir olur.
12. ⁷⁶² Ey göñül ṭahāret mekri
13. yusa selāmetlik nūri olur.
14. Kibiri yusa tevāzu' nūri zāhir olur.
15. ⁷⁶³ Ḥasedi

127(b)

1. yusa şalāḥ nūri zāhir olur.

⁷⁵⁷ "Yeryüzünde yürüyen her canlının rızıkı, yalnızca Allah'ın üzerinedir." (Hud, 6)

⁷⁵⁸ "Allah'tan korkun. Allah size gerekli olanı öğretiyor. Allah her şeyi bilmektedir." (Bakara, 282)

⁷⁵⁹ "Rabbinizden mağfiret dileyin; Çünkü o çok bağışlayıcıdır." (Nuh, 10)

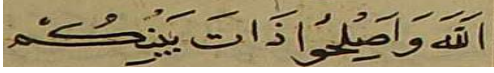

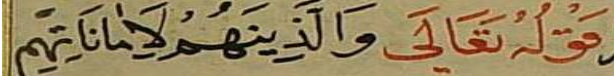

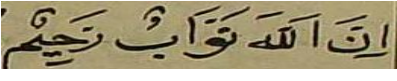
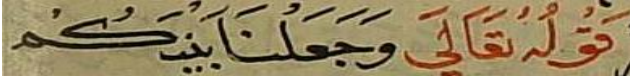
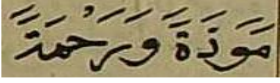
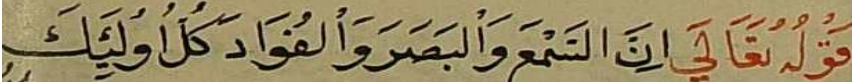
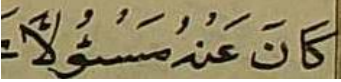

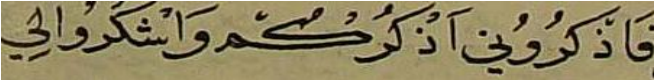

⁷⁶⁰ "Takvâ elbisesi... İşte o daha hayırlıdır." (A'raf, 26) "Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğrularla beraber olun." (Tevbe, 119)

⁷⁶¹ "Ey huzura kavuşmuş insan!" (Fecr, 27)

⁷⁶² "Allah onları sever, onlar da Allah'ı severler." (Mâide, 54)

⁷⁶³ "Allah, her türlü eksiklikten uzaktır. Onların söylediklerinin ötesindedir. Yücedir." (İsrâ, 43)

2. ⁷⁶⁴ Buğzı yusa naşihat
3. nūri zāhir olur. ⁷⁶⁵
4. Hıyāneti yusa emānet nūri zāhir olur ve ta'ahhüd
5. nūri zāhir olur.
6. ⁷⁶⁶ ey lisān tahāret kıl. Kizbi
7. yusa şıdıķ nūri zāhir olur.
8. ⁷⁶⁷ Būhtānı yusa meveddet ve rahmet
9. nūri zāhir olur.
10. ⁷⁶⁸ Lağvı yusa va'z nūri zāhir olur.
11.
12. ⁷⁶⁹ Tecesüsi yusa tazarru' nūri zāhir olur.
13. ⁷⁷⁰ Mālāya' nīyi yusa zikir nūri
14. zāhir olur.
15. ⁷⁷¹ Hāyā şuyı birle yüzün yusañ yüzi aķ çopasın.

128(a)

⁷⁶⁴ "Allah'tan korkun, aranızı düzeltin." (Enfâl, 1)

⁷⁶⁵ "Onlara için herhangi bir korku yoktur ve onlar üzüntü çekmezler." (Bakara, 38)

⁷⁶⁶ "O müminler üzerindeki emaneti gözetirler, verdikleri sözleri tam tamına tutarlar." (Müminûn ,8)

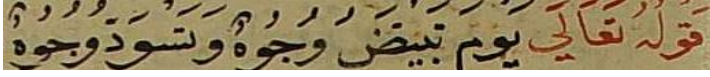
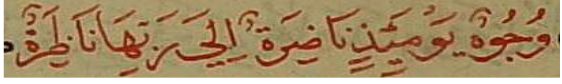
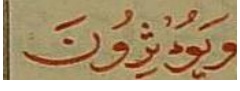
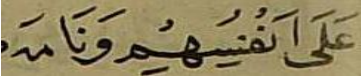
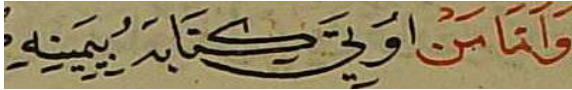
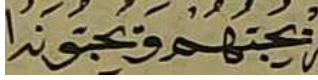
⁷⁶⁷ "İşte bundan tiksindiniz O halde Allah'tan korkun. Şüphesiz Allah, tevbeyi çok kabul edendir, çok esirgeyicidir. (Hucurat, 12)

⁷⁶⁸ "Aranızda sevgi ve merhamet peyda etmesi de..." (Rum, 21)

⁷⁶⁹ "Çünkü kulak, göz ve gönül, bunların hepsi ondan sorumludur." (İsrâ, 36)

⁷⁷⁰ "Rabbimize yalvara yakara ve gizlice dua edin." (A'raf, 55)

⁷⁷¹ "Öyle ise siz beni (ibadetle) anın ki ben de sizi anayım. Bana şükredin; sakın bana nankörlük etmeyin!" (Bakara, 152)

1. ⁷⁷² Dağı bir kerāmet
2. ⁷⁷³ sağ
3. kolı yusa işār nūri zāhir olur.
4. ⁷⁷⁴ Ve name sağ eline vērilmek kerāmeti zāhir
5. olur. ⁷⁷⁵ Şohbet-i dünyāyı [yusa]
6. maḥabbetullah nūri zāhir olur. ⁷⁷⁶ Amma
7. evliyāullah(ı) arasında iki kimse cenābet-i dünyādan
8. gusul ve tahāret kıldılar. Taşavvuf içinde ḥadeş
9. kılmadılar. Biri İbrāhīm bin edhem, biri Ebū Yezīd kātib-i ḫalīfeyidi.
10. İbrāhīm İbn-i Edhem belḫ pādīşahidi. Bunlar tahāret
11. kılsalar ā'zālarından nūr zāhir olurdu. Ol
12. nūruḡ rüşitāsı birle karaḡudun içinde hırḡalarını
13. yamarlarıdı. Bunların girişi nūr çıkışı nūr oturuşu
14. nūr duruşu nūr her 'ibādet kılduḡça nūr 'alā nūr
15. zāhir olurdu. ḡavluhu te'ālā ⁷⁷⁷

128(b)

⁷⁷² "Nice yüzlerin ağardığı, nice yüzlerin de karardığı günü (düşünün)." (Âl-i İmran, 106)

⁷⁷³ "Yüzler vardır o gün pırl pırl... O güzel ve yüce Rab'lerine bakakalır. (Kıyame, 22-23)

⁷⁷⁴ "Hatta kendileri ihtiyaç duysalar bile o kardeşlerine öncelik verir, onlara verilmesini tercih ederler." (Haşr, 9)

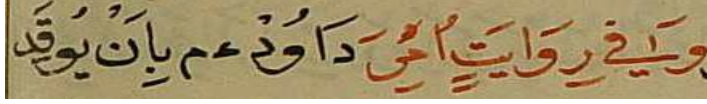
⁷⁷⁵ "Her insan topluluğunu önderleri ile birlikte çağıracağımız o günde kimlerin amel defteri sağından verilirse, onlar, en küçük bir haksızlığa uğramamış olarak amel defterlerini okuyacaklar." (İsrâ, 71)

⁷⁷⁶ "Onlar Allah'ı sever Allah da onları." (Mâide, 54)

⁷⁷⁷ Allah Teala buyurdu: "Allah su sayesinde sizin için ekinler , zeytinler, hurmalar, üzümler ve diğer meyvelerin hepsinden bitirir." (Nahl, 11)

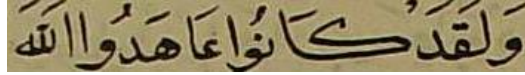
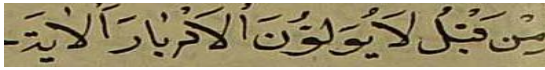
1. Bu āyet içinde işāret vardır. Ba'zı dāne üç günde
2. biter tarı ve çigit gibi mücāhedesi kıtı olduğıçun.
3. Ba'zı dāne kırk günde biter noħud gibi. Hāķ te'ālā emri birle
4. Dāvud 'aleyhi's-selām bir kazan aşıdı. İçine şı koydı,
5. tuz koydı. Altına od urdı. Kazan dibinde noħūd
6. bitdı, uzadı, budaklandı. Noħud tamām oldu. Bu dāne

7. kırk günde biter.

8.
9. Beş günde kimi yedi günde kimi tokuz günde kimi on
10. bir günde biter. Şeyh mürşid mürīdlerinün ħallerini bilüp
11. ħallerine göre ħalvet ve riyāzet buyurmak gerek. Mürīd
12. şeyhe irādet-i küllī verse şeyh mürīde riyāzet buyurmak
13. gerek. Ĥorlık dervīşlik açlık şusuzlık buyurmak
14. gerek. Nefs-i emmaresi esir olmak gerek. Dā'yīm abdest
15. ve tahāret olmak gerek. Ĥazret-i risālet 'aleyhi's-selām

129(a)

1. aşħāb birle bi'at kılduğı gibi şeyh mürīdler birle bi'at
2. kılmak gerek. Ĥazret-i resūlun aleyhi's-selām bi'ati sūretü'l-fethde
3. beyān kıldı. ⁷⁷⁸ Ve sūret
4. ül-Aħzābda beyān kıldı.
5. ⁷⁷⁹ Ĥāķ te'ālā dergāhında
6. eger rahmete ümīzün varısa ğuslı bozmağıl. Ĥades-i suğra,
7. hades-i kübrāya eşişdürür. Ya'ni şübheden şaķıngıl.
8. Ĥarāma mürtekib olmayasın. Kāle's-şeyhu kıddesallāhu rūħa,
9. Ĥızır şeyh idi Mūsā mürīd idi. Mürīd şeyh zecrine

⁷⁷⁸ "Muhakkak ki sana biat edenler ancak Allah'a biat etmektedirler." (Fetih, 10)

⁷⁷⁹ "Andolsun ki daha önce onlar, sırt çevirip kaçmayacaklarına dair Allah'a söz vermişlerdi. Allah'a verilen söz mesuliyeti gerektirir." (Ahzab, 15)

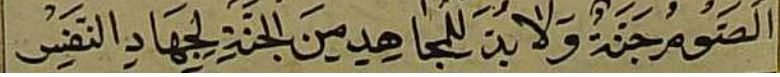
10. şabr etmek gerek. Yoksa şeyh andan şöbeti keser.

11. Nitekim hâzret-i Mūsāya ⁷⁸⁰ dedi.

12. ⁷⁸¹ Yine bir şart

13. dağı oldur kim şeyh her ne buyursa mürîd anı dutmak

14. gerek. Nitekim hâzret-i risâlet aleyhis-selâm buyurdu kim.

15.

129(b)

1. ⁷⁸² Nitekim bir şart dağı

2. oldur kim mürîd şeyhe irâdet getürdüginden sonra

3. istiḳâmet üzere ṣâbit olmak gerek. Mürîdün aḥvâli

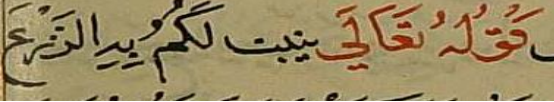
4. vâşıl, muttaşıl, hârib, maṭrûd, veḳad mürebbiyetü, amma maṭrûd

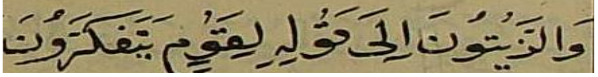
5. ‘alâmetinün birini gönülden geçürseñ ğusül vâcib olur.

6. Tevbe şuyı birle ğusül eylemek gerek. Tevbe kılmış ḥavbe

7. lerini gönülden geçürseñ maṭrûd olursın. ‘Alâmeti

8. üç nesne-dürür ḥubbu'r-riyâseti ve ḥasedü'l-iḥvâni ve taleb

9. ül-menzileti ‘inde'n-nâsi.

10. ⁷⁸³ Daneler üzerine

11. tefekkür kılsañ fâyide delîm-dürür. Ba ‘zı dâne toprak içine

12. dökülür, düşer, bitmez, çürür. Ba ‘zı dâne çift sürerken

13. toprakdan taşra kalup bitmez. Kankı dâneye Ḥaḳ te‘âlâ

14. raḥmet nazarı kılsa ol dâne toprağa qarılır, biter,

⁷⁸⁰ "İşte" dedi "Bu, benimle senin aramızın ayrılmasıdır." (Kehf, 78)

⁷⁸¹ "Derken yola koyuldular. Nihayet bir gemiye bindiklerinde (adam) gemiyi deldi. (Kehf, 71)

⁷⁸² "Oruç kalkandır. Nefsi ve şeytan ile cihat eden mücahit için kalkan vaciptir. Çünkü iblisin oku ona ulaşamaz."

⁷⁸³ "Allah su sayesinde sizin için ekinler, zeytinler, hurmalar, üzüm ve diğer meyvelerin hepsinden bitirir. İşte bunlarda düşünen bir toplum için büyük bir ibret vardır!" (Nahl, 11) buyurmuştur.

15. yeşerür, miyveler verür. Andan ni‘metler hâşıl olur. Hâk te‘âlâ ,

130(a)

1. ⁷⁸⁴ dëyüp buyurdu.
2.
3. ⁷⁸⁵ Halvete giren dervîşi dāneye teşbîh
4. etmişler. Ba‘zı dāne su birle biter birinc gibi. Hâzret-i Resül
5. birinci kendü hazretine teşbîh eylemiş. Kendüye
6. izâfet etmiş. Buyurmuş kim ⁷⁸⁶
7. İki cihân fâhrinüñ ⁷⁸⁷ dëyüp buyurduğunun
8. hikmeti oldu. Bir gün mübârek mehâsininden hûb ola
9. dëyü aldılar. Gördiler birinc. Hâzret-i Resülün a.m. mübârek
10. yaşından mübârek mehâsininden birinç düşüp
11. yeşermiş, bitmiş. Hâzret-i resül aleyhi's-selâm her kaçan uykudan
12. uyansa kankı âyet kim mübârek gönlinde düşse
13. ol âyeti okurdu. Günlerde bir gün mübârek
14. lafzına bu âyet geldi:
15. ⁷⁸⁸

130(b)

⁷⁸⁴ "Ektiğiniz tohuma baksanıza! Siz mi onu yetiştiriyorsunuz biz mi?" (Vakıa, 64)

⁷⁸⁵ "Allah Teala: "Görmedin mi Allah nasıl bir misal getirdi: Güzel bir sözü, kökü (yerde) sabit, dalları gökte olan güzel bir ağaca benzetti ki Rabbinin izniyle her zaman meyvesini verir. Düşünüp ders çıkarsınlar diye Allah insanlara böyle temsiller getirir. (İbrahim, 24) buyurmuştur.

⁷⁸⁶ "Pirinç bendendir ben de ondanım." (Keşfu'l-Hafâ, 320)

⁷⁸⁷ "Pirinç bendendir ben de ondanım."

⁷⁸⁸ "Eğer kendilerine azap edersen şüphesiz onlar senin kullarıdır (dilediğini yaparsın). Eğer onları bağışlarsan şüphesiz sen izzet ve hikmet sahibisin, dedi!" (Mâide, 118)

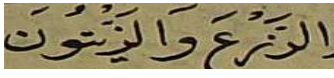

1. Bu āyet-i kerīme tekrār edüp şabāh olunca atı atı aqladı.
2. Mübārek gözünü yaşı ev içini [balçık] eyledi. Mü' minler anası
3. 'Āyişe anamız rażıallāhu eydür: Döşekden urıgeldüm,
4. gördüm Resülullāh 'aleyhi's-selām aqlamadan gözi yaşı birle ev içini
5. balçık eylemiş.⁷⁸⁹

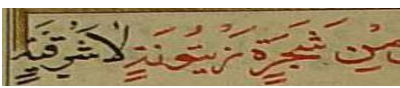
لِيُغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا قَدَّمْتَ مِنْ ذُنُوبِكَ وَمَا أُخِرَ

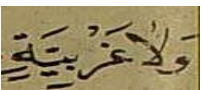
6. Teşriflü peygamberü aqlamaı bu vechile olaca. Aqlamak
7. biz 'āşīye yarışur edığımız ma'şiyetlerden ināyet ve tevbe
8. ılıp barımız başı birle gözümüz yaşını kendümüze iş
9. ılma gerek. Hazret-i Risālet aleyhi's-selām ol birinc dānesini
10. kendü özine izāfet ıldıı gibi Ha te'ālā biz 'āşīleri
11. kendü üzerine lütfından kereminden izāfet ılıp

12. buyurdu kim:⁷⁹⁰ Yine bir

13. işāret daı ol-durur⁷⁹¹ deyü buyurdu.
14. Nurlar beyān ıldı. Ol nurları hāşıl ılıp
15. özüi zeytūn aacı gibi ılma gereksin. Şaun nur,

131(a)

1. şolu nūr olsa. Nitekim buyurdu:

2. ⁷⁹² Hazret-i Risāletü aleyhi's-selām nūrlıı sebebinden yere
3. gölgesi düşmezdi. Zeytūn hem nurluı şemi' nūri birle

⁷⁸⁹ "Böylece Allah, senin gemiş ve gelecek günahını baışlar, sana olan nimetini tamamlar ve seni doğru bir yola iletir." (Fetih, 2)

⁷⁹⁰ "Şüphesiz kullarım üzerinde senin bir hakimiyetin yoktur. Ancak azgınlardan sana uyanlar müstesna!(Hicr, 42)

⁷⁹¹ "Ekinler ve zeytinlikler."

⁷⁹² "Doğuya veya batıya mensup olmayan kutlu, pek bereketli bir zeytin aacından"

4. evi rüşen kılar. Nitekim perverdigār buyurur:

بِكَادُ

5. ⁷⁹³ نَزَيْتَهَا بَيْضِي الْأَيْدِ وَالْتَخِيلِ deyüp beyân kıldı. İmānuñı

نَزَيْتَهَا بَيْضِي الْأَيْدِ وَالْتَخِيلِ

6. kavilendürgil. Hürmāya teşbīh kıldı. Hürma ağacı yüz

7. otuz arşun artuk eksük olurmuş. Ne kadar yaşasa

8. uzasa hürması ol kadar tatlu olurmuş. İmānı hürma

9. ağacına teşbīh kıilup buyurdu:

قَوْلَهُ الْم تَرَ كَيْفَ

10. ⁷⁹⁴ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ الْأَيْدِ ve dañı

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ الْأَيْدِ

11. buyurur *yunbitu lekum el āyeti inne fī zalike le āyeten*

12. ⁷⁹⁵ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ deyüp buyurdu. Liqavmin lamı lām-ı

لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

13. mülk-dürür kıankı mü'mīn kim tefekkür kılsa bu āyet içinde

14. çok işāretler ve çok ma'ānīlere vākıf olur. 'ilm⁷⁹⁶

15. üç dürlüdür. Birisi zühd içinde-dürür gerekdür

131(b)

1. kim zühd birle cehd ve tazżarru' ve zārılık birle şeri'atı

2. bekleyesin. Ğaflete yol vermeyesin. Tā kim

3. velī kıllar cümlesinden olasın

بِمَا قَالِ اللَّهُ تَعَالَى اللَّهُ

4. ⁷⁹⁷ وَلِي الَّذِينَ آمَنُوا يَخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ kıale

وَلِي الَّذِينَ آمَنُوا يَخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ

5. eş-şeyh kıaddesallāhu rūħa senden mücāhede olsa

⁷⁹³ "Doğuya da batıya da nispet edilemeyen mübarek bir ağaçtan, yani zeytinden (çıkan yağdan) tutuşturulur. Onun yağı neredeyse kendisine ateş değmese dahi ışık verir. (Nur, 35)

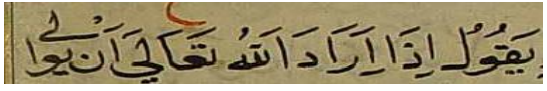
⁷⁹⁴ " Görmedin mi Allah nasıl bir misal getirdi: Güzel bir sözü, kökü (yerde) sabit, dalları gökte olan güzel bir ağaca benzetti ki Rabbinin izniyle her zaman meyvesini verir. Düşünüp ders çıkarırsınlar diye Allah insanlara böyle temsiller getirir." (İbrahim, 24)

⁷⁹⁵ "(Allah) su sayesinde sizin için ekinler, zeytinler, hurmalar, üzümler ve diğer meyvelerin hepsinden bitirir. İşte bunlarda düşünen bir toplum için büyük bir ibret vardır!" (Nahl, 11)

⁷⁹⁶ Metinde "alem" gibi hareketlenmiş.

⁷⁹⁷ Allah Teala, "Allah inananların dostudur, onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır." (Bakara, 257) buyurdu.

6. Haḳ te'ālādan velīlik irādet olur. şeyḫ ebū sa'īd

7. il-ḥarāz raḥmetullahi 'aleyh

8. ⁷⁹⁸ Zikrūn şartlarını
yèrine

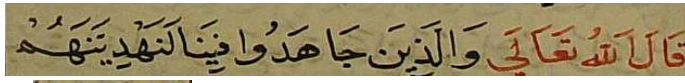
9. getürseñ lābūd zikir ḳapusını açar. Tefvik ḥāşıl olur.

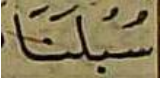
10. Minnet ve teberrük görüp zikri ḡanīmet dutup

11. cān birle zikir ḳıl. Ḳal eş-şeyḫ ḳaddesallāhu sırrahu ey

12. dervīş gerekdür kim Allāh adın iḥtiyār ḳılavuz inşallāhu.

13. Hū adına lāyık olup hū maḳāmına erişenlerden olavuz.

14.

15. ⁷⁹⁹ Tefvik erişüp irādetullah velīlik olur.

132(a)

1. Ḳaçan zikir başlamak dilesen evvel āvāze ve medde birle bismi'l-lahi'r-

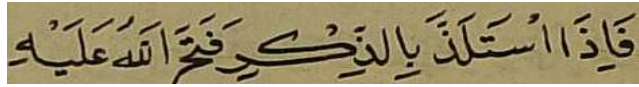
2. raḥmāni'r-raḥim dèyüp yèdi kez cehir ve medde birle lā ilāhe illāhuve

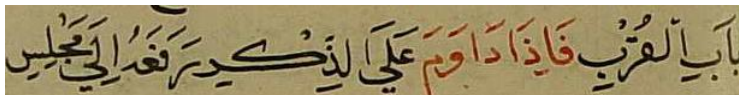
3. deḡil. Ba'dehu lāmıla hı arasında medde birle yürek

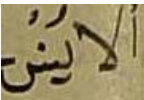
4. evinden dilünile Allāh Allāh Allāh dèyü Allāh zikrini ḳılığıl.

5. Bu zikre zikrū'l-'ibādeti deñür. 'İşḳ iḡlāşı birle

6. ḳaçan zikrullah üküş iletsen zikirde lezzet

7. bulursın.

8.

9. ⁸⁰⁰ Ḳaçan ḳurb ḳapusı açılsa zikir eḡe zikir eḡü ḡönülde

⁷⁹⁸ "Eḡer Allah Teala kullarından birini kendine dost kılsa, ona zikrinin ḳapısını açar"

⁷⁹⁹ Allah Teala buyurdu: "Ama bizim uğrumuzda cihad edenleri elbette kendi yollarımıza eriştireceğiz. Hiç şüphe yok ki Allah iyi davrananlarla beraberdir. (Ankebut, 69)

10. üns ornar. İş bulur. Yalnızlıktan hālâş olur.

11. ⁸⁰¹ Ol vaqit zikir

12. üküş kılmak birle dil sâkit olur. Zikir göñüle düşer

13. māşa'llah çünkü göñül zikir edübaşladı.

14. Bu zikre zikr-i illallāh denür ol vaqtin ma'rifet

15. Haqdan mahfuz olur.

132(b)

1. ⁸⁰² Kaçan tevhid

2. kürsisinde ku'üd etse göñülde isme'l-yaqîn

3. hâşıl olur. Endâmlarında resme'l-yaqîn bulunur. Ol

4. vaqit zikir gâh sırra yürür gâh göñüle gelür. Maşâ'

5. Allāh kaçan zikir eydü eydü üns sırda şābit olsa

6. göñül sâkit olur. Muttaşıl sır zikr eder maşā

7. Allāhu bu zikre zikrül-heybeti denür. Sümme eclesehu 'alā

8. sırrahu'l-'arş Sırrahu'l-'arşda oturup zikir eder. Serir

9. arşı beyān eder inşā'allāhü te'ālā. Serirü'l-'arşda üküş

10. üküş zikir kılmagıla üns rûha düşer. Rûh zikir

11. edübaşlar. Gâh sır tayanur üns rûha düşer. Rûh

12. zikir eder. Gâh rûha tayanur sır zikir eder māşallāh.

13. Kaçan üns rûhda karar etse hülansa rûh sâkit olur,

14. tayanur. Rûh dāyim zikir eder. Bu zikre müşāhede zikri

15. denür. Müşāhede zikri üküş eyledise karar etse

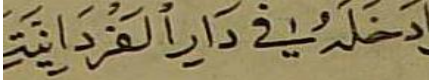
⁸⁰⁰ Zikirten lezzet alsa, Allah Teala ona Kurban kapısını açar. Eğer zikre devam ederse Üns meclisine yükselir.

⁸⁰¹ Nebi'nin dediği gibi: "Kim Allah'ı tanırsa lisanı tutar."

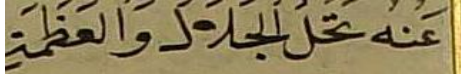
⁸⁰² Aleyhiselam dedi ki Allah'ı bilenin dili kör olur. Sonra onu tevhid kursüsüne oturtur. Daha önce geçmişti.

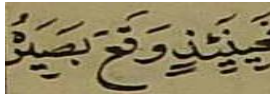
133(a)

1. māşallāhu sümme refā'a anhu'l-hücüb ol vaktin hicāblar götürülür.

2. Zikir eydü eydü ferdāniyyet

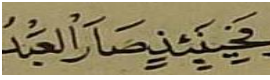
3. sarayına dāhil kılurlar. Zikir üküş etmek birle

4. zikir eydü eydü zākirün ħalbi

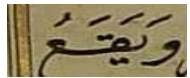
5. muħtezasınca celāl-i 'āzamet keşf ola.

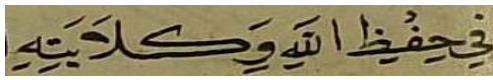
6. eş-şıdkı 'ale'l-celāli ve'l-'āzemeti. Zikir ęde vü ęde beħa hū

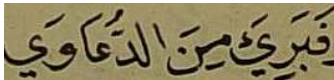
7. bile hū olur. Yine zikir ęde vü ęde vü rūħ zikrini üküş

8. kılmak birle ħaħħa'l-yaħīn ħāşıl olur.

9. ol vaktin⁸⁰³ ħāşıl olur.

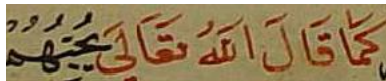
10. Minnet olur. Eli dutmaz ayaġı yürimez olur.

11. Ol vaktin ħul fenā

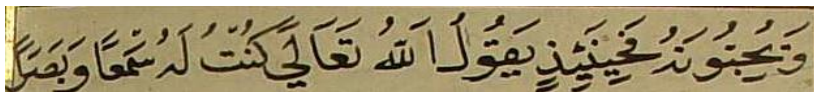
12. maħāmına erişür. Ķaçan kim ħul

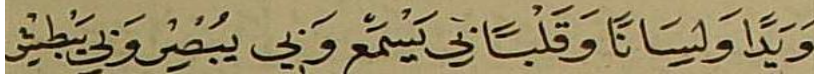
13. bu maħāma erişse da'vadan bīzār olur. Maħabbeti

14. Ħaħ te'ālāyıla olup Ħaħ te'ālā bu ħulımı sever.

15. Bu ħul Ħaħ te'ālāyı sever.

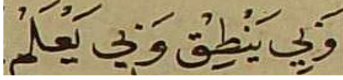
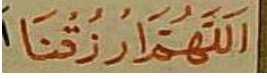
133(b)

1.

2.

⁸⁰³ "Ölmeden evvel ölünüz"

3. ⁸⁰⁴ Bundan gecse evvel derecesi
4. sır mi' rācın kılmak gerek. ḥaḳḳe'l-yaḳīn bulur. Andan sonra
5. daḥı bir maḳām-ı ḥaḳīkata ḥaḳḳe'l-yaḳīndur. Hū hū maḳāmıdır.
6. Sır mi' rācında zikir kılavuz inşa'llahü te'ālā.
7. Ḥalvet kıılır. Eger kırk günde bu maḳāmı bulduḡsa
8. devlet ve sa'ādet senüñ. Eger bulmaduḡsa yine kırk
9. gün daḥı oturmak gerek. Ḳāle'ş-şeyhu, eger fetḥ olmasa
10. saña cevürme yüz. Taḥammül kııl, rızā ver, şeyḥe teslim ol, ki
11. fetḥ eḡde. Saña fettāḥ eyle olsa gerekdür. Devrişe kim
12. teslim-i küllī ol şerāiḥ ḥalveti ri'āyet eḡdüp her
13. yine yine kırk gün oturmak gerek. Ola kim erraḥīme'r-rahīmın
14. raḥm eḡdüp ictibāḥ meşyeti ḥāşıl ola inşa'llāhü te'ālā.
15. ⁸⁰⁵ Eger yine keşf olmasa ādemī içinde dört

134(a)

1. tab' vardır. Ol ḡabāī'e aḥlāḳ-ı zemīme dirler.⁸⁰⁶ Ḳavī
2. olsa Ḥaḳ te'ālā şoḡbetine yaramaz. Anları giderüp pāk
3. eḡtmek gerek. Ola kim murād ḥāşıl ola. Biri şafradur
4. ḡāru yābesidür. Od ḡabī'at dutar. Tekebbürlik kıılmak, cebbārlik
5. kıılmak, helāk eylemek, bular birle Ḥaḳ te'ālā şoḡbeti bulunmaz.
6. İkinci sevdādur. Ḥuşk bārid yābisidür. Münāfiḳ ḡab'ın
7. dutar. Bildügi bilmedügi kişilerle iḡtilāḡ eḡdüp kamu
8. kimesneye muḡī' ve munḳād olmak, her murāda yol vermek,
9. bu kimesne daḥı Ḥaḳ te'ālā şoḡbetine yaramaz. Üçüncü balgamdur,
10. serd terdür. Şu ḡabī'atin dutar. Ne renklü ḳaba gire aḡa döner.

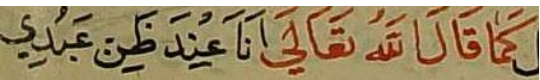
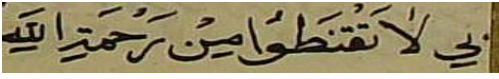
⁸⁰⁴ Allah Teala: "Allah onları sever, Onlar da Allah'ı severler." (Māide, 54) buyurur. O zaman Allah Teala (kudsi hadiste) buyurur ki: "Ben o kulumun kulaḡı, gözü, eli, dili ve kalbi olurum. Benimle işitir, benimle görür, benimle tutar, benimle konuşur, benimle bilir. (Şihabüddīn el-Baḡdādī (795), Cāmi'u'l-Ulūm ve'l-Hikemi I, 359)

⁸⁰⁵ Allah'ım bizi onunla rızıklandır.

⁸⁰⁶ Metinde bu kelimenin üstü çizilmiştir.

11. Ne reнге қоысаң қарышур. Necisleri arıdur. Hem kendü
12. necis olur. Her kişi kim nefis hevāsını özinden
13. gidere ten hevāsından anda bir eşer bulınsa Hақ te‘ālā
14. şöһbetine yaramaz. Dördüncü қандur. Germ ü terdür. Hevā ṭabī‘atin
15. dutar. Қанқı hevādan bir zerre olsa Hақ te‘ālā şöһbetine yaramaz.

134(b)

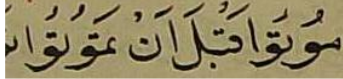
1. Hоşlıқ şафра şerridür hоrlıқ ihtiyār kıl. Bencilik
2. sevdāya ta‘alluқdur. Cömerdlıқ ihtiyār kıl. Kāhıllık
3. қан fi‘ilidür. Zeyrek ol. Nefsüñe edeb kıl. Unutmaq
4. ve күnd olmaq balғam fiilidur. Cüst çalak olğıl.
5. Bu nesneleri özüñden gidergil. Def kılgıl. Cehdle
6. mücāhede eyle. Ṭā‘atüñi ihlāşıla kılgıl. Ola kim
7. hāzretde maқbüllerden olasın. Ṭā‘at ve mücāhede
8. içinde ihlāş hıç iş hālāşa gelmez. Қullıқ için yaradılup
9. durursın zinhār usañ olmağıl. İhlaşıla ‘ināyet
10. kılsañ kamu işler murādaca olur. Қavlühu te‘ālā
11. ⁸⁰⁷ Hақ te‘ālā rahmetinden
12. nevmīzem dèyü қайırмаğıl. ‘Azābından havf etgil. Rahmetine
13. ümīz eylegil.
14. ⁸⁰⁸ Cümlemüze Allāh rızāsı
15. rüzī kıla inşā'allāhu. Қāle's-şeyhu қaddesallāhu sırrahu

135(a)

1. göñülde üns ornamamaға dört ‘illet vardur. Yā tevḥīd

⁸⁰⁷ "Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım." (Zâriyat, 56) buyurdu.

⁸⁰⁸ Allah Teala'nın, "Ben kulumun zannı üzereyim." (Buharî, Tevhid, 15. vd.) dediği gibi; "Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin" (Zümer, 53)

2. kürsisinin ħarāblığından yāḥūd tevḥīd kürsisinin
3. bisātinde noḳṣān eṣeri olur yāḥūd ırađlarınuđ
4. rūṣenāsında noḳṣān olur yāḥūd göñül
5. ölmesinden olur ankı göñülde kim bu nesneler
6. ola anda üns ornamaz. Nefs gözünü ħorlık bıçağı
7. birle katl eđüp göñüli dirgürmek gerek. Nitekim Ḥazret-i
8. Resül ‘aleyhi's-selām buyurdu:⁸⁰⁹ Tevḥīd
9. kürsisinin dört ayağı vardır. Birisi tevḥīd, biri
10. ĩmān, biri Őerī‘at, biri edeb. Yedi bisātı vardır.
11. İrādet, tevāzu‘, fakır, Şabr, rızā, va‘de, üns. Bunların
12. biri eksük olsa gerü alanı lāŐeyī‘ olur, ħarāb olur.
13. Ve yedi ırağı vardır. Ma‘rifet, ‘amel, sünnet, ihlāŐ, ħavf, Şükr.
14. Bu ırağların birisi süst olsa cümlesi Őöyünür. Dil birle
15. eğilen ‘ādet zikri göñüle yol bulmaz. Göñüle

135(b)

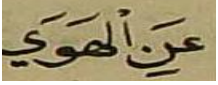

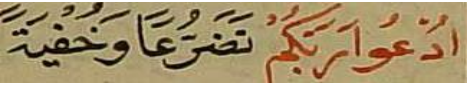

1. üns ornamadığı anuğcundur. Pes ma‘rifet çırağını yedi
2. nesneden yakmak gerek. Şabır erağı alđıl.
3. ⁸¹⁰ Şükür yağını oğıl.
4. ⁸¹¹ ‘Amel fitilini erağa oğıl.
5.
6. ⁸¹² ħađ Ḥađ tevfiğ

⁸⁰⁹ "Ölmeden önce ölünüz" (Keşfu'l-Hafā, 2669.)

⁸¹⁰ "Ey İman edenler! Sabredin." (Āl-i İmran 200)

⁸¹¹ "Eğer Şükrederseniz, elbette size (nimetimi) arttıracağım." (İbrahim, 7)

⁸¹² "İman edip iyi davranışlarda bulunanlara gelince, onlar için makam olarak Firdevs cennetleri vardır. (Kehf, 107) "Allah kendilerinden hoşnut olmuş, onlar da Allah'tan hoşnut olmuşlardır." (Beyyine, 8)

7. verdüğünü minnet kııl. Nefs hevāsını çoğıl.
8. ⁸¹³ Mücahede taşını alğıl.
9. ⁸¹⁴ Tazarru' çağmağı birle urğıl.
10. ⁸¹⁵ İnābet kükürdi birle yağ.
11. ⁸¹⁶ Ma'rifet ve 'amel ve sünnet ve ihlāş
12. ve ḥavf ve recā ve şükür çırāğlarını yağ. Tevhīd
13. kürsisini çırāğları ve bisātları birle ārāste ve ābādān
14. kılgıl. Göñül pādişāhını dirgür. Tevhīd kürsisi
15. üzerinde qarār ețsün. Andan soñra bir ḥalvet ihtiyār kııl.

136(a)

1. Himmetüñi kavī tut. Ol vaqtin göñlini cem' kıılup dilile
2. 'ādet zikirine şerāyiğ-i ḥalvet birle meşğül ol.
3. Devam-ı ḥalvet ve zikir, vuğu ve savm, süküt çü nefy
4. ve rabṭ ve diğeri i'tirāz nā-kerden. Bu zikir olman gibi meşğül
5. ümīzdür kim üns göñlünde qarār eđe. Dil şāmit ola,

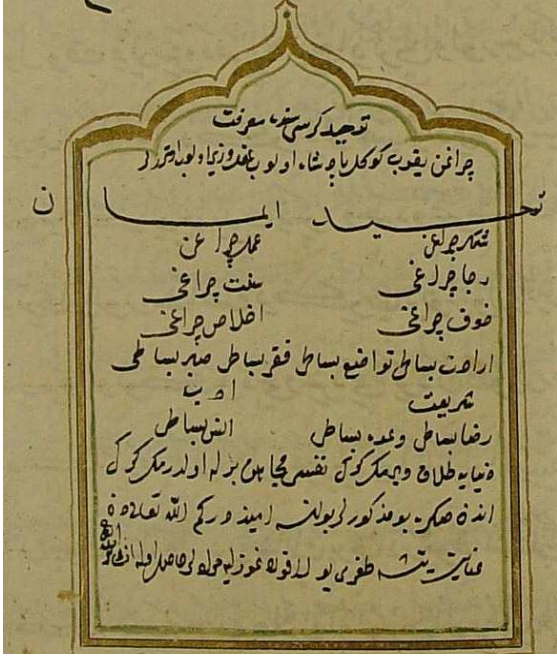
⁸¹³ "Nefsini kötü arzulardan uzaklaştranlar için ise..." (Naziat, 40)

⁸¹⁴ "Ama bizim uğrumuzda cihad edenleri elbette kendi yollarımıza eriştireceğiz." (Ankebut, 69)

⁸¹⁵ "Rabbimize yalvara, yakara ve gizlice dua edin." (A'raf, 55)

⁸¹⁶ "Rabbimize dönün, O'na teslim olun." (Zümer, 54)

6. gönlün ala, zikirini edübaşlaya. Allāhümerzuḳnā ma'a ehli'l-īmān

7. Tevhīd kürsüsünde ma'rifet çerāğın yaqup göñül pādşāh olup 'aқıl vezir olup otururlar.

8. Tevhīd şükür çerāğı recā çerāğı ḥavf çerāğı īmān 'amel çerāğı sūnnet çerāğı ihlāş çerāğı

9. irādet bisātı tevāzu bisātı faqr bisātı şabr bisātı

10. şeri'at rızā bisātı va'de bisātı edeb üns bisātı

11. Dünyāya ṭalaq vermek gerek. Nefsi mücāhede birle öldürmek gerek.

12. Andan şonra bu zikürler bulunsa ümiz ola kim Allah te'ālādan

13. ināyet yetişe. Toğrı yola ḳulağuzlaya. Murādlar ḥāşıl ola inşallāhü te'ālā.

136(b)

1. مَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ

2. ⁸¹⁷ سُبُلَنَا Ḥaḳ te'ālādan 'ināyet bulur. Diledügi zikir

3. göñle düşer. Göñül eydi eydi ḳalb selīm maḳāmına

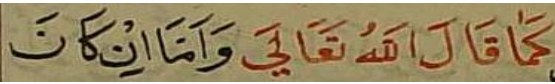
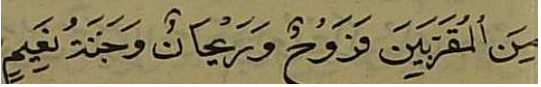

4. erişür. Dilden 'ādet zikiri ḳalur. Bu derecelerün afeti

⁸¹⁷ Allah Teala: " Ama bizim uğrumuzda cihad edenleri elbette kendi yollarımıza eriştireceğiz. " (Ankebut, 69) diye buyurur.

5. vardır. Yukarıda beyān oldu. Göñül alā zikirini eydi
6. eydi zikirden göñül dağı kalur. Dil dağı kalmışdur.
7. Ol vaqıt zikirden sırra düşer. Alā ve ni'mā zikri olur. Sır zikir
8. edebaşlar ol zikre zikrū'l-heybet ad verürler. Sır
9. dağı zikir ede ede zikir rūḥa düşer. Müşāhede
10. zikri olur. Müşāhede zikri denür. Ol vaqtin
11. dil dağı ve göñül dağı sır dağı zikirden kalurlar. Rūḥ
12. zikir edebaşlar. Amma sır zikiri kim aña zikrū'l-heybet derler
13. anda çok afetler vardır. Mehālik yeridür. Çok nesnelere belürür.
14. Ekşer kimse bunda helāk olur. Dāl ve mübtedī olurlar.
15. Şeyḥ mürşīd gerekdür kim mürīdini bu mehāliklerden

137(a)

1. āsānılığa geçüre. Kaçan dervīş müşāhede zikirine düşse
2. beşāretler ve müjdeler bulur. Āfetlerden kurtılır. Ḥalāş
3. olur. Ayruḳ kimse ağıyār aña yol bulamaz. Ol vaqtin
4. maḳām-ı ḥaḳīḳata erişür. Dil zikiri, göñül zikiri,
5. sır zikiri, ol kişiden kalur. Yétmiş maḳāma lāyık
6. olur. Dağı hū bilā hū maḳāmına erişür. Muḳarribler ve sābıklar
7. cümlesinden olur.
8. ⁸¹⁸ Bu dereceye erişen
9. kulda ḥavf u ḥaḫar kalmaz. Īmān-ı maḳbūla erişür. Kāle's-şeyhu
10. ḳaddesallāhu sırrahu, kişi ne ḳadar kim ḥāşlardan olursa
11. ḫaḫar-ı 'azīm ḫavāşş-durur.
12.
13.

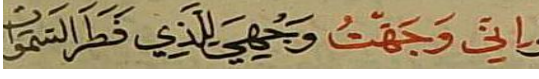
⁸¹⁸ Allah Teala'nın: "Amma eğer ölen kimse Allah'a yakın olanlardan ise, onun için rahatlık, güzel nasip ve Na'im cenneti var." (Vakıa, 89)

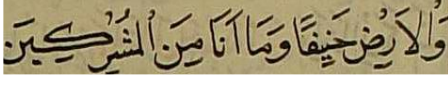
14. ⁸¹⁹ İbrāhīm ḥalīle'r-rahman aleyhi's-selām bu maḳāmdan

15. geçüp heybet maḳāmına erişdi. Kāle'ş-Şeyhu Yahyā

137(b)

1. ḳaddesallāhu rūḥa, ḳaçan ādemī murāḳebe üzere dirilse teraḳḳī
2. birle bu maḳāma erişse altıncı heybet maḳāmına sezā olur.
3. El-bābü's-sādīs fī beyāni'l-heybet. İbrāhīm aleyhi's-selām ḳaçan heybet
4. maḳāmına erişdi, bī hoş olup düşdi. Kaçan
5. hoşı geldise 'aqlın derdi. Ḳorḳudan müteḥayyīr

6. olup ağlayu

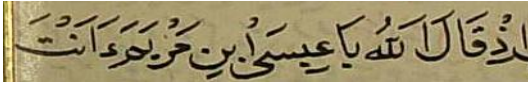
7. ⁸²⁰ deyüp edeb

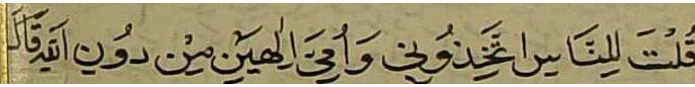
8. şaḳladı. Eyüb 'aleyhi's-selāmı on iki bin çift

9. ḳurtlar etini yēdiler ve düketdiler. Heybet maḳāmında ṭurdu.

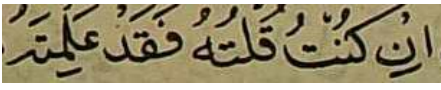
10. ⁸²¹ dedi. Edeb bekledi. ⁸²² demedi. 'İsā

aleyhi's-selām

11. edeb bekledi.

12. ⁸²³

13. diyen buyruḡı Ḥaḳ te'ālā ve taḳaddesden işitdise edeb

14. maḳāmında ṭurup ⁸²⁴ dedi.

⁸¹⁹ Nebi'nin (sav) dediḡi gibi: "İnsanların hepsi ölüdürler ancak âlimler müstesna. Âlimler de ölüdürler ancak amiller müstesna. Amiller de ölüdürler ancak ihlaslılar müstesna. İhlaslılar için de büyük bir tehlike vardır." (Gazâlî, İhyâ, IV, 362 vd.)

⁸²⁰ "Ey kavmim! Ben sizin Allah'a ortak koştüğünüz şeylerden uzaḡım. Ben hanîf olarak yüzümü, gökleri ve yeri yoktan yaratan Allah'a çevirdim ve ben müşriklerden deḡilim!" (En'am, 78-79)

⁸²¹ "Başıma bu dert geldi." (Enbiyâ, 83)

⁸²² "Bana merhamet et."

⁸²³ "Ey Meryem oḡlu İsa! Sen mi insanlara 'Beni ve annemi Allah'tan başka iki tanrı edinin.' dedin?" (Maide, 116)

15. ⁸²⁵ مَا قُلْتَ هَذَا الْكَلَامَ demedi. Mūsā 'a.m

أَرِنِي

138(a)

1. ⁸²⁶ أَنْظِرْ إِلَيْكَ dedi. Hâk te'ālā edeb öğretti.

2. ⁸²⁷ أَنْظِرْ إِلَيَّ الْجَبَل dedi. Mūsā bu heybetden bî hoş
3. olup düşdi. Kaçan 'aklı geldi edeb bekledi.

4. ⁸²⁸ تَبَّتْ إِلَيْكَ dedi. Kāle'ş-şeyhu kaddesallāhu sırrahu gerekdür kim
5. heybet maqāmında tırup edeb sakladı. Her peygamberler
6. 'aleyhim üs-selām edeb beklediler. Murādlarını buldılar.
7. Hem sen dağı heybet maqāmında edeb birle tırsağ

8. murāduña erişesin. Edeb ne-dürür? قَالَ حَكِيمٌ الْأَدَبُ

9. مَجَالِسَةُ الْخَلْقِ عَلَى بَسَاطَةِ الصِّدْقِ مَطَالَعَةُ الْحَقَائِقِ

10. بِقِطْعِ الْعَلَاوِيِّ وَقَالَ حَكِيمٌ الْأَدَبُ حُسْنُ مَعَامِلَةٍ

11. يُولَدُ مِنَ الْحَيَاءِ وَالْهَيْبَةِ وَالشَّفَقَةِ وَقَالَ بَعْضُ ⁸²⁹

12. أَهْلِ الْكَلَامِ الْأَدَبُ الْعَلِيُّ بِلِسَانِ الْعُبُودِيَّةِ عَنِ

13. الصِّفَاتِ الرَّبُوعِيَّةِ وَقَالَ حَكِيمٌ الْأَدَبُ مِعْيَارُ الْخِدْمَةِ

14. وَهُوَ عَزَمُ مِنَ الْخِدْمَةِ وَقَالَ عَالِمُ الْأَدَبِ مُقَدِّمَةٌ

⁸²⁴ "Hâşâ! Seni tenzih ederim! Hakkım olmayan şeyi söylemek bana yakışmaz. Hem ben söyleseydim sen onu şüphesiz bilirdin." (Mâide, 116) dedi.

⁸²⁵ "Ben bu kelamı demedim."

⁸²⁶ "Rabbim bana kendini göster, sana bakayım." (Araf, 143)

⁸²⁷ "Dağa bak." (Araf, 143)

⁸²⁸ "Sana tövbe ettim." (A'raf, 143)

⁸²⁹ Hakîm dedi ki: Edep, sıdk sergisi üzerinde halk ile beraber oturmak, varlıklardan kesilerek hakikatleri mütalaa etmektir. Hakîm yine dedi ki: Edep güzel bir muameledir. Ondandır haya, heybet ve şefkat ortaya çıkar.

15. ⁸³⁰ وَالْفَتْرُ وَالْمُؤَفِّقُ وَالْمُؤَفِّقُ سِرَاجُ الْقَلْبِ يَدْبُرُ مَا فِيهِ مِنَ الْمُنِيرِ

138(b)

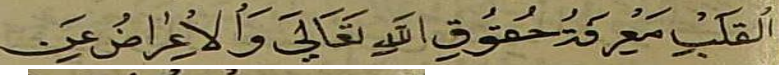

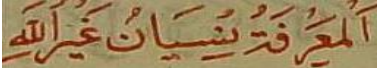
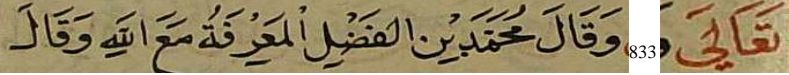
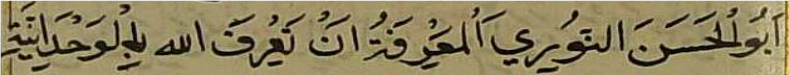
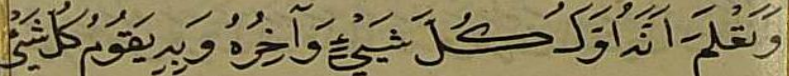
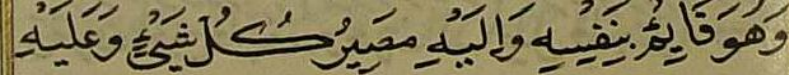
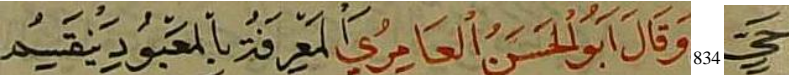
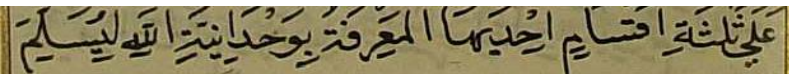
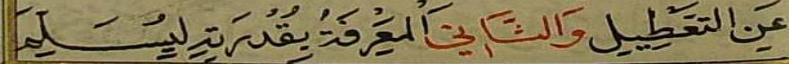
1. وَقَالَ بَعْضُهُمْ الْأَدَبُ عِنْدَ أَهْلِ الشَّرْعِ الْعَرَعُ وَعِنْدَ
2. أَهْلِ الْحِكْمَةِ صِيَانَةُ النَّفْسِ قَالَ الشَّيْخُ أَبُو أَدِيبٍ
3. رَبِّي فَأَحْسَنَ تَأْدِيبِي وَأَنْجَيْ عَنِّي عَلَى حَسَنِ الْأَدَبِ
4. حَيْثُ قَالَ مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى ⁸³¹ وَقَالَ وَاحِدٌ
5. مِنَ الصَّحَابَةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بَابُ لَدَرْ حَمْدًا مَفْتُوحٌ فَلَا
6. يَدْخُلُ فِيهَا إِلَّا بِالْأَدَبِ وَالْأَدَبُ مَفَارِقَةُ الْهَوَى
7. مَعْرُوفَةُ الرِّضَاءِ وَقَالَ النَّصْرُ بَادِي فِي التَّوْحِيدِ
8. التَّوْحِيدُ مُوجِبٌ لِإِيمَانٍ مَنْ لَا إِيمَانَ لَهُ
9. لَا تَوْحِيدَ لَهُ وَالْإِيمَانُ مُوجِبٌ لِشَرِيعَةٍ مَنْ
10. لَا شَرِيعَةَ لَهُ لَا إِيمَانَ لَهُ وَلَا تَوْحِيدَ لَهُ وَالشَّرِيعَةُ
11. مُوجِبَةٌ لِتَوْجِبِ الْأَدَبِ مَنْ لَا أَدَبَ لَهُ لَا شَرِيعَةَ لَهُ
12. وَلَا إِيمَانَ لَهُ وَلَا تَوْحِيدَ لَهُ قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ
13. الْأَدَبُ عَلَى ثَلَاثَةِ أَوْجُهٍ أَدَبُ اللِّسَانِ وَأَدَبُ النَّفْسِ
14. وَأَدَبُ النَّفْسِ وَأَدَبُ الْقَلْبِ أَدَبُ اللِّسَانِ مَا لَا يَبِينُهُ
15. وَإِنْ كَانَ صَادِقًا فَانْكَفَى الْكُذْبُ وَأَدَبُ النَّفْسِ أَنْ تَعْرِفَ

⁸³⁰ Ehl-i Kalam dedi ki: Edep, rububiyet sıfatlarına karşılık ubudiyet libası ile bezenmektir. Hakim dedi ki: Edep hizmetin miyarıdır, hizmetten daha azıdır. Ve yine dedi ki: Edebi bilmek havf'ın mukaddemesidir. Havf ise kalbin kandilidir. Onunla hayrın ve şerrin ne olduğu görülür.

⁸³¹ Bazıları dedi ki: Şeriat ehli nazarında edep, vera'dır. Hikmet ehli nazarında ise nefsi korumaktır. Nebi(as): "Beni Rabbim terbiye etti, ne güzel terbiye etti." diye buyurdu. (Süyûtî, el-Câmiu's-Sagîr, 1/14. vd.) Allah Teala,

"Gözü kaymadı ve sınırı aşmadı." (Necm, 17) dediği yerde, güzel edebi medhetti.

139(a)

1.
2.
3. ⁸³² Kāle'-şeyhu ḳaddesallāhu rūḩa
4. 'ākıllar bu edebleri saklamak birle heybet maḳāmından
5. ḩalāş olup yèdinci ma'rifet maḳāmına sezā olurlar.
6. El-maḳāmü's-sābiu' fî beyāni'l-ma'rifet. İbrāhîm a.m. kaçan ma'rifet
7. maḳāmına erişdise masivaullahi ya'ni ḩaḳdan ğayrı
8. ḳamu nesnei unutdı.
9. ⁸³³
10.
11.
12.
13. ⁸³⁴
14.
15.

⁸³² Sahabe dedi ki: Rahmet kapısı açıktır, oradan ancak edep ile girilir. Edep rızayı gözeterek hevadan ayrılmaktır. Nasrabadî tevhid hakkında şöyle dei: Tevhid imana uymayı gerektirir. İmanı olmayanın tevhidi de olamaz. İman şeriata uymayı gerektirir. Şeriati olmayanın imanı da tevhidi de yoktur. Şeriat edebe uymayı gerektirir. Edebi olmayanın şeriati da imanı da tevhidi de yoktur. Ehl-i mârifet dedi ki: Edebin üç yönü vardır: Lisanın edebi, nefsin edebi, kalbin edebi. Lisanın edebi, yalandan ve doğru bile olsa malayaniden onu muhafaza etmektir. Nefsin edebi, hayır tanımak ve ona teşvik etmektir. Şerri tanımak ve ondan sakındırmaktır. Kalbin edebi, Allah Teala'nın hukukunu tanımak ve O'nun gayrisinden yüz çevirmektir.

⁸³³ Çünkü onlar, "Marifet, Allah'tan gayrisini unutmaktır." dediler.

⁸³⁴ Muhammed b. Fadl dedi ki: "Marifet Allah ile beraber olmaktır." Ebu'l-Hasan en-Nuri dedi: Marifet, Allah'ı vahdaniyyeti ile bilmektir. O'nun her şeyin evveli ve ahiri olduğunu, her şeyin O'nunla var olduğunu, O'nun varlığının ise kendisinden olduğunu, her şeyin O'na döndüğünü ve O'nun Hayy olduğunu bilmektir.

1. عَنِ الشُّرْكِ وَالثَّالِثُ الْمَعْرِفَةُ بِصِفَاتِهِ لِيَسْلَمَ مِنْ
2. التَّشْيِيبِ وَقَالَ بَعْضُهُمْ مِنْ عَلَامَةِ الْمَعْرِفَةِ الْحَبَّةُ
3. لِأَنَّ مَنْ عَرَفَ أَحَبَّهُ وَمَنْ أَحَبَّهُ التَزَمَ بِأَيَّةٍ وَقَالَ بَعْضُهُمْ
4. الْمَعْرِفَةُ إِحْاطَةٌ بِالْعِلْمِ بِالْأَشْيَاءِ وَقَالَ أَبُو هَاشِمٍ ^{هذه} الزَّائِرَةُ
5. مَنْ عَرَفَ اللَّهَ حَقَّ مَعْرِفَتِهِ عُبِدَ بِكُلِّ طَائِفَةٍ ⁸³⁵ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
6. دَعَامَةُ الْبَيْتِ آسَاسُهُ وَدَعَامَةُ الدِّينِ الْمَعْرِفَةُ
7. بِاللَّهِ وَالْيَقِينِ وَالْعَقْلُ الْقَائِمُ فَقِيلَ مَا الْعَقْلُ الْقَائِمُ
8. يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْكَفُّ عَنِ مَعَاصِي اللَّهِ وَالْحِرْصُ عَلَى
9. طَاعَةِ اللَّهِ وَعَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِذَا قَالَ
10. مَنْ تَعَلَّسَتْهُ خِصَالٌ لَمْ يَدْعُ لِلْجَنَّةِ مَطْلَبًا وَلَا لِلنَّارِ
11. مَهْرَبًا مَنْ عَرَفَ اللَّهَ فَطَاعَهُ وَعَرَفَ الشَّيْطَانَ فَخَلَفَهُ
12. وَعَرَفَ الْحَقَّ فَاتَّبَعَهُ وَعَرَفَ السَّاطِلَ فَاجْتَنَبَهُ وَعَرَفَ
13. الدُّنْيَا فَتَرَكَهَا وَعَرَفَ الْآخِرَةَ فَطَلَبَهَا ^{عنده أيضا}
14. عَلَيْهِ السَّلَامُ ارْحَمُوا الْفُقَرَاءَ لِقَلَّةِ صَبْرِهِمْ وَأَرْحَمُوا
15. الْأَغْنِيَاءَ لِقَلَّةِ شُكْرِهِمْ وَأَرْحَمُوا الْجَمِيعَ لِقَلَّةِ مَعْرِفَتِهِمْ ⁸³⁶

⁸³⁵ Ebu'l-Hasan el Amirî dedi: "Mabudu bilmek üç kısma ayrılır. Birincisi, Allah'ın vahdaniyetini bilmektir. Bu ta'tilden korunmak içindir. İkincisi, Allah'ın kudretini bilmektir. Bu şirkten korunmak içindir. Üçüncüsü, Allah'ın sıfatlarını bilmektir. Bu da teşbihten korunmak içindir." Bazıları dedi: "Marifet alametlerinden biri muhabbettir. Çünkü kişi tanıdığını sever, seven de sevdiğinin kapısına yapışır. Bazıları dedi: "Marifet eşyayı ilmi ile ihata etmektir." Zahid Ebu Haşim dedi ki: "Allah'ı hakiki marifet ile bilen kimse bütün takatini sarf ederek ona kullukta bulunur."

⁸³⁶ Resulullah(sav) dedi ki: "Bir evin desteği temelidir. Dinin desteği ise Marifetullah, Yakîn ve Akl-ı Kami'dir." "Akl-ı Kami nedir, Ya Resulullah?" dediler. "Allah'a isyandan el çekmek ve taate devamda hırs göstermektir." buyurdular. Ali b. Ebi Talip (ra) dedi ki: "Şu altı haslete sahip olan

140(a)

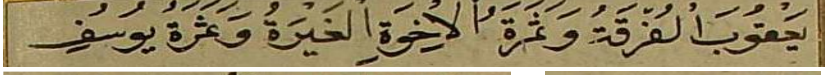
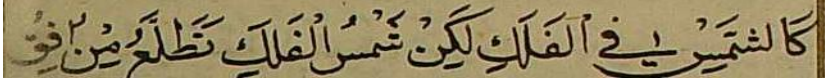
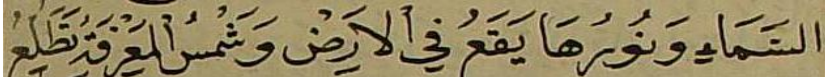
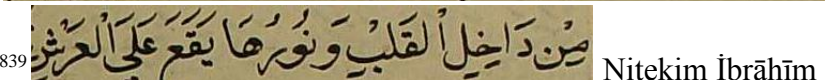
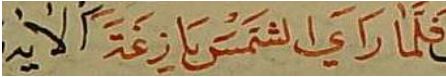
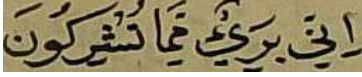

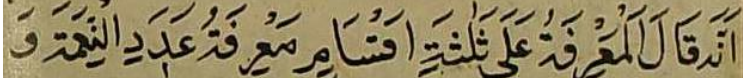

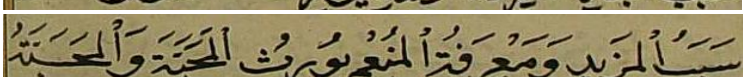
1. **وَفِي الْخُبْرِ أَنَّ دَاوُدَ دَعَا بِأَجْرِهِ فَقَالَ اللَّهُ مَا جَزَاءُ مَنْ**
2. **فَكَرَّمَ وَوَسَّلَ نَفْسَهُ إِلَيْكَ قَالَ يَا دَاوُدُ جَزَاءُ وَهُوَ عِنْدِي**
3. **شَيْئَانِ أَنْ أَجْعَلَ الْبَلْبُوتِ قِيدَهُ وَالصَّبْرُ صِيدُهُ وَعَنْ**
4. **أَبِي نَصْرِ اللَّهِ دَادِي رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنَّهُ قَالَ أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى**
5. **إِلَيَّ أَوْدَعْمَ مَنْ عَرَفَ بِي وَمَنْ قَصَدَ بِي أَرَادَ بِي وَمَنْ**
6. **أَرَادَ بِي طَلَبَ بِي وَمَنْ طَلَبَ بِي وَجَدَ بِي لَا يَوْمُ تُرَى عَلَيَّ**
7. **غَيْرِي وَقَالَ حَكِيمٌ عَلَامَاتُ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ شِئْنَةُ قَلْبِهِ**
8. **مَوْضِعُ الدِّينِ وَنَفْسُهُ مَوْضِعُ الْبَقِيَّةِ وَتَمَدُّ دَرْجُ الْعِلْمِ**
9. **وَلِسَانُهُ مَنبَعُ الْحِكْمَةِ وَفَوْتُهُ النُّصْرَةُ وَكَلَامُهُ**
10. **الصِّدْقُ وَعَنْ بَعْضِ الْعَمَلَاءِ لِلْحَمَاءِ أَنَّهُ قَالَ كُلُّ عَالِمٍ**
11. **بِأَمْرِهِ غَيْرِ عَالِمٍ بِدَرْجَتِهِ فَلَمْ يَعْرِفْهُ بِلَا رُؤْيَا وَكُلُّ عَالِمٍ بِدَرْجَتِهِ**
12. **غَيْرِ عَالِمٍ بِأَجْرِهِ فَلَمْ يَعْرِفْهُ بِلَا مَعْرِفَةٍ وَكُلُّ عَالِمٍ بِدَرْجَتِهِ**
13. **فَلَمْ يَعْرِفْهُ وَمَعْرِفَتُهُ مِثَالُهُمْ مِثَالِ يَعْقُوبَ وَيُوسُفَ**
14. **وَأَخِيذَةَ فَلِيَعْقُوبَ مَعْرِفَتُهُ بِلَا رُؤْيَا وَلَا حُجَّةَ يُوسُفَ**
15. **رُؤْيَا بِلَا مَعْرِفَةٍ وَيُوسُفَ رُؤْيَا وَمَعْرِفَتُهُ وَثَمَرُهُ**

kimse için ne cennet arzusu ne de cehennem korkusu olur. Allah'ı tanıyan ve ona itaat eden, şeytanı tanıyan ve ona muhalefet eden, Hakkı tanıyan ve ona tabi olan, batılı tanıyan ve ondan sakınan, dünyayı tanıyan ve onu terk eden, ahireti tanıyan ve onu isteyen." Peygamber efendimiz: "Fakirlere sabırlarının azlığı için acıyın; zenginlere şükürlerinin azlığı için acıyın; insanların hepsine marifetlerinin azlığı için acıyın" demiştir.

⁸³⁷ Haberde geldi ki: Davud (as) Rabbine; "İlahi! Nefsini gayriden ayıran ve sana teslim edenin mükafatı nedir?" diye münacaat etti. Allah Teala, "Ya Davud onun mükafatı benim yanımda iki şeydir: Onun kaydını bela ve saydını (avını) sabır kılmamdır." dedi. Ebu Nasr Haddad(rh) dedi ki: Allah Teala Davud'a (as): "Kim beni tanırsa beni kasteder, beni ister. Kim beni isterse, beni arar. Kim beni ararsa bulur. Benden başkasını tercih etmez." dedi. Hakîm dedi ki: "Marifet ehlinin altı alameti vardır: Kalbi, dinin yeridir. Nefsi, yakîn yeridir. Ağzı, ilmin yoludur. Dili, hikmetin menbaıdır. Kuvveti tasdikdir. Kelamı, doğruluktur."

140(b)

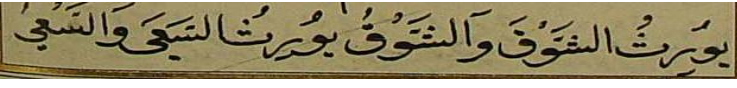
1.
2.
3.
4.
5. Nitekim İbrâhîm
6. gördüğü gibi ⁸⁴⁰ Ma'rifet nûrî
7. belürdiyise Şems nûrî lâ-şey' oldı. Tâkati kalmadı.
8. 'Aklın dərđi. Te'emmül kıldı. ⁸⁴¹ dēdi.
9. Göñli dölenmedi. Haķîkate ermedi.
10.
11.
12.
13.
14.

⁸³⁸ Hukema'dan biri dedi ki: "Âlimlerin bazıısı Allah'ın ilmini bilir, ancak rüyeti yoktur. Onun bilgisi, rüyetsiz marifettir. Bazılarının ise rüyeti vardır, Allah'ı bilir, ancak onun emrini bilmez. Onun bilgisi, marifetsiz rüyettir. Bazısı ise hem O'nun ilmini bilir, hem de O'nu bilir. Bu şahsın bilgisi hem rüyet hem de marifettir. Onların misali Yakup, Yusuf ve kardeşlerinin misali gibidir. Yakup'ın rüyeti yok marifeti var. Yusuf'un kardeşlerinin marifeti yok rüyeti var. Yusuf'un rüyeti de var marifeti de. Yakup'un semeresi ayrılıktır. Kardeşlerinin semeresi kıskançlıktır. Yusuf'un semeresi ise mülk ve rahatlıktır.

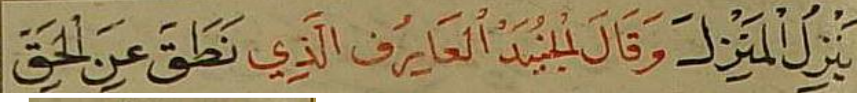
⁸³⁹ Ulemadan biri dedi ki: "Kalpte olan marifet felekteki şemse benzer. Felekteki şems, semanın ufkunda doğar ve nuru yeryüzünde yansır. Lakin marifet güneşi kalbin derununda doğar ve onun nuru arşın üzerinde yansır.

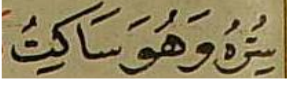
⁸⁴⁰ "Güneşi doğarken görünce..." (En'am, 78)

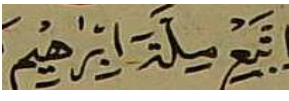
⁸⁴¹ "Ben sizin (Allah'a) ortak koştuğunuz şeylerden uzağım." (En'am, 78)

15.

141(a)

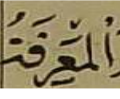
1.

2. ⁸⁴² Kāle'-şeyhu addesallāhu sırrahu azret-i

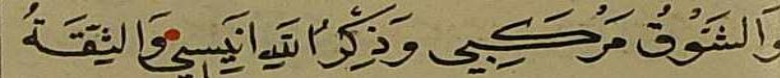
3. Risālete 'a.m. ⁸⁴³ fermānı geldise

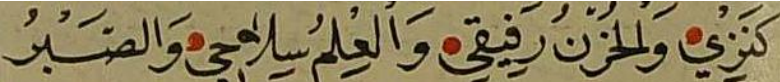
4. aıatı sır seferine uğradı. Rās u māl gerek

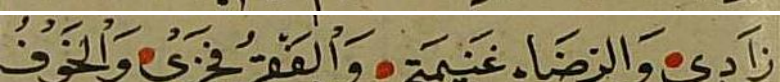
5. oldı. Gönlüñ ulağı ārazıa sefer esbābı gerek

6. oldı. azret-i 'a m andan aber buyurdı kim:

7.

8.

9.

10.

11. ⁸⁴⁴ dedi.

12. Bu esbābları tamām kıldı. Şeri'atda yigirmi bir maām geçdi.

13. arīata girdi. arīatda yigirmi bir maāmı geçdi.

14. aıate adem urdı. Sen daı aıate adem urmak

15. isterseñ mutedāa iktidā kılgıl. Teslīm-i küllī olgıl.

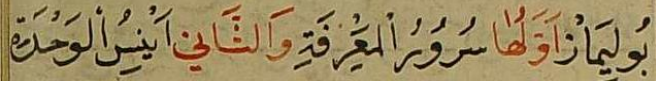
⁸⁴² Hakim dedi ki: "Marifet üç kısımdır. Nitekim adedinin marifeti ; havf neticesi vermesidir. Havf sakınmayı netice verir. Sakınmak ise kaçmaktır. Fırar kurtuluş sebebidir. Nimetin marifeti şükrü netice verir. Şükür artırmanın sebebidir. Mün'imnin marifeti, muhabbeti netice verir. Muhabbet, şevki netice verir. Şevk sa'yi netice verir. Sa'y ise menzile ulaşmanın yoludur. Cüneyt dedi ki: Arifin sırrı Hak'tan konuşur. Bu konuşma sessizdir.

⁸⁴³ "Millet-i İbrahim'e tabi ol."

⁸⁴⁴ "Marifet sermayemdir. Akıl dinimin temelidir. Sevgi esasımdır. Şevk bineğimdir. Zikrullah enisimdir. Güvenilirlik hazinemdir. Hüzün arkadaşımıdır. İlim silahımdır. Sabır azığımdır. Rıza ganimetimdir. Fakr fahrimdir. Havf izarımdır. Haya ridamdır. Zühd hırkamdır."

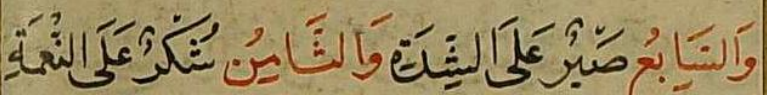
141(b)

1. Fermān dutğıl. Tā yetmiş maḳāma lāyık olan ‘ārifler cümle
2. sinden olup müjdeler bulasın. Ca‘fer-i Şādık eydür
3. rażıallāhu ‘anhu, kimde ki bu on haşlet bulunmasa müjde

4. bulımaz.

5.

6.

7.

8. ⁸⁴⁵ Qāle

9. eş-şeyh ḳaddesallāhu 'l-'azīz eger bu yola ḳadem urduṣa
10. bu maḳāmların her birilerinin āfetleri vardır. İstidrāc
11. ları layıḳ olur. Anı kerāmet şanup ḳaldıṣa
12. anıḳ birle meşğül olduṣa murāduṣa erişmezsin. Ḥāzret-i
13. Resūl a m şāhibü'l-virdi mel‘ün demişdür. Mel‘unlar
14. cümlesinden olursın. Cehd eylegil. Kendü özünḳi
15. helāk ḳılmağıl. Murāḳabe üzre⁸⁴⁶ menzilleri geçe geçe ‘ibādet

142(a)

1. ḳılğıl. Ḥāzret-i resūl şallallāhü ‘aleyhi vesellem ḳūsını
2. ḳūlangıl. Ca‘fer-ı Şādık rażıallāhu ‘anhu eyitmiş. Ḥūların
3. nekim éyüsi varısa anı ‘amele bağlağıl. ‘Ārifler
4. cümlesinden olğıl. Şeri‘at tarīḳat maḳāmların
5. ‘amellerine meşğül olğıl. Göñlünḳi şāfi ḳılup sır
6. maḳāmına erişegörgil. Ümizünḳi ḳavī dutğıl.
7. İnş‘allāhu murāduṣa erişesin. Vallāhu'l-muvāffıḳu ve'l-mu‘yīn.

⁸⁴⁵ Birincisi marifet sūrūru, ikincisi vahdet enisi, üçüncüsü ibadette ihlas, dördüncüsü hüsn-i muamele, beşincisi daimi havf, altıncısı minnetin rüyeti, yedincisi şiddete karşı sabır, sekizincisi nimetin şükrü, dokuzuncusu kismete rıza, onuncusu, muhabbete sıdk.

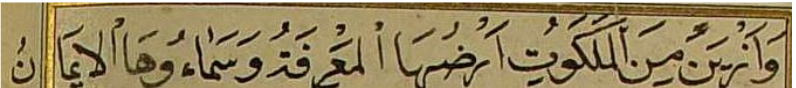
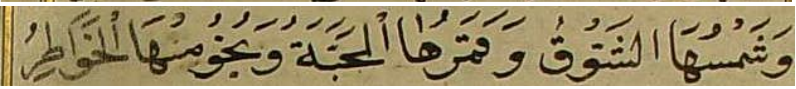
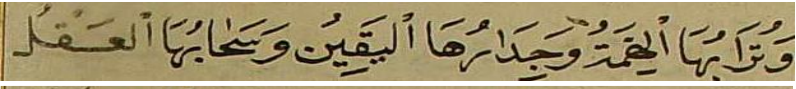
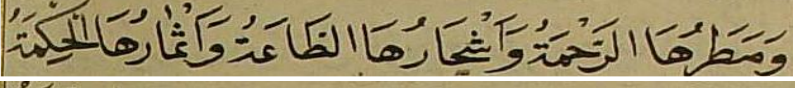
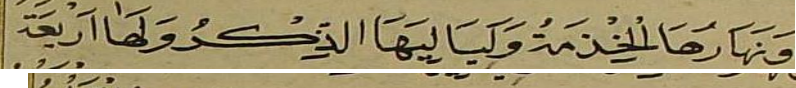
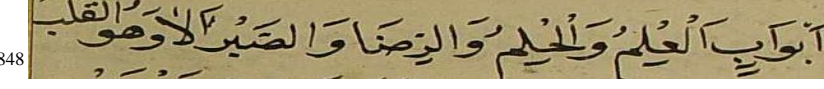
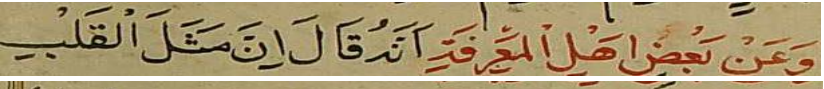
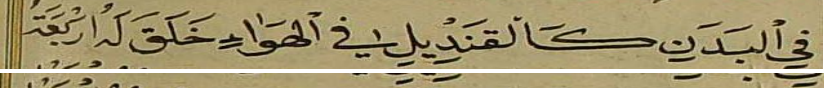
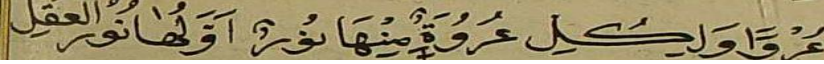
⁸⁴⁶ Metinde üzde yazılmıştır.

8. Faşl fi beyāni'l-ḥaḳīḳati bismi'l-lahi'r-raḥmāni'r-raḥim.
9. Ḥazret-i resūl 'aleyhi's-selām ḥaḳīḳate ʻerişdi. Ḥaḳīḳat
10. 'āleminde ne varısa gördi. Sır mi'rācını kıldı.

11. İnşa'llahu beyān kılavuz.
12.
13. ⁸⁴⁷
14.
15.

142(b)

1.
2.
3.
4.
5.
6. ⁸⁴⁸
7.
8.
9.

⁸⁴⁷ İbn-i Abbas'tan rivayette Nebi(sav) şöyle dedi: "Davud(as) Rabbine; Ya İlahi! Her melikin bir hazinesi vardır. Senin hazinen nerede? diye münacatta buundu."

⁸⁴⁸ Allah Teala şöyle buyurdu: "Benim hazinem arştan daha büyük, kürsiden daha geniş, cennetten daha şirin, meleklerden daha müzeyyendir. Onun arzı marifettir, seması imandır, güneşi şevktir, kameri muhabbettir, yıldızları havatırdır, toprağı himmettir, duvarları yakındır, bulutları akıldır, yağmuru rahmettir, ağaçları taattir, meyveleri hikmettir, gündüzü hizmettir, gecesi zikirdir. Onun dört kapısı vardır. İlim, hilm, rıza ve sabır. Dikkat edin o hazine kalptir. "

10. وَالشَّائِنِ نُورِ الْمَعْرِفَةِ وَالشَّالِثِ نُورِ الْإِيمَانِ وَالرَّابِعِ
11. نُورِ الْيَقِينِ وَسُلْطَ عَلَيْهِ رِيحَانِ رِيحِ الْفِكْرَةِ
12. وَرِيحِ الْمَنِيَةِ فَإِذَا هَبَّتْ عَلَيْهِ رِيحُ الْفِكْرِ نَزَادَ الْإِفْطَانِ
13. وَأَنْشَرَ الصَّدْرَ مِنْهَا ⁸⁴⁹ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى أَمَّنْ
14. شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ وَإِذَا هَبَّتْ رِيحُ الْمَنِيَةِ
15. حَمَدَتِ الْأَنْوَارَ كُلَّهَا وَتَمَنَّيَ الْقَلْبُ عَنْهَا ⁸⁵⁰ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى

143(a)

1. ثُمَّ قَسَمْتُ قُلُوبَكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ ⁸⁵¹ وَقَالَ أَبُو سَلِيمَانَ
2. الدَّرَجَاتِ إِذَا سَكَنَ فِي الْقَلْبِ الْحَيَاءُ مِنْ
3. اللَّهِ تَعَالَى أُرْتَحِلَتْ عَنْهُ الشَّهَوَاتُ ⁸⁵² قَالَ اللَّهُ تَعَالَى
4. وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَزَيَّنَ ظَاهِرَكُمْ
5. بِالْخِذْمَةِ وَبِاطْنِكُمْ بِالْمَعْرِفَةِ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى
6. ⁸⁵³ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ Şüretün devri kudretullahdan
7. rahimde halk olduğundan sonra melekü'l-erhâm
8. derler bir melek vardır münâcât kılar. Eydür:

9. كَيْفَ صَوَّرْتَهُ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى دَعَا حَتَّى أَرَيْتَهُ

⁸⁴⁹ Marifet ehlinden biri demiş ki: Bedendeki kalbin misali, havadaki kandilin misali gibidir. Onun dört kolu, her kolun da bir nuru vardır. Birincisi akıl nuru, ikincisi, marifet nuru, üçüncüsü, iman nuru, dördüncüsü yakîn nurudur. Ona iki rüzgar musallat olmuştur. Fikret rüzgarı ve minnet rüzgarı. Eğer fikret rüzgarı üzerine eserse imanını ziyadeleştirir ve bundan dolayı onun göğsü açılır.

⁸⁵⁰ Allah Teala bu mevzuda "Allah kimin gönlünü İslam'a açmışsa..." (Zümer, 22)ı buyurmuştur. Eğer minnet rüzgarı eserse, bütün nurlar donar ve bundan dolayı kalbi kasavet bağlar.

⁸⁵¹ Allah Teala bu mevzuda, "Artık kalpleriniz taş gibi yahut daha da katıdır." (Bakara, 74) buyurur.

⁸⁵² Ebu Süleyman ed-Daranî dedi ki: Bir kalpte Allah Teala'dan haya yerleşse, ondan şehavat uzaklaşır gider.

⁸⁵³ Allah Teala'nın "Sizi şekillendirdi ve şekillerinizi de güzel yaptı." (Teğabun, 3) buyurduğu gibi senin zahirini hizmetle ve batınını marifetle güzelleştirdi. "Fakat Allah size imanı sevdirmiş ve onu gönüllerinize sindirmiştir." (Hucurat, 7) buyurdu.

10. أَنَا لِأَنَّهُ نَظَارَةُ الْخَلْقِ فَنِيصُورُهُ وَيُزِينُهُ بِالْقُدْرَةِ
 11. لَا بِالْأَلَةِ فَيَخْرُجُ مِنْهُ سَبْعَةُ جَوَاهِرَ فَيُزِينُ وَجْهَهُ
 12. بِجَوْهَرَيْنِ وَيَرْكَبُ فِي مَحْجَرٍ يَكُونُ عَيْنَانِ لَسْتَمِعَ لَهَا
 13. بَصْرًا وَجَوْهَرَيْنِ فِي صَمَاحِيهِ لَسْتَمِعَ لَهَا سَمْعًا وَجَوْهَرًا
 14. مُبْتَضَّةً أَلْفَهُ لَسْتَمِعَ شَمًّا وَجَوْهَرًا فِي لِسَانِهِ لَسْتَمِعَ كَلَامًا
 15. فَلَمَّا زَيَّنَ ظَاهِرَهُ لِنَظَارَةِ الْخَلْقِ لَتُدْرِي زَيْنَ قَلْبِهِ

143(b)

1. بِجَوْهَرَةٍ مَعْرِفَتِهِ لِنَظَارَةِ الْخَلْقِ **لَتُدْرِي زَيْنَ قَلْبِهِ**
 2. حَتَّى يَأْتِي بِسَحَابِ أَلْفَةٍ فَيَطْرُقُ فِي هَذِهِ الْقَلْبُ مَطَرُ
 3. الرَّحْمَةِ فَيَصِيرُ صَعِيدًا ظَاهِرًا وَطَرُوقًا وَتَنْبُتُ فِيهَا
 4. فَيَطْرُقُ قَلْبَهُ مِنَ الْكُفْرِ وَالشُّرْكِ وَالنَّعْطِيلِ
 5. وَالتَّشْبِيهِ لِيُنْزِلَ مَلَكُ الْعَرَفَةِ فِي قَلْبِ عَبْدِهِ أَنْوَاعَ النَّبَاتِ
 6. تَنْبُتُ فِيهَا **أَرْغَوَانٌ وَصَالٍ** وَتُرْكِيْسُ أَلْفَتٍ وَدِرَّخْتِ
 7. أَمَانَتٍ وَتَوْحِيدٍ كُلِّيٍّ وَمُرَادِيٍّ وَرُجْحَانٍ صَبْرِ
 8. وَرَعْفَرَانٍ رِيضًا وَنَيْفَشَةَ صِينًا وَسُنْبِيلٍ وَقَا وَنَبَاتِ
 9. بَقَا وَبُوبِيٍّ وَقَالِقَا وَمَنْشُورٍ مِهْرٍ وَعِلَّ صَدِيقٍ وَعَنْبَرٍ
 10. تَحْقِيقِ وَسُوسِينَ شَوْقِ دَرْصُورَتِ قَلْبِ سُلْطَانِ
 11. **الْعَايِرِينَ بِرَهَانَ الْمُحَقِّقِينَ** ⁸⁵⁴ sultān Bayezid Bestāmī

⁸⁵⁴ "İlahi Onun sureti nasıl olacak?" diye sorar. Allah Teala: "Sen bırak, onu ben tezyin edeceğim. Çünkü mahlukatın gözü onun üzerinde olacaktır." der. Onu bir alet ile değil kudretiyle şekillendirir. ve güzelleştirir. Kudretinden yedi cevher çıkarır. Bunlardan iki cevher ile yüzünü süsler ve onları iki odacığa yerleştirir. Bunlar iki göz olup gören diye adlandırılır. Yüzün iki tarafını iki cevher ile süsler ve buna koklayan adı verir. Diline bir cevher verir ve kelim diye adlandırır. Mahlukun

12. rahmetullahi ‘aleyhi şüreti beste est. Meger ki
13. h zretinden Őordular Őordular.  albden haber ver dediler.
14. Bayezid eyitdi:  albh n nişanı bey nıla ma‘l m olmaz, dedi.
15. Amma siziŐiŐ n bir Ő ret baŐlayayın t  size  alb ‘ilminde

144(a)

1. bir fayda ola. Bilgil kim  albi  c kısımler eylemiŐlerdür evvelki
2. evvelki kısımlına  alb-i m zekka derler. Şıfat-ı  alb-i m zekka
3. oldur kim ol kalbde bir Őahr  vardur. AŞa yak n
4. Őahr sı derler. Ve ol Őahr da bir  eŐme vardur. AŞa  eŐme-yi
5. Őaf  derler. Ve bir aŐaŐ vardur aşa Őecr-i ŐevŐ derler. Ol
6. aŐaŐ üzerinde bir taŐt vardur. AŞa ser r-i meveddet,
7. ol taŐtda bir bis t vardur aşa f riŐ-i Şeref derler.
8.  zerinde bir bulut vardur aşa ebr-i  lfet derler. Ol dem
9. anda ra‘d g r v  der. AŞa ra‘d-ı maŐabbet derler. Ol
10. zam n berŐ z hir olur. AŞa berŐ-i hid yet derler.
11. Ba‘dehu anda yaŐmurlar yaŐar. AŞa maŐar-ı rahmet derler. Ve ol
12. yaŐmurdan on beŐ⁸⁵⁵ nesne biter. Birisi erguvan-ı viŐ l,
13. ikinci nergis-i⁸⁵⁶  lfet,  c nci dir t-ı em net, dördüncü
14. tev id-i k ll , beşinci mur d-i ir det, altıncı reyŐ n-ı Şabır,
15. yedinci za‘fer n-ı rız , sekizinci benefŐe-i ziy ,  okuzuncı

144(b)

1. sünbül-i vef , onuncı neb t-ı vef , on birinci b y-ı liŐ , on
2. ikinci menŐ r-ı mihir, on  c nci la‘l-i ŐıdŐ, on dördüncü

---

görmesi işin zahirini böyle süsledikten sonra Hakk'ın görmesi işin de kalbini marifet cevheri ile süsler. Sonra saadet rüzgarını estirir. Ülfet bulutunu getirir ve bu kalbe rahmet yaŐmuru yaŐdırır. Temiz ve aşık bir toprak gibi olup envai nebatatın orada bitmesi işin marifet meleŐi kulun kalbine inerek onun kalbini küfürden, Şirkten, tatilden ve teşbihten temizler. Öte bu kalpte, visal erguvanı,  lfet nergisi, emanet aŐacı, tevhid ve iradet g l , sabır reyhanı, rıza zaferanı, ziya benefŐesi, vefa s nb l , beka nebati, lika b yu, mihr menŐ ru, sıdŐ lalesi, tahkik anberi ve Şevk s seni biter.

⁸⁵⁵ Metinde ol beş yazılmıştır.

⁸⁵⁶ Metinde nerges yazılmıştır.

9. Ve alb n ikinci kısmı ‘am avm n albid r. Ana alb-i ah b-1
10. yem n derler. Anu ıfatı oldur kim geh araf-1
11. ram n ye meyl eder g h araf-1 eyt n ye meyl eder
12. g h  hret gamı yer t ‘ate ve ‘ib dete meg l olur

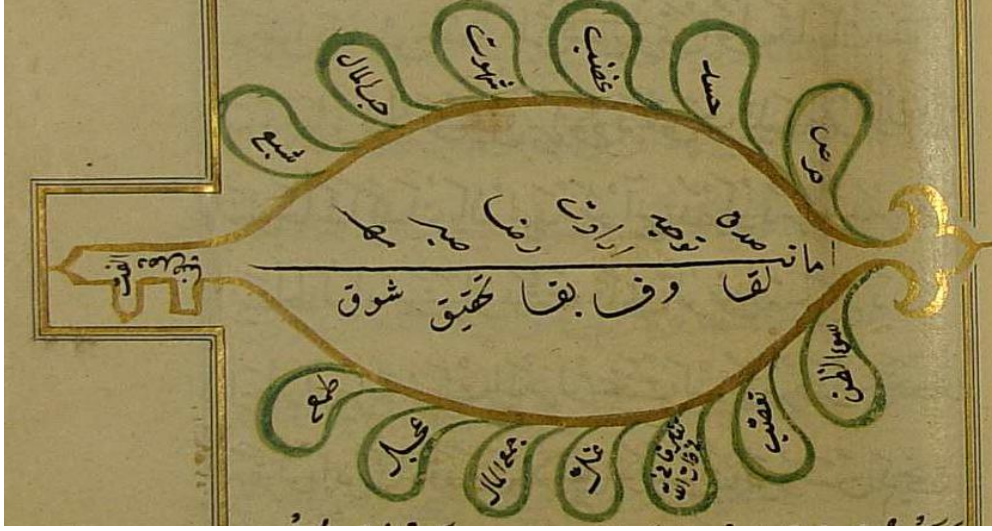
145(b)

1. ve d ny dan i‘r z eder ve g h d ny  gamın yer ve mal ve esb b
2. cem‘ eder geh orkusundan aqlamada ve z ride olur
3. ve gemi g n hlarına peim n olur ve geh nefis
4. ve ehvet v yesinde ve zevinde and n ve g n h
5. ilemege bah dur olur g n hdan hic p k eylemez. Ve bu ah b-1
6. yem n albinde ierisinde on be nesne All h arafından
7.  bit olur ram nilerd r ve ol alb n ara z hirinde
8. on u ıfat vardır. eyt nilerd r. Ve bu ram n 
9. ıfatlar her aan ki a-1 araf-1 ram na cezb
10. ede. Bu araı ıfatlar kendüyi lezz t-1 nefis-[i]
11. emmareyle ‘arz eder. ‘Arus  gibi kendüye cilve ver r.
12. L cerem g n h tmekde ve ma‘iyet tmekde a daı
13. bah dur olur.  nki All hdan hid yet erie. Derv
14. me yi ve p r n-1 ehl-i arat ohbetine m l zimet
15. ede ve levh-i sa‘ deti mu bil duta. M bted ‘ ve me‘ dı

146(a)

1. fikir ed p gönline nazar ede ve gemi g n hlarına peim n
2. olup me yi h z rında mur kabe üzere ıd
3. ve ihl  birle t ‘at ve izmet ede ve himmet kemerini
4. b line baqlanup me yie izmet ede. Ah b-1 yem n
5. ge p alb-i m zekk  h ıl ola ina‘all h  te‘ l .
6. Ve  ret-i alb ah b-1 yem n budur. Cümle m ‘minlerle
7. sizlere ve bizlere alb-i ah b-1 yem nden ge p alb-i

8. müzekkī ki sâbıklar albidür hşıl ola inşa'allāhü te'ālā.
9. ⁸⁵⁸

10. Ve albün üçüncü kısmı alb-i aşb-ı şimāldur ol

146(b)

1. cāhiller albidür. Anu şıfatı oldur kim ol gönlü
2. şeytān gāret eylemişdür. Hidāyet ve 'ināyet yolu aa
3. siyāh ve tārık olmuşdur. Şehvet anı hışāra koymışdur.
4. ankı tarafa dilerse iletir. Dilerse küfre, dilerse zīnāya,
5. dilerse hāmra ne günāha dilerse iletir. Ol gönlü şeytān
6. almışdur. Allāh te'ālā kelāmını te'ālā ve takaddes
7. ve hāzret-i resül sözüni şallallāhu aleyhi vesellem
8. ve meşāyīh sözüni ol gönle nice ki söyleyesin
9. 'arz eğesin hāz almaz, abül eğmez. Ol albün şüreti
10. budur.⁸⁵⁹ Pādişāhları açan bir eve da'vet kılsalar ol evi
11. hārihāşekden pāk eğerler, arıdırlar. Dürlü dürlü
12. bisātlarla bezerler. Püşte alılar birle hārirden
13. izarlar birle zīnet eğerler. Tahtlar urarlar ve şem'ler
14. yaarlar pādişāh ademine lāyık olsun dēyü. Sen daı

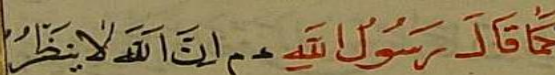
⁸⁵⁸ Emānet, şevk, tahkik, beka, vefa, lika, mihr, rıza, iradet, tevhid, sıdk, tama, acele, mal biriktirmek, hırs, tefekkür-i faniye, tassub, su-i zan, çok yemek, mal sevgisi, şehvet, gazab, haset, gıll.

⁸⁵⁹ Daha önceki sayfalarda "sureti budur" ifadesinden sonra şekil verilmiş, burada verilmemiştir.

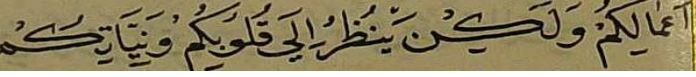
15. anuñ gibi sa'âdet yeli esüp pâdişâh-ı lâyezâlun

147(a)

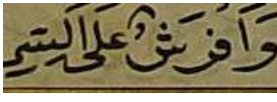
1. albden ierü sır adlu sarāyını irk nifāk riyā ve 'ucb
2. ased kine ve aybet büh-tān necāsetlerinden arıdup
3. istiāmet tahtını urup yēdi mefreşlerini bezeyüp
4. ma'rifet pâdişāhı ol taht üzere şem'ler öñünde yanup
5. müzeyyen olsun. a te'ālā senün āhir sūretün i kim
6. alkun manzargāhıdur bu zikir olan cevherler birle
7. bezedi ve albün i ma'rifet cevheri birle bezedi. İmdi
8. sen daı cehd ıl akun manzargāhını ıll-ı ışdan
9. ve yaramaz i'tikādlardan pâk edüp ārāste ılığıl. Tā kim
10. albün ayinesi pâk olup ol niun cemāl anda

11. müşāhede ola.

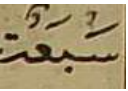
12.

13. ⁸⁶⁰

14. istiāmet tahtınınun avāimleri ya'ni ayakları dördür

15. el-inābet ve'l-meveddeti ve'l-maabbet ve'ş-şevu

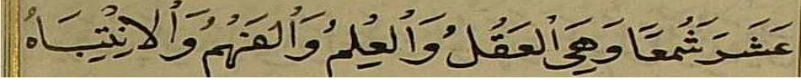
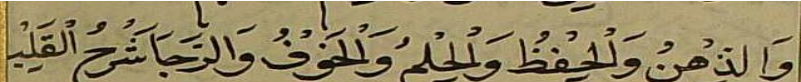
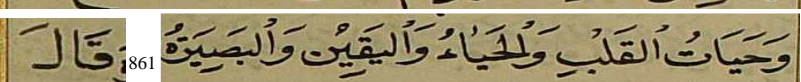

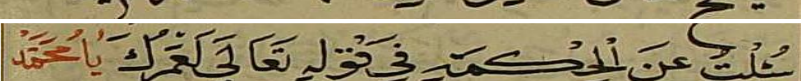
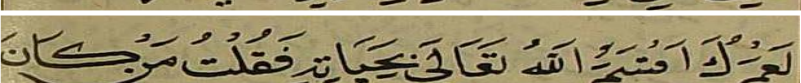
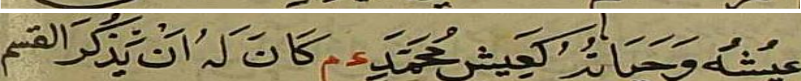

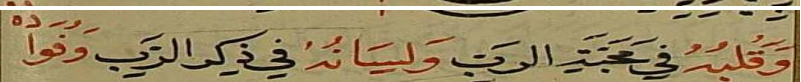

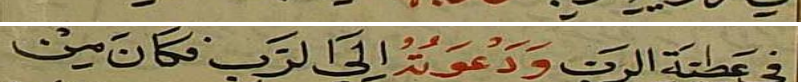
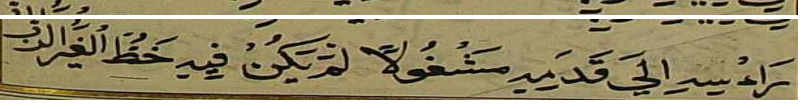
147(b)

1. Taht üzere bisātları yēdidür. *eş-şiddıu*

2. ve'l-ilāşu ve's-şebātu ve's-sekīnetü ve't-tevbetü

3. ve'l-irādetü ve'l-ayru ve'l-abūlu

⁸⁶⁰ Allah Resulü Efendimizin (as) buyurduğı gibi: "Allah sizin suretlerinize mallarınıza, amellerinize bakmaz. Ancak kalplerinize ve niyetlerinize bakar." (Müslim, Birr, 11)

4. عشر شمعاً وهي العقل والعلم والفهم والانتباه
5. والذهن والحفظ والحلم واللطف والتجاشح القلب
6. وحيات القلب والحياء واليقين والبصيرة ⁸⁶¹ قال
7. النبي قدس الله سيده سمعت أبا أحمد الجرجاني يقول
8. سألت عن الحِكْمَةِ في قوله تعالى لعمر ك يا أحمد
9. لعمر ك أفتنم الله تعالى بحياته فقلت من كان
10. عيشه وحياته كعيش محمد ⁸⁶² كان له أن يذكر القسم
11. بحياته فإن نفس محمد ⁸⁶³ كان في طاعة الرب
12. وقلبه في محبة الرب وليسائه في ذكر الرب وقوا
13. في رؤيته الرب ووجهه في سجدة الرب ويده
14. في عطية الرب ودعوته إلى الرب فكان من
15. سراء إلى قديم مشغولاً لم يكن فيه خط الغرير

148(a)

1. فإذ لك أفتنم الله تعالى بروحه وحياته فقال لعمر ك
2. ⁸⁶² يا أحمد ⁸⁶³ Sen dağı bu zikir olan 'ameller birle 'amil

⁸⁶¹ Tahtın etrafında on dört adet çerağ vardır. Bunlar akıl, ilim, fehim, intibah, zihin, hıfz, hilm, havf, recâ, kalbin şerhi, kalp hayatı, haya, yakîn ve basiret.

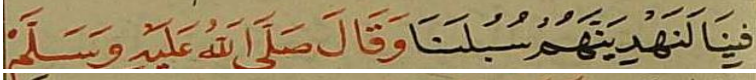
⁸⁶² Şeyh (ks) dedi ki: Ebu Ahmed el-Cürcanî dedi ki: Allah Teala'nın Hicr suresinde"(Resulüm!) Hayatın hakkı için onlar..." (Hicr, 72) buyurduğu ayetin hikmetini benden sordular." "Le'amruke" yani "Allah onun hayatına yemin etti." "Kimin hayatı ve yaşantısı Muhammed'in (sav) yaşantısı gibi olsa, kasem onun hayatı için de zikredilmiş olur. Çünkü Muhammed'in nefsi Rabbine taat içinde, kalbi Rabbine muhabbet içinde, dili Rabbini zikirde, gönlü Rabbinin rüyetinde, yüzü Rabbine secdede, eli Rabbinin atıyyesinde idi. Onun daveti Rabbine idi ve başında ayağına kadar bununla meşgul idi. Onda Rabbinden başka bir şeyin payı yoktu. Bundan dolayı Allah Teala onun ruhuna ve hayatına yemin ederek "(Resulüm!) Hayatın hakkı için..." (Hicr, 72)

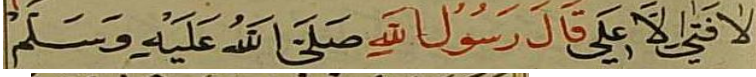
⁸⁶³ Şeyh (ks) dedi ki: Ebu Ahmed el-Cürcanî dedi ki: Allah Teala'nın Hicr suresinde"(Resulüm!) Hayatın hakkı için onlar..." (Hicr, 72) buyurduğu ayetin hikmetini benden sordular." "Le'amruke" yani "Allah onun hayatına yemin etti." "Kimin hayatı ve yaşantısı Muhammed'in (sav) yaşantısı gibi

3. olup nefsüni mücâhede birle münüs eţsen Hâk te'âlâ
4. pâk ve müzeyyen kılup yemiş maķâma lâyıķ ve erzânî kılursa

5. 'aceb degil.

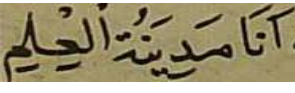
6.

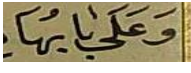
7.

8. ⁸⁶⁴ Kâl eş-şeyh kaddesallâhu

sırrahu

9. tenüni Hâzreti Resül gibi kılmaķ gerek sin. Fütüvvetüni
10. 'Ali hâzreti gibi kılmaķ gerek. Tâ ki hâķîķata lâyıķ olasın.
11. Cemî' i murâduñ hâşıl ola. Sır 'âlemine 'âlem-i kibrâ denür.
12. Hâzret-i resül 'a m sır 'aleminde seyrân ederken

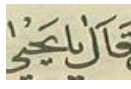
13. şapuda Hâzret-i 'Aliyi gördiyise

14. ⁸⁶⁵ dedi. Ol kelâmuñ sırrı meşâyih

15. yolıdur kim silsileyile Hâzret-i 'Aliye çıkar raızıallâhu 'anhu.

148(b)

1. Hâzret-i 'Aliden Resüle çıkar 'a m. Siz dağı hâķîķatı
2. rast kılup hâķîķat maķâmında cevlan kılmaķ
3. dilerseñüz cehd edüp bu on şıfat birle muttaşif
4. oluñ: el-hıfzu, ve's-sabru, ve'l-yaķînu, ve'z-zühdü, ve's-şıdķu,

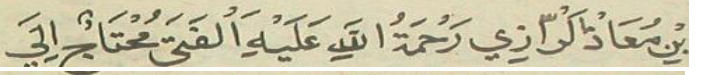
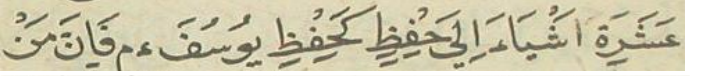
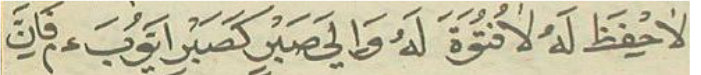
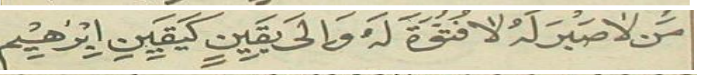

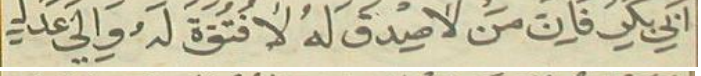
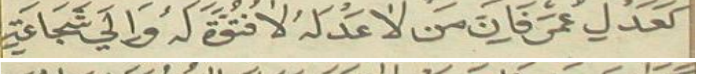
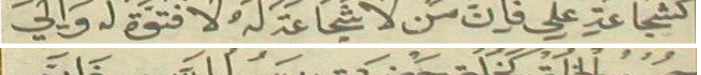
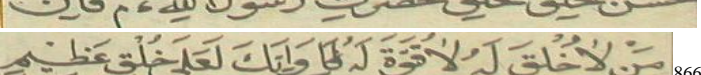

5. ve'l-'adlü, ve'l-cüdi, ve's-şecâ'atü, ve'l-halku'l-ħaseni.

olsa, kase m onun hayatı için de zikredilmiş olur. Çünkü Muhammed'in nefsi Rabbine taat içinde, kalbi Rabbine muhabbet içinde, dili Rabbini zikirde, gönlü Rabbinin rüyetinde, yüzü Rabbine secedede, eli Rabbinin atıyyesinde idi. Onun daveti Rabbine idi ve başında ayağına kadar bununla meşgul idi. Onda Rabbinden başka bir şeyin payı yoktu. Bundan dolayı Allah Teala onun ruhuna ve hayatına yemin ederek "(Resulüm!) Hayatın hakkı için..." (Hicr, 72)

⁸⁶⁴ Allah Teala'nın: "Bizim uğrumuzda cihat edenleri elbette kendi yollarımıza eriştireceğiz." (Ankebût, 69) dediği gibi. Allah Resülü^(sav): "Ali gibi yiğit bulunmaz." demiştir. Yine Resulullah^(sav): "Ben ilmin şehriyim, Ali onun kapısıdır." (Taberânî, el-Mu'cemü'l-Kebîr, XI, 65 vd.)

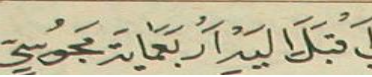
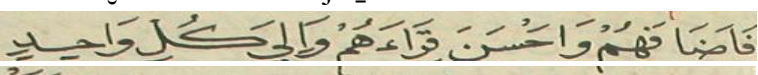

⁸⁶⁵ "Ben ilmin şehriyim, Ali onun kapısıdır."

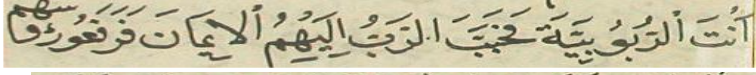
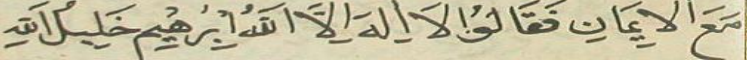
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.

866

149(a)

1. ibrahīm ḥalīl fütüvvetinüñ eşeri
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.

⁸⁶⁶ Yahya b. Muaz er Razi^(rh): Feta şu on şeye muhtaçtır denilmiştir: 1-Yusuf aleyhisselamın (namusunu) hıfzı gibi hıfza sahip olmalıdır. Çünkü hıfzı olmayanın fütüvveti de olmaz. 2- Eyyüp aleyhisselamın sabrı gibi sabra sahip olmalıdır. Çünkü sabrı olmayanın fütüvveti de olmaz. 3- İbrahim aleyhisselamın yakîni gibi yakîni olmalıdır. Çünkü yakîni olmayanın fütüvveti de olmaz. 4- Ebu Bekir'in sıdkı gibi sıdka sahip olmalıdır. Çünkü sıdka olmayanın fütüvveti de olmaz. 5-Ömer'in adli gibi adle sahip olmalıdır. Çünkü adli olmayanın fütüvveti de olmaz. 6-Ali'nin şecaati gibi şecaati olmalıdır. Şecaati olmayanın fütüvveti de olmaz. 7-Hz. Resulullah'ın ahlakı gibi güzel ahlakı olmalı. Ahlakı olmayanın fütüvveti de olmaz. Allah Teala onun hakkında: "Ve sen elbette yüce bir ahlâk üzerindesin!" (Kalem, 4) buyurdu.

9.
10. ⁸⁶⁷
11. Şeyh Yahya eydür kıddesallāhu sırrahu, İbrāhīmün fütüvvetinün
12. eşeri zāhir olup bir def'a dört yüz mecūsīnün
13. göñüllerine 'ināyet nazarın dīn-i islāmı sevdürüp
14. şıdk ile imāna geldiler. Yine sen dağı mücāhede kılup
15. riyāsuz ihlāşıla 'amel eylegil. Tā kim Hāq va' de e de ki

149(b)

1. üç yüz altmış nazar senün göñlüne tecellī edüp yigirmi bir
2. maķāmdağı ilhām tūṭileri şād-ı handān olup zikirlerini
3. ve tesbīhlerini eydübaşlaya. Ceħd eyle kim bu pāk 'ameller birle
4. 'āmil olasın. Allāhımız bir Bārīmiz Mevlāmız celledelalehu ķalbiñi
5. ķalb-i muṭma'inne kılup ķalb-i selīm hāşıl ola inşallāhū
6. te'ālā. Ol Hālık-ı perverdigār celledelā luh ten
7. icinde ķalbünñi ķandīl gibi kılmışdur. Ol ķandilün iki ķarafına
8. iki derice kılmışdur biri sağ ķarafından ve biri şol
9. ķarafından. Sağ ķarafındağı dericeden rīhū'l-fikreti ese.
10. Şol ķarafındağı dericeden rīhū'l-minneti eser. Allāh te'ālā
11. celledelā luh göñülde dört nehir yaratmışdur: Nehr
12. ül-Alāi, Nehrū'n-Na'māi, Nehrū'l-muheymineti, Nehrū'l-rubūbiyeti.

Kaçan

13. derviş tā'atinde ve mücāhedesinde süst olsa
14. ķalbün şol yanındağı dericeden rīhū'l-minneti eser.

⁸⁶⁷ Dört yüz mecusi ona gelmişti. Onlara ziyafet verdi ve güzelce hizmet etti. Karşılık olarak onların her biri İbrahim'e iki dirhem vermek istediler. "Ziyafetimiz çok güzeldi, dünya imaretine veya başka herhangi bir ihtiyacın var mı (biz de karşılık verelim)?" dediler. İbrahim onlara: "Benim mabuduma bir defa secde etmenizi isterim." dedi. Onlar: "Bunu yapmak bizim için imkansızdır." dediler. İbrahim^(as): "Öyleyse selametle gidin." dedi. Onların reisi adamlarına: "Bir defa Allah'a secde etmemizin ne zararı olabilir?" dedi. Bunun üzerine kalpleri ferahladı ve secde ettiler. İbrahim: "Ey Rabbim ubudiyetini yaptım, sen de rububiyetini yap." diye niyaz etti. Bunun üzerine Allah onlara imanı sevdirdi. İman ettiler ve başlarını yerden "Lâilaha illallah İbrahim halilullah" diyerek kaldırdılar.

15. Ol nehirler şoğılır. Göñül būsitānınuñ reyḥānları

150(a)

1. qurur. Ağaçları şararup yaprakları dökülür. Yigirmi sekiz
2. ilhām tūtîleri zikrlerini ve tesbîhlerini etmege süst
3. olurlar. Nitekim kış güninde arzı meyyit olup çiçekleri
4. helāk olup ağaçları quruyup meyyit gibi olup
5. sinduvaclar hezārdestānlar gitdügi gibi olur.
6. Qaçan devrîş tã'atde ve mücāhedesinde qavī olsa
7. ol qalbün şağ yanındağı dericeden rīhü'l-fikreti eser.
8. Qalb münevver olur. Ol dört nehirlerün arqları
9. arınur. rīhü's-sa'ādeti eser. Ülfet ḥavf ve recā buludı
10. qopar yaz günlerinde bulut qopduğı gibi. Haq te'ālā

11. celle celāluhu andan ḥaber vērür buyurur:

اللَّهُ الَّذِي رَسَلَهُ

12.

الزِّيَاحَ فَتَشِيرُ سَحَابًا فَيَسْطُرُهُ فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ

13.

وَيَجْعَلُهُ كَيْفًا فَتَرَى الْوَقْدَ يُخْرَجُ مِنْ خَلْوَاهُ

14. ol qalbe rahmet yağmurları yağar. Har u ḥaşāki ol

15. nehrün argından pāk eđüp arıdup nite ma'būdımız

150(b)

1. celle celā lehu kelām-ı kadīmide ḥaber vērür kim

فَأَحْتَمَلَ السَّيْلُ

2.

نَرَبِّدَا رَابِعًا وَنَمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حُلِيِّ

3.

أَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِثْلَهُ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ

⁸⁶⁸ "Allah O'dur ki rüzgârları gönderir, bunlar da bulutu kaldırır. Derken Allah onu gökte dilediği gibi yayar ve parça parça eder. Nihayet arasından yağmurun çıktığını görürsün. Allah dilediği kullarına yağmuru nasip edince, onlar seviniverirler." (Rum, 48)

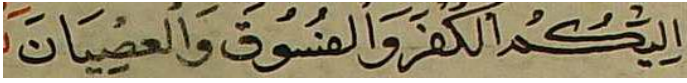
6. ol arguñ başında bir tut ağacı vardur ol
7. ağaç yeşerür, çiçekleri yaprakları açılır. Anuñ yedi
8. budağında yedi ilhām tūtleri oturup turlar.
9. Her biri hezār dürlü elhānıla ol pāk kıddüs münezzeħ
10. şultānı Mevlāyı zikir kılırlar. Şeyħ eydür mevlāmuz
11. celle celā luh Mūsāya buyurdı kim yā Mūsā alā ni‘ metimi
12. ve na‘ mā ni‘ metimi kavmeñe⁸⁷⁰ beyān kılup minnet kııl, deýü buyurdı.
13. Mūsā eyitdi ilāhī alā ni‘ metüñ ni‘ mā ni‘ metüñ nedür, deđi.
14. Mabūd celle celā luh buyurdı kim alā ni‘ metüm oldur kim
15. küfri ahlāk-ı mezmümeyi sevdürmedüm göñüllerinden

151(b)

1. çıkardum. Fıskı ve ma‘ şiyeti sevdürmedüm, geriye gösterdüm.

2. Nitekim Ma‘budumuz celle celā luh Kelām-ı Kādīmide buyurur:

3. ⁸⁷¹

Na‘ mā

ni‘ metüm

4. oldur kim imānı ve ahlāk-ı maħmüdei sevdürdüm.
5. Göñüllerinde maħabbetini berk ve muħkem kıldum. Nite kim

6. ma‘būdumuz Kelām-ı Kādīmide buyurur:

7. ⁸⁷² ‘Imād-ı

8. Fariyābī raħmetullahi ħālişatü'l-ħakāyıkda beyān kıılır.
9. Kaçan alā argı oqutsa göñüldeki tendeki ahlāk-ı
10. mezmümeleri pāk eder, arıdur. Göñüldeñ seb‘iyyet,
11. behimet, şeytāniyyet, şıfatını giderür. İlhām tūtleri
12. her budağda zıkr ve tesbīhini eyitmegile ahlāk-ı mezmümeleri

⁸⁷⁰ Bu kelime metinde kavmeñe şeklinde harekelenmiştir.

⁸⁷¹ "Küfrü, fıskı ve isyanı da size çirkin göstermiştir." (Hucurat, 7)

⁸⁷² "Fakat Allah size imanı sevdirmiş ve onu gönüllerinize sindirmiştir. (Hucurat, 7)

13. insāndan def⁸⁷³ kıılır. Evvel budağı maşrık ve mağrib

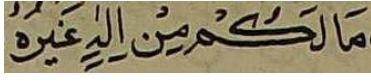
14. arasında⁸⁷³ diyenlerün başı

15. Fir'avn-durur la'netullahi 'aleyhi. Senün maşrıkun

152(a)

1. toğduğun gündür, mağribün öldiğün gündür. Fir'avuna

2. ⁸⁷⁴ diyenlerün başı Fir'avun-durur. La'netullahi

3. dedügi vaqıt ⁸⁷⁵ deyinciye dek

4. mühlet buyurdılar. Benden üstün Tañrı yokdur dedise

5. helāk kııldılar. Saña ğarğaraya varınca mühlet buyurdılar.

6. İlhām tūñileri seni ol Fir'avn dedügi 'amelden

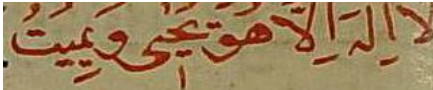
7. ırağ olsun, varañaya düşüp helāk olmasun deyü.

8. Dāyim zikirlerine ve tesbīhlerine meşğül-durur.

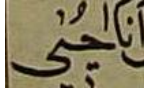
9. ⁸⁷⁶ İkinci budağ maqāmındağı

10. ilhām tūñısı ben öldürem ben dirgürem diyenlerün

11. 'amellerini bu tesbīthe meşğül olup senden def⁸⁷⁷ kıılıp

12. ⁸⁷⁷ Ben dirgürem ben öldürem
diyenlerün

13. başı Nemrüd la'in la'netullahi zindāndan iki suçluyı

14. çıkardı. Birini koyverdi ve birini öldürdi.

15. ⁸⁷⁸ dedi. Öldürmek dirgürmek şanur bilmez kim

⁸⁷³ "Ben sizin yüce Rabbinizim."

⁸⁷⁴ "Ben sizin yüce Rabbinizim."

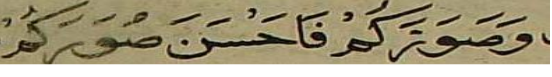

⁸⁷⁵ "Ondan başka sizin ilahınız yoktur."

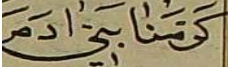
⁸⁷⁶ "O doğunun da batının da Rabbidir. O'ndan başka ilah yoktur." (Müzzemmil, 9)

⁸⁷⁷ "O'ndan başka ilah yoktur." (Müzzemmil, 9)

152(b)

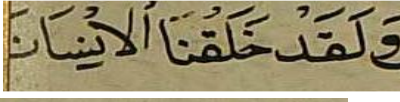
1. sülale-i t̄inden gelen meni şuyını qarār-ı mek̄inde
2. üç kat qararjulık içinde şu üzerinde taşvır

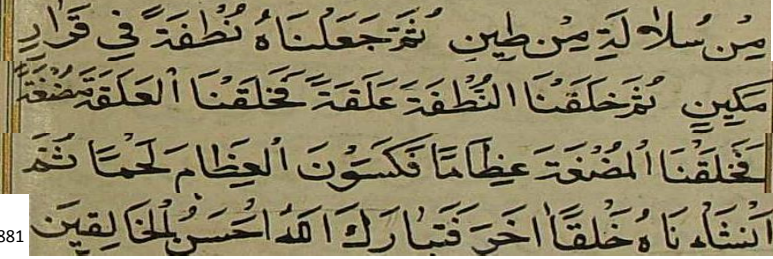
3. eğüp ⁸⁷⁹ şüretlü

4. ⁸⁸⁰ kerāmetlü yedi hāl üzerine bir hālden
5. bir hāle geçürüp Muḥammed 'a m adı üzerine sūret kılmagı
6. 'aqlı yoğından hilkat ve ihyā şanmadı. Şüret-i

7. Muḥammed nitekim Ma'budumuz ol yedi hālden

Kelām-ı

8. Kādīmīnde haber verüp buyurdu:

9.

- 10.
- 11.
12. ⁸⁸¹
13. Ādemī içinde bu şıfat olur. Ya'ni benlik şıfatı ben
14. kılruram der. Anuñçun insānda bu şıfat baqiyye qalmasun
15. dëyü zikir eğer. Tesbīhini yād kılrur. Üçünci budakdağı

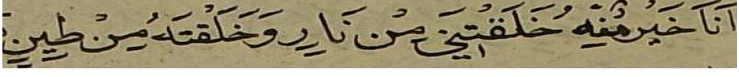

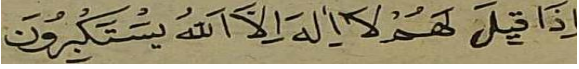
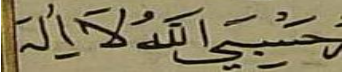

153(a)

⁸⁷⁸ "Ben hayat verir, ben öldürürüm." (Bakara, 258)

⁸⁷⁹ "Sizi şekillendirdi ve şekillerinizi de güzel yaptı." (Teğabun, 3)

⁸⁸⁰ "Biz hakikaten insanoḡlunu şan ve şeref sahibi kıldık." (İsrâ, 70)

⁸⁸¹ "Andolsun biz insanı, çamurdan (süzülüp çıkarılmış) bir özden yarattık. Sonra onu sağlam bir karargâhta nutfe haline getirdik. sonra nutfeyi alaka (aşılanmış yumurta) yaptık. Peşinden, alakayı, bir parçacık et haline soktuk; bu bir parçacık eti kemiklere (iskelete) çevirdik; bu kemikleri etle kapladık. Sonra onu başka bir yaratılışla insan haline getirdik. Yapıp yaratanların en güzeli olan Allah pek yücedir!" (Mü'minün, 12-14)

1. ilhām tūḫileri şol benlik kılan mütekebbirler kim
2. ol mezmûm şıfatıla muttaşif-dururlar. Benlik kılan
3. mütekebbirlerüñ başı İblis la'ın-durur. ne dedi:
4. ⁸⁸² dedi.
5. Ādemīnūñ içinde şeytāniyyet şıfatından nesne kılmason dēyü
6. bu tesbīhini yād edüp zikir eder.
7. ⁸⁸³ Dördünci
8. maḳāmdağı ilhām tūḫisi şol ehl-i dūnyānuñ
9. ahlāk-ı mezmûmelerini ademīden def' kılmāğıçun
10. bu tesbīhi yād kılup zikir eder.
11. ⁸⁸⁴ Bunlaruñ başı Kārun la'ın-durur. Zekat vermez
12. sözüñi ūtmazın dēyüp Mūsāya bühtān edüp
13. bir ḫatunıla töhmet kıldı. Allāh te'ālā daḫı anı malı birle
14. yere ḫams eḫtdi. Ādemī ol mezmûm şıfatlardan
15. biri olsun dēyü yād kılup zikir eder. Bēşinci

153(b)

1. maḳāmda olan ilhām tūḫisi yerüzideki ahlāk-ı
2. mezmûmelerde görünmez. Gizlusi vardır. Puta ḫapmak
3. şirk-i celī ve 'ameline riyā ḫatmak şirk-i ḫafīdür. Şirk-i ḫafīnūñ
4. putını ādemī görmez İmām-ı Ġazālī eydür: Kāra ḫarınca üzerinde
5. nitekim izi görünmez ādemī içinde şirk-i ḫafī anuñ gibidür.
6. Ādemīde ol şıfat ḫalmason dēyüp aña ḫapmañ dēyü
7. bu tesbīhi yād kılup zikir eder.

⁸⁸² "İblis: Ben ondan hayırlıyım! Beni ateşten yarattın, onu çamurdan yarattın, dedi." (Sâd, 76)

⁸⁸³ "Çünkü onlara 'Allah'tan başka ilah yok!' denildiğinde, kibirlenip kafa tutarlar." (Saffât, 35)

⁸⁸⁴ "Allah bana yeter, O'ndan başka ilâh yoktur." (Tevbe, 129)

8. ⁸⁸⁵ **فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ** Altıncı makâmdağı ilhâm
9. tūfisi ma'budumuz lāyık olmayan şıfatlarıñ ahlāk-ı
10. mezmümelerini def kılur. Dürlü dürlü şıfatlar(lar)
11. derler. Hāşā ol redī şıfatları def kılmağıçun

12. bu tesbīhi zıkr eder: **اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ**

13. **الْحَيُّ الْخَرِيُّ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ قَالَ وَإِنَّمَا**

14. **أَبْتَدَأَ بِهَذِهِ آيَاتِهِ بِاسْمِ اللَّهِ لِأَنَّ التَّوْحِيدَ وَالْمَجْمَلِ**

15. **وَالزُّبُورَ وَاللُّغَمَ الْمُحْفُوظَ أَبْتَدَأَ بِهَذِهِ الْاِسْمِ وَأَيْضًا**

154(a)

1. **أَبْتَدَأَ بِإِسْمِ اللَّهِ لِأَنَّ أَصْنَافَ الْكُفْرِ سَبْعَةٌ ذَهْرِيَّةٌ**

2. **وَالشُّعْبِيَّةُ وَالْبَاطِنِيَّةُ وَعِبَدَةُ الْأَوْثَانِ وَالْيَهُودُ**

3. **وَالنَّصَارِيُّ وَالْمَجُوسُ فَابْتَدَأَ بِذِكْرِ اللَّهِ إِشَارَةً إِلَى**

4. **الْأَثْبَاتِ رَدًّا عَلَى الذَّهْرِيَّةِ ثُمَّ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِشَارَةً**

5. **إِلَى الْوَحْدَانِيَّةِ رَدًّا عَلَى الشُّعْبِيَّةِ ثُمَّ قَالَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ**

6. **إِشَارَةً إِلَى ذَاتِهِ عَلَى عِبَدَةِ الْأَوْثَانِ وَالْبَاطِنِيَّةِ**

7. **جَمِيعًا ثُمَّ قَالَ لِأَنَّهُ خَذَ سِنَةً وَلَا نُؤْمِرُ رَدًّا عَلَى**

8. **الْيَهُودِ وَالنَّصَارِيِّ ثُمَّ قَالَ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ**

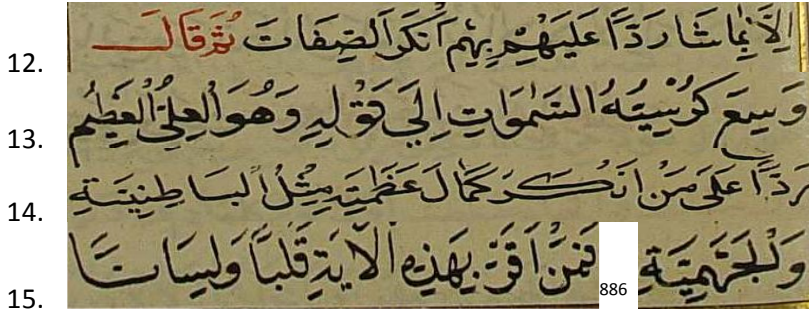
9. **وَمَا فِي الْأَرْضِ رَدًّا عَلَى الْيَهُودِ وَالْمَشْرِكِينَ**

10. **ثُمَّ قَالَ مَنْ ذِي الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ رَدًّا**

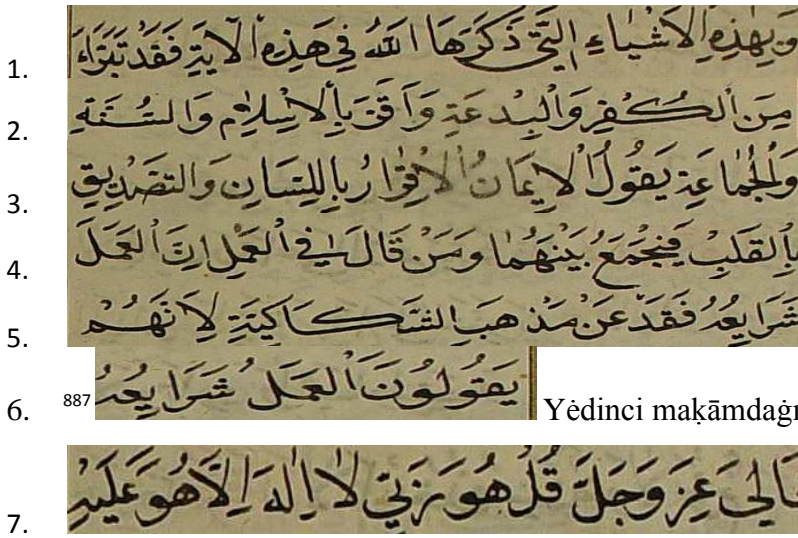
11. **عَلَى الْمُعْتَزِلَةِ ثُمَّ قَالَ وَلَا يَحْطِطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ**

⁸⁸⁵ "O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur. O halde dinde ihlaslı ve samimi kişiler olarak O'na dua edin."
(Mü'min, 65)

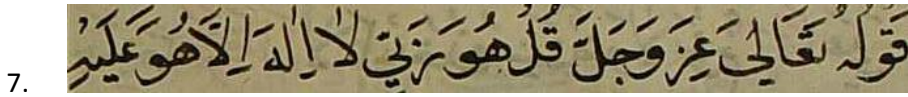

154(b)

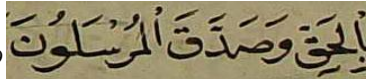

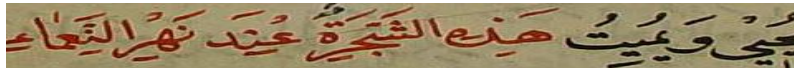
Yedinci maqâmdağı ilhâm tûfisi

⁸⁸⁶ "Allah O'ndan başka tanrı yoktur. O hayy'dır, kayyûm'dur. Kendisine ne uyku gelir ne de uyuklama. Göklerde ve yerdekilerin hepsi O'nundur. İzni olmadan O'nun katında kim şefaaf edebilir? O, kullarının yaptıklarını ve yapacaklarını bilir. (O'na hiçbir şey gizli kalmaz.) O'nun bildirdiklerinin dışında insanlar O'nun ilminden hiçbir şeyi tam olarak bilemezler. O'nun kürsüsü gökleri ve yeri içine alır. Onları koruyup gözetmek kendisine zor gelmez. O, yücedir, büyüktür. (Bakara, 255) Bu ayetin başlangıcı Allah'ın ismi iledir. Tevrat, İncil, Zebur ve Levh-i mahfuz bu isimle başlarlar. Yine Allah'ın adı ile başlamasının sebebi şüdüdür ki: kâfirler yedi sınıftırlar: Dehriyye, Seneviyye, Bâtıniyye, puta tapanlar, Yahudiler, Nasraniler ve Mecusiler. Allah Teala'nın zikri ile başlayarak, Dehriyye'yi red ve Allah'ın varlığını ilana işaret eder. Sonra "Kendinden başka ilah yoktur." demekle, Seneviyye'yi reddederek vahdaniyyete işaret eder. Sonra "O Hayy'dır, Kayyûm'dur." demekle puta tapanların ve Bâtınilerin hepsine karşı O'nun zatına işaret eder. Sonra "Kendisini ne bir uyuklama, ne de uyku tutar." ifadesi ile Yahudilerin ve Nasranilerin inançları reddedilir. Sonra "Göklerde ve yerde ne varsa O'nundur." ifadesi ile Yahudileri ve müşrükleri reddeder. Sonra "İzni olmadan huzurunda şefaaf etmek kimin haddine?" ifadesi ile Mutezile'yiredde işaret eder. Sonra "Yaratığı mahlukların önünde ardında ne var, hepsini bilir" ayeti ile Allah'ın sıfatlarını inkar edenleri reddeder. Sonra "O'nun kürsüsü gökleri ve yeri kaplamıştır. Gökleri ve yeri koruyup gözetmek O'na ağır gelmez; O öyle ulu, öyle büyüktür." ifadesi ile Allah'ın kemal-i azametini inkar eden Bâtıniyye ve Cehmiyye gibilerini reddeder.

⁸⁸⁷ Kim bu ayetleri kalben ve lisanen söyleyip tasdik ederse Allah'ın ayetinde zikrettiği bu şeyler ile küfürden ve bid'atten uzaklaşıp, İslam'ı, sünneti ve cemaati kabul etmiş olur. İman, lisan ile ikrar ve kalp ile tasdik ederek bu ikisini birleştirmektir. Kim amel hakkında, "muhakkak amel imanın şartlarındandır" derse Şekkaki'nin (Mutezile) mezhebindedir. Çünkü onlar, amel imanın şartlarındandır derler.

8. ⁸⁸⁸ İşbu ulu Ma'būdımızı yād kılmakda ululayup
9. yād kılmaduqlarınıñ ahlāk-ı mezmümeleri zikir olan
10. āyeti tesbīḥ edinüp ol yüce Ma'būduñ celāl-i 'azāmetini
11. zikir eğüp ol ahlāk-ı mezmümeleri def' kıtur.
12. ⁸⁸⁹ Nehrül-alā.
13.

155(a)

⁸⁸⁸ "De ki: O benim Rabbimdir. O'ndan başka tanrı yoktur. Sadece O'na tevekkül ettim." (Ra'd, 30)

⁸⁸⁹ "Hayır O, hakkı getirmiş ve peygamberleri tasdik etmişti." (Saffât, 37)

⁸⁹⁰ Allah bana yeter, O'ndan başka hiçbir ilah yoktur. O'ndan başka ilah yoktur, O diriltir ve öldürür. Senden başka ilah yoktur, noksan sıfatlardan münezzehsin. O'ndan başka ilah yoktur, o zaman dinde ihlâslı olun. O'ndan başka ilah yoktur, O'na tevekkül ettim. Doğu ve Batının Rabbi, O'ndan başka ilah yoktur.

1. Nehrül-müheymineti ırmağının başında bir dut ağacı
2. vardır. Şecere-i ma'rifet derler. Anuñ dağı yedi budağı
3. vardır. Degme bir budağında bir tütü vardır. İlham konup
4. tururlar Mevlâmuzı yâd kırlurlar. Degme bir budağı birer maqâmdur.
5. Evvel maqâmdağı ilham tütüsi ol görklü adı zikir
6. eder kim Allâh birdür müheyminet ancâk aña lâyıq-durur,

155(b)

1. ululuk anuñ şânında sezâdur, dëyü bu maqâmda turup
2. ol 'azîm Mevlâmuzı yâd kırup tesbîh edüp zikir eder.
3. ⁸⁹¹ İkinci maqâmdağı ilham
4. tütüsi saña baña ta'îm için görklü adlar bulardur
5. dëyü ol yüce Mevlâyı yâd kırup zikir eder. Bu tesbîhi
6. zikir eder:
7.
8. ⁸⁹² Üçüncü maqâmdağı ilham
9. tütüsi anı yâd kırup kim arı oldurur. Şeriki
10. ortağı yokdur. Şânına lâyıq olmayan sıfatlardan
11. pāk ve münezzehdür, dëyü yâd kırup, tanıklık verür.
12. ⁸⁹³ Dördüncü maqâmdağı
13. ilham tütüsi anı yâd kırup kim Ma'būd bi'l' Haq oldur.
14. Ulu arş issidür dëyü ol yüce sübhâni yâd edüp
15. zikir eder. ⁸⁹⁴ Beşinci

⁸⁹¹ Allah, kendisinden başka ilah olmayandır. En güzel isimler O'na mahsustur. (Ta-Ha, 8)

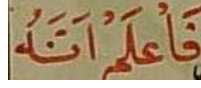
⁸⁹² "Allah'tır gerçek ilah, O'ndan başka yoktur ilah. O Melik'tir, Kuddüs'tür, Selâm'dır, Mü'min'dir, Müheymin'dir, Aziz'dir, Cebbar'dır, Mütekebbirdir. Allah müşriklerin iddialarından münezzeh ve yücedir. (Haşr, 23)

⁸⁹³ O'ndan başka tanrı yoktur. O, bunların ortak koştıkları şeylerden uzaktır. (Tevbe, 31)

156(a)

1. maḳāmdağı ilhām tūṭisi anı yād kıılır kıim ulu ‘arş
2. issine taḳşir kııldıñ, ma‘şiyet işledüñ. Allāha niyāz et

3. yalvar yarlıgasın. Bu ta‘limi kıılup yād kıılır.

4. ⁸⁹⁵ لا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَأَسْتَغْفِرُ لِدُنْيِكَ Altıncı maḳāmdağı ilhām

5. tūṭisi anı yād kıılır kim kıyāmete hıç şek etmegil.

6. Evvelinüñ āḫirinüñ ḫālıkını ol Ḥaḳ günde cem‘ kılsa gerek,

7. dëyü tanıḳ verüp yād edüp zikir eder.

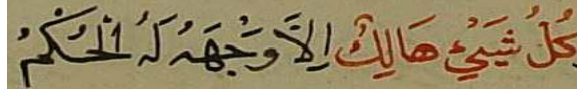

8. ⁸⁹⁶ هُوَ لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ Yedinci

9. maḳāmdağı ilhām tūṭisi anı yād kıılır kim cemī‘i

10. eşyā ve maḫlūḳāt helāk olucıdır. Bākī ol ḫayy-ı ezel

11. ve ebeddür dëyü zikir.

12. ⁸⁹⁷ هَذِهِ شَجَرَةُ عَيْنٍ نَهْرُ الْوَهْبَةِ ⁸⁹⁸ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

156(b)

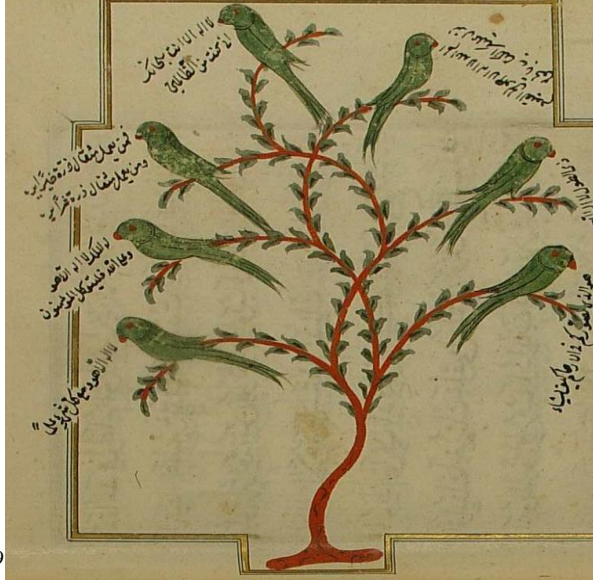
⁸⁹⁴ "(Halbuki) büyük arşın sahibi olan Allah'tan başka tanrı yoktur." (Neml, 26)

⁸⁹⁵ "Bil ki Allah'tan başka ilah yoktur.(Habibim!) hem kendinin, hem de mümin erkeklerin ve mümin kadınların günahlarınının bağışlanmasını dile." (Muhammed, 19)

⁸⁹⁶ "Elbette sizi kıyamet günü toplayacaktır. Bunda asla şüphe yoktur." (Nisa, 87)

⁸⁹⁷ Uluhiyyet nehrinin sırları.

⁸⁹⁸ "O'nun zatından başka her şey yok olacaktır." (Kasas, 88)

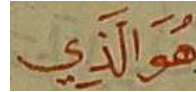
899

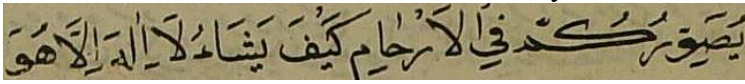
1. ⁹⁰⁰ Nehr-[i] uluhiyyet ırmağının başında
2. bir tut ağacı vardır. Şecere-i ta'rif derler. Anuñ dağı
3. yedi budağı vardır. Degme bir budağında bir ilhām tūtisi
4. konmuşdur. Mevlâyı yād kıılurlar. Eydürler: Karañu ana raħmi
5. içinde nice ki dilerse ancılayın şüret kıılır. Dilerse
6. kara kıılır, dilerse aq kıılır. Qaddinüñ uzunında ve kııçasında

157(a)

1. irādeti nice müte'allıq olursa anı kıılır. Andan artuq
2. Tañrı yoq rubübiyyeti kâmil-dürür, dëyü yād edüp

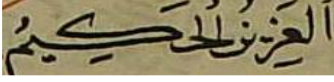

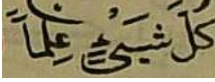
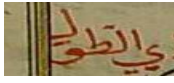
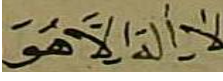
3. zikir kıılır. Nitekim Kelām-ı Qadīminde buyurur

4.

⁸⁹⁹ O'ndan başka ilah yoktur, noksan sıfatlardan ve şirkten münezzehtir. Allah'tan başka ilah yoktur, bütün güzel isimler O'na mahsustur. Allah'tır doğru ilah, O'ndan başka yoktur ilah. O Melik'tir, Kuddüs'tür. O'ndan başka her şey helak olacaktır. Allah'tan başka ilah yoktur, günahın için istiğfar et. Allah'tan başka ilah yoktur. Kıyamet günü hepinizi toplayacaktır. O'ndan başka ilah yoktur, O azametli arşın Rabbi'dir.

⁹⁰⁰ Uluhiyyet nehrinin sıfatı.

5. ⁹⁰¹ İkinci maqâmdağı ilhâm tûtîsi
6. anı zikir eder kim 'âlim-dürür, kamu dürlü 'ilmi kemâl
7. üzere-dürür, nice kim dilerse anı kıılır. Andan artuq Taırı
8. yoqdur. Dükeli nesneye 'ilmi vâs'dur. Mişli ve beñdeş yoqdur,
9. dèyü tesbîh yâd edüp zikir kıılır.
10. ⁹⁰² Üçüncü maqâmdağı ilhâm tûtîsi anı zikir
11. eder kim fazl issi-dürür her kimseye nice fazıl kııldığı
12. 'âlem pâdişâhdur. Her iş hikmet birle kıılır andan
13. artuq fazıl issi yoqdur, dèyü yâd edüp zikir kıılır.
14. ⁹⁰³ Dördüncü maqâmdağı ilham tûtîsi anı yâd
15. edüp zikir eder kim tevekkül edici mü'minler cümle aña

157(b)

1. tevekkül ederler. Fazl issi ol-durur hazînesinden kim dilerse
2. vardur. Nekim umsalar anı dirîg etmeyüp fazlı birle
3. 'atâ eden pâdişâhdur. Ulühiyyet aña lâyıq-durur. Andan
4. artuk Taırı yoqdur. Ne kim dilesen ümîzüñi aña dutğıl,
5. dèyü yâd kıılır. ⁹⁰⁴
6. Bèşinci maqâmdağı ilhâm tûtîsi anı yâd eder kim
7. Allâh yokdur. İlahe Allâh dèyü kendü kendü hazretine
8. şasem yâd kıılır Hayy Kayyüm ol-durur. Kıullarına şatâ yola yormasunlar.

⁹⁰¹ "Rahimlerde sizi dilediğı gibi şekillendiren O'dur. O'ndan başka ilah yoktur. O mutlak güç ve hikmet sahibidir." (Âl-i İmran, 6)

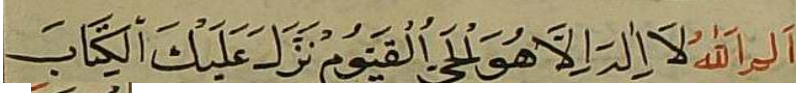
⁹⁰² "Allah'ın her şeye kadir olduğunu ve her şeyi ilmiyle kuşattığını bilirsiniz." (Talâk, 12)

⁹⁰³ "Bu kitap mutlak galip, hakkıyla bilen, günahı bağışlayan, tevbeyi kabul eden, azabı çetin, lütuf sahibi Allah tarafından indirilmiştir. O'ndan başka hiçbir ilah yoktur, dönüş ancak O'nadır." (Mü'min, 3)

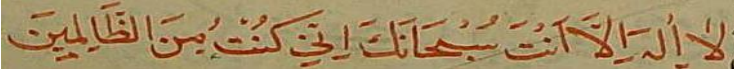
⁹⁰⁴ "O'ndan başka hiçbir ilah yoktur. Müminler yalnız Allah'a dayanıp güvensinler." (Teğabun, 13)

9. Kitāb indürenü baña inandılar baña tayandılar benden
10. artuḡ Allāh yoḡdur dēdiler, dēyü yād eḡdüp zikir eḡder.

11.

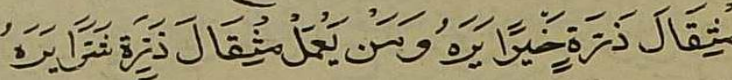
12. ⁹⁰⁵ Altıncı maḡāmdaḡı ilhām tūtisi anı yād kıluḡ
13. zikir eḡder kim Mevlalık kılmāḡ iḡinde cümleñüñ pādişāhı
14. ol-durur. Andan ulu pādişāh yoḡdur, dēyü yād eḡdüp zikir

15. kıluḡ.

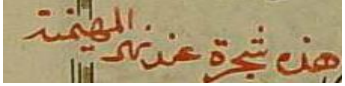
158(a)

1. Yēdinci maḡāmdaḡı ilhām tūtisi anı zikir tesbīḡ eḡdinür,
2. yād kıluḡ kim arı Taḡrı sensin hic kimseye gücün
3. yoḡ. Eger ḡayr ve ger şer mişḡāl zerre ḡadar olursa

4. daḡı müsteḡakkına eḡrişdürürsin, zāyi' kılmazsın. *femen*

5. ⁹⁰⁶

6. Mecmu'ı 'amellere eksüksüz cezāsın verēn Taḡrı oldur.

7. Andan artuḡ Taḡrı yoḡdur dēyü yād kıluḡ.

⁹⁰⁵ " Hayy ve kayyûm olan Allah'tan başka ilah yoktur. (Âl-i İmran, 2)

⁹⁰⁶ "Eğer hayır ve şer zerre miskal olsa dahi müsteḡakkına eḡriştirirsin, zayı etmesin."

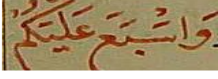

8.

158(b)

1. bismillahi'r-raḥmani'r-raḥīm.
2. Şeyh eydür ḳaddesallāhu sırrahu, Nehrü'l-Ālānuḡ deryāsı sırr 'ilminden
3. göñül 'ilmine aḳdı. Göñül 'ilminden nefis 'ilmine aḳdı.
4. Göñül cümlesinden aḫlāḳ-ı mezmümeleri arıtdı. Pāk
5. ętdi. Baḳıyyelerini ol aḡaçlardaḡı ilhām tūḡileri
6. zikirlerini yād ḳılmaḡıla arıtdı, pāk ḳıldı. Zāhir bāḡın
7. cümle arı oldı. Nehrü'n-Na'mā aḳdı. Aḫlāḳ-ı maḡmüdeleri
8. göñül 'aleminde ḳarār ędüp ornatdı. Ḥū ḳıldı.
9. Bu aḡaçlardaḡı budaḳlardaḡı ilhām tūḡileri zikirlerini
10. yād ḳılı yād ḳılı sırra tene cāna cümle ḡamarlara sıñürdi.

⁹⁰⁷ Kim zerre kadar iyilik yaparsa onun karşılığında görür, kim zerre kadar kötülük yaparsa onun da karşılığını görür. Mülk O'na mahsustur, O'ndan başka ilah yoktur, müminler O'na tevekkül etsinler. O'ndan başka ilah yoktur. O'nunilmi her şeyi kuşatmıştır. Senden başka yoktur ilah, münezzehsin, ben ise zalimlerden oldum. Elif, lam, mim. O'ndan başka ilah yoktur. Hayy'dır. Kayyum'dur. Kitabı hak olarak indirdi. Güç sahibi Allah'tan başka ilah yoktur. Size analarınızın karnında istediği gibi suret veren O'dur.

11. alab ahlak-ı mezmumelerden pak oldu. Ahlak-ı
12. mamudeler birle muttaıf oldu ve iradat-ı Haa layık
13. oldu. Nehru'l-muheymineti aacındaı ilham tutıleri kim
14. zahir batın nimetler cumle Hadandır kim
15. ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ Cumle nimet Hadan idiqi yad kılu

159(a)

1. danıklık verur. ukrini gonule cana tene ornatdı,
2. ustvar kıldı. Ha teala tarafından mezid olmaa kıabil
3. ve layık oldu. Nehru'r-rububiyeti baındaı marifet aacının
4. budaındaı ilham tutıleri Haun murebbiligini yad kıilup
5. senun elunden nesne gelmeyup aciz kul iduunı
6. bildurdi. Seni fena yerine geturdi. İmdi kendu ozune
7. nazar kııl. Ol maama erimege cehd eyle. Nitekim ol
8. maamdan demiqilerdur fena el-fena fi'l-fena. ey eydur
9. kıaddesallahu sırrahu, Ha teala her kıiiyi kim bu maama irgurse
10. ey icazet verse reva. ummeti tarıa davet
11. kıılsa reva. Aab-ı imali davet etse hem reva imana
12. undimek icun. Ve aab-ı yemin birle obet kıılmaq hem
13. reva birine naiat etmek icun. Ve uzlet kıılmaq hem reva
14. istifar edup Haa ena kıılmaq icun. Amma muride reva
15. olmaz murakabe uzere turup terai birle yetmi maama

159(b)

1. eermeyince. vallahu alem bismi'llahi'r-ramani'r-raim kıale

⁹⁰⁸ "Nimetlerini aık ve gizli olarak size bolca ihsan ettiini..."(Lokman 20)

⁹⁰⁹ "Nimetlerini aık ve gizli olarak size bolca ihsan ettiini..."(Lokman 20)

2. eş-şeyh ḳaddesallāhu sırrahu ma‘denü'l-meşāyih seb‘atü't-tevbetü
3. ve'l-irādetü ve'l-muḳtedā ve'l-ḫalīfetü ve'l-ḥ‘ācetü ve'-ş-şeyḫ

4. ve'l-meşāyih **المَقَامُ الْأَوَّلُ مِنْ سَبْعِ السَّادِسِ التَّوْبَةِ**

5. **إِبْتِدَاءً وَإِنْتِهَاءً وَقَالَ الْأُسْتَاذُ أَبُو عَلِيٍّ رَحِمَهُ اللَّهُ التَّوْبَةُ**
 6. **عَلَى ثَلَاثَةِ أَقْتَامٍ أَوَّلُهَا التَّوْبَةُ وَأَوْسَطُهَا الْإِنَابَةُ وَآخِرُهَا**
 7. **الْأَوْبَةُ فَجَعَلَ التَّوْبَةَ بَدَايَةَ وَالْأَوْبَةَ نِهَايَةَ وَالْإِنَابَةَ**
 8. **وَأَسْطِيقَهُمَا مَكَانَ مَنْ تَابَ خَوْفَ الْعُقُوبَةِ فَهُوَ صَاحِبُ**
 9. **تَوْبَةٍ وَمَنْ تَابَ طَمَعًا لِلثَّوَابِ فَهُوَ صَاحِبُ إِنَابَةٍ**
 10. **وَمَنْ تَابَ مِرَاعَةً لِأَمْرٍ لَا لِلرَّغْبَةِ فِي الثَّوَابِ**
 11. **وَلَا لِلرَّهْبَةِ مِنَ الْعِقَابِ فَهُوَ صَاحِبُ أَوْبَةٍ وَقَالَ**

12. **بَعْضُ أَهْلِ التَّحْقِيقِ التَّوْبَةَ صِفَةً الْمُؤْمِنِينَ قَالَ اللَّهُ**
 13. **تَعَالَى تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَنْهَا الْمُؤْمِنُونَ غَافِرُ**
 14. **الذَّنْبِ وَقَابِلُ التَّوْبِ وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ**
 15. **وَيَا قَوْمِ اسْتَغْفِرُوا زُنُوبَكُمْ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ وَالْإِنَابَةُ**

160(a)

1. **صِفَةُ الْأَوْلِيَاءِ وَالْمُقَرَّبِينَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى مَنْ خَشِيَ**
 2. **الرَّحْمَنَ بِالْغَيْبِ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ وَالْأَوْبَةُ صِفَةُ**
 3. **الْإِنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى نِعَمَ الْعَبْدُ**

⁹¹⁰ Birinci makam tevbe. Başlangıç da nihayet de tevbedir. Üstad Ebu Ali^(rh) dedi ki: "Tevbe üç kısımdır. Başı Tevbe, ortası İnabe, sonu Evbe'dir. Kim Allah'ın azabından korkarsa o Tevbe sahibidir. Kim sevap kazanmak için tevbe ederse o İnabe sahibidir. Kim de sevap ummak veya akıbet korkusundan değil, ancak Allah'ın emrine uymak kasdı ile tevbe ederse o da Evbe sahibidir. "

4. **أَنْدَلُوبُ** 911 **وَرَوَى عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ**
5. **قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ** أَتَدْرُونَ مِمَّنَ الشَّيْبِ قَالَوا اللَّهُمَّ
6. **لَا فَقَالَ ﷺ** إِذَا تَابَ الْعَبْدُ وَلَمْ يُرِضِ الْخُصْمَاءِ فَلَيْسَ
7. **بِتَائِبٍ وَمَنْ تَابَ** وَلَمْ يَتَعَلَّمِ الْعِلْمَ فَلَيْسَ بِتَائِبٍ وَمَنْ
8. **تَابَ** وَلَمْ يُغَيِّرْ خَلْقَهُ فَلَيْسَ بِتَائِبٍ وَمَنْ تَابَ فَلَمْ يَغْتَرِ
9. **لِبَاسَهُ** فَلَيْسَ بِتَائِبٍ وَمَنْ تَابَ وَلَمْ يُغَيِّرْ مَجَالِسَهُ
10. **فَلَيْسَ بِتَائِبٍ** وَمَنْ تَابَ وَلَمْ يُغَيِّرْ فِرَاشَهُ وَبِسَاطَهُ
11. **فَلَيْسَ بِتَائِبٍ** وَمَنْ تَابَ وَلَمْ يَفْتَحْ قَلْبَهُ وَلَمْ يُوسِعْ
12. **فَلَيْسَ بِتَائِبٍ** وَمَنْ تَابَ وَلَمْ يَقْضِ أَمَلَهُ فَلَيْسَ بِتَائِبٍ
13. **وَمَنْ تَابَ** وَلَمْ يُغَيِّرْ طَعَامَهُ فَلَيْسَ بِتَائِبٍ وَمَنْ تَابَ
14. **فَلَمْ يَزِدْ فِي الْعِبَادَةِ** فَلَيْسَ بِتَائِبٍ وَمَنْ تَابَ وَلَمْ يَقْدَمْ
15. **فَضْلَهُ** مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ فَلَيْسَ بِتَائِبٍ وَإِذَا اسْتَبَانَ

160(b)

1. **وَقَالَ التَّيْمِيُّ** 912

عَلَى عَبْدٍ هَذِهِ الْخِصَالُ فَهُوَ تَائِبٌ حَقًّا

⁹¹¹ Tahkik ehli dedi ki: "Tevbe, müminlerin sıfatıdır. Allah Teala şöyle buyurdu: "Ey müminler! Hepiniz toptan Allah'a tevbe ediniz kurtuluşa eresiniz."(Nur, 31) "Hakkıyla bilen, günahı bağışlayan, tevbe kabul eden..." (Mü'min, 3) "Allah sizin tevbenizi kabul etmek ister." (Nisa, 27) "Ey kavmim! Rabbinizden bağış dileyin, sonra da ona tevbe edin." (Hud, 52) İnabe, evliya ve mukarrebın sıfatıdır. Allah Teala "Allah'a yönelen emirlerine riayet eden, görmediği halde Rahman'dan korkan ve Allah'a yönelmiş bir kalp ile gelen kimselere mahsustur. (Kaf, 33) buyurur. Evbe, enbiya ve murselin sıfatıdır. Allah Teala, "Süleyman ne güzel bir kuldu! Doğrusu O daima Allah'a yönelirdi." (Sâd, 30) buyurmuştur.

⁹¹² İbn-i Mesud'dan^(rh) rivayet edildi: Allah Resulü^(as); "Tevbe eden kimdir bilir misiniz?" diye sordu. Sahabe "Hayır, ya Resulullah dediler. Allah Resulü^(as) şöyle buyurdu: Bir kimse tevbe eder ancak, hasımları ondan razı olmazlar ise o tevbe etmiş olmaz. Bir kimse tevbe eder ancak, ilim öğrenmez ise tevbe etmiş olmaz. Bir kimse tevbe eder ancak, ahlakını değiştirmez ise tevbe etmiş olmaz. Bir kimse tevbe eder ancak, elbisesini değiştirmez ise tevbe etmiş olmaz. Bir kimse tevbe eder ancak,

2. م وَمَنْ تَابَ قَبْلَ أَنْ تَطْلُعَ التَّيْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا تَابَ
3. رَوِيَ الشَّيْخُ قَدَسَ اللَّهُ سِرَّهُ عَنْ عَلِيٍّ 913

اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ

4. رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَوْلَا أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَحَبَّ التَّوْبَةَ لِمَا قَضَى
5. الْمُعْصِيَةَ ثُمَّ قَالَ التَّوْبَةُ لِلْمُذْنِبِينَ وَبِضَاعَةُ الْمُسِيئِينَ
6. وَنَشَاطُ الصِّدِّيقِينَ وَسُلُوكُ الْمُحِبِّينَ وَرِضَاءُ رَبِّ
7. قَالُوا أَعْدَةُ فِي التَّوْبَةِ لِلتَّائِبِ ثَمَانِيَةَ أَشْيَاءَ 914

الْعَالَمِينَ

8. غَفَّرَانَ الذُّنُوبِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَن تَابَ
9. وَالشَّائِبِ الْقَلَامِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى تَوْبُوا إِلَيَّ جَمِيعًا
10. أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ وَالثَّالِثُ
11. الرَّحْمَةُ ثُمَّ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى عَسَى رَبُّكُمْ أَنْ يُرْحَمَكُمُ
12. وَالرَّابِعُ الْمِدْحَةُ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى جَلَّ جَلَالُهُ
13. الشَّائِبُونَ إِلَى آخِرِهِ وَالخَامِسُ الْمُحِبَّةُ ثُمَّ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى
14. إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَالسَّادِسُ مِنَ التَّبَدِيلِ كَمَا
15. قَالَ اللَّهُ تَعَالَى فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ

161(a)

meclisini değiştirmez ise tevbe etmiş olmaz. Bir kimse tevbe eder ancak, yatağını ve minderini değiştirmez ise tevbe etmiş olmaz. Bir kimse tevbe eder ancak, kalbini açmaz ve genişletmez ise tevbe etmiş olmaz. Bir kimse tevbe eder ancak, emelini kısaltmaz ise tevbe etmiş olmaz. Bir kimse tevbe eder ancak, yemeğini (helal yiyeyecek ile) değiştirmezse tevbe etmiş olmaz. Bir kimse tevbe eder ancak, ibadetinde artırma yapmaz ise tevbe etmiş olmaz. Bir kimse tevbe eder ancak, fazlasını önüne koymaz ise tevbe etmiş olmaz. Eğer bir kul bu hasletle ile muttasıf olursa, o tam manası ile tevbe etmiş olur.

⁹¹³ Nebi(as): "Kim güneş mağribden doğmadan önce tevbe ederse, Allah onun tevbesini kabul eder." (Müslim, Zıkr, 43, 2703) buymuştur.

⁹¹⁴ Hz. Ali^(ra): "Eğer Allah Teala tevbeyi sevmese idi günaha izin vermezdi." demiştir. Yine dedi ki: Tevbe günahkârlar içindir. Onda hata kârların mülkü, sıddıkların şevki, muhiblerin tesellisi, Âlemlerin Rabbi'nin rızası vardır.

1. حَسَنَاتٍ وَالسَّابِعُ التَّكْفِيرُ مَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى عَسَىٰ بِكُمْ
 2. أَنْ يَكْفِرَ بَعْضُكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَالْعَافُ مَا قَالَ
 3. اللَّهُ تَعَالَى وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو
 4. ⁹¹⁵ عَنِ السَّيِّئَاتِ -şeyhu ẓaddesallāhu rūḥa, ẓankı

5. kimesne kim tevbei' Tañrınuñ 'azābından ẓorkup ẓılsa
6. tevbe ẓılımış olur. Ve ẓankı kimse kim tevbei' Tañrınuñ ḥimmetinden
7. ümiz eğüp ẓılsa inābet ẓılımış olur. Ve ẓankı kimse kim
8. Ḥaẓẓuñ emrini ululayup Allāhum beni ẓullıķ iĉün

9. yarattı deşe ⁹¹⁶ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِي
 10. emrini tefekkür ẓılıp tevbe eğüp 'amele meşgöl olsa
- 11. evbe ve tevbe ẓılımış olur. İnābet, tıfıl, nāresıdelıķ gibi
- 12. evbe, resıdelıķ gibidür. El-maẓāmü's-şānı fi beyāni'l-

13. irādeti ⁹¹⁷ قَالَ الْحَكِيمُ أَلْإِرَادَةُ مَطَالِبَةُ الْقَلْبِ غِدَاءُ الرُّوحِ

14. مِنْ طَيْبِ النَّفْسِ ⁹¹⁸ وَعَنْ بَعْضِ رَّبِّابِ التَّحْقِيقِ أَنَّهُ قَالَ

15. أَلْإِرَادَةُ الْفَرَاعُ لِأَمْرِ اللَّهِ وَالثِّقَةُ بِوَعْدِ اللَّهِ وَدَوَامُ

161(b)

⁹¹⁵ Dediler ki: "Tevbe eden için tevbede sekiz güzellik vardır. Birinci güzellik, günahların bağışlanmasıdır. Allah Teala: 'Şu da muhakkak ki ben, tevbe eden, inanan ve yararlı iş yapan sonra (böylece) doğru yolda giden kimseyi bağışlarım.' (Ta-Ha, 82) buyurmuştur. İkincisi, kurtuluş. Allah Teala ' Belki Rabbiniz size merhamet eder.' (İsrâ, 8) buyurmuştur. Dördüncüsü övmektir. Allah Teala, 'Tevbe edenler, ibadet edenler, hamd edenler... O müminleri müjdele!' (Tevbe, 112) buyurmuştur. Beşincisi muhabbettir. Allah Teala: 'Allah tevbe edenleri de sever, temizlenenleri de sever.' (Bakara, 222) buyurmuştur. Altıncısı değişmektir. Allah Teala, 'Allah onların kötülüklerini iyiliklere çevirir.' (Furkan, 70) buyurmuştur. Yedincisi, örtmektir. Allah Teala, 'Ey İman edenler! Samimi bir tevbe ile Allah'a dönün. Umulur ki Rabbiniz sizin kötülüklerinizi örter.' (Tahrim, 8) buyurmuştur. Sekizincisi, afvdir. Allah Teala 'O'dur ki kullarının tevbesini kabul eder, günahlarını affeder. Hem sizin bütün yaptıklarınızı da bilir.' (Şûrâ, 25) buyurmuştur.

⁹¹⁶ "Ben cinleri ve insanları ancak bana kulluk etsinler diye yarattım." (Zâriyat, 56)

⁹¹⁷ Metinde bu kelime "iradetü" şeklinde harekelenmiştir.

⁹¹⁸ Hakîm dedi ki: İradet, kalbin temiz nefsten ruhun gıdasını istemesidir.

1. ⁹¹⁹ **قَرَعَ بَابَ اللَّهِ** Şeyh eydür kıddesallāhu sırrahu, evāmire imtisāl

2. etmegile kapuyı kaçsañ ol ‘ālī dergāhuñ kapusını

3. kaçmış olursın.

قَالَ الْبَلْبِيدُ رَحِمَهُ اللَّهُ الْإِرَادَةُ أَنْ

4. يَتَقَدَّرَ بِشَيْءٍ ثُمَّ يُعَزِّمُ عَلَيْهِ ثُمَّ يُرِيدُهُ وَيَكُونُ الْإِرَادَةُ

5. بَعْدَ صِدْقِ النَّبِيِّ **عَلَّمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ** ⁹²⁰

6. لِكُلِّ مَرِيءٍ مَا نَوَى وَالْمُرِيدُ الَّذِي عَرَضَ قَلْبَهُ عَنْ كُلِّ شَيْءٍ

7. دُونَ اللَّهِ **قَالَ بَعْضُهُمُ الْإِرَادَةُ يُرِيدُ مَا يُرِيدُ مُرَادَكَ** ⁹²¹ ⁹²²

8. **قَالَ أَبُو بَكْرٍ الْوَاسِطِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ الْمُرِيدُ الَّذِي يَحْفَظُ**

9. مُرَادَ اللَّهِ كَمَا رُوِيَ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ فِي بَعْضِ كُتُبِهِ

10. **عَبْدِي يُرِيدُ مَا أُرِيدُ وَلَا يَكُونُ إِلَّا مَا أُرِيدُ وَعَنْ** ⁹²³

11. **أَتَسْنُنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ**

12. **أَنْ قَالَ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا أَجْعَلُ لَهُ الْعُقُوبَةَ**

13. **فِي الدُّنْيَا وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ شَرًّا حَتَّى أَمْسَكَ عَلَيْهِ**

14. **حَتَّى يُوَلِّدَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ** ⁹²⁴ **وَسَيَّلَ الْبَلْبِيدُ مَا الْمُرِيدِينَ**

15. **فِي جَارَاتِ الْحِكَايَاتِ قَالَ لِلْحِكَايَاتِ جُنْدٌ**

⁹¹⁹ Tahkik erbabından biri demiş ki: "İradet, Allah'ın emri için vazgeçmek, Allah'ın va'dine yapışmak ve O'nun kapısını çalmaya devam etmektir."

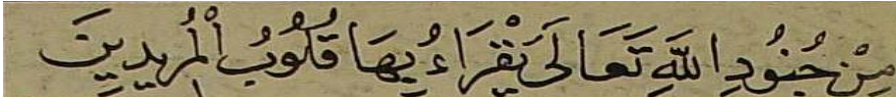
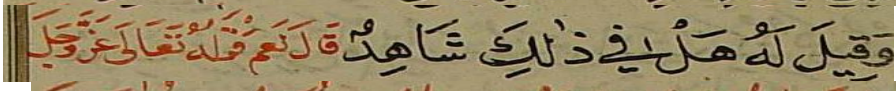

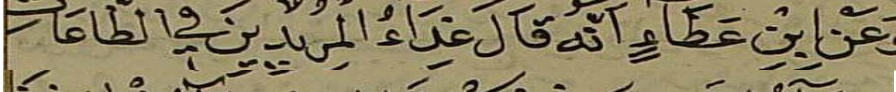
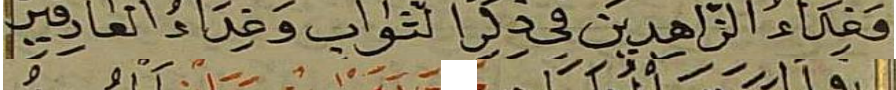
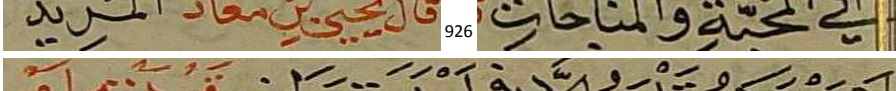
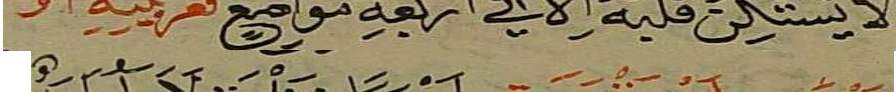
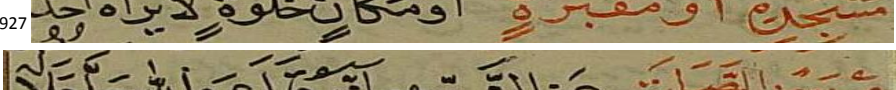
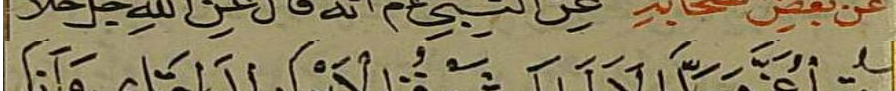
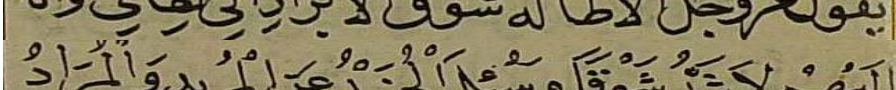

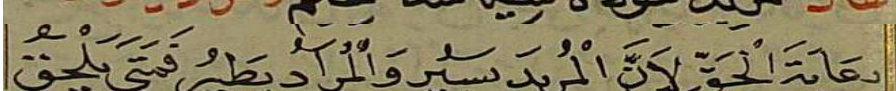
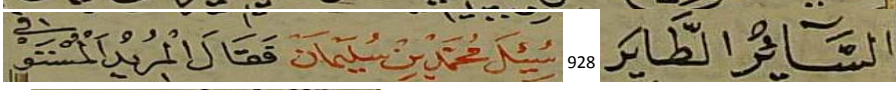

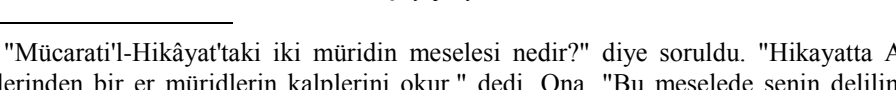
⁹²⁰ Cüneyd^(th) dedi ki: "İradet bir şeye inanmak, sonra ona azmetmek, sonra da onu istemektir. İradet ancak niyet doğruluğundan sonra olur."

⁹²¹ Onlardan biri dedi ki: "İradet, muradının istediğini istemendir."

⁹²² Nebi^(sav): "Her kişi için niyetinin karşılığı vardır." (Buharî, Bed'u'l-Vahy, 1; Müslim, İmâre, 45)

⁹²³ Ebu Bekr el Vasıtî^(ra), Mürid Allah'ın muradını koruyandır, dedi. Bazı kitaplarda geldiği gibi Allah Teala (kudsî hadiste) şöyle demiştir: "Kulum benim istediğimi ister, benim dilediğden başkasını asla istemez."

⁹²⁴ Enes İbn Malik'ten^(ra) rivayet edildi: Nebi^(as) dedi ki: "Allah bir kulunun hayrını isterse cezasını dünyada iken verir. Bir kuluna da kötülük dilerse, cezasını kıyamet gününe dek saklar."

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.

şeyh eydür kıddesallāhu rūha mürīd

⁹²⁵ Cüneyd'e, "Mücarat'l-Hikâyat'taki iki müridin meselesi nedir?" diye soruldu. "Hikayatta Allah Teala'nın erlerinden bir er müridlerin kalplerini okur." dedi. Ona, "Bu meselede senin delilin var mı?" denildi. "Evet" dedi. Allah Teala'nın şu ayetini okudu: "Peygamberlerin haberlerinden, senin kalbini tatmin (ve teskin) edeceğimiz her haberi sana anlatıyoruz. Bunda sana gerçeğin bilgisi, müminlere de bir öğüt ve bir uyarı gelmiştir." (Hud, 120)

⁹²⁶ İbn-i Atâ dedi ki: Müridin gıdası taattedir. Zahidlerin gıdası sevabı hatırlamaktır. Ariflerin gıdası, muhabbet ve münacattır.

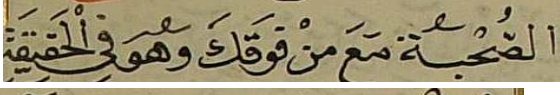
⁹²⁷ Yahya İbn-i Muaz dedi ki: "Müridin kalbi ancak şu dört yerde sükûnet bulur: Evinin köşesinde, mescidde, makberde ve hiç kimsenin görmediği halvet mekânında.

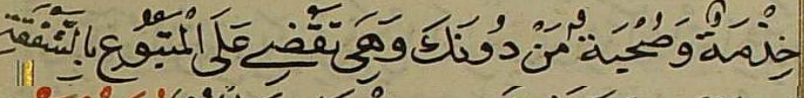
⁹²⁸ Sahabeden biri Nebi'den^(sav) Allah Teala'nın şöyle buyurduğunu nakletti: "Ebrarın arzusu bana bir an önce kavuşmaktır. Ben buna onlardan daha arzuluym." Cüneyd'e mürid ve muraddan soruldu. Dedi ki: Mürid, ilm-i siyaset için onu dost edinendir. Murad ise hakka riayet için ona dost olmuştur. Çünkü mürit yürür, murad uçar. Ne zaman yürüyen uçanı geçmiştir ki?

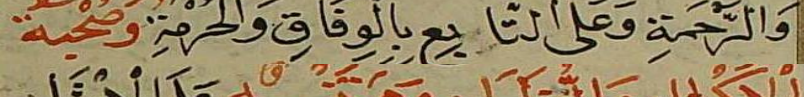

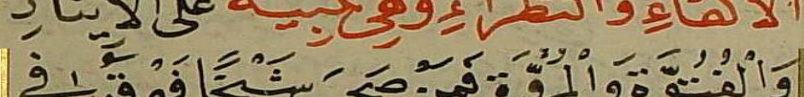
162(b)

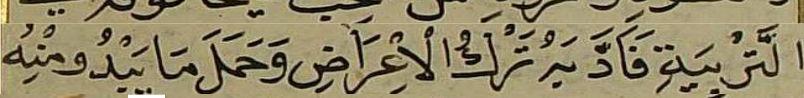
1. Kaçan bâliğâ teklîf fermâni bulduğundan sonra
2. ma'den-i şeri'atı tamâm kılsa muḳtedâlîğâ degmiş gibidür.
3. El-maḳâmü's-sâlisü el-muḳtedâ. Şoḫbet üç dürlüdür. Şeyḫ eydür

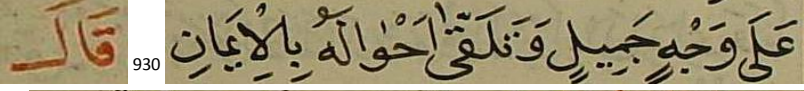
4. ḳaddesallâhu sırrahu,

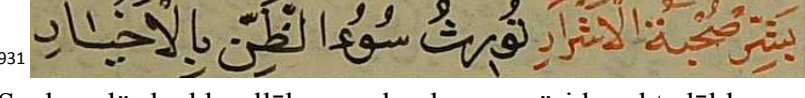
5.

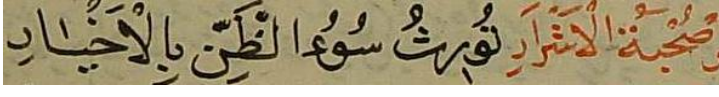
6.

7.

8.

9.

10.

11.
12. Şeyḫ eydür ḳaddesallâhu sırrahu, kaçan mürid muḳtedâlîḳ
13. maḳâmına erse icâzet almaḳ câizdür. Zîrâ bildügi
14. ve gördügi tarîḳa irşâd etmege ḳâdir olmayınca
15. icâzet câiz degüldür. Nâğah muḳdill olur. Şeyḫe evvel

163(a)

1. irâdet-i küllî getürmek gerek. Teslîm-i küllî olmaḳ gerek.
2. Şol ğassâl elinde meyyit gibi olmaḳ gerek.
3. Şerâyit ḫalveti tamâm yerlü yerinde ri'âyet etmek gerek.

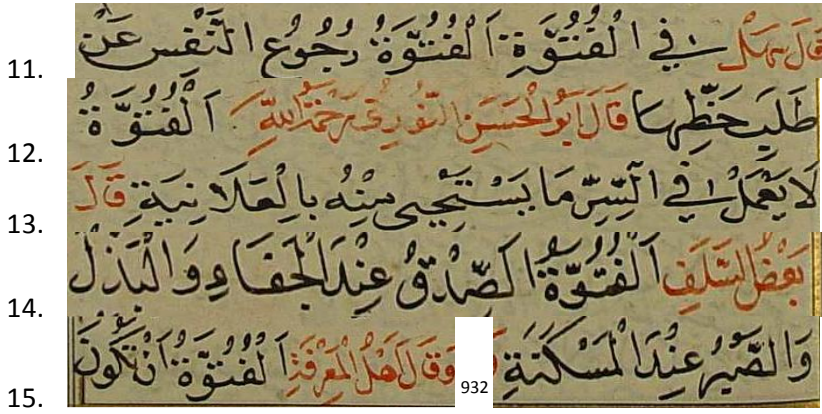
⁹²⁹ Muhammed b. Süleyman'a da soruldu. O dedi ki: Mürid vefa isteyendir. Murad ise vefa gösterendir.

⁹³⁰ Senden yüksek olanlarla sohbet; hakikatte hizmettir. Senden aşağıdakiler ile sohbet; tâbi olunanda şefkat ve rahmet, tâbi olanda ise bağılılık ve hürmet olmalıdır. Kim terbiyede kendinden yüksek bir şeyh ile sohbet arkadaşlığı yapar da, şeyhi ondan yüz çevirmekle onu tedib ederse, daima güzellikle karşılamalı ve onun hallerini inanarak kabul etmelidir.

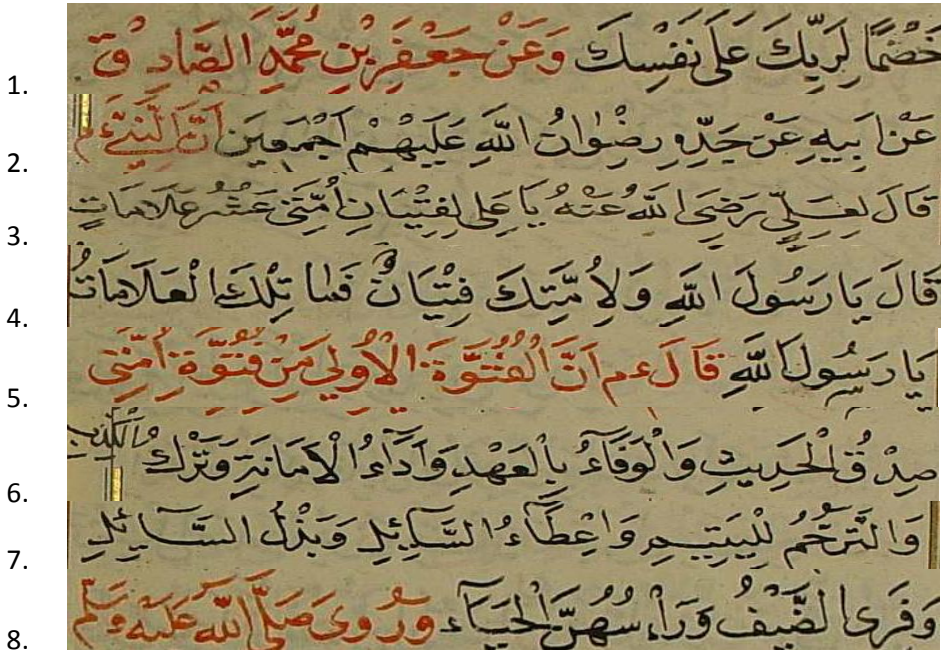
⁹³¹ Bişr dedi ki: Şerhiler ile sohbetten hayırlı kimselere ancak su-i zan kalır.

4. Nite kim demişlerdür beyt, devām-ı ḥalvet, zıkr ü vuḍū'u, şavm u sükūt,
5. çü nefy rabṭ diger i'tirāz nā-kerden. Kaçan mürid
6. irşād eṭmege kâbil olmadın icāzet dilese şeyḥ boynına
7. zenbīl aşa, deryūze kıldura. Kabūl eṭmese icāzet
8. vermeye. Eger kabūl eḍüp ol maḳāmdan terakḳī eḍüp
9. dervīş terbiyetine kâbil ve ḳādir olsa ol vaḳtın
10. icāzet vermek revā ola, demişlerdür. Vallāhu 'ālem.

163(b)

⁹³² Sehl, fütüvvet nefsin payını istemekten yüz çevirmesidir, dedi. Ebu Hasan Nuri: "Fütüvvet, açıkta yapmaktan çekindiğini gizlide yapmamaktır." dedi. Seleften biri: "Fütüvvet, cefa ve bezl anında bağlılık, meskenet zamanında ise sabırdır." dedi.

9. أَنَّهُ قَالَ لَا يَزَالُ اللَّهُ تَعَالَى فِي حَاجَةِ الْعِيدِ مَا دَامَ الْعَقْلُ
10. فِي حَاجَةِ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ وَقَالَ لِتَصْرِيحِي بِحَمْدِ اللَّهِ الرَّقِيقِ 933
11. شُعْبَةَ مِنَ الْفُتُوَّةِ وَهِيَ الْأَعْرَاضُ عَنِ الْكُوفَيْنِ وَالْإِفْتَةِ
12. مِنْهُمَا وَعَنِ الْفُضَيْلِ بِحَمْدِ اللَّهِ أَنَّهُ قَالَ كَانَ يُوسُفُ
13. رَأْسَ الْفُتَيَّانِ ثُمَّ قَرَأَ قَوْلَهُ تَعَالَى لَا تَرْيِبْ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ 934
14. وَقَالَ لِبَعْضِ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ الْفُتُوَّةُ أَنْ لَا يَذِيبَ وَلَا يَذْخِرَ
15. وَلَا يَأْخُذَ وَلَا يَعْتَدِرُ وَأَنْ يَكُونَ الْأَعْطَاءُ أَفْجَحَ مِنَ الْآخِذِ

164(a)

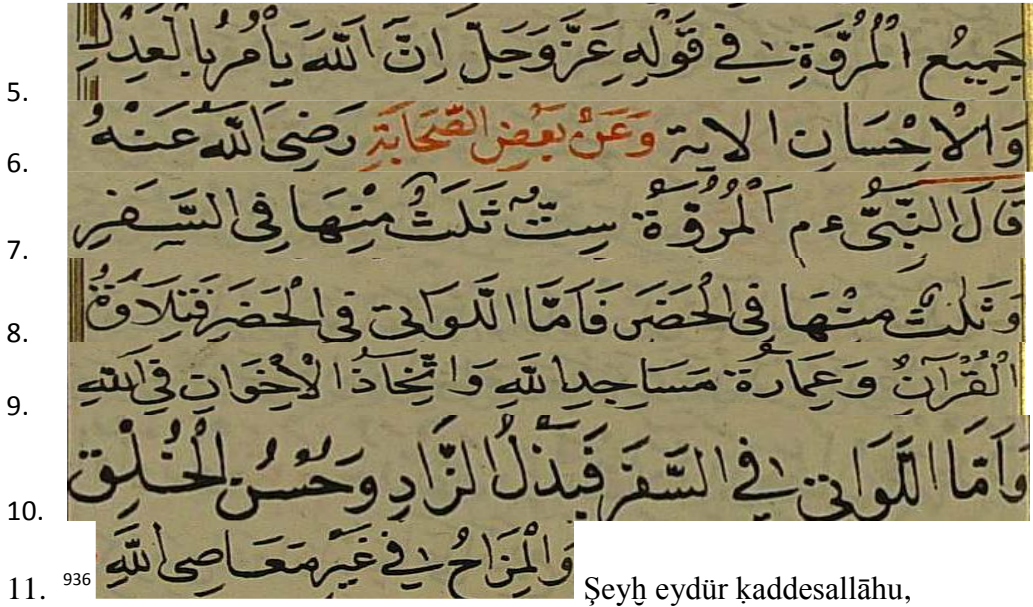
1. وَذَكَرَ نِعْمَةَ اللَّهِ وَسَيِّئُ الْمُصِيبَةِ كَقَوْلِهِ يُونُسُ
2. إِذَا أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْرِ وَقَالَ الْحَكِيمُ الْمُرُوءَةُ تَرْكُ مَعْصِيَةِ اللَّهِ
3. حَيَاءً مِنَ اللَّهِ وَالْمُحَافَظَةُ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ لَوَجْهِ اللَّهِ
4. وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بَهْمٍ أَنَّهُ قَالَ 935
- وَالْفِرَارُ مِنْ غَيْرِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ

⁹³³ Marifet ehli: "Fütüvvet, Rabbin için nefesine hasım olmandır." dediler. Cafer bin Muhammed bin Sadık babasından o da ceddinden şöyle nakletmiştir: Nebi^(sav) Hz. Ali'ye^(ra) dedi: "Ya Ali! Ümmetimin gençliğinin on alameti vardır." "Ya Resulullah! Ümmetimin gençlerinin bu işaretleri nelerdir?" diye sordu. Efendimiz^(sav) şöyle buyurdu: "En önde gelen fütüvvet, ümmetimin fütüvvetidir. O da: doğru söz, ahde vefa, emaneti eda, yalanı terk, yetime merhamet, dilenciye bolca bağışlama, misafire ikram, bunların hepsinin başı ise hayadır. Peygamber efendimiz^(sav) dedi ki: "Akli daima bir müslüman kardeşinin ihtiyacını gidermekte olan kulun ihtiyacını Allah Teala yerine getirir.

⁹³⁴ Nasrabadi^(rh) dedi ki: mürüvvet fütüvvetin bir şubesidir. O da iki âlemde ve onlarda olanlardan yüz çevirmektir. Fudayl^(rh): Yusuf gençlerin başı idi; dedi ve şu ayeti okudu: " (Yusuf) dedi ki: "Bugün sizi kınamak yok, Allah sizi affetsin! O, merhametlilerin en merhametlisidir." (Yusuf, 92)

⁹³⁵ Marifet ehlinden biri şöyle dedi: Fütüvvet, günah işlememek, saklamamak, almamak, bahane bulmamak, vermeyi almaktan hoş görmek, Allah'ın nimetlerini hatırlamak ve musibetleri unutmaktır. Yusuf'un: "Doğrusu Rabbin bana (çok şey) lütfetti. Çünkü beni zindandan çıkardı ." (Yusuf, 100) dediği gibi. Hakim dedi ki: Mürüvvet, Allah'tan haya ederek Allah'a isyan etmeyi terk

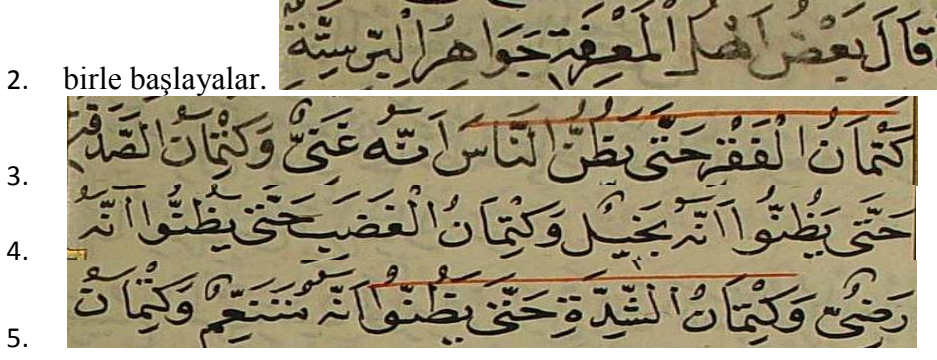

- 12. muqtedâ olsa şöbete ulularıyla ve kiçilerile mürüvvet
- 13. ve şefkat ve rahmet birle şöbet kılmak gerek.
- 14. Tâ halîfelîğa sezâ ola inşa'allâhu. El-makâmü'r-râbiü'l-halîfetü.
- 15. Şeyh eydür kâdresallâhu sırrahu, eger şeyh bir meclise

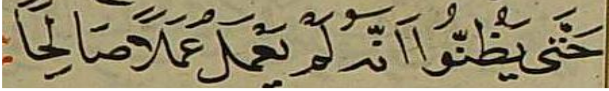
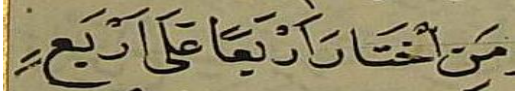
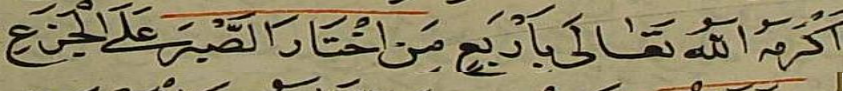

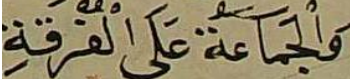
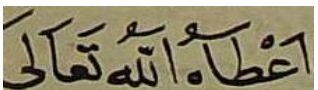
164(b)

- 1. ya bir yere varsa halka-yı zıkr u du'â ve tesbîh şeyh destür

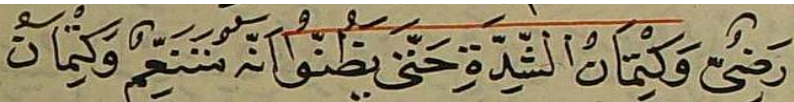
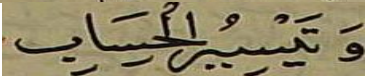

etmek ve allah için allah'a itaat etmeye ısrarla devam etmek. Allah'tan başkasından kaçarak Allah'a sığınmaktır.

⁹³⁶ Muhammed bin Cehm dedi ki: Mürüvvetin hepsi şu ayet-i kerimededir: "Muhakkak ki Allah, adaleti, iyiliği, akrabaya yardım etmeyi emreder, çirkin işleri, fenalık ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor. " (Nahl, 90) Nebi^(sav) dedi ki: "Mürüvvet altı fiildir. Onun üçü seferde, üçü ise vatandadır. Vatanda olanlar; tilavet-i Kuran, Allah'ın mescidlerini imar ve Allah için kardeş olmaktadır. Seferde olanlar ise; azığını paylaşmak, güzel ahlâk ve günah olmayan mizahıdır.

6.
7. ⁹³⁷ Şeyh eydür bu kendü
8. öz hālümüzdür amma ‘ākıllar ‘ārifler nazār ederler. ‘Amellerüñ
9. yaramazını terk ederler. Hāş ve güzīde ameller birle ‘āmil
10. olurlar. Nite kim Hūzeyfe rivāyet eder iki cihān fahrından
11. ‘aleyhis-selām buyurur kim:
12.
13.
14. ⁹³⁸ Her bu zıkr olan gibi kılsa
15. güzīde ‘amellere sezā olur. Nite kim

165(a)

1.
2. ⁹³⁹ Şeyh eydür ẓaddesallāhu sırrahu, her kişi
- kim
3. du ‘ā diler olsa kendü özine nazār eğe. Hālīfeye baĥa.
4. Eger kendüden ulu ve du ‘āsı maĥbül varsa du ‘āyi

⁹³⁷ Marifet ehli dedi ki: Birr'in cevahiri altı şeyi gizlemektir. 1. Farkı gizlemek: Ta ki insanlar onu zengin zannetsinler. 2. Sadakayı gizlemek: Hatta insanlar onu cimri zannetsinler. 3. Gazabı gizlemek: Hatta onu uysal zannetsinler. 4. İhtiyacını gizlemek: Hatta onu bolluk içinde zannetsinler. 5. Hastalığı gizlemek: Hatta onu sağlam zannetsinler. 6. Salih amellerini gizlemek: Hatta amel-i salih işlemediğini zannetsinler.

⁹³⁸ "Dört şeyi dört şeye tercih edene Allah Teala dört şeyi lütfeder: 1. Feryada karşı sabrı tercih eden, 2. Kibre karşı tevazuu tercih eden, 3. Masiyete karşı taati tercih eden, 4. Ayrılığa karşı cemaati tercih eden.

⁹³⁹ "Allah Teala bunlara karşılık ona; Süeda hayatı, şüheda ölümü, enbiyanın şefaati ve hesapta kolaylığı lütfeder"

5. aña işāret ʿede mü' minlerüñ hāceti revā olsun diyü.
6. Zīrā du'āda bir şart eksük olıcağ du'ā icābet olmaz.
7. Du'āyı kuşa teşbīh kılmışlar. Nite kim kuşuñ ā'zālarından
8. birisi eksük olıcağ uçamaz. Kaçan kuşuñ kanatları
9. ve çelekleri ve cemī' ā'zāları yerlü yerinde olsa
10. nireye kaşd ʿederse uçar, ʿerişür.
11. El-bābü'l-hāmis fi'l-h̄āce

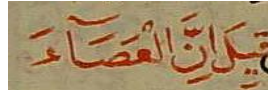
165(b)

1. Şeyh eydür ʿaddesallāhu sırrahu, bunda zıkr olan yetmiş
2. maḳāmdan yigirmi birini sülük ʿetse şeri'atı tamām 'amel
3. bi'l-tarīka derler. Tarīkata ḳadem başmış olur. Ol vaḳit
4. ricāl şaffına dāḫil olur. Şūfılıḳda meḫāsına aḳ
5. düşüp kehl menzilesine varanlar gibi olur. H̄ōca
6. adın adanur. Ol vaḳtin dürlü dürlü ḫūlar aḫlāḳ-ı
7. zemīmeler cümle aḫlāḳ-ı ḫamīdeye tebdīl olur. Ma'rifetullāhda
8. durmayup teraḳḳi içinde olur. Ol vaḳtin
9. şeyḫ eline 'aşā vermek gerek. Eyü yavuz ḫūları
10. bilüp anlayup yavuzını terk ʿedüp eyüsini ḳabūl
11. ʿetmek gerek. 'Aşā içinde on dürlü 'ilm vardır.
12. Evvel 'ilmini şeyḫ eline 'aşā verdiğinde 'aşānuḫ ol
13. dürlü dürlü 'ilmini bildürmek gerek. Andan 'aşā vermek
14. gerek. İlmını bildürmeyüp eline 'aşā verse ḫarbende eline
15. ḫayaḳ vermiş gibi olur. Amma ol 'aşā veren şeyḫ

166(a)

1. ol kimüñ fermānı birle verdi, Taḫrı fermānı birle mi

2. ya Cibrīl 'a.m. Cebrā'yil ādeme indürdi.

3. كَانَ لِعِشْرَةِ اصْنَافٍ مِنَ الْاَنْبِيَاءِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ
4. اَجْمَعِينَ **الْاَوَّلُ عَصَى اِبْنِ اَدَمَ** كَانَتْ تَذِكْرَةً
5. بِاِدْكَارِ لَهُ مِنْ الْجَنَّةِ وَبِهَا يَدْفَعُ السَّبَاعُ عَنْ نَفْسِهِ
6. وَكَانَتْ فِي يَدِهِ تَوَاضِعًا مِنْهُ **وَلَهُ بَرْهَانٌ وَحُجَّةٌ** وَكَانَتْ
7. يُسَبِّحُ لِلَّهِ فِي كُلِّ يَوْمٍ **الف مرة** وَيَكْتُبُ عَلَى نَفْسِهَا
8. لِحُزْنِ وَجْهِهِ مِنَ الْجَنَّةِ وَكَانَ اصْلُ بَيْكَاةِ اَدَمَ مِنْ بَيْكَاةِ
9. الْعَصَا **وَقَالَ** اِنَّ الْعَصَا تَبْكِي لِفِرْقَتِهَا مِنَ الْجَنَّةِ
10. وَاَنَا احْتَقُ بِالْبَيْكَاةِ اَنْ اَبْكِي عَلَى مَا عَصَيْتُ فِي الْجَنَّةِ
11. **وَالثَّانِي عَصَا اِدْرِيسَ** 940 فَبَكَى حَتَّى تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَفَا عَنْهُ
12. **عليه السلام** وَلَهُ فِيهَا بَرْهَانٌ وَهِيَ مُدَارَسَةٌ اُكْتُبُ
13. فَاِذَا نَظَرَ اِلَى عَصَاهُ يَذْكُرُ مَا كَانَ فِي كَيْتِهِ وَاِذَا لَمْ يَنْظُرْ
14. فِيهَا لَمْ يَقْدِرْ اَنْ يَقْرَأَ هَا ظَاهِرًا وَاِنَّمَا دَرَسَ اِدْرِيسَ
15. مِنْ كِتَابِ اَبِيهِ سَبَبَ الْعَصَا وَالْعَصَا حُجَّةٌ عَلَى

166(b)

1. **اعْدَاءِ اللَّهِ الْكُفْرَةَ** 941 **وَالثَّالِثُ كَانَ عَصَا نُوحٍ الْبَحْيَ**

⁹⁴⁰ Denildi ki asa enbiyadan on sınıfa verdi. Evvela asa, babamız Adem'e^(as) cennetten indirilişini hatırlatmak için verildi. Onunla yırtıcı hayvanlardan korunurdu. O asa onun elinde ondan bir uzuv gibi idi. O asa onun için bir burhan ve hüccet idi. Her gün bin kere Allah'ı tesbih ederdi. Cennetten çıkacağı için kendisine elbise olarak verildi. Adem'in ağlaması asanın ağlaması sebebinden idi. Adem "Asa cennetten ayrılmasına ağlıyor, ben ise cennette asi olduğum şeyden dolayı ağlamaya ondan daha çok layığım." derdi. Nitekim Allah onun tevbesini kabul edip affedinceye kadar devamlı ağladı.

⁹⁴¹ İkincisi İdris'in^(as) asasıdır. Onun için asada burhan vardı. O, kitaplar tedris ederdi. Ne zaman asaya baksa, asa ona kitapta ne olduğunu hatırlatırdı. Bakmaz ise yüzünden okuyamazdı. İdris, asa sebebiyle atalarının kitaplarından ders verirdi. Onun asası inkârcı Allah düşmanlarına karşı bir hüccet idi.

2. وَلَهُ فِي عَصَاهُ بُرْهَانٌ وَعَلَامَةٌ لِمَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ
3. يُهْلِكَ قَوْمَهُ تَبَيَّنَ مِنْ عَصَاهُ قَطْرَتَانِ مِنَ الْمَاءِ
4. الْأَسْوَدِ قَطْرَةٌ مِنْ فَوْقِهِ وَقَطْرَةٌ مِنْ تَحْتِهِ فَعَلِمَ
5. نُوحٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ جَاءَ وَقَتُّ هَلَاكِ قَوْمِهِ
6. فَدَخَلَ السَّفِينَةَ وَقَالَ بِسْمِ اللَّهِ حَمْرِيهَا وَمُرْسِيهَا
7. الَّذِي يَجْرِي مِنْ عَصَاهُ تَحْتَهُ وَقَوْفُهُ مَاءٌ أَسْوَدٌ وَالرَّابِعُ

8. عَصَاهُ إِبْرَاهِيمَ عَمَّ كَانَ مِنْ رِيحَانِ الْجَنَّةِ وَلَهُ بُرْهَانَانِ
9. بُرْهَانُهُ أَنْ صَارَتْ خَضْرَاءً فِي يَدِ إِبْرَاهِيمَ وَنَبَتَ لَهُ
10. غُصْنَانِ فَلَمَّا خَرَجَ مِنْهَا غَضَنَ وَلَمْ يَكُنْ عَلَيْهِ الْوَقْفُ
11. وَالثَّانِي رَأَاهَا مِنْ مَرَكِدِ قَوْمِهِ أَنْتَهُمْ أَرَادُوا أَنْ
12. يَرْمُوهُ فِي النَّارِ وَأَسْلَمَ قَلْبُهُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

13. وَالْخَامِسُ عَصَاهُ إِسْحَاقَ عَمَّ وَلَهُ مِنْهَا آثَارُ الْبَشَارَةِ
14. بِأَنَّهُ يُعْقُوبُ وَهُوَ الضَّحْكُ فَلَمَّا رَأَى إِسْحَاقَ عَمَّ
15. عَصَاهُ ضَاحِكًا عَلِمَ أَنَّ امْرَأَتَهُ تَلِدُ وَلَدًا اسْمُهُ يُعْقُوبُ

167(a)

⁹⁴² Üçüncüsü Nuh Nebi'nin^(as) asasıdır. Asada onun için Burhan ve alamet vardı. Allah Teala onun kavmini helak etmek istediğini ona asasından bildirdi. Asanın iki damla suyu vardı. Bunların biri üstünden diğeri altından çıkardı. Nuh^(as), kavminin helak vaktinin geldiğini bundan bildi ve gemiye girip, "Gemiye binin! Onun yüzüp gitmesi de durması da Allah'ın adıdır. " (Hud, 41) dedi. Asasının altından ve üstünden su akıyordu.

⁹⁴³ Dördüncüsü İbrahim'in^(as) asasıdır. O, cennet reyhanından idi. Onun iki burhanı vardı. Birincisi İbrahim'in elinde yeşile dönerdi. Ondan iki dal çıktı. Bir dal çıkınca üstünde yaprak ve meyve bitmedi. O zaman kavminin muradını gördü ki onlar onu ateşe atmak istiyorlar. Kalbini âlemlerin Rabbi olan Allah'a teslim etti.

1. 944 الَّذِي يَعْقِبُ لُقَلْوًا عَلَى مَا نَأَاهُ مِنَ الْحَزْنِ لِأَجْلِهِ
2. وَالسَّادِسُ عَصَا يَعْقُوبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَلَهُ
3. آثَارُ الْبَشَارَةِ بِالصِّدِّيقِ وَأَثَارُ بَيْكَايَةٍ مِنَ الْحَزْنِ
4. فَلَمَّا جَاءَ أَحْوَةَ يَوْسُفَ عَشَاءً يَبْكُونَ بِكَأَعَصَاءِ
5. يَعْقُوبَ يَبْكُ لَهُمْ وَيَبْكُ وَهُمْ كَانُوا بُكَاءُ الْكَارِثِينَ
6. وَيَبْكُ عَصَا يَعْقُوبَ بِكَاءِ الصَّادِقِينَ قَالِعَصَاءُ
7. بَكَتْ عَلَى مَا قَالَ يَوْسُفَ مِنَ الْحَيْنِ فَعَلِمَ يَعْقُوبُ
8. أَنَّهُمْ كَاذِبُونَ فِي بَيْكَايَتِهِمْ ثُمَّ حَزَنَ يَعْقُوبُ عَلَى ابْنِهِ يَوْسُفَ
9. حَتَّى وَجَدَهُ ^{وَمَرَّةً} وَالسَّابِعُ عَصَا مُوسَى وَكَانَتْ حِجَّةً عَلَى أَعْدَائِهِ صَارَتْ 945
10. ثِقْبَانًا فَقَالَ لَهُ خذْهَا بِقُوَّتِي وَلَا تَخَفْ مِنْ غَيْرِي
11. سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْأُولَى وَيُنَاجِي مَعَكَ كَمَا يُنَاجِي
12. مِنْ قَبْلِكَ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ ^{وَمَرَّةً} وَالثَّامِنُ عَصَا سُلَيْمَانَ وَم 946
13. وَلَهُ فِيهَا بُرْهَانٌ مُلْكِهِ فَقَالَ رَبِّ هَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي
14. لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي لِأَنِّي فِيهَا آثَارُ تَمَامِ مُلْكِهِ
15. قَالَ اللَّهُ تَعَالَى إِذَا رَأَيْتَ عَصَاكَ قَائِمًا سَاجِدًا فَاعْلَمْ

⁹⁴⁴ Beşincisi İshak'ın^(as) asasıdır. Onda, oğlu Yakub'un müjdesinin alameti vardı ki o da asanın gülmesi idi. İshak^(as) asasının güldüğünü görünce, hanımının Yakup adında bir çocuk doğurduğunu anladı. O Yakup ki kalpler bundan sonra hüzünden neye nail oldular ise ondandır.

⁹⁴⁵ Altıncısı Yakup'un^(as) asasıdır. Onda, doğrulukla müjdeleme ve hüzünden ağlama alameti vardı. "Akşamleyin ağlayarak babalarına geldiler." (Yusuf, 16) Yakup'un asası onlar gibi ağladı. Ancak onlarınki yalancılardan ağlaması idi. Yakup'un asasının ağlaması ise sadıkların ağlaması idi. Asa Yusuf'un başına gelen musibete ağlayınca Yakup onların ağlamalarının yalan olduğunu bildi. Yakup, oğlu Yusuf'un ayrılığına olan hüznü tamamlanınca onu buldu.

⁹⁴⁶ Yedincisi, Musa'nın asasıdır. Onda düşmanlara karşı hüccet vardı, yılan olurdu. Allah Teala ona: "Al onu! Korkma! Biz onu şimdi ilk haline sokacağız. " (Ta-Ha, 21) dedi. O tıpkı senden önceki enbiyanın münacaatı gibi seninle beraber münacaat eder.

1. اِنِّي اسْتَجِبْتُ لَكَ فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ سُلَيْمَانٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ
2. وَهِيَ سَاجِدَةٌ لِلَّهِ وَسَجَدَ سُلَيْمَانٌ لِلَّهِ تَعَالَى ثُمَّ رَفَعَ
3. رَأْسَهُ مِنْ سُجُودِهِ فَوَضَعَ تَاجَهُ عَلَى رَأْسِهِ ⁹⁴⁷ وَالْقَاسِمُ
4. عَصَا عِيسَى عَمَّ كَانَتْ حُجَّةً لَهُ عَلَى قَوْمِهِ وَلَهُ آثَارٌ بِالْهُدُودِ
5. وَقَبْلَهُ فَلَمَّا رَأَى عَصَا وَتَحَوَّلَ مِنَ الْبَيَاضِ إِلَى السَّوَادِ
6. عَلِمَ أَنَّ الْيَهُودَ هَمُّوا بِقِتْلِهِ فَدَعَا اللَّهَ حَتَّى رَفَعَهُ
7. إِلَى السَّمَاءِ ⁹⁴⁸ وَالْعَاشِرُ عَصَا مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
8. عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُجَّةً لَهُ عَلَى قَوْمِهِ صَارَتْ حَضِرًا وَنَبَتَ
9. مِنْهَا خُضْرٌ وَالأُورُوقُ وَالثَّمَارُ وَثَمَارُهَا أَلْتَمُرٌ فَكَلُوا
10. مِنْهَا وَكَلُوا مِنْ سَاعِيَتِهِ وَغَرَسُوا مِنْهَا وَنَبَتَ لَهُمْ
11. التَّخْلُ يُقَالُ لَهَا تَمْرٌ سَبْحَانِي ثُمَّ صَارَتْ يَوْمَ حَرِّ بَدْرٍ
12. الطَّائِفِ سَيْفًا بِقُدْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى لِأَنِّي دَحَابِيهِ
13. الأَنْصَارِيِّ فَفَاتَتْ لَمَعَهُ الكُفَّارُ فَقَتَلَ مِنْ أَعْدَائِهِ
14. ⁹⁴⁹ اللَّهُ بِذَلِكَ السَّيْفِ سَبْعِينَ نَفْسًا İki cihan sultânı a. m.

⁹⁴⁷ Sekizincisi Süleyman'ın^(as) asasıdır. Asada onun hakimiyetine burhan vardı. "Rabbim!" dedi, "Beni başıyla; bana benden sonra kimsenin ulaşamayacağı bir hükümlük ver." (Sad, 35) Bu ayette Süleyman'ın^(as) mülkünün tamamlanmasına işaret vardır. Allah Teala: "Asanı secde ederken gördüğün zaman bil ki, senin duanı kabul edeceğim." dedi. Süleyman^(as), asanın Allah'a secde etmekte olduğunu görünce duasının kabul edildiğini anladı. O da Allah'a secde etti. Sonra secdeden başını kaldırdı ve başına hakimiyet tacını koydu.

⁹⁴⁸ Dokuzuncusu, İsa'nın^(as) asasıdır. Onun asasında kavminden kendisine olacakların delili vardı. Yahudilerin ona karşı ihanetini belli etti. İsa^(as) asanın beyaz renginin siyaha değiştiğini görünce, yahudilerin kendisini katletmeye karar verdiklerini bildi. Allah'a dua etti. Allah da onu semaya yükseltti.

⁹⁴⁹ Onuncusu, Muhammed Resulullah'ın^(sav) asasıdır. Asasında kavmine mucize vardı. Açlık anında yeşerdi de ondan dal, yapraklar ve meyveler çıktı. Meyvesi hurma idi. Ondandır yemeye kadar yediler ve tohumlarını diktiler. Bu tohumlardan temr-i subhani diye anılan hurma ağacı bitti. Taif

15. rūhına maḥabbet ‘aşası verdi. Rūh mi‘râcında yayan

168(a)

1. kılavuz inşâ'allāhü te‘ālā.

قَالَ الشَّيْخُ قَدَسَ اللَّهُ بِمُرْوَعِلْم

2. آتَى الْعِبَادَ فِي الْمَعْرِفَةِ مُتَقَاوَةً وَقَوْمٌ عَرَفُوهُ بِالْقُدْرَةِ
3. فَاعْتَقَدُوا آخَوْفَهُ وَقَوْمٌ عَرَفُوهُ بِالْأُفْضَالِ وَاعْتَقَدُوا
4. تَجَاهِدَهُ وَقَوْمٌ عَرَفُوهُ بِالْكَرَمِ فَاعْتَقَدُوا وَحْسُنَ الظَّنِّ لَهُ
5. وَقَوْمٌ عَرَفُوهُ بِالْوَقَائِدِ فَاعْتَقَدُوا بِصِدْقِهِ وَقَوْمٌ عَرَفُوهُ
6. بِالرَّحْمَةِ فَاعْتَقَدُوا بِالثِّقَةِ بِهِ وَقَوْمٌ عَرَفُوهُ بِالْعِظَمِ
7. فَاعْتَقَدُوا بِالزُّهْدِ وَقَوْمٌ عَرَفُوهُ بِالْعَدْلِ فَاعْتَقَدُوا
8. الرِّضَاءَ بِهِ وَقَوْمٌ عَرَفُوهُ فِي الْكَيْفِيَّةِ فَاعْتَقَدُوا التَّوَكُّلَ
9. عَلَيْهِ وَقَوْمٌ عَرَفُوهُ بِالْفِتْنَةِ فَاعْتَقَدُوا الْفَقْرَ إِلَيْهِ
10. وَقَوْمٌ عَرَفُوهُ بِالْبِرِّ فَاعْتَقَدُوا بِالْمُحِبَّةِ

10. ⁹⁵⁰ Şeyh eydür,

11. ‘âriflerün i‘tikâdları başka başka oldu. Hoca

12. anuñçun ad verdiler kim her birinün maḳâmlu maḳâmına

13. bakmak gerek. Ne maḳâmdan ne maḳâma teraḳḳî eğerse

14. yerine yetürmek gerek.

فَأَمَّا مَقَامُ الْخَوْفِ النَّظَرُ وَالْمَحَاسِنَةُ

savaşı gününde o asa , Allah'ın kudreti ile kılıç oldu ve onunla küffara karşı cenk etti. Bu kılıç ile Allah'ın düşmanlarından yetmişini katletti.

⁹⁵⁰ Şeyh^(ks) dedi ki: Kullar "Marifetullah"ta (Allah'ı tanımak) derece derecedirler. Bir kısmı O'nu kudreti ile tanır ve ondan çok korkmaya inanırlar. Bir kısmı O'nu fazlı ile tanır ve ondan recâya inanırlar. Bir kısmı O'nu keremi ile tanır, Hüsn-i zanna inanırlar. Bir kısmı O'nu vefa ile tanır, Sadakate inanırlar. Bir kısmı O'nu rahmet ile tanır, O'na bağlılığa inanırlar. Bazıları O'nu azameti ile tanır, zühde inanırlar. Bazıları O'nu adalet ile tanır, rızasına inanırlar. Bazıları O'nun her şeye yettiğini bilirler, tevekküle inanırlar. Bazıları O'nun zenginliğini bilirler, O'na karşı fakra inanırlar. Bazıları O'nu Bir ile tanır, O'na muhabbete inanırlar.

15. وَمَقَامُ الرَّجَاءِ وَالْحَرَصِ وَالرَّغْبَةِ وَمَقَامُ حَسَنِ الظَّنِّ

168(b)

1. الْحَيَاءِ وَالْمُرَاقِبَةِ وَمَقَامُ الشُّكُونِ الطَّمَانِينَةِ
2. وَمَقَامُ الزُّهْدِ الْفَرْقِ وَالْحَشِيَّةِ وَمَقَامُ الرِّضَا
3. تَرْكِ الْأَخْتِيَارِ وَالشَّهْوَةِ وَمَقَامُ التَّوَكُّلِ تَخْلُوعِ الْحَوْلِ
4. وَالْقُوَّةِ وَمَقَامُ الْفَقْرِ التَّدَلُّلِ وَالْمُسْكَنَةِ وَمَقَامُ
5. الْحَيَّةِ الزُّوْمَةِ وَالْوَلَايَةِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَمَا يَكْمُرُ
6. مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَعْرِفَةُ الْمُنْعِمِ أَنْ يَعْرِفَ
7. أَنَّ الْمُنْعِمَ فِي الْحَقِيقَةِ هُوَ اللَّهُ وَلَا يَكُونُ لِالِنِّعَامِ إِلَّا مَثَلٌ
8. كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ وَقَالَ أَوْلِيَاكَ الَّذِينَ
9. أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْآيَةَ وَمَعْرِفَةُ عَدَدِ النِّعْمَةِ
10. وَالْمُنْعِمِ فَلَا تُطْعُهُ فَإِذَا عَرَفْتَ هَذِهِ الْأَشْيَاءَ الثَّلَاثَةَ
11. يَبْجَى الشُّكْرَ وَمِنَ الشُّكْرِ كَرَامَةُ النِّعْمَةِ وَمِنْ
12. دَوَامِ النِّعْمَةِ الزِّيَادَةُ عَلَى النِّعْمَةِ كَمَا قَالَ
13. لَيْسَ شُكْرُهُ لَا زَيْدٍ نَكْرُهُ وَإِذَا عَرَفْتَ الْمُنْعِمَ يَبْجَى

⁹⁵¹ Havf makamı, nazar ve muhasebedir. Recâ makamı, hırs ve rağbettir. Hüsn-i zan makamı, haya ve murakabedir. Sükûn makamı, mutmain olmadır. Zühd makamı fark ve haşyettir. Rıza makamı, ihtiyarı ve şehveti terk etmektir. Tevekkül makamı, havl ve kuvvetten sıyrılmaktır. Fakr makamı, tezellül ve meskenettir. Muhabbet makamı, rü'yet ve vilayettir. Allah Teala "Nimet olarak size ulaşan ne varsa, Allah'tandır." (Nahl, 53) buyurmuştur. Hakim dedi ki: Marifet üç kısımdır. Nimetin sayısının marifeti, nimetin marifeti ve mun'imin (nimeti verenin) marifeti. Munimi tanımak odur ki: Muni'imi tanımak odur ki: Mun'im-i hakiki Allah'tır. Nimeti veren ancak O'dur, diye itikat etmektir. Allah Teala: "Nimet ve lütfuna mazhar ettiklerin" (Fatiha, 5) buyurdu. Ve yine: "Kim Allah'a ve Resule itaat ederse işte onlar, Allah'ın kendilerine lütüflarda bulunduğu peygamberler, sıddıklar, şehitler ve salih kişilerle beraberdir. Bunlar ne güzel arkadaşlardır!" (Nisa, 69) diye buyurdu. Nimetin sayısı: Nimeti verene şükür ve itaat etmektir. Sen bu üç şeyi bilersen, şükür gelir. Şükür nimetin

14. الشُّوقُ وَمِنَ الشُّوقِ الْمَحَبَّةُ وَمِنَ الْمَحَبَّةِ الْأَنْيَابَةُ
15. وَإِذَا عَرَفْتَ الْعَدُوَّ فَيَجِيءُ الْخَوْفُ وَمِنَ الْخَوْفِ الْحَذَرُ

169(a)

1. وَقَالَ الْعَارِفُ نَظَرُهُ أَنْ يَكُونَ ⁹⁵²

وَمِنَ الْحَذَرِ الْهَرَبُ

2. إِلَى سَبْعَةِ أَشْيَاءَ الْأَوَّلُ أَنْ يَكُونَ نَظَرُهُ إِلَى اللَّهِ •
3. وَالثَّانِي نَظَرُهُ إِلَى نَفْسِهِ وَالثَّلَاثُ نَظَرُهُ إِلَى الْخَلْقِ
4. وَالرَّابِعُ نَظَرُهُ إِلَى الْمَعْصِيَةِ وَالْخَامِسُ نَظَرُهُ إِلَى الذُّنُوبِ
5. ⁹⁵³

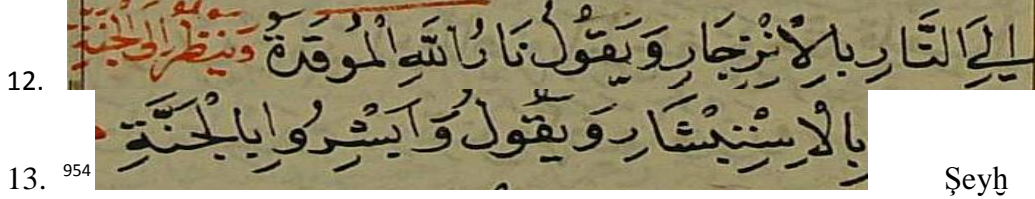
6. وَالسَّادِسُ نَظَرُهُ إِلَى النَّارِ وَالسَّابِعُ نَظَرُهُ إِلَى الْجَنَّةِ
7. فَنَظَرُهُ إِلَى اللَّهِ بِالْإِقْتِحَارِ قِيَمُولٌ مِنْ مِثْلِي وَرَبُّ الْعَرْشِ
8. مَعْبُودِي وَيَنْظُرُ إِلَى نَفْسِهِ بِالْإِحْتِقَارِ وَيَقُولُ إِنَّ الْعَرَّةَ
9. لِلَّهِ جَمِيعًا وَيَنْظُرُ إِلَى الْخَلْقِ بِالْإِعْتِبَارِ وَيَقُولُ لَقَدْ
10. خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ وَيَنْظُرُ إِلَى النَّارِ
11. الْمَعَاصِي بِالْإِقْرَارِ وَيَقُولُ إِنَّ اللَّهَ يَعْفِرُ الذُّنُوبَ وَيَنْظُرُ
إِلَى الذُّنُوبِ بِالْإِسْتِخْفَارِ وَاسْتَعْفِرُوا رَبَّكُمْ وَيَنْظُرُ

devamını sağlar. Nimetin devamı da nimetin artırılmasına sebep olur. Allah Teala "Eğer şükrederseniz elbette size (nimetimi) arttıracam." (İbrahim, 7) buyurur.

⁹⁵² Mün'imi tanırsan şevk husule gelir. Şevkten muhabbet hasıl olur. Muhabbet inabeti netice verir. Düşmanı tanımak ise korku verir. Korkudan sakınmak gelir. Sakınmak kaçmayı getirir.

⁹⁵³ Arifin bakışı yedi şeye olur: birincisi, Allah'a olan bakışı; ikincisi, nefesine olan bakışı; üçüncüsü, halka olan bakışı; dördüncüsü, masiyete olan bakışı; beşincisi, günaha olan bakışı; altıncısı, cehenneme olan bakışı, yedincisi, cennete olan bakışı.

eydür

14. addesallāhu sırrahu, y h ōca eyh aşā buyurdu. aşā
15. ilmini manisini birle bildürdi. Boynundan sākı kıldı.

169(b)

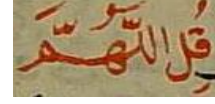
1. İmdi senden amel tmek gerek. obanu elinde aşā
2. olsa oyunu dşmenden orur, otlulu sulu menfaatlı yere
3. sürer. Murād bulur. Ey hāce ele aşā almadan murād oldur kim
4. yolını varalar. Her maāmu zararını ve menfaatından vāı
5. olur. Anı bileler yetmiş maāma erişeyin murād bulayın dersen
6. himmet aşası birle nefsün oyunların menfaatlı yere
7. sürgil. Murād bulgıl. Yetmiş maāma erzānı olgıl
8. inā'allāhüteālā. eyh eydür addesallāhu sırrahu şuret
9. aşası neydüğünü beyān kılındı inā'allāhu erzānı
10. olası. Tesbīhlerini kılıp maniler bile āmil olası,
11. deryüp şuret-i aşayı bunda yazduk. eyhlik maāmına
12. erişeyin dersen zāhir ve bātın nazarıı Hāa kılıgıl.
13. Kendüzünü fenā maāmında dutgıl. Murāabe üzre turgıl.
14. Teraı hālinü mevāhibi Allāhü teālādur.

⁹⁵⁴ Nefsine bakışı tahkir iledir ve "Bilsinler ki bütün izzet yalnızca Allah'a aittir." (Nisa, 139) der. Halka bakışı ibret nazarı iledir ve şöyle der: "Andolsun biz insanı çamurdan (süzülüp çıkarılmış) bir özden yarattık." (Mü'minün, 12) Allah'ın emirlerine isyan etmeye bakışı, itiraf iledir ve şöyle der: "Çünkü Allah bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki O, çok bağışlayan, çok esirgeyendir." (Zümer, 53) Günaha bakışı istifar iledir ve şöyle der: "Rabbinizden bağışlanma dileyin." (Hud, 90) Cehenneme bakışı, sakınmak iledir ve şöyle der: "Allah'ın tutuşturulmuş, (yandıkça) tırmanıp kalplerin ta üstüne çıkan ateşidir." (Hümeze, 6) Cennete bakışı, müjdelemek iledir. ve şöyle der: "Size vādolunan cennetle sevinin!" (Fussilet, 30)

170(a)

1. Kaçan halk birle ihtilâf kılsañ melikler pâdişâhlar
2. olsalar pâdişâhlar pâdişâhı ol ma'büddur diyü,

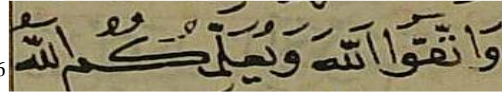
3. fikr eylegil. Nitekim Kelâm-ı Qadîmde buyurur:

4. ⁹⁵⁵ Kaçan 'âlimler birle ihtilâf eñseñ 'âlimlerüñ

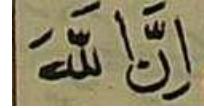
5. 'âlimi ol 'âlim pâdişâhdur diyü fikr eylegil. Nite kim

6. Kelâm-ı Mecîdde buyurur: ⁹⁵⁶

7. Kaçan bir rahm issi kimse birle ihtilâf kılsañ senüñ
8. üzerüñdeki Haqquñ rahmetini yâd kılup erhamu'r-râhimîn

9. ol-durur, fikr eylegil. Nite server-i 'âlem buyurur a. m.

10. ⁹⁵⁷ Bir rahmetini dünyâ 'âlemine indürdi.

11. Her bir uçan yüriyen canavarlar 'ayallerine nite kim rahm kılurlar.

170(b)

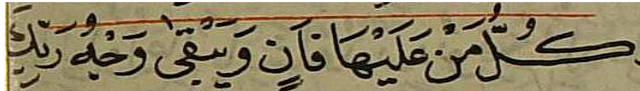
1. Ba'zısı dört ayağı üzerine tırup 'ayâline
2. süd verür. Ba'zısı arkası üzerine yatup altına kolını
3. budını döşeyüp süd verür. Ba'zısı otlâğa varup
4. yeñlinlerini südle tıdurup meleyü meleyü yügrüp gelür.
5. Hazret-i bârînüñ senüñ üzerüñdeki rahmetini tefekkür
6. kılğıl. Kaçan bir ma'mür ve müzeyyen yere varsañ dünyānuñ
7. fânılığını añup fikr kılğıl. Baķī ol pâdişâhlar

⁹⁵⁵ "Mülkün gerçek sahibi olan Allah'ım! Sen mülkü dilediğine verirsın ve mülkü dilediğinden geri alırsın." (Âl-i İmran, 26)

⁹⁵⁶ "Allah'tan korkun . Allah size gerekli olanı öğretiyor. Allah her şeyi bilmektedir." (Bakara, 282)

⁹⁵⁷ Allah'ın yüz çeşit rahmeti vardır.

8. pādīshāhidur diyü fikr eylegil. Nitekim Kelām-ı Qādīmīnde

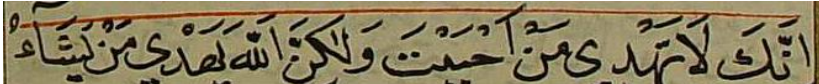
9. haber buyurur.

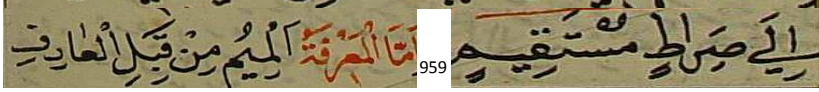
10. ⁹⁵⁸ Kaçan Allāh dostlarından bir

11. kimse ile ihtilāt eṭseñ gönderen ol ekremü'l-ekremīndür

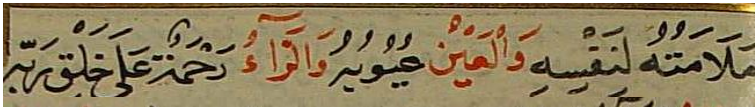
12. diyü bilgil. Andan artuk kimse göndermedi diyü fikr

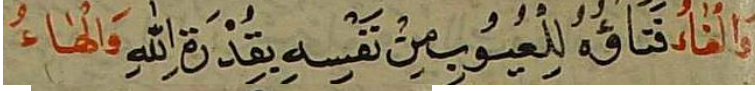
13. eylegil. Nitekim gerçək kelāmında buyurdu.

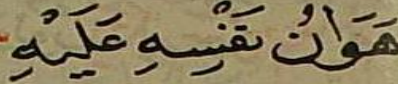
14.

15.

171(a)

1.

2.

3. ⁹⁶⁰

taşavvuf

4. içinde kırk yaşına eṛse ya'ni raculiyyet maḳāmına

5. varsa 'aşā verecek vākit olur. Ba'zılar eyitmişler

6. ḫalvete girse kırk maḳāma eṛse ḫalvetden kırk günden

7. sonra çıksa eline 'aşā vereler, demişler. Şeyḫ verdügi

8. 'aşānuḫ 'ilmi birle 'amel kılmāḳ gerek. Nite kim evvel enbiyāya

9. verdiler. 'ilmi birle 'amel kıldılar. Anlar gibi 'amel kılmāḳ gerek.

⁹⁵⁸ "Yer üzerinde bulunan her canlı yok olacaktır. Ancak azamet ve ikram sahibi Rabbinin zâtı bâki kalacaktır." (Rahman, 26-27)

⁹⁵⁹ "(Resulüm!) Sen sevdiğini hidayete erdiremezsin; bilakis, Allah dilediğine hidayet verir ve hidayete girecek olanları en iyi O bilir." (Kasas, 56)

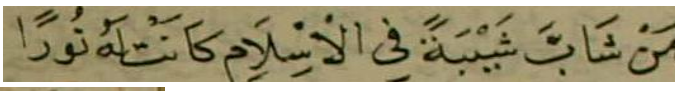
⁹⁶⁰ Marifet kelimesindeki harflerin her birinin arifin nefsinde birer işareti vardır: Mim harfi, melamet ehli olmasına işarettir. Ayın harfi, onun ayıbına işarettir. Ra harfi, Allah Teala'nın mahlukuna rahmet göstermeye işarettir. Fe harfi, Allah'ın kudreti ile nefsinin ayıplarına karşı yiğitliğe işarettir. He harfi, nefsinin değersizliğine işarettir.

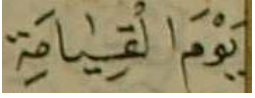

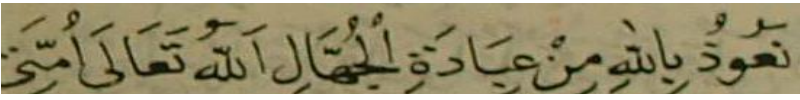
10. Bâtinuñı himmet ‘aşası birle ārāste kılmak gerek.
11. Nite kim beyān kılduq, i’tikādda, nazarda, himmetde, maqāmda.
12. Pes dervīş gerekdür kim himmet ‘aşasını eline alup
13. ol bī-niyāz sübhāna dāyim yüzün sürüp cehd edüp
14. murākabe ile dāyim tã‘at ve ‘ibādete ihlāşıla meşgûl
15. ıfıliyyetden ve şebābetden ve kühûlden geçüp şeyhûhet

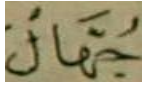
171(b)

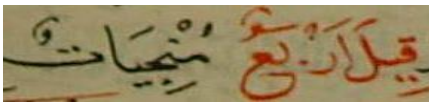
1. maqāmına kadem başmak gerek. Ol vaqıt şeybetini İslāmda
2. ağardan gibi olur. Şeyhlik ve pīrlik maqāmına varmış.
3. Ba‘dehu temkīn bulur. Nūrāniyyeti gālib olur. Nitekim server-i ‘ālem

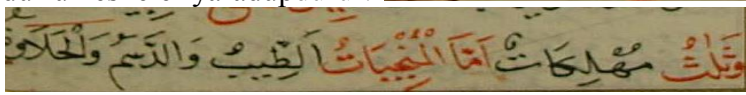
4. buyurdi:

5. ⁹⁶¹ Ol vaqtin Resûl hazreti gibi a m kerāmete
6. sezā olur. Ol vaqtin lācerem şeyhlik maqāmına geçürürler.
7. Şeyh kıllurlar. Anuñcun kim ‘ameli ārāste olmuşdur. Bu mertebeye
8. lāyık degülükten bu maqāmından da‘vā kıllma. Peyğamberden utan,

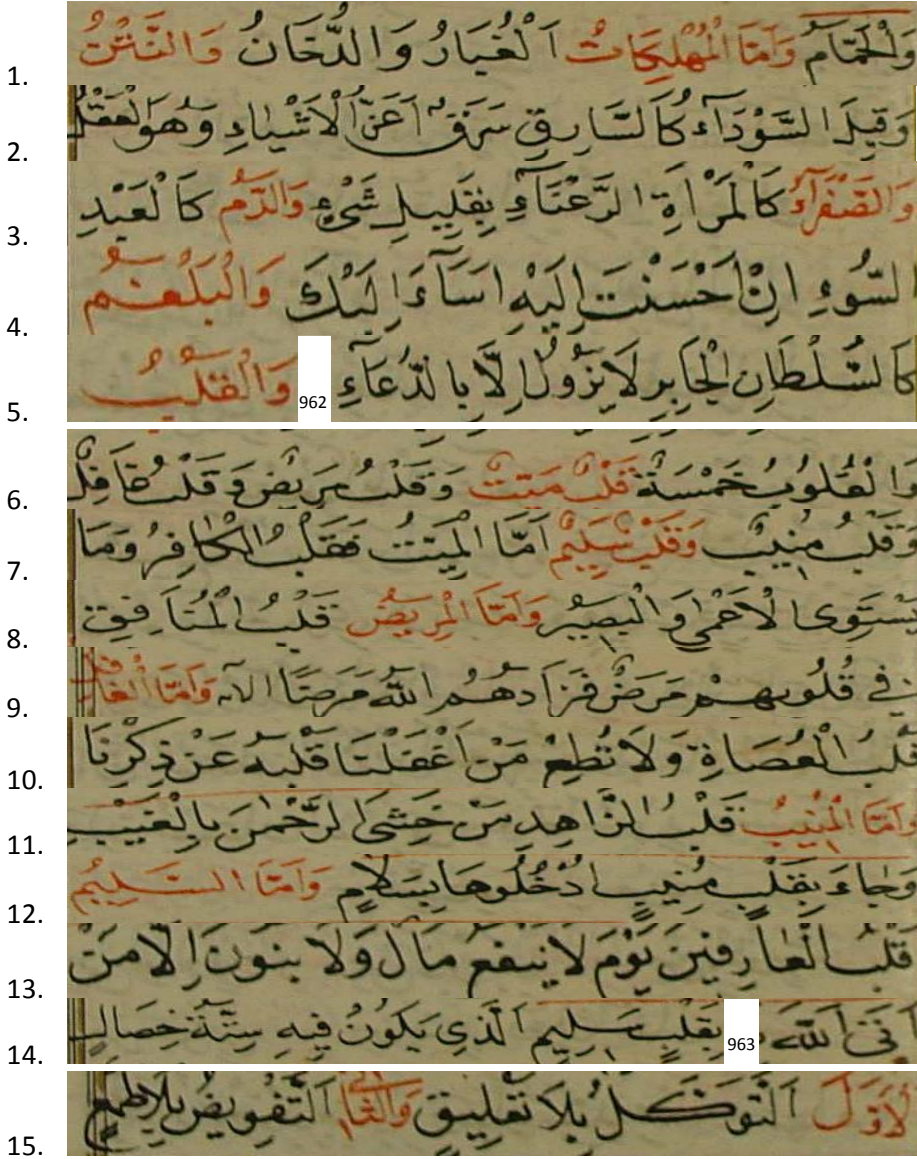
9. kork.

10. ‘amelinden şaklasun. El-maqāmü's-sādisü fı‘ş-şeyh.
11. Bu maqām yavlaq düşvār-durur. ‘İlmi üküş-dürür. Degme bir ‘illete
12. dārūsını bilmek gerek. ‘İlletlü illete dāru vermek gerek.
13. Dürlü dürlü-dürür anlamak gerek. Ādemī içinde dürlü

14. dürlü nesnelere yaradupdurur.

15.

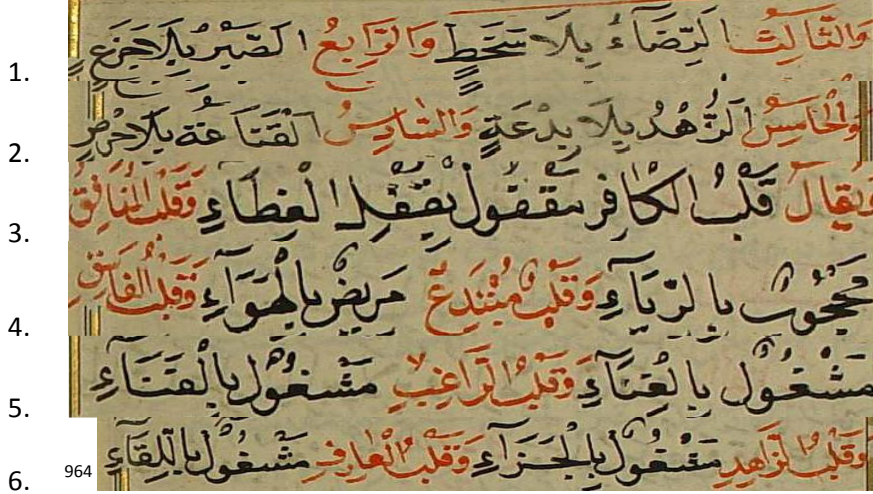
⁹⁶¹ "Kim İslam yolunda saçını sakalını ağartırsa kıyamet günü bunlar onun için nur olur." (Tirmizî, Fadâilu'l-Cihād, 13; Nesâî, Cihād, 26.)

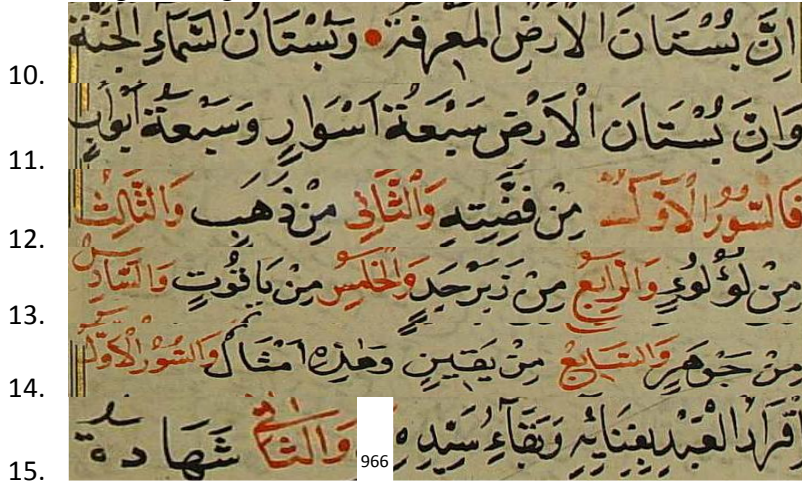
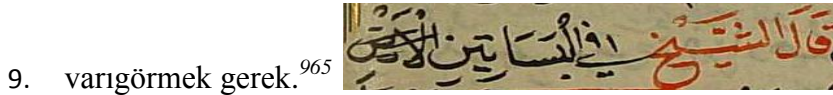
⁹⁶² Denildi ki, dört faydalı(münciyat) üç zararlı(mühlikat) şey vardır. Faydalı; güzel koku, sağlıklı beslenmek, güler yüz ve hamamdır. Zararlı ise; toz-duman, kötü koku ve kirdir. Denildi ki: Sevda hırsız gibidir. En kıymetli şey olan aklı çalar. Safra: Az da olsa göz alıcı kadın gibidir. Kan: Kötü adama benzer, iyilik yapsan sana kötülük eder. Balgam: Zorba sultana benzer, ancak dua ile def olur.

⁹⁶³ Kalbe gelince, beş sınıf kalp vardır: ölü kalp, hasta kalp, gafil kalp, münib kalp ve salim kalp. Ölü kalp, kâfirin kalbidir. "Körle, gören, karanlıkla aydınlık, gölge ile sıcak bir olmaz." (Fâtır, 19) Hasta kalp münafığın kalbidir. "Onların kalplerinde bir hastalık vardır. Allah da onların hastalığını çoğaltmıştır. Söylemekte oldukları yalanlar sebebiyle de onlar için elim bir azap vardır." (Bakara, 10) Gafil kalp, günahkârın kalbidir. "Kalbini bizi anmaktan gafil kıldığımız, kötü arzularına uymuş ve işi gücü aşırılık olan kimseye boyun eğme." (Kehf, 28) Münib kalp, zahidin kalbidir. "Görmediği halde Rahman'dan korkan ve Allah'a yönelmiş bir kalp ile gelen kimselere mahsustur. Oraya selamete girin. İşte bu, ebedî yaşamanın başladığı gündür." (Kaf, 33-34) Selim kalp, ariflerin kalbidir. " O gün, ne mal fayda verir ne de evlat. Ancak Allah'a kalb-i selim (temiz bir kalp) ile gelenler (o günde fayda bulur)." (Şuarâ, 88-89)

172(b)

7. Şeyh eydür qaddesallāhu sırrahu, şeyh olan bu dürlü
8. dürlü 'illetleri giderüp dāruverüp qalb-i selīm maqāmına

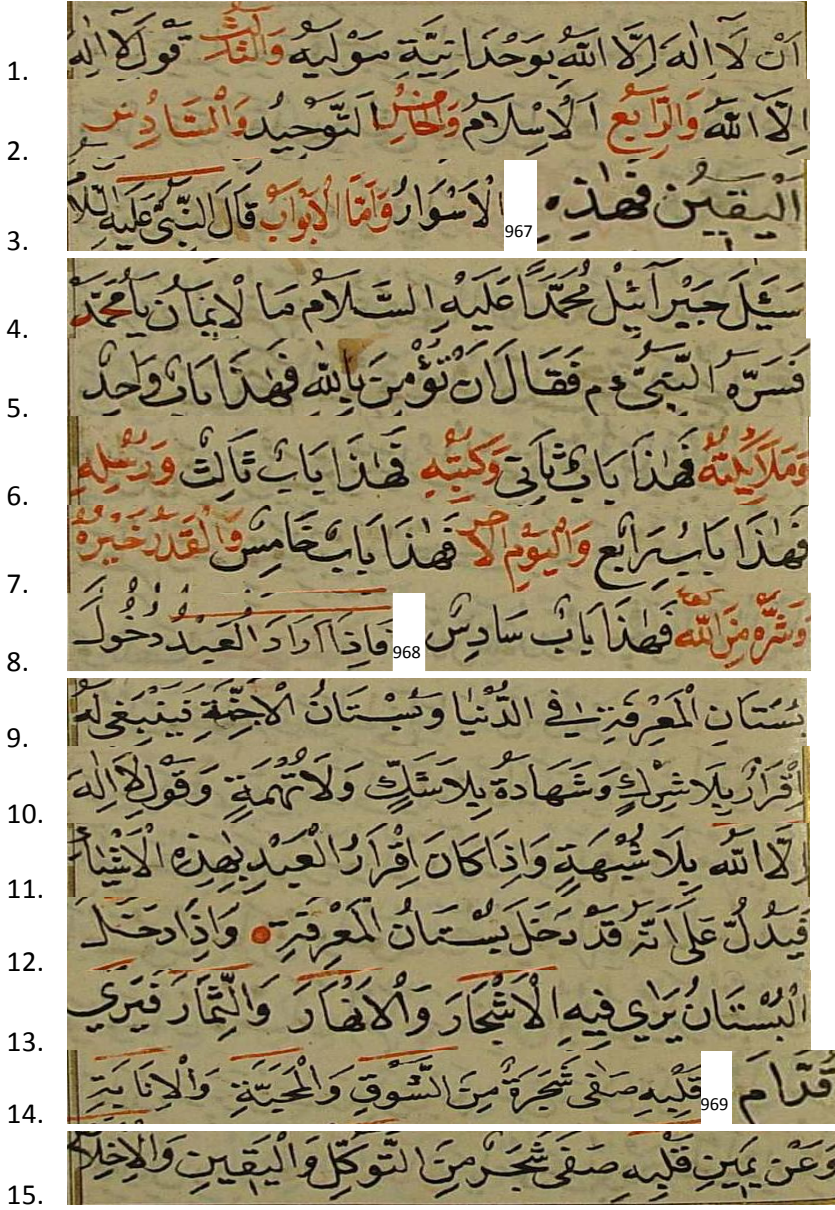

⁹⁶⁴ Selim kalbin altı özelliği vardır: birincisi Halik'a tam tevekkül, ikincisi, hırs göstermeksizin tefviz, üçüncüsü, gücenmeksizin rıza, dördüncüsü, şikayet etmeksizin sabır, beşincisi, bid'ate girmeden zühd, altıncısı hırs göstermeksizin kanaat. Denildi ki: Kâfirin kalbi inkar ile kilitlidir. Münafığın kalbi riya ile perdelidir. Bid'atçının kalbi heva ile hastadır. Gafilin kalbi zenginlik ile meşguldür. Ragıbın kalbi kanaat ile meşguldür. Arifin kalbi ise Allah'a kavuşmak ile meşguldür.

⁹⁶⁵ Bu kelime metinde "görmek" şeklinde yazılmıştır.

⁹⁶⁶ Şeyh bostanlar hakkında şunları dedi: Dünya bostanı marifettir. Sema bostanı ise cennettir. Dünya bostanının yedi suru ve yedi kapısı vardır. Birinci sur gümüştedir. İkincisi altından, üçüncüsü inciden, dördüncüsü zebercetten, beşincisi yakuttan, altıncısı cevherden, yedincisi yakındendir. Bu misaldir. Birinci sur: Kulun kendisinin fani, seyyidinin baki olduğunu ikrardır.

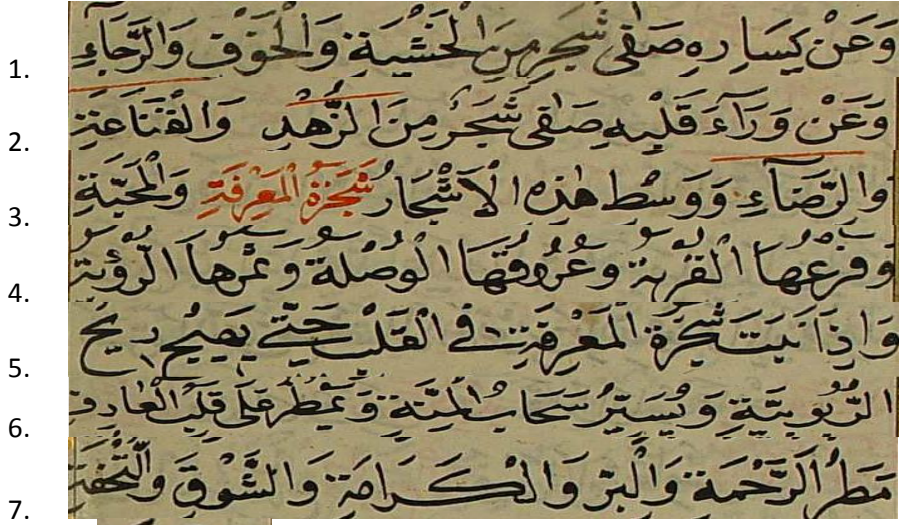

⁹⁶⁷ İkincisi: "La ilahe illallah" diyerek Mevla'nın vahdaniyyetine şehadet etmektir. Üçüncüsü: "Muhammed Resulullah" demektir. Dördüncüsü: İslam'dır. Beşincisi: Tevhid'dir. Altıncısı: Yakındır.

⁹⁶⁸ Bunlar surlardır. Kapılara gelince; Cebrail Muhammed'e^(as) sordu: "İman nedir ya Muhammed?" Nebi^(sav) tefsir ederek şöyle buyurdu: "Allah'a iman ettim." birinci kapıdır. "Meleklerine inandım." ikinci kapıdır. "Kitaplarına inandım." üçüncü kapıdır. "Peygamberlerine inandım." dördüncü kapıdır. "Ahirete inandım." beşinci kapıdır. "Hayır ve şerrin Allah'tan geldiğine inandım altıncı kapıdır.

⁹⁶⁹ Eğer bir abd dünyada marifet bostanına ve ahirette cennet bostanına girmek istiyorsa şirksiz ikrar etmeli, şeksiz ve töhmetsiz şehadet etmeli, şüphesiz "Lailahe illallah" demelidir. Eğer abd bunları ikrar ederse, bu onun marifet bostanına girmesine delil olur. Bostana girince orada ağaçlar, nehirler ve meyveler görür.

173(b)

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
8. ⁹⁷⁰ وَاللِّقَا ⁹⁷¹ Şeyh eydür qaddesallāhu rūḥa, qaçan aḥvāli böyle
9. olsa zāhiri ve bāṭını ābādān olur. Hikāyet
10. Mūsā kelim Ḥaḳ te'ālāyla mükāleme kılurdu. Eyitdi:
11. ilāhī ḥazretiçe bir su'ālüm vardur, kıluram. Yeḷe emreyle
12. esmesün, sākin olsun ve suya emreyle aḳmasun
13. ve uçar kuşlara emreyle sākin olsunlar, uçmasunlar.
14. 'Älemde deprenen nesneleri cümlesin sākin kıl. Su'ālüm
15. kılayın, dedi. Qāle Allāhü te'ālā yā Mūsā bu dedüklerün yüz biḳ

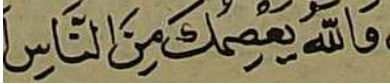
174(a)

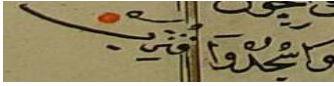
1. daḥı artuk olsa senün su'ālün arasında hergiz
2. ḥicāb yoḳdur. Mūsā eyitdi: İlahi bilürem benüm daḥı
3. diledüm anuñçundur, dedi. Ḥaḳ celle ve 'alā semekden

⁹⁷⁰ Kalbinin önünde tertemiz şevk, muhabbet ve inabet ağacını, kalbinin sağında tertemiz tevekkül, yakîn ve ihlas ağacını, solunda yine tertemiz haşyet, havf ve reca ağacını, kalbinin arkasında ise tertemiz zühd, kanaat ve rıza ağacını görür. Bu ağaçların ortasında marifet ağacı vardır. Onun dalları kurbettir. Damarları vuslattır. Meyvesi rüyettir. Eğer marifet ağacı bir kalpte biterse rububiyet rüzgârı eser, minnet bulutu yayılır ve arifin kalbine rahmet, iyilik, keramet, şevk, lütuf ve lika yağmuru yağar.

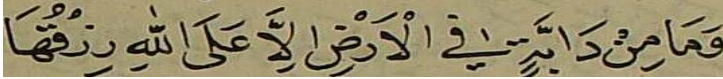

⁹⁷¹ Kalbinin önünde tertemiz şevk, muhabbet ve inabet ağacını, kalbinin sağında tertemiz tevekkül, yakîn ve ihlas ağacını, solunda yine tertemiz haşyet, havf ve reca ağacını, kalbinin arkasında ise tertemiz zühd, kanaat ve rıza ağacını görür. Bu ağaçların ortasında marifet ağacı vardır. Onun dalları kurbettir. Damarları vuslattır. Meyvesi rüyettir. Eğer marifet ağacı bir kalpte biterse rububiyet rüzgârı eser, minnet bulutu yayılır ve arifin kalbine rahmet, iyilik, keramet, şevk, lütuf ve lika yağmuru yağar.

4. eflâke varınca cerende ve perende ve cemî'î deprenen nesneleri
5. sâkin kıldı. Buyurdu kim yâ Mūsâ diledüğünü
6. verdük. Su'âlünü kıl dedi. Mūsâ eyitdi: İlahî öñ
7. yaratduñ şoñ yaratduñ, sağ yaratduñ şol yaratduñ,
8. fevk yaratduñ, taht yaratduñ, hikmetini başa bildür dedi.
9. Allâhu te'âlâ celle celâ luh buyurdu kim hikmeti oldur
10. yâ Mūsâ öñ yaratdum tâ'at fermânını yerine getüre.
11. Ben dañı kuluma tevfiğ verem. Şoñ yaratdum ma'siyetden
12. yıgđum. 'İşmetüm bulup ⁹⁷² emrini yerine
13. getürenler olsunlar. Çün fevk yaratdum dilegi hâceti olsa
14. münâcât kıilup Rabbî dese lebbeyk abđi demek için.
15. Taht yaratdum secde kıilup başa yakın olmağıçun, ⁹⁷³

174(b)

1. kerâmetini bulmağıçun. Sağ yaratdum benüm taqđrüm birle renc
2. ve miñnetler geldünise râzı olup benüm rızâmı bulmağıçun.
3. ⁹⁷⁴ Şol yaratdum rızqlarını
4. taqđr kıldum. Cümlesinüñ rızqını benden bilsünler diyü.
5. ⁹⁷⁵ fermânını
6. kıldum. ⁹⁷⁶ Ve kîle
7. emel kıssa kıılmak için bu ni'metleri kullaruma verdüm,
8. kendü fazlum ve lütfum birle. Yoğsa kullarum başa ne

⁹⁷² "Allah seni, insanlardan koruyacaktır." (Mâide, 67)

⁹⁷³ "Allah'a secde et ve (yalnızca O'na) yaklaş! (Alâk, 19)

⁹⁷⁴ "İşte Allah onlardan razı olmuştur, onlar da Allah'tan razı olmuşlardır." (Tevbe, 100)

⁹⁷⁵ "Yeryüzünde yürüyen her canlının rızkı, yalnızca Allah'ın üzerinedir." (Hud, 6)

⁹⁷⁶ "Kim Allah'a güvenirse O, ona yeter." (Talâk, 3)

9. v̇erseler gerek. Az 'amele üküş şevāblar v̇erdüm.
10. Şeyh eydür q̇addesallāhu sırrahu, eger bu ḣaş 'ameller birle 'āmil
11. olsañ zāhirüñ bātinuñ ābādān olur. Ve ma'rifet
12. būsitānı ābādān olur. Būsitān-ı semāya sezā olursın.

13. Ya'ni uçmağa girmege

وَيَفِي بُسْتَانِ السَّمَاءِ أَرْبَعَةُ أَنْهَارٍ

14.

كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَ

15.

أَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ وَأَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِ

175(a)

1.

وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى ۖ وَلِخُوصٍ لَللَّهِ تَعَالَى مِنْ أَهْلِ الْعَرَفَةِ

2.

أَرْبَعَةٌ أَنْهَارٌ رَاقِطًا نَهْرُ الْأَلَاءِ وَالنَّجْمِ نَهْرُ التَّعْمَاءِ

3.

وَالثَّلَاثُ نَهْرُ الْمُهَيْمِنَةِ وَالرَّابِعُ نَهْرُ الرُّبُوبِيَّةِ ۗ وَالْعَرَفَةُ

4.

أَفْضَلُ مِنَ الْجَنَّةِ فِي بُسْتَانِ السَّمَاءِ فَيَنْهَرُ الْأَلَاءُ يُسْقَى

5.

أَهْلَ الْأَنْبِيَاءِ وَيَنْهَرُ التَّعْمَاءُ يُسْقَى أَهْلَ تَذْكَرَةِ الْمِنَّةِ

6.

وَيَنْهَرُ الْمُهَيْمِنَةُ يُسْقَى أَهْلَ الشُّوقِ وَالْمُؤَدَّةِ وَ

7.

يَنْهَرُ الرُّبُوبِيَّةُ يُسْقَى أَهْلَ الْعِشْقِ وَالْمَحَبَّةِ ۗ وَجَعَلَ

8.

اللَّهُ يَنْبُوعَ هَذِهِ الْأَنْهَارِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ وَجَارَهَا

9.

قَلْبُ الْعَارِفِ فَإِذَا سَقَاهُ مِنْ نَهْرِ الْأَلَاءِ بَصِيرَتَيْنِيًّا

⁹⁷⁷ Sema bostanında dört nehir vardır. Allah Teala'nın şöyle dediği gibi: muttakilere vaad edilen cennetin durumu ise şudur: İçinde bozulmayan sudan ırmaklar, tadı değişmeyen süttten ırmaklar, içenlere lezzet veren şaraptan ırmaklar ve süzme baldan ırmaklar vardır." (Muhammed, 15)

⁹⁷⁸ Marifet ehline Allah'ın seçkin kulları için dört nehir vardır. Birincisi, Nehru'l-Alâ, ikincisi Nehru'n-Na'ma, üçüncüsü, Nehru'l-Müheyminet, dördüncüsü, Nehru'r-Rububiyet.

⁹⁷⁹ Marifet, sema bostanındaki cennetten daha üstündür. İnabet ehline Nehru'l-Alâ'dan su içirilir. Tezkiretü'l-minnet ehline Nehru'n-Na'ma'dan su içirilir. Şevk ve meveddet ehline Nehru'l-Müheyminet'ten su içirilir. Aşk ve muhabbet ehline Nehru'r-Rububiyet'ten su içirilir.

10. فَإِذَا اسْقَاهُ مِنْ نَهْرِ التَّعْمَاءِ يَصِيرُ ذَاكِرًا لِمَنِّهِ وَإِذَا اسْقَاهُ
11. مِنْ نَهْرِ الْمُهَيْمِنَةِ يَصِيرُ مُشْتَاقًا إِلَى الْعَبَائِدِ وَإِذَا اسْقَاهُ
12. مِنْ نَهْرِ الرُّبُوبِيَّةِ يَصِيرُ مُحِبًّا عَاشِقًا وَيَصِيرُ قَلْبًا لَا يَقْرَبُ
13. وَلَا يَسْتَنْزِلُ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُسَكِّنَ الْإِنَابَةَ فَيَأْمُرُ
14. هَذَا الرِّيحَ حَتَّى يَضْرِبَ عَلَى نَهْرِ الْإِلَاءِ وَيَصْبِحُ مَوْجٌ تَذْكُرُهُ
15. 980 الْإِنَابَةُ وَيَغْرِقُ قَلْبَ الْعَارِفِ يَسْكُنُ الْإِنَابَةَ

175(b)

1. وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُسَكِّنَ عَنْهُ يَذْكُرُ الْمِنَّةَ فَيَأْمُرُ
2. هَذَا الرِّيحَ حَتَّى يَضْرِبَ عَلَى نَهْرِ التَّعْمَاءِ وَيَصْبِحُ مَوْجٌ
3. تَذْكُرُهُ الْمِنَّةُ وَيَغْرِقُ قَلْبَ الْعَارِفِ فَيَنْبِذُ
4. يُسَكِّنُ ذِكْرَ الْمِنَّةِ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُسَكِّنَ عَنْهُ
5. الشُّوقَ يَهْبِجُ رِيحَ الْإِهْيَةِ مِنْ مَهَبِ الْعِظَةِ يَضْرِبُ
6. عَلَى نَهْرِ الْمُهَيْمِنَةِ وَيَصْبِحُ مَوْجَ الشُّوقِ وَيَغْرِقُ قَلْبَ
7. الْعَارِفِ فَيَنْبِذُ يَسْكُنُ الْمُشْتَاقَ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ
8. أَنْ يُسَكِّنَ عَنْهُ الْحَيَّةَ فَيَأْمُرُ مِنْهُ الرِّيحَ حَتَّى يَضْرِبَ
9. عَلَى نَهْرِ الرُّبُوبِيَّةِ وَيَصْبِحُ مَوْجَ الْحَيَّةِ وَيَغْرِقُ قَلْبَ
10. الْعَارِفِ فَيَنْبِذُ يَسْكُنُ الْحَيَّةَ فَالْعَارِفُ

⁹⁸⁰ Allah Teala bu nehrleri ve denizleri gayb ilminden nebeân ettirir. Arifin kalbi Âla nehriinden sulanınca ümitle dolar. Müheyminet nehriinden içerse (Allah'a) likanın müştakı olur. Na'ma nehriinden içerse ihsanının zakiri olur. Rububiyet nehriinden içerse muhib âşık olur, muzdarip olur. Ne karar bulur, ne istikrar. Allah inabetin sakin olmasını isterse, inabet rüzgârına emreder, Alâ nehri üzerinde eser ve inabet tezkiretinin dalgalarını harekete geçirir. O zaman arifin kalbi gark olur, inabet sakin olur.

11. يَكُونُ فِي وَقْتِ غَرِيقَا فِي الْأَيَّامِ وَفِي وَقْتِ غَرِيقَا
 12. فِي تَذَكُّرِ الْمِنَّةِ وَفِي وَقْتِ غَرِيقَا فِي الشُّوقِ
 13. وَفِي وَقْتِ غَرِيقَا فِي الْمَحَبَّةِ
 14. حَتَّى يَهْتَابَ رِيحُ الْعِصْمَةِ وَرِيحُ الشُّوقِ فَرِيحُ الْعِصْمَةِ
 15. يَنْفِي جَمِيعَ الْمَعَاصِي وَالْمَحَارِمِ وَرِيحُ الشُّوقِ يُؤَرِّجِي جَمِيعَ

176(a)

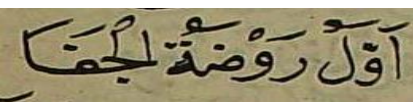

1. الطَّاعَاتِ وَالْخَيْرَاتِ فَمَنْ تَقَى قَلْبَهُ مِنْ هَذِهِ الْأَهَارِ
 2. نَبَتْ فِي قَلْبِهِ أَرْبَعَةٌ أَشْجَارٌ وَأَنْوَاعُ النَّبَاتِ **مُكَلِّ قَلْبٍ**
 3. وَجَدَ عِنْدَ نَهْرِ الْأَلَاءِ نَبَتْ حَوْلَهُ نَزَجِ الْجَانِبَةِ
 4. وَجَدَ عِنْدَ ظِلِّ نَهْرِ التَّعْمَاءِ نَبَتْ حَوْلَهُ تَذَكُّرِ الْمِنَّةِ **وَمُكَلِّ قَلْبٍ**
 5. وَجَدَ ظِلَّ نَهْرِ الْمُهَيْمِنَةِ نَبَتْ حَوْلَهُ شَقَائِقِ **وَمُكَلِّ قَلْبٍ**
 6. الشُّوقِ **وَمُكَلِّ قَلْبٍ** وَجَدَ ظِلَّ نَهْرِ الرُّبُوبِيَّةِ نَبَتْ حَوْلَهُ
 7. يَا سَمِينَ الْمَحَبَّةِ فَلَا يَكُونُ بَيْسْتَانِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
 8. أَطْيَبُ رِيحًا مِنْ بَيْسْتَانِ الْعَارِفِ يَكُونُ رِيحُ بَيْسْتَانِ
 9. الْعَارِفِ حَطَّ الْمَلَأُ رِيكَةً وَحَطَّ أَرْوَاحُ الْأَنْبِيَاءِ
 10. وَالْمُرْسَلِينَ وَكُلُّ أَحَدٍ لَهُ بَيْسْتَانٌ يَتَعَاهَدُ بَيْسْتَانَهُ

⁹⁸¹ Allah ona minnet zikrinin huzurunu vermek istediği zaman, minnet rüzgârına emredero da Na'ma nehri üzerinde eser ve Tezkiretü'l-Minnet dalgasını harekete geçirir. Bunun üzerine arifin kalbi gark olur. O zaman minnet zikrinin huzuru gerçekleşir. Allah onda şevk huzurunu yerleştirmek istediği zaman, azametinin heybetinden Müheyminet nehri üzerinde, ilahiyyet rüzgârını estirir ve şevk dalgasını coşturur. Arifin kalbi onda gark olur. O zaman müştak sükûna erer. Allah onda muhabbet huzurunu yerleştirmek isterse Minnet rüzgârına emreder. Rububiyet nehri üzerinde estirerek Muhabbet dalgalarını harekete geçirir. Arifin kalbi gark olur. O zaman muhabbetin sükunu gerçekleşir. Arif bir müddet inabette gark olur. Yine bir vakit minnet tezkiretinde gark olur. Yine bir vakit şevkte gark olur. Yine bir vakit de muhabbette gark olur.

11.
12.
13. ⁹⁸² Şeyh eydür
14. m'arifet būsitānınınuñ issi arı Tañrıdır. Arı tañrıya arı
15. nefis gerek, arı rūḥ gerek, arı göñül gerek, şāfi

176(b)

1. tefekkür gerek, tā-kim ma'rifete sezā olup 'ariflerden ola.
  2. Ma'rifet būsitānı sırrından ābādān olsa būsitān issinüñ
  3. lütfından üç yüz altmış nazara sezā ola. Üç yüz
4. mürgizār içinde cevlān ęde.
5. ⁹⁸³
6. Cefā mürgizārında cevlān kılsa rakibe'l-hāya kim cefā
  7. kıldıyısı od merkebine biner. Anuñıçun cefā kıлмақdan ırağ olurlar.
  8. Kaçan ālā mürgizārında cevlān kılsa ḥulletü'r-recā bulur.
  9. Ālā ni'metini kim verdi aḥlāk-ı mezmūme'yi kim giderdi
  10. cümle-i Ḥaқdan minnet duta. Ümizini Ḥaққа duta. Kaçan
  11. na'mā mürgizārından cevlān kılsa tamāmü'l-vefā açılır. Na'mā
  12. ni'metini kim verdi, aḥlāk-ı maḥmūdeyi kim verdi,

⁹⁸² Sonra onun kalbine iki rüzgar gönderilir ve onlar esmeye başlar. Bunlar İsmet ve Şevk rüzgârlarıdır. İsmet rüzgârı bütün günahları ve haramları götürür. Şevk rüzgârı bütün taat ve hayırları yerine getirir. Kimin kalbi bu nehirlerde yıkanmış ise onun kalbinde dört ağaç ve çeşit çeşit nebatat biter. Alâ nehrinin yanında bulunan her kalbin etrafında, İnabet Nergisi biter. Na'ma nehrinin gölgesi bulunan her kalbin etrafında, Minnet Tezkireti biter. Müheyminet nehrinin gölgesi bulunan her kalbin etrafında, Şevk Şakayığı biter. Rububiyet nehrinin gölgesi bulunan her kalbin etrafında, Muhabbet Yasemini biter. Ne dünyada ne de ahirette arifin bostanı gibi esintisi olan, daha güzel bir bostan yoktur. Arifin bostanının esintisi; meleklerin hazzı, enbiyanın ve murselinin ruhlarının hazzı olur. Onlardan her biri için, arifin bostanı ile sözleşmiş bir bostan vardır. Allah bu bostanın sahibidir. Bostan ile ihtiyaçları hususunda ahitleşmiştir. Denildi ki: Kul şu dört şeyi bilmelidir ki arif olabilsin. Nefs, ruh, kalp ve fikir.

⁹⁸³ Birincisi cefa bahçesi, ikincisi Alâ bahçesi, üçüncüsü Na'ma bahçesidir.

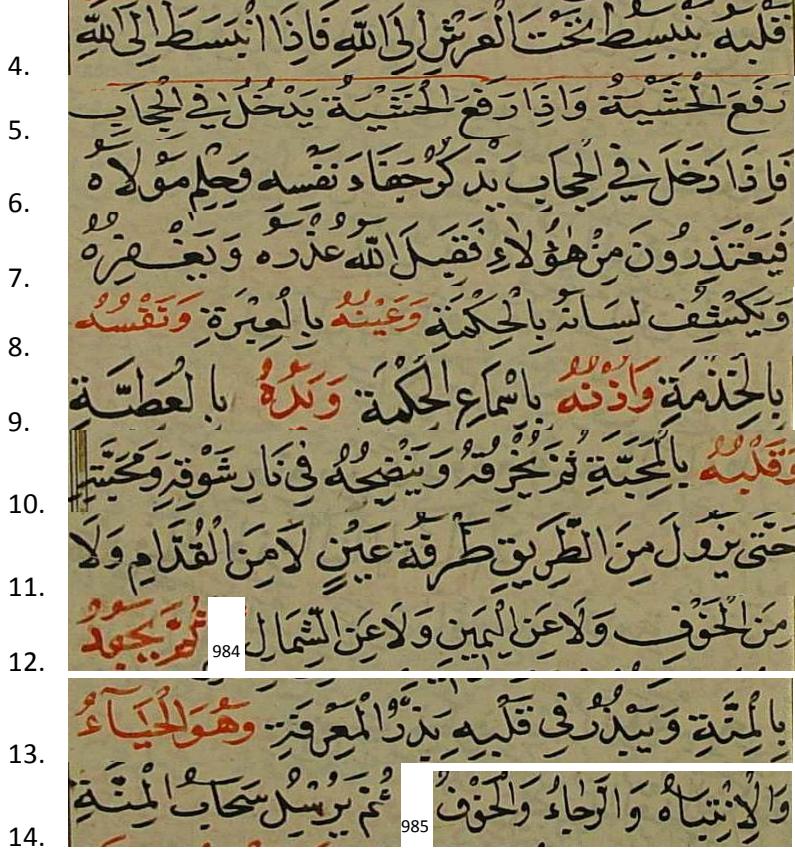

13. ahlāk-ı mezmūmeyi kim giderdi, bakar. Cümle ni‘metleri Hākdan
14. bilür. Şad-hezār cefā bizden kerīm Mevlādan tamām vefādır.
15. Buları görür ol Subhān sevdügi kıl anuñ fermānı

177(a)

1. üzerine yürür der. Dağı dükeli endāmını ahlāk-ı mezmūmeden
2. ve su-yi ef’ālden şakınur. Ahlāk-ı maḥmūde birle

3. bezenür. Şeyḥ eydür: kaçan böyle olsa

⁹⁸⁴ Kalbini muhafaza eden kimsenin kalbi, arşın altında Allah'a açılır. Eğer Allah'a açılırsa haşyeti artar. Haşyeti artarsa hicab içine girdirilir. Hicaba girdirilse nefsinin cefasını ve Mevla'nın hilmini hatırlar. Bunlardan özür diler. Allah özrünü kabul eder ve onu affeder. Bunun neticesinde onun dilini hikmete, gözünü ibrete, nefsini hizmete, kulağını hikmeti işitmeye, elini vermeye ve kalbini muhabbete açar. sonra onu şevk ve muhabbetinin ateşi ile yakıp kül eder. Ta ki bundan sonra göz açıp kapayana kadar ne önden, ne arkadan, ne sağdan, ne soldan asla yoldan ayrılmazın.

⁹⁸⁵ Sonra kalbinde minnet ile yeşeren marifet tohumları ortaya çıkar. Bunlar: Haya, İntibah, Recâ ve Havf'dır.

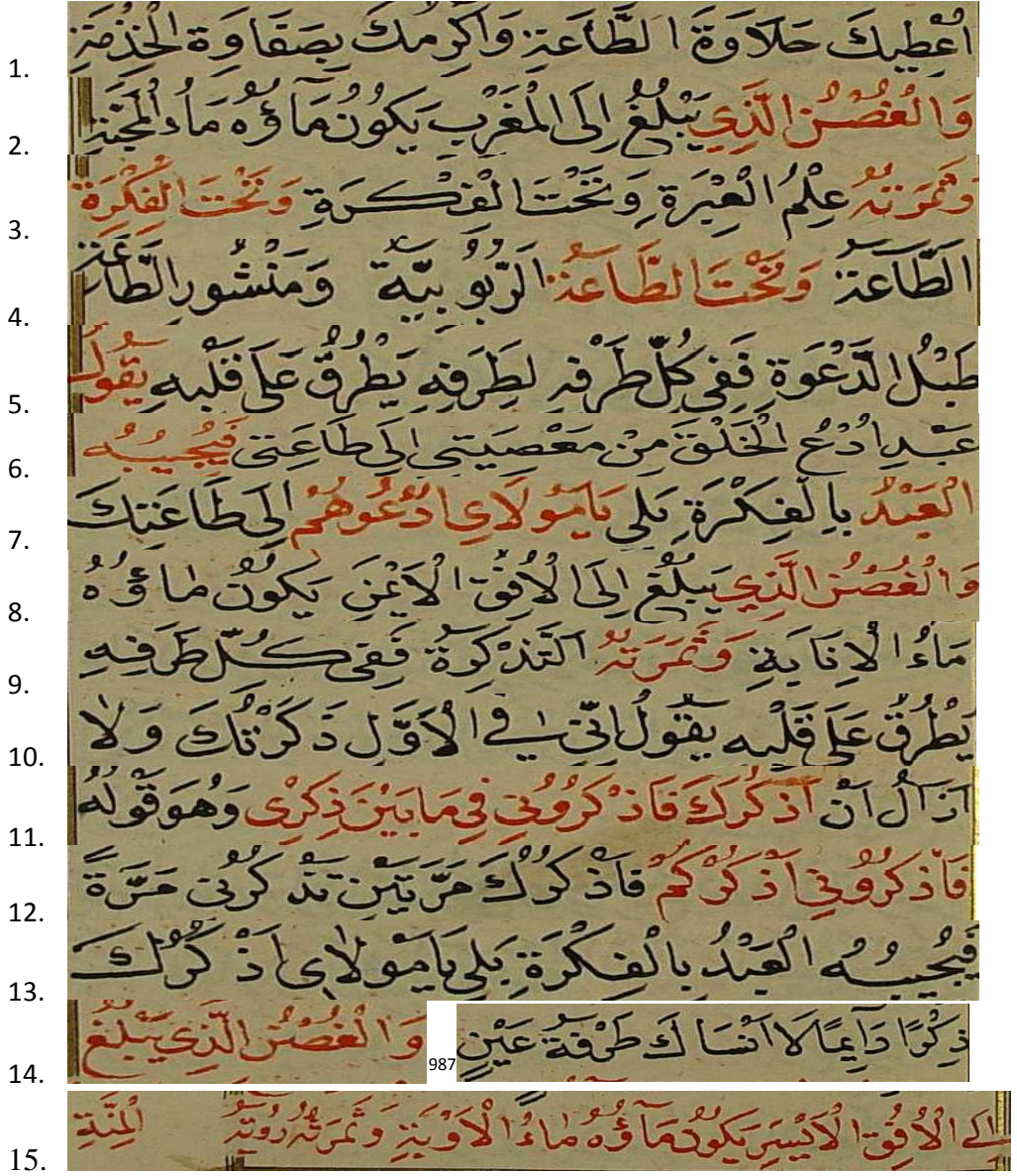
15. وَيَطْرُقُ فِي قَلْبِهِ مَطَرُ الْكِرَامَةِ فَنَبَتْ شَجَرَةُ الْمَعْرِفَةِ

177(b)

1. وَيُجْرِحُ خَمْسَةَ أَغْصَانٍ غَضَنٌ يَبْلُغُ إِلَى الْعَرْشِ وَالشَّامِ
2. إِلَى الْمَشْرِقِ وَالشَّامِ إِلَى الْمَغْرِبِ وَالرَّابِعُ إِلَى الْأُفُقِ الْأَيْمَنِ
3. وَالْخَامِسُ إِلَى الْأُفُقِ الْأَيْسَرِ وَالْغَضَنُ الَّذِي يَبْلُغُ إِلَى الْعَرْشِ
4. يَكُونُ مَاءُوهُ مَاءُ السَّعَادَةِ وَتَمْرُهُ الْمُنَاجَاتُ مَعَ مَوْلَاهُ
5. فَمَنْ كَلَّ طَرْفَهُ يَصُدُّرُ عَلَى قَلْبِهِ وَيَقُولُ اللَّهُ كَيْتَيْكَ عَبْدِي
6. الَّذِي لَمْ أَزَلْ وَلَا أَزَالُ وَأَنْتَ كَمْ تَكُنْ وَلَا تَكُونُ
7. فَكَوْنْتُكَ لِي بِرَحْمَتِي فَيُجِيبُهُ الْعَبْدُ بِالْفِكْرَةِ وَيَقُولُ
8. بَلِي يَا مَوْلَايَ لَمْ تَزَلْ وَلَا تَزُولُ وَأَنَا لَمْ أَكُنْ وَلَا أَكُونُ
9. فَكَوْنْتُ نَتْنِي فَيَقُولُ اللَّهُ كَمَا كَوْنْتُكَ بِرَحْمَتِي فَهَذِهِ مُنَاجَاةُ
10. الْعَارِفِ بِرَبِّهِ بِالْبِقَاءِ وَمَعَ نَفْسِهِ بِالْقَنَاءِ فَانظُرْ
11. هَلْ فِيكَ هَذِهِ الْمُنَاجَاتُ أَمْ لَا وَالْغَضَنُ الَّذِي
12. يَبْلُغُ إِلَى الْمَشْرِقِ يَكُونُ مَاءُوهُ مَاءُ الْكِرَامَةِ وَتَمْرُهُ
13. آدَاؤُ الْخِدْمَةِ فَمَنْ كَلَّ طَرْفَهُ يَصُدُّرُ عَلَى قَلْبِهِ
14. يَقُولُ عَبْدِي أَذْنُ مَتْنِي وَأَعْبُدُنِي فَيُجِيبُهُ الْعَبْدُ بِالْفِكْرَةِ
15. وَيَقُولُ يَا مَوْلَايَ أَذْنُ نَفْسِي وَأَعْبُدُكَ فَيَقُولُ اللَّهُ الَّذِي

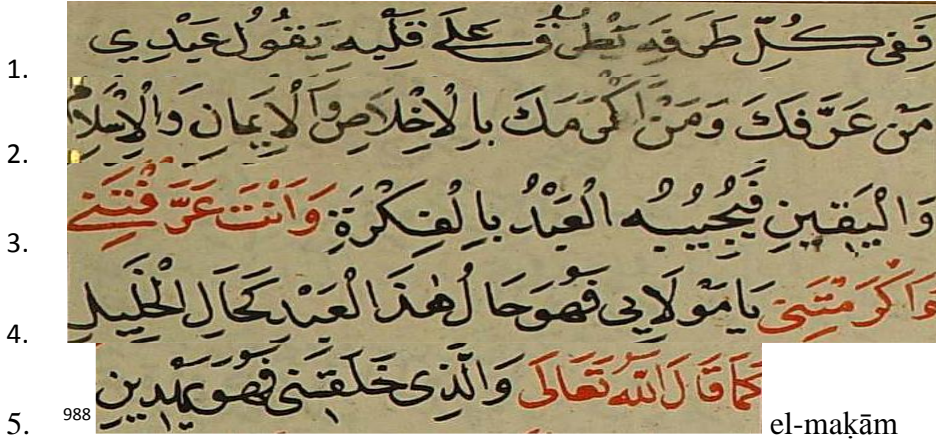
⁹⁸⁶ Sonra minnet bulutunu gönderip, kalbine marifet yağmuru yağdırır. Bununla marifet ağacı bitirir. Bu ağaçtan beş dal çıkar. Bir dal arşa ulaşır, ikincisi maşrıka, üçüncüsü mağribe, dördüncüsü sağ ufka, beşincisi sol ufka ulaşır. Arşa ulaşan dalın suyu "Saadet" suyudur. Meyvesi "Mevla'ya münacaat"tır. Allah Teala her an kulun kalbine nazar eder ve: "Lebbeyk ey kulum! Muhakkak ben ezeli ve ebediyim. Sen ise ne kendiliğinden var oldun ne de var olabilirsiniz, seni rahmetimle ben var ettim." der. Allah Teala: "Seni rahmetimle var ettiğim gibi" der. Bu arifin Beka ile Rabbine ve Fenâ ile nefesine yaptığı münacaatıdır. Bak bu münacaat sende var mı, yok mu? Maşrıka ulaşan dalın suyu Keramet suyudur. Meyvesi ise "Hizmeti eda"dır. Onun kalbine her an, " Kulum beni işit ve bana

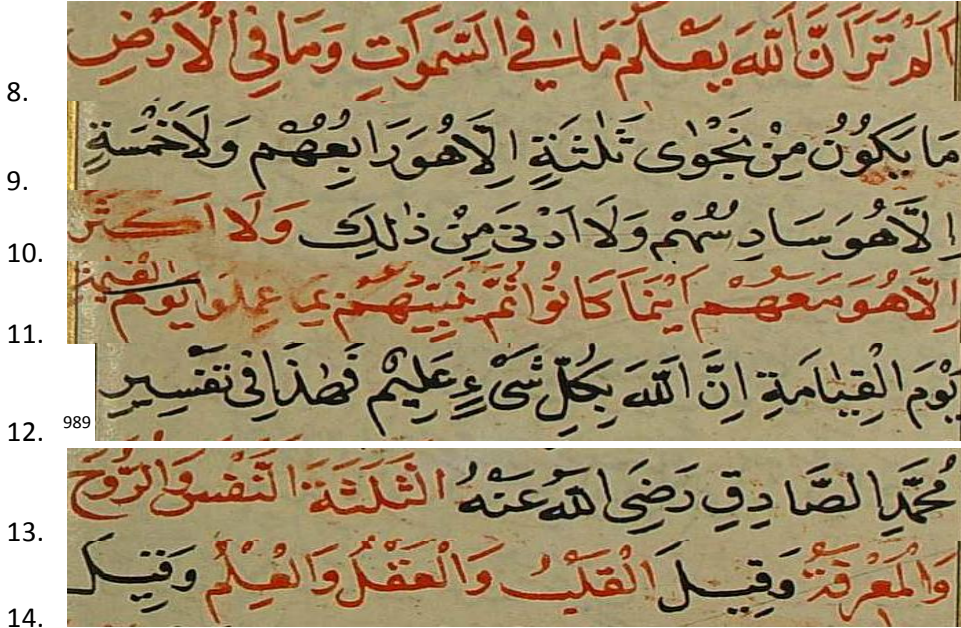

ibadetet!" sözü gelir. Kul bir an düşünerek şöyle cevap verir: "Ey Mavlam! Beni sana yaklaştır. Sana kulluk edeyim." der.

⁹⁸⁷ Bunun üzerine Allah Teala: "Muhakkak ben sana taat lezzetini ve hizmet safasını ikram ederim." der. Mağribe ulaşan dalın suyu Muhabbettir. Meyvesi, İbret ilmi ve Fikret tahtıdır. Fikret tahtı ise Taattir. Taat tahtı ise Rububiyettir. Taatın menşuru ise Davet tabl'ıdır. O'ndan her an kulun kalbine: "Ey kulum! Halkı isyandan taatime davet et!" emri gelir. Kul tefekkür ile Rabbine şöyle cevap verir: "Peki ey Mevlam, onları senin taatine davet ederim." Sağ ufka ulaşan suyu inabet suyudur. Meyvesi tezkiret'dir. Her an kalbine bunlar gelir. "Ben evvelde seni hatırlamıştım, bir daha da unutmadım. Siz de beni benim şu zikrim arasında hatırlayın." "Siz beni ibadetle anın ki ben de sizi anayım." (Bakara, 152) "Sen beni bir defa anarsan ben seni iki kere anarım." der. Kul bir an tefekkür eder: "Peki ey Mevlam! Ben seni daima anacağım ve bir an bile asla unutmayacağım." diye cevap verir.

6. üs-sābi' f'l-meşihi bismillahi'r-raḥmani'r-raḥīm şeyḥ eydür

⁹⁸⁸ Sol ufka ulaşan dalın suyu evbe suyudur. Meyvesi minneti görmektir. Kulun kalbine daima bu hitap gelir: "Ey kulum sana ihlası, imanı, İslam'ı, yakini kim öğretti, kim ikram etti?" Kul bir an tefekkür eder: "Sen bana öğrettin, sen bana ikram ettin, ey Mevlam!" diye cevap verir. İşte bu kulun hali Halil'in^(as) hali gibidir. Allah Teala İbrahim'in lisanından buyurduğu gibi: "Beni yaratan ve bana doğru yolu gösteren O'dur. " (Şuarâ, 78)

⁹⁸⁹ Allah Teala^(cc) şöyle buyurur: "Allah sizin konuşmalarınızı işitir. Çünkü Allah işitendir, bilendir. (Mücâdele, 1)Göklerde ve yerde olanları Allah'ın bildiğini görmüyor musun? Üç kişinin gizli konuştuğu yerde dördüncüsü mutlaka O'dur. Beş kişinin gizli konuştuğu yerde altıncısı mutlaka O'dur. Bunlardan az veya çok olsunlar ve nerede bulunurlarsa bulunsunlar mutlaka O, onlarla beraberdir. Sonra kıyamet günü onlara yaptıklarını haber verecektir. Doğrusu Allah, her şeyi bilendir. " (Mücâdele, 7)

15.

الْفِكْرَةَ فَسَادِ سَمِ الْأِهَامِ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى فَالْحَمْدُ

179(a)

1.

الْهُمَّ اللَّهُ تَعَالَى التَّفَسُّرَ وَالرُّوحَ وَالْقَلْبَ وَالْعَقْلَ

2.

وَالْفِكْرَةَ بِالطَّاعَةِ وَقَضَى عَلَيْهِمُ التَّوْفِيقَ وَيَبْغِي

3.

لِلدُّعَاءِ كَمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمُقَاتِلًا

4.

الدُّعَاءُ وَأَسْتَأْنِهَا لِقَمَّةٍ مِنَ الْحَلَالِ وَقَالَ الصَّادِقُ

5.

رَحِمَهُ اللَّهُ يَبْغِي لِلدُّعَاءِ أَرْبَعَةَ أَشْيَاءَ الرَّأْسُ وَالنَّفْسُ

6.

وَالْأَجْنِحَةُ وَالرِّجْلُ وَقِيلَ خَمْسَةَ أَشْيَاءَ وَهِيَ مِنَ الْمَوْتِ

7.

وَهِيَ الرِّزْقُ وَالْأَجْنِحَةُ وَهِيَ الْمِصْدُقُ وَالنَّفْسُ وَهِيَ

8.

الْيَقِينُ وَالرِّجْلُ وَهِيَ التَّضَرُّعُ بَعْدَ دِيَارِ الصَّلَاةِ الْحَمِيرِ

9.

وَعِنْدَ تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ وَفِي الْأَسْحَارِ وَقَالَ اللَّهُ تَبَاكَ

10.

وَتَعَالَى وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ وَقَالَ بَعْضُهُمْ يَبْغِي

11.

لِلدُّعَاءِ خَمْسَةَ أَشْيَاءَ الزُّكْنَ وَالْوَقْتُ وَالسَّبَبُ

12.

وَالْأَجْنِحَةُ وَالزُّكْنَ لِقَمَّةِ الْحَلَالِ وَالْوَقْتُ

13.

فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ وَعِنْدَ السَّحْرِ وَالسَّبَبُ التَّوَكُّلُ عَلَى اللَّهِ

14.

دُونَ الْخَلْقِ وَالْأَجْنِحَةُ الصَّدَقَةُ وَالزُّكْنَ الصَّلَاةُ

⁹⁹⁰ Muhammed Sadık^(ra) tefsirinde bu ayette geçen üç şeyin; nefis, ruh ve marifet olduğunu söylemiştir. "Bunlar kalp, akıl ve ilimdir." de denilmiştir. Beşinci şey ise bunlara ilaveten, tefekkür denilmiştir. Altıncısının ilham olduğu denilmiştir. Allah Teala, "Ona birtakım kabiliyetler verip de iyilik ve kötülüklerini ilham edene..." (Şems, 8) buyurdu. Allah Teala nefse, ruha, kalbe, akla ve fikre taati ilham etti ve bu meselede onlara tevfikini verdi. Buna göre de dua etmek gerekir. Nebi^(as) : "İbadet hazinedir. Anahtarı duadır, o anahtarın dişleri ise helal lokmadır." buyrmuştur.

⁹⁹¹ Sadık^(th) dedi ki: Dua için dört şey lazımdır. Bunlar baş, nefis, kanat ve ayaktır. Baş helal rızıktır. Kanatları, doğruluktur. Nefsi, yakındır. Ayakları ise beş vakit namazdan sonra ve seherlerde Kur'an tilavetinden sonra tazarrû etmektir. Allah Teala, "Seher vaktinde Allah'tan bağış dileyenler (içindir)." (Âl-i İmran, 17) buyurmuştur. Bazıları dediler ki: Dua için beş şey gereklidir. Bunlar

15. Şeyh eydür kıaddesallāhu sırrahu'l-‘azīz meşāyih menziline erişen

179(b)

1. kişi yigirmi şartlarını bilüp dāyım gözetmek gerek. Tenezzülden

2. korkmak gerek.⁹⁹² kavlini

3. açmak gerek. Küllī müşāhede seni ğayrıdan i‘rağ etdirmek

4. gerek. Kıalb-i selīm olmak gerek. Sırrını arıdup

5. andan cārī olan nehirlere arklarını arıdup pāk etmek

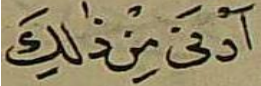
6. gerek. ‘Aklı emīr nefsi esīr etmek gerek.

7.

8. ⁹⁹³ ‘Akl emīr gerek.

9. Hevā esīr gerek. Tefekkür hāliş gerek. Ma‘rifet ‘ilmi birle

10. ‘amel kılmak gerek.

11. ⁹⁹⁴ Yalnız nef hemān rüh hemān kıalb

12. hemān ‘ağıl hemān ma‘rifet hemān Taqrınıu maħabbeti

13. rahmeti ilhāmı bile-dürtür. Her kimse kim maķām-ı fenāya yetişmiş

14. ola hemān Taqrınıu rahmetin dilemek gerek

15. ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ Nefs Rabbī deş Hāķ lebbeyk ‘abdī der.

---

rükün, vakit, sebep, kanatlar ve ruhtur. Rükün, helal lokmadır. Vakit, cuma günü ve seherdir. Sebep, halka değıl Allah'a tevekkül etmektir. Kanatlar sadakadır. Ruh ise namazdır.

⁹⁹² "İhlashlar büyük tehlike içindedirler."

⁹⁹³ " Üç kişinin gizli konuştuğı yerde dördüncüsü mutlaka O'dur. (Mücâdele, 7)

⁹⁹⁴ " Beş kişinin gizli konuştuğı yerde altıncısı mutlaka O'dur. Bunlardan az." (Mücâdele, 7)

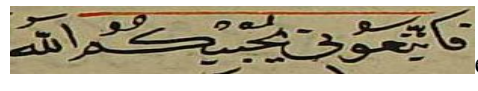
⁹⁹⁵ " Veya çok olsunlar, mutlaka O onlarla beraberdir." (Mücâdele, 7)

⁹⁹⁶ " Veya çok olsunlar, mutlaka O onlarla beraberdir." (Mücâdele, 7)

180(a)

1. Her kul ki Rabbī dese Hāḡ lebbeyk ‘abdī der. Kaçan
2. ma‘rifet būsitānı bular birle ārāste olsa nefis
3. muṭma‘inne maḡāmına eşişür. Meşāyih maḡāmını bulur.
4. Göñül ḡalb-i selīm olur. ‘Aḡl emīr hevā esīr olur.
5. Fikret şālih olur. Meşāyih cümlesinden olur.
6. Ma‘rifet ‘ilmi ārāste olur. Göñül būsitānı
7. ābādān olur. Kaçan göñül būsitānı ābādān olsa
8. ma‘rifet pādişāhı taht üzerinde oturur. Taht üzerinde
9. dört şem‘ yakılır: Nehrü'l-Ālā, Nehrü'n-Na‘mā, Nehrü'l-Muheyminet,
10. Nehrü'r-Rubūbiyyet. Arḡları hār u hāşakdan arınur, pāk
11. olur, aḡmaḡabaşlar. Göñül būsitānınuḡ reyāhını,
12. yāsemīnleri, çiçekleri açılır. Çemenleri, aḡaçları yeşerür.
13. Yigirmi sekiz ilhām tūtleri denizlerine ve tesbīhlerine
14. meşḡul olup ma‘būdlarını zikr edüp ögmege başlar.
15. Nite kim yukarıda beyān ḡıldıḡ kaçan böyle olsa

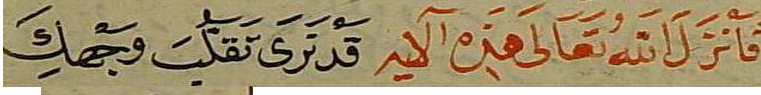
180(b)

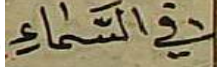
1. göñüle Hāḡ te‘ālā üç yüz altmış nazar ḡılır. Yētmiş maḡāmı
2. bulup ḡaḡīḡate eşişür. Kāmiller ve meşāyihler menziline
3. eşişür. Secde-yi şükrāna vermek gerek. ‘Āfiyet cānına. Nite kim
4. iki cihān faḡri Ḥāzret-i resūlullah ‘a m
5. ⁹⁹⁷ diyü buyurdu. Ḥāzret-i Resūluḡ ‘aleyhi's-selām on
6. ‘alāmeti vardı. Ol ‘alāmetlere ve şefā‘atine sezā olayım
7. derseḡ ⁹⁹⁸ emrine imtişāl ḡılıḡıl.
8. On yēdi ay beytū'l-muḡaddisi ḡible edinüp namāz ḡıldı. Bir gün

⁹⁹⁷ "Şükreden bir kul olmayayım mı?" (Buharī, Teheccüd,6)

⁹⁹⁸ "Bana tabi olun ki Allah da sizi sevsin." (Āl-i İmrān, 31)

9. öyle namâzın kıldı. Evvel teşehhüde gönülünden geçürdi
 10. beytü'l-ḥarām⁹⁹⁹ kıble olsa deyüp gökden yaña bakdı.

11.

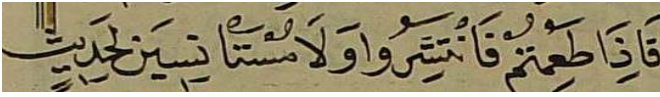
12. ¹⁰⁰⁰ Yâ Muhammed saña düşvâr olmasun. Gözüñi göge
 13. götürüp bakma. Sırrıñı dilün birle eyit. Ben Kerîm Tañrıyam, Qabûl

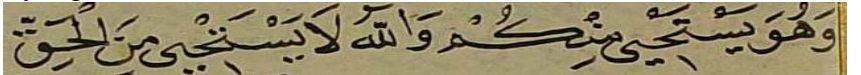
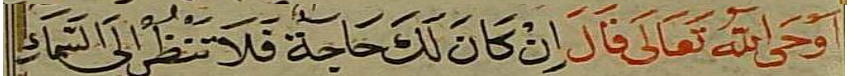

14. ęderem. Ümmeti ḥaqqında ¹⁰⁰¹ du'âsını kıldı.

15. Âyet geldi ¹⁰⁰² Yâ muḥammed ne göge bak

181(a)

1. ne dilün birle eyit. Gönjlünden geçse ḥâcetüñi revâ kılayın.
2. Ḥazret-i Resûl 'a m Şafıyyei nikâh kılduğında ta'âm yeðiler.
3. Aşḫâb hazreti birle meşgûl oldılar. Ḥazret-i Resûl 'a m
4. gitmelerini diledi. Velikin anlara nesne demedi. Ḥayâ
5. ętdi. Anuñıçun kim Şafıyyenün katına girmek isterdi.

6. Âyet geldi kim

7.
 8.
 9.
 10. حاجتک ¹⁰⁰³

⁹⁹⁹ Bu tamlama metinde "beyte'l-ḥarām" şeklinde harekelenmiştir.

¹⁰⁰⁰ Bunun üzerine Allah Teala bu ayeti indirdi: "(Ey Muhammed!) Biz senin yüzünün göge doğru çevrilmekte olduğunu (yücelerden haber beklediğini) görüyoruz." (Bakara, 144)

¹⁰⁰¹ "Ya Rabbenâ! Eğer unuttuk veya kasıtsız olarak yanlış yaptıysak bundan dolayı bizi sorumlu tutma." (Bakara,286)

¹⁰⁰² "Allah her şahsı, ancak gücünün yettiği ölçüde mükellef kılar." (Bakara,286)

¹⁰⁰³ "Yemeği yediğinizde hemen dağılın, sohbeta dalmayın. Çünkü bu hareketiniz Peygamber'i üzmemekte, fakat o (size bunu söylemekten) utanmaktadır." (Ahzab, 53) Allah Teala, "Eğer bir hacetin

11. نَعْمَ الْمَوْلَى وَنَعْمَ النَّصِيرُ وَقَالَ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا
12. نَفْعًا 1004 فَانزَلَ اللَّهُ تَعَالَى يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هُمْ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ
13. 1005 مِنَ الْمُؤْمِنِينَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

Şeyh eydür kıddesallāhu sırrahu

eger

14. meşāyih menziline erişdünise kendünî fenā e'l-fenā fi'l-fenā
15. maķāmında dut. Muķtedāna iķtidā kıl ki meşāyih menziline erişesin.

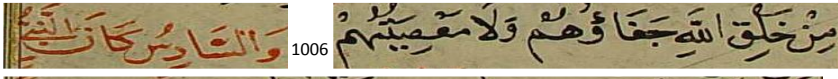

181(b)

1. inşā'allāhü te'ālā كَانِ لِلنَّبِيِّ عَشْرَةٌ مِنَ الْعَلَمَاتِ
2. لَمْ يَكُنْ لِلرَّبِّيَاءِ الْمُتَقَدِّمِينَ أَوَّلُهُ لَمَّا فَارَقَ مِنْ أُمَّتِهِ
3. لَمْ يَرَأْ أُمَّتَهُ عَوْرَتَهُ وَلَا أَحَدٌ سِوَاهَا وَهَذِهِ الْكِرَامَةُ
4. لِأُمَّتِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُسَبِّحُ اللَّهُ تَعَالَى عَوْرَتَهُمْ حَتَّى لَا يَرَى
5. أَحَدٌ عَوْرَتَهُمْ وَالثَّانِي لَا يَقَعُ ظِلُّهُ عَلَى الْأَرْضِ إِذْ كَانَ
6. الشَّمْسُ قَائِلَةً أَوْ خَلْفَهُ فَكَذَلِكَ لَا يَقَعُ ظِلُّ أُمَّتِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
7. عَلَى أَرْضِ الْجَنَّةِ أَوْ عَلَى النَّارِ إِلَّا عَلَى الْعَرْشِ وَالثَّلَاثُ
8. لَمْ يَقَعِ عَلَيْهِ الذَّبَابُ وَلَا الْبُعُوضَةُ وَكَذَلِكَ لَا يَقَعُ عَلَى
9. أُمَّتِهِ الْمَعَاصِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالرَّابِعُ إِذَا رَكِبَ عَلَى الدَّابَّةِ
10. أَوْ الْفَرَسِ وَابْتَعَدَ وَالْحِمَارَ لَا يَهْرُمُ قَطُّ كَذَلِكَ أُمَّتُهُ يُرَكَّبُونَ
11. عَلَى الطَّاعَاتِ فِي الدُّنْيَا فَلَا يَكُونُ طَاعَتُهُمْ رَجَاءً وَلَا انْقِطَاعًا
12. إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَالخَامِسُ لَمْ يَرِ أَحَدٌ يُولُهُ أَوْ غَايِبُهُ وَلَمْ يَكُنْ
13. لِأَحَدٍ مِنَ الرَّبِّيَاءِ وَكَذَلِكَ أُمَّتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَمْ يَرِ أَحَدٌ

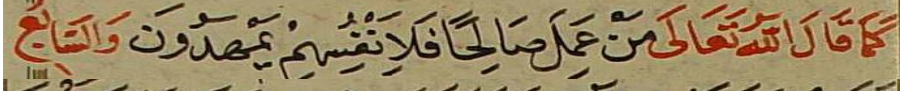
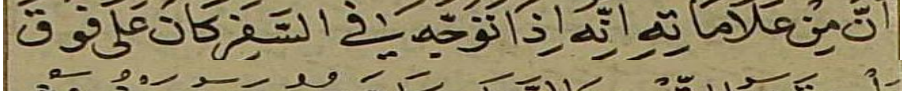
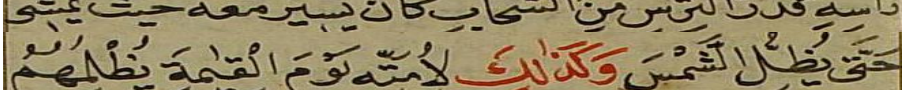
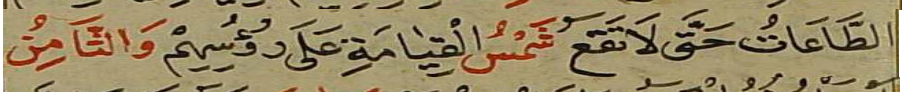
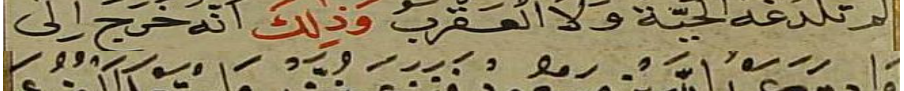
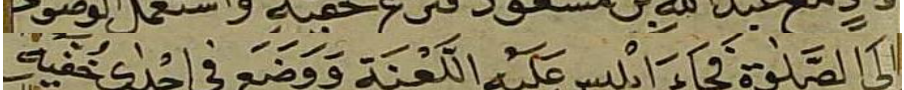
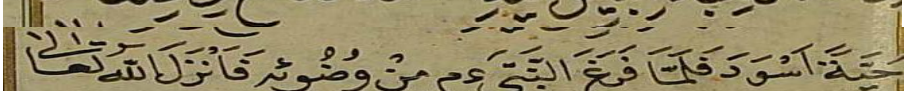
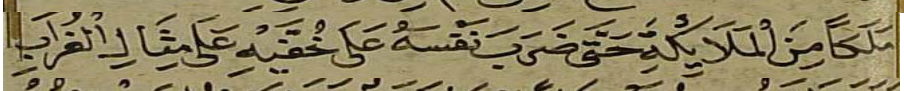
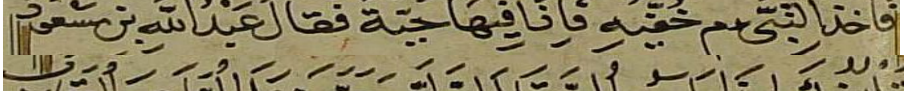

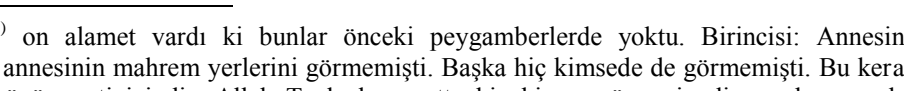
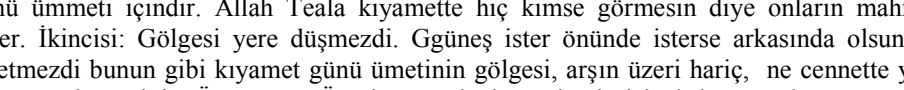
olsa semaya bakma, dilinle söyleme, kalbinden geçirme. Hepsi bana aittir. Hacetini ben vereceğim." diye vahyetti.

¹⁰⁰⁴ Nebi (sav): "Allah bana yeter, o ne güzel vekil, ne güzel dost ve ne güzel yardımcı." dedi. Ve yine, "Ben nefsim için fayda ve zarar vermeye malik değilim." (Tirmizî, Tefsîr, 27) dedi.

¹⁰⁰⁵ Allah Teala, "Ey Peygamber! Sana ve sana uyan müminlere Allah yeter." (Enfâl, 64) buyurdu.

14. 1006
15.

182(a)

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.

¹⁰⁰⁶ Nebi'de^(as) on alamet vardı ki bunlar önceki peygamberlerde yoktu. Birincisi: Annesinden ayrıldığında annesinin mahrem yerlerini görmemişti. Başka hiç kimsede de görmemişti. Bu keramet kıyamet günü ümmeti içindir. Allah Teala kıyamette hiç kimse görmesin diye onların mahrem yerlerini örter. İkincisi: Gölgesi yere düşmezdi. Güneş ister önünde isterse arkasında olsun bu durum fark etmezdi bunun gibi kıyamet günü ümmetinin gölgesi, arşın üzeri hariç, ne cennette yere ne de cehenneme düşecektir. Üçüncüsü: Üzerine ne sinek ne de sivrisinek konmazdı. Bunun gibi ümmetinin üzerine kıyamet gününde günah konmaz. Dördüncüsü: Bir hayvanın, atın, devenin veya merkebin üzerine bindiğinde asla sarsmazdı. Aynı bunun gibi onun ümmeti dünyada taat bineğine binerler ve onların taati kıyamet gününe kadar reddedilmez ve kesilmez. Beşincisi: Hiç kimse onun bevlini ve büyük abdestini görmemişti. Bu hal hiçbir nebide vaki olmamıştır. Bunun gibi onun ümmeti kıyamet gününde Allah'ın yarattıklarından hiçbir cefa ve eziyet görmeyecektir.

15. **وَالْثَامِسُ لَمَّا خَرَجَ حَاجَةً فَأَرْسَلَ اللَّهُ تَعَالَى** **عَقَابِيهَا** ¹⁰⁰⁷

182(b)

1. **إِلَيْهِ الْمَلَكِي حَتَّى يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ لَهُ مَعْقِبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ**
2. **وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ وَكَذَلِكَ أُمَّتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ**
3. **أَرْبَعٌ أَمْلًا فِي اللَّيْلِ وَعَشْرٌ مَلَكَةً فِي النَّهَارِ يَحْفَظُونَهُمْ**
4. **مِنْ عَذَابِ اللَّهِ وَيُسَوِّفُهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَسَيَقَ**
5. **الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا **وَالْعَاشِرُ كَانَ إِذَا نَفَخَ فِي شَيْءٍ****
6. **صَارَ مَبَادِكًا لَا يَزُولُ وَلَا يَفْتِي أَبَدًا كَمَا جَاءَ فِي الْحَمِيرِ أَنْ لَيْتَنِي لَمْ**
7. **كَانَ يَحْفَرُ حَوْلَ الْمَدِينَةِ خَنْدَقًا وَكَانَ فِي بَطْنِهِ حِجْرًا فَجَاءَ بِأَبِي**
8. **بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ فَرَمَاهَا عَلَيْهِ فَرَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ قَالَ يَا فُلَانَةُ**
9. **هَلْ عِنْدَكَ شَيْءٌ مِنَ الطَّعَامِ نَدَعُ الرَّسُولَ عَمَّ فَقَالَتْ بَلَى صَاعٌ**
10. **مِنَ الشَّعِيرِ وَجِدْتِي فَطَحْنَتِ الشَّعِيرَ وَذَبَحَ الْجِدْيَ قَدَحًا**
11. **بِأَمْرِ الرَّسُولِ عَمَّ فَذَهَبَ النَّبِيُّ عَمَّ إِلَى دَارِهِ ثَلَاثِمِائَةٍ وَثَلَاثَةَ عَشَرَ**
12. **رَجُلًا فَلَمَّا دَخَلَ فِي دَارِهِ فَتَقَرَّبَ إِلَى الثَّوْرِ فَقَالَ بَارَكَ اللَّهُ**
13. **عَلَى هَذَا الثَّوْرِ وَعَلَى هَذَا الْعَدْرِ فَرَفَعُوا مِنَ الْعَدْرِ الْمَرْقَةَ**
14. **وَاللَّحْمَ حَتَّى شَبِعَ ثَلَاثِمِائَةً وَثَلَاثَةَ عَشَرَ رَجُلًا وَجَمِيعَ الْمُهَاجِرِينَ** ¹⁰⁰⁸

¹⁰⁰⁷ Altıncısı: Nebi^(sav) uyuduğu vakit onun kalbi uyumazdı. Bir gün bile hades olmazdı. Bunun gibi ümmeti de Ramazan'da oruçlu halde uydukları zaman onların uykusu ibadet hükmündedir. Allah Teala: "İyi işler yapanlara gelince, onlar da kendileri için(cennetteki yerlerini) hazırlamış olurlar. (Rum, 44) Yedincisi: Onun alametlerindendir ki sefere çıktıklarında başının üzerinde bir bulut bulunurdu. O nereye gitse bulut da beraberinde giderek güneşe gölgelik yapardı. İşte bunun gibi ümmetinin ibadetleri kıyamet gününde başları üzerindeki kıyamet güneşinden onları korumak için gölgelik yapar. Sekizincisi: Yılan ve akrep onu sokmazdı bir gün Abdullah b. Mesud ile beraber bir vadiye çıkmışlardı. Namaz vakti girince abdest almak için mestlerini çıkarmıştı. Lâin İblis geldi ve mestlerden birine siyah bir yılan bıraktı. Nebi^(sav) abdestini bitirince Allah Teala bir melek gönderdi, karga şeklindeki bu melek mestlerin üzerine gagasını vurdu. Nebi^(sav) mestleri aldı ve birden yılanı gördü. Abdullah b. Mesud, "Seni soktu mu Ya Resulullah?" diye sordu. O da: "Allah beni yılanlara ve akreplere haram kıldı." dedi. Bunun gibi Allah Teala kıyamet günü onun ümmetini cehennem yılanlarına ve akreplerine haram etti.

¹⁰⁰⁸ Dokuzuncusu: Bir ihtiyaç için dışarı çıktığında Allah Teala'nın emri ile onu muhafaza için iki melek görevlendirilirdi. Biri önde, biri arkada onu gözetleyip korurlardı. Bunun gibi onun ümmetini

15. وَالْأَنْصَارِ وَالْأَرَامِلِ وَالْيَتَامَىٰ وَلَوْلَا أَنَّ الْمَرْءَةَ تَعَثَّرَتْ

183(a)

1. إِلَى التَّنُورِ وَالْقُدْرِ لِأَخْرَجُوا نَهْرًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ طَعَامًا مَهْلِكًا
2. إِلَى أُمَّتِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بَارَكَ اللَّهُ عَلَى طَاعَتِهِمْ إِذَا قَامُوا عِنْدَ
3. الْمِيزَانِ فَيَقُولُ اللَّهُ لَهُمْ تَنَفَّسُوا بِسَيِّئَاتِكُمْ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
4. فَيَتَنَفَّسُونَ فَيَضَعُ تَنَفُّسَهُمْ وَشَهَادَتَهُمْ فِي مِيزَانِ الطَّاعَةِ
5. يَرْجِحُ حَسَنَاتِهِمْ عَلَى سَيِّئَاتِهِمْ فَاجْتَرِدُوا لِأَخِي حَتَّى تَجِدَهُ
6. الْكِرَامَةَ حَتَّى لَا تَكُنْ مِنَ الْخَائِبِينَ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى
7. يَعْرِفُ الْخَائِبِينَ بِسْمَاهُمْ فَيُؤَخِّدُ بِالتَّوَصُّلِ وَالْإِقْدَامِ
8. وَيُؤَمِّرُهُمْ إِلَى جَهَنَّمَ

8. ¹⁰⁰⁹ Şeyh eydür bu işlerden murād oldur kim
9. ‘ilmile ‘amel kılasın. Evvel yetmiş maqāmdan şeri‘ata ta‘alluķ
10. yigirmi bir maqāmuñ ‘amellerini fermānladı. İkinci yetmiş maqāmdan
11. tarīkate ta‘alluķ yigirmi bir maqāmuñ ‘amellerini fermānladı.
12. ‘Amelün bi’t-tarīkati. Üçüncü yetmiş maqāmdan haķīkate ta‘alluķ
13. yigirmi bir maqāmuñ ‘amellerini fermānladı. Dek durğıl.

kıyamet gününde dört melek gece, on melek de gündüz Allah'ın azabından korurlar ve cennete sevk ederler. Allah Teala, "Rablerine karşı gelmekten sakınanalar ise bölük bölük cennete sevk edilir." (Zümer, 73) buyurmuştur. Onuncusu: Bir şeye üflendiği zaman, o şey mübarek olurdu, kaybolmazdı ve ebedî olarak devam ederdi. Bir rivayette gelmiştir ki Nebi^(sav) Medine etrafında hendek kazarken, karnına taş bağlamıştı. Cabir b. Abdullah el Ensari geldi ve bunu gördü Ailesinin yanına dönerek: "Hanım evde yiyecek bir şeyler var mı? Resulullah'ı davet edelim!" dedi. Hanımı: "Bir Sâ'(3120 gr.) buğday ve bir de keçi var." dedi. Cabir, buğdayı pişirip keçiye kesti ve Allah Resulünü davet etti. Nebi^(sav) üç yüz on üç sahabe ile Cabir'in evine geldi. Eve girince ocağa yaklaşarak: "Allah bu ocağı ve bu yemeği bereketlendirdisin." dedi. Buğdayı ve eti dağıttı. Muhacir, ensar, dul ve yetim üç yüz on üç adam ondan yediler ve doydular.

¹⁰⁰⁹ Eğer Cabir'in hanımı fırına ve kazana bakmasa idi kıyamet gününe kadar ondan yemek çıkarırdı. İşte bunun gibi Allah Teala onun ümmetinin yiyeceğini kıyamet gününe kadar bereketli kılmıştır. Mizan kurulduğu zaman Allah Teala onlara; "Lailahe illallah ile teneffüs edin." der. Onlar da teneffüs ederler. Onların teneffüsünü ve şahadetini taat mizanına kor Hasenatları seyyiatlarına üstün gelir. Çalış ey kardeş! Sen de bu berekete nail olasin. Asi mücrimlerden olmayasın. Allah Teala'nın buyurduğu gibi; "Suçlular simalarından tanınır perçemlerinden ve ayaklarından yakalanırlar." (Rahman, 41) ve onlar cehenneme sürülürler.

14. Nekim dilegün varısa biz kabül eğelüm. Şeyh eydür ıadedesallāhu sırrahu,
15. meşāyih menzili ol-durur kim kendüyi fenā yerinde duta.

183(b)

1. Cemī' işini Allāha ışmarlaya. Allāh yerine getürür diye nite kim

2. Hāzret-i Risālete buyurdu 'a m ¹⁰¹⁰

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ

3. Meşāyihlerün ervāhını muhtār kıldı. Buyurdıkim:

قوله تعالى

4. فِطْرَةَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ ¹⁰¹¹ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ
5. رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِطْرَةَ اللَّهِ دَانَ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ النَّاسَ عَلَيْهِ
6. يَوْمَ الْمِيثَاقِ لَا تَبْدِيلَ لِلْخَلْقِ اللَّهُ يَعْنِي لَدِينِ اللَّهِ عِلْمٌ أَنَّ
7. صِلَ هَذِهِ هُوَ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمَّا خَلَقَ رُوحَ مُحَمَّدٍ وَم
8. مِنَ النُّورِ سَجَدَ رُوحُهُ دَمَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ أَرْبَعَةَ أَلْفِ سَنَةٍ
9. وَأَدْبَعِيَّتِهِ وَأَدْبَعِيَّتِهِ سَنَةٍ فَلَمَّا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ قَطَّأَ
10. أَمْرًا مَعَ أَمْرٍ بِالْمُضَلِّ فَاجَابَهُ اللَّهُ فَقَالَ لِمَ خِيَبْتَنِي
11. فَقَالَ لِمَ أَنْتَ كَمَا أَتَيْتَ عَلَى نَفْسِكَ لَا أَحْصِي تَبَاءً عَلَيْكَ
12. فَخَلَقَ اللَّهُ مِنْ نَفْسِهِ أَرْوَاحَ الْأَنْبِيَاءِ وَالرُّسُلِ وَخَلَقَ
13. مِنْ نَفْسِ أَنْبِيَاءِهِ وَرُسُلِهِ أَرْوَاحَ الْمُؤْمِنِينَ ¹⁰¹² ثُمَّ خَلَقَ رُوحَ
14. اللَّعِينِ وَجَعَلَ لِلنَّاسِ لَشَقَاوَةً وَقَالَ لَهُ حَيٌّ رَبِّي فَلَمْ

¹⁰¹⁰ "Ey Peygamber! Sana ve sana uyan müminlere Allah yeter." (Enfâl, 64)

¹⁰¹¹ "Allah'ın insanları yaratmasında esas kıldığı o fitrata uygun hareket et. Allah'ın bu hilkatini kimse değiştiremez. İşte dosdoğru din budur." (Rûm, 30)

¹⁰¹² İbni Abbas^(ra) şöyle dedi: " 'Allah'ın yaratmasında değişiklik olmaz.' sözünden anlaşılan 'Allah'ın dininde bir değişiklik olmaz.' demektir." Bil ki bunun aslı şudur: Allah Teala Muhammed'in^(as) ruhunu nurdan yarattı. Onun ruhu Allah Teala'nın önünde dört bin dört yüz kırk sene secde etti. Secdeden başını kaldırdığında "Fazlımla beni ümmetimle beraber eyle." dedi. Allah Teala bu duayı kabul etti ve ona "Rabbini sena et" dedi. Resulullah, "İlahi sen kendini övdüğün gibisin, benim seni sena etmeye gücüm yetmez." dedi. (Müslim, Salât, 42.) Allah Teala onun nefesinden, nebilerin ve resullerin ruhlarını yarattı. Enbiya ve mürselinin nefeslerinden de müminlerin ruhlarını yarattı.

15. يُخَصِّنَا عَلَيْهِ وَخَلَقَ مِنْ تَنَفُّسِ رُوحِهِ أَرْوَاحًا مِثْلَهُ

184(a)

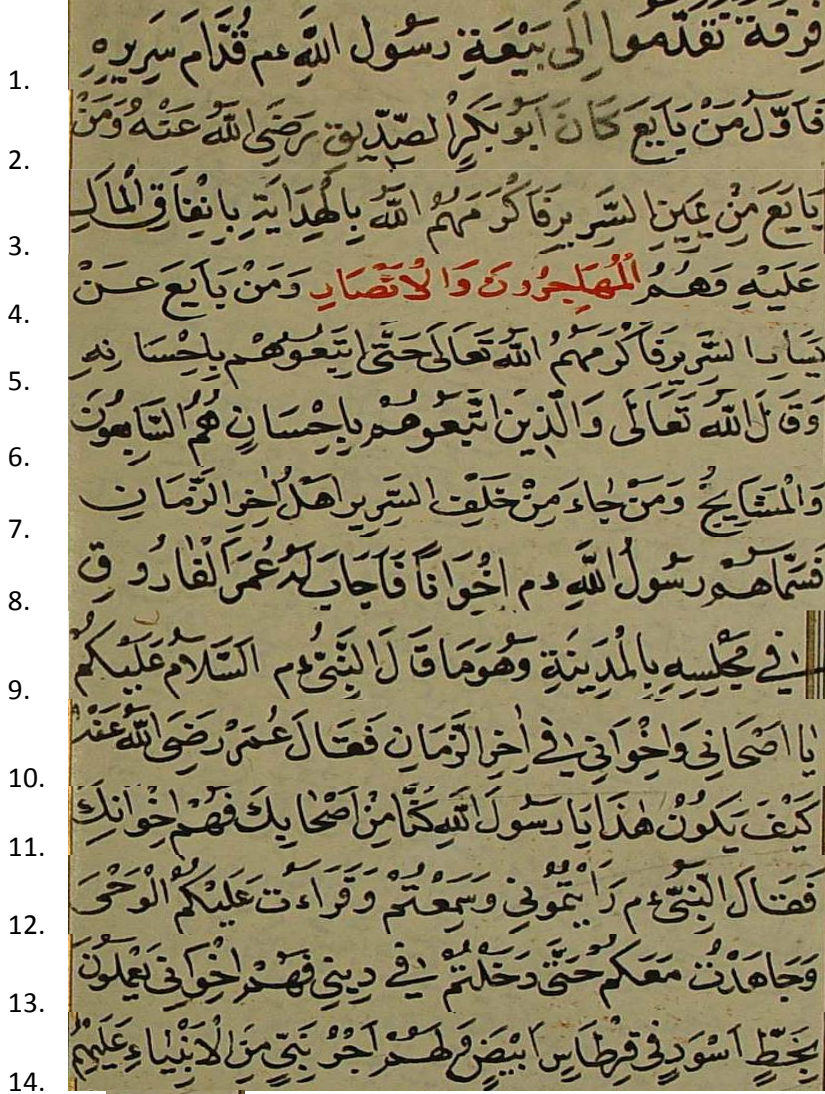
1. فِرْعَوْنَ وَغُرُودَ وَدَقِيَّا نُوسَ وَالْجِبَابِرَةَ وَالْفِرَاعِنَةَ
2. لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ ثُمَّ خَلَقَ مِنْ تَنَفُّسِ رُوحِهِم
3. أَرْوَاحَ الْكُفْرَةِ وَالنَّصَارَى وَالْيَهُودِ وَذَلِكَ قَوْلُهُ
4. تَعَالَى تَمَّا نَعُودُونَ فَرِيقًا هَدَى وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ
5. الضَّلَالَةُ لَمَا سَبَقُوا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ الشَّقَاوَةَ وَالْحَذْلَانَ ¹⁰¹³

6. ثُمَّ أَخْرَجَ سِرِّيًّا مِنَ الْجَنَّةِ مَنْ يَأْتُونَ أَخْضَرَ وَأَقْعَدَ
7. عَلَيْهَا رُوحَ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَى عَمٍ وَأَخْرَجَ سِرِّيًّا مِنَ النَّارِ
8. وَأَقْعَدَ وَعَلَيْهَا رُوحَ إِبْلِيسَ عَلَيْهِ اللَّعْنَةُ الْمَطْرُودِ
9. عَنْ خِدْمَةِ اللَّهِ وَالْحُرُومِ عَنْ رَحْمَةِ اللَّهِ وَأَقْرَعِيَارِهِ
10. بِالْبَيْعَةِ مَعَ النَّبِيِّ عَمٍ فَأَوْلَى مَنْ سَلَّمَ عَلَيْهِ وَصَافَحَهُ
11. وَعَانَقَهُ كَانَ أَرْوَاحُ الْمُرْسَلِينَ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى
12. وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ فَأَكْرَمَهُمُ اللَّهُ
13. تَعَالَى بِالرِّبَايَةِ وَمَنْ سَلَّمَ عَلَيْهِ وَصَافَحَهُ وَعَانَقَهُ
14. فَأَكْرَمَهُمُ اللَّهُ بِالنَّبُوَّةِ وَمَنْ سَلَّمَ عَلَيْهِ فَأَكْرَمَهُمُ اللَّهُ
15. تَعَالَى بِالسَّعَادَةِ ¹⁰¹⁴ وَإِنَّ هَذِهِ الْأُمَّةَ يَوْمَئِذٍ رُبْعٌ فَرِيقًا

¹⁰¹³ Sonra iblis lâinin ruhunu yarattı ve onu insanlar için şekavet kıldı. Ona "Rabbini sena et." dedi. Ancak o, sena etmedi. Onun ruhunun nefesinden Firavun, Nemrut, Dakyanus, zorbalar, firavunlar gibilerin ruhlarını yarattı. Sonra onların nasara, yahudi ve keferenin ruhlarını yarattı. "O, bir grubu doğru yola iletti, bir gruba da sapıklık müstehak oldu. Çünkü onlar Allah'ı bırakıp şeytanları kendilerine dost edindiler. Böyle iken kendilerinin doğru yolda olduklarını sanıyorlar" (A'raf, 30) Bu ayette bildirildiği gibi, onlar istedikleri için Allah onlara şekavet ve sapıklık takdir etti.

¹⁰¹⁴ Sonra cennetten yeşil yakuttan bir minder çıkardı ve onun üzerine Muhammed Mustafa'nın^(sav) ruhunu oturttu. Cehennemden bir minder çıkardı ve Allah'ın hizmetinden kovulmuş ve rahmetinden mahrum edilmiş lanetli İblisin ruhunu onun üzerine oturttu. Kullarına Nebi'ye^(as) biat etmelerini

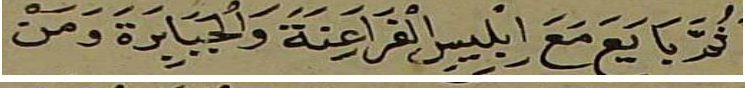
15. ¹⁰¹⁵ Şeyh eydür: Bu pāk ervāhları kandan geldüğini bildün

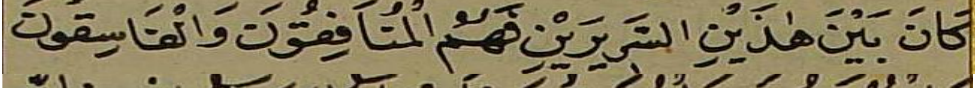
emretti. İlk olarak teslim olan ve biat edenler, resullerin ruhları oldu. Allah Teala: "İmanda, fazilette öncüler ki ne öncüler! Onlar herkesi geçerler. İşte onlardır Allah'a en yakın olanlar." (Vakıa, 10-11) buyurdu. Allah Teala onlara risaleti ikram etti. Kim ki selam verdi, dost ve yardımcı oldu ise Allah Teala onlara nübüvvetle ikramda bulundu. Kim ki saadet ikram etti.

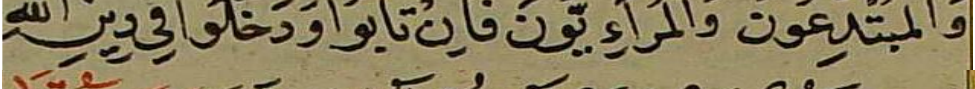
¹⁰¹⁵ İşte o gün bu ümmet dörde ayrıldı ve Allah'ın elçisine seririnin önünde biatlarını takdim ettiler. bunlardan biatını ilk takdim eden Ebu Bekr Sıddık^(ra) oldu. Seririn sağından biat edenlere Allah Teala, Hak için mallarından bağışlamakla hidayeti lütfetti. Onlar muhacirler ve ensardırlar. Seririn solundan biat edenlere Allah Teala, ihsan ile tâbi olmayı lütfetti Onlar sabikunlardır. Yani ilkler ve meşayihlerdir. Allah Teala: "Onlara güzelce tâbi olanlar yok mu?İşte Allah onlardan razı olmuştur; onlar da Allah'tan razı olmuşlardır. (Tevbe, 100) buyurdu. Seririn arkasından gelenler ise ahir zaman ehlidir. Resulullah onları "kardeşlerim" diye isimlendirdi. Ömer el Faruk Medine'de onun

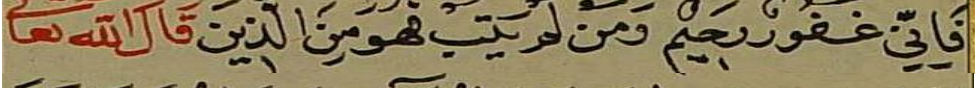
185(a)

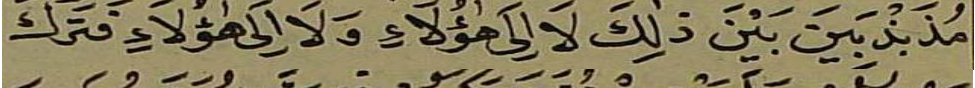
1. fâsıkların ve münâfıkların ervâhı kandan geldi, anı dahı

2. beyân kılalum.

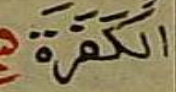
3.

4.

5.

6.

7.

8. ¹⁰¹⁶ -rahmani'r-rahim. Şeyh eydür qaddesallāhu sırrahu,

9. meşāyih zikri hū-durur. Diliñüle kılsañ şehādet-i küllī-dürür.

10. Şehādet-i küllī ol olur kim qamudan geçüp kendü özi qatında

11. mevcūd bi'l-hāq Hāqdur diye. İhlāşıla andan gayrı 'adem bile

12. kendüzünü varlığından geçüp fenā el-fenā fi'l-fenā maqāmında

13. göre. Ol vaqtin hū zikrini eymege sezā olur. Yoħsa revā

14. olmaz. Lafzatullahdan elif gitse lillah qalur. Lillahiden lam gitse

15. lehu qalur. Lehudan lam gitse hū qalur. Hede işāret vardur 'āleme beñzer,

185(b)

1. degirmi-dürür. Mevlâyı 'ālemün içinde demek ya taşında demek

meclisinde iken , Nebi^(sav): "Ey ashabım ve ahir zamandaki kardeşlerim! Sizlere selam olsun." dedi. Ömer^(ra): "Bu nasıl olur Ya Resulullah! Biz senin ashabın iken onlar kardeşlerin olur?" dedi. Nebi^(sav): "Siz beni gördünüz ve işittiniz. Ben size vahyi tebliğ ettim. Sizinle birlikte mücadele ettim. Ta ki Müslüman oldunuz. Onlar ise benim kardeşlerimdir. Beyaz kağıttaki kara bir yazı ile amel ederler. Onlar için Peygamber sevabı vardır." (Rabî, el-Müsned, s.37)

¹⁰¹⁶ Sonra iblise, firavunlar ve "cebabire" biat ettiler Kim bu iki seririn arasında yer almışsa onlar münafıklar, fasıklar, mürailer ve bidatçılardır. Bunlar tevbe eder ve Allah'ın dinine girerlerse ben Gafur ve Rahim'im. Kim tevbe etmezse o onlardandır. Allah Teala onlar hakkında: "Bunlar arasında bocalayıp durmaktalar; ne onlara (bağlanıyorlar), ne bunlara. Allah'ın şaşırttığı kimseye asla bir (çıkart) yol bulamazsın." (Nisa, 143) buyurmuştur. Onlardan bir kısmı diğerlerini terk ettiler. Sonra onlar da münafıkları ve kâfirleri cehenneme terk ettiler.

2. revā olmaz. ¹⁰¹⁷

وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطٌ

dur

فَقَالَ الصَّادِقُ

3.

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ **قُلْ هُوَ اللَّهُ** هَاهُنَا إِشَارَةٌ إِلَى اللَّهِ لِلْمَاءِ

4.

عَيْنَيْنِ أَحَدَى الْعَيْنَيْنِ مِنْهُمَا هِدَايَةٌ **اللَّهُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ**

5.

إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ **وَالْعَيْنِ الثَّانِيَةِ** إِلَى أَنْ لَا اسْتِقْرَارَ لِلْعَارِضِ

6.

إِلَّا عِنْدَ ذِكْرِ اللَّهِ **هُوَ وَالْمَشْرُوطِ** وَالسَّطْرَيْنِ الْعَيْنَيْنِ **هُوَ**

7.

فَوْقَ هِدَايَةِ اللَّهِ بَيْنَ الْمَوْلَى وَبَيْنَ اسْتِقْرَارِ الْقَلْبِ مَعَ اللَّهِ

8.

وَهِيَ مَوْصُولَةٌ مَعَ الْوَادِ وَهِيَ وِلَايَةُ اللَّهِ وَالْحِكْمَةُ فِي الْوَادِ

9.

فَإِنَّ وِلَايَةَ الْأَسْلَامِ مَوْصُولَةٌ مَعَ وِلَايَةِ اللَّهِ وَرَحْمَتِهِ

10.

أَحَدًا الْفَرْقِ بَيْنَ أَحَدٍ وَبَيْنَ وَاحِدٍ سَمِيَ نَفْسَهُ أَحَدًا وَسَمِيَ نَفْسَهُ

11.

أَيْضًا وَاحِدًا وَالْوَاحِدُ **حَقًّا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى هُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ**

12.

وَالْفَرْقِ بَيْنَ هَذَيْنِ الْأَسْمَاءِ الْأَحَدِ بِذَاتِهَا وَالْوَاحِدِ

13.

فِي الْخَلْقِ **وَأَيْضًا أَحَدًا بِالْقُدْرَةِ** وَوَاحِدًا بِالصِّفَةِ وَنَحْنُ

14.

لَسْنَا فِي هَذِهِ الصِّفَةِ نَحْنُ وَحِيدٌ وَالْمَوْلَى أَحَدٌ وَوَاحِدٌ ¹⁰¹⁸

15.

حَقًّا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى قَدْ لَكَ يَوْمَئِذٍ نَزْرٌ عَسِيرٌ عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ

186(a)

¹⁰¹⁷ Allah her şeyi kuşatan...

¹⁰¹⁸ Sadık^(ra) dedi ki: "Kul huvallahu"daki "he" harfindeki iki göz ile Allah'a işaret vardır. Bu gözlerden birincisi, Allah'ın hidayetine işarettir. "Allah dilediğini doğru yola iletir." (Bakara, 142) İkinci göz ise Arif için ancak Allah'ı "Hu" ile zikretmekte istikrar vardır." manasına işaret eder. "He"nin iki gözünden anlaşılan bir diğer mana da şudur ki: Allah'ın hidayeti Mevla ile kalbin arasındaki istikrar üzerine olur. "Hu" "vav" ile birlikte mevzuledir yani bitmiştir. Bu vuslattaki hikmet şüphesiz İslam'ın vilayeti, Allah'ın vilayeti ve rahmeti ile birleşmiştir, demektir. Ehad ile Vâhid arasındaki fark şudur: Allah nefisini Ehad diye adlandırdı. Yine nefisini Vâhid diye adlandırdı. Vâhid için Allah Teala; "O birdir, karşı durulamaz güç sahibidir." (Ra'd, 16) buyurmuştur. Bu iki isim arasındaki fark şudur: Ehad Allah'ın zatına işarettir. Vâhid ise yaratmasındandır. Yine ehad kudrette, Vâhid sıfattadır. Biz bu sıfatta (Vâhid) değiliz. Biz vahid'iz, Mevla Ehad'dır, Vâhid'dir.

1. ذُرِّي وَمَنْ خَلَقْتَ وَحِيدًا أَحَدَ نَفْسُهُ بِلا تَشْبِيهِ وَلَا صُورَةَ
2. **وَوَاحِدٌ صِفَاتُهُ الَّتِي لَا تَزُولُ وَلَا يَزَالُ** وَقَالَ الصَّادِقُ **رَضِيَ اللَّهُ**
3. **عَنْهُ** الْإِشَارَةُ فِي قَوْلِهِ أَحَدٌ أَيَّ عِبْدِي أَمَا أَحَدٌ لَا يَجِدُ شَيْئًا
4. وَأَنَا عِنِّي عَنْكَ أَحْسَنْتُ لِيكَ بِالتَّوْحِيدِ وَالْمَعْرِفَةِ فَلَا
5. خَوْفَ لِي مِنْكَ وَلَا حَاجَةَ إِلَيْكَ أَنْتَ عِبْدِي فَحْتَاجُ إِلَيَّ
6. وَأَنَا أَحَدُ عِبْدِي مِثْلِكَ أَكْثَرُ مِنْ أَنْ يَحْصِيَ لِي إِذَا عَصَيْتَنِي
7. **وَأَذْبَعْتَنِي وَجَوَّزْتَنِي** وَإِنِّي إِلَهُ أَحَدٍ مُسْتَعِينِي عَنِ خَلْقِ اللَّهِ **الصَّادِقُ**
8. قَالَ بَعْضُ الْمُفَسِّرِينَ **الصَّادِقُ** الَّذِي لَا خَوْفَ لَهُ قَالَ الصَّادِقُ **رَضِيَ**
9. **الصَّادِقُ** مُسْتَعِينِي عَنِ الطَّاعَةِ **وَاللَّهُ تَعَالَى** مُسْتَعِينِي عَنِ طَاعَةِ
10. **الطَّبِيعِيِّينَ** فَلِهَذَا أَنَّ أَهْلَ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَالْأَرْضِينَ السَّبْعِ
11. **وَلَوْ اجْتَمَعُوا عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ مَا زَادَ فِي مَلِكِهِ شَيْئًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا فِي**
12. **مَعْصِيَتِهِ مَا نَقَصَ فِي مَلِكِهِ شَيْئًا** فَلَيْسَ لِأَحَدٍ عَلَى اللَّهِ مِثْنَةٌ
13. مِنْ جِهَةِ الْخِدْمَةِ **كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى** يَمُنُونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْأَلُوا
14. **قَدْ لَأَتَمْتُوا عَلَيَّ إِسْلَامَكُمْ** بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَيْكُمْ
15. **لِلْإِيمَانِ** إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ **قَالَ الصَّادِقُ** فِي رِوَايَةٍ أُخْرَى

¹⁰¹⁹ Allah Teala, "İşte o gün zorlu bir gündür. Kâfirler için (hiç de) kolay değildir. Tek olarak yaratıp, kendisine geniş servet ve gözü önünde duran oğullar verdiğim, kendisi için (nimetleri önüne) serdikçe serdiğim o kimseyi bana bırak!" (Müddessir, 9-11) diye buyurdu.

¹⁰²⁰ Sadık^(ra) dedi ki: Allahın Ehad sözünde şu işaret vardır. "Ey kulum, ben Ehad'im, benim mislimi bulamazsın. Ben senden zenginim. Sana tevhid ve marifet ile iyilikte bulundum. Senden bana korku yoktur. Senden bana ümit de yoktur. Sen kulumsun, bana muhtaçsın. Benim senin gibi kullarım sayılamayacak kadar çoktur. Neden bana asi oldun, günah işledin, bana karşı geldin? Ben tek ilahım, yarattıklarımın müstağniyim." "Allah Samed'dir." (İhlas, 2)

¹⁰²¹ Bazı müfessirler "Samed" eksiği olmayandır, dediler. Sadık^(ra) şöyle dedi: Samed, taatten müstağni olandır. Allah Teala taat edenlerin taatinden müstağnidir. Bundan dolayı yedi gök ve yedi arzın ehli, Allah'a taatte bir araya toplansalar onun mülkünde hiçbir şey artıramazlar. Ona isyanda bir araya toplansalar yine hiçbir şey eksiltemezler. Allah'a hiç kimse hizmet etmesinden ötürü minnet edemez. Allah Teala bu konuda: "İslam'a girmelerini sana minnet ediyorlar. "De ki: Müslümanlığımızı benim başıma kakmayın . eğer doğru kimselerseniz bilirsiniz ki, sizi imana erdirdiği için asıl Allah size lütufta bulunmuştur."(Hucurat, 17) buyurmuştur.

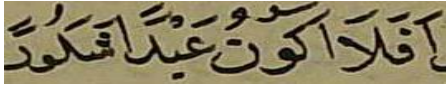
1. **الضد الخالي عن العيب الأشارة فيه** أنا ملك مبلأ عيب
2. خالي عن الأفة والعيوب فأخبرتكم مع عيوبكم لم لا تقبل
3. ولا تبذل الخ لم يلد ولم يولد **الأشارة فيه** ليس له ولد
4. ولا والد ولا أخ ولا أخت ولا صاحب خة حتى يكون حمتي
5. خاصة لك يا عبدي **فلو كان لي والدًا وولدًا وأخ وأخت**
6. فاشتغل بهم ما وصلت رحمتي فاشكر لربك يا مؤمن والدليل
7. على قوله الحمد لله الذي لم يتخذ صاحبة ولا ولدًا ولم يكن له
8. شريك في الملك ولم يكن له ولي من الدن **فلو كان له ولد**
9. ما وجدنا من رحمته شيئًا ولم يكن له كفوا أحد في تخليقه
10. فكيف يكون حاجة إلى عون من يرزقك يا أخى فانظر
11. في نفسك وطهرها عن العيوب **الأيروى** إلى قوله هو أعلم
12. إذ أنشأكم من الأرض لانه الحكمة فيه أتى كنت عالمًا قبل
13. أن أخلقك فلم أعاقبك وكنت أعلم منك المعاصي وكنت عالمًا
14. بالغيب فأخبرتكم فالان تتحول عن طاعتي حتى لا أغير عليك
15. **كما قال الله تعالى إن الله لا يغير ما بقوم حتى** عطاى ونعمتى 1022

¹⁰²² Sadık^(ra) başka bir rivayetinde dedi ki: Samed, ayıptan hâlî olmaktır. Burada "Ben ayıpsız, afetten ve kusurdan uzak Melik'im. SANA haber verdiğim halde ayıplarınla beraber niçin bana yönelmiyor ve gelmiyorsun?" demeye işaret vardır. "O, doğurmamış ve doğmamıştır." (İhlas, 3) Bu ayet onun ne çocuğu, ne babası, ne kardeşi, ne bacısı ne de arkadaşı olduğuna işarettir. Bununla, "Rahmetim sadece sanadır ey kulum! Eğer benim babam, çocuğum, kardeşim ve bacım olsa idi, onlarla meşgul olurum, rahmetim sana ulaşmazdı." denilmiş olur. Ey mümin, Rabbine şükret! Bunun delili Allah'ın şu sözüdür: "Çocuk edinmeyen, hakimiyette ortağı bulunmayan, acizlikten ötürü bir dosta da ihtiyacı olmayan Allah'a hamd olsun" de ve tekbir getirerek O'nun şanını yücelt!" (İsrâ, 111) Eğer onun oğlu olsa idi, rahmetinden bir şey bulamazdık. "Onun hiçbir dengi yoktur." (İhlas, 4) Seni yaratmakta ona başka bir şey denk olmadı. Nasıl olur da seni rızıklandırmanın sana ihtiyacı olur. Ey kardeş! Sen nefsin bak ve bütün ayıplardan temizlen. Görmüyor musun Allah ayetinde ne buyurur: "O sizi daha topraktan yarattığı zaman ve siz annelerinizin karınlarında bulunduğunuz sırada (bile), sizi en iyi bilendir. Bunun için kendinizi temize çıkarmayın. Çünkü O kötülükten sakınanı daha iyi

187(a)

1.
2.
3.
4.
5. Şeyh eydür özüni bildüñ, Haqqı bildüñ. İkidən hālī olmamak
6. gereksin. Birisi havftan. merre 1024

7. İkinci recādan bu maqāma erişen şükr kılmak nite kim hazret-i resül 'a m
8. buyurdu: Cehd kılmak gerek. 1025

Ḥavfla recā

9. arasında yürimek gerek. Murād bulmak gerek. Mevlāmuz levḥi yaratdı,
10. kızıl yâkıutdan. Qalemi yaratdı yeşil zebercedden. On altı yerde
11. bilini bağladı. Zāhirinde iki bağ bātınında on altı bağ oldu.
12. Qalem eyitdi: Levḥ nice görklü ol kızıl yâkıutdan ise ben andan
13. daḥı görklüregem. Edeb birle dedı. Velī 'ucb eşeri oldu.
14. Haq te'ālā heybetile nazar kıldı. Qalem qorqdı. Secdeye vardı.
15. Ucından nūr belürdi, aqdı, elif oldu. Elife dört kerāmet verdi:

bilir." (Necm, 32) Bu ayetteki hikmet şudur: "Ben seni yaratmadan önce her şeyi bilenim. Bunun için ben seni takip etmem. Ben senden isyan geleceğini iyi bilenim. Ben gaybı bilirim ve ondan sana da haber verdim. Şimdi sen benim taatimden yüz çevirme ki ben de sende olan nimetimi ve atamı değiştirmeyeyim." demektedir.

¹⁰²³ Allah Teala bu hususta şöyle buyurdu: "Bir toplum kendilerindeki özellikleri değiştirinceye kadar Allah, onlarda bulunanı değiştirmez." (Ra'd, 11) Nefsin seni muhtelif günahlarla meşgul etmesine gelince, Allah'ın rahmetine ulaşmak için tevbe edip vazgeçmekten başka yolun yoktur. Nefsinin kusurlarını bil. Vaktini e gücünü Allah'a taatten başka yere sarf etme. Senden önce geçenlerden ibret al. Umulur ki anlarsın ve günahlardan korunursun.

¹⁰²⁴ İhlaslılar büyük bir tehlike ile karşı karşıyadırlar.

¹⁰²⁵ "Ben şükreden bir kul olmayayım mı?" (Buharî, Tefsirr, 48/2)

187(b)

1. Birisi toğruluk, ikinci yalınuzluk, üçüncü hâcetsüzlük.
2. Ya' ni hîç bir harfe evvelinden ulaşmadı. Dördüncü yükseklik.
3. Kâlem Allâha tâ'at edüp bir kez secde kıldısa zâyî' kılmayup
4. bunca kerâmetler verdi. Sen dağı ihlâsıla tâ'at kılsañ
5. zâyî' kılmaz. 'İvazlar veren pâdişâhdur. Nite kim kelâm-ı kâdîm

6. içinde nice yerde müzdeler buyurmuşdur. ¹⁰²⁶

7. sen dağı ¹⁰²⁷ اِقْتَمُوا الصَّلَاةَ fermânıyla rast durup ihlâsıla

8. 'amel kılğıl. Tâ kim sen dağı 'ivazlara ve kerâmetlere lâyık olasın.

9. Nite kim Hâzret-i Resûl a m haber verüp buyurdi:

- 10.

- 11.

- 12.

- 13.

- 14.

- 15.

188(a)

- 1.

¹⁰²⁶ "İman edip de iyi işler yapanlara gelince, onlar için yaptıklarına karşılık olarak varıp kalacakları cennet konakları vardır." (Secde, 19)

¹⁰²⁷ "Namazınızı dosdoğru kılın." (Bakara, 110)

¹⁰²⁸ "Namaz, Rabb'in rızası, meleklerin sevgilisi, enbiyanın yolu, marifetin nurudur. İmanın aslı ve duaların kabulü, rızıkta bereket, bedende rahattır. Düşmana karşı silah, şeytanın nefretidir. İnsan ile Azrail arasında şefî, kabrinde ışık, altında yatak, Münker ve Nekir'in cevabı, kıyamet gününe kadar kabrinde munisin ve ziyaretçindir.

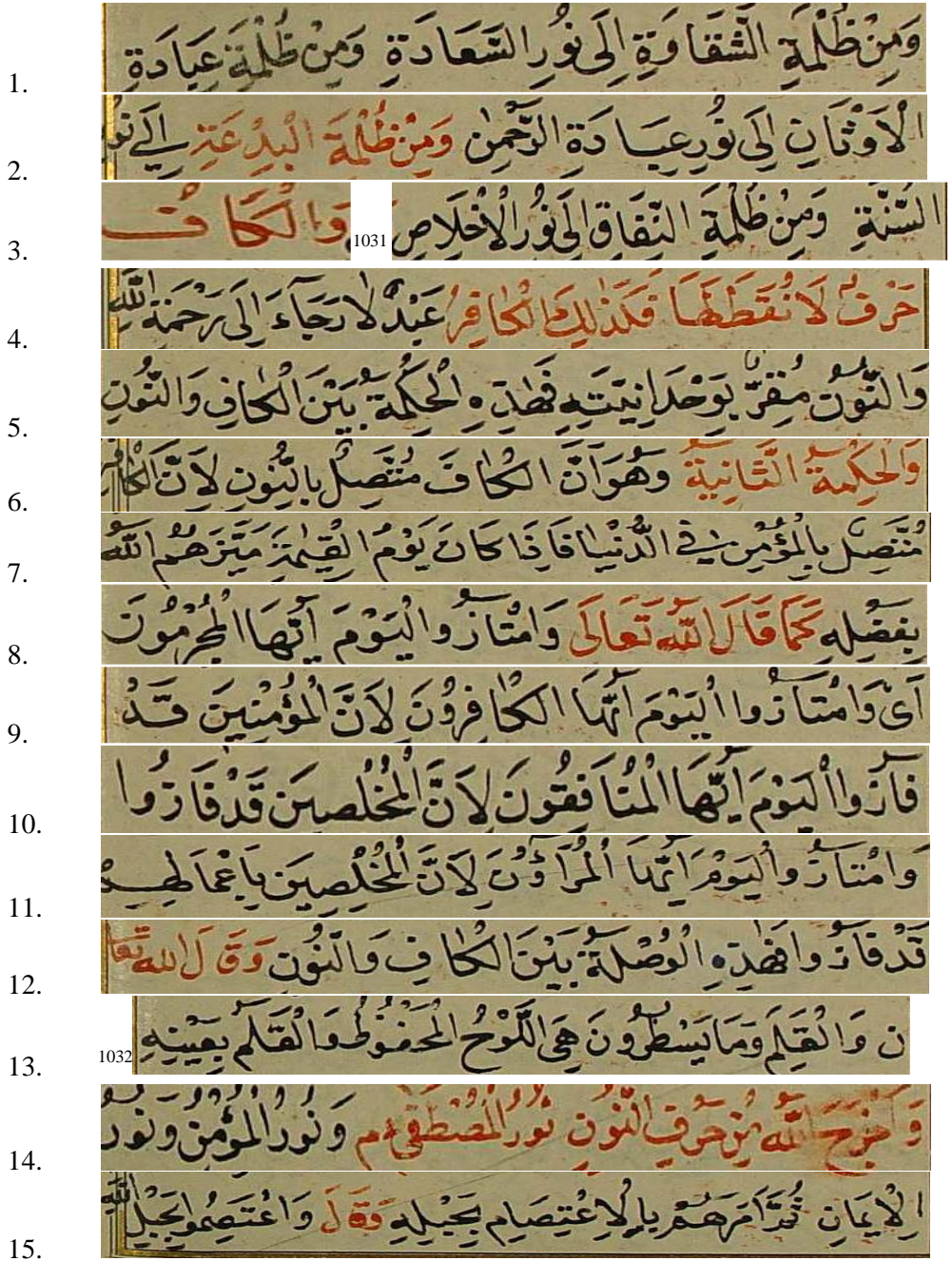
2. بَيْنَ يَدَيْهِ وَسِرًّا بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّارِ وَحِجَّةً لِّلْمُؤْمِنِينَ
3. بَيْنَ يَدَيْ رَبِّهِ وَثِقَلًا فِي الْمِيزَانِ وَجَوَانًا عَلَى الصِّرَاطِ
4. وَمِفْتَاحًا لِلْجَنَّةِ لِأَنَّ الصَّلَاةَ تَسْبِيحٌ وَتَحْمِيدٌ وَتَمْجِيدٌ
5. وَتَعْدِيسٌ وَتَعْظِيمٌ وَقِرَاءَةٌ وَدُعَاءٌ وَإِنَّ أَفْضَلَ الْأَعْمَالِ
6. كُلِّهَا الصَّلَاةُ لَوْ قَرَّبْنَا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ¹⁰²⁹ قَوْلُهُ تَعَالَى
7. وَإِنَّ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ أَعْلَمُ أَتَى خَزَائِنَ السَّمَوَاتِ
8. وَالْأَرْضِ مِنَ الْعَرْشِ إِلَى الثَّرَى فِي تَحْتِ الْحَرَفَيْنِ بَيْنَ الْكَافِ
9. وَالنُّونِ فَأَخْرَجَ اللَّهُ مِنْ خَزِينَةِ الْكَافِ أَرْبَعَةَ أَشْيَاءَ
10. ¹⁰³⁰ الْفِكْرَةَ وَالشَّقَاوَةَ وَالْحِجْرَانَ وَالْحَرْمَانَ وَالْبَسْمَةَ لِلْكَافِ
11. تَعَالَى اللَّهُ تَعَالَى وَأَتَى الْكَافِرِينَ لِأَسْوَى لَهُمْ وَأَخْرَجَ
12. مِنْ خَزِينَةِ النُّونِ أَرْبَعَةَ أَشْيَاءَ الْمَعْرِفَةَ وَالشَّهَادَةَ وَ
13. الْإِيمَانَ وَالْإِحْسَانَ وَالْبَسْمَةَ لِلْمُؤْمِنِينَ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى
14. اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ أَيَّ مِنَ
15. الظُّلْمَةِ اتَّكِرَةُ إِلَى النُّورِ الْمَعْرِفَةَ وَمِنْ ظِلْمَةِ الْكُفْرِ إِلَى نُورِ الشَّهَادَةِ

188(b)

¹⁰²⁹ Namaz kıyamette başının üstünde gölge, başına tac, bedenine elbise, ışığında yürüyeceğin nur, cehennem ile aranda perde olacaktır. Müminler için Rabbleri önünde delil, mizanda ağırlık, sıratın geçiş vesilesi, cennet için anahtar olacaktır. Namaz, tesbihtir, tahmiddir, temciddir, takdistir, tazimdir, kıraattir duadır. Çünkü amellerin en faziletlisi vaktinde kılınan namazdır. Alemlerin Rabbine hamd olsun.

¹⁰³⁰ Allah Teala, "Her şeyin hazineleri yalnız bizim yanımızdadır."(Hicr, 21) buyurdu. Bil ki; Arş'tan toprağa göklerin ve yerin bütün hazineleri iki harfin altındadır: "Kef" ve "Nun". Allah Teala "Kef" hazinesinden dört şey çıkardı. Bunlar fikret, şekavet, hicran ve hırmandır. Bunları kâfirlere verdi. "Kâfirlere gelince, onların yardımcıları yoktur." (Muhammed,11) buyurdu.

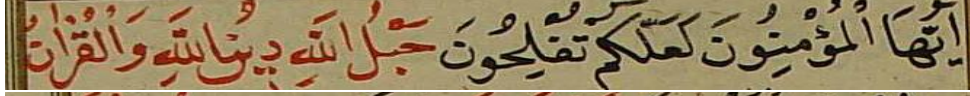

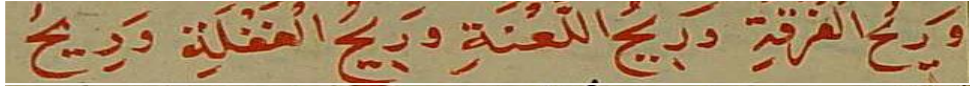

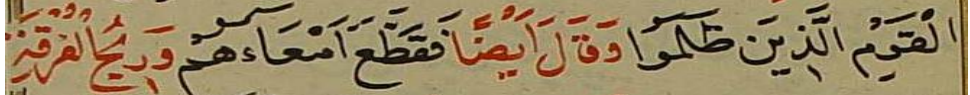

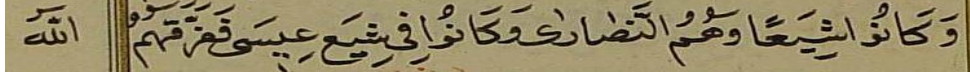
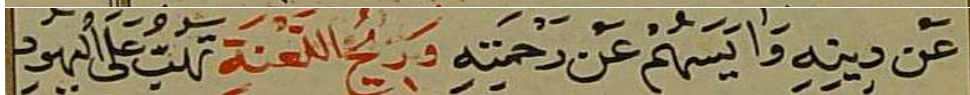

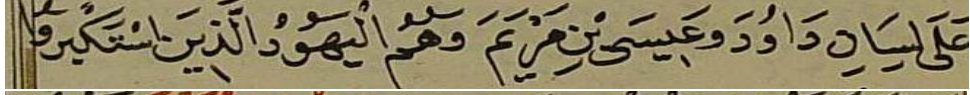
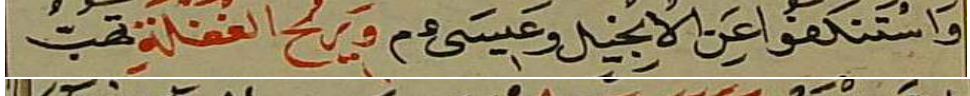
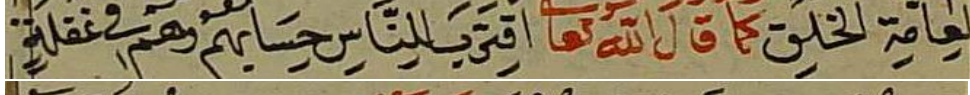

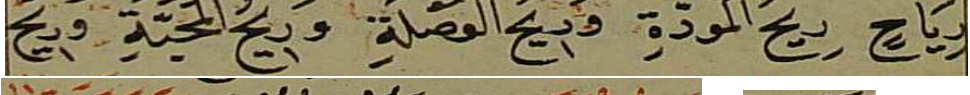
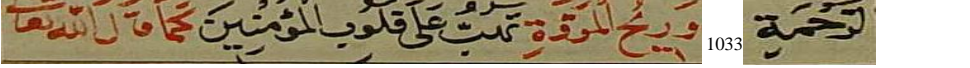

¹⁰³¹ Allah Teala "Nun" hazinesinden de dört şey çıkardı: Marifet, şahadet, iman ve ihsan. Bunları da müminlere verdi. "Allah iman edenlerin yardımcısıdır, onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır." (Bakara, 257) buyurdu. Yani fikret karanlığından marifet nuruna, küfür karanlığından şahadet nuruna, şekavet karanlığından saadet nuruna, putlara tapmak karanlığından Rahman'a ibadet nuruna, bidat karanlığından sünnet nuruna, nifak karanlığından ihlas nuruna çıkardı.

¹⁰³² Birinci hikmet; "kef" noktasız bir harftir. Bunun gibi kâfir de Allah'tan ümidi olmayan bir şahıstır. "Nun" Allah'ın vahdaniyetini ikrar eder. Bunun hikmeti "kef" ve "nun" arasındadır. İkinci hikmet "kef", "nun"a bitişiktir. Bunun gibi kâfir de dünyada mümine bitişiktir. Kıyamet günü olduğunda Allah fazlıyla, Allah fazlı ile müminleri kâfirlerden ayıracaktır. Allah Teala o gün: "Ayrılın bir tarafa bugün , ey günahkârlar!" (Yasin, 59) diyecektir. Yani ey kâfirler bugün ayrılın! Çünkü müminler bugün kurtuldular. Ey münafıklar ayrılın! Çünkü bugün muhlis sadıklar kurtuldular. Ey riyakârlar ayrılın! Çünkü ihlaslılar bugün amelleri ile kurtuldular. Bu vuslat "kef" ile "nun" arasındadır. Allah Teala: "Nûn. Kalem ve (kalem tutanların) yazdıklarına and olsun ki... "(Kalem, 1) buyurdu.

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.

¹⁰³³ Allah Teala "nun" harfinden Mustafa'nın nurunu, imanın ve müminin nurunu yarattı. Sonra onlara Allah'ın ipine sarılmalarını emretti. "Hep birlikte Allah'ın ipine (İslam'a) sımsıkı yapışın; parçalanmayın." (Âl-i İmran, 103) dedi. Allah'ın ipi Allahın dinidir. Kuran Allah'ın müminlere ahdidir. Allah'ın hazinesinde dört rüzgar vardır: katfat rüzgarı, firkat rüzgarı, lanet rüzgarı, gaflet rüzgarı. Katfat rüzgarı kâfirler üzerine eser. Allah Teala: "Böylece zulmeden toplumun kökü kesildi." (En'am, 45) dedi. Ve yine "Ateşte ebedi kalacaklar." (Muhammed, 15) dedi. Firkat rüzgarı hristiyanlar üzerine eser. Allah Teala onlar hakkında: "Dinlerini parça parça edip gruplara ayrılanlar

1. اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصَّٰلِحٰتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمٰنُ وُدًّا يَّحِبُّهُمْ
2. وَيُحِبُّوْنَہُمْ فِيْ قُلُوْبٍ وَّٰلِيَّيْہٖ وَاَحِبَّآئِہٖمْ وَرِيْحٌ مِّنْ رَّحْمٰتِہٖ تَهْبِطُ
3. عَلٰی قُلُوْبِ الْعٰرِفِيْنَ حَمَاقًا لِّلّٰہِ تَعَالٰی وَاَقْدَمَ وَصَلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ
4. لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ اَلَا اِنِّیْ وَتَعَالٰی وَاَبْرٰی اِنِّیْ وَتَعَالٰی وَاَحْسَابِیْ
5. وَرِيْحٌ مِّنْ الْحَمِيْمَةِ تَهْبِطُ عَلٰی قُلُوْبِ النَّسٰیئِيْنَ وَالْمُتَطَهِّرِيْنَ كَمَا قَالَ اللّٰہُ
6. اِنَّ اللّٰہَ یُحِبُّ النَّوَابِیْنَ وَیُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِيْنَ وَالْفَرَقَ بَيْنَ النَّوَابِیْ
7. اَوَّلُ الْمُتَطَهِّرِ الَّذِیْ لَا ذَنْبَ لَہٗ وَلَا یَعْمَلُ الْمَعَاصِیَ مِثْلَ یَحْیٰی بْنِ زَکَرِیَّا
8. وَالنَّابِیِّ الَّذِیْ مَا بَیْنَہٗ مِنْ ذَنْبٍ وَالنَّابِیُّ اَفْضَلُ مِنَ الْمُتَطَهِّرِ لِاَنَّ
9. لَہٗ نَبِیًّا مُحَمَّدًا ؕ مَ كَانَ نَابِیًّا وَیَحْیٰی كَانَ طَٰہِرًا وَمُحَمَّدٌ اَفْضَلُ
10. مِنْ یَحْیٰی وَكُلُّ النَّابِیِّ اَفْضَلُ مِنَ الْمُتَطَهِّرِ وَرِيْحٌ مِّنْ رَّحْمٰتِہٖ
11. تَهْبِطُ عَلٰی الْمَعَاصِیَ حَمَاقًا لِّلّٰہِ یَا عِبَادِی الَّذِیْنَ اَسْرَفُوْا عَلٰی اَنْفُسِہِمُ
12. لَا تَنْظُرُوْا مِنْ رَّحْمٰتِ اللّٰہِ 1034 اٰیٰتِہٖ فِیْ خَزِیْنَةِ اللّٰہِ رِیْحِیْنَ رِیْحَ الْقُدْرِ

var ya..." (En'am, 159) dedi. Bunlar Hristiyanlardır. İsa'nın taraftarıdır. Allah onları dininden ayırdı ve rahmetinden ümitsiz bıraktı. Lanet rüzgarı, yahudiler üzerine eser. Allah onlar için: "Yahudiler, 'Allah'ın eli bağlıdır (sıkıdır)' dediler. Hay dedikleri yüzünden elleri bağlanası ve lânet olasılar! Bilâkis Allah'ın elleri açıktır, dilediği gibi verir." (Mâide, 64) buyurdu. Yine onlar hakkında, "İsrailoğullarından kâfir olanlar, Davud ve Meryem oğlu İsa diliyle lanetlenmişlerdir. Bunun sebebi, söz dinlememeleri ve sınırı aşmalarıdır." (Mâide, 78) buyurmuştur. Bun yahudilerdir. Onlar kibirlendiler ve İncil'den de İsa'dan da^(as) yüz çevirdiler. Gaflet rüzgarı, bütün insanlar üzerine eser. Allah Teala'nın: "İnsanların hesaba çekilecekleri (gün) yaklaştı. Hal böyle iken onlar, gaflet içinde yüz çevirdiler." (Enbiya, 1) buyurduğu gibi insanlar, taatten ve hizmetten yüz çeviriyorlar. "Nun" harfinden de dört rüzgar çıkar. Bunlar meveddet, vuslat, muhabbet ve rahmet rüzgarlarıdır.

¹⁰³⁴ Meveddet rüzgarı müminlerin kalpleri üzerine eser. Allah Teala bunun için: "İman edip, makbul ve güzel işler yapanları Rahman, sevimli kılacaktır." (Meryem, 96) buyurur. Onlar Allah'ı severler, Allah da onları sever. Bu muhabbeti evliyasının ve sevdiklerinin kalplerine koyar. Vuslat rüzgarı, ariflerin kalplerine eser. Allah Teala bunlar için, "Andolsun ki biz, düşünüp öğüt alsınlar diye sözü (vahyi) birbiri ardınca yetiştirmişizdir." (Kasas, 51) buyurmuştur. "Onlar, 'alâ'yı ve nama'yı düşünür, ihsanımı ve inanamı görür. Muhabbet rüzgarı, tevbe edenlerin ve temizlenenlerin kalplerine eser. Allah Teala onlar hakkında: "Allah tevbe edenleri de sever, temizlenenleri de sever." (Bakara, 222) buyurmuştur. Tevbe eden ile temizlenen arasındaki fark şudur: Temizlenen günahı olmadığı gibi günah da işlememiştir. Yahya b. Zekeriyya gibi. Tevbe eden ise günahından tevbe etmiştir. Tevbe eden temizlenenden daha üstündü. Çünkü Peygamber efendimiz^(sav) tevbe eden idi. Yahya ise tahir idi. Hz. Muhammed, Hz. Yahya'dan daha üstün olduğuna göre bütün tevbe edenler de temizlenenlerden daha üstündür. Rahmet rüzgarı günahkârlar üzerine eser. Allah Teala onlar hakkında buyurmuştur: "DE ki: Ey kendi nefisleri aleyhine haddi aşan kullarım! Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin! Çünkü Allah bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki O, çok bağışlayan, çok esirgeyendir. (Zümer, 53)

13. **وَرِيحُ الرَّحْمَةِ** وَرِيحُ الْقُدْرَةِ إِذَا تَمَّتْ صَارَتْ مَاءً جَامِداً وَإِذَا
 14. هَبَّتْ عَلَى الْجَدْرِ يَصِيرُ الْجَدْمَاءُ **فَكَذَلِكَ** يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِذَا هَبَّتْ رِيحٌ قَدْرَةً
 15. عَلَى نَارِ جَهَنَّمَ تَصِيرُ النَّارُ جَامِداً تَمْرُونَ عَلَيْهَا الْأَنْبِيَاءُ وَالرُّسُلُ

190(a)

1. صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ **وَالْمُطِيعُونَ بِرَحْمَةِ اللَّهِ** فَإِنِ
 2. يَلْعَنُوا بَابِ الْجَنَّةِ يَقُولُونَ أَلَيْسَ قَدْ وَعَدَنَا اللَّهُ وَإِنَّ مِنْكُمْ
 3. إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَى رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا **الْوَرُودُ عَلَى الصِّرَاطِ**
 4. **وَقَالَ اللَّهُ** لَهُمْ وَرَمَعُهَا وَهِيَ جَامِدَةٌ **لِلْخَزِينَةِ** خَزِينَتَانِ وَاحِدٌ
 5. مِنَ السَّمَاءِ وَوَاحِدٌ مِنَ الْأَرْضِ **وَأَمَّا الَّذِي فِي السَّمَاءِ**
 6. فَيَنْهَا أَرْبَعَةُ أَشْيَاءَ **الرَّزْقُ** وَالْأَجَلُ وَالسَّعَادَةُ وَالسَّقَاوَةُ
 7. **وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى** وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ **وَأَمَّا الَّذِي فِي**
 8. **الْأَرْضِ** وَهِيَ الْقَلْبُ فَيَنْهَا ثَمَانِيَةُ أَشْيَاءَ **الْمَعْرِفَةُ** وَالْعَقْلُ وَالْفَهْمُ
 9. وَالْعِلْمُ وَالْقُرْآنُ وَالْإِيمَانُ وَالْإِسْلَامُ وَالْإِحْسَانُ **وَالْإِحْسَانُ**
 10. **فِي خَزِينَةِ النَّفْسِ** **وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى** قُلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ **الْإِحْسَانُ**
 11. **وَالْإِسْلَامُ** فِي الصَّدْرِ **كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى** أَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ
 12. **لِلْإِسْلَامِ** **وَالْإِيمَانُ** فِي الْقَلْبِ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ **الْإِيمَانَ**
 13. **وَالْقُرْآنَ** فِي خَزِينَةِ الصَّدْرِ **كَمَا قَالَ اللَّهُ** بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي
 14. **مُدْرٍ الدِّينِ** وَتَوَالِيهِ الْعِلْمُ فَقَلْبُ الْعَالِمِ **وَصَدْرُ خَزِينَةِ اللَّهِ**

15.

1035

وَنَفْسَهُ مَكِينَةَ اللَّهِ وَلِسَانَهُ تَرْجَمَانَ اللَّهِ وَرُوحَهُ مِنْ رُوحِ اللَّهِ

190(b)

1.

وَالْعَالِمُ خَائِنًا لِلَّهِ وَالْمَوْتَى مُوسِيَهُ وَمُحَدِّثُهُ فَيَا مُوْتَى لَهُ مَجْسُنٌ

2.

مَأْيٍ وَالْفَهْمُ فِي اللَّيْلِ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى إِنَّمَا تَذَكَّرُوا وَلَوْ الْآلِيَاءُ

3.

وَاللَّبِثُ دَاخِلُ الْقَلْبِ وَالْعِلْمُ فِي خَزَائِنَةِ الرُّوحِ لِأَنَّ الرُّوحَ

4.

مِنْ أَمْرِ اللَّهِ وَالْعِلْمُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لَا يَسْتَفْرِغُ فِي شَيْءٍ إِلَّا يُنَوِّرُ اللَّهُ

5.

وَيَجْزُ صَاحِبَهُ إِلَى الْعُلَمِ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَالَّذِينَ أَوْتُوا الْعِلْمَ

6.

دَرَجَاتٍ وَأَعْلَى الدَّرَجَاتِ الْعُلَمَاءُ وَالْعَقْلُ فِي الضَّمِيرِ وَهِيَ

7.

أَلَةُ الْعُبُودِيَّةِ وَهِيَ مَلِكٌ وَالْعِلْمُ وَزِيرٌ وَالْفَهْمُ نَا فَكَلَةُ

8.

وَالْإِخْلَاصُ حَاجِبُهُ وَالْبَيْقِينَ صَاحِبُ جَيْشِهِ وَالنَّدَامَةُ

9.

ظَلَايِعُهُ وَالْفِكْرَةُ دَسْوَلُهُ وَهَذَا حَالُ الْعَقْلِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى

10.

فَاتَّقُونَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ يَا ذَوِي الْعَقْلِ مِنَ النَّاسِ وَالْمَعْرِفَةُ

¹⁰³⁵ Yine Allah'ın hazinesinde iki rüzgar daha vardır. Bunlar, kudret ve rahmet rüzgarlarıdır. Kudret rüzgarı esse su buz olur. Rahmet rüzgarı esse, buz suya döner. İşte bunun gibi kıyamet günü kudret rüzgarı cehennem ateşi üzerine esince, ateş donar. Enbiya, murselin ve onlara tâbi olanlar Allah'ın rahmeti ile onun üzerinden geçerler. Cennetin kapısına vardıklarında "Sizden hiç kimse yoktur ki cehenneme varmasın. Bu Rabbinin katında kesinleşmiş bir hükümdür." (Meryem, 71) derler. Sıratın üzerinden geçişte Allah Teala kudsî hadiste buyurduğu gibi: "Donmuş olduğu halde cehennem ateşinden geçerler." Hazine iki kısımdır. Biri semadan gelir, diğeri arzdan gelir. Semadaki hazinede dört şey vardır: Rızık, ecel, saadet ve şekavet. Allah Teala, "Her şeyin hazineleri yalnız bizim yanımızdadır. Biz onu ancak belli bir ölçüyle indiririz." (Hicr, 21) demiştir. Arzdaki hazine ise "kalp"tir. Kalpte sekiz şey vardır. Bunlar: marifet, akıl, fehm, ilim, Kuran, iman, İslam ve İhsan. İhsan nefsin hazinesindedir. Allah Teala."İyiliğin karşılığı iyilikten başka bir şey midir?(Rahman, 60) buyurdu. İslam göğüstedir. Allah Teala, "Allah kimin gönlünü İslam'a açmışsa o,Rabbinden bir nur üzerine değil midir? Allah'ı anmak hususunda kalpleri katılmış olanlara yazıklar olsun! İşte bunlar apaçık bir sapıklık içindedirler." (Zümer, 22) buyurdu. İman kalptedir. Allah Teala, "İşte onların kalbine Allah, iman yazmış." (Mücâdele, 22) buyurdu. Kuran göğsün hazinesindedir. Allah Teala; "Hayır o (Kuran), kendilerine ilim verilenlerin sinelerinde (yer eden) apaçık ayetlerdir." (Ankebut, 49) buyurdu. Bu âlimin kalbidir. Onun göğsü, Allah'ın hazinesidir. Nefsi, Allah'ın şehridir. Lisanı, Allah'ın tercümanıdır. Ruhu, Allah'ın ruhudur.

- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.

فِي السِّرِّ وَقَدِمَ وَقَالَ الْقُلُوبُ ثَلَاثَةٌ قَلْبُ خَرَابٍ لَيْسَ
 فِيهِ شَيْءٌ كَبِيْرُ الْفُقَرَاءِ لَا يَطْعَمُ فِيهِ اللَّصُّ وَقَلْبُ فِيهِ خَيْرٌ
 كَثِيْرُ كَبِيْرُ الْأَغْنِيَاءِ يَطْعَمُ فِيهِ اللَّصُّ وَصَاحِبُهُ لَا يَتَعَلَّقُ عَنْهُ
 وَالْقَلْبُ الثَّلَاثُ كَخَزَانَةِ أَمِيْرِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَالتَّلَاطِيْنِ الْكَبِيْرِ
 فِيهَا جَوَاهِرٌ كَثِيْرَةٌ قَدْ انْقَطَعَ طَرِجُ النَّصْرِ عَنْهَا لِأَنَّهَا

191(a)

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.

حَصِيْنٌ وَلَهُ خَزَانٌ كَثِيْرٌ وَعَذَابُ الْأَمِيْرِ الِيْمِ فَالْأَوَّلُ
 قَلْبُ الْكَافِرِ وَالْمُنَافِقِ قُلُوبُهُمْ خَاوِيَةٌ عَنِ الْمَعْرِفَةِ وَالثَّلَاثُ
 قُلُوبٌ عَمَّا لَ اللهُ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ وَالثَّلَاثُ قُلُوبُ الْأَوْلِيَاءِ
 وَالْمَحْتَبَاءِ فِي حَفِظِ اللهِ قَدْ انْقَطَعَ طَمَعُ الْعَدُوِّ وَالْإِسْتِعْمَالُ
 يَوْمَ سَأَلَهُمْ كَمَا قَالَ اللهُ تَعَالَى إِنَّ عِبَادِي لَكُنْزُوكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ
 وَكُلُّ قَلْبٍ فِيهِ أَرْبَعَةٌ أَشْيَاءٌ فَذَلِكَ قَلْبٌ مُنَوَّرٌ حَلَاوَةٌ الطَّعْمِ
 مَعَ مَعْرِفَةِ الْمِنَّةِ وَأَمِنْ الْمُؤْمِنَةِ مَعَ فِرَاحِ الْعِبَادَةِ وَتَرْكِ
 الذَّنْبِ مَعَ صِدْقِ التَّوْبَةِ وَالرِّيَاضِ الْإِحْتِمَالِ الْأَدَى مَعَ رُؤْيَةِ الْجَنَاءِ
 وَيُهَيِّجُ الضَّحْكَ مِنْ خَمْسَةِ أَشْيَاءٍ طَوْلِ الْأَمَلِ وَغَفْلَتِ

¹⁰³⁶ Âlim Allah'ın hazinedarıdır. Mevla onun munisi ve söylettirenidir. Müjdeler o âlime ki ne güzel bir müracaat yeridir. Fehm, lübb'dedir. Allah Teala; "(Fakat bunu) ancak akıl sahipleri anlar." (Ra'd, 19) uymuştur. Lübb kalbin içindedir. İlim ruhun hazinesi içindedir. Çünkü ruh Allah'ın emrindedir. İlim de Allah katındandır ve ancak Allah'ın nuru ile bir şeyde karar kılar. Sahibini Âlim'e götürür. Allah Teala, "Allah sizden inananları ve kendilerine ilim verilenleri derecelerle yükseltsin." (Mücâdele, 11) buyurmuştur. Derecelerin en yükseği İliyyûn'dur. Akıl zamirdedir ve o ubdiyyet aletidir. Akıl meliktir, ilim veziridir, fehm nâkilidir, ihlas hâcibidir. Yakîn komutanıdır. Nedamet keşfedicisidir. Fikret elçisidir. İşte bu aklın halidir. Allah Teala: "Ey akıl sahipleri! Benden (emirlerime muhalefetten) sakının." (Bakara, 197) demiştir. Marifet daha önce geçtiği gibi sırdadır. Kalp üç türüdür. Birincisi, harap olmuş kalp ki fukaranın evi gibidir. Orada hiçbir şey bulunmadığı için hırsızlar da oraya girmez. İkincisi, büyük hayrın olduğu kalp ki zengin evine benzer. Hırsızlar bu eve çok dadanırlar. Onun için bu evin sahibi tedbirdir.

10. الْقَلْبِ وَكَثْرَةَ الْأَكْلِ وَنِسْيَانَ الذَّقِيبِ وَنِسْيَانَ الْوَقْفِ
 11. بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ فَيَكْسِرُ ذَلِكَ بِخَمْسَةِ أَشْيَاءَ بِقَصْرِ الْأَمَلِ
 12. وَالْإِنْتِبَاهُ مِنْ نَوْمَةِ الْعَافِلِينَ وَقِلَّةِ الْأَكْلِ وَذِكْرُ
 13. الذَّقِيبِ الْمَاضِيَةِ وَذِكْرُ الْوَقْفِ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَالْقَلْبِ
 14. سَمِعَتْ بِخَمْسَةِ أَشْيَاءَ كَلَامِ الْفُضُولِ وَكَلَامِ الْفُحْشِ وَ
 15. مَجَالَسَةِ الْجَهْلِ وَمَجَالَسَةِ الْمَوْتِ وَهَمِّ الْأَفْنِيَاءِ وَكَلَامِ الضَّحَاكِ

191(b)

1. وَيَعْمَى الْقَلْبُ مِنْ أَرْبَعَةِ أَشْيَاءَ مِنَ التَّفَاقُفِ لِأَرَبِيِّ الطَّرِيقِ
 2. وَمِنَ الْبِدْعَةِ لِأَرَبِيِّ طَرِيقِ الْجَمَاعَةِ وَمِنَ الْبُخْلِ لِأَرَبِيِّ طَرِيقِ
 3. التَّخَاوَةِ وَمِنْ حُبِّ الْمَالِ لِأَرَبِيِّ طَرِيقِ الْحِسَابِ وَافْتِ
 4. الْقَلْبِ مِنْ أَرْبَعَةِ أَشْيَاءَ **مُحِبَّةِ الْفِتْنَةِ** وَكَلَامِ الْفُحْشِ
 5. وَالْوَيَا وَنِسْيَانَ الْمَوْتِ وَنُورِ الْقَلْبِ مِنْ أَرْبَعَةِ أَشْيَاءَ
 6. أَنْ تَنْظُرَ بِالْعَبِيرَةِ وَإِسْتِمَاعِ الْحِكْمَةِ وَقِلَّةِ الْأَكْلِ
 7. وَمَجَالَسَةِ الزُّهَّارِ وَيُطَهِّرُ الْقَلْبُ بِسَبْعَةِ أَشْيَاءَ

¹⁰³⁷ Üçüncü kalp, müminlerin emirinin hazinedarının veya büyük padişahların evidir. Burada birçok cevher ve hazine vardır. Hırsızlar bu eve hiç ilgi göstermezler, çünkü buranın sağlam bir kalesi, birçok muhafızları ve emirin de şiddetli cezası vardır. Birincisi, kâfir ve münafıkların kalpleridir. Bunların içi marifetten yana boştur. İkincisi müminlerden Allah için çok çalışanların kalpleridir. Üçüncüsü, evliyanın ve ehibbanın kalpleridir ki onlar Allah'ın koruması altındadırlar. Düşmanların oraya girmeye ve vesvese vermeye ümitleri yoktur. Allah Teala bunlar hakkında; "Şüphesiz kullarım üzerinde senin bir hakimiyetin yoktur. Ancak azgınlardan sana uyanlar müstesna." (Hicr, 42) demiştir. Hangi kalpte şu dört şey varsa o kalp nurlanmıştır: Minnetin marifeti ile beraber taatin tatlılığı, İbadete meşguliyet ile beraber rızık endişesi olmaması, tevbede sadakat ile beraber günahı kesin terk, mükafat görmekle beraber ezaya tahammül. Çok gülmenin sebebi beş şeydir: tül-i emel, kalp gaffeti, çok yemek, günahları unutmak ve Allah'ın huzurunda olduğunu unutmak. Bunlara karşılık şu beş şeyi azaltmalıdır: Emeli kısaltmalı, gaffet uykusundan uyanmalı, az yemeli, geçmişteki günahlarını hatırlamalı ve Allah'ın huzurunda olduğunu hatırlamalıdır. Kalbin ölümü şu beş şey ile olur: boş laf, kötü ve edepsiz söz, cahillerle beraber olmak, ölümlerle yani zenginlerle oturmak ve çok gülmek.

8. الْأَخْلَاصُ وَالتَّوَكُّلُ وَالرِّضَا وَالنَّظْرُ إِلَى مَا بَيْنَ يَدَيْهِ
9. وَذِكْرُ الْمَوْتِ وَخَوْفُ النَّارِ وَحُبُّ الْفَقْرِ وَفِيئَةُ
10. الْقَلْبِ مِنْ أَرْبَعَةِ أَشْيَاءَ بِكَثْرَةِ الْأَوْلَادِ وَالْمَرَاةِ السُّوءِ
11. وَجَمْعِ الْمَالِ وَحُبِّ الدُّنْيَا وَتَسَاوُقِ الْقَلْبِ مِنْ أَرْبَعَةِ
12. أَشْيَاءَ مِنْ الْمَرَّاحِ وَحُبِّ الرِّيَاسَةِ وَكَثْرَةِ الْأَكْلِ
13. وَحُبِّ مَجْدِ النَّاسِ ¹⁰³⁸ وَعُمْرَانُ الْقَلْبِ عَشْرَةُ أَشْيَاءَ
14. ذِكْرُ الْمَوْتِ وَالحِسَابِ وَالفِرَائِدِ مِنَ النَّسَاءِ وَمَجَالَسَةُ
15. الصَّالِحِينَ وَقِرَاءَةُ الْقُرْآنِ وَالْقَنُوعُ وَكَثْرَةُ ذِكْرِ اللَّهِ

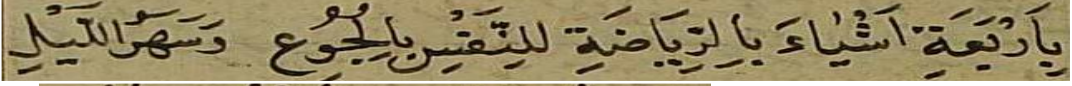
192(a)

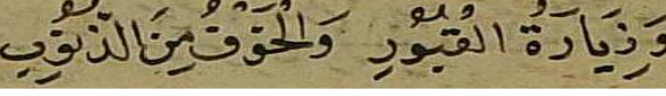
1. وَذِكْرُ الْوَحْشَةِ وَذِكْرُ ظِلَّةِ الْقَبْرِ وَضَيْقِهِ ¹⁰³⁹ وَيُسْتَفِيدُ الْقَلْبُ
2. بِعَشْرَةِ أَشْيَاءَ ذِكْرُ الْمَوْتِ وَذِكْرُ النَّارِ وَذِكْرُ الْجَنَّةِ
3. وَذِكْرُ مِنَّةِ اللَّهِ وَصَلَاةُ اللَّيْلِ وَقِرَاءَةُ الْقُرْآنِ
4. وَكَثْرَةُ الْإِخْتِلَاطِ إِلَى الْعُلَمَاءِ وَالتَّصَرُّعُ فِي الْوَحْدَةِ
5. وَالتَّمَقُّقُ لِلْمَوْتِ وَالعَاشِرُ خَوْفُ الدَّائِمِ وَيُدْرِكُ هَذِهِ الْأَشْيَاءَ

¹⁰³⁸ Kalbi korumak için Şu dört Şeyden kaçınmalıdır: hak yolu görmeyen nifaktan, cemaat yolunu görmeyen bidatten, sehavet yolunu görmeyen cimrilikten, hesap yolunu görmeyen mal sevgisinden. Kalbin afeti dört Şeydedir: fasıklarla sohbet, edesiz lakırdı, riya ve ölümü unutmak. Kalbin nuru Şu dört Şeydedir: ibret ile bakmak, hikmetli sözleri dinlemek, az yemek, zahidlerle beraber olmak. Kalbin temizliği Şu yedi Şeyle olur: ihlas, tevekkül, rıza, önüne bakmak, ölümü hatırlamak, cehennemden korkmak, fakirliği sevmek. Kalbin fitnesi Şu dört Şeydedir: Çok ocuk, kötü kadın, mal biriktirmek, dünya sevgisi. Kalbin kasaveti de Şu dört Őeydendir: kendini beğenmek, makam sevgisi, çok yemek, insanların medhetmesini sevmek.

¹⁰³⁹ Kalbin umranı Şu on Şey iledir: lm hatırlamak, hesabı hatırlamak, namahremden kaçmak, salihlerle beraber olmak, Kuran okumak, kanaat, Allah'ı çok zikretmek, yalnızlığı hatırlamak, kabrin karanlığını düşünmek, kabrin sıkmasını düşünmek.

6.

7. ¹⁰⁴⁰

Şeyh eydür

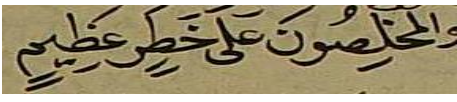
ḳaddesallāhu,

8. gönlün neyile münevver olur, neyile a' mā olur, neyle tāhir olur,
  9. neyile fitnelenür, neyle ḳasāvet olur neyle mağmür olur,
  10. neyle müstaḳīm olur, neyle afetī olur? nedür? Neyle pāk olur,
  11. neyle zūlmet. Bu cümle' i bildün. Gönlün ölmesi şöyle olur kim
  12. ademün cismi ölicez nice deprenmez ise hareketden ḳalursa
  13. göñül daḫı evāmire eyle. Ölü 'alāmeti dört nesnedür. Ulu günāhlar
  14. hīç göñline ḫavf gelmeye, 'Amel ḳıla. Ḳabūl ola mı olmaya mı diyü
- gam
15. yeḫmeye. Ümīzi olmaya. Allāhuḫ maşnū'ātına 'ibret nazārın ḳılmaya.

192(b)

1. Halk birle mu'āmele ḳıla. Ödemeye. Ödemeye i'tikādı olmaya.
2. Bunun gibi ḳişinün göñli ḳabırdağı meyyit gibi ölmüş ola. Allāhü te'ālā
3. cümlemizi muḫlişlerden ḳılıvère inşā'allāhu te'ālā. ḳāle'n-nebiyyü

şallallāhü

4. 'aleyhi vesellem ¹⁰⁴¹

Şeyh eydür

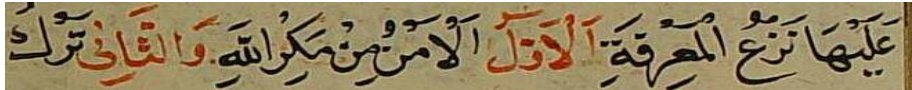
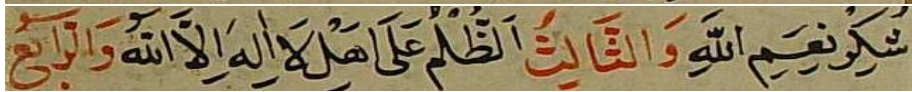
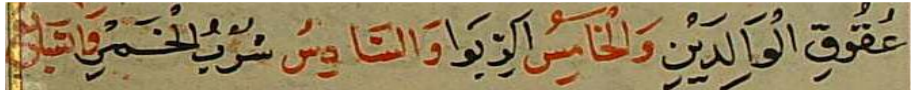
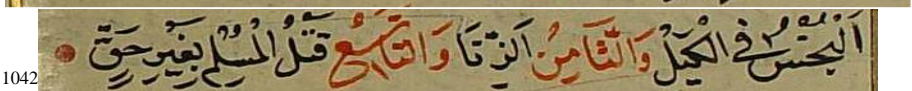
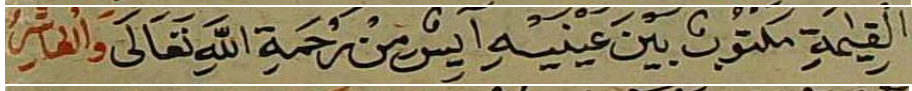

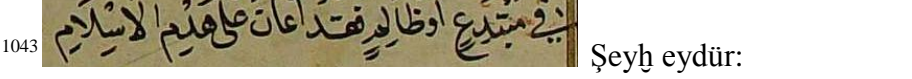
bu maḳāma

5. eşişenün ḫavfı ziyāde gerekdür. Zīrā kim istidrāc olur.
6. Meger ölür dedi. ya'ḳūbu küşānī eydür

¹⁰⁴⁰ Kalbin istikameti şu on şey ile: ölümü düşünmek, cehennemi düşünmek, cenneti düşünmek, Allah'ın minnetini düşünmek, gece namazı, kuran okumak, âlimlerle sıklıkla bir araya gelmek, yalnızlıkta tazarrû etmek, ölümü düşünmek ve daimi havf. Bunlar ancak şu dört şey ile idrak edilir: nefsi açlık ile riyazette tutmakla, geceleri ibadette uyanık kalmakla, kabirleri ziyaret etmekle ve günahlara girmekten korkmakla.

¹⁰⁴¹ Nebi^(sav): "İhlâşlılar büyük bir tehlike ile karşı karşıyadırlar." (Beyhakî, Şuabü'l-İmân, V, 345.)

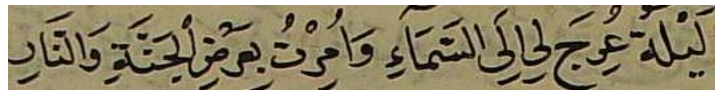
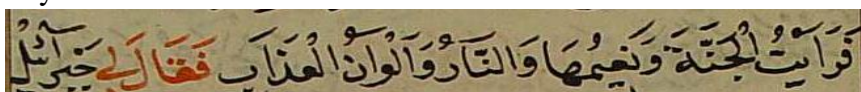
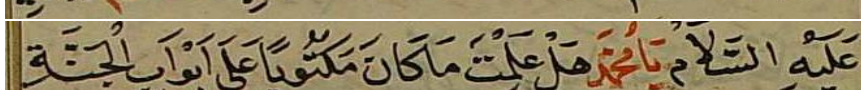
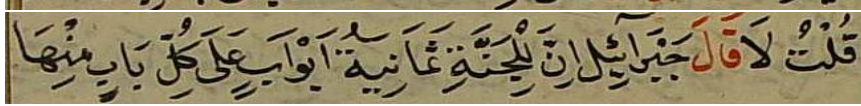
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.

Şeyh eydür:

15. Hâzret-i Resûlden rivâyetdür şallallâhü 'aleyhi vesellem. Nice nesnelerde

193(a)

1. hilelikler vardır 'uğbayıçun. 'Amellerde dahı hilelikler vardır.

2. Buyurur kim:
3.
4.
5.

¹⁰⁴² On günah vardır ki marifeti yok etmesinden korkulmalıdır. Birincisi, Allah'ın imtihanından emin olmak, ikincisi, Allah'ın nimetine şükretmeyi terk etmek, üçüncüsü, tevhid ehline zulmetmek, dördüncüsü, ana-babaya eziyet etmek, beşincisi, faiz yemek, altıncısı, içki içmek, yedincisi, eksik tartmak, sekizincisi, zina yapmak, dokuzuncusu, haksız yere adam öldürmektir.

¹⁰⁴³ Nebi^(sav) "Kim bir Müslüman'ın öldürülmesine bir kelime ile yardım ederse kıyamet günü alında Allah'ın rahmetinden mahrum olacağı yazılı olarak gelir." buyurmuştur. (İbn Mâce, Diyât,2) Onuncusu bidattir. Bu en büyük günahdır. Nebi^(sav): "Kim bir bidatçıye veya bir zalime tebessüm ederse İslam'ı yıkmaya yardım etmiş olur." demiştir.

6. أربع كلمات مكتوبات كل كلمة منها خير من الدنيا لمن
7. عرفها واستعملها قلت يا جبرائيل ارجع معي فوجع جبرائيل
8. حتى صرنا الى باب الاول فاذا هو مكتوب فقرأها جبرائيل دم
9. لا اله الا الله محمد رسول الله لكل شيء حيلة وحيلة طيب العيش
10. في الدنيا أربع خصال اقتناع وترك الحقد وترك الحسد
11. ومجالسة اهل الخير ثم صرنا الى باب الثاني فاذا هو مكتوب
12. لا اله الا الله محمد رسول الله لكل شيء حيلة وحيلة السرور
13. في الدنيا والاخرة أربع خصال سبوح رأس اليتيم والتعطف
14. على الارامل والسعي في الفقراء والتعهد للساكين ثم صرنا
15. الى باب الثالث فاذا هو مكتوب لا اله الا الله محمد رسول الله

193(b)

1. لكل شيء حيلة وحيلة صحة البدن في الدنيا أربع خصال
2. قلة الكلام وقلة الطعام وقلة المشي بالاقدام
3. والاجتناب عن المحارم ثم صرنا الى باب الرابع فاذا هو مكتوب
4. لا اله الا الله محمد رسول الله لكل شيء حيلة وحيلة النجاة

¹⁰⁴⁴ "Bir gece semaya çıkarıldım. Orada bana cennet ve cehennem arz olundu. Cenneti ve nimetlerini gördüm. Cehennemi ve azabın çeşitlerini gördüm. Cebrail^(as) bana: 'Ya Muhammed! Cennetin kapısı üzerinde ne yazılı bildin mi?' diye sordu. Ben: 'Hayır.' dedim. Cebrail: 'Cennetin sekiz kapısı vardır. Her bir kapının üzerinde dört kelime yazılıdır. Onun her bir kelimesi bilen ve istifade eden için, dünyadan daha hayırlıdır.' Ben: 'Ya Cebrail! Beni oraya götür.' dedim. Cebrail beni götürdü. Birinci kapının önüne gelince baktım Muhammedün Resulullah. Her şeyin bir çaresi vardır. Dünyada güzel yaşamının çaresi şu dört özelliğe sahip olmaktır: kanaatkâr olmak, kin tutmayı terk etmek, haset etmeyi terk etmek, hayır ehli ile birlikte olmak. Sonra ikinci kapının önüne gittik, bir de baktım ki orada da şunlar yazılı idi: La ilahe illallah Muhammedün Resulullah. Her şeyin bir çaresi vardır. Dünyada da ahirette de sürûrun çaresi dört haslettir: yetimin başını okşamak, dullara yardım etmek, fakirlere yardım için çalışmak, miskinlere yardımda bulunmaktır.

5. فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ أَرْبَعُ خَصَائِلَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
6. فَأَلْيَكُرِّمَ وَالِدَيْهِ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
7. فَأَلْيَكُرِّمَ ضَيْفَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
8. فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ **ثُمَّ صَرْنَا إِلَى بَابِ الْخَامِسِ طَرِيقًا هُوَ**
9. **مَكْتُوبٌ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ** مَنْ أَرَادَ أَنْ لَا يُظْلَمَ
10. فَلَا يُظْلَمَ وَمَنْ أَرَادَ أَنْ لَا يُسْتَمَّ فَلَا يُسْتَمَّ وَمَنْ أَرَادَ
11. أَنْ لَا يُذَلَّ فَلَا يُذَلَّ وَمَنْ أَرَادَ السَّلَامَةَ فِي الدَّارَيْنِ فَلْيَقْتَصِمْ
12. **بِقَوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ** **ثُمَّ صَرْنَا إِلَى بَابِ السَّادِسِ** 1045
13. فَإِذَا هُوَ مَكْتُوبٌ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ مَنْ أَرَادَ جَلِيلَ
14. النَّزْعِ فَلْيَطْلُبْ طَيْبَ الْكَلَامِ **وَمَنْ أَرَادَ أَنْ يُنَوَّرَ عَلَيْهِ لُحْدَى**
15. **فَلْيُنَوِّرِ الْمَسَاجِدَ وَمَنْ أَرَادَ أَنْ يَبْقَى تَحْتَ التُّرَابِ طَوِيلًا**

194(a)

1. فَالْيَحْفَظِ الْقُرْآنَ **وَمَنْ أَرَادَ أَنْ لَا يَأْكُلَ الدُّودَ وَلَا يَسْكُلَ**
2. **بِحَسَنٍ فَلْيَسْتَرْبِطْ الْمَسَاجِدَ ثُمَّ صَرْنَا إِلَى بَابِ السَّابِعِ**

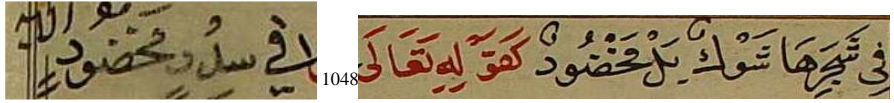
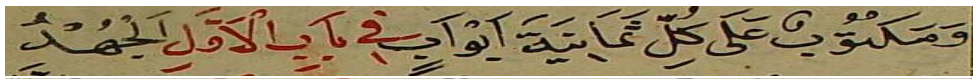

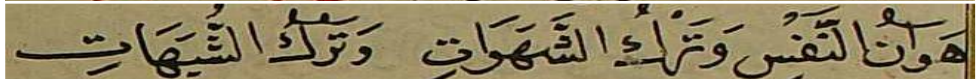
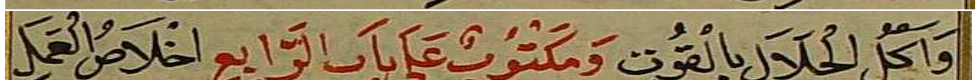

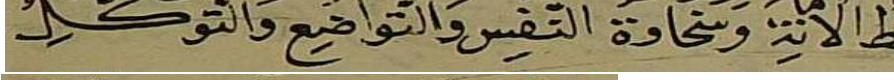
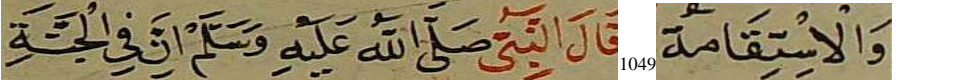

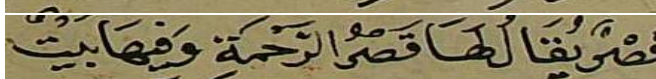
¹⁰⁴⁵ Sonra üçüncü kapıya gittik. Baktım orada da şunlar yazılmıştı: La ilahe illallah Muhammedün Resulullah. Her şeyin bir çaresi vardır. Dünyada sıhhatli olmanın çaresi dört haslettir: az konuşmak, az yemek, az yürümek, haramlardan sakınmak. Sonra dördüncü kapıya gittik. Orada da şunlar yazılmıştı: La ilahe illallah Muhammedün Resulullah. Her şeyin bir çaresi vardır. Dünyada ve ahirette kurtuluşun çaresi dört haslettir. Allah'a ve ahiret gününe iman eden ana babasına ikramda bulunsun. Allah'a ve ahiret gününe iman eden misafire ikramda bulunsun. Allah'a ve ahiret gününe iman eden ya hayır söylesin ya da sükût etsin. Sonra beşinci kapıya gittik. Orada da bunlar yazılmıştı: La ilahe illallah Muhammedün Resulullah. Kim zulüm görmek istemezse zulmetmesin. Kim uğursuzluk istemezse uğursuzlukla suçlamasın. Kim ki zelil olmak istemezse, zelil etmesin. Kim her iki âlemde selamette olmak dilerse, La ilahe illallah Muhammedün Resulullah sözüne sarılsın.

3. فَإِذَا هُوَ مَكْتُوبٌ لِإِلَهِ الْإِلَهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ لِكُلِّ شَيْءٍ
4. حِيلَةٌ وَحِيلَةٌ بَيَّاضِ الْقَلْبِ أَرْبَعُ خِصَالٍ عِيَادَةُ الْمَرِيضِ
5. وَبِرَّ الْأَكْفَانِ لِلْمَوْتَى وَالصَّلَاةُ عَلَى الْجَنَائِزِ وَدَفْعُ الزُّكُوفِ
6. وَفِيهِ رِوَايَةٌ دَفَعُ الْقُرْصِ ثُمَّ صَرَفْنَا إِلَى بَابِ الثَّامِنِ فَإِذَا
7. هُوَ مَكْتُوبٌ لِإِلَهِ الْإِلَهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ مِنْ أَرَادَ الدُّخُولَ
8. فِي هَذِهِ الدَّارِ فَلْيَتَمَسَّكَ بِأَرْبَعِ خِصَالٍ الصَّدَقُ وَالسَّخَا
9. وَحَسَنُ الْخُلُقِ وَكَفُّ الْأَذَى عَنِ عِبَادِ اللَّهِ ¹⁰⁴⁶ وَفِي رِوَايَاتٍ
10. سُلَيْمَانَ رَحِمَهُ اللَّهُ أَنَّ لِلْجَنَّةِ ثَمَانِيَةَ أَبْوَابٍ . بَابٌ
11. لِلنَّبِيِّينَ وَبَابٌ لِلصَّادِقِينَ وَبَابٌ لِلشُّهَدَاءِ وَبَابٌ
12. لِلصَّائِمِينَ وَبَابٌ لِلصَّالِحِينَ وَبَابٌ لِلْمُتَّصِلِينَ وَبَابٌ
13. لِلصَّابِرِينَ وَبَابٌ لِسَائِرِ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ بَابٍ إِلَى بَابٍ مَسِيرَةٌ
14. أَلْفَ سَنَةٍ كُلِّ مِصْرَاعٍ مَسِيرَةٌ ثَمَسْمَائِيَّةٌ عَامٌ وَهِيَ جَنَّاتٌ
15. فِيهَا أَنْهَارٌ شَارِعَاتٌ وَهِيَ سَائِبِيَّةٌ لَيْسَ فِيهَا طِينٌ وَلَا ¹⁰⁴⁷

¹⁰⁴⁶ Sonra altıncı kapıya gittik. Orada da bu yazı vardı: La ilahe illallah Muhammedün Resulullah. Kim tabipten kurtulmak isterse, Kuran istesin. Kim kabrini nurlandırmak isterse, mescidleri nurlandırın. Kim toprak altında kısa müddet kalmak isterse, Kuran'ı ezberlesin. Kim cesedini kurdun yemesini veya musallat olmasını istemezse mescitleri döşesin. Sonra yedinci kapıya gittik burada da şu yazıyı gördük: La ilahe illallah Muhammedün Resulullah. Her şeyin bir çaresi vardır. Kalbi aklandırmanın çaresi ise dört şeydir: hastayı ziyaret, ölüyü kefenlemek, cenaze namazı kılmak, zekât vermek. Başka rivayete göre borç vermektir. Sonra sekizinci kapıya gittik. Bu yazı ile karşılaştık: La ilahe illallah Muhammedün Resulullah. Kim bu cennete girmek isterse şu dört haslete yapışsın: sıdk, seha, güzel ahlak, Allah'ın kullarına eziyetten sakınmak.

¹⁰⁴⁷ Mukatil b. Süleyman^(rh) dedi ki: Cennetin sekiz kapısı vardır: nebiler kapısı, sıdıklar kapısı, şehitler kapısı, oruçlular kapısı, namazlılar kapısı, sadaka verenler kapısı, sabredenler kapısı, diğer müminler kapısı. Bir kapıdan diğer kapıya bin senelik mesafe vardır. Kapının kanatları arasındaki mesafe beş yüz senedir. O cennetlerde akan nehirler vardır. Bostanlar vardır ki orada çamur bulunmaz. Ağaçların da diken yoktur, pürüzsüzdür.

1. 1048
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11. 1049
12.
13.
14. 1050

Bismillahi'r-

rahmani'r-rahīm.

¹⁰⁴⁸ Allah Teala'nın buyurduğu gibi: "Dalbastı kirazlar, dolgun salkımlı muzlar, yayılmış gölgeler... Şırıl şırıl akan sular... Tükenmeyen, eksilmeyen, hiçbir surette esirgenmeyen birçok meyveler içindedirler." (Vakıa, 26-33)

¹⁰⁴⁹ Sekiz kapının her birinin üzerinde şunlar yazılıdır: Birinci kapıda; cehd, açlık, aza kanaat. İkinci kapıda; ahiret tarafından gam ve hüznü vardır. Üçüncü kapıda nefsi alçaltmak, şehveti terk, şüphelileri terk, helal ve az yemek yazılıdır. Dördüncü kapıda; ihlaslı amel ve dili muhafaza yazılıdır. Beşinci kapıda; taatte sabır yazılıdır. Altıncı kapıda; ibadetlerde Rabb'e münacaat yazılıdır. Yedinci kapıda; zillete katlanmak ve lüzumsuz işleri terk yazılıdır. Sekizinci kapıda; emaneti muhafaza, cömertlik tevazu, tevekkül, istikamet yazılıdır.

15. Mīminden şu ırmağı çıkar. Hāsından süd ırmağı çıkar.

195(a)

1. Raḥman mīminden ḥamur ırmağı çıkar. Raḥīm mīminden ‘asel ırmağı

2. çıkar. **قَالَ الْأَنْهَارُ الْأَرْبَعَةُ لَقَوْلِهِ تَعَالَى فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ**

3. عَيْرِ سِينٍ وَأَنْهَارٌ مِنْ كَيْنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ وَأَنْهَارٌ مِنْ خِيمٍ

4. لَذِيذٍ لِلشَّارِبِينَ وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى فَوَصَفُ الْمَاءِ

5. بِأَنَّهُ طَيِّبٌ الزَّائِحَةُ وَلَا يُقْبَلُ الْوَسَخُ كِمَاءِ الدُّنْيَا وَوَصَفُ

6. اللَّيْنِ بِأَنَّهُ غَيْرُ مُتَغَيِّرٍ لِخُمُوضَةِ كِمَاءِ الدُّنْيَا وَوَصَفُ الْحَمْرِ

7. أَحْلَى مِنَ الشَّكْرِ لِلشَّارِبِينَ وَوَصَفُ الْعَسَلِ مُصَفًّى مِنَ الشَّمْعِ

8. **لِيَتَشَبَّ هَذِهِ الْأَنْهَارُ مِنْ جَنَّةِ الْفِرْدَوْسِ مِنْ غَيْرِ وَاحِدٍ**

9. **وَمِثَالُهُ فِي الدُّنْيَا أَنَّهُ فِي رُؤُسِنَا عَيْنَا مِنْ مَاءٍ يَجْرِي بِأَرْبَعَةِ**

10. **أَقْسَامٍ قَالِي الْعَيْنَيْنِ مَاءٌ مَالِحٌ وَآلِي الْأُذُنَيْنِ مَرٌّ وَآلِي الْأَنْفِ**

11. **حَامِضٌ وَآلِي الْفَخْرِ حُلُوهٌ** ¹⁰⁵¹ **وَقِيلَ الْأَنْهَارُ أَرْبَعَةٌ دَلِيلٌ**

12. **عَلَى الْخَلْقَاءِ الْأَرْبَعَةِ شَبَّهَ أَبُو بَكْرٍ بِالْمَاءِ وَعَمَرَ بِاللَّيْنِ**

13. **وَعُمَانَ بِالْخَسْرِ وَعَلَى بِالْعَسَلِ لِأَنَّ الْمَاءَ أَصْلُ كُلِّ شَيْءٍ كَقَوْلِهِ تَعَالَى**

14. **وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ كَذَلِكَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ أَصْلُ الدِّينِ**

¹⁰⁵⁰ Nebi^(sav) dedi ki: "Cennette bir dağ vardır. Ona Sevinç dağı derler. Orada bir şehir vardır, ona Selamet şehri derler. Orada bir saray vardır, ona Rahmet kasrı derler. Orada bir ev vardır, ona Helal evi derler.

¹⁰⁵¹ Nehirlerin dört ağzı vardır. Allah Teala'nın buyurduğu gibi: orada kirlenmeyen su ırmakları, tadı değişmeyen süt ırmakları, içerken lezzet veren şarap ırmakları ve süzme bal ırmakları vardır." (Muhammed, 15) Bu suyun kokusu güzeldir, dünya suları gibi kirlenmezler. Bu süt dünyanın sütleri gibi ekşiyip bozulmaz. Şarabı içenler için şekerden daha tatlıdır. Balın özelliği ise bal mumundan saflaşmış olmasıdır. Firdevs cennetinden çıkan bu nehirler birden fazla kollara ayrılırlar. Onun dünyadaki benzeri başımızda dört yerden akan su gözlerine benzer. İki göze tuzlu su akar, kulaklara acı su akar, burna katı su akar, ağza tatlı su akar.

15.

وَقِسْمَةٌ عَمْرٍ بِالْبَيْنِ لِأَنَّ الطِّقْلَ بِهِ يَتَّقَوْنَ حَتَّى يَكْبُرَ وَيُصْلِحَ

195(b)

1.

لِسَائِرِ الْأَعْدِيَّةِ فَالْإِسْلَامُ يُقَوِّي عِمْرَ وَظَهَرَ بِهِ كَقُوَّةِ الْقِيَامِ

2.

بِالْبَيْنِ وَهَيْتُهُ عُمَانُ بِالْجَمْرِ لِأَنَّ مِنْ يَشْرِيهَا صَانِحِيًّا

3.

كَذَلِكَ لَمَّا وَقَعَ فِي قَلْبِهِ حُبُّ الْإِسْلَامِ صَارَ سَخِيًّا كَرِيحًا

4.

بِالْعَطِيَّةِ أَعْطَى مَالَهُ سِرًّا وَجَهْرًا هَيْتُهُ عَلِيٌّ بِالْعَسَلِ

5.

لِأَنَّ أَصْلَ الْحَاوِي فِي الْعَسَلِ كَذَلِكَ الْعُلَمَاءُ كُلُّهُمْ مِنْ عَلِيٍّ كَقَوْلِ النَّبِيِّ

6.

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَعَلَى بَابِهَا فَلَا يَكُونُ

7.

1052 شَيْءٌ أَحَلَّ مِنَ الْعِلْمِ

Şeyh eydür Peyğamber Һazret-i

şallallāhu ‘aleyhi

8. vesellem mi‘rāc geçesi Һazretine cennet ‘arz olduğı vaktin

9. cennette dört ırmağ gördü. Cebrā’ yile su‘āl kıldı. Һaber verdi.

10. Nehrü'l-Ālāi’ tevbe hāsından çıkar. Nehrü'n-na‘māi’ meveddet hāsından

11. çıkar. Nehrü'l-Muheyminiyye maħabbet hāsından çıkar. Nehrü'r-Rubūbiyyeti

12. ‘ışk ‘ayınından çıkar. Veķile bu dört ırmağ ademīnūñ başına

13. beñzer. Sırrında Nehrü'l-Ālāi şuya beñzer. Nehrü'n-na‘māi’ süde beñzer.

¹⁰⁵² Denildi ki bu dört nehir dört halifeye delildir. Ebu Bekir su misalidir. Ömer süt misalidir. Osman şarap ve Ali bal misalidir. Su her şeyin aslıdır. Allah Teala, "Her canlı şeyi sudan yarattığımızı görüp düşünmediler mi?" (Enbiya, 30) buyurmuştur. Bunun gibi Ebu Bekir Siddık dinin aslıdır. Ömer süte benzetildi. Çünkü yavru süt ile gelişir ve büyür. Daha sonra diğer gıdalarla sağlaşıır. Çocuğun süt ile kuvvetlenmesi gibi İslam dini de Ömer ile gelişip kuvvetlendi ve yayıldı. Osman şaraba benzetildi. Çünkü kim şarap içse cömert olur. Bunun gibi onun kalbinde İslam'ın sevgisi yerleşti, sahi oldu. Vermekten asla çekinmedi. Malını gizliden ve açıktan verirdi. Ali bala benzetildi. Çünkü tadın aslı baldadır. Bunun gibi ilimlerin hepsi Ali'dedir. Nebi^(sav): "Ben ilmin şehriyim, Ali kapısıdır." (Hâkîm, el-Müstedrek, III, 137) demiştir. İlimden daha tatlı bir şey yoktur.

14. Nehrül-Müheyminiyye hamra beñzer. Nehrül-rubübiyyeti ‘asele beñzer. *vekad merre*

15. *beyānuhu* Eger bu dört ırmağ şuyından içmek dilersenñ yollarını

196(a)

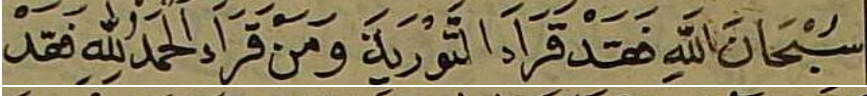
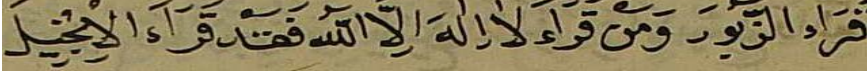
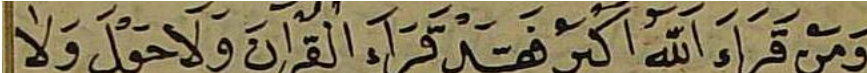
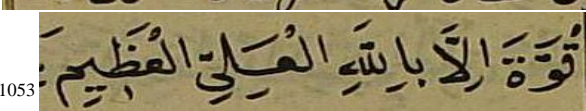
1. arklarını hār u hāşākdan dört yāri sevmegile ‘amel-i şālih
2. üzerine olmağıla arıtğıl. Pāk kılgıl. Ola kim ol ırmaklaruñ
3. şuyı naştb ola, içesin inşā'allāh. Hazret-i Risālet
4. şallallāhu ‘aleyhi vesellem zamānından şonra Ebū bekr ‘Ömer
5. ‘Osmān ‘Ali rızvānullah ‘aleyhim ecma‘in. Bu dört yār
6. bir gün mescidde namāz kıldılar. Resül hazretini anda görmedüklerine
7. gamgīn olup ağlaşdılar. Qanda varalum, ne kılalum dediler.
8. Eyitdiler: Bu yaranuñ merhemi bize Fātımadan erişür, deşyü
9. Fātıma katına vardılar. Qışşa adlu bir cāriyesi vardı.
10. Bir tabağ birle ‘asel çıkardı. Öñlerine kodı. Ebū bekr tabağı
11. açdı, gördi. ‘Asel üzerinde bir kara kııl. Ebū bekr eydür:
12. Bu ‘asel yemek olmaz buña birer hikmet demeyince. Ebū Bekr eyitdi
13. tabağ arılığı İslāma beñzer ‘asel İslāmuñ ‘ameline beñzemiş.
14. Kııl ol ‘ameli ihlāş üzerine kıılmağa beñzer. ‘Ömer eyitdi:
15. Tabağ pākılığı, arılığı halıfelığa ya‘ni pādşāhlığa beñzer.

196(b)

1. Pādışāhıla vezīrlar, kavmler oturup kelimāt etdükleri
2. ‘asele beñzer. Mülki ‘adlile ma‘mūr etmege beñzer. ‘Osmān eyitdi:
3. Tabağ arılığı muşhafa beñzer. İçindeki kelāmını okumağ ‘asele
4. beñzer. Ahkāmı birle ‘amel kıılmağ kııla beñzer. ‘Ali eyitdi: Müsülmān
5. leşkeri biriküp şaf dutması tabağ arılığına beñzer.
6. İçinde ‘asel kāfir başını kesüp gāzi olmağa beñzer. Üzerindeki
7. kııl kılıcı Hağ rızāsıçun urmağa beñzer. Ey resülüñ
8. cigerpāresi sen dağı söyle dediler. Fātıma eyitdi tabağ arılığı

9. evde turan za'ifeye benzer. 'Asel ev ketüdāsi zevcesi
10. birle qanā'atıla dirilmege benzer. Üzerinde kılı helālinüñ haqqını
11. gözedüp Haq buyruğınca dirilmege benzer. Kısaya sen dağı
12. söyle dediler. Eyitdi: Tabak arılığı müsāfirler gelmesine benzer.
13. 'Asel müsāfirler birle tatlu kelecı kıılmağa benzer. Üzerindeki kııl
14. müsāfirleri hoşnūdlık birle göndürmege benzer. Şeyh eydür:
15. cümlemize bu sözler birle 'amel kıılup Peygamber birle ve aşhāb birle

197(a)

1. kıopmak rūzī kılsun. Āmin.
2.
3.
4.
5. ¹⁰⁵³ Bu şenāyı feriştegān

berāber

6. eyde.
7.
8.
9. ¹⁰⁵⁴ fī beyān mi'rācū'n-

nebī

¹⁰⁵³ Tespih hakkında şöyle dedi: Kim "Subhanallah" derse, Tevrat'ı okumuş gibi olur. Kim "Elhamdülillah" derse, Zebur'u okumuş gib olur. Kim "La ilahe illallah" derse, İncil'i okumuş gibi olur. Kim "Allahu ekber" derse, Kuran'ı okumuş gibi olur.

¹⁰⁵⁴ "Subhanallah" tevhidin kalesidir. "Elhamdülillah" nimetin şükrüdür. "La ilahe illallah" taatin imamıdır. "Allahu ekber" teveccühü kabul edendir. "Lahavle velâ kuvvete illa billahi'l-aliyyü'l-azim" Allah'ın bütün yardımlarını ihtiva edendir. Allah muvaffak kılsın.

10. şallallāhu ‘aleyhi vesellem bismillahi'r-raḥmani'r-raḥīm

مُرَّأَوْحِينَا

11.

¹⁰⁵⁵

إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَقِيقًا

Şeyḥ eydür

¹⁰⁵⁶

فَاسْتَنْفِمْ كَمَا أَمَرَكَ

12. fermanı geldi yise server-i ‘ālem şallallāhu ‘aleyhi vesellem ḥalvet

13. maḳāmında ṭurup İbrāhim gibi ṭarīkāt maḳāmını geḫüp ḫaḳīḳata

14. erişüp ḫaḳīḳatı ḫaḳḫa'l-yaḳīn içinde mi‘rāc kıldı.

سُبْحَانَ الذِّمِّ

15.

أَسْرَى بِعَيْنِهِ اعْلَمْ أَنَّ مِعْرَاجَ الرَّسُولِ نَحْمُسُونَ دَرَجَةً

197(b)

1.

فَجَاوَزَ دَرَجَةً دَرَجَةً حَتَّى يَبْلُغَ رَبِّهَا الْعُرَّةَ أَفْهًا الْعَقْلُ

2.

يَتَمَيَّزُ الْمُصْلِحَةُ مِنَ الْمُفْسَدَةِ وَالْمُصَانَّ مِنَ الْمُنَافِعِ وَمَا يَجُوزُ

3.

التَّقَدُّمُ وَمَا لَا يَجُوزُ وَمَا يَصِلُحُ التَّأَخُّرُ تَمَامًا لَا يَصِلُحُ وَاللَّهُ

4.

قَسَدَ الْعَقْلِ الْفَجْرُ بِمَا عَطَاهُ بِسَبْعِمِائَةٍ وَتِسْعَةَ رَلْعِينَ

5.

جُرْدًا لِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَوَاحِدًا لِسَائِرِ الْخَلْقِ وَهُوَ

6.

مَعَ كَمَالِ الْعَقْلِ وَوُقُوعِهِ تَرَكَ الدُّنْيَا وَقَضَوَهَا لِلْمِعْرَاجِ

7.

أَصْلَانِ يَقُومُ بِهَا الدَّرَجَاتُ أَحَدُهُمَا عَقْلًا وَالْآخَرُ ذَهَبًا

¹⁰⁵⁵ "Sonra da sana: 'Doğru yola yönelerek İbrahim'in dinine uy! O müşriklerden değildi.' diye vahyettik." (Nahl, 123)

¹⁰⁵⁶ "Emrolunduğun gibi dosdoğru ol." (Şûra, 15)

¹⁰⁵⁷ "Bir gece, kendisine ayetlerimizden bir kısmını gösterelim diye (Muhammed) kulunu, Mescid-i Haram'dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksa'ya götürün Allah noksan sıfatlardan münezzehtir. O gerçekten, işitendir, görendir." (İsrâ, 1) Bil ki, Allah Resulü'nün miracı elli derecedir. O, dereceleri bir bir geḫti ve nihayetinde Rabbu'l-İzzet'e ulaştı. Miracın iki aslı ve birçok vecihleri vardır. Asılların birisi akıl, diğeri zihindir. Akıl mefsedeti maslahattan, faydalıyı zararlıdan ayırır. Neyin öne alınması doğrudur, neyin öne alınması doğru değildir, anlar. Faydalıyı önceye

8. وَجْهَ الْأَوَّلِ الْمَعْرِفَةِ بِالْأَثْبَاتِ وَالْعُجُودِ بِأَنَّهُ كَائِنٌ ثَابِتٌ
9. مَوْجُودٌ لَا قَدِيمَ وَالْوَجْهَ الثَّانِي الْمَعْرِفَةَ بِوَحْدَانِيَّتِهِ بِأَنَّهُ
10. وَاحِدٌ لَا ثَانِي وَالثَّالِثَ الْمَعْرِفَةَ بِأَنَّهُ قَدِيمٌ سَابِقٌ عَلَى الْكُلِّ
11. وَالْوَجْهَ الرَّابِعَ الْمَعْرِفَةَ بِأَنَّهُ بَاقٍ لَا يَفْتَنِي وَالْوَجْهَ الْخَامِسَ
12. بِأَنَّهُ حَيٌّ لَا يَمُوتُ وَالْوَجْهَ السَّادِسَ بِأَنَّهُ عَالِمٌ لَا يَجْهَلُ
13. وَالثَّابِعَةَ الْمَعْرِفَةَ بِأَنَّهُ قَادِرٌ لَا يَعْجُزُ وَالثَّامِنَةَ
14. الْمَعْرِفَةَ بِأَنَّهُ سَمِيعٌ وَالثَّاسِعَةَ الْمَعْرِفَةَ بِأَنَّهُ بَصِيرٌ لَا
15. بِالْحَاسَةِ وَالْعَاشِرَةَ الْمَعْرِفَةَ بِأَنَّهُ مُبْدِيٌّ بِغَيْرِ قَهْرٍ

198(a)

1. وَالْحَادِيَ عَشَرَ الْمَعْرِفَةَ بِأَنَّهُ مُتَكَلِّمٌ لَا يَأْدَاةً وَالثَّانِي
2. الْمَعْرِفَةَ بِأَنَّهُ فَاعِلٌ لَا يَأَلِيهِ وَالثَّلَاثَةَ عَشَرَ الْمَعْرِفَةَ بِأَنَّهُ
3. أَمِيرٌ لَا لِحَاجَةَ وَالرَّابِعَةَ عَشَرَ الْمَعْرِفَةَ بِأَنَّهُ لَيْسَ لَهُ مِثْلٌ شَيْءٌ
4. وَالْخَامِسَةَ عَشَرَ الْمَعْرِفَةَ بِأَنَّهُ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُؤَلَدْ وَالثَّاسِسَةَ عَشَرَ
5. الْمَعْرِفَةَ بِأَنَّهُ لَيْسَ لَهُ ضِدٌّ وَلَا تَدُّ وَالثَّابِعَةَ عَشَرَ الْمَعْرِفَةَ
6. بِأَنَّهُ حَكِيمٌ فِي أَعْمَالِهِ وَالثَّامِنَةَ عَشَرَ الْمَعْرِفَةَ بِأَنَّهُ صَادِقٌ

almak, faydasız ise tehir etmek gerektiğini ayırt eder. Allah, akli bin parçaya böldü. Dokuz yüz doksan dokuz parçasını Muhammed'e^(as) verdi. Kalan birini ise diğer insanlara verdi. Aklın kemali ve vakarı, dünyayı ve boş şeyleri terk etmektedir.

¹⁰⁵⁸ Vecihlerden birincisi, Allah'ın varlığını gerçekleştirerek bilmektir. Allah vardır, gerçektir, mevcuttur, yok olmaz. İkinci vecih, O'nun vahdaniyyetini bilmektir. O birdir, iki değildir. Üçüncüsü, O'nun Kadim ve varlıkların hepsinden evvel olduğunu bilmektir. Dördüncüsü, O'nun Baki olduğunu, yokluğun ona ulaşamayacağını bilmektir. Beşincisi, O Hayy'dır, asla ölmez. Altıncısı, O Alim'dir, her şeyi bilir. Cehil onun için asla düşünülemez. Yedincisi, O Kadir'dir. Her şeye gücü yeter. Onun için herhangi bir şeyde acizlik asla düşünülemez. Sekizincisi, O Semi'dir. Her sesi işitir. Dokuzuncusu, O Basir'dir. Görmek için bir uzva ihtiyacı yoktur. Onuncusu, O hiçbir şeyi eksiltmeden artırandır.

7. فِي أَقْوَالِهِ وَالْتَّاسِعُ عَشَرَ الْمَعْرِفَةُ بِأَنَّهُ صَدَقَ لِأَخْوَفَ لَهُ
8. وَالْعِشْرِينَ الْمَعْرِفَةُ بِأَنَّهُ حَتَّى قِيَوْمِهِ لَا تَأْخُذُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ
9. وَالْحَادِي عَشْرِينَ الْمَعْرِفَةُ بِأَنَّهُ مُرْسِلُ الرِّسَالِ وَالثَّانِي عَشْرِينَ
10. بِأَنَّهُ قَابِلُ الْكُتُبِ وَالثَّلَاثُ عَشْرِينَ الْمَعْرِفَةُ بِأَنَّهُ بِأَعْيُنِ
11. مِنَ الْقُبُورِ وَالرَّابِعُ وَالْعِشْرِينَ الْمَعْرِفَةُ بِأَنَّهُ يَنْبِئُ الْمُحْسِنِينَ
12. الْخَامِسُ وَالْعِشْرِينَ الْمَعْرِفَةُ بِأَنَّهُ عَادِلٌ لَا يَجُوزُ ¹⁰⁵⁹ ثُمَّ الْفَهْمُ
13. ثُمَّ الْبَصَرُ ثُمَّ الْيَقِينُ ثُمَّ الْخَوْفُ ثُمَّ الرَّجَاءُ ثُمَّ الْإِنْبَاءُ ثُمَّ الشَّرْحُ
14. ثُمَّ التَّصَدِيقُ ثُمَّ الْأَعْتِقَادُ ثُمَّ الْأَخْلَاصُ ثُمَّ الْأَسْتِقَامَةُ
15. ثُمَّ التَّسْكِينُ ثُمَّ الْقَبُولُ ثُمَّ التَّوَكُّلُ ثُمَّ التَّفْوِيزُ

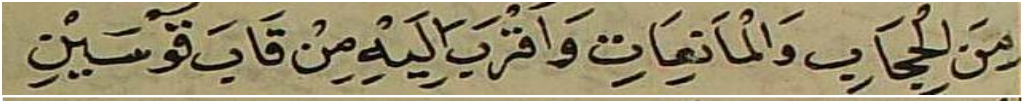
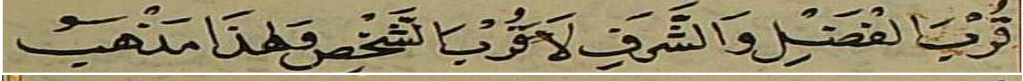
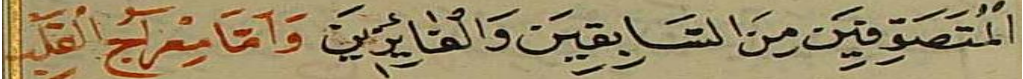
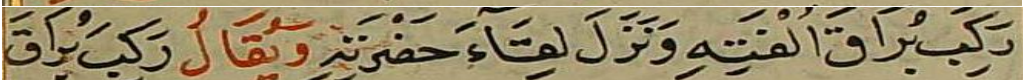

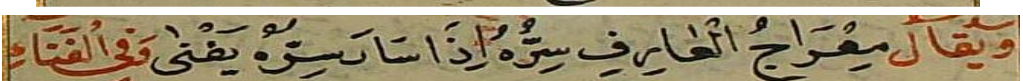
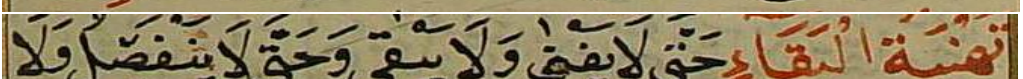
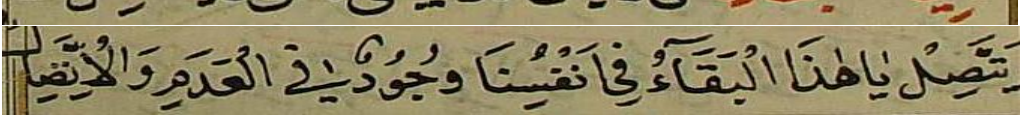
198(b)

1. ثُمَّ الزُّهْدُ ثُمَّ النَّصِيحَةُ ثُمَّ الشَّفَقَةُ ثُمَّ الْوَلَايَةُ ثُمَّ الْحِلْمُ
2. ثُمَّ الْعِلْمُ ثُمَّ الرَّأْفَةُ ثُمَّ الرَّحْمَةُ ثُمَّ الصَّلَاةُ ثُمَّ الْقَارِيَةُ ¹⁰⁶⁰ قَارِيَةُ
3. جَاوَزَ هَذِهِ الدَّرَجَاتِ بَلَغَ الْمُنِيَّةَ وَالْحَاجَاتِ وَأَقَامَ مِنَ الرَّبِّ
4. مَقَامَ الْكِرَامَاتِ بِحَيْثُ لَمْ يَبْقَ بَيْنَ السِّرِّ وَصَاحِبِهِ

¹⁰⁵⁹ On birincisi. O mütakellim'dir. Herhangi bir vasıtaya ihtiyaç duymadan konuşur. On ikincisi, O faildir. Bir şeyi yapmak için alete ihtiyacı yoktur. On üçüncüsü, emredicidir. Emrinin yerine getirilmesinde hiçbir şeye ihtiyacı yoktur. On dördüncüsü O'nun bir eşi ve dengi yoktur. On beşincisi, O doğurmamıştır ve doğurulmamıştır. On altıncısı O'nun zıddı ve benzeri yoktur. On yedincisi, O fiillerinde hikmetlidir. Abes iş yapmaz. On sekizincisi, O sözünde ve vadinde doğrudur. Yalan söylemez. On dokuzuncusu O Samed'dir. Hiçbir şeye ihtiyacı yoktur. Her şey O'na muhtaçtır. Hiçbir şeyden korkusu yoktur. Yirmincisi, O Hayy ve Kayyûm'dur. Ne uyur ne de uyuklar. Yirmi birincisi, O dinini açıklamak için elçiler gönderir. Yirmi ikincisi, O elçileri vasıtası ile kitaplar gönderir. Yirmi üçüncüsü, O kabirlerde yatan ölüleri diriltir. Yirmi dördüncüsü, O ihsan sahiplerine sevap verir. Yirmi beşincisi, O Adil'dir, asla haksızlık yapmaz.

¹⁰⁶⁰ Sonra fehm, sonra basar, sonra yakîn, sonra havf, sonra recâ, sonra intibah, sonra şerh, sonra itikad, sonra ihlas, sonra istikamet, sonra teskin, sonra kabul, sonra tevekkül, sonra tefviz, sonra zühd, sonra nasihat, sonra şefkat, sonra velayet, sonra hilm, sonra ilim, sonra refet, sonra rahmet, sonra salabet...

5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.

199(a)

1.
2.
3.

¹⁰⁶¹ Bu dereceleri geçtiği zaman maksada ve hedefe ulaşır. Dostu ile arasında sır, perde ve mania kalmadığı için Rabbinin lütfü ile keramet makamına çıkar. Bu anda Rabbine "Kabe-kavseyin"den daha da yakın olur. Bu cismin yakınlığı değil, fazl ve şerefin yakınlığıdır. İşte bu, mutasavvıfından önde gelenlerin ve hak olanların mezhebidir. Kalbin miracına gelince şunlar denilmiştir: Ülfet burasına binip hazretin likasına inmektir. Himmet burasına binip, yakınlık minderine inmektir. Yine denilir ki, burak bineğine binip rüyetin izzetine inmektir. Yine, muhabbet burasına binip paklık menziline inmektir, denildi. Yine, iftikar burasına binip, iftiha menziline inmektir, denildi. O yükseltildi de ancak yardım gördü; ne bir oluş gördü, ne de bir renk.

¹⁰⁶² Denilmiştir ki, arifin miracı onun sırrıdır. Eğer sırda seyretse fenaya ulaşır. Fenada bekaya ulaşma vardır. Öyle ki sonunda ne yokluk kalır ne de varlık. Ne kavuşmak kalır ne de ayrılmak. Ey falanca! İşte nefislerimizdeki bu beka, yoklukta varlıktır, ayrılıkta kavuşmaktır.

4. مَا دُرِجَتْ فَكُنْتُ أَنْتَ قَالَ **عَلِمَ** بِأَنَّ لِلنَّبِيِّينَ مِعْرَاجًا
5. وَاللَّوَاهِيْنَ مِعْرَاجًا وَلِلْعَارِفِينَ مِعْرَاجًا الَّتِي يُعْرَجُ بِهَا نَفْسُهُ
6. وَالْوَالِيَهُ يُعْرَجُ بِقَلْبِهِ وَالْعَارِفُ يُعْرَجُ بِسِرِّهِ **بِإِهْدَاءِ** **اللَّهِ**
7. **تَعَالَى** سَمِعَ نَبِيَّهُ **هُوَ** وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَى وَسَمِعَ نَفْسَهُ
8. **هُوَ** كَمَا ذَكَرْنَا **وَقِيلَ** دَنَا بِالذُّعَاءِ فَتَدَلَّى بِالْإِجَابَةِ
9. **وَقِيلَ** دَنَا بِالسُّؤَالِ فَتَدَلَّى بِالْمَطْأِ **وَقِيلَ** دَنَا سَاجِدًا
10. فَتَدَلَّى وَاجِدًا **وَقِيلَ** دَنَا سَرِيعًا فَتَدَلَّى شَرِيفًا **قَوْلُهُ**
11. سُبْحَانَ الَّذِي سَرَى بِعِيدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ
12. الْأَقْصَى **قَالَ الشَّيْخُ** رَحِمَهُ اللَّهُ سَمِعْتُ وَاحِدًا مِنْ 1063
13. أَهْلِ التَّصَوُّفِ نَيْسَابُورَ **قَالَ** أَبُو الْقَاسِمِ النَّصْرَانِيُّ
14. رَحِمَهُ اللَّهُ **قَالَ** عُرِجَ بِهِ مِنَ الْأَرْضِ إِلَى السَّمَاءِ وَمِنَ السَّمَاءِ
15. إِلَى الْمَلَائِكَةِ وَمِنَ الْمَلَائِكَةِ إِلَى السَّمَاءِ وَمِنَ السَّمَاءِ إِلَى السَّمَاءِ

199(b)

1. 1064
حَتَّى بَلَغَ حِجَابًا مِنْ نُورٍ غَلِظَهَا مَسِيرَةُ سَبْعِينَ أَلْفَ سَنَةٍ

¹⁰⁶³ Şiblî'nin dediği gibi: "(İlahi!) Sırrım sana ulaştı ve ben benden yok oldum, ancak sen kaldın. Benim yokluğumda yokluğumun yokluğu vardır. Yokluğumda ise seni buldum. Sen benim ruhumun ve kalbimin isteğisin. Sen nerede olsan ben seninleyim." Bil ki nebilerin miracı vardır. Âşıkların miracı vardır. Ariflerin miracı vardır. Nebi nefsi ile miraca yükselir. Âşık kalbi ile arif de sırrı ile miraç eder. Ya haza! Allah Teala nebisini "O" diye isimlendirdi; " Sonra en yüksek ufukta iken..." (Necm, 7) ayetinde zikredildiği gibi. Nefsini "O" diye isimlendirdi: "Sonra (Muhammed'e) yaklaştı, derken daha da yaklaştı. O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu." (Necm, 8-10) Ayetteki "yaklaştı ve yaklaştırıldı" hakkında şöyle denilmiştir: dua ile yaklaştı, icabet ile yaklaştırıldı. Sual ile yaklaştı, atâ ile yaklaştırıldı. Secde ederek yaklaştı, bulmak ile yaklaştırıldı. Serian yaklaştı, şerifen yaklaştırıldı. Allah Teala buyurdu: " Bir gece, kendisine ayetlerimizden bir kısmını gösterelim diye (Muhammed) kulunu, Mescid-i Haram'dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksa'ya götüren Allah noksan sıfatlardan münezzehtir. O gerçekten, işitendir, görendir." (İsrâ, 1)

¹⁰⁶⁴ Şeyh dedi ki: Nişaburlu bir sufiden işittim. Ebu'l-Kasım en-Nasrabadi'nin şöyle dediğini nakletti: Hz. Peygamber Mirac ile arzdan havaya çıkarıldı. Havadan melâikeye, melâikeden semaya, semadan başka semaya çıkarıldı. Ta kalınlığı yetmiş bin sene olan nurdan bir perdeye ulaştı.

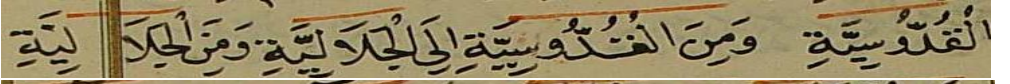

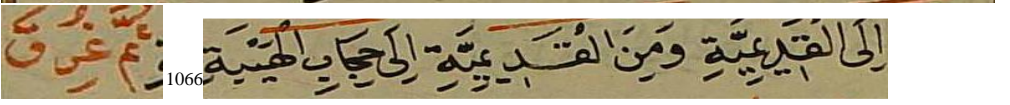

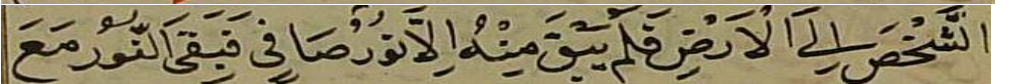

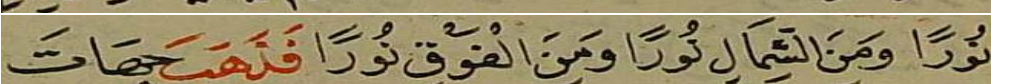
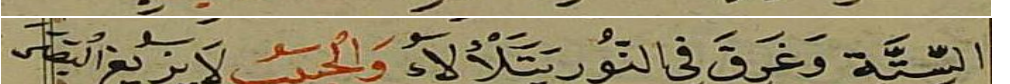
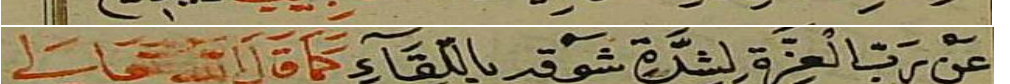

2. ثُمَّ بَلَغَ حِجَابِ الظِّلَّةِ غَلِظَهَا كَمَا ذَكَرْنَا ثُمَّ بَلَغَ حِجَابًا
3. مِنْ مَاءٍ غَلِظَهَا كَذَلِكَ **قَالَ** رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
4. وَسَلَّمَ فَمَا وَذَتْ بِقُدْرَةِ اللَّهِ بِطَرْفَةِ الْعَيْنِ ثُمَّ بَلَغَ إِلَى
5. حِجَابٍ مِنْ بَلْغٍ وَجَاوَزَ مَا قَلْنَا ثُمَّ بَلَغَ إِلَى حِجَابِ حَبِيدٍ
6. وَجَاوَزَ كَمَا ذَكَرْنَا ثُمَّ بَلَغَ إِلَى الْعَرْشِ مِنْ طَرْفَةِ الْعَيْنِ
7. وَهُوَ أَعْظَمُ مِنْ جَمِيعِ مَا ذَكَرْنَا ثُمَّ إِلَى سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى
8. وَهُوَ أَعْظَمُ مِنْ جَمِيعِ مَا ذَكَرْنَا ثُمَّ إِلَى شَجَرَةِ طُوحًى وَهَذَا
9. أَعْظَمُ مِمَّا ذَكَرْنَا ثُمَّ إِلَى الرَّقْرِفِ وَهُوَ مَا قَالَ
10. **مَتَّكِ بْنِ عَلِيٍّ زُفَرِيٍّ** ¹⁰⁶⁵ ثُمَّ بَلَغَ إِلَى حِجَابِ الْقُوَّةِ ثُمَّ بَلَغَ
11. إِلَى حِجَابِ الْمَلَائِكَةِ وَمِنَ الْمَلَائِكَةِ إِلَى حِجَابِ الْفُرَيْدَةِ وَمِنَ الْفُرَيْدَةِ
12. إِلَى الْوَصْلَةِ وَمِنَ الْوَصْلَةِ إِلَى الْعِظْمَةِ وَمِنَ الْعِظْمَةِ إِلَى الْعِزَّةِ
13. وَمِنَ الْعِزَّةِ إِلَى الْكِبْرِيَاءِ وَمِنَ الْكِبْرِيَاءِ إِلَى السُّلْطَانِيَّةِ
14. وَمِنَ السُّلْطَانِيَّةِ إِلَى الْفَرْدَانِيَّةِ وَمِنَ الْفَرْدَانِيَّةِ إِلَى الْوَحْدَانِيَّةِ
15. وَمِنَ الْوَحْدَانِيَّةِ إِلَى الْأَحْدِيثِ وَمِنَ الْأَحْدِيثِ إِلَى الْأَبْدِيَّةِ

200(a)

1. وَمِنَ الْأَبْدِيَّةِ إِلَى السَّرْمَدِيَّةِ وَمِنَ السَّرْمَدِيَّةِ إِلَى الصَّدِيقَةِ
2. وَمِنَ الصَّدِيقَةِ إِلَى الظَّاهِرِيَّةِ وَمِنَ الظَّاهِرِيَّةِ إِلَى

¹⁰⁶⁵ Sonra karanlık perdesine ulaştı ki onun kalınlığı da o kadardı. Daha sonra su perdesine ulaştı ki onun da kalınlığı o kadardı. Allah Resulu^(sav), Allah'ın kudreti ile bu perdelerden göz açıp kapayana kadar geçti. Sonra kar perdesine uğradı, onu da aynı şekilde geçti. Sonra buz perdesine uğradı, onu da aynı şekilde geçti. Sonra göz açıp kapatma müddetinde arşa ulaştı. O diğerlerinin hepsinden daha büyüktü. Sonra Sidretü'l-Münteha'ya ulaştı. O bunların hepsinden daha büyüktü. Sonra Şecere-i Tubâ'ya vardı, o ise bütün zikredilenlerden daha büyüktü. Sonra Refref'e ulaştı. "Harikulade güzel döşemelere yaslanırlar." (Rahman, 76)

3.
4.
5. ¹⁰⁶⁶
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14. ¹⁰⁶⁷
15.
- 200(b)

1.

¹⁰⁶⁶ Sonra kuvvet perdesine ulaştı. Sonra mülk perdesinden kurbet perdesine ulaştı. Kurbetten vuslata, vuslattan azamete, azametten, azametten izzete, izzetten kibriyaya, kibriyadan sultaniyete, sultaniyetten ferdaniyete, ferdaniyetten vahdaniyete, vahdaniyetten ehadiyyete, ehadiyyetten ebediyete, ebediyetten sermediyyete, sermediyyetten samediyete, samediyetten tahiriyyete, tahiriyyetten kuddusiyyete, kuddusiyyetten celaliyyete, celaliyyetten ezeliyyete, ezeliyyetten bekaiyyete, bekaiyyetten kadimiyyete, kadimiyyetten heybet perdesine ulaştı.

¹⁰⁶⁷ Sonra nur bahrine daldırıldı. Gördüğünden bin defadan daha ziyade parladı; muhal gören hasma Allah lanet etsin. Heybetten yok olmak istedi. Yeryüzüne döndüğünde adeta gölge gibi idi. Onda safi nurdan başka hiçbir şey kalmadı. Nur, nur ile perdesiz ve sütresiz baki kaldı. Allah Teala onların hepsini gösterdi. Sağında nur gördü, solunda nur gördü, üstte nur, altta nur gördü. Altı cihete gitti, parlayan nurda onu gark etti. Habibin gözü kavuşma şavkının şiddeti ile Rabb-i İzzet'ten asla kaymadı. Allah Teala, "Gözü kaymadı ve sınırı aşmadı. (Necm, 17) buyurdu. Göz ne renk gördü ne de renklenen. Ne oluş gördü ne de olan. Ne cisim gördü ne de cisimlenen. Ne cevher gördü ne de boşluk.

2. جُنْسَ لَهُ وَلَا شَكْلَ لَهُ وَلَا قَرِينَ لَهُ وَلَا جِهَاتَ لَهُ وَلَا
  3. ذَهَابَ لَهُ وَلَا انْتِقَالَ لَهُ وَلَا زَوَالَ لَهُ وَلَا مَكَتَ لَهُ
  4. وَلَا يَسَارَكَ وَلَا قُدَامَ لَهُ وَلَا فَوْقَ لَهُ وَلَا تَحْتَ لَهُ
  5. **ثُمَّ وَصَلَ التُّورَ إِلَى شَخْصِهِ** ثُمَّ قَالَ فَأَوْحَى إِلَى عَبْدِهِ مَا أَوْحَى
  6. **فَقَالَ سَلِ الْحَاجَةَ مَا شِئْتِ وَأَنْتِ خَيْرُ النَّاسِ بِأِحْسَانٍ**
  7. **يَمَا أَرَيْكَ وَتَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ قَالَ الشَّيْخُ**
  8. **أَعْلَمُ بِأَنَّ لِلرَّسُولِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِعْرَاجَانِ مِعْرَاجَ الشَّخْصِ**
  9. **كَمَا ذَكَرْنَا بِالْتَفْصِيلِ وَمِنْ أَنْكَرِ خِيفَاتِ عَاقِبَتِهِ بِاللُّغَةِ**
  10. **وَالْتَعْطِيلِ وَمِعْرَاجِ الزُّوجِ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ اللَّهُ الْكُونَ وَ**
  11. **اللَّوْنَ وَالتُّورَ مَا شَاءَ اللَّهُ لَمَّا خَلَقَهَا أَنْتَقَلْنَ فِي مَوْضِعِهَا**
  12. **فَجَاءَتْ حَتَّى بَلَغَتْ إِلَى حِجَابِ الرَّحْمَةِ فَبَقِيَ فِيهَا ثَمَانِينَ سَنَةً**
  13. **وَيَقُولُ يَا أَحْسَنَ الدُّنْيَا وَرَحِيمَ الْآخِرَةِ فَأَرْحَمَ أُمَّتِي بِلَا وَسْعِ**
  14. **المَغْفِرَةِ** **ثُمَّ جَاوَزَتْ إِلَى حِجَابِ التُّورِ فَبَقِيَتْ فِيهَا مِائَةً** 1068
  15. **سَنَةٍ وَيَقُولُ يَا تُوْرَ التُّورِ يَا مُدَبِّرَ الْأُمُورِ فَاشْرَحْ قُلُوبَ أُمَّتِي**
- 201(a)

1. **بِالْمَغْفِرَةِ وَالتُّورِ ثُمَّ جَاوَزَتْ إِلَى حِجَابِ الْهُدَايَةِ فَبَقِيَتْ**

¹⁰⁶⁸ O'nu (Allah'ı) benzersiz ve misilsiz gördü. O, keyfiyetten ve mekandan münezzehtir. Onun zıddı ve niddi yoktur. Onun ne dengi ne veziri ne de muadili vardır. Ne cinsi ne de şekli, ne yakını ne uzağı ve ne de yönü vardır. Ne gidiş ne dönüş, ne zeval ne de sükûn, ne sol ne ön, ne üst, ne alt vardır. Sonra nur onun şahsına ulaştı. Sonra buyurdu: "Allah kuluna vahyini bildirdi." (Necm, 10) "Dileğin nedir iste! Sen insanların gördüğü ve bildiği en hayırlı insansın ya Muhammed! Allah her şeye Kadir'dir." dedi. Şeyh dedi ki "Bil ki Resul'un^(as) miracı ikidir. Birisi şahsının miracı ki bunu tafsilatlı olarak zikrettik. Bunu inkâr edenin akıbetinin küfür ve tatil olmasından korkulur. Diğeri ruh miracıdır. Bu mirac, Allah kevnî, levnî ve nuru yaratmadan önce oldu. Allah ruhu yaratmak isteyince, onu asıl yerine intikal ettirdi. Ruh rahmet perdesine kadar geldi ve orada seksen sene kaldı. Daima "Ya Rahmane'd-dünya ve Rahime'l-ahire! Ümmetine merhamet et. Ey affı geniş olan!" diye münacaat ediyordu.

2. فِيهَا مِائَةٌ سَنَةٍ وَيَقُولُ يَا هَا رَبِّ أَهْلَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
3. ثَبِّتْ أُمَّتِي عَلَى الْهُدَى **ثُمَّ جَاءَ وَرَثَتِي إِلَى حِجَابِ السَّعَادَةِ**
4. فَبَقِيَ فِيهَا مِائَةٌ سَنَةٍ وَيَقُولُ **سَعِدَ مَنْ آمَنَ وَشَقِيَ**
5. **مَنْ كَفَرَ** ثُمَّ جَاءَ وَرَثَتِي إِلَى حِجَابِ الْمُعْزَةِ فَبَقِيَ فِيهَا
6. مِائَةٌ سَنَةٍ وَيَقُولُ رَبَّنَا لَا تَسْرِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ دُهِبِنَا
7. وَمِائَةٌ سَنَةٍ بَقِيَ فِي حِجَابِ الْقُدْرَةِ وَيَقُولُ سُبْحَانَ
8. رَبِّي الْأَعْلَى وَمِائَةٌ سَنَةٍ بَقِيَ فِي حِجَابِ الْعِظَةِ وَيَقُولُ
9. سُبْحَانَ رَبِّي الْعَظِيمِ وَمِائَةٌ سَنَةٍ بَقِيَ فِي حِجَابِ الْمِنَّةِ
10. وَيَقُولُ لَكَ الْمَنُّ وَالْعَطَا وَالْفَضْلُ وَالْبَهَا وَمِائَةٌ سَنَةٍ
11. بَقِيَ فِي حِجَابِ الرَّفْعَةِ وَيَقُولُ سُبْحَانَ الرَّفِيعِ الْأَعْلَى
12. وَمِائَةٌ سَنَةٍ بَقِيَ فِي حِجَابِ الْغَيْبَةِ وَيَقُولُ سُبْحَانَ
13. مَنْ هُوَ غَيْبِي لَا يَفْتَقِرُ وَمِائَةٌ سَنَةٍ بَقِيَ فِي حِجَابِ النَّعْمَةِ
14. وَيَقُولُ يَا مُنْعِمُ يَا مُفْضِلُ يَا مُجْمِلُ يَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَمِائَةٌ
15. سَنَةٍ بَقِيَ فِي حِجَابِ الْكُرَامَةِ وَيَقُولُ سُبْحَانَ خَالِقِ النُّورِ

201(b)

¹⁰⁶⁹ Sonra nur perdesine geçti. Orada yüz sene kaldı ve daima: "Ya nuru'n-nur, ya Müdebbiru'l-umur! Ümmetimin kalbini marifetin ve nurunla (hakikate) aç!" diye münacaat ediyordu. Sonra hidayet perdesine geçti. Orada da yüz sene kaldı ve daima; "Ey sema ve arz ehlini hidayet eden, ümmetimi hidayette sabit kıl!" diyordu. Sonra saadet perdesine geçti. Orada da yüz sene kaldı. Daimi olarak; "İman eden kurtuldu, inkâr eden kaybetti." diyordu. Sonra marifet perdesine geçti. Orada da yüz sene kaldı. "Rabbimiz! Bizi doğru yola ilettikten sonra kalplerimizi eğriltme." (Âl-i İmran, 8) diyordu. Sonra yüz sene kudret perdesinde kaldı. "Ey yüce Rabbim, sen bütün noksanlardan münezzehsin." diyordu. Sonra yüz sene azamet perdesinde kaldı. "Ey büyük Rabbim sen bütün küçüklüklerden münezzehsin." diyordu. Sonra yüz sene minnet perdesinde kaldı. "Minnet ve atâ, fazl ve beha sanadır." diyordu. Yüz sene de rifat perdesinde kaldı. "Ey yüceler yücesi! sen bütün aşalıklardan münezzehsin." diyordu. Yüz sene zenginlik perdesinde kaldı. "Mutlak zengin sensin. Sen eksiklikten ve fakırdan münezzehsin." diyordu. Yüz sene nimet perdesinde kaldı. "Ey nimet veren! Ey yükselten! Ey kısaltan! Senden başka ilah yoktur." diyordu. Yüz sene keramet perdesinde kaldı. "Ey nuru yaratan, seni noksan sıfatlardan tenzih ederim." diyordu.

1. وَمِائَةِ سَنَةٍ بَقِيَ فِي حِجَابِ الْمَغْفِرَةِ وَيَقُولُ سُبْحَانَ
2. ذِي الْفَضْلِ وَالْإِحْسَانِ وَالْكَرِيمِ وَمِائَةَ سَنَةٍ بَقِيَ فِي حِجَابِ
3. الْهَيْبَةِ وَيَقُولُ سُبْحَانَ ذِي الْمُلْكِ وَالْمَلَكُوتِ وَمِائَةَ
4. سَنَةٍ بَقِيَ فِي حِجَابِ الْحَمْدِ وَيَقُولُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ
5. يَا هَذَا أَعْرَقْنَا حَبِيبَنَا فِي بَحْرِ الْمَيْتَةِ ثُمَّ فِي بَحْرِ الْهَيْبَةِ
6. ثُمَّ فِي بَحْرِ السَّعَادَةِ ثُمَّ فِي بَحْرِ الْكِرَامَةِ ثُمَّ فِي بَحْرِ الرَّحْمَةِ
7. ثُمَّ فِي بَحْرِ الْعِظَمَةِ ثُمَّ فِي بَحْرِ الْمَعْرِفَةِ ثُمَّ فِي بَحْرِ الْحُبِّ
8. ثُمَّ فِي بَحْرِ الشُّوقِ ثُمَّ فِي بَحْرِ الضَّقَاءِ ثُمَّ فِي بَحْرِ الرِّضَاءِ
9. ثُمَّ فِي بَحْرِ الْيَقِينِ ثُمَّ فِي بَحْرِ التَّوَكُّلِ ثُمَّ فِي بَحْرِ الْفِكْرِ
10. ثُمَّ فِي بَحْرِ التَّفْوِيزِ ثُمَّ فِي بَحْرِ الْأَسْتِقَامَةِ ثُمَّ فِي
11. بَحْرِ الصَّبْرِ ثُمَّ فِي هَذَا الْبَحْرِ يَتَلَا لَادُ نُورَهَا كَانَتْهَا شَمْسٌ
12. مَشْهُورَةٌ قَمْنَا شِعَاعُ نُورِهَا عَشْرَةَ أَقْسَامٍ خَلَقْنَا
13. مِنْ جُزَيْهَا لَوْحًا وَمِنْ جُزَيْهَا قَلَمًا. فَقَالَ لِلْقَلَمِ اكْتُبْ
14. فَقَالَ وَمَا أَكْتُبُ فَقَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ¹⁰⁷⁰
15. فَإِذَا بَلَغَ الْقَلَمُ بِاسْمِ مُحَمَّدٍ وَضَعَ رَأْسَهُ بِالسُّجْدِ وَمِائَةَ

202(a)

1. سَنَةٍ فَإِذَا فَرَغَ مِنَ السُّجْدِ فَقَالَ أَلَمْ عَلَيكَ يَا مُحَمَّدٌ

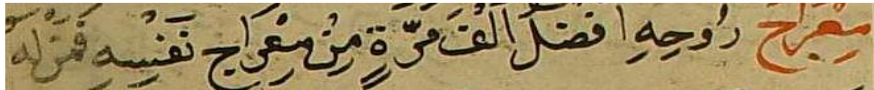

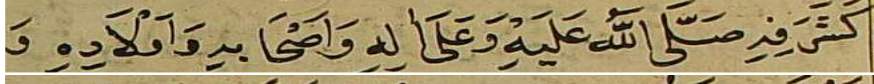

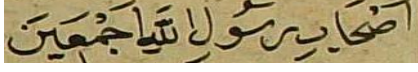
¹⁰⁷⁰ Yüz sene mağfiret perdesinde kaldı. "Üstünlük ihsan ve kerem sahibi sen Subhan'sın." diyordu. Sonra yüz sene heybet perdesinde kaldı. "Mülk ve melekutun sahibi sen Subhan'sın." diyordu. Sonra yüz sene hamd perdesinde kaldı. "Allah'ı tenzih ederim. Hamd O'nadır." diyordu. Ya Hazza! Habibimiz bizi minnet denizine daldırdı. Sonra heybet bahrine, sonra saadet bahrine sonra keramet bahrine, sonra rahmet bahrine, sonra azamet bahrine, , sonra marifet bahrine, sonra muhabbet bahrine, sonra şevk bahrine, sonra safa bahrine, sonra rıza bahrine, sonra yakîn bahrine, sonra tevekkül bahrine, sonra şükür bahrine, sonra işleri Allah'a bırakma bahrine, sonra istikamet bahrine, sonra sabır bahrine daldırdı. Sonra bu denizlerde O'nun nuru bir güneş gibi parladı. Nurunun şu'â'nı on kısma ayırdı. Bunun bir cüzünden levhi, bir cüzünden kalemi yarattı. Kaleme, "Yaz!" dedi. Kalem: "Ne yazayım?" dedi. "La ilahe illallah Muhammedün Resulullah, yaz" dedi.

2. فَأَجَابَهُ اللَّهُ تَعَالَى وَعَلَيْكَ السَّلَامُ يَا قَلَمُ وَالسَّلَامُ
3. سُنَّةٌ مِنَ الْقَلَمِ وَالْجَوَابُ فَرَضٌ لِأَنَّهُ مِنَ اللَّهِ وَمِنْ جُزْءِ
4. خَلْقِ الْأَرْضِ . وَمِنْ جُزْءِ خَلْقِ الشَّمْسِ . وَمِنْ جُزْءِ
5. خَلْقِ الْقَمَرِ . وَمِنْ جُزْءِ خَلْقِ الْكَوَاكِبِ . وَمِنْ جُزْءِ
6. خَلْقِ الْبَشِيَّةِ . وَمِنْ جُزْءِ خَلْقِ الْفِرْدَوْسِ . وَمِنْ جُزْءِ
7. خَلْقِ شَجَرَةِ طُوًى . وَمِنْ جُزْءِ خَلْقِ الْبَحْرِ . تَبَيَّنَ اسْمُ مُحَمَّدٍ
8. مِنَ الْقَلَمِ إِلَى الْيَوْمِ وَمِنَ الْيَوْمِ إِلَى سَائِرِ الْعَرَبِ
9. وَمِنَ الْعَرَبِ إِلَى الْجَبِينِ آدَمَ وَمِنَ الْجَبِينِ آدَمَ إِلَى ظِفْرِهِ .
10. فَخَبَّلَ آدَمَ ظِفْرَهُ وَمِنَ ظِفْرِهِ إِلَى صَدْرِهِ وَمِنَ صَدْرِهِ
11. إِلَى قَلْبِهِ وَمِنَ قَلْبِهِ صَعِدَ إِلَى رَبِّهِ يَفْتَحُ بَرِّيَّةً وَيَأْتِسُ
12. بِرَبِّهِ وَيَبْسِطُ مَعَ رَبِّهِ آعْطَاهُ اللَّهُ تَعَالَى سُنَّةً كَوَامِلًا
13. **أَوَّلَهَا** لِيَأْتِسَ الرِّضَاءُ النَّبَسُ **وَأَمَّا** رِثَاءُ الْهَيْبَةِ النَّبَسُ
14. **وَجَعَلَ** ثَقَلَيْنِ الْخَوْفَ فِي رِجْلِهِ **وَاعْطَاهُ** عَصَاَ وَالْمِحْبَةَ
15. فِي يَدِهِ **وَوَضَعَ** عَلَى رَأْسِهِ تَاجَ الْمِنَّةِ **وَعَقَدَ** وَسْطَ أُنْوَاقِ الْعُرَى **فَنَزَلَ**

202(b)

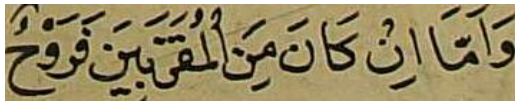
¹⁰⁷¹ Kalem, Muhammed ismine varınca başını secdeye koydu ve yüz sene öylece kaldı. Sonra başını secdeden kaldırıp: "Esselamu aleyke Ya Muhammed!" dedi. Allah Teala "Ve aleykesselam ey kalem!" diye cevap verdi. Selam kaleminden sünnet oldu. Cevap ise farz. Çünkü cevap Allah'tan geldi. Nurunun şuâ'ının bir cüzünden arzı yarattı. Bir cüzünden güneşi yarattı. Bir cüzünden kameri yarattı. Bir cüzünden kevkebi yarattı. Bir cüzünden cenneti yarattı. Bir cüzünden Firdevs'i yarattı. Bir cüzünden Tuba ağacını yarattı. Bir cüzünden denizleri yarattı. Muhammed ismini kaleminden levhe levhden arşın kenarına, arştan Âdem'in alnına, Âdem'in alnından tırnağına yazdırdı ve Âdem'in tırnağına kabul ettirdi. Sonra Âdem'in tırnağından göğsüne, göğsünden kalbine, kalbinden Rabbine yükseldi. O, Rabbi ile fahretti ve Rabbi ile ünsiyet etti. Rabbi ile huzur buldu ve inbisat etti. Allah Teala ona altı keramet verdi. Birincisi, rıza libasını giydirdi. İkincisi, heybet ridasını giydirdi. Üçüncüsü, havf ayakkabısını ayaklarına geçirdi. Dördüncüsü, muhabbet esasını eline verdi. Beşincisi, minnet tacını başına koydu. Altıncısı, marifet kuşağını beline bağladı.

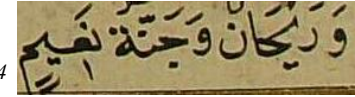
1.
2.
3.
4.
5.
6. Şeyh eydür kâdresallâhu

sırrahu'l-'azîz,

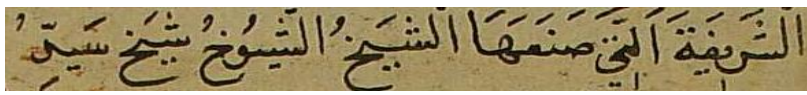
7. Sen dağı 'amel-i şâlih birle sa'y edüp mücâhede kııl. Sırr mi'râcına
8. eşişesin inşâ'llahu te'âlâ. Hâk rûzî kııla Allâhümmerzukna
9. 'ârifler maķâmına muttâķiler anuñçun eşişürler kim muķarrebler
10. 'amelini kıılurlar. Gönüllerini 'ârif gönlü gibi arıdup pâk ederler.
11. 'Ariflerüñ gönülleri ma'deninden cevâhirlere sezâ olurlar.
12. Nitekim Hâzret-i Resûl şallallâhu 'aleyhi vesellem buyurdıkim:

13. ¹⁰⁷³

14. Hâk haber verür buyurur kim:

15.   ¹⁰⁷⁴

203(a)

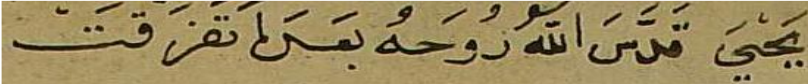
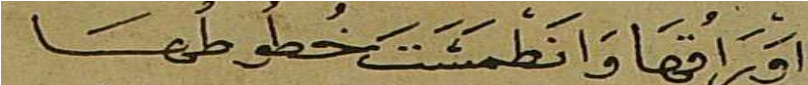
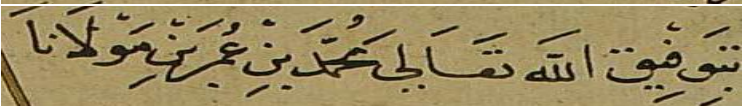
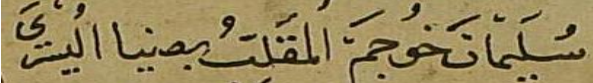
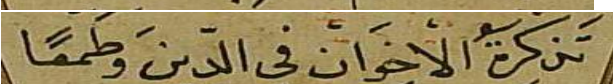
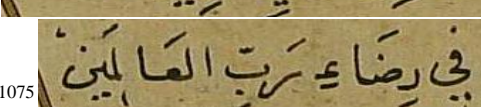
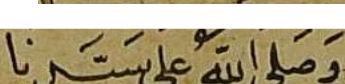
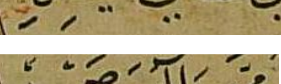

1.

¹⁰⁷² Allah Resulü'nün ruh miracı, beden miracından bin defa daha yüksektir. Kimin bunun gibi bir fâhri vardır? Kimin böyle bir fazileti vardır? Kimin bunun gibi bir şerefi vardır? Allah'ın salat ve selamı zakirlerin zikri ve gafillerin senin zikrinden gafil olmaları gibi O'nun, âlinin, ashabının, evladının, ezvacının ve neslinin üzerine olsun. Allah Teala, Allah'ın elçisinin ashabının hepsinden razı olsun.

¹⁰⁷³ "Her şeyin bir madeni vardır. Takvanın madeni ariflerin gönülleridir." (Taberânî, el-Mu'cemül-Kebîr, XII, 303)

¹⁰⁷⁴ "Allah'a yakın olanlara ise rahatlık, güzel nasip ve Naîm Cenneti var." (Vakıa, 88-89)

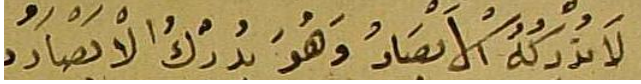
2.
3.
4.
5.
6.
7. 1075
8.
9.
10.
11.
12. temme

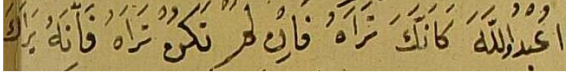
203(b)

1. Şeyh Mısır kâdesallâhu sırrahu'l-'azîz hâzretlerinüñ mecmu'asından su'âl cevâb bu mahalle tahrîr olınu.
2. Bismillahi'r-raḥmani'r-raḥîm.
3. Su'al şûfîler biz Allâhı görürüz dirler, dünyâda bu resûlullahdan ğayrıya
4. mümkinmidür? Cevâb mümkün degildür. Bunlar biz Allâhı görürüz dedükleri biz Allâhı bilürüz

¹⁰⁷⁵ Bu mübarek ve şereflî risaleyi Şeyhu's-şüyûh Şeyh Seyyid Yahya^(ks) meydana getirdi. Sayfaları dağıldıktan ve yazıları silindikten sonra Allah'ın tevfiği ile Ziya el Yüsterî lakablı Muhammed bin Ömer bin Mevlana Süleyman Hocem tarafından ihvanın hatırlaması ve Rabbu'l-Âlemînin rızasını talep maksadı ile toplandı.

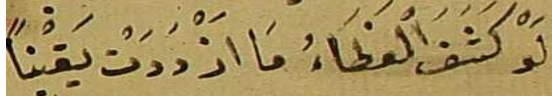
5. ve āsar-ı kudretini görürüz demekdür. Yoḥsa ḥaḳıḳaten kehene? zāt-ı bārī görölmeden

6. münezzehdür. dur
Ḥazret-i peygamber ‘aleyhi's-şalat

7. ve's-selām buyurduki:
Ya‘ni Allāhü te‘ālāya ‘ibādet eyleḡ Allāh te‘ālāyı görür gibi. Eger sen anı görmezsen

8. taḥkīken ol seni görür, deđi. Bu vechile ‘ibādet ihsān mertebesidür bunların maḳsūdları

9. biz Allāha ḳulluđı ihsān mertebesinde ederüz demekdür. Ḥazret-i ‘Ali kerem Allāhu buyurdu ki

10. Ya‘nī ben Allāhı şöyle bildüm ve anladumki eger gözümden

11. perde ḳalka idi ben Allāhı göre idüm, hemān bildügüm gibi görürdüm ve anladuğum gibi bilür idüm.

12. Bildügümün ve anladuđumun hıç ḫilāfı zuḥūr etmez idi. Bu sözden dünyāda görölmedigi

13. anlandı. Bu kelāmun şāḫibi ḫod ḫazret-i ‘Alidür. Ol böyle diyicek ġayrılarına olmaḳ lazım

14. gelür. Fehm eyle. Su‘āl bu sözler bunlara yalan olmaz mı? Cevāb olur bir kimse günde

15. ziyāsını gördükde ben günü gördüm deşe cāizdür. Maa‘ hazā günü görmişdür ve bir

16. mişalde? eliğe ayine alursan içinde bir şüret görürsen ve yüzümü gördüm deşsen

17. gördiğin kendü yüzün degül idüğini bilür iken bu söz ḫod yalan degildir.

1. Su'al çünki görmek āşār-ı ¼udreti görmek ise anı herkes görür. Bular ¼od biz görürüz dirler. Ğayrıdan
  2. selb ederler. Cevāb şunlar kim gördiler. Ne idügin bilmediler, görmediler. Görmek bilmekdür. Bilmedi,
  3. görmedi. Bir kimse bir zamān ¼elva yeşe yeğügi ¼elva idügin kimseden ögrenmemiş olsa
  4. ve kimsede aña dememiş olsa ¼elvayı il med¼ etdüke yüreginden bir ¼asret ateşi dā'yim
  5. anı ¼elva yağdığı gibi yakar. 'Aceba anı nerde bulurın diyü ister gezer. Su'al bu şūfilerin
  6. ba'zıları biz ne cehennemden ¼orkaruz ve ne cennet isterüz deşler. Bu söz ¼od küfürdür.
  7. Cevāb sözüñ küfür olduğı cehennemden ¼orkmayup cenneti beğenmemek yönünden olursa deş.
  8. Bunların ¼od murādları ol degildür. Belki murādları yā Rab sen bizi çünkü var
  9. eyleyüp vücūda getürdüñ kendüñe 'āyid olur bir fāyi'de içün degildür. Pes
  10. imdi bize lāyık olanda budur ki saña ¼ulluđı kendümize 'āyid olur bir sebep
  11. içün etmeyevüz. Belki ancak senüñ rızāñ içün ederüz. Bizüm senüñle şıramuz beyümüz
  12. yokdur ki cennet içün ya ğayrı içün ederüz. Egerçi sen
-
-
13. buyurduñ ol senüñ ¼āş ¼ullaruñ
  14. ile bu yüzden bir mu'amele-i nüzūliyye gider ki el-tāf-mālā nihāyeñi ve kemāl-i rahmet-i
  15. bī nihāyeñi anlara bu yüzden bir izhārdur. Yoħsa ¼āş sen bey' ü şırādan
  16. münezzehsin Ve biz 'ibādet-i ¼ālīşan muħlisan senüñiçün ederüz. Eger ara yerde
  17. cennet ve cehennem olmasa bizüm lāyıkımız 'ibādetdür. Cennete ve cehenneme ¼oyma¼ ve ¼ıkarma¼ saña müfevvez

18. bir emrdür. Her nice dilersin eyle edersin. Cennete koyarsın senüñ fazlıñdur,
bizüm

204(b)

1. bizüm 'ibâdetimüzden degildür. Cehenneme koyarsın 'adlıñdür hâşâ
zılm degildür. Zılm ğayrıñ mülkinde

2. fuzülî taşarrufla olur. Mülk ise cümle senüñdür. Öyle olsa keyfe
māyeşâi zılm

3. olmaz. İşte şüfilerüñ o sözden murâdları budur. Ğayrı degildür.

4. 'Monla hünkârü'l-melekke Yaħya 'afiü'l-'anh.

5. sev anı kim odur maħbüb sübhân, bu 'âlem tağ gibidür bil anı cân,

6. anı cānuğ içinde ara ey dost, anuğla bulunur bil vaşl-ı cānan,

7. anı bulmaz iseñ yokdur saña yol, bulan anı bulur her derde dermân.

8. şol göñül kim 'ışk-ı cānân ile zinde olmaya,

9. şüret-i bî cāndur ol, kılma taleb andan şafâ,

4.DİZİN

A

ābādān: *Far.* Şen, mamur.

a. kııl-: *Far.+T.* Mamur kılmak.

a.-ğıl 135b/13

a. ol-: *Far.+T.* Mamur olmak.

a.-ması 71a/6

a.-sa 176b/2, 180a/7

a.-ur 180a/7, 173b/9, 174b/11,
174b/12

ābādānlıġ: *Far.+T.* Şenlik,
mamurluk.

a.+ı 71a/4

ābdest : *Far.* Namaz vesaire için din icabına göre el, ağız, burun yüz; dirseklere kadar kolları ve aşık kemiği üstüne kadar ayakları yıkama, kulaklara, boyuna ve başa meshetme.

a.53b/10, 124b/12, 126a/2, 128b/14

a.+dür 46a/4

‘Abdullāh bin Abbās: *Ar.* İslam peygamberi Hz. Muhammed’in tefsir ve fıkıh alanlarında otorite kabul edilen ve çok sayıda hadis rivayet edenler arasında yer alan sahabesi.

a.72b/4

‘ābid: *Ar.* İbadet eden, tapınan.

a.108a/11

a.+ler 94b/4

‘acāyib: < *Ar.* ‘acā’ib Olağana aykırı, garip, tuhaf.

a.79a/6

‘aceb : *Ar.* Gariplik, şaşılacak şey.

a.11b/12, 37b/4, 66b/5, 96a/10, 96b/14, 148a/5

‘acebā: *Ar.* Şüphe, kuşku.

a.204a/5

‘acele : *Ar.* Hızlı yapılan, çabuk, tez.

a. et(d)-: *Ar.+T.* Çabuk yapmak.

a.122b/8

‘acem: *Ar.* Arap olmayan, İranlı.

a.+e 2a/8, 200a/7

acıġ: Acı.

a.+ım 118b/15

‘āciz: *Ar.* Âciz.

a.159a/5

a.+lerden 108a/10

‘ācizlġ: *Ar.+T.* Âcizlik.

a.+ı 74a/3, 74a/5

aç: Aç.

a.118a/8

a.+ısa 106b/2, 106b/6

aç-: Açma işi.

a.80a/11

a.-ar 74b/13, 131b/9

a.-dı 38a/11, 38a/15, 77a/5, 78b/9,
81a/3, 82a/1, 82a/3, 83b/14, 84b/15,
85a/9, 113a/10, 196a/11,

a.-up 49b/2, 76b/6, 81b/13, 82b/13

açıl-: Açılmak.

a.-sa 132a/9

a.-sun 43a/8

a.-ur 96b/9, 151a/7, 176b/11, 180a/12

açlık: Aç olma durumu.

a.52b/7, 70a/11,128b/13

açuğ: Açık.

a.+ı 103a/5

ad: İsim, ad.

a.15b/2, 63a/10, 63a/3, 63a/4, 63a/5, 63a/7, 63a/9, 64a/13, 136b/8, 168a/12

a.+ı 72b/11, 80a/5, 80a/6, 81a/5, 81a/5, 81a/6, 152b/5, 155a/5, 101a/10

a.+ın 15b/7, 16a/1, 16b/3, 31a/5, 131b/12 165b/6

a.+ına 131b/13

a.+lar 101a/3, 155b/4

a.+ları 32a/11, 32b/5, 74b/12, 74b/3, 74b/5

a.+unu 102b/12, 102b/12

a.+uyıla 39a/10, 75a/8

adan-: Adanmak.

a.-ır 37a/12

a.-ur 165b/6

adam: < *Ar. ādem* Adam, insan.

a.29a/1, 30b/14

a.+lar 75b/15

‘adāvet : *Ar.* Düşmanlık.

a.125a/9

ad edin-: Ad almak.

a.-ürsin 16b/3

a. (in) edin-: Ad almak. **krş.**

a.-mağ15b/7

a.(in) edin-: Ad almak. **krş.**

a.-mek 16a/1

‘adem: *Ar.* Yokluk.

a.185a/11

ādem: *Ar.* Adem peygamber.

a.9b/15, 31a/10, 31a/12, 31a/2, 31a/4, 31a/9, 57a/9, 57b/2, 64a/3, 97b/15, 98b/12

a.+i 9b/5, 153a/14

a.+den 9b/8, 29b/3, 31a/1, 31a/1

a.+e 31a/4, 166a/2

a.+ün 9b/12, 9b/5, 192a/12

ādemī : *Ar.* Ademden olan, insanoğlu.

a.47b/2, 75b/15, 133b/15, 137b/1, 152b/13, 153b/4, 153b/5, 171b/13

a.+de 125a/2, 153b/6

a.+den 153a/9

a.+nüñ 115a/14, 153a/5, 195b/12

a.+ye 36a/2

‘ādet: *Ar.* Görenek, usül, alışkanlık

a.38a/6, 74a/1, 124a/7, 135a/15, 136a/2, 136b/4

‘ādil: *Ar.* Doğru.

a.80a/5, 81a/12, 81b/1

a.+ler 81a/13, 81b/2

‘adl: *Ar.* Doğruluk.

a.34a/5

a.+ile 196b/2

a.+in 148b/11

a.+indür 204b/1

a. ęt(d)-: *Ar.+T.* Doğrulamak.

a.-üp 81b/2

adlu: Adlı.

a. 23a/2, 80a/4, 80a/8, 81a/3, 81a/3, 81a/6, 81a/7, 81b/14, 81b/15, 82a/3, 82b/10, 83a/6, 84b/8, 147a/1, 196a/9

āfāt: Ar. Afetler
a. +larını 8a/15
āfet: Ar. Çeşitli doğa olaylarının sebep olduğu yıkım.
a. +ler 136b/13
a. +lerden 137a/2
a. +leri 141b/10
‘āfiyet: Ar. Hasta olmama durumu, sağlık.
a. 180b/3
‘afv: Ar. Suçunu bağışlama.
a. ʔt(d)-: Ar.+T. Suçunu bağışlamak.
a. -e 121b/15
a. kıl-: Ar.+T. Suçunu bağışlamak.
a. -mayup 98a/3
ağaç(c): Ağaç.
a. 144a/5, 144a/6, 151a/7
a. +a 79b/12
a. +ı 14a/14, 31a/8, 73b/12, 130b/15, 131a/6, 151a/6, 155a/1, 156b/2
a. +ina 131a/9
a. +ındağı 158b/13
a. +ınuş 83a/6, 99a/3, 159a/3
a. +lar 31a/3, 31a/6, 113a/1
a. +lara 31a/2
a. +lardığı 158b/5, 158b/9
a. +ları 11a/3, 150a/1, 150a/4, 180a/12
a. +larını 96b/1
āgāh: Far. Bilen, bilgili.
a. ol-: Far.+T. Bilgili olmak.
a. -ğil 11b/13, 54a/6
ağart-: Ağartmak, beyazlatmak.

a. -an 171b/2
ağırla-: Konuğa saygı göstererek onun rahatını gözetmek.
a. -dı 10a/1, 10a/2, 10a/4, 10a/5
a. -yup 9a/1
ağız: Ağız.
a. +ına 123b/7
ağla- : Göz yaşı dökmek.
a. -dı 31b/1, 39b/14, 98b/3, 113a/11, 130b/1
a. -mağı 130b/6
a. -mağ 130b/6
a. -mağda 145b/2
a. -mağdan 130b/4
a. -yu 137b/6
ağlaş- : Karşılıklı veya birlikte ağlamak.
a. -dılar 60b/7, 196a/7
a. -urlar 79a/9
ağuz: İlk süt.
a. 15a/5
a. +ina 15a/11
ağyār: Ar. Başkaları, yabancılar.
a. 137a/3
a. +a 58a/10
āh: Ah, yazık.
a. kıl-: Ah etmek.
a. -duğ 113a/13
ağbār: Ar. Haberler.
a. 12b/14
‘ahd: Ar. Söz verme.
a. 96a/15, 123a/5

a.+i 182a/9, 186a/15

a.+ine 96a/8

a.+lere 96b/13

a. kııl-: *Ar.+T.* Söz vermek

a.-up 96a/7

a. kıılış-: *Ar.+T.* Sözleşmek.

a.-urlar 94b/15

‘ahdleş-: *Ar.+T.* Sözleşmek.

a.+üp 74a/8

āhir: *Ar.* son, sonraki

a.30a/12, 32a/15, 33a/2, 94b/5

a.+inde 103a/4

a.+ine 89b/10

a.+mün 156a/6

āhiret: *Ar.* İnsanın öldükten sonra dirilip sonsuza dek kalacağı ve Tanrı’ya hesap vereceği yer, öbür dünya.

a.8a/10, 126b/15, 145a/12

a.+i 23a/13

aḥkām: *Ar.* Hükümler

a.+ı 196b/4

aḥlāk: *Ar.* Huy.

a.+ı 145a/4

a.-ı ḥamīde: *Far.* Övülecek huylar.
145a/4, 165b/7

a.-ı maḥmūde: *Far.* Övülecek huylar.

a. 25a/8, 177a/2

a.+i 151b/4

a.+ler 57b/11

a.+leri 158b/7

a.+yi 176b/12

a.-ı mezmūme: *Far.* Kötü huylar.
57b/10

a.+den 177a/1

a.+leri 84a/11, 84b/5, 151b/12,
154b/9, 154b/11, 158b/4

a.+lerini 153a/9

a.+yi 151a/15, 176b/9

a. -ı zemīme: *Far.* Kötü huylar.
134a/1

a.+ler 165b/7

a.+leri 25a/7

aḥmak: *Ar.* Akılsız sersem.

a.70b/8, 77b/5

aḥsen : *Ar.* Pek güzel.

a.127a/6

a.+de 59a/6

a.+e 49b/6, 75b/13, 114b/4, 149a/2,
152b/3

a.+i 75b/14

aḥsente: *Ar.* Aferin sana.

a.149a/3, 172a/4

aḥvāl: *Ar.* Durumlar.

a.+i 73a/4, 129b/3

aḥ: Beyaz renk.

*a.88a/2, 92a/12, 127b/15, 156b/6,
165b/4*

aḥ-: Akmak.

a.-ar 84b/3, 96b/8

a.-dı 158b/3, 158b/3, 158b/7, 187a/15

a.-masun 173b/12

a.-sa 97b/13, 98b/10, 151a/5

a.-up 84b/4

aķmak(ġ): Akmak.

a.-a 151a/5, 180a/11

aķçe: Para.

*a.*52b/7

aķçeliķ: Para değerinde olan.

*a.*97b/11

‘**aķıl:** < *Ar.* ‘akl Akıl.

*a.*35b/11, 71a/7, 75a/1, 81a/6, 125b/1,
136a/7, 179b/12

a.+ı 85a/8, 106a/15, 138a/3, 152b/6,
179b/6

a.+ıla 121a/8, 124a/13

a.+ın 140b/8

a.+ını 111a/8

‘**āķıl:** *Ar.* Akıllı.

a. 75b/15, 121a/8

a.+ısaη 30b/6

a.+lar 39a/3, 139a/4, 164b/8

‘**aķl:** *Ar.* Akıl.

a.-ı selim: *Far.* Sağduyu.

a. 124a/12

‘**aķıl:** < *Ar.* ‘aķl Akıl.

a. 180a/4

aķrabā: < *Ar.* aķribā Kan bağıyla

birbirine bağlı olanlar.

a. 95a/11

‘**aķs:** *Ar.* Ćarpma, Ćarpıp geri dōnme.

a.+inde 19b/15, 20a/1

al: Bir tūr hastalık.

a.+ıla 121a/12

al: Kırmızı renk.

*a.*95a/7

al-: Almak.

a.-a 136a/6

a.-an 83b/5

a.-dı 80a/8, 81b/1, 81b/10, 82a/9,
97b/11, 98a/10

a.-dılar 15b/2, 56b/5, 57b/15, 59a/12,
61a/12, 63b/3, 65a/10, 66b/7

a.-duğı 98a/8

a.-duķları 13b/1

a.-duη 98a/11

a.-ġıl 13a/1, 135b/2, 135b/8

a.-madumdı 59a/6

a.-maya 119a/6

a.-maz 146b/9

a.-mışdur 146b/6

a.-uη 43a/13

‘**ālem:** Dōnya, cihan.

a. 10a/13, 11b/14, 40b/3, 42b/11,
74b/15 76b/14, 157a/12, 159b/1,
163a/10, 168a/1, 170a/9, 171b/3,
197a/12, 204b/5

a.+de 173b/14

a.+e 19b/4, 64a/3, 185a/15

a.+i 2a/6, 2a/15, 6b/12, 70b/12, 188a/7

a.+in 11b/7, 166b/15

a.+inde 142a/10, 148a/12, 158b/8,

71a/5, 74b/2, 75a/12

a.+inden 71a/2

a.+indeki 71b/1, 71b/2

a.+ine 71a/3, 82b/6, 85a/14,

148a/11, 170a/10

a.+inüj 71a/6, 82b/5

a.+üj 38b/10, 185b/1

âlet: Ar. Alet.

*a.*83b/5

alın-: Alınma işine konu olmak.

a.-muş 42b/15

‘Alî bin Ebî Tâlib: Ar. İslam Devleti'nin 656-661 yılları arasındaki halifesi. İslam peygamberi Hz. Muhammed'in hem damadı hem de amcası Ebu Talib'in oğlu olan Ali, Hz. Muhammed'in İslam'a davetini kabul eden ilk erkektir.

*a.*110a/13, 118a/3, 121b/3, 126a/3, 139b/9, 148a/10, 159b/5, 160b/3, 161b/2, 165, 196a/5, 196b/4, 203b/10, 8b/7, 70b/11, 94a/3

a.+den 148b/1

a.+dür 203b/14

‘Alî er-Rûzbârî: Ar. Fütüvvet ehlinin ileri

gelenlerinden olduğu kabul edilir. Bağdat yakınlarındaki Rûzbâr'da doğdu. İran şahlarının soyundan geldiği, babasının emir veya veya vezirlik yaptığı ileri sürülür.

*a.*105a/15

‘âlim: Ar. Çok okumuş, bilgin.

*a.*12b/15, 13b/15, 14a/1, 19b/3, 33b/1, 41a/6, 170a/5

*a.+dürür*157a/6

a.+e 18b/3

a.+i 140a/10, 170a/5

a.+ın 12a/12, 140a/11, 140a/12, 140a/12, 146

a.+ler 94b/4, 170a/4

a.+lerüj 170a/4

‘âlimlik: Ar.+T. Âlim olma durumu.

*a.*35a/10

Allâh: Ar. Tanrı.

*a.*31a/14, 31b/14, 32a/15, 32b/12, 35b/7, 44a/4, 44a/4, 48a/8, 102a/10, 102a/11, 102a/13, 102a/6, 102b/9, 105a/10, 105a/13, 105a/14, 105a/15, 110b/12, 116b/6, 117a/8, 122a/12, 131b/12, 132a/4, 132a/4, 132a/4, 132a/4, 132b/5, 134b/14, 144b/5, 145b/6, 146b/6, 149b/10, 153a/13, 155a/6, 157b/10, 157b/11, 157b/7, 157b/7, 183b/1, 18b/12, 203b/8,

a.+a 9b/12, 9b/14, 9b/3, 9b/5, 9b/8
10a/10, 10a/12, 10a/15, 99a/12,
106a/13, 116a/6, 156a/2, 183b/1,
187b/3, 203b/10

a.+da 100b/12

a.+dan 20b/14, 21a/14, 21a/3, 21a/8,
42b/7, 117a/6, 122a/15, 145b/13

a.+dur 86a/8, 102a/6, 102a/8

a.+durur 100b/7, 101b/10, 107a/9

a.+ı 101b/3, 112a/9, 116a/7, 117b/1,
203b/11, 203b/12, 203b/3, 203b/4,
203b/4

a.+ımız 149b/4

a.+u 55a/15, 57b/12, 62a/15, 68b/3,
69a/15, 76a/5, 77a/12, 80a/14, 81b/6,
85a/2, 85b/12, 85b/4, 96a/6, 101a/3,
108a/14, 111a/4, 115a/10, 116b/1,
132b/7, 133a/15, 174a/9, 203b/10

a.+um 21a/10, 84a/4, 114a/4, 161a/8

a.+uñ 21a/2, 34b/7, 117b/3, 192a/15

a.+ü 8a/10, 10b/13, 10b/7, 11b/8,
13b/10, 13b/14, 14a/7, 14b/1, 34b/14,
35b/13, 36b/2, 38b/13, 45b/13, 46a/4,
50a/13, 169b/14, 173b/15, 192b/2,
203b/8

almak(ğ): Almak.

*a.*13b/5, 14b/12, 162b/13

a.-a 59a/5

a.-dan 169b/3

alt: Bir şeyin yere bakan yanı. Üst
karşıtı.

a.+ına 128b/5, 170b/2

altı : Altı.

*a.*39a/10, 41a/2, 115a/14, 187a/10,
187a/11, 39a/10, 41a/2

a.+dur 17a/11, 116a/5

altıncı : Altı sayısının sıra sıfatı.

*a.*21b/13, 53b/3, 65a/8, 73b/8, 78b/3,
121a/14, 122a/15, 123b/1, 124a/12,
137b/2, 144a/14, 153b/8, 156a/4,
157b/12,

altmış: Altmış.

*a.*16b/8, 76a/3, 96b/12, 96b/13
115a/15, 149b/1, 176b/3, 180b/1

altun: Altın.

*a.*29a/10

a.+dan 29b/1

‘ām: Ar. 1. Halk.

*a.*16b/11, 23b/15, 145a/9

ā‘mā: Ar. Kör.

*a.*192a/8

‘amel: Ar. İş.

*a.*7b/5, 8a/4, 9a/13, 19b/3, 29b/13,
30b/7, 32b/10, 55a/14, 57b/11, 68b/4,
75b/7, 82b/4, 87b/15, 94b/9,

105b/15, 122b/2, 135a/13, 135b/11,
135b/4, 136a/8, 149a/15, 165b/2,
169b/1, 16a/10, 171a/8, 171a/9,
179b/10, 183a/9, 187b/8, 18b/12,
192a/14, 196b/4

a.+den 16b/10, 152a/6

a.+e 142a/3, 161a/10, 174b/9, 18b/14,
19a/5, 66b/5, 72a/14

a.+i 15b/4, 15b/4, 171b/7, 196a/14

a.+ile 68a/13
a.+in 16a/5, 16b/14
a.+inde 55b/4
a.+inden 171b/10
a.+ine 153b/3, 196a/13, 20a/4, 34b/8
a.+ini 16a/13, 16a/9, 16b/8, 17a/14, 17a/15, 202b/10, 21a/11
a.+ler 148a/2, 149b/3, 151a/3, 174b/10, 164b/9
a.+lerde 193a/1, 48a/8
a.+lere 158a/6, 164b/15
a.+lerine 142a/5
a.+lerini 14b/10, 152a/11, 183a/10, 183a/11, 183a/13
a.+leri 164b/8
a.+leri 103b/2, 77b/11
a.+leri 63b/10
a.+leri 94b/11
a. et(d)-: Ar.+T. Niyet etmek.
a.-di 120a/13
a.-e 74b/7, 122b/2
a-mek 169b/1
a.-üp 75b/7
a. eyle-: Ar.+T. Niyet etmek.
a.29b/14
a.-gil 87b/15, 149a/15
a. kıl-: Ar.+T. Niyet etmek.
a.-a 192a/14
a.-dı 7b/5, 8a/4
a.-dılar 171a/9
a.-ğil 187b/8

a.-mağa 9a/12, 18b/12, 19a/6, 26b/11, 44a/1
a.-mağ 34b/13, 125b/6, 171a/8, 179b/10, 196b/4
a.-masa 41a/8
a.-mayınca 34b/6
a.-sa 19a/2, 19a/10, 57b/11
a.-sağ 36b/14, 51a/7, 71b/12, 93b/9, 109b/5
a.-up 196b/15
a.-ur 68b/4
a.-ursağ 54b/12
‘āmil: Ar. 1.Sebepe 2. İşleyen
a.169b/10
a. ol-: Ar.+T. Sebepe olmak.
a. -asın 149b/4
a. -mağdur 43b/7
a. -sağ 151a/4, 174b/10
a. -up 148a/2
a. -urlar 164b/9
ammā: Ar. Ama, fakat.
a.13a/11, 15b/2, 16b/10, 16b/12, 16b/6, 17a/11, 17b/1, 18b/1, 19b/12, 19b/15, 19b/7, 20a/5, 26/2, 26/8, 29a/4, 31b/5, 35b/4, 39a/7, 41a/6, 42b/13, 43a/5, 43b/12, 47b/3, 53b/13, 69b/2, 100a/14, 101a/7, 105a/13, 112b/14, 116a/4, 123a/5, 127a/15, 128a/5, 128a/6, 129b/4, 136b/12, 143b/15, 155b/12, 155b/8, 159a/14, 164b/8, 165b/15, 172a/12, 172a/9
ana: Anne.

a.+muz 130b/3
a.+nuş 105a/7
a.+sı 106a/10, 130b/2, 55a/8, 77a/11,
77a/15, 77b/1, 77b/3, 77b/7, 78a/4
a.+sına 55a/6, 77a/14, 98
a.+sını 55a/11, 77b/8
a.+sınış 79b/14

anca: Böylece.

*a.*20a/12, 22b/10

ancak : Ama, fakat.

*a.*150a/13, 155a/6, 204a/11, 47a/11,

ancılayın: Öyle.

*a.*44b/12, 45b/15, 4b/13, 50a/1, 50b/4,
54b/5, 56a/12, 56a/3, 58b/12, 59a/3,
5b/14, 64a/10, 64a/15, 64b/2, 68a/6,
6a/1, 70b/11, 78a/10, 78a/12, 78a/6,
80b/5, 86b/10, 86b/14, 93b/8, 94a/3,
94a/3, 94a/9

añ-: Birini veya bir şeyi akla getirerek
sözünü etmek.

a.-up 170b/7, 72b/11

añmaq: Anmak.

*a.*179b/3

aña: Ona.

*a.*10b/14, 15a/10, 165a/5, 16b/10,
17b/4, 18b/12, 18b/14, 21a/10, 22b/7,
22b/8, 23a/13, 23b/3, 70b/10, 70b/8,
70b/9, 79a/5, 85b/14, 103a/3, 101b/14,
111b/2, 121b/10, 122b/12, 123a/9,
123b/15, 134a/10, 136b/12, 137a/3,
144a/10, 144a/11, 144a/3, 144a/4,
144a/5, 144a/6, 144a/7, 144a/8,

144a/9, 145a/2, 145a/9, 146b/2,
153b/6, 155a/6, 157a/15, 157b/3,
157b/4, 204a/4

anda: Orada.

*a.*16a/10, 16a/12, 16a/8, 20a/9, 43a/2,
59a/5, 70b/15, 74b/11, 134a/13,
135a/6, 136b/13, 144a/11, 144a/9,
147a/10, 196a/6.

andan: Ondan.

*a.*116a/8, 117a/4, 122a/8, 129a/10,
129b/15, 133b/4, 135b/15, 136a/12,
141a/6, 150a/11, 157a/1, 157a/12,
157a/7, 157b/14, 157b/3, 158a/7,
165b/13, 16a/12, 16a/15, 16a/8,
170b/12, 179b/5, 185a/11, 187a/12,
204b/9, 21a/14, 22b/11, 25b/5, 31a/11,
34b/13, 37a/10, 39b/14, 43a/15,
46b/13, 53b/11, 53b/12, 66a/2, 70b/5,
7a/13, 96b/15

anı: Onu.

*a.*8a/15, 23a/14, 38b/3, 44a/4, 72b/6,
72b/8, 78a/5, 79a/2, 82a/14, 82b/6,
83b/4, 86a/2, 113a/3, 113a/4, 117a/1,
121a/12, 124b/5, 125a/4, 129a/13,
141b/11, 142a/3, 146b/3, 153a/13,
155b/13, 155b/9, 156a/1, 156a/5,
156a/9, 157a/1, 157a/10, 157a/14,
157a/6, 157a/7, 157b/12, 157b/2,
157b/6, 158a/1, 169b/5, 185a/1,
203b/8, 204a/1, 204a/5, 204a/5,
204b/5, 204b/5, 204b/6, 204b/7,
204b/7

ağla-: Bir şeyin ne demek olduğunu, neye işaret ettiğini kavramak.

a.-duğum 203b/12

a.-duğumuñ 203b/13

a.-dumki 203b/11

a.-mağ 171b/13

a.-ğıl 8a/15

a.-sa 25a/6

a.-sun 36a/10

a.-ya 124b/5

a.-yup 125a/4, 125b/3, 165b/10

ağlat(d)-: Bilgi vermek, izah etmek.

a.-a 121a/9

ağlan-: Anlaşılmak.

a.-dı 203b/14

anlar: Onlar. **krş.** olar.

*a.*171a/9, 21a/2, 39b/3, 74b/7

a.+a 11b/8, 181a/4, 204a/15, 20b/15, 29b/4, 39b/1

a.+ı 134a/2, 79b/14

a.+uñ 20b/14, 68a/9

anuñ : Onun.

*a.*102b/8, 107a/5, 118b/13, 141b/12, 145a/10, 146b/1, 146b/15, 151a/7, 153b/5, 155a/2, 155b/1, 156b/2, 176b/15, 19b/14, 21a/12, 23a/11, 23a/15, 50b/8, 74a/3, 97a/14

a.+la 10a/1, 122b/2, 124b/5, 204b/6, 74b/15, 82b/5

anuñçun: Onun için. **krş.** anuñçun, anuñçun.

*a.*10b/8, 43b/8, 101b/15, 102a/4, 102a/7, 116a/4, 152b/14, 171b/7, 202b/9, 20b/10, 95b/12

a.+dür 135b/1

anuñçun: Onun için. **krş.** anuñçun, anuñçun.

*a.*115b/5,168a/12, 176b/7, 181a/5

a.+dur 174a/3

anuñçun: Onun için. **krş.** anuñçun, anuñçun.

*a.*23b/12

ara: İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık.

*a.*204a/16, 204b/6

a.+larında 55b/7

a.+larından 63b/11

a.+sına 22b/15

a.+sında 9b/15, 23b/4, 41b/6, 95b/4, 128a/7, 132a/3, 151b/14, 156a/7, 174a/1, 187a/9

a.+sındağı 45b/12

a.+sından 113a/1

‘Arab: *Ar.* Ortadoğı ve Kuzey Afrika’nın büyük bir bölümünde yaşayan halk.

a.+a 2a/8

ārāste: *Far.* Bezenmiş, süslenmiş.

*a.*76b/14, 95b/1, 171b/7

a. **ķıl-:** *Far.+T.* Süslemek.

*a.*80a/11, 82b/12

a.-dı 81a/3, 84b/12

a.-ğıl 135b/13, 147a/9

a.-mağ 171a/10

a.-up 81b/13, 81b/15, 83b/14

a. ol-: *Far.+T.* Süslenmek.

a.-muşdur 171b/7

a.-sa 180a/2

a.-up 95b/1

a.-ur 180a/6

ardınca: Hemen arkasından, hemen ardından arkası sıra.

*a.*69b/11, 70a/5, 70b/1

arı: Temiz.

*a.*14b/1, 15b/10, 20a/8, 40a/5, 46b/11, 95a/2, 116b/9, 118a/11, 14b/1, 155b/9, 158a/2, 158b/7, 15b/10, 176a/14, 176a/14, 176a/14, 176a/15, 176a/15

arıt(d)-: Temizlemek.

a.-up 80a/7, 95a/3, 179b/4, 147a/2, 150a/15, 179b/5, 202b/10,

a.-ur 84b/5, 134a/11, 151b/10

a.-urlar 146b/11

arılığ(ğ): Temizlik.

a.+ı 19b/7, 61a/14, 61a/14, 196a/13, 196a/15, 196b/12, 196b/3, 196b/8

a.+ina 196b/5

arın-: Temizlenmek

a.-miş 117a/6

a.-ur 150a/9, 180a/10

a.-ursın 103a/15

arıt-: Temizlemek.

a.-dı 158b/4, 158b/6

a.+dılar 117a/15

a.+ğül 95a/1, 196a/2

‘arız: *Ar.* Sonradan ortaya çıkan.

a. ol-: *Ar.+T.* Ortaya çıkmak.

a.-dı 75b/12

‘arif: *Ar.* Çok anlayışlı ve sezgili kimse.

*a.*37a/11, 37a/8, 202b/10

a.+ler 141b/1, 142a/3, 164b/8, 202b/9

a.+lerden 30a/1, 176b/1

a.+lerüñ 168a/11, 202b/11

arğ(ğ): İçinden su akıtmak için toprak kazılarak yapılan açık oluk.

a.+ı 151b/9, 96b/5

a.+ından 150a/15

a.+larda 96b/7

a.+ları 150a/8, 180a/10

a.+larını 179b/5, 196a/1

a.+uñ 151a/6

arkaç: Dokumacılıkta bezin enine atılan iplik, atkı.

*a.*35a/6

arğa: Bir şeyin sırt durumunda olan yüzeyi.

a.+sı 170b/2

‘arş: *Ar.* İslam inancına göre göğün en yüksek katı.

*a.*155b/14, 156a/1

a.+ı 132b/9

arşun: Yaklaşık 68 santimetreye eşit olan uzunluk ölçüsü.

*a.*131a/7

artuk: Fazla.

a.25b/5, 31a/15, 98a/14, 131a/7,
157a/1, 157a/13, 157a/7, 157b/10,
157b/4, 158a/7, 170b/12, 174a/1,

aruca: Temizce.

a.32b/2

‘**arūsī:** *Ar.* ‘**arūs**+*Far.* **ī** Bir gelin.

a.145b/11

‘**arż :** *Ar.* Sunmak.

a. **et(d)-:** *Ar.* +*T.* Saygı ile sunmak.

a.-*er* 145b/11, 195b/8

a.-*esin* 146b/9

a.-*üp* 2a/9

a. **eyle-:** *Ar.* +*T.* Saygı ile sunmak.

a.-*sün* 111a/10

a. **ķıl-:** *Ar.* +*T.* Saygı ile sunmak.

a.15a/3

a.-*maķ* 15a/3

a. **ol-:** Ortaya çıkmak.

a.-*duġı* 195b/8

as-: Bir şeyi aşağıya sarkacak bir biçimde bir yere iliştirip sarkıtmak.

a.-*a* 163a/7

a.-*dı* 128b/4

asmaķ: Bir şeyi aşağıya sarkacak bir biçimde bir yere iliştirip sarkıtmak.

a.-*mak* 13b/5

‘**aşā:** *Ar.* Bazı ÷lkelerde hükümdarların, mareşallerin, din adamlarının güç sembolü olarak törende taşıdıkları bir tür ağaç veya metalden değnek.

a.11a/11, 13b/5, 79a/11, 79b/1, 79b/3,
80b/6, 161a/1, 165b/11, 165b/12,
165b/13, 165b/14, 165b/15, 165b/9,
167a/9, 167b/4, 169a/14, 169a/14,
169b/1, 169b/3, 171a/5, 171a/7

a.+*yıla* 52b/6

a.+*nuġ* 165b/12, 171a/8

a.+*sı* 167b/15, 169b/6, 169b/9,
171a/10

a.+*sını* 11b/2, 171a/12

āsān: *Far.* Kolay.

a. 118b/5

a. **et(d)-:** *Far.* +*T.* Kolaylaştırmak.

a.-*e* 32b/6

a. **ķıl-:** *Far.* +*T.* Kolaylaştırmak.

a.-*ıverür* 18b/13

āsānlıķ(ġ): *Far.* +*T.* Kolaylık.

a.+*ıla* 32b/7, 137a/1

‘**asel:** *Ar.* Bal.

a.106b/8, 195a/1, 196a/10, 196a/11,
196a/12, 196b/6, 196b/9, 196a/13,
196b/13

a.+*e* 195b/14, 196b/2, 196b/3

aşhāb: *Ar.* Sahabe.

a.-**ı yemīn:** *Far.* Amel defteri sağ tarafından verilenler.

a.101b/5, 102a/4, 102a/5, 105a/10,
145a/10, 145b/6, 146a/4, 146a/6,
159a/12

a.+*den* 146a/7

a.+*i* 173a/15

a.+*üñ* 102a/5, 102a/8

aşıl: Ar. < aşl Bir şeyin kendisi, örnek kopya karşıtı.

a.102b/1, 117b/2

‘**āşī:** Ar. Başkaldırıcı.

a.74a/13

a.+leri 130b/10

a.+ye 130b/7

‘**āşık:** Ar. Bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı sevgi ve bağılılık duyan vurgun, tutkun kimse.

a.+uş 124a/1

āşinā: Far. Bildik, tanıdık, bilinen.

a. **ol-:** Far.+T. Tanıdık olmak.

a.-a 145a/2

at-: Bir cismi bir yöne doğru fırlatmak.

a.-dı 11b/2, 74a/13, 107a/1

a.-dılar 11a/13, 74a/11

ata: Baba, kişinin geçmişte yaşamış büyükleri.

a.29a/7, 29a/9, 35b/6, 78a/5, 82a/3, 85b/3, 85b/5, 85b/6, 104b/15, 105a/7, 111b/15, 157b/3

a.+dan 104b/13

a.+ları 60b/13

a.+larına 41a/1

a.+m 77b/4

a.+mdan 98a/12

a.+mı 77b/1

a.+muz 9b/5, 9b/5

a.+ş 77a/10, 77b/1, 77b/5, 85b/10

a.+şuza 85b/3

a.+sı 106a/10, 78a/4

a.+sına 60b/15, 61a/1

a.+sinuş 109b/15

a.+suz 35a/12

a.+ya 85b/6

‘**atā:** Ar. Bağışlama, bahşiş.

a. **et(d)-:** Ar.+T. Bağışlamak.

a.-en 157b/3

atalık: Babalık.

a.23a/7

āteş: Far. Coşkunluk.

a.+i 204a/4

āvāz: Far. Yüksek ses; avaz.

a.73a/2

a.+lar 18a/14

āvāze: Far. Avaz

a.132a/1, 189b/13, 95a/8

a.+lerle 95b/4

ay: Yılın on iki bölümünden her biri.

a.180b/8

a.+da 32a/4

a.+ı 115a/13

a.+inda 19a/11, 32a/3

a.+inuş 118b/13, 31b/10, 32a/2

ayak(ğ): Bacakların bilekten aşağı bulunan ve yere basan bölümü.

a.144b/7, 21a/8

a.+ı 104b/15, 105a/1, 133a/10, 135a/9, 170b/1, 60a/6

a.+in 79a/9

a.+ını 144b/9

a.+ları 147a/14

a. +ların 53b/12

a. +laruñ 47a/3

‘ayān: *Ar.* Belli, açık.

a.71a/14

‘ayār: *Ar.* Bir iş veya davranışta gereken ölçü.

a.124a/4

‘ayb: *Ar.* Toplumun ahlak kurallarına aykırı olan, utanılacak durum veya davranış.

a.56a/9, 60a/8

a. +in 121b/15, 186b/1

a. +ım 31a/13

‘ayıb : *Ar.* Toplumun ahlak kurallarına aykırı olan, utanılacak durum veya davranış.

a. +ı 60a/9, 122a/2

a. +larını 6b/13

āyet: *Ar.* Kur’an surelerini oluşturan cümlelerden her biri.

a.8a/4, 8a/6, 19a/3, 24a/14, 24a/14, 38b/6, 101a/8, 101a/9, 120b/9, 128b/1, 12b/14, 130a/12, 130a/14, 131a/13, 180b/15, 181a/6

a. +de 120b/11, 120b/11, 120b/14

a. +e 14a/1

a. +i 7b/5, 8a/3, 9a/13, 118a/13, 130a/13, 154b/10,

a. +in 46b/15, 47a/2, 47a/3

a. +ine 7b/7, 76a/2, 76a/9

a. +inüñ 7b/4, 47a/1, 76a/13

a. +lere 34b/5

a. +ün 24a/12, 125a/10

ayğır: Damızlık erkek at.

a. +lar 13b/2

‘ay(u)n: *Ar.* < ‘ayn Osmanlı alfabesinin yirmi birinci harfi olup ebced hesabında yetmiş sayısının karşılığıdır.

a. 57b/15, 68b/7

a. +ından 195b/12

‘āyid: *Ar.* < ‘ā’id İlgili, ilişkili.

a. 204a/9, 204a/10

āyīne: *Far.* Ayna. **krş.** ayna.

a. 25a/10, 203b/17

a. +si 20a/7, 147a/10

a. +ye 19b/13

‘Āyişe: *Ar.* < ‘a’iše Hz. Peygamber’in eşi.

a. 130b/3

aylık: Ay Sürecek kadar.

a.98a/8

ayna: < *Far.* āyīne Ayna. **krş.** āyīne.

a.19b/13

ayrıl-: Ayrılmak.

a. -maz 23b/2

ayruķ: Ayrılmış.

a.137a/3

‘ayyār: *Ar.* Zeki, kurnaz.

a. ol-: *Ar.* +*T.* Zeki olmak.

a. -a 122b/5

az: Nitelik, nicelik bakımından eksik.

a. +ından 122a/14

a’zā: *Ar.* Vücut parçası, organ.

a. +ları 165a/9, 22a/6

a. +larından 128a/11, 165a/7
a. +nı 53b/14
‘azāb: *Ar.* Büyük sıkıntı, eziyet, ezinç.
a.21b/1
a. +a 18b/15
a. +ı 19a/11, 19a/12, 19a/15, 60a/14
a. +ından 32b/3, 134b/12, 161a/5
a. +lardan 47a/4
āzād: *Far.* Serbest bırakma.
a. ol-: *Far.+T.* Serbest kalmak.
a. -a 42b/13
āzāde: *Far.* Başiboş serbest.
a. +dür 103a/2
ā‘zam: *Ar.* En büyük.
a. 99b/1, 100b/12, 100b/13, 100b/15,
100b/6
a. +dur 101a/4, 101a/5, 101a/6
a. +la 101a/11
‘azamet: *Ar.* Büyüklük.
a. 133a/5
a. +ini 117b/3, 154b/10
a. +inüj 76a/7
azdur-: Yoldan çıkarmak.
a. -ur 77a/11
azğun: Azmış olan.
a. +lardan 84a/6
‘azīm: *Ar.* Büyük, ulu.
a. 11b/2, 33a/11, 41a/7, 137a/11,
155b/2
āzīne: *Far.* Cuma.
a. ertesi: *Far.+T.* Cumartesi
a. 118a/9

‘aziz: *Ar.* Muhterem, sayın.
a. 9b/3, 9b/6, 38a/14, 63a/11, 96a/1
a. +dür 25b/5
a. +lerden 38a/10, 110b/11, 110b/13
a. +rekdür 23a/15
a. kııl-: *Ar..+T.* Aziz kılmak.
a. -ur 96a/1
‘azizlīg: *Far.+T.* Azizlik.
a. +ın 9b/6
‘azm: *Ar.* Bir işteki engelleri yenme
kararlılığı.
a. +ile 123a/15
azuğ: Gereken yiyecek ve içecekler.
Nevale.
a. kııl-: Yemek olarak kullanmak.
a. -up 97b/12
B
baba: Çocuğu olan erkek.
b. +muş 23a/3
bāb: *Ar.* Kapı.
b. +ında 55b/6
ba‘d: *Ar.* Sonra
b. 15a/11, 30b/10, 30b/8, 48b/11,
49b/5, 50a/2, 50a/3, 53b/7, 53b/8,
88a/10, 88b/13, 89a/6, 93b/12,
144b/12, 161b/5, 201a/6
ba‘dehu: *Ar.* Ondan sonra.
b. 11b/1, 14b/11, 15a/9, 18a/8, 43b/9,
81b/9, 82a/3, 132a/3, 144a/11, 171b/3
bağ: Bir şeyi başka bir şeye veya
birçok şeyi topluca birbirine tutturmak

için kullanılan ip, sicim, şerit, tel vb.düğümlenebilir nesne.

b.187a/11

bağ: *Far.* Meyve bahçesi.

b.94b/14, 94b/15, 95b/11

b.+a 59a/4

b.+ı 94b/15

b.+ında 59a/4

bağbān : *Far.* Bahçıvan, bağcı.

b.+a 94b/14

bağçe: *Far.* Bahçe.

b.95b/12

b.+yi 95b/8

bağır:Göğüs.

b.-ımız 130b/8

bağışla-: Herhangi bir kötü davranış için ceza vermemek. Affetmek.

b.-dı 99a/1

bağla-: Bir şeyi bir şeye veya yere tutturmak.

b.-mak 50b/6

b.-dı 107a/8, 187a/11

b.-ğil 142a/3

b.-yayın 143b/15

b.-yup 72a/14

bağlan-: Bağlama işine konu olmak.

b.-mak 50b/11, 50b/13, 50b/8, 50b/9, 51a/1, 51a/3

b.-up 146a/4

bağlu: Bir bağ ile tutturulmuş olan.

b.76b/13

bahādur: *Far.* Savaşlarda gücü ve yılmazlığıyla üstünlük kazanan veya yiğitlik gösteren kimse, batur.

b.121a/12, 123b/7

b.ol-: *Far.+T.* Bahadır olmak.

b.-ur 145b/5, 145b/13

bağış: *Far.* Bağış, ihsan.

b.43a/14, 43a/15

b.çt(d)-: *Far.+T.* İhsan etmek.

b.-diler 43a/15

b.-e 122a/8

bağ-: Bakışı bir şey üzerine çevirmek.

b.-a 165a/3

b.-ar 176b/13

b.-arlar 21a/15, 21b/1

b.-dı 38a/11, 79a/6, 79b/10, 82a/4

106a/8, 180b/10

b.-dılar 74a/10

b.-dum 51a/10, 51a/11, 51a/9, 51a/9

b.-ğil 79a/5, 108a/12

b.-ma 180b/13

b.-masa 75a/9, 75a/9

b.-mayup 22a/1, 40a/4, 72b/2

b.-sağ 14a/1, 58b/8

b.-up 73a/5, 76a/10, 76a/12, 122b/6

baği: *Ar.* Tanrı. Daimi, kalıcı.

b.29a/8, 33a/11, 43b/7, 100b/9, 156a/10, 170b/7

b.+dür 100b/10

b.ğal-: *Ar.+T.* Sonsuza kadar kalmak.

b.-an 73b/6

bağmak: bakmak.

b.124b/12, 168a/13

b.+dan 50b/11

Bakü: (ö. a.) Azerbaycan'ın başkenti.

b.2a/3

bal: Bal.

b.73b/2, 106b/3

balçık: İçinde çeşitli organik maddeler bulunan, genellikle killi, koyu, yapışkan çamur.

b.130b/5

b.+ların 96b/6

balğam: Ar. Solunum organlarının salgıladığı ağızdan dışarı atılan sümüksü madde.

b.134b/4

b.+dur 134a/9

balık: Balık.

b.74a/14, 74a/15

bāliğ: Ar. Buluğa eren, reşit.

b.6b/15

bāliğlık(g): Ar+T. Reşitlik.

b.+a 162b/1

bārī: Far. Hiç olmazsa, hiç değilse.

b.35b/11

Bārī: Ar. Yaratan, yaratıcı

b.97a/1, 203b/5

b.+miz 149b/4

b.+nüñ 170b/5

bārid: Ar. Soğuk.

b.134a/6

bārılık(ğ): Ar.+T. Yaratıcılık.

b.+ı 35b/3, 35a/11

barmaq(ğ): İnsanda ve bazı hayvanlarda ellerin ve ayakların son bölümünü oluşturan, boğumlu, oynak, uzunca organların her biri.

b.+ından 106b/2, 106b/3, 106b/3

bas-: Vücudun ağırlığını verecek bir biçimde ayak tabanını bir yere veya bir şeyin üzerine koymak.

b.-arsın 16a/12, 16a/8

b.-maya 121a/12

b.-miş 165b/3

başırılık(ğ): Ar.+T. Görüp, anlayan. Allah'ın sıfatlarından.

b.35a/11

b.+ı 35b/1

basmaq: Basmak.

b.14b/9, 171b/1

baş: İnsan ve hayvanlarda beyin, göz, kulak, burun, ağız, vb.organları kapsayan vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.

b.+ı 22a/10, 22a/5, 22b/8,

130b/8, 151b/14, 152a/13, 152a/2, 153a/11, 153a/3

b.+ımı 113a/6

b.+ına 79b/13, 123b/9, 195b/12

b.+ında 18a/12, 151a/6, 155a/1, 156b/1

b.+ındağı 159a/3

b.+ımı 113a/8, 196b/6

b.+uğa 47a/3

başka: Bilinenden ayrı, değişik, farklı, özge.

b.168a/11, 168a/11

başla-: Bir işe girişmek, harekete geçmek.

b.-*dı* 40a/6, 57b/4, 81b/7, 83a/6

b.-*dılar* 11b/1

b.-*dum* 38a/15

b.-*r* 151a/5, 180a/11, 180a/14

b.-*sa* 69b/5, 69b/15, 94b/3

b.-*yalar* 164b/2

başlamak: Başlamak.

b.132a/1

bat-: Bir sıvının üstüneyken içine gömülmek.

b.-*mazdı* 73a/10

bâtil: Ar. İnanç bakımından gerçek olmayan.

b.73a/9, 81b/3

b.+*ı* 81b/2

bâtin: Ar. Gizli, görünmeyen nesne.

b.18b/10, 18b/9, 20b/2, 71a/4, 71a/6, 75a/15, 158b/14, 158b/6, 169b/12,

b.+*a* 19a/5, 19a/6, 47b/3

b.+*dan* 121a/6

b.+*ı* 18b/12, 60a/6, 173b/9

b.+*ında* 187a/11

b.+*ını* 106b/1

b.+*uñ* 36b/14, 174b/11

b.+*uñı* 171a/10

batır-: Bir şeyin sıvı veya yumuşak bir maddenin içine gömülmesine yol açmak, batmasını sağlamak.

b.-*dılar* 81b/3

b.-*up* 73a/10

b.-*urlar* 81a/14

bay: Malı parası çok olan, zengin.

b.+*lara* 108a/8

bāzār: Far. Belli bir şeyin satıldığı yer.

b.+*da* 97b/11

ba'zen: Ar. Ara sıra.

b.27b/6

ba'zı: < Ar. *ba'z* Birtakım, kimi

b.38b/4, 42b/13, 47b/4, 58a/1, 72a/3, 75a/8, 87a/7, 87b/9, 88a/3, 92a/14, 99b/6, 128b/1, 128b/3, 129b/11, 129b/12

130a/4, 142b/7, 161a/14, 161b/9,

b.+*lar* 100b/14, 109b/13, 109b/14,

110a/1, 171a/5

b.+*ları* 204a/6

b.+*sı* 32a/8, 170b/1, 170b/2, 170b/3

b.+*sında* 50b/6

bedāyi': Eşi ve benzeri olmayan güzel, mükemmel ve yeni şeyler.

b.95a/12

bedel : Ar. Karşılık, bir şeyin yerini tutan şey

b.63b/8

b.+*i* 82a/9

begenmemek: Tasvip etmemek, iyi ve güzel bulmamak.

b.204a/7

beg: Küçük bir toplumun veya küçük bir devletin başkanı.

b.+lerden 73a/12

behimet: Ar. Hayvanlık hâli.

b.124b/15, 125a/3, 125a/6, 151b/11

behremend: Far. Hissedar.

b. ol-: Far.+T. Hissedar olmak.

b.-ayım 61a/7

bekā : Ar. Devam, bakilik

b.75b/1, 133a/6, 143b/9, 167a/4

bekle-: Bir iş oluncaya kadar bir yerde kalmak. Acele etmemek. Süre tanımak.

b.-di 108b/8, 137b/10, 137b/11, 138a/3, 7a/9

b.-diler 138a/6

b.-dise 7a/11

b.-sen 96a/15

b.-ye 32a/1, 32b/1

b.-yesin 131b/2

bekmez: Pekmez.

b.73b/2

beḷ: İnsan bedeninde göğüsle karın, sırtla kalçalar arasında daralmış bölüm.

b.+ine 146a/4

b.+ını 187a/11

belā: Ar. Gam, keder, musibet.

b.+dan 86a/8

b.+lardan 119a/5

b.+sından 123a/4

Belḥ: (ö. a.) Afganistan'ın kuzeyinde bir yerleşim yeri.

b.128a/10

belī: Far. Evet.

b.82a/7

beliyye: Ar. Felaket, keder, kasavet, tasa.

b.+lerini 61b/3

belki: Ar.+Far. Olabilir, muhtemel olarak.

b.204a/8, 204a/11

belür-: Önce belirli veya görünür olmayan bir şeyin ortaya çıkması.

b.-di 187a/15

b.-dise 9b/8

b.-diyise 140b/7

b.-ür 136b/13

ben : Teklik birinci kişiyi gösteren söz.

b.24b/14, 31a/12,38a/12, 38a/15, 39b/12, 39b/9, 58b/15, 74a/12, 77a/15, 80a/1, 95a/6, 95a/7, 95b/14, 113a/3, 113a/4, 118b/15, 152a/10, 152a/10, 152a/12, 152a/12, 152b/13, 174a/11, 180b/13, 187a/12, 19a/6, 203b/11, 203b/12, 203b/16

b.+a (baḥa) 29b/5, 37b/13, 38a/11, 65a/11 84a/5, 95a/2, 95b/7, 98a/12, 98a/13, 98a/14, 113a/5, 155b/4,

157b/9, 157b/9, 174a/15, 174a/8,
174b/8

b.+de 112b/14

b.+den 20b/6, 98b/4, 122b/3, 122b/4,
152a/4, 157b/9, 174b/4

b.+i 22b/11, 59a/5, 60b/9, 60b/9,
76b/9, 77a/14, 77a/7, 84a/14, 161a/8

b.+üm 31a/10, 61a/1, 85a/1, 94b/15
107a/5, 174a/2, 174b/1, 174b/2

bencilik: Kendi çıkarlarını herkesten
üstün tutma durumu.

*b.*134b/1

beñdeş: Benzer.

b. 157a/8

b.+i 25b/6

benlik : Kendi kişiliğine önem verme,
kendi kişiliğini üstün görme.

*b.*152b/13

b.ķıl-: Kibirleşmek

b.-an 153a/1, 153a/2

beñle-: Öğrenmek.

b.-yüp 87b/15

beñze-: İki kişi veya nesne arasında
birbirini andıracak kadar ortak
nitelikler bulunmak. Andırmak.

b.-mez 35b/8

b.-miş 85b/6, 196a/13

b.-r 15a/9, 19b/13, 94b/14, 185a/15,
195b/13, 195b/13, 195b/13, 195b/14,
195b/14, 196a/13, 196a/14, 196a/15,
196b/10, 196b/11, 196b/12, 196b/13,
196b/14, 196b/2, 196b/2, 196b/3,

196b/4, 196b/4, 196b/5, 196b/6,
196b/7, 196b/9

b.-tmek 120b/4

berāber: *Far.* Birlikte, bir arada.

*b.*13b/15

b.+dür 41b/7

berekāt: *Ar.* Bolluklar, bereketler,
feyizler.

b.+ı 19b/4, 41b/4, 116a/1

b.+ıla 61a/15

b.+inda 61b/3, 96a/12, 96a/3, 96a/5,
111a/10

b.+lar 118b/6

berhūrdār: *Far.* Mutlu.

b.ol-: *Far+T.* Mutlu olmak.

*b.*124b/11

berk: Katı, sağlam.

*b.*78b/2, 117b/13, 123a/5, 144a/10

b.ķıl-: Sağlamlaştırmak.

b.-dum 151b/5

besle-: Yiyecek ve içeceğini
sağlamak.

b.-yem 122a/11

beş: Dörtten sonra gelen sayının adı.

*b.*17a/4, 24a/14, 24a/14, 31b/12,
43a/4, 74b/12, 85b/10, 85b/15, 97a/13,
106a/14, 106a/14, 116a/10, 120b/10,
145b/6, 126a/14, 128b/9

b.+dür 116a/5

b.+inci 21b/12, 51a/2, 51b/7, 63a/2,
73a/11, 82a/12, 86a/2, 115a/2,
121a/11, 122a/11, 123a/13, 124a/6,

144a/14, 144b/3, 153a/15, 155b/15,
157b/6

beşâret: *Ar.* Müjde.

*b.*126a/5

b.+*durur* 46a/9

b.+*ler* 137a/2

bevl: *Ar.* İdrar.

b.+*ini* 30b/2

b.+*i* 30b/5

bey': *Ar.* Satma, satış, satın alma.

b.+*ümüz* 204a/11

bey' ü şirā : *Ar.* Alım satım.

*b.*204a/15

beyān: *Ar.* Anlatma, açık söyleme,
bildirme.

*b.*2a/17, 14a/7, 93b/10, 98b/2, 132b/9,
136b/5, 142a/11, 151a/12, 169b/9,
197a/9

b.+*ı* 86a/12

b. **ķıl-:** *Ar.*+*T.* Anlatmak.

b.-*alum* 185a/2

b.-*dı* 7b/8, 7b/13, 8a/15, 10b/1, 14b/3,
36a/11, 129a/3, 129a/4, 130b/14,
131a/5

b.-*dıyısı* 98b/2

b.-*duķ* 171a/11, 180a/15

b.-*up* 7b/9, 8a/1, 151a/12

b.-*ur* 151b/8

b. **ķılın-:** *Ar.*+*T.* Anlatılmak.

b.-*dı* 169b/9

b.ol-: *Ar.*+*T.* Anlatılmak.

b.-*an* 93b/8

b.-*dı* 136b/5

b.olın-: *Ar.*+*T.* Anlatılmak.

b.-*a* 43a/5

b.olun-: *Ar.*+*T.* Anlatılmak.

b.-*a* 7b/6

b.-*maķ* 2a/17

beyt: *Ar.* 1. *tas.* Kalp. 2. Anlam
bakımından birbirine bağlı iki dizeden
oluşmuş şiir parçası.

*b.*43a/7, 123a/6, 163a/4

b.+*i* 43a/8

b.ül-Ħarām: *Ar.* Kâbe

*b.*180b/10

b.ü'l-Muķaddes: *Ar.* Kudüs, Kudüs
camisi.

*b.*54b/6, 98b/9

b.+*e* 97b/10, 97b/12

b.+*i* 180b/8

beze-: Süslemek.

b.+*rler* 146b/12

b.-*yüp* 147a/3

bezeķ(g): Süs.

b.+*i* 84a/15

bezen-: Süslenmek.

b.-*em* 95a/8

b.-*ür* 177a/3

bezirgānlıķ: < *Far.* bāzergān +*T.*
Tüccarlık.

*b.*119a/2

bıcaķ: Bir sap ve çelik bölümden
oluşan kesici araç.

b.+*ı* 135a/6

b.+in 96b/4

bıraḳ-: Elde bulunan bir şeyi tutmaz olmak. Sahiplik hakkını başkasına vermek. Alışkanlıktan vazgeçmek.

b.70a/2

b.-anlara 56a/7

b.-dılar 58b/4, 74a/15

b.-dum 98b/6

b.-gıl 69b/8

b.-maga 105a/4

b.-ur 96b/12

b.-urlar 76b/4, 80a/7

b.-urlardı 73a/9

bī-meşel: < *Far. bī-(Ar.mişāl)*

Benzersiz.

b.76a/6

bī-naẓār: < *Far. bī-(Ar. nazīr)*

Görülmemiş.

b.75b/12

bī-niyāz: < *Far. bī-(Ar. niyāz)* Muhtaç

olmayan, ihtiyacı olmayan.

b.171a/13

bi^ʿat: *Ar.* Kabul ve tasdik muamelesi

b.ḳıl-: *Ar.+T.* Kabul etmek.

b.-duḡı 129a/1

b.-maḳ 129a/1

bid^ʿat: *Ar.* Peygamber zamanından sonra dinde ortaya çıkan şey.

b.79b/6

b.+e 68b/4

b.+i 123a/12

bīḡāne: *Far.* Kayıtsız, ilgisiz.

b.145a/1

bil-: Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

b.-di 78b/15, 106b/9, 111a/13

b.-dügi 134a/7, 162b/13

b.-dügüm 203b/12

b.-dügümüñ 203b/13

b.-dükden 14b/9

b.-düm 37a/7, 203b/11

b.-dün 12b/15

b.-dünj 184b/15, 187a/5, 187a/5, 192a/11

b.-e 121b/10, 122a/12, 123b/14, 124a/13, 124a/6, 124a/6, 185a/11

b.-eler 169b/5

b.-esin 13b/11, 103b/6

b.-eyim 35b/11

b.-eyin 73a/5

b.-gil 18b/1, 30a/11, 37a/7, 51a/6, 63a/11, 64a/3, 108a/14, 144a/1,

151a/3, 170b/12,

b.-medi 78b/15, 106b/9, 204a/2

b.-mediler 204a/2

b.-medügi 134a/7

b.-megi 107a/5

b.-mek 14b/9, 15b/12, 34b/13, 37a/8, 71b/3, 83b/2, 83b/4, 120b/13, 121a/5, 125a/5, 171b/12

b.+mekdür 204a/2

b.-meñ 59a/7

b.-meyüp 74a/5, 98a/2, 98a/6

b.-mez 68b/4, 152a/15

b.-mezem 80a/2

b.-mezin 112b/14

b.-miş 70b/5

b.-seler 21a/3

b.-seyidi 98a/5

b.-sün 36a/10

b.-sünler 174b/4

b.-üp 16a/13, 16a/5, 16a/9, 16b/1, 179b/1, 17a/14, 17a/15, 29b/14, 128b/10, 165b/10, 179b/1

b.-ür 75a/3, 79a/2, 176b/14, 203b/12, 203b/18

b.-ürdi 31a/5, 73a/5

b.-ürem 174a/2

b.-ürken 109b/15

b.-ürler 20b/15, 21a/3

b.-ürüz 203b/4

bildür-: Herhangi bir şeyi haber vermek.

b.35a/12, 174a/8

b.-di 159a/6, 169a/15

b.-düginün 110a/2

b.-meyüp 165b/14

bildürmek: Bildirmek.

b.165b/13

bile: Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, beraberlik, araç, neden veya durum anlatan cümleler yapmaya yarayan bir söz.

b.30b/3, 83a/7, 103a/12, 133a/7, 169b/10, 185a/11

b.+dür 40a/8

b.+dürür 179b/13

bilin-: Bilme işine konu olmak. Anlaşılmak. Öğrenilmek.

b.-di 35b/4

b.-mez 18b/2

bi'llāhi: Ar. "İnan olsun" anlamında kullanılan bir söz.

b.101b/2

bilülen-: Bilgilenmek.

b.-meye 124b/7

biğ: Dokuz yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı.

b.2a/4, 6b/12, 7a/12, 7b/8, 10a/5, 20b/7, 32b/4, 38b/10, 70b/12, 73b/14, 102a/11, 116a/2, 116a/2, 137b/8, 173b/15

bin-: Yüksek bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp ayaklarını sallandırarak oturmak.

b.-er 176b/7

b.-üp 74a/8

binā: Ar. yapı.

b.122b/14, 29b/2

bir: sayıların ilki, bu sayı kadar olan.

b.2a/7, 8b/3, 8b/3, 8b/4, 8b/6, 8b/6, 16a/13, 16a/5, 16a/9, 16a/9, 16b/3, 18a/12, 19b/1, 19b/13, , 20b/8, 22a/8, 23a/10, 23a/11, 23a/2, 23a/8, 23b/2, 23b/2, 24a/14, 24a/14, 25a/2, 29a/12, 29a/13, 29a/14, 29a/15, 29b/2, 30a/15, 31b/11, 31b/11, 32a/5, 32a/6, 32a/6, 32a/9, 32b/2, 35b/13, 35b/13, 37a/11,

37b/2, 38a/10, 38a/14, 38b/9, 43a/7,
43a/7, 43a/8, 44b/9, 47a/14, 49b/12,
52b/6, 52b/7, 55a/10, 58b/12, 58b/15,
60a/8, 60b/10, 60b/2, 60b/3, 60b/3,
63a/11, 63a/12, 63a/12, 64a/13,
68a/12, 69b/5, 69b/6, 70b/12, 70b/14,
70b/15, 72a/15, 72b/14, 72b/15, 72b/8,
73a/11, 73a/2, 73a/3, 73a/4, 73a/6,
73b/1, 73b/11, 73b/4, 73b/8, 73b/8,
73b/9, 75b/11, 76a/6, 76b/13, 77b/7,
78b/12, 79a/5, 80a/6, 81a/13, 81a/4,
81b/11, 82a/15, 82a/3, 82a/3, 82a/4,
82b/10, 83a/12, 84b/13, 84b/13, 84b/9,
85a/10, 94b/6, 95b/9, 97b/11, 98a/3,
98b/15, 98b/5, 99a/12, 99a/14, 99a/4,
100b/7, 100b/7, 100b/8, 103a/13,
103a/2, 106b/2, 106b/3, 106b/3,
111a/5, 111b/1, 112b/12, 112b/15,
113a/13, 113a/13, 113a/2, 113a/2,
113a/5, 113a/9, 115a/12, 115b/2,
116a/11, 116a/5, 116a/6, 116a/7,
116b/3, 116b/6, 118a/6, 119a/1,
119a/1, 119a/2, 11b/2, 123b/14,
124a/10, 124a/12, 124a/9, 124b/3,
128a/1, 128b/10, 128b/4, 129a/12,
129b/1, 130a/13, 130a/8, 130b/12,
133b/5, 134a/13, 134a/15, 135b/15,
141a/12, 141a/13, 143a/8, 143b/15,
144a/1, 144a/3, 144a/4, 144a/5,
144a/6, 144a/7, 144a/8, 145a/2,
146b/10, 149a/12, 149b/1, 149b/4,
14a/4, 151a/6, 152b/4, 152b/5,

153a/13, 155a/1, 155a/3, 155a/3,
155a/4, 156b/2, 156b/3, 156b/3,
164a/15, 164b/1, 165a/6, 170a/10,
170a/11, 170a/7, 170b/10, 170b/6,
171b/11, 173b/11, 180b/8, 183a/10,
183a/11, 183a/13, 187b/2, 187b/3,
196a/10, 196a/11, 196a/6, 196a/9,
203b/15, 203b/16, 203b/17, 204a/10,
204a/14, 204a/15, 204a/18, 204a/3,
204a/3, 204a/4, 204a/9

b.+dürür 35b/7

b.+dür 155a/6

b.+i 17b/2, 17b/2, 17b/3

b.+lere 35b/7

birbiri: Karşılıklı olarak bir diğeri.

b.+le 73a/7

b.+nden 55b/6

b.+ne 11a/14, 13b/3, 61a/14, 98b/12

b.+nüñ 76a/12

birer: Herkese bir.

*b.*18a/12, 18a/13, 43a/14, 72b/8, 74b/2
155a/4, 196a/12

bir: Bir tanesi, bilinmeyen bir kimse.

*b.*20a/6, 73b/3, 75a/1, 75a/2, 78b/10,
78b/10, 78b/11, 78b/11, 80a/2, 82a/5,
82a/5, 83a/10, 83a/11, 83b/5, 84a/8,
84a/8, 97a/13, 97b/15, 110b/7, 116a/6,
120a/3, 120a/3, 123a/1, 123a/1,
123a/2, 128a/9, 128a/9, 134a/3,
135a/10, 135a/10, 135a/12, 135a/9,
149b/8, 149b/8, 151a/9, 153a/15,

b.+nde 10b/4

<i>b.+nden</i> 73b/8	18a/14, 18b/12, 19a/6, 19b/3, 21a/7,
<i>b.+ne</i> 116a/13, 123a/2, 159a/13,	21a/9, 21a/9, 21b/10, 22b/4, 23a/11,
<i>b.+ni</i> 18a/15, 29a/11 62b/1, 62b/2,	23a/3, 25a/8, 26b/11, 29b/14, 30a/1,
73b/8, 97b/15, 110b/13, 129b/5,	31a/14, 32a/14, 32b/1, 32b/8, 35a/13,
152a/14, 152a/14, 165b/2	36b/1, 36b/14, 37a/8, 39b/4, 39b/6,
<i>b.+nüñ</i> 18a/11, 45a/4, 80a/5, 80a/5,	41b/4, 41b/6, 42b/14, 43b/7, 43b/9,
168a/12	44a/7, 45a/7, 51a/7, 54b/12, 54b/12,
<i>b.+ñüz</i> 117b/9	57b/11, 58b/9, 58b/9, 60b/3, 62b/1,
birik-: Toplanıp yığılmak.	62b/2, 63a/6, 63b/5, 63b/5, 63b/6,
<i>b.-señ</i> 63a/1	64a/9, 6b/15, 70b/7, 71a/4, 72b/11,
<i>b.-üp</i> 196b/5	72b/2, 73b/11, 74a/14, 74a/15, 74a/7,
birileri: Birkaç tanesi.	74b/13, 75b/2, 76a/9, 76b/6, 77a/4,
<i>b.+nün</i> 141b/10	77b/11, 78a/4, 78b/15, 78b/9, 81a/13,
birinc: Pirinç	81a/7, 82a/8, 82a/9, 82b/15, 84b/15,
<i>b.130a/4, 130a/9, 130b/9, 130a/10</i>	84b/8, 85a/5, 85a/6, 94b/15, 94b/9,
birinci: Birinci sırada gelen.	95a/11, 95a/8, 95a/9, 95a/9, 95b/3,
<i>b.120b/11, 122a/2, 123b/11, 130a/5,</i>	96a/4, 96a/4, 96a/7, 96b/7, 102b/10,
144b/1	102b/12, 102b/12, 103a/6, 103a/9,
birisi: İçlerinden biri.	105a/1, 105a/1, 105a/8, 105b/15,
<i>b.10b/11, 10b/12, 20b/5, 20b/5,</i>	106b/1, 107a/1, 108a/12, 111b/2,
38a/10, 43b/12, 69a/3, 77a/2, 82a/2,	112a/14, 112a/8, 114a/4, 116a/13,
83b/12, 97b/14, 101a/8, 110b/2,	117a/12, 117a/8, 117b/11, 117b/3,
131a/15, 135a/14, 135a/9, 144a/12,	117b/6, 117b/7, 118a/3, 118a/5,
165a/8, 187a/6, 187b/1	118b/14, 119a/1, 121a/13, 121b/8,
birkaç: Çok olmayan, az sayıda.	125a/15, 125b/3, 125b/8, 125b/9,
<i>b.116b/11, 116b/14, 117a/2</i>	127b/15, 128a/12, 128b/3, 129a/1,
birle: İle	129a/1, 129b/6, 130a/4, 130b/4,
<i>b.7b/5, 8a/3, 9a/13, 9b/15, 10a/2,</i>	130b/8, 131a/3, 131b/1, 131b/1,
10a/4, 10a/5, 10b/11, 11a/12, 11a/6,	131b/11, 132a/1, 132a/12, 132a/2,
11b/10, 12b/14, 13a/1, 13a/13, 13a/2,	132a/3, 132a/5, 133a/3, 133a/8,
13b/14, 13b/15, 13b/15, 13b/7, 14b/13,	134a/5, 135a/14, 135a/7, 135b/10,
14b/13, 14b/15, 14b/2, 15a/1, 16a/1,	135b/13, 135b/9, 136a/11, 136a/2,

137b/2, 138a/7, 139a/4, 141b/12,
145a/4, 146a/3, 146b/12, 146b/13,
147a/6, 147a/7, 148a/2, 148a/3,
148b/3, 149b/3, 151a/3, 153a/13,
157a/12, 157b/2, 158b/12, 159a/12,
159a/15, 164a/13, 164b/2, 164b/9,
166a/1, 166a/1, 169a/15, 169b/6,
170a/1, 170a/4, 170a/7, 171a/10,
171a/8, 171a/9, 174b/1, 174b/10,
174b/8, 177a/2, 179b/9, 180a/2,
180b/13, 181a/1, 181a/3, 187a/13,
192b/1, 196a/10, 196b/10, 196b/13,
196b/14, 196b/15, 196b/15, 196b/15,
196b/4, 202b/7

b.+dür 47b/4

birle-: Tek ve üstün görmek

b.-yenlere 36a/10

birlik(g): Tek ve bir olmak.

b.+i 35b/4, 35b/7

b.+i 35a/11

bisâṭ: Ar. Minder, döşeme, keçe,
kilim.

*b.*144a/7

b.+ı 135a/10, 136a/10, 136a/10,
136a/10, 136a/9, 136a/9, 136a/9,
136a/9, 198b/9

b.+ında 135a/3

b.+ları 135b/13, 147b/1

b.+larla 146b/12

bit-: Tükenmek.

b.-e 121a/10

bit-: Bitki, tüy, saç vb.çıkıp yetişmek.

b.-di 128b/6

b.-er 128b/10, 128b/2, 128b/3, 128b/7,
129b/14, 130a/4, 144a/12

b.-mez 129b/12, 129b/13

b.-miş 130a/11

biz: Çokluk birinci kişiyi gösteren,
bazen teklik birinci kişi “ben” yerine
kullanılan söz.

*b.*13b/10, 13b/10, 39a/15, 39b/1,
113a/12, 130b/10, 130b/7, 183a/14,
203b/10, 203b/3, 203b/4, 203b/4,
204a/1, 204a/16, 204a/6

b.+den 176b/14

b.+e , 66b/8, 67b/6, 112b/12, 114a/2,
116b/4, 196a/8, 204a/10

b.+i 204a/8

b.+ler 35b/4, 113a/13

b.+lere 61a/13, 146a/7

b.+üm 204a/11, 204a/17, 204a/18,
204b/1

b.+ümiçün 39a/15

boğa: Damızlık, erkek sığır.

*b.*13b/1

b.+lar 13b/2

boş: Üzerinde veya içinde bir şey
bulunmayan.

b.+dur 115b/1

boylu: Boyu olan.

*b.*13b/2, 29a/1, 30b/14

boy(u)n: Gövdenin başla omuz
arasında kalan bölgesi.

b.+ına 13b/5, 163a/6

<i>b.+ından</i> 169a/15	80a/6, 80a/7, 81a/1, 81b/13, 82b/12,
<i>b.+um</i> 60b/11	82b/3, 82b/5, 83a/4, 84a/5, 85a/9,
<i>b.+larına</i> 79a/8	85b/3, 87b/14, 93b/8, 95a/12, 95a/13,
boz-: Geçersiz bir duruma getirmek.	95b/12, 95b/8, 95b/9, 96b/13, 98a/11,
<i>b.+madı</i> 86a/9, 107a/8	98a/7, 99a/11, 100b/12, 101a/10,
<i>b.+mağıl</i> 129a/6	101a/3, 101a/6, 101b/3, 103b/2,
bögür-: Anlaşılmaz bir biçimde	105b/15,106b/8, 106b/9, 108a/8,
yüksek sesle bağırarak.	109b/4, 110a/4, 110b/8, 111a/5,
<i>b.-üp</i> 11b/3	117b/10, 118a/10, 118a/13, 118a/7,
böyle: Bunun gibi, buna benzer.	118b/2, 118b/5, 119a/3, 120a/13,
<i>b.17a/4, 21b/14, 173b/8, 177a/3,</i>	120b/11, 120b/14, 120b/9, 122b/14,
<i>180a/15, 203b/14</i>	124b/10, 125a/1, 125a/10, 125a/4,
bu: Yerde, zamanda veya söz	126a/14, 128b/1, 128b/6, 130a/14,
zincirinde en yakını gösteren söz.	130b/1, 130b/6, 131a/13, 132a/14,
<i>b.2a/10, 2a/14, 2a/16, 2a/17, 6b/11,</i>	132a/5, 132b/14, 132b/7, 133a/13,
<i>7a/6, 10b/4, 11a/8, 11b/13, 11b/9,</i>	133a/14, 133a/15, 133b/7, 134a/9,
<i>15a/3, 16a/13, 17a/11, 17a/13, 18a/11,</i>	134b/5, 135a/14, 135a/5, 136a/12,
<i>19a/3, 20a/8, 20b/6, , 21a/7, 21b/14,</i>	136a/4, 136b/15, 136b/4, 137a/14,
<i>22b/3, 23a/7, 24a/12, 29b/6, 29b/7,</i>	137a/8, 137b/2, 138a/2, 139a/4, 13a/9,
<i>30b/4, 30b/6, 32a/11, 32b/5, 34b/12,</i>	141a/12, 141b/10, 141b/3, 141b/9,
<i>34b/5, 34b/5, 35a/11, 36a/10, 36b/14,</i>	144b/4, 145b/10, 145b/5, 145b/8,
<i>36b/14, 37a/10, 37b/4, 37b/4, 37b/5,</i>	147a/6, 148a/2, 148b/3, 149b/3,
<i>39a/9, 40a/7, 40a/8, 40b/10, 40b/9,</i>	151a/1, 151a/3, 151a/4, 152a/11,
<i>41a/3, 41a/3, 41a/4, 41a/7, 41b/4,</i>	152b/13, 152b/14, 153a/10, 153a/6,
<i>41b/5, 42b/12, 42b/5, 42b/5, 42b/6,</i>	153b/12, 153b/7, 155b/1, 155b/5,
<i>42b/6, 43a/8, 43b/6, 44a/9, 44b/5,</i>	156a/3, 158b/9, 159a/9, 164b/14,
<i>44b/6, 47b/2, 49b/1, 51a/6, 53b/2,</i>	164b/7, 171b/11, 171b/7, 171b/8,
<i>54b/11, 60b/13, 60b/9, 61a/7, 62b/15,</i>	172b/7, 173b/15, 174b/10, 174b/7,
<i>64a/3, 69a/14, 69b/1, 70a/2, 70a/8,</i>	183a/8, 184b/15, 187a/7, 192a/11,
<i>70b/2, 71a/6, 73a/14, 74a/13, 74a/4,</i>	192b/4, 195b/12, 195b/15, 196a/12,
<i>74b/12, 74b/4, 74b/7, 75a/13, 75a/15,</i>	196a/5, 196a/8, 196b/15, 203b/1,
<i>75a/4, 75a/7, 77b/3, 79b/7, 80a/1,</i>	203b/13, 203b/14, 203b/15, 203b/18,

203b/3, 203b/9, 204a/14, 204a/15,
204a/5, 204a/6, 204b/5

b.+dur 31b/9, 32b/11, 40b/15, 53b/13,
61a/5, 145a/6, 146a/6, 146b/10,
204a/10, 204b/3

b.+nca 11b/15, 12b/14, 63a/13,
63a/14, 74a/2, 98b/14, 187b/4

b.+ncılayın 37b/2

b.+nda 79a/5, 81a/12, 95b/13, 97b/15,
98a/13, 98a/6, 98b/12, 113a/6,
136b/14, 165b/1, 169b/11

b.+ndan 36a/1, 65a/12, 133b/3

b.+nı 80a/3

b.+nuş 8b/9, 9a/10, 15a/7, 35a/9,
71a/4, 95b/9, 192b/2

b.+ña 126a/2, 196a/12

but(d): Hayvanların arka bacaklarının
gövdeye bitişik olan d9olgun etli
bölümü.

b.+mı 170b/3

budağ(ğ): Ağacın dal olacak sürgünü.

b.152a/9

b.+da 151b/12

b.+dağı 152b/15

b.+ı 18a/13, 151b/13, 155a/2, 155a/4,
156b/3

b.+ında 151a/8, 155a/3, 156b/3

b.+ındağı 159a/4

b.+lardığı 158b/9

b.+ları 115b/14

budağlan-: Budak sürmek,
dallanmak.

b.-dı 128b/6

buğ: Su buharı.

b.+ından 35b/15

bugün: İçinde bulunulan gün.

b.112b/12

buğz: Ar. Kin, nefret, sevmeme.

b.125a/9

b.+ı 104a/14, 127b/2

b.+u 104a/14

buğağ: Hayvanın ayağına vurulan
köstek.

b.+sı 79a/7

bul-: Arayarak veya aramadan, bir
şeyle veya bir kimseyle karşılaşmak.

b.-a 15a/15, 26b/13, 32a/13, 122a/8,
123a/4

b.-amaz 137a/3, 145a/6

b.-an 204b/7

b.-asın 141b/2

b.-ayın 78a/15, 169b/5

b.-dı 8a/8, 98a/10, 107a/6, 111a/6,
115a/4

b.-dılar 20b/14, 138a/6

b.-duğundan 162b/1

b.-duşsa 133b/7

b.-ğil 169b/7

b.-ımaz 141b/4

b.-madı 55a/9, 78b/15, 106a/10,
106a/12

b.-maduşsa 133b/8

b.-mağa 14a/15

b.-mağışun 174b/1, 174b/2

b.-mağla 21b/15
b.-mağ 69b/2, 115a/1, 187a/9
b.-maz 22a/10, 55a/8, 135a/15, 204b/7
b.-sa 22b/11
b.-salar 21a/4, 21a/4, 21a/6
b.-up 174a/12, 180b/2
b.-ur 22b/3, 56b/9, 68b/2, 132a/10, 133b/4, 136b/2, 137a/2, 169b/3, 171b/3, 176b/8, 180a/3, 204b/7
b.-urın 204a/5
b.-urlar 75b/4, 75b/6
b.-ursın 44b/8, 132a/7
b.-ıgör-: Bulma işine devam etmek.
b.29b/15
bulanık: Bulanmış olan, duru olmayan.
b.19b/15
bular: Bunlar. **krş.** bunlar.
b.134a/5, 180a/2, 204a/1
b.+dur 41a/2, 155b/4
b.+ı 73b/15, 95a/4, 116b/5, 176b/15
bulın-: Bulunmak. **krş.** bulun-.
b.-sa 134a/13
b.-ur 83a/5, 132b/3
bulut(d): Atmosferdeki su damlacıkları ve buz taneciklerinin görülebilir yoğunluk kazanmasıyla oluşan, biçimleri, yükseklikleri ve yol açtıkları hava olaylarıyla birbirinden ayrılan yığın.
b.20a/1, 20a/2, 144a/8, 150a/10
b.+ı 150a/9

bulun-: Bulma işine konu olmak. **krş.** bulun-.
b.-duğı 100b/12
b.-masa 141b/3
b.-maz 18b/2, 100b/11, 101a/1, 134a/5
b.-sa 136a/12
b.-ur 204b/6
b.-urdu 73b/15
buncılayın: Bunun gibi.
b.45a/7
bunlar: Bunlar. **krş.** bular.
b.20b/11, 20b/14, 60b/5, 98a/7
b.22a/11, 128a/10, 203b/4
b.+a 68a/11, 203b/15
b.+dan 20a/6
b.+dur 119a/7
b.+ı 117b/3
b.+ın 128a/13, 204a/8
b.+uğ 20b/10, 60b/5, 60b/7
b.135a/11, 153a/11, 203b/9
Burâk: (ö. a.) Ar. Hz. Muhammed'in (SAV) Miraç gecesindeki binitini.
b.+a 198b/10, 198b/8, 198b/9
büsitân: Far. Sebze bahçesi, bostan.
b.+a 96a/2
b.+da 112b/15
b.+ı 94b/15, 95a/15, 95b/10, 95b/11, 95b/11, 95b/4, 95b/7, 95b/9, 96a/3, 97a/2, 95b/6, 96b/8, 174b/12, 176b/2, 180a/2, 180a/6, 180a/7
b.+ınuğ 96a/6, 96b/1, 149b/15, 176a/14, 180a/11

buyruk(ğ): Bir davranışta bulunmaya zorlayıcı söz. Emir. **krş** buyruk(ğ)

*b.*125b/5

b.+ı 137b/13

b.+ınca 196b/11

buyur-: Bir şeyin yapılmasını veya yapılmamasını kesin olarak söylemek. Emretmek.

b.-a 126a/3

b.-dı 7a/14, 7a/3, 7a/4, 7b/9, 7b/10, 7b/13, 8a/1, 8b/1, 9b/7, 10a/1, 10a/3, 10a/6, 10a/8, 10b/5, 11a/1, 12a/1, 12a/4, 13b/14, 14a/7, 14b/3, 15b/1, 19b/9, 21b/10, 25b/12, 25b/14, 25b/6, 25b/9, 26/3, 26/6, 30a/13, 31a/12, 34b/3, 36a/9, 36b/2, 37b/12, 37b/15, 37b/7, 39a/4, 39b/2, 40b/4, 43a/14, 44a/9, 45a/11, 45a/13, 45a/13, 46a/4, 56a/10, 56a/8, 57a/5, 60a/12, 62b/3, 66a/3, 66a/5, 68a/15, 74a/11, 76b/11, 78a/2, 85b/10, 94b/7, 112a/6, 129a/14, 130a/1, 130b/12, 130b/13, 131a/1, 131a/12, 131a/9, 135a/8, 141a/6, 151a/11, 151a/12, 151a/14, 152b/8, 169a/14, 170b/13, 171b/4, 174a/5, 174a/9, 180b/5, 183b/2, 187a/8, 187b/9, 203b/10

b.-dığı 120b/6

b.-dılar 152a/4, 152a/5

b.-dısa 25b/8

b.-dıyısı 125b/5

b.-du 7a/1, 7a/5, 9b/9, 10a/11, 10b/14, 18a/7, 26/9, 31b/9, 104b/13

b.-duğı 20a/10, 39b/7, 77b/9, 78b/2, 103a/14

b.-duğunuy 130a/7

b.-duki 203b/7

b.-duş 113a/3, 204a/13

b.-mağ 124b/14, 128b/11, 128b/12, 128b/13

b.-miş 130a/6

b.-mişdur 16b/15, 54b/14, 61a/6, 99a/15, 115b/3, 187b/6

b.-muşdur 19b/6, 42b/11

b.-sa 129a/13

b.-up 31b/7, 63a/12

b.-ur 8a/11, 19b/12, 29b/10, 35a/2, 44a/5, 45b/13, 47a/12, 47a/14, 47b/14, 48a/1, 49b/1, 75b/10, 85a/1, 97a/1, 97b/6 131a/11, 131a/4, 150a/11, 151b/2, 151b/6, 157a/3, 164b/11, 170a/3, 170a/6, 170a/9, 170b/9, 193a/2, 202b/14

b.-urdu 73a/13

buy(u)ruk(ğ): Bir davranışta bulunmaya zorlayıcı söz. Emir.

b.+ı 11a/12, 34b/7, 102b/12

buzagu: Yeni doğmuş, ana sütüyle beslenen sığır yavrusu.

b. 79b/13

bühtân: Ar. Kara çalma, iftira

*b.*50b/9, 69b/7, 147a/2, 153a/12

b.+dan 46b/12

b.+ı 127b/8

bünyād: *Far.* Asıl, esas, temel, bina, yapı.

*b.*122b/14

b.+ıdur 122b/14

büt : *Far.* Bazı ilkel toplumlarda doğa üstü güçleri ve etkisi olduğuna inanılan canlı veya cansız nesne, tapıncak, sanem, fetiş.

b.+ler 77a/10

C

cā-be-cā: *Far.* Yer yer.

*c.*2a/7

Caferü's-Şādık: *Ar.* Şiilerin on iki imamından altıncısı.

*c.*64a/9, 142a/2

cāh: *Far.* İtibar, makam.

*c.*20a/3

c.+dur 123a/1

cāhil: *Ar.* Genç, tecrübesiz, bilgisiz.

*c.*13b/14, 13b/4, 14a/4, 19b/2, 41a/7, 41b/6, 94b/4

c.+i 8b/10, 8b/12

c.+ler 146b/1

cā'iz: *Ar.* Olabilir, olur.

*c.*162b/15

c.+dür 162b/13, 203b/16

cāmi': *Ar.* İçinde namaz kılınan ibadet yeri.

*c.*189b/13

cān : *Far.* Ruh, hayat, yaşayış, gönül.

*c.*23b/1, 35b/6, 113a/14, 113a/7, 118b/15, 126b/2, 131b/11, 204b/5

c.+a 126a/11, 126b/2, 158b/10, 159a/1

c.+dan 115a/1

c.+dur 204b/9

c.+ı 22a/11, 22a/11, 22a/5, 82a/10, 113a/12

c.+ıla 23b/3

c.+in 114a/1, 123b/9

c.+ına 180b/3

c.+ında 122a/3

c.+ıju 113a/6

c.+um 113a/9

c.+uñ 23b/1, 204b/6, 23b/1

cānān: *Far.* Sevgili, gönül verilmiş kimse, canan.

*c.*204b/6, 204b/8

cānavar: *Far.* Canlı yaşayan, zararlı hayvan.

*c.+lar.*170a/11

cāriye: *Ar.* Para ile satın alınan halayık. Hizmetçi kız.

c.+si 196a/9

cāsūs: *Ar.* Gizli haberleri öğrenerek veya sırları çözerek haber veren, hafiyeye.

*c.*144b/7

cāzū: *Far.* Sihirbaz, büyücü, cadı.

c.+lar 11a/12

cāzūlḫ: *Far.+T.* Büyücülük.

krş.cāzūlḫ.

*c.*32a/13

c.+larını 11a/12

cāzūluḡ: *Far.+T.* Büyücülük. **krş.** cāzūlık.

c.+larını 11b/3

Cebrā'īl: *Ar.* Peygamberlere emir ve vahye vasıta ve memur olan dört büyük melekten biri. **krş.** Cebrāyil.

*c.*32a/9, 107a/2, 193a/3, 193a/5, 193a/7, 193a/7, 193a/8

c.+e 30b/11, 173a/4

Cebrāyil: < *Ar.* Cebrā'īl
Peygamberlere emir ve vahye vasıta ve memur olan dört büyük melekten biri. **krş.** Cebrā'īl.

*c.*166a/2

c.+e 195b/9

cefā: *Ar.* Eziyet, incitme.

*c.*20b/7, 96b/2, 125a/6, 176b/6, 176b/6, 176b/14

c.kıl-: *Ar.+T.* Eziyet etmek.

c.-dıyısı 176b/7

c.-maḡdan 176b/7

cehālet: *Ar.* Cahillik, bilmezlik.

*c.*70a/1, 70b/7

cehd: *Ar.* Çalışma, çabalama.

*c.*9a/12, 12b/15, 19a/6, 29b/12, 31b/8, 37a/9, 47a/5, 53b/3, 54a/9, 69b/10, 70a/4, 72a/13, 131b/1

c.+le 134b/5

c.ēt(d)-: Çalışmak.

c.-di 84b/15

c.-e 124b/4

c.-esin 9a/12

c.-üp 43b/15, 69b/10, 72a/13, 125b/5, 148b/3, 171a/13

c.eyle-: Çalışmak.

*c.*54a/9, 65a/7, 65a/11, 70a/9, 70a/13, 80b/15, 149b/3, 159a/7

c.-gil 141b/14

c.ḡıl-: Çabalamak.

*c.*12b/15, 147a/8

c.-ḡıl 19a/6

c.-ıḡuz 31b/8

c.-maḡ 187a/8

cehennem: *Ar.* Ahirette günahkâr kulların gideceḡi azap yeri, tamu.

*c.*182a/14, 204a/17

c.+den 42b/13, 204a/6, 204a/7

c.+e 183a/8, 189b/15, 204a/17, 204b/1

cehennemlik: *Ar.+T.* Cehenneme girecek olan.

*c.*68b/4

cem': *Ar.* Toplama, yığma.

*c.*63a/6, 82a/15, 136a/1, 156a/6

c.ēt(d)-: *Ar.+T.* Toplamak.

c.-er 145b/2

c.ḡıl-: *Ar.+T.* Toplamak.

c.-sa 156a/6

c.-saḡ 44b/6, 58b/10

c.-up 136a/1

c.ol-: *Ar.+T.* Toplanmak.

c.-mıḡ 82a/15

c.-urlarısa 13b/3

cemā'at: *Ar.* İnsan topluluğu, imamın arkasında namaz kılanlar.

*c.*62b/1

c.+e 63a/1

c.+i 62b/5

c.+ile 62a/15, 63a/6

c.+ini 73b/11

c.+üñ 61a/8

cemāl: *Ar.* Yüz güzelliği.

*c.*147a/10

c.+i 96b/9, 122b/12

c.+inden 122b/12

cemällü: *Ar.+T.* Güzel yüzlü.

*c.*29a/2, 30b/14

cemī': *Ar.* Cümle, hep, bütün.

*c.*58b/9, 84a/2, 124b/9, 165a/9, 175b/15, 183b/1, 199b/8

c.+ni 23a/4

ceng: *Far.*Savaş, vuruşma

*c.*39a/10

c.+de 124a/11

cennet: *Ar.* Cennet.

*c.*195b/8, 204a/12, 204a/17, 204a/6

c.+de 195b/9

c.+e 204a/17, 204a/18

c.+i 62b/1, 112a/2, 142a/15, 204a/7

cerende: *Far.* Otlayan, yerdekiler. (kelimenin aslı "çerende")

*c.*102b/7, 174a/4

cevāb: *Ar.* Bir soruya, bir isteğe, bir söz, bir davranış veya yazıya verilen karşılık.

*c.*41b/8, 58b/14, 101a/3, 203b/1, 203b/15, 203b/4, 204a/2, 204a/7

cevāhir: *Ar.* Elmas, yakut vb.değerli taşlar.

c.+den 29b/2

c.+lere 202b/11

c.+i 143a/11

cevlān: *Ar.* Dolanma, dolaşma. (kelimenin aslı cevelān)

c.ēt(d)-: Dolaşmak.

c.-e 176b/4

c.ķıl-: *Ar.+T.*Dolaşmak.

c.-a 144b/12

c.-maķ 148b/2

c.-sa 176b/6, 176b/8, 176b/11

cevgān: *Far.* Cirit oyununda atlıların birbirine attıkları değnek.2-allahın ezeldeki takdiri (Kelimenin aslı çevgan)

c.+inuñ 144b/13

cevher: *Ar.* Maya, öz.

*c.*35b/13, 35b/14

c.+i 147a/7, 852

c.+in 172b/14

c.+ler 147a/6

cevr: *Ar.* Haksızlık, ezâ, cefâ, eziyet.

*c.*121b/15

cezā: < *Ar.*cezā' Karşılık.

c.+sın 158a/6

cezb: *Ar.* Kendine çekme, çekilme.

c.et(d)-: Kendine çekmek.

c.-e 145b/10

cid(d): *Ar.* Bir işi gerçekten çalışıp işleme, ciddilik.

c.47a/5, 53b/3

c.+i 125b/5

cigerpāre: *Far.* Ciğer parçası.

c.+si 196b/8

cihād: *Ar.* Din uğruna düşmanla savaşıma.

c.39a/10, 123b/5

c.ķıl-: *Ar.+T.* Savaşmak.

c.-maķ 10b/11

cihān: *Far.*Dünya, âlem.

c.43a/11, 60b/3, 77a/12, 95b/11, 95b/13, 130a/7, 164b/10, 167b/14, 180b/4

c.+da 32a/1, 32b/11

c.+dan 35b/8

cihāz : *Ar.* Çeyiz, takım, alet.

c.+uķı 38a/13

cihet: *Ar.* Sebep, vesile, bahane, yüz.

c.+inden 106a/9

cilve: *Ar.* Kırıtma, görünme.

c.145b/11

cism: *Ar.* Beden, gövde.

c.71a/2

c.+i 192a/12

cömerdlik: *Far.+T.* Temizlik, asillik, eli açıklık.

c.134b/2

cümle: *Ar.* Bütün, hepsi.

c.2a/10, 81b/3, 95b/12, 108a/13, 116a/5, 141b/1, 146a/6, 157a/15,

158b/10, 158b/14, 158b/15, 158b/7, 165b/7, 176b/13, 204b/2

c.+den 76a/3

c.+i 192a/11

c.+mize 196b/15

c.+mizi 192b/3

c.+müze 134b/14, 40a/8

c.+nüñ 157b/13

c.+si 135a/14

c.+sin 173b/14

c.+sinden 120b/5, 131b/3, 137a/7, 141b/14, 142a/4, 158b/4, 180a/5, 22a/3, 42b/9

Cüneyd-i Bağdādī: *Far.* 9. yüzyılda yaşamış sûfi ve filozof.

c.37a/4, 112b/11, 112b/13, 116b/10, 116b/14, 116b/3, 116b/5, 116b/7, 117b/8, 161b/3

cüst : *Far.* Arama, araştırma.

c.134b/4

c.ol-: *Far.+T.*Cüst olmak.

c.-a 121a/11

cüz’: *Ar.* Kısım, parça, bölüm.

c.29a/10, 29a/15

c.+ını 29a/15

c.+ü 29a/11, 29a/13, 29b/2

c.+üni 29a/12, 29a/13, 29a/14, 29b/3

Ç

çağır-: Birinin gelmesini kendisine yüksek sesle söylemek, seslenmek.

ç.-dılar 76b/8

ç.-up 11b/3

ç.-urlar 75a/4

çāh: *Far.* Kuyu, çukur.

ç.123a/1

çağmağ(ğ): Taşa vurulup kıvılcım çıkarılan çelik parçası.

ç.+ı 135b/9

Çalab: Tanrı.

ç.124a/3

çālāk :*Far.* Tez canlı olan.

ç.134b/4

çāre: *Far.* Çıkar yol.

ç.13b/8

çekirge: Düz kanatlılardan uzun olan art bacaklarına dayanarak uzağa sıçrayabilen, birçok türü olan bir böcek.

ç.29a/10

çelek(g): Kanat tüyü.

ç.+i 22a/8

ç.+leri 165a/9

çemen: *Far.* Kendiliğinden yetişmiş çim.

ç.+leri 180a/12

çerāğ: *Far.* Mum, kandil, lamba.

ç.+a 135b/4

ç.+ı 135b/2, 136a/8, 136a/8, 136a/8, 136a/8, 136a/8, 136a/8

ç.+in 136a/7

ç.+laruğ 135a/14

çeşme: *Far.* Musluklu su haznesi, pınar.

ç.-yi safā': *Far.* Sefa çeşmesi

ç.144a/4

çevre: Bir şeyin yakını, etrafı

ç.+sine 23a/10

çık-: İçeriden, dışarıya varmak, gitmek.

ç.-alar 29a/3

ç.-ar 148a/15, 148b/1, 194b/15, 194b/15, 195a/1, 195a/2, 195b/10, 195b/11, 195b/11, 195b/12

ç.-dı 7a/7, 45a/6, 116b/11, 116b/14

ç.-dılar 74a/9

ç.-maya 124a/8

ç.-sa 171a/7

ç.-up 2a/7

çıklar-: Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak.

ç.-acak 48b/4

ç.-dı 152a/14, 196a/10

ç.-dılar 63b/10, 81b/3, 117a/15

ç.-dıldı 98b/14

ç.-duğ 117a/2

ç.-dum 52b/7, 151b/1

ç.-ğil 116a/7

ç.-mağa 48b/3

ç.-mağ 48b/4, 204a/17

ç.-masunlar 63b/12

ç.-sağ 58b/11, 96b/6

ç.-uğ 116b/10, 116b/13, 117a/1

ç.-up 13a/13, 14b/15, 99a/4

çıkış: Çıkma işi.

ç.+ı 75a/5, 128a/13

çıkışma: Çıkışma işi.

ç. +sına 76a/12

çıkmaç: Çıkmak.

ç. 31a/10

çırağ: *Far.* Mum, kandil, lamba.

ç. +ı 135a/13

ç. +ını 135b/1

ç. +ları 135b/13

ç. +larını 135b/12

ç. +larınıu 135a/3

çiçek: Bir bitkinin üreme organlarını taşıyan, çoğu güzel kokulu, renkli bölümü.

ç. +ler 95a/7

ç. +leri 96b/9, 150a/3, 151a/7, 180a/12

ç. +lerle 95a/15

çigit: Pamuk çekirdeği, çekirdek.

ç. 128b/2

çig(i)n: Omuz, omuz başı

ç. +inden 43a/13

çoban: < *Far.* çübān Koyun ve keçi sürülerini otlatan kimse.

ç. +uu 169b/1

çoğ(ğ): Sayı, nitelik, değer, güç vb.bakımlardan büyük ve aşırı olan, az karşıtı.

ç. 19a/8, 45a/7, 47a/15, 113a/11, 122a/10, 131a/14, 131a/14, 136b/13, 136b/13

ç. +dur 10b/4, 30b/6

ç. +ından 122a/14

çü: *Far.*Gibi, mademki, çünkü, nasıl, nice.

ç. 123a/7, 136a/3, 163a/5

çün: *Far.*Gibi, mademki, çünkü, nasıl, nice.

ç. 61a/13, 77a/11, 77b/5, 124b/10, 126a/9, 174a/13

çünki: *Far.* Şundan dolayı, şu sebeple.

krş. çünkü

ç. 144b/8, 145b/13, 204a/1, 43b/15, 70a/2, 76b/12, 78b/4, 84a/1, 85a/8

çünkim: *Far.+T.* Şundan dolayı, şu sebeple.

ç. 43b/8

çünkü: *Far.*Şundan dolayı, şu sebeple.

krş. çünkü

ç. 132a/13, 204a/8

çürü-: Genellikle mikroorganizmaların etkisiyle kimyasal değişikliğe uğrayarak bozulup dağılmak

ç. -r 129b/12

D

dahı: Dahi, de, bundan başka.

d. 2a/9, 7a/10, 7a/3, 7a/4, 7a/4, 7b/13, 8a/1, 8a/13, 8a/3, 8a/9, 9a/9, 9b/9, 10a/2, 10a/3, 10a/6, 10a/8, 13b/10, 14a/7, 15a/10, 15a/7, 16a/10, 16a/11, 16a/14, 16a/15, 16b/1, 16b/3, 16b/9, 19b/1, 19b/14, 22b/10, 22b/7, 22b/8, 23a/1, 24a/14, 25b/12, 25b/14, 25b/6, 25b/9, 26/3, 26/5, 26/9, 32a/6, 32b/4,

36a/1, 39b/11, 40b/14, 41a/3, 41a/6, 41a/7, 41b/7, 42b/9, 44b/1, 45a/13, 45a/7, 47a/14, 50b/15, 50b/7, 51a/3, 53b/11, 54a/8, 58b/5, 60a/7, 60b/12, 60b/5, 63a/10, 63a/7, 63a/9, 63b/10, 64a/7, 66a/4, 69b/6, 70b/9, 71a/14, 74a/4, 76a/11, 76a/4, 76b/1, 78a/4, 80a/4, 80a/9, 82a/6, 82b/13, 82b/6, 85b/14, 95a/5, 95b/14, 96a/10, 96a/15, 96a/6, 96b/12, 97a/3, 98b/3, 100b/11, 101a/2, 11b/13, 103a/4, 111b/4, 112a/9, 113a/11, 113a/9, 116a/11, 116a/15, 117a/1, 117b/2, 120b/10, 120b/12, 122b/11, 123b/2, 128a/1, 129a/13, 129b/1, 130b/13, 131a/10, 133b/5, 133b/9, 134a/9, 136b/11, 136b/11, 136b/11, 136b/6, 136b/6, 136b/9, 137a/6, 138a/7, 141a/14, 145b/12, 146b/14, 147a/8, 148a/2, 148b/1, 149a/14, 153a/13, 155a/2, 156b/2, 158a/4, 174a/1, 174a/11, 174a/2, 177a/1, 185a/1, 187a/13, 187b/4, 187b/7, 187b/8, 192a/13, 193a/1, 196b/11, 196b/8, 202b/7

dâhil: *Ar.* Bir işe karışma, karışmış olma.

*d.*165b/4

d. kıl-: *Ar.+T.* Dâhil etmek.

d.-urlar 133a/3

dâ'im: *Ar.* Sürekli olarak.

*d.*123b/9

dâ'imâ: *Ar.* Her vakit, sürekli olarak, sonsuz.

*d.*123a/3

đāl: *Ar.* Sapık, yoldan çıkmış, delalete düşmüş.

d.ol-: *Ar.+T.* Yoldan çıkmış olma.

d.-urlar 136b/14

dāl: *Ar.* Arap alfabesinin onuncu harfi *d.*66b/7

đalâlet: *Ar.* Doğru yoldan sapma.

*d.*69b/15, 106b/11

d.+de 84a/5

d.kıl-: *Ar.+T.* Doğru yoldan sapmak.

d.-ur 19a/3

dāmen: *Far.* Etek

d.+ine 2a/7

dāne: *Far.* Tane, tohum.

*d.*128b/1, 128b/3, 128b/6, 129b/11, 129b/12, 129b/14, 130a/4

d.+ler 129b/10

d.+leri 64a/9

d.+sini 130b/9

d.+ye 129b/13, 130a/3

danıklık: Tanık olma durumu, şahitlik.

*d.*159a/1

dārū: *Far.* İlaç.

*d.*171b/12

d.+sını 171b/12

da'vā: *Ar.* Dava. **krş.** da'vī.

*d.*70b/8, 74b/12

d.+dan 133a/13

d.+sı 73a/8, 73a/9

d.+sını 41b/5

d. ęt-: Ar.+T. Dava etmek.

d.-se 70b/8

d. kııl-: Ar.+T. Dava etmek.

d. -dı 10b/9

d. -ma 171b/8

da'vet: Ar.Çağrı, çağırma

d.16b/11, 16b/13, 23a/9, 159a/11

d.et-: Ar.+T. Çağırmak.

d.-di 23a/9

d.-mesün 16b/13

d.-sün 16b/13

d.-se 159a/15

d.kıl-: Ar.+T. Çağırmak.

d.-sa 159a/10

d.-salar 146b/10

da'vı: Ar. Sav, dava. **krş.**da'vā

d.+sını 151a/2

Dāvud: Ar. İsrailoğullarının sesi güzel bir hükümdarı ve peygamberidir.

d. 128b/4

dāye: Far. Süt nine, çocuğa bakan dadi.

d.15a/5, 15a/6

d.+si 15a/10

d.+sin 15a/10

dāyim: < Ar. dā'im Her vakit, sürekli olarak.

d.11b/10, 21b/15, 32a/12, 32a/8, 32b/5, 61a/8, 96a/2, 123b/5, 124b/6, 128b/14, 132b/14, 152a/8, 15a/14,

16b/13, 171a/13, 171a/14, 179b/1, 204a/4

d.ol-: Ar.+T. Daim olmak.

d.-sa 24b/6

dē-: Söylemek, söz söylemek. **krş.** dē-
d.-di 21b/8, 43a/8, 44a/9, 60b/11, 8b/10, 8b/4, 8b/9

d.-diler 157b/10, 59a/2

d.-mişler 43a/2

d.-mişlerdur 159a/8

d.-yinciye 152a/3

d.-yüp 7a/10, 9a/9, 9b/4, 11b/5, 23a/5, 24b/15, 34b/6, 39a/3, 39b/10, 39b/15, 40a/3, 40a/4, 40a/5, 55a/11, 74a/1, 79a/14, 79b/1, 81a/15, 81a/8, 83b/3, 85a/1, 86a/11, 86a/5, 86a/8, 95b/14, 95b/7, 98a/11, 98a/15, 98b/6, 102b/7, 112a/6, 130a/1, 130a/7, 131a/12, 131a/5, 132a/2, 137b/7, 153a/12, 153b/6

dē-: Söylemek, söz söylemek. **krş.** dē-
d.-di 8b/12, 8b/14, 8b/3, 8b/6, 8b/8, 9a/1, 9a/3, 9a/4, 9a/6, 9a/8, 79a/5, 21b/6, 21b/7, 21b/9, 23a/4, 30a/14, 31b/1, 35a/14, 44b/9, 45a/10, 46a/5, 55a/11, 59a/7, 60b/10, 74a/12, 76b/10, 77a/14, 77a/7, 77a/8, 77a/9, 77b/10, 77b/5, 77b/7, 78a/2, 78b/13, 78b/13, 79a/1, 79a/3, 79a/4, 79a/5, 80a/1, 80a/12, 80a/2, 80a/4, 80a/5, 81a/11, 81b/1, 81b/13, 82a/7, 82b/13, 84a/6, 84a/8, 85a/10, 85b/3, 86a/12, 98a/13,

98a/6, 98b/2, 98b/5, 98b/7, 98b/9,
104b/14, 106a/11, 106a/12, 106a/13,
106b/13, 107a/2, 107a/3, 107a/4,
107a/5, 10a/10, 10a/14, 10a/7, 10a/9,
10b/10, 10b/2, 10b/9, 111a/14,
112b/13, 112b/15, 113a/5, 113a/7,
113a/9, 116b/10, 116b/12, 116b/13,
117a/3, 118b/16, 129a/11, 137b/10,
137b/14, 138a/2, 138a/4, 140b/8,
141a/11, 143b/14, 148a/14, 151a/13,
152a/15, 153a/3, 153a/4, 173b/15,
174a/3, 174a/6, 174a/8, 17a/3,
187a/13, 192b/6, 203b/9

d.-digi 74a/7

d.-diginün 82a/7

d.-diler 11a/8, 67b/7, 81a/11, 117a/1,
117a/4, 117a/5, 143b/13, 196a/7,
196b/8

d.-dimise 39b/13

d.-dise 138a/1, 152a/4

d.-diler 196b/12

d.-dügden 105a/13

d.-dügi 13a/3, 80a/12, 85a/4, 151a/4,
152a/3, 152a/6,

d.-dügine 110a/1

d.-dügini 11b/7

d.-dügünji 79a/4

d.-dük 113a/15, 86a/3

d.-dükleri 203b/4

d.-dükleridür 98a/2

d.-düklerün 173b/15

d.-düm 40a/2, 52b/7

d.-dünj 113a/4

d.-gil 132a/3

d.-medi 137b/10, 137b/15, 181a/4

d.-memiş 204a/4

d.-mesün 78b/14

d.-meye 122a/11

d.-meyince 196a/12

d.-miş 101a/11

d.-mişdür 141b/13

d.-mişler 15b/9, 16a/2, 171a/7, 42b/14,
43b/12, 121a/3, 123a/6

d.-mişlerdür 163a/10, 163a/4

d.-r 113a/6, 179b/15, 180a/1, 204a/7

d.-rdi 73a/14

d.-rler 102a/13, 134a/1, 136b/12,
13b/10, 143a/8, 144a/10, 144a/11,
144a/2, 144a/4, 144a/5, 144a/5,
144a/7, 144a/8, 144a/9, 145a/10,
155a/2, 156b/2, 165b/3, 204a/6,
100b/15, 101a/4, 153b/11, 203b/3,
204a/1

d.-rse 40b/12

d.-rsen 203b/17

d.-rseñ 61a/7, 44a/12, 78b/1, 78b/1,
94b/11, 169b/5, 180b/7

d.-se 40b/14, 42b/8, 42b/9, 73a/5,
95b/10, 99a/13, 102a/10, 102a/11,
102a/6, 111a/7, 161a/9, 174a/14,
179b/15, 180a/1, 203b/16

d.-seler 102a/3

d.-señ 103a/13, 169b/12, 35b/11,
60a/14

d.-ye 31b/14
d. -yen 44a/10
d.-yeydüm 39b/12
d.-yicek 203b/14
d.-yüp 9b/4, 15a/2, 15b/5, 25b/7, 169b/11, 180b/10, 196a/8
dédürmek: Söyletmek.
d.15a/14
def^ç: Ar. Savma.
d.+igine 55b/8
d. kııl-: Ar.+T.Savmak.
d.-gül 134b/5
*d.-mağışun*153a/9, 153b/11
d.-sun 111a/9
d.-ur 151b/13, 153b/10, 154b/11
d.-up 152a/11
d.ol-: Ar.+T.Savmak.
d.-a 118a/9
def^ç aten: Ar. Defalarca.
d.90b/1
deg-: Dokunmak, temas etmek.
d.-e 14a/4
d.-di 29b/5
d.-miş 162b/2
d.-en 98a/12
degil: Cümle içinde art arda kullanılan iki veya daha fazla özneyi, tümleci, yüklemi, aralarında bazılarında olumsuzluk kavramı vererek birbirlerine bağlayan veya yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime. **krş.degil.**

d.11b/12, 11b/2, 37b/4, 41b/5, 96a/10, 96b/14, 105a/14, 105a/14, 106b/10, 148a/5
d.+di 74a/4
d.+dür 6b/11, 20b/7, 43a/4, 105a/9, 203b/18, 203b/4, 204a/8, 204a/9, 204b/1, 204b/1, 204b/3
degın: Dek.
d.7b/2, 29b/3, 32b/4, 73b/15, 97b/13, 98b/10
degirmi: Yuvarlak.
d.+dürür 185b/1
degme: Her, herhangi bir.
d.115a/12, 121a/13, 121b/12, 155a/3, 155a/4, 156b/3, 171b/11
d.+ge 74b/2
degül: Cümle içinde art arda kullanılan iki veya daha fazla özneyi, tümleci, yüklemi, aralarında bazılarında olumsuzluk kavramı vererek birbirlerine bağlayan veya yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime.**krş.degil.**
d.66b/5, 203b/18
d.+dür 20b/2, 22b/14, 162b/15
d.+idi 85b/12
d.+ler 13b/15
d.+üken 171b/8
degür-: Eriştirmek, yetiştirmek, ulaştırmak, dokundurmak.
d.-medi 86a/10

degürmek: Eriştirmek, yetiştirmek, ulaştırmak, dokundurmak.

*d.*125b/2

dek: Tek, yeter ki.

d. 32a/5

delâlet: *Ar.* Yol gösterme.

d.çt(d)-: *Ar.+T.* Yol göstermek. Kanıtlamak.

d.-er 100b/13

delil: *Ar.* Yol gösteren, kılavuz.

*d.*11b/9

d.edin-: *Ar.+T.* Görüşlerine kaynak olarak kabul etmek.

d.-üp 101a/7

delim: Çok, birçok, fazla.

d.+dürür 129b/11

dem: *Far.* An, vakit, saat, zaman.

*d.*124a/10, 144a/8

d.+de 30a/12

d.+e 166a/8

demek: Demek.

*d.*13b/7, 16b/10, 37a/8, 46a/11, 101b/2, 102a/15, 102a/2, 102b/8, 103a/10, 105a/12, 105a/14, 105a/14, 105a/15, 125a/14, 174a/14, 185b/1, 185b/1

d.-dendür 20b/6

d.-dür 102a/9, 203b/10, 203b/5

demlü : *Far.+T.* Nefesli

*d.*29a/2, 30b/15

demür çon: Zırh.

*d.*34b/15

den-: Söylenmek.

d.-ür 17b/4, 43b/14, 99a/12, 132a/14, 132a/5, 132b/15, 132b/7, 136b/10, 148a/11

deñiz: Yer kabuğunun çukur bölümlerini kaplayan, birbirine bağlı, tuzlu su kütlesi.

d.+lerine 180a/13

depren-: Kımıldamak, hareket etmek, sarsılmak.

d.-di 23a/7

d.-en 173b/14, 174a/4

d.-medi 113a/9

d.-mez 192a/12

d.übaşla-: Hareket etmeye başlamak.

d.-dı 79b/15

depret-: Hareket ettirmek.

d.-meye 121b/12

deş-: Toplamak.

d.+di 137b/5, 140b/8

derd: *Far.* Dert.

d.+e 204b/7

derece: *Ar.* Basamak, rütbe, miktar.

d.+den 150a/7

d.+lerüñ 136b/4

d.+si 133b/3

d.+ye 137a/8

dergâh : *Far.* Tekke.

*d.*15a/2

d.+ında 50a/11, 129b/5

d.+uñ 161b/2

derhâst: *Far.* İstek, dilek.

d.kıl-: *Far.+T.* İstemek.

d.-dı 98b/8

derice: *Far.* Pencere, kapı.

*d.*149b/8

d.+den 149b/10, 149b/14, 149b/9

dermān: *Far.* İlaç, çare, takat, kuvvet, güç.

*d.*204b/7

dervīş: *Far.* Allah için fukaralığı ve alçakgönüllülüğü kabul eden veya bir tarikata bağlı kimse.

*d.*15a/3, 98b/4, 131b/12, 137a/1, 145b/13, 149b/13, 163a/9, 171a/12

d.+leri 2a/14

d.+den 83b/10, 83b/4

d.+i 130a/3

dervīşlik: *Far.+T.*Tarikata bağlı kimse olma.

*d.*128b/13

deryā: *Far.* Deniz.

d.+dan 69a/12

d.+lar 69a/14

d.+lardan 69b/1

d.+ları 70b/2

d.+sı 12a/3, 69a/13, 69a/13, 69a/14, 69a/14, 158b/2

d.+sından 69b/10, 70a/10, 70a/4

d.+sını 70b/1

d.+sınıu 69b/12, 69b/2, 70a/10, 70a/5

d.+ya 10b/15

deryūze: *Far.*Dilencilik.

d.kıldur-: *Far.+T.* Dilencilik yaptırmak.

d.-a 163a/7

destūr: *Far.* İzin, müsaade, ruhsat.

*d.*117b/10, 164b/1

devām: *Ar.* Daim olma, bir halde bulunma, sürme.

*d.*123a/6

devlet: *Ar.* Refah, saadet.

*d.*40a/2, 133b/8

d.+ine 61b/1

d.+den 66b/7

devr: *Far.* Dönme, dönem.

d.+i 143a/6

d.+inde 72b/8

devrīş : *Far.* Dervīş

*d.*150a/6

d.+e 133b/11

dıraht: *Far.* Ağaç.

*d.*18a/12

d.+üñ 18a/12

d.+ıdurur 115b/13

đīdār: *Far.* Yüz çehre.

*d.*22b/3

d.+a 96b/15

d.+dur 20a/2

d.+ını 145a/1

điger: *Far.*Başka, özge, öbürü.

*d.*123a/7, 136a/4, 163a/5

diken: Bazı bitkilerin dal yaprak meyve kabuğu vb.bölmelerinde ve bazı hayvanların derisinde bulunan

sert, ucu sivri ve batıcı çıkıntılardan her biri.

d.+leri 95a/3

dil: Ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan, etli, uzun, hareketli organ.

d.132a/12, 135a/14, 136a/5, 136b/11, 136b/6, 137a/4

d.+de 50b/13

d.+den 136b/4

d.+durur 50b/12

d.+i 104b/15

d.+inden 10b/1

d.+ini 81b/12

d.+iñüle 185a/9

d.+ler 95a/9

d.+leri 20b/12, 20b/12

d.+üñ 46b/11, 117b/4, 180b/13, 181a/1

d.+üñden 103b/8

d.+üñi 78b/1

d.+üñile 132a/4

dile-: Birinden bir şeyin yapılmasını istemek, arzu etmek.

d.-di 35a/12, 35b/2, 49b/13, 55a/12, 98b/9, 99a/1, 106b/13, 109b/13, 181a/4

d.-dügi 43a/1, 136b/2

d.-dügüñi 174a/5

d.-gil 107a/4, 112a/13, 116a/8

d.-medin 124a/3

d.-megümden 107a/5

d.-mek 179b/14

d.-mezem 21a/12

d.-r 165a/3

d.-rem 113a/6, 21a/10, 21a/12

d.-rse 75a/7, 146b/4, 146b/4, 146b/4, 146b/5, 146b/5, 156b/5, 156b/5, 156b/6, 157a/7, 157b/1

d.-rseñ 54a/9, 68a/9, 88a/1, 112a/12, 113a/5, 195b/15

d.-rseñüz 148b/3

d.-rsin 31a/10, 204a/18

d.-se 14b/9, 106b/4, 106b/8, 118a/7, 163a/6

d.-señ 132a/1, 157b/4

d.-ye 118b/4, 32b/5

d.-yen 56b/7, 56b/8

d.-yü 74a/13

dilek(g): Bir kimsenin dilediği şey, istek, talep.

d.35b/1

d.+i 124a/3, 174a/13

d.+in 118a/7, 22b/13, 35b/3, 72b/13

d.+ince 20a/5

d.+ini 58b/10, 76b/4, 76b/5

d.+üm 174a/3

d.+üñ 183a/14

d.+üñe 113a/4

din: Ar. Tanrıya, doğaüstü güçlere, çeşitli kutsal varlıklara inanmayı ve tapınmayı sistemleştiren toplumsal bir kurum.

d.9a/4, 12a/3, 49b/11, 74b/5, 97b/5, 99a/3

d.+i 10b/12, 15a/15, 30b/4, 115b/13

d.+idür 25b/7

d.+in 8b/14

d.+lerde 25b/7

d.+lerinüñ 97a/14

d.+üñi 99a/2

dīnī: Ar. Dinle ilgili olan.

d.65b/4, 110b/10, 141a/7, 184b/13

dip(b): Oyuk veya çukur bir şeyin en alt bölümü.

d.+inde 128b/5

dirgür-: Diriltmek.

d.135a/7, 135b/14

d.-mek 152a/15

d.+em 152a/10, 152a/12

diri: Yaşamakta olan, yaşayan, canlı, ölü karşıtı.

d.+señ 38a/12

dirig: Far.Esirgeme.

d.et-: Far.+T. Esirgemek

d.-meyüp 157b/2

diril-: Güçlenip, canlanmak.

d.-dise 82b/6

d.-mege 196b/10, 196b/11

d.-mek 22a/2

d.-mesen 63b/6

d.-se 137b/1

d.-señ 59b/10

dīvān: Ar.Büyük meclis.

d.+ına 98a/1, 99a/1

d.+ından 98a/4, 98b/14, 99a/4

diyānet: Ar. 1.Din 2. Dindarlık, din duygusu.

d.81a/7

deyü: Herhangi bir yargıya vararak, nitelendirerek.

d.9b/6, 21b/10, 36a/10, 36a/9, 39b/13,

39b/2, 40b/4, 41a/5, 43a/14, 45a/13,

45b/3, 58b/14, 59a/2, 59a/13, 70b/8,

72b/7, 76b/7, 101a/7, 105a/10,

105a/10, 120b/6, 130a/9, 130b/13,

132a/4, 134b/12, 146b/14, 151a/12,

152a/7, 152b/15, 153a/15, 153a/5,

153b/6, 155b/1, 155b/11, 155b/14,

155b/5, 156a/11, 156a/7, 157a/13,

157a/2, 157a/9, 157b/10, 157b/14,

157b/5, 157b/7, 158a/7, 165a/5,

170a/2, 170a/5, 170b/12, 170b/12,

170b/8, 174b/4, 180b/5, 192a/14,

204a/5

dost: Far. Sevilen, güvenilen, yakın arkadaş, iyi anlaşılan kimse, gönüldaş, düşman karşıtı.

d.40a/6, 51a/6, 82a/10, 83a/15, 96b/8,

145a/1, 204b/6

d.+a 54a/8

d.+dan 23b/1

d.+ı 111a/6

d.+ıla 145a/1

d.+larından 170b/10

d.+larıñ 95a/6

d.+uñ 23b/2, 24b/11, 83a/14

dostlık(ğ): *Far.+T.* Arkadaşlık.

d.+in 21a/12

dög-: Ezmek

d.-üp 14b/12

dökil-: Dökme işi yapılmak, dökme işine konu olmak.

d.+ür 129b/12, 150a/1

dölen-: Düzelme, uslu ağırbaşlı bir hâl almak.

d.+medi 140b/9

dön-: Geri gelmek, geri gitmek, yönelmek.

d.-er 134a/10

d.-mez 23a/13

d.-mezem 21a/11

d.-üp 98b/9

dönder-: Dönmesini sağlamak, çevirmek. **krş.** döndür-.

d.-di 74a/14

d.-meye 40b/14

d.-se 23a/14

döndür-: Dönmesini sağlamak, çevirmek. **krş.** dönder-.

d.-meye 121a/14

dönmek: Dönmek.

d. 16b/11

dört(d): Dört sayısının adı.

d. 2a/10, 6b/14, 15b/2, 31a/2, 43a/14, 43b/12, 53b/14, 53b/14, 69a/12, 77a/2, 78b/10, 81a/4, 82a/1, 83b/12, 84b/12, 84b/3, 86a/7, 96b/5, 107a/7, 118a/11, 125a/12, 125a/2, 133b/15, 135a/1,

135a/9, 149a/12, 149b/11, 150a/8, 15b/2, 170b/1, 180a/9, 187a/15, 192a/13, 195b/12, 195b/15, 195b/9, 196a/1, 196a/5

d.+dür 147a/14

d.+i 107a/7

dördünci: Dört sayısının sıra sıfatı, üçüncüden sonra gelen. **krş.** dördüncü.

d. 51a/13, 73a/6, 76b/11, 76b/12, 86a/2, 110a/4, 111a/11, 121a/9, 153a/7, 187b/2

d.+si 43b/14, 77a/3, 83b/13, 84b/14

d.+sinüñ 81a/6

dördüncü: Dört sayısının sıra sıfatı, üçüncüden sonra gelen. **krş.** dördüncü.

d. 21b/12, 51a/11, 61a/10, 69a/14, 94b/10, 111a/7, 122a/9, 123a/11, 124a/4, 134a/14, 144a/13, 144b/2, 155b/12, 157a/14

d.+si 82a/2

döşe-: Örtmek, koymak.

d.-yüp 170b/3

döşek: Yatak.

d.+den 130b/3

du^{‘ā}: *Ar.* Allah’a yalvarma, niyaz.

d. 8a/6, 32b/11, 55a/14, 55a/14, 14b/13, 164b/1, 165a/3, 165a/6

d.+da 165a/6

d.+dur 55a/14

d.+lar 31b/7

d.+sı 165a/4

d.+sında 21b/5

d.+sını 9b/9, 180b/14

d.+yı 165a/4, 165a/7

d.kıl-: *Ar.+T.* Allah'a yalvarmak, niyaz.

d.-diyisa 8a/6

d.-urdu 32a/9

dur-: Hareketsiz durumda olmak.

d.-dı 82a/7

d.-ğıl 183a/13

d.-mayup

d.-up 79a/9, 79a/13, 110b/7, 111a/13, 187b/7

duruş: Durma işi.

d.+u 128a/14

dut-: Elde bulundurmak, gereğini yapmak, yerine getirmek.

d.38b/12, 78b/2, 155a/1, 181a/15

d.-a 31b/8, 118a/10, 145b/15, 176b/10, 176b/10, 183a/15

d.-ar 24b/13, 134a/10, 134a/15, 134a/4, 134a/7

d.-aram 105a/1

d.-arsaḡ 112a/11

d.-asın 58b/8, 64a/7

d.-ğıl 112a/11, 141b/1, 142a/6, 157b/4, 169b/13

d.-mağıçun 64a/4

d.-mağ 38b/4, 83a/1, 120b/6, 120b/7, 129a/13

d.-maması 196b/5

d.-masa 63a/12

d.-maz 104b/15, 133a/10

d.-mişlardur 99b/1

d.-up 25a/4, 25a/7, 76a/10, 131b/10

dutma: Tutma.

duzak(ğ): Birini güç ve tehlikeli bir duruma düşürmek için kurulan düzen, komplo.

d.+ını 64a/6

dühül: *Far.* Davul

d.72b/15

d.+den 73a/2

dükeli: Hep, hepsi, bütün, cümle, herkes.

d.157a/8, 177a/1, 60a/6

düket-: Kullanarak, harcayarak yok etmek.

d.-diler 137b/9

dümen: < *İta. timon* Hava ve deniz taşıtlarında, taşıta istenilen yönü vermeye ve taşıtı belirli bir doğrultuda götürmeye yarayan hareketli parça.

d.+i 69b/13, 69b/3, 70a/11, 70a/6

d.+ini 69b/9

dün: Bugünden bir önceki gün.

d.40a/4

d.+üḡ 76a/12

dünyā: *Ar.* Üzerinde yaşadığımız toprak ve denizler, yeryüzü.

d.8a/10, 24b/2, 55b/6, 58b/10, 69a/13, 69b/10, 69b/2, 70b/13, 96b/11, 96b/11,

106a/9, 121b/3, 123b/9, 124b/14,

125a/1, 145b/1, 170a/10

d.+da 203b/13, 203b/3

d.+dan 31b/15, 58b/6, 128a/7, 145b/1
d.+dandır 20a/3

d.+nuş 153a/8, 170b/6

d.+ya 8b/14, 29b/6, 2a/6, 31a/14,
136a/11

d.+yı 23a/12, 29b/7, 128a/5

dürlü: Çok çeşitli, çeşit çeşit.

d.17a/13, 18a/14, 18a/14, 39a/10,
43b/12, 43b/9, 43b/9, 53b/14, 69a/2,
73a/13, 73a/14, 73a/14, 84a/7, 8b/3,
95a/7, 95a/7, 95a/8, 95a/8, 95a/9,
95a/9, 119a/5, 146b/11, 146b/11,
153b/10, 153b/10, 157a/6, 165b/11,
165b/13, 165b/13, 165b/6, 165b/6,
171b/13, 171b/13, 171b/14, 172b/7,
172b/8,

d.+dürür 171b/13

d.+dürürler 101b/5

d.+dür 17a/4, 83a/10, 131a/15, 162b/3

dürüst: *Far.* Sözünde ve davranışlarında doğruluktan ayrılmayan, doğru kimse.

d.20a/12, 34b/14, 22a/6, 22a/7, 41a/5,
41a/8, 115b/5 118a/3, 120a/15

dürüş-: Çalışmak, çabalamak, karşı karşıya gelmek.

d.-meye 123b/15

düş: Uyurken zihinde beliren olayların, düşüncelerin bütünü, rüya.

d.+ler 13b/6

düş-: Yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek.

d.-di 31a/15, 43a/13, 82a/6, 137b/4,
138a/3

d.-er 68b/4, 105a/12, 129b/12,
132a/12, 132b/10, 132b/11, 136b/3,
136b/7, 136b/9

d.-eyidüm 60b/11

d.-mek 97b/8

d.-mezdi 131a/3

d.-miş 110b/14

d.-se 130a/12, 137a/1

d.-üp 85a/7, 98b/5, 130a/10, 152a/7,
165b/5

düşenbih: *Far.* Pazartesi günü.

d.118a/10

düşmân: *Far.* Birinin kötülüğünü isteyen ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse, hasım, dost karşıtı. **krş.** düşmen.

d.112a/11

d.+dan 34b/15

d.+ı 10b/11

d.+ları 23a/3

düşmen: *Far.* Birinin kötülüğünü isteyen ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse, hasım, dost karşıtı. **krş.** düşman.

d.58b/8

d.+den 169b/2

d.+i 10b/8

d.+lerini 84b/6

düşvâr: *Far.* Güç, zor.

d.180b/12, 77b/8

d.+durur 171b/11

düzet(d)-: Düzgün duruma getirmek.

d.-ür 77a/10

E

ebed: *Ar.* Son, ölüm.

e.+dür 156a/11

e.+e 75b/5

ebedî: *Ar.* Sonsuz, ölümsüz.

e.25a/5, 63b/5

ebkem: *Ar.* Söz söylemeye muktedir olmayan.

e.13b/14

ebyat: *Ar.* İki mısradan oluşan manzum sözler.

e.+ı 110b/8

ecma'in: *Ar.* Hepsî, cümlesi, topu.

e.196a/5, 203a/9

edeb: *Ar.* İyi terbiye, nâziklik, usluluk, zariflik.

e.72b/13, 84b/15, 108b/10, 108b/2, 108b/8, 116a/9, 124a/14, 124a/15, 125a/15, 135a/10, 136a/10, 137b/10, 137b/11, 137b/13, 137b/7, 138a/1, 138a/3, 138a/5, 138a/6, 138a/7, 138a/8, 187a/13

e.+i 13a/3

e.+leri 139a/4

e.kıl-: *Ar.+T.* Terbiye etmek.

e.134b/3

efzal: *Ar.* En faziletli.

e.kıl-: *Ar.+T.* En faziletli kılmak.

e.-up 10a/13

eger: *Far.* Şart anlamını güçlendirmek için şartlı cümlelerin başına getirilen kelime, şayet.

e.9a/8, 11b/11, 14a/5, 15a/12, 15a/3, 15a/6, 15a/7, 16b/13, 19a/10, 19a/11, 19b/11, 20a/6, 20a/8, 21a/3, 21a/4, 21a/6, 22a/8, 23a/12, 23a/14, 24b/13, 24b/14, 24b/5, 24b/6, 30b/6, 32a/15, 32a/2, 32a/4, 32a/6, 32b/1, 32b/9, 37b/12, 38a/2, 40b/14, 41a/7, 42b/8, 44a/12, 44a/6, 44b/6, 45b/11, 47a/4, 47a/9, 49b/3, 54a/8, 54b/11, 55b/7, 56b/8, 56b/9, 57b/10, 61a/7, 66b/4, 66b/5, 69b/4, 70b/6, 78a/15, 79a/4, 83a/15, 83b/1, 83b/1, 83b/1, 87b/15, 94b/10, 96a/15, 96a/6, 100b/10, 102a/2, 102b/9, 103a/12, 106b/2, 108b/10, 112a/14, 115b/2, 118a/8, 122a/10, 124b/13, 129a/6, 133b/15, 133b/7, 133b/8, 133b/9, 141b/9, 151a/2, 158a/3, 163a/8, 164a/15, 165a/4, 174b/10, 181a/13, 195b/15, 203b/11, 203b/8, 204a/1

egerçi: *Far.* Her ne kadar, olsa da, ise de...

e.41a/5, 204a/12

egri: Doğru veya düz olmayan, bir noktastndan yön değiştiren.

e.22a/8

ehl: *Ar.* Sahip, mâlik, maharetli, usta olan.

e.+i 32a/1, 63b/11, 70b/5, 112a/6,
121a/15, 122a/15, 122a/5, 122a/7,
122a/9, 122b/5, 123b/10

e.+idür 43a/1

e.+ine 112a/6, 123a/6, 42b/13

e.+lerine 21a/1

e.-i dünyā: Far.Dünya ehli.

e.-nuş 153a/8

e.-i niyāz ol-: Far.+T.Niyaz ehli
olmak.

e.-mişdur 2a/11

e.-i tarikat: Far.Tarikat ehli.

e.-am

ejdehā: Far. Büyük yılan.

e.11b/2

ekşer: Ar. Daha ziyade, en çok.

e.20b/4, 136b/14

ekşerī: Ar. Çok defa, çoğu

e.2a/5

eksük(g): Bir bölümü olmayan,
noksan.

*e.22a/8, 31a/15, 100b/9, 122a/13,
131a/7, 135a/12, 165a/6, 165a/8*

e.+i 121a/10

eksüksüz: Tam olan, eksigi olmayan.

e.158a/6

ek-: Serpmek

e.-üp 123b/3

el: Kolun bilekten parmak uçlarına
kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya
yarayan bölümü; sahiplik, mülkiyet;
yabancı.

*e.25a/12, 27a/10, 34a/15, 38b/2,
49a/12, 55a/5, 86a/15, 92a/13, 93b/10,
97a/4, 126a/14, 127b/15, 131a/11,
144b/7, 169a/10, 172a/9, 199a/12*

e.+de 50b/15

e.+dürür 50b/15

e.+e 13a/1

e.+i 104b/15, 105a/1, 133a/10, 15a/1,
60a/6

e.+in 31a/3

e.+inde 163a/2, 169b/1

e.+inden 124a/15, 124b/11

e.+ine 118a/7, 118b/2, 128a/4, 13b/5,
144b/10, 144b/11, 165b/12, 165b/14,
165b/14, 165b/9, 171a/12, 171a/7,
23a/2, 32b/6, 73b/1, 79a/11

e.+ini 31a/2

e.+iñdedür 29b/8

e.+iñe 203b/17

e.+üñ 47a/2

e.+üñden 159a/5

elbette: Ar. Her hâlde, şüphesiz,
kuşkusuz, elbet.

e.13b/8, 116a/11

elem: Ar. Üzüntü, dert, keder.

e.30a/6, 101a/8, 131a/9, 178b/8

elif: Ar. Arap alfabesinin ilk harfi.

*e.25b/9, 102b/10, 102b/14, 103a/3,
103a/5, 117b/2, 157b/11, 185a/14,
187a/15*

e.+de 102b/14

e.+e 187a/15

em-: Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek, somurmak.

e.-erdi 106b/4

e.-mek 15a/6

e.-mese 15a/7

emān: *Ar.* Eminlik, korkusuzluk.

e.+da 31b/8, 60b/1, 118b/7

e.+ı 119a/5

emānet: *Ar.* Emniyet edilen kimseye bırakılan şey, eşya veya kimse.

*e.*63a/9, 119a/2, 127b/4, 144a/13

emek(g): Bir işin yapılması için harcanan beden ve kafa gücü, zahmet.

*e.*98b/15

e.+in 74a/12

emīn: *Ar.* Emniyet sahibi, korkusuz, birine güvenen, şüphe etmeyen, kendisine güvenilen kişi, şey.

*e.*32b/3, 51b/5, 108a/5

e.ķıl-: *Ar.+T.* Emin kılmak.

e.-ıvēr-: Emin kılıvermek.

e.-e 31b/15

e.ol-: *Ar.+T.* Emin olmak.

e.-a 32b/3

emīnlik: *Ar.+T.* Emin olma durumu.

*e.*111b/2

em(i)r: *Ar.* Buyruk, komut, talimat, ferman.

*e.*123b/3

e.+dür 125a/12

e.+i 31a/14, 128b/3

e.+in 79b/2

e.+ine 47a/1, 79a/13, 180b/7

e.+ini 161a/8, 161a/10, 174a/12

emīr: *Ar.* Araplarda ve bazı Müslüman ülkelerde bir kavim şehir veya ülkenin başı.

*e.*24b/5, 71a/7, 179b/6, 179b/8, 180a/4

emīrlik(g): *Ar.+T.* Emir olma, baş olma.

e.+i 24b/6

emr: *Ar.* Buyruk, komut, talimat, ferman. **krş.** emir.

e.+dür 204a/18

emzürmek: Kadın veya dişi hayvan, memesindeki sütü yavruya verme.

*e.*15a/12

enbiyā': *Ar.* Kendilerine kitap indirilmiş peygamberler.

e.+ya 171a/8

endām: *Far.* Vücut, beden, boy, pos.

e.+ı 60a/6

e.+ını 177a/1

e.+larında 132b/3

endişe: *Far.* Tasa, kaygı.

*e.*72b/10, 72b/12, 75a/3, 91b/7, 95a/13, 98b/3, 117a/6

e.+de 20a/6

e.+ler 20a/8

e.+sin 75a/3

e.+ye 72b/13, 72b/13

e.ķıl-: *Far.+T.* Kaygılanmak.

e.-dı 98b/3

e.-up 55a/8

er: Erkek.

*e.*112a/14, 112a/14

er- : Erişmek, kavuşmak, ulaşmak.

e.-di 120a/14

e.-medi 140b/9

e.-meyince 159b/1

e.-mez 14a/12, 22a/9

e.-se 94b/10, 162b/13, 171a/4, 171a/6

e.-sey 16a/6, 16a/10

erbāb: Ar. Bir işten anlayan kimse.

e.-ı kulüb: Far. Gönül ehli.

*e.*20b/15

Erba'ın: Ar. İmam Gazâlî'nin eseri.

e.+de 101a/8

eren: Ermiş.

e.+ler 98a/1, 116b/4

e.+leri 116a/9, 117b/8

eri-: Katı cismin ısı etkisiyle sıvı duruma geçmesi.

e.-di 35b/14

eriş: Dokuma ipliği

e.+i 35a/5

ëriş-: Varılması zamana ve emeğe bağlı olan veya uzakta olan bir amaca varmak, ulaşmak. **krş.** eriş-

e. 8a/9

e.-di 83a/6, 137a/15, 137b/4, 142a/9, 83a/6

e.-dise 139a/7

e.-dügi 97b/7

e.-düñ 43b/8

e.-düñise 9a/9

e.-e 22a/4, 72b/4, 83a/12, 109b/7

e.-enler 26b/13

e.-enlerden 44b/7

e.-esin 11b/13, 32b/11, 53b/3, 59b/10, 96b/14, 99a/10, 138a/8, 142a/7

e.-eyin 78b/1, 111a/7

e.-ince 123a/1

e.-medi 110a/4

e.-mez 15a/13, 88a/2

e.-mezsın 141b/12

e.-mişlerdür 83a/5

e.-se 40a/2, 133a/13, 137b/2

e.-sey 66b/6

e.-üp 29b/15, 68b/1, 98a/1, 131b/5

e.-ür 17b/1, 19b/4, 22a/7, 22b/2, 25a/11, 25a/4, 44a/6, 45a/8, 47a/15, 57b/12, 83a/12, 133a/12, 136b/4, 137a/4, 137a/9

e.-ürsin 54b/13

ëriş-: Varılması, zamana, emeğe bağlı olan veya uzakta bulunan bir amaca varmak, ulaşmak. **krş.** eriş-

e.-eyin 44a/10

e.-üp 22a/3

e.+dügini 83a/1

e.+düñise 181a/14

e.-e 111a/11, 145b/13

e.-esin 71b/12, 97a/3, 116a/8, 181a/15, 202b/8

e.-eyin 169b/12, 169b/5

e.-üp 197a/14

e.-ür 137a/6, 165a/10, 180a/3, 180b/2,
180b/3, 196a/8

e.-ürler 202b/9

e.-ebil-: Ulaşabilmek.

e.-mez 110a/5

erişdür-: Eriştirmek.**krş.**erişdür-

e.-e 121b/10

e.-ür 75a/11

e.-ürsin 158a/4

e.-egör-: Eriştirmek için çalışmaya
devam etmek.

e.-gil 142a/6

erişdür-: Ulaştırmak. **krş.** erişdür-

e.-e 159a/7

e.-ür 129a/7

e.-mek 18b/6, 68a/12, 68a/8

erişen: Varan, ulaşan.

*e.*137a/8, 179a/15, 187a/7

e.+lerden 131b/13

e.+üñ 192b/5

erit(d)-: Eritme işini yapmak.

e.-señ 96b/4

e.-üip 62b/15, 96b/6

e.-ür 117b/12

ermek(g): Erişmek, ulaşmak.

e.+e 14a/12, 14a/14

erte: Ardından gelen

i.+ye 98b/10, 98b/11

ervāḥ: *Ar.* Canlar, hayatın cevherleri.

e.+ı 185a/1

e.+ım 183b/3

e.+ları 2a/19, 184b/15

erzānī: *Far.* Layık görme, liyakat.

*e.*39b/1, 94b/10

e.ḳıl-: *Far.+T.*Layık görmek.

e.-ursa 148a/4

e.ol-: *Far.+T.*Layık olmak.

e.-asın 93b/10, 103b/3, 106a/3,

108a/15, 169b/9

e.-ayım 94b/10

e.-gül 169b/7

es-: Havanın bir yönden bir yöne
akması, rüzgâr olması.

e.-e 69b/15, 69b/5, 149b/6

e.-er 11a/3, 69b/9, 134a/13, 149b/10,

149b/14, 150a/7, 150a/9

e.-mesün 173b/12

e.-se 69b/7

e.-üp 39b/15, 146b/15

e.-ebaşla-: Esmeye başlayıp, sürekli
olarak esmek.

e.-sa 70a/15, 70a/7

esbāb: *Ar.* Lazım olanlar.

*e.*145b/1

e.+ı 141a/5

e.+lar 69b/2

e.+ları 141a/12

eşer: *Ar.* Nişan, iz, alamet.

e.+i 52b/7, 135a/3, 149a/1, 149a/12,
187a/13

e.+in 44a/14

esīr: *Ar.* Savaşta düşman eline düşen
kimse, tutsak.

e.24b/4, 24b/7, 71a/7, 128b/14,
179b/6, 179b/9, 180a/4

esirlik(g): Ar.+T. Esir olma işi.

e.+i 24b/5

esmā': Ar. Adlar

e.+dan 100b/10

esrār: Ar. Gizlenen ve bilinmeyen
şeyler.

e.+ı 61b/8

ëşik(g): Kapı boşluğunun alt yanında
bulunan alçak basamak. **krş.** eşik.

e.+ine 110b/14

ëşik(g): Kapı boşluğunun alt yanında
bulunan alt basamak. **krş.** eşik.

e.ine 111a/4

ëşit: Yapı, değer, boyut, nitelik ve
nicelik bakımından birbirinden ne
artık ne eksik olmayan

i.112b/15

eşyā': Ar. Şeyler.

e.138b/3, 156a/10

ët-: Bir şeyi yapmak.

e.156a/2

e.-di 23a/9, 31a/15, 38a/15, 72b/6,
84b/15, 108b/5, 109b/14, 110a/1,
110a/3, 114a/1, 120a/13, 153a/14,
158b/5, 181a/5

e.-digümüz 130b/7

e.-diler 43a/15

e.-dügi 79a/8

e.-düginde 101a/2

e.-dügün 109b/5

e.-dükce 204a/4

e.-dükleri 196b/1

e.-dürmek 179b/3

e.-e 15b/15, 16a/1, 32b/6, 40b/13,
42b/13, 60a/15, 74b/7, 83a/13,
121b/15, 122a/1, 122a/1, 122a/4,
122a/8, 122b/2, 122b/8, 123a/15,
123a/4, 123a/5, 123a/5, 123a/9,
123b/1, 123b/2, 123b/3, 123b/8,

124a/13, 124a/5, 124b/4, 132a/9,
133a/6, 133a/6, 133a/7, 133a/7,
133b/11, 136a/5, 136b/9, 136b/9,
144b/10, 145a/1, 145b/10, 145b/15,
146a/1, 146a/3, 146a/4, 149a/15,
165a/3, 165a/5, 176b/4

e.-eler 29a/1, 55b/8, 95a/10

e.-elüm 13b/11, 183a/14

e.-emedi 30a/15

e.-en 60a/15, 70b/9, 76b/9, 105b/9,
157b/3

e.-eni 8b/11

e.-enün 76b/1

e.-er 30b/7, 44a/3, 63a/13, 84b/7,
100b/13, 132b/12, 132b/12, 132b/14,
132b/6, 132b/8, 132b/9, 144a/9,
145a/11, 145b/1, 145b/2, 145b/11,
151b/10, 152b/15, 153a/10, 153a/15,
153a/6, 153b/12, 153b/7, 155a/6,
155b/15, 155b/2, 155b/5, 155b/6,
156a/7, 157a/11, 157a/15, 157a/6,
157b/10, 157b/13, 157b/6, 164b/10

e.-erdi 58b/12, 60b/2, 73a/10, 73b/11

e.-erdük 113a/1
e.-erem 79a/3, 180b/14
e.-erken 148a/12
e.-erler 21a/14, 75b/6, 80a/8, 146b/11, 146b/13, 157b/1, 164b/8, 164b/9, 202b/10, 204a/2
e.-erse 15a/4, 118b/14, 121b/9, 165a/10, 168a/13
e.-ersin 204a/18
e.-erüz 39b/2, 203b/10, 204a/11, 204a/16
e.-esin 9a/12, 9a/15, 76a/11, 103a/9, 146b/9
e.-evüz 18b/1, 114a/4
e.-eyim 23a/5
e.-eyüz 204a/12
e.-gil 134b/12
e.-ici 157a/15
e.-meden 16b/9
e.-medin 117b/5, 121b/15
e.-megde 145b/12, 145b/12
e.-megdendir 20b/5
e.-mege 42b/7, 150a/2, 162b/14, 163a/6, 185a/13, 196b/2
e.-megil 156a/5
e.-megile 161b/2
e.-mek 15b/14, 34b/9, 35b/12, 35b/12, 96a/2, 103a/11, 117b/6, 125b/9, 129a/10, 133a/3, 134a/3, 159a/13, 163a/3, 165b/11, 169b/1, 179b/5, 179b/6
e.-memek 121b/4
e.-mese 41a/5, 163a/7
e.-meseş 14a/5
e.-mesün 16b/13
e.-meye 69b/9, 121a/13, 121b/1, 122a/14, 122b/8, 122b/9, 124a/1
e.-meyeni 8b/5
e.-meyevüz 204a/11
e.-meyüp 157b/2
e.-mez 146b/9, 203b/13
e.-miş 44a/7, 85b/7, 113a/13, 130a/6
e.-mişdür 21a/2
e.-mişler 130a/4
e.-se 41b/5, 44a/7, 70b/8, 101a/10, 117b/1, 119a/2, 132b/13, 132b/15, 132b/2, 159a/11, 165b/2
e.-sek 100b/8
e.-seş 96b/3, 96b/6, 100b/11, 101a/1, 101a/1, 109b/6, 148a/3, 170a/4, 170b/11
e.-sün 16b/13, 135b/15
e.-üp 6b/15, 9a/14, 15a/14, 16b/14, 20a/5, 21a/8, 25a/6, 32b/10, 40a/6, 43b/15, 43b/15, 47a/1, 47a/2, 57b/11, 63a/15, 68a/11, 68b/2, 69b/10, 69b/6, 70a/4, 72a/13, 74a/6, 75a/10, 75a/12, 75a/4, 75b/7, 76a/14, 76a/2, 76a/9, 81b/2, 86a/6, 99a/12, 109b/13, 110a/2, 122a/4, 122b/8, 124b/9, 125b/5, 130b/1, 133b/12, 133b/14, 134a/7, 135a/7, 146a/1, 147a/9, 148b/3, 149b/1, 150a/15, 152b/3, 153a/12, 153a/6, 154b/11, 155b/14, 155b/2,

156a/7, 157a/13, 157a/15, 157a/2,
157a/9, 157b/10, 157b/14, 158b/8,
159a/14, 161a/10, 161a/7, 163a/8,
163a/8, 165b/10, 171a/13, 180a/14,
187b/3, 202b/7

i -ebaşla-: Bir işi yapmaya başlayıp
devam etmek. **krş.** eğübaşla-.

e.-r 136b/8, 136b/12

e.-übaşla-: Bir işi yapmaya başlayıp
devam etmek. **krş.** eğebaşla-.

e.-dı 132a/13

e.-r 132b/11

e.-ya 136a/6

e.-egör-: Bir işi bir süre yapmak.

*e.*29b/13, 30b/7, 142a/6

‘acele eť- 122b/8

‘adl eť- 81b/2

‘afv eť- 121b/15

‘amel eť- 74b/7, 75b/7, 120a/13,
122b/2, 169b/1

‘arz eť- 2a/9, 145b/11, 146b/9, 195b/8

‘āsān eť- 32b/6

baħş eť- 43a/15, 122a/8

cehd eť- 9a/12, 43b/15, 69b/10,
72a/13, 84b/15, 124b/4, 125b/5,
148b/3, 171a/13

cem‘ eť- 145b/2

cevlān eť- 176b/4

cez̄b eť- 145b/10

da‘vā eť- 70b/8

da‘vet eť- 16b/13, 23a/9, 159a/15

farq eť- 124a/5, 124a/13

feryād eť- 75a/4

feth eť- 133b/11

fevt eť- 63a/15

fikir eť- 76a/11, 146a/1, 146b/1

fikr eť- 47a/2, 76a/14

gark eť- 73a/10, 73b/11

ğaybet eť- 60a/15

gıriv eť- 144a/9

gusl eť- 29a/1

günah eť- 145b/12

hareket eť- 122a/4

hāşıl eť- 16b/9, 124b/9,

havf eť- 42a/13, 134b/12

hayā eť- 181a/4

hazer eť- 9a/14

hazf eť- 100b/8

helāk eť- 23a/5

hizmet eť- 44a/7, 146a/3, 146a/4

‘ibādet eť 76b/1

iħāta eť- 2a/15

iħtilāt eť- 134a/7, 170a/4, 170b/11

iħtirāz eť- 123a/15

iħtiyār eť- 103a/9

iķrār eť- 99a/12, 103a/11

ilhām eť- 110a/2

imtişāl eť- 9a/15, 47a/1, 161b/2

i‘rāz eť- 145b/1

irşād eť- 162b/14, 163a/6

istiqlāl eť- 34b/9

istiğfār eť 159a/14

işāret eť- 165a/5

i‘tikād eť 70b/9

ittibā' ęt 32b/10
izāfet ęt- 108b/5, 130a/6
izhār ęt 23a/9
ķabūl ęt- 14a/5, 42b/7, 146b/9, 163a/7,
163a/8, 165b/11, 180b/14, 183a/14
ķabz ęt- 121b/9
ķarār ęt- 75a/12, 132b/13, 132b/15,
135b/15, 136a/5, 158b/8
ķaşd ęt- 165a/10
ķatl ęt 135a/7
kesb et- 68b/2, 75b/6
ķifāyet ęt- 30b/6
ķu'ūd ęt- 132b/2, 144b/10
ma'mūr ęt- 196b/2
ma'şiyet ęt- 145b/12
medħ ęt- 204a/4
meyl ęt- 121b/1, 121b/4, 145a/11
mişāl ęt- 13b/11
mücāhede ęt- 43b/15
müşāhede ęt- 15b/15
naşīb ęt- 83a/13
naşīhat ęt- 122a/1, 159a/3
nazar ęt- 25a/6, 76a/2, 76a/9, 96a/2,
100b/11, 164b/8, 165a/3
nūş ęt- 123b/3
'özr ęt- 109b/14, 110a/1, 110a/3
'özür ęt- 109b/6, 109b/13
pāk ęt- 16a/1, 80a/8, 96b/3, 96b/6,
134a/2, 146b/11, 147a/9, 150a/15,
151b/10, 158b/4, 179b/5, 202b/10
redd ęt- 121a/13
ri'āyet ęt- 133b/12, 163a/3
rivāyet ęt- 164b/10
sabr ęt- 129a/10
sa'y ęt- 202b/7
şayd ęt- 145a/1
selb ęt- 204a/2
seyir ęt- 60b/2
seyr ęt- 21a/8
şoħbet ęt- 113a/1
su'āl ęt- 101a/2
sülük ęt- 21a/14, 44a/3, 165b/2
şek ęt 156a/5
tā'at ęt- 114a/4
ta'cīl ęt- 122b/8
tağyīr ęt- 117b/5
tāhāret ęt- 40a/5, 86a/6
taleb ęt- 68a/11, 79a/3, 105b/9
ta'līm ęt- 15a/14
taşdıķ ęt- 40b/13
taşvīr ęt- 152b/2
tecellī ęt- 149b/1
tekebbūr ęt- 74a/1
tekrār ęt 130b/1
terakķī ęt- 168a/13
terk ęt- 57b/11, 123a/4, 123a/9,
123b/1, 164a/9, 165b/10
tesbīh ęt- 155b/2
teslīm ęt- 113a/13, 114a/1
teşbīh ęt- 130a/4
tevbe ęt- 161a/10
tevekkül ęt- 157b/1
tımār ęt- 30a/15
'ucb ęt 8b/11

ʿucub ʿet- 20a/5
 ümîz ʿet- 161a/7
 vaʿde ʿet- 149a/15
 vaʿaz ʿet- 58b/12
 vaḥy ʿet- 6b/15
 var ʿet- 76b/9
 vefât ʿet- 38a/15
 yâd ʿet- 117b/6, 157b/6
 153a/6, 155b/14, 156a/7, 157a/13,
 157b/6, 157b/10, 157b/14
 yok ʿet- 84b/7
 zecr ʿet- 122a/1
 zikr ʿet- 53b/12, 180a/14
 zikir ʿet- 18b/1, 35b/12, 101a/10,
 117b/1, 132a/9, 132b/6, 132b/12,
 132b/14, 133a/6, 133a/7, 136b/9,
 152b/15, 153a/6, 153a/10, 153a/15,
 153b/7, 153b/12, 154b/11, 155a/6,
 155b/2, 155b/5, 155b/6, 155b/15,
 156a/7, 157a/6, 157a/11, 157a/15,
 157b/10, 157b/13
 zînet ʿet- 146b/13
 ziyâde ʿet 16b/14
 zuhûr ʿet- 203b/13
etek(g): Bedenin belden aşağısına
 giyilen, değişik biçimlerde, genellikle
 kadın giysisi.
e.+in 113a/8
e.+iḡe 113a/8
e.+üḡ 113a/7
e.+üḡi 113a/6

ev: Yalnız bir ailenin oturabileceği
 biçimde yapılmış yapı.
*e.*10a/7, 12a/12, 12a/15, 12a/15, 23a/3,
 48a/1, 88b/5, 89b/14, 90b/8, 130b/2,
 130b/4, 196b/9
e.+de 118b/5, 118b/6, 196b/9
e.+ine 73b/4, 73b/5
e.+ini 73b/11
e.+inden 132a/4
e.+lerine 60b/13, 82a/14
evâmir: Ar. Buyruklar.
e.+e 9a/15, 146b/10, 161b/1, 192a/13
e.+üḡ 43b/7
e.+i 131a/4, 146b/10
e.eyle-: Ar.+T. Buyurmak.
*e.*192a/13
evbe: Far. Pişmanlık.
*e.*161a/11, 161a/12
evkât: Ar. Vakitler.
e.+da 26b/12, 40a/7
e.+da 25a/10
evlâd: Ar. Çocuk.
e.+ını 105a/5
evliyâ': Ar. Kerâmet sahibi olanlar,
 erenler.
*e.*2a/18, 21a/12
e.+dandur 2a/2
e.+larını 20b/11
evliyâ'ullâh: Ar. Kerâmet sahibi
 olanlar, erenler.
e.+(i) 128a/7
evlü: Evlenmiş olan kadın veya erkek.

e.73b/5

evvel: *Ar.* Önce, ilk birinci, başlangıç.

e.11b/10, 15b/10, 17b/5, 21b/11, 33a/2, 43b/6, 50b/5, 50b/8, 51a/12, 51a/9, 69a/13, 101a/2, 120b/4, 121a/3, 122b/13, 122b/13, 132a/1, 133b/3, 139a/11, 151b/13, 155a/5, 162b/15, 165b/12, 171a/8, 180b/9, 183a/9

e.+inden 100b/8, 187b/2

e.+iniñ 156a/6

evvelā: *Ar.* Birinci olarak, ilk önce.

e.2a/11, 53b/10

evvelki : *Ar.+T.* Önceki.

e.16b/4, 72b/9, 144a/1, 144a/2

ey: Kendine söz söylenilen kimse veya kimselerin dikkati çekilmek istendiğinde adın başına getirilen ve uzatılabilen bir seslenme sözü.

e.38a/13, 39b/5, 39b/9, 40a/6, 46a/10, 46a/10, 46a/15, 46a/8, 46a/9, 48a/2, 51a/6, 63a/11, 64a/3, 65a/7, 68a/3, 75a/8, 80b/15, 88b/6, 89a/8, 95b/11, 98b/4, 113a/3, 114a/15, 126a/11, 126a/4, 126a/5, 126a/6, 126a/6, 126a/7, 126b/1, 126b/2, 126b/6, 127a/12, 127a/3, 131b/11, 186a/3, 188a/14, 188b/9, 196b/7, 204b/6

eyit(d)-: Söylemek

e.112a/6, 180b/13, 181a/1

e.-di 11a/7, 11a/7, 13b/6, 13b/10, 21a/9, 31a/10, 31b/3, 32a/10, 32a/11, 35b/2, 38a/13, 39b/10, 39b/7, 40a/2,

45a/6, 45a/9, 55a/11, 55a/6, 55a/9, 58b/13, 58b/15, 59a/3, 59a/4, 59a/6, 60b/10, 60b/15, 60b/8, 61a/1, 69a/11, 76b/9, 77a/15, 77a/15, 77a/7, 77b/1, 77b/1, 77b/2, 77b/2, 77b/3, 77b/4, 77b/5, 78b/13, 79a/1, 79a/2, 80a/11, 80a/4, 81a/11, 81a/12, 81a/9, 82b/12, 85a/10, 85b/10, 86a/3, 98a/11, 98a/13, 98b/13, 98b/4 107a/3, 107a/5, 108b/3, 108b/6, 109b/10, 109b/14, 109b/14, 110a/1, 112b/13, 116b/13, 116b/15, 116b/8, 117a/5, 120a/5, 143b/14, 151a/13, 173b/10, 174a/2, 174a/6, 187a/12, 196a/12, 196a/14, 196b/12, 196b/2, 196b/4, 196b/8

e.-diler 37b/11, 41a/1, 59a/1, 100b/7, 116b/10, 116b/12, 116b/15, 116b/4, 116b/8, 117a/2, 117a/3, 196a/8

e.-düm 38a/12, 38a/15, 39b/12, 39b/15, 39b/5, 39b/9

e.-gil 12a/1, 44b/1

e.-i 136b/3, 136b/5, 136b/6

e.-ilür 101a/3

e.-irlerdi 72b/12

e.-megile 151b/12

e.-miş 97a/13, 112b/11, 142a/2

e.-mişler 72b/5, 75a/8, 99b/6, 171a/5

e.-se 42b/9, 45a/8

e.-seler 14a/6

e.-ü 132b/5, 132b/5, 133a/2, 133a/2, 133a/4, 133a/4

e.-ür 17a/4, 20a/13, 23b/5, 24b/14, 36b/13, 37a/4, 38a/10, 38a/14, 39a/12, 39b/4, 46a/7, 47b/8, 50b/5, 51a/8, 52b/5, 56b/7, 57a/6, 59a/8, 62a/14, 68b/7, 77a/9, 94b/15, 95b/10, 95b/7, 95b/8, 97b/15, 97b/15, 98b/12, 102a/8, 110b/14, 113a/3, 113a/6, 118b/11, 130b/3, 141b/2, 143a/8, 149a/11, 151a/10, 153b/4, 158b/2, 159a/8, 161b/1, 162a/15, 162b/12, 162b/3, 164a/11, 164a/15, 164b/7, 165a/2, 165b/1, 168a/10, 169a/13, 169b/8, 171a/3, 172b/7, 173b/8, 174b/10, 176a/13, 177a/3, 178b/6, 179a/15, 181a/13, 183a/14, 183a/8, 184b/15, 185a/8, 187a/5, 192a/7, 192b/14, 192b/4, 192b/6, 195b/7, 196a/11, 196b/14, 197a/11, 202b/6
e.-ürler 53b/13, 156b/4
e.-ürsin 112b/13
e.-übaşla- Söylemeye başlayıp devam etmek.
e.-ya 149b/3
eyle- Bir kişiden veya bir şeyden mahrum bırakmak, etmek, yapmak.
*e.*9a/9, 29b/10, 29b/14, 29b/4, 47a/3, 53b/3, 54a/9, 63a/15, 65a/11, 65a/7, 70a/13, 70a/9, 80b/15, 94b/11, 99a/8, 134b/6, 149b/3, 159a/7, 192a/13, 203b/15
e.-di 45b/3, 130b/2
e.-dise 132b/15

e.-gil 87b/15, 99a/8, 134b/13, 141b/14, 149a/15, 170a/3, 170a/5, 170a/9, 170b/8, 170b/13
e.-me 70a/14
e.-mek 121b/5, 129b/6, 134a/5
e.-meş 117a/11
e.-meye 122a/13
e.-mez 145b/5
e.-mezem 74a/12
e.-miş 130a/5, 130b/5
e.-mişdür 29b/9, 146b/2
e.-mişlerdür 144a/1
e.-ş 203b/8
e.-r 2a/8, 2a/10
e.-se 63a/1
e.-sün 111a/10
e.-yüp 47a/5, 204a/9
‘amel eyle- 29b/14, 87b/15, 149a/15
‘arz eyle- 111a/10
cehd eyle- 54a/9, 65a/7, 65a/11, 70a/9, 70a/13, 80b/15, 141b/14, 149b/3, 159a/7
evāmir eyle- 192a/13
fehm eyle- 203b/15
fevt eyle- 117a/11
fıkr eyle- 170a/3, 170a/5, 170a/9, 170b/8, 170b/13
ğāret eyle- 146b/2
ğark eyle- 70a/14
hāzer eyle- 9a/9, 29b/10, 63a/15
‘ibādet eyle- 203b/8
mağbūn eyle 29b/9

meşh eyle- 47a/3
muḥalefet et 123b/8
muḳārīn eyle- 94b/11
mücāhede eyle- 134b/6
nazar eyle- 29b/4
neşr eyle- 2a/8
pāk eyle- 63a/1, 145b/5
perhīz eyle- 99a/8
ta‘bīr eyle- 2a/10
teşbīh eyle- 130a/5
ümīz eyle- 134b/13
var eyle- 204a/9
eyle: Öyle.
e.-dür 60a/14
eyü: İyi
e.24b/2, 72b/13, 75a/3, 85b/10, 118b/7, 165b/9
e.+den 124a/6
e.+ler 98a/4, 98b/14, 99a/1, 99a/4
e.+midür 72b/12
e.+si 112a/9, 142a/3
e.+sini 165b/10
eylük: İyilik
e.111b/1
ezel: Ar. Başlangıcı olmayan.
e.122b/1, 156a/10
e.+i 115a/4, 115a/4
e.+den 75b/4
e.-i āzel: Far. Çok öncesi.
e.+de 82b/4, 96a/7
e.+e 67a/10

F

fā’ide: Ar. Fayda, menfaat, kâr, kazanç.
f. 13b/3, 14a/6, 47a/11
faḳīr: Ar. Zengin olmayan, parasız, aciz.
f. 106a/8, 107a/9, 108a/12
f.+ler 108a/7
f.+lerden 108a/10
faḳr: Fakirlik, yoksulluk.
f. 15b/5, 106b/11, 136a/9
fānī: Ar. Ölümlü.
f. 14b/4, 29a/4, 29b/4, 29b/7, 50a/7
fānīl(ḳ)ḡ: Ar+T. Ölümlülük.
f.+ını 170b/7
fāriḡ: Ar. Vazgeçmiş, çekilmiş, rahat, boş kalmış.
f. 81a/7
f. ol-: Ar.+T. Rahat, işsiz olmak.
f.-maḳ 125a/7
farīza: Ar. Farz, lazım, gerek, Allah’ın emri.
f. 50b/8, 116a/4, 115a/13
f.+dur 124b/15
f.+sı 116a/12
f.+yısa 50b/6
farīzalıḳ(ḡ): Ar.+T. Farz olma durumu.
f.+ı 115a/13
farḳ: Ar. Ayrılık, başkalık.
f. 41b/6, 124a/13, 124a/5
f. et(d)-: Fark etmek.
f. -e 124a/5, 124a/13

farz: Ar. Allah'ın işlenmesi kesin olarak lazım olan, terk edildiğinde günah olan emirleri.

f. +ı 123b/13

fāsıq: Ar. Allah'ın emirlerini tanımayan, sapkın, günah işleyen, fesatçı.

f. 94b/4

f. +laruñ 185a/1

fā: Ar. Fe harfi.

f. +sına 56b/10

f. +sını 56b/10

fāsıd: Ar. Kötü, fenā; yanlış, bozuk, münafık, fesat çıkarıcı.

f. 76b/4

f. **ol-:** Ar. +T. Bozuk olmak.

f. -ur 47a/11

faşih: Ar. Güzel düzgün ve açık konuşan.

f. 13b/14

faşl: Ar. Ayrıntı, ayrılma.

f. 25a/12, 142a/8

Fātıma: Ar. Hz. peygamberin ilk zevceleri Hz. Hatice'den dünyaya gelen, dört kızının en küçüğüdür.

f. 196a/9, 196b/8

f. +dan 196a/8

fayda: < Ar. fā'ide Fayda, menfaat, kâr, kazanç. **krş.** fāyide.

f. 8b/9, 14a/4, 58a/1, 59a/13, 144a/1

f. +sı 71b/1

f. **ķıl-:** Ar. +T. Fayda etmek.

f. -maz 8b/14

f. **ol-:** Ar. +T. Fayda olmak.

f. -maz 13b/4

fāyide : < Ar. fā'ide Fayda, menfaat, kâr, kazanç. **krş.** fayda.

f. 129b/11, 204a/9

f. **ķıl-:** Ar. +T. Fayda etmek.

f. -maz 14a/6

fāzıl: Ar. Faziletli , fazilet sahibi, erdemli.

f. 157a/11, 157a/13

f. +ını 77b/11

f. **ķıl-:** Ar. +T. Faziletli yapmak.

f. -duğı 157a/13

fāzıl: Ar. Fazilet.

f. 100b/1, 157a/11, 157b/1

f. +ı 157b/2

f. +ından 106b/9

f. +ıñdur 204a/18

f. +um 174b/8

feh̄m: Ar. Anlama, anlayış.

f. +leri 20b/13

f. **eyle-:** Ar. +T. Anlamak.

f. 203b/15

felāh: Ar. Kurtuluş, selamet.

f. 123a/4

fenā': Ar. Yok olma, yokluk.

f. 15b/5, 21b/12, 22a/4, 25a/7, 53a/15, 95b/15, 105a/11, 108a/12, 115a/1, 133a/11, 159a/6, 159a/8, 169b/13, 181a/14, 183a/15, 185a/12

f. +dan 15b/3, 77a/3

f.+ya 179b/13

f. +da 26b/4, 110b/1

f. ol-: *Ar.+T.* Yok olmak.

f. -mak 121a/6

ferd: *Ar.* Tek, yalnız olan şey, çifti olmayan, eşi bulunmayan.

f. 34a/4

ferdāniyyet : *Ar.* Birlik, teklik, eşsizlik.

f. 21b/9, 133a/2

ferište: *Far.* Melek.

f. 32b/4

f.+ler 74a/14

f.+lerden 31a/11

f.+lerdi 98a/7

f.+lere 74a/11

ferištegān: *Far.* Melekler.

f. 197a/5

ferišteh : **bk.**ferište.

f.+ler 9b/7, 37b/6

f.+lere 9b/6

fermān: *Far.* Emir, buyruk.

f. 31a/13, 109b/11, 116a/14, 125b/1, 125b/5, 141b/1

f.+durur 126a/14

f.+ı 37b/13, 141a/3, 162b/1, 166a/1, 166a/1, 176b/15, 197a/12

f.+ını 174a/10, 174b/5

f.+ıyla 187b/7

f.+ladı 183a/10, 183a/11, 183a/13

f.+larıu 7a/6

feryād: *Far.* Yardım etmek için çıkarılan yükses ses.

f. 39b/10, 75a/4

f. ęt(d)-: *Far.+T.*Feryat etmek.

f. -üp 75a/4

f. kıl-: *Far.+T.*Feryat etmek.

f. -up 76b/7

fesād: *Ar.* Bozukluk.

f.+ı 19b/2,119a/12

feth: *Ar.* Açma, açılma.

f. 133b/11

f. ęt(d)-: *Ar.+T.*Almak.

f. -e 133b/11

f. ol-: *Ar +T.*Açılmak.

f. -masa 133b/9

fettāh: *Ar.* Zafer kazanmış, üstün gelmiş.

f. 34a/6, 133b/11

fevķ: *Ar.* Üst, üst taraf, yukarı.

f. 174a/8, 174a/13

fevt: *Ar.* Bir daha ele geçmemek üzere kaybetme, elden çıkarma, kaçırma.

f. 63a/15, 117a/11

f. ęt(d)-: *Ar.+T.* Elden çıkarmak, kaçırarak.

f. -üp 63a/15

f. eyle-: *Ar.+T.* Elden çıkarmak, kaçırarak.

f. -meņ 117a/11

f. ol-: *Ar.+T.*Kaçmak.

f. -sa 32a/4

fevz: *Ar.* Galiplik, zafer, kurtuluş.

f. 56b/10
f.+den 56b/5
f.+i 56b/7
fışk u fücūr: *Ar.* Hak yolundan çıkma, Allah'a isyan etme.
f. 35a/1
fışk: *Ar.* Allah'a isyan.
f. +ı 84a/10, 151b/1
fikir: *Ar.* Düşünce, idrak.**krş.fikir.**
f. 35b/12, 76a/11, 117b/11, 146a/1
f. **et(d)-:** *Ar.+T.* Düşünmek.
f. -e 146a/1
f.-esin 76a/11
f. -üp 146b/1
fikr: *Ar.* Düşünce, idrâk.**krş.fikir.**
f. 76a/14, 117b/4
f. +i 20a/6, 24b/13
f. +ini 123a/10
f. **et(d)-:** *Ar.+T.* Düşünmek.
f. -üp 47a/2, 76a/14
f. **eyle-:** *Ar.+T.* Düşünmek.
f. -gil 170a/3, 170a/5, 170a/9, 170b/8, 170b/13
f. **ķıl-:** *Ar.+T.* Düşünmek.
f.-ĝıl 170b/7
fikret: *Ar.* Fikir, düşünce.
f. 180a/5
firāk: *Ar.* Ayrılma, ayrılık.
f. 24b/13, 56b/10, 70a/3, 83b/1
f.+dan 24b/12, 24b/9
firaķlık : *Ar.+T.* Ayrılma durumu.
f. 69b/14

firāset: *Ar.* Yiĝitlik mertlik.
f.+i 20a/12
f.+inüĝ 19b/12
Fir'avn: *Ar.* Allahlık iddiasında bulunduğu için Hz.Musa'nın mücadele ettiği Mısır hükümdârı. **krş.** Fir'avun
f. 11a/7, 152a/6
f. +durur 151b/15
Fir'avun: < *Ar.Fir'avn* Allahlık iddiasında bulunduğu için Hz.Musa'nın mücadele ettiği Mısır hükümdârı. **krş.** Fir'avn
f. 11a/12, 11a/6, 11a/8, 11b/4
f.+a 29a/12, 152a/1
f.+durur 152a/2
f.+ı 84a/9
f.+uĝ 11a/11
fitne: *Ar.* Bela, mihnet, sıkıntı, azdırma.
f. 56a/7
fitnelen-: *Ar.+T.* Sıkıntılanmak.
f.-ür 192a/9
f.+si 121a/13
fu'ād: *Ar.* Kalp, yürek, gönül.
f. 70b/12, 71a/6, 74b/10, 74b/13, 74b/14, 74b/3, 75a/2, 82b/10, 83a/6, 83a/6
f.+a 126a/12
fuķarā': *Ar.* Fakirler.
f.+sınuĝ 2a/10
fuzūllık: *Ar.+T.* Lüzumsuzluk, fazlalık.

f. 29b/7

fülân: *Ar.* Herhangi bir şahıs, belirsiz bir şey.

f. 98b/13

fütüvvet: *Ar.* Soy temizliği, cömertlik, yiğitlik, gençlik, delikanlılık.

f. 123b/10

f. +*inüñ* 149a/1, 149a/11

f. +*üñi* 148a/9

G

ğaffâr: *Ar.* Kullarının günahlarını affeden Allah.

g. 20b/8, 33b/15

g. +*am* 31a/12

ğâfil: *Ar.* Gaflette bulunan, ihmal eden, dikkatsiz.

g. +*i* 8b/8

g. **ol-:** *Ar.+T.* Gaflette bulunmak.

g. -*mağıl* 54a/10

g. -*up* 60a/13

ğafûr: *Ar.* Mağfiret eden, suç başlayan, merhamet eden Allah.

g. 37b/14

ğafûrluğ(ğ): *Ar.+T.* Bağışlayıcılık.

g. +*im* 31b/3

gâh, geh: *Far.* Zaman bildiren edat.

g. 24b/10, 24b/4, 24b/5, 24b/9, 121b/14, 121b/14, 132b/11, 132b/12, 132b/4, 132b/4, 145a/11, 145a/12, 145a/10, 145b/2, 145b/3, 145b/1

galebe: *Ar.* Galip gelme, yenme üstünlük.

g. **ol-:** *Ar.+T.* Galip gelmek.

g. -*duqça* 107a/8

ğâlib: *Ar.* Üstün gelen, yenen.

g. **ol-:** *Ar.+T.* Üstün olmak.

g. -*ur* 171b/3

ğam: *Ar.* Keder, Tasa, Kaygı, Dert.

g. 122a/11, 122a/14, 192a/14

g. +*ı* 145a/12

g. +*ın* 145b/1

ğamgîn: *Ar.+Far.* Kederli, tasalı, hüzünlü

g. 196a/7

ğammâzlık: *Ar.* Birine iftira ederek zarar verme, fitnecilik.

g. 125a/8

ğanî: *Ar.* Zengin, varlıklı, bol, doygun.

g. 33b/12, 108a/9

ğanîmet: *Ar.* Çalışmadan elde edilen şey, emeksiz kazanç, düşmandan alınan mal.

g. 75b/1, 111a/8, 131b/10

g. +*i* 65b/6, 141a/10

ğanîmetlü: *Ar.+T.* Kazançlı, ganimetli.

g. 75a/13

ğarb: *Ar.* Güneşin battığı yer, gün batısı, batı.

g. +*a* 2a/8

ğâret: *Ar.* Yağma yapmak, saldırmak.

g. **eyle-:** *Ar.+T.* Yağma yapmak, saldırmak.

g. -mişdür 146b/2
ğarīb : Ar.Kimsesiz, zavallı.
g. 94b/3
g.+em 78b/13, 78b/13
ğark: Ar. Suya batma, batırma.
g. 70a/14
g.+a 69b/8
g. **et(d)**:- Ar.+T. Suya batırmak.
g.-erdi 73a/10, 73b/11
g. **eyle**:- Ar.+T.Suya batırmak.
g.-me 70a/14
g. **ol**:- Ar.+T.Suya batmak.
g. -maya 119a/6
ğassāl: Ar. Ölü yıkayıcı.
g. 124b/8, 163a/2
ğaşiy: < Ar.gaşy Kendinden geçme,
bayılma.
g. **ol**:- Ar.+T. Kendinden geçmek.
g. -dı 107a/6
ğavğa: Far. Kavga dövüşme,
vuruşma.
g. **kıl**:- Far.+T.Kavga etmek.
g. -up 59a/1
ğaybet: Ar. Kaybolma, arkasından
söyleme.
g. 46b/12, 50b/9, 60a/13, 60a/13,
60a/15, 61a/4, 69b/6, 147a/2
g.**et(d)** : Ar.+T. Arkasından söylemek.
g. -en 60a/15
g. **kıl**:- Ar.+T. Arkasından söylemek.
g.-anlara60a/13
g. -sağ 60a/13

ğayret: Ar.Çalışma, çabalama.
g. 58b/7, 59a/9
g.+den 57b/15
g.+üñ 58b/9
g. **kıl**:- Ar.+T. Çalışmak.
g. -dı 58b/7
ğayrı: < Ar. ğayr Ayrı, başka, özge.
krş. ğayru.
g. 21b/3, 53b/12, 82b/2, 101a/1,
102b/15, 117a/4, 117a/6, 139a/7,
185a/11, 204a/12, 204b/3
g.+dan 15b/12, 69b/12, 179b/3,
204a/1
g.+larına 203b/14
g.+nı 21a/12
g.+nuñ 51a/3
g.+ñ 204b/1
g.+ya 42b/8, 203b/3
ğayru: < Ar.ğayr Ayrı, başka, özge.
krş.ğayrı.
g. 92b/2, 92b/3, 100b/4, 140a/11,
140a/12, 185b/15, 186b/14, 195a/6
g.+ya 21a/11
ğayyūr: Ar. Gayretli, çalışkan.
g. +sın 58b/11
ğāzī: Ar.Gaza eden ordunun başına
geçen, savaştan sağ ve muzaffer
dönen.
g. 196b/6
gece: Günün karanlık olan kısmı.
g. 2a/4, 35b/6, 77a/11, 124a/1
g.+de 24b/2

g.+si 76a/15, 118b/13, 195b/8

geç-: Bir yerden, başka yere gitmek.

g.-di 7a/13, 21b/6, 21b/7, 69a/15, 141a/12, 141a/13

g.-dükden 116b/7

g.-düm 55a/10

g.-e 32b/7, 141b/15

g.-icek 16b/3

g.-miş 146a/1

g.-se 181a/1

g.-señ 70b/2

g.-üp 8a/6, 122a/6, 137a/15, 146a/5, 146a/7, 171a/15, 185a/10, 185a/12, 197a/13

geçmek(g): Bir yerden, başka yere gitmek.

g.-21b/15, 69a/12, 69b/10, 70a/4, 70b/1, 115a/1

g.-e 69b/1

geçmiş: Zaman bakımından geride kalmış.

g. 145b/3

geçür-: Bir süre yaşamak, zaman harcamak

g.-di 10a/6, 180b/9

g.-e 137a/1

g.-eyim 23a/5

g.-señ 129b/5, 129b/7

g.-üp 152b/5

g.-ür 20b/8

g.-ürler 171b/6

gel-: Gelmek.

g. 46a/9

g.-di 7a/12, 8a/4, 8a/6, 11a/9, 30b/5, 31a/13, 31a/9, 31b/2, 32a/9, 38b/6, 76a/6, 76b/12, 77a/11, 80a/1, 85a/8, 86a/6, 86a/8, 98b/10, 98b/12, 109b/11, 116a/15, 116a/15, 116b/4, 130a/14, 138a/3, 180b/15, 181a/6, 185a/1

g.-diler 149a/14, 80a/9

g.-dise 31a/1, 137b/5, 141a/3

g.-diyise 125b/2, 197a/12

g.-dügi 96a/3

g.-dügini 184b/15

g.-dük 17b/1

g.-düklerini 38b/5

g.-düm 51a/8, 81a/10

g.-dünj 77a/6, 79a/1, 81a/8, 123a/8

g.-dünjise 174b/2

g.-e 64a/7

g.-ecek 7b/2

g.-en 71a/2, 73b/12, 98b/13, 152b/1

g.-mege 81a/8

g.-megi 15a/9

g.-mesine 196b/12

g.-meye 192a/14

g.-meyüp 159a/5

g.-mez 134b/8, 13b/4

g.-mezden 25b/1

g.-miş 15a/4, 111a/6, 112b/11

g.-mişdür 19a/7, 110a/5

g.-se 15a/5, 20b/8, 24a/4, 24b/13, 39b/13, 73a/12, 95b/7, 122a/13, 122b/1

g.-üñ 95b/7

g.-üp 11a/14, 30b/3, 82a/13, 95a/11, 95a/6, 95a/8, 95b/6, 96a/2, 98a/15, 98a/6

g.-ür 18b/15, 19b/1, 19b/2, 203b/15, 23a/10, 24b/11, 24b/12, 29b/3, 83b/10, 83b/10, 132b/4, 170b/4

g.-ürdi 73a/2

gem: Atı yönlendirmek için ağzına takılan demir araç

g.+iñi 70a/13

gemi: Su üstünde yüzen, insan ve yük taşımaya yarayan büyük taşıt.

g. 69b/8

g.+ler 69b/2

g.+si 69b/12, 69b/3, 70a/10, 70a/11, 70a/5

g.+ye 119a/3

gendüm: *Far.* Buğday.

g. 2a/7

ger: *Far.*Eğer.

g. 112a/15, 158a/3

gêrçek: Yalan olmayan, doğru olan şey, hakikat. **krş.** gêrçek.

g.+dür 25b/9

gêrçek: Yalan olmayan, doğru olan şey, hakikat.**krş.**gêrçek.

g. 170b/13

g.+dür 25b/5

gerçekle-: Gerçekliğini kesinleştirmek.

g.-mek 103a/11

gerek: Gerçekleşmesi zorunlu olarak beklelen, lazım

g. 11b/11, 13a/15, 13a/15, 13b/1, 13b/6, 13b/9, 13b/9, 14a/1, 14a/12, 14a/13, 14a/14, 14a/15, 14a/2, 14a/2, 14a/3, 14b/12, 14b/13, 14b/9, 15a/10, 15a/11, 15a/12, 15a/14, 15a/3, 15a/5, 15a/5, 15a/5, 15a/6, 15a/8, 15b/11, 15b/11, 15b/12, 15b/13, 15b/13, 15b/14, 15b/4, 15b/4, 15b/6, 21b/15, 22a/2, 22a/3, 25a/1, 34b/11, 34b/13, 34b/13, 34b/8, 34b/9, 38b/10, 38b/4, 39a/10, 43b/11, 43b/11, 44a/11, 48b/5, 49b/3, 50b/11, 50b/13, 50b/9, 51a/1, 51a/3, 51a/4, 60a/10, 60a/15, 60a/7, 60a/8, 60a/9, 68a/10, 68a/9, 69a/12, 69a/2, 69b/2, 70b/5, 71a/15, 71b/3, 72a/14, 72b/3, 83a/1, 83a/14, 83a/15, 83b/2, 83b/4, 85b/5, 112a/9, 115a/1, 115a/1, 116a/11, 116a/9, 116b/5, 120a/15, 120b/13, 120b/15, 120b/5, 120b/6, 120b/7, 121a/10, 121a/12, 121a/4, 121a/4, 121a/5, 121a/5, 121a/6, 121b/3, 121b/3, 121b/4, 121b/5, 121b/5, 121b/6, 122a/10, 122b/14, 124b/12, 124b/12, 124b/13, 124b/14, 125a/14, 125a/5, 125b/1, 125b/2, 125b/4, 125b/6, 125b/8, 125b/9, 128b/11, 128b/13, 128b/14, 128b/14, 128b/15, 129a/10, 129a/14, 129a/2, 129b/3, 129b/6, 130b/9, 133b/13, 133b/4, 133b/9, 134a/3,

135a/7, 135b/2, 136a/11, 136a/11,
141a/4, 141a/5, 148a/10, 156a/6,
163a/1, 163a/1, 163a/2, 163a/3,
164a/13, 165b/11, 165b/13, 165b/14,
165b/9, 168a/13, 168a/14, 169b/1,
171a/10, 171a/8, 171a/9, 171b/1,
171b/12, 171b/12, 171b/13, 174b/9,
176a/15, 176a/15, 176a/15, 176b/1,
179b/1, 179b/10, 179b/14, 179b/2,
179b/3, 179b/4, 179b/4, 179b/6,
179b/6, 179b/8, 179b/9, 179b/9,
180b/3, 187a/8, 187a/9, 187a/9
g.-dür 16b/4, 19a/5, 22a/7, 34b/7,
37a/9, 38b/3, 39a/9, 41a/6, 42b/7,
58b/7, 103a/5, 116b/9, 120b/12,
121a/2, 121a/8, 121b/7, 122b/11,
123a/6, 123b/7, 124a/14, 131a/15,
131b/12, 133b/11, 136b/15, 138a/4,
171a/12, 192b/5

gerek-: Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak.

g. 148a/9

g.-mez 13a/2, 13b/6, 50b/10

g.-se 32a/3, 32a/5

g.-sin 59a/8, 103a/10, 103a/11,
103a/11, 130b/15, 187a/6

gerekli: Gerek olan.

g. 64a/5

gëri: Arka, bir şeyin sonra gelen bölümü, alt taraf.

g.+ye 81b/7, 151b/1

gerü: Arka, bir şeyin sonra gelen bölümü, alt taraf.

g. 10a/11, 94b/3, 117a/6

getür-: Getirmek.

g.-di 10b/15, 60b/13, 85b/11, 159a/6

g.-dise 73b/5

g.-düginden 129b/2

g.-düñ 204a/9

g.-e 31b/14, 32a/12, 118b/3, 121b/9,
174a/10

g.-em 95a/10

g.-en 13b/15

g.-enler 174a/13

g.-enlere 10b/12

g.-gil 13a/1

g.-icek 96a/9

g.-ici 121b/11

g.-medügin 109b/15

g.-medügin 110a/3

g.-mege 53b/2

g.-mek 14b/11, 22a/2, 38b/10, 40b/12,
40b/15, 43b/12, 125b/4, 163a/1

g.-meyen 13b/15

g.-miş 19a/2, 97a/12

g.-seler 82a/13

g.-señ 131b/9

g.-üp 15a/8, 34b/8, 73a/13, 73b/3,
79b/1, 79b/2, 82b/1, 98b/1, 118a/7

g.-ür 183b/1

g.-ürler 75b/5, 81a/11

gevher: Far. Elmas, cevher.

g.+i 71a/1

<i>g.+in</i> 70b/15	99a/13, 102b/14, 102b/8, 103a/13,
<i>g.+ini</i> 74b/14, 83a/7	103a/14, 103a/5, 105b/14, 109b/5,
<i>g.+inün</i> 75b/2	121b/12, 124a/7, 124b/8, 128b/2,
<i>g.+leri</i> 10b/4	128b/3, 129a/1, 130a/4, 130b/10,
gey: Çok.	130b/15, 136a/4, 140b/6, 145b/11,
<i>g.</i> 29b/9, 63a/15, 124a/5	146b/15, 148a/10, 148a/9, 149b/7,
gey-: Örtünüp korunmak için bir şeyi	150a/10, 150a/4, 150a/5, 151a/5,
vücuduna geçirmek.	161a/11, 163a/2, 164b/14, 165b/15,
<i>g.-e</i> 53b/12	165b/5, 171a/9, 171b/2, 171b/5,
<i>g.-ürdi</i> 9b/10, 31b/5	17a/15, 192b/2, 192b/2, 197a/13,
geymek: Giyme.	202b/10, 203b/12, 203b/12, 203b/8,
<i>g.</i> 13b/5, 34b/11	204a/5
gez-: Hava almak, hoş vakit geçirmek	<i>g.+dür</i> 19b/14, 22b/9, 22b/9, 23b/1,
amacıyla bir yere gitmek.	23b/8, 25a/2, 153b/5, 161a/12, 162b/2,
<i>g.-er</i> 204a/5	204b/5
ğidā' : Ar. İnsanı besleyen şeyler, besi.	<i>g.+nüñ</i> 29b/9
<i>g.</i> 123b/6, 161a/13	gider-: Ortadan kaldırmak, yok etmek.
ğılāf: Ar. Kılıf, mahfaza.	<i>g.-di</i> 176b/13, 176b/9
<i>g.</i> 74b/3, 78b/7, 78b/9	<i>g.-diler</i> 98a/4
ğill-ı ğış: < <i>Far.ğill u ğış</i> Kin ve	<i>g.-e</i> 123a/10, 134a/13
düşmanlık.	<i>g.-gil</i> 134b/5, 44a/15, 60a/9, 95a/1,
<i>g.+dan</i> 147a/8	95a/3, 95a/4
ğıriv: Far. Bağırma, bağrışma.	<i>g.-lerdi</i> 73b/6
<i>g. et(d)-:</i> <i>Far.</i> Bağrışmak.	<i>g.-mek</i> 43b/11
<i>g. -er</i> 144a/9	<i>g.-meyesin</i> 103b/8
gibi: Benzer.	<i>g.-señ</i> 95a/5
<i>g.</i> 8b/9, 9a/10, 11a/14, 11b/3, 15a/4,	<i>g.-üp</i> 134a/2, 172b/8, 25a/7
15a/4, 15a/7, 20a/10, 20a/2, 22a/4,	<i>g.-ür</i> 151b/11, 84b/6, 84b/6, 99a/4
22b/2, 23b/4, 25a/1, 25a/10, 34b/9,	gine: Gene, yine.
44a/8, 44b/1, 45b/12, 46b/10, 50a/11,	<i>g.</i> 100b/9, 107a/6, 98b/11
50b/8, 53b/14, 77b/9, 82a/12, 82a/14,	gir-: Dışarıdan içeriye geçmek.
82b/3, 84a/2, 86a/3, 95b/9, 97a/2,	

g.-di 116b/11, 116b/14, 116b/7,
117a/3, 141a/13, 45a/6, 76b/7, 77a/5,
78b/7, 78b/9, 81a/4, 82a/1, 82a/4,
83b/14, 97b/14
g.-dise 22b/15, 58b/4, 76b/7
g.-e 124b/4, 134a/10, 40b/14
g.-en 130a/3
g.-er 75b/1
g.-gil 70b/4, 80a/11, 81b/13, 82b/13
g.-irür 75a/7
g.-medügi 82b/3
g.-mege 70b/3, 174b/13
g.-megini 85b/9
g.-mek 22b/14, 120b/3, 181a/5
g.-se 72b/10, 75a/3, 119a/3, 171a/6
g.-seler 72b/11
g.-üp 11b/12, 11b/14, 14a/13, 29a/1,
79b/5
g.-ür 74b/14
g.-übaşla-: Girmeye başlamak.
g. -sa 94b/3
git-: Çıkmak, ulaşmak, uzaklaşmak.
g.-di 11a/11, 60b/5, 113a/12, 116b/11,
116b/14
g.-dügi 150a/5
g.-dükleri 82a/14
g.-e 31b/15, 122a/2
g.-er 73b/6, 81a/14, 105a/10, 105a/11,
204a/14
g.-ere 81b/7
g.-erken 82b/10, 97b/10, 107a/1
g.-erler 21a/13

g.-erlerdi 73b/7
g.-erse 102a/10
g.-erseş 100b/11
g.-melerini 181a/4
g.-mesinden 32a/8
g.-meşe 121b/2, 122a/13
g.-se 185a/14, 185a/14, 185a/15
g.-üp 53b/11, 98a/9
gīti-nümā: *Far.* Cihanı gösteren.
g. 73a/3
gög(ü)s: Vücudun boyunla karın
arasında bulunan ve kalp akciğer
vb.organarı içine alan bölümü.
g.+üni 117a/14
gök(g): Yeryüzü üzerine mavi bir
kubbe gibi kapanan boşluk.
g. 74a/7
g.+de 102b/4
g.+den 180b/10
g.+e 74a/10, 74a/11, 180b/12, 180b/15
g.+i 85a/9, 86a/11
g.+ler 21a/1, 102b/6
g.+leri 35b/15
g.+lerüñ 76a/9
gökçek: Güzel, sevimli.
g. 19b/15, 121a/4
gölge: Saydam olmayan bir cisim
tarafından ışığın engellenmesiyle ışıklı
yerde oluşan karanlık.
g. 73b/13, 73b/14, 73b/15
g.+si 131a/3
g.+sinde 14a/14

gölgelen-: Gölge altında bulunmak.

g. -dügi 73b/13

gönder-: Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak.

g.-di 55a/12, 76b/12, 78b/4, 84b/8

g.-diler 64a/4

g.-en 170b/11

g.-medi 170b/12

g.-mese 84a/5

g.-ür 37b/6

göñ(i)l: Kalp, istek, arzu, kalpte oluşan duyguların kaynağı. **krş.** göñ(ü)l.

g. 96a/6

g.+inde 72b/12

göñ(ü)l: Kalp, istek, arzu, kalpte oluşan duyguların kaynağı. **krş.** gön(i)l.

g. 19b/11, 19b/12, 19b/8, 20a/11, 20a/3, 20a/6, 20a/8, 23a/8, 24b/3, 24b/4, 43a/4, 46a/10, 47a/9, 50b/7, 51b/6, 60a/7, 61a/13, 64a/8, 71a/15, 81a/1, 81b/9, 82a/10, 96b/8, 116b/9, 126b/6, 127a/12, 132a/13, 132b/6, 135a/4, 135b/14, 136a/7, 136b/11, 136b/3, 136b/5, 136b/6, 137a/4, 144b/3, 144b/5, 149b/15, 158b/3, 158b/3, 158b/4, 158b/8, 176a/15, 180a/11, 180a/4, 180a/6, 180a/7, 192a/13, 204b/8

g.+de 51a/2, 58b/9, 132a/9, 132b/2, 135a/1, 135a/5, 149b/11

g.+deki 84a/14, 151b/9

g.+den 43b/10, 44a/15, 58b/10, 116a/7, 116b/13, 123a/10, 124b/4, 129b/5, 129b/7, 151b/10

g.+durur 51a/2

g.+e 51a/4, 126a/12, 126b/5, 136b/3, 146b/8, 132a/12, 132b/4, 135a/15, 135a/15, 145a/5, 159a/1, 180b/1

g.+i 20a/2, 43a/3, 70b/6, 95b/12, 135a/7, 140b/9, 146b/1, 146b/5, 192b/2, 118b/7

g.+imi 86a/4

g.+imiz 43a/8

g.+inde 79b/15, 106b/13, 122a/3, 130a/12

g.+inden 96b/11, 102a/10, 180b/9

g.+ine 31b/2, 58b/3, 124b/4

g.+ler 70b/5

g.+leri 11a/9, 202b/11

g.+lerin 13a/1

g.+lerinde 11a/10, 11b/7, 151b/5

g.+lerinden 151a/15

g.+lerine 149a/13

g.+lerini 105a/8, 202b/10

g.+line 146a/1, 192a/14

g.+lini 136a/1

g.+ü 202b/10

g.+üñ 136a/6, 141a/5, 192a/11, 192a/8

g.+üñde 136a/5

g.+üñden 103b/8, 181a/1

g.+üñe 46a/8, 149b/1

g.+üñi 46b/10, 47a/6, 142a/5

g.+üñüz 117a/5
g.+üñüzde 116b/12, 116b/15, 116b/7,
117a/3
g.+üñüzden 116b/9, 117a/1
gör-: Göz yardımıyla bir şeyin
varlığını algılamak, bir şey hakkında
bir yargıya varmak.
g.-di 8b/10, 8b/11, 8b/13, 8b/15, 8b/3,
8b/7, 8b/8, 9a/2, 9a/3, 9a/5, 9a/6, 9a/7
23a/2, 60b/3, 76b/13, 76b/15, 78b/10,
78b/11, 78b/5, 78b/8, 79a/6, 79b/10,
79b/10, 79b/11, 79b/14, 80a/9, 81a/4,
81a/6, 81b/10, 82a/1, 82a/3, 82a/4,
82a/6, 82b/11, 83a/7, 84b/12, 84b/9,
85a/9, 106b/10, 106b/9, 108b/2,
110b/12, 142a/10, 195b/9, 196a/11
g.-digin 203b/18
g.-diler 60b/7, 60b/14, 74a/10, 74a/10,
81b/3, 130a/9, 204a/2
g.-diyise 148a/13
g.-dü 8b/5
g.-dügi 7b/8, 140b/6, 162b/14
g.-dügümden 112b/14
g.-dük 113a/12, 113a/2
g.-dükde 203b/16
g.-dükleyin 30b/2
g.-düm 13b/6, 51a/10, 51a/10, 51a/12,
51a/9, 52b/6, 58b/15, 59a/4, 59a/5,
130b/4, 203b/16, 203b/17
g.-dün 59a/1, 59a/1, 59a/3
g.-e 124b/5, 124b/7, 128b/11, 185a/13,
203b/12

g.-ecegi 73a/4
g.-egen 20a/12
g.-elüm 38a/13
g.-esin 58b/8
g.-eyorur 59a/5
g.-gil 108a/10
g.-icek 30b/5
g.-ince 60b/9
g.-medi 106a/9, 204a/3
g.-mediler 204a/2
g.-medüklerine 196a/6
g.-medüm 51a/10, 51a/11, 51a/12
g.-mege 14a/13
g.-mek 204a/1, 204a/1, 204a/2
g.-meyüp 15b/5
g.-mez 11b/14, 20a/7, 45a/8, 58b/2,
153b/4
g.-mezmisin 13b/1
g.-mezsen 203b/8
g.-miş 29b/1, 58b/13
g.-mişdi 85a/5
g.-mişdür 203b/16
g.-mişler 110b/14
g.-se 95b/15, 111b/1, 111b/1, 121b/15
g.-seler 95a/13
g.-señ 60a/15, 60a/8
g.-üp 39b/1, 56a/9, 74a/1, 76a/3,
111a/8, 131b/10
g.-ür 17a/15, 59a/7, 176b/15, 203b/8,
203b/9, 204a/1
g.-ürdi 73a/5
g.-ürdüm 203b/12

g.-ürem 80a/2
g.-ürler 21b/1, 21b/2, 21b/3, 21b/3,
102a/5
g.-ürsen 203b/17
g.-ürüz 203b/3, 203b/4, 203b/5,
204a/1
göre: Bir şeye uygun olarak, bir şey
uyarınca.
g. 22b/7
göril-: Görülmek.
g.-miş 95b/10
görin-: Görünmek.
g.-mez 20a/1, 153b/2
g.-ür 19b/15
görklü: Güzel, gösterişli.
g. 36a/2, 39b/9, 40a/4, 77b/6, 79a/4,
95a/10, 95a/15, 95b/3, 95b/8, 115b/15,
155a/5, 155b/4, 187a/12
g.+dür 77b/4, 77b/5
görklürek(g): Daha güzel.
g.+em 187a/13
görül-: Görülmek.
g.-meden 203b/5
g.-medigi 203b/13
g.-mez 153b/5
göster-: Birini veya bir şeyi işaretle
belirtmek.
g.-dügi 7a/1
g.-di 7b/3
g.-düm 151b/1
g.-em 19a/7
g.-meyesin 103a/8

g.-meyin 118b/16
götür-: Taşımak, ulaştırmak veya
koymak.
g.-e 123b/4
g.+gil 70a/15
g.+üp 70a/4, 70a/9, 79b/3, 180b/13
götürül- : Başkası tarafından
taşınmak.
g.+ür 133a/1
göyün-: Yanmak
g.-di 22b/15
g.-ür 117b/11
göyündür-: Yakmak
g.-ür 22b/12
g.+üñ 117a/8
göz: Görme, organı.
g. 14a/13, 14b/13, 144b/6
g.+de 50b/11
g.+durur 50b/10
g.+i 20a/7, 60a/5, 111a/10, 130b/4
g.+in 38a/11, 85a/9
g.+ini 38a/15
g.+süzi 70b/9
g.+ümden 203b/11
g.+üme 55a/10
g.+ümüz 130b/8
g.+üni 135a/6
g.+ünün 130b/2
g.+ünji 180b/12
gözet-: Korumak, bakmak, özen
göstermek.
g.-dügi 96a/5, 105a/6

g.-enler 24a/2

g.-mek 60a/8, 179b/1

g.-üp 196b/11

g.-ür 20b/11

gözü: Ayna

g. 73a/3, 79a/5

g.+de 80a/1, 85a/4

g.+ye 73a/5, 79a/6

göze-: Bir şeyin olmasını veya bir kimsenin gelmesini beklemek.

g.-meye 124a/7

g.-ye 124a/7

gür: *Far.* Mezar, kabir.

g. 32b/2, 32b/2, 32b/3

güsl: < *Ar.güsl* Cünüplük, hayız ve nifas hallerinden sonra din gereğince yıkanma, arınma.

*g.*29a/1, 124b/15

g.+e 120b/14

g.ët(d)-: *Ar.+T.* Gusul etmek.

g.-eler 29a/1

g.kül-: *Ar.+T.* Gusul etmek.

g.-mağ 124b/15

g.-up 118a/11

güsül: *Ar.* Cünüplük, hayız ve nifas hallerinden sonra din gereğince yıkanma, arınma.

*g.*124b/13, 124b/13, 124b/14, 125b/8, 129b/5, 129b/6

g.kül-: *Ar.+T.* Cünüplük, hayız ve nifas hallerinden sonra din gereğince yıkanmak, arınmak.

g.-a 53b/11

g.-mağ 125b/8

g.-up 118a/11

güç: Efor, kuvvet, yeterlilik.

*g.*85b/7, 118b/5

g.+üñ 158a/2

gül-: İnsan, hoşuna, tuhafına giden olaylar, durumlar karşısında genellikle sesli biçimde duygusunu açığa vurmak.

g.-üp 29b/9

g.-ebaşla-: Gülmeye başlayıp devam etmek.

g.-dı 38a/11

gülâb: *Far.* Gül suyu.

*g.*32a/14

gülistân: *Far.* Gül bahçesi.

*g.*86a/10, 112b/15

güüzâr: *Far.* Gül bahçesi

g.+ınuñ 96b/9

gümüş: Gümüş elementinden yapılmış.

g.+den 29b/2

gün: 24 saatlik süre, güneş, güneş ışığı.

g. 8b/4, 8b/6, 8b/6, 11a/13, 12b/15, 23a/2, 31b/10, 32a/9, 40a/4, 44b/9, 49b/12, 58b/12, 60b/2, 85a/6, 116a/14, 116a/15, 116a/15, 116a/6, 117b/8, 120a/15, 130a/13, 130a/8, 133b/13, 133b/9, 180b/8, 196a/6

g.+de 106a/14, 128b/1, 128b/10, 128b/3, 128b/7, 128b/9, 128b/9, 128b/9, 133b/7, 156a/6, 203b/15

g.+den 116b/11, 116b/14, 117a/2, 16b/14, 171a/6

g.+dür 152a/1, 152a/1

g.+düz 2a/4

g.+e 16b/14, 79b/11

g.+i 32a/2, 85a/1, 115a/13, 118a/10, 118a/11, 203b/16, 203b/16

g.+lerde 112b/15, 130a/13, 23a/1

g.+lere 120b/12

g.+lerinde 150a/10

g.+inde 150a/3

günāh : *Far.* Allah'ın emirlerine aykırı olarak görülen iş, dînî suç.

g. 145b/12, 145b/4

g.+a 146b/5

g.+dan 145b/5

g.+dur 123a/2

g.+lar 192a/13

g.+larına 145b/3, 146a/1

g.  t-: *Far.+T.* Günah işlemek.

g. +mekde 145b/12

gündüz: Günün sabahtan akşama kadar süren aydınlık bölümü.

g. 124a/1, 35b/6

g.+de 24b/3

g.+in 76a/15

g ş de: *Far.* Açılmış, açık, ferah.

g. 144b/15

g z de: *Far.* Seçkin, seçilmiş, beenilmiş.

g. 164b/15, 164b/9

g.  ıl-: *Far.+T.* Seçkin kılmak.

g.-up 112a/7

H

 abbe: *Ar.* Buğday, arpa gibi ufak olan Şeylerin taneleri.

h. 189b/14, 189b/14

 aber: *Ar.* Bir olay, bir olgu üzerine verilen bilgi, salık.

h. 112a/7, 11a/1, 141a/6, 143b/13, 150a/11, 150b/1, 152b/8, 170b/9, 187b/9, 195b/9, 19b/12, 202b/14, 35a/2, 36b/2, 37a/12, 62b/3, 66a/2, 66a/4, 70b/7, 79b/8, 7a/14

h.+de 19a/15, 19a/7, 110a/5

h.+i 40a/3, 98a/7

 ab b: *Ar.* Sevgili, seven, dost

h. 2a/13

h.+i 6b/14, 79b/7

h.+ine 85b/9

h.+ini 10a/12, 38b/11

h.+in y 10a/10, 10a/15

h.+ me 86a/3

 abt: *Ar.* İptal etme bozma.

h.ol-: *Ar.+T.* İptal olmak.

h.-masun 54a/10

 acc: *Ar.* İslam'ın beş Şartından biri olan, Müslümanlarca Zilhicce ayında Mekke'de yapılan, K be'yi ziyaret ve tavaf ibadeti.

h.+a 97b/10

h.+m 51b/6

h.+u 50b/5

h.+a 51a/8

h.+da 386

ḥāce: *Far.* Hoca.

*h.*169b/3

ḥacet: *Ar.* İhtiyaç, lüzum, gereklilik, muhtaçlık.Tanrı'dan yerine getirilmesi beklenen dilek.

h.+i 121a/10, 165a/5, 174a/13

h.+m 118b/4, 118b/4

h.+ü 107a/2

h.+ü 107a/4, 181a/1

ḥacetsüzlük: *Ar.+T.* İhtiyaçsız olma durumu.

*h.*187b/1

ḥades: *Ar.* Yok iken var olma.

ḥıl-: *Ar.+T.* Yok iken var olmak.

h.-madılar 128a/9

ḥadis: *Ar.* Hz.Muhammed'n söz ve davranışları.

*h.*42b/10, 42b/5

h.+de 47a/14

h.+ine 66b/4

h.+ini 63a/1

h.+ler 36b/14

h.+lerden 9a/10

h.+lerinü 10b/3

h.+lerü 54b/11

ḥāfız: *Ar.* Allah'ın isimlerindedir. Muhafaza eden, koruyan anlamlarına gelir.

*h.*33a/8, 86a/11

ḥafı: *Ar.* Gizli, saklı.

*h.*44b/15, 153b/5

h.+dür 58b/10, 153b/3

h.+nü 153b/3

h.+yi 9a/3

ḥak(ık): *Ar.* Adalet, doğru, verilmiş emekten doğan manevi yetki.

*h.*25b/7, 30b/4, 37a/12, 156a/6

h.+dan 15b/12, 15b/12, 176b/10, 176b/13, 20b/11, 69b/12, 83b/10, 83b/2,

106b/10, 107a/4, 109b/13, 124a/6, 132a/15, 139a/7, 151a/3, 158b/15

h.+dandur 158b/14

h.+dur 25b/8, 83b/5, 103b/7, 185a/11

h.+ında 8a/4, 40b/11, 42b/10, 180b/14

ḥakāret: *Ar.* Onur kırma, onura dokunma, küçültücü söz.

ḥet(d)-: *Ar.+T.* Onur kırmak.

h.-er 63a/13

ḥakīkat: *Ar.* Bir şeyin aslı ve esası.

*h.*7a/6, 68a/11, 99a/6, 113a/14, 142a/9, 148b/2

h.+a 16a/12, 22a/3, 133b/5, 137a/4, 148a/10, 197a/13

h.+da 53b/15

h.+dur 17b/3

h.+e 83a/11, 117a/12, 140b/9,
141a/14, 141a/14, 142a/9, 180b/2,
183a/12

h.+ı 13a/10, 13a/11, 141a/4, 148b/1,
197a/14

h.+in 35b/11

h.+lerini 20b/15

h.+üñ 12a/2

ḥaḳīqaten: *Ar.* Bir şeyin aslı ve esası.

*h.*203b/5

ḥaḳīqī: *Ar.* Hakikate mensup, gerçek,
sahici.

*h.*83a/11, 83a/13, 83b/3

h.+dürür 35b/4

h.+ye 113a/14

Ḥaḳ(ḳ): *Ar.* Allah, Tanrı.

*h.*18a/15, 18b/11, 20b/10, 25b/4,
29b/10, 31a/9, 31b/8, 37a/12, 37b/3,
37b/4, 37b/6, 38b/3, 38b/9, 39a/1,
39b/5, 39b/7, 50a/11, 51a/3, 55b/4,
55b/5, 57b/2, 59a/7, 60a/10, 63a/3,
63a/13, 66a/4, 70b/14, 71a/13, 72a/14,
72b/6, 74a/3, 74a/11, 74a/15, 75a/10,
76b/5, 78a/1, 79b/7, 83a/1, 84a/6,
84b/6, 85b/2, 86a/4, 96b/10, 101a/11,
102a/3, 102a/10, 102a/12, 102a/3,
102b/9, 103a/7, 104b/12, 105a/6,
106a/2, 106a/15, 106b/11, 108b/2,
110a/1, 111a/13, 111a/14, 112a/5,
112a/10, 112a/11, 112a/12, 117a/7,
117a/9, 117b/6, 118b/4, 118b/10,
118b/16, 119a/4, 121b/4, , 122b/12,

125b/15, 128b/3, 129a/5, 130b/10,
131b/6, 133a/14, 133a/14, 133a/15,
134a/2, 134a/5, 134a/9, 134a/13,
134a/15, 134b/11, 135b/6, 136b/2,
137b/13, 138a/1, 147a/5, 148a/3,
149a/15, 150a/10, 159a/2, 159a/9,
173b/10, 174a/3, 179b/15, 180a/1,
180b/1, 187a/14, 196b/7, 196b/11,
202b/8, 202b/14

h.+a 15b/13, 15b/14, 21a/7, 21b/1,
81a/11, 103a/11, 107a/3, 108b/9,
11b/11, 124b/9, 158b/12, 159a/14,
169b/12, 175a/14, 176b/10, 184a/4,
186b/14,

h.+ı 58b/8, 60a/8, 78a/2, 105b/8,
117a/8, 123b/11, 187a/5

h.+ıla 36b/15, 69b/14

h.+ını 37b/5, 44a/10, 61a/9, 78a/5,
196b/10

h.+uñ 21a/1, 58b/9, 98b/1, 103b/7,
106b/8, 124a/15, 147a/8, 159a/4,
161a/8, 170a/8

h.+uñdur 83b/3, 103a/10

ḥāl: *Ar.* Şimdiki zaman, durum
vaziyet, tutum, tavır.

*h.*36a/4, 39b/14, 60b/9, 19b/13,
121a/7, 123b/2, 152b/4

h.+de 15a/13, 43a/5, 80a/2, 96b/11

h.+den 152b/4, 152b/7

h.+e 152b/5

h.+i 60b/13

h.+ın 114a/1

h.+inde 104b/15

h.+ine 25a/6, 123a/8

h.+ini 15a/3

h.+inüñ 169b/14

h.+lerine 128b/11

h.+lerini 128b/10

h.+ümüzdür 164b/8

ḥāl : < Ar.ḥall Çözüm.

h.ḳıl-: Ar.+T. Halletmek.

h.-a 121a/7

ḥalāş: Ar. Kurtulma, kurtuluş.

h.56b/9, 70a/10, 70a/3, 75b/4,

110b/11, 132a/10

h.+a 134b/8

h.ol-: Ar.+T.Kurtulmak.

h.-dukdan 110b/11

h.-duñ 47a/5

h.-up 139a/5

h.-ur 137a/2

ḥalāvet: Ar. Tatlılık şirinlik.

h.14a/15, 55a/8

ḥalāyık: Ar. Kadın köle, cariyeye.

h.23a/10, 29b/3, 58b/15, 73b/15,

95b/4, 97a/13

h.+ı 51a/9, 77a/10

h.+lar 11b/1

ḥālī: Ar. Gamsız, kayıtsız.

h.ol-: Ar.+T.Kayıtsız olmak.

h.-mazlar 75b/9

ḥalīl: Ar. Samimi dost.

h.ḳıl-: Ar.+T. Dost kılmak.

h.-duḳ 86a/2

ḥālīḳ: Ar. Yaratan, yoktan var eden, yaratıcı.

h.31a/12, 33b/11

h.+um 40a/4

h.+a 95a/9

h.+ını 156a/6

h.+inuñ 76a/10

h.+umu 81a/9

ḥālīḳlīḳ: Ar.+T. Yaratıcılık.

h.35a/11

h.+ı 35b/1

ḥālīşa: Ar. Temiz, saf.

h.+sında 97a/12

ḥalīfe: Ar. Birinin yerine geçen kimse,

Hz. Muhammed'in vefatından sonra ümmet idaresine geçen kimse.

h.9b/3

h.+leri 2a/14

h.+lığa 164a/14, 196a/15

h.+ye 165a/3

h.+yidi 128a/9

ḥālīş: Ar. Hıflesiz, katkısız, temiz.

h.179b/9

ḥalīḳ: Ar. Yaratma, belli bir çevrede veya bölgede yaşayanların bütünü.

h.69a/13, 69b/12, 70a/4, 74a/2,

118b/8, 170a/1, 192b/1

h.+dan 69b/13

h.+ı 51a/10, 51a/11, 51a/12, 98a/5

h.+ıla 124a/11

h.+ına 10a/13

h.+uñ 145a/3, 147a/6

h.ol-: *Ar.+T.* Yarattılmak.
h.-duğundan 143a/7
halvet: *Ar.* İssız yerde yalnız kalma.
h.2a/5, 69b/14, 70a/1, 115a/13, 115a/2, 115a/4, 115b/5, 116a/3, 116a/9, 116b/4, 117b/8, 120a/14, 120a/2, 123a/5, 123a/7, 128b/11, 135b/15, 136a/2, 136a/3, 163a/4, 197a/12
h.+den 171a/6
h.+e 116a/14, 116b/5, 120b/3, 130a/3, 171a/6
h.+i 2a/13, 133b/12, 163a/3
h.+üj 115a/12
h. kıl-: *Ar.+T.* Yalnız kalmak.
h.-dılar 115a/11
h.-duklarından 117b/8
h.-mağ 120a/15
h.-ur 133b/7
hamd: *Ar.* Allah'a olan şükran duygularını bildirme.
h.37a/9, 63a/7
hamr: *Ar.* Şarap.
h.+a 146b/5, 195b/14
hamur: < *Ar.hamir* Unun su veya başka sıvılarla yoğrulmuş durumu.
h.195a/1
harab: *Ar.* Yıkık, viran.
h.135a/12
harablık(ğ): *Ar.+T.* Yıkık olma durumu.
h.+ından 135a/2

harām: Dince yasak edilmiş şey. Dokunulması yasak kutsal şey.
h.46b/12, 46b/12, 55a/14, 55a/7, 97b/7, 98a/3, 99a/2, 99a/4, 115b/2, 115b/5, 115b/15
h.+a 50b/11, 99a/5, 129a/8
h.+dan 60a/6, 99a/3, 99a/7, 115b/14
h.+durur 115b/2
h.kıl-: *Ar.+T.* Yasaklamak.
h.-duğına 51a/2
harāret: *Ar.* Sıcaklık
h.+i 117b/12
harb : *Ar.* Savaş.
h.kıl-: *Ar.+T.* Cenk, kavga dövüş, savaş yapmak.
h.41b/10
h.-ayın 23a/3
har-bende: *Far.* Eşek, katır gibi yük hayvanlarına bakan kimse, seyis.
h.165b/14
hareket: *Ar.* Bir cismin yerinin değişmesi, devinim, aksiyon.
h.35b/7, 43a/12, 122a/4
h.+den 124a/5, 192a/12
h.+e 11a/14
h.ët(d)-: *Ar.+T.* Hareket etmek.
h.-üp 122a/4
harf: *Ar.* Alfabeyi oluşturan işaretlerden her biri.
h.100b/8, 103a/3
h.+dür 44b/2, 44b/2, 44b/3, 44b/4, 44b/4, 44b/5, 68b/6

h.+e 103a/2, 187b/2

h.+i 100b/7

h.+inde 115a/12

h.+leri 119a/3

h.+lerüj 119a/7

ḥarīr: *Ar.* İpek.

h.+den 146b/12

ḥarīṣ: *Ar.* Hırslı, tamahkâr.

h.ol-: *Ar.+T.* Hırslı olmak.

h.-maḳ 121b/5

ḥāṣ: *Ar.* Özgü, özel.

h.+lar 98a/1

h.+lardan 137a/10

ḥased: *Ar.* Kıskançlık, çekememezlik.

*h.*46b/11, 96b/3, 125a/8, 147a/2

ḥāṣıl: *Ar.* Peyda olan ortaya çıkan, biten.

*h.*16a/10, 23b/5, 25a/11, 26b/12,

70b/6, 124b/9, 125a/1, 149b/5

h.ḫet(d)-: *Ar.+T.* Ortaya çıkmak.

h.-üj 124b/9

h.-meden 16b/9

h.ḫıl-: *Ar.+T.* Ortaya çıkmak.

h.-sa 16b/7

h.-up 130b/14

h.ol-: *Ar.+T.* Ortaya çıkmak.

h.-a 44a/11, 70b/6, 122b/13, 125b/10,

133b/14, 134a/3, 136a/13, 146a/5,

146a/8, 148a/11, 149b/5

h.-dı 95b/13

h.-ıcaḳ 16a/14

h.-mağıḫun 121a/1

h.-muṣdur 23b/5

h.-up 15b/6, 26b/12, 72b/3

h.-ur 16a/10, 16b/2, 17a/14, 17b/1,

20a/11, 40a/7, 51a/8, 59b/9, 69a/15,

75b/1, 125a/2, 129b/15, 131b/9,

132b/3, 133a/8, 133a/9

ḥāṣiyet: *Ar.* Özellik.

*h.*72b/8, 74b/2

h.+i 102b/15, 125a/5, 125a/6, 125a/8

h.+ler 102b/15

ḥaṣlet: *Ar.* İnsanın yaratılışındaki huy, mizaç.

*h.*85b/10, 141b/3

h.+ine 85b/5, 85b/6

ḥasret: *Ar.* Özlem.

*h.*204a/4

ḥāṣṣa: *Ar.* Bir kimseye ya da bir şeye özel olan nitelik kuvvet, güç.

*h.*2b/4, 2b/5

ḥasta: *Far.* Kaza ve yaralanma sonucunda fizik ve ruh sağlığı bozulmuş ve tedavi edilmesi gereken kimse, rahatsız.

*h.*32a/12

h.ol-: *Far+T.* Hasta olmak.

h.-dı 30a/14

ḥastalığ: *Far.+T.* Rahatsızlık.

h.+ı 108b/5

ḥasūd: *Ar.* Kıskanç, haset, çekemeyen.

h.+uḫ 121a/12

ḥāṣā: *Ar.* Bir durum ve davranışın kesinlikle kabul edilmediğini bildiren söz.

h. 153b/11, 204a/15, 204b/1

ḥāṣāḳ: *Far.* Ot, çöp.

h. +*dan* 180a/10, 196a/1

ḥāṣīye: *Ar.* Kenar, pervaz, bir kitabın kenarına yazılan yazı.

h. 160a/1

ḥaṣyet: *Ar.* Korku, korkma.

h. 144b/10

ḥaṭā': *Ar.* Yanlış.

h. 79a/8, 157b/8

h. +*dur* 35b/12

ḥ.ḳıl-: *Ar.* +*T.* Hata yapmak.

h. -*maz* 20a/11

ḥaṭar: *Ar.* Tehlike.

h. 55b/3, 55b/4, 137a/9

h. +*ı* 187a/6

h. +*ın* 9a/8, 30a/13, 137a/14, 179b/2, 192b/4

ḥāṭır: < *Ar.* ḥaṭır Zihin, fikir, keyif, hâl, gönül.

h. +*ı* 13a/4

ḥātime: *Ar.* Son, nihayet.

h. 31b/15, 32a/15

ḥātimeṭ: *Ar.* Son nihayet.

h. +*den* 31b/6

ḥattā: *Ar.* Bundan başka, fazla olarak, dahi bile, hem de, üstelik de.

h. 4a/15, 4b/11, 12b/2, 28a/3, 30b/13, 37b/1, 37b/9, 42a/3, 48a/5, 50b/4,

52a/15, 53a/5, 54a/3, 54b/15, 54b/15, 57b/4, 62b/10, 62b/6, 93b/6, 101a/15, 113b/2, 113b/3, 114a/10, 120a/12, 120a/8, 120a/8, 129a/12, 143a/9, 143b/2, 161b/13, 161b/14, 164b/3, 164b/4, 164b/4, 164b/5, 164b/6, 164b/7, 166a/11, 167a/9, 167b/6, 16b/5, 173b/5, 175b/14, 175b/2, 175b/8, 176a/12, 177a/11, 181a/9, 181b/4, 182a/11, 182a/5, 182a/6, 182b/1, 182b/14, 183a/5, 183a/6, 184b/13, 184b/5, 186b/15, 186b/4, 193a/8, 195a/15, 197b/1, 198b/12, 198b/14, 198b/14, 199a/2, 199b/1, 200b/12

ḥatun: Kadın.

h. 113a/10, 113a/13

h. +*ı* 55a/9

h. +*ıla* 113a/2, 153a/13

h. +*larınınuḡ* 19a/13

ḥavā: *Ar.* Meteoroloji ile ilgili olayların bütünü. Çevreyi kuşatan boşluk.

h. 20a/1

h. +*da* 107a/1

h. +*yı* 57b/3

ḥāvan: *Far.* İçinde bir şey dövüp ufalamaya yarayan, tahta, taş, maden veya plastikten yapılan kap.

h. +*ı* 14b/12

ḥavārīyyün: *Ar.* Hz İsa'nın on iki yardımcısı.

h. 67b/6

ḥavāṣṣ: Ar. Kendilerini halktan ayrı ve üstün gören kimseler.

h.+durur 137a/11

ḥavāṭır: Ar. Hatıralar, fikirler, düşünceler.

h.145a/5

ḥavbe: Far. Suç.

h.129b/6

ḥavf: Ar. Korku, korkmak.

h.9a/14, 22a/12, 23b/8, 24a/13, 24a/15, 24b/12, 24b/15, 24b/3, 24b/4, 24b/8, 24b/9, 25a/2, 31b/6, 37a/9, 42b/13, 55b/3, 55b/4, 70a/7, 81a/5, 134b/12, 135a/13, 135b/12, 136a/8, 137a/9, 144b/10, 144b/15, 150a/9, 192a/14

h.+dan 78b/11, 82a/5

h.+dur 70a/6

h.+ı 113b/15, 192b/5, 24a/1, 24a/1

h.+ından 7b/4

h.+la 187a/8

h.+suz 24b/2

ḥ.ḡt(d)-: Ar.+T. Korkmak.

h.-e 42a/13

h.-gil 134b/12

ḥavuz: < Ar.ḥavz Su biriktirme, yüzme, çevreyi geliştirme vb.amaçlarla altı ve yanları mermer, beton benzeri şeylerden yapılarak içine su doldurulan genellikle üstü açık yer.**krş.ḥavz**

h.+a 73a/9

Ḥavvā: (ö.a.) Ar. Hz.Adem'in zevcesi olup, Âdem Cennet'te uykuda iken sol taraf kaburgasından alınan bir kemikten yaratılmış ve bu ameliyeden Âdem hiç acı duymamıştır.Âdem topraktan, Havvâ kemikten yaratılmıştır.

h.+dan 31a/15

ḥavz : Ar. Su biriktirme, yüzme, çevreyi geliştirme vb.amaçlarla altı ve yanları mermer, beton benzeri şeylerden yapılarak içine su doldurulan genellikle üstü açık yer.**krş.ḥavuz**

h.73a/11, 73a/6, 73a/7, 73b/8, 80a/6, 81a/13, 82a/12

h.+a 73a/14, 73a/15, 73b/3, 80a/7, 81a/14, 81b/2, 82a/4, 82b/1, 82b/1, 82b/3

h.+da 82a/15

h.+dan 73b/1

h.+durur 82a/4

h.+un 73b/9

h.+undan 84b/5

h.+uḡ 73b/10

ḥayā: < Ar.ḥayā' Utanma, sıkılma, ar, namus, edep.

h.51b/4, 124a/15, 127b/15, 181a/4

ḥ.ḡt-: Ar.+T. Utanmak.

h.181a/4

ḥayırlı: < Ar.ḥayr+T. Karşılık beklemeden iyilik yapma durumu.

h.10a/11

h.+st 112a/8

ḥayr: *Ar.* Karşılık beklemeden yapılan iyilik.

h.13b/15, 14a/1, 34b/12, 158a/3

h.+a 3a/1, 10a/12, 112a/7

ḥayrān: *Ar.* Çok beğenen hayranlık duyan (kimse)

h.12a/10, 158a/5, 193b/8, 78a/14, 94a/13, 109a/4

ḥayret: *Ar.* Beklenmedik, garip bir şeyin sebep olduğu şaşkınlık, şaşırma.

h.21b/12, 85a/7

ḥay(y): *Ar.* Allah'ın adlarından. Diri, canlı.

h.4a/12, 33a/5, 99b/7, 102b/12, 157b/8

ḥāzā: *Ar.* Bu, şu, o.

h.2a/1, 203b/16

ḥazer : *Ar.* Sakınma, kaçınma, korunma, çekinme.

h.ḥt(d)-: Sakınmak.

h.9a/14

h.-üp 9a/14

h.eyle-: Sakınmak.

h.9a/9, 29b/10, 63a/15

ḥazf: *Ar.* Aradan çıkarma, silme.

h.ḥt-: *Ar.+T.* Aradan çıkarmak, silmek.

h.-sek 100b/8

ḥāzıq: *Ar.* İşinin ehli, usta, eli uz.

h.13a/14, 30a/15

ḥāzır: *Ar.* Huzurda, meydanda göz önünde olan bizzat bulunan.

h.46a/10, 59a/5, 102a/5

h.ḥıl- : *Ar.+T.* Hazır etmek.

h.47a/6

h.ol-: *Ar.+T.* Hazır olmak.

h.-asın 64a/6

h.-masa 47a/10

h.-up 117a/11

ḥazıne: *Ar.* Altın, gümüş, mücevher vb.değerli eşya yığını, servet.

h.70b/15

h.+si 12a/3

h.+sinde 74b/14

h.+sinden 157b/1

ḥazret : *Ar.* Yüce kabul edilen kimselerin adlarının başına saygı, övme, yüceltme amacıyla getirilen unvan.

h.+de 134b/7

h.+e 21a/13, 21b/13, 46a/10, 47a/15, 75a/9, 84b/7, 124a/1

h.+i 16b/12, 16b/15, 23a/1, 59a/3, 59a/6, 77b/9, 117a/13, 148a/10, 148a/9, 171b/5, 181a/3

h.+inden 143b/13

h.+ine 10a/6, 38b/5, 130a/5, 157b/7, 195b/8

h.+ini 196a/6

h.+inüñ 10b/3

h.+iñe 173b/11

h.+leri 2a/6

h. +lerine 2a/8

h. +lerinüñ 2a/12, 203b/1

h. +üñ 111a/4

haz(z): *Ar.* Hoşlanma, zevklenme; sevinç, memnurluk.

h.82a/9

h. +ından 122a/6

helāk: *Ar.* Yok olma.

h.134a/5, 152a/5, 156a/10, 166b/5

h.ēt(d)-: *Ar.+T.* Yok etmek.

h.-eyim 23a/5

h.kıl-: *Ar.+T.* Yok etmek.

h.-dılar 152a/5

h.-ma 99a/3

h.-mağil 141b/15

h.ol-: *Ar.+T.* Yok olmak.

h.-masun 152a/7

h.-ucidur 156a/10

h.-up 150a/4

h.-ur 24b/6, 136b/14

helāklıķ(ġ): *Ar.+T.* Helak olma durumu.

h. +ını 97a/14

helāl: *Ar.* Dinin kurallarına aykırı olmayan, dinî bakımdan yasaklanmamış olan, haram karşıtı.

h.19b/11, 55a/14, 97b/4

h. +inüñ 196b/10

h.kıl-: *Ar.+T.* Helal etmek.

h.-dıġma 51a/1

h.ol-: *Ar.+T.* Helal olmak.

h.-a 42b/14, 43a/2

h.-sun 98b/9

helālıķ(ġ): *Ar.+T.* Helal olma durumu.

h.98b/8, 99a/1

h. +ından 19b/8

h. +in 55a/12

helvā: *Ar.* Şeker yağ un ve irmikle yapılan tatlı.

h.204a/3, 204a/3, 204a/5

h. +yı 204a/4

hem: *Far.* Bir kimsiyi uyarmak, bir şeyi açıklamak veya anılmı güçlendirmek için “özellikle, zaten, bir de, şurası da var ki” anlamlarında kullanılan bir söz.

h.16a/12, 16a/8, 18b/2, 19a/3, 24b/7, 35b/1, 49b/3, 51a/11, 51a/12, 51a/12, 75a/13, 75a/13, 75b/1, 75b/1, 96a/1, 96b/14, 102b/4, 115a/12, 124b/15, 131a/3, 134a/11, 138a/7, 159a/11, 159a/12, 159a/13

hemān: *Far.* Hemen, derhāl, o anda.

h.179b/11, 179b/11, 179b/12, 179b/12, 179b/12, 179b/14, 203b/12

her: *Far.* Önüne geldiği ismin benzerlerini “teker teker hepsi, birer birer hepsi, birer birer tamamı” anlamıyla kapsayacak biçimde genelleştiren söz.

h.2a/15, 10b/4, 16b/3, 16b/6, 18a/11, 18a/12, 18a/13, 18a/15, 18b/11, 18b/13, 19a/1, 21a/14, 22b/1, 25a/10,

25b/8, 26b/11, 31b/10, 31b/11, 32a/11, 32b/5, 38b/3, 41b/4, 42b/12, 45a/4, 45a/5, 48b/3, 51b/6, 58b/7, 59a/7, 68a/12, 69b/7, 72b/10, 72b/15, 72b/8, 73a/12, 73a/3, 73b/1, 73b/3, 73b/9, 75a/13, 75a/2, 75a/8, 75b/15, 80a/2, 82a/15, 82b/3, 83b/1, 100b/8, 101a/10, 101b/13, 102b/13, 106b/4, 110a/4, 111a/7, 117b/9, 118a/12, 118b/11, 120a/13, 120b/12, 121a/12, 121a/9, 121b/10, 121b/7, 122a/12, 122a/12, 122b/1, 122b/15, 123a/9, 123b/2, 124a/13, 126a/1, 128a/14, 129a/13, 130a/11, 133b/12, 134a/12, 134a/8, 138a/5, 141b/10, 145b/9, 14b/8, 151a/9, 151b/12, 157a/11, 157a/12, 159a/9, 164b/14, 165a/2, 168a/12, 169b/4, 170a/11, 179b/13, 180a/1, 204a/18, 204b/7

hergiz: *Far.* Asla, katiyen, hiçbir zaman.

*h.*174a/1

herkes: *Far.* İnsanların bütünü, cümle âlem.

*h.*204a/1

hesâb: *Ar.* Sayma, işlem, aritmetik.

h.+ın 39a/3

h.+ını 32b/6

hevâ: *Ar.* Heves, istek, arzu; sevgi, hoşlanma.

*h.*12a/14, 70a/12, 71a/7, 134a/14, 179b/9, 180a/4

h.+dan 15b/10, 125b/8, 134a/15

h.+sın 24a/2

h.+sından 134a/13

h.+sını 134a/12, 135b/7

h.+ya 74a/8

heybet: *Ar.* Korku ve saygı uyandıran görünüş.

*h.*30b/5, 35b/13, 137a/15, 137b/2, 137b/3, 137b/9, 138a/5, 138a/7, 139a/4

h.+den 138a/2

h.+ile 187a/14

h.+inden 11a/11

hezâr: *Far.* Bülbül.

*h.*151a/9

h.-destân: *Far.* Bülbül.

h.+lar 95a/8, 95b/2, 150a/5

hıfz: *Ar.* Saklama, ezberleme.

*h.*78b/12, 79a/3, 79b/15, 80a/3

hırka: *Ar.* Genellikle soğuktan korunmak için giyilen, kumaştan, bazen içi pamukla beslenmiş, ceket biçiminde, önden açık, kollu üst giysisi.

*h.*13b/5

h.+larını 128a/12

hırş: *Ar.* Sonu gelmeyen istek, aşırı tutku.

h.+ı 127a/1

hiyânet: *Ar.* Kutsal sayılan şeylere el uzatma, kötülük etme veya karşı davranma, hainlik

h.+i 127b/4

Hızır: < *Ar.hızır* İçenlere ölümsüzlük veren âb-ı hayat'ı içmiş olan ve kul sıkıştığı zaman imdadına yetişmekle meşhur olan peygamber.

*h.*13a/3, 129a/9

hicâb: *Ar.* Utanma, sıkılma, perde.

*h.*7a/13, 174a/2

h.+dur 15b/15, 41a/6, 69a/3, 123a/9

h.+ı 7b/8, 10a/6

h.+lar 133a/1

hiç: *Far.* Olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştiren bir söz.

*h.*11b/4, 13b/3, 15a/13, 18b/1, 19b/2, 20a/1, 40a/3, 41b/6, 48a/8, 55a/7, 55a/7, 55b/4, 55b/6, 58b/14, 61a/4, 74a/12, 78b/14, 98a/5, 102a/2, 106a/12, 106a/9, 106a/9, 121b/3, 134b/8, 145a/5, 145b/5, 158a/2, 156a/5, 187b/2, 192a/14, 203b/13

hiçbir: *Far.+T.* Bir addan önce getirilerek o adın bildirdiği varlıkların bir tanesinin bile olmadığını anlatan bir söz.

*h.*30a/15

hiçlik(g): *Far.+T.* Hiç olma durumu.

h.+ini 117b/4

hidâyet: *Ar.* Doğru yol, hak olan Müslümanlık yolu.

*h.*9b/10, 19a/5, 20b/9, 84a/5, 106b/11,122b/4, 144a/10, 145b/13, 146b/2

h.+i 111a/12

h.+ini 108b/9

h.çt(d)-: *Ar.+T.* Doğru yola gitmek.

h.-erüz 39b/1

hidmet: *Ar.* Hizmet.

h.+i 184a/9

hikâyet: *Ar.* Anlatma.

*h.*97b/9, 173b/9

h.kıl-: *Ar.+T.* Hikâye anlatmak.

h.-ayın 112b/14

hikmet: *Ar.* Bilgelik.Tanrı'nın insanlar tarafından anlaşılmayan amacı.

*h.*69a/3, 157a/12, 196a/12

h.+i 130a/8, 174a/9

h.+ini 76a/14, 174a/8

hilâf: *Ar.* 1.Karşı, zıt 2.Yalan.

*h.*69b/4

h.+ı 203b/13

h.kıl-: *Ar.+T.* Karşı çıkmak.

h.-dum 113a/4

h.-masa 44a/6

hilâfet: *Ar.* Birinin yerini tutma. Karşılık.Peygamber vekili olarak İslam'ı koruma vazifesi.

*h.*2a/9

hil'at : *Ar.* Eskiden padişah veya vezir tarafından takdir edilen, beğenilen kimseye giydirilen süslü elbise, kaftan.

h.+e 124a/15

h.+in 9b/10

h.+ini 31b/5

h.+ler 96a/1

h̄ile: *Ar.* Oyun, aldatma.

*h.*39b/4

h.+yile 74a/2

h̄ilelik: *Ar.+T.* Hile olma durumu.

h.+ler 193a/1, 193a/1

h̄ilqat: *Ar.* Yaratılma, yaratılış, fitrat.

*h.*152b/6

himmet: *Ar.* Çalışma, emek, gayret, yardım, çalışma.

*h.*120b/5, 146a/3, 169b/6, 171a/10, 171a/12

h.+de 171a/11

h.+dür 74b/10

h.+i 121b/3

h.+üni 136a/1

hişār: *Ar.* Bir şehrin veya önemli bir yerin korunması için taştan yapılmış, yüksek duvarlı ve kuleli, çevresinde hendekler bulunan küçük kale.

*h.*76b/13

h.+a 146b/3

h.+ı 78b/5, 78b/8, 80a/9, 83a/8, 84b/10

hişārlu: *Ar.+T.* Çevresinde kale bulunan

*h.*81b/11, 82b/11

hiṭāb: *Ar.* Bir veya birçok kişiye ağızdan veya yazı ile söyleme.

*h.*7a/12, 31a/9, 39b/13

h.+ı 40a/1

hiżmet: *Ar.* Birinin işini görme veya birine yarayan bir işi yapma.

*h.*103a/6, 124b/2, 146a/3, 146a/4

h.+e 12b/15, 46a/9

h.+i 21a/10

h.ḡ(d)-: *Ar.+T.* Hizmet etmek.

h.-e 146a/3, 146a/4

h.-miş 44a/7

h.-se 44a/7

hoca: < *Far.* ḡ^vace Müslümanlıkta din görevlisi.

*h.*165b/5, 168a/11, 169a/14

h.+dan 73a/12

h.+nuḡdur 98b/7

ḡod : *Far.* Kendi.

*h.*203b/14, 203b/18, 204a/1, 204a/6, 204a/8

ḡorlıq: *Far.+T.* Değersizlik, aşağılık.

*h.*69b/5, 128b/13, 134b/1, 135a/6

h.+dur 69b/3

ḡoş: *Far.* Güzel, iyi, tatlı.

*h.*11a/9, 85a/8, 96a/1, 96a/2, 124b/2, 137b/4, 138a/2

h.+ı 137b/5

ḡoşlıq: *Far.+T.* Hoş olma durumu.

*h.*134b/1

h.+ında 24b/5

ḡoşnūdlıq: *Far.+T.* Memnunluk, razılık.

*h.*196b/14

ḡū: *Ar.* Allah

h.101b/3, 101b/14, 101b/15, 102a/3, 102a/4, 102a/15, 105a/11, 105a/12, 105a/14, 105a/15, 131b/13, 131b/13, 133a/6, 133a/7, 133b/5, 137a/6, 158b/8, 185a/13, 185a/15

hū: *Far.* Huy. tabiat, mizaç

h.+lar 165b/6

h.+ları 165b/9

h.+larıu 142a/2

hūb: *Far.* Güzel, hoş, iyi.

h.78b/4, 78b/4, 83b/10, 83b/14, 84b/4

h.ol-: *Far.+T.* İyi olmak.

h.-a 130a/8

hubb: *Ar.* Sevgi

h.74b/4

hubūṭ: *Ar.* Batıl olma, işe yaramaz olma.

h.et-: *Ar.+T.* İşe yaramaz hâle getirmek.

h.-di 31a/14

Hudā: *Far.* Tanrı.

h.+yı 125b/7

hūlan-: *Far.+T.* Ahlaklanmak, huylanmak.

h.115b/15

h.-gil 142a/2

h.+sa 132b/13

hulḳ: *Ar.* Huy, Tabiat.

h.+ı 124b/2

h.+ıyula 66a/1

hulḳlan-: *Ar.+T.* Huylanmak, ahlaklanmak.

h.-mak 66a/1

hulḳlu: *Ar.+T.* Huylu

h.122a/3

hulle: *Ar.* Cennet elbisesi.

h.+ler 31a/1

hurmā: *Far.* Hurma ağacı ve bu ağacın meyvesi.

h.97b/11, 98a/10, 98a/14, 98a/3, 98a/8, 98a/9, 98b/5, 98b/5, 98b/6, 98b/7, 98b/7, 98b/8, 99a/4, 131a/6, 131a/8

h.+sı 131a/8

h.+sıdur 98a/13

h.+ya 131a/6

h.+yı 97b/12, 98a/11, 98a/15, 98b/15

hurmāyistān: *Far.* Hurma bahçesi

h.+u 98a/12

hurrem: *Far.* Şen, sevinçli

h.ol-: *Far.+T.* Sevinçli olmak.

h.-sa 95b/4

h.-ur 96b/8

hurūf: *Ar.* Harfler.

h.100b/10

h.+da 102b/15

h.+dur 24a/14, 24a/15

h.+ında 24a/12, 100b/9

h.+larıu 44b/5

huşūmet: Hasımlık, düşmanlık.

h.60b/14, 73a/8

h.ḳıl-: Düşmanlık etmek.

h.-ma 61a/2

h.-sa 73a/8

husye: Ar. Erkeklik bezi, haya.

h. +lerini 13b/1

huşk: Far. Kuru

h. 134a/6

huşū´: Ar. Gönül alçaklığı, Tanrı huzurunda boyun eğme.

h. 144b/10

huşūnet: Ar. Sertlik, kabalık.

h. 55b/7

Huzeyfe: Ar. İlk Müslümanlardan, bir sahabe.

h. 45a/9, 164b/10

huzūr: Ar. Ön, yan, yamaç, padişahın önü.

h. +ında 95b/5, 124a/3, 146a/2

hüccet: Ar. Senet, vesika delil.

h. 19a/9, 19a/10

h. +i 111a/2, 188a/2

hük(ü)m: Ar. Yargı.

h. +inde 122b/1

h.et-: Ar.+T. Karar vermek.

h. -di 72b/5

hürmet: Ar. Saygı.

h. 12b/15, 20a/4

h. kıl-: Ar.+T. Saygı göstermek.

h. -anı 9a/2

h. -duklarıçun 11b/6

hürmetlü: Ar.+T. Saygılı.

h. 122b/5

I

ırağ(ğ): Uzak.

i. 21a/14

i. +a 101b/15

ı. kıl-: Uzak kılmak.

i. -sa 24b/14

ırmağ: Çoğunlukla denize dökülen, özellikle genişliği ve taşıdığı su niceliği bakımından en büyük akarsu nehir.

i. 84b/3, 195b/12, 195b/15, 195b/9

i. +ı 194b/15, 194b/15, 195a/1, 195a/1

i. +ınuş 155a/1, 156b/1

i. +laruş 18a/11, 196a/2

´ırz: Ar. Bir kimsenin başkaları tarafından dokunulmaması ve saygı gösterilmesi gereken iffeti.

i. +uş 124a/8

ısmarla-: Bir şeyin, bir kimsenin bakılmasını korunmasını birine veya birinin gözetilmesine bırakmak, emanet etmek.

i. -dı 111a/15

i. -ğan 111b/2

i. +ya 124b/10, 124b/9, 183b/1

´ışk: Ar. Aşk.

i. 23b/1, 41a/3, 132a/5, 195b/12

i. +a 40b/3

i. +dur 70a/11

i. +durur 22a/11

İ

İ-: İmek yardımcı fiili.

i. -di 29b/1, 31a/3, 49b/11, 55a/10,

59a/5, 60b/10, 60b/11, 85b/11, 85b/11,

85b/11, 85b/11, 98a/10, 129a/9,

129a/9, 203b/12, 203b/13

i.-digi 158b/15
i.-dügin 204a/2, 204a/3
i.-dügini 203b/18
i. -ken 203b/18 *i.+se* 12b/15, 187a/12, 192a/12,
i.+sej 38a/12, 108b/10, 204b/7
‘ibâdet: *Ar.* Bir dinin buyruklarını yerine getirme.
i.7b/13, 8a/1, 8a/14, 10b/4, 76a/15, 97b/13, 117a/12, 125a/5, 125b/13, 126a/1, 203b/9
i.+de 44a/2
i.+dür 204a/17
i.+e 25a/9, 98b/11, 106a/1, 145a/12, 171a/14
i.+i 108a/13, 114a/3
i.+imüzden 204b/1
i.+ler 55a/13
i.+lerüj 54a/10
i.+üj 12a/2
i.+üjü 99a/8
i.ët(d)-: *Ar.+T.* İbadet etmek.
i.-enüj 76b/1
i.eyle-: *Ar.+T.* İbadet etmek.
i.-j 203b/8
i.kıl-: *Ar.+T.* İbadet etmek.
i.-dı 97b/13
i.-dukca 128a/14
i.-ğil 61a/10, 141b/15
i -mağa 40a/6
iblis: *Ar.* Şeytan
i.153a/3, 182a/9

i.+e 28a/1, 129b/1, 184a/8
İbrâhîm bin Edhem: (ö.a.) *Ar.* Meşhur âlimlerden ve evliyâlardandır.714’te Belh şehrinde doğup 779’da Şam’da vefat etti.
i.97b/9, 98a/2, 128a/10, 128a/9
İbrâhîm: Yaklaşık olarak M.Ö. 2.binde yaşadığına inanılan peygamber.
i.21a/9, 23a/2, 34b/9, 38a/14, 39b/4, 71a/13, 76b/15, 76b/6, 76b/9, 77a/15, 77a/4, 77a/6, 77a/7, 77b/1, 77b/4, 77b/5, 77b/7, 77b/8, 78a/3, 78b/13, 78b/2, 78b/4, 78b/7, 79a/1, 79a/6, 79b/14, 79b/9, 80a/9, 81a/11, 81a/2, 81a/6, 81a/9, 81b/10, 81b/12, 82b/12, 83a/6, 83b/13, 84b/11, 84b/8, 84b/8, 85a/15, 85b/1, 85b/10, 86a/3, 88b/4, 97b/9, 98a/13, 98a/2, 98a/7, 98b/2, 98b/8, 98b/9, 105b/14, 105b/14, 106a/13, 106a/8, 106b/8, 107a/3, 107a/4, 107a/6, 108b/1, 108b/8, 109a/6, 109b/12, 109b/5, 109b/9, 10a/2, 111a/12, 115a/3, 120b/4, 125b/7, 128a/10, 128a/9, 137a/14, 137b/3, 139a/6, 140b/5, 148b/9, 149a/1, 149a/10, 149a/6, 197a/13
i.+den 23a/6
i.+dürür 98b/14
i.+e 13a/11, 58b/6, 71a/15, 72a/15, 74a/6, 74b/1, 85a/12, 86a/9

i.+i 23a/9, 58b/6, 76b/11, 77b/7,
80a/8, 81a/15, 81b/10, 85b/2, 107a/1

i.+üj 77a/11, 85a/7, 149a/11

'ibret: Ar. Kötü bir olaydan alınması
gerekn ders, uyarıcı sonuç.

*i.*14a/13, 21a/15, 59a/9, 76a/10,
192a/15

i.+den 57b/14

ibtidā': Ar. Başlama, başlangıç

i.+sı 45a/4

icābet: Ar. Kabul etme, kabul edilme.

*i.*144b/6

ı.ol-: Ar.+T. Kabul olmak.

i.-a 118a/8

i.-maz 165a/6

icāzet: Ar. İzin ruhsat.

*i.*159a/10, 162b/13, 162b/15, 163a/10,
163a/6, 163a/7

iç: Nesnelere veya kimselerin
arasında bulunan nesne veya kimse,
ara.

i.+inde 8a/8, 10a/15, 10a/8, 14b/1,
15b/4, 20b/2, 23a/3, 23a/8, 24a/15,
24b/1, 24b/10, 24b/4, 24b/9, 25a/15,
29b/14, 32b/2, 35a/9, 70b/14, 73a/15,
78a/3, 82a/10, 86a/9, 97b/5, 101a/8
112a/6, 115a/13, 115a/14, 116a/11,
118b/8, 119a/4, 119a/5, 120a/14,
120b/9, 121b/9, 125b/13, 128a/12,
128a/8, 128b/1, 131a/13, 133b/15,
134b/8, 144b/11, 152b/13, 152b/2,
153a/5, 153b/5, 156b/5, 157b/13,

165b/11, 165b/8, 171a/4, 171b/13,
176b/4, 185b/1, 187b/6, 196b/6,
197a/14, 203b/17, 204b/6

i.+indedür 7a/6, 125b/10

i.+indedürür 131a/15

i.+indeki 14a/6, 196b/3

i.+indekilerün 102b/6

i.+inden 11a/11, 96b/5

i.+indendür 97a/14

i.+ine 10b/14, 14b/14, 128b/4,
129b/11

i.+ini 130b/2, 130b/4

i.+ünde 2a/10

i.+üjü 62b/15

iç-: Bir sıvıyı ağza alıp yutmak

i.-dükleri 82a/14

i.-e 32b/7

i.-er 73a/13

i.-erdi 106b/7, 106b/7, 106b/8

i.-erlerdi 73b/9

i.-esin 196a/3

i.-se 32a/14

i.-üp 95a/12

içerü: İç yan, iç bölüm, dışarı karşıtı.

*i.*80a/12, 82b/13, 147a/1

i.-mek 125a/7, 195b/15

i.+sinde 145b/6

içün: Amacıyla, maksadıyla.

*i.*2a/18, 2a/19, 7b/13, 11b/8, 16b/11,
29b/8, 31b/7, 34b/15, 56b/6, 63a/14,
63b/3, 65a/11, 66b/8, 112a/10,
112a/11, 112a/12, 134b/8, 155b/4,

159a/12, 159a/13, 159a/14, 161a/8,
174a/14, 174b/7, 204a/11, 204a/11,
204a/12, 204a/12, 204a/9

i.+dür 10b/11

i.+dürür 55b/5

idrāk: *Ar.* Anlayış.

i.ķıl-: *Ar.+T.* Akıl erdirmek.

i.-maz 39a/3

ifākat: *Ar.* Hastayken iyi olma, iyiliğe
dönme

i.107a/6

iftār: *Ar.* Oruç açma, Ramazan
akşamları verilen ziyafet.

i.118b/14

iftikār: *Ar.* Fakirlik gösterme.

i.7a/11, 21b/11

i.+dan 77a/2

ihāta: *Ar.* Sarma, kuşatma.

i.ēt-: *Ar.+T.* Sarmak, kuşatmak.

i.2a/15

ihlāş: *Ar.* Temiz sevgi ve yürekten
bağlılık.

*i.18b/11, 29b/13, 31b/12, 37a/9, 64a/8,
70a/9, 81a/14, 96b/4, 126b/10, 134b/8,
135a/13, 135b/11, 136a/8, 146a/3,
196a/14*

i.+dan 78b/11

i.+durur 115b/13

i.+ı 110b/11, 132a/5

i.+ıla 9a/10, 32b/10, 43b/7, 44a/1,
61a/9, 99a/13, 99a/8, 103b/2, 108a/13,

134b/6, 134b/9, 149a/15, 171a/14,
185a/11, 187b/4, 187b/7

ihrāk: *Ar.* Yakma, yakılma.

i.ol-: *Ar.+T.* Yakılmak.

i.-ur 24b/8

ihrām: *Ar.* Hacıların örtündükleri
dikişsiz örtü.

*i.50b/6, 50b/7, 50b/9, 50b/11, 50b/13,
50b/15, 51a/3*

i.+in 51a/5

ihsān: *Ar.* İyilik etme.

*i.78b/9, 82a/2, 111b/1, 203b/10,
203b/9*

i.+dan 78b/5

ihtilāt: *Ar.* Karışma, karşılaşma,
karşılaşara görüşme.

i.ēt-: *Ar.+T.* Karışmak, karşılaşmak,
karşılaşarak görüşmek.

i.-señ 170a/4, 170b/11

i.-üp 134a/7

i.ķıl-: *Ar.+T.* Karışmak, karşılaşmak,
karşılaşara görüşmek.

i.+sañ 170a/1, 170a/7

ihtirāz : *Ar.* Sakınma, çekinme,
korkma.

i.ēt(d)-: *Ar.+T.* Sakınmak, çekinmek,
korkmak.

i.+e 123a/15

ihdiyāc: *Ar.* Gereksinim.

i.103a/7

i.+ı 9a/7, 103a/1

ihdiyār: *Ar.* Seçme, seçilme, katlanma.

i.ēt-: Ar.+T. Seçmek, seçilmek, katlanmak.

i.-esin 103a/9

i.kıl-: Ar.+T. Seçmek, seçilmek, katlanmak.

*i.*105b/12, 134b/1, 134b/2, 135b/15

ı.+avuz 131b/12,

iḥtiyāt: Ar. Herhangi bir konuda ileriye düşünerek ölçülü davranma, sakınma.

*i.*103a/8

i.+larından 54a/7

i.kıl-: Ar.+T. İhtiyat kılmak.

*i.*54a/9

i.-mayup 103a/8

iḥvān: Ar. Sadık, samimi, candan dostlar.

*i.*42b/14, 42b/15

*i.*29b/13

iki: Birden sonra gelen sayının adı.

*i.*2a/4, 10b/11, 20b/5, 22a/12, 23a/8, 24a/12, 25a/1, 25a/2, 25a/3, 31a/15, 31b/10, 32a/1, 32b/10, 43a/11, 44a/10, 44b/2, 44b/2, 44b/3, 44b/4, 44b/4, 44b/5, 44b/6, 44b/7, 50b/15, 56a/7, 57a/10, 60b/3, 63a/12, 72b/9, 73a/6, 73a/7, 73a/8, 73b/13, 73b/13, 75a/1, 76b/7, 80a/5, 81a/12, 82a/5, 83a/10, 84a/7, 97b/14, 98a/7, 98a/8, 98b/11, 101a/10, 101a/3, 101a/8, 111a/6, 115a/15, 128a/7, 130a/7, 137b/8, 144b/6, 144b/6, 144b/7, 144b/7,

149b/7, 149b/8, 152a/13, 164b/10, 167b/14, 180b/4, 187a/11

i.+den 187a/5

i.+dürür 120a/3

i.+si 41b/7, 61a/14, 69a/2

i.+siledür 47b/2

i.+sin 65a/10

i.+sine 13b/10

i.+sini 56b/5, 57b/15, 59a/12, 60b/12, 61a/13, 63b/3, 66b/8

ikinci: İki sayısının sıra sıfatı, önem bakımından birinciden sonra gelen.

*i.*103a/1, 120b/5, 121a/4, 122a/5, 123a/2, 123b/13, 134a/6, 144a/13, 144b/2, 183a/10, 8b/6, 11b/9, 15b/11, 21b/11, 50b/10, 51a/13, 51a/9, 57b/13, 69a/13, 72b/14, 86a/1, 101a/9, 145a/9, 152a/9, 155b/3, 157a/5, 187a/7, 187b/1

i.+ncisi 43b/13, 77a/3, 82a/2, 83b/12

i.+ncisini 81a/5

ikrām: Ar. Konuğu ağırlama.

i.+ile 76b/11

ikrār: Ar. Saklamayıp doğruca, açıkça söyleme.

*i.*74b/5, 77a/4, 99a/12, 102b/12, 102b/2, 102b/8, 103a/11

i.+a 99a/11

i.+dan 77a/1

i.ēt(d)-: Ar.+T. Söylemek.

i.-mek 103a/11

i.-üp 99a/12

iktidā': Ar. Tabi olma, uyma.

i.86a/3

i.kıl-: Ar.+T. Tâbî olmak, uymak.

i.181a/15

ı.-ğıl 86a/3, 141a/15

iktişār: Ar. Sözü uzatmama, kısa kesme.

i.123a/5

İlāh: Ar.Tanrı.

i.102b/1

ile: Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, beraberlik araç, neden veya durum anlatan cümleler yapmaya yarayan bir söz.

i.2a/10, 25a/8, 29b/13, 29b/13, 72b/10, 106a/1, 149a/14, 170b/11, 171a/14, 204a/14, 204b/8

ilerü: Herhangi bir şeye göre daha ötede olan yer, geri karşıtı

i.111a/6, 111a/6

ilet-: Götürmek, ulaştırmak, nakletmek, geçirmek.

i.-di 81b/1

i.-en 21a/13

i.-gil 80a/4

i.-ir 146b/4, 146b/5

i.-melü 73b/4

i.-señ 132a/6

i.-ür 71a/3

i.-ürler 75b/5

ilhām: Ar. 1. Esin 2. Tanrı'nın, peygamberlerin yüreğine doldurduğu

tanrısal âleme özgü duygular ve düşünceler.

i.9b/9, 10b/13, 18a/13, 31b/2, 96b/10, 106b/1, 106b/13, 107a/6, 149b/2, 150a/2, 151a/8, 151b/11, 152a/10, 152a/6, 153a/1, 153a/8, 153b/1, 153b/8, 154b/6, 155a/3, 155a/5, 155b/13, 155b/3, 155b/8, 156a/1, 156a/4, 156a/9, 156b/3, 157a/10, 157a/14, 157a/5, 157b/12, 157b/6, 158a/1, 158b/13, 158b/5, 158b/9, 159a/4, 180a/13

ı.çet(d)-: Ar.+T.Esinlemek.

i.-üp 110a/2

i.kıl-: Ar.+T.Esin kılmak.

i.-dı 10b/13

ilik: Kemiklerin iç boşluklarını dolduran ve kan hücrelerinin yapımını sağlayan doku.

i.115b/1

'ilim: < Ar. 'ilm Bilim, ayrıntı, özellik, nitelik.

i.11b/15, 14a/12, 41a/6, 41a/7, 69a/2, 105b/15

'ilimsüz: < Ar. 'ilm+T. İlim olmama durumu.

i.11b/13, 14a/12, 18b/1, 41b/5, 94b/9

'illiyîn: Ar.Cennetin ve gökyüzünün en ku'sal, en yüksek tabakası.

i.22a/14, 30a/11

i.+den 68b/7

‘illet: Ar. Hastalık, hastalık derecesine varan alışkanlık.

i.135a/1

i.+e 171b/11, 171b/12

i.+i 27b/10, 67b/14, 67b/15, 68a/1, 177b/3, 186a/2

i.+leri 172b/8

‘illetlü: Ar.+T. Hastalıklı olan.

i.171b/12

‘ilm: Ar. Bilim, ayrıntı, özellik, nitelik.

i.19a/8, 19a/9, 41b/4, 68b/1, 165b/11, 165b/11

i.+i 18b/14, 19b/3, 69a/3, 69a/3, 157a/6, 157a/8, 171a/8, 171a/9, 171b/11, 179b/9, 180a/6

i.+idür 12a/4, 18b/10

i.+ile 18b/13, 19a/1, 34b/13, 34b/6, 34b/8, 68a/9, 94b/11, 183a/9

i.+in 12b/15

i.+inden 70b/6, 158b/2, 158b/3

i.+ine 158b/3, 158b/3

i.+ini 16a/13, 16a/5, 16a/9, 16b/1, 16b/1, 17a/14, 17a/15, 70b/5, 110a/2, 165b/12, 165b/13, 165b/14, 169a/15

i.+iyile 74b/7

i.+üñile 9a/12

iltifat: Ar.İlgi gösterme, rağbet etme.

i.kıl-: Ar.+T. İlgi göstermek.

i.47a/10

imām: Ar.Cemaate namaz kıldırın kimse.2. Müslümanlıkta mezhep kuran kimse.

i.40b/11

i.+uñ 30b/1

İmam Ğazālī: Ar. Büyük Selçuklu Devleti devrinin İslam âlimi, filozofu, mutasavvıfı.(D.1058-Ö.1111)

g. 101a/7, 153b/4

imān: Ar. İnanç.

i.10b/12, 11b/8, 14a/14, 15a/10, 15a/10, 15a/13, 34a/13, 34b/2, 34b/8, 40b/15, 43b/12, 43b/13, 43b/13, 43b/13, 43b/14, 43b/14, 44b/1, 45b/3, 74b/5, 78b/8, 81b/4, 81b/4, 84a/14, 109b/15, 116a/1, 135a/10, 136a/8

i.+a 30b/3, 44a/6, 45a/6, 149a/14, 159a/11

i.+dan 35a/5, 78b/6

i.+ı 7b/10, 15a/15, 15a/15, 34b/14, 34b/6, 44a/15, 131a/8, 151b/4

i.+ıla 31b/15

i.+ım 32a/1, 32a/15

imānsuz: Ar.+T. İnançsız.

i.+suz 32a/8

i.+uñ 43b/15, 44a/15

i.+uñı 131a/5

imānlu: Ar.+T. İnançlı.

i.9a/1, 42b/7, 74b/6

imdi: Şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda.

i.86a/4, 120a/14, 147a/7, 159a/6, 169b/1, 204a/10

imkān: *Ar.* Yararlanılan uygun şart veya durum, olanak.

i.109b/7

imtiḥān: *Ar.* Sınav.

i.29b/8, 49b/12

i.ḳıl-: *Ar.+T.* Sınav yapmak.

i.-maḳ 49b/12

imtiṣāl: *Ar.* Bir örneğe göre davranma, uyma, benzemeye çalışma.

i.47a/1, 66b/5, 161b/1

i.ḫet(d)-: *Ar.+T.* Uymak.

i.-esin 9a/15

i.-mek 161b/2

i.-üḫ 47a/1

i.ḳıl-: *Ar.+T.* Uymak.

i.-ḡıl 180b/7

i.-up 7b/7, 66b/5, 79a/14

inābet: *Ar.* Günahlara tövbe edip Hak yoluna dönme.

i.125b/8, 135b/10, 161a/11

i.ḳıl-: *Ar.+T.* Hak yoluna dönmek.

i.161a/7

ināyet: *Ar.* İyilik, ihsan, lütuf.

i.8a/15, 115a/4, 122b/4, 136a/13, 136b/2, 146b/2, 149a/13

i.+i 124a/6

i.ḳıl-: *Ar.+T.* İyilik etmek.

i.-up 8a/15, 130b/7

i.-saḡ 134b/9

incir: < *Far. encīr* Dutgillerden, asıl yurdu Akdeniz kıyıları olan, yaprakları geniş dilimli bir ağaç ve bu ağacın meyvesi.

i.31a/8

indür-: Yüksekten, sarp ve kötü yerden veya yukarıdan aşağı inmesini sağlamak.

i.-di 166a/2, 170a/10

i.-enü 157b/9

inkār: *Ar.* Yaptığını saklama, gizleme; yapmadım deme, reddetme, tanımama

i.40b/13

insān : *Ar.* Toplum hâlinde bir kültür çevresinde yaşayan, düşünme ve konuşma yeteneği olan, evreni bütün olarak kavrayabilen, bulguları sonucunda değiştirebilen biçimlendirebilen canlı.

i.+da 152b/14

i.+dan 151b/13

i.+uḡ 125b/10

inṣā'allāh: *Ar.* “Tanrı dilerse, Tanrı nasip ettiyse” anlamlarında dilek anlatan bir söz.

i.18b/1, 196a/3

intihā: *Ar.* Sona erme, sonu gelme.

i.+sı 45a/4, 45a/4

ip: iplik

i.+leri 11a/13

iplik(g): Pamuk, keten, yün ipek vb.dokuma maddelerinin uzun ince liflerinden her biri.

i.+inden 46b/13

irādet: Ar. İrade, dileme, gönül isteği
*i.*40b/12, 129b/2, 131b/6, 135a/11, 136a/9, 144a/14

i.+i 35a/13, 41a/5, 41a/8, 157a/1

i' rāz: Ar. Yüz çevirme, başka tarafa dönme, çekinme, sakınma.

i.çet(d)-: Ar.+T.Yüz çevirmek.

i.-er 145b/1

i.çtdür-: Ar.+T.Yüz çevirtmek.

i.-mek 179b/3

irgür-: Ulaştırmakı eriştirmek.

i.-di 106b/2

i.-se 13b/8, 159a/9

i.-üp 106a/3

irşād: Ar. Doğru yolu gösterme, uyarma.

*i.*122b/3, 162b/14, 163a/6

i.+mege 162b/14, 163a/6

İsā: Ar. Dört büyük peygamberden biri olup kendisine “vahiy yoluyla” İncil nâzil olmuştur.

*i.*29a/2, 30b/14, 35a/14, 35b/1, 45b/12, 55b/11, 61b/11, 67b/6, 67b/7, 137b/10, 167b/4, 189a/7, 189a/11

i.+ya 35a/13

i.+yı 35a/12

işār: Ar.Cömertlikle verme.

*i.*121b/5, 122a/5, 128a/3

i.kıl-: Ar.+T. Cömerlikle vermek.

i.-am 95a/11

işbāt: Ar. Şahit ve delil göstererek doğrusunu ortaya çıkarma

*i.*123b/9

i.+ı 90b/12

İslām: Ar. Hz. Muhammed'in Allah tarafından tebliğine memur olduğu din.

*i.*25b/7, 74b/5, 78b/14, 94b/3, 115b/12

i.+a 38a/4, 115b/8, 196a/13

i.+da 171b/1

i.+ı 149a/13

İşmet : Ar. Masumluk, temizlik, günahsızlık.

i.+üm 174a/12

issi: Sahip, malik

i.+si 14a/2, 94b/14, 96a/7, 98b/7, 157a/13, 157b/1, 170a/7, 176a/14

i.+dürür 157a/11

i.+dür 155b/14

i.+nden 98b/8, 98b/15

i.+ne 124b/10, 156a/2

i.+ni 51a/11

i.+nüñ 176b/2

i.+si 11a/13

iste-: İstek duymak, arzulamak

i.-mek 20a/4

i.-r 95b/6, 96a/2, 204a/5

i.-rdi 181a/5

i.-rem 77a/8, 79a/2

i.-rsey 79a/5, 141a/15

i.-rüz 204a/6

i.-yügel-: İstemeyi sürdürmek.

i.-düm 76b/10, 81a/9-10

istiqlâl: *Ar.* Bir delile dayanarak bir şeyden bir netice çıkarma, delil ile anlama.

i.21b/11

i.+dür 35a/6

i.çt(d)-: *Ar.+T.* Netice çıkarmak.

i.34b/9

istidrâc: *Ar.* Derece derece ilerleme.

i.141b/10

i.ol-: *Ar.+T.* İlerlemek.

i.-ur 192b/5

istiğfâr: *Ar.* Tanrı'dan suçlarının bağışlanmasını isteme, tövbe etme.

i.16b/4, 159a/14

i.+ı 45a/7

i.çt(d)-: *Ar.+T.* Tövbe etmek.

i.159a/14

istikâmet: Doğrultu.

i.37a/10, 72b/1, 129b/3, 147a/14, 147a/3

i.+i 93b/6

iş: Bir sonuç elde etmek, herhangi bir şey ortaya koymak için güç harcayarak yapılan etkinlik, çalışma.

i.10b/11, 63a/12, 65a/7, 123b/14, 124b/10, 130b/8, 132a/10, 134b/8, 151a/1, 157a/12

i.+de 121b/10

i.+dür 78a/5

i.+i 77b/8, 122a/12, 122b/8, 123b/5, 124a/1, 124a/12, 124a/14, 124a/2, 124b/2, 124b/6

i.+ini 124b/9, 183b/1

i.+ler 43a/2, 134b/10

i.+lerden 44a/4, 183a/8

i.+leri 118b/5

i.+üñ 122b/14

i.çdin-: İş edinmek.

i.-üp 65a/7

i.kıl-: İş olarak kabul etmek.

i.-uñ 117a/7

işâret: *Ar.* Anlam yükletilen şey, anlamlı iz, im.

i.13a/9, 51a/8, 56b/6, 56b/7, 59a/13, 61a/13, 63b/3, 65a/11, 66b/8, 101a/8, 115a/12, 116a/11, 116a/13, 117b/2, 120b/10, 120b/12, 120b/14, 125b/1, 126a/5, 128b/1, 130b/13, 165a/5, 185a/15

i.+dürür 101b/15, 120b/1

i.+dür 24a/13, 46a/9, 102b/1, 116a/6, 126b/1

i.+i 22a/15, 125a/11, 125b/1

i.+in 12a/11

i.+ini 122a/6

i.+ler 131a/14

i.çt(d)-: *Ar.+T.* Göstermek.

i.-e 165a/5

i.kıl-: *Ar.+T.* Göstermek.

i.-dı 101b/12

işbu: Bu, özellikle bu.

i.21a/12, 22b/2, 47a/4, 154b/8

işidil-: Başkası tarafından duyulmak.

i.-miş 95b/9

işit-: Kulakla algılamak, duymak, haber almak.

i.-di 98a/7

i.-diler 11a/9

i.-dise 137b/13

i.-dügün 106b/15

ı.-elüm 112b/12

ı.-icek 23a/7

i.-mese 15a/13

i.-mesün 77b/4

i.-meye 50b/10

i.-üp 56a/9, 114a/1

i.-ür 24a/2

işitmek: İşitmek.

i.125a/15

işle-: Durağan durumdan hareketli duruma geçmek, çalışmak.

i.-di 77b/11, 110b/12

i.-dün 156a/2

i.-mege 145b/5

i.-meye 123b/14

i.-rse 123a/15

i.+se 123a/15

‘işret: *Ar.* İçki içme.

i.95a/12

işte: Anlatılan bir şeye dikkat çekmek için kullanılan bir söz.

i.204b/3

i‘tibār: *Ar.* Saygınlık.

i.187a/4

i‘tikād: *Ar.* İnanma, inanç.

i.15b/11, 41a/5, 70b/8, 83b/12

i.+da 171a/11

i.+ı 101b/4, 121a/4, 121b/2, 123a/12, 192b/1

i.+ıla 32b/9

i.+ında 123a/12

i.+ını 15b/14

i.+lar 81b/3

i.+lardan 147a/9

i.+ları 168a/11

ı.‘et(d)-: *Ar.+T.* İnanmak.

i.-en 70b/9

i‘timād: *Ar.* Güven, güvenç, emniyet.

i.+ı 121b/1

i‘tirāz: Bir düşünce veya kararı benimsemeyerek karşı çıkma.

i.123a/8, 136a/4, 163a/5

ittibā‘: *Ar.* Tâbî olma.

i.‘et(d)-: *Ar.+T.* Tâbî olmak.

i.-üp 32b/10

iv-: Çabuk davranmak, acele etmek.

i.-meye 122b/7

‘ivāz: *Ar.* Ödün, karşılık.

i.+lar 187b/5

i.+lara 187b/8

‘iyāzen: *Ar.* Sığınarak.

i.63b/7

iz: Bir şeyin geçtiği veya önce bulunduğu yerdeki bıraktığı belirti, nişan.

i.+i 153b/5

izāfet: Ar. İki şey arasındaki bağ, ilgi.

*i.*108b/9, 130a/6

i.çt-: Ar.+T. Bağ, ilgi kurmak.

i.-di 108b/5

i.-miş 130a/6

i.kıl-: Ar.+T. Bağ, ilgi kurmak.

i.-dı 108b/10

ı.-duğı 130b/10

ı.-up 130b/11

izhār: Ar. Gösterme, meydana çıkarma, yalandan gösteriş.

*i.*23a/9, 31b/3

i.+dur 204a/15

i.çt-: Ar.+T. Göstermek, meydana çıkarmak, yalandan gösteriş.

i.-di 23a/9

i.kıl-: Ar.+T. Göstermek, meydana çıkarmak, yalandan gösteriş.

i.-ğıl 31b/3

ı.-up 9b/6

‘izzet: Ar. Büyüklük, yücelik, ululuk.

*i.*29a/4

i.+in 26b/13

i.+ile 76b/11

K

kap(b): İçi gaz, sıvı veya katı herhangi bir nesneyi alabilen oyuk nesne.

k.+a 134a/10

k.+ı 73b/5

k.+in 82b/1, 82b/2

Ka‘be: Mekke’de bulunan, Müslümanlarca kible olarak kabul edilen ve hac ibadeti yapılırken tavaf edilen kutsal yer.

*k.*52b/5, 110b/14

k.+nüñ 51a/11

qabr: Ar. Mezar, sin. **krş.** qabür.

k.+dağı 192b/2

qābil: Ar.Olanaklı.

k.ol-: Ar.+T. Olanaklı olmak.

k.-madın 163a/6

k.-mayandan 122b/3

k.-mazsa 122a/1

k.-sa 163a/9

qabül: Ar. Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olma.

*k.*9b/11, 14a/5, 42b/7, 58b/7, 116b/10,

118b/4, 122b/4, 124a/10, 146b/9,

163a/7, 163a/8, 165b/10, 183a/14

k.çt(d)-: Ar.+T.Kabul etmek.

k.-eliüm 183a/14

k.-erem 180b/14

k.-mege 42b/7

k.-mek 165b/11

k.-mese 163a/7

k.-meseñ 14a/5

k.-mez 146b/9

k.-üp 163a/8

k.kıl-: Ar.+T. Kabul etmek.

k.-a 118b/4

k.-dı 9b/11, 58b/7

k.-duq 116b/10

<i>k.-madı</i> 52b/8	69b/14, 70a/12, 70a/15, 70a/7, 70a/8,
<i>k.-up</i> 11b/11	70b/2, 73a/11, 76b/5, 83a/5, 93b/8,
k.ol-: <i>Ar.+T.</i> Kabul olmak.	99a/6, 102a/9, 102b/1,
<i>k.-a</i> 192a/14	103b/1,126b/10, 130a/11, 132a/1,
<i>k.-acaık</i> 31b/2	132a/6, 132a/9, 132b/1, 132b/13,
<i>k.-mamaık</i> 97b/8	132b/5, 133a/12, 137a/1, 137b/1,
<i>k.-maya</i> 192a/14	137b/3, 137b/4, 138a/3, 139a/6,
<i>k.-maz</i> 49b/4, 55a/15, 116a/3	145b/9, 146b/10, 149b/12, 150a/6,
<i>k.-sun</i> 116a/3	151a/3, 151a/5, 151b/9, 15a/4, 162b/1,
<i>k.-ur</i> 124a/3	162b/12, 163a/5, 165a/8, 170a/1,
ıabür: < <i>Ar.ıabr</i> Mezar, sin. krı.	170a/4, 170a/7, 170b/10, 170b/6,
<i>ıabr.</i>	173b/8, 176b/10, 176b/8, 177a/3,
<i>k.+de</i> 101a/4	180a/1, 180a/15, 180a/7
ıabz: <i>Ar.</i> Avuı iıine alma, kavrama;	<i>k.+ki</i> 24b/12
Azrail tarafından ruhun teslim	ıadar: <i>Ar.</i> Ölıüsünde, derecesinde.
alınması, ölme.	<i>k.</i> 13a/9, 19b/14, 40b/13, 73b/13,
<i>k.</i> 83b/1	73b/14, 74a/6, 74a/9, 106a/14, 121b/8,
<i>k.+ına</i> 144b/13	122a/10, 123b/13, 123b/6, 131a/7,
k.ıt(d)-: <i>Ar.+T.</i> Teslim almak.	131a/8, 137a/10, 158a/3
<i>k.-erse</i> 121b/9	ıaddesallāhu: <i>Ar.</i> Allah mukaddes ve
ıabza: <i>Ar.</i> Tutacak yeri ,tutamak.	mübarek eylesin.
<i>k.+yı</i> 144b/14	<i>k.</i> 2a/2, 5a/10, 6b/10, 8a/8, 8a/13,
ıaç-: Hızla koıup bir yere saklanmak.	9a/11, 13a/14, 14a/4, 14b/8, 18a/11,
<i>k.-ar</i> 22b/11	18b/6, 21b/14, 25a/5, 30a/11, 32b/8,
<i>k.-aram</i> 31a/11	34a/12, 38a/9, 39b/3, 43a/3, 43b/1,
<i>k.-arlar</i> 21a/15, 21b/1	46b/9, 48a/7, 48b/2, 50a/9, 51b/6,
<i>k.-dı</i> 31a/1, 31a/3, 31a/6	54b/11, 57b/9, 59a/8, 65a/6, 68a/8,
<i>k.-up</i> 31a/2, 31a/9	69a/6, 71a/12, 72a/12, 72a/3, 75a/8,
ıaçan: Ne zaman, ne zamanki, her	77b/15, 78a/15, 80b/15, 82b/14,
zaman, nasıl, ne suretle.	83a/10, 84b/2, 85a/12, 87b/14, 88a/3,
<i>k.</i> 7a/7, 11a/6, 22a/4, 25a/6, 31a/1,	91b/5, 92a/12, 93b/8, 94b/9, 99a/11,
31b/1, 37b/2, 46b/14, 59a/1, 59a/9,	101b/4, 102b/13, 104b/12, 105a/10,

105b/8, 106a/8, 108a/9, 108b/7,
110a/3, 112a/5, 112b/10, 113b/14,
113b/4, 114b/15, 116b/3, 117b/1,
117b/10, 120a/2, 120b/2, 121a/1,
126a/11, 129a/8, 131b/11, 131b/5,
134b/15, 137a/10, 137b/1, 138a/4,
139a/3, 141a/2, 141b/9, 147b/7,
148a/8, 149a/11, 151a/1, 158b/2,
159a/9, 159b/2, 160b/3, 161a/4,
161b/1, 162a/15, 162b/12, 162b/4,
164a/11, 164a/15, 165a/2, 165b/1,
168a/1, 169a/14, 169b/8, 16a/2,
171a/3, 172b/7, 173b/8, 174b/10,
178b/7, 179a/15, 181a/13, 183a/14,
185a/8, 192a/7, 202b/6, 203a/2,
203b/1

kad(d): Ar. Boy.

k. +inüñ 156b/6

kağeh : Ar. İçki içmeye yarayan
ayaklı bardak.

k.73b/1

k. +ine 14b/15

k. +leri 82a/13

kağem: Ar. Ayak.

*k.9a/15, 16a/12, 16a/8, 171b/1, 17a/11,
17a/4, 20b/2, 49b/1, 59a/10, 69a/11,
70b/3, 70b/7, 83a/4, 87b/15, 88a/1,
111a/5, 111a/6, 120a/4, 122b/10,
141a/14, 141a/14, 141b/9, 14b/9,
165b/3*

k. +idür 20b/3

k. +ine 146b/14

k. +leri 20b/1

kağı: Ar. Tanzimata kadar her türlü
davaya, Tanzimat ile medeni kanun
arasındaki dönemde ise yalnız
evlenme , boşanma, nafaka, miras,
davalarına bakan mahkemelerin
başkanları.

k.80a/5, 81a/12, 191a/4

k. +lar 80a/12

k. +lara 81b/1

kağir: Ar. Kudret sahibi, kuvvetli
güçlü; sonsuz güç kudret sahibi Allah.

k.33a/4, 33b/3, 197b/13

k. ol-: Ar. +T. Gücü yetmek.

k. -mayınca 162b/14

k. -sa 163a/9

kağirlik: Ar. +T. Güçlülük.

k.35a/10

k. +ı 35a/13, 35b/3

kağes: Ar. Hayvanlar için, aralıklı tel,
metal veya ağaç çubuklardan yapılmış
taşınabilir bölme.

k. +ine 64a/8

kağfi: Ar. Yeterli, yetecek ölçüde olan

k.33b/2, 178a/5, 178b/1, 199a/2

kağfir: Ar. Tanrı'nın varlığını ve
birliğini inkâr eden kimse.

k.45a/5, 74a/2, 196b/6

k. +dürürler 102a/14

k. +dür 42b/8

k. +ler 8a/4, 13b/9, 30b/4, 102a/13

k. +lere 23a/4, 105b/9

ķahir: < Ar.ķahr Yok etme, ezme,
perişan etme.

k.56b/7, 57b/10

k.+dan 56b/5

k.ķıl-: Ar.+T.Yok etmek.

k.-up 57b/10

ķāhir: Ar. Kahreden, zorlayan.

k.80a/6

ķā'im: Ar. Namaz kıılma.

k.ol-: Ar.+T. Namaz kıılmak.

k.-up 76a/15

ķak-: İtmek, vurmak.

k.-miş 161b/3

k.-saη 161b/2

ķakı-: Bir kimsenin yaptığı işin
beğenilmediğini kendisine sert sōzlerle
sōylemek.

k.-yup 121b/13

k.-rsa 40b/13

ķal-: Olduğu yeri ve durumu
korumak, sūrdürmek.

k.-an 10a/11, 100b/9

k.-anı 43b/7

*k.-dı 16a/15, 17b/3, 29b/5, 31a/2,
86a/9*

k.-duşsa 141b/11

*k.-madı 39b/14, 74a/9, 83a/9, 85a/7,
117a/5, 140b/7*

k.-masun 152b/14, 153b/6

k.-maya 121a/11, 123b/10

k.-maz 99a/14, 117b/13, 137a/9

k.-mişdur 43a/15, 136b/6

k.-sa 16b/10

k.-up 84a/6, 129b/13

*k.-ur 16b/9, 47a/11, 105a/11, 136b/4,
136b/6, 137a/5, 185a/14, 185a/15,
185a/15*

k.-urlar 136b/11

k.-ursa 192a/12

ķal'a: Ar. Kale, hisar.

k.84b/9

k.+dadur 80a/12

k.+ya 80a/11

ķalb: Ar. Sevgi, gönöl, duygu, his.

*k.51a/13, 74b/3, 76b/12, 81a/3,
100b/15, 101a/1, 136b/3, 143b/15,
145a/2, 145a/3, 145a/6, 145a/6,
146a/6, 150a/8, 158b/11, 179b/11*

k.+de 117b/13, 144a/3

k.+den 143b/13, 147a/1

k.+e 126a/4, 150a/14, 190b/12

*k.+i 4b/1, 16b/5, 53a/12, 110b/7,
117b/14, 119b/13, 133a/4, 143b/10,
143b/5, 144a/1, 199a/3*

*k.+idür 145a/3, 145a/9, 146a/8,
146b/1*

k.+ile 117b/4

k.+inde 124b/14, 145b/6

k.+iņi 149b/4

*k.+iņ 117b/7, 143b/14, 145a/9,
145b/7, 146a/10, 146b/9, 147a/10,
149b/14, 150a/7*

k.+iņi 147a/7, 149b/7

qalem: Ar. Yazma, çizme vb.işlerde kullanılan, çeşitli biçimlerde araç.

k.187a/12, 187a/14, 187b/3

k.+i 187a/10

qalender: Far. Gösterişsiz, sade yaşamaktan yana olan, alçak gönüllü kimse.

k.124a/9

qalk-: Kalkmak.

k.-a 203b/12

qamçı: Bir ucuna ip deri vb.bağlı olan vurma, dövme aracı.

k.22b/15

qamer: Ar. Ay.

k.5a/4, 84a/2, 85a/5

qâmet: Ar.Boy.

k.+i 30b/14

qâmetlü: Ar.+T. Boylu.

k.75b/14

kâmil: Ar. Yetkin, yeterli.

k.13a/15, 106a/15, 121a/2

k.+dürür 157a/2

k.+ler 180b/2

k.+üñ 83a/12

k.ol-: Ar.+T.Kâmil olmak.

k.-dı 106a/15

k.-mağa 121a/2

k.-maz 34b/6

qamu: Bütün, hep, hepsi, herkes.

k.6b/12, 7a/6, 9b/7, 10a/13, 11b/3, 12a/2, 22a/6, 39b/6, 40a/7, 49b/2, 61b/3, 70b/13, 72b/5, 95b/14, 102a/13,

106b/11, 118b/5, 119a/5, 134a/7, 134b/10, 139a/8, 157a/6

k.+dan 185a/10

k.+sın 20b/8

k.+sını 111a/13

qan: Soy.

k.11a/11, 134b/3

k.+dur 134a/14

k.+lar 115b/2

qanâ'at: Ar. Elindekinden hoşnut olma durumu, kanıklık, yeter bulma, yetinme, fazlasını istememe.

k.69b/9, 127a/1

k.+dür 69b/3

k.+ile 196b/10

k.ql-: Ar.+T. Kanaat etmek.

k.-madı 74a/5

qanat: Kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ.

k.23b/8, 25a/1, 25a/2

k.+ı 22a/5, 25a/3

k.+ıla 25a/2

k.+ınuñ 22a/8

k.+ları 22a/12, 22a/7, 165a/8

k.+larınuñ 24a/13

qanda: Nerede, nereye.

k.59a/3, 59a/7, 73a/1, 83a/11, 196a/7

k.+yıldığı 73a/1

qandan: Nereden.

k.81a/8, 98a/11, 184b/15, 185a/1

ķandil: Ar. İçinde sıvı bir yağ ve fitil bulunan kaptan oluşmuş aydınlatma aracı.

k.149b/7

k.+üñ 149b/7

ķānit: Ar. İtaatli, bağlı, dindar.

k.85b/11

k.+lerüñ 61b/3

ķankı: Hangi.

k.32a/4, 73a/13, 83a/5, 94b/2, 111a/15, 113a/4, 118a/4, 118b/5, 125a/13, 129b/13, 130a/12, 131a/13, 134a/15, 135a/5, 146b/4, 161a/4, 161a/6, 161a/7

ķankısı: Hangisi.

k.+nı 106b/4

ķapla-: Her yanını örtmek, istila etmek.

k.+dı 86a/7, 107a/7

ķapu: Bir yere girip ıkarken geilen ve açılıp kapanma düzeni olan duvar veya bölme açıklığı.

k.82a/3

k.+da 73a/7, 148a/13

k.+ları 76b/13, 77a/1, 81b/12, 83a/8

k.+larını 49b/2

k.+larınıñ 8a/1

k.+sı 55a/14, 74b/10, 75a/1, 78b/6, 80a/10, 82b/11, 83b/11, 84b/10, 84b/12, 84b/13, 84b/13, 132a/9

k.+sın 74b/13, 78b/9, 83b/14, 84b/15

k.+sında 72b/14, 72b/9, 73a/3, 73a/6

k.+sını 76b/6, 77a/4, 131b/9, 161b/2

k.+yı 80a/11, 81a/3, 81b/13, 82a/1, 82b/12, 161b/2

ķara: En koyu renk, siyah, beyaz karşıtı.

k.153b/4, 156b/6, 163b/13, 196a/11, 197a/2

ķaraęu: Karanlık.

k.20a/2, 77a/12, 77a/12, 156b/4

k.+dun 128a/12

ķaraęulıķ(ę): Karanlık.

k.74a/10, 152b/2

k.+dur 24a/15

k.+ı 77a/12

k.+ımdan 32b/2

ķarār: Ar. Bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı.

k.75a/12, 132b/13, 132b/15, 135b/15, 136a/5, 158b/8

ķ.ę(d)-: Ar.+T.Karar vermek.

k.-e 136a/5

k.-se 132b/13, 132b/15

k.-sün 135b/15

k.-üp 75a/12, 158b/8

ķarıl-: Karıştırılmak.

k.-ur 129b/14

ķarınca: Zar kanatlılardan toplu olarak yaşayan, yuvaları toprağın altında olan ve birçok türü bulunan böceklerin genel adı.

k.153b/4

ķarındař: Kardeş.

k.29b/4, 30a/12, 38a/13, 56b/6,
57b/15, 59a/12, 61a/13, 63b/3, 65a/10,
65a/7, 66b/8, 80b/15, 99a/7

k. +ım 63a/11

k. +lar 95a/11

k. +ları 41a/1, 79a/3

k. +ların 58b/4

k. +larını 79a/12

k. +ları 61a/9

k. +u 60a/8

karış-: İki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içine dağılmak, birbirinin içine girmek.

k. -mazdı 73b/2, 73b/8

k. -ur 134a/11

karışdur-: Karışma işini yaptırmak.

k. -up 14b/14

kar(ı)n: İnsan veya hayvanlarda gövdenin kaburga kenarlarından kasıklara kadar olan ön bölgesi.

k. +ı 106b/2

k. +ımdayiken 55a/9

karşu: Bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin, esas tutulan yüzünün ilerisi.

k. 118b/2

karün: Ar. Benî İsrail'de zenginliğiyle meşhur olan bir insan.

k. 153a/11

k. +a 29a/14

karüre : Ar. Dışkı kabı.

k. +sin 30b/1

kasāvet: Ar. Üzüntü, kaygı, keder, sıkıntı.

k. 192a/9

kaşd: Ar. Zarar vermeyi isteme.

k. 38a/10, 165a/10

k. +ı 122b/10

kaş(d)-: Ar. +T. Zarar vermeyi istemek.

k. -erse 165a/10

kaşıl-: Ar. +T. Zarar vermeyi istemek.

k. -dum 38a/11

kasem: Ar. Yemin, ant.

k. 102b/10, 157b/8

k. +e 64b/4

kāşki: Far. Keşke, dilek anlatan cümlelerin başına getirilir.

k. 60b/10

kat: Huzur.

k. 60a/14, 152b/2

k. +ı 19a/11, 19a/12, 44a/2, 128b/2, 130b/1, 130b/1

k. +ına 11a/6, 122a/12, 181a/5, 196a/9

k. +ında 23a/15, 70b/13, 73a/7, 49b/11, 101b/4, 101b/3, 102a/7, 106a/9, 121b/3, 124a/10, 124a/11, 185a/10

k. +larında 80a/6, 81a/12

kat-: Bir şeyin içine, üstüne veya yanına, niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için başka bir şey eklemek, karıştırmak.

k. -up 63b/10

kaşat: Ar. Kesme, durdurma.

k. 24a/3, 24a/4

k. +dan 24a/1, 24a/2

k. +dur 69b/13

k.-ı 125b/9

katıl-: Katma işi yapılmak.

k.-sa 102b/1, 102b/5, 102b/9

kaṭī: Ar. Tereddüte mahal bırakmayan, kesin.

k. 19a/15

k. +dür 30a/12

katl: Ar. Öldürme.

k. +i 6b/9, 40a/1

k.ēt-: Ar.+T. Öldürmek

k.-üp 135a/7

katmak: Bir şeyin içine, üstüne veya yanına, niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için başka bir şey eklemek, karıştırmak.

k. 153b/3

k.-dandur 20a/4

katre: Ar. Damla, damlayan şey

k. 73b/8

kavī: Ar. Kuvvetli, güçlü, güvenilir, sağlam

k. 136a/1, 142a/6

k.ol-: Ar.+T. Sağlam olmak.

k.-sa 22b/10, 22b/11, 126a/1, 134a/1, 150a/6

k.-ur 22b/10

kavīlendür-: Ar.+T. Güçlendirme.

k.-gil 131a/6

kavl: Ar. Lakırtı, söz.

k. +ile 85b/15

k. +inde 123b/12

k. +ini 179b/2

ḳavm: Ar. İnsan topluluğu. **krş.** ḳavüm.

k. 79b/10

k. +i 85a/3

k. +iye 151a/12

k. +ler 79a/6, 196b/1

k. +leri 80a/1

k. +üñ 145a/9

ḳavüm: < Ar. *ḳavm* İnsan topluluğu.

krş.ḳavm.

k. +lerden 79b/7

k. +lerdür 85a/4

ḳayd: Ar. Bir kağıda yazılı olan şeyin tarihini, numarasını deftere geçirme.

k. +uñı 38a/13

ḳayḡu: Üzüntü, endişe duyulan düşünce, tasa.

k. +sı 116b/8

ḳayḡulan-: Kaygı duymak, üzülmek.

k.-urđı 32a/8

ḳayḡulu: Kaygısı olan, üzüntülü.

k. 118a/4

ḳayır-: Koruyarak başarısını sağlamak, elinden tutmak, himmet etmek.

k.-maḡıl 134b/12

ḳāyīm: < Ar. *ḳā'im* Ayakta duran, ayakta bulunan.

k. 20b/3, 106a/1, 115a/5

ḳaynat(d)-: Kaynamasını sağlamak.

k.-up 14b/15

ķazan: Çok miktarda yemek pişirmeye veya bir Şey kaynatmaya yarayan bŧyŧk derin kap.

*k.*128b/4, 128b/5

kefere : *Ar.* Mŧslŧman olmayanlar, kâfirler.

*k.*42a/13, 42a/15, 201a/5

kehl: *Ar.*30-50 yaş arası kimse olgun ağı.

*k.*165b/5

kelām: *Ar.* Sŧz ifade.

*k.*112b/12

k.+da 58b/13

k.+ı 9b/15, 75a/5

k.+ında 66a/4, 170b/13

k.+ını 146b/6, 196b/3

k.+uğ 148a/14, 203b/14

k. -ı kadīm: *Far.*Kur'an.

k. 33a/9, 187b/5

k.+de 8a/11, 11a/1, 44a/4, 170a/3

k.+inde 7a/1, 36b/2, 150b/1, 151b/2, 151b/6, 152b/8, 157a/3, 170b/8

k.+ine 34b/7

keleci: Sŧz, lakırtı.

g. ķıl- Sohbet etmek.

g. -mağa 196b/13

kelimāt: *Ar.* Kelimeler.

k.et-: *Ar.+T.* Konuşmak.

k.-dŧkleri 196b/1

kelime: *Ar.* Bir fikir anlatan veya birkaç heceden oluşan sŧz.

k.+lere 34b/5

k.+nŧę 103a/4

kemāl: *Ar.* Bilgi ve erdem bakımından olgunluk, yetkinlik, erginlik, eksiksizlik.

*k.*157a/6

kemer: *Far.*Bele bağlanarak toka ile tutturulan kumaş, deri veya metalden yapılan bel bağı.

k.+ini 146a/3

kend: Soğ. Şehir.

k.+lerŧę 71b/2

kendi: İyelik eki alarak kişilerin ŧz varlığını anlatmaya yarayan, dŧnŧřlŧlŧn zamiri, zat. **ķrř.** kendŧ.

k.+nŧę 71a/3, 117b/3

kendŧ: İyelik eki alarak kişilerin ŧz varlığını anlatmaya yarayan, dŧnŧřlŧlŧk zamiri, zat.**ķrř.**kendi.

*k.*9a/9, 21a/5, 25a/6, 25b/1, 32a/12, 49b/11, 73b/7, 76a/10, 76a/2, 77b/6, 83a/14, 83b/2, 85b/6, 103a/2, 108b/5, 111a/9, 117a/7, 120b/4, 122a/6, 124b/6, 130a/5, 130b/10, 130b/11, 134a/11, 141b/14, 157b/7, 157b/7, 159a/6, 164b/7, 165a/3, 174b/8, 185a/10, 203b/18

k.+den 121b/13, 165a/4, 24b/14

k.+mize 204a/10

k.+mŧze 130b/8

k.+ęe 204a/9

k.+ęi 108a/10, 181a/14

k.+ye 23a/9, 58b/6, 130a/5, 145b/11
k.+yi 22a/2, 36a/10, 105a/4, 145b/10,
183a/15

k.+yü 2a/6

kendüzi: Kendisi, şahsı. **krş.** kendüzü.

k.+nden 106b/9

k.+ne 19b/3, 20a/4

k.+ni 95b/15

k.+ni 63b/1

kendüzü: Kendisi. **krş.** kendüzü.

k.+nden 106b/10

k.+ne 108a/12

k.+ni 185a/12

k.+ni 169b/13

kerāmet: Ar. Ermiş kimselerin gösterdiklerine inanılan, doğüstü, şaşkınlık uyandırıcı davranış veya durum.

*k.*85b/15, 122a/7, 128a/1, 141b/11,
187a/15

k.+e 171b/5

k.+i 128a/4

k.+ini 174b/1

k.+ler 9b/13, 13b/6, 20b/9, 187b/4

k.+lere 187b/8

kerāmetlü: Kerametli.

k. 75b/15, 152b/4

kerem: Ar. Soyluluk, ululuk, büyüklük, asalet; iyilik cömertlik, eli açıklık.

*k.*122a/7, 203b/10

k.+i 39a/2

k.+inden 130b/11

k.+ine 24b/11

k.+ini 9b/13

k.+ler 122a/8

kerīm: Ar. Allah'ın adlarından biri.

*k.*20b/8, 176b/14, 180b/13

kerkes: Ar. Akbaba.

k.+e 74a/8

kes-: Bıçak, makas vb.bir araçla bir şeyi ikiye ayırmak, parçalamak, doğramak.

k.-di 30b/2

k.-e 69b/13

k.-er 129a/10

k.-ersen 96b/5

k.-megil 99a/9

k.-üp 96b/2, 196b/6

kesb: Ar. Çalışıp kazanma.

*k.*68b/2

k.ęt(d)-: Ar.+T. Kazanmak.

k.-erler 75b/6

k.-üp 68b/2

k.ol-: Ar.+T. Kazanmak.

k.-ur 41b/4

kesek(g): Bel, çapa veya sabanın topraktan kaldırdığı iri parça.

k.+i 95a/3

k.+lerini 96b/3

kesil-: Kesme işi yapmak.

k.-e 69b/13

keşf: Ar. Ortaya çıkarma, meydana çıkarma.

k.+e 104b/8

k.ol-: *Ar.+T.* Ortaya çıkarılmak.

k.-a 133a/5

k.-masa 133b/15

kethüdā: *Far.* Zengin kimselerin ve devlet büyüklerinin buyruğunda çalışan, onların birtakım işlerini gören kimse, kâhya.

k.+sı 196b/9

Kevşer: *Ar.* Cennet'te bir havuzun adı.

*k.*32b/7

kez: Bazı sayı sıfatlarıyla birlikte kullanılarak bir olayın veya olgunun her bir tekrarlanışını bildiren söz.

*k.*31b/11, 31b/12, 31b/13, 31b/14, 32a/5, 32a/6, 32a/6, 35b/13, 54a/7, 55a/10, 58b/14, 63a/12, 77b/7, 99a/12, 102a/11, 103a/13, 104b/14, 118a/12, 118a/12, 118b/3, 132a/2, 187b/3

kıble: *Ar.* Kâbe'nin bulunduğu yön.

*k.*180b/10, 180b/8

k.+ye 118b/2

k.edin-: *Ar.+T.* Kible kabul etmek.

k.-üp 180b/8

kıbtı: *Ar.* Kıbt soyundan, çingene.

k.+lerüñ 84a/10

kıl: Kıl, tüy.

*k.*122b/6, 196a/11, 196a/14, 196b/7, 196b/13

k.-a 196b/4

kıl-: Etmek, yapmak.

*k.*12b/15, 38b/13, 46a/11, 70a/14,

80a/11, 82b/12, 113a/5, 117a/8,

126b/2, 126b/6, 126b/10, 127a/3,

127b/6, 131b/11, 133b/10, 134b/1,

134b/2, 134b/3, 135b/15, 135b/7,

147a/8, 151a/12, 159a/7, 173b/14,

174a/6, 181a/15, 202b/7

k.-a 8a/10, 53b/11, 64a/9, 95b/13,

118a/12, 118b/4, 121a/7, 134b/15,

144b/12, 144b/14, 192a/14, 192b/1,

202b/8

k.-acağum 80a/2

k.-alar 108a/8

k.-alum 185a/2, 196a/7

k.-am 95a/11

k.-an 153a/1, 153a/2

k.-anı 8b/3, 8b/6, 9a/2

k.-anlara 60a/13

k.-asın 76a/14, 95a/12, 103a/6, 183a/9

k.-asını 98a/6

k.-avuz 114a/3, 133b/6, 142a/11, 168a/1

k.-aydum 39b/9

k.-ayduñ 39b/10, 39b/13, 39b/6, 40a/2

k.-ayın 23a/3, 80a/1, 86a/4, 112b/14, 173b/15, 181a/1

k.-dı 7b/5, 7b/6, 7b/8, 7b/13, 8a/4,

8a/15, 8b/1, 9b/11, 9b/11, 10a/6,

10a/14, 10b/1, 10b/9, 10b/13, 11b/9,

14b/3, 21b/10, 21b/5, 21b/6, 21b/8,

21b/9, 25b/2, 29a/10, 29a/11, 29a/12,

29a/13, 29a/14, 29a/15, 29b/2, 29b/2,

29b/4, 31a/7, 35b/14, 36a/11, 36a/5,
38b/11, 39b/15, 58b/4, 58b/7, 58b/7,
61a/4, 72b/8, 74a/4, 74a/6, 77a/6,
79a/4, 81a/3, 82a/9, 84b/12, 85a/2,
85b/3, 86a/6, 97b/13, 98b/3, 98b/8,
99a/1, 101b/12, 106b/1, 108b/10,
108b/2, 108b/8, 110b/8, 112a/8,
116b/6, 120a/14, 129a/3, 129a/4,
130b/14, 131a/5, 131a/6, 140b/8,
141a/12, 142a/10, 153a/13, 158b/6,
158b/8, 159a/2, 169a/15, 174a/5,
180b/14, 180b/8, 183b/3, 187a/14,
195b/9, 197a/14

k.-dığı 72b/7

k.-dığına 51a/1

k.-dılar 9b/7, 11a/10, 34b/2, 56b/6,
57b/15, 59a/13, 61a/13, 63b/3, 65a/11,
66b/8, 115a/11, 128a/8, 152a/5,
171a/9, 196a/6

k.-dılarısa 38b/6

k.-dısa 8a/6, 57b/3, 58b/6, 78a/4,
98b/2, 187b/3

k.-dıyısıa 176b/7

k.-duğı 95a/7, 129a/1, 130b/10,
157a/11

k.-duğına 51a/2

k.-duğında 181a/2

k.-duğun 54a/10, 96a/7

k.-duğ 85b/15, 86a/2, 86a/2, 113a/13,
116b/10, 171a/11, 180a/15

k.-duğça 128a/14

k.-duğlarıçun 11b/6

k.-duğlarından 117b/9

k.-dum 38a/11, 86a/4, 113a/4, 151b/5,
174b/4, 174b/6

k.-duñ 40a/5, 116a/4, 156a/2

k.-duñsa 47a/5

k.-dururlarmış 39b/4

k.-đıl 19a/6, 31b/3, 47a/6, 54a/9,
61a/10, 78a/5, 86a/3, 108a/13, 132a/4,
134b/5, 134b/6, 135b/14, 141a/15,
142a/1, 147a/9, 151a/2, 169b/12,
170b/6, 170b/7, 180b/7, 187b/8,
196a/2

k.-ıcağ 96a/8

k.-ıñuz 31b/8

k.-ma 99a/3, 113a/4, 171b/8, 204b/9

k.-madı 52b/8, 61a/5, 72b/6, 74a/5

k.-madılar 128a/9

k.-maduklarınuñ 154b/9

k.-madum 113a/3

k.-mağa 9a/12, 18b/12, 19a/6, 26b/11,
40a/6, 44a/1, 78a/3, 95a/14, 196a/14,
196b/13

k.+mağı 152b/5

k.+mağıçun 153a/9, 153b/11

k.-mağıl 63b/1, 141b/15

k.+mağıla 47a/15, 132b/10, 158b/6

k.-mağ 10b/12, 11b/10, 15a/3, 15b/4,
15b/4, 16b/11, 34b/13, 41b/8, 49b/12,
60a/9, 68a/10, 71a/15, 72a/14, 72b/3,
95b/6, 120a/15, 120a/15, 124b/15,
125b/6, 125b/8, 129a/2, 130b/15,
130b/9, 132a/12, 133a/8, 133b/4,

134a/4, 134a/5, 148a/10, 148a/9,
148b/2, 157b/13, 159a/12, 159a/13,
159a/14, 164a/13, 171a/10, 171a/8,
171a/9, 174b/7, 179b/10, 187a/7,
187a/8, 196b/4

k.-mağda 63a/6, 154b/8

k.-mağdan 176b/7

k.-mağdur 43b/6, 63a/7

k.+mağlıkda 78a/3

k.-mağ 61a/2, 117a/6

k.-masa 16b/14, 19a/11, 32a/4, 32a/6,
41a/8, 44a/6

k.-masun 153a/5

k.-maya 32a/13, 192a/15

k.-mayavuz 114a/3

k.-mayınca 34b/6, 120b/2

k.-mayup 98a/3, 103a/8, 187b/3

k.-maz 8b/9, 14a/6, 20a/11, 35b/11,
39a/3, 112a/13, 187b/5

k.-mazam 21a/11

k.-mazsın 158a/4

k.-miş 81b/5, 101a/8, 101b/4, 102a/1,
102a/11, 102a/12, 102a/3, 102a/4,
102a/6, 102b/13, 102b/8, 129b/6,
161a/11, 161a/6, 161a/7

k.-mişdur 63a/14, 105a/9, 149b/7,
149b/8

k.-mişlar 165a/7

k.-mişlardur 42b/9

k.-mişsın 79a/4, 95b/8

k.-sa 16b/8, 17a/14, 17a/15, 19a/10,
19a/2, 19a/12, 19a/12, 24b/14, 25a/9,

31b/11, 32b/10, 47a/10, 51b/7, 57b/11,
72a/12, 73a/12, 73a/8, 75a/13,
102b/14, 116a/1, 129b/14, 131a/13,
156a/6, 159a/11, 161a/5, 161a/7,
162b/2, 164b/14, 176b/6, 176b/8,
176b/11

k.-salar 39a/15, 128a/11, 146b/10

k.-sağ 16a/13, 16a/9, 16b/1, 36b/14,
44b/6, 46b/10, 46b/11, 46b/13, 51a/7,
58b/10, 59a/9, 60a/13, 62a/15, 62b/2,
63a/2, 70b/13, 71b/12, 93b/9, 96b/1,
96b/13, 109b/5, 109b/5, 109b/6,
116a/2, 117b/6, 117b/11, 129b/11,
134b/10, 170a/1, 170a/7, 185a/9,
187b/4

k.-sun 32a/3, 32a/5, 32a/6,

111a/9, 117a/9, 197a/1

k.-u 158b/10, 158b/10, 158b/15

k.-u(ra)ram 40a/4

k.-unca 100b/8

k.-uğ 9b/6, 117a/7

k.-up 6b/13, 7b/7, 7b/9, 7b/10, 8a/1,
8a/9, 8a/15, 8b/6, 9b/6, 9a/13, 10a/11,
10a/13, 11b/11, 13b/7, 16a/5, 21a/5,
24b/10, 25a/9, 29b/13, 31a/6, 39b/11,
47a/3, 55a/8, 57b/10, 59a/1, 60a/14,
66b/5, 76b/7, 77a/8, 79a/11, 79a/14,
81b/13, 81b/15, 83b/14, 95a/14, 96a/7,
97b/12, 103a/10, 103a/7, 112a/7,
117b/3, 118a/11, 118a/6, 130b/11,
130b/14, 130b/8, 131a/9, 136a/1,
142a/5, 148a/4, 148b/2, 149a/14,

149b/5, 151a/12, 152a/11, 153a/10,
153a/15, 153b/7, 155b/2, 155b/5,
156a/3, 157b/12, 159a/4, 161a/10,
169b/10, 170a/8, 174a/14, 174a/15,
196b/15

k.-ur 19a/3, 19a/8, 20a/2, 23a/12,
24b/11, 24b/12, 25a/1, 35a/2, 38b/3,
46b/14, 56b/10, 68b/4, 71a/2, 75b/3,
76a/3, 79a/10, 79a/10, 79a/12, 79b/11,
79b/12, 79b/12, 79b/13, 79b/13, 79b/4,
81a/15, 96a/1, 101a/11, 102b/10,
118a/4, 131a/4, 133b/7, 143a/8,
151b/13, 151b/8, 152b/15, 153b/10,
154b/11, 155b/11, 155b/13, 155b/9,
156a/1, 156a/3, 156a/5, 156a/9,
156b/5, 156b/6, 156b/6, 157a/1,
157a/12, 157a/13, 157a/3, 157a/7,
157a/9, 157b/15, 157b/5, 157b/8,
158a/2, 158a/7, 180b/1

k.-uram 9b/4, 21a/10, 21a/11, 95a/6,
152b/14, 173b/11

k.-urdu 16b/8, 32a/9, 38b/12, 72b/14,
73b/14, 173b/10, 180b/9

k.-urdum 52b/6

k.-urlar 18a/15, 21a/4, 21a/6, 21b/2,
54a/8, 63b/8, 79a/14, 79b/1, 79b/2,
96b/11, 133a/3, 151a/10, 155a/4,
156b/4, 170a/11, 171b/7, 202b/10

k.-ursa 148a/4

k.-ursay 45b/12, 47a/4, 54b/12

k.-ursin 29b/6, 29b/7

k.-abil-: Yapabilmek.

k.-mese 32a/3

k.-ivçer-: Kılıvermek.

k.-e 31b/15, 192b/3

k.-ür 18b/13

k.-ubaşla-: Kılmaya başlamak.

k.-dılar 60b/14

ābādān kııl- 135b/13

‘afv kııl- 98a/3

āh kııl- 113a/13

‘ahd kııl- 96a/7

‘amel kııl- 7b/5, 8a/4, 9a/12, 18b/12,
19a/2, 19a/6, 19a/10, 26b/11, 34b/13,
36b/14, 41a/8, 51a/7, 54b/12, 57b/11
68b/4, 71b/12, 93b/9, 109b/5, 125b/6,
171a/8, 171a/9, 179b/10, 192a/14,
196b/4

ārāste kııl- 80a/11, 81a/3, 81b/13,
81b/15, 82b/12, 83b/14, 84b/12,
135b/13, 147a/9, 171a/10

‘arż kııl- 15a/3

āsān kııl- 18b/13

azuk kııl- 97b/12

benlik kııl- 153a/1, 153a/2

berk kııl- 151b/5

beyān kııl- 7b/8, 7b/9, 7b/13, 8a/1,
8a/15, 10b/1, 14b/3, 36a/11, 98b/2,
129a/3, 129a/4, 130b/14, 131a/5,
151a/12, 151b/8, 171a/11, 180a/15,
185a/2

bi‘at kııl- 129a/1

cefā kııl- 176b/7

cehd kı1- 12b/15, 19a/6, 31b/8, 147a/8, 187a/8
 cem' kı1- 44b/6, 58b/10, 136a/1, 156a/6
 cevlān kı1- 144b/12, 148b/2, 176b/6, 176b/8, 176b/11
 cihād kı1- 10b/11
 dāhil kı1- 133a/3
 dalālet kı1- 19a/3
 da'vā kı1- 10b/9, 171b/8
 da'vet kı1- 146b/10, 159a/10
 def' kı1- 134b/5, 111a/9, 134b/5, 151b/13, 152a/11, 153a/9, 153b/10, 153b/11, 154b/11
 edeb kı1- 134b/3
 efzal kı1- 10a/13
 emin kı1- 31b/15
 endiŕe kı1- 55a/8, 98b/3
 erzānī kı1- 148a/4
 fayda kı1- 8b/14
 fāyide kı1- 14a/6
 fazıl kı1- 157a/13
 feryād kı1- 76b/7
 fikr kı1- 170b/7
 ğavĝa kı1- 59a/1
 ğaybet kı1- 60a/13
 ğayret kı1- 58b/7
 gelect kı1- 196b/13
 ĝusl kı1- 118a/11
 ĝusul kı1- 53b/11, 118a/11, 125b/8
 ĝüzide kı1- 112a/7
 ğal kı1- 121a/7
 ğalvet kı1- 115a/11, 117b/8, 120a/15, 133b/7
 ğarām kı1- 51a/2
 harb kı1- 23a/3, 41b/10
 ğāŕıl kı1- 16b/7, 130b/14
 ğāzır kı1- 47a/6
 helāk kı1- 99a/3, 141b/15, 152a/5
 helāl kı1- 51a/1
 ğilāf kı1- 44a/6, 113a/4
 iraq kı1- 24b/14
 'ibādet kı1- 40a/6, 61a/10, 97b/13, 128a/14, 141b/15
 idrāk kı1- 39a/3
 iĝtilāt kı1- 170a/1, 170a/7
 iĝtiyār kı1- 105b/12, 131b/12, 134b/1, 134b/2, 135b/15
 iĝtiyāt kı1- 54a/9, 103a/8
 iĝtidā' kı1- 86a/3, 141a/15, 181a/15
 ilhām kı1- 10b/13
 iltifāt kı1- 47a/10
 imtiĝān kı1- 49b/12
 imtiŕāl kı1- 7b/7, 66b/5, 79a/14, 180b/7
 inābet kı1- 161a/7
 'ināyet kı1- 8a/15, 130b/7, 134b/9
 iŕār kı1- 95a/11
 iŕāret kı1- 101b/12
 izāfet kı1- 108b/10, 130b/10, 130b/11
 izĝār kı1- 31b/3
 kābūl kı1- 9b/11, 11b/11, 52b/8, 58b/7, 116b/10, 118b/4
 kaĝır kı1- 57b/10

anā'at ıl- 74a/5
 aşd ıl- 38a/11
 ıyās ıl- 70b/13
 melāmet ıl- 61a/4
 minnet ıl- 35a/2, 38b/6, 72b/6, 72b/7,
 72b/8, 84a/7, 135b/7, 151a/12
 muhkem ıl- 72a/14, 151b/5
 mükāleme ıl- 173b/10
 musalla ıl- 58b/4, 74a/4
 mūbtelā ıl- 105a/8
 mūcāhede ıl- 8a/9, 25a/8, 29b/13,
 39a/15, 120a/14, 149a/14, 202b/7
 mūnācāt ıl- 110b/8, 143a/8, 174a/14
 mūnevver ıl- 106b/1
 mūşāhede ıl- 46a/10
 mūşerref ıl- 85b/15
 mūzeyyen ıl- 148a/4
 namāz ıl- 31b/11, 62a/15, 62b/2,
 118a/12, 180b/8, 196a/6
 naşhat ıl- 40a/5, 60a/9
 nazār ıl- 21a/5, 21b/5, 21b/6, 24b/12,
 54a/8, 58b/6, 95b/6, 108b/2, 113a/5,
 159a/7, 180b/1, 187a/14
 niāh ıl- 61a/4, 181a/2
 pāk ıl- 148a/4, 158b/6, 196a/2
 ram ıl- 170a/11
 rāst ıl- 86a/4
 revā ıl- 181a/1
 rivāyet ıl- 118a/4
 şabır ıl- 70a/14
 şābit ıl- 81b/5
 şāfi ıl- 71a/2, 142a/5
 sākīn ıl- 173b/14, 174a/5
 sākīt ıl- 169a/15
 secde ıl- 9b/6, 9b/7, 41b/8, 42b/9,
 79b/12, 79b/13, 174a/15, 187b/3
 şenā ıl- 159a/14
 şobet ıl- 23a/11, 159a/12, 164a/13
 su'āl ıl- 34b/2, 77a/6, 195b/6
 sūstlık ıl- 8b/6
 şefā'ati ıl- 38b/11
 şefāat ıl- 108a/8
 şefī' ıl- 31a/5, 31a/7
 şehādet ıl- 25b/2
 şūrū' ıl- 86a/6
 şūkr ıl- 187a/7
 şūkūr ıl- 76a/3, 95a/14, 108b/8
 tā'at ıl- 8b/3, 8b/6, 19a/12, 39b/4,
 187b/4
 tahammūl ıl- 133b/10
 taharet ıl- 46b/14, 118a/6, 118a/11,
 126b/2, 126b/6, 126b/10, 127a/3,
 127b/6, 128a/8, 128a/11
 tasīn ıl- 79a/3
 tadīr ıl- 174b/4
 taşīr ıl- 78a/3, 114a/3, 156a/2
 taleb ıl- 68a/10, 72a/12, 77a/8,
 79a/14, 79b/1, 204b/9
 ta'īm ıl- 116b/6
 tamām ıl- 16b/2, 16b/8, 47a/5, 51b/6,
 59a/9, 120b/2, 141a/12
 tavaf ıl- 52b/6
 tebdīl ıl- 56b/10
 tecāvūz ıl- 74a/6

tecrīd kı1- 21b/9
te`emmül kı1- 140b/8
tefekkür kı1- 71a/15, 76a/14, 95a/14,
117b/3, 129b/11, 131a/13, 161a/10,
170b/6
teferrüc kı1- 95a/7
tehir kı1- 100b/8
tekrār kı1- 11a/10
temessük kı1- 63a/1
tena`um kı1 39b/9
tenezzül kı1- 16b/11, 95b/13
teraqqī kı1- 25a/9, 72b/3
terbiyet kı1- 64a/9, 96b/1
terk kı1- 116a/4
teşbīh kı1- 131a/6, 131a/9, 165a/7
tevbe kı1- 99a/1, 109b/6, 129b/6,
161a/6, 161a/11
tevekkül kı1- 103a/7
tevhīd kı1- 81a/15
töhmet kı1- 153a/13
`uzlet kı1- 159a/13
üstüvār kı1- 159a/2
vāşıl kı1- 10a/6
vefā` kı1- 15b/4, 95a/6, 96a/8, 96b/13
yād kı1- 11b/10, 21b/10, 86a/4, 96b/10,
102a/1, 102a/3, 102a/4, 102a/6,
102a/11, 102a/12, 102b/10, 117a/8,
117a/9, 152b/15, 153a/10, 153a/15,
153b/7, 154b/9, 155a/4, 155b/2,
155b/5, 155b/9, 155b/11, 155b/13,
156a/1, 156a/3, 156a/5, 156a/9,
156b/4, 157b/5, 157b/8, 157b/12,

158a/2, 158a/7, 158b/6, 158b/10,
158b/15, 159a/4, 170a/8
yoğ kı1- 103a/10
zārī kı1- 39b/15
zāyī` kı1- 112a/13, 158a/4, 187b/3,
187b/5
zıkir kı1- 18a/15, 38b/13, 63a/6,
101b/4, 101a/11, 117b/6, 117b/11,
131b/11, 132b/10, 133b/6, 151a/10,
157a/3, 157a/9, 157a/13, 157b/15
ziyāde kı1- 19a/8
ziyāret kı1- 79a/12
zulm kı1- 116a/1
kı1ıç: Uzun, düz veya eğri, ucu sivri,
bir veya her iki ucu keskin, kın içinde
bele takılan, çelikten silah.
k.23a/2, 23a/4
k.+dan 23a/5
k.+ı 196b/7
kı1ın-: Kılınmak.
k.-dı 169b/9
k.-mış 76a/3
kı1ırkı: Otuz dokuzdan sonra gelen
sayının adı.
k.11a/5, 115a/15, 116a/13, 116a/15,
116a/5, 116a/6, 117b/8, 120a/13,
120a/15, 120b/1, 128b/3, 128b/7,
133b/13, 133b/7, 133b/8, 171a/4,
171a/6, 171a/6
k.+ı 116a/6
kı1ısa: Boyu, uzunluğu az olan, uzun
karşıtı.

k.+sında 156b/6

kısm: *Ar.* Parçalara ayrılmış bir şeyin her bölümü, bölüm, kesim.

k. 144a/1

k.+ı 145a/9, 146a/10

k.+ına 144a/2

kısmağ: Ezmek, büzmek, daraltmak.

k.-dan 32b/3

kısmet: *Ar.* Tanrı'nın her kişiye uygun gördüğü yaşama biçimi, nasip.

k. 29b/4

kışsa: *Ar.* Ders çıkarılması gereken anlatı, olay.

k. 174b/7, 196a/9

k.+dur 74a/15

k.+durur 106b/15

k.+ya 196b/11

k.+yı 81b/1, 98b/2

kış: 1. Kuzey yarım kürede 22 Aralık-22 Mart tarihleri arasındaki zaman dilimi, sonbaharla ilkbahar arasındaki soğuk mevsim 2. Çok soğuk hava.

k. 150a/3

kıyāmet: *Ar.* Tek tanrılı dinlerin inancına göre dünyanın sonu ve bütün ölümlerin dirilerek mahşerde toplanacağı zaman, hesap günü, kıyamet günü, mahşer günü.

k.+e 7b/2, 29b/3, 32b/4, 156a5

k.+de 50b/13

kıyās: *Ar.* Bir tutma, denk sayma, karşılaştırma.

k. kııl-: *Ar.+T.* Karşılaştırmak.

k. 70b/13

kıy: Kenar.

k.+ında 102a/1

k.+ındağı 102a/1

kız: Dişi çocuk.

k. 60b/13, 60b/15, 60b/3, 60b/8, 116b/8

k.+ı 61a/4, 116b/10

k.+um 61a/1

k.+uğ 60b/15, 105a/8

kızıl: Parlak kırmızı renk.

k. 187a/10, 187a/12

ki: *Far.* Anlam bakımından birbiriyle ilgili cümleleri, birbirine bağlayan bir söz.

k. 2a/1, 2a/12, 2a/12, 2a/13, 2a/2, 2a/6, 16b/6, 32b/10, 39b/5, 44b/1, 45a/5, 50b/6, 72a/12, 82b/6, 82b/7, 93b/9, 96a/10, 99a/12, 111a/5, 111b/3, 113a/3, 115a/2, 116a/8, 119a/1, 123a/3, 126a/1, 133b/10, 141b/3, 143b/12, 145b/9, 146a/8, 146b/8, 148a/10, 149a/15, 156b/5, 180a/1, 181a/15, 203b/10, 204a/10, 204a/12, 204a/14

kibir: *Ar.* Kendini beğenme, başkalarından üstün tutma, büyükleme, benlik, gurur. **krş.** kibr.

k. 96b/2

k.+i 124b/1, 127a/14

k. et-: *Ar.+T.* Kibirleşmek.

k.+mekdendür 20b/5

kibr : Ar. Kendini beğenme, başkalarından üstün tutma, büyülenme, benlik, gurur. **krş.** kibir.
k.46b/11, 125a/8

kiçi: Küçük.

k.+lerile 164a/12

kifâyet: Ar. Yeterli miktarda olma, yetme.

k.13a/9

k.+i 112a/2

k.ët(d)-: Ar.+T.Yeterli olmak.

k.-er 30b/6

kilid: < *Far.kilîd* Anahtar, düğme gibi takılıp çıkarılabilen bir parça yardımıyla çalışan kapatma aleti.

k.+i 55a/13, 74b/11, 77a/1, 76b/14, 78b/6, 81b/12, 81b/15, 83b/11, 83b/13, 84b/12

k.+ile 84b/10

k.+ini 8a/1

kilidlü: *Far.+T.* Kilitlenmiş olan.

k.+lü 80a/10, 81b/12, 82b/11

kim: *Far.* Birbiriyle ilgili kelime ya da cümleleri bağalayan söz.

k.9a/12, 9b/12, 9b/14, 9b/3, 9b/5, 9b/8, 10a/10, 10a/11, 10a/12, 10a/15, 10a/3, 12a/4, 13b/11, 13b/3, 14a/3, 14a/7, 14b/3, 14b/8, 17b/3, 18a/7, 18b/1, 18b/11, 18b/13, 20b/10, 20b/6, 21a/14, 22a/3, 22b/1, 23a/14, 23a/4, 23b/3, 24b/11, 25b/12, 25b/14, 25b/6, 25b/8, 25b/9, 26/3, 26/6, 26/9, 26b/11, 29b/3,

29b/7, 31a/12, 31a/13, 31a/9, 31b/10, 31b/3, 31b/9, 32a/11, 32b/5, 34b/3, 34b/7, 35a/2, 36b/2, 37a/7, 37b/12, 37b/13, 38b/3, 38b/3, 38b/6, 39a/4, 39a/9, 39b/2, 39b/8, 40a/2, 40b/12, 41b/4, 42b/12, 43a/12, 43b/8, 44a/11, 44a/2, 44a/9, 44b/9, 45a/11, 45a/13, 47a/12, 47a/14, 47b/14, 48a/1, 48b/3, 49b/1, 51b/6, 51b/7, 53b/3, 55b/6, 56a/10, 56a/8, 57a/5, 58b/11, 58b/7, 59a/2, 60a/12, 61a/10, 61a/6, 62b/3, 63a/14, 64a/5, 64a/7, 65a/8, 66a/1, 66a/3, 66a/5, 69a/14, 72a/12, 72a/15, 72b/10, 72b/15, 73a/12, 73b/1, 73b/9, 74a/6, 74a/9, 74b/6, 75a/13, 75a/2, 75a/8, 75b/15, 77a/10, 77a/14, 77a/15, 77a/6, 77b/1, 77b/3, 78a/5, 79b/11, 79b/11, 79b/12, 79b/12, 79b/12, 79b/13, 7a/12, 7a/14, 7a/3, 7a/4, 7a/5, 7b/10, 7b/13, 7b/9, 82a/9, 82b/5, 83a/12, 83b/10, 84a/14, 84a/9, 85a/4, 8a/1, 8a/6, 8a/9, 94b/2, 94b/7, 95b/12, 97b/7, 98a/9, 99a/12, 99a/9, 101a/10, 101b/15, 101b/3, 102a/4, 102a/7, 102b/13, 103a/1, 103a/3, 103a/5, 103b/3, 103b/6, 104b/13, 106a/2, 109b/7, 110a/4, 110a/5, 110b/14, 111a/10, 111a/15, 111a/4, 111a/5, 111a/7, 112a/10, 112b/13, 113a/13, 114a/2, 115a/14, 116a/4, 116a/9, 117b/7, 118a/4, 118a/9, 118b/11, 118b/5, 119a/1, 120a/13, 120b/12,

121a/10, 121a/11, 121a/14, 121a/3,
121a/6, 121a/7, 121a/8, 121a/9,
121b/1, 121b/11, 121b/14, 121b/2,
121b/6, 121b/7, 122a/1, 122a/12,
122a/15, 122a/2, 122a/5, 122a/7,
122a/8, 122a/9, 122b/12, 122b/13,
122b/2, 122b/6, 122b/9, 123a/13,
123a/15, 123a/9, 123a/9, 123b/1,
123b/10, 123b/12, 123b/13, 123b/13,
123b/14, 123b/4, 123b/7, 123b/8,
124a/4, 124b/1, 126a/1, 129a/13,
129a/14, 129b/2, 130a/12, 130a/6,
130b/12, 131a/13, 131b/1, 131b/12,
131b/2, 133a/12, 133b/11, 133b/13,
134a/12, 134a/3, 134b/6, 135a/5,
136a/12, 136a/5, 136b/12, 136b/15,
137a/10, 138a/4, 141a/6, 144a/1,
144a/3, 144b/3, 145a/10, 146b/1,
147a/5, 147a/9, 148a/15, 149a/15,
149b/3, 150b/1, 151a/11, 151a/14,
151a/14, 151b/4, 151b/5, 152a/15,
153a/1, 155a/6, 155b/13, 155b/9,
156a/1, 156a/5, 156a/9, 157a/11,
157a/15, 157a/6, 157a/7, 157b/1,
157b/13, 157b/4, 157b/6, 158a/2,
158b/13, 158b/14, 159a/9, 15b/6,
161a/5, 161a/6, 161a/7, 163a/4,
164b/10, 164b/11, 164b/15, 165a/2,
165a/7, 168a/12, 169b/3, 16a/4,
170a/11, 170a/5, 171a/11, 171a/12,
171a/8, 171b/7, 174a/5, 174a/9,
176b/12, 176b/12, 176b/13, 176b/6,

176b/9, 176b/9, 179b/13, 180a/15,
180b/3, 181a/5, 181a/6, 183a/15,
183a/8, 183b/1, 185a/10, 187a/7,
187b/5, 187b/8, 187b/9, 192a/11,
192b/5, 193a/2, 196a/2, 19a/1,
202b/14, 202b/9, 204a/2, 204b/5,
204b/8

kim: “Hangi kişi” anlamında cümlede
özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde
kullanılan bir söz.

k.+de 141b/3

k.+e 125b/1

k.+leri 79b/3

k.+lersiz 11a/7

k.+sin 76b/8, 81a/8

k.+üñ 44a/2, 73a/3, 166a/1

kimesne: Kimse. **krş.** kimse.

*k.2a/11, 23a/10, 2a/11, 76b/7, 97b/14,
98a/10, 98b/1, 98b/3, 113a/8, 113a/13,
134a/9, 161a/5*

k.+de 37a/11, 119a/2

k.+nüñ 23a/11, 113a/10

k.+ye 19b/2, 105a/12, 134a/8

k.+yi 113a/2

kimi: Bazısı, kimisi.

k.75a/7, 128b/9, 128b/9, 128b/9

k.+leri 79a/15

k.+si 79a/11, 79a/12, 79a/7, 79a/7,
79a/9, 79b/1, 79b/4

kimse: Herhangi bir kişi, kim olduğu
bilinmeyen kişi. **krş.** kimesne.

k.23b/3, 58b/13, 58b/14, 72b/15,
73a/10, 73a/12, 73b/9, 77b/4, 94b/9,
111a/15, 128a/7, 136b/14, 137a/3,
161a/6, 161a/7, 170, 170a/7, 170b/11,
170b/12, 179b/13, 203b/15, 204a/3

k.+de 204a/4

k.+den 78b/14, 106a/11, 111b/1,
204a/3

k.+ler 73b/12

k.+leri 44a/13

k.+nüñ 31a/12, 74a/12, 101b/13,
123b/11

k.+ye 8b/9, 72b/11, 103a/7, 103a/8,
157a/11, 158a/2

kimsene: Kimse. **krş.** kimesne.

k.+i 73a/8

k.+m 106a/12

kīn: *Far.* Birine karşı duyulan öç alma
isteği.

k.125a/8

k.+e 147a/2

kişi: 1. Kadın veya erkeğe verilen
genel ad 2. Şahıs 3. Zat 4. Nefer.

k.24a/15, 43a/14, 48b/3, 49b/2, 56a/7,
73a/6, 73a/7, 73a/9, 73b/13, 73b/13,
73b/14, 75a/2, 82a/15, 82b/3, 83a/13,
98a/15, 118a/4, 121a/12, 134a/12,
137a/10, 165a/2, 179b/1

k.+den 137a/5

k.+lerle 134a/7

k.+nüñ 192b/2

k.+ye 43a/3, 73b/15, 120b/12,

k.+yi 31b/14, 159a/9

kitāb: *Ar.* Ciltli ve ciltlessiz olarak bir
araya getirilmiş, basılı veya yazılı
kâğıt yapraklarının bütünü.

k.2a/18, 151a/4, 157b/9

k.+larda 29b/1

kizb: *Ar.* Yalan söyleme, yalan.

k.+i 127b/6

ko-: Bir şeyi bir yere bırakmak, belli
bir yere yerleştirmek.

k.+dı 74b/2, 113a/8, 196a/10

k.-dığı 73a/1

k.-ğil 135b/3, 135b/4, 135b/7

k.-masağ 95a/5

k.-sa 32b/2, 119a/3, 119a/4

koç: Damızlık erkek koyun.

k.13b/1, 13b/2

koğ-: Koku çıkarmak.

k.-ar 75b/12

kol: İnsan vücudunda omuz başından
parmak uçlarına kadar uzanan bölüm.

k.+ı 128a/3

k.+ını 170b/2

kon-: Kuş, kelebek, uçak, toz vb.bir
yere inmek.

k.-duğı 22a/13

k.-arlar 74b/11

k.-mişdur 156b/4

k.-up 155a/3

konşı: Konutları yakın olan kimselerin
birbirlerine göre aldıkları ad.

k.55a/9

k.-mızuŋ 59a/4

ķonuķ(ġ): Bir yere veya birinin evine kısa süre kalmak için gelen kimse, misafir, mihman.

k.74b/12, 82a/1

k.+ı 78b/10, 81a/4, 83b/12

k.+ları 77a/2

k.+unuŋ 81a/4

ķop-: Herhangi bir yerinden ikiye ayrılmak.

k.-a 102b/14, 32b/8, 70a/3

k.-ar 150a/10, 70a/9, 82b/7

k.-asın 103a/12, 127b/15

k.-duġı 150a/10

ķ.-abaŝla-: Kopmaya başlayıp devam etmek.

k.-sa 70a/1

ķopmaķ: Herhangi bir yerinden ikiye ayrılmak.

k.197a/1

ķorķ-: Korku duymak, ūrkmek, dehşete kapılmak.

k.151a/3, 171b/9

k.-ar 118a/5

k.-aruz 204a/6

k.-dı 187a/14

k.-dılar 11b/1

k.-dum 59a/6

k.-madılar 11b/4

k.-maķ 24a/2, 24a/3, 179b/2

k.-mamaķ 15b/13

k.-mayup 204a/7

k.-up 11a/11, 24b/12, 24b/9, 161a/5

ķ.-atur-: Korkup devam etme.

ķ.-anlara 50a/12

ķorķu: Bir tehlike veya tehlike düşüncesi karşısında duyulan kaygı, ūzüntü.

ķ.30a/12

ķ.+dan 137b/5

ķ.+ları 97b/8

ķ.+sı 32a/15, 97b/9, 116b/13

ķ.+sundan 31b/15, 145b/2

ķ.+yıla 50a/12

ķorķulu: Korkulu.

ķ. 24a/15

ķoru-: Bir kimseyi veya bir şeyi dış etkilerden, tehlikelerden, zor bir durumdan uzak tutmak.

ķ.-r 169b/2

ķoŝ-: Adım atışlarını artırarak ileri doğru hızla gitmek.

ķ.-dı 81b/9

ķov-: 1. Sert veya küçük düşürücü sözlerle, gitmesini söylemek 2. Savmak 3. Def etmek.

ķ.-dı 106a/10

ķoy-: Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.

ķ.-arlardı 73a/15

ķ.-arsın 204a/18, 204b/1

ķ.-asın 64a/8

ķ.-dı 116b/5, 128b/4, 128b/5

ķ.-dısa 73b/3, 82b/2, 82b/5

k.-gil 95a/2

k.-mağ 204a/17

k.-mamağ 51a/4

k.-mişdur 146b/3

k.-sa 39b/10

k.-sağ 134a/11

k.-uğ 73a/14

k.-up 10b/14, 14b/14, 69b/7, 70a/13, 113a/7, 121a/13, 123a/1, 144b/9

k.-updurur 70b/15, 74b/15

koşver- : Koyuvermek, serbest bırakmak.

k.-di 152a/14

koşun: Geviş getirenlerden, eti, sütü, yapığı ve dersisi için yetiştirilen evcil hayvan.

k.+ı 169b/2

k.+ların 169b/6

kök: Bitkileri toprağa bağlayan ve onların topraktaki besi maddelerini emmesine yarayan klorofilsiz bölüm.

k.+i 115b/13

k.+in 14b/11

k.+inüñ 83a/7

k.+lerini 96b/2

köpük(g): Sabun, deterjan vb.nin suda erimesinden oluşan beyaz kabarcık.

k.+ünden 35b/14

kös: *Far.* Savaşlarda, alaylarda, at, deva veya araba üzerinde taşınan ve işaret vermek için kullanılan büyük davul.

k.72b/14

k.+i 73a/1

küdrēt: *Ar.* Güç, erk, iktidar.

k.+i 204a/1

k.+ni 76a/11, 203b/5

k.+nüñ 76a/7

k.+leri 95a/13

küdrētullāh: *Ar.* Allah'ın kudreti.

k.+dan 143a/6

kuş: Tanrı'ya göre insan.

k.12a/1, 18b/4, 37b/15, 37b/5, 38b/7, 39a/9, 42b/7, 45a/7, 47a/15, 50b/12, 84b/7, 87b/2, 114a/12, 117b/1, 124a/2, 133a/11, 133a/12, 133a/15, 154b/7, 159a/5, 176b/15, 180a/1, 186a/14

k.+a 118b/15

k.+da 37b/2, 137a/9

k.+dan 20b/7

k.+ımuñ 104b/13

k.+ını 37b/5, 37b/6, 75a/10, 133a/14

k.+lar 24b/9, 29a/1, 39a/15, 74b/6, 101b/5, 131b/3

k.+ları 38a/14

k.+larıdur 21a/2

k.+larına 39a/2, 157b/8

k.+larınuñ 105a/6

k.+larum 174b/8

k.+laruma 174b/7

k.+laruñ 204a/13

k.+uma 174a/11

k.+uñ 32b/4, 37b/3, 76b/5

kuşāğuz: Yol gösteren, rehber.

k.38b/12, 78b/3, 80a/3, 80a/8, 80a/10,
81a/15, 81a/15, 81b/9, 82b/12, 84b/8

ķulaġuzla-: Yol gstermek.

k.-duk 86a/1

k.-ya 136a/13

ķulaķ(ġ): Başın her iki yanında
bulunan iştme organı.

k.125a/15, 144b/7

k.+da 50b/9

k.+durur 50b/8

k.+ı 60a/5

k.+ına 121a/13

k.+uņa 40a/1

ķullıķ(ġ): Kul olma durumu. **krş.**
ķulluķ.

k.79a/10, 134b/8, 161a/8

k.+ı 203b/10, 204a/10

ķulluķ(ġ): Kulluk. **krş.** ķulluķ.

k.+ını 40a/4

k. ķıl-: Kulluk etmek.

k.-saņ 116a/2

ķum: Silisli kütlelerin, kayaların,
doġal etkenlerle parçalanarak
ufalanamsından oluşan, deniz kıyısı,
dere yataġı vb.yerlerde çok bulunan,
ufak sert tanecikler.

k.69b/7

k.+lar 70a/13

ķumāř: *Ar.* Pamuk, yün, ipek vb.nden
makinede dokunmuş her türlü
dokuma.

k.+ı 119a/4

ķumr: *Far.* Güvercinler takımından,
gvercinden küçük, boz, gri renkli bir
kuş.

k.+ler 95b/3

ķur-: Yapmak, oluşturmak.

k.-up 95b/3

ķur'ān: *Ar.* Hz.Muhammed'e inen
kutsal kitap.

k.14a/6, 102b/12, 125a/11

k.+da 35a/2

ķurb: *Ar.* Yakın olma, yakınlık, yakın
bulunma.

k.132a/9

ķurbet: *Ar.* Yakınlık, akrabalık.

k.10a/15

k.+den 84b/14

ķurt: Kpekgillerden Avrupa, Asya ve
Kuzey Amerika'da yaşayan postu gri
sarı renkli, yırtıcı etçil memeli
hayvan.

k.+lar 137b/9

ķurtıl-: Tehlikeli veya kötü bir
durumu atlatmak. **krş.** kurtul-.

k.-ur 56b/9, 137a/2

ķurtul-: Tehlikeli veya kötü bir
durumu atlatmak. **krş.** kurtıl-.

k.-ayın 44a/12

k.-dı 77b/10

k.-maġıçun 31b/7

ķuru: Suyu, nemi olmayan, yaş ve
nemli karşıtı.

k.10b/14

ķuru-: Islaklığını, nemini yitirerek kuru duruma gelmek.

k.-r 150a/1

k.-yup 150a/4

ķurut-: Suyunu ve ıslaklığını giderip kuru duruma getirmek.

k.-đıl 95a/4

k.-saŋ 96b/2

ķuŝ: Yumurtlayan, omurgalılarından, akciğerli, sıcakkanlı, vücudu tüylerle örtülü, gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı, uçucu hayvanların ortak adı.

k.22a/4, 25a/1, 25a/10, 25a/2, 72b/9, 75a/1

k.+a 25a/1, 165a/7

k.+ı 64a/7, 75a/2, 75a/2

k.+ını 64a/4

k.+lar 72b/11, 75a/4

k.+lara 173b/13

k.+laruŋ 74a/9

k.+uŋ 22a/5, 22a/10, 113b/15, 165a/7, 165a/8

ķu'ūd: *Ar.* Namazda oturma.

ķ.ęt(d): *Ar.+T.* Namazda oturmak.

k.-e 144b/10

k.-se 132b/2

ķuvvet: *Ar.* Fiziksel güç, şiddet, zor, cebir.

k.15a/15, 123b/5

k.+e 31b/13, 197a/5, 197a/8

k.+ini 76a/11

ķuyu: Su katmanına varılana kadar derinliğine kazılan, genellikle silindirik biçiminde, çevresine duvar örülen, suyundan yararlanan çukur.

k.+ya 58b/4

ķüdüret: *Ar.* Gam, tasa, kaygı.

k.20a/2

k.+i 20a/3

ķüfür: < *Ar.ķüfr* Tanrı'nın varlığı ve birliği gibi dinin temellerinden sayılan inançları inkâr etme.

k.45a/6, 77a/12, 204a/7

k.+den 35a/1

k.+dür 204a/6

k.+e 146b/4

k.+i 84a/9, 151a/15

k.+üŋ 45a/4

ķühül: *Ar.* Olgunluk çağında bulunanlar.

k.+den 171a/15

ķükürd: *Far.* Doğadan saf veya başka cisimlerle birleşik şekilde bulunan sarı renkli element.

k.+i 135b/10

ķüllī: *Ar.* Bütün, çok.

k.12a/5, 14b/4, 14b/6, 15a/8, 16b/6, 23b/11, 23b/4, 27b/2, 27b/4, 45a/12, 68a/7, 68b/5, 68b/6, 7b/2, 83b/3, 87a/6, 92a/7, 92a/8, 99a/12, 103b/5, 103b/6, 105a/11, 109a/5, 109a/7, 109a/9, 120a/1, 120b/15, 125b/10, 125b/9, 125b/9, 128b/12, 133b/12,

139a/11, 140a/10, 141a/15, 143b/7,
144a/14, 149a/2, 161b/6, 163a/1,
163a/1, 166a/7, 176a/10, 176a/4,
176a/5, 176a/6, 177b/13, 177b/5,
178a/5, 178a/9, 178b/1, 179b/3,
185a/10, 193a/5, 194a/14, 194b/2,
195a/13, 195a/14, 200b/7

k.+dürür 185a/9

kümmel: *Ar.* Kâmilller, olgunlar.

*k.*120b/15

k.+e 2a/5

künd: *Far.* Kör, keskin olmayan.

*k.*126a/7

k.ol-: *Far.+T.* Anlayışsız olmak.

k.-mağ 134b/4

k.-sa 32a/13

kürsî: *Ar.* Oturulacak yüksekçe yer.

k.+si 135b/14

k.+sinde 132b/2, 136a/7

k.+sini 135b/13

k.+sinüh 135a/2, 135a/2, 135a/9

küstâh: *Far.* Saygısız, kaba, terbiyesiz
(kimse)

*k.*122b/6

L

lâbüd: *Ar.* Lazım, gerekli.

*l.*131b/9

lâ-cerem: *Ar.* Şüpheli, besbelli,
elbette.

*l.*68b/1, 145b/12, 171b/6

lâf: *Far.* Söz, lakırtı.

l.+lar 13b/7

lafz: *Ar.* Söz, kelime.

l.+ına 130a/14

lağv: *Ar.* Faydasız.

l.+ı 127b/10

lahza: *Ar.* Zamanın bölünmeyecek
kadar kısa parçası, an.

*l.*23b/2

la'ın: *Ar.* Kovulmuş, nefret kazanmış,
istenilmeyen.

*l.*107a/1, 152a/13

l.+dürür 153a/3, 153a/11

lâkin:*Ar.* Ama, fakat, ancak.

*l.*6b/4, 96a/14, 120b/3

lâm: *Ar.* Arap alfabesinin yirmi
üçüncü harfinin adı.

*l.*25b/9, 68b/7, 102b/10, 116a/5,
157b/11, 177b/6, 185a/14, 185a/15

l.+ı 115a/10, 117b/1, 117b/2, 117b/2,
131a/12

l.+ıla 132a/3

lâ-şey: *Ar.* Bir şey değil, çok değersiz.

l.+ı 135a/12

l.ol-: *Ar.+T.* Değersiz olmak.

l.-dı 84a/2, 85a/6, 140b/7

lañif: *Ar.* Yumuşak, hoş, güzel, nâzik

l.+üh 125b/3

lâyih: < *Ar.lâyik* Nitelikleri, özü,
hareketleri, davranışlarıyla bir şeyi
elde etmeye hak kazanmış olan. **krş.**
lâyık.

l.ol-: *Ar.+T.* Layık olmak.

l.-ur 141b/11

lāyık: < *Ar.lāyık* Nitelikleri, özü, hareketleri, davranışlarıyla bir şeyi elde etmeye hak kazanmış olan. **krş.** lāyık.

l.13b/11, 57b/13, 61b/1, 84b/7, 114a/2, 115a/2, 124a/15, 158b/12, 159a/3, 171b/8

l.+dur 18b/7

l.+durur 155a/6, 157b/3

l.+ımız 204a/17

l.+uz 13b/10

l.kıl-: *Ar.+T.* Layık kılmak.

l.-mağıl 63b/1

l.-ursa 148a/4

l.ol-: *Ar.+T.* Layık olmak.

l.-a 115a/2, 124a/15

l.-an 141b/1, 204a/10

l.-asın 61a/11, 109b/8, 148a/10, 187b/8

l.-dı 158b/12, 159a/3

l.-ması 47b/2

l.-mayan 153b/9, 155b/10

l.-sun 146b/14

l.-uñ 117a/13

l.-up 61b/1, 96a/10, 131b/13

l.-ur 51b/7, 74b/7, 137a/5

l.-urlar 61b/4

l.-ursın 36b/15, 46b/14, 70b/3, 96b/12, 96b/13

l.olun-: *Ar.+T.* Layık olunmak.

l.-ur 99a/7

lāzum: < *Ar.lāzim* Gerek, gerekli.

l.203b/14

lebbeyk: *Ar.* “Buyurunuz emir sizindir efendim” anlamına gelen bir söz.

l.44b/10, 174a/14, 179b/15, 180a/1

lenger: *Far.* Gemi demiri.

l.+i 69b/14, 69b/4, 70a/12, 70a/6, 70a/8

l.+ini 69b/8, 70a/1, 70a/14

levḥ: *Ar.* Yassı, düz, üzerine resim, yazı gibi şeyler yazılabilen nesne.

l.187a/12

l.+i 187a/9

levḥa: *Ar.* Yassı, düz, üzerine resim, yazı gibi şeyler yazılabilen nesne.

l.201b/13

leyl: *Ar.* Gece.

l.+de 97b/14

lezzet: *Ar.* Herhangi bir şey karşısında duyulan zevk, haz; ağız yoluyla alınan tat.

l.132a/6

l.+i 82a/8

l.+in 15a/13

libās: *Ar.* Giysi.

l.123a/15, 127a/6, 127a/7

l.+ıla 123a/5

licām: *Ar.* Hayvanın ağızına vurulan gem.

l.+ım 144b/9

liḳā: *Ar.* Görme rast gelip kavuşma.

l.+dan 115a/10

līkin: *Far.* Lakin.

l.123a/14

lisān: *Ar.* Dil.

l.127b/6

l.+ı 189a/10

loḳma: *Ar.* 1. Ağza bir seferde alınıp götürülen yiyecek parçası.2. Sokum.

l.19b/8, 97b/5, 97b/7, 99a/2, 115b/2, 123a/5

l.+dan 19b/11, 46b/12

l.+dur 55a/14

luḳf: *Ar.* Hoşluk, güzellik, iyilik.

l.21a/3, 39a/2

l.+ıla 121b/15

l.+ina 24b/11

l.+ında 125b/3

l.+ından 68b/7, 130b/11, 176b/3

l.+um 174b/8

lüb(b): *Ar.* İç, öz.

l.74b/4, 84b/8

M

mā: *Ar.* Su.

m.-ü'l-ḥayvān: *Ar.* Hayat suyu.

m.+a 29a/1

ma'ānī: *Ar.* Manalar.

m.71a/12, 72a/15, 74b/1, 115a/12

m.+lere 131a/14

Mu'az bin Cebel : Sahabi, fıkıh bilgini, Hz.Muhammed (SAV)'in vahiy katiplerinden biri.

m.44b/9

m.+a 44b/9

ma'būd: Kendisine ibadet olunan, tapınılan.2. Allah.

m.151a/14, 155b/13

m.+umı 77a/8

m.+dur 170a/2

m.+ımız 150a/15, 151b/2, 151b/6, 152b/7

m.+ımız 154b/8

m.+in 124b/5

m.+larını 180a/14

m.+um 85a/1

m.+umu 76b/10, 79a/2, 81a/9

m.+umuz 153b/9

m.+uḳ 154b/10

maḡbūn: *Ar.* Şaşkın, şaşırılmış.

m.eyle-: *Ar.+T.* Şaşırtmak.

m.-mişdür 29b/9

maḡfiret: *Ar.* Bağışlama.

m.126b/14

m.+i 111a/12, 126b/14

maḡfūr: *Ar.* Affedilmiş kimse.

m.ol-: *Ar.+T.* Affedilmek.

m.-urlar 75b/7

maḡmūr: *Ar.* Bayındır.

m.ol-: *Ar.+T.* Bayındır olmak.

m.-ur 192a/9

maḡrib: *Ar.* Batı.

m.151b/13

m.+de 112a/15

m.+üḳ 152a/1

maḡrūr: *Ar.* Gururlu, kibirli, kendini beğenmiş.

m.ol-: Ar.+T. Gururlu olmak.

m.29b/6

maḥabbet: Ar. Sevgi, dostça konuşma, yârenlik.

m.14b/14, 21a/6, 22b/12, 22b/7, 22b/9, 23a/12, 37b/2, 41a/2, 70a/15, 83a/10, 83b/14, 84b/7, 96b/7, 103a/6, 110a/4, 111a/11, 111a/13, 114a/1, 114b/15, 115a/4, 144a/9, 151a/1, 167b/15, 195b/11

m.+den 112b/12

m.+dendür 83b/11

m.+dürür 22a/11

m.+dür 70a/11

m.+e 83a/11

m.+i 23b/1, 58b/3, 58b/9, 58b/9, 83a/13, 105a/7, 105a/8, 105a/9, 111b/2, 111b/4, 117a/4, 122a/3, 133a/13, 179b/12

m.+ini 151b/5, 37b/3, 51a/4, 58b/10, 96b/11

m.+inüñ 82a/10

m. maḥabbetullāh: Ar. Allah'ın muhabbeti.

m.128a/6

maḥal: Ar. Yöre.

m.43a/6

m.+de 108a/8

m.+le 2a/17, 203b/1

m.+inde 7b/6, 18a/15, 43a/5

maḥbüb: Ar. Sevgili.

m.22b/13, 204b/5

maḥlūḳ: Ar. Yaratılmış.

m.22b/11, 35b/5, 92b/4

m.+a 35b/5

maḥlūḳāt: Ar. Yaratılmışlar.

m.25a/15, 156a/10

maḥmūde: Ar. Hamd olunmuş, övülmeye değer.

m.25a/8, 37a/11, 71a/5, 177a/2

m.+ler 57b/11, 158b/12

m.+leri 158b/7

m.+yi 176b/12

maḥrec: Ar. Çıkış yeri, boğumlanma noktası.

m.+lerini 117b/5

maḥşūş: Ar. Özgü.

m.ol-: Ar.+T.Özgü olan.

m.-an 16a/7

maḥv : Ar. Yok etme, ortadan kaldırma.

m.ol-: Ar+T.Yok olmak.

m.-mak 83a/15

m.-miş 81b/4

m.-up 83b/2

maḥām: Ar. Mevki, kat, yer.

m.10a/15, 16a/6, 16a/9, 16a/14, 16a/15, 16b/2, 16b/8, 16b/9, 17b/4, 20b/2, 40b/9, 41a/4, 41b/4, 83a/5, 103b/5, 120a/13, 141a/12, 171b/11

m.+a 9a/8, 9a/15, 11b/13, 15a/13, 16b/3, 17b/1, 18b/6, 22b/2, 26b/12, 29b/15, 44a/10, 44b/7, 45a/8, 47a/15, 51b/7, 57b/13, 59b/10, 66b/6, 68b/1,

72b/3, 75a/10, 76b/11, 78b/1, 83a/4,
8a/9, 93b/10, 94b/10, 96b/14, 99a/6,
103b/3, 106a/3, 110a/4, 111a/7,
120b/1, 133a/13, 137a/5, 137b/2,
141b/1, 148a/4, 159a/15, 159a/7,
159a/9, 168a/13, 169b/5, 169b/7,
171a/6, 187a/7, 192b/4

m.+da 8b/3, 8b/4, 18a/13, 50a/11,
72b/1, 74a/13, 111b/3, 153b/1, 155b/1,
171a/11

m.+dadurur 74b/4

m.+dağı 125a/14, 149b/2, 153a/8,
153b/8, 154b/6, 155a/5, 155b/12,
155b/3, 155b/8, 156a/1, 156a/4,
156a/9, 157a/10, 157a/14, 157a/5,
157b/12, 157b/6, 158a/1

m.+dan 8a/6, 16b/3, 16b/4, 17b/2,
137a/14, 159a/8, 163a/8, 165b/2,
168a/13, 171b/8, 183a/10, 183a/12,
183a/9

m.+dur 18a/13, 74b/6, 103b/5, 155a/4

m.+ı 8a/8, 16b/9, 21b/15, 39b/1,
68a/10, 133b/7, 141a/13, 180b/1

m.+ıdur 133b/5

m.+ıdurur 40b/10, 41a/4

m.+in 115a/4

m.+ina 53b/3, 57b/12, 59a/10, 61a/11,
63a/2, 63b/5, 65a/8, 69a/2, 76b/12,
82b/15, 88a/1, 98a/1, 98a/5, 105a/12,
106b/2, 108a/15, 109b/7, 110a/5,
111a/11, 115a/2, 120a/14, 131b/13,
133a/12, 136b/3, 137a/15, 137a/6,

137b/2, 137b/4, 139a/5, 139a/7,
142a/6, 162b/13, 168a/12, 169b/11,
171a/4, 171b/1, 171b/2, 171b/6,
172b/8, 180a/3, 202b/9

m.+ında 7a/11, 7a/9, 24b/7, 24b/8,
85a/7, 103a/6, 108a/12, 108b/3,
109b/9, 110b/7, 111a/13, 114b/15,
115a/5, 137b/14, 137b/9, 138a/5,
138a/7, 148b/2, 169b/13, 181a/15,
185a/12, 197a/13

m.+ındağı 152a/9

m.+ından 45a/6, 139a/4

m.+ını 59a/9, 180a/3, 197a/13

m.+inuş 16a/5, 21a/11

m.+lar 16a/11, 16a/7, 17b/4, 40b/11,
41a/3, 41a/3, 68a/11

m.+lara 74b/7

m.+lardan 97b/7

m.+larıdur 41a/4

m.+larınış 142a/4

m.+laruş 10b/4, 74b/4, 141b/10

m.+lu 168a/12

m.+un 16a/13

m.+uş 16b/1, 17a/13, 72b/1, 122b/15,
169b/4, 183a/10, 183a/11, 183a/13

mağbül: Ar. Kabul edilen.

*m.*43b/13, 44a/5, 165a/4

m.+lerden 134b/7

m.ol-: Ar.+T.Kabul olmak.

*m.*118b/8

mağşud: Ar. İstenen, niyet edilen,
güdülen, amaçlanan.

m.+a 10b/15, 14a/13

m.+ı 25a/10, 124b/4

m.+in 74a/13

m.+ına 22a/6

m.+ları 203b/9

m.+uğa 54b/13, 106a/2, 116a/8

māl: *Ar.* Bir kimsenin, tüzel kişinin mülkiyeti altında bulunan, taşınır veya taşınmaz varlıkların bütünü.

m.19a/9, 19a/9, 119a/1, 119a/2, 123a/4, 141a/4 145b/1

m.+a 126b/8

m.+ı 119a/4, 153a/13

m.+ına 121b/4

mālāya'nī: *Ar.* Boş ve yararsız, saçma.

m.50b/9

mālik: *Ar.* Sahip, iye.

m.33b/5, 33b/5, 38a/4

m.+e 123a/1

m.195b/4

m.ol-: *Ar.+T.* Sahip olmak.

m.-dı 48b/3

ma'lūm: *Ar.* Bilinen, belli.

m.2a/1, 11b/10

m.+dur 74a/3

m.ol-: *Ar.+T.* Belli olmak.

m.-a 2a/1

m.-maz 143b/14

m.-ur 58b/11

ma'mūr: *Ar.* Bayındır.

m.170b/6, 196b/2

m.+dur 95b/12, 145a/4

m.çt-: Mamur etmek.

m.+mege 196b/2

ma'nā: *Ar.* Anlam.

m.86b/8, 87b/11, 87b/12, 87b/12, 87b/13, 87b/14, 90b/12, 93b/2, 100b/11

m.+larıla 93b/9

m.+sı 54b/12

mā'nī: *Ar.* Anlam.

m.101a/1

m.+de 124a/8

m.+ler 10b/4, 169b/10

m.+si 59a/2

m.+sini 169a/15

manşıb: *Ar.* Memuriyet, makam, derece.

m.+ı 123a/4

manzar-gāh: *Ar.+Far.* Nazar edilen, bakılan yer.

m.+ıdur 147a/6

m.+ını 147a/8

ma'rifet: *Ar.* Ustalık, hüner, uzmanlık. *tas.* Tasavvufun dört makamından biri.

m.13a/13, 15a/11, 30a/1, 37a/10, 41a/2, 50b/5, 53b/13, 69a/3, 75b/6, 7a/6, 85a/1, 85a/6, 96b/1, 102b/11, 102b/9, 117b/1, 127a/4, 132a/14, 135a/13, 135b/1, 135b/11, 136a/7, 139a/5, 139a/6, 140b/6, 147a/4, 147a/7, 155a/2, 159a/3, 174b/11,

176a/14, 176b/2, 179b/12, 179b/9,
180a/2, 180a/6, 180a/8

m.+den 84b/13

m.+e 36b/15, 176b/1

m.+i 13a/11, 139a/2, 145a/4

m. **ma'rifetullāh:** Ar.(tas.) Allah'ı bilme.Allahın varlığının ve birliğinin bilinmesini ifade eden bir tabirdir.

*m.*144b/4

m.+da 165b/7

ma'şiyet: Ar. Asilik, isyan, günah.

*m.*19a/12, 156a/2

m.+den 174a/11

m.+e 200b/6

m.+i 84a/10, 151b/1, 178a/6

m.+lerden 130b/7

m. **çt-:** Ar.+T.Asilik etmek.

m.+mekde 145b/12

maşnū'āt: Ar. Sanatla yapılmış şeyler.

m.+ına 192a/15

m.+uñ 75b/8, 85a/9

ma'şüm: Ar.Suçsuz, günahsız.

*m.*43b/13, 44b/1

māşā'allāh: Ar .“Allah korusun, Allah nazarlardan saklasın” anlamındaki söz.

*m.*132b/4, 132b/6, 132a/13, 132b/12

maşriq : Ar. Doğu.

*m.*151b/13

m.+da 112a/15

m.+uñ 151b/15

ma'şük: Ar. Sevilen sevilmiş erkek.

m.+um 113a/3

ma'şūka: Ar. Sevilen, sevilmiş kadın, kız.

*m.*113a/7

maṭrūd: Ar. Kovulmuş, mesleğinden çıkarılmış.

*m.*17a/5, 129b/4, 129b/4

*m.***ol- :** Ar.+T. Kovulmuş olmak.

m.-ursın 129b/7

maḫhar: Ar. İyiliğe erişmiş, erişen.

*m.***ol-:** Ar.+T. İyiliğe erişmiş olmak.

m.-muşdur 2a/12, 2a/13, 2a/14

m.-muşdur 2a/12

ma'zūr: Ar. Özürlü.

*m.***ol-:** Ar.+T. Özürlü olmak.

m.-up 8b/14

me'ād: Ar. Dönüş yeri.(tas.) Ahiret.

m.+ı 145b/15

mecāzī: Ar. Gerçek olmayan, mecazla ilgili olan.

*m.*35b/4, 35b/5, 83a/10, 83a/11

m.+lerüz 35b/4

meclis: Ar. Oturulacak, toplanılacak yer.

m.+de 58b/12

m.+deyidiler 43a/7

m.+e 164a/15

m.+i 132a/8

m.+inde 82b/5

m.+ler 95b/3

mecmū'a: Ar. Toplanıp, biriktirilmiş, tertip edilmiş şeylerin hepsi.

m.+sından 203b/1

mecūsī: Ar. Mecus dininden olan, ateşe tapan kişi.

m.+nüñ 149a/12

meded: Ar. Yardım, imdat.

m.121b/10

medh: Ar. Övme, birinin iyi şeylerini söyleme.

m.95a/9, 124a/10, 204a/4

m.çt-: Ar.+T.Övmek.

m.-dükce 204a/4

Medīne: Ar. Hicaz'da Hz.Muhammed'in türbesinin bulunduğu şehir.

m.+ye 94b/3

mefreş: Ar.Meşinden veya çadır bezinden yapılmış harar.

m.+lerini 147a/3

meger: Far. Bilinmeyen, farkında olunmayan bir durum için kullanılan bir söz.

m.60a/15, 74a/2, 78b/15, 83a/12, 98b/7, 143b/12, 192b/6

mehālik: Ar. Helak olacak yerler, tehlikeli yerler.

m.136b/13

m.+lerden 136b/15

mehcūr: Ar. Terk olunmuş, bırakılmış.

m.+dur 126a/13

mehleke: Ar. Tehlikeli yer, helak olacak yer.

m.+lere 105a/4

mekān: Ar. Yer, bulunulan yer.

m.+a 99b/15

m.+dan 42b/15

mekir: < Ar.mekr Hile.

m.+den 46b/11

m.+i 127a/12

melāmet: Ar. Ayıplama, kınama, azarlama.

m.124a/7

m.ķıl-: Ar.+T. Ayıplamak.

m.-madı 61a/4

melek: Ar. Tanrı ile insan arasında aracılık yaptığına ve nurdan olduğuna inanılan manevî varlık, ferişte

m.98b/12, 143a/8

melekiyyet: Ar. Meleğe mensup, meleklerle ilgili.

m.125b/13

m.+i 126a/1

melik: Ar.Padişah, hükümdar, hakan.

m.+ler 170a/1

melūl: Ar.Üzgün, boynu bükük, zavallı.

m.ol-: Ar.+T. Üzgün, zavallı olmak.

m.-masun 13a/4

m.-maya 122b/3, 124a/10

mel'ün: Ar. Tanrı tarafından lanetlenmiş olan, lanetli.

m.8b/4, 141b/13

m.+lar 141b/13

meme : Yavrularını emzirmek için memelilerin göğsünde türlü biçim ve

sayıda bulunan, meme başı denilen çıkıntıları olan organ.

m.+sin 15a/6

memleket: *Ar.* Bir devletin egemenliği altında bulunan toprakların tümü, ülke.

m.+de 95b/9

menfa‘at: *Ar.* Çıkar.

m.+inden 169b/4

menfa‘atlü: *A+T.* Çıkarlı.

*m.*169b/2, 169b/6

menfaatsüz: *Ar.+T.* Çıkarsız.

*m.*123b/15

menzil: *Ar.* Ulaşılabacak yer.

*m.*198b/11

m.+de 125a/13

m.+esine 165b/5

m.+i 183a/15

m.+ine 22a/4, 68a/8, 72b/4, 179a/15, 180b/2, 181a/14, 181a/15

m.+ini 68b/2, 78a/15

m.+leri 141b/15

m.+lerine 14a/3

menzilet: *Ar.* Derece, rütbe, yükseklik derecesi.

*m.*20a/3

m.+i 127a/11

merdūd: *Ar.* Reddolanmış, kovulmuş.

*m.*43b/14

merḥametlü: *Ar.+T.* Acıması olan.

*m.*121b/7

merhem: *Ar.* Deriye sürülerek kullanılan içinde birçok etkili madde bulunan, yumuşak ve koyu kıvamda, yağlı veya yağsız ilaç.

m.+i 196a/8

merkeb: *Ar.* Binilecek şey, binek, eşek.

*m.*144b/8

m.+e 144b/9

m.+i 65b/4, 141a/8

m.+ine 176b/7

mertebe: *Ar.* Aşama, rütbe, derece.

*m.*121a/9

m.+sidür 203b/9

m.+sinde 203b/10

m.+ye 171b/7

m.+yi 2a/5

Meryem: *Ar.* Hz.İsa'nın annesi

*m.*45b/5

m.+e 137b/11, 189a/10

mescid: *Ar.* Secde edilecek, namaz kılınacak yer, küçük cami.

m.+de 196a/6

m.+e 97b/14

meşḥ: *Ar.* Bir şeyi elle sıvazlama.

m.eyle-: *Ar.+T.* Bir şeyi elle sıvazlamak.

m. 47a/3

meskenet: *Ar.* Miskinlik.

*m.*103a/9, 124b/2

meşāyih: *Ar.* Şeyhler.

m.14a/3, 16b/3, 68a/12, 68a/8, 68b/2, 72b/4, 78a/15, 88a/1, 144b/8, 145b/14, 146a/2, 146b/8, 148a/14, 179a/15, 180a/3, 180a/5, 181a/14, 181a/15, 183a/15, 185a/9

m.+e 146a/4

m.+ler 40b/11, 41a/4, 180b/2

m.+lerüj 183b/3

meşgûl: *Ar.* Bir işle uğraşan, iş görmekte olan.

m.9a/10, 25a/9, 34b/8, 44a/1, 136a/2, 136a/4, 142a/5, 145a/12, 171a/14

m.+durur 152a/8

m.ol-: *Ar.+T.* Meşgul olmak.

m.-a 106a/2

m.-ayın 86a/5

m.-dı 18b/12, 98b/11

m.-dılar 116b/6, 181a/3

m.-duşsa 141b/12

m.-ğül 9a/11, 13a/1, 44a/1, 106a/2, 142a/5

m.-madı 18b/14

m.-mağul 13a/2

m.-mağ 34b/8

m.-sa 26b/11, 161a/10

m.-sağ 11b/12, 66b/5

m.-uğ 117a/12

m.-up 25a/9, 117b/4, 152a/11, 180a/14

m.-urlar 21a/5, 21a/7

meşhûr: *Ar.* Şöhretli, şöhret kazanmış.

m.74a/15

m.ol-: *Ar.+T.* Şöhretli olmak.

m.-up 95b/5

meşveret: *Ar.* Bir konu hakkında birinin düşüncesini sorma, danışma.

m.40b/4

metbû': *Ar.* Kendisine tabi olunan, uyulan.

m.43b/13, 43b/14

mevâkıt: *Ar.* Bir iş için ayrılan vakitler, hacıların ihrama girdiği yerler.

m.+larında 50b/7

m.+leri 50b/5

m.+lerüj 50b/6

mevc: *Ar.* Dalga.

m.+inden 35b/15

m.+ler 69b/7, 70a/13

m.+leri 70a/1

mevcûd: *Ar.* Var olan, bulunan, hazır olan.

m.101b/14, 103b/7, 185a/11

m.+a 101b/13

m.+ı 102a/1, 102a/5

mevcûdat: *Ar.* Var olan şeyler, mahluklar

m.75b/9

m.+ı 6b/12, 103b/6

meveddet: *Ar.* Sevme, sevgi.

m.70a/15, 127b/8, 144a/6, 195b/10

mevlâ: *Ar.* Efendi, sahip, malik, Allah.

m.+dan 176b/14

m.+mız 149b/4
m.+muz 151a/10, 187a/9
m.+muızı 155a/4, 155b/2
m.+yı 151a/10, 155b/5, 156b/4, 177b/15, 178a/7, 178b/4, 185b/1
mevlâlık: *Ar.+T.* Sahiplik.
*m.*157b/13
mevzi': *Ar.* Yer, mahal.
m.+de 2a/3
meydân: *Ar.* Alan, saha.
*m.*24b/13
meyl: *Ar.* Eğilim.
*m.*121b/1
m.çt(d)-: *Ar.+T.* Eğilimli olmak.
m.-er 145a/11
m.-meye 121b/1
m.çtmemek: *Ar.+T.* Eğilimli olmamak.
*m.*121b/4
meyve: < *Far.mīve* Bitkilerde çiçeğin döllenenmesinden sonra yumurtalığın gelişmesiyle oluşan tohumları taşıyan, genellikle yenebilen organı yemiş.
m.+ler 95a/10, 129b/15
m.+leri 95b/1
m.+si 99a/3, 115b/13
meyyit: *Ar.* Ölü.
*m.*124b/8, 150a/3, 150a/4, 163a/2, 192b/2
mezid: *Ar.* Artma, artırma, çoğalma.
*m.*19a/2
m.ol-: *Ar.+T.* Artmak.
m.-mağa 159a/2

mez-kūr: *Ar.* Zikrolunmuş, adı geçmiş, anılmış.
*m.*72a/13
mezmūm: *Ar.* Yerilmiş, beğenilmemiş, ayıp.
m.+ları 84a/11
mezmūme: *Ar.* Yerilmiş, beğenilmemiş, ayıp.
m. 57b/10, 71a/5
m.+den 177a/1
m.+lerde 153b/2
m.+lerden 158b/11
m.+leri 84b/5, 151b/10, 151b/12, 154b/11, 154b/9, 158b/4
m.+lerini 153a/9, 153b/10
m.+yi 151a/15, 176b/13, 176b/9
miftāh: *Ar.* Anahtar.
m.+ı 74b/13, 76b/6, 77a/4, 78b/8, 80a/11, 81b/13, 82b/12, 83b/13, 84b/11
m.+ın 81a/2
m.+ını 81b/15
mihmān: *Far.* Misafir, konuk.
*m.*77a/2
m.+ı 74b/11
miḥnet : *Ar.* Zahmet, eziyet, gam, keder, sıkıntı, dert.
m.+ler 174b/2
mīkāt: *Ar.* Bir işin belirtilen zamanı, vakti veya yeri; ihrama girilen yer.
*m.*50b/8, 50b/10, 50b/12, 50b/15, 51a/2

miqdār: Ar. Bir şeyin sayılabilen, ölçülebilen veya azalıp çoğalabilen durumu, nicelik.

m.2a/7, 22b/7, 29b/5, 43a/12

m.+ı 70b/14, 121b/8

milk: Ar. Birinin tasarrufu altında bulunan şey, mülk.**krş.**mülk.

m.+i 123a/1

m.+ine 24b/14, 74a/5

m.+ümden 31a/10

millet: Ar. Çoğunlukla aynı topraklar üzerinde yaşayan aralarında dil, tarih, duygu, ülkü, gelenek ve görenek birliği olan insan topluluğu, ulus.

m.+e 7a/4, 7b/5, 78a/2, 85b/4, 141a/3, 197a/11

mīm: Ar. Arap alfabesinin yirmi dördüncü harfinin adı.

m.25b/9, 68b/8, 102b/10, 157b/11

m.+inden 194b/15, 195a/1, 195a/1

minnet: Ar. Bir iyiliğe, bir iyilik yapana karşı kendini borçlu görme.

m.21a/4, 35a/2, 38b/12, 38b/4, 38b/6, 41a/2, 70a/7, 72b/7, 82a/2, 83a/1, 126b/12, 131b/10, 133a/10, 176b/10

m.+ine 39a/2

m. kııl-: Ar.+T. Minnet etmek.

m.135b/7, 151a/12

m.-dı 72b/8, 84a/7

m.-dığı 72b/7

m.-dılarısı 38b/6

m.-madı 72b/6

m.-ur 35a/2

mi' rāc: Ar. Göğe çıkma; Hz.Muhammed'in göğe çıktığı gece.

m.10a/5, 195b/8, 197a/14

m.+a 7a/7

m.+da 7a/13, 7b/8

m.+ın 133b/4

m.+ına 202b/7

m.+ında 133b/6, 167b/15

m.+ını 7b/5, 142a/10

mīrās: Ar. Birine ölen bir yakınından kalan mal, mülk para veya servet.

m.98a/12

mişāl: Ar. Örnek olarak alınabilen, gösterilen şey, örnek.

m.13b/10, 14a/7, 36a/11

m.+de 2a/6, 203b/17

m.+i 19b/13, 22b/9, 22b/9, 35b/8, 94b/14, 140a/13

m.+ler 14b/3

m.ēt(d)-: Ar.+T. Örnek vermek.

m.-elüm

mişkāl: Ar. Yirmi dört kıratlık bir ağırlık ölçüsü.

m.158a/3

mişl: Ar. Kat.

m.+i 25b/5, 157a/8, 169a/6, 186a/3, 189b/7

mu'āmele: Ar. Davranma, davranış

m.78a/4

m. kııl-: Ar.+T.Davranmak.

m.-a 192b/1

m.-dıyısı 78a/4

mu‘azzam: *Ar.* Güçlü, önemli, çok büyük, alışılmış sınırları aşan.

*m.*81b/11

mūcib: *Ar.* İcap eden, gereken, gerektiren.

m.+ince 53b/10

mu‘cizāt: *Ar.* Mucizeler.

m.+lar 10a/4, 11b/15

muḏill: *Ar.*Doğru yoldan çıkarıp eğri yola saptıran.

*m.*13b/4

m.ol-: *Ar.+T.* Mudil olmak.

m.-maḳda 41b/7

m.-ur 162b/15

muḫalefet: *Ar.*Aykırılık.

m.ḫ(d)-: *Ar.+T.* Karşı çıkmak.

m.-e 123b/8

muḫalif: *Ar.* Bir tutuma, bir görüşe, bir davranışa karşı olan, aykırı olan kimse.

*m.*69b/9, 70a/2, 121b/1, 123b/14

Muḫammed: *Ar.* İslam dininin peygamberi.

*m.*10a/3, 11b/15, 12a/1, 23b/12, 29a/2, 30b/15, 34a/10, 38a/6, 44b/2, 61b/11, 6b/14, 71b/13, 79b/7, 81b/5, 85b/10, 85b/8, 100b/1, 139a/9, 147b/11, 147b/8, 148a/2, 152b/5, 152b/7, 162a/14, 164a/4, 167b/7, 173a/4, 180b/12, 180b/15, 189b/9, 189b/9,

193a/9, 193b/12, 194a/3, 194a/7, 200b/6, 202a/1, 203a/4

muḫib: *Ar.* Seven, sevgi besleyen, dost.

*m.*113a/15, 20b/7, 24b/9, 38a/14, 978

m.+ile 22b/13

muḫkem: *Ar.* Sağlam kılınmış, sağlam, berk.

*m.*69b/9, 72a/14, 76b/13, 78b/5, 80a/10, 80a/10, 81b/11, 81b/12, 82b/11, 82b/11, 83a/8, 84b/10, 84b/9

m.ḳıl-: *Ar.+T.*Sağlamlaştırmak.

m.-dum 151b/5

m.-maḳ 72a/14

m.ol-: *Ar.+T.*Sağlam olmak.

m.-a 122b/10

m.-maz 122b/15

muḫkemlik(g): *Ar.+T.* Sağlamlık.

m.+ini 78b/8

muḫliş: *Ar.* Katkisız, dostluğu, samimiyeti içten olan.

*m.*39a/9

m.+an 204a/16

m.+lerden 192b/3

m.+leri 9a/6

m.olmaḳ: *Ar.+T.* Muhlis olmak.

*m.*43b/11

muḫtār: *Ar.* Seçilmiş, seçkin.

*m.*183b/3

muḫtaẓar: *Ar.* Hazırlanmış, ölüme hazır.

m.ol-: *Ar.+T.* Hazır olmak.

m.-dı 58a/15

muḳābele: *Ar.* Karşılık verme, karşı gelme.

m.+sinde 74b/1, 108a/14

muḳābil : *Ar.* Karşıya gelen, karşısında bulunan.

*m.*145b/15

mükāleme: *Ar.* Konuşma.

m.ḳıl-: *Ar.+T.* Konuşmak.

m.-urdu 173b/10

muḳallid: *Ar.* Bir şeyi takan, kuşatan boynuna asan, taklitçi.

m.+ler 124a/7

muḳārin: *Ar.* Ulaşmış, erişmiş.

m. eyle-: Eriştirmek.

m. 94b/11

muḳarreb: *Ar.* Yaklaşmış, yakın.

*m.*101b/5

m.+ler 102a/1, 102a/2, 137a/6, 202b/9

muḳtedā: *Ar.* Uyulan, örnek tutulan.

*m.*159b/3, 164a/12

m.+ḡa 141a/15, 181a/15

m.+ya 14b/2

m. ol-: *Ar.+T.* Örnek olmak.

m. -sa 164a/12

muḳtedālık: *Ar.+T.* Örnek olma durumu.

*m.*162b/12

m.+a 14a/5, 162b/2

muktedir: *Ar.* İktidar sahibi, gücü yeten, beceren.

*m.*33b/3

muḳtezā: *Ar.* Lazım gelmiş, kanun icabına göre.

m.-sınca 133a/5

mūnis: *Ar.* Alışılmış, cana yakın, sevimli.

m. +i 22a/14

murād: *Ar.* İstek, dilek.

*m.*42b/15, 63a/6, 70b/6, 123b/4, 134a/3, 169b/3, 169b/3, 169b/5, 169b/7, 183a/8, 187a/9

m.+a 13b/8, 14a/12, 14a/12, 71b/12, 83a/5, 134a/8

m.+ı 26b/12, 44a/11, 83a/14, 83a/14

m.+ın 22b/3, 122a/8

m.+ına 22a/9, 25a/11, 25a/4, 94b/10

m.+ında 83a/15

m.+ını 22a/10

m.+lar 136a/13

m.+ları 204a/8, 204a/8, 204b/3

m.+larını 138a/6

m.+um 95b/13

m.+uḡ 148a/11

m.+uḡa 32b/11, 97a/3, 99a/10, 138a/8, 141b/12, 142a/7

m.+uḡı 116a/8

muradaca: *Ar.+T.* İsteğince.

*m.*134b/10

murāḳabe: *Ar.* Bakma, gözetme, göz altında bulundurma.

*m.*20b/3, 25a/8, 59b/10, 59b/9, 64a/6, 65a/7, 69a/3, 72b/2, 75a/9, 105b/15,

141b/15, 146a/2, 159a/15, 169b/13,
171a/14

muraḳḳa: Ar. Yamanmış, yaman
vurulmuş.

*m.*13b/5

m.+lar 43a/15

murdār: Far. Kirli, pis.

*m.*36a/1

Mūsā: Ar. Sînâ yarımadasında Eymen
vadisinde Tûr dağında Allah'ın lütfuna
mazhar olarak kavmine "on emir" adı
altında ahlâk ve prensip kaidelerini
bildiren peygamber.

m.+nuḡ 11a/10

m.+ya 10b/7, 11b/5, 13a/10, 13a/3,
84a/6, 116a/14, 129a/11, 151a/11,
153a/12

m.+yı 10b/15

musallaḡ: Ar. Birinin üzerine düşmüş,
rahat bırakmamış.

*m.*74a/4

m.ḳıl-: Ar.+T. Musallat etmek.

m.-dı 58b/4, 74a/4

muḡi: Ar. Bağlı.

m.ol-: Ar.+T. Bağlı olmak.

m.-a 124b/7

m.-dı 31a/8

m.-madı 31a/6

m.olmaḡ: Ar.+T. Bağlı olmak.

*m.*124a/8

muḡlaḡ: Ar. Salt.

*m.*42b/8, 43a/4

muḡmainne: Ar. İçi rahat, şüphesi
yok.

*m.*82b/15, 149b/5, 180a/3

muḡḡali: Ar. Öğrenmiş, haber almış,
haberi olan.

m.ol-: Ar.+T. Haberi olmak.

m.-maz 23b/3

muttaḡıf: Ar. Kendisinde bir hâl, bir
sıfat, bir vasıf bulunan.

*m.*124b/10, 158b/12

m.+dururlar 153a/2

m.ol-: Ar.+T. Vasıflı olmak.

m.-a 144b/4

m.-uḡ 148b/3

m.-up 25a/8

muttaḡıl: Ar. Kavuşan, ulaşan, bitişen.
*m.*17a/5, 39a/9, 105a/13, 129b/4,
132b/6

m.ol-: Ar.+T. Kavuşmak.

m.-sa 24b/6

muḡvāfaḡat: Ar. Uygunluk, uyuma.

m.ḳıl-: Ar.+T. Uymak.

m.-up 60a/14

muḡvāfiḡ: Ar. Uygun, yerinde.

m.ol-: Ar.+T. Uymak.

m.-sa 61a/14

mübārek: Ar. Bereketli, feyizli.

*m.*43a/13, 43a/13, 47b/8, 60b/4,
117a/13, 117a/14, 130a/10, 130a/12,
130a/13, 130a/8, 130a/9, 130b/2

m.+den 98a/9

mübtedā: Ar. Başlangıç.

m. 145b/15

mübtedi': *Ar.* Bid'at ehli, uygunsuz davranışta bulunan.

m. 13b/4, 14a/4

m.+ler 42b/10, 42b/9

m.ol-: *Ar.+T.* Mübtedi olmak.

m.-urlar 136b/14

mübtelā: *Ar.* Düşkün, tutkun.

m.+sı 23a/11

m.+dururlar 97a/13

m.ķıl-: *Ar.+T.* Düşkün kılmak.

m.-mişdur 105a/8

mücāhede: *Ar.* Nefsi yenmeye olan çalışma.

m. 8a/9, 14b/15, 16a/1, 19a/4, 40a/6, 41a/3, 43b/15, 45a/7, 54a/7, 54a/9, 54b/12, 82a/3, 114a/3, 120b/13, 131b/5, 134b/7, 135b/8, 136a/11, 148a/3, 149a/14, 202b/7

m.+si 44a/2, 128b/2

m.+sinde 149b/13, 150a/6

m.eyle-: *Ar.+T.* Nefsi yenmeye çalışmak.

m. 134b/6

m.ēt(d)-: *Ar.+T.* Nefsi yenmeye çalışmak.

m.-üp 43b/15

m.ķıl-: *Ar.+T.* Nefsi yenmeye çalışmak.

m. 202b/7

m.-di 120a/14

m.-salar 39a/15

m.-up 8a/9, 25a/8, 29b/13, 149a/14

mücāhedesüz: *Ar.+T.* Çalışmasız.

m. 83a/5

mücāleset: *Ar.* Birlikte, beraber olma.

m.+i 96a/3, 96a/10, 193a/11

mücāz: *Ar.* Caiz, uygun, izin verilmiş.

m.ol-: *Ar.+T.* Uygun olmak.

m.-mişdur 2a/11

müddet: *Ar.* Zaman, vakit.

m.+den 113a/9

müfessir: *Ar.* Tefsir eden, açıklayan.

m.+ler 75a/8

müflis: *Ar.* İflas etmiş, parasız.

m.+sin 116a/3

mühim(m): *Ar.* Lüzumlu, gerekli, önemli.

m.+i 118a/6

m.+üj 124a/13

mühlet: *Ar.* Bir işin yapılması için verilen zaman.

m. 11a/5, 152a/4, 152a/5

müjde: *Far.* Sevinç haberi.

m. 50a/12, 141b/3,

m.+ler 137a/2, 141b/2

m.+sin 79b/6

mükellef: *Ar.* Yükümlü.

m.ol-: *Ar.+T.* Yükümlü olmak.

m.-ursın 43b/9

mülk: *Ar.* Ev, dükkân, arazi gibi taşınmaz ve gelir getiren mal. **krş.** milk.

m. 102b/4, 105a/11, 117b/2, 204b/2

m.+dendir 68b/8
m.+dürür 131a/13
m.+inde 204b/1
mü'min: *Ar.* İman etmiş.
*m.*29a/1, 33b/8, 38a/10, 38b/2, 39a/9,
43b/11, 43b/14, 61a/8, 105b/9,
108b/10, 131a/13
m.+e 186b/6
m.+ler 44a/15, 130b/2, 157a/15
m.+lerle 146a/6
m.+lerüñ 165a/5
mümkın: *Ar.* Olabilir, olabilen.
*m.*203b/4
m.+midür 203b/4
mümtaz: *Ar.* Üstün tutulmuş, seçkin.
m.ol-: *Ar.+T.* Seçkin olmak.
m.-mişdur 2a/11
mümted: *Ar.* Uzayan, süren.
m.ol-: *Ar.+T.* Uzamak.
m.-sa 24b/6
münācāt: *Ar.* Allah'a yalvarma.
m.ķıl-: *Ar.+T.* Allah'a yalvarmak.
m.-dı 110b/8
m.-up 174a/14
m.-ur 143a/8
münāfık: *Ar.* Nifak sokan, iki yüzlü.
*m.*134a/6
m.+lar 8a/4
m.+laruñ 185a/1
münevver: *Ar.* Nurlandırılmış,
parlatılmış.
*m.*106b/1, 117b/7, 192a/8

m.ķıl-: *Ar.+T.* Nurlandırmak.
m.-dı 106b/1
m.ol-: *Ar.+T.* Nurlanmak.
m.-ur 74b/15, 150a/8
münezzeh: *Ar.* Tenzih edilmiş, temiz,
arı.
*m.*35b/8, 151a/9
m.+dür 155b/11, 203b/6
m.+sin 204a/16
münker: *Ar.* İnkâr edilmiş olan.
*m.*79b/4
m.ol-: *Ar.+T.* İnkâr edilmiş olmak.
m.-anlara 122a/13
Müñkır: *Ar.* Mezarda ölüleri sorguya
çekecek olan iki melekten birinin adı.
*m.*101a/2
mürebbi: *Ar.* Terbiye eden.
m.ol-: *Ar.+T.* Terbiye eden olmak.
m.-up 14a/2
mürebilık: *Ar.+T.* Terbiye edicilik.
m.+ini 159a/4
mürgizār: < *Far.murgzār* Kuşu bol
olan yer.
*m.*176b/4
m.+ında 176b/6, 176b/8
m.+ından 176b/11
mürıd: *Ar.* Bir şeyhe bağı olan
kimse.
*m.*2a/4, 14a/12, 15a/12, 15a/13, 15a/7,
16b/6, 25a/6, 41b/7, 44a/10, 70b/9,
122a/8, 122b/11, 122b/6, 123a/13,
123a/8, 123b/10, 123b/7, 124a/14,

124a/4, 124b/10, 125a/13, 128b/11,
129a/13, 129a/9, 129a/9, 129b/2,
162a/15, 162b/12, 163a/5

m.+den 121a/14

m.+e 13a/15, 43a/6 121a/8, 121b/13,
122b/11, 122b/13, 124b/12, 128b/12,
159a/14

m.+i 121a/13, 122a/4, 122a/10

m.+ine 121b/7

m.+ini 13b/8, 136b/15

m.+ler 129a/1

m.+lere 14a/7

m.+lerinüñ 128b/10

m.+üñ 121a/6, 121b/1, 121b/14,
121b/4, 121a/10, 121b/10, 121b/5,
122a/3, 122a/14, 122b/10, 122b/7,
123a/12, 123a/2, 124b/6, 129b/3

mürüdlük: *Ar.+T.* Mürid olma.

m.35a/10

mürsel: *Ar.* Gönderilmiş, yollanmış.

m.+leri 31a/5

mürşid: *Ar.* Doğru yolu gösteren,
kılavuz.

m.128b/10, 136b/15

mürüvvet: *Ar.* İnsaniyet, mertlik,
yiğitlik, cömertlik.

m.164a/12

müsafir: *Ar.* Yoldan gelen yolcu.

m.+ler 196b/12, 196b/13

m.+leri 196b/14

Müslimān: *Ar.* İslam dininden olan
kimse.

m.30b/3, 30b/5

müstaķīm: *Ar.* Doğru, düz, dik.

m.14a/15, 124a/12, 170b/15, 192a/10

m.ol-: *Ar.+T.* Doğru olmak.

m.-a 124a/12

müstahaķķ: *Ar.* Bir kimsenin layık
olduğu ödül ya da ceza.

m.+ına 158a/4

müstağraķ: *Ar.* Gark olmuş, batmış.

m.ol-: *Ar.+T.* Gark olmak, batmak.

m.-up 99a/5

m.-urlar 75b/3

müstevcib: *Ar.* Layık.

m.ol-: *Ar.+T.* Layık olmak.

m.-ur 18b/15

müşāhede: *Ar.* Bir şeyi gözle görme.

*m. 21b/12, 63b/5, 63b/7, 69a/3,
125b/2, 125b/3, 132b/14, 132b/15,
136b/10, 136b/9, 137a/1, 179b/3*

m.+den 115a/11

m.+si 122b/12

m.ē(d)-: *Ar.+T.* Gözle görmek.

m.-e 15b/15

m.ķıl-: *Ar.+T.* Gözle görmek.

m.46a/10

m.ol-: *Ar.+T.* Gözle görünmek.

m.-a 147a/11

müşerref: *Ar.* Şereflendirilmiş.

m.ķıl-: *Ar.+T.* Şereflendirmek.

m.-duķ 85b/15

m.ol-: *Ar.+T.* Şereflendirilmiş olmak.

m.-asın 96a/11

m.-ur 22b/4, 96a/4

m.-ursın 9b/2

müşrik: *Ar.* Allah'a ortak koşan

m.+lerden 85b/12

mütehayyir: *Ar.* Hayrette kalan, şaşmış, şaşırılmış.

m.ol-: *Ar.+T.* Şaşırmaq.

m.-dı 77b/7, 79b/14

m.-up 137b/6

mütekebbir: *Ar.* Kibirli.

*m.*33b/10

m.+ler 153a/1

m.+lerüñ 153a/3

mütellimlik: *Ar.+T.* Söylemek konuşma durumu.

*m.*35a/10

m.+i 35a/13

mütevellid: *Ar.* Doğmuş, dünyaya gelmiş.

m.ol-: *Ar.+T.* Doğmuş olmak.

m.-an 72a/13

müttehid: *Ar.* Birlik durumuna gelmiş, birlik olmuş.

m.ol-: *Ar.+T.* Birlik olmak.

m.-ması 61a/15

müzekkâ: *Ar.* Paklanmış, aklanmış.

*m.*144a/2, 144a/2, 146a/5

müzekkî: *Ar.* Temizleyen, aklayan.

*m.*145a/6, 146a/8

m.+dür 145a/3

müzeyyen: *Ar.* Süslenmiş, süslü.

*m.*148a/4, 170b/6

m.kıl-: *Ar.+T.* Süslemek.

*m.*148a/4

m.ol-: *Ar.+T.* Süslü olmak.

m.-sa 95b/1

m.-sun 147a/5

m.-up 30a/1

m.-ur 96b/8

N

nāgāh: *Far.* Vakitsiz, birdenbire.

*n.*13a/4, 64a/7, 98a/2, 162b/15

nāhiye: *Ar.* Bucak

n.+sinde 2a/3

naḥvet: *Ar.* Kibir.2. Gurur.3. Büyükleme.

*n.*96b/6

naqlen: *Ar.* Nakil yoluyla anlatma.

*n.*3b/8, 4a/7

naqş: *Ar.* Resim, süsleme.

n.+ı 84a/14

nām: *Far.* Lakap.

n. 2a/3, 124a/9

namāz: *Far.* İslam'ın beş şartından biri olan ve Müslümanların günde beş vakit, dinî kurallara göre yapmak zorunda oldukları ibadet, salat.

*n.*31b/11, 31b/7, 31b/9, 47a/10, 47a/14, 63a/14, 116a/11, 125b/14

n.+a 45b/3, 47b/2, 54a/7, 55b/3, 63a/3, 63a/10, 63a/7, 63a/9, 86a/6, 107a/7

n.+da 47a/9

n.+durur 115b/14

n.+ı 45b/11, 47a/10, 62a/15, 63a/15,
63a/6, 86a/9, 91b/6, 107a/8

n.+ları 49b/3

n.+ları 45b/12

n.+uy 46a/4, 47b/15

n.ķıl-: *Far.+T.* Namaz kılmak.

n.-a 118a/12

n.-dı 180b/8

n.-dılar 196a/6

n.-sa 31b/11

n.-sañ 62a/15, 62b/2

nāme: *Far.* Mektup, kitap, mecmua.

*n.*128a/4, 181b/15

n.+si 32b/6

nā-resīde: *Far.* Buluğa ermemiş.

n.+yiken 10b/7

nā-resīdeliķ: *Far.+T.* Hamlık.

*n.*104b/4, 161a/11

naşāyih: *Ar.* Öğütler.

*n.*51a/7

n.+ler 62b/15

naşib: *Ar.* Pay, hisse, Allah'ın kismet ettiği şey.

*n.*83a/13

n.+i 125a/15, 125b/1, 125b/4

n.ęt(d): *Ar.+T.* Allahın kismet etmesi.

n.-e 83a/13

n.ol-: *Ar.+T.* Kismet olmak.

n.-a 196a/3

naşibsüz: *Ar.+T.* Kismetsiz.

*n.*13a/5

nāşih: *Ar.* Öğüt veren.

n.+üñ 11b/11

naşihat: *Ar.* Öğüt

*n.*14a/5, 127b/2

n.+ini 11b/11

n.+lar 36b/14

n.+lere 40a/8

n.ęt(d): *Ar.+T.* Öğüt vermek.

n.-e 122a/1

n.-mek 159a/13

n.ķıl-: *Ar.+T.* Öğüt vermek.

n.-duñ 40a/5

n.-maķ 60a/9

nāz: *Far.* Kendini beğendirmek için takınılan yapmacıklık, şımarıklık.

*n.*124a/2

n.ęt-: *Far.+T.* Naz etmek.

n.-meye 124a/1

nażar: *Ar.* 1. Bakma, göz atma. 2. Düşünme

*n.*21b/2, 21b/5, 21b/6, 25a/6, 51a/13,

51a/13, 51a/13, 51a/14, 76a/2, 76a/9,

8b/1, 100b/11, 105b/15, 108b/2,

146a/1, 149b/1, 165a/3, 187a/14

n.+a 24b/11, 95a/6, 96b/12, 96b/13,

176b/3

n.+da 171a/11

n.+ı 129b/14

n.+ın 35b/14, 149a/13, 192a/15

n.+ıñı 169b/12

n.eyle-: Bakmak.

*n.*29b/4

n.ęt(d)-: *Ar.+T.* Bakmak.

n.-e 165a/3
n.-erler 164b/8
n.-mek 96a/2
n.-señ 100b/11
n.-üp 25a/6, 76a/2, 76a/9
n.kıl-: *Ar.+T.* Bakmak.
*n.*113a/5, 159a/7
n.-dı 21b/5, 21b/6, 108b/2, 187a/14
n.-dıyısı 58b/6
n.-mağ 95b/6
n.-up 21a/5
n.-ur 24b/12, 180b/1
n.-urlar 54a/8
nāzenīn: *Far.* Çok nazlı.
n.+lere 124a/2
nāzil: *Ar.* İnen, inmiş.
n.ol-: *Ar.+T.* İnmek.
n.-mişdur 125a/12
ne: Hangi şey, her şey, birçok şey, nasıl.
*n.*19b/14, 22b/7, 24b/15, 24b/15, 25b/8, 29b/3, 29b/5, 29b/5, 29b/6, 29b/6, 29b/7, 32a/3, 38b/3, 39b/10, 39b/13, 39b/14, 40a/2, 40a/4, 40b/13, 59a/1, 71b/1, 71b/2, 72b/10, 73b/4, 78a/4, 80a/1, 80a/2, 82a/13, 82a/13, 82b/1, 82b/5, 83b/10, 83b/4, 85a/1, 94a/11, 95b/8, 98a/6, 103a/3, 107a/9, 110b/12, 113a/4, 113a/5, 116b/12, 116b/15, 116b/7, 117a/3, 120b/13, 120b/13, 122a/10, 122b/1, 123a/15, 124a/5, 124a/5, 125b/1, 125b/3, 125b/5, 129a/13, 131a/7, 134a/10, 134a/11, 137a/10, 142a/10, 153a/3, 157b/4, 168a/13, 168a/13, 174b/8, 180b/15, 181a/1, 196a/7, 204a/2, 204a/6, 204a/6
n.+dür 34b/2, 81a/8, 81a/11, 124b/5, 151a/13, 192a/10, 151a/13, 192a/10
n.+dürür 138a/8
n.+ydi 77b/6
n.+ye 58b/7, 77a/6, 79a/1
n.+yi 112a/10, 112a/12
n.+yile 192a/8, 192a/8, 192a/9, 192a/10, 192a/11
n.+yle 192a/10, 192a/10, 192a/8, 192a/9, 192a/9
necāset: *Ar.* Pislik, murdarlık.
n.+lerinden 147a/2
necis : *Ar.* Pis, murdar.
*n.*134a/12
n.+leri 134a/11
nedāmet: *Ar.* Pişmanlık.
*n.*14b/11
nedīm: *Ar.* Meclis arkadaşı, sohbet arkadaşı.
*n.*144b/5
nefs: *Ar.* Ruh, can, hayat.2. İnsanın yeme içme gibi biyolojik ihtiyaçları.
*n.*15b/15, , 22b/13, 24a/2, 39b/5, 39b/9, 50b/7, 51a/13, 56b/8, 58b/10, 69a/14, 70a/10, 70b/1, 117b/2, 134a/12, 135a/6, 135b/7, 145b/3,

158b/3, 176a/15, 179b/11, 179b/15,
180a/2

n.+dür 56b/8

n.+e 56b/9, 57b/10, 126a/13

n.+i 15b/10, 15b/15, 20a/5, 127a/9,
136a/11, 179b/6

n.+ile 123b/5, 124a/11

n.+imüñ 39b/14

n.+ine 85b/7, 123b/4

n.+inüñ 123b/7

n.+leri 20b/12

n.+lerine 21a/5

n.+lerini 39b/3

n.+üm 40a/2

n.+üme 39b/5

n.+üñ 169b/6

n.+üñe 9a/9, 46a/8, 134b/3

n.+üñi 148a/3

n.-i emmāre: *Far.* İnsanı hissi zevk ve
lezzete teşvik eden nefis ve şehvet.

*n.*82b/15

n.+si 128b/14

n.+yle 145b/11

nefy: *Ar.* Sürme, sürgün etme.

*n.*123a/7, 136a/3, 163a/5

nehir: < *Ar.nehr* Irmak.

*n.*149b/11

n.+ler 149b/15

n.+lerüñ 150a/8, 179b/5

n.+üñ 150a/15

n.ü'l-‘ālā’: *Ar.*Büyük nehir.

*n.*84b/3, 84b/4, 154b/12, 180a/9

n.+i 151a/5, 195b/10, 195b/13

n.+nuñ 158b/2

n.ü'l-müheyminet: *Ar.* Korkudan
koruyan nehir.

*n.*180a/9

n.+i 149b/12, 155a/1,158b/13

n.ü'r-rubūbiyyet: *Ar.* Allah'a mensup
nehir.

*n.*180a/10

n.+i 149b/12, 159a/3, 195b/11,
195b/14

n.ü'n-na‘ma’: *Ar.* İnsanı refaha
kavuşturucu nehir.

*n.*158b/7, 180a/9, 195b/13

n.+i 84b/3, 149b/12, 195b/10, 195b/13

nehy: *Ar.* Yasak etme.

n.+dür 125a/12

n.+üñ 123b/3

ne-kim: Her kim, her kimse.

*n.*21a/3, 40b/12, 83b/1, 122b/1,
142a/3, 157b/2, 183a/14

Nekir: *Ar.* Mezarda ölüleri sorguya
çekecek olan iki melekten birinin adı.

*n.*32b/3, 101a/2

Nemrūd: (ö.a.) *Ar.* Bâbil'in kurucusu
denilen hükümdar (M.Ö.2640) olup
Hz.İbrahim'i ateşe attırıştır.

*n.*71a/14, 72b/5, 73a/11, 73b/12,
74a/4, 77b/2, 77b/4, 152a/13

n.+a 29a/13, 71b/1, 72b/7, 73b/10,
74a/12, 74b/1, 184a/1

n.+ı 74a/1, 77b/2

n.+uŷ 74a/14, 82a/12, 86a/7

nesne: Öznenin dışında kalan her konu, obje; belli bir ağırlığı hacmi, rengi olan her türlü cansız varlık, şey, obje.

*n.*18b/2, 19b/15, 20a/1, 20a/7, 21a/14, 22b/14, 23a/15, 23a/8, 35b/5, 41a/2, 55a/7, 72b/15, 106a/10, 106a/9, 117a/5, 117a/6, 117b/13, 123a/9, 123b/14, 126a/14, 144a/12, 145b/6, 153a/5, 159a/5, 181a/4

n.+den 15b/2, 135b/2

n.+dendür 20b/5, 57a/10

n.+dürür 129b/8

n.+dür 192a/13

n.+i 139a/8

n.+ler 106b/10, 135a/5, 136b/13, 171b/14

n.+lerde 192b/15

n.+lerden 48b/4, 81a/2

n.+leri 134b/5, 13a/2, 71a/2, 71a/3, 72a/13, 134b/5, 173b/14, 174a/4

n.+nüŷ 31a/4, 68a/12

n.+ye 40a/3, 121b/1, 157a/8

n.+yile 43a/4, 97a/13, 121b/13

neŷr: Ar. Dağıtma.

n.eyle: Ar.+T.Dağıtmak.

n.-r 2a/8

netice: Ar. Sonuç.

*n.*13b/4

nevha: Ar. Ölüye sesle ağlama.

*n.*39b/10

nevmiz: Far. Ümitsiz, ümidi kırık.

*n.*13a/5

n.+em 134b/12

nevmizlik: Far.+T. Ümitsizlik.

*n.*69b/12

neydügi: Ne olduğu.

n.+ni 169b/9

nıŷf: Ar.Yarım, yarı.

*n.*118b/13

n.+ıdur 47b/15

nice: Kaç, ne kadar; birçok, nasıl.

*n.*13b/3, 20a/12, 22b/10, 22b/8, 24b/11, 50b/6, 73b/3, 78b/13, 82b/6, 82b/7, 102b/14, 111b/3, 116b/6, 121b/10, 122a/11, 146b/8, 156b/5, 157a/1, 157a/11, 157a/7, 187a/12, 187b/6, 192a/12, 192b/15, 204a/18

niceme: Ne kadar, her ne kadar.

*n.*108a/11, 108a/9

niçün: Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye.

*n.*81a/11, 147a/10

nidā': Ar. Çağırma, bağırma, seslenme, ünlem.

n.+dur 46a/7, 46a/8, 46a/8, 126a/11

n.+durur 126a/11

n.+mı 126a/7

n.+yı 126a/4, 126a/4

nifaq: Ar. İki yüzlülük, ara bozukluğu.

*n.*44a/14, 147a/1

n.+dan 44a/12

n.+ı 43b/10

nihāyet: Ar. Son.

n.9a/2

nihāyetsüz: Ar.+T. Sonsuz.

n.21b/2

nikāh: Ar.Nikah.

n.ķıl-: Ar.+T. Nikahlamak.

n.-dı 61a/4

n.-duğında 181a/2

ni' met: Ar. İyilik, lütuf, ihsan;
yaşamak için gerekli her şey.

*n.18b/15, 19a/2, 24a/4, 24a/4, 84a/8,
108a/13, 119a/1, 158b/15*

*n.+i 84a/13, 84a/8, 84a/8, 84a/9,
121b/3, 121b/4, 186b/15, 197a/6*

n.+imi 151a/11, 151a/12

n.+ini 176b/12, 176b/9

n.+iniñ 39a/2

n.+ler 129b/15, 158b/14

n.+lere 49b/2

*n.+leri 39b/6, 95a/13, 106b/8, 108b/2,
174b/7, 176b/13*

n.+lerinüñ 39a/3

n.+lerinden 82b/4

n.+üm 151a/14

n.+ümi 95a/10

n.+üñ 151a/13, 151a/13

nisbet: Ar. Bağlılık, ilgi.

n.123a/2

nişān: Far. İz, belirti, işaret.

n.35a/9

n.+ı 63b/11, 63b/9, 94b/6, 143b/14

n.+ıdur 24a/3

n.+ını 144b/15

n.+ları 23a/12

nite: Nasıl, niçin.

*n.39b/6, 113a/15, 116a/3, 117b/7,
150a/15, 151b/5, 163a/4, 164b/10,
164b/15, 165a/7, 170a/11, 170a/5,
170a/9, 171a/11, 171a/8, 180a/15,
180b/3, 183b/1, 187a/7, 187b/5,
187b/9*

n.+imiş 73a/4

nitekim: Gerçekten, hakikaten.

*n.10a/1, 10b/5, 11a/1, 12a/4, 13a/6,
15a/15, 19b/5, 19b/8, 21a/9, 21b/4,
22b/14, 23b/5, 29b/10, 37b/15, 37b/7,
41a/1, 42b/10, 44a/4, 45b/13, 46a/3,
47a/6, 49a/15, 54b/14, 60a/11, 63b/8,
68a/14, 69a/11, 75b/9, 7a/1, 82a/12,
8a/11, 94b/14, 94b/6, 96a/12, 99a/14,
102b/9, 120a/4, 129a/11, 129a/14,
129b/1, 131a/1, 131a/4, 135a/7,
140b/5, 150a/3, 151b/2, 152b/7,
153b/5, 157a/3, 159a/7, 170a/3,
170b/13, 170b/8, 171b/3, 202b/12*

niyāz: Far. Yalvarma, yakarma.

n.2a/11, 14b/11

n.çt-: Far.+T. Yalvarmak, yakarmak.

n.156a/2

n.+a 111a/9

n.+dur 124a/2

n.+in 111a/9

n.ol-: Far.+T. Yalvarmak, yakarmak.

n.-a 124a/1

nohūd: *Far.* Nohut.

*n.*128b/3, 128b/5, 128b/6

noḡṣān: *Ar.* Eksik

*n.*24b/15, 135a/3, 135a/4

n.+a 79a/8

n.+ı 71b/2

noḡṭa: *Ar.* Çok küçük boyutlarda işaret, benek; konu, konuyla ilgili.

n.+ya 103a/1

nūr: *Ar.* Parlaklık, ışık; ilâhî bir güç tarafından gönderildiğine inanılan parlaklık.

*n.*20a/9, 20a/11, 75b/2, 75a/5, 75a/5, 75a/5, 75a/5, 82a/6, 83b/15, 84a/2, 84a/2, 84a/5, 85a/5, 85a/5, 85a/6, 85a/6, 126a/1, 128a/11, 128a/13, 128a/13, 128a/14, 128a/14, 128a/14, 128a/14, 130b/15, 131a/1, 187a/15

n.+dan 77a/1, 125b/15

n.+dur 74b/11

n.+ı 34b/10, 106b/1, 106b/13, 116a/1, 117b/7, 126b/10, 126b/12, 126b/14, 127a/11, 127a/13, 127a/14, 127a/2, 127a/4, 127a/5, 127a/7, 127a/9, 127b/1, 127b/10, 127b/12, 127b/13, 127b/3, 127b/4, 127b/5, 127b/7, 127b/9, 128a/3, 128a/6, 131a/3, 13a/13, 140b/6, 140b/7, 188b/2

n.+ıdur 124b/1

n.+ından 76b/15

n.+lanurlar 75b/2

n.+lar 130b/14

n.+ları 130b/14

n.+lığı 131a/2

n.+luğu 131a/3

n.+u 23b/7, 188b/14

n.+uḡ 82b/10, 128a/12

nūrāniyyet: *Ar.* Nurluluk, parlaklık.

n.+i 171b/3

nūs: *Far.* İçen, içici.

n.ḡt(d)-: *Far.+T.* İçmek.

n.-e 123b/3

nuḡfe: *Ar.* Döl suyu, sperm.

n.+sinden 9b/12

nübüvvet: *Ar.* Nebilik, peygamberlik, Tanrı haberciliği

*n.*118b/6, 118b/9

n.+i 118a/7, 118b/2, 118b/12

O

od: Ateş.

*o.*22b/10, 22b/10, 23a/10, 86a/9, 107a/7, 107a/8, 118b/6, 128b/5, 134a/4, 176b/7

o.+a 40b/14, 107a/1, 119a/6

o.+dan 86a/8, 105a/5

o.+ı 14b/15, 22b/12, 22b/12, 86a/7

oḡ(u)l: Erkek evlat.

*o.*61a/1, 116b/8

o.+ı 58a/15, 61a/2, 64a/3, 97b/15, 98b/12, 116b/9

o.+ını 23a/2

o.+ınuḡ 57a/9

o.+lar 85b/5

o.+uḡ 61a/1, 105a/8

oğlan: Erkek çocuk, yetişkin erkek.

*o.*15a/4, 15a/4, 15a/6, 15a/7, 15a/9, 58b/15, 106a/14

o.+ları 9b/15

o.+larına 9b/13

oğ: Yayla atılan, ucunda sivri bir demir bulunan ince ve kısa tahta çubuk.

*o.*74a/11, 74a/13

o.+unu 74a/14, 74a/15

oğı-: Bir yazıyı oluşturan harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlmek veya seslendirmek. **krş.** oku.

o.-dı 43a/9

o.-sa 31b/12, 32b/6

o.-ya 32a/12, 118a/13

oğu-: Bir yazıyı oluşturan harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlmek veya seslendirmek. **krş.** okı.

o.-dı 110b/8

o.-rdı 130a/13

o.-ı 43a/8

o.-yuban 151a/2

okumağ: Bir yazıyı oluşturan harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlmek veya seslendirmek.

*o.*196b/3

oğut-: Okuma işini yaptırmak

o.+sa 151b/9

ol: O işaret sıfatı, o işaret zamiri

*o.*9b/1, 9b/12, 9b/14, 9b/3, 9b/5, 9b/8, 10a/10, 10a/12, 10a/15, 15a/2, 15a/13,

16a/1, 16a/4, 16b/1, 16b/2, 16b/9, 22a/10, 23a/15, 23b/4, 29b/3, 29b/4, 30b/4, 31b/14, 32b/4, 35a/14, 37b/3, 41a/2, 43a/11, 43a/2, 46a/10, 50a/11, 53b/11, 55a/11, 55a/12, 59a/4, 60a/15, 61b/2, 63a/12, 68a/9, 70a/10, 70b/10, 70b/12, 70b/13, 70b/14, 70b/8, 70b/9, 71a/1, 72a/13, 72b/10, 72b/11, 72b/11, 72b/15, 73a/15, 73a/15, 73a/2, 73a/5, 73a/7, 73a/8, 73b/10, 73b/14, 73b/3, 73b/5, 73b/9, 74a/6, 74b/3, 74b/4, 75a/10, 76a/2, 76b/7, 77a/8, 79a/4, 79a/6, 80a/4, 80a/7, 80a/9, 81a/13, 81a/13, 81b/1, 82a/13, 82a/15, 82b/1, 82b/10, 82b/2, 83b/4, 95b/13, 96a/7, 96b/11, 96b/7, 97b/12, 97b/15, 98a/3, 98a/9, 98b/1, 98b/11, 98b/13, 98b/15, 98b/2, 98b/4, 98b/6, 98b/7, 102b/4, 102b/4, 111a/4, 111b/3, 112a/15, 112a/15, 112b/13, 112b/14, 113a/10, 113a/8, 117b/8, 118b/15, 118b/6, 118b/7, 119a/6, 123b/13, 124b/4, 125a/14, 128a/11, 129b/14, 130a/13, 130b/14, 130b/9, 131a/8, 132a/11, 132a/14, 132b/3, 133a/1, 133a/11, 133a/9, 133b/10, 133b/12, 134a/1, 134b/3, 136a/1, 136a/2, 136b/10, 136b/7, 136b/8, 137a/3, 137a/5, 144a/11, 144a/3, 144a/4, 144a/5, 144a/7, 144a/8, 144a/9, 144b/15, 144b/3, 144b/4, 145a/2, 145a/3, 145a/5, 145b/7, 146a/10, 146b/1,

146b/10, 146b/5, 146b/8, 146b/9,
147a/10, 147a/4, 148a/14, 149b/15,
149b/6, 149b/7, 150a/14, 150a/14,
150a/7, 150a/8, 151a/6, 151a/6,
151a/9, 152a/6, 152b/7, 153a/14,
153a/2, 153b/11, 153b/6, 154b/10,
154b/11, 155a/5, 155b/14, 155b/2,
155b/5, 156a/10, 156a/6, 158b/5,
159a/7, 159a/7, 161b/2, 163a/8,
163a/9, 165b/12, 165b/15, 165b/3,
165b/6, 165b/8, 166a/1, 170a/2,
170a/5, 170b/11, 170b/7, 171a/13,
171b/1, 171b/5, 171b/6, 176b/15,
180b/6, 185a/10, 185a/13, 187a/12,
196a/14, 196a/2, 203b/14, 203b/9,
204a/13, 204a/8, 204b/9

o.+dur 9a/12, 94b/6, 102b/7, 103a/1,
103b/6, 114a/2, 118a/9, 121a/11,
121a/14, 121a/3, 121a/7, 121a/9,
121b/11, 121b/14, 121b/2, 121b/6,
122a/15, 122a/2, 122a/5, 122a/7,
122a/9, 122b/13, 122b/2, 122b/9,
123a/11, 123a/13, 123a/9, 123b/1,
123b/10, 123b/12, 123b/13, 123b/15,
123b/4, 123b/6, 123b/8, 124a/4,
124b/1, 124b/8, 125a/8, 129a/13,
129b/2, 144a/3, 145a/10, 146b/1,
151a/14, 151b/4, 155b/13, 158a/6,
174a/9, 183a/8

o.-dur 37b/13, 40b/12, 55b/6, 64a/5,
66a/1, 84a/14, 84a/9, 86a/11, 115a/14,
169b/3

o.+durur 116a/4, 116a/9, 130b/13,
155b/9, 157b/1, 157b/14, 157b/8,
170a/9, 183a/15

ol-: Vuku bulmak, gerçekleştirmek,
yapılmak; bir durumdan başka bir
duruma geçmek; bir şeyi elde etmek.

o.-a 2a/1, 15b/7, 17b/4, 22a/4, 23a/4,
29b/5, 29b/5, 32a/14, 32a/2, 32b/3,
39b/14, 42b/13, 42b/14, 43a/2, 44a/11,
52b/7, 59a/2, 60b/1, 69b/14, 70a/3,
70b/14, 70b/6, 71a/7, 71a/7, 94b/4,
98b/6, 99a/9, 106a/2, 111a/10,
113a/15, 115a/2, 116a/8, 118a/8,
118a/9, 118b/5, 118b/6, 118b/6,
118b/7, 118b/7, 118b/8, 119a/5,
121a/11, 121a/15, 121b/12, 121b/12,
122a/1, 122a/12, 122a/15, 122a/3,
122a/5, 122a/7, 122b/10, 122b/10,
122b/11, 122b/13, 122b/5, 122b/5,
123a/11, 123a/11, 123a/12, 123a/13,
123a/14, 123a/15, 123a/3, 123b/11,
123b/12, 123b/12, 123b/13, 123b/15,
123b/5, 123b/7, 123b/9, 124a/1,
124a/10, 124a/11, 124a/12, 124a/12,
124a/13, 124a/14, 124a/15, 124a/4,
124a/9, 124a/9, 124b/10, 124b/11,
124b/2, 124b/3, 124b/3, 124b/6,
124b/7, 124b/8, 125b/10, 130a/8,
133a/5, 133b/13, 133b/14, 134a/3,
134a/3, 134b/6, 135a/6, 136a/12,
136a/13, 136a/5, 144a/1, 144b/4,
144b/9, 145a/2, 145a/2, 145a/6,

146a/5, 146a/8, 147a/11, 148a/11,
149b/5, 163a/10, 164a/14, 176b/1,
176b/3, 179b/14, 192a/14, 192b/2,
196a/2, 196a/3
o.-acak 31b/2, 50b/13, 55b/7, 130b/6
o.-alar 30b/15
o.-an 9b/13, 16a/11, 16a/7, 23b/4,
24b/1, 36a/2, 41a/6, 43b/7, 51a/7,
70b/10, 70b/9, 72a/13, 73a/9, 81a/2,
83a/11, 83a/13, 84a/15, 93b/9, 96b/15,
125a/4, 126a/2, 141b/1, 147a/6,
148a/2, 153b/1, 154b/9, 164b/14,
165b/1, 172b/7, 179b/5
o.-anda 204a/10
o.-anıla 109b/4
o.-anlar 20b/15
o.-anlara 8b/1, 122a/13
o.-anları 44b/7, 101a/6
o.-anlarıyla 120a/13, 144b/4
o.-anuy 121a/3
o.-asın 30a/1, 61a/11, 64a/6, 65a/9,
93b/10, 96a/11, 96b/15, 103a/5,
103b/4, 106a/3, 108a/15, 109b/8,
131b/3, 134b/7, 148a/10, 149b/4,
169b/10, 169b/10, 187b/8
o.-avuz 131b/13
o.-ayım 61a/7, 94b/10, 180b/6
o.-ayın 86a/5
o.-dı 11a/9, 11b/10, 11b/2, 18b/12,
20b/1, 30a/15, 31a/8, 35a/13, 35a/14,
35b/1, 35b/14, 35b/3, 43a/12, 43b/15,
48b/4, 58a/15, 69a/2, 75b/12, 77a/11,

77b/8, 79b/14, 82a/5, 83b/15, 84a/2,
84a/3, 85a/6, 85a/6, 85a/8, 86a/10,
95b/14, 98a/14, 98b/11, 106a/15,
106a/15, 107a/6, 110b/8, 111a/15,
115a/4, 116a/15, 128b/6, 130a/8,
136b/5, 140b/7, 141a/5, 141a/6,
158b/11, 158b/12, 158b/13, 158b/7,
159a/3, 168a/11, 187a/11, 187a/13,
187a/15
o.-dığı 204a/7
o.-dılar 30b/3, 30b/5, 61a/3, 116b/6,
181a/3
o.-dışa 31b/2, 124b/13
o.-duğı 195b/8
o.-duğıçun 30b/4, 101a/4, 102a/13,
105a/7, 128b/2
o.-duğına 100b/13
o.-duğınce 100b/9
o.-duğından 143a/7
o.-duğça 107a/8
o.-duğdan 110b/11
o.-duğlarıçun 40b/11
o.-dum 55a/8
o.-duñ 47a/5
o.-duñsa 141b/12
o.-duñuz 117b/9
o.-ğil 9a/11, 11b/13, 13a/1, 44a/1,
54a/6, 61a/8, 65a/8, 65a/12, 70a/5,
70b/1, 106a/2, 112a/14, 134b/4,
141a/15, 142a/4, 142a/5, 169b/7
o.-ıcağ 16a/14, 34b/12, 99a/5, 123b/6,
165a/6, 165a/8

o.-inca 70a/2, 130b/1
o.-madı 18b/14, 31a/6, 111a/5
o.-madın 163a/6
o.-mağa 13a/15, 35b/5, 37a/8, 69a/12, 120b/5, 121a/2, 159a/2, 196b/6
o.-mağışun 121a/1, 174a/15
o.-mağıl 13a/2, 54a/10, 134b/9
o.-mağıla 43a/2, 196a/2
o.-mağ 15a/8, 21a/7, 24b/2, 34b/8, 43b/11, 54a/8, 83a/14, 83a/15, 112a/9, 121a/6, 121b/5, 125a/7, 128b/14, 128b/15, 129b/3, 134a/8, 134b/4, 163a/1, 163a/2, 179b/4, 203b/14
o.-mağda 41b/7
o.-mağdan 13a/5
o.-mağdur 43b/8
o.-mamak 97b/9, 187a/5

o.-masa 20a/8, 47a/10, 133b/15, 133b/9, 204a/17
o.-ması 47b/2, 61a/15, 71a/6
o.-masına 19b/11
o.-masun 13a/5, 54a/10, 152a/7, 180b/12
o.-maya 42b/15, 43a/1, 118b/8, 119a/6, 122b/3, 122b/7, 123b/11, 124a/10, 124b/2, 192a/14, 192a/15, 192b/1, 204b/8
o.-mayan 153b/9, 155b/10
o.-mayandan 122b/3
o.-mayınca 35b/5, 69a/10, 120a/4, 122b/14, 162b/14

o.-mayup 63b/11
o.-maz 11b/14, 13b/4, 13b/8, 16b/10, 19a/9, 20b/13, 23b/3, 24b/2, 34b/6, 35b/6, 37a/8, 41a/5, 41a/8, 41b/6, 49b/4, 53b/15, 55a/15, 55b/4, 69a/4, 69a/11, 85b/6, 94b/10, 101b/15, 102a/1, 102a/4, 102a/7, 102a/12, 115b/5, 116a/3, 120a/4, 122b/15, 143b/14, 159a/15, 165a/6, 185a/14, 185b/2, 196a/12, 203b/15, 204b/3
o.-mazlar 75b/9
o.-mazsa 122a/1
o.-miş 81b/4, 82a/15, 98b/5
o.-mişdur 2a/11, 2a/12, 2a/13, 2a/14, 42b/10, 125a/12, 146b/3
o.-muşdur 2a/12, 23b/5, 171b/7
o.-muşlardur 2a/5
o.-sa 19b/14, 19b/15, 20a/1, 20a/12, 20a/6, 22a/6, 22a/8, 22b/10, 22b/11, 22b/2, 22b/8, 23a/10, 23a/11, 24b/6, 24b/7, 24b/7, 24b/8, 25a/3, 25a/3, 26b/11, 32a/13, 32a/4, 36b/15, 37a/11, 37b/2, 40a/7, 41a/7, 44a/3, 56b/10, 56b/9, 60a/7, 61a/14, 69b/8, 70a/13, 70a/8, 70b/7, 73a/4, 73a/4, 73a/8, 73b/4, 73b/13, 73b/14, 76b/4, 95b/1, 95b/4, 97b/6, 101b/14, 103b/3, 115b/3, 115b/5, 118a/4, 118a/5, 118a/5, 118a/6, 118a/8, 118a/8, 119a/1, 122b/1, 124a/3, 124b/15, 125a/13, 126a/1, 131a/1, 131b/5, 132b/5, 133b/11, 134a/2, 134a/15, 135a/12,

135a/14, 149b/13, 150a/6, 151a/1,
 161a/10, 163a/9, 164a/12, 165a/3,
 165a/9, 169b/2, 173b/9, 174a/1,
 174a/13, 176b/2, 177a/3, 180a/2,
 180a/7, 180a/15, 180b/10, 204a/3,
 204a/4, 204b/2
o.-salar 73a/13, 73b/6, 116a/10,
 116a/10, 170a/2
o.-sam 60b/9
o.-saŋ 11b/12, 46b/14, 59a/7, 66b/5
 108a/9, 108a/11, 151a/4, 174b/11
o.-saydı 19b/12
o.-sun 32a/5, 59a/13, 61a/1, 61a/2,
 98b/9, 116a/3, 146b/14, 147a/5,
 152a/7, 153a/15, 165a/5, 173b/12
o.-sunlar 173b/13, 174a/13
o.-ucudur 156a/10
o.-uŋ 117a/12, 117a/13, 148b/4
o.-up 2a/3, 8b/14, 14a/3, 14a/5,
 14a/15, 15a/12, 15b/6, 22b/3, 25a/8,
 25a/9, 25a/11, 26b/12, 29a/2, 30a/1,
 36b/15, 44b/8, 47b/2, 60a/13, 61b/1,
 63a/15, 71a/1, 72b/3, 74a/2, 76a/15,
 79a/9, 83b/2, 85a/8, 94b/3, 95b/1,
 95b/5, 96a/11, 99a/5, 103b/2, 105a/5,
 105a/5, 109b/6, 117a/11, 117b/5,
 131b/13, 133a/14, 136a/7, 136a/7,
 137b/4, 137b/6, 138a/3, 139a/5,
 141b/2, 146a/2, 147a/10, 148a/3,
 149a/12, 149b/2, 150a/3, 150a/4,
 150a/4, 152a/11, 174b/2, 176b/1,
 180a/14, 196a/7

o.-ur 15a/4, 16a/7, 16a/7, 16a/10,
 16a/11, 16a/14, 16b/2, 16b/2, 17a/14,
 17b/1, 18b/14, 18b/15, 18b/15, 19a/2,
 19a/2, 19a/10, 19a/12, 19b/8, 20a/7,
 20a/7, 20a/9, 20a/9, 20a/11, 20a/12,
 20a/13, 20b/13, 21a/7, 21b/14, 22a/4,
 22b/4, 22b/7, 22b/8, 22b/10, 23a/12,
 23a/14, 23b/12, 24a/5, 24b/1, 24b/2,
 24b/3, 24b/4, 24b/5, 24b/6, 24b/7,
 24b/8, 24b/8, 24b/10, 24b/15, 25a/1,
 25a/5, 34b/14, 36b/1, 37a/10, 40a/8,
 40b/11, 41b/4, 41b/8, 42b/10, 43a/6,
 44a/8, 44b/1, 44b/6, 46a/11, 47a/11,
 47a/15, 51a/8, 51b/7, 55b/4, 57b/12,
 58b/11, 59b/9, 62b/1, 68b/4, 69a/15,
 71a/4, 74b/7, 74b/15, 75a/14, 75b/1,
 83b/5, 84b/7, 85b/7, 95a/14, 96a/4,
 96b/8, 99a/13, 101a/1, 101b/2, 101b/4,
 102a/11, 102b/1, 102b/2, 102b/5,
 102b/8, 102b/9, 102b/9, 102b/13,
 105a/11, 105a/13, 111b/2, 111b/3,
 111b/3, 111b/4, 112a/14, 116a/2,
 116a/5, 120b/13, 124a/4, 124a/5,
 125a/2, 126a/2, 126b/11, 126b/12,
 126b/14, 126b/15, 127a/2, 127a/4,
 127a/6, 127a/7, 127a/10, 127a/11,
 127a/13, 127a/14, 127b/1, 127b/3,
 127b/4, 127b/5, 127b/7, 127b/9,
 127b/10, 127b/12, 127b/14, 128a/3,
 128a/5, 128a/6, 129b/5, 129b/15,
 131a/14, 131b/6, 131b/9, 131b/15
 132a/12, 132a/15, 132b/3 132b/6,

132b/13, 133a/7, 133a/8, 133a/9,
133a/10, 133a/10, 133a/13, 134a/12,
134b/10, 135a/3, 135a/4, 135a/5,
135a/12, 136b/7, 136b/10, 136b/14,
137a/3, 137a/6, 137a/7, 137b/2,
141b/11, 144a/10, 144b/5, 144b/5,
144b/6, 144b/6, 144b/7, 144b/7,
144b/8, 144b/8, 145a/12, 145b/2,
145b/3, 145b/5, 145b/7, 145b/13,
150a/5, 150a/8, 152b/13, 161a/6,
161a/7, 161a/11, 162b/15, 164b/15,
165b/3, 165b/4, 165b/5, 165b/7,
165b/8, 165b/15, 169b/5, 171a/5,
171b/2, 171b/3, 171b/6, 173b/9,
174b/11, 174b/12, 180a/4, 180a/4,
180a/5, 180a/5, 180a/6, 180a/7,
180a/11, 185a/10, 185a/13, 192a/8,
192a/8, 192a/8, 192a/9, 192a/9,
192a/10, 192a/10, 192a/10,
192a/11, 192b/5, 203b/15, 204a/9,
204a/10, 204b/2
o.-urđı 77b/9, 128a/11, 128a/15
o.-urdum 84a/6
o.-urısa 123b/2
o.-urısaŋ 59b/9
o.-urlar 21a/5, 21a/7, 61b/4, 75b/3,
75b/7, 75b/8, 102a/3, 136b/14, 139a/5,
150a/3, 164b/10, 176b/7, 202b/11
o.-urlarısa 13b/3
o.-urmuş 131a/7, 131a/8
o.-ursa 22b/7, 55b/8, 83b/1, 122a/10,
137a/10, 158a/3, 204a/7

o.-ursan 54b/13, 96a/8, 96a/9
o.-ursın 9b/2, 29b/6, 37a/1, 38a/3,
43b/9, 46b/14, 59a/10, 63a/2, 63b/6,
70b/3, 96b/12, 96b/14, 103a/13,
129b/7, 141b/14, 161b/3, 174b/12
o.-ıgör-: Olup devam etmek.
o. 69b/11
ābādān ol- 71a/6, 176b/2, 173b/9,
174b/11, 174b/12, 180a/7
āgāh ol- 11b/13, 54a/6
‘āmil ol- 43b/7, 148a/2, 149b/4,
151a/4, 164b/9, 174b/10
ārāste ol- 95b/1, 171b/7, 180a/2,
180a/6
‘arz ol- 195b/8
āşınā ol- 145a/2
bahādur ol- 145b/5, 145b/13
behremend ol- 61a/7
beyān ol- 93b/8, 136b/5
cem‘ ol- 13b/3, 82a/15
cüst ol- 121a/11
đāl ol- 136b/14
dāyim ol- 24b/6
def‘ ol- 118a/9
emin ol- 32b/3
erzānī ol- 93b/10, 94b/10, 103b/3,
106a/3, 108a/15, 169b/7, 169b/9
fāri‘ ol- 125a/7
fāsıd ol- 47a/11
fayda ol- 13b/14
fenā ol- 121a/6
fetḥ ol- 133b/9

fevt ol- 32a/4
 ġāfil ol- 54a/10, 60a/13
 ġalebe ol- 107a/8
 ġālib ol- 171b/3
 ġarq ol- 119a/6
 ġaṣiy ol- 107a/6
 ħabṭ ol- 54a/10
 ħalāṣ ol- 47a/5, 110b/11, 137a/2,
 139a/5
 ħālī ol- 75b/9
 ħalīl qıl- 86a/2
 ħalk ol- 143a/7
 ħarīṣ ol- 121b/5
 ħāṣıl ol- 15b/6, 16a/10, 16a/14, 16b/2,
 17a/14, 17b/1, 20a/11, 23b/5, 26b/12,
 40a/7, 44a/11, 51a/8, 59b/9, 69a/15,
 70b/6, 72b/3, 75b/1, 95b/13, 121a/1
 122b/13, 125a/2, 125b/10, 129b/15,
 131b/9, 132b/3, 133a/8, 133a/9,
 133b/14, 134a/3, 136a/13, 146a/5,
 146a/8, 148a/11, 149b/5
 ħāzır ol- 47a/10, 64a/6, 117a/11
 helāk ol- 24b/6, 136b/14, 150a/4,
 152a/7, 156a/10
 ħelāl ol- 42b/14, 43a/2, 98b/9
 ırak ol- 152a/7, 176b/7
 icābet ol- 118a/8, 165a/6
 iħrāk ol- 24b/8
 qābūl ol- 31b/2, 49b/4, 55a/15, 97b/8,
 116a/3, 124a/3, 192a/14
 qādir ol- 162b/14, 163a/9
 qā'im ol- 76a/15
 qāmil ol- 34b/6, 106a/15, 121a/2
 kavī ol- 22b/10, 22b/11, 126a/1,
 134a/1, 150a/6
 kesb ol- 41b/4
 keṣf ol- 133a/5, 133b/15
 künd ol- 32a/13, 134b/4
 lā-ṣey ol- 84a/2, 85a/6, 140b/7
 lāyih ol- 141b/11
 lāyık ol- 36b/15, 46b/14, 47b/2, 51b/7,
 61a/11, 61b/1, 61b/4, 70b/3, 74b/7,
 96a/10, 96b/12, 96b/13, 109b/8,
 115a/2, 117a/13, 124a/15, 131b/13,
 137a/5, 141b/1, 146b/14, 148a/10,
 153b/9, 155b/10, 158b/12, 159a/3,
 187b/8, 204a/10
 maġfūr ol- 75b/7
 maġmūr ol- 192a/9
 maġrūr ol- 29b/6
 maḥv ol- 81b/4, 83a/15, 83b/2
 mālik ol- 48b/3
 ma'lūm ol- 2a/1, 58b/11, 143b/14
 maṭrūd ol- 129b/7
 maḏhar ol- 2a/12, 2a/13, 2a/14
 ma'zūr ol- 8b/14
 meṣġūl ol- 9a/11, 11b/12, 13a/1,
 13a/2, 18b/12, 18b/14, 21a/5, 21a/7,
 25a/9, 26b/11, 34b/8, 44a/1, 66b/5,
 86a/5, 98b/11, 106a/2, 116b/6,
 117a/12, 117b/4, 141b/12, 142a/5,
 152a/11, 161a/10, 180a/14, 181a/3
 meṣhūr ol- 95b/5
 mezīd ol- 159a/2

muğill ol- 41b/7, 162b/15
 muħkem ol- 122b/10, 122b/15
 muħliř ol- 43b/11
 muħtazar ol- 58a/15
 muħtedā ol- 164a/12
 muṭī' ol- 31a/6, 31a/8, 124a/8, 124b/7
 muṭṭali' ol- 23b/3
 muttaşıf ol- 25a/8, 144b/4, 148b/3
 muvāfiķ ol- 61a/14
 mümtaz ol- 2a/11
 mümted ol- 24b/6
 münevver ol- 74b/15, 150a/8
 münker ol- 122a/8
 mürebbī ol- 14a/2
 müstākīm ol- 24a/12
 müstağraķ ol- 75b/3, 99a/5
 müstevcib ol- 18b/15
 müřāhede ol- 147a/11
 müşerref ol- 9b/2, 22b/4, 96a/4, 96a/11
 mütevellid ol- 72a/13
 mütteħid ol- 61a/15
 müzeyyen ol- 30a/1, 95b/1, 96b/8, 147a/5
 naşıb ol- 196a/3
 nāzil ol- 125a/12
 niyāz ol- 124a/1
 pāk ol- 123a/15, 158b/11
 perhīz ol- 123a/14
 perhīz-kār ol- 8b/1
 rāst ol- 103a/5
 rāzı ol- 23b/9, 55b/4, 61a/3, 67a/14, 105a/5, 122b/1, 174b/2, 186a/8
 redd ol- 111a/5
 revā ol- 15b/7, 16b/10, 40b/11, 41b/8, 101b/15, 105a/13, 159a/14, 163a/10, 165a/5, 185a/13, 185b/2
 řābit ol- 132b/5, 145b/7
 řādır ol- 83b/5, 124a/5
 řākīn ol- 2a/3, 70a/2, 70a/3, 70a/8, 173b/12, 173b/13
 řākit ol- 132a/12, 132b/6, 132b/13
 řāliħ ol- 35b/6, 180a/5
 sezā ol- 22b/3, 59a/10, 63a/2, 63b/6, 65a/9, 95a/14, 137b/2, 139a/5, 164a/14, 164b/15, 171b/6, 174b/12, 176b/1, 176b/3, 180b/6, 185a/13, 202b/11
 řiddīk ol- 123b/12
 su'āl ol- 50b/13
 süst ol- 135a/14, 149b/13, 150a/2
 süvār ol- 144b/9
 řād ol- 11a/9
 řāyiste ol- 96b/15
 tābi' ol- 56b/8, 56b/9
 ṭāķ ol- 116a/10
 ṭālib ol- 23b/12, 83a/11, 83a/13
 43b/15, 128b/6
 tamām ol- 16a/6, 16a/7, 16a/11, 16a/14, 36b/15, 37a/8, 37a/10, 37a/11, 53b/15, 60a/7, 120a/4
 tebdīl ol- 165b/7
 tefrīd ol- 123a/11

teslīm ol- 122a/12
va‘de ol- 96b/15
vācib ol- 124b/13, 129b/5
vākı‘a ol- 98a/14
vākı‘ ol- 43a/12, 55b/7, 169b/4
var ol- 101b/14
vārid ol- 42b/10
vāşıl ol- 2a/5
yigrek ol- 19b/11
yok ol- 60b/9
zāhir ol- 9b/13, 23a/12, 23a/14,
35a/13, 35b/1, 35b/3, 70a/13, 82a/5,
83b/15, 84a/2, 126a/2, 126b/11,
126b/12, 126b/14, 126b/15, 127a/2,
127a/4, 127a/6, 127a/7, 127a/10,
127a/11, 127a/14, 127b/1, 127b/3,
127b/4, 127b/5, 127b/7, 127b/9,
127b/10, 127b/12, 127b/14, 128a/3,
128a/4, 128a/6, 128a/11, 128a/15,
144a/10, 149a/12
zāyī‘ ol- 20b/13, 116a/2
zıkr ol- 51a/6, 164b/14, 165b/1
zikir ol- 34b/12, 43b/7, 44b/7, 81a/1,
101a/6, 101a/14, 109b/4, 120a/13,
144b/4, 147a/6, 148a/2, 154b/9
ziyāde ol- 105a/7, 11b/3, 111b/4
zūhd ol- 123a/3
olar: Onlar. **krş.** anlar.
*o.*61a/2, 102a/3
o.-uŋ 61a/14
olun-: Başkası tarafından yapılmak.
krş.

olun-
o.-a 43a/5
o.-an 15a/3, 20a/8, 136a/4
o.-du 203b/1
olun-: Başkası tarafından yapılmak.
krş. alın-
o.-a 7b/6
o.-an 2a/1, 22b/2
o.-du 2a/18
o.-ur 2a/6, 99a/7
olunmağ: Başkası tarafından
yapılmak.
*o.*2a/17
on: Dokuzdan sonra gelen sayının adı.
*o.*2a/4, 6b/12, 6b/14, 24a/14, 24a/14,
29a/11, 29a/12, 29a/13, 29a/14,
29a/15, 29a/9, 31a/5, 31b/12, 31b/13,
31b/14, 35b/5, 36b/1, 38b/10, 44b/2,
44b/2, 44b/3, 44b/4, 44b/4, 44b/5,
70b/12, 72a/13, 73b/14, 77a/9,
106a/14, 106a/14, 116a/15, 120b/10,
122a/11, 122a/14, 122a/2, 122a/4,
122a/6, 122a/9, 122b/2, 122b/4,
122b/7, 123b/11, 123b/12, 123b/15,
124a/12, 124a/13, 124a/4, 124a/6,
124b/1, 124b/5, 128b/9, 137b/8,
141b/3, 144a/12, 144b/1, 144b/1,
144b/2, 144b/2, 144b/3, 145b/6,
145b/8, 148b/3, 165b/11, 180b/5,
180b/8, 187a/10, 187a/11
onunci: On sayısının sıra sıfatı,
dokuzuncudan sonra gelen.

*o.*121b/14, 123b/10, 144b/1

orman: Ağaçlarla örtülü geniş alan.

o.+*larına* 96b/4

orna-: Yerleşmek, yer tutmak.

o.-*maduğı* 135b/1

o.-*mağa* 135a/1

o.-*maz* 135a/6

o.-*mış* 124b/14

o.-*r* 132a/10

ornat-: Yerleştirmek.

o.-*dı* 158b/8, 159a/1

orta: Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.

o.+*sında* 22b/13, 23b/2

o.+*ya* 11a/12, 11b/2

ortak(ğ): Birlikte iş yapan, ortaklaşa yararlarla birbirine bağlı kimselerden her biri, hissedar, partner.

o.+*ı* 155b/10

oruç: < *Far.rûze* Tanrı'ya ibadet anlamıyla yeme içme vb.şeylerden belli bir süre kendini alıkoyma.

*o.*118a/10

‘Osman bin ‘Affân: *Ar.* Dört büyük halifeden üçüncüsü, Hz.Muhammed (SAV)'in cennetle müjdelenen sahabelerinden biri.

*o.*44b/4, 44b/4, 196a/5, 196b/2

ot: Toprak üstündeki bölümleri odunlaşmayıp yumuşak kalan,

ilkbaharda bitip bir iki mevsim sonra kuruyan küçük bitkiler.

o.+*ları* 95a/4

otlak(ğ): Hayvan otlatılan yer, yaylak, mera.

o.+*a* 170b/3

otlu: Ot bulunan yer.

*o.*169b/2

otur-: Vücudun belden yukarısı dik olacak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek.

o.-*mak* 133b/13, 133b/9

o.-*mış* 77a/6, 78b/12

o.-*up* 18a/14, 72b/9, 132b/8, 151a/8, 196b/1

o.-*updurur* 71a/1, 75a/1

o.-*ur* 180a/8

o.-*urlar* 81a/7, 113a/2, 136a/7

o.-*urlardı* 73a/7

oturuş: Oturuş.

o.-*u* 128a/13

otuz: Yirmi dokuzdan sonra gelen sayının adı.

*o.*116a/14, 131a/7

o.+*dur* 116a/5

Ö

öde-: Bir alışveriş ilişkisinde borcu alacaklıya vermek, tediye etmek.

ö.-*mege* 192b/1

ö.-*meye* 192b/1

ög-: Birinin veya bir şeyin, iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, yermek karşıtı.

ö.+er 37b/3

ögmek(g): Övme.

ö.124a/11

ö.-e 180a/14

ögren-: 1. Bilgi edinmek.2. Haber almak.

ö.-memiş 204a/3

öğret-: Bir kimseye bir konuda bilgi ve beceri kazandırmak.

ö. 67b/7

ö.-di 138a/1

ö.-megiçün 10b/12

öküz: Çift sürmekte, kağrı çekmekte kullanılan etinden yararlanılan iğdiş edilmiş erkek sığır.

ö.11b/3

öl-: Yaşamaz olmak, hayatı sona ermek, can vermek.

ö.-di 38a/10

ö.-digün 152a/1

ö.-dise 82b/7

ö.-eydüm 60b/11

ö.-icek 192a/12

ö.-mesi 192a/11

ö.-mesinden 135a/5

ö.-mez 38a/14

ö.-miş 192b/2

ö.-müş 43a/3

ö.-ür 15a/7, 43a/4, 82b/7, 110b/8, 192b/6

öldür-: Bir canlının hayatına son vermek.

ö.-di 152a/14

ö.-em 152a/10, 152a/12

ö.-eyin 74a/7

ö.-mek 136a/11, 152a/15

ö.-meyügör 81a/1

ölü: 1. Hayatı sona ermiş olan, artık yaşamıyor olan, morto, 2. Diri karşıtı.

ö.38a/12, 192a/13

‘**Ömer**: Ar. İkinci halife Hz.Ömer.

ö.2a/12, 78a/6, 78a/9, 107b/4, 184b/10, 195a/12, 195a/15, 196a/14, 196a/4, 203a/4

‘**ömr**: Ar. Yaşam.

ö.+ünde 32a/6

ö.+e 148b/12

öñ: Bir şeyin esas tutulan yüzü, arka karşıtı.

ö.174a/10, 174a/6

ö.+lerine 196a/10

ö.+ünde 124b/8, 147a/4

öñdin: Önce, önden

ö.25b/1

ört-: 1. Korumak, görünmez durmak getirmek veya gizlemek için üstüne bir şey koymak.

ö.+di 60b/5, 113a/9

öyle: Onun gibi olan, ona benzer.

ö.180b/9, 204b/2

öz: Bir kimsenin benliği, kendi manevi varlığı, iç, nefis, derun, varoluş karşıtı; bir şeyin en kuvvetli veya kıvamlı bölümü.

ö.164b/8

ö.+i 75a/5, 185a/10

ö.+imi 51a/9, 51a/11, 51a/12

ö.+inden 15b/5, 111a/9, 134a/12

ö.+ine 108b/5, 130b/10, 165a/3

ö.+ini 21b/9, 77b/6, 111a/14, 111b/2, 120b/4

ö.+leri 73b/7

ö.+üni 25a/6, 102b/14

ö.+ünnden 134b/5

ö.+ünye 58b/8, 117a/7, 159a/6

ö.+üñi 103a/9, 130b/15, 141b/14, 151a/2, 187a/5

özge: Başka.

ö.35b/7

‘**özr:** *Ar.* Bir kusurun hoş görülmesini gerektiren sebep, mazeret. **krş.** ‘özür

ö.109b/13, 109b/14, 109b/7, 110b/7

ö.+ile 111a/4, 20b/8

ö.**et-:** *Ar.+T.* Özür dilemek.

ö.-di 109b/14, 110a/1, 110a/3

‘**özür:** < *Ar.* ‘özr Bir kusurun hoş görülmesini gerektiren sebep, mazeret.**krş.** ‘özr

ö.109b/6, 109b/9

ö.+e 21a/5

ö.**et-:** *Ar.+T.* Özür dilemek.

ö.-sey 109b/6

ö.-üp 109b/13

P

pādişāh: < *Far.* *pādšāh* Osmanlı Devleti’nde devlet başkanına verilen unvan, hükümdar, sultan. **krş.** pād-şāh. *p.*25a/5, 71a/1, 77a/8, 80a/12, 81a/12, 81a/7, 95b/5, 95b/5, 95b/6, 96a/1, 96a/4, 96a/4, 102b/8, 128a/10, 146b/14, 157b/14

p.+a 96a/10, 96a/2

p.+dur 157a/12, 157b/3, 170a/5, 187b/5

p.+ı 75a/4, 76b/10, 76b/8, 77a/5, 78b/3, 79a/1, 79a/3, 81b/9, 84b/7, 102b/7, 147a/4, 157b/13, 170a/2, 180a/8

p.+ıdur 170b/8

p.+ıla 79b/15, 96a/11, 196b/1

p.+ını 81a/1, 135b/14, 81a/1

p.+lar 170a/1, 170a/2, 170b/7

p.+ları 146b/10

p.+uñ 95b/15

pād-şāh: *Far.* Hükümdar.**krş.**pādişāh. *p.*78b/12, 136a/7

p.+dur 37b/14

p.+ı 78b/12

pādşāhlık(ğ): *Far.+T.* Padişah olma durumu.

p.+a 196a/15

pāk: *Far.* Temiz.

*p.*14b/1, 19b/11, 32b/9, 47b/2, 95a/2, 96b/6, 121a/4, 147a/10, 147a/9,

148a/4, 149b/3, 150a/15, 151a/9,
151b/10, 155b/11, 179b/5, 180a/10,
184b/15, 192a/10, 202b/10
p.ēt(d)-: *Far.+T.* Temizlemek.
*p.*16a/1, 158b/4
p.-er 151b/10
p.-erler 80a/8, 146b/11, 202b/10
p.-mek 134a/2, 179b/5
p.-sey 96b/3, 96b/6
p.-üp 147a/9, 150a/15
p.eyle-: *Far.+T.* Temizlemek.
p.-mez 145b/5
p.-se 63a/1
p.ķıl-: *Far.+T.* Temizlemek.
p.-dı 158b/6
p.-ġıl 196a/2
p.-saņ 46b/13
p.-up 148a/4
p.ol-: *Far.+T.* Temiz olmak.
p.-a 123a/15
p.-dı 158b/11
pāķlık(ġ): *Far.+T.* Temizlik. **krş.**
pāķluk.
p.+ı 19b/13
pāķluk(ġ): *Far.+T.* Temizlik. **krş.**
pāķlık.
p.+ı 19b/8
pāre: *Far.* Parça.
*p.*29a/12, 29a/14, 43a/14, 69b/6, 69b/6
penāh: *Far.* Sığınma, sığınacak yer.
p.+ına 21b/1
perende: *Far.* Uçucu, uçan.

*p.*174a/4
p.+lerüņ 102b/7
perhız: *Far.* Dince yasak edilen
şeylerden tamamen uzak durma.
*p.*15a/1
p.eyle-: *Far.+T.* Dince yasak edilen
şeylerden tamamen uzak durmak.
*p.*99a/8
p.ol-: *Far.+T.* Dince yasak edilen
şeylerden tamamen uzak durmak.
*p.*123a/14
perhız-kār: *Far.* Yasak olan
şeylerden kaçınan, sofı.
*p.*121a/15
p.ol-: *Far.+T.* Sofı olmak.
p.-anlara 8b/1
perı: *Far.* Doġaüstü güçleri olduġuna
inanılan, hayal ürünü varlık.
*p.*98b/13
pervāne: *Far.* Geceleri ışık çevresinde
dönen küçük kelebek, kepenek.
*p.*105a/5
pervāz: *Far.* Kapı pencere vb.yerlerin
kenarlarına geçirilen ensiz parça.
p.+ı 22b/1
Perverdigār: *Far.* “Besleyici, terbiye
edici, rızıklandırıcı” Allah.
*p.*35a/2, 131a/4, 149b/6
pes: *Far.* Öyle ise.
*p.*34b/7, 64a/5, 69b/9, 74b/11, 84b/7,
114a/2, 135b/1, 171a/12, 204a/9
peşimān: *Far.* Pişman.

p.ol-: *Far.* +*T.* Pişman olmak.
p.-up 79a/9, 109b/6, 146a/1
p.-ur 145b/3
peygamber: *Far.* İnsanlara Tanrı'nın buyruklarını bildiren, onları Tanrı yoluna, dine çağıran kimse, elçi.
*p.*23a/6, 38a/2, 38b/5, 82b/9, 118b/3, 195b/7, 196b/15, 203b/6
p.+den 171b/8
p.+e 44a/7, 67b/6, 71a/13, 112a/5
p.+ler 32b/7, 138a/5
p.+lerden 10a/13
p.+lere 10b/10
p.+üj 130b/6
peyk: *Far.* Haber ve mektup hetirip götüren.
*p.*144b/8
pīrlık: *Far.* +*T.* Yaşlılık, kocalık
*p.*171b/2
put: *Far.* Bazı ilkel toplumlarda doğaüstü güç ve etkisi olduğuna inanılan canlı veya cansız nesne, tapıncak, sanem, fetiş.
*p.*41b/6
p.+a 153b/2
p.+ı 102a/7, 102a/9, 102a/12
p.+ını 153b/4
p.+ları 102a/13
pūr: *Far.* Dolu.
p.-envār : *Far.* +*Ar.* Işık dolu, nurlu.
*p.*2a/15
püşte: *Far.* Yığın, tepe

*p.*146b/12

R

Rabb: *Ar.* Tanrı

*r.*101a/5, 101a/6, 101b/12, 102a/2, 102a/9

r.+de 101a/6

r.+durur 101b/11

r.+dür 100b/15

r.+e 50a/6, 66a/8, 120a/1, 149a/8, 167a/13, 171a/1

r.+i 4a/11, 4a/11, 4a/12, 12a/1, 15a/1, 15a/2, 49b/6, 52a/7, 52a/8, 82a/7, 82a/8, 84a/1, 84a/4, 84a/4, 85a/3, 100b/15, 101a/3, 106b/12, 109b/14, 138b/3, 154b/7, 174a/14, 179b/15, 180a/1

rabṭ: *Ar.* Bağlama, bağlanma, ilişirme.

*r.*123a/7, 136a/4, 163a/5

rāḥat: *Ar.* İnsanda, üzüntü, sıkıntı, tedirginlik olmama durumu, huzur.

*r.*14a/14, 24b/2, 106b/7

rāḥatlık : *Ar.* +*T.* Rahat olma durumu.

r.+dur 24b/1

Raḥīm: *Ar.* Koruyan, acıyan, merhamet eden Tanrı. **krş.** raḥm.

*r.*37b/14, 195a/1

r.+de 143a/7

r.+mem 104b/14

Raḥm: (ö.a.) *Ar.* Koruyan, acıyan, merhamet eden Tanrı. **krş.** raḥīm.

r. kıl-: *Ar.* +*T.* Merhamet etmek.

r.-urlar 170a/11

Raḥmān: (ö.a.) *Ar.* Dünyadaki bütün canlılara merhamet eden Allah.

*r.*32b/12, 33a/13, 195a/1

r.+a 145b/9

rahmānī: Rahmanla ilgili olan.

*r.*117b/13, 145b/8

r.+lerdür 145b/7

r.+ye 145a/11

rahmet: *Ar.* Birinin suçunu bağışlama merhamet etme.

*r.*10a/13, 13a/7, 74b/13, 74b/15, 76b/6, 79a/14, 127b/8, 129b/14, 144a/11, 150a/14, 164a/13

r.+den 61a/7, 120b/6

r.+e 75b/3, 129a/6

r.+i 110a/13, 112a/3, 179b/13, 186b/4, 186b/6

r.+inden 134b/11

r.+ine 134b/12

r.+ini 170a/8, 170a/10, 170b/5

r.-u'llāh: *Ar.* Allah'ın rahmeti.

*r.*39a/12, 42a/8, 58a/15, 94b/2, 105a/15

r.-u'llāhi: *Ar.* Allah'ın rahmeti

*r.*11b/9, 13a/6, 14b/1, 23b/8, 26b/15, 30a/14, 34a/12, 37a/3, 37a/4, 39a/6, 39b/5, 3a/15, 3b/15, 40b/9, 42b/5, 47b/6, 52b/1, 53a/11, 53a/15, 53b/2, 54a/4, 55a/13, 55a/6, 60a/3, 62b/15, 64b/12, 65a/14, 65a/15, 65a/3, 66a/1, 66b/12, 66b/4, 67a/2, 67b/1, 69a/1,

71b/12, 85b/2, 97a/12, 97b/10, 104b/3, 108b/11, 112b/11, 116b/3, 131b/7, 140a/4, 143b/12, 148b/6, 151b/8, 159b/5, 161b/8, 179a/5, 199a/14

rāki': *Ar.* Namazda rükû eden.

r.+lerüñ 61b/3

Ramażān: (ö.a.) *Ar.* Ay takviminin onuncu ayı, üç ayların sonuncusu, oruç tutulan ay.

*r.*19a/11, 31b/10, 32a/2, 32a/3, 32a/4, 118b/12

rāst: *Far.* Doğru, düzgün; tesadüf.

*r.*25b/4, 41b/5, 73a/10, 79b/5, 86a/1, 98b/1, 148b/2, 187b/7

r.+dur 25b/8

r.+larla 102b/14

r.kıl-: *Far.+T.* Düzeltmek.

r.-dum 86a/4

r.ol-: *Far.+T.* Düzelmek.

r.-asın 103a/5

rāzi: *Ar.* Kabul eden, uygun bulan.

r.ol-: *Ar.+T.* Uygun bulmak, benimsemek, kabul etmek.

*r.*23b/9, 67a/14, 186a/8

r.-dılar 61a/3

r.-sa 122b/1

r.-up 105a/5, 174b/2

r.-ur 55b/4

r.ya'llāhu: *Ar.* Allah'ın rızası.

*r.*36b/10, 47b/15, 50a/1, 51a/14, 54b/5, 56a/12, 58b/12, 59a/3, 60a/1, 78a/6, 78a/9, 86b/14, 93b/8, 94a/3,

99b/2, 104a/11, 107b/4, 108a/2,
110a/13, 112b/1, 118a/3, 126a/3,
130b/3, 138b/5, 139b/9, 141b/3,
142a/11, 142a/2, 148a/15, 160a/4,
161b/11, 163b/3, 164a/6, 178b/13,
183b/5, 184b/10, 184b/2, 185b/3,
186a/2, 202b/5

recā': Ar. Ümit, umma.

r.23b/8, 24b/1, 24b/1, 24b/10, 24b/11,
24b/5, 24b/7, 25a/2, 37a/9, 70a/9,
81a/5, 81b/15, 135b/12, 136a/8,
150a/9, 187a/8

r.+dan 82a/5, 187a/7

r.+dandur 24b/4

r.+dur 22a/12, 70a/6

r.+nuş 24a/13

redd: Ar. Uygun bulmama,
geriçevirme, kabul etmeme.

r.124a/10

r.çt-: Ar.+T. Kabul etmemek.

r.-meye 121a/13

r.ol-: Ar.+T. Kabul olmamak.

r.-madı 111a/5

re'fet: Ar. Merhamet etme, acıma,
esirgeme.

r.77a/4

r.+den 77a/1

rek'at: Ar. Namazda bir kıyam bir
rükû ve iki secdeden oluşan bölüm.

r.31b/10, 118a/11

r.+da 31b/11

r.+dur 116a/13

r.+ında 118a/12

renc: Far. Ağrı, sızı.2.

Zahmet.3.Eziyet.

r.174b/1

renk: Far. Cisimler tarafından
yansılanan ışığın gözde oluşturduğu
duyum.

r.+e 134a/11

renklü: Far.+T. Renkli.

r.134a/10

resîdelik: Far.+T. Olgunlaşma.

r.161a/12

Resûl: Ar. 1. Kendisine kitap
indirilmiş peygamber.Hz.Muhammed.

r.7a/7, 7b/3, 8a/14, 10b/1, 10b/2,

10b/5, 12a/4, 15a/15, 16b/15, 20a/9,

23a/1, 30a/12, 31b/5, 31b/9, 32a/7,

34b/1, 34b/2, 37b/11, 40b/10, 44a/8,

44a/13, 44b/8, 45a/10, 46a/3, 47a/6,

47b/14, 49a/15, 54b/14, 56a/6, 57a/5,

58b/5, 60a/11, 60b/1, 60b/8, 60b/12,

60b/15, 61a/3, 61a/5, 62b/3, 66a/2,

68a/14, 77b/9, 78b/1, 94b/7, 97b/6,

99a/14, 103a/14, 115b/3, 117a/13,

130a/4, 130a/11, 135a/8, 141b/13,

142a/1, 142a/9, 146b/7, 148a/9,

148a/12, 171b/5, 181a/2, 181a/3,

187a/7, 187b/9, 196a/6, 202b/12

r.+den 192b/15

r.+e 45a/9, 78a/1, 148b/1

r.+uş 32b/9, 60b/6, 129a/2, 180b/5

r.-u'llah: Ar. Allah'ın elçisi.
Hz.Muhammed.

r.+ı 31a/7

r.+uḡ 30b/3

r.+dan 203b/3

r.+ı 6b/14

revā: *Far.* Yakışır, yerinde, uygun.

*r.*16a/2, 22b/14, 42b/6, 43a/4, 105a/14,
105a/14, 159a/10, 159a/11, 159a/11,
159a/13, 159a/13

r.+dur 16b/12, 35b/12, 105a/5, 120b/3

r.ḡıl-: *Far.+T.* Uygun hâle getirmek.

r.-ayın 181a/1

r.ol-: *Far.+T.* Uygun olmak.

r.-a 15b/7, 163a/10

r.-maz 16b/10, 101b/15, 159a/14,
185a/13, 185b/2

r.-sun 165a/5

r.-ur 40b/11, 41b/8, 105a/13

reyāḡin: *Ar.* Fesleḡenler.

r.+ı 180a/11

reyḡān: *Ar.* Fesleḡen.

r.+ları 149b/15

rızā: *Ar.* Razı olma, isteme, istek.

*r.*74b/12, 122a/15, 133b/10, 135a/11,
136a/10, 143b/8, 144a/15

r.+dan 77a/3

r.+ḡ 204a/11

r.+sı 112a/10, 112a/12, 134b/14

r.+sıçuḡ 18b/11, 55b/5, 60a/10,
196b/7

r.+sından 122a/12

rızık: < *Ar.rızık* Tanrı'nın bütün yarattıklarına erdiği nimet.

*r.*6b/13

r.+ı 118b/7

r.+ını 174b/4

r.+ıçun 122a/10

r.+larını 174b/3

ri'āyet: *Ar.* Uyma, boyun eğme.

*r.*133b/12, 163a/3

r.ḡt(d)-: *Ar.+T.* Uymak.

r.-mek 163a/3

r.-üp 133b/12

ricāl: *Ar.* Belli mevki sahibi kimseler.

*r.*165b/4

ridā': *Ar.* Hırka.

*r.*13b/5

r.+sı 43a/13

r.+sını 60b/4, 60b/7

r.+yı 141a/11

rīḡ: *Ar. tas.* İlâhî rüzgâr, rahmânî nefes.

*r.*189a/3

r.ü'l-fikret : *Ar.* Düşünce, fikir rüzgârı.

r.+ı 42b/11, 149b/9, 150a/7, 189a/5

r.ü'l-ismet : *Ar.* Dürüstlük, temizlik rüzgârı.

r.+ı 175b/14

r.ü'l-fırkat: *Ar.* Ayrılık rüzgârı.

r.+ı 189a/3

r.ü'l-ḡaflet: *Ar.* Aymazlık rüzgârı.

r.+ı 189a/11, 189a/3

- r.ü'l-ilâhiyyet:** Ar. İlâhî rüzgâr.
r.+i 175b/5
- r.ü'l-ķudret:** Ar. Güç, kuvvet rüzgârı.
r.+i 189b/12, 189b/13
- r.ü'l-maħabbet:** Ar. Muhabbet rüzgârı.
r.+i 189a/14, 189b/5
- r.ü'l-meveddet:** Ar. Sevme rüzgârı.
r.+i 189a/14
- r.ü'l-minnet:** Ar. Minnet rüzgârı.
r.+i 142b/12, 149b/10, 149b/14
- r.ü'l- münyet:** Ar. İstek rüzgârı.
r.+i 142b/14
- r.ü'l-mürüvvet:** Ar. Cömertlik rüzgârı.
r.+i 189a/15
- r.ü'l-vuslat:** Ar. Kavuşma rüzgârı.
r.+i 189a/14, 189b/2
- r.ü'r-rahmet:** Ar. Rahmet rüzgârı.
r.+i 189b/10, 189b/13
- r.ü's-sa'âdet:** Ar. Mutluluk rüzgârı.
r.+i 143b/1, 150a/9
- r.ü's-şevķ:** Ar. Şevk rüzgârı.
r.175b/14, 175b/15
- risâlet:** Ar. Elçilik, peygamberlik.
r.16b/12, 19b/6, 21b/4, 43a/6, 47a/12, 128b/15, 129a/14, 130b/9, 196a/3
r.+den 118a/4
r.+e 141a/3, 183b/2
r.+üñ 19a/13, 131a/2
- rivâyet:** Ar. Hikaye edilen bir söz, haber veya hadise.
r.2a/16, 164b/10
r.+de 19b/1
r.+dür 192b/15
r.+in 54a/15, 101b/1, 128b/7, 186a/15
r.+ince 99b/2
r.ęt(d)-: Ar.+T. Hikâye etmek.
r.-er 164b/10
r.ķıl-: Ar.+T. Rivayet etmek.
r.-ur 118a/4
r.olun-: Ar.+T. Rivayet olunmak.
r.-ur 2a/6
riyâ: Ar. İkiyüzlülük.
r.20a/4, 63b/10, 70a/7, 96b/4, 126b/10, 147a/1, 153b/3
r.+dan 15b/10, 99a/7
r.+suz 9a/10, 14b/10, 32b/10, 149a/15
riyâset: Ar. Başkanlık.
r.+i 126b/13
riyâzet: Ar. Nefsi kırma, dünya lezzetlerinden sakınma.
r.116b/4, 117a/11, 128b/11, 128b/12
rubübîyyet: Ar. Allah'a mensup olma durumu.
r.125a/2, 125b/10
r.+den 65a/9
r.+i 157a/2
rüh: Ar. Öz, ruh, can.
r.50b/7, 51a/14, 56b/9, 57b/12, 83b/12, 127a/3, 132b/10, 132b/11, 132b/13, 132b/14, 133a/7, 136b/11, 167b/15, 176a/15, 179b/11
r.+da 132b/13

r.+ı 82a/9
r.+ıla 23b/2
r.+ına 167b/15
rūḥānī: *Ar.* Ruhla ilgili.
r.16a/15, 16b/8, 16b/9, 17b/4, 21b/13
r.+dür 56b/7
ruḥṣat: *Ar.* İzin, müsaade.
r.+ı 123b/1
rūṣen: *Far.* Aydın, parlak.
r.131a/4
r.+i 2a/12
r.ḳıl-: *Far.+T.* Aydınlatmak.
r.-ur 75b/3, 131a/4
ruṣenā: *Far.* Aydın, parlak.
r.+sında 135a/4
ru'yā: *Ar.*Düş.
r.+da 110b/12
rūze: *Far.* Oruç.
r.52b/7, 125b/14
r.+ye 55b/3
rūzī: *Far.* Rızık.
r.105b/13, 134b/15, 202b/8
r.ḳıl-: *Ar.+T.* Kısmet olmak.
r.-a 134b/15, 202b/8
r.-dı 9b/10, 11b/8
r.-sun 197a/1
rūcūliyyet: *Ar. tas.* Allah'ın dostluğunu kazanış kimse.
r.43b/8
rūkū': *Ar.* Namazda ellerini dizlere koyup eğilme hareketi .
r.63a/4

r.+da 79a/12
rū'yet: *Ar.* Görme, bakma, görülem.
r.+den 84b/13
r.+i 43a/10, 198b/10
S
sa'ādet: *Ar.* Mutluluk.
s.32a/2, 39b/15, 40a/3, 40a/3, 63a/2, 63b/11, 63b/4, 63b/5, 64a/4, 64a/5, 64a/7, 133b/8, 146b/15
s.+den 63b/2
s.+i 125b/10, 125b/15, 145b/15
sā'at: *Ar.* Bir günlük sürenin yirmi dörtte birine eşit, altmış dakikalık zaman dilimi, zaman parçası.
s.+üñ 94b/6
ṣābā: *Ar.* Gün doğusundan esen hafif ve latif rüzgâr.
s.+dayıken 117a/13
ṣabāḥ: *Ar.* Güneşin doğduğu andan öğleye kadar geçen zaman.
s.130b/1
s.+a 97b/13
sābıḳ: *Ar.* Geçici geçmiş; rütbece önde olan.
s.+ı 27a/3
s.+lar 22a/3, 101b/9, 137a/6, 145a/3, 146a/8
sābıḳa: *Ar. tas.* Kuran'da "İnananlara, Rabları katında yüksek payeler olduğunu müjdele." (Yunus, 2) mealindeki ayetle işaret edilen ezeli inayet.

s. +lar 101b/3

şabır: Ar. Acı, yoksulluk, haksızlık gibi durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi, dayanç; olacak veya gelecek bir şeyi telaş göstermeden bekleme.

s.14b/11, 59a/2, 81a/6, 123b/2, 129a/10, 135a/11, 136a/9, 135b/2, 144a/14

s. +dur 22a/15, 69b/4

s. +ın 143b/7, 148b/8

s. **ķıl-:** Ar. +T. Sabretmek.

s.70a/14

şābit: Ar. Yerinden oynamayan, yerini değiştirmeyen, durağan.

s.30a/7, 111b/3, 129b/3

s. **ķıl-:** Ar. +T. Sabit kılmak.

s. -muş 81b/5

s. **ol-:** Ar. +T. Sabit olmak.

s. -sa 132b/5

s. -ur 145b/7

şabr: Ar. Acı, yoksulluk, haksızlık gibi durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi, dayanç; olacak veya gelecek bir şeyi telaş göstermeden bekleme.

s. **ēt-:** Ar. +T. Sabretmek.

s. -mek 129a/10

şadaķa: Ar. Yardım amacıyla karşılıksız verilen şey.

s.32a/7, 56b/3

s.141b/2, 142a/2

şādık: Ar. Doğru, gerçek.

s.51a/6

şādır: Ar. Olan, meydana gelen, yüz gösteren, çıkan.

s. **ol-:** Ar. +T. Çıkmak.

s. -ur 83b/5, 124a/5

şaf: Ar. Sıra, dizi.

s.196b/5

s. +ına 165b/4

şafā’: Ar. Saflık.

s.204b/9

s. +dan 15b/2, 77a/3

s. +sı 15b/11, 15b/11

s. +sını 15b/14

şāfi: Ar. Duru, temiz, katıksız.

s.15b/3, 20a/12, 20a/9, 71a/2, 142a/5, 173a/14, 173a/15, 173b/1, 173b/2, 176a/15

s. **ķıl-:** Ar. +T. Temizlemek.

s. -up 142a/5

s. -ur 71a/2

şafra: < İta. *saburra* Sıkıntı, tedirginlik, rahatsızlık veren kimse, şey.

s.134b/1

s. +dur 134a/3

şag’: Vücutta kalbin bulunduğu tarafın karşısında olan, sol karşıtı.

s.32b/6, 75a/9, 128a/2, 128a/4,
144b/11, 149b/8, 149b/9, 150a/7,
174a/7, 174b/1

s.+a 22a/1, 47a/10, 72b/2

s.+uḡ 130b/15

sāḡiṣ: Sayı, adet, miktar.

s.10a/4

ṣahābe: Ar. Hz.Muhammed'i görmüş
ve onun sohbetinde bulunmuş,
Müslümanlar.

s.43a/8

saḥī: Ar. Cömert, eli açık, zengin.

s.108a/8, 108a/9, 121a/10

ṣāḥib: Ar. Herhangi bir şey üzerinde
mülkiyeti olan, onu yasaya uygun bir
biçimde dilediği gibi kullanabilen
kimse, iye, malik.

s.159b/8

s.+i 2a/4

ṣaḥīḥ: Ar. Gerçek, doğru, kusursuz.

s.74a/4

sāḥir: Ar. Büyücü.

s.+leri 11a/8

ṣaḥrā: Ar.Çöl.

s.144a/3

s.+da 144a/4

s.+sı 144a/4, 144b/11

ṣā'im: Ar.Oruç tutan, oruçlu.

s.ol-: Ar.+T. Oruçlu olmak.

s.-up 76a/15

ṣaḥin-: Herhangi bir korku veya
düşünce ile bir şeyi yapmaktan uzak
durmak.

s.99a/7

s.-ḡil 13a/5, 46b/15, 63b/10, 81a/2,
129a/7

s.+maḡdurur 99a/3, 115b/14

s.-ur 177a/2

sākin: Ar. Hareket etmeyen,
kımıldamayan.

s.2a/3, 70a/2, 70a/3

s.ḡıl-: Ar.+T. Hareketsiz duruma
getirmek.

s.173b/14

s.-dı 174a/5

s.ol-: Ar.+T. Hareketsiz duruma
gelmek.

s.-a 70a/3

s.-inca 70a/2

s.-sa 70a/8

s.-sun 173b/12

s.-sunlar 173b/13

s.-up 2a/3

sākit: Ar. Susmuş, sessiz.

s.ḡıl-: Ar.+T. Susturmak.

s.-dı 169a/15

s.ol-: Ar.+T. Susmak.

s.-ur 132a/12, 132b/6, 132b/13

sakla-: Elinde bulundurmak, tutmak;
korumak, esirgemek.

s.-dı 137b/8, 138a/5

s.-ḡil 13a/3, 61a/9, 108b/10

<i>s.-mağa</i> 37b/6	11b/15, 12a/10, 12a/11, 12a/13,
<i>s.-sun</i> 171b/10	12a/14, 12a/4, 12a/7, 12a/9, 12b/3,
<i>s.-ya</i> 44a/4, 119a/5	16b/12, 16b/15, 16b/5, 18b/2, 19a/13,
<i>s.-yan</i> 86a/8, 107a/9	19b/6, 21b/4, 23a/1, 25a/12, 26b/10,
<i>s.-yup</i> 108b/3, 111a/8	30a/13, 31b/6, 31b/9, 32a/7, 34a/11,
saklan-: Kendini saklamak, gizlenmek, korunmak.	34b/1, 34b/3, 36b/10, 37b/12, 38a/5, 38a/8, 38b/5, 40b/10, 40b/3, 40b/4,
<i>s.</i> 34b/15	40b/7, 41b/14, 42b/11, 43a/6, 43a/11,
<i>s.-mağışun</i> 35a/1	44a/8 44a/13, 44b/8, 44b/13, 45a/11,
şalāh: Ar. Düzeltme, iyileşme, iyilik.	45a/9, 45b/2, 47a/8, 47a/12, 47a/6,
<i>s.</i> 82a/2, 123a/3, 127b/1	47b/14, 48a/3, 49a/15, 50a/1, 50b/2,
<i>s.+ı</i> 24b/2, 24b/3	52a/1, 52a/2, 52a/4, 53a/1, 53a/3,
şalāt: Ar.Namaz.	54a/12, 54b/1, 54b/5, 54b/14, 55a/2,
<i>s.</i> 63a/3	56a/1, 56a/7, 56a/13, 57a/5, 58a/2,
şalavāt: Ar. Hz.Muhammed'e saygı bildirmek için okunan dua.	58a/8, 58b/5, 60a/11, 60b/12, 60b/15, 60b/2, 60b/4, 60b/8, 61a/3, 61a/6,
<i>s.</i> 31b/14, 118b/3	62b/3, 64a/12, 64a/15, 64b/3, 65b/10,
sal-: Yollamak, göndermek.	65b/13, 65b/8, 66a/2, 67b/5, 75b/9,
<i>s.-dı</i> 10b/15	77b/9, 78a/1, 79b/8, 94b/7, 97b/6,
<i>s.-ğıl</i> 70a/8, 70a/14	66b/15, 67a/8, 68a/14, 68b/5, 75a/14,
şālih: Ar. Din kurallarına uyan.	76b/2, 77b/12, 78a/10, 78a/13, 78b/2,
<i>s.</i> 38b/3, 196a/1, 202b/7	80b/2, 80b/7, 82b/8, 83b/6, 85b/7,
<i>s.+lerden</i> 86a/2	86b/10, 86b/13, 89b/6, 91b/2, 93b/14,
s.ol-: Ar.+T. Salih olmak.	93b/5, 93b/9, 94a/1, 94a/13, 94a/15,
<i>s.-maz</i> 35b/6	94a/4, 94a/9, 94b/12, 97a/5, 99a/14,
<i>s.-ur</i> 180a/5	99b/3, 103a/14, 101a/12, 103a/15,
sālik: Ar. Bir yola giren, bir yolda giden.	104a/12, 105b/11, 106b/4, 107b/5, 107b/8, 109a/3, 109a/8, 112b/4,
<i>s.</i> 14a/2	113b/8, 115b/6, 119a/9, 142a/1,
salla'llāhu: Ar. Allah selam etsin.	146b/7, 148a/6, 148a/7, 161b/5,
<i>s.</i> 2b/9, 4a/9, 4b/6, 4b/14, 5a/8, 6a/4,	163b/8, 167b/7, 181a/10, 181b/15,
7a/7, 7b/3, 8a/14, 10a/4, 10b/3, 10b/5,	192b/3, 192b/11, 192b/15, 194b/11,

195b/6, 195b/7, 196a/4, 197a/10,
197a/12, 197b/5, 199b/3, 202b/12,
202b/3, 203a/7

san-: Bir şeyin veya kimsenin ...
olduğunu düşünmek.

s.-madı 152b/6

s.-sa 73b/10

s.-up 141b/11

s.-ur 152a/15

şaniyen: *Ar.* İkinci derecede, ikinci
olarak.

s.2a/12, 43b/6

sarar-: Sarı olmak, rengi sarıya
dönmek.

s.-up 150a/1

sarāy: *Far.* Hükûmetlerin veya devlet
başkanlarının oturduğu büyük yapı;
görmekli ve gösterişli yapı.

s.+ına 133a/3

s.+ını 124a/8, 147a/1

s.+ınur 72b/7

sarmaş-: Birbirine sarılmak,
kucaklaşmak.

s.-up 11a/14

sat-: Bir değer karşılığında bir malı
alıcıya vermek.

s.-an 8b/15, 98a/10

s.-arken 98b/5

s.-dılar 58b/5

satun al-: Bir malı değerini ödeyip
almak.

s.-dı 98a/10

şavm: *Ar.* Oruç.

s.123a/7, 136a/3, 163a/4

s.+çun 116a/14

s.+dur 51b/7

s.+durur 115b/15

savur-: Havaya atıp, dağıtmak,
saçmak.

s.-up 15a/1

sa'y: *Ar.* Çalışma, gayret etme.

s.ət(d)-: *Ar.+T.* Çalışmak, gayret
etmek.

s.-üip 202b/7

şayd: *Ar.* Av.

s.ət(d)-: *Ar.+T.* Avlanmak.

s.-e 145a/1

şayyādlik(ğ): *Ar.+T.* Avcılık.

s.+a 64a/4

sebeb: *Ar.* Bir şeyin olmasına veya
belli bir hâlde bulunmasına yol açan
şey.

s.81a/8, 91b/7, 204a/10

sebu'iyet: *Ar.* Yırtıcılık.

s.124b/15, 125a/3, 125a/5, 151b/10

secde: *Ar.* Genellikle namaz kılarken
alnı, el ayalarını dizleri ve ayak
parmaklarını yere getirerek alınan
durum.

*s.42b/6, 42b/8, 42b/9, 63a/10, 79b/11,
79b/11, 79b/12, 79b/13, 79b/13*

s.+durur 116a/12

s.+ye 79a/15, 187a/14

s.kıl-: *Ar.+T.* Secde etmek.

s.-dılar 9b/7
s.-dışa 187b/3
s.-mağ 41b/8
s.-mişlardur 42b/9
s.-uğ 9b/6
s.-up 174a/15
s.-ur 79b/12, 79b/13
sefer: Ar. Yolculuk.
s.75a/15, 141a/5
s.+i 75a/13
s.+idürür 75a/15
s.+ine 141a/4
sekiz: Yediden sonra gelen sayının adı.
s.31b/10, 38b/10, 6b/12, 70b/12, 96b/10, 115a/15, 123a/6, 150a/1, 180a/13
s.+inde 115b/1
sekizinci: Sekiz sayısının sıra sayı sıfatı, yedinciden sonra gelen.
s.32a/2, 121b/6, 122b/5, 123b/6, 144a/15
seksen: Yetmiş dokuzdan sonra gelen sayının adı.
s.76a/14
selām: Ar. Barış rahatlık, sonu iyi ve hayra çıkma.
s.30b/12, 118b/1
s.+a 73b/12
s.+dan 31b/13
selāmet: Ar. Korku ve endişeden uzak durma.

s.32b/7
selāmethıq: Ar.+T. Korkudan uzaklık.
s.127a/13
selb: Ar. Kapma, zorla alma.
s.ęt(d)-: Ar.+T. Zorla almak.
s.-erler 204a/2
selīm: Ar. Doğru, dürüst, kusursuz.
s.14a/15, 69a/10, 69a/12, 69a/15, 124a/12, 136b/3, 149b/5, 172b/8, 179b/4, 180a/4
semā' : Ar. Gök.
s.43a/4, 43a/6
s.+yı 2a/6
s.+uğ 43a/1
s.+ya 174b/12
semī'lıq: Ar.+T. Allah'ın sonsuz işitmesi.
s.35a/11
s.+ı 35b/3
sen: Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.
s.19a/5, 54a/8, 55a/9, 63b/10, 77a/6, 78a/4, 96a/10, 96a/15, 96a/6, 97a/3, 103a/4, 112a/10, 112a/9, 112a/9, 112b/13, 113a/3, 113a/4, 117a/8, 138a/7, 141a/14, 146b/14, 147a/8, 148a/2, 149a/14, 187b/4, 187b/7, 187b/8, 196b/11, 196b/8, 202b/7, 203b/8, 204a/12, 204a/15, 204a/8
s.+a (sağa) 13a/4, 14a/6, 16a/10, 24a/13, 29b/5, 29b/8, 31a/11, 38b/11, 39b/5, 56b/6, 64a/5, 65a/11, 66b/8, 98b/4

107a/3, 114a/2, 133b/10, 133b/11,
152a/5, 155b/4, 180b/12, 204a/10,
204a/17, 204b/7
s.+de 151a/1
s.+den 131b/5, 152a/11, 169b/1
s.+i 8a/10, 36a/9, 59a/7, 64a/3,
77a/15, 112a/7, 117a/9
s.+sin 158a/2
s.+üñ 29b/9, 61a/1, 86a/3, 98b/6,
118b/11, 133b/8, 147a/5, 149b/1,
151b/15, 159a/5, 170a/7, 170b/5,
174a/1, 204a/11, 204a/13, 204a/18
s.+ünçün 38b/11
s.+ünjün 204a/16
s.+ündürür 95b/14
s.+ündür 95b/12, 204b/2
s.+ünem 95b/14
s.+ünle 110b/12, 204a/11
şenā: *Ar.* Övme.
*s.*38b/12
s.+lar 95a/9
s.+yı 197a/5
şıl-: *Ar.+T.* Övmek.
s.-mak 159a/14
serd: *Far.* Soğuk.
*s.*134a/10
sergerdān: *Far.* Avāre, derbeder,
sersem.
*s.*98a/5
setir: < *Ar.setr* Örtünme.
şedin-: *Ar.+T.* Örtünmek.
s.-di 31a/8

sev-: Sevgi ve bağlılık duymak.
s.-dadur 134a/6
s.-diler 84a/14, 84a/15
s.-dügi 44a/13, 76b/5, 176b/15
s.-düginden 23a/15
s.-dürdüm 151b/4
s.-dürmedüm 84a/10, 84a/10, 84a/11,
84a/9, 151a/15, 151b/1
s.+dürüp 149a/13
s.-er 37b/5, 37b/5, 85b/9, 133a/14,
133a/15
s.-erseñ 38a/2
s.-erseñiz 37b/13
s.-gil 44a/14, 112a/10, 116a/7
s.-medügini 44a/14
s.-megil 44a/14
s.-meye 123a/13
s.-meyen 84b/6
s.-señ 44b/7, 112a/10
s.-üp 10a/11, 113a/14
şevāb: *Ar.* Tanrı tarafından
ödüllendirileceğine inanılan davranış.
s. 34a/7, 62b/1, 62b/2, 76b/1
s.+dan 76a/4
s.+ı 19a/10, 19a/12, 19a/14, 62a/15
s.+ın 44b/8, 104a/7
s.+ından 76b/1
s.+lar 76a/4, 174b/9
sevdā: *Ar.* Güçlü sevgi, aşk.
s.+ya 134b/2
seven: Sevgiyle bağlanan.

- s.-lerde 112a/9
- sevgülü:** Sevilen, âşık olunan kimse.
- s. 48a/8
- s.-*erdi* 60b/2
- sevişmek(g):** Birbirini sevmek.
- s.+*dür* 55b/5
- sevmek(g):** Sevmek.
- s.60a/10
- s.-*den* 125a/1
- s.-*ile* 196a/1
- seyir:** Ar. Gidiş, yürüyüş, ilerleyiş.
- s. 21a/8
- s. **et(d)-:** Ar.+T. Yürümek.
- seyr:** Ar. Gidiş, yürüyüş, ilerleyiş.
- s.**et(d)-:** Ar.+T. Yürümek.
- s.-*üp* 21a/8
- seyrān:** Ar. Gezme, gezinme.
- s. **et(d)-:** Ar.+T. Gezmek.
- s. -*erken* 148a/12
- seyyāhlık:** Ar.+T. Seyyah olma durumu.
- s. 79a/11
- sezā:** Far. Uygun, yaraşır, bir şeye değer.
- s.59a/10
- s.+*dur* 155b/1
- s.**ol-:** Far.+T. Uygun olmak.
- s.-*a* 164a/14, 176b/3
- s.-*asın* 65a/9
- s.-*ayım* 180b/6
- s.-*up* 22b/3, 176b/1
- s.-*ur* 95a/14, 137b/2, 164b/15, 171b/6, 185a/13
- s.-*urlar* 139a/5, 202b/11
- s.-*ursın* 59a/10, 63a/2
- şiddik:** Ar. Doğruluk, gerçeklik.
- s. 14b/14, 83b/13, 144b/2, 146a/2, 149a/14
- şiddik:** Ar. Pek doğru, sözü değerli kimse.
- s. **ol-:** Ar.+T. Doğru olmak.
- s.-*a* 123b/12
- şifat:** Ar. Vasıf.
- s. 21b/3, 125a/1, 125a/2, 145b/8, 148b/3, 152b/13, 152b/14, 153b/6
- s.+*a* 21b/2, 21b/6
- s.+*dan* 21b/7
- s+*t* 20b/7, 145a/10, 146b/1, 152b/13
- s.+*ıla* 153a/2
- s.+*ın* 35b/11
- s.+*ından* 153a/5
- s.+*ını* 151b/11
- s+*la* 15b/10, 124b/10
- s.+*lar* 145b/9, 145b/10, 153b/10
- s.+*lardan* 153a/14, 155b/10
- s.+*lardur* 35a/10
- s.+*ları* 34b/13, 153b/11
- s.+*larımı* 29b/1, 35a/12
- s.+*laruñ* 125a/4, 153b/9
- şığ-:** Bir kaba, bir yere bütünüyle girebilmek veya içinden geçebilmek.

s.-maduğını 23a/8

şığın-: Tehlikelerden kaçarak güvenli bir yere çekilmek.

s.-duğ 106a/13

s.-mağ 31b/7

s.-u (*s.kaç-*) 31a/11

s.-urlar 21b/2

şıđđat: *Ar.* Sağlık, esenlik.

s.75b/1

s.+ile 75b/3

s.+in 44b/15

sına-: Sınamak.

s.-malarla 43b/10

s.-mağ 124b/12

sınan-: Sınanmak.

s.-ursın 43b/10

sınduvaç: Çiçek.

s.95b/2

s.+lar 150a/5

sır(r): *Ar.* Varlığı veya bazı yönleri açığa vurulmak istenmeyen, gizli kalan gizli tutulan şey; aklın erişemeyeceği şeyler.

s.7b/5, 15b/14, 19b/14, 19b/7, 21a/9, 23b/2, 23b/4, 46a/10, 71a/3, 71a/4, 96b/5, 126b/10, 132b/11, 132b/12, 132b/6, 133b/4, 133b/6, 136b/11, 136b/12, 136b/7, 136b/8, 137a/5, 141a/4, 142a/10, 142a/5, 147a/1, 148a/11, 148a/12, 158b/2, 202b/7

s.+a 57b/9, 65a/6, 126a/11, 132b/4, 136b/7, 158b/10, 195b/4

s.+da 132b/5

s.+dan 20b/12, 20b/12, 84b/2, 126b/10

s.+ı 124a/9, 126a/6, 148a/14, 199a/1

s.+ıla 23b/4

s.+ını 179b/4

s.+ığa 46a/8

s.+ığda 195b/13

s.+ından 176b/2

s.+ığı 180b/13

şıyānet : *Ar.* Koruma, korunma.

s.59a/10, 59b/9, 60a/7, 61a/5

s.+den 59a/11

sızır-: Sızmasına yol açmak, sızdırmak.

s.+ur 71a/2, 117b/12

sıflı: < *Ar.süflı* Alçak, terbiyesiz, perişan

s.+dür 56b/8

silsile: *Ar.* Zincir, zincirleme olan şey, dizi, sıra.

s.+de 2a/1

s.+yile 148a/15

şın: *Ar.* Arap alfabesinin on beşinci harfi.

s.63b/2

şınek: Çift kanatlılardan birtakım uçucu böceklerin genel adı.

s.+i 74a/4

şıgir-: Hazmetmek, sindirmek.

s.-dükleri 11b/8

s.-üp 11a/10

s.-di 158b/10
sîret: *Ar.* Bir kimsenin hâli tavrı .
s.+i 124a/9
siyâh: *Far.* Kara, beyaz karşıtı.
*s.*146b/3
siz: Çokluk ikinci şahıs zamiri.
s. 11a/7, 148b/1
s.+iñiçün 143b/15
s.+lere 146a/7
sogıl-: Kurumak, suyu çekilmek.
s.-ur 149b/15
şoĥbet: *Ar.* Dostça, arkadaşıca konuşarak hoş bir vakit geçirme, söyleşi, yârenlik, hasbihâl.
*s.*162b/3, 164a/13
s.+i 129a/10, 134a/5, 164a/12
s.+ine 134a/14, 134a/15, 134a/2, 134a/9, 145b/14
s.+ini 24b/15
s.ĕt(d)-: *Ar.+T.* Sohbet etmek.
s.-erdük 113a/1
s.kıl-: *Ar.+T.* Sohbet etmek.
s.-ur 23a/11
s.kılmaĥ: *Ar.+T.* Sohbet etmek.
*s.*159a/12, 164a/13
sol: Vücutta kalbin bulunduğu tarafta olan, sağ karşıtı.
*s.*76b/9, 144b/9, 149b/10, 149b/14, 149b/8, 174a/7, 174b/3
s.+a 22a/1, 47a/10, 72b/2, 75a/9
s.+uĥ 131a/1
soĥ: En arkada bulunan.

*s.*174a/11, 174a/7
soĥra: Daha ileri bir zamanda, önce karşıtı.
*s.*12a/1, 16a/12, 16a/15, 16a/8, 31b/13, 34b/13, 37a/10, 46b/13, 53b/11, 53b/12, 81b/7, 105a/13, 110b/11, 113a/10, 116a/15, 116b/11, 116b/14, 116b/7, 117a/2, 117b/9, 118b/1, 122a/1, 129b/2, 135b/15, 143a/7, 14b/9, 162b/1, 171a/7, 196a/4
sor-: Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek.
s.-alum 59a/2
s.-ar 95b/8
s.-di 58b/14, 59a/3, 76b/8, 77a/14, 78b/12 98a/11, 107a/2, 116b/12
s.-dılar 81a/10, 81a/9, 98b/1, 143b/13, 143b/13
s.-maĥıl 13a/3
s.-up 25a/7, 78b/14
söĥ-: Onur kırıcı, çoĥu basmakalıp kaba sözler söylemek, küfretmek.
s.-me 105b/9
söĥmek: Onur kırıcı, çoĥu basmakalıp kaba sözler söylemek, küfretmek.
*s.*124a/11, 125a/6
söyle- : Düşündüğünü veya bildiğini sözle anlatmak.
*s.*196b/12, 196b/8
s.-gil 112b/12
s.-me 77b/3
s.-mek 13b/6

s.-meye 50b/14

s.-mez 104b/15

s.-r 20b/12, 121b/7

s.-rdi 23a/5

s.-rlerdi 49b/12

s.-se 20b/12, 116a/1

s.-ye 121b/8

s.-yesin 146b/8

s.-yüp 99a/6

söyün-: Sönmek, parlaklığı gitmek.

s.-ür 135a/14

söz: Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi.

*s.*14a/4, 30b/6, 121b/7, 203b/18, 204a/6

s.+den 203b/13, 204b/3

s.+i 11a/8, 121a/13, 23a/7, 77b/3, 118b/8

s.+ın 11a/10, 15a/12

s.+ler 196b/15, 203b/15

s.+leri 50b/10, 50b/14

s.+lerin 20b/11

s.+lerini 99a/6

s.+lü 73a/10

s.+üni 146b/7, 146b/8

s.+üñ 204a/7

s.+üñi 153a/12

su: Hidrojenle oksijenden oluşan, sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde.

*s.*10b/15, 19b/14, 19b/15, 35b/14, 73a/9 106b/3, 106b/7, 128b/4, 130a/4, 134a/10, 152b/2, 194b/15, 199a/3

s.+dan 36a/1

s.+dan 36a/1, 75b/12, 105a/5

s.+dandur 57a/10

s.+ları 96b/7

s.+ya 119a/6, 173b/12, 195b/13

s.+yı 73b/10, 118b/14, 125b/8, 127b/15, 129b/6, 196a/3

s.+yıdur 115b/15

s.+yıla 53b/15

s.+yımı 95a/5

s.+yın 73b/9

s.+yından 195b/15

s.+yını 152b/1

su'âl: Ar. Soru.

*s.*41b/7, 107a/9, 203b/1, 203b/15, 203b/3, 204a/1, 204a/5

s.+üm 173b/11, 173b/14

s.+üñ 174a/1

s.+üñi 174a/6

s.çt-: Ar.+T. Sormak.

s.-düginde 101a/2

s.kıl-: Ar.+T. Soru sormak.

s.-dı 77a/6, 195b/9

s.-dılar 34b/2

s.ol-: Ar.+T. Soru olmak.

s.-acağ 50b/13

suç: Suç.

s.+ını 121b/15

suçlu: Suç işlemiş, suçu olan kimse.

s. +yı 152a/13

şüfî: Ar. Mutasavvıf.

s.15b/6, 16a/1, 16b/10, 22a/4

s. +ler 203b/3

s. +lerin 204a/5

s. +lerün 204b/3

s. +nüñ 15b/9

s. +ye 15b/2

şüfihlik: Ar. +T. Mutasavvıflık.

s. +da 165b/4

şulh: Ar. Barış

s.124a/11

s. +a 80b/11

sultân: Özellikle sünnî hükümdarların kullandıkları unvan; belli bir alanda en üst düzeyde olanlar için kullanılan söz.

s.91b/9, 143b/11, 144b/5

s. +ı 143b/10, 151a/10, 167b/14

sulu: Su bulunduran.

s.169b/2

şun': Ar. Tesir, kudret.

s.21b/2

s. +ına 21a/15

s. +ından 21b/3

sun-: Bir büyüğe veya nezaket gereğince bir kimseye bir şeyi vermek, arz etmek, yollamak, göndermek, takdim etmek.

s. -up 73b/1

şüret: Ar. Görünüş, biçim.

s.36a/2, 129a/3, 143b/15, 152b/5, 156b/5, 169b/8, 203b/17

s. +den 120b/13

s. +i 61a/5, 124a/9, 143b/12, 146b/9

s. +ile 21a/13

s. +ün 143a/6

s. +ünji 147a/5

şüretlü: Ar. +T. Biçimli, görünüşlü.

s.75b/13, 152b/3

susa-: Su içme gereksinimi duymak.

s. -miş 118a/8

susuz: Su olmadan.

s.95a/5

susuzluk: Susuz olma durumu.

s.128b/13

s. +dur 70a/11

sübhân: Ar. Allah'ın isimlerinden biri.

s.204b/5

s. +a 171a/13

s. +ı 155b/14

süd: Kadınların ve memeli dişi hayvanların yavrularını besledikleri, memelerinden gelen, besin değeri yüksek, beyaz sıvı.

s.15a/5, 15a/6, 106b/3, 106b/7, 170b/2, 170b/3, 194b/15

s. +e 195b/13

s. +ini 15a/11

s. +le 170b/4

sükker: Ar. Şeker.

s. +in 14b/11

süküt: Ar. Susma, sessizlik.

s.163a/4

Süleymān : (ö.a.) Ar. Süleyman peygamber.

s.41b/10, 52a/11, 143a/1, 162a/14, 167b/2, 203a/5

sülük: *tas.* Ar. Bir şeyhe bağlanan kişinin belli bir metotla Allah'a doğru yani kemâlâta doğru manevî planda yaptığı yolculuğa denir.

s.21a/14, 165b/2

s.ët(d)-: Ar.+T. Yola girmek.

s.-er 44a/3

s.-erler 21a/14

s.-se 165b/2

sünbül: *Far.* Zambakgillerden, soğanla üretilen 15-20 cm.yüksekliğinde çiçekleri keskin kokulu ve türlü renkli çok yıllık bir süs bitkisi.

s.+i 143b/8

sünnet: Ar. Hz.Muhammed'in Müslümanlarca uyulması gerekli sayılan davranışları ve herhangi bir konuda söylemiş olduğu söz

s.123a/12, 135a/13, 135b/11, 136a/8

s.+ine 32b/9

s.+i 123b/14

süñük: Kemik.

s.115b/1

sür'at: Ar. Hızlılık, çabukluk.

s.+le 31a/2

sür-: Yönetip yürütmek, sevk etmek.

s.-er 169b/3

s.-erken 129b/12

s.-gil 169b/7

s.+üp 113a/11, 171a/13

sürme: Kirpik diplerine sürülen siyah boya.

s.55a/10

s.+nüñ 55a/12

s.+sinden 55a/10

süst: *Far.* Gevşek, tembel, manasız, değersiz.

s.ol-: *Far.+T.* Gevşek olmak.

s.-sa 135a/14, 149b/13

s.-urlar 150a/2

süstlhğ(ğ): *Far.* Gevşek, tembel, manasız, değersiz.

s.+ını 9a/5

s.ķıl-: *Far.+T.* Tembellik etmek.

s.+anı 8b/6

süvār: *Far.* Ata binmiş, binici.

s.ol-: *Far.+T.* Binici olmak.

s.-a 144b/9

Ş

şād: *Far.* Sevinçli, neşeli.

ş. **ol-**: *Far.+T.* Sevinçli olmak.

ş.-dı 11a/9

şādī: *Far.* Memnunluk, sevinçlilik, gönül ferahlığı.

ş.122a/14

şahs: Ar. Kişi, kimse.

ş.145b/12

şām: *Far.* Akşam.

ş.32a/12

Şamahı: Azerbaycan'da bir şehir.

ş.2a/3

şān: Ar. Şan, şöhret, ün.

ş.+ına 155b/10

ş.+ında 155b/1

şarāb: Far. İçilecek şey, şarāb.

ş.35b/6, 73b/3, 73b/4, 73b/4, 82a/13,

82a/13, 82b/1, 82b/2, 82b/3

ş.+ı 22a/15

ş.+ıla 73b/5

ş.+in 32b/7

ş.+ım 108b/9

ş.+lar 82a/15

ş.+ları 73a/14

şark: Ar. Doğu.

ş.+a 2a/7

şart: Ar. Koşul, yemin.

ş.36b/1, 37a/8, 42b/14, 121a/11,

121a/14, 121a/2, 121a/5, 121a/7,

121b/11, 121b/14, 121b/2, 121b/6,

122a/11, 122a/15, 122a/2, 122a/5,

122a/7, 122a/9, 122b/11, 122b/2,

122b/5, 122b/7, 122b/9, 123a/11,

123a/13, 123a/2, 123a/6, 123a/8,

123b/1, 123b/10, 123b/11, 123b/13,

123b/15, 123b/4, 123b/6, 123b/8,

124a/12, 124a/14, 124a/4, 124a/7,

124b/1, 124b/6, 124b/8, 129a/12,

129b/1, 165a/6

ş.+ı 115a/13, 116a/4, 118a/9

ş.+ıdur 116a/6

ş.+ları 53b/2, 120b/3

ş.+larını 131b/8, 179b/1

şâyiste: < Far.şâyeste Yakışır, yaraşır, uygun.

ş.ol-: Far.+T. Uygun olmak.

ş.-asın 96b/15

şebābet: Ar. Gençlik, tazelik, civanlık.

ş.+den 171a/15

şecere: Ar. Ağaç.

ş.-i ma'rifet: Far.Marifet ağacı.

ş.155a/2

ş.-i ta'rif: Far.Tarif ağacı.

ş.156b/2

şeddād: Ar. Çok büyük ve sağlam.

ş.29b/1

Şeddād: (ö.a.) Ar. Yemen'de Âd kavminin hükümdârı.

ş.+a 29a/15

şefā'at: Ar. Birinin suçundan geçilmesi veya dileğinin yerine getiirilmesi için yapılan aracılık.

ş.+ine 180b/6

şefā'atçi: Ar.+T. Birinin suçundan geçilmesi veya dileğinin yerine getiirilmesi için aracılık yapan kişi.

ş.ķıl-: Ar.+T. Şefaatçi kılmak.

ş.-dı 38b/11

şefākat: < Ar.şefkat Acıyarak, esirgeyerek sevme.ķrş.şefkat.

ş.ķıl-: Ar.+T. Acıyarak, esirgeyerek sevmek.

ş.-alar 108a/8

şefi': Ar. Şefaat eden.

ş.118a/7

ş.**kıl-**: Ar.+T.Şefaati etmek.

ş.-*di* 31a/7

ş.-*up* 31a/5

şefkat: Ar. Acıyarak, esiregeyerek sevme. **krş.** şefakat.

ş.106a/12, 164a/13

ş.+*i* 105a/7

şefkatlü: Şefkatli olan.

ş.121b/6

şehadet: Ar. Bir şeyin doğruluğuna inanma, tanıklık.

ş.74b/5, 103b/5

ş.+*dür* 45a/5

ş.+*e* 43b/6

ş.+*i* 45a/5

ş.**kıl-**: Ar.+T. Tanıklık etmek.

ş.25b/2

şehid: Ar. Din veya yüksek bir ülkü uğrunda ölen kimse.

ş.+*ler* 32b/8

şeh(i)r: < *Far.şehr* Nüfusunun çoğu, ticaret, sanayi, hizmet veya yönetimle ilgili işlerle uğraşan, genellikle tarımsal etkinliklerin olmadığı yerleşim alanı, kent, site.

ş.70b/13, 70b/14, 72b/14, 72b/7, 73a/3, 73a/6, 74b/1, 74b/2, 74b/4, 78b/4, 81b/11, 82b/11

ş.+*de* 72b/8, 73a/11, 73b/11, 73b/8, 80a/4

ş.+*deki* 82a/12

ş.+*dürür* 70b/12

ş.+*dür* 71a/13, 74b/6

ş.+*e* 70b/13, 71a/1, 72b/10, 74b/13, 75a/3, 77a/5, 78b/4, 78b/4, 78b/7, 78b/9, 80a/4, 80a/8, 81a/4, 81b/10, 83a/6, 84b/8

ş.+*i* 81b/11

ş.+*inde* 71a/6

ş.+*inüñ* 74b/10, 74b/14, 76b/4, 83b/11, 84b/5

ş.+*ler* 72a/15

ş.+*lere* 75a/7

ş.+*lerüñ* 71b/1, 74b/3

ş.+*üñ* 72b/9, 80a/9, 81b/14

şehvet: Ar. Aşırı istek, nefis.

ş.70a/12, 145b/4, 146b/3

şek(k): Ar. Şüphe, zan, tereddüt.

ş.+*i* 43b/10

ş.**et-**: Ar.+T. Şüphe etmek.

ş.-*megil* 156a/5

şekāvet: Ar. Bahtı karalık, kutsuzluk, rezillik.

ş.63b/11, 63b/7, 63b/8

şeker: *Far.* Şeker.

ş.73b/2

şekil: < *Ar.şekl* Biçim.

ş.+*leri* 119a/7

şem: Ar. Mum.

ş.180a/9

ş.+*ler* 146b/13, 147a/4

şem: Ar. Işıkla, mumla ilgili.

ş.131a/3

şems: Ar. Güneş.

ş.140b/7

şenbe: Far. Gün.

ş.118a/10

şer(r): Ar. Kötülük, fenalık.

ş.158a/3

ş.+de 69b/4

ş.+e 161b/13

ş.+i 162b/11

ş.+idür 134b/1

ş.+inden 32a/1, 32b/1

şerbet: Ar. Meyve suyu ile şekerli su karıştırılarak yapılan içecek.

ş.73a/13

ş.+i 73b/2, 73b/2

ş.+inüñ 82a/8

ş.+leri 73a/15, 73b/7

şeref: Ar. Başkasının, birine gösterdiği saygının dayandığı kişisel değer, onur.

ş.63b/5, 63b/7, 144a/7

ş.+den 63b/2

şerī'at: Ar. Kur'an'daki ayetlere, Hz.Muhammed'in sözlerine dayanan İslam kanunu, İslam hukuku.

ş.7a/5, 10b/10, 10b/8, 13a/10, 53b/10, 68a/10, 99a/5, 135a/10, 136a/10, 142a/4

ş.+a 16a/7, 183a/9

ş.+da 53b/13, 141a/12

ş.+dur 17b/2

ş.+ı 7a/9, 13a/11, 14b/9, 120b/2, 121a/5, 131b/1, 162b/2, 165b/2

ş.+uñ 12a/2, 16a/5

şeriatī: Ar. Şeraitla ilgili olan.

ş.120a/3

şerīfe: Ar. Kutsal, şerefli.

ş.+leri 111a/7, 117a/11

şerīk: Ar. Ortak.

ş.81a/13, 81b/2

ş.+i 35b/8, 155b/9

şevk: Ar. İstek, heves.

ş.22b/12, 22b/7, 22b/9, 475, 627, 63b/4, 63b/7, 70a/14, 83b/13, 143b/10, 144a/5, 144b/3

ş.+dürür 22a/11

ş.+dür 70a/12

ş.+ile 114a/3

ş.+i 23a/11

ş.+inden 23a/13, 23a/14

ş.+üñ 22b/8

şeybet: Ar. Saç sakal ağarması, kocama, ihtiyarlık.

ş.+ini 171b/1

şeyh: Ar. Tarikat kurucusu, bir tarikatta en yüksek dereceye ulaşmış kişi.

ş.2a/12, 2a/16, 2a/8, 12b/15, 14a/1, 14a/5, 15a/12, 15a/9, 15b/5, 16b/10, 17a/3, 36b/12, 37a/3, 38a/9, 39a/12, 39b/4, 40b/13, 41a/6, 41b/6, 44a/10, 55a/6, 59a/8, 62a/14, 70b/10, 112b/10, 112b/11, 112b/11, 112b/13, 116b/3, 116b/4, 116b/5, 116b/8, 117a/2, 117a/5, 117b/8, 120b/12, 121a/1,

121a/10, 121a/15, 121a/3, 121a/5,
121a/7, 121b/11, 121b/14, 121b/6,
122a/15, 122a/2, 122a/5, 122a/7,
122a/9, 122b/12, 122b/5, 122b/9,
123a/11, 123b/2, 124a/14, 124b/11,
124b/11, 124b/7, 125a/13, 125a/4,
126a/2, 128b/10, 128b/12, 129a/1,
129a/9, 129a/9, 129a/10, 129a/13,
131b/6, 136b/15, 149a/11, 151a/10,
158b/2, 159a/10, 159a/8, 161b/1,
162a/15, 162b/12, 162b/3, 163a/6,
164a/11, 164a/15, 164a/15, 164b/1,
164b/7, 165a/2, 165b/1, 165b/12,
165b/15, 165b/9, 168a/10, 169a/13,
169a/14, 169b/8, 171a/3, 171a/7,
171b/7, 172b/7, 172b/7, 173b/8,
174b/10, 176a/13, 177a/3, 178b/6,
179a/15, 181a/13, 183a/14, 183a/8,
184b/15, 185a/8, 187a/5, 192a/7,
192b/14, 192b/4, 195b/7, 196b/14,
197a/11, 202b/6, 203b/1
ş.+e 15a/8, 40b/12, 40b/15, 41b/7,
44a/6, 120b/15, 124b/7, 128b/12,
129b/2, 133b/10, 162b/15
ş.+i 40b/12
ş.+ini 15a/2
ş.+inden 123b/1
ş.+ine 122b/6
ş.+inle 123a/4
ş.+lere 16b/11
ş.+üm 41a/4
ş.+üñ 13a/4, 121b/2, 124b/3

şeyhlanmak: Ar.+T. Şeyh gibi
büyüklenmek.

ş.13b/7

şeyhlik: Ar.+T. Şeyh olma durumu.

ş.41b/5, 169b/11, 171b/2, 171b/6

şeytān: Ar. Hz.Âdem'e secde etmediği
için cennetten kovulan, insanları
Allah'ın emirlerine karşı, kıskırtan,
kötülüğe yönelten cin, iblis.

ş.32a/1, 32b/1, 43a/1, 69a/13, 70a/5,
70a/9, 146b/2, 146b/5

ş.+ı 13a/13

şeytānī: Ar. Şeytanla ilgili olan.

ş.117b/11, 145a/5

ş.+den 117b/12

ş.+lerdür 145b/8

ş.+ye 145a/11

ş.+yi 117a/14, 117a/8

şeytāniyyet: Ar. Şeytanlık.

ş.+iyyet 125a/1, 125a/3, 125a/7,
151b/11, 153a/5

şīn: Ar. Arap alfabesinin 14. harfi.

ş.63b/3

ş.+ı 63b/9

ş.+ına 63b/8

ş.+ını 63b/7

şiddet: Ar. Bir hareketin, bir gücün
derecesi, yeğinlik, sertlik.

ş.63b/9

şifā': Ar. Bedensel eya ruhsal bir
hastalığın son bulması.

ş.32a/13, 80a/3, 80a/8

Şifâü'l-Esrâr: Ar. Seyyid Yahyâ Şirvânî'nin, çalışılan eserinin adı.

ş.-u η 151a/4

şimâl: Ar. Sol taraf.

ş.101b/6, 102a/6, 102a/9

ş.+dur 146a/10

ş.+i 159a/11

şimdi: Şu an, içinde bulunduğumuz zamanda.

ş.117a/5

şirâ': Ar. Satın alma, satın alınma.

ş.+dan 204a/15

ş.+muz 204a/11

şirîn: Far. Tatlı, sevimli, cana yakın, sempatik.

ş.82a/8

şirk: Ar. Ortak koşma.

ş.147a/1, 81a/11

ş.+ler 81b/4

ş.-i **celî:** Ar. Açık şirk.

ş.153b/5

ş.-i **hâfî:** Ar. Gizli, saklı şirk.

ş.153b/3, 153b/3,

ş.+dur 58b/10

Şirvân: Azerbaycan'da bir şehir.

ş.+da 2a/2

şol: O.

ş.43a/12, 74a/8, 95a/1, 98a/1, 124b/7, 153a/1, 153a/8, 163a/2, 204b/8

şöyle: Şunun gibi, şuna benzer biçimde.

ş.49b/12, 82a/9, 192a/11, 203b/11

şūmlık: Far.+T. Uğursuzluk.

ş.55a/11

şu: Bu kelimesine göre, yerde, zamanda ve söz zincirinde biraz uzak olanı niteleyen söz.

ş.+nlar 204a/2

şürü': Ar. Başlamak.

ş.kıl-: Ar.+T. Başlamak.

ş.-dı 86a/6

şübhe: Ar. Kuşku.

ş.81a/14, 195a/12

ş.+den 80a/7, 129a/7

ş.+i 81b/2

ş.+ler 81b/4

ş.+leri 80a/6, 81b/7

ş.+lerüm 81a/10

ş.+ η 81a/10

ş.+si 79b/14

ş.+yi 81a/13

şübhesüz: Ar.+T. Kuşkusuz.

ş.14b/10

şükr: Ar. Tanrı'ya duyulan minneti dile getirme.

ş.135a/13

ş.+in 19a/2, 79a/10, 110a/2, 122b/4

ş.+ini 38b/9, 159a/1

ş.**kılmaç:** Ar.+T. Tanrı'ya duyulan minneti dile getirme.

ş.187a/7

şükrân: Ar. İyilik bilme, gönül borcu, minnetarlık.

ş.+a 180b/3

şükür: < *Ar.şükür* Tanrı'ya duyulan minneti dile getirme.

ş.9b/3, 9b/5, 9b/7, 9b/12, 9b/14, 10a/10, 10a/14, 34a/2, 76a/3, 78b/10, 108a/15, 108b/3, 109b/5, 135b/12, 135b/3, 136a/8

ş.**kııl-:** *Ar.+T.*Tanrı'ya duyulan minneti dile getirme.

ş.-*dı* 108b/8

ş.-*mağa* 95a/14

ş.-*ur* 76a/3

T

tā: *Far.* Dek, değin, kadar beri vb.edatlarla birlikte, kullanılarak bir fiilin, bir hareketin, bir şeyin, bir yerin, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartmalı bir biçimde anlatan bir söz.

t.8a/9, 14a/3, 14a/4, 15b/6, 22a/3, 44a/11, 53b/3, 61a/10, 64a/7, 65a/8, 69b/9, 70b/5, 91b/9, 103a/12, 115a/2, 121a/10, 121a/6, 121a/8, 121b/1, 122a/8, 122b/12, 122b/6, 123a/1, 123a/3, 124a/12, 125b/1, 125b/9, 131b/2, 141b/1, 143b/15, 147a/9, 148a/10, 149a/15, 164a/14, 186b/9, 187b/8

ta'ahhüd: *Ar.* Bir şey yapmayı üstüne alma, üstlenme.

t.74b/5, 94b/14, 96a/11, 96a/5, 127b/4

ta'alluğ: *Ar.* İlişigi, ilgisi olma.

t.68a/11, 183a/11, 183a/12, 183a/9

t.+*dur* 134b/2

ta'ām: *Ar.* Yemek, aş.

t.35b/6, 181a/2

t.+*ı* 22a/14

tā'at: *Ar.* Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet.

t.8b/6, 14a/1, 15b/11, 19a/12, 25a/9, 39b/4, 63a/14, 63b/4, 63b/6, 68b/4, 81a/5, 106a/1, 116a/2, 123b/3, 123b/5, 125b/13, 126a/1, 134b/7, 146a/3, 171a/14, 174a/10

t.+*de* 150a/6, 44a/2, 55a/8

t.+*den* 48a/8

t.+*e* 9a/7, 9a/10, 145a/12, 197a/7

t.+*i* 49a/11, 108a/13, 113b/13, 114a/2, 124b/9, 139b/9, 178a/6, 186a/9, 186b/14

t.+*in* 59b/3

t.+*inde* 121a/11, 149b/13

t.+*lerinün* 19a/14

t.+*ünj* 134b/6

t.ġet(d)-: *Ar.+T.* İbadet etmek.

t.-*evüz* 114a/4

t.-*üp* 187b/3

t.kııl-: *Ar.+T.* İbadet etmek.

t.+*anı* 8b/3

t.-*dururlarmış* 39b/4

t.-*sa* 19a/12

t.-*sağ* 187b/4

t.-*up* 8b/6

tab´: Ar. Tabiat, huy, yaratılış.

t.6a/2, 134a/1, 159b/8

ṭabak: Yiyecek koymaya yarar, az derin ve yayvan kap.

t.196a/10, 196a/13, 196a/15, 196b/12, 196b/3, 196b/5, 196b/8

t.+ı 196a/10

ṭabil: < Ar.ṭabl Davul. **krş.** ṭabil.

t.72b/14

tābi´: Ar. Bağimli.

t.ol-: Ar.+T. Bağlı olmak.

t.-sa 56b/8, 56b/9

tabi´at: Ar.Huy, karakter.

t.134a/4

t.+in 134a/10, 134a/14

ṭabīb: Ar.Hekim.

t.30a/15, 30a/15, 30b/2

ta´bīr: Ar.Yorum.

t.eyle-: Ar.+T.Yorumlamak.

t.-r 2a/10

ṭabul: < Ar.ṭabl Davul. **krş.** tabıl.

t.+dan 77a/9

tābūt: Ar. Ölünün içine konulduğu sandık biçiminde araç, sal, ölü salı.

t.10b/14

t.+ile 10b/15

tāc: Ar. Soyluluk iktidar, güç veya hükümdarlık sembolü olarak başa giyilen, değerli taşlarla süslü başlık.

t.+lardığı 43a/15

ta´cīl: Ar. Acele ettirme, çabuklaştırma.

t.ḫet(d)-: Acele etmek.

t.-meye 122b/8

ṭağ: Dağ.

t.121b/12

t.+a 138b/4

t.+da 60b/10, 60b/2

t.+ları 36a/1

ṭağī: Ar. Azgın, isyan eden.

t.24b/8

tağyīr: Ar. Bozma.

t.ḫet- Ar.+T. Bozmak.

t.-medin 117b/5

taḥammül: Ar. İnsanın kötü, güç durumlara karşı koyabilme gücü, kaldırma, katlanma.

t.ḫıl-: Ar.+T. Tahammül etmek.

t.133b/10

ṭahāret: Ar. Temizlik, temiz olma.

t.47b/15, 54a/7, 61a/10, 61a/11, 86a/6,

118a/11, 118a/6, 126a/2, 127a/12,

128a/10, 128b/15

t.+i 47a/4, 47a/5

t.+den 61a/12

t.+e 120b/10

t.+i 46b/10

t.ḫet(d)-: Ar.+T. Temizlemek.

t.-üp 40a/5, 86a/6

t.ḫıl-: Ar.+T. Temizlenmek.

t.126b/2, 126b/6, 126b/10, 127a/3,

127b/6

t.-dılar 128a/8

t.-salar 128a/11

t.-up 118a/6, 118a/11

t.-ur 46b/14

ṭāhir: *Ar.* Temiz.

*t.*47b/2, 192a/8

t.+e 46b/13

taḥkīk: *Ar.* Soruşturma.

*t.*143b/10, 144b/3

taḥlīl: *Ar.* Çözümleme.

*t.*125b/14

taḥrīr: *Ar.* Yazma, kitabet.

t.olin-: *Ar.+T.* Yazılmak.

t.-du 203b/1

t.olun-: *Ar.+T.* Yazılmak.

t.-du 2a/18

taḥsīn: *Ar.* Güzel bulup takdir etme, beğenip alkışlama.

t.kıl-: *Ar.+T.* Takdir etmek.

t.-dı 79a/3

taḥşīş: *Ar.* Bir şeyi bir yere veya birine mahsus kılmak.

t.+dürür 126a/12

taḥt: *Far.* Hükümdarların oturduğu büyük, süslü koltuk.

*t.*144a/6, 147a/4, 147b/1, 174a/15,

174a/8, 180a/8, 180a/8

t.+da 77a/6, 144a/7

t.+ında 10b/3, 144b/5

t.+ını 147a/3

t.+inuy 147a/14

t.+lar 146b/13

ṭāḳ: *Ar.* Bina kemeri; yarım daire şeklinde kapı ve pencere üstü; kubbe, kümbet.

*t.*116a/11, 204b/5

t.ol-: *Ar.+T.* Kubbe gibi yuvarlak olmak.

t.-salar 116a/10

taḳaddes: *Ar.* “Mukaddes olsun” anlamında bir söz.

*t.*146b/6

ṭāḳat: Bir şeyi yapabilme, başarabilme gücü, güç, hâl, derman, kuvvet.

t.+i 39b/14, 83a/8, 85a/7, 139b/5, 140b/7

taḳdīr: *Ar.* Değer biçme.

t.+inden 106b/11

t.+iim 174b/1

t.kıl-: *Ar.+T.* Takdir etmek.

t.-dum 174b/4

tā-kim: *Far.+T.* Uzakta olan şeyi, kişiyi, olayı işaret etmek için kullanılan söz.

*t.*29b/15, 60b/1, 72b/3, 179b/1

taḳşīrāt: *Ar.* Kusurlar, suçlar.

t.+uḡa 109b/6

taḳşīr: *Ar.* Kısaltma, bir işi eksik yapma.

*t.*55b/7

t.+leriniḡ 19a/14

t.+ini 98a/3

t.kıl-: *Ar.+T.* Kısaltmak.

t.-duḡ 156a/2

t.-maḳ 78a/3

t.-mayavuz 114a/3

taḳvā: *Ar.* Allah'tan korkma, Allah korkusuyla dînin ysak ettiği şeylerden kaçma.

*t.*34b/11, 35a/5, 63b/4, 63b/6, 64a/6, 81a/2, 127a/7

t.+ya 2a/14, 64a/13

t.+yı 35a/1, 65a/7

ṭaldur-: Dalma işini yaptırmak.

t.+ıcaḳ 82b/1, 82b/2

ṭaleb: *Ar.* Bir kimseden bir şeyi yapmasını veya yapmamasını isteme, dileme, istem.

*t.*68a/11, 72a/12, 105b/13, 105b/8, 129b/8

t.+ini 144b/12

t.ḳet(d)-: *Ar.+T.* İstemek.

t.-erem 79a/3

t.-üp 68a/11

t.-en 105b/9

t.ḳıl- : *Ar.+T.* İstemek.

t.-ma 204b/9

t.-maḳ 68a/10

t.-maḳlıkda 78a/3

t.-sa 72a/12

t.-up 77a/8

t.-urlar 79a/14, 79b/1

ṭālib: *Ar.* İsteyen, istekli, öğrenci.

*t.*16b/14, 17a/4, 44b/5, 46a/7, 68b/7, 139b/9

t.+e 13a/14, 70b/6

t.ol-: *Ar.+T.* İstemek.

t.-an 83a/11, 83a/13

t.-ur 23b/12

ta'lim: *Ar.* Öğrenme, öğretme.

*t.*15a/14, 116b/6, 155b/4

t.+i 156a/3

t.ḳet(d)-: *Ar.+T.* Öğrenmek

t.-üp 15a/14

t.ḳıl-: *Ar.+T.* Öğrenmek

t.-dı 116b/6

ṭama': *Ar.* Doymazlık, çok isteme, aç gözlülük.

*t.*6b/3, 69b/15

ṭamaḳ(ğ): Ağız boşluğunun tavanı.

t.+ı 60a/6

tamām: *Ar.* Eksiksiz, tam olma.

*t.*14b/10, 16b/2, 23a/13, 25a/3, 51b/6, 53b/13, 94a/13, 106a/15, 141a/12, 162b/2, 163a/3, 165b/2, 176b/14

t.+ı 167a/14

t.ḳıl-: *Ar.+T.* Tamamlamak.

t.-dı 141a/12

t.-duḡsa 47a/5

t.-mayınca 120b/2

t.-sa 51b/6, 162b/2

t.-saḡ 59a/9

t.-urdu 16b/8

t.ol-: *Ar.+T.* Tamam olmak.

t.-dı 43b/15, 128b/6

t.-mayınca 120a/4

t.-maz 37a/8, 53b/15

t.-sa 37a/11, 60a/7

t.-up 36b/15

t.-ur 16a/6, 16a/7, 16a/11, 16a/14, 37a/10

tamāmlık(ğ): *Ar.+T.* Tamam olma durumu.

t.+ı 36b/1

ṭamar: Canlı varlıklarda kanın veya besleyici sıvıların dolaştığı kanal.

t.115a/15

t.+lar 115b/2

t.+lara 158b/10

ṭams: *Ar.* Yok etme, belirsiz kılma.

t.et-: *Ar.+T.* Yok etmek, belirsiz kılmak.

t.-di 153a/14

ṭamu: Cehennem.

t.116b/13

t.+dan 113b/15

t.+ya 39b/10

ṭanık: Gördüğünü ve bildiğini anlatan, bilgi veren kimse, şahit.

t.ver-: Şahit göstermek.

t.156a/7

ṭanıklık: Şahitlik.

t.25b/4, 25b/8, 155b/11

ṭaṭrı: Kâinatta var olan her şeyi yaratan, koruyan, tek ve yüce varlık, Yaradan, Allah, Rab, İlah, Mevla.

t.20a/11, 25b/5, 31b/6, 37b/12, 37b/13,

37b/14, 74a/1, 102b/4, 102b/4, 152a/4,

157a/2, 157a/7, 157b/4, 158a/2,

158a/6, 158a/7, 166a/1

t.+dur 176a/14

t.+lığına 102b/2

t.+nuṣ 38a/13, 161a/5, 161a/6, 179b/12, 179b/14

t.+sını 74a/7

t.+ya 24a/3, 176a/14

t.+yam 77b/6, 180b/13

t.+yı 17a/15, 58b/13

ṭaṣsuğıraḳ : Şaşırtıcı, garip acayip şey.

t.36a/1

ṭap-: İlah olarak tanınan varlığa karşı inancını ve bağlılığını belirli kurallar çerçevesinde göstermek.

t.-duğı 102a/8

t.-maḳ 153b/2

t.-maṣ 153b/6

ṭaraf: *Ar.* Ön, arka, sağ, sol, üst, alt vb.yanlardan her biri.

t.+a 146b/4

t.+dan 69b/7

t.+ina 21a/10, 149b/7

t.+ında 144b/5

t.+ındağı 149b/10, 149b/9

t.+ından 145b/6, 149b/8, 149b/9, 159a/2

ṭarı: Buğdaygillerden kuraklığa dayanıklı bir bitki.

t.128b/2

ṭarık: *Ar.* yol

t.117b/10, 146b/3

t.+a 16b/11, 159a/10, 162b/14, 191b/2

t.+ında 122b/6

ṭarīkat: *Ar.* Allah'a ulaşmak arzusuyla tutulan yol.

t.7a/5, 21a/11, 68a/10, 69a/2, 70b/2, 70b/3, 70b/4, 74b/6, 78a/3, 85b/9, 99a/5, 103b/2, 106b/13, 110a/2, 142a/4, 145b/14, 197a/13

t.+a 16a/8, 16a/11, 69a/10, 70b/7, 87b/15, 88a/1, 120a/4, 141a/13, 165b/3, 183a/11

t.+da 141a/13

t.+dur 17b/3

t.+ı 7a/11, 13a/11, 72a/12, 85a/12

t.+uḡ 12a/2, 16a/8

ṭarīkatī: *Ar.* Tarikatla ilgili olan.

t.120a/3

ṭart-: Ağırlığını bulmak.

t.-an 98a/15

tartil-: Ağırlığı bulunmak.

t.+makda 98a/14

ṭaṣavvuf : *Ar.* Kendini Allah sevgisine bağlama.

t.9a/11, 14b/8, 29b/14, 128a/8, 171a/3

t.+a 11b/12

ṭaṣḍīḡ: *Ar.* Doğrulama, gerçek olduğunu söyleme.

t.15a/11, 36b/1, 36b/15, 41a/2, 78b/11

t.et(d)-: *Ar.+T.* Doğrulamak.

t.-e 40b/13

ṭaṣvīr: *Ar.* Betimleme.

t.ḡt(d)-: *Ar.+T.* Betimlemek.

t.-üḡp 152b/2

ṭaṣ: Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.

t.+a 79b/13

t.+ı 95a/2

t.+ını 135b/8

t.+larını 96b/3

ṭaṣ: Dış.

t.+ında 185b/1

t.+ıḡı 62b/15

ṭaṣ-: Sıvı maddeler, içinde bulunduğu kaba sığmayacak kadar çoğalma ve kabarma yüzünden kenarları aşmak.

t.-up 73b/10

ṭaṣra: Dışarı.

t.129b/13, 145b/7

t.+ḡı 145b/10

tetavvu‘: *Ar.* Farz olmayan ibadette bulunma.

t.47a/14

ṭatlu: Tatlı.

t.131a/8, 196b/13

ṭavāf: *Ar.* Hac sırasında Kâbe'nin çevresini yedi kez dönme.

t.ḡıl-: *Ar.+T.* Tavaf etmek.

t.-urdum 52b/6

tevāzu‘: Alçak gönüllülük.

t.103a/9

ṭavr: *Ar.* Durum, vaziyet, hâl

t.+ına 124b/7

t.+ını 124b/6

ṭāvus: Ar. Tavus kuşu

t.+lar 95b/2

ṭayak: Dayanak.

*t.*165b/15

ṭayan-: Birinden, bir şeyden güç almak, güvenmek.

t.-a 69b/9

t.-dılar 157b/9

t.-mak 24a/3

t.-ur 132b/11, 132b/12, 132b/14

taẓarru': Ar. Kendini alçaltarak yalvarma.

*t.*127b/12, 135b/9, 144b/9

taẓīm: Ar. Büyükleme, ululama, büyük sayma.

*t.*13a/1, 44a/7, 100b/9, 125a/15

te'ālā: Ar. "Yüksek olsun" anlamına gelir.Allah adıyla birlikte kullanılır.

*t.*2b/7, 2b/10, 3a/1, 3a/5, 4a/10, 5a/1, 5b/5, 5b/5, 6a/12, 6a/14, 6a/3, 6a/7, 6b/3, 6b/5, 6b/6, 6b/7, 7a/14, 7b/6, 8a/10, 8a/11, 10b/7, 10b/13, 11b/8, 13a/10, 13b/10, 13b/11, 13b/14, 14a/7, 14b/1, 18b/3, 18b/4, 18b/7, 24a/11, 25a/11, 26b/13, 27a/11, 27a/3, 27b/13, 28a/11, 28b/3, 28b/7, 29a/3, 29b/10, 29b/11, 30a/5, 30b/11, 31b/14, 31b/8, 31b/8, 32a/15, 34b/10, 34b/14, 34b/5, 35b/13, 35b/7, 36b/2, 36b/3, 37b/3, 37b/4, 37b/5, 37b/6, 38a/3, 38b/13, 38b/3, 39a/2, 39b/5, 39b/7, 43a/5, 45b/13, 46a/14, 46a/5, 46b/2, 46b/4,

46b/6, 46b/8, 48a/2, 49a/10, 49a/11, 49a/12, 49a/14, 49a/3, 49a/5, 49a/7, 49b/10, 49b/7, 50a/13, 51a/1, 52a/5, 54b/2, 55a/15, 55a/4, 55b/12, 55b/4, 55b/9, 57b/12, 57b/2, 58a/10, 58a/6, 59a/7, 59b/15, 62a/11, 62a/5, 62a/9, 62b/10, 62b/4, 62b/6, 63a/13, 63a/3, 63b/15, 64a/11, 64a/12, 64b/5, 64b/8, 64b/9, 65a/15, 66a/13, 66a/3, 66a/4, 66a/7, 66b/10, 66b/14, 66b/9, 67a/14, 67b/10, 67b/8, 68b/3, 69a/15, 70b/14, 71a/13, 72a/14, 72b/6, 74a/11, 74a/15, 74a/3, 74b/8, 75a/10, 75a/11, 75a/6, 76b/5, 77a/13, 78a/1, 79b/7, 79b/8, 80a/14, 80b/2, 81b/6, 82a/11, 83b/15, 83b/6, 84a/12, 84a/6, 84b/1, 85a/13, 85a/15, 85b/12, 85b/2, 85b/4, 85b/8, 86b/15, 86b/2, 86b/8, 87a/3, 87a/8, 87b/13, 88a/8, 89b/4, 90b/14, 92b/15, 92b/2, 92b/2, 92b/4, 92b/4, 93b/12, 93b/13, 93b/14, 93b/15, 93b/4, 96a/13, 100b/5, 101a/14, 101b/12, 101b/6, 102a/14, 102b/10, 102b/2, 103b/9, 104a/13, 104a/14, 104b/12, 104b/3, 105a/2, 106a/15, 106a/2, 106b/14, 107a/11, 108a/14, 108b/12, 110a/1, 110a/12, 110b/4, 111b/13, 112a/1, 112a/5, 113b/10, 114a/12, 114a/13, 114a/6, 114a/8, 115a/6, 116b/1, 117a/10, 118b/10, 118b/16, 118b/4, 120a/10, 120a/11, 125b/11, 125b/12, 125b/15, 127a/10, 127a/11, 127a/15,

127a/7, 127b/1, 127b/11, 127b/5,
127b/7, 127b/9, 128a/1, 128a/15,
128b/3, 129a/12, 129a/5, 129b/13,
129b/15, 129b/9, 130a/14, 130a/2,
130b/10, 131b/14, 131b/3, 131b/7,
132b/9, 133a/14, 133a/15, 133b/1,
133b/14, 133b/6, 134a/13, 134a/15,
134a/2, 134a/5, 134a/9, 134b/10,
134b/11, 134b/13, 135b/2, 136a/13,
136b/1, 137a/7, 137b/13, 138a/1,
139a/2, 139a/9, 140a/4, 142a/14,
142b/13, 142b/15, 143a/3, 143a/3,
143a/5, 143a/9, 146a/5, 146a/8,
146b/6, 146b/6, 147a/5, 147b/8,
147b/9, 148a/1, 148a/3, 148a/5,
149b/10, 149b/6, 150a/10, 153a/13,
153a/6, 154b/7, 155b/12, 159a/2,
159a/9, 159b/13, 160a/1, 160a/3,
160b/12, 160b/13, 160b/15, 160b/3,
160b/4, 160b/8, 160b/9, 161a/1,
161a/3, 161b/9, 162a/1, 162a/2,
163b/13, 163b/9, 164b/12, 164b/15,
167a/15, 167b/12, 167b/2, 168b/5,
168b/8, 17, 170a/10, 171b/9, 173b/15,
174a/9, 174b/14, 175a/1, 178b/15,
178b/5, 178b/7, 179a/1, 179a/10,
180b/1, 180b/11, 181a/12, 181a/8,
181b/1, 181b/4, 182a/10, 182a/15,
182a/2, 182b/4, 183a/6, 183b/3,
183b/7, 184a/11, 184a/13, 184a/15,
184a/4, 184b/5, 184b/6, 185a/5,
185b/11, 185b/15, 186a/13, 186a/9,

186b/15, 187a/14, 188a/11, 188a/13,
188a/13, 188a/6, 188b/12, 188b/8,
189a/12, 189a/15, 189a/4, 189a/6,
189b/3, 190a/10, 190a/11, 190a/7,
190b/2, 190b/5, 190b/9, 191a/5,
192b/12, 192b/2, 192b/3, 194b/1,
195a/13, 195a/2, 199a/10, 199a/7,
200a/12, 202a/12, 202a/2, 202b/5,
202b/8, 203a/4

t.+dan 31a/9, 51a/3, 83a/1, 108b/2,
111a/13, 131b/6, 136a/12, 136b/2

t.+dur 169b/14

t.+nuş 6b/15, 9a/7, 38b/9, 105a/6,
106b/11, 117a/4, 117a/7, 119a/4

t.+ya 18a/15, 31b/6, 45b/3, 48a/8,
86a/4 103a/7, 111a/14, 203b/8

t.+yıl 84b/6, 96b/10, 101a/11, 102a/10,
102a/12, 102a/3, 133a/15, 203b/8

t.+yıla 133a/14, 173b/10

tebdil: *Ar.* Değişirme.

*t.*56b/10

t.+e 183b/4, 183b/6

t.kıl-: *Ar.+T.* Değiştirmek.

t.-ur 56b/10

t.ol-: *Ar.+T.* Değişmek.

t.-ur 165b/7

tecāvüz: *Ar.* Saldırı, başkasının
hakkına el uzatma.

t.kıl-: *Ar.+T.* Başkasının hakkına el
uzatmak.

t.-dı 74a/6

tecellî: *Ar.* Tanrı'nın insanlarda ve doğada görünmesi.

t.91a/9

t.çt(d): *Ar.+T.* Tanrı'nın insanlarda ve doğada görünmesi.

t.-üp 149b/1

tecrîd: *Ar.* Ayırma, ayrı bir tarafta tutma.

t.123a/10

t.+ile 122b/8

t.ķıl-: *Ar.+T.* Ayırmak.

t.-dî 21b/9

te'emmül: *Ar.* İyice, etraflıca düşünme.

t.ķıl-: *Ar.+T.* Etraflıca düşünmek.

t.-dî 140b/8

tefekķür: *Ar.* Düşünme, düşünüş.

t.70b/15, 71a/1, 71a/15, 71b/12,

74b/14, 75a/12, 75a/2, 75a/4, 75b/12,

75b/2, 76a/14, 76a/6, 76a/9, 76b/10,

76b/3, 76b/8, 117b/3, 131a/13,

161a/10, 176b/1, 179b/9

t.+e 71b/5, 98b/3

t.+inde 76a/7

t.+inden 75b/8

t.+le 76a/2

t.+ü 75b/10, 76b/2

t.ķıl-: *Ar.+T.* Düşünmek.

t.-asın 76a/14

t.-ğıl 170b/6

t.-mak 71a/15

t.-sa 131a/13

t.-say 129b/11

t.-up 95a/14, 117b/3, 161a/10

teferrüc: *Ar.* 1. Açılma. 2. Ferahlama

t.ķıl-: *Ar.+T.* Açmak.

t.-duğı 95a/7

tefrîd: *Ar.* Dünyadan geçip yalnız Allah ile meşgul olma. Kendini Allah'a adama.

t.ol-: *Ar.+T.* Dünyadan geçip yalnız Allah ile meşgul olmak.

t.-a 123a/11

tefsîr: *Ar.* 1. Yorum. 2. Kur'an'ın anlam bakımından açıklanması.

t.42b/6

t.+i 125a/14, 178b/12

t.+inde 101b/11

tehir: *Ar.* 1. Sonraya bırakma.

t.ķıl-: *Ar.+T.* Sonraya bırakmak.

t.-unca 100b/8

tekbîr: *Ar.* Müslümanlıkta Tanrı'nın büyüklüğünü, yüceliğini anmak için söylenen ve "Allahuekber" sözüyle başlayan dua.

t.107a/7, 125b/14

tekebbür: *Ar.* Büyüklenme, kibirlenme.

t.çt(d)-: *Ar.+T.* Büyüklenmek.

t.-üp 74a/5

tekebbürlik: *Ar.+T.* Kibirlilik.

t.134a/4

teklîf: *Ar.* Birinden eziyetli ama başkası için faydalı olan bir iş isteme.

t.115b/13, 162b/1

tekrār: *Ar.* Bir şeyi iki veya daha çok yapma.

t.130b/1

t.ḡt(d)-: *Ar.+T.* Bir şeyi iki veya daha çok yapmak.

t.-ü̇p 130b/1

t.ḡl-: *Ar.+T.* Tekrar etmek.

t.-dılar 11a/10

te'lif: *Ar.* Yazılmış kitap, eser.

t.+lerinden 2a/17

telḡin: *Ar.*Fikir aşılama, kulağına koyma.

t.116b/5

temāṣā: *Far.* Bakıp seyretme, gezme.

t.+lar 95a/12

temcīd: *Ar.* Ululama, ağırlama.

t.125b/14

t.+i 84a/15

temelluḡ: *Ar.* Yaltaklanma.

t.21a/6

temessük: *Ar.* 1. Tutunma. 3. Sarılma.

t.ḡl-: *Ar.+T.*Tutunmak.

t.-saḡ 63a/1

temhīd: *Ar.* Yayma.

t.125b/14

t.+i 84a/15

temkīn: *Ar.* Ağır başlılık.

t.171b/3

temme: *Ar.* “Bitti, tamam oldu” anlamındadır.

t.167b/11, 203a/10

temyīz: *Ar.*Ayirt etme, seçme.

t.144b/6

ten: *Far.* İnsan vücudunun dış yüzü, vücut.

t.23b/3, 35b/6, 46a/9, 61a/14, 126a/5, 134a/13, 149b/6

t.+deki 151b/9

t.+den 114b/15

t.+e 126a/13, 158b/10, 159a/1

t.+i 22a/11, 22a/5, 22b/8

t.+inde 115b/5

t.+iḡi 46b/12

t.+ü̇ḡi 148a/9

tena‘um : *Ar.* Nimet içinde, bolluk içinde bulunarak rahat etme.

t.ḡl-: *Ar.+T.*Rahat etmek.

t.-aydum 39b/9

tenbīh: *Ar.* Uyandırma, uyarma, uyarı.

t.+dürür 126a/12, 126b/5

tencere: *Ar.* İçinde yemek pişirilen, kapaklı, genellikle metal kap.

t.+si 14b/14

tendirüst: *Far.*Vücudu sağlam, kuvvetli.

t.75a/13

tenezzül: *Ar.*Alçalma, inme.

t.+den 179b/1

t.ḡl-: *Ar.+T.*Alçalmak, inmek.

t.-a 95b/13

t.-maḡ 16b/11

ter: *Far.*Islak, yaş, rutubetli.

t.+dür 134a/10, 134a/14

terakki: Ar. Yükselme, ilerleme.
t.8b/5, 16b/14, 20b/3, 22a/1, 25a/9, 106a/1, 137b/1, 159a/15, 163a/8, 165b/8, 169b/14
t.+deyidi 16b/13
t.ett(d)-: Ar.+T.Yükselmek.
t.-erse 168a/13
t.kıl-: Ar.+T. Yükselmek.
t.-mak 72b/3

t.-masa
t.-sa 25a/9
terbiyet: Ar. Besleyip büyütme, eğitim.
t.+i 15b/5, 83a/12
t.+ine 121b/5, 163a/9
t.+inde 122b/10, 122b/7
t.kıl-: Ar.+T.Terbiye etmek.
t.-a 64a/9
t.-sağ 96b/1
terk: Ar. Bırakma, bırakılma, koyverme, vazgeçme.
t.163b/6, 164b/9
t.+i 51b/10, 65a/13
t.ett(d)-: Ar.+T.Bırakmak.
t.-e 123a/4, 123a/9, 123b/1
t.-erler 164b/9
t.-üp 57b/11, 165b/10
t.kıl-: Ar.+T.Bırakmak.
t.-duş 116a/4
terkib: Ar. Birkaç şey birleştirip karışık bir şey meydana getirme.

t.+i 57a/9
t.kıl-: Ar.+T.Terkip kılmak.
t.-düyusa 57b/3
tersā: Far.Hristiyan
t.30a/15, 30b/1, 30b/2
tesbîh: Ar. "Sübhanallah" kelimesini söyleyerek Allah'a yalvarma, Allah'ı anma.
t.63a/5, 125b/14, 155b/2, 157a/9, 164b/1
t.+dür 70a/6
t.+e 152a/11
t.+i 27b/6, 84a/5, 153a/10, 153b/12, 153b/7, 155b/5
t.+ini 151b/12, 152b/15, 153a/6
t.+lerine 152a/8, 180a/13
t.+lerini 149b/3, 150a/2, 169b/10
t.ett(d)-: Ar.+T. Tespih etmek.
t.-üp 155b/2
t.edin-: Ar.+T. Tespih etmek.
t.-üp 154b/10
t.-ür 158a/1
teslîm: Ar. Bir emaneti yerine verme.
t.113a/13, 114a/1, 124b/6, 133b/10
t.+i 2a/5
t.ett-: Ar.+T. Vermek.
t.-di 114a/1
t.113a/13
t.ol-: Ar.+T. Teslim olmak.
t.-a 122a/12
teşbîh: Ar. Benzetme, benzetilme.
t.131a/6, 131a/9

t.  t-: Ar.+T. Benzetmek.
t.-mişler 130a/4
t. eyle-: Ar.+T. Benzetmek.
t.-miş 130a/5
t.  ıl-: Ar.+T. Benzetmek.
t.-dı 131a/6
t.-mıŐlar 165a/7
t.-up 131a/9
teŐr f: Ar. Őereflendirme, Şeref verme.
t.+i 112a/8
t.+ile 9b/2
t.+l  130b/6
tev c d: Ar. Kendine davet etme,
vecd içinde olabilmek iin aba sarf
etme.
t.43a/12
tev zu  : Ar. Alakg n ll l k
g sterme.
t.127a/14, 135a/11, 136a/9, 166a/6
tevbe: Ar. IŐlenmiŐ bir g nah veya
suun bir daha iŐlenmeyeceğine dair
verilen s z.
t.14b/12, 79a/7, 99a/1, 122b/14,
122b/14, 129b/6, 130b/7, 195b/10
t.+si 31b/1, 122b/15
t.+sin 9b/11
t.+i 161a/5, 161a/6
t.  t(d)-: Ar.+T. T vbe etmek.
t.- p 161a/10
t.  ıl-: Ar.+T. T vbe kılmak.
t.-dı 99a/1
t.-mış 129b/6, 161a/6, 161a/11

t.-say 109b/6
tevecc h: Ar. Y nelme, doğrulma,
g ler y z g sterme.
t.75a/10
tevekk l: Ar. IŐi Allah'a bırakıp
kadere razı olma.
t.122a/9, 157a/15
t.  t(d)-: Ar.+T. IŐi Allah'a bırakıp
kadere razı olmak.
t.-erler 157b/1
t.-ici 157a/15
t.  ıl-: Ar.+T. IŐi Allah'a bırakıp kadere
razı olmak.
t.-up 103a/7
tevfik: Ar. UygunlaŐtırma, uydurma.
t.9b/10, 111a/12, 131b/15, 131b/9,
135b/6, 174a/11
t.+ından 108a/14
tevh d: Ar.1. Bir sayma, birleŐtirme,
bir kıma. 2. Allah'ın birliğine inanma.
t.74b/13, 74b/5, 76b/6, 81a/14, 81b/5,
132b/1, 135a/1, 135a/2, 135a/8,
135a/9, 135b/12, 135b/14, 136a/8
t.+d r 74b/11
t.+e 138b/10, 138b/12, 138b/9, 197a/6
t.  ıl-: Ar.+T. T vhit kılmak.
t.-ur 81a/15
te'v l: Ar. S z  evirme, s ze ayrı
anlam vermeye alıŐma.
t.+i 125a/14
 f l: < Ar. *t fl* K  k ocuk.
t.161a/11

ıfıliyyet: Ar. Kúçük çocuk hâlinde kalma.

t.+den 171a/15

tımār: Far. Yara bakımı.

t.ęt(d)-: Far. +T. Yarayı tedavi etmek.

t.-emedi 30a/15

tüz: Far. Çabuk. Keskin.4. Sık.

t.20b/10, 20b/13, 124b/11

ıop(b): Top.

t.+ını 144b/12

ıoğ- Dúnyaya gelmek.

t.-dı 85a/1

t.-duğun 152a/1

t.-mığ 99a/13, 103a/13

ıoğrı: Gerçek, yalan olmayan. **krę.** ıoğru.

t.38b/11, 39b/1, 136a/13

t.+dur 103a/1

t.ol-: Gerçek olmak.

t.-a 123b/12

ıoğru: Gerçek, yalan olmayan. **krę.** ıoğrı.

t.15b/14

ıoğruluk: Gerçeklik.

t.187b/1

ıokuz: Sekizden sonra gelen sayının adı.

t.43b/7, 128b/9

t.+ını 29a/10, 29a/11, 29a/12, 29a/13, 29a/14, 29a/15

ıokuzıncı: Dokuz sayısının sıra sayı sıfatı; sekizinciden sonra gelen. **krę.** ıokuzıncı, ıokuzuncu.

t.144a/15

ıokuzuncı : Dokuz sayısının sıra sayı sıfatı; sekizinciden sonra gelen. **krę.** ıokuzıncı, ıokuzuncu.

t.122b/7

ıokuzuncu: Dokuz sayısının sıra sayı sıfatı; sekizinciden sonra gelen. **krę.** ıokuzıncı, ıokuzuncı.

t.121b/11, 123b/8, 124b/5

ıol-: Dolu duruma gelmek.

t.-up 82b/2

t.-ardı 73b/5

ıolağ- Sarılmak.

t.-up 11a/14

ıoldur-: Dolmasını sağlamak.

t.-dı 13a/13, 73b/4

t.-up 170b/4

ıolu: Dolmuğ.

t.103a/6

ıon: Giysi, elbise.

t.34b/15, 34b/15

t.+ını 53b/12

t.+ını 34b/11

t.+ınıuğ 35a/5

t.+uğı 46b/12

ıon-: Sıvı, soğuğun etkisiyle katı duruma geçmek, buz tutmak.

t.-ar 20a/7

toprak(ğ): Yer kabuğunun, toz durumuna gelmiş türlü kütle kırıntılarıyla, çürümüş organik cisimlerden oluşan ve canlılara yaşama ortamı sağlayan yüzey bölümü.

t.95a/2, 129b/11

t.+a 129b/14

t.+dan 57a/10, 9b/3, 129b/13

t.+ı 95a/1

toy: Ziyafet.

t.73a/11, 73a/15

toyla-: Kutlamak.

t.-rlar 82b/5

toyurmak: Açlığını gidermek.

t.15a/11, 97b/5

töhmet: Ar. Birine yüklenen, işlendiği sanılan, fakat henüz aydınlanmamış olan suç, suçlama.

t.69b/4

t.+in 173a/10

t.kıl-: Ar.+T.Suçlamak.

t.-dı 153a/13

tur-: Hareketsiz durumda olmak.

t.+an 196b/9

t.-asın 103a/6

t.-dı 113a/11, 137b/9, 77b/8

t.-ğıl 50a/12, 169b/13

t.-maz 19b/13

t.-sa 114b/15

t.-saη 138a/7, 50a/11

t.-up 106a/1, 118b/2, 137b/14, 138a/5, 159a/15, 22a/1, 72b/1, 7a/11, 7a/9, 8b/3, 155b/1, 170b/1, 197a/13

t.-ur 50a/11, 98a/15, 98a/6

t.-uram 84a/8

t.-urđı 98b/5

t.-urlar 20b/4, 151a/8, 155a/4

t.-ıgel: Ayağa kalkıp durmak.

t. 38a/12

t.-di 40a/5, 86a/5

t.-düm 130b/3

turmak: Durmak.

t.15b/6, 47a/11

tut-: Elde bulundurmak, bulunduğu durumu korumak.

t.73b/11, 136a/1, 151a/6, 156b/2

t.-mazın 153a/12

t.-up 11b/8, 69b/10

tüti: Far. Dudu, papağan cinsinden taklit yapan bir kuş.

t.95b/2, 155a/3

t.+leri 18a/14, 96b/10, 149b/2, 150a/2, 151a/8, 151b/11, 152a/6, 153a/1, 158b/13, 158b/5, 158b/9, 159a/4, 180a/13

t.+si 152a/10, 153a/8, 153b/1, 153b/9, 154b/6, 155a/5, 155b/13, 155b/4, 155b/9, 156a/1, 156a/5, 156a/9, 156b/3, 157a/10, 157a/14, 157a/5, 157b/12, 157b/6, 158a/1

tutmak: Tutmak.

t.15b/13

tuż: Kokusuz, suda eriyen, yiyecekleri korumada ve tatlandırmada kullanılan billur madde.

*t.*128b/5

t.+unu 123b/3

U

‘**ucb:** *Ar.* Kendini beğenmişlik.

*u.*8b/11, 70a/7, 147a/1, 187a/13

u.+ı 124b/2, 126b/12

u.ęt(d): *Ar.+T.*Kendini beğenmek.

u.+eni 8b/11

‘**ucub:** *Ar.* Kendini beğenmişlik.

u.ęt(d): *Ar.+T.*Kendini beğenmek.

u.-üp 20a/5

uğ: Genellikle uzun bir nesnenin incelerek biten son ve sivri noktası.

u.+ından 187a/15

uğ-: kuş kanatlı böcek vb.hareketli kanatları yardımıyla havada düşmeden durmak, havada yol almak

u.-amaz 25a/2, 165a/8

u.-an 170a/11

u.-ar 22a/6, 22a/9, 25a/3, 113b/15, 165a/10, 173b/13

u.-dılar 74a/8

u.-makda 38a/3

u.-masunlar 173b/13

u.-up 25a/10

uçmak(ę): Uçmak.

u.+a 22a/7

uçmak(ę): Cennet.

*u.*29b/1, 29b/2, 50a/12, 68a/13, 68a/13, 116b/15

u.+a 174b/13

u.+da 68b/2

u.+dan 113b/15

u.+ı 39b/6

ufuğ: < *Ar.ufę* Düz arazide veya açık denizde gökle yerin birleşir gibi görüdüğü yer.

u.+ı 140b/3

uğra-: Yola devam etmek üzere bir yerde kısa süre kalmak.

u.-dı 97b/11, 141a/4

uğrı: Hırsız.

*u.*73a/1, 119a/6

uğuvvet: *Ar.* Kardeşlik, dostluk, bağlılık.

*u.*55b/3, 55b/5, 55b/6

‘**uębā**’: *Ar.*Ahiret, öbür dünya.

*u.*82b/6

u.+yığun 193a/1

‘**uğübet:** *Ar.* Ceza, eziyet.

*u.*21a/4, 24a/4, 24a/4

u.+den 24a/1, 24a/1

ulağ(ę): Haberci.

u.+ı 141a/5

ulağ-: Varmak, gelmek.

u.-madı 187b/2

u.-maz 103a/3

u.-sa 103a/3

u.-ur 103a/3

‘**ulemā:** *Ar.*Bilginler.

*u.*42b/6

ulu: 1. Erdemleri bakımından çok büyük.2. Yüce.

*u.*13b/2, 32a/11, 32b/5, 34b/12, 35a/11, 38b/9, 78a/5, 84a/7, 102a/2, 154b/8, 155b/14, 156a/1, 157b/14, 165a/4, 192a/13

u.+*lar* 24a/1, 121a/2

u.+*ları* 60a/10, 101a/5

u.+*ları*la 164a/12

u.+*sı* 100b/14

ulūhiyyet: Ar.Allahlık sıfatı.

*u.*84b/15, 156b/1, 157b/3

u.+*den* 84b/13

ulula-: Yüceltmek.

u.-*yup* 154b/8, 161a/8

ululan-: Büyüklenmek.

u.-*up* 8b/11

ululanmak: Büyüklenmek.

*u.*13b/7

uluhık: Büyüklük.

*u.*155b/1

‘**ulvī:** Ar. Yüce.

u.+*dur* 56b/7

um-: Bir şeyin olmasını istemek, beklemek.

u.-*salar* 157b/2

umūr: Ar. İşler.

u.+*ını* 124b/9

unut-: Akılda kalmamak, hatırlamamak.

u.-*dı* 139a/8

u.-*mak* 134b/3

ur-: 1. Elini veya elinde tuttuğu bir şeyi hızla yere çarpmak.2. Bağlamak, ilişkilendirmek.

u.-*a* 123b/8, 144b/12, 144b/15

u.-*an* 49b/2

u.-*ana* 17a/11

u.-*anlara* 56a/9

u.-*asın* 9a/15

u.-*ayın* 23a/4

u.-*dı* 77a/9, 77b/7, 106a/10, 128b/5, 141a/14

u.-*dukları* 20b/3

u.-*duysa* 141b/9

u.-*ğıl* 77a/9, 135b/9

u.+*mağa* 196b/7

u.-*mağ* 17a/4, 88a/1, 141a/14

u.-*mayınca* 83a/4, 88a/1

u.-*mazam* 31a/13

u.-*sa* 70b/7, 77b/8, 120a/4

u.-*salar* 73a/1

u.-*up* 96b/4, 147a/3

u.-*ur* 117b/13

u.-*ursın* 59a/10

urıl-: Vurulmak. **krş.**urıl-.

u.-*mış* 79a/7

urın-: Vurunmak.

u.-*ur* 117b/13

urul-: Vurulmak. **krş.**urıl-.

u.-*mış* 79a/8

uşāḡ : Sıkılma.

u. ol-: Bir şeyden hoşlanmaz veya sıkılır duruma gelmek.

u.63a/15, 134b/9

u.-up 63a/15

utan-: Onursuz sayılacak veya gülünç olacak bir duruma düşmekten üzüntü duymak, mahcup olmak.

u.171b/8

u.-up 31a/11

uy-: Bir inanca, bir anlayışa, bir duruma veya egemen bir güce uygun davranışta bulunmak, riayet etmek.

u.-mağa 13b/9

u.-mağ 85b/5

u.-masa 85b/6

u.-uy 37b/13, 85b/3

uyan: Dizgin, gem, yular.

u.123b/8

uyan-: Uyku durumundan çıkmak.

u.-dı 60b/6

u.-sa 130a/12

uyku: Dış uyaranlara karşı bilincin, bitiniyle veya bir bölümünün yittiği, tepki gücünün zayıfladığı ve her türlü etkinliğin büyük ölçüde azaldığı dinlenme durumu.

u.+dan 130a/11

uyu-: Uyku durumunda olmak.

u.-rlar 60b/3

u.-mağ 125a/7

uza-: Boyu büyümek.

u.-dı 128b/6

u.-sa 131a/8

‘uzlet: *Ar.* 1. Bir yana çekilip kendi kendine tenhada yaşama. 2. Yalnızlık köşesine çekilme.

u.2a/5, 103a/8

u.kıl-: *Ar.+T.* Yalnız kalmak.

u.-mağ 159a/13

uzun: 1. İki ucu arasında fazla uzaklık olan.2. Kısa karşıtı.

u.+ında 156b/6

Ü

üç: İkidenden sonra gelen sayının adı.

ü.15b/9, 16b/8, 31a/5, 31a/5, 31b/1, 42b/14, 58b/14, 68b/6, 69a/2, 96b/12, 96b/13, 101b/5, 115a/15, 116a/10, 118a/10, 125a/1, 128b/1, 129b/8, 131a/15, 144a/1, 145b/8, 149b/1, 152b/2, 162b/3, 176b/3, 180b/1

üçünci: Üç sayısının sıra sıfatı, sırada ikinciden sonra gelen

ü.15b/14, 21b/11, 51a/10, 51a/13, 59a/10, 69a/13, 73a/2, 86a/1, 93b/9, 103a/2, 109b/7, 121a/7, 122a/7, 123a/8, 123b/15, 134a/9, 144a/13, 144b/2, 146a/10, 152b/15, 155b/8, 157a/10, 183a/12, 187b/1

ü.+si 43b/13, 77a/3, 82a/2, 83b/12, 84b/14

ü.+sinüñ 81a/5

üküş: Çok, fazla.

ö.19a/11, 19a/14, 24b/7, 24b/8, 74a/1, 79b/10, 132a/12, 132a/6, 132b/10,

132b/15, 132b/9, 133a/3, 133a/7,
174b/9,

ö.+dür 39a/3

ö.+dürür 171b/11

ülfet: *Ar.* Ahbablık, dostluk.

ü.144a/13, 144a/8, 150a/9

ü.+i 69b/14, 143b/6

ümîd: *Far.* Umut. **krş.** ümîz.

ü.+i 113b/15

ümîz: *Far.* Ümit. **krş.** ümîd.

ü.49b/2, 69b/15, 120b/7, 136a/12,
161a/7

ü.+dür 32b/10, 93b/9, 103b/3, 136a/5

ü.+e 144b/14

ü.+i 72b/2, 116b/15, 192a/15

ü.+in 24b/10

ü.+ini 15b/13, 69b/13, 99a/9, 176b/10

ü.+üñ 129a/6

ü.+üñi 142a/6, 157b/4

ü. **ę̇t(d)-:** *Far.+T.* Ümit etmek.

ü. -ü̇p 161a/7

ü. **eyle-:** *Far.+T.* Ümit etmek.

ü. -gil 134b/13

ümmet: *Ar.* Hz.Muhammed'e
inanarak, onun yaptıklarını ve
söylediklerini uygulayarak çevresinde
toplanan Müslümanların tümü.

ü.85b/11, 112a/8, 117b/9, 126a/9

ü.+e 7b/7, 85b/3

ü.+i 159a/10, 180b/14

ü.+in 10a/10

ü.+ine 10a/15, 13a/12

ü.+inüñ 85b/9

ü.+lerden 10a/11, 112a/6

ü.+lerinüñ 7b/2, 32a/8

üns: *Ar.* Alışıklık, alışkanlık, alışma.

ü.132a/10, 132b/10, 132b/11, 132b/13,
132b/5, 135a/1, 135a/11, 135a/6,
135b/1, 136a/10, 136a/5, 144b/13

ü.+den 84b/14

ü.+i 112a/4

ürküt-: Korkutup kaçırmak.

ü.-meye 121b/13, 122a/4

'**üryân:** *Ar.* Çıplak.

ü.31a/2

üstād: *Far.* Bilim veya sanat alanında
üstün bilgisi ve yeteneği olan kimse.

ü.118a/3

ü.+uñ 13a/4

üstün: Benzerlerine göre daha yüksek
düzeyde olan, onları geride bırakan.

ü.152a/4

üstüvār: *Far.* Sağlam, kuvvetli,
güvenilir.

ü.76b/13, 78b/5, 80a/10, 84b/10,
159a/2

ü.**kıl-:** *Far.+T.* Sağlamlaştırmak.

ü.-dı 159a/2

üzere: Üzerine, üzerinde.

ü.36a/4, 59b/10, 63b/4, 72b/1, 72b/2,
75a/9, 106a/1, 106a/8, 113a/7,
125a/12, 125b/5, 129b/3, 137b/1,
146a/2, 147a/4, 147b/1, 159a/15,
169b/13

ü.+durur 157a/7

üzer(i): Üstü, üzeri.

ü.+nde 75a/1, 123b/11, 135b/15, 144a/6, 144a/8, 152b/2, 153b/4, 180a/8, 180a/8, 196a/11, 196b/10

ü.+ndeki 196b/13, 196b/6

ü.+ne 19b/13, 20b/3, 22a/1, 22a/1, 25b/1, 38b/4, 54b/13, 59b/9, 60b/5, 60b/9, 61a/8, 61a/9, 64a/6, 65a/8, 74a/3, 76a/2, 83a/14, 103b/3, 104b/13, 105a/6, 114a/4, 123b/9, 129b/10, 130b/11, 152b/4, 152b/5, 170b/1, 170b/2, 177a/1, 196a/14, 196a/2

ü.+lerinde 60b/7

ü.+(ü)ndeki 170a/8, 170b/5

üzre: Üzere.

ü.141b/15

üzüm: Asmanın taze ve kuru olarak yenilen ve salkım durumunda bulunan meyvesi.

ü.59a/4

V

va'ad: < Ar.va'd Yapılmasına söz verilen şey.

v.+dür 125a/13

va'de: Ar.Bir iş için önceden verilen zaman.

v.135a/11

v.+lere 22b/3

v. **et(d)-:** Ar.+T. Süre vermek.

v.-e 149a/15

v. **ol-:** Ar.+T. Süre verilmek.

v. -an 96b/15

va'az: < Ar.va'z Cami, mescit vb.yerlerde vaizlerin yaptığı, genellikle öğüt niteliği taşıyan dinî konuşma.

v.8b/9, 14a/6, 30b/6

v. **et(d)-:** Ar.+T.Öğüt nitelikli konuşmak.

v.-erdi 58b/12

vâcib: Ar. İslam dinine göre yapılması gerekli olan.

v.124b/13

v.+i 116a/13, 123b/13

v. **ol-:** Ar.+T. Vacib olmak.

v.-dusa 124b/13

v.-ur 129b/5

vaḥdet: Ar.1. Yalnızlık.2. Teklik, birlik.

v.21b/13

v.+de 144b/13

vaḥy: Ar. Tanrı tarafından pygambere indirilen emir.

v. **et(d)-:** Ar.+T. Vahiy etmek.

v.-üp 6b/15

va'id: Ar.1. Birini iyiliğe sevk ve kötülükten uzaklaştırmak için korkutma. 2. Yıldırma.

v.+den 60b/1

v.+dür 125a/13

v.+elerden 42b/12

v.+inden 9a/14

vaḳār: Ar.Ağırbaşlılık.

v.122b/5
vāḳı´a: *Ar.* Vuku buluş, olmuş bir iş.
v.ol-: *Ar.+T.* Olmak.
v.-dı 98a/14
vāḳıf: *Ar.* 1. Bir şeyi elde eden.2. Bir şeyden haberi olan.
*v.*131a/14
vāḳı´: *Ar.* Vuku bulan, olan.
v.ol-: *Ar.+T.* Vaki olmak.
v.-acaḳ 55b/7
v.-dı 43a/12
v.-ur 169b/4
vaḳıt: < *Ar.vaḳt* Zaman. **krş.** vaḳıt.
*v.*132a/11, 132b/4, 136b/7, 144b/15, 152a/3, 165b/3, 171a/5, 171b/1
v.+de 32a/15, 98b/13
v.+lerinde 15a/1
vaḳt: *Ar.* Zaman. **krş.** vaḳıt.
*v.*31b/2, 43a/1, 43a/2, 43a/11
v.+ile 95a/5
v.+in 9b/1, 15a/9, 16a/1, 16a/4, 16b/2, 82a/14, 83b/4, 83b/9, 94b/2, 95a/7, 132a/14, 133a/1, 133a/11, 133a/9, 136a/1, 136b/10, 137a/3, 163a/9, 165b/6, 165b/8, 171b/5, 171b/6, 185a/13, 195b/8
v.+inde 15b/15, 82a/7, 82b/4, 112b/15
var: *Var.*
*v.*15b/9, 22a/5, 22a/5, 22a/5, 22a/5, 45a/4, 45a/4, 52b/7, 55a/7, 55b/3, 59a/2, 68a/12, 6b/13, 71a/5, 71a/5, 76b/9, 77a/2, 78b/10, 78b/6, 78b/6, 81a/4, 82a/1, 83b/12, 84b/12, 107a/3, 115a/12, 115a/12, 120b/10, 120b/12, 120b/14, 125a/10, 125a/11, 125a/11, 125a/11, 125b/15
v.+dı 30b/1, 72b/9, 72b/14, 73a/3, 73a/11, 73b/9, 73b/12, 81a/10, 180b/6
v.+dur 10b/5, 18a/12, 18a/13, 20b/6, 23b/3, 38b/9, 42b/8, 50b/5, 63b/9, 79a/5, 80a/5, 80a/6, 81a/12, 81a/13, 85a/10, 97b/15, 97b/8, 97b/9, 102a/7, 102b/15, 109b/7, 115a/15, 115b/1, 116b/7, 116b/8, 116b/15, 116b/12, 117a/1, 117a/3, 117a/4, 120b/3, 122b/15, 125a/2, 125a/4, 125b/3, 128b/1, 134a/1, 135a/1, 135a/10, 135a/13, 135a/9, 136b/13, 136b/5, 141b/10, 143a/8, 144a/3, 144a/4, 144a/5, 144a/6, 144a/7, 144a/8, 145b/8, 151a/6, 153b/2, 155a/2, 155a/3, 155a/3, 156b/2, 156b/3, 157b/2, 165b/11, 173b/11, 185a/15, 193a/1, 193a/1
v.+ıdı 35a/9, 73a/6
v.+ısa 129a/6, 142a/10, 142a/3, 183a/14
v.+ken 102a/12
v.+mı 107a/2
v.+mıdur 58b/14
v.ḳt(d): Yaratmak.
v.-en 76b/9
v.eyle-: Yaratmak.
v.-yüp 204a/9

v.ol-: Var olmak.

v.-sa 101b/14

var-: 1. Erişilmek istenen yere ayak basmak.2. Ulaşmak.3. Vasıl olmak.

v.-alar 169b/4

v.-alum 196a/7

v.-anlar 165b/5

v.-dı 78b/5, 81b/10, 83a/7, 84b/9, 97b/12, 98a/9, 98b/15, 98b/3, 111a/6, 187a/14, 196/9

v.-dılar 11a/7, 30b/1, 196a/9

v.-dısa 111a/5

v.-duk 113a/12

v.-dum 59a/5

v.-dur 98b/13

v.-gıl 80a/3

v.-ınca 152a/5, 174a/4

v.-malu 69b/8

v.-muş 171b/2

v.+sa 164b/1, 165a/4, 171a/5

v.-saḡ 170b/6

v.-up 79a/15, 103a/2, 170b/3

v.-ur 119a/1

v.igörmek: Varıp görüp devam etmek.

v.172b/9

vārid: Ar. Gelen, erişen.

v.ol-: Ar.+T. Erişmek

v.-muşdur 42b/10

varlıq(ğ): Var olma durumu, mevcudiyet.

v.103a/10, 123a/3

v.+ından 115a/1, 185a/12

varmaq(ğ): Varmak.

v.68a/9

v.a 13b/9, 98a/8

vaşf: Ar. Nitelik.

v.+ı 15b/9

vāşıl: Ar. Ulaşan, varan.

v.129b/4

v.ķıl-: Ar.+T. Ulaştırmak.

v.-dı 10a/6

v.ol-: Ar.+T. Ulaşmak.

v.-muşlardur 2a/5

vāşıtasız: Ar.+T. Araçsız.

v.10a/7

vāv: Ar. Arap alfabesinin yirmi yedinci harfi.

v.116a/5

v.+ı 115a/10

vāye: Far. Nasip, kısmet.

v.+sinde 145b/4

ve: İki kelime veya iki cümle arasına girerek aralarında bir bağ olduğunu anlatan söz.

v.2a/11, 2a/11, 2a/14, 2a/14, 2a/17, 2a/18, 2a/4, 2a/7, 2a/7, 2a/8, 2a/8, 2a/9, 7a/3, 7a/3, 7a/4, 7a/4, 7a/8, 7a/10, 7b/13, 8a/1, 8a/3, 8a/4, 8a/7, 8a/10, 8b/12, 8b/4, 9b/10, 9b/10, 9b/11, 10a/1, 10a/14, 10a/2, 10a/3, 10a/5, 10b/6, 11a/2, 11a/3, 11a/3, 11a/4, 11a/5, 11b/11, 11b/13, 11b/15, 11b/5, 12a/1, 12a/10, 12a/11, 12a/13, 12a/14, 12a/14, 12a/2, 12a/2, 12a/3,

12a/3, 12a/3, 12a/3, 12a/5, 12a/7,
12a/9, 12b/1, 12b/12, 12b/14, 12b/14,
12b/15, 12b/2, 12b/3, 12b/5, 12b/6,
12b/6, 12b/6, 12b/7, 12b/7, 13a/1,
13a/11, 13a/11, 13a/12, 13a/15, 13a/4,
13a/5, 13a/7, 13a/8, 13b/1, 13b/11,
13b/12, 13b/13, 13b/2, 13b/2, 13b/2,
13b/2, 13b/4, 13b/4, 13b/5, 13b/7,
13b/7, 14a/10, 14a/11, 14a/2, 14a/7,
14a/8, 14a/8, 14a/8, 14a/9, 14a/9,
14a/9, 14a/9, 14b/10, 14b/10, 14b/2,
14b/3, 14b/5, 14b/5, 14b/6, 14b/7,
14b/7, 14b/7, 15b/10, 15b/10, 15b/11,
15b/7, 15b/8, 15b/8, 16a/2, 16b/10,
16b/6, 16b/7, 16b/7, 17a/1, 17a/10,
17a/10, 17a/2, 17a/5, 17a/6, 17a/7,
17a/8, 17a/8, 17a/9, 17a/9, 17b/2,
17b/3, 18a/10, 18a/5, 18a/5, 18a/6,
18a/7, 18a/8, 18a/10, 18a/10, 19a/1,
20a/15, 20a/3, 20a/4, 20a/4, 20a/4,
20b/13, 20b/3, 20b/5, 20b/9, 20b/9,
21a/1, 21a/15, 21a/9, 21b/7, 22a/9,
22b/1, 23a/1, 23a/13, 23a/4, 23b/10,
23b/11, 23b/12, 23b/14, 23b/8, 24a/11,
24a/13, 24a/6, 24a/7, 24a/8, 25a/14,
25a/9, 25b/11, 25b/12, 25b/12, 25b/13,
25b/14, 25b/14, 25b/3, 25b/5, 25b/6,
25b/9, 25b/9, 26b/1, 26b/13, 26b/14,
26b/14, 26b/5, 26b/9, 27a/1, 27a/11,
27a/11, 27a/11, 27a/2, 27a/2, 27a/4,
27a/6, 27a/6, 27a/7, 27a/7, 27a/8,
27a/9, 27a/9, 27b/10, 27b/13, 27b/13,

27b/14, 27b/3, 27b/4, 27b/4, 27b/6,
27b/7, 27b/7, 27b/8, 27b/9, 28a/11,
28a/11, 28a/12, 28a/13, 28a/2, 28a/4,
28a/5, 28a/6, 28a/7, 28a/8, 28a/9,
28a/9, 28b/1, 28b/11, 28b/12, 28b/12,
28b/13, 28b/3, 28b/3, 28b/4, 28b/6,
28b/9, 29a/3, 29a/3, 29a/4, 29a/4,
29a/5, 29a/6, 29a/7, 29a/9, 29b/11,
29b/11, 29b/12, 30a/7, 30a/8, 30a/9,
30a/9, 30b/10, 30b/11, 30b/8, 30b/9,
31a/4, 31b/11, 31b/12, 31b/13, 31b/3,
31b/4, 31b/5, 31b/7, 32b/3, 32b/4,
32b/8, 34a/11, 34a/11, 34a/14, 34a/15,
34b/10, 34b/10, 34b/11, 34b/12, 34b/3,
34b/4, 34b/4, 34b/5, 34b/5, 35a/4,
35a/4, 35a/6, 35a/7, 35a/8, 35b/10,
35b/9, 35b/9, 36a/13, 36a/13, 36a/5,
36b/3, 36b/4, 36b/6, 36b/6, 36b/7,
36b/8, 36b/9, 37a/15, 37a/5, 37a/5,
37a/6, 37b/10, 37b/11, 37b/5, 37b/7,
37b/9, 38a/1, 38a/3, 38a/5, 38a/8,
38b/1, 38b/13, 38b/15, 38b/15, 39a/1,
39a/11, 39a/14, 39a/14, 39a/4, 39a/4,
39a/7, 39a/8, 39b/10, 39b/11, 39b/13,
39b/6, 40a/10, 40a/11, 40a/12, 40a/12,
40a/13, 40a/14, 40b/1, 40b/15, 40b/2,
40b/5, 40b/6, 40b/6, 40b/7, 40b/7,
41a/10, 41a/10, 41a/13, 41a/15,
41a/15, 41a/3, 41b/13, 41b/15, 42a/10,
42a/14, 42a/14, 42a/15, 42a/15, 42a/3,
42a/4, 42a/5, 42a/8, 42a/9, 42b/12,
42b/14, 42b/15, 42b/2, 42b/3, 42b/4,

42b/7, 43a/10, 43a/11, 43a/12, 43a/15,
43a/6, 43b/10, 43b/3, 44a/2, 44b/1,
44b/10, 44b/12, 44b/14, 45a/13,
45a/13, 45a/14, 45b/13, 45b/14, 45b/4,
46a/10, 46a/10, 46a/11, 46a/14, 46a/6,
46b/11, 46b/11, 46b/12, 46b/2, 46b/6,
46b/7, 47a/1, 47a/10, 47a/8, 47b/1,
47b/11, 47b/12, 47b/12, 47b/12, 47b/3,
47b/4, 47b/5, 48a/11, 48a/12, 48a/12,
48a/12, 48a/2, 48a/3, 48a/6, 48a/6,
48a/6, 48a/6, 48a/6, 48a/7, 48a/7,
48a/7, 48a/9, 48b/10, 48b/10, 48b/11,
48b/13, 48b/14, 48b/14, 48b/15,
48b/15, 48b/2, 48b/5, 48b/8, 48b/8,
48b/9, 49a/1, 49a/1, 49a/10, 49a/10,
49a/12, 49a/13, 49a/4, 49a/5, 49a/6,
49a/8, 49b/10, 49b/4, 50a/10, 50a/13,
50a/14, 50a/15, 50a/3, 50a/7, 50a/7,
50b/1, 50b/1, 50b/10, 50b/14, 50b/14,
50b/4, 50b/4, 50b/7, 50b/7, 50b/9,
51a/14, 51a/15, 51a/15, 51a/5, 51a/7,
51b/10, 51b/11, 51b/12, 51b/12,
51b/13, 51b/14, 51b/15, 51b/15, 51b/3,
51b/3, 51b/9, 51b/9, 52a/10, 52a/12,
52a/13, 52a/13, 52a/14, 52a/15, 52a/2,
52a/2, 52a/3, 52a/3, 52a/4, 52a/7,
52a/8, 52a/8, 52a/9, 52b/10, 52b/13,
52b/14, 52b/14, 52b/15, 52b/2, 52b/3,
52b/4, 52b/5, 52b/8, 53a/1, 53a/11,
53a/13, 53a/13, 53a/13, 53a/14,
53a/14, 53a/3, 53a/5, 53a/5, 53a/6,
53a/6, 53a/7, 53a/8, 53a/9, 53a/9,

53b/5, 53b/6, 53b/7, 53b/8, 54a/14,
54a/15, 54a/15, 54a/2, 54a/2, 54a/2,
54a/4, 54b/15, 54b/4, 54b/7, 54b/8,
54b/8, 54b/9, 55a/1, 55a/14, 55a/15,
55a/2, 55a/4, 55b/11, 55b/13, 55b/14,
55b/15, 55b/2, 55b/3, 55b/3, 55b/9,
56a/14, 56a/15, 56a/3, 56a/5, 56a/8,
56b/1, 56b/1, 56b/1, 56b/12, 56b/3,
57a/1, 57a/10, 57a/2, 57a/3, 57a/4,
57a/8, 57a/8, 57a/9, 57b/4, 57b/8, 580,
58a/10, 58a/12, 58a/12, 58a/14,
58a/14, 58a/2, 58a/3, 58a/3, 58a/5,
58a/5, 58a/6, 58a/7, 58a/9, 58b/1,
58b/2, 58b/5, 59a/13, 59a/9, 59b/11,
59b/12, 59b/13, 59b/14, 59b/15, 59b/3,
59b/6, 59b/8, 60a/4, 60a/7, 60b/13,
60b/14, 61a/4, 61a/8, 61b/1, 61b/11,
61b/11, 61b/12, 61b/13, 61b/14,
61b/15, 61b/4, 61b/5, 61b/6, 61b/7,
61b/9, 62a/1, 62a/1, 62a/12, 62a/12,
62a/2, 62a/2, 62a/4, 62a/8, 62b/12,
62b/13, 62b/13, 62b/5, 62b/7, 62b/8,
62b/8, 62b/9, 63a/10, 63a/14, 63a/5,
63a/7, 63a/7, 63a/8, 63a/8, 63a/9,
63b/14, 63b/14, 63b/5, 63b/5, 63b/7,
63b/9, 64a/14, 64a/8, 64a/9, 64b/10,
64b/13, 64b/4, 64b/5, 64b/7, 64b/8,
64b/8, 64b/9, 65a/1, 65a/14, 65a/15,
65a/2, 65a/2, 65a/2, 65a/3, 65a/4,
65a/5, 65a/5, 65a/5, 65b/10, 65b/11,
65b/12, 65b/12, 65b/13, 65b/2, 65b/4,
65b/8, 65b/9, 65b/9, 66a/11, 66a/14,

66a/14, 66a/15, 66a/15, 66a/4, 66a/5,
66a/5, 66a/5, 66a/6, 66a/8, 66b/1,
66b/1, 66b/10, 66b/10, 66b/14, 66b/2,
66b/2, 66b/3, 66b/3, 66b/8, 66b/9, 670,
670, 673, 676, 67a/1, 67a/10, 67a/11,
67a/11, 67a/11, 67a/12, 67a/13,
67a/14, 67a/15, 67a/8, 67a/9, 67a/9,
67b/11, 67b/11, 67b/12, 67b/12,
67b/12, 67b/13, 67b/14, 67b/15,
67b/15, 67b/15, 67b/2, 67b/2, 67b/3,
67b/3, 67b/3, 67b/4, 67b/5, 67b/9,
68a/1, 68a/1, 68a/15, 68a/2, 68a/5,
68a/6, 68b/14, 68b/14, 68b/15, 68b/4,
68b/8, 68b/9, 69a/1, 69a/3, 69a/3,
69a/5, 69b/13, 69b/15, 69b/15, 69b/2,
69b/6, 69b/7, 69b/8, 70a/1, 70a/12,
70a/7, 70a/7, 70b/11, 71a/10, 71a/11,
71a/11, 71a/7, 71a/9, 71b/10, 71b/12,
71b/14, 71b/15, 71b/15, 71b/4, 71b/4,
71b/4, 71b/5, 71b/7, 71b/7, 71b/8,
71b/9, 71b/9, 71b/9, 72a/1, 72a/1,
72a/1, 72a/10, 72a/10, 72a/11, 72a/5,
72a/5, 72a/6, 72a/7, 72a/7, 72a/8,
72b/4, 73a/15, 74a/10, 74a/2, 74b/8,
74b/8, 75a/11, 75a/6, 75b/13, 75b/14,
76a/1, 76a/11, 76a/11, 76a/11, 76a/13,
76a/15, 76a/9, 77a/1, 77a/13, 77b/11,
78a/11, 78a/11, 78a/12, 78a/4, 78a/7,
78a/8, 78a/9, 78a/9, 79b/3, 79b/5,
79b/6, 79b/9, 80a/13, 80a/14, 80a/15,
80a/15, 80a/5, 80b/1, 80b/11, 80b/11,
80b/13, 80b/14, 80b/14, 80b/3, 80b/4,

80b/4, 80b/5, 80b/5, 80b/6, 81a/9,
81b/2, 81b/4, 81b/6, 81b/8, 82a/10,
82a/11, 82a/6, 82a/9, 82b/9, 83a/2,
83a/3, 83b/15, 83b/7, 83b/7, 83b/8,
83b/8, 83b/8, 83b/8, 83b/8, 83b/9,
83b/9, 83b/9, 84a/12, 84a/12, 84a/13,
84a/15, 84a/15, 84a/3, 84b/3, 84b/3,
84b/4, 85a/11, 85a/13, 85a/14, 85a/9,
85b/1, 85b/13, 86a/1, 86b/1, 86b/12,
86b/12, 86b/13, 86b/13, 86b/15, 86b/3,
86b/4, 86b/5, 86b/6, 86b/7, 86b/8,
86b/9, 87a/1, 87a/10, 87a/11, 87a/13,
87a/13, 87a/13, 87a/14, 87a/15,
87a/15, 87a/5, 87a/7, 87a/9, 87b/1,
87b/1, 87b/11, 87b/12, 87b/13, 87b/3,
87b/4, 87b/4, 87b/5, 87b/5, 87b/6,
87b/9, 88a/10, 88a/11, 88a/12, 88a/12,
88a/15, 88a/4, 88a/5, 88a/7, 88a/7,
88a/9, 88b/1, 88b/10, 88b/10, 88b/10,
88b/11, 88b/12, 88b/12, 88b/14, 88b/2,
88b/3, 88b/4, 88b/5, 88b/5, 88b/5,
88b/6, 88b/6, 88b/7, 88b/8, 88b/8,
88b/9, 88b/9, 88b/9, 88b/9, 89a/1,
89a/10, 89a/11, 89a/11, 89a/15, 89a/2,
89a/4, 89a/8, 89b/1, 89b/10, 89b/10,
89b/12, 89b/13, 89b/14, 89b/3, 89b/5,
89b/5, 90a/10, 90a/11, 90a/13, 90a/2,
90a/3, 90a/5, 90a/6, 90a/7, 90a/8,
90b/1, 90b/11, 90b/11, 90b/12, 90b/13,
90b/13, 90b/15, 90b/2, 90b/2, 90b/3,
90b/3, 90b/3, 90b/5, 90b/6, 90b/9,
91a/10, 91a/11, 91a/12, 91a/14,

91a/14, 91a/3, 91a/6, 91a/9, 91a/9, 103b/13, 103b/15, 103b/15, 103b/8,
91b/1, 91b/12, 91b/13, 91b/13, 91b/13, 104a/1, 104a/1, 104a/10, 104a/11,
91b/14, 92a/1, 92a/10, 92a/11, 92a/15, 104a/13, 104a/14, 104a/3, 104a/5,
92a/15, 92a/3, 92a/6, 92a/7, 92a/8, 104a/6, 104a/6, 104a/7, 104a/9,
92b/1, 92b/1, 92b/12, 92b/13, 92b/14, 104b/1, 104b/11, 104b/11, 104b/8,
92b/14, 92b/15, 92b/15, 92b/3, 92b/4, 104b/8, 104b/9, 105a/2, 105a/2,
92b/5, 92b/5, 92b/6, 92b/7, 92b/7, 105a/2, 105a/2, 105a/3, 105a/3,
92b/8, 93b/1, 93b/1, 93b/10, 93b/11, 105a/3, 105a/3, 105a/7, 105b/12,
93b/12, 93b/12, 93b/2, 93b/2, 93b/2, 105b/14, 105b/2, 105b/2, 105b/3,
93b/3, 93b/3, 93b/4, 93b/4, 93b/4, 105b/5, 105b/6, 105b/7, 105b/9,
93b/4, 93b/4, 93b/5, 93b/5, 93b/5, 106a/1, 106a/11, 106a/4, 106a/9,
93b/5, 93b/6, 93b/6, 93b/6, 93b/7, 106b/14, 106b/15, 106b/3, 106b/6,
93b/7, 93b/7, 93b/7, 94a/10, 94a/13, 107a/11, 107a/12, 107a/13, 107a/13,
94a/14, 94a/15, 94a/2, 94a/5, 94a/5, 107a/14, 107b/1, 107b/1, 107b/10,
94a/6, 94a/7, 94b/4, 95a/11, 95a/12, 107b/11, 107b/12, 107b/12, 107b/13,
95a/13, 95a/14, 95a/3, 95a/3, 95a/4, 107b/13, 107b/14, 107b/14, 107b/14,
95a/5, 95a/7, 95a/9, 95b/10, 95b/11, 107b/15, 107b/2, 107b/7, 107b/8,
95b/2, 95b/3, 95b/4, 96a/13, 96a/14, 107b/9, 108a/1, 108a/1, 108a/10,
96a/15, 96a/4, 96a/8, 96b/2, 96b/5, 108a/11, 108a/13, 108a/3, 108a/4,
96b/8, 96b/9, 97a/15, 97a/7, 97a/7, 108a/6, 108a/6, 108a/9, 108b/12,
97b/1, 97b/2, 97b/4, 97b/4, 97b/8, 108b/13, 108b/14, 108b/15, 108b/4,
99b/10, 99b/11, 99b/11, 99b/12, 108b/6, 108b/9, 108b/9, 109a/10,
99b/13, 99b/13, 99b/4, 99b/7, 99b/8, 109a/14, 109a/2, 109a/4, 109a/4,
99b/9, 99b/9, 100a/1, 100a/1, 100a/10, 109a/5, 109a/6, 109a/7, 109a/8,
100a/13, 100a/13, 100a/13, 100a/3, 109a/9, 109a/9, 109b/10, 109b/12,
100a/4, 100a/5, 100a/6, 100a/7, 110a/10, 110a/10, 110a/11, 110a/12,
100a/7, 100a/8, 100a/8, 100b/1, 110a/13, 110a/14, 110a/15, 110a/15,
100b/10, 100b/3, 100b/6, 101a/14, 110a/7, 110a/8, 110a/9, 110b/15,
101a/15, 101a/2, 101a/2, 101b/1, 110b/3, 110b/4, 110b/6, 111a/1,
101b/6, 101b/8, 101b/9, 102b/3, 111a/12, 111a/2, 111b/1, 111b/10,
102b/3, 102b/6, 102b/7, 103a/9, 111b/11, 111b/13, 111b/14, 111b/14,
103b/11, 103b/11, 103b/11, 103b/13, 111b/4, 111b/5, 111b/5, 111b/6,

111b/7, 112a/15, 112a/2, 112a/2, 125b/13, 125b/13, 125b/14, 125b/14,
112a/2, 112a/3, 112a/3, 112a/4, 125b/14, 125b/14, 125b/14, 125b/14,
112a/4, 112b/4, 112b/5, 112b/6, 125b/14, 126a/1, 126a/1, 126a/10,
112b/8, 113a/1, 113a/15, 113b/12, 126a/14, 126a/15, 126a/15, 126a/2,
113b/13, 113b/15, 113b/2, 113b/6, 126a/3, 126b/1, 126b/11, 126b/3,
114a/10, 114a/14, 114a/2, 114a/5, 126b/3, 126b/4, 126b/4, 127a/1,
114a/7, 114a/9, 114b/10, 114b/10, 127a/12, 127a/15, 127a/2, 127a/4,
114b/12, 114b/13, 114b/6, 114b/7, 127a/7, 127a/8, 127b/10, 127b/13,
114b/8, 114b/8, 115a/1, 115a/13, 127b/2, 127b/3, 127b/4, 127b/6,
115a/13, 115a/13, 115a/7, 115b/10, 127b/8, 127b/9, 128a/1, 128a/3,
115b/10, 115b/10, 115b/12, 115b/5, 128a/4, 128a/5, 128a/6, 128a/8,
115b/7, 115b/8, 116a/1, 116a/2, 128b/11, 128b/15, 128b/2, 128b/7,
116b/1, 116b/1, 116b/4, 116b/6, 129a/11, 129a/3, 129a/4, 129b/8,
117a/12, 117a/14, 117b/15, 117b/2, 129b/8, 130a/15, 130a/6, 130a/7,
117b/2, 117b/3, 118a/10, 118a/11, 130b/5, 130b/7, 131a/14, 131a/2,
118a/12, 118a/13, 118a/14, 118a/14, 131b/1, 131b/1, 131b/10, 132a/1,
118a/15, 118a/15, 118a/6, 118a/9, 132a/11, 132a/11, 132a/2, 133a/10,
118b/1, 118b/17, 118b/4, 119a/1, 133a/11, 133b/1, 133b/1, 133b/2,
119a/13, 119a/14, 119a/15, 119a/15, 133b/2, 133b/2, 133b/2, 133b/3,
119b/11, 119b/11, 119b/11, 119b/11, 133b/3, 133b/8, 134a/8, 134b/10,
119b/12, 119b/13, 119b/14, 119b/15, 134b/4, 134b/7, 135a/13, 135b/10,
119b/2, 119b/4, 119b/4, 119b/6, 135b/11, 135b/11, 135b/11, 135b/11,
119b/7, 120a/1, 120a/11, 120a/3, 135b/12, 135b/12, 135b/12, 135b/13,
120a/6, 120b/10, 120b/12, 120b/14, 135b/13, 135b/5, 135b/6, 135b/7,
120b/14, 120b/3, 120b/6, 120b/8, 136a/3, 136a/3, 136a/4, 136a/4,
121a/15, 121a/2, 121a/6, 121b/2, 136b/11, 136b/14, 136b/7, 137a/2,
121b/3, 121b/7, 122a/14, 122a/14, 137a/6, 137a/7, 137a/8, 137a/8,
122a/3, 122b/4, 122b/4, 123, 123a/1, 137b/11, 137b/12, 137b/13, 137b/7,
123a/3, 123a/4, 123b/14, 123b/9, 137b/9, 138a/10, 138a/11, 138a/13,
124a/9, 124b/3, 125a/10, 125a/10, 138a/14, 138a/14, 138b/1, 138b/1,
125a/11, 125a/11, 125a/14, 125a/3, 138b/13, 138b/14, 138b/14, 138b/15,
125a/3, 125a/3, 125a/9, 125a/9, 138b/15, 138b/3, 138b/4, 138b/4,

138b/7, 139a/1, 139a/1, 139a/1, 145a/9, 145b/1, 145b/1, 145b/1,
 139a/1, 139a/11, 139a/11, 139a/11, 145b/1, 145b/12, 145b/14, 145b/15,
 139a/12, 139a/12, 139a/12, 139a/13, 145b/15, 145b/2, 145b/3, 145b/3,
 139a/9, 139a/9, 139b/10, 139b/11, 145b/4, 145b/4, 145b/4, 145b/5,
 139b/12, 139b/12, 139b/12, 139b/13, 145b/7, 145b/8, 146a/1, 146a/10,
 139b/14, 139b/15, 139b/2, 139b/3, 146a/3, 146a/3, 146a/3, 146a/6,
 139b/3, 139b/4, 139b/6, 139b/9, 146a/7, 146b/13, 146b/2, 146b/3,
 140a/1, 140a/10, 140a/11, 140a/12, 146b/6, 146b/7, 146b/8, 147a/1,
 140a/13, 140a/13, 140a/15, 140a/15, 147a/12, 147a/12, 147a/13, 147a/15,
 140a/15, 140a/3, 140a/5, 140a/6, 147a/2, 147a/7, 147a/9, 147b/10,
 140a/6, 140a/7, 140a/8, 140a/8, 147b/12, 147b/12, 147b/12, 147b/13,
 140a/9, 140a/9, 140a/9, 140b/1, 147b/14, 147b/3, 147b/4, 147b/6,
 140b/1, 140b/10, 140b/11, 140b/14, 147b/6, 148a/1, 148a/14, 148a/4,
 140b/2, 140b/4, 140b/5, 140b/9, 148a/4, 148a/6, 148a/8, 148b/10,
 141a/1, 141a/8, 142a/11, 142a/12, 148b/11, 148b/12, 148b/13, 148b/15,
 142a/15, 142a/15, 142b/1, 142b/1, 148b/8, 148b/9, 149a/2, 149a/2,
 142b/11, 142b/12, 142b/13, 142b/14, 149a/9, 149b/13, 149b/3, 149b/8,
 142b/15, 142b/2, 142b/2, 142b/2, 150a/13, 150a/2, 150a/6, 150a/9,
 142b/3, 142b/3, 142b/3, 142b/4, 150b/2, 150b/4, 151a/12, 151b/1,
 142b/4, 142b/4, 142b/5, 142b/5, 151b/12, 151b/13, 151b/2, 151b/4,
 142b/7, 143a/1, 143a/10, 143a/12, 151b/5, 151b/6, 151b/7, 152a/14,
 143a/13, 143a/13, 143a/14, 143a/4, 152a/15, 152a/8, 152b/3, 152b/3,
 143a/4, 143a/5, 143a/6, 143b/10, 152b/6, 152b/8, 153a/4, 153b/13,
 143b/3, 143b/3, 143b/6, 143b/6, 153b/14, 153b/15, 153b/3, 154a/13,
 143b/7, 143b/7, 143b/7, 143b/8, 154a/15, 154a/2, 154a/7, 154b/1,
 143b/8, 143b/8, 143b/8, 143b/9, 154b/12, 154b/13, 154b/13, 154b/2,
 143b/9, 143b/9, 144a/11, 144a/4, 154b/4, 154b/7, 155b/11, 155b/12,
 144a/5, 144b/10, 144b/12, 144b/14, 156a/10, 156a/11, 156a/12, 156b/6,
 144b/14, 144b/14, 144b/6, 144b/6, 157a/8, 157a/9, 157b/5, 158a/3,
 144b/6, 144b/7, 144b/7, 144b/8, 158a/5, 158b/12, 158b/14, 158b/15,
 144b/8, 145a/1, 145a/12, 145a/2, 159a/12, 159a/13, 159a/3, 159b/10,
 145a/2, 145a/4, 145a/5, 145a/5, 159b/14, 159b/15, 159b/5, 159b/5,

159b/6, 159b/6, 159b/8, 159b/9, 167a/6, 167a/9, 167b/10, 167b/10,
 160a/10, 160a/10, 160a/11, 160a/12, 167b/10, 167b/2, 167b/2, 167b/4,
 160a/13, 160a/13, 160a/14, 160a/15, 167b/5, 167b/8, 167b/9, 168a/1,
 160a/2, 160a/4, 160a/7, 160a/7, 168a/10, 168a/15, 168a/15, 168a/2,
 160a/7, 160a/8, 160a/9, 160b/1, 168a/3, 168a/3, 168a/4, 168a/5,
 160b/10, 160b/2, 160b/5, 160b/6, 168a/5, 168a/6, 168a/7, 168a/8,
 160b/6, 160b/8, 161a/11, 161a/14, 168a/9, 168b/1, 168b/11, 168b/11,
 161a/15, 161a/3, 161a/3, 161a/6, 168b/14, 168b/15, 168b/15, 168b/2,
 161a/7, 161a/9, 161b/10, 161b/13, 168b/2, 168b/3, 168b/4, 168b/4,
 161b/14, 161b/4, 162a/10, 162a/10, 168b/5, 168b/6, 168b/8, 168b/9,
 162a/11, 162a/2, 162a/2, 162a/3, 169a/1, 169a/1, 169a/10, 169a/12,
 162a/5, 162a/5, 162b/14, 162b/4, 169a/13, 169a/13, 169a/6, 169a/7,
 162b/5, 162b/5, 162b/6, 162b/6, 169a/7, 169a/8, 169a/8, 169a/8,
 162b/7, 162b/9, 162b/9, 163a/15, 169a/9, 169b/12, 169b/4, 170a/6,
 163a/9, 163b/1, 163b/10, 163b/11, 170a/6, 170b/14, 170b/6, 170b/9,
 163b/12, 163b/14, 163b/15, 163b/6, 171a/14, 171a/15, 171a/15, 171b/15,
 163b/6, 163b/7, 163b/7, 163b/8, 171b/2, 172a/1, 172a/11, 172a/12,
 163b/8, 163b/8, 164a/1, 164a/1, 172a/12, 172a/13, 172a/2, 172a/2,
 164a/10, 164a/10, 164a/12, 164a/13, 172a/6, 172a/6, 172a/7, 172a/7,
 164a/13, 164a/2, 164a/4, 164a/5, 172a/7, 172a/8, 172a/9, 172b/10,
 164a/6, 164a/8, 164a/9, 164a/9, 172b/11, 172b/11, 172b/14, 172b/15,
 164b/1, 164b/3, 164b/4, 164b/5, 172b/3, 172b/3, 172b/4, 172b/4,
 164b/5, 164b/6, 164b/9, 165a/1, 172b/5, 172b/6, 172b/6, 173a/10,
 165a/1, 165a/2, 165a/4, 165a/9, 173a/10, 173a/10, 173a/11, 173a/12,
 165a/9, 166a/10, 166a/11, 166a/12, 173a/15, 173a/3, 173a/6, 173a/6,
 166a/12, 166a/13, 166a/14, 166a/5, 173a/8, 173a/9, 173b/1, 173b/12,
 166a/6, 166a/6, 166a/6, 166a/6, 173b/13, 173b/2, 173b/2, 173b/3,
 166a/7, 166a/8, 166a/9, 166b/10, 173b/4, 173b/4, 173b/5, 173b/6,
 166b/12, 166b/13, 166b/14, 166b/2, 173b/6, 173b/9, 174a/12, 174a/3,
 166b/2, 166b/4, 166b/6, 166b/6, 174a/4, 174a/4, 174b/11, 174b/13,
 166b/7, 166b/8, 166b/9, 167a/11, 174b/14, 174b/15, 174b/2, 174b/3,
 167a/14, 167a/2, 167a/3, 167a/5, 174b/5, 174b/6, 174b/8, 175a/1,

175a/1, 175a/10, 175a/11, 175a/12, 175a/13, 175a/13, 175a/14, 175a/15,
175a/5, 175a/6, 175a/7, 175a/8,
175b/1, 175b/11, 175b/12, 175b/13,
175b/14, 175b/15, 175b/2, 175b/3,
175b/4, 175b/6, 175b/6, 175b/7,
175b/9, 175b/9, 176a/10, 176a/2,
176a/4, 176a/5, 176a/6, 176a/9,
177a/10, 177a/10, 177a/11, 177a/13,
177a/13, 177a/15, 177a/2, 177a/3,
177a/5, 177a/6, 177a/7, 177a/8,
177a/8, 177a/8, 177a/9, 177a/9,
177b/1, 177b/10, 177b/12, 177b/14,
177b/15, 177b/15, 177b/4, 177b/6,
177b/6, 177b/6, 177b/7, 177b/8,
177b/8, 178a/1, 178a/10, 178a/15,
178a/3, 178a/3, 178a/3, 178a/4,
178a/4, 178a/9, 178b/10, 178b/10,
178b/14, 178b/14, 178b/15, 178b/2,
178b/3, 178b/4, 178b/8, 179a/10,
179a/10, 179a/13, 179a/2, 179a/2,
179a/3, 179a/4, 179a/4, 179a/6,
179a/7, 179a/7, 179a/7, 179a/9,
179a/9, 179a/9, 179b/10, 179b/10,
179b/14, 179b/7, 179b/8, 180a/13,
180b/2, 180b/6, 181, 181a/10,
181a/10, 181a/11, 181a/11, 181a/11,
181a/12, 181a/6, 181a/7, 181a/9,
181a/9, 181a/9, 181b/11, 181b/12,
181b/13, 181b/15, 181b/3, 181b/3,
181b/8, 181b/8, 182a/1, 182a/14,
182a/14, 182a/15, 182a/2, 182a/5,
182a/7, 182a/7, 182a/9, 182b/10,
182b/10, 182b/11, 182b/13, 182b/14,
182b/14, 182b/15, 182b/2, 182b/2,
182b/3, 182b/4, 182b/7, 183a/4,
183a/8, 183b/12, 183b/13, 183b/14,
183b/14, 183b/9, 183b/9, 184a/1,
184a/1, 184a/11, 184a/11, 184a/13,
184a/13, 184a/14, 184a/15, 184a/3,
184a/4, 184a/6, 184a/7, 184a/8,
184a/8, 184a/9, 184b/10, 184b/12,
184b/12, 184b/13, 184b/14, 184b/2,
184b/4, 184b/4, 184b/6, 184b/7,
184b/9, 185a/1, 185a/2, 185a/4,
185a/5, 185a/6, 185a/7, 185b/10,
185b/10, 185b/13, 185b/13, 185b/13,
185b/4, 185b/7, 185b/8, 185b/8,
185b/9, 186a/1, 186a/11, 186a/11,
186a/15, 186a/2, 186a/2, 186a/2,
186a/4, 186a/5, 186a/6, 186a/7,
186a/7, 186a/7, 186b/11, 186b/13,
186b/13, 186b/15, 186b/3, 186b/3,
186b/4, 186b/4, 186b/4, 186b/5,
186b/7, 186b/7, 186b/8, 186b/9,
187a/2, 187a/3, 187a/4, 187b/10,
187b/10, 187b/11, 187b/11, 187b/11,
187b/11, 187b/12, 187b/12, 187b/13,
187b/13, 187b/13, 187b/14, 187b/14,
187b/14, 187b/14, 187b/7, 187b/8,
188a/1, 188a/1, 188a/1, 188a/11,
188a/11, 188a/12, 188a/13, 188a/13,
188a/15, 188a/2, 188a/2, 188a/2,
188a/3, 188a/4, 188a/4, 188a/4,

188a/5,	188a/5,	188a/5,	188a/5,	192a/2,	192a/3,	192a/3,	192a/3,
188a/5,	188a/7,	188b/1,	188b/1,	192a/4,	192a/5,	192a/6,	192a/7,
188b/11,	188b/12,	188b/12,	188b/13,	192b/13,	192b/13,	193a/10,	193a/10,
188b/14,	188b/14,	188b/14,	188b/15,	193a/11,	193a/12,	193a/2,	193a/3,
188b/2,	188b/3,	188b/6,	188b/9,	193a/9,	193b/1,	193b/10,	193b/10,
189a/10,	189a/11,	189a/11,	189a/11,	193b/11,	193b/14,	193b/15,	193b/2,
189a/13,	189a/14,	189a/14,	189a/14,	193b/6,	193b/7,	194,	194a/1,
189a/15,	189a/2,	189a/3,	189a/3,	194a/11,	194a/11,	194a/12,	194a/12,
189a/3,	189a/3,	189a/5,	189a/5,	194a/13,	194a/14,	194a/15,	194a/15,
189a/7,	189a/7,	189a/8,	189a/8,	194a/4,	194a/5,	194a/5,	194a/6,
189a/9,	189b/1,	189b/10,	189b/10,	194a/9,	194a/9,	194a/9,	194b/10,
189b/13,	189b/13,	189b/2,	189b/2,	194b/12,	194b/13,	194b/14,	194b/2,
189b/2,	189b/2,	189b/4,	189b/4,	194b/3,	194b/4,	194b/5,	194b/5,
189b/5,	189b/6,	189b/7,	189b/9,	194b/6,	194b/6,	194b/7,	194b/7,
189b/9,	190a/10,	190a/14,	190a/15,	194b/8,	194b/8,	194b/9,	195a/10,
190a/15,	190a/15,	190a/2,	190a/2,	195a/10,	195a/11,	195a/11,	195a/12,
190a/4,	190a/4,	190a/4,	190a/5,	195a/13,	195a/13,	195a/14,	195a/15,
190a/5,	190a/7,	190a/7,	190a/7,	195a/15,	195a/3,	195a/3,	195a/4,
190a/8,	190b/1,	190b/1,	190b/11,	195a/5,	195a/5,	195a/6,	195a/7,
190b/12,	190b/13,	190b/5,	190b/6,	195a/9,	195b/1,	195b/2,	195b/4,
190b/6,	190b/7,	190b/9,	191a/1,	195b/6,	195b/6,	196b/15,	197a/2,
191a/1,	191a/10,	191a/10,	191a/12,	197a/3,	197a/4,	197a/4,	197a/7,
191a/12,	191a/13,	191a/14,	191a/14,	197b/1,	197b/3,	197b/3,	197b/4,
191a/15,	191a/15,	191a/6,	191a/7,	197b/4,	197b/5,	197b/5,	197b/6,
191a/7,	191a/9,	191a/9,	191b/1,	197b/6,	198a/4,	198a/8,	198b/10,
191b/11,	191b/11,	191b/11,	191b/12,	198b/10,	198b/10,	198b/11,	198b/11,
191b/12,	191b/13,	191b/13,	191b/14,	198b/12,	198b/13,	198b/13,	198b/14,
191b/15,	191b/15,	191b/2,	191b/2,	198b/3,	198b/4,	198b/5,	198b/6,
191b/3,	191b/3,	191b/4,	191b/5,	198b/7,	198b/8,	198b/8,	198b/9,
191b/6,	191b/7,	191b/7,	191b/9,	198b/9,	199a/10,	199a/14,	199a/15,
191b/9,	191b/9,	191b/9,	192a/1,	199a/15,	199a/2,	199a/3,	199a/5,
192a/1,	192a/1,	192a/1,	192a/2,	199a/5,	199a/6,	199a/7,	199a/7,

199a/8, 199a/9, 199a/9, 199b/11,
199b/11, 199b/12, 199b/12, 199b/13,
199b/13, 199b/14, 199b/14, 199b/15,
199b/15, 199b/5, 199b/7, 199b/8,
199b/8, 199b/9, 200a/1, 200a/1,
200a/10, 200a/10, 200a/11, 200a/13,
200a/13, 200a/13, 200a/14, 200a/14,
200a/14, 200a/14, 200a/14, 200a/15,
200a/15, 200a/15, 200a/2, 200a/2,
200a/3, 200a/3, 200a/4, 200a/4,
200a/5, 200a/9, 200b/1, 200b/1,
200b/1, 200b/1, 200b/1, 200b/10,
200b/10, 200b/13, 200b/13, 200b/15,
200b/2, 200b/2, 200b/3, 200b/4,
200b/6, 200b/7, 200b/9, 201a/10,
201a/10, 201a/11, 201a/12, 201a/12,
201a/13, 201a/14, 201a/14, 201a/15,
201a/2, 201a/4, 201a/4, 201a/6,
201a/7, 201a/7, 201a/8, 201a/8,
201a/8, 201a/9, 201b/1, 201b/13,
201b/14, 201b/2, 201b/3, 201b/3,
201b/4, 201b/4, 202a/10, 202a/10,
202a/11, 202a/11, 202a/13, 202a/14,
202a/14, 202a/15, 202a/15, 202a/2,
202a/3, 202a/4, 202a/4, 202a/5,
202a/5, 202a/6, 202a/6, 202a/7,
202a/8, 202a/9, 202a/9, 202b/13,
202b/14, 202b/15, 202b/15, 202b/2,
202b/2, 202b/3, 202b/3, 202b/3,
202b/3, 202b/4, 202b/5, 202b/5,
203a/3, 203a/6, 203a/7, 203a/8,
203a/8, 203b/11, 203b/12, 203b/13,

203b/16, 203b/17, 203b/5, 204a/13,
204a/14, 204a/16, 204a/17, 204a/17,
204a/17, 204a/4, 204a/6

vebāl: *Ar.* Günah.

v.18b/14

vech: *Ar.* Yüz, surat, çehre.

v.125a/12

v.+ile 47a/4, 130b/6, 203b/9

vefā': *Ar.* Dostluk bağlılığı.

v.15b/4, 74b/12, 105b/14, 143b/8,
143b/9, 144b/1, 144b/1

v.+dan 15b/3, 115a/11

v.+dır 176b/14

v.+dur 83b/13

v.ḳıl-: *Ar.+T.* Bağlı olmak.

v.-ıcak 96a/8

v.-maḳ 15b/4

v.-saḡ 96b/13

v.-uram 95a/6

vefāt: *Ar.* Ölüm.

v.et-: *Ar.+T.* Ölmek.

v.-di 38a/15

veli: *Ar.* Ermiş.

v.21a/2, 35b/12, 131b/3

v.+ler 120b/5

veli: *Far.* Ama, fakat.

v. 187a/3

velikin: *Ar.* Ama.

v.181a/4

velilik: *Ar.+T.* Ermişlik.

v.131b/15, 131b/6

v r-: 1.  zerinde, elinde veya yakınında olan bir Şeyi, birisine eriştirmek, iletmek.2. Bırakmak veya bağışlamak.

v.- r 82b/6, 150a/11

v r-: 1.  zerinde, elinde veya yakınında olan bir Şeyi, birisine eriştirmek, iletmek. 2. Bırakmak veya bağışlamak.

v.133b/10, 143b/13

v.-di 9b/10, 9b/13, 10b/8, 11a/5, 13a/10, 13a/11, 13a/12, 25b/8, 29a/10, 29a/11, 29a/12, 29a/13, 29a/14, 29a/15, 31a/6, 34b/15, 34b/15, 35a/1, 35b/3, 36a/3, 63a/3, 63a/4, 63a/5, 63a/7, 63a/9, 63a/10, 64a/13, 66a/3, 66a/4, 71a/13, 71a/15, 72a/15, 72b/7, 74b/2, 78b/3, 79b/8, 80a/3, 81a/15, 85a/12, 106b/3, 112a/7, 117b/10, 166a/1, 167b/15, 176b/12, 176b/12, 176b/9, 187a/15, 187b/4, 195b/9

v.-diginden 12a/1

v.-diler 30b/1, 168a/12, 171a/9

v.-dugi 74b/1, 171a/7

v.-duginde 165b/12

v.-dugini 135b/7

v.-d k 85b/15, 174a/6

v.-d m 52b/7, 98b/2, 174b/7, 174b/9

v.-e 118b/1, 123b/6

v.-ecek 171a/5

v.-eler 171a/7

v.-em 174a/11

v.-en 83b/5, 158a/6, 165b/15, 187b/5

v.-eyin 113a/5, 113a/7

v.-medi 58b/15

v.-mek 10b/11, 15a/10, 49b/3, 120b/15, 134a/8, 136a/11, 163a/10, 165b/13, 165b/9, 171b/12, 180b/3

v.-mese 49b/3

v.-meye 123b/5, 123b/6, 163a/8

v.-meyesin 131b/2

v.-mezin 153a/11

v.-mezler 76b/5

v.-miş 165b/15

v.-miŐlerd r 29b/8

v.-se 15a/6, 39b/6, 113a/14, 128b/12, 159a/10, 165b/14

v.-seler 23a/13, 174b/9

v.- p 6b/13, 7a/14, 11a/1, 36b/2, 62b/3, 72b/13, 84a/8, 144b/15, 152b/8, 156a/7, 187b/9

v.- r 20b/9, 35a/2, 37a/12, 76a/4, 76b/1, 76b/5, 96a/1, 129b/15, 145b/11, 150b/1, 155b/11, 159a/1, 170b/2, 170b/3, 202b/14

v.- rdi 73b/13

v.- rler 79b/7, 136b/8

v.- rse 123b/2

vera   : Ar. Haramdan kaŐınmak.

v.54b/12, 69b/8, 121a/15

veril-: Verme işine konu olmak.

v.-di 50a/13

v.-e 32b/6

v.-en 71b/1

v.-mek 128a/4

v.-ür 62b/2

vesellem: Ar. Hz.Muhammed için kullanılan “Allah’ın selamı üzerine olsun!” sözünün son kelimesi.“ve selamı” anlamındadır.

v.2b/9, 3a/8, 4a/9, 4b/14, 4b/7, 5a/8, 6a/4, 7a/7, 7b/4, 8a/14, 9a/3, 10a/4, 10b/3, 10b/5, 11b/15, 12a/10, 12a/12, 12a/13, 12a/14, 12a/4, 12a/7, 12a/9, 12b/3, 15b/1, 19a/13, 19b/6, 20a/10, 21b/5, 23a/1, 26b/10, 27b/15, 30a/13, 30b/4, 31b/6, 31b/9, 32a/7, 34b/2, 34b/3, 36b/11, 37b/12, 38a/5, 38a/9, 38b/5, 40b/10, 40b/3, 40b/5, 40b/7, 41b/15, 42a/2, 42a/5, 42b/11, 43a/12, 43a/7, 44a/13, 44a/8, 44b/13, 44b/9, 45a/11, 45a/9, 45b/2, 46a/4, 47a/12, 47a/9, 47b/14, 48a/3, 49a/15, 50a/1, 50b/2, 52a/1, 52a/3, 52a/4, 53a/2, 53a/3, 54a/13, 54b/1, 54b/14, 54b/5, 55a/3, 56a/1, 56a/13, 56a/7, 57a/5, 58a/2, 58a/8, 58b/6, 60a/11, 60b/12, 60b/15, 60b/2, 60b/4, 60b/6, 60b/8, 61a/3, 61a/6, 62b/3, 64a/12, 64a/15, 64b/3, 65b/10, 65b/14, 65b/3, 65b/8, 66a/2, 66b/15, 67a/8, 67b/6, 68a/14, 68b/5, 75a/14, 75b/10, 76a/5, 76b/2, 77b/10, 77b/12, 78a/10, 78a/13, 80b/2, 80b/7, 82b/8, 83b/6, 85b/8, 86b/10, 86b/14, 89b/6, 91b/2, 93b/14, 93b/6, 93b/9, 94a/1, 94a/14, 94a/15, 94a/4,

94a/9, 94b/12, 94b/5, 94b/7, 97a/5, 97b/6, 99a/15, 99b/3, 101a/12, 103a/14, 104a/12, 106b/5, 107b/5, 107b/8, 109a/8, 112b/4, 115b/6, 119a/8, 119a/9, 142a/1, 146b/7, 148a/6, 148a/7, 161b/5, 163b/8, 167b/8, 16b/12, 16b/15, 16b/5, 181a/10, 181b/15, 18b/2, 192b/11, 192b/15, 192b/4, 194b/11, 195b/6, 195b/8, 196a/4, 197a/10, 197a/12, 197b/5, 199b/4, 202b/12

v.+e 25a/12, 63b/15, 79b/8, 105b/11, 140a/2

v+i.202b/4

vesîle: Ar.1. Sebep.2. Bahane.

v.15a/2

v.+dür 41a/7

v.ędin-: Ar.+T.Sebep etmek.

v.-üp

vesvese: Ar. Kuruntu.

v.+den 123a/14

vezîr: Ar. Osmanlılarda, devletin bakanlık valilik gibi yüksek görevlerinde bulunan ve paşa unvanını taşıyan kimse.

v.74a/7, 136a/7

v.+e 200b/1

v.+i 81a/7

v.+ler 196b/1

vilâyet: Ar. İl.

v.+den 119a/1

v.+e 119a/1

v.+i 69a/4, 71a/12

v.+inüñ 96b/5

virâset: < Ar.verâset Vârislik, mirasta hak sahibi olma.

v.+durur 18b/10

vişâl: Ar. 1. Ulaşma, bitişme.2. Sevgiliye kavuşma.

v.24b/10, 83b/1, 144a/12, 144b/12

v.+e 24b/13

vudû: Ar. 1. Güzellik.2. Temizlik.

v.123a/7, 136a/3, 163a/4

zur-: Elini veya elinde tuttuğu bir şeyi bir yere hızla çarpmak.

v.-mağ 69a/11, 125a/6

v.-mayup 6b/13

vuşlat: Ar. Sevgiliye kavuşma.

v.+dan 84b/14

vü: Far. Ve

v.14b/13, 75a/15, 79a/8, 91b/9, 133a/6, 133a/7, 133a/7

vücüd: Ar. İnsan veya hayvan gövdesi; var olma, varlık.

v.83b/3

v.+a 15a/4, 15a/5, 15a/9, 25b/1, 204a/9

v.+u 83b/2

Y

ya: 1. “Ey, hey” anlamlarında bir seslenme sözü.

y.4a/11, 4a/11, 4a/11, 4a/11, 4a/12, 4a/12, 4a/12, 4a/12, 5a/1, 5b/6, 12a/1, 19b/9, 28b/7, 31a/12, 31a/9, 32a/10,

361, 36a/11, 38a/12, 38a/6, 40a/10,

41a/1, 44b/11, 44b/15, 44b/9, 45a/12,

46a/7, 46b/4, 46b/8, 481, 49b/6, 49b/7,

50a/6, 52a/7, 52a/8, 52b/4, 53a/4,

54b/3, 55a/5, 56b/2, 57b/13, 59a/6,

60a/13, 63a/15, 64a/15, 64b/10, 64b/2,

66a/8, 68a/4, 6b/9, 70b/10, 73a/1,

73b/2, 82b/12, 84a/7, 85a/15, 85a/3,

93b/1, 94a/8, 112b/11, 116a/10,

116a/10, 116a/10, 116b/4, 118a/5,

118a/6, 118a/8, 119a/2, 119a/2,

119a/3, 119a/4, 120b/8, 124a/14,

124b/13, 125a/10, 125b/12, 126a/10,

126a/11, 126a/8, 127a/10, 127a/8,

135a/1, 135b/3, 137b/11, 139b/8,

140a/2, 147b/8, 148a/2, 149a/8,

151a/11, 159b/15, 163b/3, 163b/4,

163b/5, 164b/1, 166a/2, 167b/4,

173a/4, 173b/15, 174a/10, 174a/5,

177b/15, 177b/8, 178a/7, 178b/4,

180b/12, 180b/15, 181a/12, 182a/13,

182b/8, 183a/5, 183b/2, 184b/10,

184b/11, 185b/1, 186b/10, 186b/5,

186b/6, 189b/11, 190b/10, 190b/10,

193a/4, 193a/7, 193b/6, 198b/15,

199a/6, 200b/13, 200b/13, 200b/15,

200b/6, 201a/14, 201a/14, 201a/14,

201a/14, 201a/2, 201b/5, 202a/1,

202a/2, 204a/12, 204a/8

yābān: Far. İnsan yaşamayan, ıssız yer.

y.+da 70b/13

yābis: Ar. Kuru.

y.+*dür* 134a/4, 134a/6

yād: Far. Hatırlama, hatır, gönül, anma.

y.21b/10, 102b/10, 117b/6, 154b/8, 157a/13, 157a/14, 157a/2, 157a/9, 157b/10, 157b/12, 157b/14, 157b/6,

y.+*ı* 101b/10, 101b/10, 101b/11, 102a/6, 102a/9

y.ēt(d)-: Far+T. Hatırlamak.

y.-*er* 157b/6

y.-*mek* 117b/6

y.-*üp* 153a/6, 155b/14, 156a/7, 157a/13, 157b/10, 157b/14

y.eyle-: Far.+T. Hatırlamak.

y.-*di* 45b/3

y.kıl-: Far+T. Hatırlamak.

y.117a/8

y.-*ayın* 86a/4

y.-*dı* 21b/10

y.-*maduklarınınu* 154b/9

y.-*mağıla* 158b/6

y.-*mağ* 11b/10

y.-*mağda* 154b/9

y.-*muş* 102a/1, 102a/3, 102a/4, 102a/6, 102a/11, 102a/12

y.-*sun* 117a/9

y.-*u...u* 158b/10

y.-*u* 158b/15

y.-*up* 153a/10, 153a/15, 153b/7, 155b/2, 155b/5, 157b/12, 159a/4, 170a/8

y.-*ur* 102b/10, 152b/15, 155b/9, 155b/11, 155b/13, 156a/1, 156a/3, 156a/5, 156a/9, 157b/5, 157b/8, 158a/2, 158a/7

y.-*urlar* 96b/10, 155a/4, 156b/4

yağ-: Yağmur, kar, dolu, gökten düşmek.

y.-*ar* 144a/11, 150a/14

y.-*dı* 29a/10

yağ: Yağ.

y.+*ını* 117b/12, 135b/3

yağmur: Atmosferdeki su buharının yoğunlaşmasıyla oluşan ve yer yüzünde olan yağışın sıvı durumda olanı.

y.+*dan* 144a/12

y.+*lar* 144a/11

y.+*ları* 150a/14

yağrın: Sırt, sırtın yukarı kürek kısmı.

y.+*dağı* 118b/11

yağşı: İyi, güzel, çok güzel.

y.20b/6, 96b/1

yağşırağ: Daha güzel.

y.60b/10, 60b/11, 76a/4

yāhūd: Far. Veya, ya da, yahut.

y.135a/2, 135a/3, 135a/4

Yaḥyā: Çalışılan eser olan Şifā'ü'l-Esrār'ın yazarının adı.“Seyyid Yahyâ Şirvânî”

y.2a/2, 2a/6, 26b/14, 53a/6, 53b/14, 69a/11, 137a/15, 148b/5, 149a/11,

162a/6, 189b/10, 189b/7, 189b/9,
203a/2, 204b/4

yağ-: Yanmasını sağlamak, yanmasına
yol açmak, tutuşturmak.

y.135b/2, 135b/10, 135b/12

y.-ar 204a/5

y.-arlar 146b/14

y.-dığı 204a/5

y.+dılar 74a/9

y.-maya 118b/6

y.-up 136a/7

yağa: Kıyı, kenar, taraf.

y.+dan 69b/6

yağıl-: Yakma işine konu olmak.

y.-ur 180a/9

yağın: Az bir ara ile ayrılmış olan,
uzak karşıtı,

aralarında sıkı ilgi bulunan, yakın.

y.47a/15, 54a/8, 98b/11, 174a/15

yağınlık: Yakın olma durumu.

y.79b/1

yağınrağ: Daha yakın.

y.+dur 107a/5

yağın: Ar. 1. Sağlam, kesin bilgi.2.

Kesinlikle bilme.

y.8a/12, 15b/6, 17a/12, 74b/12, 144a/3

y.+den 15b/3

yağınlık(ğ): Ar.+T. Kesin bilme
durumu.

y.17a/11

y.+ım 10b/1

yağınlik: Ar.+T. Kesin bilme durumu.

y.8a/8

Ya'kūb: Hz.Yusuf'un babası
Hz.İshak'ın oğlu olan Yakup
Peygamber.

y.2a/16, 41a/8, 58b/3

y.+a 166b/14, 166b/15, 167a/5,
167a/6, 167a/7, 167a/8

y.+u 140a/13, 167a/2, 192b/6

yākūt: Ar. Pembe veya erguvan
tonlarıyla karışık, koyu kırmızı renkte,
saydam bir korindon türü olan değerli
taş.

y.+dan 187a/10, 187a/12

yalan: Doğru olmayan, gerçeğe
uymayan söz.

y.13b/6, 13b/7, 116a/1, 203b/15,
203b/18

y.+dur 23b/1

yalıguz: Yanında başkaları
bulunmayan.

y.62a/15, 179b/11

yalıguzlık: Yalnız olma durumu.

y.187b/1

y.+dan 132a/10

yalvar-: Birinden ısrarlı bir biçimde,
kendini acındıracak sözlerle, saygılı
bir biçimde bir şey istemek.

y.156a/3

yama-: Yama koyarak onarmak.

y.-rlarıdı 128a/13

yan: Yan.

y.+ındağı 149b/14, 150a/7

y.+ından 107a/7

y.+inuş 22a/8

yan-: 1. Birleşiminde karbon bulunan maddeler, ısı ve ışık yayarak kül durumuna geçip yok olmak.2. Çok istemek, çabalamak.

y.-dı 82a/11, 86a/9

y.-maya 119a/6

y.-up 147a/4

ya'nî: Ar. "Demek oluyor ki""sözün kıyası" "doğrusu"anlamlarında bir söz. y.21a/10, 22a/12, 46a/9, 56a/9, 62b/1, 78a/2, 81b/13, 102b/3, 102b/6, 105a/14, 116a/10, 116a/6, 126a/5, 126b/2, 126b/5, 126b/9, 129a/7, 139a/7, 147a/14, 152b/13, 171a/4, 174b/13, 183b/6, 187b/2, 196a/15, 19a/5, 203b/11, 203b/8

yañ: Yan.

y.+a 31a/2, 79b/10, 180b/10

y.+adan 69b/5, 86a/7

yapraq(ğ): Bitkilerde solunum, karbon özümlemesi, terleme vb.olayların oluştuğu, çoğu klorofilli, yeşil ve türlü biçimdeki bölümler.

y.31a/3, 31a/8

y.+ın 14b/12

y.+ını 121b/12

y.+lar 113a/1

y.+ları 115b/14, 150a/1, 151a/7

yār: Far.Sevgili.

y.122a/6, 144b/8, 196a/5

y.+i 196a/1

yar-: Uzunlamasına bölüp ayırmak.

y.-a 122b/6

y.-dılar 117a/14

y.-up 13a/12

yara: Keskin bir şeyle veya bir vuruşla vücutta oluşan derin kesik.

y.+nuş 196a/8

yaramaz: Yararlı olmamak, yarar sağlamamak.

y.14a/5, 71a/3, 72b/13, 73b/10, 80a/2, 95a/2, 95a/4, 134a/14, 134a/15, 134a/2, 134a/9, 147a/9

y.+ını 164b/9

y.+larını 84a/10

yaradan : Allah, Tanrı.

y.6b/12, 77a/7, 86a/11, 106a/12

yārān: Far.Dostlar.

y.+lar 113a/12

y.+larıla 113a/1

yarat(d)-: Olmayan bir şeyin Allah tarafından var edilmesi.

y.-dı 9b/5, 35a/12, 35b/13, 35b/15, 35b/15, 36a/1, 57b/2, 77a/14, 77a/15, 77b/1, 77b/2, 77b/2, 77b/3, 161a/9, 187a/10, 187a/9,

y.-dum 77a/15, 174a/10, 174a/11, 174a/13, 174a/15, 174b/1, 174b/3

y.-duş 174a/7, 174a/7, 174a/7, 174a/7, 174a/8, 174a/8

y.-mişdur 75b/15, 149b/11

y.-sa 77b/6

y.-*updur* 70b/15

y.-*updurur* 125b/15, 171b/14

yaratıl-: Yaratma işine konu olmak.

y.-*up* 134b/8

y.-*duğunu* 108b/9

yardum: Yardım.

y.+*ı* 20b/14

y.+*larını* 21a/1

yarı: Bir bütünü oluşturan iki eşit parçadan her biri.

y.+*sı* 46a/4

yarım: 1. Tam ve istenildiği gibi olmayan, 2. Eksik, noksan.

y.74a/3

yarış-: Yakışmak, uymak.

y.-*ur* 130b/7

yarlığa-: Tanrı, birinin suçunu bağışlamak, mağfiret etmek.

y.-*nmasın* 32b/5

y.-*r* 37b/15, 45b/13

y.-*sın* 156a/3

yasemin: < *Far.yasemen*

Zeytingillerden, beyaz, kırmızı veya sarı renkli, güzel kokulu çiçekleri olan, 1-2 metre boyunda, süs bitkisi olarak yetiştirilen tırmanıcı bir ağaççık.

y.+*leri* 180a/12

yaşa-: Canlılığını, hayatını sürdürmek.

y.-*sa* 131a/7

yaş: Gözyaşı.

y.+*ı* 14b/13, 111a/10, 130b/2, 130b/4

y.+*ından* 130a/10

y.+*ını* 130b/8

yaş: Doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman.

y.+*ına* 171a/4

y.+*ında* 106a/14

yat-: Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak.

y.-*mak* 47a/11

y.-*up* 170b/2

y.-*urlar* 60b/3

yavlağ: Pek, çok, gayet.

y.171b/11

yavuşul-: Kaybolmak.

y.-*sa* 72b/15

yavuz: Kötü, fena.

y.39b/14, 75a/3, 165b/9

y.+*dan* 118b/7

y.+*ı* 124a/6

y.+*ını* 165b/10

y.+*mudur* 72b/12

yayan: Yürüyerek giden.

y.167b/15

yay-: Bir şeyi açarak, düzelterek, bir yeri örtecek biçimde sermek.

y.-*dı* 113a/8

y.-*ğil* 113a/6

yaz: Yaz mevsimi.

y.150a/10

yaz-: Söz ve düşüncüyü, özel işaret ve harflerle anlatmak.

y.-*dılar* 99a/2

y.-*duğ* 169b/11

y.-up 32a/14, 32b/1, 80a/6, 118b/12,
119a/3

yazıl-: Yazma işine konu olmak.

y.-an 98a/1

y.-dışa 122b/1

yazuğ: Günah.

y.+ı 99a/14

y.+laruñdan 103a/15

y.+laruñuzı 37b/14

yê-: 1. Yemek yemek.2. Karın
doymak işi.krş.yê-.

y.-digüñ 55a/7

y.+diler 137b/9

y.-mezdi 98a/5

yê-: 1. Yemek yemek.2. Karın
doymak işi. krş. yê-.

y.-di 98a/3

y.-diler 181a/2

y.-dügi 204a/3

y.-mek 125a/7, 196a/12

y.-meye 122a/11, 192a/15

y.-miş 115b/2

y.+se 55a/14, 97b/7, 115b/15, 204a/3

y.+seler 95a/13

y.-üp 95a/12, 97b/5, 98b/15, 99a/2

yêdi: Altıdan sonra gelen sayının adı.

y.16a/15, 16b/1, 16b/9, 17b/3, 17b/4,
18a/12, 18a/13, 34b/12, 35a/11, 35a/9,
35a/9, 36a/4, 37a/8, 40b/10, 40b/9,
41a/4, 71a/13, 71a/14, 72a/14, 72b/7,
72b/8, 74b/1, 74b/2, 74b/4, 74b/4,
74b/6, 74b/6, 116a/10, 118a/12,

118b/3, 128b/9, 132a/2, 135a/10,
135a/13, 135b/1, 147a/3, 151a/7,
151a/8, 152b/4, 152b/7, 155a/2,
156b/3, 166b/9, 180b/8

y.+dür 147b/1

yedinci: 1. Yedi sayısının sıra sayı
sıfatı.2. Altıncı sıradakinden sonra
gelen.

y.21b/13, 66b/6, 73b/11, 103b/3,
103b/5, 121b/2, 122b/2, 123b/4,
124a/14, 139a/5, 144a/15, 154b/6,
156a/8, 158a/1

yek şenbe: Far.Birinci gün, pazar
günü.

y.118a/10

yêl: Rüzgâr. krş. yêl.

y.+i 70a/12, 70a/15, 70a/3, 70a/9,
146b/15

yêl: Rüzgâr. krş. yêl.

y.70a/2, 121b/12

y.+e 173b/11

y.+i 39b/15

y.+ler 69b/9, 70a/8

y.+ler 69b/5, 69b/7, 69b/15, 70a/3,
70a/7

yelik: Alev.

y.22b/9

y.+i 22b/10

yêlin: İnek, manda, koyun
vb.hayvanlarda, memenin süt toplanan
bölümü.

y.+lerini 170b/4

y lken: Rüzgar gücünden yararlanılarak, geniş bir y z ey oluşturacak Şekilde, yan yana dikilen ve teknenin direğine uygun bir biÇimde takılarak onu hareket ettiren kumaŐ veya Őeritlerin tümü. **krş.** y lken.

y.+i 69b/14, 69b/3, 70a/11, 70a/9

y.+ini 69b/6, 70a/15, 70a/3

y lken: Rüzgar gücünden yararlanılarak, geniş bir y z ey oluşturacak Şekilde, yan yana dikilen ve teknenin direğine uygun bir biÇimde takılarak onu hareket ettiren kumaŐ veya Őeritlerin tümü.**krş.**y lken.

y.+i 70a/6

y r: Yer, mek n. **krş.** y r.

y.145a/12

y.+e 181b/13, 181b/3, 181b/4, 200a/9

y.+i 35b/15, 85a/9, 86a/11

y.+inde 25a/7, 95b/15, 117b/6

y.+ine 14b/11, 19a/2, 22a/2, 38b/9,

53b/2, 79b/2, 95a/1, 96a/9, 110a/2,

131b/8, 159a/6

y r: Yer, mek n. **krş.** y r.

y.22a/13, 42b/15, 60b/9, 112a/6,

112a/6, 145b/1

y.+de 32b/2, 53b/12, 59a/1, 102b/4,

187a/10, 187b/6, 204a/16

y.+dek ler n 102b/6

y.+den 53b/11

y.+e 74a/9, 98a/8, 98a/9, 98b/5, 131a/2, 147b/3, 153a/14, 164b/1, 169b/2, 169b/6, 170b/6

y.+id r 136b/13

y.+ince 117b/5

y.+inde 15b/5, 163a/3, 165a/9, 183a/15

y.+ine 168a/14, 174a/10, 174a/12, 183b/1

y.+ler 21a/1

y.+ler n 76a/9

y.+ mi 95a/1

y.** t(d)-:** Yer kaplamak.

y. -e 122a/4

y rl : Yerinde olan, uygun.

y.117b/5, 117b/6, 163a/3, 165a/9

y ry zi : Yer kabuğu, dünya. **krş.** y ry zi.

y.+deki 153b/1

y ry z  : Yer kabuğu, dünya. **krş.** y ry zi.

y.+nde 10b/8

y Őer-: Bitki yaprak vermek, yapraklanmak.

y.-miş 130a/11

y.- r 129b/15, 151a/7, 180a/12

y Őil: Sarı ile mavinin karıŐmasından ortaya çıkan, bitki yapraklarının  oğunda g r len renk, yeşil.

y.95a/7, 187a/10

y tiŐ- Ulaşmak, ermek, vasıl olmak.

y.-di 40a/3, 107a/6

y.-e 136a/13

y.-miş 14a/3, 179b/13

yétmiş: Altmış dokuzdan sonra gelen sayının adı.**krş.**yétmiş.

y.7a/13, 7b/8, 8a/5, 8a/7, 8a/9, 9a/15, 9a/8, 10a/15, 10a/5, 11b/12, 16b/2, 17a/13, 17b/1, 17b/2, 17b/4, 18b/6, 20b/1, 21b/15, 22b/2, 26b/12, 29b/14, 30b/2, 41a/3, 41b/3, 44a/9, 44b/6, 44b/7, 45a/8, 47a/15, 54a/7, 59b/10, 60a/14, 62b/2, 68a/10, 68b/1, 72b/1, 72b/3, 75a/10, 78b/1, 83a/4, 96b/14, 99a/6, 104b/14, 106a/3, 137a/5, 141b/1, 148a/4, 159a/15, 180b/1

yétmiş: Altmış dokuzdan sonra gelen sayının adı. **krş.** yétmiş.

y.165b/1, 169b/5, 169b/7, 183a/10, 183a/12, 183a/9

yétür-: Bitirmek, tamamlamak.**krş.**yétür-

y.-di 11a/1

y.-düm 76b/9

y.-e 121b/9

yétür-: Bitirmek, tamamlamak.**krş.**yétür-

y.-di 77a/10

y.-düm 77a/7, 79a/2

yétürmek: Bitirmek, tamamlamak.

y.168a/14

yezîd: Ar. Musul ve Lübnan taraflarında yaşayan bir kısım halkın "şeytana tapma" sözüyle hülâsa

edilebilecek akîdesi ve bu akîdeden olan kimse.

y.128a/9

yığ-: Bir tepe oluşturacak şekilde üst üste koymak.

y.-dum 174a/12

yıgılın-: 1. Çekinmek, nefsinin men etmek.2. Sakınmak.

y.-up 9a/14, 79b/6

yık-: 1. Kurulu bir şeyi parçalayarak dağıtmak.

y.-a 124a/8

yıl: Dünya'nın Güneş'in çevresinde tam bir dolanım yapması için geçen 365 gün, 5 saat ve 49 dakikalık zaman.

y.11a/5, 31a/15, 31b/1, 76a/15, 76a/3

y.+da 32a/5, 32a/6

yılduz: Çekirdeğinde oluşan füzyon sonucunda açığa çıkan enerji uzaya ışınım biçiminde yayan, ışıklı gök cisimlerinden her biri.

y.82a/5, 85a/5

y.+a 79b/11

y.+laruñ 84a/2

yırtmak: Yok etmek.

y.125a/6

yigirmi: On dokuzdan sonra gelen sayının adı.

y.16a/13, 16a/13, 16a/5, 16a/6, 16a/9, 16a/9, 17b/2, 17b/2, 17b/3, 72a/15, 96b/10, 121a/2, 122b/11, 141a/12, 141a/13, 149b/1, 150a/1, 165b/2,

179b/1, 180a/13, 183a/10, 183a/11,
183a/13

yigirminci: Yirmi sayısının sıra sayı
sıfatı, on dokuzuncudan sonra gelen
y.122b/9, 124b/8

yigit: 1. Güçlü ve yürekli.2.
Kahraman. 3.Alp.
y.52b/6, 60b/10, 60b/13, 60b/3

yigrek: 1. İyi.2. Daha iyi.3. Üstün.
ol-: Üstün olmak.

y.-saydı 19b/11

yine: 1. Yeniden bir daha, gene.2.
Rağmen, öyle olmasına karşılık.
y.20b/15, 29a/11, 29a/12, 29a/13,
29a/14, 29a/15, 38b/9, 47a/14, 8a/4,
98b/10, 98b/9, 109b/13, 116b/11,
116b/14, 117a/3, 129a/12, 130b/12,
133a/7, 133b/13, 133b/13, 133b/15,
133b/8, 149a/14

yitir- : Kaybetmek.

y.-se 72b/15

yoğurmak-: Bir kişiye istenilen
nitelikleri kazandırmak, yeteneklerini
geliştirmek.

y.14b/13

yohsa: “Aksi takdirde” anlamında
kullanılan bir söz.

y.129a/10, 174b/8, 185a/13, 203b/5,
204a/15

yok(ğ): 1. Bulunmayan, mevcut
olmayan (nesne, kimse vb.). 2. Var
karşıtı.

y.13b/8, 31a/11, 35b/8, 35b/8, 60b/9
95a/10, 95b/10, 106a/12, 103b/6,
107a/3, 112b/14, 157a/2, 158a/3

y.+dan 6b/12, 76b/9

y.+dur 25b/5, 25b/6, 25b/6, 39a/2,
40b/4, 48a/9, 102a/2, 102b/15, 102b/8,
103a/2, 115b/1, 152a/4, 155b/10,
157a/13, 157a/8, 157a/8, 157b/10,
157b/14, 157b/4, 157b/7, 158a/7,
174a/2, 204a/12, 204b/7

y.+indan 152b/6

y.+ısa 151a/2

y.+iken 114a/1

y.+udığını 9a/7

y.ët(d)-: Yok etmek.

y.-er 84b/7

y.kıl-: Yok etmek.

y.-up 103a/10

y.ol-: Yok olmak.

y.-sam 60b/9

yol: 1. Karada, havada, suda, bir
yerden bir yere gitmek için aşılın
uzaklık.2. Davranış, tutum, gidiş veya
davranış biçimi.

y.6b/11, 13b/9, 19a/6, 76b/9, 77a/7,
79a/2, 131b/2, 134a/8, 135a/15,
137a/3, 145a/5, 204b/7

y.+a 11b/13, 14a/13, 141b/9, 17a/11,
21a/13, 21a/13, 38b/12, 39b/1, 41a/7,
49b/1, 79b/5, 86a/1, 136a/13, 141b/9,
157b/8

y.+da 20b/6, 41a/6, 83a/5, 97b/11,
98a/2, 111a/5
y.+dan 20b/4, 20b/4, 77a/10
y.+dur 7a/1
y.+ı 6b/11, 68a/12, 68a/12, 77a/10,
146b/2
y.+ıdı 98a/8
y.+ıdur 68a/13, 148a/15
y.+ın 25a/4
y.+ına 14b/8, 44a/3, 70b/3, 70b/4,
75b/1, 85b/9, 121b/4
y.+ında 64a/5
y.+ından 22a/9
y.+ını 7b/7, 68a/9, 78b/14, 169b/4
y.+lardan 79b/6
y.+larını 75b/2, 195b/15
y.+unuş 8a/14
yor-: Yorgun durmak getirmek,
sıkıntıya sokmak, üzme.
y.-masunlar 157b/8
yo- Silmek, imha etmek, bozmak.
y.-dılar 98a/4
yo: 1. Vahşî.2. Bayağı.3. Zararlı.
y.98b/4
yön: Belli bir noktaya göre olan yer,
taraf, tutulacak, izlenilecek yol.
y.+ünden 204a/7
yu-: Yıkamak.
y.-dılar 117a/15
y.-gül 47a/1, 47a/2, 47a/4
y.-mayınca 53b/15
y.-r 84b/5

y.-rken 38a/11
y.-sa 126b/10, 126b/12, 126b/14,
126b/15, 127a/1, 127a/11, 127a/13,
127a/14, 127a/3, 127a/5, 127a/6,
127a/9, 127b/1, 127b/10, 127b/12,
127b/13, 127b/2, 127b/4, 127b/7,
127b/8, 128a/3, 128a/5
y.-sağ 127b/15
y.-ya 53b/12
yuşaru: 1. Bir şeyin üst bölümü.2.
Fevk.3. Aşağı karşıtı.
y. 31a/3, 31a/6
y.+da 136b/5, 180a/15
yumak(ğ): Yıkamak.
y.-a 38a/10, 38a/15
yumuşaklık: Yumuşak olma durumu.
y. 121b/8
Yūsuf: Ar. İsrailoğullarından
Hz.Yakub'un oğlu olup kardeşleri
tarafından kuyuya atılmıştır.Mısır'da
köle diye satılan, sahibinin karısı
Zeliha'nın sevgisine karşılık
göstermediği için zindana atılan, Mısır
hükümdarının rüyasını yormakla
zindandan çıkıp Mısır'ın idaresini ele
alan meşhur peygamber.Güzelliğin
sembolüdür.Yusuf ve Zeliha hikayesi
Kur'an'da da anlatıldığı gibi, şark
müelliflerinin mühim konularından
biri olmuştur.
y.29a/2, 30b/14, 41a/1
y.+ıla 22b/14

y.+uŷ 58b/3

yut-: 1. Ağızda bulunan bir şeyi yutağa geçirmek.2. İyice eksiksiz olarak öğrenmek.

y.-dı 11b/4

y.-sa 60b/9

yüce: Ulu.

y.15a/2, 154b/10, 155b/14, 155b/5

yügrüş-: Koşuşmak, koşuşturmak.

y.-übaşla-: Koşmaya başlamak.

y.11b/1

yügür-: Hızla gitmek.

y.-üp 13b/3

yük: 1. Araba, hayvan vb.nin taşıdığı her şey.2. Birinin üzerine almak zorunda kaldığı ağır görev.

y.121b/11, 121b/8

y.+ini 123b/4

y.+leri 24a/13, 25a/3

yüklet(d)-: Yükleme işini yaptırmak.

y.-e 121b/8

yükseklik: Yüksek olma durumu.

y.187b/2

yürek(g): 1. Kalp.2. Bir kimsenin ruhsal yönü.3. Gönül.

y.117b/12, 132a/3

y.+inden 204a/4

y.+ini 13a/12, 117a/15

y.+işi 117a/14

yüri-: Adım atarak ilerlemek, gitmek.

y.-mekdendir 20a/5

y.-mez 133a/10

y.-mezken 104b/15

y.-se 11b/14, 75a/10

y.-yen 170a/11

yürimek: Adım atarak ilerlemek, gitmek.

y.21a/10, 187a/9

yürüt-: Yürüme işini yaptırmak, yürümesini sağlamak.

y.-ürem 105a/1

yürü-: Adım atarak ilerlemek, gitmek.

y.-diler 21a/8

y.-r 52b/6, 132b/4, 177a/1

y.-rler 21a/13

yüz: 1. Başta, alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm.2. Çehre 3. Surat.

y.6b/14, 111a/4, 133b/10

y.+den 120b/13

y.+durur 115a/14

y.+i 127b/15

y.+in 113a/11, 171a/13, 203b/18

y.+ine 29b/9, 31a/13, 113a/11

y.+lerine 6b/13

y.+ümi 203b/17

y.+ünde 52b/6

y.+üni 113a/10, 113a/9, 121a/14

y.+üŷ 47a/1, 127b/15

yüz: Doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı.

y.20b/7, 31a/15, 31a/5, 31b/1, 40b/14, 43a/14, 96b/12, 96b/13, 115a/15,

131a/6, 149a/12, 149b/1, 173b/15,
176b/3, 176b/3, 180b/1

yüzden: Sebebiyle.

y.204a/14, 204a/15

yüzsüz: 1. Yüzü olmayan.2.
Utanmayan.

y.+i 70b/10

yüzük: Parmağa geçirilen, genellikle
metal halka.

y.70b/14

Z

zabt: Ar. İdaresi altına alma.

z.+a 121b/9

z.+in 124a/13

za‘ferān: Ar. Safran.

z.32a/14

zāhid: Ar. Dinin yasak ettiği şeylerden
sakınıp, buyurdıklarını yerine getiren
(kimse).

z.+leri 8b/15

zāhir: Ar. Açık, belli.

z.9b/13, 18b/10, 18b/11, 19a/5, 20a/9,
20b/2, 21a/1, 23a/12, 23a/14, 33a/3,
35a/13, 71a/4, 71a/6, 84a/2, 147a/5,
158b/14, 158b/6, 169b/12

z.+de 71a/14

z.+den 61a/12

z.+e 62b/1, 107b/3

z.+i 18b/13, 60a/6, 173b/9

z.+inde 145b/7, 187a/11

z.+üñ 19a/5, 30a/1, 36b/14, 174b/11

z.ol-: Ar.+T.Ortaya çıkmak.

z.-an 9b/13

z.-dı 35a/13, 35b/1, 35b/3, 82a/5,
83b/15, 84a/2

z.-sa 70a/13

z.-up 149a/12

z.-ur 23a/12, 23a/14, 126a/2, 126b/11,
126b/12, 126b/14, 126b/15, 127a/2,
127a/4, 127a/6, 127a/7, 127a/10,
127a/11, 127a/14, 127b/1, 127b/3,
127b/4, 127b/5, 127b/7, 127b/9,
127b/10, 127b/12, 127b/14, 128a/3,
128a/4, 128a/6, 144a/10

z.-urđı 128a/11, 128a/15

za‘if : Ar. 1. Zayıf. 2. Güçsüz.3.
Kuvvetsiz

z.23a/10

z.+i 24b/14

za‘ife : Ar. 1. Zayıf. 2. Güçsüz.3.
Kuvvetsiz

z.+ye 196b/9

zākir: Ar. Zikreden.

z.117b/1

z.+üñ. 133a/4

zālim: Ar. Zulmeden.

z.118a/5

zamān: Ar. Bir işin, bir oluşun içinde
geçtiği, geçeceği veya geçmekte
olduğu süre, vakit.

z.43a/1, 144a/10, 204a/3

z.+ı 2a/4

z.+da 94b/6

z.+ından 196a/4

zamir: Ar. İç yüz.

z.71a/3, 74b/3, 76b/15, 76b/4, 77a/5,
81b/10, 81b/11

z.+den 59a/12

zarar: Ar. Bir şeyin, bir olayın yol
açtığı çıkar kaybı veya olumsuz, kötü
sonuç.

z.+ı 169b/4

zarf: Ar.Kap.

z.+ı 73b/4

zārī: Far. Ağlayıp, sızlama.

z.14b/13, 39b/15

z.**kül-:** Far.+T. Ağlamak.

z.-dı 39b/15

zārīlık: Far.+T. Ağlama durumu.

z.131b/1

zāt: Ar. Kişi.

z.21b/3

z.+a 21b/8

z.+ı 14b/2

z.+ında 35b/12

zāyī : Ar. Yitik, zarar, ziyan,
kaybolma.

z.74a/12, 158a/4, 187b/3

z.**eyle-:** Ar.+T. Ziyan etmek.

z.-mezem 74a/12

z.**kül-:** Ar.+T. Ziyan etmek.

z.-mayup 187b/3

z.-maz 112a/13, 187b/5

z.-mazsın 158a/4

z.**ol-:** Ar.+T. Ziyan olmak.

z.-maz 20b/13

z.-ur 116a/2

zeberced: Ar. Zümrütten daha açık
yeşil olan ve zümrüt kadar değeri
olmayan bir süs taşı.

z.+den 187a/10

zecer: Ar. 1. Önleme.2. Yasak etme.

z.+ine 129a/9

z.**et(d)-:** Ar.+T. Önlemek

z.-e 122a/1

zehir: < Far.zehr Zehir.

z.123b/2

zekāt: Ar. Zenginlerin sahip olduğu
mal ve paranın kırkta birinin
dağıtılmasını öngören, İslam'ın beş
şartından biri.

z.48b/3, 48b/4, 48b/4, 153a/11

z.+ın 49b/2

Zelīhā: (ö.a.) Ar.Hz.Yusuf'un eşi.

z.22b/14

zenbīl: Ar. Hasırdan örülmüş, saplı
torba.

z.163a/7

z.+üğe 98b/6

zerre: Ar. Çok küçük parçacık.

z.86a/10, 99a/14, 134a/15, 158a/3

zevce: Ar.karı, eş

z.+si 196b/9

zevķ: Ar. Hoşa giden veya çekici bir
şeyin, elde edilmesinden,
düşünülmesinden doğan hoş duygu,
haz.

z.+inde 145b/4

zeytün: Zeytingillerden Akdeniz ülkelerinde yetişen, 10-20 metre yüksekliğinde dalları dikensiz, yaprakları karşılıklı uzun ömürlü ağaç ve bu ağacın meyvesi.

z.130b/15, 131a/3

zıd(d): Ar. Karşıt, ters.

z.+ından 15b/3

zihn: Ar. Canlının duygu ve davranışlar dışındaki ruhsal süreç ve etkinliklerinin bütünü.

z.+i 32a/13

zıkr: Ar. Anma, söyleme, sözünü etme.Tanrı'nın adının ard arda söylenmesi. **krş.** zıkir, zıkür.

z.+üñ 117b/12

z.ęt(d)-: Ar.+T. Tanrı'nın adının ard arda söylenmesi.

z.-er 153b/12

z.-üñ 180a/14

z.ol-: Ar.+T. Söylenmek.

z.-an 51a/6, 164b/14, 165b/1

z.olun-: Ar+T. Söylenmek. **krş.** olun-

z.-an 15a/3, 20a/8

z.olun-: Ar+T. Söylenmek. **krş.** olun-

z.-an 2a/1, 22b/2

zıkir: < Ar.zıkr Anma, söyleme, sözünü etme.Tanrı'nın adının ard arda söylenmesi. **krş.** zıkir, zıkür.

z.15a/14, 35b/12, 101a/6, 101b/4, 101a/10, 117b/1, 117b/11, 117b/6, 117b/7, 123a/7, 127b/13, 131b/11,

131b/9, 132a/1, 132a/11, 132a/12, 132a/13, 132a/9, 132a/9, 132b/10, 132b/4, 132b/5, 133a/2, 133a/3, 133a/4, 133a/6, 133a/7, 133b/6, 136a/3, 136b/12, 136b/2, 136b/7, 136b/9, 136b/9, 154b/11, 156a/11, 157b/14, 158a/1

z.+den 132a/6, 136b/11, 136b/6, 136b/7

z.+dürür 101b/3

z.+dür 70a/5

z.+e 117b/4, 132a/14, 132a/5, 132b/7, 132b/14, 136b/8

z.+i 112a/2, 117a/8, 131b/10, 132b/14, 132b/15, 135a/15, 136b/7, 136b/10, 136b/10, 136b/12, 136b/4, 137a/4, 137a/4, 137a/5, 178a/11, 185a/9

z.+ine 116b/6, 136a/2, 137a/1

z.+ini 103b/7, 117a/7, 132a/4, 133a/7, 136a/6, 136b/5, 185a/13

z.+lerine 152a/8

z.+lerini 149b/2, 150a/2, 158b/6, 158b/9

z.+üñ 117b/12, 117b/5, 131b/8

z.ęt(d)-: Ar.+T. Zikir etmek.

z.-e 132a/9, 133a/6, 133a/7, 136b/9

z.-er 132b/6, 132b/8, 132b/12, 132b/14, 152b/15, 153a/6, 153a/10, 153a/15, 153b/7, 153b/12, 155a/6, 155b/2, 155b/5, 155b/6, 155b/15, 156a/7, 157a/6, 157a/11, 157a/15, 157b/10, 157b/13

z.-evüz 18b/1
z.-mek 35b/12
z.-se 101a/10, 117b/1
z.-üp 154b/11
z.**kıl-**: Ar.+T. Zikir yapmak.
z.38b/13, 131b/11
z.-avuz 133b/6
z.-mağıla 132b/10
z.-mağda 63a/6
z.-muş 101b/4
z.-şay 117b/6, 117b/11
z.-ur 101a/11, 157a/3, 157a/9,
157a/13, 157b/15
z.-urlar 18a/15, 151a/10
z.**ol-**: Ar.+T. Söylenmek.
z.-an 43b/7, 81a/1, 147a/6, 148a/2,
154b/9
z.-anıla 109b/4
z.-anları 44b/7, 101a/6
z.-anlarıyla 120a/13, 144b/4
z.-duğıçun 101a/4
z.-ıcağ 34b/12
z.**olın-**: Ar.+T. Zikir olunmak.
z.-an 136a/4
zikür: Ar.1. Anma, söyleme, sözünü
etme.Tanrı'nın adının ard arda
söylenmesi. **krş.** zıkr, zikir.
z.+ler 136a/12
zillet: Ar. Hor görülme, aşağılanma.
z.31a/1
z.+leri 45b/12

zīnā': Ar. Aralarında evlilik bağı
olmayan kişiler arasındaki cinsel ilişki.
z.+ya 146b/4
zindān: Far. Tutuklu veya
hükümlülerin içine konulduğu kapalı
yer.
z.+dan 152a/13
z.+ına 71a/3, 76b/4
zinde: Far. Diri, canlı, sağlam.
z.204b/8
zīnet: Ar.S üs, bezek.
z.+i 119b/5
z.**et(d)**: Ar.+T.Süslemek.
z.-erler 146b/13
zinhār: Far. Asla.
z.108b/10, 134b/9
zīrā: Far. Çünkü.
z.37b/4, 41b/6, 55b/5, 124a/15,
124a/2, 162b/13, 165a/6, 192b/5
zīrek: Far. Zeki.
z.**ol-**: Far.+T. Zeki olmak.
z.-a 32a/14
zīyā: Ar.Işık.
z.143b/8, 144a/15, 149a/3
z.+sında 82b/10
z.+sını 203b/16
zīyāde: Ar.Çok, daha çok, daha fazla.
z.16b/14, 24b/15, 76b/1, 123b/6,
192b/5
z.+si 19a/10, 19a/8, 19a/9
z.+sinden 19a/9
z.**et(d)-**: Ar.+T. Çoğaltmak.

z.-*üp* 16b/14

z.**ķıl-**: *Ar.+T.* oğaltmak.

z.-*ur* 19a/8

z.**ol-**: *Ar.+T.* ok olmak.

z.-*duğıçun* 105a/7

z.-*ur* 111b/3, 111b/4

ziyān: *Far.Zarar.*

z.19b/3, 86a/10

ziyāret: *Ar.* Birini görmeye, biriyle görüşmeye gitme, görüşme.

z.**ķıl-**: *Ar.+T.* Ziyaret etme.

z.-*ur* 79a/12

zuhūr: *Ar.* Ortaya ıkma, görünme, belirme, baş gösterme, meydana çıkma.

z.**çt-**: *Ar.+T.* Ortaya çıkmak.

z.-*mez* 203b/13

zül: *Ar.* Alçalma,düşkünlük.

z.+*den* 66b/7

zulum: *Ar.* 1. Güçlü bir kimsenin yasaya veya vicdana aykırı olarak başkasını uğrattığı kötü durum.2. Eziyet.

z.96b/2, 204b/1, 204b/1, 204b/2

z.+*i* 118a/5

z.**ķıl-**: *Ar.+T.* Eziyet etmek.

z.-*sa* 116a/1

zulmet: *Ar.* Karanlık.

z.74a/10, 192a/11

z.+*i* 110b/3, 188b/1

zühd: *Ar.* Her türlü zevke karşı koyarak, kendini ibâdete verme.

z.2a/13, 54b/12, 65a/8, 123a/3, 131a/15, 131b/1

z.+*den* 65a/10

z.+*dür* 69b/3

z.**ol-**: *Ar.+T.* Kendini ibadete verme.

z.-*a* 123a/3

zünnār: *Ar.* Papazların bellerine bağladıkları uçları sarkık, ipten örme kuşak.

z.+*ın* 30b/2

SONUÇ

Bu çalışmada *Şifâü'l-Esrâr* adlı eser incelenmiştir. Eserin yazı çevrimi yapılmış, dil bilgisi özellikleri ortaya çıkarılmıştır. Bu özellikler kendi çağında ve önceki yüzyıllarda yazılmış birkaç eserle karşılaştırılmıştır. Yapılan inceleme, değerlendirme ve karşılaştırmalara bağlı olarak ortaya çıkarılan sonuçlar şu şekildedir:

1. Dönemin diğer eserlerinde de görülen, sıklıkla kullanılan Arapça ve Farsça kelimelerin

Türkçe okunuşa uyarlandığı görülür: *fikir, aşıl, zikir, hüküm, kavüm, hōca*.

2. Kapalı e (è) konusunda ikili yazılışlar bulunmaktadır. Yani hem “esre” ile harekelenen hem de “üstün” ile harekelenen örnekler vardır: *bêş*□*beş*, *dedi*□*dédi*... Bu durum bir kapalı e (è) ünlüsünün varlığına işaret etmektedir.

3. Ana Türkçedeki aslî ünlü uzunluklarına bakıldığında bu uzun ünlülerin kendinden sonra gelen ünsüzü ötümlüleştirilmesi göz önüne alınırsa eserimizde uzun ünlünün izlerinin görüldüğünü söylemek mümkündür: *ac, ad, od, süd*...

4. Kalınlık İncelik Uyumu Eski Anadolu Türkçesinde genel olarak korunmaktadır. İncelediğimiz eserde de uyumun genel olarak korunduğu görülmektedir. Bazı ekler uyum dışında kalmıştır: *ķarnımdayiken, yurken; bencillig, cömerdlık*...

5. Düzlük yuvarlaklık uyumuna bakıldığında;

Eski Anadolu Türkçesinin genelinde düz ünlüyle kullanılan bazı eklerin eserimizde yuvarlak ünlüyle de kullanıldığı görülmektedir:

+Hk/+Hk İsimden isim yapma eki: *cazuluklarını 11b/3, kulluk 116a/2*.

+(I)ncI/+(U)ncU İsimden isim yapma eki: *toķuzuncu 121b/11; onuncu 121b/14*.

-mIş/-mUş Öğrenilen geçmiş zaman eki : *buyurmuşdur 19b/6, olmuşdur*

171b/7.

-dI/-dU 3. Görülen geçmiş zaman eki: *buyurdu 7a/5, olıdu 203b/1, gördü 8b/5.*

Eski Anadolu Türkçesinin genelinde yuvarlak ünlüyle kullanılan bazı eklerin eserimizde düz ünlüyle de kullanıldığı görülmektedir:

-(I)m/-(U)m 1. teklik şahıs iyelik eki: *karındaşım 63a/11, suyım 95a/5.*

-(I)mIz/-(I/U)mUz 1. çokluk şahıs iyelik eki: *Allāhımız 149b/4, mevlāmuz 151a/10.*

-dIr/-dUr fiilden fiil yapma eki : *öldürme 81a/1, sevdürme 84a/9.*

Çalışmanın tarihi Türkiye Türkçesine katkısı olarak düşünülen bu özellikler eserin Eski Anadolu Türkçesi ile Türkiye Türkçesi arasındaki geçişi gösteren bir eser olduğunu ortaya çıkarmaktadır.

6. Eski Anadolu Türkçesi dönemi ve karşılaştığımız diğer eserlerde de olduğu gibi bazı kelimelerde oluşan ünlü türemesi, ünlü düşmesi, ünlü birleşmesi ve incelmeye bu kelimelerin Türkiye Türkçesindeki kullanımına yaklaştığı görülmektedir: *ağzına, göñli, böyle, niçün, yine...*

Birkaç kelimedede bazı örneklerde orta hece ünlüsünün düşmediği görülmektedir: *buyuruğı, oğuli...*

7. Söz başı *t-/d-* konusunda ince sıradan kelimelerde her zaman */d-/*, kalın sıradan kelimelerde genellikle */t-/* kullanılmıştır. Kalın sıradan bazı kelimelerde */d-/* kullanıldığı da görülmektedir: *diri, tağ, dut-...*

8. Ünlü ile başlayan ek alarak ötümlüleşme eserimizde görülmektedir: *ardınca, budagında, eydür...*

9. Şifāü'l-Esrār'da bulunan, Eski Anadolu Türkçesinde bir süre kullanılmış olan, ancak Doğu Türkçesinde devam eden özellikleri şu şekildedir:

a) Bir kelimedede söz içi *-r-* konusunda iki şekilli yazım vardır: *birle~bile.*

b) İşaret zamirlerinden sonra zamir *n'si* kullanımı konusunda *o* ve *bu* zamirlerinde zamir *n'si* kullanılmamıştır: *olar, bular.*

c) Öğrenilen geçmiş zaman eki olarak *"-mIş, -muş"* ekleri yanında, *"-updurur, -updur"* yapısı da kullanılmıştır: *yaradıpdurur, yaradupdur...*

- d) Ek uyumsuzluğu örnekleri bulunmaktadır: *şeyhlanmak, bencillik*
- e) Ünlü ile ek aldığı halde son ünsüzü ötümlüleşmeyen iki kelime bulunmaktadır: *bıçağı 135a/6, kapı 73b/5*

Bu özelliklere bakılarak günümüzde Doğu Türkçesinde devam eden bazı özelliklerin yazıldığı dönemde eserimize yansıdığı söylenebilir.

11. Söz başında *v-* türemesi konusunda eserimizde durum iki şekillidir. Hem *vur-* hem *ur-* örnekleri bulunmaktadır: *urmak, vurmak*. Türkiye Türkçesinde kullanılan söz başı *v*'nin bu dönemde eserlere yansıdığını söylemek mümkündür.

12. İncelediğimiz eserde Eski Anadolu Türkçesinin genelinde olduğu gibi eklerde ünsüz uyumu yoktur. Ek başındaki *t-/d-* ünsüzünde *d*'li şekil devam etmektedir: *eyitdi, toprağdan...*

13. Hece düşmesi sadece "durur" kelimesinin ekleşmiş durumu olan "-dur" ekinde bulunmaktadır. Bu kelime eserde tamamen ekleşmiş değildir, "durur" şeklinde kullanımı da görülür: *kulağ-durur, vardır; ne-dürür, görklüdür...*

14. Arapçanın etkisiyle sayı bildiren kelimelerden sonra bazı örneklerde Arapça kelimenin çoğulu, bazı örneklerde de *-lar* çokluk eki verilmiştir: *on beş hurûf, yedi şifatlar...*

15. İki örnekte bulunma hâli eki, çıkma hâli eki görevinde kullanılmıştır: *dinlerde hak islam dinidür, günlerde bir gün.*

16. Dönem eserlerinde nadiren görülen "-mAIU" sıfat-fiil ekinin kullanıldığı örnekler vardır: *varmalı, iletmeli...*

17. Aynı anlama gelen bazı kelimelerin iki, bazen üç ayrı şekli kullanılmıştır: *ayîne~ayna~gözü, bal~'asel, tabıl~dühül*. Bu durum eserin yazıldığı dönemdeki söz varlığını yansıtır.

18. Eserdeki yabancı sözcükler Arapça, Farsça ve Soğdakçadan alıntılanmıştır. Türkçe kısımlar göz önüne alındığında eserdeki 21277 kelimedenden, 19826'sı Türkçe (% 93), 1131'i Arapça (% 4), 246'sı Farsça(%2), 50'si Arapça + Türkçe , 20'si Farsça + Türkçe, 3'ü Arapça+Farsça(%1) şeklindedir. Türkçe ve Türkçe yapım eki olarak Türkçeleşmiş sözcüklerin oranına bakıldığında eserin oldukça anlaşılır olduğu görülmektedir.

19. Çalışılan eserin aslı 15. yüzyılda Bakü’de yazılmıştır. Elde bulunan nüshanın ise 16. yüzyılda istinsah edildiği anlaşılmaktadır. Ancak Azerbaycan Türkçesine ait özellikler eserde görülmemektedir. Bu nedenle eserin yazıldığı dönemde Azerbaycan Türkçesine ait özelliklerin eserlere yansiyacak durumda olmadığı, istinsah edildiği yerin ise İstanbul olabileceği düşünülmektedir.

Bu sonuçlara bakıldığında incelenen eser Tarihî Türkiye Türkçesinin 16. yüzyıldaki durumunu yansıtmaktadır. Türkiye Türkçesinde görülen bazı özelliklerin bu dönemde yazılı metinlere girmeye başladığı görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Ahmet, Vefik Paşa (2000). Lehçe-i Osmanî (Haz.: Recep Toparlı). Ankara: TDK Yay.
- Argunşah Mustafa (2013). Çağatay Türkçesi. İstanbul: Kesit Yay.
- Aydın, Erhan (2017). Orhon Yazıtları. İstanbul: Bilge Yay.
- Banguoğlu, Tahsin (2007). Türkçenin Grameri. Ankara: TDK Yay.
- Canpolat, Mustafa (1992). “Eski Anadolu Türkçesinde Belirtme Durumu (Accusatives) Ekinin Kökeni Üzerine”. Türkoloji Dergisi, C. X. S. 1. Ankara DTCF Yay.
- Cebecioğlu, Ethem (2009). Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü. İstanbul: Ağaç Kitabevi Yay.
- Delice, H. İbrahim (2008). Sözcük Türleri. Sivas: Asitan Yayıncılık.
- Devellioğlu, Ferit (2005). Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat. Ankara: Aydın Kitabevi.
- Dilçin, Cem (2009). Yeni Tarama Sözlüğü. Ankara: TDK Yay.
- Eckmann, Janos (2011). Harezmi, Kıpçak ve Çağatay Türkçesi Üzerine Araştırmalar (Çev.: Osman Fikri Sertkaya). Ankara: TDK Yay.
- Eminoğlu, Emin (2011). Kitâbü'l-Ef'âl –Kıpçakça Satır Arası Sözlük-. Ankara: Akçağ Yay.
- Eraslan, Kemal (2012). Eski Uygur Türkçesi Grameri. Ankara: TDK Yay.
- Ercilasun, Ahmet Bican (2008). Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi. Ankara: Akçağ Yay.
- Ergin, Muharrem (2005). Türk Dil Bilgisi. İstanbul: Bayrak Yay.
- (2006). Orhun Abideleri. İstanbul: Boğaziçi Yay.
- Gabain, A.V. (2007). Eski Türkçenin Grameri (Çev.: Mehmet Akalın). Ankara: TDK Yay.
- Gülsevin, Gürer ve Boz Erdoğan (2010). Eski Anadolu Türkçesi. Ankara: Gazi Kitabevi.

- Hacıeminoğlu, Necmettin (2008). Karahanlı Türkçesi Grameri. Ankara: TDK Yay.
- İmam Gazâlî (2016). İhyâ'u Ulûm'id-Dîn (Çev. Sıtkı Güllü). İstanbul: Huzur Yay.
- İmam Buhârî (2011). Sahih-i Buhârî (Çev. Harun Yıldırım). İstanbul: Sağlam Yay.
- Kara, Nimet (2013). Pervâne Bin Abdullah'ın Kitâb-ı Melhame'si Üzerinde Tarihî Dil Bilgisi Çalışması. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Sivas.
- Kocaoğlu, Timur (2003). "Tarihi Türk Lehçeleri Metinlerinin Transkripsiyonlanmasında Kapalı ê/i Meselesi". Türk Kültürü Dergisi. S. 483-484.
- Korkmaz, Zeynep (2005). Türk Dili Üzerine Araştırmalar I-II. Ankara: TDK Yay.
- (2009). Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi . Ankara: TDK Yay.
- (2011). Türkçede Eklerin Kullanılış Şekilleri ve Ek Kalıplaşması Olayı . Ankara: TDK Yay.
- (2013). Türkiye Türkçesinin Temeli Oğuz Türkçesinin Gelişimi . Ankara: TDK Yay.
- Köprülü, Fuad (2003). Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar. Ankara: Akçağ Yay.
- (2004). Türk Edebiyatı Tarihi. Ankara: Akçağ Yay.
- Mütercim Asım Efendi (2009). Burhân-ı Katı. İstanbul: TDK Yay.
- Ölmez, Mehmet (2012). Orhun-Uygur Hanlığı Dönemi Moğolistan'daki Eski Türk Yazıtları. Ankara: Bilgesu Yay.
- Özkan, Mustafa (2000). Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi . İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Pakalın M. Zeki (1993). Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü. İstanbul: MEB Yay.

Redhouse, Sir James W. (2006). Turkish and English Lexicon New Edition .
İstanbul: Çağrı Yayınları.

Rıhtım, Mehmet (2011). Şifâü'l-Esrar. Sûfi Kitap Yay.

Şahin, Hatice (2011). Eski Anadolu Türkçesi. Ankara: Akçağ Yay.

Şemseddin Sami (2006). Kâmûs-ı Türkî. İstanbul: Çağrı Yayınları.

Tekin, Talat (1975). Ana Türkçede Aslı Uzun Ünlüler. Ankara: Hacettepe
Üniversitesi Yayınları.

----- (2003). Orhun Türkçesi Grameri. İstanbul: Türk Dilleri Araştırmaları
Dizisi:9.

----- (2010). Orhun Yazıtları. Ankara: TDK Yay.

Timurtaş, Faruk Kadri (2005). Eski Türkiye Türkçesi. Ankara: Akçağ Yay.

Toparlı, Recep (1992). İrşâdü'l-Mülûk ve 's-selâfîn. Ankara: TDK Yay.

Toparlı, Recep ve Vural Hanifi (2007). Harezmi Türkçesi. Ankara: Öncü
Basımevi.

Toparlı Recep ve Vural Hanifi (2013). Kıpçak Türkçesi. Ankara: Sonçağ
Yay.

Toparlı, Recep ve Argunşah Mustafa (2008). Müînü'l-Mürîd. Ankara: TDK
Yay.

Türkçe Sözlük (2005). Ankara: TDK Yay.

Türkiye Diyânet Vakfı İslam Ansiklopedisi, (2013) c. 43. Ankara: TDV Yay.

Uludağ, Süleyman (2012), Tasavvuf Terimleri Sözlüğü. İstanbul: Kabalcı
Yay.

Yazım Kılavuzu (2012). Ankara: TDK Yay.

Yücel, Bilâl (1999). “700 Yıl Ara ile Batı Türkçesinde İsim İşletme Ekleri”.

Türklük

Bilimi Araştırmaları-VIII.

----- (2002). Mahmut Paşa Adnî Divanı. Ankara: Akçağ Yay.

----- (2000). “Türkiye Türkçesinde Zarf-Fiil Eklerinin Yapı Bakımından
Sınıflandırılması Üzerine”. Türklük Bilimi Araştırmaları-IX.

----- (2007). “Nehcü'l-Ferâdîs'te Uzun-Kapalı e Ünlüsünün Yazımı”.

ICANAS

38. s. 2009-2017.

TIPKIBASIM

1(a)

لا اله الا الله محمد رسول الله

هذا كتاب شفاء الاسرار

(في التصوف)

كاتبه

٢٢٨٢

هذا مؤلف الكتاب معلوم وله في سابقا سلسلة ده ذكر اوليان
 حضرت سيد يحيى قدس الله سره العزيز كبار اوليان در شروانده
 شما في ناحيه سنده باكو نام موضعه ساكن اولوب
 زمان حيات ندره كجه وكوندوز اون ايكي بلقي مرید صاحب
 سليم خلوت و عزلت ايدوب الكذي مرتبه كماله واصل اولمقدور
 روايه اونور كيم كيمي حضرتي عالم مثاله كذوق سماه دونيايم
 حقوق و دافنه برقدركندم اوج جايجا وكوشه بكونه شرق
 و غرب عرب و حجه نثر ايد شيخ پير صدر الدين حضرتين
 واقعس عرض ايدوب اندر ذوق كرتق انا خلافت و وفات
 انوار ولایت ايد تغيير ايلر بوجه فقرا سله اجمده و وفات
 كسبه مجاز و ممتاز و سر قرار اهل نیاز اولمقدور اولان
 شيخ احمد ارزنجاني كه معرفت الهيه مظهر اولمقدور ثالثا ملا
 خلوتی جنبه الهیه مظهر اولمقدور رابعاً ملا حبيب فرغانی كه زهد
 و تقوا مظهر اولمقدور و بوجها زيادای درویشی و خلیفه نری
 هر دباری بر انوار ایدوب اطراف اکتافه عالمی احاطه
 ایتقدور بود و ایت شيخ سنايه ابن الشيخ یعقوب امیری
 حضرت زلی رساله تالفیرین اخذ و بوجه سانه و بنامه
 ایچون تحریر اولدی كافة اولیا و مؤلف کتاب
 ارواحی ایچره رضالله فاتحه

Süleyman	İlhananesi
Ki	
Yer	
Eski	

(Faint handwritten text, possibly bleed-through or a separate note)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الْحَمْدُ لِلَّهِ فِي ذَاتِهِ الْمَعْبُودِ بِصِفَاتِهِ الْهَادِيَةِ بِعَلَامَاتِهِ
 وَأَيَاتِهِ الَّتِي أَكْرَمَنَا بِتَوْجِيهِهِ وَجَعَلَنَا مِنْ خَيْرِ
 عِبِيدِهِ ثُمَّ خَصَّ مِنْ خَلْقِهِ بَنِي آدَمَ فَأَكْرَمَهُمْ
 وَفَضَّلَهُمْ فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ ثُمَّ خَلَقْنَا
 مِنْ بَيْنِهِمُ الْإِنِّيَاءَ وَالْمُرْسَلِينَ ثُمَّ فَضَّلَ بَعْضَ
 الْمُرْسَلِينَ عَلَى بَعْضٍ فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى تِلْكَ الرُّسُلُ
 فَضَلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَفَضَّلَ رَسُولَنَا مُحَمَّدًا
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى جَمِيعِ الْإِنِّيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ
 فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَرَبِّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ
 وَكَأَمَا جَعَلَهُ أَفْضَلَ الْإِنِّيَاءِ كَذَلِكَ أَمَّنَهُ خَيْرًا مِنَ الْأَكْثَرِ

وَالنَّاسِ فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ
 لِلنَّاسِ وَجَعَلَ لِكُلِّ نَبِيٍّ شُرْعَةً وَمِنْهَا جَاءَ أَرْسَلَهُ
 بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ
 بَيْنَ الشَّرِيعَةِ وَالظَّرِيفَةِ وَالْحَقِيقَةِ وَالْمَعْرِفَةِ بِأَذْنِهِ
 فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ
 وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ فَصَلِّ عَلَى اللَّهِ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَ
 أَصْحَابِهِ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالْتَّابِعِينَ الْأَخْيَارِ
 وَسَلِّمْ تَسْلِيمًا كَثِيرًا قَالَ الشَّيْخُ سَيِّدُ الْجَمْعِ
مُؤَلَّفٌ هَذَا الْكِتَابِ حَدَّثَنِي الشَّيْخُ الْأَمَامُ الْأَجَلُ
الْأَسْتَاذُ فخر الأئمة غياث الأئمة شمس الشريعة قابع
زين الحاج سلجاء المحتاج شيخ الإسلام والمسلمين
وآرث الأنبياء والمرسلين قطب المحققين بقية
خلفاء الراشدين سند السالكين مهبط أنوار اليقين
حجة فاطمة الطالبين شيخ شمس الملكة والذير الأخصى
رحمة الله عليه وهو برويه ثقة عن ثقة عن

CCAK

شيخ الإسلام والمسلمين أوستادي وسندي
 وسيد العالم الزباني والعامل الصمداني مفي
 الأمة كاشف الغمة ناصب رايات الشريعة
 مظهر آيات الحقيقة منهك الواردين ومجالسنا
 كهف الفقراء والمساكين لسان الفصحاء والمتكلمين
 زين الحاج والمعصين وورثة رسول رب العالمين
 مولانا حافظ الملة والدين الكردري سلمه الله
 وأبقاه وهو يروي ثقة عن نقلا عن نقل
 معنع متصل إلى حضرت رسول رب العالمين
 حدثني شيني وسندي وسندي وملازي العالم
 الزباني والخبير الصمداني أعلم الهدى علم الوري
 محي السنة قاصع البدعة شيخ الإسلام والمسلمين
 مفي البشر منشاء النظر ثالث الشمس والقمر
 حجة الحق على الخلق هادي الخلق إلى الحق مولانا
 تاج الملة والدين رحمة الله عليه وهو يروي ثقة

يقين

عن

عن ثقة إلى آخره حدثني شيني وأستادي العالم
 الزباني والعامل الصمداني أعلم الهدى علم الوري
 محي السنة قاصع البدعة شيخ الإسلام والمسلمين
 ملك العلماء في العالمين بقیة السلف أوستاد الخلق
 امام العلماء العالم العامل التقي مولانا قطب الملة
 والدين السراي سلمه الله وأبقاه وهو يروي به
 ثقة عن ثقة ونقل عن نقل معنع متصل إلى
 حضرت رسول رب العالمين وقال قال رسول الله
 صلى الله عليه وسلم الأعمال تكتب والنفاس
 تعد والأيام تضي والله تعالي ينظر فافعلوا ما شئتم
 انذما تعملون بصير يا الله يا الله يارب يارب
 يارب يا حي يا قيوم بكذا لجلال والإكرام اللهم
 اني اسألك باسمك العظيم الأعظم ان تدخلني
 في الجنة محرر وحدائتك وطعام نرفوانتك وقوتي
 بقوة سطوة قدرتك حتى اخرج إلى فضاء رحمتك

وَنَوَّرَ قَلْبِي وَوَجَّهِي بِلَمَعَاتِ بَرْقِ الْقُرْبِ مِنْ أَسَارِ
 حَيَاتِكَ مَهِيًا بِهَيْبَتِكَ عَزِيمًا بِعِنَايَتِكَ وَالْبَسِي
 خِلَعِ الْعِزَّةِ وَالْقَبُولِ وَسَهْلِي مَنَاحِ الْوَصْلَةِ
 وَالْوُصُولِ وَتَوَجَّجِي بِنَاجِ الْكَدَامَةِ وَالْوَقَارِ
 وَالْفَيْئِي وَبَيْنِ أَحْبَابِكَ فِي دَارِ الْقَرَارِ رَبِّ غَفْرٍ وَرَحْمِ
 وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ **أَمَّا بَعْدُ** قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا وَكُلُّ
 مُحَدَّثَةٍ يَدْعَةٌ وَكُلُّ يَدْعَةٍ ضَلَاكَةٌ خَصَلَتْ
 لِأَشْيَى أَفْضَلُ مِنْهَا الْإِيمَانُ بِاللَّهِ وَالنَّفْعُ لِلْمُسْلِمِينَ
 وَخَصَلَتَانِ لِأَشْيَى أَخْبَثُ مِنْهُمَا الشِّرْكُ بِاللَّهِ
 وَالْإِضْرَارُ لِلْمُسْلِمِينَ لَا يَكْمُلُ إِيْمَانُ الْمَرْءِ حَتَّى
 يُقَالَ لَهُ مَجْنُونٌ لِأَنَّهُ يَهْدِي بِكَ رَجُلٌ خَيْرٌ لَكَ
 مِنْ عِبَادَةِ الثَّقَلَيْنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
 عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَاجِي دَاوُدَ عَلَيْهِ
 السَّلَامُ فَقَالَ إِلَهِي لِكُلِّ مَلِكٍ خِزَانَةٌ فَإِنَّ

هَدِي مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 فَإِنَّ خَيْرَ الْخِزَانَاتِ كَلِمَاتُ اللَّهِ وَجِبْرِ طَلِيدِي

خِزَانَتِكَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى يَا دَاوُدُ لِي خِزَانَةٌ أَعْظَمُ
 مِنَ الْعَرْشِ وَأَوْسَعُ مِنَ الْكُرْسِيِّ وَأَزِينُ مِنَ الْمَلَكُوتِ
 وَأَطْيَبُ مِنَ الْجَنَّةِ أَرْضُهَا الْمَعْرِفَةُ وَسَمَاوُهَا الْإِيمَانُ
 وَشَمْسُهَا الشُّوقُ وَمَطَرُهَا الْحُبَّةُ وَحِدَارُهَا الْيَقِينُ
 وَلَهَا أَرْبَعَةٌ أَرْكَانُ التَّوَكُّلِ وَالتَّفَكُّرِ
 وَالْإِنْسُ وَالذِّكْرُ وَأَرْبَعَةٌ أَبْوَابُ الْعِلْمِ
 وَالْحِلْمُ وَالصَّبْرُ وَالرِّضَى وَالْوَهْيُ الْقَلْبُ قَالَ النَّبِيُّ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَلْبُ الْمُؤْمِنِ بَيْنَ الْأَصْبَعَيْنِ
 مِنَ الْأَصَابِعِ الرَّخْمِ يُقَلِّبُهُ كَيْفَ يَشَاءُ **قَالَ الشَّيْخُ**
قَدَّرَ اللَّهُ سِرَّهُ الْعَزِيزُ إِنَّ الْقَلْبَ يَتَّبِعُهُ بَيْنَ الرُّوحِ
 وَالنَّفْسِ قَائِمٌ بَيْنَهُمَا مَا يَلِي إِلَيْهَا لَوْجُودِ الْمُنَاسِبَةِ
 الْمَعْنَوِيَّةِ فِيهِمَا فَإِذَا مَالَ الْقَلْبُ إِلَى جَانِبِ الرُّوحِ
 وَالتَّصَلَّى بِرَحْمَتِي بِرُوحِ الْعِلْمِ وَقَوِي بِإِمْدَادِ الرُّوحِ
 وَأَسْتَنَارَ بِنُورِ الْمَعْرِفَةِ وَأَسْتَتَبَعَ النَّفْسَ وَأَحْظَتْ
 عِنْدَ مَعْرِفَةٍ وَالْهَامَا فَتَنَوَّرَتْ وَأَضَاءَتْ مَا حَوْلَهَا

ن

وَرَأَتْ مَا لَهَا وَعَلَيْهَا وَاسْتَفْرَّتْ وَقَرَّتْ عِنْدَهَا
 وَأَطْمَأَنَّتْ وَرَجَعَتْ إِلَى مَصْدَرِهَا فَاطْمَأَنَّتْ وَأَمِنَتْ
 عَنْ هَوَاهَا فَقَضَتْ مَا أَضَاعَتْ وَقَاعَتْ إِلَى أَمْرِ اللَّهِ
 فَأَنْصَلَتْ وَدَخَلَتْ فِي رَادَةِ الْقَلْبِ فَأَفْلَحَتْ وَاسْتَحَقَّتْ
 تَشْرِيفَ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا وَقَوْلِ تَعَالَى
 بَاءَ يَتَّهَا النَّفْسَ الْمُطْمِئِنَّةُ وَإِذَا امْتَنَعَتِ النَّفْسُ
 عَنْ اتِّبَاعِ الْقَلْبِ بَعَتْ وَتَمَادَنَ وَطَفَتْ وَاتَّبَعَتْ
 هَوِيَّهَا وَصَفَتْ خَابَ أَمَلُهَا وَضَاعَ عَمَلُهَا وَشَغَلَتْ
 بِمَا عَلَيْهَا عَمَّا لَهَا وَإِلَيْهَا بِقَوْلِهِ وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّيْهَا
 وَإِذَا مَالَ الْقَلْبُ إِلَى جَانِبِ النَّفْسِ عِبَادًا بِاللَّهِ فَتَرَتْ
 حَيَوْتَهُ وَاحْتَجَبَ عِلْمَهُ وَقَلَّتْ مَعْرِفَتُهُ فَاسْتَتَبَعَنَّهُ
 النَّفْسُ وَالْقُتَّةُ فِي أَوْدِيَةِ الْهَوَى فَرَاغَ بَصَرُهُ عَنْ
 سِنَنِ الرَّشْدِ وَالْهَوَى فَهَلَكَ فِي آيٍ وَآيٍ شَاءَ
 مِنْ أَوْدِيَةِ الرَّدَى فَعِنْدَ ذَلِكَ انْقَطَعَ عَنْهُ أَمْدَادُ
 الرُّوحِ وَأُسْدَتْ إِلَيْهِ بِنَايِعِ الْفُتُوحِ وَرَجَعَتْ

عَنْهُ أَرْوَاحُ النَّصْرِ وَالظَّفْرِ بِالظُّهُورِ وَالْوُضُوحِ فَإِذَا
 تَابَ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَقْبَلَ بِالرَّحْمَةِ إِلَيْهِ كَمَا
 قَالَ اللَّهُ تَعَالَى إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ
 الْمُتَطَهِّرِينَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ فِي
 جَسَدِ بَنِي آدَمَ لَغُضْضَةٌ إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ وَإِنَّا
 فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ **الْأَوْهَى الْقَلْبُ قَالَ**
اللَّهُ تَعَالَى إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ
 وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تَلَيَّتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ
 إِيمَانًا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ الَّذِينَ يَقِيمُونَ
 الْقُلُوبَ وَحَمَارَ زُقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ أَوْلِيكَ هُمُ
 الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَسِعْفِرَةٌ
 وَرِزْقٌ كَرِيمٌ **وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى** الَّذِينَ آمَنُوا
 تَطْمِئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا يَذُكُرُ اللَّهُ تَطْمِئِنُّ
 الْقُلُوبُ **وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى** فِي آعْدَائِهِ وَلَقَدْ ذَرَأْنَا
 لِحَمَتِهِمْ كَثِيرًا مِنْ لَبْنٍ وَأَلْبَسْنَا لَهُمْ قُلُوبًا

وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى تَطْمِئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا يَذُكُرُ اللَّهُ

لا يفترون بها ولهم آعين لا يبصرون بها ولهم اذان
لا يسمعون بها اولئك كالانعام بل هم اضل
واولئك هم الغافلون. وقال تعالى فانها لاتفي
الابصار ولكن تعنى القلوب التي في الصدور
وقال الله تعالى ضم بكم عمى فهم لا يعقلون
وقال الله تعالى الله يستهزي بهم ويمدهم
في طغيانهم ليمهون **وقال الله تعالى** ومن
يهز الله فماله من مكرم ان الله يفعل ما يشاء
اقلوني يا ثقاتي ان في قتي جوتي. وحياتي في
ماتي. ومماتي في جبوتي **قال الشيخ** قدس الله
سره العزير بويول رعون كهم اهلر يولي دكلدر
فتو موجوداتي يراد ان اون سكر بيك عالي يوقدن
وار قلب رزق ويرب عيبلرني يوزر لوزر ميب
حبيب محمد رسول الله يوزر اون درت سورة نص
قاطع ووجت بالغ برله وحي ايدوب اندرن الله تعالى
نوك

كوسر

كوسر ديكي بولدر نيكه كلام قد ميند بيوردي
ادع الي سبيل ربك بالحكمة والموعظة الحسنة
ودخي بيوردي كهم واعف عنهم واستغفر لهم
ودخي بيوردي كهم اتبع ملة ابراهيم حنيفا ودخي
بيوردي كهم فاستقم كما اخرت شريعت طريقت
حقيقت معرفت فتوبو قوما نلرك اجند در حضرت
رسول صلى الله عليه وسلم جن معراج جقدي
امتايه وصدقنا فكان قاب قوسين او ادني
استدلال مقامند طورب شريعتي بكلا دي
ودخي ربنا لا تاخذنا اربسينا او اخطانا ريب
اقتقار مقامند طورب طريقتي بكلا يسه
خطاب كلدي كهم ولسوف يعطيك ربك
فترضي معراجك يمشن بيك حجاب كچدي اندن
خبر ويرب بيوردي كهم سبعين الف حجاب

ان الله تعالى

مِنْ نُورٍ وَظَلَمَةٍ لَوْ كَشَفَهَا لَأَحْرَقَتْ سُبْحَاتٍ وَجَهِيهٍ
 كُلِّ مَنْ أَدْرَكَ يَبْصَرُهُ قِيَامَتَهُ دَكْنُ كَلِمَتِكَ أَثْمَلُ لِنُورِكَ
 أَحْوَالِي كَوَسْتُرِي **حَضْرَتِ رَسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ**
 وَسَلَّمَ فَاسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتَ أَيْتِيكَ خَوْفِي دَنْ إِبْتِغِ
 مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا إِيَّتِي بِرَأْسِهِ عَمَلُ قَلْبِي سِرِّ مَعْرَاجِي
 قَلْبِي مَحَلِّي بِيَانِ أَوْلِيهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى أَدْعُو
 إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ إِيَّتِيهِ إِمْتِنَالِ قَلْبِي يُولِيهِ أُمَّتَهُ
 بِيَانِ قَلْبِي مَعْرَاجِهِ كَوَسْتُرِي بِمَشْرِيقِي حِجَابِ
 بِيَانِ قَلْبِي يَوْمَ دِيكَ إِنْ لَمْ يَكُنْ سَبْعِينَ أَلْفَ
 حِجَابٍ وَإِيمَانِ بِيَانِ قَلْبِي يَوْمَ دِيكُمْ الْإِيمَانُ بَضْعُ
 وَسَبْعُونَ أَبَا أَعْلَاهَا شَهَادَةٌ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ
 أَدْنَاهَا إِمَاطَةُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ
 مِنَ الْإِيمَانِ وَدَخِي عِبَادَتِي حُونَ بِيَانِ قَلْبِي يَوْمَ دِيكُمْ
 الْعِبَادَةُ سَبْعُونَ أَبَا أَفْضَلَهَا طَلَبُ الرِّزْقِ مِنَ الْحَلَالِ

وَدَخِي عِبَادَتِي قَبُولِ رَبِّكَ كَلِمَتِي بِيَانِ قَلْبِي يَوْمَ دِيكُمْ
 الْعِبَادَةُ حَزُونَةٌ مِفْتَاحُهَا الدُّعَاءُ وَأَسَانُهَا لِقْمَةٌ مِنَ
 الْحَلَالِ وَدَخِي فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِيَّتِي بِرَأْسِهِ
 عَمَلُ قَلْبِي كَأَفْزَلِهِ وَمَنَا فِقْلُهُ حَقِيقَةٌ فِيهِ أَيْتُ كَلْبِي
 إِنْ لَسْتُ غَفِرَ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ يَتَمِشُّ
 مَقَامِدُنْ كَجُوبِ دَعَا قَلْبِي بِهِ أَيْتُ كَلْبِي كَرِسْوَاهُ
 عَلَيْهِمْ اسْتَغْفِرْتُمْ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَتَمِشُّ
 مَقَامِي بِقِيَانِ لَوْ إِيْتِي بِيَانِ **قَالَ الشَّيْخُ** قَدَسَ اللَّهُ
 سِرَّهُ الْغَيْرُ وَدَخِي مَجَاهِدَةَ قَلْبِي يَتَمِشُّ مَقَامَهُ أَرِشُ تَأْكِيمِ
 اللَّهُ تَعَالَى سَيِّدِي دِينِي وَأَخْرَجْتَ بِأَيْدِي شَاهِي قَلْبِهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ
 تَعَالَى نِتَاطِكُمْ كَلَامِ قَدِيمِهِ يَوْمَ رُومِ مَلَكًا كَبِيرًا
 عَلَيْهِمُ اسْمُ الْيَقِينِ رَسْمُ الْيَقِينِ عِلْمُ الْيَقِينِ عَيْنُ
 الْيَقِينِ **قَالَ الشَّيْخُ** قَدَسَ اللَّهُ سِرَّهُ الْعَزِيزُ وَدَخِي
 حَضْرَتِ رَسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِبَادَتِي يُولِيكَ
 أَفْزَلِي بِيَانِ قَلْبِي إِيَّتِي كَلَامِي إِيَّتِي قَلْبِي

پرهيزگار اولنده نظر قلدي يوردي لعباده
 مخزونده مفتاحها الدعاء واسنانها لقمة من الخلال
 ددي بر مقامه طور بر در لوطاعت قلابي كودي
 صاحب الوردي ملعون ددي و اكي كون بر مقامه
 ترقى ائبياني كوردي من استوي يومه فهو مغبون
 ددي بر كون بر طاعت قلب اكني كون ستلوقلابي
 كوردي مر بكان غده شر بوسيد فهو ملعون
 ددي غافلي كوردي لعن الله بدنا ليس مع قلب
 في الصلوة ددي بونك كي كيسي وعظ فايد قلز
 جاهلي كوردي نعوذ بالله من عبادة الجهال ددي
 اولونب عجب ادني كوردي من تواضع رفعه الله
 ومن تكبر جده له الله ددي علماء سوي و جاهل
 كوردي هلاك ائبي رجلا ن عالم منتهك و جاهل
 متنسك ددي خطام دنيا يد مغرور اولوب دين
 صتن زاهد لوي كوردي نا اخوف الرجال من

غير الدجال ددي موقوف ايمانلو مبتدي غريب
 حومت قلابي كوردي فقد استخف ما انزل الله علي
 محمد ددي عليه الصلوة والسلام شريك خفي كودي
 سياتي زمان علي ائبي الهتهم هواهم ددي دين
 سوستلغني كوردي يصلون في مسجد الف رجل
 لا يكون فيهم مؤمن ددي مخلص عابد لوي كودي
 طاعة الله تعالى نك احتياجي يوغدغني كوردي
 والمخلصون على خيط عظيم ددي كرتيش مقامه
 ار شد كيسه دخي كند و نفسكه حذر ايله ديب
 بونك كي حد يشار دن طاعته اخلاصه ريا سوز مشغول
 اولغل **قال الشيخ** قدس الله سيره العزيز تصوف
 اولدر كيم عليه عمل قلغه جهدا يله سن تقنوا
 من رحمة الله ائبي بر له عمل قلب ولا تتبعوا السبل
 وعيدندن خوف حذر ايدب منهيان دن يغلب
 اوامره امتثال ايد سن يتش مقامه قدم او ره سن

اُولَ وَاَقْرَبِيْنَ وَالَّذِيْنَ جَاهِدُوْا فِيْنَا لَنَهْدِيْنَهُمْ سُبُلَنَا
 تَشْرِيفِ اَيْلِهِ مُشْرِفًا وَاُولُوْا رُسِيْنَ **بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ**
 شُكْرًا وَاُولَ اللّٰهُ كَيْمٌ خُوْرَطِيْرًا قَدْ نَزَّ مِنْ خَلِيْفَتِهِ
 قِيْلُوْرَمُ دِيْبُ اِيْتِيْ جَاعِلٌ فِيْ الْاَرْضِ خَلِيْفَةً دِيُوْبُ
 اَنَا مَوْزَادِيْ يَرْتَدِيْ شُكْرًا وَاُولَ اللّٰهُ كَمَا اَنَا مَوْزَادُ
 عَزِيْزٌ لِيْغِيْنَ اَظْهَارُ قَلْبُ عَزِيْزٌ فَرِشْتَهْلَرَه سَجْدَه قَلْوَكُ دِيُو
 يُوْرَدِيْ قَمُوْرُ فَرِشْتَهْلَرُ سَجْدَه قَلْدَلَرُ **اَسْجَدُ وَاَسْجَدُ وَاَشْكُرُ**
 اُولَ اللّٰهُ كَمَا اَدْمَدُنْ زَلَتْ بَلُوْر دِيْسَه رَبَّنَا ظَلَمْنَا
 اَنْفُسَنَا دَعَا سِنِي الْهَامُ يُوْرَدِيْ خِيْ اَجْتِيْبِيْهُ وَهَدِيْبُهُ
 خَلْعَتِيْنَ كِيُوْرَدِيْ وَتَوْفِيْقِيْ وَرِيْدِيْ وَهَدِيَا تِ رُوْزِي
 قَلْدِيْ وَتُوْبَه سِيْنِ تَبُوْلُ قَلْدِيْ **فَرَا جْتِيْبِيْهُ رَبُّ قَاب**
عَلِيْهِ وَهَدِيْ شُكْرًا وَاُولَ اللّٰهُ كَمَا اَدْمَكُ نَطْفَه سِيْنَدُنْ
 ظَاهِرًا وَاُولَانِ اُوْغَلَانُ لِيُوْبِيْهِ كُوْمِيْ ظَاهِرُ قَلْبُ كُوْمَلُوْرُوْرِي
وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِيَّ اَدَمَ شُكْرًا وَاُولَ اللّٰهُ كَيْمِ
 اَدَمًا وَاُوْغَلَانُ لِيُوْبِيْ رَا سِيْنَدَه مَوْسِيْ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَلَامِيْ بَرَلَه

اَعْرَ لَدِيْ نُوْكَلَه سُوْلِيْشْدِيْ نِيْكُمْ يُوْرَدِيْ وَكَلَمَه مَوْسِي
 تَكَلِيْمًا وَدَخِيْ اِبْرَاهِيْمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ خَلَتْ بَرَلَه اَعْرَ لَدِيْ
 يُوْرَدِيْكُمْ وَاَتَخَذَا اللّٰهُ مِنْ اِبْرَاهِيْمَ خَلِيْلًا وَدَخِيْ مُحَمَّدًا مُصْطَفَا
 صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاغِيْش سُوْرُ مَبْعَا تَلُوْرَبِلَه اَعْرَ لَدِي
 لَا يَعْدُوْ وَلَا يَحْصِيْ وَمِعْرَاجُ بَرَلَه اَعْرَ لَدِيْ يَمِيْشُ بِِيْكَ
 حَجَايِيْ كَجُوْرَدِيْ حَضْرَتِيْ وَاصِلُ قَلْدِيْ دَخِيْ يُوْرَدِي
 فَكَانَ قَابَ قَوْسِيْنَ اُوَادِيْ دِيْ دِيْ بِيْ وَاسِيْطَه سِيْذ
 اِيْحِيْنَدَه سُوْلِيْشْدِيْ دَخِيْ يُوْرَدِيْ فَاَوْحَى اِلَيَّ عَبْدِيْ مَا اُوْحِي
 دِيْ دِيْ مَا كَذَبَ الْفُوَادُ مَا رَاَيْ اَفْتَارُوْنَ عَلَيَّ
 مَا يَرِيْ دِيْ شُكْرًا وَاُولَ اللّٰهُ كَيْمٌ جِيْ بِيُوْكَ اَمْتِيْنَ
 كَرُوْقَلْنُ اَمْتَلُوْدُنْ خَيْرُ لَوْ قَلْبُ سُوْبُ يُوْرَدِيْكُمْ كَسْتُوْرُ
 خَيْرًا مَتِيْ اَخْرَجْتُ لِلنَّاسِ شُكْرًا وَاُولَ اللّٰهُ كَمَا جِيْبِيْ
 قَمُوْبِيْغَامَبُرُ كُوْدُنْ اَفْضَلُ قَلْبُ عَالَمُ خَلْفَتَه سَبِيْ رَحْمَتِ
 قَلْدِيْ وَمَا اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِيْنَ دِيْ شُكْرًا
 اُولَ اللّٰهُ كَمَا جِيْبِيْكَ اَمْتِيْهِ يَمِيْشُ مَقَامُ اِيْحِيْنَدَه قُوْبَتِ

يَقِينُ لِحَبِي رَسُولٍ دَلِيدٍ بِيَا نَ قَلْبِي لِعِبَادَةِ سَبْعُونَ
 أَبَا أَفْضَلَهَا طَلَبُ الرِّزْقِ مِنَ الْجَلَالِ دِي رَسُولِ
 حَضْرَتِكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيثُكَ شَكَرْتُكَ تَحْتِ نَدَا
 مَعْنَى لِرَجْوِ قَدْرٍ بَوْمَقَامِ لَكَ هَرَبِرِيدِ عِبَادَتِ كَوْهَرِ لَكَ
 وَأُرْدُ زَنْتِكُمْ حَضْرَتِ رَسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُوْرِدِي
 الْعِبَادَةَ مُخْرَجُونَ وَمِفْتَاحَهَا الدُّعَاءُ وَأَسَانَهَا لِقَمَّةُ
 مِنَ الْجَلَالِ اللَّهُ تَعَالَى مُوسَى يَدِنَا رَسِيدِ رِي كُنْ
 أَرْكَانِ تَرْبِعَتِ وَرِدِي نَكِجُونَ دُشْمَنِي بِرَبُورِيدِ
 دَعْوِي قَلْبِي نَارِ بَكْمِ الْأَعْلَى دِي دِي الْأَنْهَارِ
 تَجْرِي مِنْ تَحْتِي أَفَلَا بُصِرُونَ دِي بِيغَامِبِرْلَةَ نَبِي
 وَرَمَكِ اِكْبِ اِشْأُ جُونْدُرِ بِرِسِي دُشْمَنِي بِرَلْ جِهَادِ
 فَلِقُ بِرِسِي اِمْمَانُ كَتُورِ نَلْوَةَ اَرْكَانِ دِي نِي اُو كَرْتَمَكُونَ
 مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ اَنَا سِنَهُ اِلْهَامُ قَلْبِي اللَّهُ تَعَالَى
 جَلْ جَلَالَهُ اَكَا يُوْرِدِي نَابِي قُزُونَا بُوْتِ اِجْمَعِ تَبُوتِ
 دَرِيَا بَدِ صَلْبِي صُوتَا بُوْتِ لَه مُوسَى كَتُورِ دِي مَقْصَدِ

يُوْرِدِي نِتِكُمْ كَلَامِ قَدِيمِ خَبَرِ وَرَبِّ يُوْرِدِي
 وَأَوْحِينَا اِلَى اِمْرِ مُوسَى اَنْ اَرْضِعِيهِ فَاِذَا اِخْفَتِ
 عَلَيْهِ فَالْقِيهِ فِي اَلَيْمٍ وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي اِنَّا رَادُوهُ
 اِلَيْكَ وَجَاعِلُوهُ مِنْ الْمُرْسَلِينَ فَالْتَقَطَهُ اَلْفِرْعَوْنُ
 لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا قِرْفِ يَلْمُهَلَتْ وَرِدِي
 الْفِصَّةُ بِطُولِهَا فَحَنَ مُوسَى هَرُونَ بِرَلْ فِرْعَوْنُ قَتْنَهُ
 وَأُرْدِلُو فِرْعَوْنُ اَيْتِدِي سِيْزْ كَمَلَرُ سِيْزْ اَيْتِدِي رَسُولِ
 رَبِّ الْعَالَمِينَ دِي دِكُورِ فِرْعَوْنُ سَاِحِرْ لَرِي بُوْسُوْرِي
 اِشْتِدِيلُو خُوْشَرُ كَلْبِي كُوْكُلْ لَرِي شَادَاوَلْدِي
 مُوسَى نِكَ سِيْزْ كُوْكُلَرِ نَدَا سِيْزْ كُوْبُ نَكُوْرُ قَلْبِي
 فِرْعَوْنِكَ عَصَا هَيْتِنْدَن فُوْرُ قُوْبِ اِجِنْدَن قَانِ كِتْدِي
 فِرْعَوْنُ بِيْرُغِي بِرَلْ جَادُوْلَرِ جَادُوْلَقَلْبِي اُوْرْتَا يَه
 اْتَدِيلُو كُونِ اِسْتَسِي اَثْرَا يَدُوْبِ اِيْبِ لَرِي اِنْجَلْرِي يِلَانِ
 كِي حَوَكْتَهُ كَلُوْبُ بِرَبْرِنَه صَرْمَشُوْبُ طُوْلَا شُوْبُ

لِكُرْسِيِّ بَشَلَا دَلُوْخَلَا يِقْلَرُ قُوْر قَدِيْلَرُ بَعْدَهُ مُوسَى
 عَصَا سِيْنِي اُوْرْتِيَه اَتَدِي بَر عَظِيْم اَثْر دَهَا اَوْلَدِي
 اَكُوْر كِي بُوْر رُوْب چَاغْرُوْب كَتُوْجَا دُوْلُقَدِي نِي بِلْمَا دِي
 بُوْتَدِي سَحْرَه فِرْعَوْن هِيْج قُوْر قَمَادِيْلَرُ يَامُوْسِي اِمَّا
 تَلْفِي وَ اِمَّا اَنْ نَكُوْن اَوَّل مَنْ اَلْفِي دِيْبُ مُوسَى يَه
 حُرْمَت قَلْدُ تَلَزِيْجُوْن اِكْبِي مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ
 اَنَا رَسُوْل رَبِّ الْعَالَمِيْنَ دِدُر كِي كُوْكُل لِرُنْدَك
 طُوْبُ سِيْكَر دِكُرِي اِيْجُوْن اَللّهُ تَعَالَى اَنْلَرَه اِيْمَان رُوْرِي
 قَلْدِي لِحْمَدُ اللهِ **قَالَ الشَّيْخُ** رُحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ بُوْد لِيْل
 بِر لَه مَعْلُوْم اَوْلَدِي اَوَّل دَايْم رَبُّ الْعَالَمِيْنَ يَا دَقْلَقُ
 كَرَكْ وَاكْر نَا صَحْك نَصِيْحَتِي تَبُوْل قَلْبُ طِرِي حَقَه
 كِرُوْب نَصُوْر فَسُغُوْل اُوْلُسْكَ عَجَبُ دِكُل يَمِيْش
 مَقَامَه اَرِشَه سِيْن وَ دَخِي كَاه اُوْلُغْل عِلْم سُوْر بُوْبُوْلَه
 كِرُوْب يُوْر يِسَه اُوْلْمَا ز كُوْر مَز مِسِيْن عَالَمَه فِرْي
 مُحَمَّدٍ مُصْطَفَا يَه صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُوْعَدَ عَلَيْهِ وَ شَجَرَاتُكُر

محمد

ورد كندن

وَرِد كِنْدَن صُكْرَه يُوْر دِي سِيْجَل يَا مُحَمَّد وُقَلْبَه
 زِد نِي عِلْمًا تَتُوْعِيَا دَتَك شَرِيْعَتُكَ وَ طَرِيْقَتُكَ وَ حَقِيْقَتُكَ
 مَبْدَاءُ وَ مَنَشَأُ وَ مَعَدِيْنِي وَ دَرِيَا سِي وَ خَيْر بِيْنِي دِيْن
 عَلِي دُرُنْتِكُمْ **حَضْرَتِ رَسُولِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ** يُوْر دِي كُوْر
 طَلَبُ اِلْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَي كُلِّ مَسِيْلِمٍ وَ مَسِيْلِمَةٍ
 وَ لِيْطَالِبُ اِلْعِلْمِ بَسَطُ الْمَلَايِكَةِ اَجْنِحَتَهَا رِضِي
 بِمَا يَصْنَعُ وَ قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ خَفِظَ عَلَي
 اُمَّتِي اَرْبَعِيْنَ حَدِيْثًا نِيْتَفِعُوْنَ بِهَا بَعَثَهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
 فِيْهَا عَالِمًا وَ قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ ارَادَ اللهُ بِدِي
 خَيْرًا فِي الدِّيْنِ وَ قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا خَيْرِي
 عِيْشِرًا اِلَّا لِعَالِمٍ نَا طِيْق اَوْ مُسْتَمِيْعٍ وَاَعِي وَ قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ
 وَسَلَّمَ لَا خَيْرِي فِي مَرْكَانِ اَمْنِي لِيْسِنِ لِعَالِمٍ اَوْ مُتَعَلِمٍ
 وَ قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِلَّا اِنْ طَالِبُ الْعِلْمِ يَسْتَفِيْر
 حِيْتَانُ الْبَحْرِ وَ طِيُوْرُ الْهَوِيِّ وَ قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 اَعْدُ عَالِمًا اَوْ مُتَعَلِمًا اَوْ مُسْتَمِيْعًا اَوْ مُجْتَنِبًا لِهَدْوَلَا تَكُنْ لِحَا

مس

فَهَلِكُ وَقَالَ مَنْ جَاءَهُ مُلْكُ الْمَوْتِ بِقَبْضِ رُوحِهِ وَهُوَ
يَطْلُبُ الْعِلْمَ حَتَّى يَحْيِيَ بِهِ الْإِسْلَامَ وَالسُّنَّةَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ
الْأَنْبِيَاءِ دَرَجَةً فِي الْجَنَّةِ وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
مَنْ خَرَجَ مِنْ بَيْتِهِ يُبْتَغِسُ بِأَبَا مِنْ الْعِلْمِ لِيَنْتَفِعَ بِهَا قَلْبُهُ
وَيُعَلِّمَ غَيْرَهُ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ خَطْوَةٍ عِبَادَةَ أَلْفِ سَنَةٍ
بِصِيَامِهَا وَقِيَامِهَا وَحَفَّتُهُ الْمَلَائِكَةُ بِأَجْحَتِهَا وَصَلَّى
عَلَيْهِ طُيُورُ السَّمَاوَاتِ وَحَيَاتَانُ الْبَحْرِ وَدَوَابُّ الْبَرِّ قَالَ
الْعُلَمَاءُ الْعَالِمُ أَفْضَلُ مِنَ الْعَامِلِ أَشْيَاءُ أَوْلَاهَا
الْعِلْمُ لِأَنَّهُ خَيْرُ الْعَمَلِ بِالْعِلْمِ وَلَا يَكُونُ الْعَمَلُ بِغَيْرِ عِلْمٍ
وَالثَّانِي يَنْفَعُ الْعِلْمُ بِغَيْرِ الْعَمَلِ وَلَا يَنْفَعُ الْعَمَلُ بِغَيْرِ
عِلْمٍ وَالثَّلَاثُ الْعَمَلُ لَا يَزِمُ وَالْعِلْمُ مُتَعَدِّ كَالسِّرَاجِ
وَالزَّائِعُ مَقَامُ الْعُلَمَاءِ مَقَامُ الْأَنْبِيَاءِ وَمَقَامُ الْعَالِمِ
مَقَامُ الْأَوْلِيَاءِ وَالْخَامِسُ الْعِلْمُ مِنَ اللَّهِ وَالْعَمَلُ
مِنَ الْعِبَادِ بُوَيْجَهْ آيَةٌ وَأَخْبَارٌ وَدَلَائِلُ بِرْلَهُ شَرَفٌ
عَلَى بِلَادِكِ أَيْسَهُ جَهْدُ قَلْبِ شَيْخٍ وَعَالِمِ خِدْمَتِهِ حُرْمَةٌ

وَتَعْظِيمٌ

وَتَعْظِيمٌ بِرْلَهُ مَشْغُولٌ أُولُ غُلِّ كَوَكُلٍ لِرِنِ آلِهِ الْغُلِّ كَتَوَكُّلِ
قِيلُ قَالَ بِرْلَهُ مَشْغُولٌ أُولُ مَغْلِلٍ كَرَكْمِ لِسْنِهِ لِرِي
صُورِ مَغْلِلِ حَضْرَةِ مُوسَى يَدِ فَلَانَسَا لِي عَنْ شَيْءٍ دُرِي دِي سَقْلِغَلِ
نَاكَاةٍ أَوْسْتَادُكَ وَشَيْخُكَ خَا طِرِي سَكَا مَلُولِ
أُولَسُونِ نَصِيبِ سُوَزِ وَنَوْمِيدِ أُولَمَقْدَنِ صَقْفِغَلِ
نَيْتِكُمْ أَبُو نَصْرِ الصَّفَارِ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ أَيْتِي مَنْ قَالَ
لَا سْتَاذِيهِ لَمْ لَا يَفْعَلْ وَأَبْوَابُ الْفَتْحِ النَّصْرِ بَأَدِي رَحْمَةُ
اللَّهِ عَلَيْهِ أَيْتِي عَقُوقُ الْوَالِدِينَ نَحْوُ التَّوْبَةِ وَعَقُوقُ
الْأَسْتَاذِ لَا يَحْوِي شَيْءٌ بُوَقْدَرِ إِشَارَتِ كِفَايَتِ أُولِهِ لَا
الْإِنشَاءُ اللَّهُ تَعَالَى مُوسَى يَدِ شَرِيعَتِ وَرِدِي وَرِدِي حَقِيقَتِي
أَبْرَاهِيمَ وَرِدِي مَا شَرِيعَتِي وَطَرِيقَتِي وَحَقِيقَتِي وَمَعْرِفَتِي
مُحَمَّدِ مُصْطَفَايَهُ وَأَمِينَهُ وَرِدِي يُورِكُنِي بِلَارُوبِ
حَظِّ شَيْطَانِ چَقْرَبِ مَعْرِفَتِ نَوْرِي بِرْلَهُ طُولِدُرِدِي
قَالَ الشَّيْخُ قَدَسَ اللَّهُ سِرَّهُ الْعَزِيزُ طَالِبُهُ أَوْسْتَادُ حَادِقِ
كَرَكَ مِرِيدِ شَيْخِ كَامِلِ كَرَكَ نَابِيرِ وَتَلْفِيحِ أُولِغَاهِ

بُوغَه وَتَوُجُ كَرَكُ كَوْرُ مِنْ مَسِينِ خُصِيه لِرَبِي لِدُقَلِرِي
 اَبْعُر لَزَوَاوُلُو بُو بُولُو بَسْرَكُ كَرُو وَتَوُجُ وَتَكَلُ كَرُو بُوغَلَدُ
 بَحِيه كِه بَرِي نَه بِي كَوْرُبُ جَمْعُ اُولُو لَرِي سِه هِيح فَايِدَه
 اُولُو نَبِيحَه كَلَرُ پِير سَا لُو سَ وَجَاهِل مَضِل وَمُبْتَدِع
 اَلِيَه عَصَا اَلْمَق بُو يَنْبِه رِدَا اَصْمَقُ حِرْقَه وَمَرْتَعُ كَيْمَكُ
 كَرَاكُ كَرَكُ كَمَزِي لَانُ كَرَا مَتَلُ سُو لِيكُ دُو شَلُ كَوْرُ
 دِي مَكُ يَوْلَه وَيَلَانُ لَافَلُ قَلْبُ اُولُو كُنُقُ وَشِيخُ كُنُقُ
 مَرِي دِي مَرَادَه اِر كَوْر سَه اُولُو اَلْبَتَه چَاه يُو قُ
 يَوْلَ وَارْمَغَه مَقْتَدَا كَرَا اَوِيغَه مَقْتَدِي كَرَا كَا فِرَا
 اِكْسِيَه دِي خِي نَرَا يَفُو زِدِر لُو اَللَّهُ تَعَالِي اِي تَدِي بُو مِثَالُ
 اِيَه لَوْمُ لَا يَنْقُ كِرَا يَمِش يِلَه سِي نَقُولَه تَعَالِي وَضَرَبَ اَللَّهُ
 مَثَلًا رَجُلَيْنِ اَحَدُهُمَا اَبْكُمُ لَا يَقْدِرُ عَلٰى شَيْءٍ وَهُوَ كَلٌّ
 عَلٰى مَوْلَاهُ اَيْنَمَا يُوْجِهْهُ لَا يَاتُ بِخَيْرٍ هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ
 يَأْتُر بِالْعَدْلِ اَللَّهُ تَعَالِي يُوْرِدِي اَبْكُمُ نَصِيحُ بَوْلَ جَاهِل
 عَالِي بَوْلَه خِي كَوْرُنُ كَوْرُ مَبْنُ بَوْلَه بَوَابُ دَكَلُو

سَوُقِ اِي تَه بَقْسَكُ شِيخُ مَرشِيْدِ عَالِمِ كَرَا خِي رَطَاعَتُ
 اِي تَه كَرَا مَسْتَقِيْمُ كَرَا مَجْدُوْبُ سَالِكُ وَمَرِي تِ
 اَوْلُبُ مَشَايِخُ مَنَزِلِ لَرِي نَه يَتَشَمِشُ كَرَا نَا كِه مَقْتَدِي
 فَايِدَه دَكَه **قَالَ النَّبِيحُ** قَدَسَ اَللَّهُ تَابِيْر سُو ز جَاهِل مَبْتَدِعُ
 شِيخُ اَوْلُوْبُ مَقْتَدَا لِيغَه يَرْمَزُ. اَكْرُ لِيضِحَتْ قَبُوْلُ تَسَاكُ
 قَرَانُ اِيْجِيْدَه كِي وَعَظُ لَرِي اِيْتَسَلُ رَسَا كَا فَايِدَه قَلَرُ
 وَدِي خِي اَللَّهُ تَعَالِي مَرِي دِكْرَه مِثَالُ بِيَانُ يُوْرِدِي كِه
 وَمَا يَسْتَوِي اَلْعَمِي وَالْبَصِيْرُ وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّوْرُ
 وَلَا الظُّلُ وَلَا الحُرُوْرُ وَمَا يَسْتَوِي اَلْحَيَاءُ وَلَا اَلْاَمْوَالُ
 اِنَّ اَللَّهَ يَسْمَعُ مِنْ شَيْءٍ وَمَا اَنْتَ بِسَمِيْعٍ مَرِي فِي الْقُبُوْرِ
 اِنَّ اَنْتَ اَلْاَنْذِيْرُ اِنَا اَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيْرًا وَنَذِيْرًا
 عَلِيْمُ سُو مَرِي دِ مَرَادَه اِر مَزُ مَرَادَه اِر مَكَه عَلِيْمُ كَرَا
 عِيْرَتُ كَوْرُ مَكَه كَوْرُ كَرَا يَوْلَه كِرُوْبُ مَقْفُوْدَه
 اِر مَكَه يِرَاقُ كَرَا اِيْمَانُ اَغَا بِي كَوْلَكَه سِيْنَدَه رَا حَتْ
 اَوْلُبُ حَلَاوَتُ بُو لَمَغَه قَلْبُ سَلِيْمُ طَبِيْعُ مَسْتَقِيْمُ كَرَا

قَالَ الشَّيْخُ رَحِمَهُ اللهُ عَلَيْهِ اللهُ تَعَالَى أَرِي بِأُكْ
 ذَاتِي بِرْ لَهُ مُقْتَدِي وَمُقْتَدَايَ سُورَهُ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ رَه
 مِثَالُ لَرَبِّيَانُ قَلْدِي يُؤُورِيكُمْ **وَلَقَدْ صَرَفْنَا فِي هَذَا**
الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ فَأَيُّ أَكْثَرِ النَّاسِ لَا كَفُورًا
وَفِي سُورَةِ الْكَهْفِ وَلَقَدْ صَرَفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ
مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَكَانَ لَا إِشَانُ أَكْثَرُ شَيْءٍ جَدًّا
 وَقَالَ هَذَا بَيَانُ لِلنَّاسِ وَهُدْيٌ وَمَوْعِظَةٌ لِلتَّقِيْنَ
قَالَ الشَّيْخُ قَدَسَ اللهُ سِتْرَهُ الْعَزِيْزُ هَرُكِي تَصَوِّفْ يُوْلِيَه
 قَدَمُ بَصْمُوكِ دَلْسَهُ أَرْكَانِ شَرِيْعِي بِلْمَكِ كَرُكِ بِلْدَاكُنْ
 تَامَ عَمَلُ لِرَبِّي رِيَا سُوْنَرِ وَسَمْعَهُ سُوْنَرِ وَشُبْهَهُ سُوْنَرِ
 يَرِنَهُ كَوْرَمَكِ بَعْدَهُ صَبْرُ سَكْرِنِ نِيَا زُ كُو كِيْنِ نَدَا سَتِ
 يَدَاغِنِ الْمَوْتُ كَرُكِ تَوْبَهُ هَوَا فِي إِجْنَدَهُ دُكُوْبُ
 كُوْنَرِ يَا شِيْ بِرْ لَهُ يَغْرَمُ قِي كَرُكِ دُعَاوُ زَارِي بِرْ لَهُ
 قَرَشْدُ وَرُبُّ صِدْقِ طَبْرُ سِي إِجْنَه قُوْبِي عَشِيْقُ مَجْنَتِ
 اُوْدِي بِرْ لَهُ قُبْنَدُوْبُ مُجَاهَدَهُ قَدَحِنَه جِقْرُوْبُ

مُكْرَه

بِرْ هِيْزِ اَلِي بِرْ لَهُ صَاوِرْبُ سَحْرُ وَقْتَلِرِنْدَهُ نُوْشُ قَلْبِ رَزِيْ
 رَزِيْ دِيُوْبُ شِيْخِي وَسِيْلَهُ اِدْنُوْبُ اُوْلُ يُوْجِدَهُ دَرُكَاهُ
 حَالِي عَرْضُ قَلْبِي كَرُكِ دَرُوْشِي اَكْرُوْذِكِرَاوْلِيْنَ
 كِيْ اِدْرَسَهُ اُوْغَلْنُ وَجُوْدَهُ كَلْمِيْنِ كِيْ اُوْلُوْرُجِيْنُ اُوْغَلْنُ
 وَجُوْدَهُ كَلْسَهُ دَايَه كَرُكِ اَغُوْرُ كَرُكِ سُوْدُ كَرُكِ
 اَمْمَكِ كَرُكِ اَكْرُدَايَه سُوْدُ وِرْسَهُ اُوْغَلْنُ مَمْسِيْنِ
 اَمْسَهُ اُوْغَلْنُ اُوْلُوْرُ بُوْنُكِ كِيْ اَكْرُمُرِيْدِ دَرِيْجِي
 شِيْخَه اِرَادَتُ كَوْرُبُ سَلِيْمُ كَلِي اُوْلُوْ قُ كَرُكِ
 وَقَتِيْنِ اُوْغَلْنُ وَجُوْدَهُ كَلْمِيْ كِيْ بِكْرُ بَعْدَهُ شِيْخُ
 دَرِيْجِي كَه اِيْمَانُ دَايَه سِيْنِ وَرَمَكِ كَرُكِ اِيْمَانُ دَايَه سِيْ
 لَقْدِيُوْ اَغُوْرُ نَه طَبُوْرُ مَوْتِ كَرُكِ بَعْدَهُ مَعْرِفَتُ سُوْرِيْ
 اَمْرُ مَكِ كَرُكِ اَكْرُمُرِيْدِ جُوْجِ اُوْلُوْبُ شِيْخُ سِيْنِ
 اِسْتَمْسَهُ اُوْلُ مَرِيْدِ هِيْجِ حَالِدَه مَقَامَه اَرِشْمَرِ اِيْمَانُ لَدَتِيْنِ
 ذِكْرُ اِلَهٍ اِلَّا اللهُ دَايِرُ تَعْلِيْمِ اِدْبُ دَدْرَمَكِ كَرُكِ
 دِيْ بِنِي اِيْمَانِي قُوْتُ بُوْلَا **بِنْتِكِ حَضْرَتِ رَسُوْلِ صَلَّى اللهُ**

بِرْ هِيْزِ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **يُورِدِي** جَدِّدُوا إِيمَانَكُمْ يَقُولُ إِلَّا
 إِلَّا اللَّهُ أَمَا صُوفِيَّةٌ أَدُورَتْ تُسَنِّدُنَ الدِّيلَ صَفَادَن
 وَفَادَنُ فَنَا دَنُ يَقِينُ دَنُ أَمُورِ شَرِّ عِيْدِنْدَنُ صَابِي
 قَلْبُ كَرَّكَ عَمَلِي أَجْنِدَه وَفَافَلِقُ كَرَّكَ عِلْمِ عَمَلِي
 أُرِيدَنُ كُورِ مَيُوبُ شَيْخِ تَرْبِيَّتِي دِيُوبُ فُقْرَفَنَائِرِنْدَه
 طُورُ مَقُ كَرَّكَ تَا كِيمُ يَقِينُ حَاصِلُ أُولُوبُ صُوفِي
 أَدِنُ إِدْنَقُ رَوَا أُولَا **وَقِيلَ** الصُّوفِيَّةُ مِنْ صِفَا قَلْبُهُ
 عَنِ الكَدْرِ وَأَنْقَطَعَ عَنِ البَشْرِ وَأُسْتَوِيَ عِنْدَهُ
 الذَّهَبُ وَالْمَدْرُ صُوفِي نَكُ أَوْجُ وَصِفِي وَارِدِ مَشْدُ
أَوَّلُ نَفْسِي هُوَادَنُ وَرِيَادَنُ وَسَمْعَدَنُ صِفَا تِلَهَ أَرِي
 كَرَّكَ إِيكُنِي طَاعَتُ صِفَا سِي وَأَعْتِقَادُ صِفَا سِي كَرَّكَ
 جِيعِي أَفْعَالِ حَقْدَنُ بِلِكُ كَرَّكَ حَقْدَنُ غَيْرِ يَدِنُ
 قُورُ تَمَامُ كَرَّكَ جِيعِي أَمِيدِي حَقْفَه طُورُ مَقُ كَرَّكَ
 إَعْتِقَادِي حَقْفَه طُغْرُ وَأَنْمُ كَرَّكَ أَوْجِبِي سِرْ صِفَا سِي
 مَشَاهِدَه إِدَه مَشَاهِدَه وَقُنِيدَه نَفْسُ جَابِ دَرِ نَفْسِي

مجاهد بر له بأك إده أول وقتن صوفي دن إيدنك
 رواديشكلو **قال الشيخ** قدس الله روحه في بيان سبعين
 مقامات الشريعة عمل بالأركان والطريقة
 عمل بالقلوب والحقيقة عمل بالسير أول وقتن كبر
 شريعتك يكرم بر مقامك علمني بلوب عملن قلب
 يكرم مقامه أرسك عمل بالأركان تمام
 أولو شريعتة مخصوص أولان مقامك تمام أولو
أندن صكرة طريقتة قدم بصر سين أندهم طريقتك
 يكرم بر علمني بلوب علمني قلبك يكرم بر مقامه
 دنخي أند أرسك عمل بالقلوب سكه حاصل أولو
 طريقتة مخصوص أولان مقامك دنخي تمام أولو
أندن صكرة حقيقته قدم بصر سين أندهم
 يكرم بر مقامك علمني بلوب علمني قلبك بو يكرم
 مقام دنخي حاصل أويحاق عمل بالحقيقة تمام أولو
أندن صكرة دنخي يدي مقام قلدي روحاني

أَوْلَى يَدِي مَقَامُكَ دَخِي عَلَيَّ بِلُوبِ عَلِيٍّ قَلْبِكَ عَمَلٌ
 بِالرُّوحِ حَاصِلٌ أَوْ لَوْ تَمَثَّلَ مَقَامُ تَمَامٍ أَوْ لَوْ رَأَى وَقْتًا
 مَشَاجِجَ أَدْنَى أَدْنَى مَقَامُكَ دَخِي حَيْثُ كُنْتَ
 أَوْ لَوْ مَقَامُكَ إِسْتِغْفَارُكَ كَرَّمَكَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا لَيْغَانٌ عَلَى قَلْبِي حَتَّى اسْتَغْفِرَ اللَّهُ
 فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ سَبْعِينَ مَرَّةً أَمَا هَرَمَ يَدِي عَمَلٌ
 بِالْأَرْكَانِ وَعَمَلٌ بِالْقُلُوبِ وَعَمَلٌ بِالْحَقِيقَةِ حَاصِلٌ
 قَلْبَهُ التَّمَثُّلُ أَوْ مَقَامُ عَمَلِي تَمَامٌ قَلْبِي دَخِي حَيَّ
 مَقَامُ قَلْبِي أَوْلَى يَدِي رُوحَانِي مَقَامِي دَخِي حَاصِلٌ أَعْدَتُ
 عَمَلًا قَلْبَهُ أَكَا شَيْخٌ وَصُوفِي دِمَكُ رَوَا أَوْلَى أَمَّا
 شَيْخُهُ عَامٌ طَرِيقُهُ دَعْوَتُ إِجْمُونِ دُونَكَ تَنْزَلُ قَلْبِي
 رَوَا أَمَّا حَضْرَتِ رَسَالَتِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 دَعْوَتُ أَيْسُونَ أَيْسُونَ دَائِمٌ تَرْتِي دَهْ يَدِي كَرَّمَ
 طَالِبٌ كَوْنُكَ كَوْنُ عَمَلِي زِيَادَةُ أَدْوَبٌ تَرْتِي قَلْبَهُ
 رَسُولُ حَضْرَتِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِوَرْمِ شِدْرٍ

مِنْ أَسْتَوَى يَوْمًا فَهُوَ مَغْبُوبٌ وَمَرَّكَانَ عَدُوٌّ
 نَسْرَ يَوْمَهُ فَهُوَ مَلْعُونٌ وَمَنْ لَمْ يَكُنْ فِي زِيَادَةٍ فَهُوَ
 فِي نَقْصَانٍ فَالْمَوْتُ خَيْرٌ لَهُ دَخِي **شَيْخٌ** ذَا الثُّونِ
 مِصْرِيٍّ يَدْرُ بُوَيُولَهُ قَدَمٌ أَوْ مَرَّقٌ بَشْرٌ لَوْ دَرَّ طَالِبٌ
وَاصِلٌ مُتَّصِلٌ مَطْرُودٌ هَارِبٌ أَمَّا عَلَامَةُ الطَّالِبِ
 تَرَكَ الشُّبُهَاتِ وَتَرَكَ الشُّهَوَاتِ وَاسْتَبَعَالَ النَّفْسَ
 فِي الطَّاعَاتِ وَعَلَامَةُ الْوَصِيلِ الْخَلَاوَعُ وَالْمَهْدَائِيُّ
 وَعَلَامَةُ الْهَارِبِ الْجَهْلُ وَالْغَفْلَةُ وَالسَّفَاهَةُ وَ
 وَعَلَامَةُ الْمُتَّصِلِ الرَّحْمَةُ وَالنَّصِيحَةُ وَالشَّفَقَةُ وَعَلَامَةُ
 الْمَطْرُودِ حُبُّ الزِّيَادَةِ وَحَسَدُ الْإِخْوَانِ وَطَلَبُ الْمَنْزِلَةِ
 عِنْدَ النَّاسِ أَمَّا يَقِينٌ لَوْ أَلْتِي دُرُّ بُوَيُولَهُ قَدَمٌ أَوْ رَانَهُ
 أَسْمُ الْيَقِينِ رَسْمُ الْيَقِينِ عِلْمُ الْيَقِينِ عَيْنُ الْيَقِينِ
 حَقُّ الْيَقِينِ حَقِيقَةُ حَقِّ الْيَقِينِ بُوَيْتَشْرُ دُرُّ لَوْ مَقَامُكَ
 عَلِيٍّ بِلُوبِ عَلِيٍّ قَلْبَهُ عِلْمُ الْيَقِينِ حَاصِلٌ أَوْ لَوْ
 عِلْمُ الْيَقِينِ عَلِيٍّ بِلُوبِ عَلِيٍّ تَنْكُرِي كَوْرُ كَبِي قَلْبَهُ

يَتَمِّشُ مَقَامَهُ ارشور عَيْنِ الْيَقِينِ حَاصِلٌ أَوْ لَوْ رَأَى مَا كَلَّمَكَ
يَتَمِّشُ مَقَامَ مَدَنٍ يَكْرِمُ بِرِي شَرِيعَتِ دُرِّ وَيَكْرِمُ بِرِي
طَرِيقَتُدُّرٍ وَيَكْرِمُ بِرِي حَقِيقَتُدُّرٍ يَدِي قَلْبِ يَكْرِمُ
مَقَامًا مَدْرُ يَتَمِّشُ أَوْلَاهُ كَأَيْدِي رُوحَانِي مَقَامِ دُنُو
أول مَعْدِنِ الشَّرِيعَتِ سَبْعَةُ الْإِيمَانِ وَالتَّصَدِيقِ
وَالْمَعْرِفَةِ وَالْمَحَبَّةِ وَالْمِنَّةِ وَالْمَجَاهِدَةَ وَالْعِشْقِ
أما مَعْدِنِ الْعُلُومِ فِي الشَّرِيعَتِ سَبْعَةُ الشَّهَادَةِ
وَالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَالْحَجِّ وَالصَّوْمِ وَالْعُسْلُومِ
لِلْجَنَابَةِ وَالْحَلَالِ وَالْحَرَامِ **أما** مَعْدِنِ الْأَخْوَةِ
وَالْمَقَامِ فِي الشَّرِيعَتِ سَبْعَةُ الْفُوزِ وَالْقَهْرِ وَالْعِبَّةِ
وَالغَيْبَةِ وَالظَّهَارَةِ وَالظَّهِيرِ الصِّيَانَةِ وَالظَّهِيرِ
السَّعَادَةِ وَالشَّرْفِ الرُّبُوبِيَّةِ وَالزُّهْدِ وَالذُّلِّ **أما**
مَعْدِنِ الطَّرِيقَةِ سَبْعَةُ الصَّدْرِ الْفُؤَادِ وَالظَّمِيرِ
وَالْقَلْبِ وَالشَّغَافِ وَالْحُبِّ وَاللَّبِّ **أما** مَعْدِنِ
الْعُلُومِ فِي الطَّرِيقَةِ سَبْعَةُ الْإِيمَانِ وَالْإِسْلَامِ

وَالتَّوْحِيدِ وَالتَّعَزُّدِ وَالدِّينِ وَالْأَقْوَارِ وَالشَّهَادَةِ
أما مَعْدِنِ الْمَقَامِ فِي الطَّرِيقَةِ سَبْعَةُ الْفَاقَةِ
وَالشُّكْرِ وَالْعُذْرُ وَالْمَحَبَّةِ وَالْخُلُوعِ وَالْهَيْبَةِ
وَالْمَعْرِفَةِ **أما** مَعْدِنِ الْبِدْعَةِ سَبْعَةُ التَّفَاقُ
وَالْجَهْلِ وَالْغَفْلَةِ وَالسَّفَاهَةِ وَحُبِّ الزِّيَادَةِ وَحَسَدِ
الْأَخْوَانِ وَحُبِّ الْمَنْزِلَةِ عِنْدَ النَّاسِ كَلَامٌ مَجِيدٌ
يُورِدُكُمْ **وَلَا تَتَّبِعُوا السَّبِيلَ فَتَفْرَقَ بِكُمْ**
عَنْ سَبِيلِهِ **أما** مَعْدِنِ السُّبُوحِ أَحَدِي وَعَشْرِينَ
مَقَامًا سَبْعَةٌ رُوحَانِي فِي السِّرِّ أَرْبَعَةٌ أَنْهَارٌ نَهْرُ
الْأَلَاءِ وَنَهْرُ النُّعْمَاءِ وَنَهْرُ الْهَيْبَةِ وَنَهْرُ الزُّبُوبِيَّةِ
قَالَ الشَّيْخُ قَدَسَ اللَّهُ سِتْرَهُ بُوَيْرَ مَقْلُوكَ هَرَبْرِيكَ
بِأَشْنَدَ بَرِّ دِرْخَتِ وَأَرْدُرْ هَرَبْرِي دِرْخَتِكَ يَدِي
بِدَاغِي وَأَرْدُرْ يَدِي مَقَامِ دُرِّ هَرْمَقَامِدَه بِرْرِ الْهَامِ
طُوبِي لِرِي وَتُوبِ دُرِّ لُودَرِ لُوَاوَا زَلْزِيرَلَه
حَقُّ تَعَالَى بِدِ ذِكْرِ قَلْوَرِ لُ هَرَبْرِي مَحَلِّدَكَ ذِكْرُ

ادوز انشاء الله اما بكل كس عليه سوز هيج
 سنه بليمن هم بولنم قال النبي صلى الله عليه وسلم
 من عمل بما علم وراه الله تعالى ما لم يعلم **قال**
الله تعالى جل جلاله قل هل يستوي الذين يعلمون
 والذين لا يعلمون انما يتذكر اولوا الالباب
قال الشيخ قدس الله سره العزيم نيشن مقام رشك
 اولوا الالباب لا يقدر **قال الله تبارك وتعالى**
جل جلاله ان من شرح الله صدره للاسلام فهو على
 نوع من ربي العلم علما ن علم ظاهر وعلم باطن
 ظاهر علم دراستد رر علم باطن علم وراش درر
 هر كيم علم ظاهر او كرندي حق رضا سيجون اخلاص
 ير له عمل قلبه مشغول ولدي علم باطني الله اكا اسان
 قلي وير هر كس علم ظاهر ي او كرندي عليه
 عمله مشغول ولما دي علي اكا وبال اولوز كقران
 اولوز زوال نعت كلوز عذاب مستوجب اولوز

ولين كقرتم ان عذابي لشديد هر كس عليه
 عمل قلبه شكون يرته **كسور مشر اولوز** من يد نعت
 ليشن كرم لازيد نكم بوايت هم دلالت قلو ر
والذين جا هدا وانا لنهديهم سبلا مجاهد
 ظاهر عمله كركدر هدايت باطنه يعني سن ظاهر
 ير له عمل قلبه جهد قلغل باطنه كس بن يول
 كوسترم خبرده **كلمشدر** فضول العلم اكثر
 ضارا من فضل المال علم زياده سي خوف زيان قلو
 مال زياد سيندن مال زياده سي حجت اولماز علم
 زياده سي حجت اولوز اكثر عمل قلبه نواي
 او كوشا كس قلبه عذابي قتي برمضان اينده
 طاعت قلبه نواي اولوز معصيت قلبه عذابي قتي
حضرت رسالتك صلى الله عليه وسلم خاتون ليناك
 طاعت ليناك نواي كوشا جرها مرتين تقصير ليناك
 عذابي قتي يضا عفا لها العذاب ضعفين خبرده

کلوز اذ ازل العالم نزل بزكته العالم دخی بر روایتده
 کلوز هلك بزكته عالم جاهل فسادی هنج کسینه
 زیان قلز الا کندنه عالم علمی نرله عمل قلسه
 عالمه بر کاتی ارشور اذ عمل العالم بعهد صفت
 اسراره فاگر موا بصدق الفراسه **نتکم حضرت**
رسالت صلی الله علیه وسلم یور مشدر اتقوا
 فراسه المؤمن فانه ینظر یور الله **اما** سوار بیغی
 کوکل پاکلوی لقمه حلال لغندن اولور **نتکم**
کلام مجیده یور دی یاءنها الرسل کلوا من
 الطیبات واعملا صالحا اذیما تعملون علیهم
 اگر کوکل پاک اولسینه حلال لغندن نیکرک
 اولسه یدی خبر یور رایدی **اما** کوکل فراستی نوك
 مثال آینه بکزر آینه پاک لکی بر حال وزرنه طورماز
 سیر دخی نوك کیدر صونقدر طوری اولسه
 عکسندنه سنه کوچک کور نور **اما** صوبولتوق اولسه

هوالبند

هوالبنت اولسه عکسندنه هنج سننه کور من صفوت
سبب دینار در کدورت بولت بی کوکلی فر اولور
 کوکل کدورتی حبت دنیا دن درجاه و منزلت
 و حرمت استمک و علمینه ریا و سمعه فتمقدند رکندوز
 عجب ادوب نفسی لاکجه یور مکدند **اما**
 بونلردن برسی آکر فکر اندیشه ده اولسه کوکل
 کوزی طونار سننه کور من اولور آینه سی مکدر اولور
 آکر بوذکر اولیان اندیشلر اولسه کوکل آری
 صافی اولور آند نور ظاهرا ولور **حضرت رسول**
 صلی الله علیه وسلم یور دی **کی** ینظر یور الله
 حاصل اولور **تکری** نوری خطا قلز کوکل
 نجه صافی اولسه انجا کور کن اولور فراستی درست
 اولور **عبدا لله انطای** آیدی اذ اجلستم اهل
 الصدق فاجلسوهم بالصدق فانهم جواسیر القلوب
 یدخلون فی هممکم و ینزجون من اسرارکم

ثَبَّتْ أَقْدَمَهُمْ اسْتَوَارًا وَاُولَادِي قَدَمَلِي يَتَمِشُّ
 مَقَامِ اجْنَدَه ظَاهِرِ قَدَمِ دَكَلْدُرِ بَاطِنِ مَعَانِي
 قَدَمِيدُ رَاوَرْدُ قَلْبِي مُرَاقَبَه وَتَرْقِي اَوْزَرِنَه قَائِمُ
 طَوْرُ رَلُو يُولَدُنْ صَاطِمُ رَلُو يُولَدُنْ صَاطِمُ كَثُ
 اِكِي لَسْنَه دَنْدَرُ بَرِي سِي كَبِيرًا تَمَكَّدُ رُو بَرِي سِي
 بِنْدُنْ يَحْشِي يُولَدَه كَم وَارْدُ رَدِيمَك دَنْدَرُ بُو
 فِعْلُ رَحْبِ صِفَتِي دَكَلْدُرُ قَوْلَدُنْ يُوْزِرِيك جَفَا
 كَلَسَه كَرِيمُ غَفَّارُ مَوْسِيْنِ بَرِ عُدْرِي لَه كَجَوْرُ
 هِدَايَتُ وَكَرَامَتُ رُو بَرِي وَدَكَّتْ اَفْرَاهِمَهُم
 بُو نَلُوك فِهْم لَرِي تَبْرَا وَاُولَادِي نَكْبُونُ كِه حَقُّ نَعَالِي
 اُولِيَا لَرِي كُو نَزْدُرُ بُو نَلُوك سُو زَلِي بِيْنِ حَقْدُنْ اَلُو رُو
 دِلَرِي سِرْدُنْ سُو بِلُو دِلَرِي سِرْدُنْ سُو بِلَسَه نَفْسَلَرِي
 ضَايِعِ اَوْلَا زُ لَاجِرِمُ فِهْم لَرِي تَبْرَا وَاُولُو رُو اَنَارَتُ
 اَعْلَامَهُم بُو نَلُوك يَار دُجِي لَه دَنْ بُو لَدِي لُو اَنَلُوك
 حَقِيْقَتَلَرِي يِنَه اَرْبَابِ قُلُوْبِ اُو كُنَلُو بَلُو رُو اَنَلُو رَه

حَقُّكَ يَا رُدْمَلَرِي كُو كَلُو وَاُولُو رُو اَهْلَلَرِي نَه ظَاهِرُ
 اِنْتِشَدُرَا نَلُو اَلَلْهَكُ وَاُولُو رُو قَوْلُو رُو يَدُرُ فِهْمُو اَعِيْنِ اَلَلْهِ
 زَكِي كَم بِلَسَلُو اَلَلْهِ دَنْ اَكَلُو كُو بَلُو رُو اَكُر لُطْفُ
 بُو لَسَلُو نَظَارَه وَاُولُو رُو قَلُو رُو اَكُر عَقُوْبَتُ بُو
 كَنْدُو نَفْسَلَرِي نَه نَظَرُ قَلْبِ عُدْرَه مَشْغُوْلَا وَاُولُو رُو
 اَكُر عِيْتَابُ بُو لَسَلُو نَظَارَه وَاُولُو رُو مَحَبَّتُ قَلُو رُو تَمَلَقُ
 بَر لَه حَقَه مَشْغُوْلَا وَاُولُو رُو فِهْمُ تَبْرَا وَاُولُو رُو
 وَسَارُو اَلِي لَه سَبْرًا يَدُبُّ اَلَلْهِ دَنْ بَرُو دِي لُو اَبَاقُ
 بَر لَه وَاُولُو رُو نَبِي كُم اَبْرَاهِيْمُ اَيْتَدِي اِي نِي ذَاهِبُ اَلِي رُزِي
 يَعْني اَلَلْهُم طَرْفِنَه بُو رَمَكُ دِلُو مِ خِدْمَتِي اَكَا قَلُو رُو مِ
 غَيْرِيَه قَلْمَزَمُ طَرْبَقَتُ مَقَامِنُكُ عَمَلِنِي قَلُو رُو رَمْدُو مَزَمُ
 اَنْكُ دُو سْتَلِيغِنُ دِلُو مِ غَيْرِنِي دِلْمَزَمُ اَوْلِيَا اَشْبُو
 صُوْرَتِلَه يُو لَدَه يُو رُو رُو كُو حَضْرَتَه اَلْتَنُ يُو لَه كِي دَرُكُو
 سَلُو كُ اِدْرُكُو هَرُ نَسْنَه كِه اَلَلْهُدُنْ اِرَاغُ اِدْرَا نَدُنْ
 قَجْرُ لُو صَا نِعُوكُ صُنُوْعَه بَعْرُ لُو عِيْرَتُ اَلُو رُو وَاُولُو رُو عَمِيْدَه

بقر لو غدا ب كور ز لرحقه تجر لو ففر و ا لى الله پاهنه
 صغز لو صفاته نظر قلو ز لو نها يتسو ز صنع كور لور
 صنعند ن غيري صفات كور ز لو نها يت ذات كور
 بسركه مثله شى نيتكم حضرت رسالت صلى الله
 عليه وسلم دعا سنده فعله نظر قلدي عود بعفوك
 من عيابك ددي فعلد ن كجدي صفاته نظر قلدي
 و اعوذ برضاك من سخطك ددي صفاتد ن كجدي
 ذاته نظاره قلدي عود ذيك منك جل ثناء و ك ددي
 از بنى تجر يد قلدي لا احصى ثناء عليك ددي فدائيت
 به له ياد قلدي انت كما اتيت علي نفسك ديويوردي
اول مقام استدلال الكنى افتقار اوججنى مقام
مشاهد در دنجى مقام حيرت بشيى مقام فنا
البنى مقام روحاني يدنجى مقام وحدت حضرته
 بويله اولوز قال الشيخ قدس الله سره الغر بوبو
 مرايتي بولغله يتمش مقام كجك كرك دايه مراقبه

اورزنده

اورزنده طور رب ساغ صوله بقا بوب ترقى اورزنده
 در ملك كرك كندوي فنا الفنايرنده كتورمك
 كرك تا كيم حقيقته اير شب سا بقر جمله سيند
اولا صوفي تجر فنا منزلينه ارشه قوش كبي اولوز
 قوشك باشي وار تني وار قندي وار جاني وار
 فتوا عضالري درست او جاز اولسه مقصدنه
 ارشور او جماغه قنتلري درست كركدز
 اگر قند نك بر يانك چلكي اكسك اولسه اكري
 او جاز مراد نه اير مز وان هذا صراحي مستقيما يولند
 صبر فاتبعوني مراد يني بولمز اول قوشك باشي
 شوق در رجاني عشق در رتني محبتد در رجاني
 عشق در رايكي قنتلري خوف رجادر يعني قطيعه
 النفس المطمئنه درر قوندغي يران الابرار لفي
 عليين در طعام يور ز قون هو فرحين در موسى
 اذكروا الله ذكرا كثيرا در ايشي صبر در شرابي

وَسَقِيَهُمْ رَنْهَمُ شَرَابًا طَهُوْرًا دُرُّرَ هَرَكِيمٍ بِرُوزِي
 اَشْبُوذِي كِرَاوَلِيَانِ كِي وُلْسَه بِيْتَشِ مَقَامِ رَشُو
 مُرَادِنِ بُولُوْر بُو وُوعَدَه لَه سَنَا اُولُوْبِ وَاِسْطَه دِيْدَارِ
 بِرُله مُشْرِفِ اُولُوْر سِيْلِ **عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَنْصُورِ الدِّيْنِي**
 مَا الشُّوقُ قَالَ نَارُ اللهِ اشْعَلَهَا فِي قُلُوْبِ اَوْلِيَائِهِ
 تَحْرِقُ مَا فِي قُلُوْبِهِمْ مِنَ الخَوَاطِرِ وَالرَادَاةِ وَالْحَاجَاتِ
 حَبَّتْ نَهْ مِقْدَارُ اُولُوْر سَه شُوْقِ دِيْخِي كَا كُوْرَه اُولُوْر
 شُوْقِكَ تَبِيْخَه بِوُكْ اُولْسَه بَا شِيْ دِيْخِي كَا كُوْرَه اُولُوْر
 حَبَّتْ مِثَالِ كِيْدَرِ شُوْقِ مِثَالِي يَلِكِ كِيْ دُرِ
 اُوْدِيْخَه قُوِي وُلْسَه يَلِكِ دِيْخِي اَجْخَه قُوِي وُلُوْر اُوْدِ
 قُوِي وُلْسَه مَخْلُوْقِ اَنْدَنِ فَجَارِ بِنِي بُو لْسَه كُوِيْنْدُرِ
 حَبَّتْ اُوْدِي مِنْ دُونِ اللهِ كُوِيْنْدُرِ شُوْقِ اُوْدِي
 نَفْسُ دِلِكِنِ كُوِيْنْدُرِ حَبِيْلَه حَبُوْبِ اُوْر نَسِيْنَدَه
 نَسَنَه كِرْمَكِ رُوَادِ كِلْدَرِ **نِيْكُمْ بُو سَفَلَرِ لِيْنَا**
اَرَا سِنَه فَمِي كِر دِيْسَه كُوِيْنْدِي القِيْطَه بَطُوْلَهَا

وَدِيْخِي رَسُوْلِ حَضْرَتِ صَلِي اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُوْنْدُرَه
 بِرُكُوْنِ كُوْر دِيْ بَرَاهِيْمِ اَدْلُوْ اُوْغَلِيْنِي اَلِيْنَه قَلِيْعِ اَلْوَبِ
 اُوْ اَجْنِيْدَه بَا بَا مَكِ دُشْمَانِ لِيْ بِرُله حَرْبِ قِلَايِيْتِ
 دِيْ دِيْ وَا كَا فِرْلَه قَلِيْعِ اُوْر اِيْنِ اُوْلَا كِيْدَرِ جَمِيْعِي
 قَلِيْدَنِ كُجُوْرِيْ هَلَاكِ اِدِيْمِ دِيُوْبِ سُوِيْلِ دِيْ
بِيْغَامِبَرِ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ اِبْرَاهِيْمِ دَنِ
 بُو سُوْرِيْ شِيْدِيْجِكِ اَنَا لِقِ مِهْرِيْ دِيْ پَرِنْدِيْ خَالِقِ
 اَكْبَرِ كُوْ كَلِ اِيْجِيْدَه اِيْ لَسَنَه صِيْغَدِ وُغِيْ
 اَظْهَارِ اِنْدِيْ بَرَاهِيْمِيْ كَنْدِيْهَ دَعُوْتِ اِنْدِيْ
 اُوْ دُضْعِيْفِ اُولْسَه خَلَايِقِ جُوْرَه سِيْنَه كَلُوْر بِرُكِيْسَنَه
 بِرُكِيْسَنِكِ مَبْتَلَا بِيْ اُولْسَه اَنُوْكَ شُوْقِيْ بِرُله صَحْبَتِ
 قَلُوْر حَبَّتْ نِيْشَانِ لِيْ ظَاهِرِ اُولُوْر اَكْرُدُنِيَا يِ
 وَاخِرِيْ تَمَامِ اَكَا وِرْسَلِ شُوْقِيْدَنِ دُوْغَنَزِ
 اَكْرَا يِيْ شُوْقِيْدَنِ دُنْدَرَسَه ظَاهِرِ اُولُوْر كُو
 اُوْلِ نَسَنَه اَنُكَ قَتِيْدَه سُوْ كِنْدَنِ غِيْرِ بَرَكِ دُرِ

حَبْنِي يَا نَدْرُ عَشْقِ جَانِ كَيْدِ رَجَا نُوكِ مَشَاهِدَ دُؤُنِ
 يَرْكُظَهْ أَيْرَلَزْ رُوجِلَهْ دُؤُنُكْ أَوْرَتَا سِنْدَهْ بِرِسِرِ
 وَارْدُرْ كِمَا كِمَسَهْ مُطْلِعِ أَوْلَزْ جَانِلَهْ تَنْ
 أَرَا سِنْدَهْ أَوْلَانِ سِرْ كَيْبِي أَوْلِ سِرْلَهْ اِتْحَادِ كَلْتِي
 حَاصِلِ أَوْلِسْتَدُرْ نِيْتِكُمْ قَائِلِ اَيْدُرْ اِنْ لِلْحَبِيْبِيْنَ سِيْدُ
 لَيْسَ يُعْشِيَهْ حَظٌ وَلَا قَلَمٌ عَنْهُ فَيَعِيْكَهْ بَيْتِ نَارِ تُقَابِلُهْ
 اَلنَّسْ عَمَّا رَجُهْ نُورِ يُخَيِّرُهْ عَنْ بَعْضِ مَا فِيْهِ **قَالَ الشَّيْخُ**
رَحْمَةُ اللهِ خَوْفٌ وَرَجَا قَتَّ كَيْدُرْ قَالَ حَسَنُ بِنِ
عَلِي رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا عَلَامَةُ الْخَوْفِ مِنَ اللهِ ذَهَابَ
 الْخَوْفِ مِنْ غَيْرِهِ وَعَلَامَةُ الرَّجَاءِ اِلَى اللهِ الْاَبَاسُ
 مِنْ غَيْرِهِ وَعَلَامَةُ الشُّوقِ اِلَى اللهِ الْغَوَارُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ
 اَنْ يَكُوْنَ مُشْتَاقِي طَالِبِ اَوْلُوْرٍ **وَقَالَ أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدٌ**
بَيْنَ مُوسَى الْاَكَا بَرِيْحَاتُوْنَ الْقَطْعُ وَالْاَصَا غُرِيْحَاتُوْنَ
 الْعُقُوْبَةُ وَخَوْفُ الْاَكَا بَرِ قَطْعٌ لِاَنَّ مَا دَامَ
 النَّفْسُ فِي النَّفْسِ مِنْ رُغُوْنَاتِهَا فَلَيْسَ مُحْسِنٌ عَامِلٌ

خَوْفِي عَقُوْبَتِدَنْ اَوْلُوْلَا رِخَوْفِي قَطِيْعَتِدَنْ عَقُوْبَتِدَنْ
 قُوْرْتَقْ نَفْسُ هَوَا سِيْنِ كُوْرَدَنْ لَرِ اِشْيُورْ قَطِيْعَتِدَنْ
 قُوْرْتَقْ تَنْكِرِيْدِ طِيْمَاقْ نَشَانِيْدُرْ قَطِيْعَتِ كَلْسَهْ
 عَقُوْبَتِ عَيْنِ نِيْعَتِ اَوْلُوْرْ قَطِيْعَتِ كَلْسَهْ نِيْعَتِ عَقُوْبَتِ
 اَوْلُوْرٍ **قَالَ الْوَاِسِطِيُّ** لِلْخَوْفِ ظُلْمَةٌ يَتَخَيَّرُ صَاحِبُهَا
 فِيْهَا وَيَطْلُبُ اَيْدًا الْمَخْرَجَ مِنْهَا فَاِذَا جَاءَ الرَّجَاءُ بَضِيْائِهْ
 خَرَجَ اِلَى مَوْضِعِ الرَّاحَةِ فَيَغْلِبُ عَلَيْهِ التَّمَنِّيُّ وَلَا يَقَعُ
 حَسَنُ النَّهَارِ اِلَّا بِظُلْمَةِ اللَّيْلِ وَفِيْهَا صِلَاحُ الْكُوْنِ
 فَكَذَلِكَ الْقَلْبُ حَرَّةٌ فِي ظُلْمَةِ الْخَوْفِ اَسِيْرٌ فَاِذَا اَطْرَقَ
 طَوَارِقُ الرَّجَاءِ فَهُوَ اَمِيْرٌ وَالْمَحَبَّةُ وَالْخَوْفُ وَالرَّجَاءُ
 مَقْرُوْنَةٌ بَعْضُهَا بِبَعْضٍ **كَمَا قَالَ اللهُ تَعَالَى** وَيَجِدُكُمْ
 نَفْسُهُ وَاللهُ رَؤُوفٌ بِالْعِبَادِ . بُوَاكِي اَيْتِكْ حُرُوْفِيْدَهْ
 خَوْفِ وَرَجَانِكْ قَتْلِكِ نَكْ يُوْكَلِرِي سَاكَا اِشَارِدُ
بِرَايَتِ اَوْنِ بَشْ حُرُوْفِدُرْ دِيْخِي بِرَايَتِ اَوْنِ بَشْ
 حُرُوْفِدُرْ قَوَاكُوْلِقُدْرُ قُوْرْتَقُوْلِي كِشِي خَوْفِ اِجْنِدَهْ

الله

مَحْتَرًا أُولُو رَجَا رَاحِلِق دُر رَجَا اِجْنَدَ اُولُنْ
 رَاحَتُ اُولُو رَحُونُ سُونُ اُولُقَا يُو اُولُزْدُنِيَه صَلَاحِ كَجَدَه
 كُنْدُ وَزِدَه اُولُو زَكُو كُلِّ صَلَاحِي خَوْفُ
 رَجَا دُنْدُر كَاهُ كُو كُلِّ خَوْفِ اِجْنَدَ اَسِيرَا اُولُو
 كَاهُ رَجَا خَوْشَلِيغِنْدَه اَمِيرَا اُولُو رَا كَرَا سِيرَلِكِي
 مَتَّصِلُ وَمُتَدَّ اُولُسَه هَلَاكُ اُولُو رَا كَرَا مِيرَلِكِي دَايَمُ
 اُولُسَه هُم اَسِيرَا اُولُو رَجَا مَقَامِنْدَه اُو كَشُ اُولُسَه
 طَاغِي اُولُو رَحَوْفُ مَقَامِنْدَه اُو كَشُ اُولُسَه اِحْرَاقُ اُولُو
 مَحِبُّ قَوْلُ لَزْكَاهُ فِرَا قَدَنْ قَوْرُ قَوْبُ خَوْفِ اِجْنَدَه
 كَاهُ وَصَالُ امِيْدَنْ قَلُوْبُ رَجَا اِجْنَدَه اُولُو
 نَجِيَه كِي دُو سَتَكُ كَرَمِيَه لُطْفِيَه نَظَارَه قَلُوْرُ رَجَا كَلُوْرُ
 كَجَنَكِه جَلَالِيَه نَظَرُ قَلُوْرُ فِرَا قَدَنْ قَوْرُ قَوْبُ خَوْفِ كَلُوْرُ
 اَكْرُ فِرَا قُ فِكْرِي كَلْسَه وَصَالُ امِيْدَنْ دُتَارُ
 اَيْدُرُ اَلْكَوْبِنْ ضِعْفِي كُنْدُ وَدَنْ اِرَاقُ قَلْسَه مِلِكِيَه
 نَه زِيَادَه نَه نَقْصَانُ اُولُوْرُ دَبُوْبُ خَوْفُ صُحْبَتِي

قَلُوْرُ قَوْشُ كِي اُولُوْرُ قَوْشُرَا كِي قَتُّ كَرَا
 خَوْفُ رَجَا اِكِي قَتُّ كِي دُر قَوْشُ بَرَقَانْدَه اَوْجَهَارُ
 قَنَادِي كِي وُلْسَه يُو كَلْرِي تَمَامُ اُولُسَه اَوْجَارُ فَا تَبْعُو فِي
 هَذَا صِرَاطُ مُسْتَقِيمٍ يُوْلِيْنَ دُو تَوْبُ مَرَادِنَه اِرْشُوْرُ
 اَبْدِي پَادِي شَاهُ اُولُوْرُ **قَالَ الشَّيْخُ قَدَسَ اللهُ سِرَّهُ وَالْغَيْبُ**
بِحَقِّ مَرِيْدِ كُنْدُ وَحَالِيَه نَظَرُ اِدْبُ اَكَلْسَه اَوْرِي فِي
فَنَابِرِنْدَه دُو تَوْبُ اَخْلَاقُ ذَمِيْمَه لِرِي سُوْرُبُ كِدْرِي
اَخْلَاقُ مَحْمُوْدَه يِلَه مَتَّصِفُ اُولُوْبُ مَرَا قَبَه بَرَلَه مَجَاهِدَه
قَلُوْبُ طَاعَتُ وَعِبَادَتَه مَشْغُوْلُ اُولُبُ تَرْقِي قَلْسَه
هَرَا يَه قَوْشُ كِي وَجُوْبُ اَسْرِعُ اَوْ قَانْدَه مَقْصُوْرِي
حَاصِلُ اُولُوْبُ مَرَادِنَه اِرْشُوْرُ اِنْشَاءُ اللهُ تَعَالَى
فصل روي عن النبي صلى الله عليه وسلم الايمان
بِضَعُ سَبْعُوْنَ بَابًا اَعْلَاهَا شَهَادَةُ اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ
وَادْنَاهَا اِمَاطَةُ الْاَذْيِ عَنِ الطَّرِيقِ وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ
مِنَ الْاِيْمَانِ سُوْرَه آلِ عِمْرَانَ اِجْنَدَه مَخْلُوْقَاتُ

وَجُودَهُ كَلْبُودُنْ أَوْ كَدْنُ كَنْدُ وَ كَنْدُ وَأَوْ زِرْتَهُ
 شَهَادَتٌ قَلْبِي بِعُورِدِيكَ شَهِدَا اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
 وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ
 إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ . حَقُّ لِقَائِي طَيْفَلِي رَاسْتِ
 وَ كَرَجِكُ دُرْعَمِي نَزْدُ رَمِيْلِي يُوقِدُ رَأْدُنْ أَرْنُقُ تَنْكِرِي
 يُوقِدُ بَلْدَ شَيْ يُوقِدُ **وَدَخِي بِعُورِدِيكُمْ** إِنْ الذِّينَ
 عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامَ دِينَ كَرْدَهُ حَقُّ إِسْلَامَ دِينِي دُرْدِيوُبِ
 طَيْفَلِي وَرِدِي هُرْنِكُمُ بِعُورِدِيْسَهُ حَقْدَرُ رَاسْتَدَرُ
 كَرَجِكُ زَا مَنَابِرِ وَصَدَقْتَا وَدَخِي بِعُورِدِيكُمْ
 اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ نَزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ
 اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَنَا خُدُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمُ
وَدَخِي بِعُورِدِيكُمْ وَالْمَلَكُ إِلَهُ وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
 الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ . لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ رَبُّكُمْ
 وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ **وَدَخِي بِعُورِدِيكُمْ** لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
 وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا . هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ

كيف

كَيْفَ يَشَاءُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ . لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
 سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ . حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
 رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ **وَدَخِي بِعُورِدِيكُمْ** اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا
 هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ . ذِي الْقَوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهُ
 الْمَصِيرِ . لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ **وَدَخِي**
بِعُورِدِيكُمْ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى هُوَ اللَّهُ
 الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ
 الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ
وَدَخِي بِعُورِدِيكُمْ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ .
 ذَلِكَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي
 اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْحَمْدُ فِي الْأُولَى وَالْآخِرَةِ . لَا إِلَهَ
 هُوَ وَاعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ . لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَعَلَى اللَّهِ قَلْبُكُمْ
 الْمُؤْمِنُونَ . لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ مَابُ
 رَبِّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّقُوا اللَّهَ فَلَكَونَ
 لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّقُوا اللَّهَ . لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ

وَكَلِيلًا

فَأَعْلَمُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرُ لِدِينِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ
 وَالْمُؤْمِنَاتِ • اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُجْمَعُ كُمْ إِلَى
 يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ • لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ
 لَهُ الدِّينَ • فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ
 سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ • وَإِنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
 فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ • لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ •
 آمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنْتُ بِهِ **بَنُو إِسْرَائِيلَ** أَنْ أَنْذَرْتُ
 أَنْذَرْتُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ • لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ كُلُّ شَيْءٍ
 هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ **قَالَ النَّبِيُّ**
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَدِّدُوا إِيمَانَكُمْ يَقُولُ
 لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ هَرِكْكُمْ بِرَلَهُ عَمَلٌ قَلْبُهُ مَشْغُورٌ أَوْ لَسَمَ
 أَسْرَعُ أَوْ قَاتِدٌ مُرَادِي حَاصِلٌ أَوْ لُبٌّ يَتَمِشُّ مَقَامَهُ
 أَرَشَدُ عَزَّتْ بُولَا أَنْشَاءَ اللَّهُ تَعَالَى وَ لِلَّهِ الْعِزَّةُ
 وَلِرَسُولِهِ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ **حَكِي** عَنْ عَجْمِيِّ بْنِ مَعَاذِ الزَّارِي
 رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ **قَالَ** كَمَا يَكُونُ اللَّهُ لِيُعْطِيَ الْإِسْلَامَ

إِلَّا لِمَنْ يُجِئُهُ وَمِنَ الْمَجَالِ أَنْ يَهَيِّنَ مَنْ يُجِئُهُ لِأَنَّ الْحَبِيبَ
 لَا يَهَيِّنُ حَبِيبَهُ بَلْ رِيكِرُمُهُ وَيُلْطِفُهُ **وَقَالَ الْمَفْسِرُونَ**
 إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَعَلَ حُكْمَ الْعِزَّةِ عَلَى نَوْعَيْنِ فِي سَابِقِ
 عَلَيْهِ بَاقِيًا وَفَاتِيًا **فَحُكْمُ** الْعِزَّةِ الْبَاقِي فِي عَشْرَةِ الْأَلْفِ
 جُزْءٍ فَتِسْعَةُ الْأَلْفِ وَضَعَهَا فِي خَزَائِرِ عَلَيْهِ إِلَى الْوَقْتِ
 الْمَعْلُومِ وَالْأَلْفُ الَّتِي بَقِيَ بِشِعَائِهِ وَتَشْيَعِ وَتَشْعِينِ
 جُزْءًا وَوَخَلَقَ مِنْ ذَلِكَ الْجَنَّةَ وَبَقِيَ جُزْءًا وَوَاحِدًا
 فَجَعَلَهُ مِائَةً جُزْءٍ وَوَخَلَقَ مِنْ شِعَائِهِ جُزْءًا وَبَقِيَ
 الْجَنَّةَ وَالْعَائِزَاتِ مِنَ الثَّمَارِ وَالتَّيْبَاتِ وَبَقِيَ مِنْ تِلْكَ
 الْأَجْزَاءِ عَشْرَةٌ فَخَلَقَ مِنَ الشَّعَةِ الطَّيُورَ **كَمَا قَالَ اللَّهُ**
تَعَالَى وَلِحَمِيمٍ ^{طهر} فَمَا يَشْتَرُونَ **وَبَقِيَ** جُزْءًا وَوَاحِدًا فَفَقَسَمَهُ
 عَلَى عَشْرَةِ أَجْزَاءٍ فَخَلَقَ مِنَ الشَّعَةِ عَمَامًا أَيْضًا فَنَظَرُ
 عَلَى رُءُوسِ الْمُؤْمِنِينَ فِي الْجَنَّةِ لِحَلَلِ وَالْمِسْكِ وَالْعَنْبَرِ
 وَسَائِرِ الْكَرَامَاتِ وَالتَّخْفَاتِ فَبَقِيَ جُزْءًا وَوَاحِدًا
 فَنَظَرُوهُ عَلَى عَشْرَةِ أَجْزَاءٍ فَخَلَقَ مِنَ الشَّعَةِ قَصَبَةً

فِي وَسْطِ الْجَنَّةِ طُولُهَا مَا بَيْنَ الْعَرْشِ إِلَى الثَّرْيِ وَتَهْبُ
 مِنْ تِلْكَ الْقَصْبَةِ رِيَّاحٌ فِي كُلِّ يَوْمٍ عَشْرَ مَرَّاتٍ بِالْوَانِ
 الْأَصْوَاتِ مِنَ الشَّيْبِ وَالنَّخْمِيدِ وَالنَّجْمِيدِ وَعَلَى الْقَصْبَةِ
 أَوْ رَاقٌ عَدَدُ نَجُومِ السَّمَاءِ وَتَخْرُجُ مِنْ كُلِّ وَرْقَةٍ
 سَبْعُونَ أَلْفَ صَوْتٍ لَا يُوَصِّفُ لَذَّةَ ذَلِكَ الصَّوْتِ
 فِي تَسْبِيحِ الزَّيْتِ وَتَقْدِيسِهِ لَا يُشْبِهُهَا بَعْضُهَا بَعْضًا
 وَلَوْ كَانَ فِي الْجَنَّةِ مَوْتُ لَمَا تَوَفَّى الذَّيْرُ وَبَقِيَ
 جُزْءٌ وَوَاحِدٌ فَجَزَاءُ وَهُوَ عَلَى عَشْرَةِ أَجْزَاءٍ فَالشَّعْرَةُ مِنْ
 ذَلِكَ جَعَلَهُ فِي عَيْنِ الْحَبْوَانِ زَخِيرَةٌ لِلْمَوءِ مَنِيزٌ وَحَسْرَةٌ
 عَلَى الْكَافِرِينَ وَعِنْدَ الشَّجَرَةِ الَّتِي تَنْبَعُ عِنْدَ عَيْنَانِ
 خَارِجِ الْجَنَّةِ يَنْغَسِلُ أَهْلُ الْجَنَّةِ فِي أَحَدَاهُمَا وَيَشْرَبُونَ
 مِنْ الْخُرَيْ فَيَزُولُ عَنْهُمْ أَثَرُ التَّعَبِ وَالْغَيْلِ وَالْغَيْشِ
وَهُوَ قَوْلُهُ تَعَالَى حَلْجَلًا لَهُ وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ
مِنْ غَيْلٍ وَرُوي أَبُو مَامَةَ الْبَاهِلِيُّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرُوي عَنْهُمْ سُورَةُ الْقِرْدَةِ وَالْخَنَازِيرِ

الذي

الَّذِي مِنْ مُغْتَزَا بَلِيْسَ لَعْنَةُ اللَّهِ مِنَ الْغَيْلِ وَالْفَيْرِ الَّذِي
 كَانَتْ فِي قُلُوبِهِمْ **وَبَقِيَ** مِنْ ذَلِكَ جُزْءٌ وَوَاحِدٌ فَجَزَاؤُهُ
 عَلَى عَشْرَةِ أَجْزَاءٍ فَجَعَلَ الشَّعْرَةَ عِنْدَ الصِّرَاطِ حَتَّى يَكُونَ
 عِزًّا لِلْمَوءِ مَنِيزٍ عَلَى تَفَاوُتِ أَحْوَالِهِمْ وَأَعْمَالِهِمْ مِنْهُمْ
 مَنْ يَمُرُّ عَلَى الصِّرَاطِ أَسْرَعُ مِنْ طَرْفَةِ عَيْنٍ وَمِنْهُمْ
 مَنْ يَمُرُّ كَالْبَرْقِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَمُرُّ كَالرِّيحِ
 وَمِنْهُمْ مَنْ يَمُرُّ كَالظَّيْرِ الْمُسْرِعِ إِلَى آخِرِهِ حَتَّى
 يَكُونَ آخِرُهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَمُرُّ عَلَى الصِّرَاطِ بِقَدَرِ خَمْسِ
 وَعِشْرِينَ أَلْفَ سَنَةٍ فَلَا يَتَصَفُّ ذَلِكَ الْيَوْمَ **وَبَقِيَ**
 جُزْءٌ وَوَاحِدٌ فَوَضَعَ الشَّعْرَةَ عِنْدَ الْمِيزَانِ لِيَكُونَ زَخِيرَةٌ
 لِلْمَوءِ مَنِيزٍ وَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ **وَهُوَ قَوْلُهُ تَعَالَى**
فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ وَأَمَّا
خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُمَّهُ هَاوِيَةٌ **وَبَقِيَ** جُزْءٌ وَوَاحِدٌ
 فَجَزَاؤُهُ عَلَى عَشْرَةِ أَجْزَاءٍ فَجَعَلَ الشَّعْرَةَ مِنْ ذَلِكَ
 لَصِيبًا لِلْمَوءِ مَنِيزٍ عِنْدَ أَخْذِ كِتَابِهِمْ بِأَيْمَانِهِمْ

وَبَقِيَ جُزْءٌ وَاحِدٌ فَجَزَّاهُ وَهُوَ عَلَى عَشْرَةِ أَجْزَاءٍ فَجَعَلَ لِلتَّسْعَةِ
مِنْ ذَلِكَ نُورًا فِي ظِلْمَةِ الْقَبْرِ كَرَامَةً لِلْمُؤْمِنِينَ
وَهُوَ قَوْلُهُ تَعَالَى وَمَنْ عَمِلْ صَالِحًا فَلِأَنْفُسِهِمْ
يَهْدُونَ وَبَقِيَ جُزْءٌ وَاحِدٌ فَجَزَّاهُ وَهُوَ عَلَى عَشْرَةِ
أَجْزَاءٍ فَتَسْعَةَ مِثْلِ ذَلِكَ جَعَلَ حِطًّا لِلْمُؤْمِنِينَ سَكَرَاتُ
الْمَوْتِ لِسَلَامَتِهِمْ مِنَ الشَّرِّ وَأَنْوَاعِ الْكُفْرِ
قَوْلُهُ تَعَالَى يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنِّةُ هِيَ الَّتِي رَاضِيَةٌ
السَّائِكِينَ فَادْخُلِي فِي عِبَادِي أَيْ فِي زُرْحَةِ أَوْلِيَائِي
وَبَقِيَ جُزْءٌ وَاحِدٌ فَقَسَّمَهُ بَيْنَ الْخَلَائِقِ فَمَنْ أَصَابَ مِنْ
النُّورِ جَرِي عَلَى لِسَانِهِ كَلِمَةً لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ
رَسُولُ اللَّهِ وَمَنْ لَمْ يَصِبْ مِنْ ذَلِكَ وَلَكِنْ رَأَاهُ صَارَ مَنًّا
وَمَنْ لَمْ يَرَهُ وَلَمْ يَصِبْهُ صَارَ كَافِرًا يَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ
وَيَحْكُمُ مَا يُرِيدُ قَالُوا فَإِذَا انْتَهَى الْعَبْدُ إِلَى تَرْجِعَ رُوحَهُ
يُجْمَعُ اللَّهُ لَهُ ذَلِكَ الْعِزُّ مِنَ الْأَجْزَاءِ الَّتِي فِي الْقِسْمَةِ
مِنَ الْعِزِّ الْبَاقِي حَتَّى يَجْمَعَ لَهُ هَذِهِ الْأَجْزَاءُ مِنَ الْعِزِّ

مُؤْمِنٍ قَوْلُهُ مَاءٌ لِحَيَاتِهِ كَرَبُّ عَسَلٍ إِذْ لَرَأَدُمْ بُوَيْلُو
يُوسُفَ جَمَالَ النَّوَا عَيْسَى دَمَلُو مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ خُولُوا وَابُّ
حِقَالٍ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى جَلَّ جَلَالُهُ وَاللَّهُ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ
وَاللَّوِيُّ مَنِينَ مِنْ فَضْلِهِ وَكَرِيمَةُ أَمَّا عِزَّةُ قَائِلِي
أَخْفُ مِنْ هَبَاءٍ مُنْتَوِرٍ وَأَخْفُ مِنْ جَنَاحِ الْبُعُوضَةِ
أَلْفَ مَرَّةٍ فَجَزَّاهُ وَهُوَ عَلَى أَلْفِ جُزْءٍ وَتَسْعَايَةِ مِنْ ذَلِكَ
أَعْطَاهُ اللَّهُ لِسُلَيْمَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَأَعْطَى شُعَيْبَ
لَأَمْرَاتِهِ بَلْقَيْسَ وَبَقِيَ هُنَاكَ عَشْرَةُ أَجْزَاءٍ فَتَسْعَةَ مِنْهَا
أَعْطَى لِيُوسُفَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَبَقِيَ جُزْءٌ وَاحِدًا وَنُ
جُزْءٌ وَقَلْدِي طُقُورِي أَيْ وَرَدِي لَتُونَ حَكَرَكَ بَعْدِي
يَنْهَ بَرِي أَوْ نَجْزِي وَقَلْدِي طُقُورِي دُونَ الْقَرْنَيْنِ وَرَدِي
يَنْهَ بَرِي أَوْ نَجْزِي وَقَلْدِي طُقُورِي فَرَعُونَ وَرَدِي
يَنْهَ بَرِي أَوْ نَجْزِي وَقَلْدِي طُقُورِي مَرُودَةٌ وَرَدِي
يَنْهَ بَرِي أَوْ نَجْزِي وَقَلْدِي طُقُورِي قَارُونَ وَرَدِي
يَنْهَ بَرِي أَوْ نَجْزِي وَقَلْدِي طُقُورِي شَدَادَةٌ وَرَدِي

اَوْجِاقَ صِفْتِكُنِي شَدَادَتِكَا بِلَدَدَه كَوْر مِش اِي دِي لِتَوْنَن
 كَو مِشْدَن جَوَاهِرْدَن اَوْجِاقَ بِنَا قَلْبِي **بِرَحْمَتِ قَلْبِي**
 اَوْلَ جُزِي دُمْدَن قِيَامَتَه دَكِن نَكَم خَلَا بَقِ كَلُوْر
 اَوْلَ فَا بِنِي جُزُوِي نَلَرَه قِصَمَت قَلْبِي **اِي قَرِنْدَا شَ نَظَرِ اَيْلَه**
 سَكَا بَكَا نَه قَلْبِي اَوْلَا نَه مَقْدَار دَكُ كَدِي اَوْلَا
 بُو دُنْيَا يَه نَه مَغْرُوْر اَوْلُوْر سِيْن نَه فَخْر قَلُوْر سِيْن كُو كَسُ
 كَرُوْب نَه فُضُوْلِي قَلُوْر سِيْن بُو فَا بِنِي نِيَا بِي كُو
 اَلَكَه دُر سَكَا اِمْتِحَان اِي جُون وَر مِشَلَر دُر بِي خَه
 سَنَك بِي نِي كَ يُوْر نَه كَلُوْب مَغْبُوْن اَيْلِشْدُر كِي
 حَذَر اَيْلَه **يَتَكَم حَقُّ تَعَالِي يُوْر** فَلَا تَغْرَنَكُمُ الْحَيَوَةُ الدُّنْيَا
 وَلَا يَغْرَنَكُمُ بِاللَّهِ الْغُرُوْر **وَقَالَ اللهُ تَعَالِي**
 لِي كِي لَا نَا سُوَا عَلِي مَا فَا تَكُم وَلَا تَفْرَحُوْا بِنَا اَبِي كَسْ جَهْدَه
 اَيْلَه جَاهَدَه قَلُوْب اِنْخِلَا ص اَيْلَه عَمَل اِدَه كُوْر عِلْم اَلْيَقِيْن
 بِلُوْب عِيْن اَلْيَقِيْن بُوْر لَه عَمَل اَيْلَه نَصُوْف اِي خِدَه بَمِش
 مَقَامَه اِرْشُوْب حَق اَلْيَقِيْن بُوِي كُوْر تَا كَم

مَعْرِفَتِ بَر لَه ظَاهِر كَ بَا طِنُكُ مَزِيْر اَوْلَب عَا رِ فَلَ رَدَن اَوْلَا سِن
 اَللَّهُمَّ اَرْزُقْنَا وَ اَللَّهُ الْمَوْفِقُ بِالْاِتْمَانِ **قَالَ الْفَقِيْه** فَا رُب
 قِيْلَ لَكَ الْمُوْمِنُ اِذَا مَاتَ اَبْتَدَّ هَبَ اِيْمَانَه هَلْ يُوَافِقُ
 فِي الرُّوْحِ وَ الْجَسَدِ **فَقُل** لَهُ مَعَهُمَا جَمِيْعًا يُوَافِقُهُمَا
 لِاَنَّ الْكَلِمَةَ الطَّيِّبَةَ هِيَ شَجَرَةُ الْمَعْرِفَةِ **قَوْلُهُ تَعَالِي**
 اَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً
 كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ اَصْلُهَا ثَابِتٌ وَ فَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ وَ الشَّجَرَةُ
 عَرْوُوقٌ وَ فَرْعٌ فَمَا دَامَ الْمُوْمِنُ حَيًّا فَعَرْوُوقٌ شَجَرَةٍ
 الْمَعْرِفَةِ فِي جَسَدِهِ وَ فِي اَعْضَائِهِ السَّبْعَةَ وَ فَرْعُهَا
 فِي الرُّوْحِ فَ اَلْجَسَدُ فِي الْقَبْرِ مَعَ الْاِيْمَانِ وَ الرُّوْحُ فِي
 عِلِّيِّينَ مَعَ الْاِيْمَانِ **قَالَ الشَّيْخُ** قَدَسَ اللهُ سِيْرَه بِلِكُل
 اَيِّ قَوَانِدَا شَا خِر دَمْدَه قُوْر قُوْتِي دُر **رَحَضَرِي رَسُوْل**
 صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُوْر دِي وَ اَلْمُخْلِصُوْنَ عَلِي خَطِيْر
 عَظِيْمٍ دِي **اَبُو حَنِيفَه** **كُوِي** رَحْمَةُ اللهِ خُسْتَه
 اَوْلَدِي هِيْج بَر طِيْبِ بِيْمَار اِدَمْدِي بِر حَا ذِق تَر سَا طِيْبِ

واردي وارديلا ايمانك قارورة سين وري كورتسا
 طيب بولني كورديك لين زنارن كسدي يمش ترسا
 بيله ايمانه كلوب مسلمان اولديلو **رسول اللهك صلي**
 الله عليه وسلم ديني حق اولديغون بوكافر اول
 بولي كورجك هيبت كلدي مسلمان اولديلو
 سوز چوقد راکر عاقليسك بو وعظ كفايت
 ايدر عمل اده كور **قيل** اذا انتهت مدة اتم في البليته
 اجتمع مع زوجته خواء بعد فرقتها وكذا اذا انتهت
 المدة لهذه الامتة تجتمع بينه وبين الحبيب في دار الكرامه
 بعد فرقة في دار البليته وكان ظاهرها محنت
 وباطنها نعمة لا تمتد الحبيب **والله تعالي** امر جبرئيل عليه
 السلام ياخذ دموع ادم عليه السلام والقائيه
 في عين الحيوان حتى اذا اغتسل الموءمنون فيها
 يخرجون علي قامت ادم بويلو يوسف جمالتو عيسى
 دملو **محمد رسول الله** حوبلو اولو كور عليه الصلوة والسلام

بجن ادم دن نزلت كلديسه حله لرا امدن تجدي
 عرمان قلدي دم درت ياكه سرعته چوب الكي انجلده
 صونرا دي يپراق اله الين صوند چقه اغاچلر يقر و قاجدي
وعلم ادم الاسماء ادم عليه السلام جميع تسنك
 ارن بلوردي وچ يوز اون اوچ مرسل لري شفيع
 قلوب اند وري انجلر يقر و قاجدي مطيع اولما دي
محمد رسول الله شفيع قلدي عليه الصلوة والسلام
 انجيرا غاچي مطيع اولدي يپراق الوب ستر ايدندي
حق تعالي دن خطاب كلديكم يا ادم چوب
 بتم ملاكم دن چقق في دل سين ادم ايدي الهي
 يوق فرشته لردن اوتاب سكا صغونو چارم اندن
 خالق بيور ديكه يا ادم بربتم غفارم كمسك
 عيني يوزند او رمازم فرمان كلديكم اهبطوا
 بعضكم لبعض عدوا لله امر يبر له دنيا به هبوط
 ايدي خوادن جدا دشدي كي يوزنيل ارتق اكسك

اَعْلِيَّ وَجَّ يُوْنُسُ رَبَّنَا ظَلَمْنَا اَنْفُسَنَا دِي فَجَنِّ تَوْبِي
 فَبُولَ اُولَجُوْ وَتْ اَوْلِدِيْسَه اِلْهَامْ كَلْدِي كُوْكَلِيَه
 اَيْتِدِيْكُمْ اِلْهِيْ غَفُوْرٌ لِعَلِيْ اُظْهَارُ قَلْبِلْ وَاِنْ لَوْ تَغْفِرْ لَنَا
 وَتَرْحَمْنَا لَنَكُوْنَنَّ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ **فَاَحْبِبِيْهُ رَبُّهُ قَتَابْ**
عَلِيْهِ وَهَدِيْ خَلِيْعَتِيْ كِيُوْرِيْ مَا حَضَرْتِ رَسُوْلْ
صَلِّيْ اَللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَوْفْ خَا قَتِدَنْ تَنْكِرِيْ تَعَالِيْ يَه
 صَغِيْقْ اِيْچُوْنْ نَمَازْ وَدَعَا لِرَبُوْرُبْ دُرْ رَقُوْرْتِيْ مَا غُوْنْ
 جَهْدْ فِلِكْزْ حَقْ تَعَالِيْ اَمَانْدَه دُوْتَه اِنْ شَاءَ اَللّٰهُ تَعَالِيْ
 نَمَازْ بُوْدُرْ **حَضَرْتِ رَسُوْلْ صَلِّيْ اَللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ** ^{وَذَكَرْ} يُوْر
 هَرُ كِيْه رَمَضَانَ اَيْنُكْ سَكِزْ كُوْنْ اِكِه رَكْعَتْ
 نَمَازْ قَلِيْسَه هَرُ رَكْعَتَه بِرْ فَا جَهْدْ وَبِرْ كَزْ اِقْرَءْ بِاسْمِ
 رَبِّيْكَ وَاُوْنْ بَشْرْ كَزْ سُوْرَه اِيْخْلَاصْ اَوْ تِيَه
 سَلَامْدَنْ صُكْرَه اُوْنْ كَزْ لَاحُوْلْ وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِاَللّٰهِ
 اَلْعَلِيِّ الْعَظِيْمِ دِيَه اُوْنْ كَزْ صَلَوَاتْ كَتُوْرَه اُوْلْ كِشِيْ ^{تَعَالِي} اَللّٰهِ
 خَا نَه قُوْرْتِيْ سِيْنْدَنْ اَمِيْنْ قَلْبُوْرَه دُنْيَا دَنْ اِيْرْتَه اِيْمَانِلَه كِيَه

اِيْمَانِيْ شَيْطَانْ شَرِيْدَنْ بَكَلِيَه اِكِيْ جِهَانْدَه اَهْلْ
 سَعَادَتْ اَوْلَه اَكْرَمَضَانَ اَيْنُكْ سَكِزْ نِيْ كُوِيْ
 قَلَه بِلِيْسَه رَمَضَانَ اَيْنْدَه نَدُوْتِيْنْ كَرَكْسَه قَلِيْسُوْنْ
 اَكْرَمَضَانَ اِيْ قُوْتْ اَوْلَسَه قَلِيْسَه قَنِيْ اَيْدَه
 كَرَكْسَه اَوْلَسُوْنْ دَكْ بِلِيْه بِرْ كَزْ قَلِيْسُوْنْ
اَكْرَبِيْلَه بِرْ كَرْدِيْ قَلِيْسَه عُمِرْدَه بِرْ كَزْ قَلِيْسُوْنْ
صَدَقْ رَسُوْلْ اَللّٰهِ حَضَرْتِ رَسُوْلْ صَلِّيْ اَللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 اَمْتَلِيْنِيْكَ بَعْضِيْ اِيْمَانِ سُوْرَه كَمِيْسِيْنْدَنْ دَايْمْ تَبْغُوْلُوْنُوْرِيْ
 دَعَا قَلْبُوْرِيْ بِرْ كُوْنْ جِبْرَائِيْلْ عَلَيْهِ السَّلَامْ كَلْدِي
 اَيْتِدِيْ **يَا رَسُوْلَ اَللّٰهِ** اَلزَّبْ يُقْرِئُكَ السَّلَامْ هَذَا الدُّعَاءُ
 هَدِيْتَه اَللّٰهُ لَكَ وَلا مِيْتِكَ اَيْتِدِيْ هَرُ كُوْبُوْ اَوْلُوْ اَدْرِيْ
 كَنْدُوْدَه كَتُوْرَه شَامْ سَمْرَدَه دَايْمْ اَوْ قِيْدَه حَسْتَه
 شِيْفَا بُوْلَه جَاذُوْلُوْ **كَارْ قَلِيْبَه** ذُهْنِيْ كُوْنْدَا وُلْسَه
 كَلَابْ زَعْفَرَانَ بِرْ لَه يَزُوْبْ اِحْسَه زِيْرْ اَوْلَه
 اَكْرَخَاتِه قُوْرْتُوْسِيْ اَوْلَسَه اَللّٰهُ تَعَالِيْ اِيْمَانِيْ اِيْرْتَه

سُبْحَانَكَ يَا عَلِيمُ تَعَالَيْتَ يَا حَكِيمُ	أَجْرًا مِنْ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا حَبِيبُ
سُبْحَانَكَ يَا وَافِي تَعَالَيْتَ يَا كَافِي	أَجْرًا مِنْ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا حَبِيبُ
سُبْحَانَكَ يَا قَادِرُ تَعَالَيْتَ يَا مُتَقَدِّرُ	أَجْرًا مِنْ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا حَبِيبُ
سُبْحَانَكَ يَا حَنَّانُ تَعَالَيْتَ يَا مَنَّانُ	أَجْرًا مِنْ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا حَبِيبُ
سُبْحَانَكَ يَا مَالِكُ تَعَالَيْتَ يَا مَالِكُ	أَجْرًا مِنْ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا حَبِيبُ
سُبْحَانَكَ يَا سُبُوْحُ تَعَالَيْتَ يَا تَدْوِينُ	أَجْرًا مِنْ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا حَبِيبُ
سُبْحَانَكَ يَا قَابِضُ تَعَالَيْتَ يَا بَاطِنُ	أَجْرًا مِنْ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا حَبِيبُ
سُبْحَانَكَ يَا مُؤَمِّنُ تَعَالَيْتَ يَا مُهَيَّبُ	أَجْرًا مِنْ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا حَبِيبُ
سُبْحَانَكَ يَا غَزَنُ تَعَالَيْتَ يَا مُنِيعُ	أَجْرًا مِنْ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا حَبِيبُ
سُبْحَانَكَ يَا جَبَّارُ تَعَالَيْتَ يَا مُكْتَبِرُ	أَجْرًا مِنْ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا حَبِيبُ
سُبْحَانَكَ يَا خَالِقُ تَعَالَيْتَ يَا بَارِئُ	أَجْرًا مِنْ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا حَبِيبُ
سُبْحَانَكَ يَا غَنِي تَعَالَيْتَ يَا مُغْنِي	أَجْرًا مِنْ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا حَبِيبُ
سُبْحَانَكَ يَا رَازِقُ تَعَالَيْتَ يَا مُفِضُ	أَجْرًا مِنْ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا حَبِيبُ
سُبْحَانَكَ يَا كَبِيرُ تَعَالَيْتَ يَا مُتَعَالِ	أَجْرًا مِنْ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا حَبِيبُ
سُبْحَانَكَ يَا غَافِرُ تَعَالَيْتَ يَا عَفَّا	أَجْرًا مِنْ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا حَبِيبُ

سُبْحَانَكَ يَا أَحَدُ تَعَالَيْتَ يَا صَمَدُ	أَجْرًا مِنْ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا حَبِيبُ
سُبْحَانَكَ يَا شَكُورُ تَعَالَيْتَ يَا عَفُو	أَجْرًا مِنْ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا حَبِيبُ
سُبْحَانَكَ يَا مُعِزُّ تَعَالَيْتَ يَا مُدِلُّ	أَجْرًا مِنْ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا حَبِيبُ
سُبْحَانَكَ يَا فَردُ تَعَالَيْتَ يَا وَثِرُ	أَجْرًا مِنْ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا حَبِيبُ
سُبْحَانَكَ يَا عَدْلُ تَعَالَيْتَ يَا قَهَّارُ	أَجْرًا مِنْ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا حَبِيبُ
سُبْحَانَكَ يَا فَتَّاحُ تَعَالَيْتَ يَا مُرَّاحُ	أَجْرًا مِنْ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا حَبِيبُ
سُبْحَانَكَ يَا تَوَّابُ تَعَالَيْتَ يَا وَهَّابُ	أَجْرًا مِنْ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا حَبِيبُ
سُبْحَانَكَ يَا أَهْيَا تَعَالَيْتَ يَا شَرَّاهِيَا	أَجْرًا مِنْ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا حَبِيبُ
سُبْحَانَكَ يَا ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ	أَجْرًا مِنْ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا حَبِيبُ
سُبْحَانَكَ يَا إِلَهَ الْإِلَهِاتِ مُحَمَّدٌ رَسُوْلُهُ	أَجْرًا مِنْ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا حَبِيبُ

وَصَلَّى اللهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَإِلَيْهِ الظَّالِمِينَ الظَّاهِرِاجْمَعِينَ
قَالَ الشَّيْخُ قَدَسَ اللهُ رَحْمَتُهُ عَلَيْهِ الْمَقَامُ الْأَوَّلُ
فِي بَيَانِ الْإِيْمَانِ الْإِيْمَانُ قَالَ اللهُ جَلَّ جَلَالُهُ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا اتَّقُوا اللهَ وَآمِنُوا بِرِسُوْلِهِ يَوْمَ تَكْفُرُ كُفْلِينَ مِنْ رَحْمَتِهِ
الْآيَةُ وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ

سبحان

وَالآيَاتُ كَثِيرَةٌ لَّا يَعْذُرُ الْوَاحِدُ وَلَا يَحْصِي حَضْرَتِ رَسُولِ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُؤَالَ قَلْبِي لِيَدْرِي أَيْمَانٌ نَدَّرْتُ بِوَجْهِ حَضْرَتِ رَسُولِ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِوَجْهِكُمْ أَمِنْتُ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ
 وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْقَدْرِ خَيْرِهِ
 وَشَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى بُوْكَغَلَهُ لَرَهُ وَبُوَائِلْدَهُ إِنَا نَدُمُ
 دِيُوبُ عَلَيْهِ عَمَلٌ قَلْبِي بِنَجْهِ أَيْمَانِ كَامِلِ أَوْلَمَزُ
 بِسُ كَرَكْدَرْكُمْ اللَّهُكَ بِوُورُ وَغِي كَلَامِ قَدِيمِيَه
 أَيْمَانٌ كَتُورُبُ عَلَيْهِ عَلَيْهِ مَشْغُولِ أَوْلَمَزُ كَرَكُ
 أِبْرَاهِيمُ كَبِي أَسْتَدَلَا لَأَتَمُّكَ كَرَكُ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ
 وَتَعَالَى وَكَذَلِكَ هُزِّي بِرَاهِيمِ مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضِ لَا يَدُ وَتَقْوَى طُونِي كِيمُكَ كَرَكُ
 وَلِيَأْسُ لَتَقْوَى لِكِ خَيْرٌ بُوْذِكِرَا أَوْلَجَاتِ يَدِي أَوْلُو
 صِفْتَلِرِي بِلِكُ كَرَكُ عَلَيْهِ عَمَلٌ قَلْبِي كَرَكُ أَلْدُجُكِرَهُ
 أَيْمَانِي دُرُسْتِ أَوْلُورُ اللَّهُ تَعَالَى سَتِرُ عَوْرَتِي حُونَ
 طُونُ وَرِدِي شَمْدَنُ صَقْلَمَقُ أَيْحُونَ دَمُورُ طُونُ وَرِدِي

فَسَقُ نَجُورُ كَفَرْدَنُ صَقْلَمَا نَجُونُ تَقْوَى وَرِدِي
 بِرُورِدِي كَارْمِنْتُ قَلُورُ قَرَأْنَدَهُ خَيْرٌ وَرِدِي بُوْرِكُم
 يَا بَنِي دَمْرُ قَدْ نَزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِيَأْسُ أَيْوَارِي سَوَاتِكُمْ
 وَرَيْشًا وَلِيَأْسُ لَتَقْوَى لِكِ خَيْرٌ ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ
 لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ تَقْوَى طُونِيكَ أَيْرَشِي أَيْمَانُ دَنُ
 أَرْقَاجُ أَسْتَدَلَا لَدْرَا اللَّهُ يُبْدِءُ وَالْخَلْقُ نَفْعُ يَعِيدُ وَهُوَ
 أَهْوَنُ عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَى فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
 وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ضَرْبُ لَكُمْ مَثَلًا مِنْ
 أَنْفُسِكُمْ بُونُكَ أَيْجِنْدَهُ يَدِي نِشَانُ وَرِدِي
 صِفْتَلِرُ دُرْمِرِيدُ لِكِ قَادِرُكَ عَالِمُكَ مُتَكَلِّمُ لِكِ
 خَالِقُ لِكِ بَصِيرُكَ سَمِيعُ لِكِ بَارِيغِي بَرِيكِي بُوْرِدِي أَوْلُو
 صِفْتَلِرِي بِلْدُرْمُكَ دِلْدِي عَيْسِي أَتَا سُونِرِي تَدِي
 أَيْرَادِي ظَاهِرًا أَوْلْدِي قَادِرِيغِي وَمُتَكَلِّمِي كَبِي رَاهِ عَيْسِي
 أَوْلُ دِي وَوَلْدِي نِ مَثَلُ عَيْسِي عِنْدَا اللَّهُ كَمَثَلِ
 أَدْمُ خَلْقَهُ مِنْ تَرَابٍ نَقْرُ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

خَالِقِ لِي هَ ظَاهِرًا وُلْدِي بَصِيرٍ لِي بِهِ عَيْسَى دِلْكَ
 دِلْدِي يَتْدِي رَبَّنَا أَنْزَلْنَا عَلَيْنَا مَا يَدْعُ مِنَ السَّمَاءِ
 سَمِيعِ لِي ظَاهِرًا وُلْدِي لَكِنْ وَرْدِي كَرِيمِي قَادِرِ لِي
 بِلِنْدِي بِرُكِّي حَقِيقِي دُرُّرًا مَائِرًا كَرِيمًا يَلْزَمُ جَزَائِي
 مَخْلُوقًا وَاوُنْ لَسْنَهُ أَوْلَمَّا يَنْجِهْ جَزَائِي مَخْلُوقًا أَوْلَمَّا
 صَالِحًا أَوْلَمَّا تَنْ جَانِ . اَنَا . اَنَا . طَعَامُ شَرَابٍ . كَجَدِّ كُنْدُوزِ
 حَرَكَتٌ . سُكُونٌ . اللَّهُ تَعَالَى يَرُدُّ رُزُقِي أَوْزَكَةً بِرُكُوهِ
 بِكَزْمِ زُجْهَاتِي دَنْ مَنزَهٍ مِثْلِي يُوُقُ شَرِيكِي يُوُقُ
 لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ . وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَى
 فَلَا تَقْرُبُوا لِلَّهِ الْأَمْثَالَ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ .
 حَقِيقَتِي بِلَيْمِ دِسْكَ عَقْلِ عَزْمِي قَلْبِي صِفَاتِي بَارِي
 ذِكْرَاتِي رَوَادِرِي وَإِذْ أَيْدِي فِكْرَاتِي خَطَا دُرِّ
 اللَّهُ تَعَالَى جَلَّ جَلَالُهُ بِرُجُوهٍ يَرْتَدِي بِرُكُزِ هَيْبَتِي
 نَظِيرُنْ قَلْبِي جُوهَرَارِي صَوَا وُلْدِي كِبُوكِنْدَانِ
 يَرِي يَرْتَدِي بُوغْنِدَانِ كُوكَلِي يَرْتَدِي مَوْجِنِدَانِ

طاغري

طَاغِرِي يَرْتَدِي بُوغْنِدَانِ دِيحِي طَاكُوسُ غَرِقُ مَرْدَا رُصُونِ
 سَلَالَةٍ طِينِ دَنْ أَوْلَانِ اِدْحِي يَدُ كُوكُورِ كُوكُوسُورَتِ
 وَرْدِي . وَصَوْرُكُمْ قَا حَسَنُ صُورِكُمْ هُوَ الَّذِي
 يَصُورُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ . يَدِي حَالُ أَوْزَرِهِ
 قَلْبِي . وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ .
 ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَكِينٍ . ثُمَّ خَلَقْنَا
 نُطْفَةً عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مَضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمَضْغَةَ
 عِظَامًا فَكَسَّوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ
 فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ . دِيوِيوِي رُدِي سَيِي
 اَكْلَسُونِ بِلَسُونِ دِيوِيوِي كُنْدُويِ بِرِلِينْدِهِ
 مِثَالِ بِيَانِ قَلْبِي . يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضَرْبِ مِثَلٍ فَاسْتَمِعُوا لَهُ
 إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا
 وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ وَأَنْ يَسْلُبَهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ
 مِنْهُ ضَعُفَ الطَّالِبِ وَالْمَطْلُوبِ إِذَا صَوَّحَ الْعَبْدُ
 مَقَامَ الْإِيمَانِ ثُمَّ نَقَلَ إِلَى مَقَامِ التَّضَدُّيقِ الْمَقَامِ الشَّامِلِ

له

و

في بيان التصديق تصديق تاملغي اون شرط برله اولو
 الله تعالى كلام قد يندك خبر ورب يورديكم
قوله تعالى ولکن الیزمن من بالله واليوم الآخر
 والملائكة والكتب والنبیین واتی المال علی
 حبه ذوی القربی والیتامی والمساکین وابن
 السبیل والسائلین وبنی الرقاب واقام الصلوة
 واتی الزکوة والموفون بعهدهم اذا عاهدوا
 والضایرین فی المباء ساء والضراء وحین الباس
 اولیک الذین صدقوا واولیک هم المتقون **روى**
 عن ابن مسعود رضی الله عنه عن النبی صلی الله علیه
 وسلم انه قال علیکم بالصدق فان الصدق
 یهدی الی البر یهدی الی الجنة **شیخ** نهرجوری
 ایدر رحمة الله الصدق موافقة الحق فی السیر والعلانیة
 بوحدیتلو بو نصیحتکدیر له عمل قلسک ظاهرك باطنک
 حقله اولسه تصدیق تمام اولوب معرفت لایق

اولورسین

اولورسین اذا صح مقام التصديق ثم نقل الی مقام
 المعرفة **المقام الثالث في بيان المعرفة** قال الشيخ
 رحمة الله علیه المعرفة حیات القلب مع العلم **شیخ**
جید ایدر رحمة الله علیه المعرفة علم يتبعه عمل
 وعمل معه موافقة السنة وموافقة السنة يتبعها
 اخلاص واخلاص معه خوف لا تقوط فيه **كما يرب الباری**
 جل جلاله لا تفتنوا من رحمة الله **بلكم** بلدم
 ديمك بر له بلك تمام اولمز عارف اولمغه ידי شرط
 كذكر حمد جهد خوف رجا توكل اخلاص
 استقامت اندر صدق معرفت تمام اولوربو
 اخلاق محموده بر كمنه ده تمام اولسه عارف
 حق اذ ان حق خبر وير الحمد لله رب العالمين الی اخره
 ولا الضالين اذا صح مقام المعرفة ثم نقل الی مقام المحبة
المقام الرابع في بيان المحبة قال لعالم المحبة موافقة
المحبوب وقيل المحبة نار الله اشعلها فی قلوب

أُولِيَّائِهِ حَتَّى تَخْرُقَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ مِنَ الْخَوَاطِرِ الْمَذْمُومَةِ
 وَالْإِرَادَةِ الْفَاسِدَةِ **فَجَنِّ** بِرِ تَوْلِكَ بُوَجَلِينَ مَحَبَّتًا وَاكْسَهُ
 حَقُّ تَعَالَى أَوْلُ قَوْلِكَ مَحَبَّتِي أَوْ كَارِ وَالَّذِينَ آمَنُوا
 أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ بُوَجِبَ دَكِيلُ زِيْرَاحِ تَعَالَى بُو
 قَوْلِي سَوْرِ بُو تَوْلِ حَقِّي سَوْرِ **قَوْلُهُ** تَعَالَى تَحْتَهُمْ وَتَحْتُونَهُ
 حَقُّ تَعَالَى قَوْلِي صَفَلَعَهُ فَرَشَنَهُ لَرُ كُونْدَرُ **سَوْرِ رَعْدُ**
إِجْنِدُ نَتَكُم بِيُورْدِي لَهُ مَقْبَبَاتٌ بَيْنَ يَدَيْهِ وَمِنْ
 خَلْفِهِ يَحْفَظُونَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِنْ اللَّهُ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ
 حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءَ
 فَلَا مَرَدَّ لَهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ نِي دِينَ لَرُ
 أَيْتِدِيلُ رَحْنُ أَبْنَاءِ اللَّهِ وَاجْتِبَاءُ وَهُ **حَضْرَتِ رَسُولُ**
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيُورْدِي كُمْ أَكْرُ تَنْكِرِي
 سَوْرِ سَكْرُ تَنْكِرِي قَوْمَانِي أَوْلَادُكُمْ بَكَا أَوْلُوكِ
 تَنْكِرِي عَفُورِ رَحِيمِ بَادِشَاهُ دُرِيَا زَوْفَلَارُ كُوزِي
 يَا رَغَارُ **نِتَكُم بِيُورْدِي** قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ

فَاتَّبِعُونِي نَحْبِي كَمَا اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ
 أَكْرِبُغَامِبَرُ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ سَوْرِ سَكْرُ
 أَوْجَمَائِدُ بِلَهُ أَوْلُورِ سَيْنِ انْشَاءُ اللَّهُ تَعَالَى وَعَنْ
 انْسُ ابْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ إِنْ أَعْرَبِيَّاتِي
 النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ عِنْدَ سَدَنَةِ السُّجْدِ
 فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ مَتَى السَّاعَةُ قَالَ مَا أَعَدْتُ لَهَا قَالَ لَا
 وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا أَعَدْتُ لَهَا كَثِيرٌ صَوْمٍ
 وَلَا صَلَاةٍ إِلَّا إِنِّي أَحْبَبْتُ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ **شَيْخٌ قَدَسَ اللَّهُ رُوحَهُ**
 عَمْرُ نَزَلُودَنْ بَرِسِي بَدْرُ بَرِ مَوْ مِنْ أَوْلَادِي يَوْمَغَهُ قَدُ
 قَلْدَمُ بِيُورْ كَنْ كُوزِنُ اجْدِي بَكَا بَقْدِي كُولُ سَبْلَا **دِي**
 بَنْ أَيْتِدَمُ يَا أَحْمَدُ بِيرِسْ كُ طُورِي كَلْ أَوْلُوسْ كُ
 قَيْدِي جِهَارْ كِي كُولُ **أَيْدِي** قُونْدَاشْ تَنْكِرُنْ كُ
 حَبُّ قَوْلُ لَرِي وَلَمَزْ أِبْرَهِيمُ شَيْبَانِي أَيْدُرُ بَرِ عَسْدَرُ
 وَفَاتُ أَيْدِي يَوْمَغَهُ بَشَلَا دَمُ كُوزِنِي اجْدِي بَنْ أَيْتِدَمُ

فلسه

اَحْيَوْهُ بَعْدَ الْمَوْتِ قَالَ لَنْ اَحْيَا اللهَ لَا يَمُوتُونَ وَلِذَا اصْحَحْ
 مَقَامِ الْمِنَّةِ **المقام الخامس في بيان المنية مؤمنين**
 كَرَّكَ دُرُّكُمْ هَرْنَهْ عَمِلْ صَالِحٌ كَمِ قَلْبُورَانِي حَقُّ تَعَالَى
 اَوْزِرْنَهْ مِنتِ دُونُوكَرَّكَ بَعْضُ اصْحَابِ اِسْلَامِهْ
 كَلْدَكِرْبِي بِيغَامِبِرْ حَضْرَتِنَهْ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 مِنتِ قَلْبِي لِرَيْسِهْ **اَيَّتْ كَلْدِكِرْمِي مَبْنُونٌ عَلَيْكَ**
 اَنْ اَسْلَمُوا قُلْ لَا اَتَمُنُّوْا عَلَيَّ اِسْلَامَكُمْ بَلِ اللهُ يَمُنُّ
 عَلَيْكُمْ اَنْ هَدَيْكُمْ لِلْاِيْمَانِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِيْنَ
حَقُّ تَعَالَى نِيَّتْ يِنَهْ بِرَالْوَسِيَّتِي وَادْرُشْكِرْبِي بِرِيْنَهْ
 كَتُوْرْمَكْ كَرَّكَ سِنْ اَوْزَسْكِرْبِيكَ عَامَلِكْ فِرْيِي
 حَبِيْبِي سَكَا شَفَاعَتِي قَلْبِي سُوْجُوْكَ طَغْرِي
 يُوْلَا قَلَا غُوْر قَلْبُوْرِي مِنتِ دُوْتِ حَمْدُ شَا بَرْلَهْ
 ذِكْرُ قَيْلِ **قَالَ اللهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى** لَقَدْ مَرَّ اللهُ
 عَلَيَّ الْمَوْتِ مِثْلِيْنِ اَذْبَعَتْ فِيْهِمْ رَسُوْلًا مِنْهُمْ يَتْلُوْا
 عَلَيْهِمْ اَيَاتِيْ وَيُزَكِّيْهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ

وَلِخِيْرَةِ وَمِنْ كَانُوْا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِيْنٍ حَقُّ
 تَعَالَى نِعْمَتِكَ مِثْلِيْنَهْ نَهَايَتْ يُوْقَدْرُ لُطْفِ كَرْمِي قُوْلُورِنَهْ
 اَوْ كُوْشُرْدُرْ نِعْمَتِكِرْ نُوْكَ حِسَابِيْنَ عَقْلُكَ اِدْرَاكَ قَلْبِي دِيُوْرُ
يُوْرِدِيْكُمْ وَاِنْ تَعَدُّوْا نِعْمَةَ اللهِ لَا تَحْصُوْهَا وَاِذَا اصْحَحْ
 مَقَامِ الْمِنَّةِ ثُمَّ نَقِلْ اِلَى مَقَامِ الْمُجَاهِدَةِ **المقام السادس**
في بيان المجاهدة قَالَ الشَّيْبَلِيُّ رَحِمَهُ اللهُ لِجِهَادِ قَهْرُ
 اَعْدَاءِ اللهِ وَحَقِيْقَةُ الْجِهَادِ لَصِفِيَّةُ السِّيْرَةِ عَمَادُوْنَ اللهِ
 وَقَالَ اَهْلُ الْمَعْرِفَةِ لِجِهَادِ سِتَّةِ اَصْنَافِيْ عَلَيَّ سِتَّةِ
 اَعْدَاءِي كَرَّكَ دُرُّكُمْ مَوْءِيْنٍ مَخْلِيْصٍ قُوْلُ مِتَّصِلِ بُو
 اَلَّتِي دُرُّ لَوْ عَدُوْ يَلَهْ جَنَكْ جِهَادِ اَتَمَّكَ كَرَّكَ تَعَدُّوْ النَّفْسِ
 الشَّهْوَةِ وَعَدُوْ الْقَلْبِ الْغَفْلَةُ وَعَدُوْ الرُّوْحِ الْاَلْتِقَاتُ
 اِلَى غَيْرِ اللهِ **شَيْخُ ابُو حَفْصٍ** نِيْسَابُوْرِي اَيْدُرُّ رَحْمَةَ اللهِ
 مِنْ صَبْرٍ عَلَيَّ مَجَاهِدَةِ الطَّاعِنَةِ فَتَحَ اللهُ عَلَيْهِ اَبْوَابَ
 رُوِيَّةِ الْمِنَّةِ وَمَلَأَتْ قَلْبَهُ حَلَاوَةَ الْاِيْمَانِ وَسَهَّلَتْ
 مَا كَانَتْ عَلَيْهِ عَسِيْرًا قُوْلُورِيْزُجُوْنُ مَجَاهِدَةٍ قَلِيْسَلْدُرِيْزُ

بِرَيْشِ مَقَامِ أَنْلَهُ أَرْزَانِي كَوْرُبُ طَغْرِي يُولَهُ هِدَايَتِ
 اِدْرُزْدِيُو يُوْرِدِكُمْ وَالَّذِينَ جَاهِدُوا فِيْنَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ
 سُبُلَنَا قَالَ الشَّيْخُ **قَدَسَ اللهُ سِتْرَهُ الْعَزِيزُ أَنْلَهُ نَفْسَ لِي**
 حِيلَهُ بِرَلَهُ طَاعَتْ قَلْدِرُ زَلْمِشِ شَيْخِ **ابْرَاهِيمِ تَيْمِي** أَيْدُرُ
 رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ نَفْسُهُ أَيْدُمُ كِهْ اِي نَفْسُ حَقِّ تَعَالَى سَكَا
 اَوْجَاهِي قُوْ نَعْتَلِرِي بِرَلَهُ وَرَسَهُ نَيْتَهُ قَلِيدُكُمْ وَلكُمْ
 فِيهَا مَا تَشْتَهِي أَنْفُسُكُمْ **أَيْدِي حَقِّ تَعَالَى بِوَدْعِي**
بِكِيكُمْ إِنْ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ فَالِهُونَ
 كَوْرُ كَلُوْ تَعَمُّ قَلِيدُمُ **بْنِ أَيْدُمُ اِي نَفْسُ اُدْخُلُوا النَّارَ**
 دِيُوْبُ طَامُوِيَه قُوَيْسَهُ نَدِ قَلِيدُكُمْ **أَيْدِي فَرْيَادُ وَنُوْ**
 قَلُوْبُ رَبِّا جَعُوْنَ لَعَلَى اَعْمَلُ صَالِحًا **وَدَخِي رَبَّنَا**
 اَخْرَجْنَا نَعْمَلُ صَالِحًا دِيَهْ نَيْدُمُ **بْنِ أَيْدُمُ** فِيهَا
 وَلَا تَكَلِمُونَ دِيُوْ خَطَابُ كَلْسَهُ نَدِ قَلِيدُكُمْ دِيَدِيَسَهُ
 نَفْسُكُمْ طَاعَتِي قَلْدِي اَغْلَدِي اَنْدَنْ يُوْرُنْ نَحَالُ اَوْلَهُ
 دِيُوْبُ زَارِي قَلْدِي **بْنِ أَيْدُمُ سَعَادَتِ يَلِي اَسْبُ**

قَلَاهُ فَكَلَهُ اِرْجَعِي لِي رَبِّكَ رَاضِيَةً مَرْضِيَةً خِطَائِي
 اِرْشَسَهُ نَدِ قَلِيدُكُمْ دِدْمُ نَفْسُمُ اَيْدِي كُمْ دَوْلَتِ
 سَعَادَتِ سَعَادَتِ خَبْرِي يَيْشِدِي دِيُوْبُ هِيْجُ نَسِيَهْ
 بَقَا يُوْبُ دُونَ كُونِ خَالِقُمُ قَوْلِ لَغْبِي قَلْدِرُمُ دِيُوْبُ نَدِ
 نَصِيْحَتِ قَلْدُكُمْ دِيُوْبُ طَرْيِ كَلْدِي اَرِي طَهَارَتِ
 اِدْبُ عِيَادَتِ قَلْفَهْ بِشَلْدِي **اِي دُوْسْتِ** جَاهَدَهْ
 بُوْطَرِ يَقْلَهُ اَوْلَسَه قَتُوْمَرَادَاتِ اَسْرِعْ اَوْ قَاتَدَهْ حَاصِلِ
 اَوْلُوْرُ بُوْ نَصِيْحَتُكُمْ جَمَلَهْ مَرْهْ بِلَهْ دُرَادَا صَحْ مَقَامُ الْجَاهِدِ
 ثُمَّ نَقَلَ اِي مَقَامِ **العشيق** **الباب السابع في بيان**
العشيق اُقْتَلُوْنِي يَا نِقَاتِي اِنْ فِي قَتْلِي حَيَاتِي وَحَيَاتِي
 فِي مَمَاتِي وَمَمَاتِي فِي حَيَاتِي **قَالَ الْعَالِمُ الْعَشِيقُ هَتُّكَ**
الْاَسْتَارِ وَكَشَفَ الْاَسْرَارِ وَقِيلَ الْعَشِيقُ دَائِمِيَّتِ
الْعَاشِقِ وَالْعَاشِيقُ يَفْتِنُ وَقِيلَ الْعَشِيقُ مَرَضٌ دَوَائُهُ
فِي ذَاتِهِ وَقِيلَ الْعَشِيقُ شَرَابٌ يَشْرَبُهُ الْجَانِبِيُّ
يَكْسِرُ الْوِدَادَ فَصَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْقُرَى وَالْبِلَادُ

وَقِيلَ آخِرُ مَرْتَبَةِ الْمَحَبَّةِ وَالْمَحَبَّةِ أَوْلُ دَرَجَةِ الْعِشْقِ
 وَقِيلَ الْعِشْقُ أَوْلُ مَرْتَبَةِ الشَّغْفِ وَالشَّغْفُ آخِرُ مَرْتَبَةِ
 الْعِشْقِ **سُرُورِ عَالَمٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَهْلِ عِشْقٍ**
 مَشُورَتِ إِيْمَانِكَ يُوقِدُ زَيْدُ يُونُورِ دِي **قَالَ صَلَّى اللَّهُ**
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَسْتَشِيرُوا أَهْلَ الْعِشْقِ فَلَيْسَ لَهُمْ
 رَأْيٌ وَإِنْ قُلُوبُهُمْ مُحْتَرَقَةٌ وَفِكْرُهُمْ مُتَوَاصِلَةٌ
 وَعَقُولُهُمْ سَالِبَةٌ **وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ** يَدْخُلُ
 الْجَنَّةَ أَقْوَامٌ أَفِيدَتْهُمْ مِثْلَ أَفِيدَةِ الظَّرِيقِ قِيلَ لَهُمْ
الْعِشَاقُ قَالَ الشَّبَّاحُ رَحِمَهُ اللَّهُ بُوَيْدِي مَقَامٌ **حَضَرَتْ**
رَسُولِ مَقَامٍ دُرِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُوَيْدِي
 مَقَامِ مَشَايِخِ خَلْدِ حَقِينَدِ رَوَا أَوْلُورَامِيَامِ أَوْلَدِ قَلْبِي
 شَيْخِ إِرَادَتِ كَتُورَمَكِ أَوْلَدِ زَكِي شَيْخِي نَكْرِ دَرَسِهِ
 تَصَدِيقِ إِدِهِ شَيْخِ نَقْدَرِ قَاقِرْسِهِ إِنْكَارِ إِيْمَانِهِ
 يُونُورِ دَرَمِيهِ أَكْرَاوْدِهِ كَرِيسِهِ دَجِي كَرِهِ
 شَيْخِهِ إِيْمَانِ كَتُورَمَكِ بُوْدَرِ وَمَا أَنْتَ **يَوْمَ مِنْ لَنَا**

أَي بِصَدِيقِ نَيْكَمِ **يُوسُفُ** قَرِينِ دَاشِلِرِي تَالِرِنَدِ إِبْتِدِيَلِرِ
 أَوْلِ الْبِنِي نَسْنَه **بُوَلْدُرُ** تَصَدِيقِ مَعْرِفَتِ مَحَبَّتِ مِينَتِ
 جَاهَكِ عِشْقِ بُو مَقَامِكِرُو بُو يَمِشْ مَقَامِكِر دَجِي
 مَشَايِخِ خَلْدِ مَقَامِكِرِ يَدْرِ بُو يَدِي مَقَامِ شَيْخِي مَقَامِي دَرِ
 دِيوَا عَيْقَادِ أَيْمَنَه إِرَادَتِي دَرَسْتِ أَوْلَمَزِ **أَكْرَجِي**
 عِلْمِ دَجِي بُو لَدِ جَاهِدِ رَا **أَمَّا** شَيْخِ أَوْلَانِ عَالِمِ كَرِ كَرِ
 عِلْمِ بُو لَه عَظِيمِ وَسَيَلِدِرَا **أَكْرَجِي** جَاهِلِ أَوْلَسَه عَمَلِ دَجِي
 قَلِسَه إِرَادَتِي دَرَسْتِ أَوْلَمَزِ **قَالَ الشَّبَّاحُ** قَالَ **بُو عَيْقُوقِ**
 الْعِلْمُ ثَلَاثَةٌ عِلْمٌ يَزِدَادُ فِيهِ الْكُتُبُ وَالرِّجَالُ
 وَعِلْمٌ يَزِدَادُ فِيهِ الْجُهْدُ وَالتَّضَرُّعُ وَعِلْمٌ يَزِدَادُ فِيهِ
 التَّوَهُُّمُ وَالْبِكْرُ **فَأَمَّا الْعِلْمُ الَّذِي يَزِدَادُ فِيهِ**
الْكَتُبُ وَالرِّجَالُ فَذَاكَ عِلْمُ الْحَلَالِ وَالْحَرَامِ لَا بُدَّ
 مِنْ الْكُتُبِ وَالرِّجَالِ وَأَمَّا الْعِلْمُ الَّذِي يَزِدَادُ
 فِيهِ الْجُهْدُ وَالتَّضَرُّعُ فَذَاكَ عِلْمُ الزَّهْدِ جَهْدُكَ
 بَتْرِكِ الدُّنْيَا وَالتَّضَرُّعُ فِي طَلِبِ الْآخِرَةِ **وَأَمَّا الْعِلْمُ**

يَزْدَادُ فِيهِ الْقَمُّ وَالْبُكْمُ فَذَلِكَ عِلْمٌ فِي صِفَةِ الرَّبِّ جَلَّ
 قَدْرُهُ عَنْ وَصْفِ الْوَاصِفِينَ. فَمَنْ يَقْدِرُ أَنْ يَصِفَ
 كَيْنُونَتَهُ أَوْ رُبُوبِيَّتَهُ أَوْ وَحْدَانِيَّتَهُ بِلِسَانِهِ يَمِشُ
 مَقَامَ بُوْعِلْمٍ بَرَكَاتِي بِرُؤْلِهِ كَسَبَ أَوْلُو زَهْدِكُمْ
 بُوْعِلْسُو زَيْنِ شَيْخٍ لِقَدْ عَوَّسَنِي أَيْتَهُ رَأْسَتْ دَكِئِل
 جَاهِلِ شَيْخٍ بِرُؤْلِهِ بِتِ أَرَأْسِنْدَهُ يَهْجُ فَرْقُ أَوْلِمَازِ زِيْرَا
 اِكْسِي دِيخِي مَضِلُّ أَوْلَمَقْدَهُ بِرَأْبُودُ رُشْوَالٍ مَرِيدِ شَيْخِي
 سَجْدَةً قَلْبُو رَوَا أَوْلُوهُرِي جَوَابُ قَالَ الشَّيْخُ عَلِيُّ رَحِمَهُ
 اللَّهُ عَلَيْهِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَصَمَةَ قَالَ حَدَّثَنَا
 عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَمِيْدٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ
 حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَفْوِ
 الشَّيْبَانِيِّ عَنِ أَبِي أَوْفَى أَنَّ مَعَاذًا قَدِيمَ الشَّامِ فَرَّاهُمْ
 يَسْجُدُونَ لِبَطَارِقَتِهِمْ وَأَسَافَتِهِمْ فَرَأَى فِي نَفْسِهِ أَنْ
 يَفْعَلَ ذَلِكَ النَّبِيِّ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ قَالَ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَفْعَلْ وَلَوْ كُنْتُ أَمْرًا أَحَدًا أَنْ يَسْجُدَ

لِأَحَدٍ لَأَمْرَتُ الْمُرَاتِ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا **ثُمَّ قَالَ** صَلَّى
 اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يَمُوتُ حَقٌّ
 رِيْهَا حَتَّى تُوَادِّيَ حَقَّ زَوْجِهَا كُلَّهُ وَلَوْ أَرَادَهَا عَلِيٌّ قَطِيْبُ
 لَهُ تَمَنَعَهُ نَفْسَهَا وَلَمَّا أَرَادَ سَلْمَانَ أَنْ يَسْجُدَ لِرَسُولِ اللَّهِ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنَعَهُ **وَقَالَ** لَا يَنْبَغِي لِلْخَلْقِ
 إِلَّا اللَّهُ وَلَوْ أَمْرَتُ أَحَدًا أَنْ يَسْجُدَ لِأَحَدٍ لَأَمْرَتُ الْمَرْأَةِ
 أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا **قَالَ الْأِمَامُ أَبُو مَنْصُورٍ** مَا تَرِيدِي
 رَحِمَهُ اللَّهُ إِنْ أَلِ كِتَابٌ يُنْسَخُ بِالسَّنَةِ وَأَنْ جَوَّازَ
 السُّجُودِ لِغَيْرِ اللَّهِ ثَبَتَ بِقِصَّةِ آدَمَ وَبِقِصَّةِ يُوسُفَ عَلَيْهِمَا
 السَّلَامُ ثُمَّ نَسَخَ ذَلِكَ بِالْخَيْرِ وَقَالَ غَيْرُهُ مِنْ مَشَائِخِنَا
 رَحِمَهُمُ اللَّهُ إِذَا سَجَدُوا لِغَيْرِ اللَّهِ هُوَ لِحَبَابَةِ الْجَبَابِرَةِ فَهِيَ
 كَبِيْرَةٌ مِنَ الْجَبَابِرَةِ وَهَلْ يَكْفُرُ مُطْلَقًا أَمْ لَا **قَالَ**
أَكْثَرُهُمْ هَذَا عَلِيٌّ وَجُوهُ أَنْ أَرَادَ بِهِنَّ الْعِبَادَةَ كَفَدَ
 وَأَنْ أَرَادَ بِهِنَّ النِّجْيَةَ لَمْ يَكْفُرُوا وَيُحْرَمُ ذَلِكَ عَلَيْهِ
 وَأَنْ لَمْ يَكُنْ إِرَادَةً كَفَرَتْ عِنْدَ كَثَرِ الْعُلَمَاءِ **وَلَمَّا**

تَقِيلُ الْأَرْضَ فَهُوَ قَرِيبٌ مِنَ السُّجُودِ إِلَّا أَنَّهُ اخْفُ
 مِنْ وَضِعِ الْخَدِّ وَالْجَبِينِ عَلَى الْأَرْضِ **وَأَمَّا تَقِيلُ الْيَدَ**
 فِي حَالَةِ التَّحِيَّةِ أَوْ قَبْلَ يَدِ نَفْسِهِ يُكْرَهُ وَهُوَ مِنْ
 فِعْلِ الْجَهَالِ وَإِنْ قَبَلَ يَدَ الْمُحْتَا يُكْرَهُ عِنْدَ عُلَمَائِنَا
 رَحِمَهُمْ **قَالَ الشَّبَّاحُ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ** بِوَحْدَيْتِ بُو
 بُو تَفْسِيرُ بُو عِلْمًا لِقَوْلِي سَجَدَ رَوَاهُ كِلْدَانِي إِنْ أَمْنَاهُ
 وَقَبُولُ التَّكَلُّفِ أَيْ مَا لَوْ قَوْلُ كَرَّ كَرًّا إِنْ أَمْنَاهُ اللَّهُ دَنْ
 غَيْرِيهِ سَجَدَ وَأَرْدُ دَرْسَهُ مُطْلَقٌ كَأَفْرَدٌ أَرَاكَ
 أَيْتَهُ سَجَدَ دَخِيَ فَلْيَسِّرْ دَرْسَهُ مُبْتَدَأٌ عِلْمٌ جَمَلٌ سِنْدٌ
 أَوْ لَوْ مُبْتَدَأٌ عِلْمٌ حَقِيقَةٌ **حَدِيثٌ وَإِرَادُ الشَّبَّاحُ** نَبِيكُمْ
 فِخْرٌ عَالِمٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ مَشَدُّ رُكْلٍ يَدْعَاهُ
 ضَلَالَةً وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ هَرَكَةٌ بُو وَعِيدٌ
 خَوْفٌ أَيْ جَهَنَّمُ دَنْ أَرَادَ أَوْلَا **أَمَّا سَمَاعِي** بَعْضُهُمْ أَهْلُهُ
 حَلَالٌ أَوْلَا دَمِشَقٌ أَوْ جُ شَرْطُ بَرَلَهُ الْمَكَانُ وَالْأَخْوَانُ
 وَالزَّمَانُ مَكَانٌ مَرَادُ طَلِيلَهُ النِّشْبُ بِرَأُولِيهِ أَخْوَانُ

سَمَاعُكَ أَهْلِي دَرْزَمَانَ شَيْطَانٌ دَلَّكَتِي وَقْتُ أَوْلِيهِ
 نَاسْتُرُوعُ أَشَدُّ أُنْدَ أَوْلِغَلَهُ أَوْلُ وَقْتُ حَلَالٌ أَوْلَادِشِدْرُ
قَالَ الشَّبَّاحُ قَدَسَ اللَّهُ سِتْرَهُ الْعَزِيزُ كُو كِلِي أَوْلِيهِ كَشِيهِ
 سَمَاعٌ مُطْلَقٌ رَوَاهُ كِلْدَانُ كُو كِلُ بَشْرُ نَسْنَهْ يَلَهُ أَوْلُو
 مَعْلَنَدَهْ بِيَانُ أَوْلِيهِ إِنْشَاءُ اللَّهِ تَعَالَى **أَمَّا** إِبْتِدَاءُ حَالِهِ
 مَرِيدٌ سَمَاعٌ أَوْلُو رُو **وَقِيلَ حَضَرَتْ سَأَلَتْ صَلَّى اللَّهُ**
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصْحَابُ صَفَهْ يَلَهُ بِرَجْلَيْهِ يَدِي لَوْ بِرَبِّتِ
 أَوْ قَوْلُ كُو كِلِي أَجْلِسُونَ دَدِي بِرُصْحَابِهِ بُو بِيَتِي
 أَوْ قِدِي لَدَغْتِ حَيْتُ الْهُوَيِ كَبِيدِي لِطَيْبِ
 لَهَا وَلَارَاقِ الْإِلْحَابِيِّ الَّذِي شَغِفَتْ بِهِ عِنْدَ رُقِيَتِي
 وَتَرِيَاقِ أَوْلُ وَقْتُ إِكْجِهَانَ فِخْرُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
 وَسَلَّمَ تَوَاجَدَ وَحَرَكَتْ شَوْلُ مِقْدَارُ وَاقِعِ أَوْلَدِي كُو
 مُبَارَكٌ رَدَّاسِي سَارِكٌ جِي كِنْدَانُ دَشْدِي أَوْلُ كُو
 بَخْشِ يَدِكَ دِي بُو رَدِي دَرْتِ يُو زَكِشِي بِرَرِبَارِهِ
 نَخْشِ أَيْدِي لَرْتَا جَلُ دِي كِلُ وَمُرْقَعُ لَرَانْدَانُ قَلْمِشِدْرُ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ قَالَ الشَّيْخُ قَدَسَ اللَّهُ سِرَّهُ
 إِذَا صَحَّ مَعْدَنَ الشَّرِيعَةِ ثُمَّ نُقِلَ إِلَى مَعْدَنِ الْعُلُومِ فِي
 الشَّرِيعَةِ وَهُوَ الشَّهَادَةُ وَالصَّلَاةُ وَالزَّكَاةُ وَالْحَجُّ
 وَالصَّوْمُ وَالغُسْلُ مِنَ الْجَنَابَةِ وَالْحَلَالُ وَالْحَرَامُ وَالْأَمْرُ
 وَالنَّهْيُ **الْمَقَامُ الْأَوَّلُ فِي بَيَانِ بَيْعَتِ كَلِمَةِ شَهَادَتِ**
أَوَّلِ كَلِمَةٍ شَهَادَتِهِ بَيْعَتٌ قَلْبًا ثَانِيًا بُوذِكِرَ
 أَوْلَانُ أَوْ أَمْرًا كُفْرًا بَاقِي قَلْبِي بِرُؤْيُهِ إِخْلَاصِهِ عَامِلٌ
 أَوْ لَمَقْدَرٌ أَنْ يَكُونَ كَرِجُونِكُمْ رَجُولِيَّتِ مَرْتَبَةٍ سِنَةٍ أَرشَدَكَ
 جَمِيعِي فَرَايِضَ بِرُؤْيُهِ سَكَلَفَ أَوْلُورِ سَيْنِ **بَعْدَهُ** دَرُودُ
 صِنْمَالِ لَهُ صِنْمَالُ تَوْرَسِينَ نِفَاقِي وَشَكِي كَوُكُلَدَنَّ
 كِدْرَمَكَ كَرَكُ مَوْءٍ مِنْ مُخْلِصٍ أَوْلَمَاقِ كَرَكُ
 أَمَّا إِيْمَانُ كَتَوْرَمَكَ دَرْتُ دَرُودِ مَشْكَرِ بَرِي
 مَسْبُوعِ إِيْمَانُ الْبُخْسِيِّ مَقْبُولِ إِيْمَانُ أَوْجِيحِي مَعْصُومِ إِيْمَانُ
 دَرُودِ بُخْسِيِّ مَرْدُودِ إِيْمَانُ مَسْبُوعِ إِيْمَانُ مَوْءٍ مِنْ دِنُو
 جُونِكِ إِيْمَانُكَ تَمَامُ أَوْلَدِي جَهْدًا يَدُبُّ مُجَاهِدَةً إِدْبُ

إِخْلَاصِهِ عَمَلٌ قَلْبُهُ مَشْغُولٌ أَوْلُغِلٌ وَاللَّهُ الْمَوْفُوقُ
 بِمَكِّكُمْ مُجَاهِدَةً سَيِّطَاعَتَهُ وَعِبَادَتَهُ قَبِي
 أَوْلَسَهُ لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا يُولِيَهُ سُلُوكُ إِدْرُخَشُ
 اسْتَلَدَنَّ اللَّهُ ابْنِي صَقْلِيهِ **نِتْكَرُ اللَّهُ تَبَارَكَ كَلَامٌ قَدِيمٌ**
بُورُرَانِ الصَّلَاةُ يَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ مَقْبُولٌ
 إِيْمَانُهُ أَرشُورَا كَرِ شَيْخُهُ خِلَافٌ قَلْبُهُ آدَابُ
 تَقْظِيمُ بِرُؤْيُهِ خِدْمَتِ أَيْتِهِ يَبْغَا مَبْرَهُ خِدْمَتِ أَيْتِهِ
 بِبِي أَوْلُورِ **حَضْرَتِ رَسُولِ** صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 بُورُودِكُمْ الْعَرُوقُ نَزَاعُ دَرِي **قَالَ الشَّيْخُ** بُورُودِي
 إِيْمَانِي مَقَامُهُ أَرشِينَ دِينَ مَرِيدِ شَيْخِ حَقِّي صَقْلِمَاقِ
 كَرَكُ تَاكِيمِ مَرَادِي حَاصِلِ أَوْلَا وَاللَّهُ الْمَوْفُوقُ
 أَكْرَنِفَاقُ قَدَنَّ قَوْرَتِلَايِنِ دَرَسُكَ **حَضْرَتِ**
رَسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَوُودِي كِسَلَرِي
 سَوُوكِلِ سَوُودِي كِسَلَرِي سَوُوكِلِ نِفَاقِ آثَرِنِ
 كَوُكُلَدَنَّ كِدْرَكِلِ إِيْمَانُكَ مَوْءٍ مِنْ لَوِ إِيْمَانِي

كَيْيَ إِيمَانٍ مَعْصُومٍ أَوْ لَوْ رَدَّخِي أَيَّتُكَلِّمُكَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
 أَوْ نُكْرِي حَرْفُ دُرِّ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ أَوْ نُكْرِي حَرْفُ دُرِّ
 أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ أَوْ نُكْرِي حَرْفُ دُرِّ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ
 أَوْ نُكْرِي حَرْفُ دُرِّ عُمَانَ بْنِ عَفَّانٍ أَوْ نُكْرِي حَرْفُ دُرِّ
 عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَوْ نُكْرِي حَرْفُ دُرِّ نُوْحٍ وَفُلُوكِ
 جَمَلَهُ سَبِيَّ جَمْعَ قَلْبِكَ يَتَمَشُّ كِيَّ أَوْ لَوْ رَاكَ بُوذِكِرُ
 أَوْ لَنَا رِي سَوْسَكَ يَتَمَشُّ كِيَّ مَقَامَهُ أَرِشَنُكَ دَرْتِ
 أَوْ لَوْ بُوْتُ نَوَّابِينَ بُولُوْرَسِينَ حَضْرَتِ رَسُولِ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرُكُونِ مَعَاذَةِ دِدِي كِيَّ يَا مَعَاذَ قُلْتِ
 لَبَيْتِكَ وَسَعْدِيكَ قَالَ خَيْرُ النَّاسِ سَأَلَتْهُ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
 دَخَلَ الْجَنَّةَ قُلْتِ يَا بَنِيَّ اللَّهُ أَفَلَا أُبَشِّرُ النَّاسَ قَالَ إِنِّي
 أَخَافُ أَنْ يَتَكَلَّمُوا عَلَيْهَا وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
 عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقِينُوا أُمَّوَاتَكُمْ
 بِشَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَمَنْ قَالَ عِنْدَ مَوْتِهِ جَنَّتْ
 لَهُ الْجَنَّةُ قَالُوا نَا رَسُولَ اللَّهِ فَإِنْ قَالُوا هَا فِي صِغَرٍ قَالَ

أَوْجِبَ أَوْجِبَ قَالَ الْحَكِيمُ الظُّهُرُ اثْنَانِ الْأَقْرَابُ بِالْتَّوْحِيدِ
 وَالْأَسْتِغْفَارِ مِنَ الذَّنْبِ فَمُرْتَبَةُ الْأَسْتِغْفَارِ فِي
 حَقِّ الْمُؤْمِنِينَ كَمُرْتَبَةِ كَلِمَةِ الشَّهَادَةِ فِي حَقِّ الْكَافِرِ
 هَرِيرِيكَ ابْتِدَاسِي وَارِ انْتِهَاسِي وَارْ كُفْرُكَ انْتِهَاسِي
 كَلِمَةٌ شَهَادَةٌ تَدْرُكُ كَلِمَةَ شَهَادَتِي هَرِ كَافِرِي
 أَيَّتُكَلِّمُكَ كَفْرٌ مَقَامِنَدَنْ جِقْدِي إِيمَانُهُ كِرْدِي
 قَلْدَخِي بُوْجَلِيْنَ جَاهَدَكَ بِرُكْنِ اسْتِغْفَارِي جُوقِ
 أَيَّتُهُ يَتَمَشُّ مَقَامَهُ أَرِشُورِ كُوْرَحْنَ مَسِيْنِ حَضْرَتِ
 رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَذِيْفَةَ أَيَّتُكَلِّمُكَ
 كَانَ فِي لِسَانِي دَرْبُ دِدِي حَضْرَتِ رَسُولِ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِبُورْدِي كِيَّ إِنَّ أَنْتَ
 عَنِ اسْتِغْفَارِي يَا خَذِيْفَةَ إِنِّي اسْتِغْفِرُكَ كُلَّ يَوْمٍ
 مِائَةَ مَرَّةٍ دِيُوْ بِيُوْرْدِي وَدَخِي بِيُوْرْدِي وَخِيَارِ امْتِي
 إِذَا أَحْسَنُوا اسْتَبَشَرُوا وَإِذَا سَاءُوا اسْتِغْفِرُوا قَالَ
 الشَّيْخُ إِذَا صَحَّ مَقَامُ الشَّهَادَةِ تَدْرُقْ إِلَى مَقَامِ الصَّلَاةِ

المقام الثاني في بيان مقام الصلوة قال رسول
الله صلى الله عليه وسلم الظهور شرط الايمان والحمد
لله يملأ الميزان **الله تعالي** نمازه ايمان ديوياد ايلدي
وما كان الله ليضيع ايمانكم قال عيسى بن
مريم صلوات الله عليه وسلامه فوجدت هذه
المسألة في صحيف ابراهيم عليه لا يقبل الله صلوة عبدا
الا بسبعة خصال اوله لكمة من الحلال والثاني
لبس من الحلال والثالث علم تام والرابع قلب
تقي من الكبر والحامس قلب تقي من الحسد
والسادس قلب تقي من البغض والسابع تقي من
العداوة **قال الشيخ** رحمة الله نمازي كد
عيسى كبي قلوبك نمازك ارا سنده في زلت لري
الله تعالي ير لغار **يتكم بيورر** واقير الصلوة في
النهار ونر لغا من الليل ان الحسنات يذهبن
الشئيات **قال** ابن عباس رضي الله عنه اذا استجبت

فتنوا عن موضع الاستجاء فان من تنحى عن
موضع الاستجاء كتب الله له بكل قطرة من
وضوئه عبادة سنة **يتكم** حضرت رسول صلى
الله عليه وسلم بيوردي نمازك يا رسي بدست د
دي **قوله تعالي** يا ايها الذين امنوا اذا قمتم
الي الصلوة فاغسلوا وجوهكم وايديكم
الاية على بن ابي طالب ايد زر رضي الله عنه ياندا در
نفسكه اي ندادر كوكله **ها** ندادر سركه الذين
اشارتدر امنوا بشارتدر يعني اي تن خدمته كل
واي كوكل حاضر اول واي سر حضرت مشاهد
قل ديمك اولور **وقال علي** رضي الله عنه ينبغي
للعبدة ان يغسل خمسة اشياء قبل الوضوء **الاول**
القلب من الكبر والخديعة والكبر والحسد
والبغض والعداوة **قوله** تعالي وثيابك فطهر
اي قلبك فطهر **والثاني** وضوء اللسان من

فتنوا

مَا لَا يَلْعِينُهُ وَالْغَيْبَةَ وَالْكَذِبَ وَاللَّغْوَ وَالزُّورَ
 وَالْبُهْتَانَ **قَوْلُهُ تَعَالَى** وَلَا يَغْتَبَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا
وَالثَّالِثُ وَضُوءُ الْبَطْنِ مِنَ الشُّبْهَةِ وَالْحَرَامُ **قَوْلُهُ**
تَعَالَى يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ
 مَا رَزَقْنَاكُمْ **وَالرَّابِعُ** وَضُوءُ الْبَدَنِ مِنْ
 لُبْسِ الْحَرَامِ **قَوْلُهُ تَعَالَى** يُؤَارِي سُوَآتِرِكُمْ وَرِيثًا
 وَبِئْسَ التَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ **وَالخَامِسُ** وَضُوءُ الظَّاهِرِ
قَوْلُهُ تَعَالَى يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ
 فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ أَلَا يَٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ
سِتْرُ الْعِزِّ نَزَّ طَهَارَتِي عَلَىٰ كَيْ قَلْبِكَ كَوَكَلِي
 كَيْدٍ وَحَسَدٍ وَمَكْرَدَنْ آرِي قَلْبِكَ ذَٰلِكَ
 غَيْبَتٌ وَبِهِنَّ تَدَنْ تَنْبِي حَرَامٌ لَقَدْ نَطَوْنِي حَرَامٌ
 اِيْدِي كَنْدَنْ يَا كَقَلْبِكَ أَنْدَنْ صُكْرَه طَهَارَةً طَاهِرَةً
 لَا يَنْقُ أُولُو رَسْمٍ نَقَانُ طَهَارَتُ قَلْوَرَاوُلْسَكُ
 يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهُهُ وَتَسْوَدُّ وُجُوهُهُ آيَتِن صَقْنِغِل فَاغْسِلُوا

47(a)
 وَجُوهَكُمْ آيَتِن كَامِرُنْدَامِشَالِ ادْبُ يُوْرِكُ يُوْعِلُ وَآمَنُ
 أُوْرِي كِتَابُهُ بِيَمِينِهِ آيَتِن فِكْرَادِبُ الْكُ يُوْعِلُ فَيُوْخِذُ
 بِالْتَوَاصِي آيَتِن أَنْدِيْشَه قَلْبُ بِأَشْكَه مَسْحُ آيَلَه آيَا قَلْرُكُ
 يُوْعِلُ أَكْرَطَهَارَتِي أَشْبُو وَجَهْلَه قَلْوَرُسَكُ عَذَابُكَ
 دَنْ خَلَاصُ وُلْدِكَ طَهَارَتِي تَقَامُ قَلْدُ كَيْسَه جُدْجَهْدُ آيَلِيُوْبُ
 كَوَكَلِي حَاضِرٌ فَلْيَغْلِ **نِتِكُمْ حَضْرَتِ رَسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ**
وَسَلَّمَ يُوْرِدِيكُمْ الْإِحْسَانَ أَنْ تَعْبُدُوا اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ
 فَإِنْ لَمْ تَرَكَ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ **وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ**
وَسَلَّمَ الْمُصَلِّيُ يَنَابِجِي رَبِّهَ أَكْرَمَ نَمَازُهُ كَوَكَلِي حَاضِرٌ
 أَوْلَسَه نَمَازِ اجْنِدَه صَاغِدَه وَصُوْكَه الْتِفَاتُ قَلْسَه نَمَازُ
 فَاسِدُ أُولُوْرِي فَايْدَه يَتَمَاقُ طُوْرَمَقُ قَالُوْرَاَجْنَاقُ
حَضْرَتِ رَسَالَتِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُوْرِرُكُمْ
 مِنْ صَلِي تَطَوُّعًا فَلَوْ اعْطِيَ مَلَاءُ الْأَرْضِ ذَهَبًا مَا وُفِي
 أَجْرُهُ يَنْهَ بِرَجْدِيْنَدَه دَخِي يُوْرِرُكُمْ تَطَوُّعُ نَمَازُ
 جَوْقُ قَلِغَلَه قَوْلُ حَضْرَتِه يَقِيْنُ أُولُوْرِي نَمَشْ مَقَامَه أَرْشُو

وَقِيلَ الظَّهَارَةُ بِالمَاءِ عِنْدَ وُجُوْدِهِ وَبِالْثَّرَابِ عِنْدَ عَدَمِهِ
 اَدْحِي بِأَكْ طَاهِرًا وَاُولُوْبُ غَازَهُ لَا يَبْقَى اَوْ لَسِي بُوَاكِسِي يَلْدُرُ
اَمَّا طَهَارَتِي بِاطْنِهِ خُضُوْعُ البَدَنِ وَخُشُوْعُ القَلْبِ
 وَخُضُوْعُ اللِّبْتِ بِرُكْهُ دُرُ **سُئِلَ** بَعْضُ اَهْلِ الشَّرِيْعَةِ مَا سِرُّ
 الظَّهَارَةِ **قَالَ** سِرُّ الظَّهَارَةِ طَهَارَةُ السِّرِّ وَاسْتِعْمَالُ المَاءِ
 طَاهِرًا **قَالَ الشَّيْبَانِيُّ رَحِمَهُ اللهُ** الظَّهَارَةُ اِنْفِصَالُ
 وَالصَّلَاةُ اِتِّصَالٌ فَمَنْ لَمْ يَنْفَصِلْ فِي طَهْوِهِ عَنْ غَيْرِ اللهِ
 لَمْ يَتَّصِلْ فِي صَلَاتِهِ بِاللهِ **ابْنُ مَبَارَكٍ اَيْدُرُ** مَنْ لَمْ يَحْفَظْ
 قَلْبُهُ خَارِجَ الصَّلَاةِ لَا يَقْدِرُ عَلَيَّ حِفْظِهِ فِي الصَّلَاةِ **قَالَ**
 اَبُو سَعِيْدٍ الخَذْرِي الصَّلَاةُ اِنْ يَقْبَلُ اللهُ عَلَيْكَ كَاقْبَالِكَ
 عَلَيْهِ تَقِفُ بَيْنَ بَدِيْهِ لِكِسْرِ بِنِكَ وَبَيْنَهُ تَرْجُمَانٌ
 وَهُوَ مُقْبِلٌ عَلَيْكَ وَانْتَ تَنَاجِيْهِ وَتَعْلَمُ بَيْنَ يَدَيْ
 مَنْ اَنْتَ وَاقِفٌ فَاِنَّهُ المَلِكُ العَظِيْمُ اللطِيفُ العَلِيْمُ
 الخَبِيْرُ **حَضَرَتْ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ** بِبُورِزِمِ
 طَهَارَتٍ مَنَازِكٍ يَضْفِي دُرُ **حَضَرَتْ عَلِيٌّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ**

بِبُورِزِمِ الوُضُوْعُ شَطْرُ اِيْمَانٍ اَوْ نِصْفُ الصَّلَاةِ وَالصَّلَاةُ
 كُكُلُهُ لِقَوْلِهِ تَعَالَى **وَمَا كَانَ لِيُضِيْعَ اِيْمَانَكُمْ اَوْ صَلَاتَكُمْ**
قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ اللهِ عِزٌّ وَجَبَلَ
 مَا تَقَرَّبَ اِلَيَّ عَبْدِي بِمِثْلِ اَدَاءِ مَا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ وَلَا يَزَالُ
 يَتَقَرَّبُ اِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى اُحِبَّهُ فَاِذَا اَحْبَبْتُهُ كُنْتُ لَهُ
 سَمْعًا وَبَصْرًا وَيَدًا وَلِسَانًا وَقَلْبًا يَسْمَعُ وَبِي يَبْصُرُ
 وَبِي يَبْطِشُ وَبِي يَنْطِقُ وَبِي يَعْلَمُ **قَالَ الشَّيْخُ قَدَسَ اللهُ**
سِرَّهُ العَزِيْزُ هِيَ عَمَلٌ لَوْ دَهَّ اللهُ تَعَالَى طَاعَتُدُنْ سَوَكُوْ
 يُوقَدُرُ **وَقَالَ اَهْلُ المَعْرِفَةِ** الصَّلَاةُ اَرْبَعَةُ اَشْيَاءَ
 الشَّرُوْعُ مَعَ العِلْمِ وَالعِيَامُ مَعَ الحَيَاءِ وَالاَدَبُ مَعَ
 التَّعْظِيْمِ وَالمُخْرُوْجُ مَعَ الخَوْفِ **وَقَالَ اَهْلُ الطَّرِيْقَةِ** الصَّلَاةُ
 نُورُ القَلْبِ وَجِلَاءُ العَقْلِ وَبِهَاءُ الرُّوْحِ **وَقَالَ اَهْلُ**
لِلْحَقِيْقَةِ الصَّلَاةُ بِالْكُلِّ اِلَى مَنْ لَهُ اَلْكُلُّ اِذَا صَحَّ
 مَقَامُ الصَّلَاةِ تَنَقَّلَ اِلَى مَقَامِ الزَّكَاةِ **البَابُ**
الثَّلَاثُ فِي بَيَانِ الزَّكَاةِ **قَالَ اَهْلُ المَعْرِفَةِ** الزَّكَاةُ

لِجَنَّةٍ تَوَابُهَا **قَالَ الْعَالِمُ** الزَّكَاةُ مُفْتَاخُ أَبْوَابِ الْمَالِ
 وَحُصُونِ اصْنَافِ الْأَمْوَالِ **قَالَ الشَّيْخُ قَدَّسَ اللَّهُ**
سِرَّهُ الْعَزِيزُ هَرَكَشِي كُمْ زَكَاةٌ جِقْرَمَغَه سَمَالِكُ
 أَوْلَادِي زَكَاةٌ جِقْرَجَبَاقُ سُنْدَرْدَنَ زَكَاةٌ جِقْرَمَقُ
كَرَّكَ الزَّكَاةُ فِي بَيْضَةِ فِي سَبْعَةِ أَشْيَاءَ فِي النَّفْسِ
 وَالصِّغَةِ وَالرُّوحِ وَالْقَلْبِ وَالْعَقْلِ وَالْمَعْرِفَةِ وَالسِّدْرِ
 فَزَكَاةُ النَّفْسِ الصَّبْرُ عَلَى الْأَذَى وَالْإِحْتِمَالُ لِلْجَفَا
 وَزَكَاةُ الصِّغَةِ تَعَهُدُ الْمَرْضَى وَاعَانَةُ الْهَلِكِيِّ بِأَسْبَابِ
 الدِّينِ وَالذُّنْيَا وَزَكَاةُ الرُّوحِ الْأَضْفَاءُ إِلَى الْحَقِّ وَالِاسْتِمَاعُ
 مِنْ أَهْلِ الْحَقِّ وَقَبُولُ الْحَقِّ وَزَكَاةُ الْقَلْبِ عَلَى عَامَّةِ
 الْمُسْلِمِينَ بَعْدَ تَحْقِيقِ الْجَنَّةِ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ وَزَكَاةُ
 الْعَقْلِ هِدَايَةُ الْمُتَعَلِّمِينَ وَالرِّفْقُ بِجَمِيعِ الْمَخْلُوقِينَ
 وَزَكَاةُ الْمَعْرِفَةِ حَسْنُ الْإِشَارَاتِ لِأَهْلِ الْعِبَادَةِ
 وَصِدْقُ الْحَقِيقَةِ لِأَهْلِ الطَّرِيقَةِ وَزَكَاةُ السِّرِّ كِتَابُ
 الْفَوَاهِ وَأَخْيَابُ الزَّوَايِدِ وَأَحْتِمَالُ الْمَصَائِبِ

داستان

وَأَنْظَارُ الْعَجَائِبِ **قَالَ بَشْرُ الْحَافِي** لِكُلِّ عَضْوَةٍ زَكَاةٌ وَلكل
 حَوَاسٍ زَكَاةٌ فَزَكَاةُ الْعَيْنِ النَّظْرُ بِالصَّنَائِعِ وَالْعِصْبِ
لِقَوْلِهِ تَعَالَى فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ وَالْأَبَا
 كَثِيرَةٌ وَزَكَاةُ اللِّسَانِ ذِكْرُ الرَّبِّ لِقَوْلِهِ أَذْكُرُوا اللَّهَ
 ذِكْرًا كَثِيرًا وَزَكَاةُ الْخَلْقِ أَكُلُّ الْحَلَالِ لِقَوْلِهِ
كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَزَكَاةُ الْوَجْهِ
 تَغْيِيرُهُ بِالتَّجَدُّدِ بَيْنَ يَدَيْ رَبِّ الْعِزَّةِ لِقَوْلِهِ تَعَالَى
 وَابْجُدْ وَاقْتَرِبْ وَزَكَاةُ الْيَدَيْنِ رَفْعُهُمَا عِنْدَ الْحَاجَةِ
 كَالسُّطُوعِ الْمُحْتَاجِ الْمُضْطَرِّ بِإِظْهَارِ الْخُشُوعِ وَالْمَسْكَنَةِ
 لِقَوْلِهِ تَعَالَى **أَدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً** وَزَكَاةُ الْخَلْقِ
 الشَّيْءُ بِهِمَا إِلَى طَاعَةِ لِقَوْلِهِ تَعَالَى **وَأَرْكَعُوا مَعَ الرَّكَعِينَ**
 وَزَكَاةُ الْقَلْبِ الْوَفَاءُ بِشَرَايِطِ الْمَعْرِفَةِ لِقَوْلِهِ تَعَالَى
 الَّذِينَ يُؤْتُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَزَكَاةُ السِّتْرِ حِفْظُ حَدُودِ
 اللَّهِ لِقَوْلِهِ تَعَالَى **إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا**
 الْآيَةُ **بِتَكْرِمْ حَضْرَتِ رَسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ**

تعالی

ت

يُورِدُكُمْ لِصَلَاةٍ لِمَنْ لَزَكَوَةٌ لَهُ بُوَيُوكَهُ قَدَمٌ
 أَوْ رَنْ كِشِي أَمِيدَ قَبُولَ رِبِي آجُوبٌ تَتَوَنَّمَلُ زَكَوَتُنْ
 وَرَمَكُ كَرَكُ أَكْرُورِمَسَه نَمَازَ لَارِي هَم
 قَبُولًا وَلَمْزُ **وَرُويَا** نَ مَوْسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ مَرِيشَاتِ
 تُحَسِّنُ الصَّلَاةَ فَتَجِبُ مَوْسَى تُفَرَّاهُ بَعْدَ سِنِينَ
 عَلَى مَا تَرَكَهُ فَقَالَ يَا رَبِّ مَا رَأَيْتُ أَحْسَنَ صَلَاةٍ
 مِنْ هَذَا الْفَيْتَى فَأَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِ يَا مَوْسَى
 مَا أَصْنَعُ بِصَلَاةٍ إِذْ لَمْ يُوَدَّ زَكَوَةٌ مَالِهِ إِنْ الصَّلَاةَ
 وَالزَّكَاةَ تَوَآمَانٍ لَا أَقْبَلُ أَحَدَهُمَا قَبْلَ الْآخَرِ فِي كَلَامِ
 اللَّهِ تَعَالَى **اقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ** وَالآيَةُ كَثِيرَةٌ
عِمْرَانُ بْنُ الْأَشْعَبِ فَفَهَاءُ رِيْنِ اِيْدِي كَتَدُو قَاتِيْدَه
 شُوِيْلَه سُوِيْدَلَرِ دِي سَمْعُ قَلُوْرِيْر كُوْنِ اِمْتِحَانِ فِلِقُ
 دِيْدِي فَقَالَ فِي حَنِيْسٍ مِّنَ الْاِبْلِ زَكَوَةٌ دِيْدِي
 فَقَالَ لَهُ الشَّيْبِيُّ شَاهُ فِي وَاجِبِ الْاَمْرِ فَمَا لَمْ تُسْأَلْهَا
فَقَالَ مِنْ اِمَامِكَ فِي هَذَا الْمَذْهَبِ قَالَ لِصَدِيْقِ

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حِينَ قَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 بَعْدَ بَدَلِ كُجَلِ الْمَالِ مَا خَلَفْتَ لِعِيَالِكَ **قَالَ رَسُولُ اللَّهِ**
 وَكَمِيْنَه عِمْرَانُ النَّاسَ بَعْدَ ذَلِكَ عَنْ حُضُوْرٍ مَجْلِسِيَه
 إِذَا صَحَّ مَقَامُ الزَّكَاةِ ثُمَّ نَقِلَ إِلَى مَقَامِ **الْحَجِّ الْمَقَامِ الزَّارِعِ**
فِي بَيَانِ الْحَجِّ قِيلَ الْحَجُّ حَرْفَانِ **لِلْحَاءِ مِنَ الْحَائِمِ وَالْحَائِمُ**
 مِنَ الْجُرْمِ كَانَ الْحَاجُّ يَقُولُ بِلِسَانِ الْجَنَانِ **يَا رَبِّ**
 آتَيْتُكَ بِجُرْحِي وَجَفَائِي فَإِنْ لَمْ تُغْفِرْهُمَا بَحَلِكِ وَحَمِيْتِكَ
 مَنْ يَغْفِرْ لِي **وَقِيلَ** الْحَجُّ الْأَعْرَاضُ عَنِ الْخَلْقِ وَالْاِقْبَالُ
 إِلَى الْخَلْقِ **قَالَ الشَّيْخُ قَدَسَ اللَّهُ سِتْرَهُ** الْحَجُّ عَلَى ثَلَاثَةِ أَنْوَاعٍ
 فَحَجُّ النَّفْسِ وَحَجُّ الْقَلْبِ أَمَّا حَجُّ النَّفْسِ الْمَوْقُوفُ فِي الْمَقَامِ
 أَوَّلُ مَقَامِهِ طَوْرُ سَكِّ حَقِّ دَرَكَا هَيْدَه طَوْرُ رِيْ
 قُوْر قُوِيْلَه طَوْرُ غَلِّ قُوْر قَه طَوْرُ نَكَرَه أَوْ جَمَاقُ مَرْدَه
 وَرِيْدِي **قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى** وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ
 رَبِّهِ جَنَّاتٌ **وَقَالَ جَلَّ جَلَالُهُ** مَنْ خَشِيَ التَّخْمَنَ بِالْغَيْبِ
 وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُّسِيْبٍ ادْخُلُوْهَا بِسَلَامٍ أَمِيْنِينَ

وَجَحَّ الْقَلْبَ تَرَكَ الْحَرَامِ وَجَحَّ الرُّوحَ صِلَا الْآرْحَامِ
 عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَجَّ بَيْتَ اللَّهِ مِنْ
 الْحَلَالِ لَمْ يَخْطُ خَطْوَةً إِلَّا كَتَبَ لَهُ بِهَا سَبْعِينَ حَسَنَةً
 وَحَظَّ عَنْهُ سَبْعِينَ سَنَةً وَرَفَعَهُ سَبْعِينَ دَرَجَةً
أَهْلُ مَعْرِفَاتٍ أَيْدُرُ حَجَّكَ مَوَاقِيتُ لِي وَأُرْدُرُ أَوْلَ
 مَوَاقِيتَ لِرُكَّ بَعْضُ سِنْدِهِ أَحْرَامُ بَعْلَمَقُ نَحْه كِه فَرِيضِي سِه
 نَفْسُ وَكُوكُلُ وَرُوحُ دَخِي مَوَاقِيتُ لِرُكَّ أَحْرَامُ
 بَعْلَمَقُ أَنْكَ بِي فَرِيضَه دُرُرُ **أَوْلَ مِيقَاتٍ** قَوْلَا قُ دُرُرُ
 قَوْلَقَدَ أَحْرَامُ بَعْلَمَقُ كَرَكُ غَيْبَتٍ وَهَتَانُ مَا لَيْغِي
 وَكَرَكُمُ سُونُ لِرِي شَتْمِي **الْحِجِّي مِيقَاتٍ** كُونُ دُرُرُ
 كُونُ دِه أَحْرَامُ بَعْلَمَقُ كَرَكُ حَرَامَه بَعْقَدَتُ
قُلْ لِلَّهِ مَنِينَ يَفْضُلُوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَحِجِّي مِيقَاتٍ دُرُرُ
 دِلَه أَحْرَامُ بَعْلَمَقُ كَرَكُ قِيَامَتَه سُؤَالُ أَوْلَجَاقُ
 سُونُ لِرِي سُولِيَه **وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبَ بَعْضُكُمْ**
لَعْضًا دُرُرُ دُحِّي مِيقَاتٍ إِي آلُ دُرُرُ آلَه دَخِي أَحْرَامُ

بعلَمَقُ

بَعْلَمَقُ كَرَكُ اللَّهُ تَعَالَى حَلَالٌ قَلْدًا غِنْدَ يَشْتَه حَرَامُ
 قَلْدًا وَغِنْدَ يَشْتَه **بَشِي مِيقَاتٍ** كُوكُلُ دُرُرُ كُوكُلَه
 دَاخِي أَحْرَامُ بَعْلَمَقُ كَرَكُ حَقُّ تَعَالَى دَنْ غَيْرِنُوكُ
 حَجَّتِي كُوكُلَه قُومِيَتُ كَرَكُ وَلَا يَجُوزُ لِعَا قِيلُ
 أَنْ يَتَجَاوَزَ هَذِهِ الْمَقَامَاتِ بَغَيْرِ أَحْرَامٍ وَذَلِكَ تَفْرِيدُ
 الْقَلْبِ فِي تَفْرِيدِ التَّسْبِيحِ **بِكُلِّ** أَي دُوسْتِ صَادِقٍ بُوذِكُ
 أَوْلَانُ نَشِيهَاتُ تَمَثِيلَاتُ وَنَصَائِحُ بِرُكَّ عَمَلُ قَلْسَاكُ
 فَايِدَه تَامَرُ حَاصِلُ أَوْلُورَاهِلِ إِشَارَتُ أَيْدُرُ حَجَّ كَلْمَه
 أَوْلُ بَقْدَمُ خَلَا بَقِي كُونُ دَمُ إِي كِنِي بَقْدَمُ أُونُجِي
 كُونُ دَمُ خَلْقِي كُونُ مَا دَمُ **أُونُجِي** بَقْدَمُ كَعْبَه كُونُ دَمُ
 خَلْفِي هُمُ أُونُجِي كُونُ مَا دَمُ **دُرُرُ دُحِّي** بَقْدَمُ كَعْبِكَ إِي بِي
 كُونُ دَمُ خَلْقِي هُمُ أُونُجِي هُمُ كَعْبَه كُونُ مَا دَمُ أَوْلُ
 نَظْرُ عَيْنِ إِي كِنِي نَظْرُ نَفْسِ أُونُجِي نَظْرُ قَلْبِ دُرُرُ دُحِّي
 نَظْرُ رُوحِ وَعَرَبِي كَعْبُ بِنِ أَجْبَارُ رَضِي عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ
 إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَمَّا دَخَلَ الْحَرَمَ أَوْلُ مِرَّةً وَجَدَ حَجْرًا مَكْتُوبًا

عَلَيْهِ أَرْبَعَةٌ اسْطَرِاقُهَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي
وَالثَّانِي إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا
 وَمُحَمَّدٌ رَسُولِي فَطُوبَى لِمَنْ بَدَأَ وَاتَّبَعَهُ **وَالثَّالِثُ**
 لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا مَنْ اعْتَصَمَ بِي بَخًا **وَالرَّابِعُ** لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا
 الْحَرَامِيُّ وَالْكَعْبَةُ بَيْتِي مَنْ دَخَلَ مِنْ عَذَابِي **قَالَ**
الشَّيْخُ قَدَسَ اللَّهُ سِتْرَهُ **العِرْزُ** هَرَكِيمٌ كَوَكُلٌ حِجَّتِي تَمَامُ
 قَلْبِهِ بِشَيْءٍ مَقَامَهُ كَمَقَامِ صَوْمِهِ دُرُ لَيْقًا أَوْ لَوْ
المَقَامُ الخَامِسُ فِي بَيَانِ الصَّوْمِ قَالَ أَهْلُ المَعْرِفَةِ
 الصَّوْمُ ثَلَاثَةٌ صَوْمُ العَامِ وَصَوْمُ الخَاصِ وَصَوْمُ الآخِرِ
 فَصَوْمُ الآخِرِ تَرْكُ مَا سِوَى اللَّهِ وَصَوْمُ الخَاصِ
 حَافِظَةُ الجَوَارِحِ وَالْأَعْضَاءِ وَأَنْ يَعْفُوَ عَنِ ظُلْمِهِ
 وَيَكْفُ لِسَانَهُ عَنِ أَهْلِ القَبِيلَةِ وَصَوْمُ العَامِ تَرْكُ
 الأَكْلِ وَالشُّرْبِ وَالبُوقَاعِ **وَقَالَ أَهْلُ**
الحَقِيقَةِ الصَّوْمُ دَوَائِدُ الذُّنُوبِ وَبِهَاجِيَاءُ
 القلوبِ وَقِيلَ لَصَوْمُ سَبَبٌ تَوْبِ الصَّدُورِ وَتَوْبِ

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّائِمُ فِي
 عِبَادَةٍ وَإِنْ كَانَ نَائِمًا عَلَى فِرَاشِهِ **وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ**
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ اللَّهِ عِزَّ وَجَلَّ الصَّوْمُ لِي وَأَنَا الجَزِيءُ
وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَخَلُوفُ فَمِ الصَّيَامِ أَطْيَبُ
 عِنْدَ اللَّهِ عَرْمَسِيكَ لِجَنَّةٍ أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَيَّ
 مَوْسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذِي أَعْطَيْتُ أُمَّةَ مُحَمَّدٍ نَوْمَيْنِ
 وَظَلْمَتَيْنِ **قَالَ يَأْرَبُ** فَمَا هُمَا قَالَ شَهْرُ رَمَضَانَ
 وَقِرَاءَةُ القُرْآنِ **قَالَ يَأْرَبُ** وَمَا هَذِهِ الظُّلْمَتَانِ
 قَالَ ظُلْمَةُ القَبْرِ وَظُلْمَةُ اليَقْمَةِ قَالَ لَصَوْمُ صَوْمَانِ
 صَوْمُ الذُّوْجِ بِتَقْصِيرِ الأَمَلِ وَصَوْمُ النَّفْسِ بِالإِسْكَاحِ
 عَنِ الطَّعَامِ وَالمَحَارِمِ **سَيَّلَ سَلِيمَانُ** عَلَيْهِ السَّلَامُ
 عَنِ الصَّوْمِ قَالَ مَنْ جَوَّعَ نَفْسَهُ عَنِ الحَرَامِ وَنَهَاهَا
 عَنِ اللُّغْوِ وَالكَلَامِ وَأَعْتَزَلَ الدُّنْيَا وَجَانِبَ
 الأَثَامِ وَهَجَرَ الغَفْلَةَ وَالمَنَامَ وَأَسْتَوْحَشَ فِي النَّهَارِ
 وَأَشْرَفَ فِي الظُّلَمِ حَتَّى يَرَى مَقْعَدَ الصِّدْقِ

فِي الْخِيَامِ قَالَ ذَا التَّوْنِ الْمِصْرِيِّ رَحْمَةُ اللَّهِ أَنْ يَزُولَ
 تَسَاوَةٌ قَلْبِكَ فَذَرِ الْحَرَامَ وَأَطِلِ الْقِيَامَ وَادِمِ الصِّيَامَ
 وَصِلِ الْأَرْحَامَ وَالطُّفِ الْأَيْتَامَ وَقَالَ لِقَانُ لَابُدَ
 يَا بِنِي إِذَا امْتَلَأَتِ الْمَعْدَةُ نَامَتِ الْفِكْرَةُ وَحَرِبَتِ الْحِكْمَةُ
 وَقَعِدَتِ الْأَعْضَاءُ عَنِ الْعِبَادَةِ ذَا التَّوْنِ أَيْدُرُ كَعْبَةُ
 طَوَافُ قَلْوَرْدَمٍ يَرِيكُ كُوْرْدَمٍ عَصَا يَلَهُ يَوْمَ رِيُوْرْدَمِ
 أَجْلِقُ آثِرِي وَأُرْرُوزِزِهِ أَوْلَهُ دِيْدَمٍ بِرَأْجِحِ جَفَارْدَمٍ وَرِ
 قَبُولِ قِلْمَادِي وَقَالَ مَا هَذَا إِنْ الذَّرَجَةُ الَّتِي أَنَا فِيهَا
 اشْتَرَيْتُهَا بِسِتِينَ أَلْفَ دِينَارٍ فَكَيْفَ أَبِيعُهَا الْيَوْمَ بِدِينَارٍ
 وَقَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ الصَّوْمُ ثَلَاثَةٌ أَحْرَفٍ عَلَى ثَلَاثَةِ
 مَعَانٍ فَالضَّادُ تَدُلُّ عَلَى سِيَادَةِ النَّفْسِ عَنِ الْمَعَاصِي
 وَالْوَاوُ تَدُلُّ عَلَى وِلَايَةِ الظَّالِمِ عَلَى الْجَوَارِحِ وَالْمِيمُ
 تَدُلُّ عَلَى مَدَامَنْ تَرَكَ النَّسْرَ وَأَقَامَتِ الْعِبَادَاتِ
 وَقَالَ أَهْلُ الْمَعْرِفَةِ الْجُوعُ مَقَامُ الْأَوْلِيَاءِ وَطَعَامُ
 الْأَنْبِيَاءِ وَقَالَ الْحَكَمَاءُ الْجُوعُ يَحْرِدُ رِرَ الْفِطْنَةَ

وَتَحَابُّ دَرِّ الْحِكْمَةِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ادْعُوا قَرْعَ بَابِ الْجَنَّةِ يَفْتَحُ لَكُمْ قَالُوا كَيْفَ
 قَالَ بِالْجُوعِ وَالظَّمَاءِ وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا
 أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا جُوعَهُ قَالَ لَوْ كَيْفَ يَجُوعُ يَا رَسُولَ
 اللَّهِ قَالَ يَحْبِسُ عَنْهُ الدُّنْيَا وَطَعَامُهَا وَشَرَابُهَا حَتَّى لَا يَجِدَ
 مَأْوِيَّ وَلَا طَعَامًا وَقَالَ جَعْفَرُ بْنُ مَعَاذِ النَّازِرِيِّ
 رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ جُوعُ الرَّغْبِيِّينَ فَتَنَةٌ وَجُوعُ التَّوَّابِينَ
 بَجْرَبَةٌ وَجُوعُ الْمُجْتَهِدِينَ كَرَامَةٌ وَجُوعُ الْعَالِدِينَ
 سِيَاسَةٌ وَجُوعُ الزَّاهِدِينَ حِكْمَةٌ وَنَرَادِيهِ غَيْرَةٌ
 وَجُوعُ الْمُحِبِّينَ رِيَاضَةٌ وَجُوعُ الْمُقْرَبِينَ طَهَارَةٌ
 وَقَالَ الشَّيْبَانِيُّ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ مَا جُوعَتْ اللَّهُ يَوْمًا
 إِلَّا رَأَيْتُ فِي قَلْبِي بَابًا مِنَ الْحِكْمَةِ وَالْعِبْرَةَ مَا رَأَيْتُهَا
 قَطُّ وَقَالَ جُعٌ لِيَتَشَبَّعَ وَأَشْبَعٌ لِيَقْتَطَعَ وَأَقْتَعٌ لِيَخْتَشَعَ
 وَأَخْشَعٌ لِيَتَرَفَّعَ وَسَيْئِلُ أَبُو الْقَاسِمِ النَّصْرِيِّ أَبَادِي
 رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ قَدْ عَرَفْنَا جُوعَ الْعَامَّةِ فَمَا جُوعَ الْعُقَلَاءِ

قَالَ حَوْعُهُمْ جَوْعُ الْعِلْمِ وَالْفَهْمِ وَالْفِطْنَةِ وَجَوْعُ الظَّالِمِ
قَالَ الشَّيْخُ رَحْمَةُ اللَّهِ تَوْشِيحُ لِرَبِّي بِرَبِّهِ كَثُورُ مَمْلَكَةِ
 جِدْجَهْدِ أَيْلَةٍ تَأْكُلُ الْبَنِي عَسَلُ مَقَامِهِ ارشاد سِين
المَقَامُ السَّادِسُ فِي بَيَانِ الْعُسْلِ الْعُسْلُ نَوْعَانِ
 قَرْضٌ وَسُنَّةٌ فَالْقَرْضُ عَلَى الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ مَعْرُوفٌ
 وَالْبَاقِي سُنَّةٌ وَهِيَ عُسْلُ الْعِيدَيْنِ وَالْجُمُعَةِ وَعِنْدَ
 الْحُسُوفِ وَالْكُسُوفِ وَالْأَحْرَامِ وَالْعَرَافَاتِ وَبَعْدَ
 الْوِلَادَةِ وَالْإِسْقَاطِ وَاللِّكَا فِي بَعْدِ إِسْلَامِهِ وَ
 عُسْلُ الْمَيْتِ وَالْجَامَةِ وَلِغْيِ عَلَيْهِ بَعْدَ الْإِفَاقَةِ وَالْحَاجِ
 لِدُخُولِ الْكَعْبَةِ **أَوَّلُ** شَرِيعَتِ مَوْجِبَتِهِ أَبَدَتْ
 أَلَهُ أَنْدَ زُصُكْرَهُ عُسْلُ قَلْبِهِ دَخِي أَوْلُ يَمْرَدَنْ كَلْبُ
 غَيْرِي يَرْدَهُ أَيْقَلِرَنْ يُوِيَهُ أَنْدَنْ صُكْرَهُ طَوْبُزُ كِبِهِ
 شَرِيعَتَهُ عُسْلُ تَقَامُ بُوْدَرَامَتَا **أَهْلُ مَعْرِفَتٍ** أَيْدُرُكُو
 يَجِيئُ بِنِ مَعَاذِ الزَّازِي كِبِي دُرْتِ اعْضَاكِي دُرْتِ دُرُو
 صُوِيَلِهِ يَوْمًا يَنْجُو حَقِيقَتَهُ عُسْلُ تَقَامُ أَوْلَمَزُ **وَقَالُوا**

اعْتَسَا

أَعْتَسَلُ نَفْسِكَ بِمِيَاهِ أَمْرٍ بَعَثَ وَجْهَكَ بِمَاءِ الْحَيَاءِ
 وَلِسَانَكَ بِمَاءِ الْمَعْدِنَةِ وَبَدَنَكَ بِمَاءِ الْخِدْمَةِ وَقَلْبَكَ
 بِمَاءِ النَّدَامَةِ حَتَّى تَكُونَ طَاهِرًا صَالِحًا لِلْوَالِدَةِ وَالْمَصَالِحِ
وَحِكْمَى أَنْ سَفِيَانَ الثَّوْرِي رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ كَانَتْ
 مَبْطُونًا فَتَوَضَّأَ لِصَلَاةٍ وَاحِدَةٍ سَبْعِينَ حَرَّةً كُلَّمَا
 تَوَضَّأَ انْتَقَضَ وَضُوؤُهُ **بِكُلِّ آكَاةٍ أَوْ لَغْلِ أَهْلٍ**
 مُجَاهِدَةٌ بِرَمَازِهِ اِحْتِيَاطٌ لِرُتْدَانِ يَتَمَشَّ كُزْطَرَهَارَتْ
 قَلْبُهُ لَوْ سَنَدَ خِي كَرْدُوسْتَهُ يَقِينُ أَوْلَقُ
 دِرْسَكُ جَهْدِ أَيْدِيهِ مُجَاهِدَةٌ اِحْتِيَاطٌ قَلْبُ
 غَايِلُ أَوْلَغْلُ قَلْبُكَ عِبَادَتُكَ حَبِطُ أَوْلَسُونُ
 وَأَنَّ هَادِي إِلَى سَبِيلِ الرَّشَادِ **المَقَامُ السَّابِعُ**
فِي بَيَانِ طَلَبِ الْحَلَالِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
 وَسَلَّمَ مَنْ أَكَلَ مِنْ الْحَلَالِ أَمْرًا بَعِينًا يَوْمًا تَوَرَّ
 اللَّهُ قَلْبَهُ وَأَجْرِي يَنْبِيعُ الْحِكْمَةِ مِنْ قَلْبِي إِلَى
 لِسَانِي وَفِي رِوَايَةٍ زَهْدُ اللَّهِ فِي الدُّنْيَا **وَقَالَ**

جَمَّة

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَكْلِ لُقْمَةٍ مِنْ حَرَامٍ
 كَمَا يُنْظَرُ اللهُ إِلَيْهِ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا **قَالَ اللهُ تَعَالَى**
 جَلَّ جَلَالُهُ يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ
 حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ **عَنْ ابْنِ**
عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 أَنَّهُ قَالَ إِنْ لِيَّ مَلَكٌ كَأَعْلَى بَيْتِ الْمُقَدَّسِ يُنَادِي
 كُلَّ لَيْلَةٍ وَيَقُولُ مَنْ أَكَلَ لُقْمَةً مِنْ الْحَرَامِ
 لَا يَقْبَلُ اللهُ مِنْهُ صَرْفًا وَلَا عَدَلًا **وَفِي حَدِيثٍ آخَرَ**
 مِنْ أَشْرَافِ تَوْبَاتِ بَعْشَرَةِ دَرَاهِمٍ وَفِي ثَمَنِهِ دِرْهَمٌ
 مِنَ الْحَرَامِ لَا يَقْبَلُ اللهُ صَلَوَتَهُ مَا دَامَ عَلَيْهِ شَيْءٌ **قَالَ**
الْشَيْخُ قَدَسَ اللهُ سِتْرَهُ الْعَزْمُ أَكْرَبُ بِوَحْدَيْتِ لَوْلَا
 مَعْنَا سِيْرُهُ لَمْ يَكُنْ قَلْبُكَ نَزْهَدٌ وَرَعٌ بَرُّ لَمْ يَجَاهِدْ
 أَوْ زَرِنَتْ أَوْ لَوْ سَكَ مَقْصُودُكَ تَنْزِيلُ شَوْدِ سَيْتِ
نَبِيِّ رَسُولِ حَضْرَتِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِوَجْهِ شَيْءٍ
 لَوْ صَلَّيْتُمْ حَتَّى تَكُونُوا كَالْحَنَائِبِ وَأَوْصَمْتُمْ حَتَّى

تكونون

تَكُونُوا كَالْأَوْثَانِ وَجَرِي مِنْ أَعْيُنِكُمْ الذَّمُّ مَوْعٌ
 مِثْلُ الْأَنْهَارِ فَمَا يَنْفُذُكُمْ إِلَّا بِالْوَرَعِ **وَقَالَ صَلَّى**
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَرَعُ الَّذِي يَدْعُ الضَّغِيرَةَ خُفَّاءً رَيِّقَةً
 فِي الْكَبِيرَةِ **قَالَ اللهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى** حَلَّ جَلَالُهُ
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ الْإِبْرَاهِيمَ
الْحَبَشِيُّ بَايَزِيدَ **بَسْطَامِي** رَحِمَهُ اللهُ عَلَيْهِ أَنَا سِنَّةُ أَيْدِي
 هَيْجِ حَرَامٍ نَسَنَهُ يَدِ كُوكٍ وَأَرْحِي نَوْلِدِ كِهَيْجِ
 طَاعَتِكَ حَلَاوَتِ بُولْمَزِ أَوْلَدِمُ أَنْاسِي نَدِي شَهْ قَلْبِي
 بُولْمَادِي أَيْدِي سَرَقَمْدَه يَكُنْ قَوْكُشِي خَانُونِي
 سَرْمَه سِنْدَنْ بَرَكْمَزِ كُزُومَه سَرْمَه كَجَدْمُ أَيْدِي
 دِي دِي **بَايَزِيدِ أَيْدِي** أَوْل شُومَلِقِي أَيْمِشِدِ يَوْبِ أَنْاسِي
 كُونْدَرْدِي أَوْل سُرْمَنُوكِ حَلَالِ لِيغِينِ دِلْدِي
قَالَ الشَّيْخُ رَحِمَهُ اللهُ عَلَيْهِ عِبَادَتُكَ كِلِيدِي
 دَعَاؤُكَ دَعَاؤُ سِي حَلَالِ لُقْمَةٍ دَرَحْرَامِ يَسِدْ دَعَاوَعْلِ
سَمِ اللهُ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ **قَالَ اللهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى**

وتعالى

الْأَخْلَاءَ يُؤْمِدُ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدْوًا إِلَّا الْمُتَّقُونَ
وَقَالَ الْإِنِّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
 يَحْزَنُونَ نَمَازَهُ وَرُوزِيَهُ خَوْفٌ وَخَطَرٌ وَارْأَخَوَاتُ
 عَمَلِنْدَهُ هِيَ خَوْفٌ خَطَرًا أَوْلَمَزْ حَقُّ تَعَالَى رَاضِي أَوْلُو
 زِيْرَ أَخَوَاتُ يَحُونَ دُرُّ حَقُّ رِضَا سِجُونِ سَوْشَمَكُ
 أَخَوَاتُ أَوْلَدُ رُكْمِ دُنْيَا بَابِنْدِ بَرِيْرِنْدَنِ هِيَ
 تَقْصِيرَاتِمِيهَ **اَكْرَارُ لِرِنْدِ** خَشَوَاتُ وَاقِعِ أَوْلَجَاقِ
 أَوْلُورَسَهَ دَفْعِي كِهَ مَصَالِحِهَ إِدَهَ **لَرَقَالَ اللَّهُ**
تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ أَخَوَةٌ فَاصْلِحُوا
 بَيْنَ أَخَوِيكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ
وَقَالَ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ اتَّقُوا اللَّهَ وَاصْلِحُوا إِذَاتَ
 بَيْنِكُمْ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُصَلِّحُ بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ
 يَوْمَ الْقِيَمَةِ **وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ** لَيْسَ رِيْبٌ كَازِبٌ
 مِّنْ أَصْلَحٍ بَيْنَ اثْنَيْنِ **وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ** مَن أَصْلَحَ
 بَيْنَ اثْنَيْنِ اسْتَوْجِبَ ثَوَابَ شَهِيدٍ **وَرُوي**

النَّسِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَن مَشِيَ فِي
 حَاجَةٍ أَخِيهِ السَّلِيمِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ خَطْوَةٍ
 سَبْعِينَ حَسَنَةً وَمَحَى عَنْهُ سَبْعِينَ سَيِّئَةً الْجَانُ
 يَرْجِعُ مِنْ حَيْثُ فَارَقَهُ فَإِذَا قَضَيْتِ الْحَاجَةَ عَلَى يَدَيْهِ
 خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ وَإِنْ هَلَكَ فِيهَا
 بَيْنَ ذَلِكَ دَخَلَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ **حَضَرَتْ رَسُولُ**
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى كِشْيِ رَاسِنْدِ فِتْنَهُ بِرَغَائِلِهِ
 يُورِدُكُمْ إِنَّا كَرُّ وَسَوْءُ ذَاتِ الْبَيْنِ فَإِنَّهَا الْحَالِقَةُ
 يَعْنِي تَخْلُقُ الَّذِي كَوْرِبُ إِشْدُوبُ عَيْبِ أَوْلَرُلُو
 يُورِدُكُمْ مَن سَتَرَ عَلَى سَلِيمِ سَتَرَ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا
 وَالْآخِرَةِ **قَالَ أَبُو دَرِيْسٍ** لَخَوْلَانِي لِمَعَاذِ بْنِ جَبَلٍ
 رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِنِّي إِجْتَمَعْتُ فِي اللَّهِ **فَقَالَ** ابْشُرُوا بَشْرًا
 فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُنْصَبُ
 لِطَائِفَةٍ مِنَ النَّاسِ حَوْلَ الْعَرْشِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَجُوهُهُمْ
 كَالْقَمَرِ لَيْلَةُ الْبَدْرِ يُفْرَعُ النَّاسُ وَلَا يُفْرَعُونَ

وَيَخَافُ النَّاسُ وَلَا تَخَافُونَ وَهُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ لَا
 خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ **قِيلَ** مَنْ هَؤُلَاءِ يَا رَسُولَ
 اللَّهِ **قَالَ** هُمُ الْمُتَخَابِرُونَ فِي اللَّهِ صَدَقَ رَسُولُ اللَّهِ وَصَدَقَ
 حَيْبُ اللَّهِ **الْمَقَامُ الْأَوَّلُ فِي بَيَانِ الْقَوْرِ وَالْقَهْرِ**
 فَوَزَدَنُ فِي الدِّيلِ قَهْرَدَنُ قَافِ الدِّيلِ السِّبِي
 قَرِنْدَاشِ قَلْدِيلِ سَكَا إِشَارَتِ إِجُونِ أَهْلِ
 إِشَارَتِ أَيْدُرُ قَوَزِدِي كَانِ رُوْحُدْرُ عَلُوَيْدِ زَقَهْرِ
 دِلِينَ لَفْسُدْرُ سِفْلِيدِ **رَاكِرُ نَفْسُ** رُوْحَهُ تَابِعِ
 أَوْلَسَهُ قُوْرْتَلُوْرُ خَلَاصُ بُوْلُوْرَا كُوْرُ رُوْحِ نَفْسَهُ تَابِعِ
 أَوْلَسَهُ قُوْرُ فَاسِي فِرَاقِ فَاسِنَه تَبْدِيلِ قَلُوْرُ **قِيلَ**
 الرُّوْحُ رُوْحٌ نَسِيمٌ طَيِّبٌ بِهِ تَكُونُ الْحَيَوَةُ وَالنَّفْسُ
 حَازَةٌ بِهِ يَكُونُ الْحَرَكَاتُ وَالشَّهَوَاتُ **وَقِيلَ**
 الرُّوْحُ الَّذِي لَا تَحْصُلُ الْحَيَوَةُ إِلَّا بِوُجُودِهِ **وَالنَّفْسُ**
 لَا يَنْبَغُ الصَّوْبُ لِأَمْنِهَا **قَالَ** الْحَكِيمُ الرُّوْحُ هُوَ النَّجْمُ
 الْبَارِدُ النَّيْرَةُ **وَالنَّفْسُ** هِيَ الزُّجُجُ الْمَازَةُ الْمَظْلَمَةُ

ربح

والمجسد

وَالْجَسَدُ هُوَ الْقَالِبُ الْمَرْبُ الْمَرْكَبُ وَقَالَ أَهْلُ الْكَلِمِ
النَّفْسُ لَطِيفَةٌ فِي الْجَسَدِ وَهِيَ تَحْمِلُ الْأَخْلَاقَ الْمَذْمُومَةَ
 الْعُلُوْلَةَ كَمَا الْغَضَبُ وَالْحَقْدُ وَالْجَسَدُ وَسُوءُ
 النَّظَرِ وَقَلِيَّةُ الْأَحْتِمَالِ وَأَمَّا رُؤْيُ السُّوءِ **نَبَّيْتُمْ حَضْرَتِ**
رَسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِوُجُودِ كَيْدِ عَدَا
 عَدُوِّكَ نَفْسِكَ الَّتِي بَيْنَ جُنَيْبِكَ **وَإِسْطِي** يَدُ رَاعِدَا
 عَدُوِّكَ ثَلَاثُ النَّفْسِ وَالشَّيْطَانُ وَالذَّنْبُ فَحَارِبِ النَّفْسِ
 بِالْمُخَالَفَةِ وَحَارِبِ الشَّيْطَانَ بِالذِّكْرِ وَحَارِبِ
 الذَّنْبَ بِالْقِنَاعَةِ **وَقَالَ الْوَاسِطِيُّ** أَدَمُ أُنْغَلِنُوكَ تَرْكِي
 إِي تَسْنَدَنُ دُرْطِيرَاقَدَنُ وَصُوْدُنْدُرُ فَا لِحَفَاءُ
 وَالْحَشَوْنَةُ وَالْعِلُّ وَالْحَقْدُ وَالْجَسَدُ مِنَ التَّرَابِ وَالرَّافَةُ
 وَالرَّحْمَةُ وَالْحِلْمُ وَالْوَقَارُ وَالْأَلْفَةُ مِنْ أَخْلَاقِ
 الْمَاءِ وَالْمَاءُ مِنَ السَّمَاءِ وَالتَّرَابُ مِنَ الْأَرْضِ فَذَا كَانَ
 عَلَى أَخْلَاقِ التَّرَابِ فَهُوَ رَضِيٌّ وَالتَّرَابُ تَحْتَ الْأَرْضِ
 فَذَا كَانَ التَّرَابُ عَلَى أَخْلَاقِ الْمَاءِ فَهُوَ سَمَائِيٌّ

وَالْجَنَّةُ فَوْقَ السَّمَاءِ وَالْهَوَى يَهْوِي إِلَى الْأَرْضِ
 وَالْعَقْلُ يَصْعَدُ إِلَى السَّمَاءِ **قِيلَ** حَقُّ تَعَالَى أَدَمُ يَرْتَدُّ
 لَمْ يَكُنْ لَهُ حُرْكََةٌ فَجَنَّ هَوَايَ تَرْكِبُ قَلْبِي سَه
 دُ بَرَنُوبَشْلَادِي وَلَمْ يَنْمُ لَهُمْ هَوَاهُمْ حَتَّى تَرْكَبَ
 فِيهِمُ الشَّهْوَةَ تَمَامُ الْهَوَى وَالْهَوَى ضَلُّ مِزْ
 التَّفْسِيرُ الْأَمْتَارَةُ بِالسُّوَى **وَالهَوَا** يُقَالُ إِنَّ الشَّهْوَةَ وَالْهَوَى
 يُغْلِبَانِ الْعِلْمَ وَالْعَقْلَ **قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ حَكِيمٌ** مَنْ عَرَفَ
 نَفْسَهُ كَانَ عِنْدَ النَّاسِ ذَلِيلًا **وَمَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ**
 كَانَ عِنْدَ النَّاسِ مَجْنُونًا **قَالَ الشَّيْخُ** قَدَسَ اللَّهُ سِتْرَهُ
 الْغَيْرُ نَزَاكَرُ نَفْسِهِ فَهَرُ قُلُوبُ أَخْلَاقٍ مَذْمُومَةٍ
 لَرِي تَرَكَ أَيْدِي أَخْلَاقٍ مَحْمُودَةٍ لَرِي لَهْ عَمَلُ قَلْبِي سَه
 رُوحٌ مَقَاسِنُهُ أَرَشُورٌ مُطَهِّئَةٌ أُولُورٌ **قَالَ اللَّهُ تَعَالَى**
 يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطَهِّئَةُ الْبِحَى مَقَامَهُ لَا يَبْقُ وَاللَّهُ الْمَوْفُوقُ
الْمَقَامُ الشَّابِخِي فِي بَيَانِ الْعِبْرَةِ وَالْغَيْرَةِ عِبْرَتُكَ
 عَيْنُ الدَّيْلُ عِبْرَتُكَ غِ الدَّيْلُ الْكَيْسِي قَوْلُ دَاشْ قَوْلُ دَاشْ

نمين

فاد

فَأَيْدٍ **قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الزِّيَادَةِ** مِنْ أَخْصِرِ صِفَاتِ الصِّدِّيقِينَ
 وَأَعْمَالِ الْمُتَّقِينَ **قَالَ ابْنُ تَيْمِيَّةٍ** صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا غَيُورٌ
 وَاللَّهُ أَغْبَرُ مِنِّي وَمَنْ لَمْ يَغْيَرْ قَلْبَهُ فَلَيْسَ بِمُحِبٍّ **وَقَالَ**
الشَّيْخُ رَحِمَهُ اللَّهُ الْغَيْرَةُ غَيْرَتَانِ فَغَيْرَةُ الْبَشَرِيَّةِ
 عَنِ النَّفْسِ وَغَيْرَةُ الْإِلَهِيَّةِ عَنِ الْقُلُوبِ **وَحِكْمِي**
 أَنَّهُ قَرَأَ بَيْنَ يَدَيَّ لِتَسْرِئُ قَوْلُهُ **تَعَالَى** وَإِذَا قَرَأْتَ
 الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
 حِجَابًا مَسْتُورًا **قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ** لِأَصْحَابِهِ
 اتَّذَرُوا مَا هَذَا الْحِجَابُ هَذَا حِجَابُ الْغَيْرَةِ وَلَا أَحَدٌ
 أَغْيَرَ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى **وَقَالَ حَكِيمُ الْغَيْرَةِ** غَيْرَتَانِ
 غَيْرَةٌ عَنِ الْحَقِّ عَلَى عَبْدِهِ وَهُوَ أَنْ يَسْتُرَهُ عَنِ
 أَعْيُنِ النَّاسِ وَيَقَعُ لَهُ الْمَهَابَةُ فِي أَعْيُنِهِمْ وَغَيْرَةٌ
 عَنِ الْعَبْدِ فِي الْحَقِّ فَيَسْتُرُ حَالَهُ عَنْ أَنْ يَعْلَمَ أَحَدٌ
 مَعْرِفَتَهُ بِهِ وَحِجَّتَهُ لَهُ وَشَوْقُهُ إِلَيْهِ **فَتَحَّ مَوْصِي لِي**
أَوْ عَلَى رَحِمَهُ اللَّهُ مُحَضَّرًا أَوْلَادِي فَجَزَعُ فَتَحَّ مِمَّا جَلَّ

عَلِيٍّ عَلَيْهِ فَهَتَفَ هَاتِفٌ وَقَالَ إِنَّ كَرْتَصِيرَ عَلَى ضَرْبِنَا
 فَأَرْحَلُ مِنْ قُرْبِنَا فَتَارَبَ وَعَادَ مِنَ الشَّكْوَى كَوْمُز
 مَسِينٌ يَعْقُوبُ عَلَيْهِ كَوْكَلِيهِ بُوَسْفَكَ مَجْنِيَّةً
 كَرْدِيَسَهَ قَرِنْدَاشِيرَ بَرْمَسَلْطَا قَلْدِي بَتُوِيدَ بَرْقَلْدِي
 دَرَاهِيمَ مَحْنَهَ صَا تَدِيلْدَ وَدَخِي حَضْرَتِ رَسُولِ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِبْرَاهِيمَ نَظَرَ قَلْدِيَسَهَ إِبْرَاهِيمَ دُنْيَا دَنْ كَنْدُوِيَه
 قَبُولِ قَلْدِي غَيْرَتِ قَلْدِي كَرْدَرُ كَرِهْرُنِيَه
 بَقَرَسْكَ حَقِي كَوْمَرَا سِينِ أَوْزَكَه دُشْمَنْ دُو تَا سِينِ
 حَقُّكَ مَجْنِي بَر لَه غَيْرَتُكَ مَجْنِي بَر لَه كَوَكَلَه جَمْعِ
 قَلْسْكَ شِرْكَ خَفِيدَرُ نَفْسُ دَلِكُو دُنْيَا مَجْنِي كَوَكَلَانِ
 جَقَرَسْكَ مَعْلُومِ أَوْلُورُ كَرْمَ عِيُوَر سِينِ حَضْرَتِ
 عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بَر كَو مَجْلِسَدَه وَعَظَا اِيْدَر دِي
 أَشْنَايِ كَلَامَدَه اِيْتِي تَنَكْرِي كَوْمَر شِرْ كَمِيَسَه
 وَأَرْمِيْدَر دِي وَأَوْجِ كَر صُوَر دِي هِيَجِ كَمِيَسَه جَوَابِ
 وَرَمِيْدِي بَر أَوْغَلَانِ اِيْتِي بَنْ كَوْمَر دَمْ خَلَاوِيَقِ

عوغا

عُوغَا قَلُوبِ اِيْتِي دِلْرَجَنْ كَوْمَر دَك نَه يِرْدَه كَوْمَر دَك
 دَدِيلْ صَبْرَادُك كَر صُوَر الْوَمَعِينِي وَأَرْ أَوْلَادِيُو عَلِي
 حَضْرَتِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ صُوَر دِي اِيْتِي قَنْدَه كَوْمَر
 اِيْتِي فُو كَشُوْمَرْ كَبَاغِيْنَك كَوْمَر دَمِ أَوْلِ بَاغَه أَوْزَمِ
 الْمَغَدَه وَأَرْ دَمِ اِيْدِي كَوْمَر دَمِ أَنْدَه حَاضِرِنِي كَوْمَر بُوَرْدِ
 قَوْمَر قَدَمِ الْمَدَمِ دِي عَلِي حَضْرَتِي اِيْتِي حَسَنْدَا غَلَامِ
 دِي دِي هَرْ قَنْدَه أَوْلَسْكَ حَقُّ نَقَالِي سِنِي كَوْمَر زَبْلَمَكِ
 كَر كُ سِينِ شَيْخِ اِيْدَر قَدْتَرِ اللَّهُ سِيْرَه الْعَزِيْزِ
 قَجَنْ عِيْبَرَتِ وَغَيْرَتِ مَقَامِنِي كَوْمَر تَمَامِ قَلْسْكَ
 أَوْجِيْنِي صِيَانَتِ مَقَامِنَه سَزَا أَوْلُور سِينِ قَدَمِ أَوْزَرِ
 الْمَقَامِ الثَّلَاثِ فِي بَيَانِ الصِّيَانَةِ وَالضَّمِيرِ صِيَانَتَدَنْ
 صَادَ الدِّيْلَرُ ضَمِيرُ دَنْ صَادَ الدِّيْلَرُ اِكْسِينِي قَرِنْدَاشِ
 قَلْدِيلَرُ اِيْشَارَتِ وَفَايْدَه أَوْلَسُوْنِ دَبُو قِيلَ اَنْ الصَّادِ
 يَشِيْرُ اِلَى الصَّبْرِ عَلَى النَّوَابِيْ وَالْمَكَارِهِ حَتَّ
 الْأُمُورِ وَالتَّهْيِ وَالصَّبْرُ مِفْتَاحُ الْبَرَكَاتِ كَذَلِكَ

سَمِعْتُ أَبَا الْعَبَّاسِ بْنِ الْخَشَّابِ لِبَعْدِ دِيٍّ عَنْ جَعْفَرِ
 الْخَلْدِيِّ **يَقُولُ** خَيْرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فِي صَبْرِ سَاعَةٍ وَهُوَ
 إِذَا صَابَتْكَ شِدَّةٌ فِي طَاعَةٍ صَبَرْتَ عَلَيْهَا سَاعَةً وَإِذَا
 نَارَعَتْكَ نَفْسُكَ إِلَى شَوْفٍ وَمَعْصِيَةٍ صَبَرْتَ عَنْهَا
 سَاعَةً **ض** أَنَّهُ يُشِيرُ إِلَى ضِيَاءِ أَنْوَارِ الدُّوَلِ الْمَعْرُوفِ
 عَلَيَّ أَسْرَارِ الْعَارِفِينَ **وَقَالَ جَعْفَرُ** يُشِيرُ إِلَى وَفَاءِ
 بِيضَانٍ مَا حَمَلَ مِنَ الْأَمَانَةِ حَيْثُ أَشْفَقَ عَنْ جَمَلِهَا
 السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَا فِيهَا **قَالَ الشَّيْخُ** مُرَاعَاتِ
 صِيَانَاتٍ أَوْ زَرِينَةٍ أَوْ لَوْ رَسَكَ مُرَاقِبَةً حَاصِلًا أَوْ لَوْ
 مُرَاقِبَةً أَوْ زَرِينَةً دِيرَ لَسَكَ يَتَمَشَّرُ مَقَامًا ارْتَشَدَ سِينِ **قَالَ**
الْعُلَمَاءُ الْمُرَاعَاتُ رِعَايَةُ الْأَوْقَاتِ وَاسْتِعْمَالُ
 التَّفْسِيرِ فِي الطَّاعَاتِ **وَقَالَ بَعْضُهُمُ** الْمُرَاعَاتُ
 حِفْظُ التَّفْسِيرِ عَنِ الشَّهَوَاتِ وَتَصْفِيَةُ النِّيْرِ لِلْوَاوِيَاتِ
وَقَالَ لِلْحَسَنِ أَوْلُ مَقَامَاتِ الْعِبَادِ مُرَاعَاتُ قُدْرِ
 اللَّهِ تَعَالَى وَآخِرُ مَقَامَاتِ الْفِتْوَةِ رِعَايَةُ حَقِّ التَّوَسُّلِينَ

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا اسْتَكْتَرُوا مِنَ الْإِخْوَانِ
 فَإِنَّ لِكُلِّ مَوْءٍ مِنْ شَفَاعَةٍ عِنْدَ اللَّهِ تَوْمَ الْقِيَامَةِ
قَالَ الْوَالِيسِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ أَفْضَلُ الطَّاعَاتِ حِفْظُ الْأَوْفَاءِ
 وَهُوَ أَنْ لَا يَطَّالِعَ الْعَبْدُ غَيْرَ حِدِّهِ وَلَا يُؤَافِقُ غَيْرَ
 رَبِّهِ وَلَا يَقَارِنُ غَيْرَ وَقْتِهِ **قَالَ الشَّيْخُ** كُوزِي قُلَاعِي
 إِلَى يَاغِي دِي طَاهِرِي ظَاهِرِي بَاطِنِي دَكَلِي أَنْدَامِ حَرَامِدَنْ
 صَفَلَقَ كَرَكُ صِيَانَتِ تَمَامًا أَوْلَسَهُ وَدَخِيَ كُوكُلُ
 حَقِّي كُوزَتِكَ كَرَكُ بَرَقُونَدَا شَكْدَه عَيْبِ كُوكُكُ
 بُوَعِي كَرَكُ رِكَلِ دِيوُبِ نَصِيحَتِ قَلَمَاقِ كَرَكُ
 أَوْلُورِي حَقِّ رِيضَا سِيچُونِ سَوْمَكِ كَرَكُ
بِتَيْكِهِ حَضَرَتْ رَسُولَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 يَوْمَ رَدِّكُمْ فَإِذَا بَلَغَ سَبْعِينَ سَنَةً أَحْبَبَ أَهْلُ
 السَّمَاءِ غَافِلًا أَوْلُورِي غَيْبَتِ قَلِيَسْكَ يَدِ غَيْبَتِ قَلِنَدُورِ
 مَوَافَقَتِ قَلَوُبِ أَيْلَدِ رَدِيَسْكَ يَتَمَشَّرَتِ عَدَلِي
 كُوزَسْكَ كَرَكُ مَكْرًا أَوْلُ غَيْبَتِ إِدَنْ اسْتِحْمَالِ

أَيْدِي

تَأْكِبَكُمْ وَعَيْدُ دَنْ أَمَانْدَهْ أَوْلَا **حَضْرَتِ رَسُولِ**
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرُكُونِ طَاعَدَهْ سِيرَا يَدْرِ دِي
 كَوْرِدِي بَرِيكِيَّتِ بِرُ قِيْرِي بَرِيكِيَّتِ بَرِيكِيَّتِ بَرِيكِيَّتِ بَرِيكِيَّتِ
الْحِجَابِ
 فَخْرِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُبَارَكُ رِدَائِي سَبِي
 بُونَلَرِكْ أَوْزَرِيْنَهْ أَوْزَرِيْدِي دِي كِنْدِي بُونَلَرِ
 أَوْيَانْدِي **حَضْرَتِ رَسُولِكْ** صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 رِدَائِي بُونَلَرِكْ أَوْزَرِيْنَهْ كَوْرِدِيْلَرِ غَلَشْدِيْلَرِ
 قِيْرِيْ اَيْتِيْدِي **حَضْرَتِ رَسُولِ** صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 بِنِي بُوْحَالِ أَوْزَرِيْنَهْ كَوْرِيْجِيْنَهْ بِنِي بَرِيوُتْشَهْ بُوْغِ أَوْلَسْمِ
 يَخْشِي رِقْ اَيْدِي دِي يَكِيْتِ اَيْتِيْدِي كَاشِكِي بِرِطَاعَدَهْ
 دُوْشَا يَدْمِ بُوَيْنِمِ سِيْنَبِ اَوْلِيْدِمِ يَخْشِي رِقْ اَيْدِي دِي
حَضْرَتِ رَسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِكْسِيْنِي دِي
 اَلْوَبْ اَوْلِيْرِيْنَهْ كَوْرِيْدِي يَكِيْتِ وَقِيْرِيْ اَنَا لِي بُوْحَالِي
 كَوْرِدِيْلَرِ خُصُوْمَتِ وَمَنَازِعَتِ قَلُوْ بَشَلَا يَدِي **حَضْرَتِ**
رَسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَيْتِيْدِي قِيْرِيْ اَتَا سِيْنَهْ قِيْرِيْ

بِسْمِ قِيْرِيْمِ اَوْلَسُوْنِ اَعُوْلَا اَتَا سِيْنَهْ اَيْتِيْدِي سُنْكَ اَوْغَلُوْكَ
 اَبَا بَكْرِ اَوْغَلِيْ اَوْلَسُوْنِ خُصُوْمَتِ قِيْلِكَ اَوْلَادِ
 رَا ضِيْ اَوْلِدِيْلَرِ **حَضْرَتِ رَسُولِ** صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 قِيْرِيْ يَكِيْدِي نِي كَاخِ قِيْلِيْدِي هِيْنَحْ غِيْبَتِ وَمَلَامَتِ
 قِيْلِيْدِي صِيَانَتِ صُوْرِيْتِي بُوْدَرِ **حَضْرَتِ رَسُولِ**
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُوْرِيْ مَشِيْدَرِ كَمِ الْجَمَاعَةِ
 رَحْمَةً **اَكْر** بُوْرِيْ حَمْدُنْ بِهَرِهْ مَسْدَا اَوْلَا يُوْرِدِيْرَسَكْ
 دَا بَرِيْضِيَانَتِ اَوْزَرِيْنَهْ اَوْلِغَلِ جَمَاعَتِكْ وَمُوْءِ مِنْ
 قِيْرِيْ اَشَلُوْكَ حَقِيْقِيْ صَقْلِيْغَلِ مَرَا قَبَهْ اَوْزَرِيْنَهْ اِخْلَا صِلَهْ
 عِبَادَتِ قِيْلِيْغَلِ تَأْكِبِكُمْ دَرِ دِيْجِيْ مَقَامِ طَهَارَتِ
 مَقَامِنَهْ لَاطِيْقِ اَوْلَا سِيْنِ **المَقَامِ الرَّابِعِ فِي بَيَانِ الظَّهَائِرِ**
وَالظَّهْرِ طَهَارَتِنِ طِيْ اَلدِيْلَرِ ظَهِيْرِنِ دَنْ طِيْ اَلدِيْلَرِ
 اِكْسِيْنِيْ قِيْرِيْ اَشَلُوْكَ قِيْلِيْدِيْلَرِ بَرِيْ لَوَهْ اِشَارَتِ چُوْ كُوْكُلِ
 اِرِيْلِيْغِيْ تَنْ اِرِيْلِيْغِيْ اِكْسِيْنِيْ بَرِيْرِيْنَهْ مَوْافِقِ اَوْلَسِدِ اَوْلَا رَكْ
 مَسْجِدِ اَوْلَمَا سِيْ بَرِيْ كَا يَتِيْلَهْ وَامْرُكُوْ مَعَ الرَّا كِيْعِيْنِ

وَمُؤْمَوَاتِهِ قَانِتِينَ دَوْلَتَهُ لَا يُقِ أُولُؤُبُ وَنُؤَادِقُ
 اللهُ النَّاسَ بَعْضُهُمْ سَبْعُ لَفْسَدَاتِ الْأَرْضِ أَوْلُ
 رَاكِعِدْرُكَ قَانِتِلْرُكَ بِرَكَا تِنْدَه فَمُؤِيلَتَه لِرَبِّي
 دَفْعُ قَلْعَه لَا يُقِ أَوْلُؤَزْلَارُ **وَقِيلُ** الظَّهَارَةُ طَهَارَةُ الْأَسْرَارِ
 عَنْ جَمِيعِ الْأَغْيَارِ وَطَهَارَةُ الْجَوَارِحِ عَنْ كُلِّ الْمُخَالَفَاتِ
وَقَالَ بَعْضُهُمُ الظَّاءُ يُشِيرُ طَيْبَ قُلُوبِ الْمُحِبِّينَ
 بِمَجُؤْرِهِمْ **وَقَالَ لِلْحَسَنِ** الظَّاءُ يُشِيرُ إِلَى طَوَالِحِ الْحَقِّ
 إِذْ أَطْلَعَتْ عَلَيَّ أَسْرَارِ خَوَاصِلِ وَبَيَّأَتِهِ فَيُكْشِفُهَا عَنْ
 فُنُونِ سَاكِنَةِ الْأَغْيَارِ وَتَجْعَلُهَا خَاصِلًا لِلْوَاحِدِ
 الْجَبَّارِ وَلَا يَسَاكِنُ وَلَا يَنَازِلُ بَلْ يَقْهَرُ كُلَّ سَاكِنَةٍ
 وَيَطْمِسُ كُلَّ نَازِلَةٍ **وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عَيْسَى**
 الظَّاءُ يُشِيرُ حَسْنَ الظَّنِّ بِاللهِ وَسُؤُ الظَّنِّ بِالنَّفْسِ
وَقِيلُ الظَّاءُ إِشَارَةٌ إِلَى الْأَحْتِرَازِ مِنَ النَّاسِ سَبُؤِ الظَّنِّ
وَقَالَ بَعْضُهُمُ الظَّاءُ يُشِيرُ إِلَى خَمَائِ الزَّاهِدِينَ
 فِي حِرِّ الْهَوَاءِ **وَقَالَ** بَعْضُهُمُ الظَّاءُ يُشِيرُ إِلَى اسْمِهِ

الظاهر

الظَّاهِرِ وَبِهِ ظَهَرَ عَلَيَّ أَسْرَارِ الْعَارِفِينَ **وَقَالَ** عَالِمُ الظَّهَارَةِ
 يُطَهِّرُ الْحَسَدَ بِالظُّهُورِ وَتُنْبِتُ الْقَلْبَ بِالْحُضُورِ **وَقَالَ**
أَهْلُ الْكَلَامِ الظَّهَارَةُ أَخْرَاجُ الْخَوَارِجِ عَنْ مَوَاقِعِ
 التَّقَرُّبِ إِلَى اللهِ **وَقَالَ أَهْلُ الْمَعْرِفَةِ** مَنْ دَاوَمَ عَلَيَّ
 الْوُضُوءِ أَكْرَمَهُ اللهُ تَعَالَى بِسَبْعِ خِصَالٍ أَوْلَاهَا
 يَرْغَبُ الْمَلَائِكَةُ فِي صُحْبَتِهِ **وَالثَّانِي** لَا يَزُولُ الْفَلَمُ
 رَطْبًا فِي كِتَابَةِ نَوَائِبِهِ **وَالثَّالِثُ** يُسَبِّحُ أَعْضَاءَهُ
 وَجَوَارِحَهُ **وَالرَّابِعُ** لَا نَفُؤْتُهُ تَكْبِيرُهُ الْأَوْلَى
 مَعَ الْإِمَامِ **وَالخَامِسُ** إِذَا نَامَ يَبْعَثُ اللهُ تَعَالَى مَلَائِكَةً
 تُحْفَظُونَهُ مِنْ شَيْءِ الثَّقَلَيْنِ **وَالسَّادِسُ** يُسَهِّلُ اللهُ
 تَعَالَى عَلَيْهِ سَكَرَاتِ الْمَوْتِ **وَالسَّابِعُ** يَكُونُ
 فِي ذِمَّةِ اللهِ وَإِمَامِهِ مَا دَامَ عَلَى الْوُضُوءِ **وَقَالَ**
 بَعْضُ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ لَيْسَ شَيْءٌ أَشَدُّ عَلَيَّ الْعَارِفِينَ
 مِنْ جَمِيعِ الْهَمَمِ مِنْ طَهَارَةِ السِّتْرِ **شَيْخُ أَيْدُرُ** قَدَسَ
 اللهُ سِتْرَهُ نَمَازِي جَمَاعَتِهِ قَلْعُكَ نَوَائِبِي بِالْكَؤُوزِ غَازِ قَلْبِكَ

بِرِنْدِ ثَوَابٍ أَوْ لَوْ رَطَّهَا رَ ظَهْرَهُ بِرُ لَهْ يَعْنِي جَمَاعَةً
 بِرُ لَهْ نَمَّا زُ قَلْبِكَ بِرِنْدِ يَمْشِ ثَوَابٍ وَرِ لَوْ **حَضْرَتِ**
رَسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَبَرُوا رَبَّ يَوْمَ دُكِرَ مِنْ
 الْعِشَاءِ بِالْجَمَاعَةِ كَتَبَ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ بِكُلِّ رُكْعَةٍ
 ثَوَابَ عِتْقِ سِتِينَ رَقَبَةً وَمَنْ صَلَّى الْمَغْرِبَ فِي جَمَاعَةٍ
 ثُمَّ ذَكَرَ اللَّهَ تَعَالَى حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ كَانَ لَهُ كَجَمْعِ
 مَبْرُورَةٍ وَمَنْ صَلَّى **الظُّهْرَ** فِي جَمَاعَةٍ كَانَ لَهُ ثَوَابُ
 خَمْسِ وَعِشْرِينَ صَلَاةٍ وَسَبْعِينَ دَرَجَةً مَا بَيْنَ
 الدَّرَجَتَيْنِ مَسِيرَةَ مِائَةِ عَامٍ فِي الْفِرْدَوْسِ وَمَنْ صَلَّى
 فِي جَمَاعَةٍ ثُمَّ ذَكَرَ اللَّهَ تَعَالَى حَتَّى تَغْرُبَ الشَّمْسُ
 كَانَ لَهُ كَمَنْ أَعْتَقَ عَشْرَةَ رِقَابٍ مِنْ وَلَدِ
 إِسْمَاعِيلَ وَمَنْ صَلَّى **صَلَاةَ الْمَغْرِبِ** فِي جَمَاعَةٍ كَانَ لَهُ
 خَمْسُ وَعِشْرُونَ صَلَاةً وَسَبْعُونَ دَرَجَةً مَا بَيْنَ
 الدَّرَجَتَيْنِ مَسِيرَةَ عَامٍ فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ **قَالَ الشَّيْخُ**
 رَحِمَهُ اللَّهُ بَوْنَصَائِحًا يُحِبُّ طَائِفَةَ أَهْلِ رَدِّ يَأْكُ

أَيْلَهُ جَمَاعَتَهُ بِرُكُوكِ الْجَمَاعَةِ رَحْمَةً حَدِيثِي تَمَسَّكَ
 قَلْبِكَ بِشَيْخِي سَعَادَتٌ مَقَامِي سَرَا أَوْ لَوْ سِينِ
حَقُّ تَعَالَى جَلَّ جَلَّ لَهُ نَمَّا زَهْ صَلَاةٍ أَدُورِدِي إِذَا
 تَمَّتْ إِلَى الصَّلَاةِ رُكُوعٌ أَدُورِدِي **وَأُرُكُّوا**
مَعَ الرَّكْعِينَ تَسْبِيحٌ أَدُورِدِي **وَسَبِّحُوا بِكُرَّةٍ**
وَاصِيًا جَمْعُ بِرُ لَهْ ذِكْرٌ فَلَقَدْ حَرَّادُ نَمَّا زِي جَمَاعَتِهِ
 فَلَقَدْ وَدَّخِي نَمَّا زَهْ حَمْدًا أَدُورِدِي **وَالْحَمْدُ فِي**
 السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعِشْيًا وَحِينَ تَظْهَرُونَ
 وَدَّخِي نَمَّا زَهْ أَمَانَتٌ أَدُورِدِي **ثَا عَرَضُ الْأَمَانَةِ** عَلَى
 السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَدَّخِي نَمَّا زَهْ سَجْدَةً أَدُورِدِي
وَأَسْجُدُ وَأَقْتَرِبُ بِكُلِّ أَيِّ عِزٍّ قَرِنْدَاشِ بِرُخْدُومِ
 بِرُحَادِ مِيْنَهْ بِرَاشِي أَكِي كَزِيوَرُبِّ دُومْتَهْ أَوْلِ
 حَادِمَهْ بُوْبُخَهْ حَقَّارَتِ أَيْدِ رَحْوِ تَعَالَى جَلَّ جَلَّ لَهُ
 بُوْبُخَهْ تَاءُ كَيْدِ لُورِكِي نَمَّا زُو طَاعَتِ إِچُونِ قَلْبِي
 كِي حَذْرُ أَيْلَهْ نَمَّا زِي فَوْتِ أَيْدِ يَأُوصَاكَ أَوْلُوبُ

كُنْزِي هَلَاكَتَهُ لَا يَبْقَى قَلْبٌ إِلَّا لِقَامِ الْخَامِسِ
فِي بَيَانِ السَّعَادَاتِ وَالشَّرَفِ سَعَادَتُكَ سَيْنِ شَرَفِي
شَيْنِ الدِّيلُ إِشَارَتُ إِجْوُونِ كِسِينِي قَرِنْدَاشِ قَلْبِي يَلْدُ
 تَقْوِي طَاعَتُ سَعَادَتُ أَوْزَرَهُ دِيرُ لَسْكَ شَوْقِ
 وَشَرَفُ بَرُّ لَهُ وَمُشَاهَدَةُ بَرُّ لَهُ أَبَدِي سَعَادَتُ مَقَامِنَهُ
 سَرَّ أَوْلُوكُورِ سَيْنِ تَقْوِي طَاعَتُ بَرُّ لَهُ دِيرُ لَسْكَ
 عِيَا ذَا يَا لِلَّهِ شَوْقِ شَرَفِ وَمُشَاهَدَةُ شَيْنِ شَقَاوَتِ
 شَيْنِنَهُ بَدَلُ قَلْبُورِ كَرْنِي كَمُ شَيْنِنَهُ شَقَاوَتِ
 وَشِدَّتِ نِشَانِي وَأُرْدُ شَيْبِي فَاحِجَةُ سُورَةُ سِنْدِنِ
 چِقْرُ دِيلُ سِنْدِنِي سَقِينِغَلِ عَمَلُكَه رِيَا قَتُوبِ
 شَقَاوَتِ نِشَانِي أَوْلُوبِ سَعَادَتِ أَهْلِي آرَا لِرِنْدِنِ
 چِقْرُ مَا سُونُكِرُ السَّيْنِ **مِفْتَاحِ اسْمِهِ السَّلَامِ** وَلَا سَلَامَ
 سِوَاهُ فَإِنَّهُ أَكْرَمُ أَوْلِيَاءِهِ يَا نَسْمَاهُمْ مَسْلِينِ
 وَأَنْزَلَهُمْ دَارَ السَّلَامِ وَأَكْرَمَهُمْ بِسَلَامِ الْمَلَائِكَةِ
 وَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ بِلَا وَاسِطَةٍ **قَالَ اللَّهُ تَعَالَى** سَلَامٌ قَوْلًا

مِنْ رَبِّ رَحِيمِ سَمِعْتُ مَنْصُورِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي
 الْقَاسِمِ الْبَزَّازِ عَنْ ابْنِ عَطَا **النَّسِينِ** سَمِعْتُ مَعَ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ
 بِالْهَامِ الْفِرَاسَةَ وَالرَّسَّ **بِلِكَلِ** أَيِ آدَمُ أَوْ غُلِي سِنِي بُوَعَالَهُ
 صِيَادِغَهُ كُونْدَرِ دِيلُ سَعَادَتُ قُوشِي دُونَا عَجُونِ
 بَسْرُ كَرُكُوسَا أَوْلُدُكُمْ سَعَادَتُ يُولَدِكُمْ
 تَقْوِي دُرَاغِنِي قُرَاسِينِ مَرَاقِبِهِ أَوْزَرِنْدَ حَاضِرِ أَوْلَايِنِ
 تَاكُمْ سَعَادَتُ قُوشِي نَاكَ كَا كَلَهُ دِيخِي دُونَ سَيْنِ
 كُوكُلُ قَفَاسِنَهُ قُويَا سَيْنِ صِدْقِ وَأَخْلَاصِ
 دَانَلِرِي بَرُّ لَهُ تَرَبِيتُ قِيلَا **وَقَالَ جَعْفَرُ الصَّادِقُ**
 رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ الْأَخْلَاصُ لِأَنَّ لَا يَرِي فِي قَلْبِهِ
 شَيْئًا سِوَا اللَّهِ تَعَالَى وَالتَّقْوِي الْإِقْتِدَاءُ بِالنَّبِيِّ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَوْلًا وَفِعْلًا اللَّهُ تَعَالَى جَلَّ
 جَلَالُهُ تَقْوِي بَرَادُ وَرِدِي لَيْسَ الْبِرَّانُ تَوْلُوا وَجُوهَهُمْ
 إِلَى قَوْلِهِ هُمُ الْمُتَّقُونَ **وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ** رَضِيَ اللَّهُ
 عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَخَذَ

عَنِ

هَذِهِ الْكَلِمَاتُ فَيَعْمَلُ بِهِنَّ أَوْ يَعْلَمُهُنَّ مَنْ
يَعْمَلُ **قَالَ** أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قُلْتُ أَنَا يَا رَسُولَ
لِللَّهِ نَعْدَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِسَابًا فَقَالَ
إِتَّقِ الْمُحَارِمَ تَكُنْ أَعْبُدِ النَّاسَ وَأَرْضِ بِمَا قَسَمَ
اللَّهُ تَعَالَى تَكُنْ أَغْنِي النَّاسَ وَاحْسِنِ إِلَى جَارِكَ
تَكُنْ مُؤْمِنًا وَاحِبِ النَّاسَ مَا حَبَبْتَ لِنَفْسِكَ
تَكُنْ سُلِيمًا وَتَكَلِّثِ الضُّحَكَ فَإِنَّهُ يَمِيتُ الْقَلْبَ
وَاللَّهُ تَعَالَى أَمْرًا وَكَذَابًا **بِالتَّقْوَى عِبَادَهُ وَقَالَ**
اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ **التَّقْوَى وَاتَّقُونَ**
يَا أُولِي الْأَلْبَابِ وَإِيَّايَ فَاتَّقُونِ وَالزَّمَهُمْ كَلِمَةَ
التَّقْوَى وَاللَّهُ لَعَلَّكُمْ تَفْلِحُونَ **إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ**
اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ الْوَرَأَقُ رَحِمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ
التَّقْوَى شَطْرَانِ شَطْرَانِ عِلْمٌ وَشَطْرُهُ صَبْرٌ فَالْعِلْمُ
كَالْمَاءِ وَالصَّبْرُ كَالْأَرْضِ فِيهِمَا حَيَاةُ الْقَلْبِ
كَالْمَاءِ وَالْأَرْضِ فِيهِمَا حَيَاةُ الْخَلْقِ **شَعْد**

الله

وَلَسْتُ أَرَى السَّعَادَةَ جَمْعَ مَالِي وَلَكِنِ التَّقْوَى
وَهُوَ سَعِيدٌ وَتَقْوَى اللَّهِ خَيْرُ الزَّادِ ذُخْرًا وَعِنْدَ اللَّهِ
لِلَّتَّقِي مَزِيدٌ **وَعَنْ سَهْلِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ** رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ
أَنَّهُ قَالَ تَرْبَةُ السَّعَادَةِ الْمَعْرِفَةُ وَبَذْرُ السَّعَادَةِ الْيَقِينُ
وَمَاءُ السَّعَادَةِ الْعِلْمُ وَمَزَارِعُ السَّعَادَةِ التَّوَكُّلُ وَثَمَرَةُ
السَّعَادَةِ الْمَغْفِرَةُ وَالْجَنَّةُ **قَالَ الشَّيْخُ قَدَسَ اللَّهُ سِرَّهُ**
الْعَزِيزُ جَهْدًا يَلَهُ أَيُّ قَرْنَدَاشٍ تَقْوَايَ أَيُّشِ إِدْبِ مِرْقَبَةٍ
أَوْ زَرِينَةٍ أَوْ لَيْلٍ تَأْكُمُ النَّبِيَّ زُهْدًا مَقَامِيَّةً سَدًّا
أَوْ لَسِينَ الْمَقَامِ **السَّادِسُ الزُّوْبِيَّةُ وَالزُّهْدُ** رُبُوبِيَّةٌ
رَالِدِيَّةٌ زُهْدٌ زَالِدِيَّةٌ كَسِينِي قَرْنَدَاشٍ
قَلْدِيَّةٌ سَكَا بِنَا إِشَارَتِ إِجُونِ جَهْدًا يَلَهُ
بُونَدَانِ أَوْ لَيْلٍ **قَالَ أَبُو بَكْرٍ** الْوَرَأَقُ الزَّاءُ يُشِيرُ
إِلَى تَرْكِ زِينَةِ الدُّنْيَا وَالتَّزِينِ بِزِينَةِ التَّقْوَى
وَقَالَ أَبُو سَلِيمَانَ الدَّارِ بِنِي رَحِمَهُ اللَّهُ الزُّهْدُ تَرْكُ
مَا يَشْغَلُكَ عَنِ اللَّهِ تَعَالَى **وَقَالَ الشُّبَيْبِيُّ** رَحِمَهُ اللَّهُ

الزُّهْدُ حَوِيلُ الْقَلْبِ مِنَ الْأَسْبَابِ إِلَى هَرَبِ الْأَسْبَابِ
وَقَالَ الْعَالِمُ الزُّهْدُ أَخْفَاءُ الزُّهْدِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى
 اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَعْرِفَةُ رَأْسُ مَالِي وَالْعَقْلُ أَصْلُ
 دِينِي وَلِلُّبِّ آسَاسِي وَالشُّوقُ مَرْكَبِي وَذِكْرُ اللَّهِ
 أَيْسِي وَالثِّقَةُ كَبْرِي وَالْحَزَنُ رَقِيفِي وَالْعِلْمُ
 سِلَاحِي وَالصَّبْرُ ذَادِي وَالرِّضَاءُ غَنِيمَتِي وَالْفَقْرُ
 فَخْرِي وَالْحَوْفُ زَارِي وَالْحَيَاءُ رِدَائِي وَالزُّهْدُ
 خِرْقَتِي **وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ** الزُّهْدُ زُهْدَانٌ
 زُهْدٌ عَنِ الْحَلَالِ وَزُهْدٌ عَنِ الْحَرَامِ وَأَفْضَلُ مِنْ
 ذَلِكَ الزُّهْدُ مِنَ الْحَلَالِ **وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ**
 أَعْمَلُوا الْفَرَايِضَ تَكُنْ عَابِدًا وَأَرْضِ بِقِسْمَةِ اللَّهِ
 تَكُنْ نَاهِدًا وَأَنْزِهِدْ فِي الدُّنْيَا يَجِبُكَ اللَّهُ وَأَنْزِهِدْ
 تَمَّ فِي أَيْدِي النَّاسِ تُجِبُكَ النَّاسُ **وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ**
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا يُرْجِحُ الْقَلْبَ وَالْبَدَنَ
 وَالرَّغْبَةَ فِي الدُّنْيَا يَكْثُرُ الْهَدْمُ وَالْحَزَنُ **قَالَ الشَّيْخُ**

رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ خُلِقَ يَلَهُ خُلِقْتُمْ أَوْلَادُكُمْ
 حَضْرَتِ رَسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْدَنْ خَبَرٌ
 وَيُرْدِي يُورِدِيكُمْ تَخَلَّقُوا بِأَخْلَاقِ اللَّهِ تَعَالَى
 وَدَخَى حَقُّ تَعَالَى كَلَامِي نَحْبَرُ وَيُرْدِي
 يُورِدِيكُمْ وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ وَصِفَةُ الزَّيَانَةِ
 الرَّحْمَةُ وَالزَّافَةُ وَالْعَطْفُ وَالْبِرُّ وَالْعَدْلُ وَالْإِحْسَانُ
أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَيَّ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ تَخَلَّقْ
 بِأَخْلَاقِي تَفْرَمَّعَ الْفَائِزِينَ **قَالَ** يَا رَبِّ وَكَيْفَ
 اتَّخَلَّقَ بِأَخْلَاقِكَ **قَالَ** أَنَا عَفْوٌ أَحِبُّ الْعَفْوَانَ
 كَرِيمٌ أَحِبُّ الْكَرِيمَ أَنَا جَوَادٌ أَحِبُّ الْجَوَادَ وَأَنَا
 جَبِيْبٌ أَحِبُّ الْجَبِيْبَ وَأَنَا وَدُودٌ أَحِبُّ الْوُدَّ وَأَنَا
 عَطُوفٌ أَحِبُّ الْعَطْفَ مَنْ تَخَلَّقَ بِأَخْلَاقِي فَقَدْ
 وَصَلَّ إِلَيَّ قَالَ لِلْحَكِيمِ لِمَا خَلَقَ اللَّهُ تَعَالَى الْعَقْلَ
 وَصَوْرَهُ كَمَا أَرَادَ وَزَيْنَهُ بِعَشْرَةِ أَجْزَاءٍ خَلَقَ
 رَأْسَهُ مِنَ الصَّبْرِ وَعَيْنَهُ مِنَ الْعِبْرَةِ وَوَجْهَهُ

مِنَ الْحَيَاءِ وَأُذِنَ لَهُ مِنَ الْخَوْفِ وَالرَّجَاءِ وَلِسَانَهُ
 مِنَ الذِّكْرِ وَقَلْبَهُ مِنَ النُّورِ وَظَهَرَهُ مِنَ الْعِلْمِ
 وَبُطْنَهُ مِنَ الْحِكْمَةِ وَيَدَيْهِ مِنَ السَّخَاوَةِ **قَالَ**
 رَحِمَهُ اللَّهُ أَكْرَمَ تَخْلُقُوا بِأَخْلَاقِ اللَّهِ حَدِيثُهُ
 أَمْثَالُ قُلُوبٍ عَمَلُهُ مَشْغُولٌ أَوْ لَسَاكٌ عَجَبٌ دَكُلٌ أَدْرُ
 يَدْبُحِي مَقَامَهُ أَيْرُشَسْكَ **السَّابِعُ فِي بَيَانِ الدَّوَلَةِ**
وَالذُّلِّ دَوْلَتُنْ دَالٌ الدَّيْلُ دُذْدُنْ دَالٌ الدَّيْلُ
 اِكْسِنِي قَرِنْدَاشْ قَلْدَيْلُ سَكَا وَبِهِ إِشَارَاتُ اِيچُونُ
 وَالذَّالُ يُشِيرُ إِلَى دُعْوَةِ الْحَقِّ **قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى**
وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَقَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى
 ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ
قَالَ اذْوَ النُّونِ رَحِمَهُ اللَّهُ اذَّالُ يُشِيرُ إِلَى دَوْلَةِ الْحِزْمَةِ
 عَلَى الْمَوَافَقَةِ بِسَرَاطِطِ السُّنَّةِ وَالذَّالُ يُشِيرُ إِلَى ذِكْرِ الْحَقِّ
قَالَ اللَّهُ تَعَالَى فَادْكُرْ وَبِي اذْكُرْكُمْ **وَقَالَ اذْكُرُوا**
 ذِكْرًا كَثِيرًا **قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ** مَنْ

تَوَاضَعَ رَفَعَهُ اللَّهُ وَمَنْ زَكَّرَ خَذَلَهُ **اللَّهُ قَالَ**
لِلْحَبِيبِ رَحِمَهُ اللَّهُ الدَّوَلَةُ عَشْرَةٌ فَأَثَانُ دَوْلَةٌ قَدِيمَةٌ
 الْإِيمَانُ وَالتَّوْفِيقُ وَأَثَانُ فِي وَقْتِ التَّرَجُّعِ الشَّهَادَةُ
 وَالبِنَارَةُ وَأَثَانُ فِي الْقَبْرِ الْأَمْنُ وَالرَّحْمَةُ وَأَثَانُ
 فِي الْقِيَمَةِ الرَّحْمَةُ وَالشَّفَاعَةُ وَأَثَانُ فِي الْجَنَّةِ لِلْخُلُودِ
 وَالزِّيَادَةِ أَصْلُ التَّوَاضِعِ قَبُولُ الْحَقِّ مِنَ الْحَقِّ لِلْحَقِّ
قَالَ عَالِمُ التَّوَاضِعِ هُوَ التَّكَبُّرُ عَلَى الْأَغْنِيَاءِ
 وَالتَّذَلُّ لِلْفُقَرَاءِ **وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ**
 طَوِي لِي مِنْ ذَلَّتْ نَفْسُهُ وَحَسَدَتْ خَلِيقَتَهُ وَطَابَتْ سِرِيرَتُهُ
 وَعَزَلَتْ عَنِ النَّاسِ شَرُّهُ طَوِي لِي مِنْ أَنْفَقَ الْفَضْلَ مِنْ
 مَالِهِ وَامْسَكَ الْفَضْلَ مِنْ قَوْلِهِ وَوَسِعَتْهُ السُّنَّةُ وَلَمْ
 تَسْتَهْوِهِ الْبِدْعَةُ **وَعَنْ أَبِي بَكْرٍ الْوَتْرَاقِ** أَنْ قَالَ بِالْعِلْمِ
 صَحَّتْ لَهُمْ صُحْبَةُ الْمَخْلُوقِينَ وَبِالْيَقِينِ صَحَّتْ لَهُمْ
 صُحْبَةُ اللَّهِ تَعَالَى قَنَّ الْعَبْدُ بِالْيَقِينِ وَرَضِيَ وَالْيَقِينُ
 مَلِكُ الْقَلْبِ وَيَدِ كَمَالِ الْإِيمَانِ **قَالَ عَبْدُ اللَّهِ الْأَنْطَاكِيُّ**

رَحْمَةُ اللَّهِ إِنَّ أَوْلَ الْيَقِينِ إِذَا وَصَلَ عَلَيْهِ الْقُلُوبَ
 نُورًا وَيُنْفِي عَنْهُ كُلَّ رَيْبٍ **وَقِيلَ** لِلْيَقِينِ اسْمٌ
 وَرَسْمٌ وَعِلْمٌ وَعَيْنٌ وَحَقٌّ فَالْاسْمُ وَالرَّسْمُ لِلْعَوَامِرِ
 مِنَ الْمُؤَحِّدِينَ وَالْعِلْمُ الْيَقِينُ لِلْأَوْلِيَاءِ وَعَيْنُ الْيَقِينِ
 لِلنَّبِيِّاءِ وَحَقِيقَةُ حَقِّ الْيَقِينِ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
 وَسَلَّمَ حَوَارِيُّونَ عَيْسَى بِيغَامْبَرَةَ عِلْمُ أَكْبَرِي بَرَّة
 أَوْ كَرَّتِ دِدِيلْدُ فَقَالَ عَيْسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالْعِلْمُ
 الْأَكْبَرُ لِأَبْنَاءِ أَشْيَاءِ الْخَوْفِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى
 وَالْحَيَاءُ مِنَ اللَّهِ وَالرِّضَاءُ بِقَضَاءِ اللَّهِ وَفِي الْخَبَرِ أَنَّ اللَّهَ
 تَعَالَى قَالَ لِأَدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَجْمَعُ لَكَ جَمِيعَ الْعِلْمِ
 فِي أَرْبَعَةِ أَشْيَاءٍ وَاحِدَةٍ لَكَ وَوَاحِدَةٌ لِي وَوَاحِدَةٌ
 بَيْنِي وَبَيْنَكَ وَوَاحِدَةٌ بَيْنَ النَّاسِ وَبَيْنَكَ فَالَّتِي
 هِيَ لِي أَنْ تُوَحِّدَنِي وَتَعْبُدَنِي وَلَا تُشْرِكَنِي بِشَيْءٍ
 وَالَّتِي هِيَ لَكَ أَنْ أَجَازِيكَ عَلَى أَعْمَالِكَ فِي خَوْجِ حَالِكَ
 إِلَيْكَ وَالَّتِي بَيْنِي وَبَيْنَكَ فَعَلَيْكَ الدُّعَاءُ وَعَلَى الْإِجَابَةِ

وَالَّتِي هِيَ بَيْنَكَ وَبَيْنَ الْخَلْقِ أَنْ تَرْضَى لِلنَّاسِ مَا تَرْضَى
 لِنَفْسِكَ وَأَنْ تَكْفُرَهُ لِلنَّاسِ مَا تَكْفُرُهُ لِنَفْسِكَ
وَفِي الْحَدِيثِ تَابَحَى مُوسَى رَبَّهُ قَالَ يَا رَبِّ أَيُّ عِبَادِكَ
 أَعْلَمُ **قَالَ** الَّذِي بَاءَ خُدْمِينَ عِلْمِ النَّاسِ إِلَى عَمَلِهِ
وَفِي الْخَبَرِ لِلْجَهْلِ أَقْرَبُ إِلَى الْكُفْرِ مِنْ بَيَاضِ
 الْعَيْنِ إِلَى سَوَادِهَا **وَعَنْ أَنَسِ** رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ طَلَبُوا
 الْعِلْمَ فِي كُلِّ يَوْمٍ لاثْنَيْنِ فَإِنَّهُ مُبْتَسِرٌ لِطَالِبِهِ
قَالَ الشَّيْخُ قَدَسَ اللَّهُ سِرَّهُ مَشَائِخِ مِنْزِلِنَهُ أَرَشَمَكَ
 دِلْرَسَكَ أَنْ لَرُكَ يُولِنِ وَأَرْمَوْكَ كَرَكِ أَوْلَ عَمَلِهِ
 يَتَشَرِّقًا مَقَامِي طَلَبُ قَلْبُكَ شَرِيعَتُ طَرِيقَتُ
 حَقِيقَتُ بُونَدَرَةَ تَعَلَّقُ مَقَامِلِي طَلَبُ أَيْدُوبِ
 أَرَشَمَكَ هَرَبْرَسْتَهُ نَكُ يُولِي وَأَرْمَشَائِخِ يُولِي
 أَوْجَمَافُ يُولِيدَرُ أَوْجَمَافُ يُولِي عَمَلِهِ عَمَلُهُ أَوْلُورُ
يَتَكَلَّمُ حَضَرَتْ رَسُولَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 يُوْرِدِي أَنْ لِكُلِّ شَيْءٍ طَرِيقًا وَأَنْ طَرِيقُ الْجَنَّةِ

الْعِلْمُ لِأَجْرٍ عِلْمٌ بِرَكَاةٍ يَتَمَشُّ مَقَامَهُ أَرَشُوبُ
 مَشَايِخٍ مَنَزِلِي كَسْبِ أَيْدِي أَوْجِمَا قَدَّ دَرَجَلَر بُولُورُ
كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ جَاهِلِ
 مَمْلٍ وَطَاعَتٍ قَلْعُورُ يَدْعَتَهُ دُشْرِيْلِي جَهَنَّمِكُ أُولُورُ
كَمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّ يَدْعَتَهُ
 ضَلَاةٌ وَكُلُّ ضَلَاةٍ لَهْ فِي النَّارِ عِلْمٌ أَوْجُ حَرْفُ
عَلِي بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَبَدُ رَعِيْنٌ عَلِيْتِيْنِ دَنْ لَامٌ لُطْفِيْدَنْ
مِمَّ مَلِكُ كَدَنْ دُرُورُ الْعِلْمُ يُبَلِّغُ صَاحِبَهُ إِلَى
 الدَّرَجَاتِ الزُّلْفِي فِي الدُّنْيَا وَالْقَبِي وَالْإِسْلَامِ الْآخِرَةِ
 وَالْأُولَى **وَعَنْهُ أَيْضًا** رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ الْعِلْمُ نَهْرٌ وَلِلْحَمْدِ
 نَحْرٌ وَالْعُلَمَاءُ حَوْلُ النَّهْرِ يَطْوَتُونَ وَلِلدُّكُمَاءِ
 فِي بَسْطِ الْبَحْرِ يَغْوَضُونَ وَالْعَارِقُونَ فِي سَفْرِ الْبَحْرِ
قَالَ بَعْضُ الدُّكُمَاءِ الْعِلْمُ ثَلَاثَةٌ أَقْسَامٌ عِلْمُ الْعَرَفَةِ
 وَعِلْمُ الدُّكْمَةِ وَعِلْمُ الْخَوَارِثِ فَعِلْمُ الْعَرَفَةِ
 عِلْمُ الْمُرَاقَبَةِ وَعِلْمُ الدُّكْمَةِ عِلْمُ الشَّاهِدِ

و علم

وَعِلْمُ الْخَوَارِثِ عِلْمُ الدُّكْمَةِ **قَالَ الشَّيْخُ رَحِمَهُ اللَّهُ**
 عِلْمٌ أَوْجُ دُرُورُ أَوْلَادِي أِكْسِي طَرِيقَتُ مَقَامِي كَرَكُ
 دَرِي حَجَابِ دُرُورُ عِلْمِي وَحِكْمَتِي عِلْمِي مُرَاقَبَةٌ وَمَشَا
 سُرَاوَمَا زَادَ اصْحَحَ وَوَلَايَةُ الطَّاعَةِ تَقْدِرُ نَقْلَ إِلَى وَوَلَايَةُ
 الْأَسْلَامِ يَحْصُلُ خَمْسَةٌ وَثَلَاثُونَ جُزْأً ثُمَّ نَقْلَ إِلَى
 وَوَلَايَةُ الطَّرِيقَةِ **قَالَ الشَّيْخُ** قَدَسَ اللَّهُ سِرَّهُ الْعَزِيْزُ
 إِذَا اصْحَحَ الْعَبْدُ مَعْدَنَ الطَّرِيقَةِ ثُمَّ نَقْلَ إِلَى مَقَامِ
 الْعُلُومِ فِي الطَّرِيقَةِ **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ**
 مَعْدَنَ الطَّرِيقَةِ الْفَوَادُ وَالضَّمِيرُ وَالْغِلَافُ وَالْقَلْبُ
 وَالشِّغَافُ وَالْحَبُوبُ وَاللَّبُّ قَلْبُ سَلِيمٌ أَوْ لَمَّا يَنْجِ طَرِيقَةَ
 قَدَمٌ وَرَمَقٌ أَوْ لَمَّا **يَتَكَلَّمُ** بِحَسْبِي بِنِ مَعَاذِ الرَّازِي أَيْتِي
 قَلْبُ سَلِيمٌ أَوْ لَمَعَهُ دَرْتُ دَرِيَا دَنْ كَجَمَكُ كَرَكُ
 أَوَّلُ دُنْيَةٍ دَرِيَا سِي **الْحَسْبِي** خَلَقَ دَرِيَا سِي **وَبِحَسْبِي** شَيْطَانُ
 دَرِيَا سِي **دُرُورُ** نَفْسُ دَرِيَا سِي بُوْدُ دَرِيَا لَرَكُ كِه
 كَجَدِي قَلْبُ سَلِيمٌ حَاصِلٌ أُولُورُ **قَالَ اللَّهُ تَعَالَى**

هَدَى

الْأَمْنُ اجْتَا اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ بُوَدُّ رِيَا لِرُدْنِ كَجَمَاكَه
 اسبابلو وكميلو بولموق كرك اما دنيا دريا سينك
 كيمي سے زهد در **دمني** قناعند ريلکني خور ليقدر
 لذكري صبر در **الکر** خلاف في شرعد تهمت
 يللري بر يکان دن اسه بشلسه خور لوق
 ليکنني بارة بارة ادب و برنگا دن دنجي عينت
 و هتان يللري سسه هر طرف دن موجدل قوم قويم
 کمي غرقه وارملوا اولسه و ورع لنگرني براق غل
 تا مخالف يللر طيانه اثر ائمه پسر قناعت دمني محکم
 طوبت دنيه دريا سيندن جهدايدوب كچمك
 اردنجدا ولي کور والله الموقول الی سیکل الزشاد
خلق دريا سينك كيمي نو ميذ لك حقدن غير دن
 اميد بي صكه **ودمني** قطيعتد رخلق دن كيه
 الفتي حقله اولي **يلکني** فراقلق **لنكري** خلوة چن
 اميد و طمع و اختيار يللري اسه بشلسه ضلالت

وَجَهَاتٌ مَوْجَلِرِي قُوَيْهَ بَشَلَا سَخْلَوْتُ لَنَكِرِي
 برق بوييل ساكن اولنجه چونكه بومخالف
 ييللري ساكن اولاخلاص يلي قويه فرق يلكيني
 كونزوب **خلق** دريا سيندن جهدايدوب كچمك
 اهرنجه اولغل **شيطان** دريا سينك كيمي ذكردر
دمني تسبيح در يلكيني رجادر **لنكري** خوفد
 چن ربا و عجب و ميت يللري اسه بشلسه خوف
 لذكري صالغل چن بويلر ساكن اولسه
اخلاص يلي قويه رجايلكني كونزوب جهدايدو شيطان
 دريا سيندن خلاص اول **نفس** دريا سينك كيمي
 كيمي اجلق سوسزلق در **دمني** عشق در يلكيني محبتد
لنكري شوقدر چن هوايلي و شهوت
 موجدل قويم قوملر ظاهر اولسه جهدايدو كمي
 عزق ايله **شوق** لذكري صالغل صبر قيل
 چن مودت يلي اسه بشلسه محبت يلكيني كونزول

نَفْسُ دَرِيَّاسِي كَيْفَكَ اَسْرَدِيحَهُ اُولُغِلْ وَاللهُ الهَادِي
 الحَطَرِيغِ السُّتَيْمِ فَجَنُّ بُوَدَرِيَا لِرِي كَيْسَكِ طَرِيقَتِ
 يُولِنَه كِرْمَكَه لَا يَتِي اُولُورَسِي نِ قَدَمِ اُولُورِ طَرِيقَتِ
 يُولِنَه كِرْمَكِ **الطَّرِيقَةُ** عَمَلُ بِالْقُلُوبِ طَرِيقَتِ
 اَهْلِي كُوَكَلَّرِ عَلِي نِي بَلِيشِ كَرَكِ تَاكِه اَنْدَتِ
 طَابِيَه مَرَادِ حَاصِلِ اُولَه اَكْر كُوَكَلَّرِ عَلِي نِدَن
 نِي خَبَرِ اُولَسَه جَهَا لَتِ يُولَه طَرِيقَه قَدَمِ اُولُورَسَه اَهْلِ
 طَرِيقَتِ اَمْ دِيوَدَعُوِي نِي سَه اُولَا حَقُّ اَكَا اِعْتِقَادِ
 اِدَن دَخِي اَحْقَدَرُ مَرِيْدُ اُولَان اَكَا اُولُ كُوَرِي
 كُوَرِي اَكَا شَيْخِ اُولَان اُولُ يُوَنرَسِي كُوَرِ
قَالَ عَلِي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ مَثَلُ الْفَوَادِ كَالْاَرْضِ وَقِيلَ
 فَوَادِي شَهْرِ دُرِّ رَاوَن سَكْرِيكِ عَالَمِي اُولُ
 شَهْرَه قِيَاسِ قَلِي سَكِ فَمُوَدِنِيَا اُولُ شَهْرِ قَتِيْدَه يَا بَانَدَه
 بِرِ يُوَزَكِ مِقْدَارِي اُولَا حَقُّ تَعَالِي اُولُ شَهْرِ لَجِنْدَه
 بِرِ خَزِيْنَه يَرَادُ يَدْرُ تَفَكَّرُ كُوَهْرُن اَنْدَه تُوِيُوْبُ دُرُّ

تفكر

تَفَكَّرُ كُوَهْرِي اُولُ شَهْرَه يَا دِشَاهُ اُولُبُ اُولُورِ دُرُّ
 جِسْمِ عَالَمِي نِدَن كَلَرِ نَسْنَدِي صِيْرُ رِصَا فِي قَلُوْر
 سِرِّ عَالَمِي نَه اَلْتَرِي مَرَا زِ نَسْنَدِي ضَمِيْرُ كَنْدِ نُوَكِ زِنْدَانَه
 صِلَرُ طَاهِرِ بَاطِنِ اَبَا دَا نَلِيغِي بُوَنُكِ يِرْلَه اُولُورِ سِرِّ
عَالَمِي نِدَه اَخْلَاقِي مَحْمُوْدَه وَارَا اَخْلَاقِي مَذْمُوْمَه وَارُ
 ظَاهِرِي بَاطِنِ عَالَمِي نِكِ اَبَا دَا نِ اُولُوسِي بُوَنُوَادِ شَهْرِي نِدَه
 عَقْلِ اَمِيْرِ اُولَه هُوَا اَسِيْرِ اُولَه **وَعَنْ بَعْضِ الصَّحَابَةِ**
 رِضْوَانِ اللهِ عَلَيْهِمْ اَجْمَعِيْنَ اَنْهَمْ قَالُوْطُوْنِي
 لِيْ عَقْلُه اَمِيْرًا وَهَوَا اَسِيْرًا كَانِ فِي الدُّنْيَا غَيْرِنَا
 وَفِي الْاٰخِرَةِ شَرِيْفًا وَبِيْلِ الْمِرْبُوكَانِ عَقْلُه اَسِيْرًا
 وَهَوَا اَمِيْرًا كَانِ فِي الدُّنْيَا دَاخِلًا وَفِي الْاٰخِرَةِ
خَاسِرًا قَالَ الشَّيْخُ قَدَسَ اللهُ رُوحَهُ مَعَانِي وَلا يَتِي
 يَدِي شَهْرِ دُرِّ حَقُّ تَعَالِي اِبْرَاهِيْمِ بِيْغَا مَبْرَه وَرِي دِي
 نَمَزُوْدِ لَعِيْنَه دَخِي ظَاهِرَه عِيَانِ يَدِي كَنْدِ
 وَرِي دِي تَفَكَّرُ قَلِي كَرَكِ اِبْرَاهِيْمِيَه وَرِي كُنْ كُوَكَلَّرِ

عالميند كي شهر لرك فايد سني ميشن مزوده وهر لوت
دنيه عالميند كي كند لرك نقصاين نه امش
بلك كرك **قال للحكيم** التفكك سراج القلوب
يري به خيره وشره ومانا فعه ومضاره وكل قلب
لا تفكك فيه فهو في ظلمات يتخبط **وقال للحكيم**
حارر القلب عن العزقي في بحر الغفلة كيف يجو
وقدم بيان في البحور الاربعه **وقيل** التفكك
حرآت فناء الدنيا ونزوالها وميزان بقاء الآخرة
وتوابعها **وقيل** الفكرة مزنة الحقيفة ومشرقة
الشرعية **وقيل** الفكرة اساس صابة الزاي كما
معاني الحديث **اول الفكرة آخر العمل** قال الشيخ
رحمة الله تفكر قلوب عمل قلسك حراده ارشده سين وعن
محمد بن عبد الله انه قال الفكرة علي خمسة
اوجيه فكرة في آيات الله يتولد منها المعرفة وفكرة
في آلاء الله ونعمائه يتولد منها المحبة وفكرة

وتوابع يتولد منها الرغبة وتكون في وعيد الله

في وعيد الله وعقابه يتولد منها الزهبة وفكرة في
جفاء النفوس بحسب احسن الله اليها يتولد منها
الحياء والندم **قال الشيخ** قدس الله روحه عن بعض
اهل المعرفة انه قال عشرة خصال اصول العشرة
خصال واساس لها التواضع اصل العبودية وقهر
التفكير واساس الزهد والحياء من الله اساس التوبة
وصديق الارادة اساس الانابة وصديق القناعة
اساس اليقين ومعرفة الخلق اساس الاياس منهم
والعزلة عن الناس اساس وجود الخلوقة بالحق
وترك الغضب اساس المرونة وروية المنة اساس
الاستقامة وفراغت القلب اساس التفكر
قال الشيخ قدس الله روحه كبره طريقتي طلب قلسه
اول متولدا ولان اوان مذكور تسنلري جهاد
عمله بغليوب محكم فلو كرك حق تعالي يدي
معاني شهر لركم ابراهيم وهردي يكرمي بر

مقامه استقامت او زره طور رب یتیم مقامک
 امیدی بر له صاغ صوله بقیوب مرا قبه او زره
 ترقی قلوب کک تا کیر یتیم مقام حاصل اولوب
 مشایخ منزلیه ارشد **عبد الله بن عباس ومقاتل**
 ایتشکر منرود بر کفنان لغنهما الله فتوحکم
 ایدی حق تعالی اخی منت قلدی نا اناه الله الملك
 دیومنت قلدی منروده یدی شهر ویدی سزینک
 دورنگ یدی اخی منت قلدی هنر شهرده بر خالصیت
 ویدی اولکی شهرک بتوسیند اکی قوشا و ترب
 در زدی هر کجا اول شهره کرسه نه اندیشه ایله
 کوسلر اول قوشلر اول کیمسه آدی برله کوب
 کولکند اندیشه ایومدر یونر مدد ایدر لردی
 ایواندیشه دلکن ویرب بر امر اندیشه ادب
 قلو زدی **اکی** شهر قپوسیند بر طیل کوش و لردی
 هر کیمسه کبر سنه یا و قلسه بیژسه اول دهل

کوسی

کوسی ورسر قند یدی یه او غزی لوب قند قدی
 اول دهلان برا و از کلو زدی دیو و زدی **و جی**
 شهر قپوسیند کیتی غایر کوز کوز و اردی هر کیمک
 بر غایبی اولسه کوز جکی اولسه احوالی نته یتیم
 بلین دسه اول کوز کویه بقب کوز زدی بلور زدی
در دنجی شهر قپوسیند بر حوض و اردی اکی کیشی
 اول حوض قاتند بتوده او نور زدی اکی کیشی بر برله
 خصوصت قلسه دعوسی اولسه اول اکی کیمسه
 حوضه بر غور لردی عواسی باطل اولان کیشی صو
 بتورب عرق ایدر دی راست سوز لو کیمسه بانمردی
بیشی شهرده بر حوض و اردی منرود چن طوی
 قلسه هر کیمسه کید بکلردن و خوجلردن کلسه
 یوز زدی قنچی در لو شربت اجرا اولسه لر کتور رب
 بو حوضه قویک دیردی در لو در لو شرا بلری
 و شرتلری اول حوضه قویر لردی اول طوی اچیند

هَر كِيم بَر قَدَحِ اَلِنَه اَلْوَبِ حَوْضِ دَنْ صَوْنُوْبِ اَلْوَدِي
 شَكْرُ شَرِيْبِي بِال شَرِيْبِي يَد بَكْمَرُ بِنِيَه قَر شَمَز دِي
 هَز بَرِي بِيخَه شَرَابُ كَتُوْرَبُ اَوَّل حَوْضَه فَوْتِيْدِي سَه
 اَوْنَه شَرَابِ اَلْتَمَلُوْا وُلْسَه بَر ظَرْفِي طُوْل دَر دِي نَه شَرَابِ
 كَتُوْر دِي سَه اَوَّل شَرَابِلَه قَاتِي طُوْل دَر دِي وُلُوْا وَاوْنَه
 اَلْوَبُ كَدَر لَر دِي كَدَر اَوَّل سَكْرُ بَاقِي قَلْبِ
 شَرِيْبَلَرِي كَنْدُوْا وُز لَرِي قَالِبَر نَه اَلْوَبُ كَدَر لَر دِي
 بَر قَطْرَه بَرِيْنَدَنْ بَرِيْنَدَنْ قَر شَمَز دِي **اَلْبَنِي شَهْرَه** بَر حَوْضِ
 وَاِر دِي اَوَّل حَوْضِكُ صَوْنِ اَجْر لَر دِي هَز بَر كِسَه كِه
 مَزُوْدَه يَر مَرْصَا نَسَه اَوَّل حَوْضُوْكَ صَوِي طَا شُوْبِ
 اَوِي جَمَاعَتِي بَر لَه عَزَقِ اِيْدَر دِي **يَدِي بِنِي شَهْرَه** بَر نَوْتِ
 اَفَا جِي وَاِر دِي مَزُوْدِ لَعِيْنَه سَلَامَه كَلَنْ كِمَسَلَر
 اَلِكِي كِشِي اَوَّلْسَه اَلِكِي كِشِي كُوْلَكَه لَنْدُ كِي قَدَر كُوْلَكَه وِر دِي
 اَوْنِ كِشِي اَوَّلْسَه اَوَّل قَدَر كُوْلَكَه قَلُوْر دِي بِيْكَ
 كِشِيَه دَكِنْ كُوْلَكَه بُوْلُوْر دِي خَلَا يِقُ بُوْلَا رِي

خَارِقِ عَادَتِ كُوْرَبُ مَزُوْدِي تَنَكْرِي دِيُوْبِ اَو كُوْشِ
 خَلْقِ كَا فَا وُلُوْبُ دُرُ لَر دِي بُوْبِيخَه مَكْرُ وِجِلَه لِيَه
 عَا جَر لَغِي مَعْلُوْمَدَر حَوْ نَعَالِي اَنُوْكَ اُوْر زَرِيْنَه بَارِيْم سُوْرِي
 سِيكِي مَسَلَطُ قَلْدِي صِيحُ دِيحِي دِي كَلْدِي مَزُوْدِي بُو
 مَلِكِي كَنَه قَنَاعَتِ قَلْدِي عَا جَر لَغِي بَلِيُوْبُ تَكْبَرُ
 اِدْبُ حَدَنْ اَوَّل قَدَر نَجَا وُر قَلْدِي كَمَر اِبْرَاهِيْمَه
 دَدِي كُوْكَ تَنَكْرِي سِنِي اَوْلَادِي بِنِ دِيُوْبِ وَزِيْر بَر لَه
 عَهْدِ لَشُوْبِ كَر كِسَه بِنُوْبِ هَوَا يَه اَوْجَدِي لَر شُوْلِ
 قَدَر جُفِيْدِ لَر كَمَر فَوْتِ شَرِكِ جَعَالِي قَلْدِي يَرَه يَفِيْدِ
 ظَلَمْتُ وُقْرَا كُوْلِقِ كُوْر دِي لَر كُوْلَه بَقْدِي لَر كُوْر دِي لَر
 كُوْلَه اَوْقِ اَتِيْدِي لَر حَقِ نَعَالِي فَرِشْتَه لَرَه بِيُوْر دِي
 بِنِ هِيحِ كِسِنُكَ اَمِكِنْ صَنَائِعِ اَيْلَمَزَمِ دِي مَزُوْدَه نَجْمِ
 عَا صِي بِي سَه مَقْضُوْدِيْنِ دِي لِيُوْبُوْ مَقَامَدَه اَوْقِ اَتِيْدِي
 اَوْقِيْنِي بِالْوَقَا يِنِي بَر لَه دُنْدَر دِي فَرِشْتَه لَر مَزُوْدُكَ
 اَوْقِيْنِي بِالْوَقَا يِنِي بَر لَه بَر قَدِي لَر مَشْهُوْر فَرِشْتَه دَر حَقِ

مُرَوِّدَهُ وَرُدِّي يَدِي شَهْرَ مَقَابِلِهِ سِنْدَهُ اِبْرَاهِيمَ مَعْنَى
 عَالَمِيْنَدَه يَدِي شَهْرَ وَرُدِّي دَكْمَكَه بِرَحَا صِيْنَت قُوْدِي
 اَوْل شَهْر لَرِك اَد لَرِي قُوَاد ضَمِيْر غِلَاف قَلْب شَخَاف
 حَبُّ لُبُّ بُوَيْدِي شَهْر يَدِي مَقَامِدَه دُر زَاوَل مَقَامِلَك
 اَد لَرِي اِيْمَان اِسْلَام تَوْحِيْد تَعَهْد دِيْن اِفْرَار شَهَادَه
 يَدِي شَهْر دُر يَدِي مَقَامِدُر اِيْمَان لُو قُوَل لَرِك مَطْرِيْقَت
 عَلِي بِيْلَه عَمَل اَدَه اَنْلَر بُو مَقَامِدَه لَاقِ اَوْل لُو رَكْمَا قَال
اللَّهُ تَعَالَى وَمَنْ ارَادَ الْاٰخِرَةَ وَسَعَى لَهَا سَعْيَهَا
 فَاَوْلٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُوْرًا **قَالَ الشَّيْخُ الْمَقَامِرُ**
الثَّالِثُ فِي بَيَانِ الْفَوَادِ قُوَاد شَهْر نِك قَبُو سِي حَمْدُر
 كَلِيْد تَوْحِيْد دُر مِهْمَان نُوْر دُر سِي قُوْر اَنْدَه قُوْر لَار
 اَد لَرِي وَفَا حَظُّ بَقِيْن دَعْوِي رِضَا بُو بَشْر قُوْنُوْ
 بُو حِيْد مِفْتَا حِي بِر لَه رَحْمَت قَبُو سِيْن اِجَار قُوَاد شَهْرَه
 كِر رَتْفَكُر كُوْهَرِي قُوَاد شَهْر نِك حَزِيْنَه سِيْنَدَه
 قُوْبِي دُر زَاوَل اَنْوَكَلَه مَنُوْرَاو لُوْر رَحْمَت

قبوس

قَبُو سِي اَوْ زَرِيْنَدَه اِكِي قُوْش اَوْ تَرَبُّ دُر زِيْرِي عَقِل
 قُوْبِي بَرِي تَفَكُر قُوْشِي هَر كِشِي كَم قُوَاد
 شَهْر نَد كِر سَه اِيْوَا نَدِيْشَه سِيْن يُوْزَا نَدِيْشَه بِلُوْر بُو
 قُوْشَلَر قُوَاد اِيْدُبُّ چَاغُر زَكْر تَفَكُر اِيْدُبُّ شَاهِي
 اُوْزِي نُوْر كِيْشِي نُوْر چِقْشِي نُوْر كَلَا حِي نُوْر كَمَا
قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى نُوْر عَلِي نُوْر يَهْدِي اللَّهُ لِنُوْر
 مَرِيْشَاءُ كَمِي دُر سَه بُو شَهْر لَه كِر رُر **قَالَ الشَّيْخُ**
 قَدَسَ اللهُ رُوْحَهُ بَعْضِي مَقْسِر لَرَا بِيْتَشِكُر هَر كِيْدَاي اَدُوْبِيْلَه
 بَقْمَه صِبَاغ وَصُوْلَه بَقْمَسَه حَرَا قَبَد اُوْر زَه حَضْرَتَه
 تُوْجَه اِيْدُبُّ يُوْر سَه حَق تَعَالَى اَوْل قُوْلِي بِيْتَشِر مَقَامَه
 اِرْشَد رُر كَمَا **قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى** وَالَّذِيْنَ جَاهَدُوْا
 فِيْنَا لَنَهْدِيْنَهُمْ سَبِيْلَنَا اَلَا يَنْتَظِرُوْنَ عَالَمِيْنَدَه قَرَار
 هَر كِيْم بُو سَفَرِي قَلِيْسَه هَم تَنْدِر سَت هَم غِيْمَانُو
 اَوْلُوْر **كَمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ**
 تَسَافَرُوْا تَصْحُوْا تَغْمُوْا **وَقِيْلَ** بُو سَفَر اَبْطِيْن سَفَرِي دُر

ايدب

اِدْنُكَ نَوَائِدُن دَخِي زِيَادَه ثَوَاب وِير **مَا قَالَ النَّبِيُّ**
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَفَكَّرُ سَاعَةً فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ
 وَالتَّهَارِ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ ثَمَانِينَ سَنَةً اَكْر تَفَكَّرُ
 قَائِدِ اَوْلَسَه ضَمِير شَهْر نَوَك زِنْدَانِه بِر غُور لِرِد لِكِي
 وِير خَزَل حَق تَعَالِي سُو دِكِي قَوْلُك دِكِي وِير رَجَن
 اِبْرَهِيم تَوْجِيد مُفْتَاحِي بِر لَه رَحْمَت قَبُوسِي اِچُوب
 كُورِيسَه اُول اِكِي كِسَنَه كِر دِي دِيو فَرِيَاد قَلُوب
 چَاغَر دِلِر تَفَكَّر بِا دِشَاهِي كِسِين دِيو بَصُورِي
 اِبْرَهِيم اَيْنِدِي يُول يَتُور دَم بِنِي يُو قَدَن وَا رَايدَن
 مَعْبُودِي اِسْتِيو كَلْدَم دِي دِي تَفَكَّر بِا دِشَاهِي
 يُو رِدِي اِبْرَهِيمِي عِن تِلَه اِكْر اَمِلَه دَر دِيخِي مَقَامَه
 كُورِ دِي چُونَكِه دَر دِيخِي قَلْب مَقَامِنَه كَلِدِي
 بِر حُكْم حِصَار كُورِ دِي قَبُولَارِي اِسْتِوَار بَعْلُو
 قُفْل كَلِيدِي رَا سْتَه وَا لَلَه اَعْلَم **الْمَقَامُ الْخَامِسُ**
فِي بَيَانِ الضَّمِيرِ اِبْرَهِيم كُورِ دِي ضَمِير كَنْدِي نُو رِدَن

قَبُولَارِي رَاه قَدَن كَلِيدِي اِقْوَار دَن وِنُور دَن
 دَرْت مِهْمَان قَتُوق لَارِي وَا زِير سِي اِنْفِقَار دَن
 اِكْبَسِي صَفَادَن اَوْجِيخِي فَنَادَن دَر دِيخِي رِضَادَن
 اِبْرَهِيم خَلِيل الرَّحْمَنِ اِقْوَار مُفْتَاحِي بِر لَه رَا فْت قَبُوسِي
 اِجْدِي ضَمِير شَهْر نَد كِر دِي صَمْت بِا دِشَاهِي
 تَخْتَن اَو تُو رَمِش اِبْرَهِيم سُو اَل قَلْب كِر سَن نِيَه كَلْدُك
 دِي دِي اِبْرَهِيم اَيْنِدِي يُول يَتُور دَم بِنِي يَرَادَن
 مَعْبُودِي طَلَب قَلُوب اِسْتَرَم دِي دِي بِا دِشَاهِ اُول
 كُوش دُهْلِي اَو رَغْل دِي اَو رِدِي طَبْلَدَن اَو ن اِيدُ
 بُولِي اَتَاك يَتُور دِي كِر بَنَلِر دَر دَر خَلَايِقِي يُولَدَن
 اَز دَر رُجُون كِي جِهَه اُول دِي اِبْرَاهِيمَك اَنَا سِي كَلِدِي
كُفْر قِرَاكُو لُغِي جِهَان قِرَاكُو غَار قِرَاكُو مَا قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ
وَتَعَالَى ظُلْمَاتُ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ
 اللَّيْلُ اَنَا سِنَه صُورِ دِي بِنِي كِر يَرَا تَدِي دِي
 اَنَا سِي اَيْنِدِي بِن يَرَا تَدَم اِبْرَهِيم اَيْنِدِي سِنِي كِر يَرَا تَدِي

أَنَا سَيِّدِي تَاكَ يَرْتَدِي اِبْرَهِيمَ اَيْتَدِي اَنَا مِي كَمِي
 يَرَاتَدِي اَيْتَدِي مَرُو دِيرَاتَدِي اَيْتَدِي مَرُو دِي
 كَمِي يَرَاتَدِي اَنَا سَيِّدِي هَاي سَوِي كَمِي بُو سُو زِي
 كَمِي اَشْتَمَا سَوْن اِبْرَهِيمَ اَيْتَدِي اَنَا مِي كُو نَرَكُو دَر مَرُو
 اَنَا ك كُو نَرَكُو دَر دِي اِبْرَهِيمَ اَيْتَدِي زَهِي اَحْمَقُ جُون
 تَنَكِرْتَم دَر كَنَدُو اَو زِي نِي كُو نَرَكُو بَرَا نَسَه نِي دِي
 دِي دِي اَنَا سَيِّدِي اِبْرَهِيمِي بَرَكُو اَو رَدِي اِبْرَهِيمَ مَحْبُور
 اَو لَدِي اَيْسَم طُو رَدِي اِبْرَهِيمَ اَنَا سَيِّدِي اَو رَسَا اَيْشِي دُشَوَار
 اَو لُو رَدِي **رَسُولِ حَضْرَتِ يُو نُسُ دِي كِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ**
وَسَلَّمَ مَن صَمَتَ نَجَا دِي قُو تَرْتَلَدِي اَلْهَام رَبَّانِي
 يَرَلَه عَمَلَك فَا ضِلْنِي اَيْشَلَدِي **وَكَمَا قَالَ النَّبِيُّ**
 صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّلَاةُ عِمَادُ الدِّينِ وَالصَّمْتُ
 اَفْضَلُ وَالصَّدَقَةُ نُظْفِي غَضَبِ الزَّيْتِ وَالصَّمْتُ
 اَفْضَلُ وَالصُّوْمُ جَنَّةٌ مِنَ النَّارِ وَالصَّمْتُ اَفْضَلُ
 وَالجِهَادُ سَامِرُ الدِّينِ وَالصَّمْتُ **قَالَ الشَّيْخُ قَدَّرَ اللهُ**

سِرُّهُ حَقُّ تَعَالَى حَضْرَتِ رَسُولِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 يُو نُسُ دِي اَتَّبِعْ مِلَّةَ اِبْرَهِيمَ حَنِيفًا دِي دِي بَعْنِي حَقِّي
 طَلَبَ قَلْبِي لِقَدَه تَقْصِيرُ قَلْبِي طَرِيقَتِ اِبْرَهِيمَ
 اَنَا سَيِّدِي اَنَا سَيِّدِي بَرَلَه نَه مَعَامَلَه قَلْدِي سَه سَن دِي
 اِنِّي قَلْبِي لِقَدَه اَنَا اَنَا حَقِّي صَقَلَقُ اَوْلَا اَيْشُدَر
قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ اللِّسَانُ مُفْتَا حِ الْخَيْرِ وَالشَّرِّ
 حِفْظُهُ بِالصَّمْتِ وَالْقَوْلِ الصَّوَابِ **وَقِيلَ** اللِّسَانُ
 صَغِيرُ الْجَرِيمِ كَبِيرُ الْجُرْمِ **وَقِيلَ** اللِّسَانُ اَلْتُّكْفُ
 الْاِنْسَانِ وَمُظْهِرُ مَكْنُونِ الْجِنَانِ **وَعَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ**
عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَفَّتْ
 لِسَانَهُ سَتَرَهُ اللهُ عَوْرَتَهُ وَمَنْ مَلَكَ غَضَبَهُ وَقَاهُ اللهُ
 عَذَابَهُ **وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ** رَضِيَ اللهُ عَنْهُ **عَنِ النَّبِيِّ**
 صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنَّهُ مَرَبُ كَانَ يَوْمَ مِي
 بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ فَيُقْتَلُ خَيْرًا وَيُصَمَّتُ **قَالَ**
 قَدَّرَ اللهُ رُوْحَهُ اَكْرَمَ شَايِخٍ مَنَزَلَنِي بُو لَابِنِ

دِرْسَكُ بَتَشْرِيقًا مَرَّشِينِ دِرْسَكُ دِلُوكِي رَسُولِ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعَا بِرُكِّ دَوْلَتِ **ابْرَاهِيمَ عَلَيْهِ**
السَّلَامُ صَمْتُ پَادِشَاهِي قَوْلًا عَزُوفِي دِي التَّبِيحِي
 شَهْرُ حَبِّ شَهْرِنَه كُونْدَرْدِي چُونَكِه اَبْرَاهِيمُ حَبِّ شَهْرِنَه
 وَازْدِي كُورْدِي حِصَارِي مُحْكَمِ اَوْسْتَوَارِ احْسَانِ
 قَبُوسِي وَازِ اِيْمَانِ كِلِيدِي وَازِ **المَقَامِ الْاَوَّلِ**
فِي بَيَانِ الْغِلَافِ اَبْرَاهِيمُ غِلَافِ شَهْرِنَه كُورْدِي
 حِصَارِي مُحْكَمِ لِكِنِي كُورْدِي اِيْمَانِ مُفْتَاحِي
 يَرْلَه احْسَانِ قَبُوسِي اَجْدِي غِلَافِ شَهْرِنَه كُورْدِي
 كُورْدِي دُرْتِ قُتُوغِي وَازِ بَرِي شُكْرِ بَرِي
 خَوْفِ دَنْ بَرِي نَصْدِيُقِ بَرِي اِخْلَاصِ دَنْ كُورْدِي
 بَرِ پَادِشَاهِ اَوْ تُوْرْمِشِ حِفْظِ پَادِشَاهِي صُوْرْدِي كِمِ
 سِيْنِ دِي اَبْرَاهِيمِ اَيْتِي دِي غَيْرِ سُوْرْدِي نَجْمِ غَيْرِيْمِ
 دِي مَاسُوْنِ اِسْلَامِ بُوْلِي هِيَجِ كِمَسْدَنْ صُوْرْدِي
 بُوْلَمَ دِي بِلْدِي مَكْرِ الْهَامِ رِنَا بِي يَرْلَه بِلْدِي

پَادِشَاهِ اَيْتِي دِي نِيَه كَلَاكِ دِي اَبْرَاهِيمِ
اَيْتِي بُولِ تُوْرْدِي مَعْبُوْدِي حِي سِتْرَمِ اِنِي بِلُوْرِ
 قَرِنْدَا شَلَرِي طَلَبِ اِدْرَمَرْدِي **حِفْظِ پَادِشَاهِي حَسِيْنِ**
 قَلْبِي كُورْ كَلُوْ قَلِيْشِ سِيْنِ دِي اَكْرَاوْلِ دِي كُوْ
 اِسْتِرْسَكِ بُوْنْدَه بَرِ كُورْ كُوْ وَازِ دُرَاكَا بَقْفَلِ دِي
 اَبْرَاهِيمِ اَوْلِ كُوْرْ كُوِيَه بَقْدِي عَجَابِ قَوْمَلَرِ كُورْدِي
 كِمَسِي اَيْقَلِرِنَه تُوْبَه بَقَا غُوْسِي اَوْرَلِيْشِ **كِمَسِي** سَلَا سِلِ
 اَغْلَالِ بُوْيُوْنَلِرِنَه اَوْرَلِيْشِ اِيْدُوْ كِي خَطَاوْ نَقْصَانَه
 پَشِيْمَانِ اَوْلُوْبِ اَغْلَا شُوْرْ لَرِ **كِمَسِي** اَبَاغْنِ دُوْرْ
 قَوْلِيْقِ قَلُوْرِ **لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ** شُكْرِيْنَ قَلُوْرِ
كِمَسِي اَلِيْنَه عَصَا الْوَبِ سَيَا حَلِيْقِ قَلُوْبِ **اِنَّمَا الْمُؤْمِنُوْنَ**
اَنْخُوْ قَرِنْدَا شَلَرِيْ زِيَارَتِ قَلُوْرِ **كِمَسِي** رُكُوْعَدَه
 دُوْرَبِ وَازِ رُكُوْعَا مَعَ الرَّا كِمَسِيْنِ اَمْرِنَه اِمْتِنَالِ
 قَلُوْبِ لِحْمَاةِ رَحْمَةِ دَبُوْبِ رَحْمَتِ طَلَبِ قَلُوْرِ
 كَمَلِي سَجْدِيَه وَرَبِّ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ دِي

دِيُوبُ يَقْبَلُ طَلِبَ قَلُورِ كَرِ كَمَسِي عَصَا كَتُورِبْ تَامُرُونَ
 بِالْمَعْرُوفِ آمِرِينَ بِرِنْدِ كَتُورِبْ اِمْرُ مَعْرُوفِ قَلُورِ لَارُ
 كَمَلَدِي عَصَا كَتُورِبْ وَتَهْوُونَ عَنِ الْمَذْكُورِ نَهْوُ
 مُنْكَدَ قَلُورِ كَمَسِي وَاتَّبِعُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ
 رَأْسُ يُولَهُ كِرُوبُ وَلَا تَبْتَغُوا السَّبِيلَ رِدْ كِي
 يَدَعْتُ يُولُودَ دَنْ يَغْلِينُوبُ وَبَشِيرِ الْمَوْمِضِينَ مَثْرَه سَابِن
 وَيُرْزَلُ رُحَقُ نَعَالِي بُو قَوْمَلَرْدَنْ حَبِيبِي مُحَمَّدُ رَسُولَ اللَّهِ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَبَرُ وَرِدِي قَوْلُهُ نَعَالِي النَّابُونَ
 الْعَايِدُونَ اِلَى قَوْلِهِ وَبَشِيرِ الْمَوْمِضِينَ اِبْرَاهِيمُ صَوْل
 يَكَا بَقْدِي كُورْدِي اَوْ كُوشُ قَوْمِ كُورْدِي
 كُورْدِي كِرْ كُونَ سَجَدَ قَلُورِ كَمَرِ يَلْدَزَه سَجَدَ
 قَلُورِ كَمَرِ بُونَ سَجَدَ قَلُورِ كَمَرِ اَنْجَا كَمَرِ
 طَشَا سَجَدَ قَلُورِ كَمَرِ بَرَا غُوبَا شِنَه سَجَدَ قَلُورِ
 اِبْرَاهِيمُ اَنْلَرِي كُورْدِي مُخْتَبِرُ اَوْلَادِي اَنَا سِنُكَ شُبَهْمَه
 كُورْ كَلِنْدَه دُپَرِ نُو بَشَلَدِي حِفْظُ يَادِ شَاهِنَه

كَلْدِي بِنْدَ قَلَايِنِ دِي دِي كُونَرِ كُودَه بُو قَوْمَلَرِي
 هَمَزَبَرِي يَرَمَزُ حَالِدَ كُورَرَمُ نَدِ قَلَا جَفُومُ بِلَا زَمُ دِي
 حِفْظُ يَادِ هِي قَوْلَا عُو زُ وِرْدِي وَا رُغَلِ بُو يِنِ شِفَا
 اَدْلُو شَهْرَه التَّكْوِيلِ دِي دِي نَخِي اَيْتِي دِي اَوْلِ شَهْرَه
 اِكِي قَاضِي وَا رُدُ دِي بَرِنُكْ اَدِي عَادِلِ وِبَرِنُكْ
 اَدِي قَاهِرَ قَانَلَرِنْدَه بِر حَوْضِ وَا رُدُ رُ بُو شُبَهْلَرِي يَا زُوبُ
 اَوْلِ حَوْضَه بِر عُو رُ كُورْ نُو شُبَهْدَنْ سِرِي اَرْدُوبُ
 يَا كُ اَيْدِرْ كُرْ قَلَا عُو زُ اِبْرَاهِيمِي اَلْدِي شِفَا اَدْلُو شَهْرَه
 كَلْدِي اِبْرَاهِيمِ كُورْدِي اَوْلِ شَهْرُكْ دَخِي حِصَارِ
 حُوكْمَه اسْتُو اَرْتَبُوسِي حُوكْمَه كَلِيدَلُو قَلَا عُو زُ
 اَيْتِي مُفْتَا حِي اَرَا سْتَه قَلِ قَبُوي اَحْ قَلْعِيَه كِرْ كَلِ
 يَادِ شَاهِ دِي كِي قَاضِي لَر اِچَرُ وُقَلْعَه دُرْدِي
 الْمَقَامُ الرَّابِعُ فِي بَيَانِ الْقَلْبِ وَقِيلَ الْقَلْبُ اَمِيرُ
 الْجَسَدِ سِيرِ الْحَقِّ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَاعْلَمُوا اَنَّ
 نَحْنُ بَيْنَ الْمَرْتِ وَقَلْبِهِ وَقِيلَ الْقَلْبُ لَوْحٌ مُنْقَشٌ

الله

نَفُوشُهُ الْعَقْلُ وَالْمَعْرِفَةُ وَالْإِيمَانُ وَالْيَقِينُ **وَرُوي**
أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى فِي الْأَرْوَاحِ
 أَوْ أُنْ أَلْوَاهِي الْقَلْبُ فَأَجْبُهَا إِلَى اللَّهِ أَصْفَاءُ هَا وَأَصْلِبُهَا
 وَأَرْقُهَا أَصْفَاءُ هَا مِنْ الْعُيُوبِ وَأَصْلِبُهَا فِي الدِّينِ
 وَأَرْقُهَا عَلَى الْأَخْوَانِ **وَعَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ** أَنَّهُ قَالَ
 الْقَلْبُ إِذَا فَتَسَا لِأَيُّهَا مَا اسَا **وَرُوي عَنِ النَّبِيِّ**
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ أَلْبَدَانِ جَنَاحَانِ
 وَالرِّجْلَانِ بَرِيدَانِ وَالْعَيْنَانِ دَلِيلَانِ وَالْأُذُنَانِ
 قَمْعٌ وَالتَّوْبَةُ نَفْسٌ وَالتَّلْسَانُ تَرْجُمَانٌ وَالكِبْدُ رَحْمَةٌ
 وَالضَّحَالُ ضِحْكٌ وَالكَلْبَانِ مَكْرٌ وَالْقَلْبُ
 مَلِكٌ وَإِذَا صَلَحَ الْمَلِكُ صَلَحَ جُنُودُهُ وَإِذَا فَسَدَ الْمَلِكُ
 فَسَدَتْ جُنُودُهُ قَالَ الْحَكِيمُ مَوْتُ الْقَلْبِ
 مِنْ أَرْبَعَةِ أَشْيَاءَ فُضُولُ الْكَلَامِ وَمُجَالَسَةُ
 الْجُهَالِ وَكَثْرَةُ الضَّحِكِ وَآكُلُ الشُّبْهَةِ **قَالَ**
الشَّيْخُ فَدَسَّ اللَّهُ رُوحَهُ أَيُّ قِرَانْدَاشِ جَهْدِ آيَلِهِ

كُوكُلُ بِإِشَاهِي أَوْلَدِ مِيو كُوكُورِ بُوْرِكُ
 أَوْلَانِ نَسَلِدَنَّ صَقِينِغَلِ **أَبْرَهِيمَ** تَقْوِي مِفْتَاحِنِ
 أَرَأَيْتَهُ قَلْبِي مَجْدُ أَدَلُو قَتُوِي اجْدِي قَلْبُ أَدَلُو
 شَهْرَهُ كَرْدِي كُورْدِي دَرْتِ قُنْغِي وَارِ بَرْتُونُغِي
 آدِي خَوْفِ **الْبَحْسِنِكِ** رَجَا **أَوْ جِحْسِنِكِ** آدِي طَاعَتِ
دَرْدُجِحْسِنِكِ آدِي صَبْرِ **أَبْرَهِيمَ** كُورْدِي عَقْلُ أَدَلُو
 بِإِشَاهِ دِيَانَتِ أَدَلُو وَنَزِيرِي بِرْلَه قَارِغِ أَوْتُورُورَلَارِ
 كَمْسِيْنِ قَدَنَّ كَلْدَاكُ كَلْمَكَه سَبَبِ نَدَرْدِيُوْبِ
 صُورْدِي لَارِ **أَبْرَهِيمَ** أَيْتِدِي خَالِقُمِي وَمَعْبُودِي سَبَبُو
 كَلْدَمُ شَبْهَلَرُومِ وَأَرْدِي صُورْدِي لَرِ شَبْهَكُ
 نَدَرْدِي لُورِ **أَبْرَهِيمَ** أَيْتِدِي حَقَقَه بِخُونِ شِرْكِ كُورُورَلَرِ **دَدِي**
 بِإِشَاهِ أَيْتِدِي بُونَدَه اِكِي عَادِلِ قَاضِي وَأَرْدِي قَانَدَنَكِ
 بِرِخَوْضِ وَأَرْدِي رَاوَلِ عَادِلِ لَرِ شِرْكِ بِرْلَه شَبْهَهُ أَوَّلِ
 خَوْضَه بَتُورُورَلَرِ شَبْهَهُ كَيْدِ رَاخِلَاصِ تَوْحِيدِ
 قَلُورْدِيُوْبِ قَلَاغُوزِ وَرْدِي قَلَاغُوزِ **أَبْرَهِيمِ**

الدِّيُّوَلْ عَادِلْ قَاضِيكَرَه التَّدِي قِيَّهْ دِدِي
 عَادِلْ لَرَّ عَدْلْ ايدَبْ شَرِيكْ وَشُبُهَهْ بَاطِلْ حَوْضَه
 بَتَوَرْدِي لَرَّ جَفَرْدِي لَرَّ كَوَرْدِي لَرَّ جَمَلَه بَاطِلْ اِحْتِفَادَلْ
 شَرِكَلَرْ وَشُبُهَلَرَّ عَوَاوَلِشْ حَقِّ اِيْمَانْ كَلِمَهْ اِيْمَانْ
 تَوْحِيدْ تَابَتْ قَلِيشْ **لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ مُحَمَّدٌ رَسُوْلُ اللهِ كَمَا**
 قَالَ اللهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى اُولِيكَ كَتَبَ فِي قُلُوْبِهِمْ
 الْاِيْمَانَ بُوْنَدَرُ صُكْرَهْ شُبُهَلَرِي كَرِيهْ كَدَرَهْ شَبَلَهْ
 وَكَرَهْ اِلَيْكُمْ الْكُفْرَ وَالْفُسُوْقَ وَالْعِصْيَانَ
 بَعْدَهُ كُوْكُلْ يَادِ شَاهِي قَلَا عُوَزْ قَوْشِدِي
ابرهيم اَلدِي ضَمِيْرْ شَهْرَهْ وَارْدِي اِبْرَهِيْمْ كُوْرْدِي
 ضَمِيْرْ شَهْرِي بِرْمَعْظَمْ شَهْرْ حُكْمْ حِصَارْلُو
 تَبُوْلَارِي حُكْمْ كِلْدَلُو اِبْرَهِيْمْ كِلِيدِي دِلِي
 يَعْنِي بِنْفِتَاحْ اَرَاْسَنَهْ قَلْبْ بُوْتُوِي اِچُوْبْ كِرْكِلْدِي
الْمَقَامُ الثَّانِي فِي بَيَانِ الشِّغَافِ شِغَافْ اَدَلُو شَهْرْ
 كِلِيدِي مِفْتَاْحِي اَرَاْسَنَهْ قَلُوْبْ رَجَا اَدَلُو

تَبُوْر

قَبُوِي اِچْدِي كِي كُوْرْدِي دَرْتْ تُنُقْ وَارْ
بِرسي احسان اِكْتِسَابِي صِلَاحْ اَوْجِيْنِي مِيْنَتْ **دَرْتِي نَجِي**
 جَاهَدَهْ بَعْدَهْ بَرَّ عَطَا اَدَلُو بَرْتُو كُوْرْدِي اِچْدِي
 كِي كُوْرْدِي بَرَّ حَوْضْ دَرَّ حَوْضَه بَقْدِي
 اِكِي يِلْدَرْ ظَاهِرْ اَوْلَدِي بَرِي خَوْفَدَنْ بَرِي رَجَادَنْ
 وَدَخِي نُوْرْ كُوْرْدِي مَن يَسْمَعْ تَحْلُ خِيَالِي دَشْدِي هَذَا
 رَنِي دِدِي دُرْدِي اَلَسْتُ وَقْتِيْدَهْ بَلِي دِي كِنْكَ
 شَرِيْتِيْكَ لَذِيْتِي هَذَا رَنِي دِدِي بَرْلَهْ مَذَاقِي شِيْرِيْن
 قَلْدِي شُوْبِيَهْ كِي رُوْحِي وَبَدِيْنِي بَرْلَهْ حَقِّ اَلْدِي
اَبْرَهِيْمْت دُوْسْتْ مَحَبَّتِيْكَ نَارِي جَابِي وَكُوْكُلْ اِچْدَهْ
بَانْدِي **مَا قَالَ اللهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى** قَدْ شَفَعْنَا حَبَابَا
 بِيْنَكُمْ مَمْرُوْدُكَ بَشِيْنِي شَهْرَهْ اِكِي حَوْضْ كِي
 نَهْ شَرَابْ كُوْرْ سَكْرْ قَدْ حَلِيْرَنَهْ اَوْلْ شَرَابْ كَلُوْبْ
 اِنِي اِچْدُ كَلَرِي كِي اَوْلَرِنَهْ كِتْدُ كَلَرِي وَقْتِيْن
 اَوْلْ بَرَّ حَوْضَهْ جَمْعْ اَوْلِشْ شَرَابْلَرْ هَرْ كِيْنِي قَابَلُو

قَابِن حَوْضَه طَلْدُ وِرَجِقْ نَه شَرَابُ كَقُورُوبِ اُولُ حَوْضَه
 قُوَيْدِيَسَه قَابِن طَالِدِرَجِقْ اُولُ شَرَابُ طُولُوبُ غَيْرِي
 شَرَابُ كَرَمَدِكِي كِي هَر كِشِي بُو حَوْضَه اَلَسْتُ
 بِرَبِّكُمْ وَقَتِيَدَه اَز لِي اَز اَلَدَه عَمَلُ نَعْمَلِرِي نَدَن
 نَه كُو قُوَيْدِيَسَه بُو دِيَنَه عَالَمِيُوَكُ مَجْلِسِيَنَدَه اَنِكَلَه طُولُوبُ
عَقِي عَالَمِيَنَه دِي خِي اِي اَلُورُورُ رُجِيَه كِه دِر لَدِيَسَه
 اَنجَلِيَن اُولُورُجِيَه كِه اُولَدِيَسَه اَنجَلِيَن قُوَابِرُ كَمَا
قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا نَعِيْشُوْنَ تَمُوْتُوْنَ
 وَكَمَا تَمُوْتُوْنَ تَحْتَرُوْنَ **اَبِرْ هِيْمُ بِيْغَامِبُرُ عَلَيْهِ**
 السَّلَامُ اُولُ نُوْرُكُ ضِيَا سِيَنَدَه كِدِرُ كَنُ بَر قُوَاد اَدَلُو
 شَهْرُ كُوْرِدِي حُكْمُ حِصَارُ لُو قَبُوْسِي حُكْمُ كَلِدَلُو
 قَلَا عُوْنَز اِيْتِيْدِي **يَا اَبِرْ هِيْمُ مِفْتَا حِ** اَرَا سْتَه قَل بُو قَبُو
 دِي خِي اَجُوْبُ اِجْرُو وِ كِر كِل دِي دِي **قَالَ الشَّيْخُ**
قَدَسَ اللهُ سِرَّهُ لِي جِهَادُ مَعَ النَّفْسِ لِاجْلِ الْحَقِّ اِصْلَاحُ
 النَّفْسِ جِهَادَه **بِرُوْلَه** نَفْسًا مَرَّاهَ مُطْمِئِنَه مَقَامِيَنَه

اِرْشَادُ كِي حَقُّ نَعَالِي دَن مِيْنَتُ دُوْمَقُ كَرُكُ
 مَا يَكُوْنُ مِيْنُ نَجُوِي ثَلَاثَه اِلَّا هُوَ رَا بَعُهُمْ وَلَا خِنْسِيَه
 اِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا اَدِي مِيْنُ ذَلِكُ وَلَا اَكْثَرُ
 اِلَّا هُوَ مَعَهُمْ بُو مَقَامَه قَدَمُ اُوْرُ مَآيِنَجَه يَمِيْنُشُ
 مَقَامُ قَبْنُ بُو لِنُوْرُ جَاهَدَه سُوْرُ قَنَقِي بُو لَدَه مَرَادَه اِرْشَادُ
اَبِرْ هِيْمُ بِشَلَدِي قُوَاد اَدَلُو شَهْرَه اِرْشَادِي قُوَاد اَلْجَنَكُ
 كُو كِنَكُ كُو هِرِي بِلَه اَلُوبُ وَاْرِدِي كُوْرِدِي
 حِصَارِي حُكْمُ قَبُولَارِي مَقْفَلُ طَاقِي
قَلْدِي الْمَقَامُ السَّادِسُ فِي بَيَانِ الْحَقِّ قَالَ الشَّيْخُ
 قَدَسَ اللهُ رُوْحَه مَجْتَرَا كِي دُر لُو دُرِيْرِي مَجَازِي
 بِرِي حَقِيْقِي مَجَازِي مَجْتَه طَالِبُ اُولَا نُ حَقِيْقَه قُنَدَه
 رِشُوْرُ مَرَكُ كِدِرُ مَرُشِيْدُ كَا مَلِكُ تَرِيْبِي اِيْرِيْشَه
 اَللهُ نَضِيْبُ اِيْدَه **حَقِيْقِي** مَجْتِي طَالِبُ اُولَا نُ كِيْشِي
 دُسْتَكُ مَرَادِي وُزْرِيْنَه اُولُ مَقُ كَرُكُ كَنَدُو مَرَادِي
 دُوْسْتُ مَرَادِيَنَه حُو نَضِيْحَلُ اُولُقُ كَرُكُ اَكْرُ

در

اَكْرُو صَالَا اَكْرُو فَرَا وَاكْرُو قَبْضُ بَسَطُ هَرْنِكُمْ اُولُو رَسَمِ
 حَقْدَنْ بِلْمَكْ كَرَكْ كَنْدُو وُجُو دِي مَحْوَاوَلُو
 كُيْلُ وُجُو دِ حَقُّكَ دَر دِيوُبُ مَوْجُو دِ حَقِيقِي
 آيَةُ بِلْمَكْ كَرَكْ اَوَّلُ وَقْتِي دُو نِي شَدَنْ نَدْحَرَكَا
 صَا دِرَا وُجُو رَوِي رَنْ اَلَنْ حَقْدَرُ بِرَا لَتْ اُولُو رَكَا
قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَبْرًا عَنِ اللَّهِ تَعَالَى
 جَلَّ جَلَالُهُ فَإِذَا أَحْبَبْتَهُ كُنْتُ لَهُ سَمْعًا وَبَصَرًا وَلِسَانًا
 وَيَدًا وَرِجْلًا وَقَلْبًا نِي يَسْمَعُ وَنِي يَبْصُرُ وَنِي يَنْطِقُ
 وَنِي يَبْطِشُ وَنِي يَتَّبِعِي وَيُنِي يَعْلَمُ اَوَّلُ وَقْتِي
 دَرُو يَشُدُّنْ نَهْ كِي كَلُو رَحَقْدَنْ كَلُو رَحَبُ
شَهْرُكَ قَبُو سِي مَحَبَّتْ دَرُ كِي لِي دِي صِدْقْدَنْ دَرُ
 دَرْتُ قَنُوغِي وَا رُ بَرِي رُوْحُ اَلْبَجْسِي اَعْتِقَادُ اَلْحَقِي
 وَقَا دَرُ بَجْسِي شَوْقُ اِبْرَاهِيمُ صِدْقُ كِي لِي دِي مَقَا حِي
 اَرَا سْتَه قَلُوْبُ مَحَبَّتُ قَبُو سِي اَجْدِي حَبُ كِي دِي
 نُوْرُ ظَاهِرُ اَوْلَادِي كَا لِقَمْرِ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى

جَلَّ جَلَالُهُ لَهْ فَلَمَّا رَا يَ الْقَمَرَ بَارِغًا قَالَ هَذَا رَتِي حُجُوْبِكِ
 نُوْرُ ظَاهِرُ اَوْلَادِي قَمَرِي كِي جَمِيْعُ بِلْدَنْ لَرَكْ نُوْرِي لَا شَيْ
 اَوْلَادِي فَلَمَّا اَفْلَ قَالَ لَا اَحْتُ اَلْاَقِلِيْنَ **وَقِيلَ** هَذَا
 رَتِي اَيُّ شَاهِدُ رَتِي لَا كُوْنَنَّ مِّنَ الْقَوْمِ الضَّالِّيْنَ **اَللّٰهُمَّ**
 بِكَ اَبُوْ هِدَايَتِ نُوْرِي كُنْدَرُ مَسَّه ضَلَالَتَهُ
 قَلُوْبُ اَنْرَعُوْنُ لَرَدَنْ اُولُو رَدْمُ دِي دِي **حَقُّ تَعَالَى** مَوْسِيَّ
 مِيْنَتْ قَلِي دِي يُوْرُدِي كِي مَ اِيَا مَوْسِيَّ كِي دَرُ لُوَاوَلُو
 نَعْمَتْ وِرْبُ طَرْمُ دِي دِي **بِرِي** اَلَا نَعْمِي بَرِنَعَا نَعْمِي
اَلَا نَعْمِي اَوْلَادِي كِي مَزْعُوْنُ سُوْدُرْمَدْمُ كَقَرِي
 نَسَقِي مَعْصِيْتِي سُوْدُرْمَدْمُ قَبِيْلِي كِي يَرْمَزُ لِي سُوْدُرْمَدْمُ
 اَخْلَاقِ مَدْمُوْمَلِي سُوْدُرْمَدْمُ **كَمَا قَالَ** اللَّهُ تَبَارَكَ
 وَتَعَالَى وَكَرِهَ اِلَيْكُمْ اَلْكُفْرَ وَالْفُسُوْقَ وَالْعِصْيَانَ
 اُولِيْكُمْ هُمْ اَلزَّائِدُوْنَ فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً **نَعْمَانَعْمِي**
 اَوْلَادِي كِي مَبْنِي سُوْدِيْلُرُ كُوْ كَلْدِي اِيْمَانُ نَقْشِي
 بَرِي اَوْلَانُ سَيِّبِي وَنَجِيْدِي وَنَجِيْدِي سُوْدِيْلُرُ **كَمَا قَالَ** اللَّهُ

تعالیٰ ولکن الله حبیب الیکم الایمان وقرینہ
 فی قلوبکم **قال الشیخ قدس الله سرہ** سردن
 درت ارماق آقار نھالاء ونھر النعائ ونھر
 المہنتہ ونھر الزبوتیہ **نھر الالاء** اقوب حب
 شھرنک حوضندن اخلاق مذموملری یوزارد
 کد **روح تعالیٰ** سومین دشمنلری کد رر
 یوق ادر حضرتہ لایق قول اولوز پرجت بادشا
 ابرہیمی قلا غوز برلہ لب ادلوشہرہ کندردی **ابراہیم**
 علیہ السلام واردی کوردی برقلعہ محکمہ
 حصاری بتوسی اوستوار محکمہ کلیدلہ مقفل
المقام السابع فی بیان اللب ابرہیم مفتاحی
 راستہ قلدی کوردی درت بتوسی وار کلیدی
 معرفندن برقیوسی **الوہیتدن** برقیوسی روئیدن
او جنسی قربندن **در دنجی** وصلندن السندن
 ادب برلہ جھد ایدی الوہیت بتوسین اچدی

معرفت کونی طوغدی بتم معبودم نہ یوزرد یوب
 توقف ایلدی **کما قال الله تعالیٰ** فلما رای الشمس بازغہ
 قال هذا زنی هذا اکبر فلما اقلت قال یا قوم انی
 بریئ مما تشرکون ددکی قوملزد **رکم کوز کوزہ**
 کورمشدی یلدن نور ی قتر نوری برلہ لاشی
 اولدی **کون نوری** معرفت نوری برلہ لاشی اولدی
ابراہیمک طاقتی قلادی حیرت مقامندہ دوشب
 اولوب بی هوش اولدی **فلما افاق** چونکہ عقلی کلدی
 کوزین اچدی کوی ویری کوردی البتہ بونصو **تک**
 بر صابغی وار دددی **ایتدیکم** انی وجھت وجھی
 للذی قطر السموات والارض حنیفاً وما انا من المرکب
قال الشیخ قدس الله روحہ طریقتی ابرہیمہ ویردی
کما قال الله تعالیٰ ولقد اثینا ابرہیمہ رشده من قبل
 وکتایہ عالمین۔ لما ولد ابرہیم نعت الله الیہ
 الملک فقال یا ابرہیم ان الله تعالیٰ یأمرک ان تعرق

تک
 کین

بِقَلْبِكَ وَتَذَكُّرُهُ بِلِسَانِكَ فَقَالَ اِبْرَاهِيمُ قَدْ فَعَلْتُ وَلَمْ
 يَقُلْ فَعَلْتُ قَالَ الشَّيْخُ رَحِمَهُ اللهُ حَقَّ تَعَالَى اِبْرَاهِيمُ
 عَلَيْهِ السَّلَامُ بُوَاثَمَتَهُ اَنَا قَلْدِي اَنَا كَوْزُهُ اَوْ يُوَكِّدِي
 قَالَ اللهُ تَعَالَى ثُمَّ اَوْحَيْنَا اِلَيْكَ اِنْ اَتَّبَعْتُمْ مِلَّةَ اِبْرَاهِيمَ
 حَنِيفًا اَوْ عُوَلَّرْنَا اَنَا خَصَلْتَهُ اَوْ يَمُقُّ كَرَّكَ
 اَنَا خَصَلْتَهُ اَوْ مِيسَهُ اَنَا يَهُ بِكَرْمِشِ اَوْلَمَزْ كَنْدُو
 نَفْسَتَهُ كَوْجِ اَيْمِشِ اَوْلُورْ كَمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ
 وَسَلَّمَ مَرَّ بِشَبَهٍ اَبَاهُ فَمَا ظَلَمَ حَقَّ تَعَالَى جَلَّ جَلَالُهُ مُحَمَّدٌ
 اَمْتِيكَ طَرِيقُ يُولِيهِ كَوْمَكِي سَوْرَ حَبِيبَتِهِ
 بِيُوَرْدِي اَيْتِي اَبَا مُحَمَّدٍ اَنَا اَبْرَاهِيمُ بَشْرًا يُوَخَصَلْتُ
 كَوُرْدِي اَمْتِ اَيْدِي قَانِتِ اَيْدِي حَنِيفِ اَيْدِي شَاكِرِ اَيْدِي
 مُشْرِكِرْدَنْ دَكَلْدِي كَمَا قَالَ اللهُ تَعَالَى اِنَّ
 اِبْرَاهِيمَ كَانَ اُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُنْ
 مِنْ الْمُشْرِكِينَ شَاكِرًا لِاَنْعَمَ بِرَبِّهِ اَكَا
 بَشْرًا كَرَامَتِ وَرَدُّكَ اِحْتِبَاةً قَوْلِيهِ مُشْرَفِ قَلْدُقِ

ال

اِكْبِي وَهَدَاهُ رَأْسُ يُولِهِ قَلْدُقِ اَوْ حَبِيبِي
 اِنْ خَلِيلِ قَلْدُقِ دَرْدِي صَالِحِ لِرُدْنِ قَلْدِكِ بِشَبِينِي
 سَنُكَ كِي حَبِيبَتِهِ اِقْتِدَا قَلْدُقِ دَرْدِكِ اِبْرَاهِيمُ اَيْتِي
 كَوَكَلِي رَأْسُ قَلْدَمِ اَمْدِي حَقَّ تَعَالَى يَهُ يَادِ قَلْبَيْنِ
 عَمَلُ بِالْاَلَا رَكَانَهُ مَشْغُولِ اَوْلَيْنِ دِيُوُبِ طَرِي
 كَلْدِي طَهَارَتِ اِدْبُ نَمَازَهُ شُرُوعِ قَلْدِي
 مَزُوْدِكِ اَوْ دِي دَرْتِ يَكَادَنْ قَالْدِي
 كَلْدِي اَوْ دَدَنْ بِلَادَنْ سَقْلِيَانِ اللهُ دَرْدِي
 نَمَازِي بُوَنَمَا دِي اَوْ دِي اَنْدِي اِحْتِنَدِ قَلْدِي اِبْرَاهِيمَ
 يُوَزْدَرَهُ زِيَا نِ دَكُوَرْمَا دِي كُلِّ كَلِيْسْتَانِ اَوْلِي
 يَرِي كَوِي يَرَادَنْ اَوْلِدَرْدِي دِيُوُبِ اَسَلْتِ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ
 دِي فِي بِيَانِ مَعْدَنِ الْعُلُومِ فِي الطَّرِيقَةِ
 بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مَعْدَنِ الْعُلُومِ فِي الطَّرِيقَةِ
 التَّوْحِيدِ وَالْاِيْمَانِ وَالْاِسْلَامِ وَالتَّعَهُدِ وَالدِّينِ وَالْاَقْرَابِ
 وَالشَّهَادَةِ الْمَقَامِ الْاَوَّلِ فِي بِيَانِ التَّوْحِيدِ قَالِبَعْضُهُمْ

التوحيد ترك النذ وهو المثل المعادي والنظير
 المخالف **قوله تعالى** فلا تجعلوا لله نفى عن الاشراك
 وامر بالتوحيد اذا امر بالشيء يكون نهياً عن
 ضده وكذلك علي العكس في اظهر الاقوال
وقال بعض المفسرين التوحيد ان لا يري غير الله
 ولا ينظر الى غير الله لان ليس شيء في الحقيقة
 الا الله **وقال** بعضهم التوحيد هو التفريد لغة
 ومعنى التفريد العلم والاعتراف بان الله تعالى
 فرد لا شريك له واحدا لا نظير له **وقال علي رضي الله**
 عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم اني لا رجوان
 لا يضتر مع التوحيد عمل كما لا ينفع مع الشرك
 عمل وتاء ويك ان عمل الشتر لا يهدم التوحيد وعمل
 الخير لا يبطل الشرك ولا يرفعه **وقال النبي صلى الله**
 عليه وسلم ليعاذين جبل رضي الله عنده هل تربي
 ما حق الله تعالى على العباد قلت الله ورسوله

اعلم

اعلم قال ان يوحدوه ولا يشركوه شيئا قال ابو القاسم
 حكيم اصل التوحيد اربعة الاول العلم
 بوحدانية الله تعالى والثاني بانه عن الكيفية
 والثالث بان يعلم بانه مقدس عن الكمية
 والرابع بان يعلم بانه متعال عن المبنية وقال
 بعضهم التوحيد هو ان يصير فارغا عن كل شيء
 سوى الحق وعن بعض اهل التفسير انه قال الذليل
 على وحدانية الله تعالى قوله الحق هو الاول والاخر
 والظاهر والباطن وهو بكل شيء عليم
لك لا تجتد احدا من الموجودات هذا صفة وهذا
 صفة الخاص للخالق الواحد الذي لا شريك له وقال
 ابو نصر الحدايدي **التوحيد** اربعة اشياء **ان تعرف**
 انما كان وانما يكون كلها لله ومن الله والى الله
 وبالله **انما قوله** بان الاشياء كلها لله **قال** عز من قائل
 والله خرازين السموات والارض والله ملك السموات

يل

وَالْأَرْضُ وَاللَّهُ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ **وَأَمَّا قَوْلُهُ**
 مَنْ قَالَ جَلَّ شَاءَ وَهُوَ مَا يَكُمُ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنْ أَنْتَ قُلْ كُلُّ
 مَنْ عِنْدَ اللَّهِ **وَأَمَّا قَوْلُهُ** إِلَى اللَّهِ قَالَ ذِكْرُهُ إِلَّا إِلَى اللَّهِ
 لِيُصِيرَ الْأُمُورَ **وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ** وَأَنَّ إِلَى رَبِّكَ
 الْمُنْتَهَى **وَأَمَّا قَوْلُهُ** يَا لَيْتَنِي كُنْتُ نَارًا تَلْقَى
 وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ يَوْمَ يَأْتِي
 لَأَرْكَبَكُمْ نَفْسًا لِأَبَانِيذِهِ **قَالَ الشَّيْخُ** فِي هَذَا الْمَعْنَى
 لَفُطَا جَابِعًا إِنَّ الطَّاعَةَ لِلَّهِ وَالتَّوْفِيقَ مِنَ اللَّهِ وَالتَّجَوُّعَ
 إِلَى اللَّهِ وَالتَّوْبَةَ بِاللَّهِ **وَحِكْمِي** عَنْ بَعْضِ أَهْلِ
 الْمَعْرِفَةِ أَنَّهُ قَالَ التَّوْحِيدُ حَمْسَةٌ أَحْرَفِي فَتَعْنِي السَّاءُ
 تَبَرُّؤُ الْمُؤْمِنِ عَنْ جَمِيعِ مَا دُونَهُ **وَمَعْنَى الْوَاوِ وَالْوَفَاءُ**
 بِجَمِيعِ مَا قَالَ **وَمَعْنَى اللَّيْلِ** حِفْظُ الْأَمَانَةِ **وَمَعْنَى الْبَاءِ**
 يَقِينُهُ عَلَى مَا ضَمَّنَ اللَّهُ تَعَالَى **وَمَعْنَى الذَّالِ** دَعْوَاهُ
 أَنَّهُ مَوْءُ مِنْ حَقًّا **قَالَ الشَّيْخُ** قَدَسَ اللَّهُ رُوحَهُ بِوَعْدِي
 لِأَنِّي تُكَلِّبُ عَمَلِي بِهِ كَيْلَ الْكُرْطِ بِقَتْلِهِ قَدَمٌ

أَوْ رَمَقٌ دِكْرُ سَكِّ طَرِيقَتِهِ قَدَمٌ أَوْ مَرْمَايْنِجُهُ مَشَائِخِ مَقَامِنِهِ
 أَرِشْمُنْ وَاللَّهُ الْمَوْفُوقُ إِلَى الْحَقِّ **قَالَ الشَّيْخُ** أَقْ شَمْسُ الَّذِينَ
 قَدَسَ اللَّهُ سِرَّهُ الْعَزِيزِي فِي التَّوْحِيدِ فِي بَعْضِ رِسَالَتِهِ
 أَنَّ التَّوْحِيدَ إِجْمَاعٌ ثَلَاثَةٌ تَوْحِيدُ الْعَامَّةِ وَتَوْحِيدُ
 الْخَاصَّةِ وَتَوْحِيدُ خَاصَّةِ الْخَاصَّةِ أَمَّا تَوْحِيدُ الْعَامَّةِ
 الْمُبْتَدِئِينَ الْمُحْوِينَ بِالْإِسْتِدْلَالِ بِالْمَصْنُوعِ عَلَى حِدَائِنِهِ
 الصَّائِغِ وَذَلِكَ بِالنَّظَرِ وَالْفِكْرِ وَبِرَاهِينِ الْقَوْلِ
 كَمَا يَقُولُ فِي تَفْسِيرِ **قَوْلِهِ تَعَالَى** لَوْ كَانَتْ
 فِيهِمَا إِلَهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا تَقْدِيرُهُ وَمَا فَسَدَتَا
 فَلَيْسَ فِيهِمَا إِلَهَةٌ إِلَّا اللَّهُ وَبَعْدَ ذَلِكَ يَقُولُ أَشْهَدُ
 أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ الْأَحَدُ الضَّمُّ
 الَّذِي كَرَّمَهُ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ
 هَذَا هُوَ التَّوْحِيدُ الظَّاهِرُ بِاللُّغِيِّ النَّاسِي فِي الشَّرِكِ
 الْأَعْظَمِ أَيْ ائْتِنَادُ عِبَادِ الْأَصْنَامِ وَالشَّمْسِ
 وَالْقَمَرِ وَالشُّعْرِيِّ كَوَكَبٍ وَشِبْهِ ذَلِكَ يُكْفَى فِيهِ

القول

بِالنِّسَانِ وَقَبُولِ الْقَلْبِ لِقَوْلِهِ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ
 مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ وَعَلَى هَذَا التَّوْحِيدِ
 بُنِيَتْ الْمَلَّةُ الْحَمْدِيَّةُ وَبُنِيَتْ الْكَعْبَةُ الَّتِي هِيَ مَصْلَى
 إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ الرَّحْمَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَكَلَّفَ بِهِ الْخَلْقَ
 مِنْ نَبِيِّ أَوْ رَسُولٍ وَوَلِيِّ وَعَدُوٍّ وَبِهَذَا التَّوْحِيدِ
 وَجَبَتْ ذِمَّةُ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِينَ أَيْ حُرْمَتُهُ وَحِفْظُ
 غَيْرِهِ وَبِهِ حُقِنَتْ دِمَاءُ الْكُفَّارِ وَالْمُنَافِقِينَ
 الَّذِينَ صَارُوا مُسْلِمِينَ طَوْعًا وَأُغْتِقَادًا أَوْ كَرَاهًا وَخَوْفًا
 مِنَ السَّيْفِ وَبِدُرُكَتْ لَهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ وَنِسَائُهُمْ
 وَكُلُّ غَيْرِهَا الْمَسْلُوكِ وَبِهَذِهِ الشَّهَادَةِ أُنْفِضَتْ وَفُرِغَتْ
 دَارُ السَّلَامِ مِنْ دَارِ الْكُفْرِ وَبِهَذِهِ صِنْفَةُ الْمَلَكَةِ
 مِنْ عَامَّةِ الْمَوْمِنِينَ وَمِنْ عَلَمَاتِهِمُ الرَّسْمِيَّةُ وَأَنَّ لَهُمْ
 يَقُومُوا بِحَقِّهَا لَا سِتْدَ كُلِّ بَعْدَ أَنْ يَلْبَسُوا مِنَ الشُّبُهَةِ
 وَالشُّكُوكِ وَالْحَبْرَةِ وَالرِّيْبَةِ وَهَذَا الْمَوْمِنُ لَا يَجِدُ
 حَلَاوَةَ التَّوْحِيدِ إِلَّا بَعْدَ تَحْصِيلِ شَهَادَةِ صِحِّيَّتِهِ

قبول

قَبُولِ الْقَلْبِ بِالصِّدْقِ وَالْإِخْلَاصِ وَهَذَا التَّوْحِيدُ هُوَ
 الْأَعْمُ الْأَوْسَعُ الَّذِي وَسِعَ عَمُومَ الْخَلْقِ مِنَ الْعَارِفِينَ
 وَالنَّظَارِ الْمُسْتَدِلِّينَ وَالْمُقَلِّدِينَ قَالَ كُلُّ بَدِئِ مَسْئَلَةٍ
 وَأَمَّا تَوْحِيدُ الْخَاصَّةِ الْمُتَوَسِّطِينَ الْمَكْاشِفِينَ
 فَلَا يَثْبُتُ إِلَّا بِالْحَقِيقِ وَالْإِضَافُ بِالْحَقَائِقِ الْمَذْكُورَةِ
 وَلَا يَتَصِفُ بِالْحَقَائِقِ إِلَّا بَعْدَ اسْقَاطِ الْأَسْبَابِ
 الظَّاهِرَةِ الْمَعْرُوفِ بَيْنَ وَالضُّعُودِ عَلَى مَنَازِعَاتِ
 الْعُقُولِ أَيْ ائْتِخِلَافِ مَدَارِكِ الْعُقُولِ وَمَسَائِلِهَا
 لِأَنَّ الْمُسْتَبْغِلِينَ بِعُلُومِ الْعَقْلِ لَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ
 وَمَجَادِلِينَ فِي مَسَائِلِ كَهْدِ ائْتِخِلَافِ الْأَسْبَابِ
 وَالْأَنْظَارِ وَنَبَائِنِ الْأَقْوَالِ وَالْأَحْوَالِ وَعَنِ التَّعَلُّقِ
 بِالشُّوَاهِدِ وَالذَّلَائِلِ لِأَنَّ هَذَا التَّوْحِيدَ ظَهَرَ
 مِنَ الْأَدِلَّةِ وَالْخَبَرِ لَيْسَ كَالْعَائِنَةِ وَلَا يَثْبُتُ
 هَذَا التَّوْحِيدُ إِلَّا بَعْدَ الضُّعُودِ عَنْ مُمَازَجَةِ التَّوَكُّلِ
 بِالسَّبَبِ وَعَنْ رُؤْيَةِ النَّجَاةِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَقَاةِ

بِالْوَسَائِلِ وَهِيَ الْأَعْمَالُ الصَّالِحَةُ فَيَرَى الْأَشْيَاءَ بَعَيْنِ
 سَوَابِقِهَا التَّقْدِيرِ فَيَقُولُ مَا ظَهَرَ مِنَ الْحِكْمَةِ
 إِلَّا مَا سَبَقَ فِي التَّقْدِيرِ وَيُعَايِنُ سَبْقَ الْحَقِّ فِي
 تَعَلُّقِ الْأَشْيَاءِ كُلِّهَا بِوَصْفِ الْحَقِّ تَعَالَى فَإِنَّ الْمَوْجُودَ
 كُلِّهَا هِيَ أفعالُ اللَّهِ وَوُجُودُهَا مِنْ نُورِهِ وَقَالَ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا مِنْ نُورِ اللَّهِ وَالْأَنْبِيَاءُ مِنِّْي
 وَقَدْ غَطَّى الْحَقُّ حَقَائِقَهَا عَنْ بَصَرِ النَّاطِقِينَ إِلَيْهَا
 بِمَا وَجَدَ تَعَلُّقَ الْأَسْبَابِ بِالسَّبَبَاتِ فَاحْتَجَبَ
 وَجَهَ الْحَقِّ عَنْهُمْ بِنِسْبَتِهِمْ الْأَشْيَاءَ إِلَى سَبَابِهَا
 فَيَحْبُبُ بِرِقْمًا وَيُرْفَعُ بِرِأْسِ بَرِّهِمْ وَصَاحِبِ هَذَا
 التَّوْحِيدِ يَتَرَفَّى إِلَى شُهُودِ الْحَقِيقَةِ الْمَغِيرِ الْمُنَازِعِ
 فِيهَا وَيَشْهَدُ كَيْفَ أَخْفَى الْحَقُّ الْأَشْيَاءَ فِي رُسُومِهَا
 وَالرُّسُومُ هِيَ الصُّورُ لِلْخَلْقِ وَتَحَقُّقُ مَعْرِفَةِ الْعِلْمِ
 وَهِيَ الْأَسْبَابُ أَوْ عَوَائِقُ السَّالِكِ مِنْ نَظَرِهِ إِلَى
 السُّوِي فَإِنَّهَا أَيْضًا عِلَلٌ وَيَسْلُكُ سَبِيلَ الَّذِينَ

ظَهَرُ لَهُمُ الْأَنْزَلُ تُتَفَى شُهُودَ الْحَدِيثِ فَاسْقَطَ الْحَدِيثَ
 وَذَلِكَ بِالْفَنَاءِ فِي حَضْرَةِ الْجَمْعِ فَإِنَّهَا هِيَ الَّتِي يَفْضِي
 فِيهَا بِالْعِلْمِ مَنْ يَكُنْ وَيُتَقَى فِيهَا مَنْ كَمْ يُزَلُّ فَاهِلٌ
 هَذَا لِتَوْحِيدِ لَعَلِّ الْفَنَاءِ بِالْأَحْسَابِ مِنْ وَرَاءِ جَمَابِ
 الْعِلْمِ وَلَا يَفْنَى وَعَلِمَ الْفَنَاءِ قَبْلَ الْفَنَاءِ لِأَدْرَجَةِ الْعِلْمِ
 دَائِمًا فِي السُّلُوكِ قَبْلَ دَرَجَةِ الْمَعْرِفَةِ وَهِيَ أَوَّلُ
 دَرَجَةِ السُّلُوكِ لِأَنَّهَا بَابٌ وَبَعْدَ الدُّخُولِ مِنَ الْبَابِ
 فَأَتَى الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا وَهَذَا الْمَقَامُ مَفْشَاءٌ غَلَطٌ
مَنْ قَالَ إِنَّ فِي الْفَنَاءِ الذَّائِبِ يَبْقَى بَقِيَّةٌ مِنَ الْخَلْقِ
 الرَّسْمِيَّةِ وَظَنَّ أَنَّ هَذَا الْمَقَامَ الْكَامِلَ فَأَخْطَأَ
 وَبَدَأَ الْكَمْلُ إِلَى التَّقْطِصِ فَأَخْطَأَ فِي مَقَالَتِهِ لِأَنَّ
 خَالَتَهُ فَمَنْ يَكُنْ ذَائِبٌ مِنْ مَرِيضٍ يَجِدُ مَرَاتِبَ الْمَاءِ زَلَالًا
وَأَمَّا تَوْحِيدُ خَاصَّةٍ لِمَا خَاصَّةٍ الشُّهْبِ الْمَكْمَلِينَ
 لَمْ يَقْدِرْ الْعِبَادَةَ وَالْإِشَارَةَ عَلَى بَيَانِهِ فَلَا يَصِلُ
 نَيْبٌ مِنْ أَحْكَامِ الْخَلْقِ إِلَيْهِ لِأَنَّهُ يُفْنَى الْفَائِي

دَفْعَةً وَاحِدَةً فِي حَضْرَتِ جَمْعِ الْجَمِيعِ وَيُبْقِي الْحَقُّ
 وَلَا شَيْءٌ مَعَهُ فَمَنْ جَعَلَ الذَّاتِ قَدْرًا فَلَا قَدْرَ لَهُ وَمَنْ
 جَعَلَ لَهَا وَزْنَ فَلَا وَزْنَ لَهُ وَهَذَا تَوْحِيدُ اخْتِصَافِهِ
 اللَّهُ لِنَفْسِهِ وَالْآخِ مِنْهُ لَا يَحْتَجُّ لِأَسْرَارِ أَهْلِ حَضْرَةِ
 وَيُوجِدُ الْفَائِزِينَ فِي التَّوْحِيدِ الذَّاتِي وَإِنَّمَا قُلْنَا
 لِأَسْرَارِهِمْ وَلَمْ نَقُلْ لِقُلُوبِهِمْ لِأَنَّ هَذَا الْمَقَامَ لَيْسَ
 بِمَقَامِ الْقَلْبِ لِأَنَّ السِّرَ فَوْقَ مَرْتَبَةِ الْقَلْبِ بِمَرْتَبَتِهِ
 أَوْ مَرْتَبَتَيْنِ عَلَى تَوْلَيْنِ **أَقُولُ** وَالْأَصْحَحُّ عِنْدِي
 بِمَرْتَبَتَيْنِ وَهَذَا التَّوْحِيدُ لَا يَقْبَلُ وَالْبَيْتُ الْأَجْرِيُّ
 لِأَنَّهُ عَايَةٌ مَا يَشَاءُ إِلَيْهِ عَلَى الْمُشْرِكِينَ أَنَّهُ اسْقَاطُ
 وَأَثْبَاتُ الْقَدِيمِ فَإِنَّ الْمَحْدِثَ كَمَا يَزُلُّ سَاقِطًا وَأَنَّ
 الْقَدِيمَ كَمَا يَزُلُّ نَاقِبًا نَمَا مَعْنَى اسْقَاطِ ذَلِكَ وَأَثْبَاتِ
 هَذَا وَمِنَ الْمَسْقُوطِ وَالْمَحْدِثِ وَمَا نَمَّ إِلَّا وَجُودُ الْحَقِّ
 تَعَالَى مِنْ غَيْرِ آثَرٍ لِيَتَوَاهُ إِذْ لَا سِوَى هُنَاكَ
 هَذَا الْكَلَامُ الْمُرْمُوزُ غَلَّةٌ وَهُوَ لِأَهْلِ الشَّيْخِ

ظَنُوا فِي أَوَّلِهِ وَرُودِهِمْ عَلَى الْحَضْرَةِ الْأَحَدِيَّةِ أَنَّهُمْ
 قَدْ حَصَلُوا تَعْرِيفَ التَّوْحِيدِ فَإِذَا تَمَكَّنُوا عَلِمُوا أَنَّهُمْ
 فِي حَاصِلِ لِأَنَّ هَذَا التَّوْحِيدَ وَرَاءَ مَا يُشِيرُ إِلَيْهِ
 مَكُونٌ مُخْلُوفٌ لِأَنَّهُ لَا يَصِحُّ بِالْإِيفَاءِ الرَّسُومِ لِلْخَلْقِ
 كُلِّهَا وَالنُّطْقُ وَالنَّعْتُ يَقْتَضِيَانِ الرَّسُومَ وَالْآثَارَ
 وَكُلُّ مَا بَشَّرَ مِنْهُ رَاجِعَةٌ الْوُجُودِ فَهُوَ لِلْحَقِّ
 عَايَةٌ عِنْدَهُ فَيَجِبُ عَلَيْهِ رَدُّهَا إِلَى مَا لَهَا **إِنَّ اللَّهَ**
يَأْتِي مَرُكَبَكُمْ أَنْ تَوَادُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَى أَهْلِهَا فَإِذَا
أَخَذَ تَجَلَّى الذَّاتِ عَايَتُهُ وَأَبْطَلَ نُورَهُ وَوَجُودَهُمْ
 الْمُسْتَعَارُ صَحَّ التَّوْحِيدُ وَيُبْقِي الْحَقُّ وَاحِدًا أَحَدًا
فَلَمْ مِنْ هَذَا أَنَّ وَجُودَ الْحَقِّ وَوُجُودَ غَيْرِهِ بَاطِلٌ
 فِي حَقِّ ذَاتِهِ كَسَرَابٍ يُرَى أَنَّ لَهُ وَجُودًا وَهُوَ بَاطِلٌ
 فِي نَفْسِ السَّرَابِ فَلَا يُوْجَدُ لَشَيْءٍ فِي الْحَضْرَةِ الْأَحَدِيَّةِ
 رَسْمٌ وَلَا آثَرٌ وَلَا لَمْ يَكُنْ أَحَدِيَّةً وَآثَرًا لِأَحَدِيَّةٍ نَفَرٌ
 أَنَا أَقُولُ مَا نَالَ هَذَا التَّوْحِيدِ إِلَّا مَنْ خَرَجَ مِنْ

مَقَامِ نَفْسِهِ بِتَقْلِيلِ الْكَلَامِ وَالْمَنَامِ وَالظَّعَامِ وَتَكْثِيرِ
 الْعَطِشِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الشَّيْطَانَ
 لِيَجْرِي مِنْ بَيْنِ أَدَمَ حَجْرِي لَدِمَ إِلَّا فَضَيْتَقُوهُ بِالْجُوعِ وَالْعَطِشِ
 لِلْحَدِيثِ وَلِكُونَ الْعَطِشِ مِنْهُمَا فِي طَرِيقِ الْحَقِّ قَالَ **مَوْلَانَا**
جَدَلُ الدِّينِ الرَّوْحِيِّ قَدَسَ اللَّهُ سِرَّهُ الْعَزِيزُ فَرَمَا يَسِدُ
 بَايَزِيدًا زَهْرًا بَيْنَ كَرْدٍ أَحْتِرَارًا • دِيدَ ذَرْخُودَ كَاهِلِي أَنْدَرُ نَمَازَ
 أَرْسَبًا أَنْدَرِي شَهْ كَرْدَانُ ذُو كِبَابٍ • دِيدَ عِلَّتْ خُورْدُنَ نِسَارِ
 كَفَتْ تَأْسَابِي خَوَاهِمُ خُودَابُ • أُنْجَنَانُ كَرْدُ وَخُدَايَشُ دِيدَنَدِ
 إِبْنُ كَيْتِه جَهْدَاوُ بَدْبَهْرِدِينُ • تَا كِه سُلْطَانُ بُوْدَه تَطْبُ الْعَارِ
 فَادَا خَرَجَ مِنْ مَقَامِ مِيدَا وَمَتَرَهْ هَذِهِ الْمَذْكُورَاتِ
 تَنَوَّرَ قَلْبُهُ إِلَى الْآنُ وَصَلَ إِلَى نُورِ الْأَنْوَارِ وَفِي
 مِنْ ذَاتِهِ وَصِفَاتِهِ وَأَفْعَالِهِ يَجْعَلُ نَفْسَهُ قُرْبَانَ
 الشَّرِّ بَعْدَ وَقَلْبِهِ قُرْبَانَ الطَّرِيقَةِ وَرُوحَهُ وَسِرَّهُ
 قُرْبَانَ الْحَقِيقَةِ وَذَاتَهُ قُرْبَانَ الْمَعْرِفَةِ مَا بَرِحَ عَلَى
 هَذَا الْعَدَمِ إِلَى أَنْ فَنِيَ بِالْكُلِّيَّةِ فَخَصَلَ

إِيْمَانَ الْكَمَلِ وَتَوْحِيدِ الْفُضْلِ **أَعْلَمُ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ** أَنْتَ
 إِذَا أَمَعَنْتَ النَّظَرَ بِعَيْنِ الرِّضَا فِي مَرَاتِبِ التَّوْحِيدِ
 الْمَذْكُورَةِ وَأَنْصَفْتَ مِنْ نَفْسِكَ عَمَرْتَ عَدَمَ أَمِكَ
 التَّطْبِيقَ بَيْنَهُمَا بِعِلْمِكَ أَنَّ لِإِيْمَانَ مَنَفَاوِثَ حَسَبَ
 اصْنَافِ الْمَوَاضِعِ فَإِنَّ إِيْمَانَ نَبِيِّ وَوَاحِدٍ كَأِيْمَانَ
 جَمِيعِ التَّصَدِيقِينَ وَإِيْمَانَ صَدِيقٍ وَوَاحِدٍ كَأِيْمَانَ
 جَمِيعِ الشُّهَدَاءِ وَإِيْمَانَ شَهِيدٍ وَوَاحِدٍ كَأِيْمَانَ كُلِّ
 الصَّالِحِينَ وَإِيْمَانَ كُلِّ صَالِحٍ بِمِقْدَارِ الْفِعْلِ
 مِنْ عَمُومِ السُّلَمِينَ فَكَيْفَ يُمْكِنُ التَّطْبِيقُ بَيْنَ إِيْمَانِ
 نَبِيِّ وَبَيْنَ إِيْمَانِ مَوْءٍ مِنْ عَمُومِ السُّلَمِينَ مِنَ الْأَعْوَالِ
 الْمَوَاضِعِ وَزِيَادَةُ تَحْقِيقُهُ فِي قُوَّةِ الْقُلُوبِ
 فَالْيَطْلُبُ **ثُمَّ قَوْلُ الشَّيْخِ أَقِ شَمْسِ الدِّينِ قَدَسَ اللَّهُ**
 سِرَّهُ الْعَزِيزُ الْمَقَامُ الشَّاطِئِي فِي بَيَانِ الْإِيْمَانِ وَعَنْ
 بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ أَنَّ قَوْلَ الْإِيْمَانِ لَهَا طَرَفَانِ فَعَلَّ
 اللَّهُ وَهُوَ الْهَدَايَةُ وَالتَّوْفِيقُ وَفَعَلَّ الْعَبْدُ

وَهُوَ الْأَقْرَارُ وَالتَّصَدِيقُ وَإِنْ عَمِيَ مِنَ الْإِيمَانِ
 فَعَلَّ اللَّهُ تَعَالَى فَهُوَ غَيْرُ مَخْلُوقٍ لِأَنَّهُ صِفَتُهُ وَاللَّهُ تَعَالَى
 يَجْمَعُ صِفَاتِهِ غَيْرَ مَخْلُوقٍ وَإِنْ فَعَلَ الْعَبْدُ فَالْعَبْدُ
 وَأَنْفَعَالَهُ مَخْلُوقٌ اللَّهُ تَعَالَى قَوْلُهُ **تَعَالَى** وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ
 وَمَا تَعْمَلُونَ **وَقَالَ بَعْضُهُمُ** الْإِيمَانُ قَوْلُ الْقَائِلِ لِإِلَهِ
 إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَذَلِكَ النُّورُ الْأَنْوَرُ وَالْقَمَرُ
 الْأَظْهَرُ وَعُودَةٌ عِنْدَ الشَّدَايِدِ وَالْأَهْوَالِ وَعَصْمَةٌ
 لِلدِّمَاءِ وَالْأَمْوَالِ **وَقَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ** الْإِيمَانُ
 مَا يَتَوَلَّدُ مِنْهُ لِلخَوْفِ وَالزَّجَاءِ وَالْحُبِّ وَالشُّوقِ وَالتَّوَقُّؤِ
 وَالْحَيَاةِ وَالْإِنَابَةِ وَالتَّعْظِيمِ وَالْإِنْفِقَارِ وَالتَّوَكُّلِ وَالْحُرْمَةِ
 وَالتَّوَكُّلِ وَالْفَنَاعَةِ وَالْإِسْتِقَامَةَ وَالصَّبْرَ
 وَالتَّكْوِينِ وَالرِّضَا وَالتَّسْلِيمِ وَتَحْقِيقِ الْعِبَادِيَّةِ
 وَقَبُولِ الشَّرِيعَةِ وَالْمُؤَالَاتِ وَالْمُعَادَاتِ فِي اللَّهِ وَالْقَضَاءِ
 لِلَّهِ وَالْعَمَلُ لِلَّهِ مُخْلِصًا وَهُوَ لَا يَزِيدُ بِالطَّاعَةِ وَلَا يَنْقُصُ
 بِالْمَعْصِيَةِ بَلْ يَزِيدُ النُّورَ وَيَنْقُصُ **وَرَوَى** إِنْ اللَّهُ تَعَالَى

وَحَى إِلَيْهِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقَالَ يَا مُوسَى أَخْبِرْ
 قَوْمَكَ بِالْآيَاتِ وَنِعْمَاتِي فَقَالَ أَيْشُهُمَا **قَالَ** مَنْبَعِي
 آبَاءَهُمْ عَنِ الْكُفْرِ الْأَعْيُنِ وَأَعْطَانِي كَهْمَ الْإِيمَانِ
 نِعْمَةً وَقَدْ مَنَّ اللَّهُ تَعَالَى فِي كِتَابِهِ **وَقَالَ** وَسَبَّحَ
 عَلَيْكُمْ نِعْمَةً ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً **قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ**
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَوْمُ مِنْ أَحَدِكُمْ حَتَّى آكُونَ
 إِلَيْهِ أَحَبُّ مِنْ وَالِدِهِ وَالتَّائِبِينَ أَجْمَعِينَ **وَعَنْ**
النَّسَائِيِّ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ **قَالَ** قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ
 حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ **مَنْ كَانَ اللَّهُ وَرَسُولَهُ أَحَبَّ**
 إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا وَمَنْ أَحَبَّ عَبْدًا لَانْتِجَتَهُ إِلَّا لِلَّهِ
 تَعَالَى **وَمَنْ بَكَرَهُ** أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ بَعْدَ إِذَا
 نَقَدَهُ اللَّهُ تَعَالَى كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ
قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَرِهَ أَنْ يَكُونَ
 فِيهِ ثَلَاثٌ حِصَالٍ لَا يَجِدُ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ

حِلْمٌ يُرَدُّ بِهِ جَهْلُ الْجَاهِلِ وَوَرَعٌ يَحْجِزُهُ عَنِ الْمَحَارِمِ
 وَخُلُقٌ يُدَارِي بِهِ النَّاسَ وَقَالَ لِلْحَسَنِ إِنَّ مِنْ
 الْأَخْلَاقِ قُوَّةً فِي دِينٍ وَحَرَامًا فِي لَيْلٍ وَنَهَارٍ
 وَإِيمَانًا فِي يَقِينٍ وَحِرْصًا فِي عِلْمٍ وَشَفَقَةً فِي مَشَقَّةٍ
 وَحِلْمًا فِي أَمْرٍ وَقُصْدًا فِي غِنَاءٍ وَتَحَمُّلاً فِي فَاقَةٍ
 وَخُرُوجًا عَنِ طَمَعٍ وَكِبًا مِنْ حَلَالٍ وَتَرَا فِي اسْتِقَانَةٍ
 وَنِشَاطًا فِي هُدًى وَنَهْيًا عَنِ الشَّهَوَاتِ وَرَحْمَةً
 لِلْجَاهِلِ وَقَالَ الشَّيْخُ قَدَسَ اللَّهُ سِتْرَهُ فَجَنُّ بُوَيَّانُ
 أَوْلَانُ مَعْنَى لِرَبِّهِ عَمَلٌ فَلَيْسَ كَأَمِيرٍ دُرِّكَهُ أَوْ جُنِّي
 مَقَامَهُ أُرْزُقِي أَوْلَايِنِ الْمَقَامِ الثَّالِثِ فِي بَيَانِ
 الْإِسْلَامِ قَالَ عَالِمُ الْإِسْلَامِ إِشَارُ الْمَالِ وَالنَّفْسِ
 وَالرُّوحِ فِي عِلْمِ الَّذِينَ وَقَالَ أَهْلُ الرِّبَاطَةِ الْإِسْلَامُ
 تَرَكَ الْجَمِيلُ قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ الْإِيمَانُ وَالْإِسْلَامُ
 وَاحِدٌ لِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَطْلَقَ لَفْظَةَ الْإِسْلَامِ عِنْدَهُ
 وَقَوَّعَ الْهُدَايَةَ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى فَإِنْ أَسْلَمُوا فَقَدْ هْتَدَوْا

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ
 الْمُسْلِمُونَ مِنْ يَدِهِ وَلِسَانِهِ وَالْمُهَاجِرُ مَنْ مَا هَجَرَ
 نَهَاهُ اللَّهُ عَنْهُ **عَنْ عَلِيٍّ** رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ قَالَ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَ مُسْلِمًا
 وَبَدَنُهُ فِي عَافِيَةٍ فَقَدْ اجْتَمَعَ سَيِّدُ نِعَمِ الدُّنْيَا وَسَيِّدُ
 نِعَمِ الْآخِرَةِ **قِيلَ** سَيِّدُ نِعَمِ الدُّنْيَا الْعُقَافُ وَسَيِّدُ
 نِعَمِ الْآخِرَةِ الْإِسْلَامُ **وَعَنْ** سُفْيَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ التَّمِيمِيِّ
قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قُلْ لِي فِي الْإِسْلَامِ قَوْلًا سَأَلُ
 عَنْهُ أَحَدًا غَيْرَكَ **قَالَ** صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْ
 آمَنْتُ بِاللَّهِ ثُمَّ اسْتَقِمَ **وَعَنْ كُرَيْبِ بْنِ عُلَيْقٍ** أَنَّهُ
 قَالَ جَاءَ رَجُلٌ فَقَالَ **يَا رَسُولَ اللَّهِ** جَاءَنَا اللَّهُ بِهَذَا
 الْإِسْلَامِ فَهَلْ لَهُ مُنْتَهَى قَالَ نَعَمْ مَنْ يُرِيدُ اللَّهَ
 بِدِيَارِهِ أَدْخَلَ عَلَيْهِ نَمَامَ الْإِسْلَامِ **وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ**
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَدَأَ الْإِسْلَامُ عُزَيْبًا وَسَيَعُودُ عُزَيْبًا
 فَطَوَيْتِ لِلْعُرَابَاءِ **وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ**

ان الاسلام لي ازار لي المدينة كما تازر الحية
 الي حجرها **قال** الشيخ رحمه الله تفتي وقتن كيم
 اسلام عزيز اولوب مدينة به كرويشلسه
 جاهل عابد كوفايق عالمذجوق اولو **وقال** صلى
 الله عليه وسلم نعوذ يا الله من العباد الجاهل اخر
 زمانه اشراط ساعتك برنشايني اولدورتكم **حضرت**
رسول صلى الله عليه وسلم بيورديكيم ان من اشراط
 الساعة ان يكون العباد جها لا والعلاء فتاقا
قال الشيخ قدس الله سره علسوز عمل برله كيمسه
 مراد نزارسه اولمز **الردنجي** مقامه ارزاني اوليم
 ديرسك عملي عليه مقارن ايله **المقام الرابع**
في بيان التعهد قال النبي صلى الله عليه وسلم
 لا ايمان لمن لا امانته ولا دين لمن لا عهد له
قيل تعهد مثالي باعبانه بكزرتكم باغ ابي
 باغي بوستان برله عهد فليشور كو باغ ايد ريند

بر محار تغل شول طبراني كدر كل برته
 اري پاك طبراق تو تغل بكايانر طابشي
 وكسكي وديكنلري آردب كدر كل
 ويرامترا وتلري تو تغل كدر كل بولاري
 كدرسك دمي وقتيله صومعي وصوسن قاسك
 بن عهد كيه وفا قلدنم دستلك كلوب نظاره
 وتفريج قلدني وقتن بن اليشل درلودر لو حجلد
 برله بزنده هرا رد سنانلذ كلوب درلودر لو اوازه
 برله ودرلودر لو دللر برله خالقه مدح شالر
 ايد كور كلوميوه كو كورم تغلر جي يوق
 ديمه ايشار قلم اقربا وقرندا شكر برله كلوب
 يوب اچوب عشرت وناشالر قلا سين بوبداغ
 قدر تلري كورسكرو بو نغتلري يسكدر انديشه
 وتفكركر قلب شكر قلفه سزا اولور **لين**
شكرتم لا زيدتكم بوستان كور كلو حجلد له

مَزِينٌ اَوْلَسَه اَنْوَاعِ مَيُوهِ لِرَبِّي اِرَا سْتَه اَوْلُوْبُ
 سِيْنِدُ وَاَجَلُهُ هَزَارُ دَسْتَانْدَر طُوْحِي وَطَا وُسْكَدُ
 قَمْرِيْكَ وِحْمَا مَلِكُ بَر لَه بَجَلِسْكَ تَوْرِبُ كُوْر كَلُوْلَا ن
 وَاوَا زَه كُر لَه بُو سِيْتَان حَزْمِ اَوْلَسَه خَلَا يِقُ اِرَا سِيْنِدَه
 مَشْهُوْرًا وَوْلُوْبُ پَا دِيْ شَا ه حَضُوْرِيْنَدَه اَكْلُوْر پَا دِيْ شَا ه
 نَظْرُ قَلِيْقُ اِسْتَر پَا دِيْ شَا ه كَلُوْبُ صَا حِيْبُ بُو سِيْتَانِي
 بَكَه كَلُوْكُ دِيُوْبُ اَيْدُر صَا حِيْبُ بُو سِيْتَان كَلَسَه
 صُوْرُ رَا اَيْدُر بُو بَا بَغْهَه نَه كُوْر كَلُوْ عِيْمَارْتُ فِلِيْشِ سِيْن
 بُوْمَلَا كَنْدَه بَر سُوْكُ بِيْ بُو سِيْتَان اِسِيْدِيْشِ
 وَا كُوْر لِيْشِ بُوْقُ دِسَه صَا حِيْبُ بُو سِيْتَان اَيْدُر
 اِيْ پَا دِيْ شَا ه جِيْهَانُ بَا عِ بُو سِيْتَانُ وَا صَا حِيْبُ بُو سِيْتَانُ
 جُمْلَه سُنْكَ دُرُ بُو بَا بَغْهَه اَنْ كُوْر ن مَعْمُوْر دُرُ كِيْمَه
 پَا دِيْ شَا ه جِيْهَانُ بُوْنْدَه نَزُوْلُ قَلَه اَوْلُ مَرَادِمُ حَا صِلُ
 اَوْلِيْدِي قَتُوْسُنْكَ دُرُ زِيْنُ دِيْ خِي سُنْكُمْ دِيُوْبُ
 كَنْدِيْزِيْنِي فَنَا يَرِيْنَدَه كُوْر سَه پَا دِيْ شَا ه كُوْكِي

حُوْشَقُ اَوْلُوْر خَلِيْعَتْلَرُوْر رَهْمُ عِيْرُ نَزَقْلُوْر پَا دِيْ شَا ه
 دَا يِيْمُ بُو سِيْتَانَه كَلُوْبُ نَظْرُ اِيْمَا كُ اِسْتَر پَا دِيْ شَا ه حُوْشَقُ
 كَلَدُ كِي بَر كَانِيْدَه صَا حِيْبُ بُو سِيْتَانُ مَجَالِسَه
 پَا دِيْ شَا ه بِيْر لَه وَا دِيْدَا رِ پَا دِيْ شَا ه بِيْر لَه مَشْرَفُ اَوْلُوْر
 تَعْهَدُ كُوْر تَدِيْ كِي بَر كَانِيْدَه **قَالَ السَّبِيْحُ** قَدَسَر
 اَللّٰهُ سِيْرُهُ اَكْرَسُنُ دِيْ خِي كُوْكِيْلُ بُو سِيْتَانِيْنُكُ
 اِسْتِيْ بُوْر لَه عَهْدُ قَلُوْبُ اَوْلَا زَلَا اَزَا لَدَه قَلَدُ غَلَا اَلَسْتُ
 بِيْرِيْنُكُمْ عَهْدِيْنَه وَا فَا قَلِيْقُ اَوْلُوْر سُنْكُمْ **وَا ذِي**
اَخَذْنَا مِيْمَانَا قَكُمُ عَهْدِيْنِي بِيْر نَه كَتُوْر جِيْكَ اَوْلُوْر سُنْكُمْ
 عَجَبُ دَكِيْلُ كُو سُنُ دِيْ خِي مَجَالِسَه پَا دِيْ شَا ه لَاقُ
 اَوْلُوْبُ جِيْمَالُ پَا دِيْ شَا ه لَه مَشْرَفُ اَوْلَا يِيْنُ تَعْهَدُ
 بَر كَانِيْدَه **بِنْتِكُمْ حَضْرَتِ رَسُوْلِ عَلِيْبِ الصَّلَوَه**
وَالسَّلَامُ اِنْ اَللّٰهُ تَعَالٰي لَا يَنْظُرُ اِلَي صُوْرِكُمْ وَا لَا
 اِلَي اَقْوَالِكُمْ وَا لَا اِلَي اَعْمَالِكُمْ وَا لَا يَنْظُرُ
 اِلَي قَلُوْبِكُمْ وَا يَنْظُرُ اِلَي اَعْمَالِكُمْ اَكْرَسُنُ دِيْ خِي عَهْدُ بَكَلَسَا كُ

مَعْرِفَتِ بُوَيْسَتَانِكَ اَغَا جَلِرِي بِجَبِي تَرِيَّتِ قَلِسْكَ
 ظَلَمَ وَجَفَا كُو كَلِرِي كَسُوبُ مَوْتَرُتْسْكَ كِي
 كَسْكَ كَلِرِي حَسْطَا شَلِرِي بِاُكْ اِتْسْكَ
 اِرْتْسْكَ رِيَا اَوْرَمَانْدِرِي نَدَاخِلَه صُن بَجَاغْنِ اَوْرُوبِ
 كَسْ سَاكُ **سِرُولا يَتِيكَ** دَرْتِ اَرْعِي اجِنْدَنُ حِرْصِ
 وَنَحْوَتُ بَلْجِقِلِرِي اِرْدُبُ جِفَرْتْسْكَ بِاُكْ اِتْسْكَ
 اَوْلُ اَرْقَلِرْدَه اِهَامِ رَبَايِي بِرَلَه مَحَبَّتُ صَوْلَا رِي
 اَقْرُوكُ كُلُ بُوَيْسَتَايِي حَزْمُ وَمُزِينُ اَوْلُورْدُ
 جَمَالِي كَلْزَارِيكَ اَنْوَاعُ كَلِرِي وَجِجْكَ رِي لِحْلُورُ
 يَكْرِمِ سَكْنِ اِهَامُ طُو طِيلِرِي حَقُ تَعَالِي يِي يَادُ
 قَلُورُ كُرُ اَوْلُ حَالِدَه مَحَبَّتِ دُنْيَا دُنْيَا مَحَبَّتِي كُو كَلِنْدِ
 بِرَاغُورُ اَوْجُ بُوُزُ التَّمِشِ نَظْرَه لَائِقُ اَوْلُورْسِنِ دَجِي
 بُوَعَهْدُ لَرَه وَفَا قَلِسْكَ اَوْجُ بُوُزُ التَّمِشِ نَظْرَه لَائِقُ
 اَوْلُورْسِنِ عَجَبُ دِكُلُ هُمُ يَتَمِشُ مَقَامَه اِرْشَدِ سِنِ
 وَعَدَه اَوْلَانِ دِيَا رَه شَايِسِنَه اَوْلَايْسِنِ **اَنْدَنُ**

كلام مجيد ده باري تعالي بيوررد ووجوه يومئذ
 ناضرة الي ربها نا نظره صاحب بويستان كبي
 سن دنجي مراد كاه ايشه سين والله الموفق
 الي طريق الصواب **القائم للخامس** في بيان الدين
 قَالَ لَنَبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلُ الَّذِينَ كَثَلُوا
 شَجَرَةً تَابِتَتْهُ الْإِيمَانُ أَصْلُهَا وَالزُّكُورَةُ قُرْعُهَا وَالصُّوْبُ
 عُرْوَتُهَا وَالصَّلَاةُ مَاءُهَا وَحَسَنُ الْخَلْقِ وَرِعَتُهَا
 وَالْكَفُّ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ عَمْرَتُهَا فَكَمَا لَا يَكْمُلُ الشَّجَرَةُ
 إِلَّا بِمَرْتِنِهَا وَكُلُّ شَجَرَةٍ لَا ثَمْرَةَ لَهَا فَالْتَّارُ
 أَوْ لِي بِهَا كَذَلِكَ الَّذِينَ لَا يَكْمِلُونَ إِلَّا بِتَرْكِ
 الْمَحَارِمِ **قَالَ الشَّيْخُ** قَدَسَ اللَّهُ سِرَّهُ عَمَادِ قَارِ بَايِي
 رَحْمَةً اللَّهُ عَلَيْهِ خَالِصَهُ سِنْدَهُ كَتُورُ مَشْرِ
 حَكِيمُ لَرْدَنُ بِرِي يَتَمِشُ خَلِيقُ بَشُ نَسْنَه يَلَدُه مُبْتَلَا
 دِينَ لَرِ نُوُكُ هَلَا كَلِفِي اَنْوُكُ اِجِنْدُ نَدْرَا **اَوْ كَهَا**
 حَبُّ الشَّيْبَعِ وَفِيهِ مَسَاوَةُ الْقَلْبِ **وَالشَّارِبِي حَبُّ النُّورِ**

دُرُورُ

وَفِيهِ نَقْصَانُ الْعُمُرِ وَالشَّالِكُ حُبُّ الزَّاحَةِ وَفِيهِ
 الْإِفْلَاحُ مِنَ الْعَمَلِ وَالزَّابِعُ حُبُّ الْمَالِ وَفِيهِ الْحَبَابُ
 الطَّوِيلُ وَالْعَذَابُ الشَّدِيدُ وَالنَّاسُ حُبُّ الْغِنَا
 وَفِيهِ ذَهَابُ التَّوَابِ وَابْطَالُ الْأَعْمَالِ حَلَالُ
 لُقْمَةِ يَبُوبُ قِرْنُ طَبُورِ مَقِ اجْنِدَه دِينَ كَلَاهِي
 أُولَسَه حَضْرَتِ رَسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُوَدُّ
 كِه حَرَامِ لُقْمَه يَسَه ارشيد كي مقام لردن
 دُشْمَك قُور تُولِي وَا ز دُرُ و طَا عْتَلَدُ قَبُولُ
 أُولْمَاقُ قُور قُوسِي وَا ز دُرُ حِكَايَتِ اِبْرَاهِيمَ اَدْهَمُ
 رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ حَجَّه كِدْرُ كَنْ بَيْتِ الْمُقَدَّسِ
 أَوْ غَزْدِي يُولَدَه بَا زَا رْدَه بِرَاقِحَه لِقِ حُرْمَا اَلْدِي
 أَوْلُ حُرْمَا يِي زُوقِ قَلُوبِ بَيْتِ الْمُقَدَّسَه وَا رْدِي
 صَبَاحَه دَكِنْ مَسْجِدِ اقْصِي دَه عِبَادَتِ قَلَدِي
 بَضِيفَ لَيْلَه اِكِي كِمْسَه مَسْجِدَه كُودِي بِرَسِي
 بِرِينَه اَيْدُر بُونْدَه اَدْمَا وُغْلِي وَا ز دُرُ أَوْلُ بِرِي اَيْدُر

ارنلد مقامينه ارشوب خا صكرد ديوانته ياز لن سول
 ابراهيم ادهم ددك لوي دريولد بليوب ناكاه
 بر حرام خرما يدي اول تقصيرني عفو قلا يوب
 اولرد ديوانندن اشمني يويد يلكر كدر ديلد
 بسا يدي هنج نما ز دي خلفي مقامينه سرگردان
 نه قلسني بليوب بوند ككوب طررد يدي
 بونلراكي فرشته لردي ابراهيم بو خبري اشندي
 خرما الدغي يره وار مغه ايك يلق يولدي قدس
 مبار كدن كدب اول يره واردي كور حنما
 صتون الادي ايدي خرما صا تن كسنه بولدي
 بو خرماي قندن الك ديوب صوردي ايتدي
 انا مد ز بجك اميراث دكن خرما يستانك
 خرما سيد ردي ابراهيم ايتدي بكابوند
 واقعه اولدي طر تليقد بك خرما ارتوق
 ككوب طوره رديوب خرماي طر تان كشي

كَتُورِبُّ صَوْرِدِي لَزَاوُل كِمَسْنَه رَاسْت حَقْلَك
 وَرِدْم دِي **ابرهيم** قِصَه بِيَان قَلْدِيسَه اَوْل
 كِمَسْنَه نَفْكَرَه وَارِدِي اَنْدِيشَه قَلْدِي خِي اَغْلَدِي
 اَيْتِي اِي دَرُوِيش اَوْل يُوَز فِعْل سَكَا بِنْدَن
 اَوْلِش دِي خُرْمَا صَدْر كَن يِرَه بِر خُرْمَا دُشُو طَوْر دِي
 اَوْل خُرْمَا سَنَك اَوْلَا دِيوُب زَنِي سَلَكَه بِر قَتْدَم
 اَوْل خُرْمَا مَكْ كَر خُرْمَا اِسْتِي خُوَجَه نَكْدَر دِي
ابرهيم خُرْمَا اِسْتِنْدَن دَر خَوَاسْت قَلْدِي حَلَال لِي
 دِلْدِي حَلَال اَوْل سُون دِي اِبْرَهِيْم دُنُوْب يِنَه بَيْت
 اَلْمَقْدَسَه كَلْدِي اَرْتِيَه دَكِن يِنَه مَسْجِد اِقْصَادَه
 عِبَادَه مَشْفُوْل اَوْلْدِي اَرْتِيَه بَقِيْن كِنَه اَوْل اَلله
 مَلَك كَلْدِي بَر بَرِيْنَه اَيْدُر بُوْنْدَه اَدَم اَوْنِجِي
 وَارْد زَاوُل پَرِي اَيْتِي فِلَان وَقْتَه كَلَن
 اِبْرَهِيْم دُر اَبُو لَر دِيوَانِنْدَن جِغَر دِي لَر دِي بُوْنَجَه
 اَمَك يُوُب وَارِدِي اَوْل بِر خُرْمَاي اِسْتِنْدَن

حَلَال لِي دِلْدِي بَغِيْش دِي تَوْبَه قَلْدِي اَبُو لَر دِيوَانِنْدَه
 يَز دِي لَر قَالَ **الشَيْخ** دِي نِي كِي حَرَام لِقْتَه يُوُب هَلَاك
 قَلَه دِي نَاغَا جِنَك مِيوَه سِي حَرَام دَن صَقِيْن قَدْر رُر
بِر حَرَام خُرْمَايَا نِي اَبُو لَر دِيوَانِنْدَن جِغَر ب كَد رُر
 اَوْل جَا ق حَرَامَه مَسْتَغْرَق اَوْلُوْب **شَرِيْعَت طَرِيْقَت**
 حَقِيْقَت سُوْن لَر نِي سُوْلِيوُب بَنِيْش مَقَامَه فِجَن
 لَاقِ اَوْل نُوْرَايِي قُوْت دَاش حَرَام دَن سَقِيْن رِيَادَن
 پَر هِيْزَايِلَه اَعْبَاد نِي اِخْلَاصِلَه اَيْلِكَل لَا تَقْظُوْا مِنْ
 رَحْمَةِ اللّٰهِ دَن اَمِيْدِي كِي كَمَسَه كِل اَوْلَا كِه
 مَرَا دَكِه اَرِشَه سِيْن وَاللّٰهُ الْمَوْفِقُ **الْقَامُ السَّادِسُ**
فِي بَيَانِ الْاَقْرَارِ قَالَ الشَيْخ قَدَسَ اللّٰهُ سِرَه بُو اَقْرَارَه
 اَقْرَارِ كَلِي دِنُوْر كِه كِه اللّٰهُ اَقْرَار اَيْدُب بَر كَز
 اِخْلَاصِلَه **اللّٰهُ** دِي سَه اَنَا دَن طُوْغْمِش كِي اَوْلُوْر
 بَر دَرَه يَا نَزْعِي قَلْبُنِي **تَلَكُم حَضْرَتِ رَسُوْلِ صَلِي اللّٰهُ**
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُوْر مَشْدُر مَن قَالَ اللّٰهُ مَرَّة لَمِيْبَق

مِنْ ذُنُوبٍ ذَرَّةً **لَفْظَةً** اللهُ اسْمٌ عَظِيمٌ وَمِثْلُهُ
 عَائِشَةُ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا رَوَيْتُهَا قَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ
 اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **يَقُولُ** إِنَّ فِي هَاتَيْنِ
 الْأَخْتَيْنِ اسْمَ اللهِ الْعَظِيمِ وَالْهَاءُ كَمَا اللهُ وَاحِدٌ
 لِأَلِلهِ الْإِلهِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ اللهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ
 الْقَيُّومُ **بَعْضُهُ** ابْتِشَارٌ فَإِذَا عَرَفْتَ أَنَّ اللهُ اسْمُهُ
 الْعَظِيمُ فَتَمَسَّكَ فِي مَهْمَاتِكَ وَهِيَ خَمْسَةٌ إِذَا نَعَمَ
 اللهُ عَلَيْكَ بِنِعْمَةٍ فَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَإِذَا أَصَابَتْكَ مُصِيبَةٌ
 فَقُلِ إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاغِبُونَ وَإِذَا أَذْنَبْتَ ذَنْبًا
 فَقُلِ اسْتَغْفِرُ اللهَ وَإِذَا ابْتَدَأْتَ أَمْرًا ذَا بَالٍ فَقُلِ
بِسْمِ اللهِ وَإِذَا خِيفَتِ الشَّيْطَانُ فَقُلِ اعُوذُ بِاللَّهِ وَبِأَبِيهِ
خَمْسَةٌ أَحْرَفِي **الْوَاوُ وَالْبَاءُ وَالْأَلْفُ وَاللَّامُ**
 وَالْهَاءُ وَإِذَا بَلَغَ ثَنَاءً عَلَى اللهِ وَاجْمَعِ كَلِمَةً لِوَهْمَا
 لَا يَنْقُصُ بِنَقْصَانِ حَرْفٍ مِنْهَا إِلَى أَنْ يَبْقِيَ حَرْفٌ
 وَاحِدٌ فَإِنْ قُلْتَ بِاللَّهِ فَمَنْعَاهُ أَنَّهُ كَانَ مَا كَانَ

ويكون

وَيَكُونُ مَا يَكُونُ بِاللَّهِ وَإِنْ قُلْتَ اللهُ فَانْقَصْتَ الْبَاءَ
 مِنْهُ فَقَدْ أَمَرْتَ أَنْ تَقُولَ اللهُ ثُمَّ ذَرَهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ
 يَعْهَدُونَ وَإِنْ قُلْتَ لِلَّهِ فَانْقَصْتَ الْأَلْفَ مِنْهُ فَهُوَ
 مِنْ قَوْلِهِ لِلَّهِ مَلِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِنْ نَقَصْتَ
 مِنْهُ اللَّامَ الْأُولَى بَقِيَ لَهُ وَهُوَ مِنْ قَوْلِهِ الْإِلهُ
 الْخَلْقِ وَالْأَمْرُ وَلَهُ مَنَازِلُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
 وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْأُولَى وَالْآخِرَةِ وَلَهُ الْأَسْمَاءُ
 وَلَهُ الدِّينُ وَلِصِبَا وَإِنْ نَقَصْتَ اللَّامَ الْآخِرَةَ بَقِيَ
 هُوَ فَهُوَ مِنْ قَوْلِهِ هُوَ اللهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ هُوَ
 الْخَالِقُ هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ **وَبَعْدَ الْبَاءِ**
 اللهُ وَالْكَلِمَةُ فِيهِ عَلَى خَمْسَةِ أَوْجِهٍ هُوَ مُشْتَقٌّ
 الْأَوَّلُ كَانَ مُشْتَقًّا كَمَا وَصَّيْعَ اشْتِقَاقُهُ
 وَكَيْفَ أَصْلُ الْكَلِمَةِ وَمَا تَفْسِيرُهُ وَمَا الْأَلْفُ
 وَاللَّامُ فِي أَوَّلِهِ **أَمَّا قَالِحَمْسُ مِنَ الْآيَةِ لِلْخَلِيلِ**
 بْنِ أَحْمَدَ مِنْ أَهْلِ اللُّغَةِ وَالرَّجَاحِ مِنْ أَهْلِ النُّحُو

وَالْحُسَيْنِ بْنِ فَضْلِ بْنِ أَهْلِ التَّفْسِيرِ وَمُحَمَّدِ بْنِ
 الْحَسَنِ بْنِ أَهْلِ الْفِقْهِ وَالشَّافِعِيِّ مِنْ أَهْلِ الْحَدِيثِ
 رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ **وَجَمَاعَةٌ** قَالُوا هُوَ
 غَيْرُ مُشْتَقٍّ هُوَ اسْمٌ تَفَرَّدَ اللَّهُ بِهِ فَهُوَ اسْمٌ لَهُ خَاصٌ
قَالَ اللَّهُ تَعَالَى هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا جَاءَ فِي التَّفْسِيرِ
 هَلْ تَعْرِفُ أَحَدًا يُسَمِّي اللَّهُ جَلَّ وَعَلَى ذِكْرَهُ اسْمٌ عَظِيمٌ
اللَّهُ دُرُّ دِينَ أَيْ تَدِيلُ لَفْظَةُ اللَّهِ دَنْ بَرِّ بِرْ حَرْفٍ
 أَوْ لِنَدَنْ خَذَفَ اسْمُكَ تَا هِرْ قَلْبِنَهْ هِرْ بِرْ حَرْفٍ
 أَكْسُكَ أَوْلَدِ غِنَجَهْ بَاقِي قَلْنُ حَرْفٌ وَفِيهِ كَيْهْ تَعْتِمُ
 وَمَعْنَى بَاقِي دُرٌّ أَيْ كَرَّ غَيْرَ اسْمَادَنْ حَرْفٌ
 كَرَّ سَكُ دَخِي نَظْرُ اسْمِكَ مَعْنَى بُولَمِنْ
 بُو فَضِيلَتٍ لَفْظُ اللَّهِ دَهْ بُولِنْدُ غِي اسْمٌ عَظِيمٌ
 أَوْلَدِ غِنَهْ دَلَالَتٌ أَيْ دَر لَفْظَةُ اللَّهِ اسْمٌ عَظِيمٌ
 دُرُّ دِينَ دَوْلٌ أَوْ لَوْ سِي مَامِ شَافِعِي دُرُّ بَعْضِي دُرُّ
 اسْمٌ عَظِيمٌ **رَبِّ دُرِّ** دُرُّ لَرَّ اسْمٌ رَّبِّي قَلْبُ

اسم

اسْمِكَ تَوَاوَلُوا رَغْبَةً بِاسْمِ قَلْبِ اسْمِكَ مَعْنَى بُولَمِنْ
 وَدَخِي مَزْكُرٌ وَكَثِيرٌ سَوَالٌ تَدُو كِنْدَهْ أَوْلُ
 مِنْ رَبِّكَ دُرُّ جَوَابٌ أَيْ دَلْوَرٌ **رَبِّي اللَّهُ** بُوَاكِي دَلْوَرٌ
 قَبْرُودَهْ ذِكْرٌ أَوْلَدِ غِنَجُونِ اسْمٌ عَظِيمٌ دُرُّ دُرُّ لَرُّ
اسْمٌ رَبِّ اسْمٌ عَظِيمٌ دُرُّ دِينَ لَرُّكَ أَوْلُو لَرِّي مَامِ حَنِيفَهْ
 بُوَا اسْمٌ رَبِّكَ ذِكْرٌ أَوْلُو لَرِّي اسْمٌ رَبِّكَ اسْمٌ عَظِيمٌ
 دَبُوَا مَامِ أَوْ حَنِيفَهْ دَلِيلٌ أَدِنُورٌ **إِنَّمَا** إِمَامٌ غَزَا لِي
 أَرْبَعِينَ دَهْ أَلِي آيَتِ اجْنِدَهْ إِشَارَتٌ فَلَمَّشَ بِرَبِّي لَمْ اللَّهُ
 لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَمَّا الْقِيَوْمِ **أَكْبَحِي آيَتِ** اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
 لَمَّا الْقِيَوْمِ هَرَّ كَرَّ بُوَاكِي أَدِي ذِكْرَ آيَتِهْ
 حَقُّ تَعَالَى يَا سَمِ عَظِيمَهْ ذِكْرٌ قَلْوَرٌ دَمِشَقٌ **قَالَ الشَّيْخُ**
 رَوَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ
 لِأَبِي لَدْرٍ دَاءُ جُلُوسِكَ سَاعَةٌ عِنْدَ قَوْمٍ يَذْكُرُونَ اللَّهَ
 تَعَالَى فَتَحَّ اللَّهُ عَلَيْهِ أَبْوَابَ الرَّحْمَةِ وَلَا يَقُومُونَ
 حَتَّى يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ثُمَّ يَنَامُ ي تَفَرَّقُوا وَاسْتَأْنَفُوا **الْعَدَلُ**

فَقَدْ غُفِرَ لَكُمْ الذُّنُوبَ وَفِي رِوَايَةٍ فَقَدْ غُفِرَتْ
 لَكُمْ الذُّنُوبَ كُلَّهَا **بِاللَّهِ هُوَ اللَّهُ** دِمَكُ أُولُو
 سَابِقُ قَتْنَدَه بُو ذِكْرِكُمْ دُرُورِكُمْ **هُوَ دِسَّه** اللّٰهِي
 ذِكْرُ قَلْبِشِ أُولُو رُقَالَ الشَّيْخِ قَدَسَ اللَّهُ سِرَّهُ
 قَوْلًا رَاجِحٌ دُرُورُكَ مَقْرَبٌ **أَصْحَابُ بَيْنِ أَصْحَابِ**
شِمَالٍ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَإِذَا أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ
 الْآيَةَ وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ
 فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ
 وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ سَابِقُ
 يَادِي **هُوَ دُرُورُ أَصْحَابِ الْيَمِينِ** يَادِي **اللَّهِ دُرُورُ أَصْحَابِ**
 الشِّمَالِ يَادِي **رَبِّ دُرُورُ أَمَامِ** فَخْرٍ رَازِي نَفْسِي بِنَدَى
 إِشَارَتُ قَلْبِي **فِي قَوْلِهِ تَعَالَى** الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
 الْعَالَمِينَ إِشَارَتُ دُرُورُ مَوْجُودَه هَرُ كَيْسَنِكَ
 لِعَنْقَادِي مَوْجُودَ قَاتِنَدَه وَارَاوَلْسَه آكَاهُودِمَكُ
 رَوَا أُولُو أَنْبِيَاءٍ كَمْ **هُوَ** رَاعِدَ إِشَارَتُ دُرُورُ

فِي نَدَاغِي مَوْجُودِي يَادِ قَلْبِشِ أُولُو مَقْرَبَلَرُ قَتْنَدَه
 هِيَجُ رَبِّ دِمَكُ يُو قَدْرُ آكَرَا أُولُو مَقْرَبَلَرُ
هُوَ دِسَلَرُ أُولُو رَحْمَتِ تَعَالَى يَادِ قَلْبِشِ أُولُو رُو
 أَصْحَابِ يَمِينٍ **هُوَ** يَادِ قَلْبِشِ أُولُو أَنْبِيَاءٍ كَمْ
 أَصْحَابِ يَمِينٍ مَوْجُودِ حَاضِرِ كُورُورُكَ أَصْحَابِ يَمِينِكَ
 يَادِي اللَّهِ دُرُورُ أَصْحَابِ شِمَالِ اللَّهِ دِسَّه يَادِ قَلْبِشِ
 أُولُو أَنْبِيَاءٍ كَمْ قَتْنَدَه بِي وَارِدُورُ أَصْحَابِ
 يَمِينِكَ طَابَ دُعَاؤُ اللَّهِ **دُرُورُ أَمَامِ** فَخْرٍ رَازِي يَادِ
 أَصْحَابِ شِمَالِ يَادِي رَبِّ دِمَكُ رُجْتَنُ بِي
 كُورُورُ كَلْبِنَدَن كَدِرْسَه اللَّهُ وَارُكُنْ دِسْ حَقُّ تَعَالَى
 يَادِ قَلْبِشِ أُولُو رُيُوزِيكَ كَزَا اللَّهُ دِسَّه
 بِي وَارُكُنْ حَقُّ تَعَالَى يَادِ قَلْبِشِ أُولُو
 قُورُورُ كَافِرُورُ اللَّهُ دِرُورُ بِلْدِي وَارِدِ غِيْمُونَ
 كَا فِرْدُورُورُ **كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى** وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ
 مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ **أَلَمْ آهُو**

بِي

دِمَكُ

اشارتدُر چنن **هيه** لایم اویل قتلسه اله اولور
 تنکیر لغنه اقرار اولور **کما قال الله تعالی**
 وهو الذي في السماء اله وفي الارض له يعنى
 گولدن تنگری اولیرده هم تنگری اول لایم ملک
 قتلسه لله اولور لله ملک السموات والارض
 یعنی کولرا چنده کیلرک ویرد کیلرک
 جرنده ویرنده لرک پادشاهی اولدر دیوب
 اقرار قلیش اولور انوک کبی پادشاه یوق دردیك
 اولور **اکو لایم معرفت قتلسه الله اولور** نیکم حق
 تعالی قسم بر له یاد قیلور اله الله لا اله الا هو الحق
 القیوم نزل علیک الکتاب الایتم معرفت
 بر له حی اذکی قیوم اذکی قرآن بیرغی بر له اقرار
 قلیش اولور **قال الشيخ** قدس الله سره هر کسه
 از بنی ایف کبی قلیسه راست کوله توبه ایفده بیخه
 خاصینکد واردر غیر حروفده یوقدر بر خاصیتی

اولدرکم

اولدر کس طغرید **راکبی** نفضیه احتیاجی
 یوقدر **او جیحی** انزاده در بر حرفه کند و واروب
 اولشمن نه حرفه کس اولشسه اکا اولاشور ایف
 کلمه نوك آخرنده واقع اولور **قال الشيخ** سن دخی
 ایف کبی کس کدر کدر راست اولاین اچوکی
 محبت بر له طلوق لاین خدمت مقامینده طوره
 حق تعالی ید تو کس کل قلوب کسیه احتیاج
 کوستر میا سن کسیه احتیاط قلیوب عزلت
 اختیار اید سین مسکت و تواضع بر له اذکی
 یوق قلب جمعی وارلق حقلدر دمک کرک سین
 حقه اقرار اتمک کرک سین گرچ کلمک کرک سین
 تا که صید یقلربله توبه سین **قال الشيخ** الرصد
 بر **کن الله** دسک انا دن طوغش کبی اولور
حضرت رسول صلی الله علیه وسلم یوقدر دخی کبی
 یاز قلدردن آر نور سین **کما قال النبي** صلی الله علیه

مَنْ قَالَ اللَّهُ مَرَّةً لَمْ يَبْقَ مِنْ ذُنُوبِهِ ذَرَّةٌ حَبْرَتٌ
 عَمَلُكَ إِخْلَاصُ لَهْ أَوْ لَوْ بْ أَنْفَاكَ بُو طِرْبَقَتْ
 أَوْ زَرِنْدَ أَوْ لَسَهْ أَمِيدُ دَرْ كِيرِ يَدِي بِحِي مَقَامَهْ أَرْزَانِي
 أَوْلَا سَيْنَ وَاللَّهُ الْمَوْفِقُ وَالْمُعِينُ **المَقَامُ السَّابِعُ فِي**
بَيَانِ الشَّهَادَةِ يَدْبِجِي مَقَامَ شَهَادَةٍ كُلِّي مَقَامِدُهُ شَهَا ^{دَت}
 كُلِّي أَوْلَدُ رُكْعَةٍ جَمَلُهُ مَوْجُودَاتِي يَوْقُ بِيْلَهُ
 مَوْجُودٌ بِالْحَقِّ حَقْدُ رَيْدِي سَيْنَ حَقِّكَ ذِكْرِي
 دِلْ كَدَنْ وَكُو كَلُو كَدَنْ كَدْرَمِيهْ سَيْنَ
تَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَذْكُرُوا اللَّهَ
 ذِكْرًا كَثِيرًا إِنَّ الْأَذْكَارَ أَرْبَعَةٌ ذِكْرٌ بِاللِّسَانِ
 وَذِكْرٌ بِالْقَلْبِ وَذِكْرٌ بِالسِّرِّ وَذِكْرٌ بِالرُّوحِ فَإِذَا
 صَحَّ ذِكْرُ الرُّوحِ سَكَتَ السِّرُّ وَالْقَلْبُ وَاللِّسَانُ
 عَنِ الذِّكْرِ **وَذَلِكَ ذِكْرُ الْعِظَمَةِ** وَإِذَا صَحَّ ذِكْرُ السِّرِّ
 سَكَتَ الْقَلْبُ وَالنَّفْسُ وَاللِّسَانُ عَنِ الذِّكْرِ
 وَذَلِكَ ذِكْرُ الْهَيْبَةِ وَإِذَا صَحَّ ذِكْرُ الْقَلْبِ فَتَرَّ اللِّسَانُ

عن الذكر

عَنِ الذِّكْرِ **وَذَلِكَ ذِكْرُ** الْأَلَاءِ وَالنِّعَمَاءِ وَإِذَا غَفَلَ
 الْقَلْبُ عَنِ الذِّكْرِ أَقْبَلَ اللِّسَانُ عَلَى الذِّكْرِ
وَذَلِكَ ذِكْرُ الْعَادَةِ وَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْ هَذِهِ
 الْأَذْكَارِ عِنْدَهُمْ آفَةٌ **فَآفَةُ ذِكْرِ الرُّوحِ** إِطْلَاعُ
 السِّرِّ عَلَيْهِ **وَآفَةُ ذِكْرِ السِّرِّ** إِطْلَاعُ الْقَلْبِ عَلَيْهِ
وَآفَةُ ذِكْرِ الْقَلْبِ إِطْلَاعُ النَّفْسِ عَلَيْهِ **وَآفَةُ ذِكْرِ النَّفْسِ**
 رُؤْيَةُ ذَلِكَ وَتَعْظُمُهُ أَوْ طَلَبُ ثَوَابِ بَدَأِ وَطَنِ أَنْتَ
 اتَّصَلَ بِهِ إِلَى الشَّيْءِ مِنْ الْمَقَامَاتِ فَاقْلُ النَّاسِ
 قِيمَةً فِي التَّصَوُّفِ مَنْ يَرِيدُ أَنْ يَرَى رُوحَ الْخَلْقِ وَأَقْبَالَ
 الْخَلْقِ عَلَيْهِ بِذَلِكَ أَوْ بِشَيْءٍ مِنْهُ وَهُوَ اخْتِ
 مَا فِي الطَّبَعِ وَأَدْوَنُهُ **رَوِي** عَنِ النَّبِيِّ رَضِيَ اللَّهُ
 اللَّهُ عَنْهُ **قَالَ قَالَ** رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 عَلَامَةُ حُبِّ اللَّهِ حُبُّ ذِكْرِ اللَّهِ تَعَالَى وَعَلَامَةُ
 بُغْضِ اللَّهِ بُغْضُ ذِكْرِ اللَّهِ تَعَالَى **وَعَنْ بِلَالٍ**
بِزَيْدٍ قَالَ لِمَنْ ذَكَرَ ذِكْرَانَ ذَكَرَ اللَّهُ بِاللِّسَانِ

فَدَاكَ ذِكْرُ اللَّهِ حَسَنٌ وَذِكْرُ عِنْدَ الطَّاعَةِ
 وَالْمَعْصِيَةِ فَذَاكَ أَفْضَلُ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ الْحَزَّازُ
 رَحِمَهُ اللَّهُ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى إِذَا أَرَادَ أَنْ يُوَلِّئَ
 عَبْدًا مِنْ عِبِيدِهِ فَتَمَّعَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِأَبْ ذِكْرِهِ
 فَإِذَا اسْتَلَذَّ بِالذِّكْرِ فَتَمَّعَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِأَبِ الْقُرْبَى
 فَتَمَّعَهُ إِلَى مَجْلِسِ لَا يُسُّ تَمَّعَهُ عَلَى كُرْسِيِّ
 التَّوْحِيدِ تَمَّعَهُ عَلَى سِرِّ الْعَرْشِ تَمَّعَهُ عَنْهُ
 الْمَجِبُّ وَأَدْخَلَهُ فِي دَارِ الْقَرْدِ أَيْتَهُ وَكَشَفَ لَهُ عَنْهُ
 مَحَلَّ الْجَلَالِ وَالْعِظْمَةِ وَإِنَّا وَقَعَ بَصَرُهُ عَلَى الْجَلَالِ
 وَالْعِظْمَةِ بَقِيَ هَوْلًا هُوَ فَخِينِيذٍ صَارَ الْعَبْدُ
 زَمَنًا فَانِيًا وَيَقَعُ فِي حِفْظِ اللَّهِ وَكَلَامِهِ فَبَرِيٍّ مِنْ
 الدَّعَاوِي قَالَ الشَّيْخُ قَدَّسَ اللَّهُ رُوحَهُ حَقُّ تَعَالَى
 جَلَّ جَلَالُهُ يُؤَرِّضُكُمْ قَوْلَكُمْ أَوْ زَرِينَا دَنْ
 أَنَا دَنْ بِمِثْرِ كَزَنْ رَجِيمٍ دِي نَارِ سِيدِكَ لَكِ
 حَالِنْدَهُ دِي سُولِنُ إِلَى دُونِ أَيَّ غِي بُو تَمَزْ كَنْ أَنَا

الْحِي بَرْلَهُ دُونِ تَارَمِ أَنَا أَيُّغِي بَرْلَهُ يَرِيدُ رَمْرَقَالَ
 اللَّهُ تَعَالَى كُنْتُ لَهُ سَمْعًا وَبَصَرًا وَبَدًا وَلِسَانًا وَقَلْبًا
 لِي يَسْمَعُ وَبِي يَبْصُرُ وَبِي يَبْطِشُ وَبِي يَنْطِقُ وَبِي
 يَعْلَمُ أَنَا أَنَا كَنْدُ وَي مَهْلَكُ كَلِمَةٍ تَمَّعَهُ رَاضِي
 أَوْلُوبُ أَوْ دَدَنْ صُودَنْ پُرُ وَانْدَا أَوْلُوبُ أَوْلَادِي
 كُونَزْتُدْ كِي حَقُّ تَعَالَى نُوَكُ قَوْلُ لِرَنْكُ أَوْ زَرِينَا
 مَحْنِي وَشَفِيقِي زِيَادَهُ أَوْلَادِي غُجُونُ أَنَا أَنَا نَكُ
 كُو كَلِرِي أَعُولُكَ قِرْوُكَ مَحْنِي بَرْلَهُ مَبْتَلَا
 قَلْبِي دَر مَحْنِي إِخْتِيَارِي كَلِمَةٍ قَالَ الشَّيْخُ
 قَدَّسَ اللَّهُ سِتْرَهُ أَصْحَابِ يَمِينِ اللَّهُ دِي وَدِي وَتَعْرِيفِ كِدْرُ
 مَلِكِ كِدْرُ هُوَ قَلْوَرُ شَهَادَةِ كَلِي أَوْلُورْفَنَا
 مَقَامِنَهُ دَشْرُ فَبَرِيٍّ مِنْ الدَّعَاوِي بُو كَمِينِيَه هُوَ
 رَوَا أَوْلُورَامَنَا اللَّهُ دِي دَكْدَرُ صُكْرَةَ مُتَّصِلِ
 هُوَ دِيمَكُ رَوَا دَكِلِ يَعْنِي اللَّهُ هُوَ دِيمَكُ رَوَا
 هُوَا اللَّهُ دِيمَكُ رَوَا دَرُ قَالَ عَلَى الزُّوْرِبَارِي رَحِمَهُ اللَّهُ

دِيمَكُ

دَكِلِ

الْأَذْكَارُ عَلَى ثَلَاثَةِ أَوْجِهٍ **ذِكْرُ بِاللِّسَانِ** ثَوَابُهُ
 عَشْرٌ **وَذِكْرُ بِالْقَلْبِ** ثَوَابُهُ سُبْعَاثِيَّةٌ **وَذِكْرُ بِالرُّوحِ**
 ثَوَابُهُ مَا لَا يَقَعُ عَلَيْهِ الْكَيْفِيَّةُ **وَقَالَ الْخَزَّازُ**
الذِّكْرُ عَلَى ثَلَاثَةِ أَوْجِهٍ ذِكْرُ بِاللِّسَانِ وَالْقَلْبِ
فَمَا فُلٌ فَذَلِكَ ذِكْرُ الْعَادَةِ وَذِكْرُ بِاللِّسَانِ
وَالْقَلْبِ حَاضِرٌ فَذَلِكَ ذِكْرُ طَلِبِ الثَّوَابِ وَفِي كُرٍ
بِمَلَاءِ الْقَلْبِ وَيَكْمُلُ اللِّسَانُ عَنْهُ فَلَا يَعْلَمُ قَدْرَهُ
إِلَّا اللَّهُ قَالَ الشَّيْخُ قَدَسَ اللَّهُ سِتْرَهُ أَيُّ حَقِّي طَلِبٌ
 أَيَّدَنُ مَوْمِنٌ كَأَفْرَكِهِ سَوْكَمَهُ وَلَا لَسْتَبُو الذِّكْرَ
 يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسْتَبُوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ
عِلْمٍ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اتَّبَاعُ قَلْبِ مَوْتُو
 أَقْبَلَانِ مَوْتُو عَزَلَتْ إِخْتِيَارُ قَلْبِ وَلَقَدْ جُمُوعًا فَرَادَا
 الْآيَةَ حَلَالَ رُوَيْطِي طَلِبٌ قَلْبِ نَكَلُو تَمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ
 حَلَا لَا طَيْبًا إِبْرَاهِيمَ كَيْمَهُدَكَهَ وَقَائِلِ وَإِبْرَاهِيمَ الَّذِي
 وَفِي تَشْرِيفِنَهُ نَظَرَ قَلْبِ بُوَعْلِمُ بَرِّ لَهُ عَمَلٌ قَلْبِ رَاقِبَهُ

أَوْزَرَهُ قَائِمُ طُورِ رَبِّ تَرْقِي إِلَيْهِ طَاعَتٌ وَعِبَادَةٌ
 مَشْغُولٌ أَوْ لَعْلٌ أَوْ لَاسِكُمْ حَقُّ تَعَالَى مَقْضُو ذِكْرَهُ
 إِبْرَاهِيمَ كُورِ رَبِّ يَتَشَرُّ مَقَامَهُ أَرْزَانِي أَوْلَا سِنِ وَاللَّهُ الْمَوْفِقُ
وَالْمَعِينُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَيَدِ السُّتَعِينُ
 مَعْدِنِ الْمَقَامِ فِي الطَّرِيقَةِ سَبْعَةَ الْفَاقَةِ وَالشُّكْرُ
 وَالْعُذْرُ وَالْمَحَبَّةُ وَالخَلْقُ وَالْهَيْبَةُ وَالْمَعْرِفَةُ
الْمَقَامُ الْأَوَّلُ فِي بَيَانِ الْفَاقَةِ وَالْفَقْرُ قَالَ الشَّيْخُ
 قَدَسَ اللَّهُ سِتْرَهُ **إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ** فَيَرُ أَوْزَرَهُ بِقَدْرِهِ
 دُنْيَا جِهَتِنْدَن قَتِنْدَهُ هِيحُ سَنَّهُ كُورِ مَدِي وَهِيحُ
 سَنَّهُ بُولَدِي أَنَا سِي أَوْزَرِي تَأْسِي قُورِي
 لَا رَجْمَكَ وَأَجْرِي مَلِي تَادِي كَمَسَدَن
 شَفَقَتِ بُولَدِي هِيحُ كَمَسَمُ بُوَعْمَشِن دَدِي يَرْدَن
 اللَّهُ صَغِينْدَكَ دَدِي **قِيلَ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ**
 أَوْنُ بَشَرُ كُورِنْدَهُ أَوْنُ بَشَرُ لِيَشِينْدَهُ أَوْغَلِنُ قَدْرَهُ
 أَوْلَدِي عَقْلِي تَمَامُ كَامِلِ أَوْلَدِي حَقُّ تَعَالَى

اَلْهَامُ نُورِي بُولَهْ بَا طِيْنِي مُنَوَّر قَلْبِي اَجْتِهَادُ
 مَقَامِنْدَار كُوْرْدِي اَكْر قَرْبِي اَجْسَه بِيْر مَا غِنْدَان
 سُوْد بِيْر بِيْر مَا غِنْدَان بَال وِر بِيْر مَا غِنْدَان صُوْرِي
 هَر قَنْقِيْسِي دِلْسَه اَمْرْدِي **مَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ**
وَسَلَّمَ نِعَمَ الشِّفَائِيْنَ الْقُرْآنُ وَالْعَسَلُ شِفَاءُ الْقُرْآنِ
 فِي الْقُلُوْبِ وَشِفَاءُ الْعَسَلِ فِي النُّفُوْسِ قَرْبِي اَجْسَه
 سُوْد اَجْرْدِي صُوْسَه صُوَا جْرْدِي رَا حَتْ
 دِلْسَه عَسَل اَجْرْدِي **اِبْرَاهِيْمُ** بُوْنَعْتَلَرِي حَقَّقْ
 فَضْلِنْدَنْ بِلْدِي كَنْدَرَنْدَنْ بِلْدِي كُوْرْدِي بُو
 نَسَنَه كُوْر كَنْدَرَنْدَنْ دَكَل حَقَقْدَنْ كُوْرْدِي
 فَرُّ غِنَا ضَلَالَتْ هِدَايَتْ تَوْحُوْق تَعَالِيْكَ تَقْدِيْرِي
 دُرُّ لِيْن لَمَّ يَهْدِيْ رِيْلَا كُوْرَنْ مِيْنَ الْقَوْمِ الصَّالِيْنَ
 دِيْ اِلْهَامُ دِلْدِي كُوْكَلِنْدَه طَرِيْقَتْ نُورِي **كَمَا**
 قَالَ اللهُ تَعَالِيْ وَلَقَدْ اَتَيْنَا اِبْرَاهِيْمَ رُشْدَه مِّنْ قَبْلِ
 وَكُتَابِيْ عَالِيْمِيْنَ اِسْتَد كُوْك قِصَه دُرُّ زَمْرُوْدُ

لَعِيْن بُولَهْ **اِبْرَاهِيْمُ** اُوْدَه اَتْدِي هُوَادَه كِدِرْ كَنْ
 جِبْرَائِيْل عَلَيْهِ السَّلَامُ صُوْرْدِي حَا جَكْ وَ اِهْرَجِي دِي
 اِبْرَاهِيْمُ اَيْتْدِي سَا كَا يُوْق حَقَقْد وَ اِرْدِي
 حَقَقْدَنْ حَا جَتُوْ كِي دَلَا كَل دِي اِبْرَاهِيْمُ
 اَيْتْدِي بِنْم دِلْمَا كُوْمَدَنْ اَنْك بِلِكِي بَقِيْن رُق دُرْدِي
اَلْهَامُ يَشِيْدِي اِبْرَاهِيْمُ غِيْشِي وُلْدِي كِنَه اِفَا قَتْ بُوْلَدِي
 دُرْت يَانِيْدَنْ اُوْد قِيْلْدِي دُوْرْدِي نَمَا زَه تَكْبِيْر
 بَخْلَدِي اُوْد غَلْبَه اُوْد لُجْه نَمَا زِي بُوْر مَا دِي
 يَلْدِي كِه سَقْلِيْن اللهُ دُرُّ **سُوْال** فَقْر نَا يَمِيْش
الجواب قَالَ رُوْمُ **الفقر** اِسْرَا لُ النُّفْسِ يَنْ
 اَحْكَامِ اللهُ تَعَالِيْ **وَقَالَ** اَهْلُ الْمَعْرِفَةِ **الفقر**
 الْاَيْسُ بِالْمَعْدُوْمِ وَالْوَحْشَةُ بِالْمَعْلُوْمِ **وقيل** الْفَقْرُ
 بِرَايَضَةِ النُّفْسِ وَرِعَايَةِ الرُّوْحِ **وقال** اَهْلُ الْكَلَامِ
الفقر فِي الدُّنْيَا مِفْتَاحُ بَابِ غِنَايِ الْاٰخِرَةِ **وقيل**
 الْفَقْرُ الزِّيْنَاءُ بِمَا قُضِيَ لَهُ مَعَ طَيِّبِ الْقَلْبِ

ي

وَقَالَ أَهْلُ اللُّغَةِ الْفَقِيرُ أَخْذَمِنَ الْفِقَارَةِ وَقِيلَ
 مِّنَ الْفَاقِرَةِ وَهِيَ الذَّاهِيَةُ يُقَالُ فَقَرْتُهُ الْغَافِرَةُ أَيَّ
 كَسَرْتُ فِقَارَةً ظَهَرَهُ وَالْفَقِيرُ عَلَى هَذَا الْمَعْنَى الْمَسْكُورُ
 فِقَارَ الظُّهْرِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ الشَّيْخِ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ يَا مَعْاشِرَ الْفُقَرَاءِ
 أَلَا أُبَشِّرُكُمْ أَنَّ فُقَرَاءَ الْمُسْلِمِينَ يَدْخُلُونَ
 الْجَنَّةَ قَبْلَ غَنِيَائِهِمْ بِنِصْفِ يَوْمٍ وَهُوَ خَمْسِمِائَةٍ عَامٍ
 وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْفَقْرُ شَيْنٌ عِنْدَ النَّاسِ
 زَيْنٌ عِنْدَ اللَّهِ وَقَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ النَّاسُ
 فِي الدُّنْيَا أَرْبَعَةٌ مَوْسِعٌ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَمَوْسِعٌ
 عَلَيْهِ فِي الْآخِرَةِ وَهُوَ الْغَنِيُّ الصَّالِحُ الشَّاكِرُ
 وَمَقْتُورٌ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَمَقْتُورٌ عَلَيْهِ فِي الْآخِرَةِ
 وَهُوَ الْكَافِرُ الْفَقِيرُ وَمَوْسِعٌ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا
 وَمَقْتُورٌ عَلَيْهِ فِي الْآخِرَةِ وَهُوَ الْكَافِرُ الْغَنِيُّ وَ
 مَقْتُورٌ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَمَوْسِعٌ عَلَيْهِ فِي الْآخِرَةِ

وهو

وَهُوَ الْمَوْسِمُ مِنَ الْفَقِيرِ الضَّائِرِ وَرَوَى عَنِ الْحَسَنِ
 رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ
 أَكْثَرُ مَا مِعْرَفَةُ الْفُقَرَاءِ فَاتَّخَذُوا عِنْدَهُمُ الْيَادِي
 فَإِنَّ لَهُمْ دَوْلَةً نَّارِ رَسُولِ اللَّهِ وَمَادُوا لَهُمْ قَالَ
 إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ قِيلَ لَهُمْ انظُرُوا مِمَّنْ
 أَطْعَمَكُمْ كِسْفًا وَسَقَاكُمْ شَرِبَةً وَكَسَاكُمْ
 ثَوْبًا فَتَخَذُوا بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ انْفِضُوا يَدِي إِلَى الْجَنَّةِ فَقِيلَ لِكُلِّ
 سَخِيٍّ بِأَيْدِيهِ بُوْحَلْدَةَ شَفَاقَتْ قَيْلَهُ كَرُّ قَالَ الشَّيْخُ
 قَدَسَ اللَّهُ سِرَّهُ الْعِزُّ نَرْجِيهِ مَهْ غَنِيٍّ وَسَخِيٍّ أَوْلَسَكَ
 كُنْدُكَ عَاجِزٌ كُرْدٌ وَفَقِيرٌ كُرْدٌ كَوْرٌ كُلُّ
 وَاللَّهِ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ نَجِيهِ مَهْ عَابِدًا أَوْلَسَكَ
 كُنْدُكَ فَفَقْرًا قَدِيرًا لَهْ بَقْعِلٌ فَنَامَقَامِيكَ
 عِبَادِي وَطَاعِي خِلَاصِيهِ قَلْبُ جَمَلِهِ نَعْتِ
 اللَّهُ تَعَالَى تَوْفِيْقِيْدُنْ بِلِكُلِّ أَيْشَا اللَّهُ مَقَابِلَهُ
 سَكْرٌ مَقَامِيهِ أَرْزَاقِي أَوْلَاسِي وَاللَّهُ الْمَوْفِقُ

سند

المقام الثاني في بيان الشكر **ابراهيم عليه السلام**
 نظر قلدي لغتلي حق تعالي دن كور دي دب
 سقلا يوب شکر مقامنده ايدي لذي خلقتي
 فهو يهدين والذي هو يطعميني ويشفين
 خسته لغني كند واورنه اضافت ايدي
 ايدي واذا مرضت فهو يشفين والذي يبيتن
 ترحمين دي **قال الشيخ** قدس الله سره
ابراهيم عليه السلام ادب بکلدي شکر قلدي
 يراد لغني وهدا بيني وشرابي حقدا اضافت
 قلدي كورموه من اسك زنه ارادب سقلا غل
قال الجنب رَحْمَةً الله الشكر الاعتراف بنعمة الله
 تعالي بالقلب والثناء عليه باللسان **وقال السمر**
 الشكر اقرار العبد بانه عاجز عن الشكر **وقال**
اهل الكلام الشكر قهر النفس وقتلها
 بسيف الصبر **وقال ابو يوسف الخزاز الاعتراف**

للعنم

والاقرار بالذبونية **وقال اهل التحقيق** الشكر مطالعة
 بدايات النعم ووصوله بلا سبب من المنعم عليه
قال رسول الله صلى الله عليه الا اعجبكم ان المؤمن
 اذا اصاب خيرا حمدا لله وشكراه واذا اصابته
 مصيبة حمدا لله وصبر **والمؤمن يوجب على كل شئ**
 الاكلة يرتفعها الى فيه وفي خيرا اخر كان **ابراهيم**
 هم اكل العنب حبه حبه ويحمد الله مع كل حبه
وكان نبينا صلى الله عليه وسلم يشرب الماء
 بثلاثة نفاس وتحمدا لله مع كل نفس **وقال** الحق
 الثامن بالنعم اشكرهم لها **وقال** هم الحمد
 روية العطاء والشكر دوام الحمد سئل بعضهم
 عن الشاكر والشكور **فقال الشاكر**
 من شكر علي الرضا والشكور من شكر
 على البلاء **وقال بعضهم** الشاكر الذي يشكر
 على الموجود والشكور الذي جاءه وابلغ والشاكر

الذي

حُبُّهُ أبلغُ فَالشَّاكِرُ مِنَ العِبَادِ قَلِيلٌ وَالشَّاكِرُ مِنَ
 الشَّاكِرِينَ قَلِيلٌ وَالشَّاكِرُ مِنَ الشَّاكِرِينَ قَلِيلٌ
 لِأَنَّ الشَّاكِرَ يَكُونُ صَادِقًا وَالشَّاكِرُ يَكُونُ مُصَدِّقًا
 وَالتَّشْكُرُ كَأَنْ يَكُونَ صَادِقًا قَالَ الشَّيْخُ بُوذُكِرُ أَوْلَادُهُ
 عَمَلُ قَلْبِكَ **أَبِرْهِيمَ** مِثْلُ شُكْرِ قَلْبِكَ أَنْ تَدُكُوكَ
 تَقْصِيرًا تَكُنْ بِشِيمَانٍ أَوْ لَوْ بِنُوبَةٍ قَلْبِكَ عُدْرَتُكَ
 أَيْ كَانَتْ وَأَنْ تَدُكُوكَ أَوْ جُنْحِي عُدْرَتُ مَقَامِنَهُ أَيْ شَه
 سِنٌ لِأَنَّ أَوْلَادِي سِنٌ وَاللَّهُ الْمَوْفِقُ وَالْمُعِينُ **المَقَامُ**
الثَّالِثُ فِي بَيَانِ العُدْرَةِ **أَبِرْهِيمَ** مِثْلُ السَّلَامِ عُدْرَتُ مَقَامِنَهُ
 أَيْ تَدِي وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي **الْأَيَّةُ وَالْأَيَّةُ**
تُخْرِجُنِي يَوْمَ يَبْعَثُونَ فَرَمَانَ كَلِمَتِي يَوْمَ لَا يَنْفَعُ
 مَالٌ وَلَا بَنُونَ إِلَّا مَنْ آتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ **أَبِرْهِيمَ**
 مِثْلُ عُدْرَةِ رَبِّ تَوْفِيقِ حَقْدَنْ دِلِّي **بَعْضُ**
 أَيْدِي هَذَا رَبِّي دِدْ كُنِي عُدْرَتِي **بَعْضُ** أَيْدِي
 أَنَا سِنُكَ إِيْمَانٌ كَثُورٌ مَدْكُنٌ بِلَوْعَرَكُنْ وَأَغْفِرْ لِي

دِدْ كُنِي عُدْرَتِي **بَعْضُ** أَيْدِي حَقُّ تَعَالَى
 أَلِهَامُ أَيْدِي وَبِطَرِيقَتِ عَلِيمِي بِلِدْرُ دِكُنِي كُنِي سِنُكَ بِرِنَهُ
 كَثُورٌ مَا دُكُنِي عُدْرَتِي **قَالَ الشَّيْخُ** قَدَسَ اللَّهُ
 سِنُهُ هَرَكُهُ بِوَمَقَامِهِ أَيْ شَمْدِي دُرْدِي مَجْتَبَتِ
 مَلْقَامِنَهُ أَيْ رَشَهُ بِلَنْ خَبْرَهُ **كَلِمَتُهُ**
قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ سَجَدَ أَخِي دَاوُدَ عَمَّ بَعْدَمَا
 وَرَعَ فِي الزَّلَّةِ فَقَالَ أَلِهِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ نِعْمًا فَلَمْ تَجِدْ بِي
 شَاكِرًا وَأَبْتَلْتَنِي فَلَمْ تَجِدْ بِي صَابِرًا **فَارِنُ**
 تَعَذَّبْتَنِي فَأَنَا أَهْلٌ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي فَأَنْتَ أَهْلٌ ذَلِكَ
 وَأَنْتَ بِالْفَضْلِ وَالْكَرَمِ مَوْصُوفٌ وَبِالْعَفْوِ
 وَالتَّحَمُّدِ مَعْرُوفٌ فَجَاءَ جَبْرِيْلُ عَمَّ **وَقَالَ** يَا دَاوُدُ
 أَرْفَعُ رَأْسَكَ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَدْ غَفَرَكَ وَعَنْ
عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَحِمَنِي فِي نَسْرِي وَحَشْرِي
 وَأَجْعَلْنِي فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ مَعَ أَوْلِيَايَكَ مَوْفِي
 أَجْنَابِكَ مَصْدَرِي وَفِي جَوَارِكِ مَسْكِنِي وَحَلِي

عَنِ الْمُبِينِ **إِذَا أَرَاكَ فِي الظُّلُمَاتِ**
 أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ **قَالَ** إِلَهِي أَنْتَ يُوسُفُ دَعَاكَ
 فِي الظُّلُمَاتِ اللَّيَالِي فَاجْتَبَيْهُ وَأَنَا أَدْعُوكَ فِي ظُلْمَةِ
 الْعَاصِي **فَبَيِّنِي وَإِذَا قَرَأَ قَوْلَهُ** تَعَالَى **أَرِنِي كَيْفَ**
حَتَّى الْمَوْتَى قَالَ إِلَهِي إِنَّ أَبْرَهِيمَ دَعَاكَ أَحْيَاءَ الْمَوْتَى
 فَاجْتَبَيْهِ وَأَنَا أَدْعُوكَ بِأَحْيَاءَ قَلْبِي الْمَيِّتِ **فَاجِبِي**
 قَلْبِي عَزِّزْ لِرُدِّي بِي عُدَّتْ مَقَامِنَا دُونَ رَبِّ
 مَنَاجَاتِ قَلْبِي وَلَوْ أَوْلَدِي **بُؤَابَاتِ** أَوْ قُدِّي
 إِلَهِي قَدْ نَدِمْتُ مِنَ الْعَاصِي أَجْرِي يَوْمَ يُؤَخَذُ النَّوَامُ
 عَصِيَّتِكَ غَيْرَ أَنْ أَخْلَصْتُ دِينِي فَهَبْ لِي بِجَهْلِي
 إِخْلَاصِي خَلَّصِي وَوَلَدَكَ نَصُوكَ عَزِّزْ لِرُدِّي
 بِرِسِي رُوَايِدَهُ كَوْرِدِي **اللَّهُ** سُنَّكَ نَدَائِي
قَالَ قَدْ غَفَرْتُ بِهَذِهِ الْمَنَاجَاتِ عَزِّزْ لِرُدِّي بِرِسِي
 كَوْرُ مَشَلِكُ كَعْبَةِ اشْكِيهِ دَوْشَمِشِ **أَبْدُرْ كَرِ** إِلَهِي لَا شَرِيكَ
 لَكَ فَيُوتِي وَلَا لَكَ وَزِيرٌ فَبِرُتَشْفَانِ أَنْطَعُكَ

فَلَكَ لِلْحَمْدِ وَأَنْ عَصَيْتُكَ بِجَهْلِي وَلَكَ الْحُجَّةُ عَلَيَّ
 فَأَبْنَاتُ مَحْتِكِ وَأَنْقِطَاعُ حُجَّتِي كَدَيْكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي
 فَسَمِعَ **يَقُولُ الْفَتَى عَيْتُقُ مِنَ الشَّارِقِ** قَالَ لِشَيْخٍ قَدَسَ
 اللَّهُ سِتْرَهُ أَوْلَى حَضْرَتِكَ إِشْكِيهِ كَمَا يُعْزِزُ سُوْرَ بُوْعَدْرِ لَهُ
 وَأَرْدِيَسَهُ رَدُّ أَوْلَادِي **بُو بُولَدِ** كَمَا كَرِهَ بِرِ قَدَمِ
 الرُّوْ وَأَرْدِي دَوْسِي كَمَا قَدَمَ الرُّوْ كَلِشِ بُو لَدِي
هَر كَرِ دَرْدِي مَقَامِ ارشَيْنِ دَسَا أَوْ قَاتِ شَرِيفِي
 سَقْلِيُوبِ سَحْرٍ وَقَتْلَرَنْ غَنِيْمَتِ كَوْرِبِ عَقْلِي
 كَدُّوَاوَزِ نَدَنْ دَفْعِ قَلْسُونِ نِيَانِ نِي نِيَاةِ
 عَرْضِ أَلْبَسُونِ أَوْلَاكُمُ كَوْرِي بِأَشِي بِرَكَاتِنَا
 دَرْدِي مَحَبَّتِ مَقَامِنَا اِبْرَشَه **الْمَقَامُ لِزَابِعِ مِنْ**
سَبْعِ السَّادِسِ أَبْرَهِيمَ دَمِ تَوْفِيْقِ هِدَايَتِي وَمَغْفِرَتِي
 تَوْسِي حَقِّ لِقَادَنْ يَلْدِي مَحَبَّتِ مَقَامِنَا دُونَ
 اسَلْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ دِيْدِي اِرْزِي حَقِّ تَعَالَى
 اصْرُ لَدِي لَا بَدْ خَلِيلِ الرَّحْمَنِ أَوْلَادِي فَنُفِي كَسِي

بِرُكْمِهِ دَنْ اِنْعَامٍ وَاِحْسَانٍ كَوْرَسَهُ اَيْلِكَ كَوْرَسَهُ
 اِزِيْنِي اَمِيْرَكَ بِرُلهَا اَصْمَرْ لَعَانٌ اَوْلُوْرُ حَبِيْبِي
 زِيَادَهُ اَوْلُوْرًا وَاَوْلَمَقَامَدَهْ بِجَهْ كِهْ تَابَتْ اَوْلُوْرُ
 حَبِيْبِي دَخِي زِيَادَهُ اَوْلُوْرُ **وَقِيْلَ الْمَحَبَّةُ مَعَانِقَةُ الطَّاعَةِ**
وَمَلَارِزِمَةُ الْفَاقَةِ وَقِيْلَ الْمَحَبَّةُ طَائِرٌ لَا يَلْتَقِدُ اِلَّا
حَبَّةَ الْقُلُوْبِ وَقَالَ حَكِيْمُ الْمَحَبَّةِ سَكَرٌ لَا يَصْحُوْ صَاحِبُهُ
اِلَّا بِسَآهَدَةِ الْمَجْبُوْبِ وَفِي الْخَيْرِ اَنْ دَاوُدُ عَمَّ قَالَ
فِي مَنَاجَاةِ اِلٰهِي لِكُلِّ دَاوِدَ دَاوُدٌ فَهَلْ لِلْحَبِيْبِيْنَ
دَوَاءٌ فَاَوْحَى اِلٰهُ اِيَادَاوُدَ لَيْسَ لِلْحَبِيْبِيْنَ دَوَاءٌ سِوَى
لِقَائِي وَقَالَ صَادِقُ الْمَحَبَّةِ اِفْنَاءُ الْحَيَاتِ فِي
اَمْرِ الْمَجْبُوْبِ وَقَالَ حَكِيْمُ الْمَحَبَّةِ الْمِيْلُ الَّذِي يَمُوْ بِالْقَلْبِ
اَلْهَائِيْمُ وَقِيْلَ الْمَحَبَّةُ نَسِيَانٌ مَا سِوَى الْمَجْبُوْبِ
 وَقِيْلَ اَوْحَى اِلٰهُ تَعَالَى اِلَى اَوْدُ عَمَّ بُلُوْغَ اَهْلِ اَرْضِي
 اَنَا حَبِيْبٌ لِمَنْ اَجَبَنِي وَجَلِيْسٌ لِمَنْ اَخْتَارَنِي وَمُطِيْعٌ
 لِمَنْ اَطَاعَنِي مَا اَجَبَنِي عَبْدٌ اَعْلَمُ ذَلِكَ مِنْ قَبْلِهِ

الاملد

لَا قَبْلَتَهُ لِنَفْسِي اَيْضًا **اَوْحَى اِلٰهُ تَعَالَى اَوْدُ عَمَّ اِيَادَا**
 وَذِكْرِي لِلذَّاكِرِيْنَ وَجَنَّتِي لِلطَّبِيْعِيْنَ وَكِفَا
 لِلتَّوَكِّلِيْنَ وَزِيَادَتِي لِلشَّاكِرِيْنَ وَرَحْمَتِي
 لِلْحَسِيْنِيْنَ وَالنَّبِيِّ لِلشُّتَا قِيْنَ وَاَنَا خَاصَّةٌ لِلْحَبِيْبِيْنَ
قَالَ الشَّيْخُ قَدَسَ اِلٰهُ سِتْرُهُ حَقُّ تَعَالَى دَاوُدَ بِبَغَامَبَرٍ
يُرَاهُ لِهَذَا آيَةُ دِيُوْبُ يُوْرُدِي يِرَاهُ اِلَى اِحْنَدِهْ اَمْتَلَدُ
سِنِي كَزِيْدَهْ قِلُوْبُ خَبَرُوْرُدِي كُنْتُمْ خَيْرِ
اُمَّتٍ تَشْرِيْفِي بِرُلهَا اُمَّتٌ خَيْرٌ لَوْ سِي سِنِي قِلْدِي
 سَنَ دَخِي اِلٰهِي سَوْنَلْدَهْ اِيُوْسَى سَنَ اَوْلَمَاقُ كَرَكُ
 سَنَ نَدُ سُوْسَكُ حَقُّ رِيضَا سِي اِيُوْنُ سُوْكَلْمِي
 دُوْشْمَانُ دُوْتَرَسَكُ حَقُّ اِيُوْنُ دُوْتَعْلُ **اَلْحَبُّ اِلٰهُ**
 وَابْغَضُ اِلٰهُ نَدُ دَكْرَسَكُ حَقُّ رِيضَا سِي اِيُوْنُ
 دِلَهْ كِلْ صَايِعُ قَلِيْنُ **اِنَّ اِلٰهَهُ لَا يَضِيْعُ اَجْرَ الْحَسِيْنِيْنَ**
 مَكَانِ مُتَبَرِّكٍ اَرَبْرُلهَا اَوْلُوْرًا وَاَوْلَعِلُ اَكْرُ
 مَشْرِقَدَهْ اَوْلُ وَكُرْمَعُ بَدَهْ اَوْلُ **رُوِي اَبُو هِرَّةَ**

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّمْ كَوَانَ عَبْدَيْنِ مَخَابَا
 فِي اللَّهِ أَحَدُهُمَا فِي الْمَشْرِقِ وَالْآخَرُ فِي الْمَغْرِبِ
 يَجْمَعُ اللَّهُ بَيْنَهُمَا يَوْمَ الْقِيَمَةِ **يَقُولُ هَذَا الَّذِي**
 كُنْتُ تُحِبُّهُ وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثٌ مَنْ
 فِيهِ وَجَدَ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ مَنْ كَانَ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ
 إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا مَنْ كَانَ لَا يُحِبُّ عَبْدًا إِلَّا لِلَّهِ وَ
 مَنْ يَكْفُرُهُ أَنْ يَعُودَ إِلَى الْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْقَذَهُ اللَّهُ
 كَمَا يَكْفُرُهُ أَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ **وَقَالَ أَبُو الْخَيْرِ الْحَبِيبُ**
 حَرَفَانِ حَاءٍ وَبَاءٍ فَالْحَاءُ مِنَ الزَّوْجِ وَالْبَاءُ
 مِنَ الْبَدَنِ **قَالَ الشَّيْخُ** قَدَسَ سِتْرُهُ شَيْخٌ حَسَنٌ نُورِي
 رَحْمَةُ اللَّهِ شَيْخٌ جَنِيْدٌ بَعْدَ دِيْدِهِ كَلِشْ أَيْتَشِشْ بِأَيْشِخِ
 بَكُونُ مَحَبَّتُدَنْ يَزُهُ بِرِ كَلَامُ سَوْبِلَهُ كِلْ إِشِدْ لَوْمِ
 دِيْدِي شَيْخٌ جَنِيْدٌ أَيْتِيْدِي أَوْلِ كِيْمَسَنْ أَيْدِرْسِيَنْ
 بِنْدَهُ أَوْلِ يُوْقُ بِلْمَزِيْنِ **أَمَّا كَوْرِدُ كَمْدَنْ** حِكَايَتِ فِلَايِي
 إِشِيْتِ دِيْدِي كَوْنَلْرُدَهُ بِرِ كَوْنُ كَلِيسْتَا وَقَتِيْدَهُ بُوْسِيْتَا

يَا رَانَ لِرِبِلَهُ صُحْبَتِ أَيْدِرْدُكَ أَنْجَلِدُ وَيَبْرَاقَلَرِ أَرَسِيْدَنْ
 بِرِ كَمَسْنَدَهُ كَوْرِدُكَ بِرِ صَا حِبِ جَمَالِ خَا تُوْنَلِكِهِ أَوْتَرِ
 أَيْدِرْ أَيْ مَعْشُوْمُ سَنْ يُوْرِدُكَ كِهْ بَنْ آيِي قَلِمَا دُمْ
 سَنْ نَزَقَلِيْدَهُ دِرْدُكَ بَنْ آيِي قَنْقِي دِلْ كُو كِهْ خِلَافِ قِلَامِ
 نَهْ دِرْ كُو سَكْ وَيِرَهُ بَنْ بَكْهَرِ نَظَرِ قَلِ دِيْدِي **صَا حِبِ**
جَمَالِ أَيْدِرْ جَانِكِي كِرْمِ دِرْ آتَا كُو كِي بُوْنْدَهُ يَا يُغَلِ بِأَيْشِي
 آتَا كُو كِ أَو زَرَرَهُ فَيُتُوْبُ جَانِ وَيِرَهُ بَنْ دِيْدِي **مَعْشُوْقَهُ**
آتَا كِيْنِ يَا يَدِي أَوْلِ كَمَسْنَدَهُ بِأَيْشِي آتَا كِيْنَهُ فُوْدِي أَوْشِ
 جَانُ دِيْدِي يُوْرِيْنِي أَوْرُتِيْدِي دَخِيْدُ بِرِ مَنْدِي بِرِ مَنْدِ
 صُكْرَهُ خَا تُوْنِ أَوْلِ كَمَسْنَدُهُ نَكْ يُوْرِيْنِي أَجْدِي
 يُوْرِيْنِي يُوْرِيْنِي سَوْرُبِ چُوْقِ أَغْلَدِي دَخِي طُوْرِي
 كَمْنَدِي يَا رَانَ لِرِبِلِزِ وَأَرْدُقِ كَوْرِدُكَ جَانِ
 لَسْلِيْمِ ائْتَشِشْ بِرِ لَوَا هُ قَلْدُقِ بِرِ كَمَسْنَدَهُ كِهْ بِرِ خَا تُوْنِ
 سَوْبِ جَانِ وَرَسَهُ مَعْشُوْقِ حَقِيْقِي بِرِ حَقِيْقَتِ
 مَحِبِّ أَوْلَانِكَ حَالِي نِيْتَهُ أَوْلَا دِيْدِكَ وَحِكْمِي أَنْ السَّمُوْنِ

كَانَ يَدْكَلُمُ يَوْمًا فِي الْمَجْتَةِ فَجَاءَ طَيْرٌ يَزَلُ
 يَدَيْ نَوْمِهِ حَتَّى جَلَسَ بَيْنَ يَدَيْهِ وَضَرَبَ مِنْقَارُهُ عَلَى
 الْأَرْضِ حَتَّى سَالَ مِنْهُ الدَّمُ تَرَمَاتٍ قَالَ الشَّيْخُ
 قَدَسَ اللَّهُ **عَلَامَةُ السُّعْدَاءِ** سَبْعَ خِصَالٍ عَلَامَةُ السُّعِيدِ
 كُلُّ مَنْ أَكْرَمَهُ اللَّهُ بِهَذِهِ السَّبْعَةِ فَهُوَ يَكُونُ
 فِي الْجَنَّةِ مَعَ الْأَنْبِيَاءِ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسَنَ
 أَوْلِيكَ رَفِيقًا **أَوَّلُهُ** يُجِدُ فِي قَلْبِهِ حُبَّ اللَّهِ **وَالثَّانِي**
 يُجِدُ فِي قَلْبِهِ حُبَّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ حَاصِدًا **وَالثَّلَاثُ**
 يُجِدُ فِي قَلْبِهِ حُبَّ الْأَنْبِيَاءِ وَالرُّسُلِينَ أَشَدَّ حُبًّا
 فَمَا يَكُونُ **وَالرَّابِعُ** يُجِدُ فِي قَلْبِهِ حُبَّ ذِكْرِ اللَّهِ تَعَالَى
 لَيْدُكَ فِي نَاءِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ **وَالخَامِسُ** حُبُّ الْبُدَلَاءِ
 وَالرَّهَادِ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحُبُّ مَنْ يُحِبُّهُمْ
وَالسَّادِسُ حُبُّ طَاعَةِ اللَّهِ وَعِبَادَتِهِ **وَالسَّابِعُ** حُبُّ
 الْجَنَانِ وَالتَّعَجُّلِ إِلَى الْخَيْرَاتِ **قَالَ الشَّيْخُ** قَدَسَ اللَّهُ سِرَّهُ
 أَوْحَارُ قَوْشِكَ طَامُودُنْ خَوْفِي وَأَوْجَاهُ قَدُنْ أَمِيدِي

يُغْنِيكَ

يُغْنِيكَ مَحْتَتَ حَالِنِ إِشْدَبُ جَائِنِ سَلِيمِ أَيْدِي
 لِسْ سَاكَ وَزِيهِ لَائِقِ أَوْلَادِ كُكُمْ طَاعِي
 عِبَادِي شَوْقِيهِ قِلَاوِي تَقْصِيرِ قِلَايِهِ وَزَجَاهِدِهِ
 بِرْ لَهُ حَمِيَّتِ أَوْزَرِي نَدِ طَاعَتِ أَيْدِيهِ وَزِي اللَّهُمَّ ثَبِّتْنَا
 عَلَى طَاعَتِكَ **وَقَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ** عَلَى ثَلَاثَةِ عَشَرَ
وَجْهًا أَوَّلُهَا حُبُّ الْحَقِيقَةِ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى
 فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ **وَالثَّانِي**
 حُبُّ الْإِتِّخَارِ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَالَّذِينَ آمَنُوا
 أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ **وَالثَّلَاثُ** حُبُّ الْأَخْبَارِ قَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ
 وَالْقِيَتُ عَلَيْكَ حُبُّ مَنِي حَتَّى عَرَفْتُ الْعَدُوَّ مِنْ
 حُبِّكَ يَا مُوسَى **وَالرَّابِعُ** حُبُّ الدِّيَانَةِ وَالْأَمَانَةِ
قَوْلُهُ تَعَالَى قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي
 يُحِبِّكُمْ اللَّهُ **وَالخَامِسُ** حُبُّ الشَّرْطِ قَوْلُهُ تَعَالَى
 إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ
 الرَّحْمَنُ وِدًّا أَيْ حُبًّا فِي الْقَلْبِ **وَالسَّادِسُ** حُبُّ

تَأْلِيفُ الْأَرْوَاحِ كَمَا قَالَ النَّبِيُّ **عَمَّ** الْأَرْوَاحُ جُنُودٌ
 مَعْتَدَةٌ فَمَا تَعَارَفَ فِيهَا ائْتَلَفَ وَمَا تَنَازَرَ فِيهَا
 ائْتَلَفَ **وَالسَّابِعُ** مَعْبَةُ الظَّمْعِ مِنَ الْخَلْقِ **قَوْلُهُ** مِنْهَا
 جَلَّتِ الْقُلُوبُ عَلَى حُبِّ مَنْ أَحْسَنَ إِلَيْهَا **وَالثَّامِنُ**
 مَعْبَةُ الْمَوَافَقَةِ **قَوْلُهُ** عَلَيْهِ السَّلَامُ تَهَادُوا وَاتَّخَبُوا **وَالثَّانِي**
 مَعْبَةُ الشَّهْوَةِ **قَوْلُهُ** **عِزَّ** وَجَلَّ زَيْنٌ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ
وَالْعَاشِرُ مَعْبَةُ الْأَشْيَاءِ وَخَوَاصِهَا **قَوْلُهُ** عَلَيْهِ السَّلَامُ
 حُبُّكَ الشَّيْءَ يَعْصِي وَيُضِمُّ **وَالْحَادِي عَشَرَ** مَعْبَةُ وَتَفْعُهَا
قَوْلُهُ عَمَّ الشَّيْءُ مِنَ الْجَنَّةِ وَالْجَنَّةُ دَارُ الْمُجْتَنِبِينَ **وَالثَّانِي**
 مَعْبَةُ الْمَلَأَ زَمَةً **قَوْلُهُ** **عِزَّ** وَجَلَّ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ
 مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ **وَالثَّلَاثُ عَشْرَةَ**
 مَعْبَةُ مِنْ جَهْلَةِ الْفِرَاقِ **قَوْلُهُ** **عِزَّ** وَجَلَّ إِذْ قَالَ يَوْسُفُ
 وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْهَا فَهَذِهِ الْجَمَلَةُ طَرِيقُ ابْتِدَاءِ
 الْجَنَّةِ وَلَا ائْتِهَاءَ لَهَا عِنْدَ أَهْلِ الْحَقِيقَةِ **قَالَ الشَّيْخُ**
 قَدَسَ اللَّهُ رُوحَهُ مَحَبَّتُ مَقَامِنْدَه طُورَسَه تَنْدَن

وَجَانِدُنْ كَحَمَكْ كَرَكْ وَأَرْ لَعِنْدَنْ فَنَاوَلِقْ كَرَكْ
 تَاكِهْ بَشِيخِي خَلُوتْ مَقَامِنْدَه لَا يِقْ أَوْلَاوَاللهُ الْمَوْفُوقُ
 وَالْمَعِينُ **المَقَامُ لِلنَّاسِ** مِنْ سَبْعِ السَّادِسِ اِبْرَاهِيمَ
 عَمَّ عِنَايَتِ اَزَلِي اَوْلَدِي مَحَبَّتْ مَقَامِنْ بَوْلَدِي خَلُوتْ
 مَقَامِنْدَه قَائِمِدْ وَرُدِي **قَالَ** عَالِمُ الْخَلُوقِ عَنْ جَمِيعِ
 الْأَدْنَاكَ اِرَالَا عَمَّنْ ذَكَرَ اللهُ تَعَالَى وَقِيلَ لَخَلُوقِ يَا سَ
 النَّفْسُ وَرِعَايَةُ الرُّوحِ لَخَلُوقِ خَلُوقِ الْقَلْبِ مِنَ الْهَوَا جِس
 النَّفْسَانِيَّةِ وَالْخَوَاطِرِ الْاِنْسَانِيَّةِ **قَالَ** حَكِيمُ الْخَلُوقِ الْاِنْسَانِ
 بِالذِّكْرِ وَالْاِسْتِغَاثِ بِالْفِصْكِ **قَالَ الشَّيْخُ** قَدَسَ
 اللهُ سِتْرَهُ خَلَا دَنْ اَلْدَيْلِرْ **لَا بِي** لِقَادَنْ اَلْدَيْلِرْ **وَأَوِي**
 وَفَادَنْ اَلْدَيْلِرْ **هَابِي** مَشَاهِدَه دَنْ اَلْدَيْلِرْ خَلُوقِ قَلْدَيْلِرْ
 خَلُوتْكَ دَكْمَه رَحْرَفِنْدَه مَعَابِنِي وَارْهَمْ اِسَارَتْ وَارْ
 خَلُوقِ فَرِيضِدَلِي وَشَرْطِي وَكُوبِنِي وَآبِي اِحْنَدَه فَرِيضَه
 لِيغَنَه اَوْلَدَرِكُمْ **خَا** اَلْتِي يُونَزْ دُرْ رَادِي **نُكْ** اِحْنَدَه
 اَوْجِ يُونَزْ اَلْتِمِشْ طَمَارْ وَارْ دُرْ اِكِي يُونَزْ فَرِيقْ سَاكِرْ

سُكُّوكَ وَأُرْدُرُ سِكْزِنْدَه الْكُ وَأُرْدُرُ يُوْقْدَرُ بُوْشْدُرُ
 كَمَا رَكَرُ قَانْدُرُ حَرَامُ دُرُرُ كَكْبُرُ لَقْمَه حَرَامُ بِيْشُ
 أَوْلَسَه **رَسُولُ حَضْرَتِ** م بِيُوْرُ مَشْدُرُ مِّنْ اَكَلِ
 لَقْمَه مِّنْ الْحَرَامِ لَمْ يُيْظَرْ اللهُ إِلَيْهَا رَبْعَيْنِ صَبَاحًا
 أَيْچُونُ تَنْبَدَ حَرَامُ أَوْلَسَه خُلُوهُ نُرُسْتُ أَوْلَزُ **وَقَالَ**
 صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلُ الْإِسْلَامِ كَمَثَلِ شَجَرَةٍ مِثْمَرَةٌ
الزَّكَاةُ أَصُولُهَا وَالزَّكَاةُ فُرُوعُهَا وَحَسَنُ الْخَلْقِ
 اِعْصَانُهَا **وَقَالَ** م مِثْلُ الْإِسْلَامِ كَمَثَلِ شَجَرَةٍ ثَابِتَةٍ
 الْإِيمَانُ أَصْلُهَا **وَالزَّكَاةُ** فُرُوعُهَا وَالصُّوْمُ عَرْوُهَا
 وَالصَّلَاةُ مَاءُهَا وَحَسَنُ الْخَلْقِ وَرَفْقُهَا وَالْكَفُّ
 عَنِ مَحَارِمِ اللهِ عَمْرُهَا فَكَمَا لَا تَكْمَلُ الشَّجَرَةُ إِلَّا بِثَمَرِهَا
 وَكَذَلِكَ لَا يُكْمَلُ الَّذِي لَا يَتْرَكَ الْمَحَارِمَ إِلَّا بِإِسْلَامِ
 دِينِي تَكْلِيفِ دِرْخْتِي دُرُرُ كُوْكِ اِخْلَاصِ دُرُرُ مِيُوْهِي
 حَرَامِدُنْ صَفِيْقُدُرُ رُبْدَا قَلْبِي نَمَازُ دُرُرُ يَبْرُقَلْبِي
 صَوْمِ دُرُرُ كُوْرُ كَلُوْخُوْ كَلْمَقُ صُوِي دُرُ حَرَامِ رِيْسَه

يَا نَ سُوْلِيْسَه ظَلَمَ قَلْبَه اِيْمَانُ نُوْرِي وَبَرَكَاتِ
 ضَايِعِ أَوْلُوْرُ بِيْكَ بِيْكَ طَاعَتِ وَقَوْلُوقِ قَلْبِكَ
 قَبُولِ أَوْلَزُ مَفْلِسُ سِيْنِ خُلُوهُ نِيْتَه قَبُولِ أَوْلَسُونِ
 اَيْچُونُ كِرْدِرُ يَضَه تَرَكَ قَلْدِكَ اِنْمَا شَرْطِي أَوْلْدُرُ
لَامُ أَوْلُوْرُ دُرُرُ **وَأَوِ** التِّي دُرُرُ **ه** بِيْشُ دُرُجَلَه قِرْقِ بَرُ أَوْلُوْرُ
 قِرْقِي قِرْقِ كُوْنُ شَرْطِي دُرُرِي بِيْرَ اللهُ اِيْشَارَتُدُرُ يَعْني
 جَمَلَه كُوْكَ كَلْدَنُ چَقْرُغَلِ بِيْرَ اللّٰهِي سُوْكَ كِل
 مَرَادِكِي اَنْدَنُ دِلْ كِلِ أَوْلَا كِه مَقْصُوْدُ كِه اِيْرِيْشَه
 وَقِيْلَ اَدَبُ أَوْلْدُرُ رُكْرُكُ كِه خُلُوْتُ رَنْبَرِي
 طَاقُ أَوْلَسْكَرُ يَعْني يِدَا وَجْجِ يِدَ بِيْشُ يِدَ اِيْدِي أَوْلَسْكَرُ
 اَلْبَتَه طَاقُ **وَكِرْكَ** دَخِي بِيْرَ اِيْشَارَتُ نَمَازِ اِيْچِيْنْدَه
 خُلُوْتِي سَجْدَه دُرُرُ **وَأَسْجَدُ** وَأَقْتَرِبُ فَرِيضَه سِي
 وَاجِي بِيْرَلَه قِرْقِ رَكْعَتُدُرُ بِيْرِيْنَه اِيْشَارَتُ
 خُلُوْتَه مُوسَى يِدَ صُوْجُوْنُ أَوْلُوْرُ كُوْنُ قَوْمَانُ
 كَلْدِي صَنْكِرَه أَوْنُ كُوْنُ دَخِي كَلْدِي قِرْقِ كُوْنُ

أَوْلْدِي

كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَوَاعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَمْتَنَا هَا
 بَعِثْ فَنَمَّ مِيقَاتُ رَبِّدَارِ بَعِينِ لَيْلَةً **قَالَ الشَّيْخُ**
قَدَسَ اللَّهُ رُوحَهُ شَيْخُ جَنِيدٍ رَحِمَهُ اللَّهُ بِرَبْوَلِكُ
 أَرْتَلَزْ كَلْدِي ائْتِدِيلُرْ يَا شَيْخُ بَرَهْ خَلُوتَ وَرِيَاضَتِ
 كَرَكُ شَيْخُ جَنِيدٍ بُولَارِي خَلُوتَه تَوْتِدِي تَلْقِينِ
 وَتَعْلِيمِ قَلْدِي اللَّهُ ذِكْرُهُ مَشْغُولٌ وَوَلَدِيلُرْ بَرِيحِهِ
 كَجَدَاكَ صَنْكِرَه جَنِيدِ كَرْدِي كَوَلُو كَوْنَرْدَه نَدَوَارْدُرْ
 ائْتِدِيلُرْ أَوْغُولُ قَزْ قَبْغُوسِي وَارْدُرْ شَيْخِ ائْتِدِي
 كَوَكَلَارِي كَرَكْدُرْ كَوَلُو كَوْنَرْدَن اَغُولِي
 قَزِي چِقَارَك دِيدِي ائْتِدِيلُرْ بَتُولُ قَلَاقُ جَنِيدِ
 چِقْدِي كَتِيدِي بَرَقَاچ كُونْدَن صَكْرَه يَنِي كَرِيدِي
 صَوْرْدِي كَوَلُو كَوْنَرْدَه نَدَوَارْدُرْ دِيدِي ائْتِدِيلُرْ
 طَمُوتُورُ فُوسِي ائْتِدِي كَوَكَلْدَن چِقَارَك دِيدِي
 جَنِيدِ چِقْدِي كَتِيدِي بَرَقَاچ كُونْدَن صَكْرَه يَنِي كَرِيدِي
 ائْتِدِي كَوَلُو كَوْنَرْدَه نَدَوَارْدُرْ ائْتِدِيلُرْ أَوْجَمَاقُ

وَارْدُرْ دِيدِيلُرْ ائْتِدِي دَخِي كَوَلُو كَوْنَرْدَن چِقَارَكُ
 ائْتِدِيلُرْ چِقَارَكُ شَيْخُ بَرَقَاچ كُونْدَن صَكْرَه
 يَنِي كَرِيدِي كَوَلُو كَوْنَرْدَه نَدَوَارْدُرْ دِيدِي ائْتِدِيلُرْ
 شَكْرُ تَعَالَى نَكُ حَجَّتِي وَارْدُرْ دِيدِيلُرْ ائْتِدِي غَيْرِي
 لَسْنَه قَلْمَادِي دِيدِيلُرْ شَيْخِ ائْتِدِي كَوَلُو كَرُ شَمْدِي
 اَرْمِشْ كَرُ وَاللَّهْدَن غَيْرِي لَسْنَه ائْتِدِي شَهْ قَلْمَكُ
 حَقُّ تَعَالَى نَكُ ذِكْرِي كَنْدُ وَاوْنَرَكَه ائْتِدِي قَلْمَكُ
 اللَّهُ ذِكْرُهُ لَه حَظُّ شَيْطَانِي كَوْبِيدِرْ كَسَن حَقِي بَادِ قَلْمِ
 حَقِي سِينِ بَادِ قَلْمِ سُونُ كَمَا قَالَ النَّبِيُّ عَمَّ مَن ذَكَرْتَنِي
 فِي النَّاسِ ذَكَرَهُ اللَّهُ تَعَالَى فِي الْمَلَايِكَةِ حَاضِرٌ
 أَوْلِيَا وَقَاتِ شَرِيفَه لَرِي فَوْتِ ائْتِدِي رِيَاضَتِ
 وَعِبَادَتِ بَرَهْ مَشْغُولٌ أَوْلُو حَقِيقَتَه لَا يَتَقُ
 أَوْلَكُ رَسُولُ حَضْرَتِ عَمَّ حَالَتِ صَبَادَه يَكُنْ مَبَارَكُ
 كَوَكْسِنِي وَمَبَارَكُ يَرَكِينِي بَارِدِ لِرَحْمَتِ شَيْطَانِي
 چِقْدِيلُرْ بَوْرَكِينِي بَوْدِلُرْ ائْتِدِيلُرْ **قَالَ الشَّيْخُ**

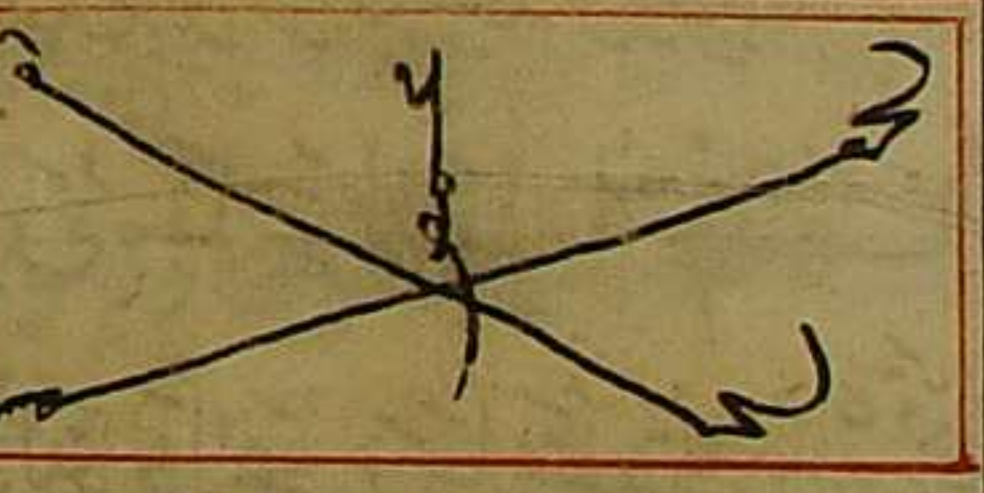
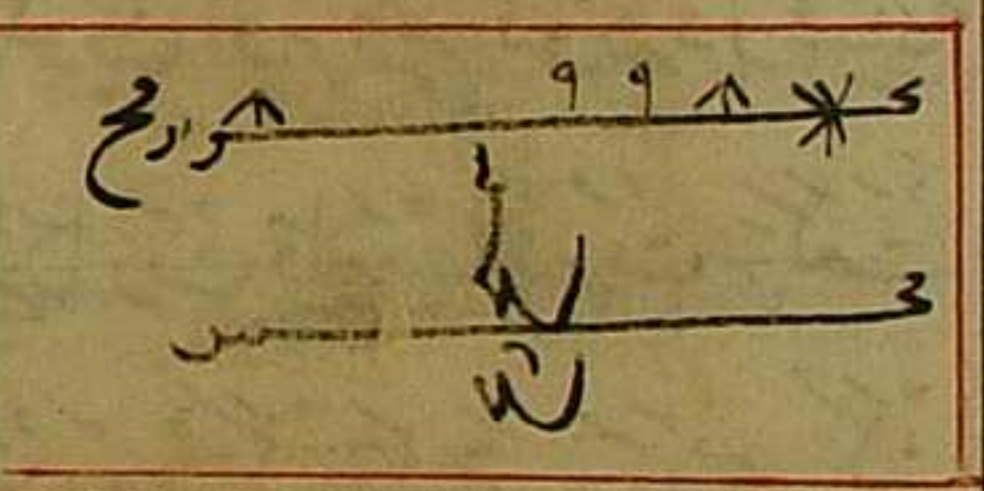

وَلَا يَأْسِ لِآفِي كِتَابٍ مُبِينٍ سَلَامٌ وَبِرَهُ صُكْرَهُ
 بَوْمُهُ نُبُوتِي إِلَيْهِ الْوَبُّ قَلِيَهُ تَرَشُطُورُ وَبِ
 يَدِي كَزَيْغَانِ سَبْرٍ حَضْرَتٍ عَمَلَوَاتُ كَتُورَهُ
 حَاجَتُنْ دَلِيَهُ حَقُّ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى حَاجَتُنْ قَبُولِ
 قَمُوكُوجِ اِشْلَرِي سَانِ اَوْلَا تَقْنِي اَوْدَهُ كَمُ بَوْمُهُرِ
 نُبُوتِ اَوْلَا اَوْلِ اَوْدَهُ بَرَكَاتُ كَرَاوْلَا اَوْدُ بَقِيَهُ
 اَيُويَا وَزَرْدَنْ اَمَانَدَهُ اَوْلَا اَوْلِ زِرْقِي كَيْكُ اَوْلَا كُوكُلِي
 طَارَاوْلِيَهُ خَلْقِ اِيچِنْدَهُ سُوْزِي مَقْبُولِ اَوْلَا هَسَا

الذخائر من نبوت عليه السلام

تبخخ في صور فلان حيث
 مشيت منصور حق تعالى
 ايدى هر كم سنك بفرنگ
 مهر نبوتى بازب رمضان
 اينك نصف تجسي انك
 صوى برله افطار ادرسد
 بن اول قوله جان اجفون
 نوستر مين ددي حق دعا
 حل و علا

هذا خاتم النبي ص كان بين
 كتفبه المباركة كتف كل من
 باذن الله يشق ورسما فقط
 وصل القيد

كده برو لا يتدن برو لا يتد مال و نعت برله و اهر را ولس
 يد بازر ركانلى التسه يد بر كمنسه ده مال امانت
 قوسه يد كيمه كرسه بو حرفلري با زوب
 رختي قمايشي بكه مالى ايجنده قوسه حق تعالى نك
 اماني ايجنده اولا فتودر لو بلا كردن صقلية
 اوغري المية اوده يا نيمه صوبه عرق اوليه اول
 حرفلك شك لري نونك دره

سوره

اللهم اخفيظ وسلم بحرمته هذا الشك كل النبي

صلى الله وسلم المؤمن في الدنيا عزيز لا صاحب
 موافق في آخر الزمان الا في اطراف الارض فليدخل

منهم اجر ما نبي شهيد قال النبي ص كساد امني

عند فساد امني فمن تمسك بيستي عند فساد امني

فله اجر ما نبي وقال عليه السلام سيأتي زمان

علي امتي علماء وهم كالاسد و احراء هم كالذئب

و دهاقنهم كالفارة و تجارهم كالثعلب

قَلْبَهُمْ نِسَاءٌ وَهُمْ هِنَهُمْ بَطُونُهُمْ دِينُهُمْ دَارُهُمْ
 فَطُونِي لِمَنْ لَمْ يَكُنْ فِي ذَلِكَ الزَّمَانِ وَقَالَ
النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ سَيَأْتِي زَمَانٌ عَلَى أُمَّتِي أَمْرَأَةٌ
 بِالْجَوْرِ وَعُلَمَاءٌ وَهُمْ عَلَى الظَّمْعِ وَعِبَادُهُمْ عَلَى الزِّيَادِ
 وَتَجَارَهُمْ عَلَى كُلِّ الرِّبَا وَوَلِيَّائِهِمْ عَلَى زِينَةِ
 الدُّنْيَا وَعُلَمَائِهِمْ فِي التَّرْوِجِ فَعِنْدَ ذَلِكَ كَسَادُ الْأَسَادِ
 كَكَسَادِ الْأَسَافِ فَإِذَا كَانَ كَسَادُ الْأَسَادِ وَالسُّبُورِ
 بَيْنَهُمْ عَالِمٌ عَامِلٌ مُسْتَقِيمٌ أَمْوَالُهُمْ أَيْسُونَ فِي قُبُورِهِمْ
 مِنْ خَيْرِهِمْ وَلَا يَفِيضُونَ الْأَخْيَارَ فِيهِمْ فَعِنْدَ ذَلِكَ
 الْهَرَبُ خَيْرٌ مِنَ الْقِيَامِ فِيهِمْ وَالرَّجُلُ الصَّالِحُ يُجْلِدُ
 فِي بَيْتِهِ وَيَبْكِي وَيَضْرِبُ وَجْهَهُ وَيَقُولُ الْأَمَانُ
 الْأَمَانُ الْمَوْتُ اللَّهُمَّ اغْشِي مَا أَرَى مِنْ شَيْءٍ وَأَمْوَالِي
 لَا يَحْتَمِلُ قَلْبِي وَيَقُولُ يَا رَبِّ مُحَمَّدٌ بَيْنَ أَطْبَاقِ
 السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَأُمَّةٌ مُحَمَّدٌ يَعْلَمُونَ عَمَلُ الْكُفَّارِ
 وَلَا يَنْهَوْنَ عَنْهُ ذَلِكَ أَقْتَرَابُ السَّاعَةِ عَلَيْهِمْ

قَالَ النَّبِيُّ يَا رَبِّ وَرَبِّ كُلِّ شَيْءٍ فَرِّجْ عَلَيَّ
 أُمَّتِي فِي ذَلِكَ الزَّمَانِ **قَالَ الشَّيْخُ** قَدَسَ اللَّهُ خَلْقَهُ
 إِيَّيْ دُرِّ بَرِّي شَرِيْعِي وَبَرِّي حَرِيْقِي شَرِيْعِي
 تَمَامًا أَوْلِيَّيْنِ حَرِيْقَتَهُ قَدَمٌ أَوْرُسَهُ أَوْلِيَّيْنِكُمْ **سَهْلَانِ**
 عَبْدَ اللَّهِ الْعَبْتَرِيَّ يَتَدِي **الْأَوَّلُ** مَا يُوْنُ مِنْ بِيَدِ الْمُبْتَدِي
 التَّوْبَةُ وَهِيَ التَّدَامَةُ وَالْإِنْفِلَاعُ وَالتَّخَوُّلُ مِنَ الْحَرَكَاتِ
 الْمَدْمُومَةِ إِلَى الْحَرَكَاتِ الْمُحْمُودَةِ وَلَا يَصِحُّ لَهُ التَّوْبَةُ
 حَتَّى يَلْزِمَ نَفْسَهُ الصَّمْتَ وَلَا يَصِحُّ لَهُ الصَّمْتُ حَتَّى
 يَلْزِمَ الْخَلْوَةَ وَلَا يَصِحُّ الْخَلْوَةُ إِلَّا بِأَكْلِ الْحَلَالِ
 وَلَا يَصِحُّ أَكْلُ الْحَلَالِ إِلَّا بِأَدَاءِ حَقِّ اللَّهِ تَعَالَى
 وَلَا يَصِحُّ آدَاءُ اللَّهِ تَعَالَى إِلَّا بِحِفْظِ الْجَوَارِحِ وَلَا يَصِحُّ
 شَيْءٌ مِمَّا ذَكَرْنَا حَتَّى يَسْتَعِينَ بِاللَّهِ عَلَى ذَلِكَ كُلِّهِ
هَرَكِيمٌ بُوْدِي كِرَاوْلَانْدِي لِيْلَهُ عَمَلٌ آتِي فِي رُوقِ مَقَامِ
 إِجْنِدَةٍ جَاهِدَةٍ قَلْدِي خَلْوَتِ مَقَامِنَا إِرْدِي مِدِي
 خَلْوَتِ قَلْبِي كَرَاوْلَانْدِي خَلْوَتِ قَلْبِي دُرْسَتِ فِرْوَكُونِ

ادركه فرق مقام اشارت در روا الله الموفق والعين
قال الشيخ قدس الله روحه شرعتي تمام قلمسببه
 خلوت كرمك روا در ولكن شرط لري واردر
اول كند وازني **ابراهيم** عليه السلام بكرتك
كرك ابني وليك جملهُ سندن اولمعه هت
 دوتق كرك اجتباه وهداه ديوبوردي غي حمتن
 اميد دوتق كرك الله يجتي من رسله من يشاء
 ويهدي اليه من ينيب بسم الله الرحمن الرحيم لاء يها
 الذين آمنوا اذا قمتم الي الصلوة اليه بوأت اجنده
 بشرط هارته اشارت وار **وذي** سورة مخلده اون
 بر بخا يده يفت لك كبر الرزع الي آخره بوأ يده
 كوندرة اشارت وار **وذي** شيخ كوندرة هر كيشه
 مجاهده نه يوزدن نه صور تدن اولور بلك كرك
وان كنتم جنبا فاطهرو بوأ يده عنسله اشارت وار
شيخ اراديت كلي ورمك كرك ايمان كمنل

حاصل اولما **عجوز** **قال** الشيخ قدس الله روحه شيخ
 كامل وممكن اولمعه اولور بلكم شرط كركدر
 ميشكر **شرط اول** اولدر كرك شيخ اولنك
 اعتقاد دي كوچك كرك پاك كرك **ابني**
 شرط شيخ امور شرعيه بلك كرك سني كرك
 وعلم باطن دن في اولور كرك تا كرمريدك
 مشكلي حل قله **اوچيني** شرط اولدر كرك شيخ
 عاقل كركدر تا كرمعاشر عقلا مريد تربيت
 تدبيرني هر مرتبه ديد اكد **وذي** اولدر كرك
 شيخ سخي كرك تا كرمريدك حاجتي بيه اكسكي
 قلبي طاعتند جست اول **بشيني** شرط اولدر كرك
 بها در كرك هر كشي آي الله بصمه وحسودك
 فتنه سي بر له دكمه سوزني قلا غند قوب مريد ^{بالمقبه}
 مريد دن يوزني دندر ميه **الشيخي** شرط اولدر كرك
 شيخ ورع اهلي وور هين كار اول امور شرعه

مَخَالِفُ نُسْبِهِ مِثْلُ اُتْمِيَّةٍ تَاكِيهِ مَرِيْدُكَ اِعْتِمَادِي
 وَاِعْتِقَادِي كِتْمِيَّةٍ **بِدِيْنِي** شَرْطُ اَوْلَادِي كَيْفَ شَيْخُكَ
 هِنْتِي عَلِي كَرَكٍ وَدُنْيَا نِعْمِي قَائِدَةٌ هِيَجُ كَرَكٍ
 مَرِيْدُكَ مَا لِيْنَهُ مِثْلُ اِتْمَاكٍ كَرَكٍ نِعْمِي حَقُّ يَوْلَانِهِ
 اِيْثَارُ اَيْلَاكٍ كَرَكٍ مَرِيْدُكَ تَرْبِيَّتِهِ حَرِيْصٌ اَوْلَاكٍ
سِكْرِيْنِي شَرْطُ اَوْلَادِي كَيْفَ شَيْخُ شَفَقْتُلُو كَرَكٍ
 وَمَرَحْمَتُلُو كَرَكٍ كُدْرُهُ سُوْنُرُ كِيْمَرِيْدِيْنِهِ سُوْبِيْدِي
 يُشْقَلِقُ بِرَلَهُ سُوْبِيْلِيَّةٍ مُقْدَارِي قَدْرُ بُوْكَ يُوْكَلَدُهُ
فِيضُ اِيْدِيْرَسَهُ بَسَطَهُ كَتُوْرَهُ بَسَطَ اِجْنِدَهُ صَبَطَهُ يُوْرَهُ
 مَرِيْدُكَ اَلْحَوَالِيْنِي بَعْدَ اَلْوَرَسَةِ يَلَهُ هَرَا شِيْدَهُ اَلْهَ مَدَدُ اَسْتَدِي
طَقُوْرِيْنِي شَرْطُ اَوْلَادِي كَيْفَ شَيْخُ بُوْكَ كُنُوْرِي
 اَوْلَا طَاغِيْبٍ اَوْلَادِي كَيْفَ يَلُ يَنْبِرُ اِعْنِي دِيْرْتِيْمِيَّةٍ
 سَهْلُ نُسْبِهِ يَلَهُ مَرِيْدُهُ قَائِمُوْبٌ كَنْدُوْدُنُ اَرْكِيْمِيَّةٍ
اَوْبِيْنِي شَرْطُ اَوْلَادِي كَيْفَ شَيْخُ مَرِيْدِكَ كَا هَا
 عَيْبِيْنُ كُوْرَسَهُ صُوْجِيْنِي جُوْرَا تَدِيْنُ عَفُوْا يَدَهُ لَطِيْفَهُ

فِيْخْتَلِرُ اِيْدَهُ قَائِلُ اَوْلَا مَرَسَهُ صُكْرُهُ زَجْرًا اِيْدَهُ اَوْلَا كِيْمَرِي
 عَيْبِي كِيْمَرِي **اَوْنُ** بِيْنِي شَرْطُ اَوْلَادِي كَيْفَ شَيْخُ
 خَلْقُ لُوْ اَوْلَا مَحَبَّتِي مَرِيْدُكَ كُوْكَلِيْنَهُ وَجَانِيْدَهُ
 اِيْرَا دَهُ مَرِيْدِي نِي هُوْدَهُ حَرَكْتُ اِدْبُ اَرْكِيْمِيَّةٍ **اَوْنُ**
اَلْبِيْنِي شَرْطُ اَوْلَادِي كَيْفَ شَيْخُ اِيْثَارُ اَهْلِي اَوْلَا
 كَنْدُوْحَظِيْنُدُنُ كُجُوْبُ يَارَا شِيْبِي بُدْرَهُ **اَوْنُ**
وَجِيْنِي شَرْطُ اَوْلَادِي كَيْفَ شَيْخُ كَرَمُ اَهْلِي اَوْلَا كَرَامَتُ
 بَخْشُ كَرَمُ لُوْ اِيْدَهُ تَاكِيْمَرِيْدَانْدُنُ مَرَا دُنُ بُوْلَهُ
اَوْنُ دَرِيْبِيْنِي شَرْطُ اَوْلَادِي كَيْفَ شَيْخُ تَوَكَّلُ اَهْلِي
 كَرَكٍ اَكْرَمَرِيْدِي نَدَقْدَرُ جُوْقُ اَوْلُوْرَسَتِيْرُ زِيْجُوْنُ
 عَمَّ يِيْمَهُ بُوْنُلِيْرِي بَعْدَ بَسَلِيْمُ دِيْمِيْدَهُ **اَوْنُ** بِيْشِيْنِي شَرْطُ اَهْلِي
 سَلِيْمُ اَوْلَا هَرَا شِيْبِي اَللّهُ رِضَا سِيْنُدُنُ يَلَهُ هَرُ كَرِيْقَاتِيْنَهُ
 كَلَسَهُ اَكْسُ كِيْمِيَّةٍ مَذْكُوْرًا وَاَوْلَادُهُ نَفِيْرِيْنُ اَيْلِيَّةٍ
 مَرِيْدُكَ اَزُنْدُنُ وَجُوْعِيْنُدُنُ عَمَّ وَشَادِيْلِيْمِيَّةٍ **اَوْنُ**
اَلْبِيْنِي شَرْطُ اَوْلَادِي كَيْفَ شَيْخُ رِضَا اَهْلِي اَوْلَا اَللّهُدُنُ

هَر نَكْم كَلْتَه رَا ضِي وُلسَه اَزَل حَكْمِنْدَه نَدَايز لَدِي سَه
 اَنُو كَلَه عَمَل اِيَه اَوْن **يَدِ بِنَجِي شَرْطِ** اَوْلَدَر كِم
 قَابِل اَوْلَمِنْدَن مَلُوک اَوْلِيَه اِر شَاد بِنْدَن قِيل وَقَالَ
 بِنْدَن قَبُول وَهِدَايَتِ وَعِنَايَتِ شَكْرُن دِيَه **اَوْن**
سَكْرِي بِنَجِي شَرْطِ شَيْخ وَقَارَا اَهْل حُرْمَتُو اَوْلَا عِنَار اَوْلَا
 طَر بَقِنْدَه قَلِي رَه تَا كِم مَرِيْد شَيْخِنَه بَقُوْب كُسْتَاخ
 اَوْلِيَه اَوْن **طَقُوْر بِنَجِي شَرْطِ** مَرِيْد ك تَرِيْتِنْدَه اَوْمِيَه
 تَعْمِيل اَمِيَه تَد رِي جَلَه تَرِيْت اِيَه عَجَلَه اِدْب اِشِي
 مَعْطَل اَمِيَه **يَكْرِي بِنَجِي شَرْطِ** اَوْلَدَر كِم شَيْخ ثَابِت
 قَدَم اَوْلَا مَرِيْد ك تَرِيْتِنْدَه قَصْدِي عَمَل اَوْلَا
 مَهِيْب اَوْلَا **صِفَتِ مَرِيْد** مَرِيْد دِي بِي كَرِيْم شَرْط اَكْرَدَر
 تَا كِم شَيْخ جَمَالِنْدَن اَكَا حَق حَمَال مَشَاهِدَه سِي
 حَاصِل اَوْلَا **شَرْطِ** اَوْلَا اَوْلَدَر كِم مَرِيْدَه اَوْلَا
 تَوْبَه كَر ك تَوْبَه بُو اَشْكُ بِنِيَاد دُر بِنِيَاد اَوْلِيَجِي بِنَا
 عَمَل اَوْلَا مَر مَقَامَك سَالِك تَوْبَه سِي وَارْدَر

تا ملك

تَا مِلْكِي مَالِكِه اَر شَيْخِي بَرِي جَاه وَبَرِي جَاه دُر
 بَرِي تَه نَسَبَتِ بَرِي كِنَاه دُر **اَكْبَجِي شَرْطِ** مَرِيْد ك
 دَائِمَه نَزْهَد وَصَلَا ح اَوْلَا تَا كِمِه وَار لِق
 بَلَا سِنْدَن فَلَاح بُو لَه مَال وَمَنْصِبِي تَر ك اِيَه شَيْخِنَه
 عَهْد بَر ك اِيَه لِيَا سِي لَه كَفَمَه اِقْتِصَار اِيَه **اَمَّا خَلُوْت**
اَهْلِنَه سَكْرِي شَرْطِ كُو كَدُر دِي مَشْكُر بِيْت دَوَام
 خَلُوْت ذِكْر وَنُوصُوْم سَكُوْت چُونَفِي رِبْطِ دِكْر
 اِعْتِرَاضِنَا كَرْدَن كَلَا ك مَرِيْد حَالِنَه **اَوْجِي شَرْطِ**
 اَوْلَدَر كِم هَر نَسَنَه كِر اَكِه حَاجَب دُر تَر ك اِيَه
 مَا سُوِي اَللّهِ وَفَكْرِي كُو كَلْدَن كِدْرَه جَرِيْد
 تَقْرِيد اَوْلَا وَسِيْلَه مَطْلَبِي شَيْخ اَوْلَا **دُر دِي بِنَجِي شَرْطِ** اَوْلَدَر
 مَرِيْد ك اِعْتِقَادِي اَهْل سُنْت اِعْتِقَادِنْدَه اَوْلَا يَدْعِي
 سُوْمِيَه **بَشِي بِنَجِي شَرْطِ** اَوْلَدَر كِم مَرِيْد مُتَقِي اَوْلَا اَهْل
 پَر هِيْن اَوْلَا لِي كِن حَد دَن وَسُوْسَه دَن اِحْتِرَاز
 اِيَه لِيَا سِي بَا ك اَوْلَانَه كِر اَشْكُر سَه عَزْمِيْلَه اِشْلِيَه

رخصتی ترک اید **التبخی شرط** اولدُر کیم شیندن
هر حال اولور سه صبر اید شیخ زهر ویر رسد دخی
نوش اده یاره سینه طاعت طوئر نی اکوب ابر نیک
یو کینی کتوره **یدبخی شرط** اولدُر کیم نفسینه مراد
ویر میه نفسله دایم اشی جهاد اولاطعت قوت
اولجق قدر عدا و مره زیاده ویر میه **سیکیزبخی شرط** اولدُر
میرید کر کدر کورها در اولاطعت کیم اغزت
اویان ویره مخالف اده **طقوئر بخی شرط** اولدُر کور
نفی اثبات اوئر رنده دایم اولاجانیه باشنه و دنیا
سینه قلیه **اوبخی شرط** اولدُر کور مرید قنوت اهلی
اولا اوئر رنده کیم سنک حتی اولیه **اون بر بخی شرط**
اولدُر کیم طغری اولا قولنده صدیق اولا **اون**
البخی شرط اولدُر کور اول قدر علی اولا کور فضی و اچی
وسنتی بیه شرعه مخالف ایش اشلیه بر سنه کیم
منفعلسوز اولا که در شمیه **اون اوجبخی شرط** اولدُر

کیمی کند

کجه کندر ایشی نیاز اولاحضرت ناز اقمیه عاشقک
ایشی نیاز در ناز نازین لوه بایر شور زیر اقول
سوکلو اولسه جلب حضور نده دلیکی دلمدین قبول
اولور **اون در بخی شرط** اولدُر کیم مرید عیار
اولا ندر کتدن نصد ادر اولور کیم فوق اده
ایودن یا ویری بیه عنایتی حقدن بیه **اون بخی**
شرط ملامت کور لیه مقلد کر کیم عادت کور لیه
عار عرضک سر اینی یقه شرع بولندن چقمیه معینه
سیرجی و صورتی بر اولا سیرجی قلندر اولا نام و
نک مدح دم زد و قبول قاتنده بر اولاملول اولیه
خلقله صلح نفسله جنکده اولا اوکمک سوکمک قاتنده
بر اولا **اون التبخی شرط** عقلی سلیم اولا تا ایشی مستقیم
اولا هر مهمک ضبطنی عقلله بیه فوق اده **اون**
یدبخی شرط میرید کر کدر ایشی ادب اولا ایشی
الندن خلقتنه لایق اولا زیرا ادب حیا حقلک

نورِ دَرَاوَن سَكِينِي شَرَطْ اَوْلَادِ كَم كَبِيْرِي
 وَعَجِيْبِي وَاَلِيَه خَلْقِي خَوْشِ اَوْلَا اِشِي مَسْكَنَتِ خِيْدِ
 اَوْلَا جَمِيْعِي صَغِيْرَه وَكَبِيْرَه بَا قِشِي بِيْر اَوْلَا اِشْتَمَكْ
 جَهْد اِدَه كُو كَلِيْنَه كِيْرَه اَوْل كُو كَلَدَنْ مَقْصُوْدِي
 نَهْ دَر اِيْنِي كُوْرَه اَنْكَلَه مَعْبُوْدِيْن اَكَلِيَه اَوْلَنْ طَقُوْرِي
 شَرَطْ مَرِيْدِيْكَ دَا اِيْدِر اِشِي تَسْلِيْم اَوْلَا كَنْدُو طُوْرِي
 شِيْمَخ طُوْرِي نَهْ كُوْرَه بِلُو كَلْمِيَه شِيْمَخ مَطِيْع اَوْلَا سُوْل
 غَسَال اَوْل كِنْدَه مِيْتِي كِيْمِي اَوْلَا يَكِيْرِي شَرَطْ اَوْلَدُ
 طَا عِنِي حَا صِيْل اِدْب اِشِي خَفْد اِصْمُر لِيَه جَمِيْع اَمُوْرِي
 اِشْرَا سِيْتَه اِصْمُر لِيَه چُوْن مَرِيْدِي بُو صِيْفَا تِلَه مَتَّصِف اَوْلَا
 شِيْمَخ اَلْنِيْدَنْ تِيْزِيْر خُوْر دَا ر اَوْلَا قَال الشَّيْخ شَبِيْح
 مَرِيْدِيْنِي بَقَا قِي صِنَمَا قِي كَرَك مَرِيْدِيَه اَبْدَسْت مِي كَرَك
 يَه غَسَل مِي كَرَك اَكْرَه غَسَل وَاجِب اَوْلَدِيْسَه
 غَسَل يُوْر مَوَكْرَك قَلْبِيْدَه حِيْت دُنْيَا اَوْر نَا مِيْش
 اَوْلَسَه هُوْر غَسَل قَلِيْق قَرِيْبَه دُر سَبِيْعِيْت بَهِيْمِيْت

شيطا

شَيْطَانِيْتِ بُو اَوْجِ صِيْفَتِ دُنْيَا سُوْمَكَلَدَنْ حَا صِيْل
 اَوْلُوْر اَدَمِيْدَه دَرْتِ صِيْفَتِ وَاِرْدُر بُو بِيْتِيْتِ
 وَقِيْل مِيْلِكِيْتِ وَسَبِيْعِيْتِ وَنَهِيْمِيْتِ وَشَيْطَانِيْتِ
 بُو صِيْفَتِكْ عَلَا مِيْتِي وَاِرْدُر شِيْمَخ اَوْلَا ن اِيْ اَكَلِيْبُ
 يَلِكْ كَرَك مَلِكِيْتِ حَا صِيْبِيْتِي عِيَا دَتِ سَبِيْعِيْتِ
 حَا صِيْبِيْتِي بَر تَمَقْ وَرَمَقْ سُوْمَكْ جَفَا بَهِيْمِيْتِ حَا صِيْبِيْتِ
 يَلِكْ اِجْمَكْ اَوْ يَوْمَقْ فَاِرْع اَوْلَمَا قِ شَيْطَانِيْتِ
 حَا صِيْبِيْتِي اَوْلَدُر تَلِيْسِ غَمَا ز لِيَقِ حَسَدُ كَبِيْرُو كِيْنَه
 وَعَدَاوَتِ وَبَغْضِ وَالتَّعَا دَةُ فِي الرُّبُوْبِيْتِيَةِ قَالَ اللهُ عَزَّ
 وَجَلَّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا بَوَاتِكُمْ عِيَا رِيْتِ وَارُو
 وَاِشَارِيْتِ وَارُو لَطَا يَفِي وَارْحَقَا يَفِي وَارْقُرَانُ
 دَرْتِ وَجَهْد اَوْزَرَه نَا رِيْل اَوْلَسِيْدُر اَمِرْدُر نَهِيْدُر
 وَعَدْدُر وَعِيْدُر مَرِيْدِيْتِنِي مَنَزِلَه اَوْلَسِيْدُر شِيْمَخ
 اَوْل مَقَا مَدَه عِي تَقْسِيْر وَتَا و بِلِي دَمَكْ كَرَك
 عِيَا رِيْتِي قَوْلَا قِي نِيْصِيْبِي اِدْب اَبْ تَقْضِيْم بَر لَه اِشْتَمَكْ

كَرَّمَ **اِشَارَتِي** عَقْلِ بَصِيْبِي اِشَارَتِ تَاكِيْمَه نَه فُرْمَانُ
 كَلْدِي يِيَه دَكُوْرْمَكْ كَرَّمَ **لَطِيْفِي** مُشَاهَدَه
 بَصِيْبِي مُشَاهَدَه بِرْ لَه لَطِيْفَكْ لَطِيْفَدَه نَه وَاوْرْدُرْ اَكْبُوْر
 شُكْرَانَه كَتُوْرْمَكْ كَرَّمَ **حَقَايِقِي** سَيِّسَلَامُ بَصِيْبِي
 نَه فُرْمَانُ بِيُوْرْدِي يِيَه جِدْ جَهْدَادِبُ بِيُوْرغِ اُوْرزَه
 عَمَلْ قَلُوْر كَرَّمَ **قَالَ النَّبِيُّ** مَحَبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ
 خَطِيْبَةٍ **اِبْرَاهِيْمُ** مَهْرُ حِيْرْدِ لَبْنُدِ لَسْتُ خُدَايِ لَسْتُ
 اِنَابَتْ صُوِي بِرْ لَه غَسْلُ قَلُوْر كَرَّمَ هُوَادَنْ
 قَطِيْعَتِ كَلِي اَتْمَكْ كَرَّمَ تَا اِقْوَارِ كَلِي بِرْ لَه مُشَاهَدَه
 كَلِي حَاوِيْلِ اُوْلَا **اِنْسَانُكَ** سَعَادَتِي رُبُوْبِيْتِ اِجْنَدَه
 كَمَا قَالَ النَّبِيُّ م تَخَلَّقُوا بِاِخْلَاقِ اللّٰهِ تَعَالٰى **كَمَا قَالَ اللّٰهُ**
تَعَالٰى لِيَا اَوْدَمُ يَادَا اُوْدُ تَخَلَّقْ بِاِخْلَاقِي تَفْرَمَعَ الْفَايِزِيْنَ
 وَقَدْ مَرَّ بِيَانُهُ وَقِيلَ مَلِكِيْتِ اِجْنَدَه طَاعَتْ وَعِبَادَتْ
 وَتَسْبِيْحُ وَتَهْلِيْلُ وَتَحْمِيْدُ وَتَهْمِيْدُ وَتَكْبِيْرُ وَنَاوُزُورُ
 سَعَادَتِي وَارْمَلَايْكَ حَقُّ تَعَالٰى نُوْرْدَنْ يَرْدُبْ

هَر كَمِيْكَه مَلِكِيْتِي قُوِي وُلْسَه نُوْر وَعِبَادَتْ وَطَاعَتْ
 ظَاهِرًا وَاوْلُوْر شِيْخِ اُوْلَنْ بُوْكَه اَبْدَسَتْ وَطَهَارَتْ
 بِيُوْرَه **وَقَالَ عَلِيٌّ** رَضِيَ اللهُ عَنْهُ فِي تَفْسِيْرِ الْعَتَايِي **يَا**
نِدَايِ نَفْسُ اسْتِ **اَيُّ** نِدَايِ قَلْبُ اسْتِ **هَذَا** نِدَايِ سِرَاسْتِ
الَّذِيْنَ اِشَارَتْ اسْتِ **اَمْنُوَا** بَشَارَتْ اسْتِ **بِعِي** اِيْ
 جَدْمَتِ اِيْ وَايِ دُلْ بَقَرِيْتِ اِيْ وَايِ سِرْ بِشَاهَدَه
 اِيْ مَتَكَنِ بِيَشِيْنِ رَاوْر تُوْرِيْتِ جُنِيْنِ نِدَايِ كُنْدِ
 يَاءِ يَتَاهَا الْمَسَاكِيْنِ وَدَر اِنْجِيْلِ يَابَنْ الْمَاءِ وَالظِّيْنِ
 كَفْتِ چُوْنِ نُوْبَتِ بَايْنِ اَمْتِ رَسِيْدِ بِنِدَايِ كَرَامَتِ
 يَاذْ كُوْرْدِ وَقَالَ اَيَّاهُ **الَّذِيْنَ اَمْنُوَا** **قَالَ الشَّيْخُ**
 قَدَسَ اللهُ رُوْحَهُ يَانَ دَاوْرُ جَانَه **اَيُّ** نِدَادُ رَسِيْرَه
هَاتِنِيْه دُرُ رُكُوْر كَلَه **الَّذِيْنَ** تَخْصِيْصُ دُرُ فُوَادَه
اَمْنُوَا كَلِمَه مَهْجُوْر دُرُ نَفْسَه تَنَه اِذَا قَمْتُمْ
 فُوْرْمَانِ دُرُ بُوِيْشِ سَنَه **الْاَوَّلُ** وَصُوْعُ السِّيْرِ
 مِّنَ الرِّيَآءِ وَالْعَجْبِ وَحَبُّ الرِّيَاسَةِ وَطَلْبُ الدُّنْيَا

وَلَمَّا حُضِّ عَلَيْهَا **وَطَلَبُ الْمُنْزِلَةِ عِنْدَ النَّاسِ** لِي إِشَارَتُهُ
 جَانَهُ يَعْنِي أَيُّ جَانٍ طَهَّرَتْ قَلْبَهُ **وَالشَّابِي** وَضُوؤُ الرُّوحِ
 مِنَ الْجَهْلِ وَمَشَاهِدَةُ الْأَغْيَارِ وَوَسَاوِسِ الْخَنَاسِ
 وَهُوَ أَحْسَنُ النَّبَاسِ وَهُوَ الرَّعُونَةُ وَالْحِقْدُ وَالْحَسَدُ
وَالثَّالِثُ وَضُوؤُ الْقَلْبِ تَنْبِيهُ دُرُّ كُوْكَلِهِ يَعْنِي
 أَيُّ كُوْكَلٍ طَهَّرَتْ قَلْبَهُ مِنَ الْمَكْرِ وَالْكِبْرِ وَالْبَغْضِ
 وَالْعَدَاوَةِ وَالْخِيَانَةِ **وَالرَّابِعُ** وَضُوؤُ اللَّسَانِ مِنَ الْكُذْبِ
 وَالْغِيْبَةِ وَالْبُهْتَانِ وَاللَّغْوِ وَالْبُخْتِيسِ وَتَرْكُ مَا لَا
 يَعْنِيهِ وَضُوؤُ الظَّاهِرِ فَاغْسِلُوْهُ وَجُوهَكُمْ **الْآيَةُ يَعْنِي**
سِرَّ طَهَّرَتْ قَلْبَهُ حَتَّى سِرْدَنْ رِيَايُوسَهُ إِخْلَاصُ نُورِي
 ظَاهِرِ أَوْلُورٍ **وَمَا أَمْرٌ** إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ
 لَهُ الدِّينَ عَجَبِي يُوْسَهُ مِنْتَ نُورِي ظَاهِرِ أَوْلُورٍ بِاللَّهِ
 يَمُنُّ عَلَيْكُمْ إِنْ هَدَيْكُمْ لِلْإِيمَانِ حُبُّ رِيَايَتِي
 يُوْسَهُ مَغْفِرَتْ نُورِي ظَاهِرِ أَوْلُورٍ وَسَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةِ
 مِنْ رَبِّكُمْ حُبُّ دُنْيَايَ يُوْسَهُ حُبُّ الْآخِرَةِ ظَاهِرِ أَوْلُورٍ

وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لَكَ مِنَ الْأُولَى حَرْصِي يُوْسَهُ قَنَاعَتَ
 نُورِي ظَاهِرِ أَوْلُورٍ وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ
 إِلَّا عَلَى اللَّهِ زَقْفَاهَا **أَيُّ رُوْحٍ طَهَّرَتْ قَلْبَهُ** يُوْسَهُ
 مَعْرِفَتْ نُورِي ظَاهِرِ أَوْلُورٍ **وَاتَّقُوا اللَّهَ** وَيَعْلَمُ اللَّهُ
 مَشَاهِدَةَ الْأَغْيَارِ يُوْسَهُ مَشَاهِدَةُ الْغَفَّارِ نُورِي
 ظَاهِرِ أَوْلُورٍ **إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا** أَحْسَنُ لِيَايَ يُوْسَهُ
 تَقْوَى لِيَايَ نُورِي ظَاهِرِ أَوْلُورٍ **قَوْلُهُ تَعَالَى** وَلِيَايَ
 التَّقْوَى ذَلِكَ خَيْرٌ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَ
 كُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ مَكَايِدِ نَفْسِي يُوْسَهُ مُطْمَئِنَّةٌ نُورِي
 ظَاهِرِ أَوْلُورٍ **قَوْلُهُ تَعَالَى** لَأَذِيْتَهَا النَّفْسُ الْمَطْمَئِنَّةُ طَلِبُ
 مَنْزِلَتِي يُوْسَهُ حُبُّ اللَّهِ نُورِي ظَاهِرِ أَوْلُورٍ **قَوْلُهُ تَعَالَى**
 يَجْتَهُدُوا وَيَجْتَوْنَهُ أَيُّ كُوْكَلِ طَهَّرَتْ مَكْرِي
 يُوْسَهُ سَلَامَتَلِقِ نُورِي أَوْلُورٍ فَإِنْ أَسْلَمُوا فَقَدْ
 كَبَّرِي يُوْسَهُ تَوَاضَعِ نُورِي ظَاهِرِ أَوْلُورٍ **قَوْلُهُ**
 سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَى عَمَّا يَقُولُونَ عَلُوًّا كَبِيرًا حَسَدِي

اهتدوا

يُوسَه صَلَاحُ نُورِي ظَاهِرًا **أُولُو نُورٍ قَوْلُهُ تَعَالَى** فَاتَّقُوا
 اللَّهُ وَأَصِلُوا أَذَاتَ بَيْنِكُمْ لِبُغْضِي يُوسَه لِيُصَيِّتَ
 نُورِي ظَاهِرًا **أُولُو نُورٍ لَأَخُوفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ**
 خِيَانَتِي يُوسَه أَمَانَتُ نُورِي ظَاهِرًا **أُولُو نُورٍ** وَتَعَهَّدُ
 نُورِي ظَاهِرًا **أُولُو نُورٍ قَوْلُهُ تَعَالَى** وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ
 وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ أَيْ لِسَانَ طَهَارَتِ قَلْبِي كَذَّبِي
 يُوسَه صِدِّيقِ نُورِي ^{ظَاهِرًا} **أُولُو نُورٍ قَوْلُهُ تَعَالَى** وَاتَّقُوا اللَّهَ
 إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ بَلْهَتَانِ يُوسَه مَوَدَّتْ وَحَمَّتْ
 نُورِي ظَاهِرًا **أُولُو نُورٍ قَوْلُهُ تَعَالَى** وَجَعَلْنَا بَيْنَكُمْ
 مَوَدَّةً وَرَحْمَةً لِعُوقِي يُوسَه وَعَظَّ نُورِي ظَاهِرًا **أُولُو**
قَوْلُهُ تَعَالَى إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ
 كَانَ عِنْدَ مَسْئُولٍ بِحَسَبِ يُوسَه تَضَرَّعَ نُورِي ظَاهِرًا **أُولُو**
أَدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً مَا لَا يَعْنِي يُوسَه ذَكَرَ نُورِي
 ظَاهِرًا **أُولُو نُورٍ** فَادْكُرُونِي أذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي
 الْآيَةَ حَيَا صُوبِي بِرَلَه بُونُزْكَ يُونُزِي أَقْ قُوكِينِ

قَوْلُهُ تَعَالَى يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ دَخِي بِرِ
 كَرَامَتِ **وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاضِرَةٌ أَلِيَّةٌ رَئِيَّةٌ كَأُنْفُسٍ صَاحِغَةٍ**
 قَوْلِي يُوسَه اِيثَارَ نُورِي ظَاهِرًا **أُولُو نُورٍ** وَيُودُّ ثُرُونَ
 عَلَى انْفُسِهِمْ وَنَامَهُ صَاغِ الْإِنه وَرَمَلُكَ كَرَامَتِي ظَاهِرًا
أُولُو نُورٍ وَأَنَا مَنَّ أَوْ لِي كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ صُحْبَتَهُ دُنْيَا
 حَجَّتَهُ اللَّهُ نُورِي ظَاهِرًا **أُولُو نُورٍ** نَجَّتَهُمْ وَنَجَّوْنَهُ أَمَّا
 أَوْلِيَاءُ اللَّهِ أَرَأَيْتُمْ إِي كَيْسَهُ جَنَابَتَهُ دُنْيَا دَنْ
 عَسَلُ وَطَهَارَتِ قَلْبِي لَوْ تَصَوَّفَ إِجْنِدَهُ حَدَثِ
 قَلْبِي يَلْدِي بِرِي بِرِهِمْ بِنِ أَدْ هَمَّ بِرِي بُو زِيدَ كَلْتِ خَلِيفَهُ ^{بِي}
 اِبْرِهِمْ اِبْنِ أَدْ هَمَّ بَلِخِ بِأِدْ شَادِ هَيْدِي بُونُزْ طَهَارَتِ
 قَلْسَهُ لَوْ أَعْضَا لِي دَنْ نُورِ ظَاهِرًا **أُولُو نُورٍ** دِي أَوْلِ
 نُورِكَ دُوشِنَا سِي بِرَلَه قَرَا كُودُونِ إِجْنِدَهُ خُوقَ لُونِي
 عَاكِرَ لُونِي **بُونُزْكَ** كَبِيرِ شِي نُورِ حَقِشِي نُورِ اَتُورِ شِي
 نُورِ دُرُشِي نُورِ هَرَّ عِيَادَتِ قِلْدِ لُغَه نُورِ عَلِي نُورِ
 ظَاهِرًا **أُولُو نُورٍ** دِي **قَوْلُهُ تَعَالَى** يُنَبِّئُ لَكُمْ بِمَا لَزَعْتُمْ

بَوَّابَتْ اِجْنِدَه اِشَارَتْ وَاوْرُدُ رُبْعِي اِنَّه اَوْجُ كُوْنَد
 يَتْرُطَارِي وِجِيكَتِ كِي جَاهَدَه سِي قَتِي وَاوْلَدِي غِيوُن
 بَعْضِي اِنَّه قُرُق كُوْنَد يَتْرُخُوْدُ كِي **حَقِّ تَعَالِي** اَمْرِي بَرَلَه
 دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِرَقْرَانِ اَصْدِي اِجْنِدَه صُوْقُوْدِي
 طُوْنُ فُوْتِي لِيْتَه اُوْدَاوْرُدِي قْرَانِ دِيْنَه خُوْدُ
 بِيْدِي وَاوْرُدِي بُوْدُ قَلْنَدِي خُوْدُ تَمَامًا وَاوْلَدِي **بُوْدَانَه**
 قُرُق كُوْنَد يَتْرُ **وَيَفِي رَوَايَتِي اَمْرِي** دَاوُدَ اَمَّ بَانَ يُوْقِدُ
 نَارًا عَظِيْمَةً فَبَدَّرَ فِيهَا اَللَّحْمَ فَنَبَتَ مِنْهَا لَحِيصٌ غَيْرُ دَالِي
 بِيْش كُوْنَد كِي يَدِي كُوْنَد كِي طُفُوْر كُوْنَد كِي وَاوْرُن
 بِر كُوْنَد يَتْرُ **شَيْخِ** مَرْشِيْد مَرْيَد لُوْنِكَ حَالِ لِي بَلُوْبُ
 حَالِ لِي نَد كُوْرَه خَلُوْتُ وِرِيَاضَتُ بُو يُوْرَمَقُ كَرَك **مَرْيَد**
شَيْخِ اِرَادَتِ كَلِي وِرِيَاضَتِ مَرْيَدِي رِيَاضَتِ بُو
 كَرَك خُوْرَلَقِي دَرُوْبِي لِي اَجْلَقِ صُوْسُوْرَلَقِي بُوْرَمَقُ
 كَرَك نَفْسِ اَمَارَه سِي اَسِيْرَاوْلَقُ كَرَك دَاوْمًا اَبْدَسْتُ
 وَطَهَارَتُ اُوْلُوْ كَرَك **حَضْرَتِي رَسَالَتِي عَلَيْهِ**

اصْحَابِي رَلَه بِيْعَتِ قَلْدِي غِي كِي **شَيْخِ مَرْيَدِي** رَلَه بِيْعَتِ
 قَلْدِي كَرَك **حَضْرَتِي رَسُوْلِكُ** اَمَّ بِيْعَتِي سُوْرَه اَلْفَتْحَه
 بِيَانِ قَلْدِي **اِنَّ الَّذِيْنَ يِيَا يِعُوْنُكَ اِنَّمَا يِيَا يِعُوْنُ** اَللَّهَ وَسُوْرَه
 الْاٰخِرَا بَدَه بِيَانِ قَلْدِي وَلَقَدْ كَانُوْا عَاهِدُوْا اَللَّهَ
 مِنْ قَبْلُ لَا يُوْلُوْنَ الْاَكْبَارَ اَلَا يَهْدِيْهِمْ اَللَّهُ وَرَكَاهِيْدَه
 اَكْرَهْمَه اَمِيْدُكَ وَايْرَسَه عَسَلُ بُوْرَمَقِلْ حَدِيْثِ صَغِيْرِي
 حَدِيْثِ كَبِيْرِي اِرْشَادُ رُ **بِعْنِي** شُبَه دَنْ صَقِيْعِلْ
 حَرَامَه مَرْتَكِبُ اُوْلِيْدَسِيْن **قَالَ الشَّيْخِ** فَذَسَّ اَللَّهُ رُوْحَهُ
 خِيْرَ شَيْخِ اِدِي مَوْسِي مَرْيَد اِدِي مَرْيَد شَيْخِ رَجْرِيْنَه
 صِيْرَاتِكُ كَرَك يَجْنَه شَيْخِ اَنْدَنْ صَبِيْحِي كَسْرُ
يَتِيْكُمْ خِيْرَ مَوْسِي يَدَه قَالَ هَذَا فِرَاقُ بِيْنِي وَبِيْنِكَ دِيْدِي
اَللَّهُ تَعَالِي فَاَنْطَلَقَا حَتِي اِذَا رَكِيَا اَلَا يَهْدِيْهِمْ اَللَّهُ
 دِيْحَا وَاوْلَدِي كِي شَيْخِ هُرْنَه بُوْرَسَه مَرْيَد اِيْنِي دُوْمَقُ
 كَرَك **يَتِيْكُمْ حَضْرَتِي رَسَالَتِي** اَمَّ بُوْرَمَقِ كِي
 الصُّوْمُ جَنَّةٌ وَاَلَا يَهْدِيْهِمْ اَللَّهُ مِنْ الْجَنَّةِ لِيْجَاهِدِ اَلنَّفْسُ

وَالشَّيْطَانِ لَإِنْ لَا يُصِيبُهُ سِهَامٌ أَلَيْسَ نَعْلَمُ بِشَرْطِ دَخِي
 أَوْلَادِ زَكِيٍّ مَرِيدٍ شَيْخِ رَادَتٍ كَتُورَةٍ كَيْدَانِ صَكْرَةٍ
 اسْتِقَامَتِ أَوْزَرَةٍ نَابِتٍ أَوْلَاقِكُمْ مَرِيدِكُمْ لَوْ
 وَاصِلٌ مُتَّصِلٌ هَارِبٌ مَطْرُودٌ وَقَدَمَرِيَّانُهُ أَمَامَ مَطْرُودٍ
 عَلَامَتِنِكَ بِرِيٍّ كَوَكْلَانِ كَجَوْرِ سَكِّ عَسَلٍ وَلَجِيٍّ أَوْلُو
 تَوْبَةٍ ضَوِيٍّ بِرِلَةٍ عَسَلٍ أَيْلِكَ كَرَكُ تَوْبَةٍ قَلْبِشِ حَوْبَةٍ
 لِرِيٍّ كَوَكْلَانِ كَجَوْرِ سَكِّ مَطْرُودٍ أَوْلُورَسِينِ عَلَامَتِي
 أَوْجِ نَسَنَهُ دُرُّ حَبِّ **الزِّيَايَةِ** وَحَسَدُ الْأَخْوَانِ وَطَلَبُ
 الْمَنْزِلَةِ عِنْدَ النَّاسِ **قَوْلُهُ تَعَالَى** نَبِيْتُ لَكُمْ مِثْلُ الزُّنُوحِ
 وَالزَّيْتُونِ إِلَى قَوْلِهِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ دَانَهُ لِرَاوِزِيَّتِهِ
 تَفَكَّرْ قَلْبِكَ قَائِدَهُ دَلِيمُ دُرُّ رُبْعُ دَانَهُ طِرَاقِ لُجْنَتِهِ
 دِكْلُورِ دَشْرِيَّتِي جَوْرٍ رُبْعُ دَانَهُ جِفْتِ سَوَرِ رَكَّتِ
 طِبْرَاقِدَانِ طَشْرَةِ قَلُوبِ بِيْتَمَنْ قَفْقَدَانَهُ يَدِ حَقِّ تَعَالَى
 رَحْمَتِ نَظِيرِي قَلْبِهِ أَوْلُ دَانَهُ طِبْرَغَةِ قَلُوبِهِ بِيْتَمَنْ
 يَشْرُورِ مِيوَةِ كُرُورِ رَانَدَانِ نَعْتَلِ حَاصِلِ أَوْلُورِ حَقِّ تَعَالَى

مَا نَسَمْتُمْ تَزْرَعُونَ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ دِيوَبُ بِيوَرِدِي
قَوْلُهُ تَعَالَى أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً
 كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ إِذْ أَخْلَوْتَهُ كِرْنُ دَرُوشِي دَانَهُ نَشِيْبِهِ
 إِتْمَشَلَرُ بَعْضُهُ أَنْ صَوَّرَ لَهُ بِتَرْبِيحِ كَيْبِي **حَضْرَتِ رَسُولِ**
 بِرِيْحِي كَنْدُ وَحَضْرَتِهِ نَشِيْبِهِ أَلَيْسَ كَنْدِي
 إِضَافَتِ أَيْمِشْنِ بِيوَرِ مِشْرِ كَمِ الْأَرْضِ زَمِينِي وَأَنَا مِنْهُ
 إِكِي جِهَانِ خَيْرِ نَوْكِ الْأَرْضِ زَمِينِي وَأَنَا مِنْهُ دِيوَبُ بِيوَرِ
 حِكْمَتِي أَوْلَادِي بِرِ كُونِ مَبَارَكِ حَاسِنِي دَانِ جُوبِ أَوْلَا
 دِيوَالِدِي لِكُورِ دِيْلِي بِرِيْحِ **حَضْرَتِ رَسُولِكَ** مَبَارَكِ
 بِأَشِينَدَانِ مَبَارَكِ حَاسِنِي دَانِ بِرِيْحِ دُوشُوبِ
 لِيْشَارِ مِشْنِ بِيْمِشْنِ **حَضْرَتِ رَسُولِكَ** مِ هَرِ حَقِّقْنِ أَوْ يَقُو
 أَوْ يَنْسَهُ تَنْقِيَاتِ كَمِ مَبَارَكِ كَوَكْلِي دَانَهُ دُوشُوسَهُ
 أَوْلَايَتِي أَوْ تَوَرِدِي كَوَنَلِدَهُ بِرِ كُونِ مَبَارَكِ
 لَفْظَتَهُ بُوَايَتِ كَلَدِي **قَوْلُهُ تَعَالَى** إِنْ تَعَذَّبْتُمْ
 فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الْحَكِيمُ

اصحاب دن

بُوَايَةِ كَرِيمَةٍ تَكَرَّرَ اِرَادِبُ صَبَاحٍ اَوْ لَيْلَةٍ قَتِي قَتِي اَغْلَادِي
 مَبَارَكُ كُوْنُزْنِكَ يَا اَبِي اَوْ اِحْبِي اَللّٰهُ مِثْلًا اَنَا سِي
 عَايِشَه اَنَا مَوْزِرِي اَللّٰهُ اَيْدُرْدُشْكَدَن طِرْكَ اَلْمُ
 كُوْرُدَم **رَسُوْلُ اَللّٰهِ** اَعْلَقْدَن كُوْنِي يَا اَبِي بِرْلَه اَوْ اِحْبِي
 بِلْحَقِ اَيْلِشْ لِيْغْفِرْ لَكَ اَللّٰهُ مَا قَدَمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا نَاخِرَ
 لَشْرِيْفٍ لَوْ يَغَامِبْرُكَ اَعْلَمْنِي بُوْجُوْهَلَه اَوْ لِحَقِ اَعْلَقُ
 بِزَعَايِي بِرِشُوْر اَيْدُرْ كُوْمُنْ مَعْصِيْتَلَدَن اِنَابَتِ وَتُوْبَه
 قَلُوْبِ بَغْرُزِي يَا اَبِي بِرْلَه كُوْنُزْنِي يَا اَبِي كَنْدُوْرَه اَيْشِ
 قَلُوْكَ **حَضْرَتِ رِسَالَتِ** اَم اَوْلِ بِيْرِيْجِ دَايَمِي
 كَنْدُوْرِي نَاضَا فْتِ قَلْدِي كِي حَقِ تَعَالِي بِزَعَايِي
 كَنْدُوْرِي نَه لُطْفَنْدَن كَرْمِيْنْدَن اِيْضَا فْتِ قَلُوْبِ
 بِيُوْرِدِي **اِنَّ عِبَادِي لِيْسْرَلِكْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ** يِيْه بِرْ
 اِيْشَارْتِ دِيْحِي اَوْلْدُرْ زَا لَزْرَعِ وَ اَلزَيْتُوْنِ دِيُوِيُوْرِي
 نُوْرُ لُوْبِيَانِ قَلْدِي اَوْلِ نُوْرُ لِيْ حَا صِلِ قَلُوْبِ
 اَزْ كِي زَيْتُوْنِ اَغَا حِي كِي قَلْبِي كَرَكْ سِيْنِ صَاغُوْكَ نُوْرُ

صُوْلُكَ نُوْرًا وَاَوْ لَسَه نِيْكُمْ بِيُوْرِدِي مِنْ شَجَرَةٍ زَيْتُوْنِيْ لَشْرِيْقِي
 وَلَا غَرْبِيْة **حَضْرَتِ رِسَالَتِكَ** اَم نُوْرُ لِيْ سَبِيْنْدَن بِرَه
 كُوْلِكْسِي دُوْشْمَزْدِي زَيْتُوْنِ هَم نُوْرُ لِيْ شَمْعِ نُوْرِي بِرْلَه
 اَوْ يَرْوَشَن قَلُوْرِيْ نِيْكُمْ بِرُوْرِدِي كَارِ بِيُوْرِيْ نِيْكَ اَدُ
 نَرِيْهَا يِيْضِيْ اَلَا يَدِ **وَالنَّخِيْلِ دِيُوْبِ** بِيَانِ قَلْدِي اِيْمَانِي
 قُوْلِيْنْدُرْ غَلِ خُرْمَا يَه اَنْشِيْه قَلْدِي خُرْمَا اَغَا حِي يُوْرُ
 اَوْ تُوْرَارِ شُوْنِ اَرْتُقِ اَكْسُكَ اَوْ لُوْرْمِيْشَن قَلْدُرْ لِيْشَه
 اَنْزَسَه خُرْمَا سِي اَوْلْقَدْرُ طَلُوْا اَوْلُوْرْمِيْشِ اِيْمَانِي **خُرْمَا**
 اَغَا حِي شِيْه قَلُوْبِ بِيُوْرِدِي **قُوْلُهُ** اَلَمْ تَرَ كَيْفَ
 ضَرَبَ اَللّٰهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ اَلَا يَدِيْ
 بِيُوْرِيْ نِيْتِ لَكْ اَلَا يَدِيْ اِنْ فِيْ ذٰلِكَ لَا يَاتِ
 لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُوْنَ دِيُوْبِ بِيُوْرِدِي لِقَوْمٍ لَا حِي لَامِ
 مَلِكِ دُرْ رَقِيْبِيْ مَوْزِنِ كِي تَفَكَّرْ قَلْسَه بُوَابْتِ اِيْجِيْه
 حُوْقِ اِيْشَارْتَلْدُرْ وَ حُوْقِ مَعَا يِلْدَرَه وَ اَقِيْفِ اَوْلُوْرْمِيْشِ
 اَوْ حِي دُرْ لُوْدُرْ وَ قَدَمِ **بِيُوْرِيْ** نَزْهَدِ اِيْجِيْه دُرْ كَرْدُرْ

كَيْزُهُدِيرَ لَهُ جَهْدٌ وَتَضَرُّعٌ وَتَرَارِيقٌ لَهُ شَرِيعَتِي
 بِكَلْبِهِ سِنَّ غَفْلَتَهُ بُولٌ وَزِمَامِي سِنَّ تَأَكُّمِهِ
 وَبِي قَوْلٍ لِرَجُلٍ سَنَّ دُنْ أَوْلَا سِنَّ **كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى اللَّهُ**
 وَبِي الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ قَالَ
 الشَّيْخُ قَدَسَ اللَّهُ رُوحَهُ سَنَّ دُنْ مُجَاهِدَهُ أَوْلَسَهُ
 حَقُّ تَعَالَى دُنْ وَبِي لِكُ ارَادَتِ أَوْلُوهُ **شَيْخُ أَبُو سَعِيدٍ**
لِلْحَرَّازِ رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ يَقُولُ إِذَا ارَادَ اللَّهُ تَعَالَى أَنْ يُوَلِّىَ
 عَبْدًا مِنْ عِبِيدِهِ فَخَرَّ اللَّهُ بَابَ ذِكْرِهِ ذِكْرُكَ شَرِّ لِي بِيْرِنِهِ
 كَتُورَسِكُ لَا بَدَّ ذِكْرٍ قِيُوسِي أَجَارُ تَوْفِيْقٍ حَاصِلِ
 مِيْتٌ وَتَبَرُّكُ كُوْرُبُ ذِكْرِي غِيْمَتٌ دُتُوْبُ
 جَانُ بِرْ لَهُ ذِكْرُ قُلِ **قَالَ الشَّيْخُ** قَدَسَ اللَّهُ سِنُوَائِي
 دَرُوَيْشُ كُوْرُكَدَرُ كَمَا اللَّهُ اِدِنْ اِخْتِيَارُ قَلْبِهِ وَزَيْنَتُهُ ^{الله}
هُوَ اِدِنْ لَابِقُ اَوْلُوْبُ **هُوَ** مَقَامِيْنِدَارِ شَنْدَرِنْ اَوْلَاوُزُ
قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ
 سُبُلَنَا تَوْفِيْقًا رِشْوَبُ ارَادَتِ اَللَّهِ وَبِي لِكُ اَوْلُوْرُ

تَجْنُ ذِكْرُ بَشَلَقُ دِلْسَكُ **أَوَّلُ** اَوَانِرُهُ وَمَدَّ بِرْ لَهُ بِسْمِ اَللَّهِ
 الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ دِيُوْبُ يَدِيْكَزُ جِهْرُ وَمَدَّ بِرْ لَهُ **لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ**
 دِيْ كَلْ بَعْدُ **لَامِلُهُ هِيَ** اَرَا سِنْدَهُ مَدَّ بِرْ لَهُ بِرُكُ
 اَوْنَدَنْ دِلُ كَلَهُ **اَللَّهُ اَللَّهُ اَللَّهُ دِيُو اَللَّهُ** ذِكْرِي قُلْغَلِ
 بُوْذِكْرَهُ ذِكْرُ اَلْعِبَادَةِ دِيُوْرُ عَشِقُ اِخْلَاصِ بِرْ لَهُ
 تَجْنُ ذِكْرُ اَللَّهِ اَكُوْشُ اَلتَّشْكُ ذِكْرُ دُنْ لَذَتْ
 بُولُوْرَسِيْنَ فَاِذَا اُسْتَلَذَ بِاَلذِكْرِ فَخَرَّ اَللَّهُ عَلَيْهِ
 بَابِ الْقُرْبِ **فَاِذَا دَاوَمَ** عَلَيَّ اَلذِكْرِ نَعْدُ اِلَى الْمَجْلِسِ
 اَلَا لِيْسُ تَجْنُ قُرْبُ فَيُوْسِيْ اَجْلِسَهُ ذِكْرًا دِيُوْرًا يَدُ وَاكُوْلَهُ
اَسْنُ اَوْرُنَا رَا اِيْسُ بُولُوْرُ يَلِكُوْرُ لِقُدَنْ خَلَا صِرَا وَاوُوْرُ
كَمَا قَالَ النَّبِيُّ وَمَذِكْرُ اَللَّهِ اِيْسِيْ اَوْلُ وَقْتِ ذِكْرِ
 اَكُوْشُ قَلْبُ بِرْ لَهُ دِلْ سَاكِتِ اَوْلُوْرُ ذِكْرُ كُوْلَهُ دَشْرُ
 مَا شَاءَ اَللَّهُ چُونَكِهِ كُوْ كَلْ ذِكْرًا يَدُ وِبَشَلَدِي
 بُوْذِكْرَهُ ذِكْرُ **اَلَا هُوَ** دِيُوْرُ اَوْلُ وَقْتِيْنَ مَعْرِفَتِ
 حَقْدَنْ مَحْفُوْظُ اَوْلُوْرُ **كَمَا قَالَ** مَرْمَنْ عَرَّ اَللَّهُ كَلِّ لِسَانَهُ

تَدْرَجُ عَلَيْهِ عَلَى كُرْسِيِّ التَّوْحِيدِ وَقَدْ مَرَّ بِجَنِّ تَوْحِيدِ
 كَوْرُ سِي سِنْدِهِ فَعَوَّدَ آيَتَهُ كَوَكُلَهُ اسْمَ الْبَقِيَّةِ
 حَاصِلٌ وَلَوْ أَنَّهَا مَلَرْنَا بِرَسْمِ الْبَقِيَّةِ بُولُو **أَوَّلُ**
 وَقْتُ ذِكْرِ كَاهِ سِرِّهِ يَوْمَ رُكَاةِ كَوَكُلِهِ كَلَوْرُ مَا شَاءَ
 اللَّهُ جَنَّ ذِكْرًا يَدُ وَأَيْدٍ وَأَنْسُ سِرِّهِ ثَابِتٌ أَوْلَسَهُ
 كَوَكُلٌ سَاكِنٌ أَوْ لَوْ مُتَّصِلٌ سِرِّ ذِكْرًا يَدِهَا شَاءَ
 اللَّهُ بُو ذِكْرَهُ ذِكْرُ الْهَيْبَةِ دِنُورٌ تَدْرَجُ عَلَيْهِ
 سِرُّ الْعَرْشِ سِرُّ الْعَرْشِ أَوْ تَوْرَبُ ذِكْرًا يَدِ سِرِّهِ
 عَرْشِيَا نَ إِيدُرَ إِتْشَاءَ اللَّهُ تَعَالَى سِرُّ الْعَرْشِ الْكَوْشِ
 الْكَوْشِ ذِكْرٌ قَلْبِي لَهَ اسْرُ رُوحَهُ دُشْرُ رُوحِ ذِكْرِ
 أَيْدٍ وَبَشَلُ كَاهِ سِرِّ طَيَّا نُوْرَ اسْرُ رُوحَهُ دُشْرُ رُوحِ
 ذِكْرًا يَدِ رُكَاةِ رُوحِ طَيَّنُوْرُ سِرِّ ذِكْرًا يَدِهَا شَاءَ اللَّهُ
 جَنَّ اسْرُ رُوحَهُ قَرَارُ آيَتِهِ خَوْلَسَهُ رُوحِ سَاكِنٌ أَوْ لَوْ
 طَيَّا نُوْرُ رُوحِ دَائِمٌ ذِكْرًا يَدِ رُوحِ **بُو ذِكْرَهُ مَشَاهِدَهُ ذِكْرِي**
دِنُورٌ مَشَاهِدَهُ ذِكْرِي وَكَوْشِ أَيْدِي لَسَهُ قَرَارُ آيَتِهِ

مَا شَاءَ اللَّهُ عَنْهُ لِحُبِّ أَوَّلِ وَقْتِ جَابِلِ كَتُورُ لُورُ
 ذِكْرًا يَدُ وَأَيْدٍ وَأَدْخَلَ فِيهِ دَارَ الْفَرْدَانِيَّةِ فَرْدَانِيَّةِ
 سَرَايِنِهِ دَاخِلٌ قَلْبُورُ **ذِكْرًا وَكَوْشِ** آيَتِكَ بِرَلَهُ كَشْفَالَهُ
 عَنْهُ تَحَلُّ لِحَبْلِهِ وَالْعِظْمَةُ ذِكْرًا يَدُ وَأَيْدٍ وَذِكْرُ قَلْبِي
 مُتَّقِضًا سَبِيحَ جَلَالِ عِظْمَتِ كَشْفِ أَوْلَا حَيْثُ يَنْدِي وَقَعُ بَصِيرُ
 الصِّدْقِ عَلَى الْجَلَالِ وَالْعِظْمَةُ ذِكْرًا يَدُ وَأَيْدٍ وَبَقِي هُوَ
 بِرَلَهُ هُوَ الْوَرِيثَةُ **ذِكْرًا** أَيْدٍ وَأَيْدٍ وَرُوحِ ذِكْرِي الْكَوْشِ
 قَلْبُورُ لَهُ حَقُّ الْبَقِيَّةِ حَاصِلٌ أَوْ لَوْ حَيْثُ يَنْدِي صَارَ الْعَبْدُ
 نَزْمًا فَايِنِيًّا أَوَّلِ وَقْتِ **مَوْ تَوْ قَبْلَ أَنْ تَوْ تَوَاصِلُ أَوْلُو**
 مِيَّتِ أَوْ لَوْ رَاكِي دُومْتَرَا أَعْنَى يَوْمِ يَمُزْ أَوْلُوْرُ وَيَقَعُ
 فِي حِفْظِ اللَّهِ وَكَلَابَتِهِ أَوَّلِ وَقْتِ قَوْلِ فَنَا
 مَقَامِنَا رِشُورُ فَبِرِي مِنَ الدَّعَاوِي تَجَنُّبُ قَوْلِ
 بَوْمَقَامِنَا رِشَلَسَهُ دَعْوَى نَ بِيْزَارُ أَوْلُوْرُ حَبَبِي
 حَقُّ تَعَالَى بِرَلَهُ أَوْلُوْبُ حَقُّ تَعَالَى بُو قَوْلِي سَوْرُ
 بُو قَوْلِ حَقُّ تَعَالَى يِ سَوْرُ **كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى حَبَبُهُمْ**

وَيُحِبُّونَهُ فَيُحْيِيهِ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى كُنْتُ لَهُ سَمْعًا وَبَصَرًا
 وَيَدًا وَلِسَانًا وَقَلْبًا نِي سَمِعَ وَنِي بَصُرَ وَنِي بَطِنًا
 وَنِي يَنْطِقُ وَنِي يَعْلَمُ بُونَ دُنْ بَحْسَهُ أَوْلَ دَرَجَتِي
 سِرِّ مَعْرَاجِيْنَ فَلْيُكْرِمْكَ حَقَّ الْيَقِيْنِ بَوْمَعْرَازِدَنْ
 دَخِي بِرْمَقَامِ حَقِيْقَةِ حَقِّ الْيَقِيْنِ **دُرْهُو هُوَ مَقَامِي دُرْ**
 سِرِّ مَعْرَاجِيْنَدَه ذِكْرُ قِلَا وَنَرَايَشَاءَ اللَّهُ تَعَالَى
خَلُوْتُ قَلُوْبُ اَكْرُ قُوْق كُوْنَدَه بَوْمَقَامِي بُوْلَدُ كَسَا
 دَوْلَتِ وَسَعَادَتِ سَنَكُ اَكْرُ بُوْلَدُ كَسَا يَنْدَرُوْق
 كُوْن دَخِي اَوْ قُوْر مَوْ كَرُ **قَالَ الشَّيْخُ** اَكْرُ فَنَحْ اَوْلَسَه
 سَا كَه جُوْر مَه يُوْنَرِ حَمَلُ قَلِ رِيضَا وَرِ شَيْخَه تَسْلِيْمِ اَوْلَا كِه
 فَخْ اِيْدَه سَا كَه فَتَّاحِ اَيْلَدِ اَوْلَسَه كُوْلَدُرْ دُوْرِي شَه كِه
 تَسْلِيْمِ كَلِي اَوْلِ شَرَا يَطِ خَلُوْتِي رِعَابَتِ اِيْدُبْ هَدُ
 اِيْنَه يِنَه قُوْق كُوْن اَوْ قُوْر مَوْ كَرُ اَوْلَا كِه اَرْحَمُ الرَّحِيْمِيْنَ
 رَحْمَدُ بْ اِجْنِبَاهُ مَشْبِي حَا صِيْلِ اَوْلَا اِيْنَا اَللّٰهُ
اللّٰهُمَّ ارْزُقْنَا اَكْرِيْنَه كَشْفُ اَوْلَسَه اَدِي اِيْجِيْنَدَه دُرْتِ

طَبْعَ وَارْدُ رَاوُلَ طَبَا يِعَه اَخْلَاقِ ذَمِيْمَه سِرِّ كُوْرِي
 اَوْلَسَه حَقَّ تَعَالَى صَحْبَتِيَه يَرَا مَزَانِ لِرِي كِدَرِبْ اِيْكَ
 اِيْمَكُ كَرُكُ اَوْلَا كِه مَوْ اَدْحَا صِيْلِ اَوْلَا **بِرِي صَفْرَادُرْ**
خَارِ يَا بَسِيْدُرْ اَوْ دَطَبِيْعَتِ دَتَارُ تَكْبَرُكَ قَلِيْقُ جِيَارُكَ
 قَلِيْقُ هَلَا كِه اِيْمَكُ بُوْلَا رِيْرَه حَقَّ تَعَالَى صَحْبَتِي بُوْلَمَزُ
اَلْبِي سُوْدَا دُرْ خَشْكُ بَارِدِ يَا بَسِيْدُرْ مَنَافِقُ طَبْعِيْنَ
 دُوْتَارُ بِلَا كِي بِلَا كِي كِي شَكْرَه اِخْتِلَاطِ اِدُبْ تَمُو
 كِي سَنِيَه مَطِيْعِ وَمُنْقَادِ اَوْلَقُ هَرُ مَرَادَه يُوْلُ وَرِيْمَكُ
 بُو كِي سَنَه دَخِي حَقَّ تَعَالَى صَحْبَتِيَه يَرَا مَزَا **وَجِي** بَلْعَدُرْ
 سَرْدُ تَرْدُرْ صُو طَبِيْعِيْنَ دُوْتَارُ نَدُرْ نَكُو قَابَه كُو اَكَا دُو
 نَه رِيْنَكَه قُوْيِيْكَ قُو شُوْرُ بَحْسِ لِرِي اَرِيْدُرْ هَمُ كَنْدُو
 بَحْسِ اَوْلُوْرُ **مَه كَشِي كِه** نَفْسُ هُوَا سِنِي اُوْنَرِ نَدَنْ
 كِيْدَرَه تَنْ هُوَا سِيْنَدَنْ اَنْدَه يَرَا ثَرُ لُوْلِيْسَه حَقَّ تَعَالَى
 صَحْبَتِيَه يَرَا مَزَا **دُرْ دِيْجِي** قَانُ دُرْ كَرْمُ تَرْدُرْ هُوَا طَبِيْعِيْنَ
 دُوْتَارُ قَنِي هُوَا دَنْ بَرْدُ زَه اَوْلَسَه حَقَّ تَعَالَى صَحْبَتِيَه يَرَا مَزَا

خوش لوق صفر اشرد رخور لوق اختيار قل نجيل لوق
 سودايه تعلق در جو مرد لوق اختيار قل **كاهل لوق**
 قان فعلي در زيرك اول **نفسك** ادب قل **او نتمق**
 و كند اولق بلغم فعلي در جست چالا اولغل
 بوسنلري و نر كدن كدر كل دفع قلغل جهده
 مجاهده ايله طاعتكي خلاصيله قلغل اولاك
 حضرتده مقبول كردن اولاسن طاعت و مجاهده
 اچنده اخلاص هيج ايش خلاصه كلر قوللق اچون بر
 در رسين زنها را و صك اولغل اخلاصيله عنايت
 قلسك فتوا شكر مرادجه اولور قوله تعالى **وَمَا**
خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ حق تعالى خستدن
 نوميدم ديوقير مغل عذابندن خوف ايت كل رحيمته
 اميد ايله كل **كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى** انا عند ظن عبدي
 بي لا تقنطوا من رحمة الله جمله مؤنزه الله رضايي
 روزي قله انشاء الله **قَالَ الشَّيْخُ** قدس الله سيده

گوكلده انسا ارنامغه درت علة واردر **يا توحيد**
 كدرسي سينك خرابلغندن يا خود توحيد كدرسي سينك
 بساطنده نقصان اثر ي اولور يا خود جراغلرينك
 روشناسينده نقصان اولور يا خود كوكل
 امله سيندن اولور قنفي كوكلده كدر بوسنلر
 اولانده انسا اور ناماز نفس كوزني حور لوق بچقي
 بر له قتل ادب كوكلدر كوزمهك كرك **نتكم حضرت**
 رسول م بيوردي موقا قبل ان موقا توحيد
 كدرسي سينك درت اياغي واردر برسي توحيد بري
 ايمان بري شريعت بري ادب **يدي بساطي واردر**
 ارادت تواضع فقير صبر رضا وعده انسا بونلرك
 بري گسك اولسه كرو قلا يني لاشي اولور خراب اولور
 و يدي چراغي واردر معرفت عمل سنه اخلاص خوف شكر
 بوجراغلرك برسي سست اولسه جمله بي سويند دل بر له
 ايدلن عادت ذكري كوكله يول بولر كوكله

اَسْرًا وِرْثًا مَدْعَى نَكْرًا بِسْمِ مَعْرِفَتٍ جِرَاعِي بَدِي
 نَسْنَه دَنْ يَفْقُوكُ كَرَكُ صَبْرٍ جِرَاعِي الْفِئَلِ **قَوْلُهُ تَعَالَى**
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَاصْبِرُوا بِمَا غَنِي قَوْلُ غُل
لَيْتَ شُكْرُكُمْ لَا يَزِيدُ زَكْرًا عَمَلٍ فِتْلِي جِرَاعِي قَوْلُ غُل
 إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ
 الْفِرْدَوْسِ **رَضِيَ اللَّهُ** عَنْهُمْ وَرَوَّعُوا عَنْهُمْ حَقُّ تَوْفِيقٍ
 وَرُدِّعِي مَنِّي قُلْ لَنْسُ هُوَ اسْمِي قَوْلُ غُل **وَنَهَى النَّفْسَ**
 عَنِ الْهَوَى جَاهِدَ طَائِشِي الْفِئَلِ **وَالَّذِينَ** جَاهِدُوا
 فِيْنَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلًا نَضْرَعُ جِقْمَا غَيْرُ لَهُ أَوْ رَغْلُ
ادْعُوا رَبَّكُمْ نَضْرَعَا وَخَفِيَّةً إِنَابَتْ كُو كُرْدِي بِرُ لَهُ يَقُ
وَإِنِّي أُولِي رَبِّكُمْ مَعْرِفَتٍ وَعَمَلٍ وَسُنَّتٍ وَإِخْلَاصِ
 وَخَوْفٍ وَرَجَاوَتِ كُرْ جِرَاعِي غَيْرِي يَقُ **تَوْحِيدِ**
 كُرْسِي سِنِي جِرَاعِي غَيْرِي وَيَسَاطِ لِي بِرُ لَهُ أَرَأَيْتُمْ وَكَأَبَادَانِ
 فِئَلِ كُو كَلْ يَأِي شَاهِي بِرُ كُو رُ تَوْجِيدِ كُرْسِي سِي
 أَوْزُرِي نَدَه تَوَارَاتِي سُونَ أَنْدَنْ صُكْرَه بِرُ خَلُوتِ إِخْتِيَارِ

هَيْتُ كِي قَوِي طَوْتِ أَوَّلِ وَقْتِنِ كُو كَلِي جَمْعُ قَلْبٍ دِلَالَه
 عَادَتِ زِكْرَه شَرَا بِطِ خَلُوتِ بِرُ لَهُ مَشْغُولِ أَوَّلِ
دَوَامِ خَلُوتِ وَذِكْرُ وَصْنُوهُ وَصَوْمِ سَكُوتِ جُو نَفِي
 وَرَبِطِ وَدِكْرُ اعْتِرَاضِ نَا كُرْدَنْ بُو ذِكْرُ أَوْلِيَانِ كِي مَشْغُولِ
 اَمِيذِ دُرُ كَرَامَتِ كُو كَلِكَه قَوَارِي دِه دِلْصَامِيَتِ أَوْلَا
 كُو كَلِكِ الْاِذِكْرِي بِرُ وَبِشَلِيَه اللّهُمَّ ارْزُقْنَا مَعَ أَهْلِ الْاِيْمَانِ

توحيد کرسی سینه معرفت
 چراغی بقوت کوه کربلا و شاه اولو بنده و زینا و بواب قدرت

تجسید

تجسید کرسی سینه معرفت	تجسید کرسی سینه معرفت
رجا چراغی	رجا چراغی
فوق چراغی	فوق چراغی
ارادت بساطی تواضع بساطی فقر بساطی صبر بساطی	ارادت بساطی تواضع بساطی فقر بساطی صبر بساطی
رضای بساطی وعدہ بساطی	رضای بساطی وعدہ بساطی
دنیا به طلاع و به مکر کون نفس مجاہدین بر لم اولد مکر کون	دنیا به طلاع و به مکر کون نفس مجاہدین بر لم اولد مکر کون
اندازه حکم بود کور کور بولند	اندازه حکم بود کور کور بولند
فنا بر تبت طرفی بود لاف لاف غمزہ حمله و صاعقه و انش	فنا بر تبت طرفی بود لاف لاف غمزہ حمله و صاعقه و انش

كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ
سُبُلَنَا حَقُّ لِقَائِي دُنَّ عِنَايَتِ بُولُورِ دِي كِي ذِكْرُ
كُو كَلَه دَشْر كُو كَل اِي دِي اِي دِي قَلْب سَيْلِم مَقَامِنَه
اِرِشُوْر دِلْدَن عَادَت ذِكْرِي قَلُوْر بُو دَرَجَه كَر كُ اِنِي
وَا رُدْر يُو قَرُو دَه بِيَا ن اُولَدِي كُو كَل اِلَا ذِكْرِي اِي دِي
اِي دِي ذِكْر دَن كُو كَل دَخِي قَلُوْر دِل دَخِي قَلْب دَر
اُول وَ قَت ذِكْر سِيْرَه دَشْر اِلَا وَ نِعْمَا ذِكْرِي اُولُوْر سِر ذِكْر
اِي دِي بَشَلر اُول ذِكْرَه ذِكْر اَلْهِيْبَه اَدُوْر رُلُوْسِيْر
دَخِي ذِكْر اِي دِي اِي دِي ذِكْر رُو حَه دُو شَر مَشَا هَدَه
ذِكْرِي اُولُوْر مَشَا هَدَه ذِكْرِي دِنُوْر اُول وَ قَتَن
دِل دَخِي وَ كُو كَل دَخِي وَ سِر دَخِي ذِكْر دَن قَلُوْر رُلُوْر
ذِكْر اِي دِي بَشَلر اَمَّا سِر ذِكْرِي كُو اَكَه ذِكْر اَلْهِيْبَه ذِكْر
اَنَدَه چُو ق اَقْلُوْر وَ اَر دَر مَهَالِك پِرِي دُر چُو ق نَسْنَلُوْر
اَكْثَر كِسَه بُوْنَدَه هَلَاك اُولُوْر ضَال وَ مَبْتَدِع اُولُوْر
شَيْخ مَرِشِيْد كَر كَدْر كِه مَرِي دِي بُو مَهَالِك لَر دَن

اسانلغا

سَا نَلِيْغَلَه كَجُوْرَه چَن دَر وِيْش مَشَا هَدَه ذِكْر نَد دُشْسَه
بَشَارَتَلَر وَ مَزْدَه لَر بُولُوْر اَقْتَلَر دَن قُوْر تَلُوْر خَلَا صُوْر
اُولُوْر اَبْرُق كِسَه اَغْيَا رَا كَه يُوْل بُو لَانْز اُول وَ قَتَن
مَقَام حَقِيْقَتَه اِرِشُوْر دِل ذِكْرِي كُو كَل ذِكْرِي
سِر ذِكْرِي اُول كِشِي دَن قَلُوْر يَتِيْش مَقَامَه لَابِق
اُولُوْر دَخِي **هُوَ مَقَامِنَه اِرِشُوْر** مَقْرَبَلَر وَ سَابَقَلَر
جَمَلَه سِيْنَدَن اُولُوْر **كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى** وَ اَمَّا اِنْ كَانَتْ
مِنْ الْمُقْرَبِيْنَ فَرُوْحٌ وَ رَحِيْمَانٌ وَ جَنَّةٌ نَعِيْمٌ **بُو دَرَجَه اِرِش**
قَوْلَه خَوْفٌ خَطْرٌ قَلْبُ اِيْمَانٍ مَقْبُوْلَه اِرِشُوْر **قَالَ الشَّيْخُ**
قَدَسَ اللهُ سِتْرَه كِشِي نَد قَدْر كِه خَا صَلَر دَن اُولُوْر
خَطْر عَظِيْمٌ خَوَاصُّه دَر **كَمَا قَالَ رَسُوْلُ اللهِ** عَمَّ النَّاسُ
كُلُّهُم مَوْجِيْ اِلَّا الْعَالِمُوْنَ وَ الْعَالِمُوْنَ كُلُّهُم مَوْجِيْ
اِلَّا الْعَالِمُوْنَ كُلُّهُم مَوْجِيْ اِلَّا الْمَخْلُصُوْنَ وَ الْمَخْلُصُوْنَ
عَلِي حَظْر عَظِيْم **اِيْر هِيْم** خَلِيْل الرَّحْمٰن **ع** بُو مَقَام دَن
كَجُوْب هَيْبَت مَقَامِنَه اِرِشِي دِي قَالَ الشَّيْخُ بِيْحِي

قَدَسَ اللهُ رُوحَهُ فَجَنَّ اَدَمِي مَرًا قَبْدًا وَنَرَاهُ دَرِيسَةً تَرْتِي
 بِرُؤْيُومِ مَقَامِهِ اَرِشِسَهُ اَلْبَنِي هَيْبَتِ مَقَامِنَا سَنَا اُولُو
اَلْبَابُ السَّادِسُ فِي بَيَانِ اَلْهَيْبَةِ اِبْرَاهِيمَ عَمَّ فَجَنِّ هَيْبَتَهُ
 مَقَامِنَا رِشْدِي فِي هُوشِ اُولُو ب دُشْدِي فَجَنِّ
 هُوشِي كَلْدِي سَهْ عَقْلِي دِرْدِي تَوْرُ قُوْدُنْ مَخِي
 اُولُو بْ اَغْلَا يُوَانِي وَجَهْتُ وَجْهِي لِذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ
 وَالْاَرْضِ خَيْفًا وَمَا اَنَا مِنَ الشُّرَكَاءِ بَيْنَ دِيُوْبِ اَدَبْ
 صَقْلَدِي اَيُوْبْ عَكْبِدِ السَّلَامِي اُوْنِ اِكْبِيكُ جَهْتُ
 قُوْرْتَلْدِي اَيْنِي يَدِي لَرُوْدُ كَتْدِي لِدُ هَيْبَتِ مَقَامِنَا طُوْرِي
 اَيْنِي مَسِيْنِي الضَّرْدِي دَبْ بَكْلَدِي رِحْمَتِي دِمْدِي عَيْسِي
 اَدَبْ بَكْلَدِي اِدُقَالَ اللهُ بِاَعْيَسِي اِبْنِ حُرُوْرَاَنْتُ
 قُلْتُ لِلنَّاسِ اِتَّخِذُوْنِي وَاِحِي اَلْهَيْبِيْنَ مِنْ دُوْنِ اَنِّي قَالُ
 دِيْنُ بِيْرُ عِي حَقُّ تَعَالِي وَتَقْدَسْدُنْ اِشْتِدِي سَهْ اَدَبْ
 مَقَامِنَا طُوْرُبْ اِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتُهُ دِيْدِي
 مَا قُلْتُ هَذَا اَلْكَلَامُ دِمَادِي مُوسَى مَرَّيْنِي

انظر

اَنْظُرْ اِلَيْكَ دِيْدِي سَهْ حَقُّ تَعَالِي اَدَبْ اُوْ كَرْتِي
 اَنْظُرْ اِلَى الْجَبَلِ دِيْدِي مُوسَى بُوْ هَيْبَتُنْ نِي هُوشِ
 اُولُو بْ دُشْدِي فَجَنِّ عَقْلِي كَلْدِي اَدَبْ بَكْلَدِي
تَبَّتْ اِلَيْكَ دِيْدِي قَالِ الشَّيْخُ قَدَسَ اللهُ سِتْرَهُ كَرْدُ كَرْمُ
 هَيْبَتِ مَقَامِنَا طُوْرُبْ اَدَبْ سَقْلَدِي هُرْبِيغَامِي
 عَلَيْهِمُ السَّلَامُ اَدَبْ بَكْلَدِي لَرْمَرَادِي بُوْلِي
 هَمُّ سَنَ نَخِي هَيْبَتِ مَقَامِنَا اَدَبْ بُوْلَهُ طُوْرَسُكُ
 مَرَادُكَ اِرِشْتَهْ سِيْنِ اَدَبْ نَدُرُ **قَالَ حَكِيمُ** اَلْاَدَبُ
 مَجَالِسَةُ الْخَلْقِ عَلَى بَسَاطَةِ الصِّدْقِ مَطَالَعَةُ الْحَقَائِقِ
 بِقَطْعِ الْعَلَابِقِ **وَقَالَ حَكِيمُ** اَلْاَدَبُ حَسْنُ مَعَامِلَةٍ
 يُوَلِّدُ مِنَ الْحَيَاءِ وَالْهَيْبَةِ وَالشَّفَقَةِ **وَقَالَ** بَعْضُ
 اَهْلِ الْكَلَامِ اَلْاَدَبُ التَّغَلُّبُ عَلَى بِلْبَاسِ الْعُبُوْدِيَّةِ عَنِ
 اَصْفَاتِ الرَّبُّوْبِيَّةِ **وَقَالَ حَكِيمُ** اَلْاَدَبُ مِعْيَارُ الْخِدْمَةِ
 وَهُوَ اَعَزُّ مِنَ الْخِدْمَةِ **وَقَالَ** عَالِمُ الْاَدَبِ مَقْدَمَةُ
 الْخَوْفِ وَالْخَوْفُ سِرَاجُ الْقَلْبِ بِرَبِّصْرِ مَا فِيهِ مِنَ الْخَيْرِ

والشتر

وَقَالَ بَعْضُهُمْ الْأَدَبُ عِنْدَ أَهْلِ الشَّرْعِ الْوَرَعُ وَعِنْدَ
 أَهْلِ الْحِكْمَةِ صِيَانَةُ النَّفْسِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 رَبِّي فَأَحْسَنَ تَأْدِيبِي وَأَنْجَى عَلَيَّ مِنْ الْأَدَبِ
 حَيْثُ قَالَ **مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى** وَقَالَ وَاحِدٌ
 مِنَ الصَّحَابَةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بَابُ لَمْ يَرْحَمَهُ مَفْتُوحٌ فَلَا
 يَدْخُلُ فِيهَا إِلَّا بِالْأَدَبِ **وَالْأَدَبُ** مَفَارِقَةُ الْهَوَى
 مَعَ مَرَاتِبَةِ الرِّضَايَةِ وَقَالَ النَّصْرُ بَادِي فِي التَّوْحِيدِ
 التَّوْحِيدُ مُوجِبٌ لِإِيمَانٍ **فَنَزَلَ إِيْمَانٌ لَهُ**
لَا تَوْحِيدَ لَهُ وَإِلَيْمَانٌ مُوجِبٌ لِشَرِيْعَةٍ فَنَزَلَ
 لِشَرِيْعَةٍ لَهُ لِإِيمَانٍ لَهُ وَلَا تَوْحِيدَ لَهُ وَالشَّرِيْعَةُ
 مُوجِبَةٌ لِتَوْجِبِ الْأَدَبِ فَنَزَلَ لِأَدَبٍ لَهُ لِشَرِيْعَةٍ لَهُ
 وَلَا إِيْمَانٍ لَهُ وَلَا تَوْحِيدَ لَهُ قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ
 الْأَدَبُ عَلَى ثَلَاثَةِ أَوْجُهٍ أَدَبُ اللِّسَانِ وَأَدَبُ النَّفْسِ
 وَأَدَبُ الْقَلْبِ وَأَدَبُ الْقَلْبِ أَدَبُ اللِّسَانِ مَا لَا يَعْينُهُ
 وَإِنْ كَانَ صَادِقًا فَكَفَّ الْكُذْبُ وَأَدَبُ النَّفْسِ أَنْ تَعْرِضَ

وَتَحْرِضَهَا عَلَيْهِ وَتَعْرِفُ الشَّرَّ وَتَرْجُرُهَا عِنْدَ وَأَدَبُ
 الْقَلْبِ مَعْرِفَةُ حُقُوقِ اللَّهِ تَعَالَى وَالْأَعْرَاضُ عَنِ
 الْحَضَرَاتِ الْمَدْمُونَةِ قَالَ الشَّبَّاحُ قَدَسَ اللَّهُ رُوحَهُ
 مَا قَلَّدَ بَوَادِبِي سَقَلِقُ بِرُؤْلَهُ هَيْبَتُ مَقَامِنْدَانِ
 خَلَاصًا وَلَوْ بِي يَدِي مَعْرِفَتُ مَقَامِنْدَانِ سَزَا أَوْلُورُكُ
الْمَقَامُ السَّابِعُ فِي بَيَانِ الْمَعْرِفَةِ أَيْزُهُمْ عَمَّ فَجَنَّ مَعْرِفَتُ
 مَقَامِنْدَانِ ارشُدِيسَهُ مَا سَوِيَّ اللَّهُ يَعْنِي حَقْدَانِ عَنِّي
 تَوَسَّنَهُ أَوْتَدِي لِيْلَهُمْ قَالُوا **الْمَعْرِفَةُ نَسِيَانُ عَمْرِ اللَّهِ**
تَعَالَى وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ الْمَعْرِفَةُ مَعَ اللَّهِ وَقَالَ
 أَبُو الْحَسَنِ التَّوْرِيُّ الْمَعْرِفَةُ أَنْ تَعْرِفَ اللَّهَ بِالْوَحْدَانِيَّةِ
 وَتَعْلَمَ أَنَّهُ أَوْكَ كُلِّ شَيْءٍ وَآخِرُهُ وَبِهِ يَقُومُ كُلُّ شَيْءٍ
 وَهُوَ قَائِمٌ بِنَفْسِهِ وَإِلَيْهِ مَصِيرُ كُلِّ شَيْءٍ وَعَلَيْهِ
 حَيٌّ **وَقَالَ أَبُو الْحَسَنِ الْعَامِرِيُّ** الْمَعْرِفَةُ بِالْمَعْبُودِ يُنْقِصُهُ
 عَلَى ثَلَاثَةِ أَقْسَامٍ أَحَدُهَا الْمَعْرِفَةُ بِالْوَحْدَانِيَّةِ اللَّهُ لَيْسَ لِمَا
 عَنِ التَّعْطِيلِ **وَالثَّانِي** الْمَعْرِفَةُ بِقُدْرَتِهِ لَيْسَ لِمَا

عَنِ الشُّرْكِ وَالثَّالِثُ الْمَعْرِفَةُ بِصِفَاتِهِ لِيَسْلَمَ مِنَ
 التَّشْبِيهِ وَقَالَ بَعْضُهُمْ مِنْ عَلَامَةِ الْمَعْرِفَةِ الْحُبَّةُ
 لِأَنَّ مَنْ عَرَفَ حُبَّهُ وَمَنْ أَحَبَّهُ انْتَمَ بِأَيْهِ وَقَالَ بَعْضُهُمْ
 الْمَعْرِفَةُ إِحْاطَةُ الْعِلْمِ بِالْأَشْيَاءِ وَقَالَ أَبُو هَاشِمٍ ^{هَذَا}
 مَنْ عَرَفَ اللَّهَ حَقَّ مَعْرِفَتِهِ عُبُدَهُ بِكُلِّ طَائِفَةٍ **قَالَ رَسُولُ اللَّهِ**
عَمَّ دَعَامَةُ الْبَيْتِ آسَاسُهُ وَدَعَامَةُ الدِّينِ الْمَعْرِفَةُ
بِاللَّهِ وَالْيَقِينِ وَالْعَقْلُ الْقَامِعُ فَقِيلَ مَا الْعَقْلُ الْقَامِعُ
يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَكَفُّ عَنِ مَعَاصِي اللَّهِ وَالْحِرْصُ عَلَى
طَاعَةِ اللَّهِ وَعَمَّنْ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ
 مَنْ تَعَلَّسَتْهُ خِصَالٌ لَمْ يَدْعُ لِلْجَنَّةِ مَطْلَبًا وَلَا لِلنَّارِ
 مَهْرَبًا مَنْ عَرَفَ اللَّهَ فَطَاعَهُ وَعَرَفَ الشَّيْطَانَ فَلْخَلَفَ
 وَعَرَفَ الْحَقَّ فَاتَّبَعَهُ وَعَرَفَ السَّاطِلَ فَاجْتَنَبَهُ وَعَرَفَ
 الدُّنْيَا فَتَرَكَّهَا وَعَرَفَ الْآخِرَةَ فَطَلَبَهَا **وَعِنْدَ أَضْغَا**
 عَلَيْهِ السَّلَامِ أَرْحَمُوا الْفُقَرَاءَ لِقَلَّةِ صَبْرِهِمْ وَأَرْحَمُوا
 الْغَنِيَاءَ لِقَلَّةِ شُكْرِهِمْ وَأَرْحَمُوا الْجَمِيعَ لِقَلَّةِ مَعْرِفَتِهِمْ

وَفِي الْخَبَرِ أَنَّ دَاوُدَ عَمَّ نَبِيَّ رَبِّهِ فَقَالَ إِلَهِي مَا جَزَاءُ مَنْ
فَكَ وَسَلَّمَ نَفْسَهُ إِلَيْكَ قَالَ يَا دَاوُدُ جَزَاءُ وَهُوَ عِنْدِي
شَيْئَانِ أَنْ أَجْعَلَ الْبَلْوَى قِتْدَهُ **وَالصَّبْرُ صِدْقَهُ وَعَمَّنْ**
أَبِي نَصْرِ اللَّهِ دِي رَحْمَةِ اللَّهِ عَلَيْهِ أَنْذَرَ قَالَ أَوْحَى اللَّهُ لِي
أَلَّا أَدْعُو مَنْ عَرَفَ بِي وَمَنْ قَصَدَ بِي رَأَى بِي وَمَنْ
أَرَادَ بِي طَلَبَنِي وَمَنْ طَلَبَنِي وَجَدَنِي لِأَيُّوْثِي عَلَيَّ
غَيْرِي **وَقَالَ حَكِيمٌ عَلَامَاتُ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ سِتَّةٌ قَلْبُهُ**
مَوْضِعُ الدِّينِ وَنَفْسُهُ مَوْضِعُ الْيَقِينِ وَنَمَتْ دَرَجَةُ الْعِلْمِ
وَلِسَانُهُ مَنبَعُ الْحِكْمَةِ وَقُوَّتُهُ النَّصْدَقُ وَكَلَامُهُ
الصِّدْقُ وَعَمَّنْ بَعْضُ الْمُحْكَمَاتِ لِلْحَكَمَاءِ أَنْهُ قَالَ كُلُّ عَالِمٍ
بِأَمْرِهِ غَيْرُ عَالِمٍ بِهِ فَلَمْ مَعْرِفَةُ بِلَا رُؤْيَةٍ وَكُلُّ عَالِمٍ بِهِ
غَيْرُ عَالِمٍ بِأَمْرِهِ فَلَمْ رُؤْيَةُ بِلَا مَعْرِوْ كُلُّ عَالِمٍ بِبِأَمْرِهِ
فَلَمْ رُؤْيَةُ وَمَعْرِفَةُ مِثَالُ مِثَالِ يَعْقُوبَ وَيُوسُفَ
وَأَخُوْنِي فَلْيَعْقُوبَ مَعْرِفَةُ بِلَا رُؤْيَةٍ وَالْآخُوْةُ يُوسُفَ
رُؤْيَةُ بِلَا مَعْرِفَةٍ وَيُوسُفَ رُؤْيَةُ وَمَعْرِفَةُ وَثَمَرَةُ

يَعْقُوبَ الْفَرَقَةَ وَثَمَرَةَ الْأُخُوَّةِ الْخَيْرَةَ وَثَمَرَةَ يَوْسُفَ
 الْمَلِكِ وَالزَّاحَةَ وَقَالَ **بَعْضُ الْعُلَمَاءِ** الْمَعْرِفَةُ فِي الْقَلْبِ
 كَالشَّمْسِ فِي الْفَلَكَ لَكِنْ تَسْمُرُ الْفَلَكَ تَطْلُعُ مِنْ أَوْقُفِ
 السَّمَاءِ وَتُنُورُهَا يَقَعُ فِي الْأَرْضِ وَتَسْمُرُ الْمَعْرِفَةَ تَطْلُعُ
 مِنْ دَاخِلِ الْقَلْبِ وَتُنُورُهَا يَقَعُ عَلَى الْعَرْشِ نَتِجَتُهُمْ
 كَوْرِدِي كَيْي **فَلَمَّا رَأَى لَشَمْسُ زَاغَةً** الْأَيْدِ مَعْرِفَتُ نُورِي
 بَلَوْرْدِي يَسَهُ شَمْسُ نُورِي لِأَشْيَاءِ أَوْلَادِي طَاقَتِي قَلَامِي
 عَقْلِي دَرْدِي تَاءً مَثَلُ قَلَامِي إِنْ بَرِيءِي فَمَا تُشْرِكُونَ دِي
 كَوَكَلِي وَكُنْمَدِي حَقِيقَتَا رُمَدِي وَعَنْ حَكِيمِ
 أَنْدَقَالَ الْمَعْرِفَةُ عَلَى ثَلَاثَةِ أَقْسَامٍ مَعْرِفَةُ عَدَدِ النِّعْمَةِ وَ
 مَعْرِفَةُ النِّعْمَةِ وَمَعْرِفَةُ الْمُنْعِمِ وَمَعْرِفَةُ عَدَدِ النِّعْمَةِ يُوْرُثُ الْخَوْفَ
 وَالْخَوْفُ يُوْرُثُ الْحَذَرَ وَالْحَذَرُ يُوْرُثُ تَحْمِيلَ عَلَى الْفِكْرِ وَالْفِكْرُ
 سَبَبُ الْجَنَاحَةِ فَمَعْرِفَةُ النِّعْمَةِ يُوْرُثُ الشُّكَّ وَالشُّكُّ
 سَبَبُ الْمَزِيدِ وَمَعْرِفَةُ الْمُنْعِمِ يُوْرُثُ الْحُبَّ وَالْحُبُّ
 يُوْرُثُ الشُّوقَ وَالشُّوقُ يُوْرُثُ السَّعْيَ وَالسَّعْيُ

يُنزِلُ الْمَنْزِلَ وَقَالَ **بَلِينِدُ الْعَارِفِ الَّذِي** نَطَقَ عَنِ الْحَقِّ
 سِرُّهُ وَهُوَ سَاكِنٌ قَالَ **النَّبِيَّ** قَدَسَ اللَّهُ سِرُّهُ حَضَرَتِ
 بِرَسَالَتِهِمْ إِبْتِغَاءَ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ فَمَا بِي كَلْبِيسَهُ
 حَقِيقَتِي سِرِّ سَفِيرَتِهِ أَوْ غَزْدِي رَأْسُ مَالِ كَرَكِ
 أَوْلَادِي كَوَكَلُوكِ أَوْ لَاحِغِ آرِهِ زَهْرَقِ سَفَرِ سَبَابِي كَرَكِ
 أَوْلَادِي حَضَرَتِ **عَمِ أَنْدَنَ** خَبَرِ يُوْرُثُ دِكِّهِ الْمَعْرِفَةُ
 رَأْسُ مَا لِي وَالْعَقْلُ أَصْلُ دِينِي وَالْحُبُّ آسَاسِي
 وَالشُّوقُ مَرْكَبِي وَذَكَرَ اللَّهُ إِنِّي سِي وَالنِّقَّةُ
 كَنْزِي وَالْحَزَنُ رَفِيقِي وَالْعِلْمُ سِلَاحِي وَالصَّبْرُ
 زَادِي وَالرِّضَا غَنِيمَتِي وَالْفَقْرُ فِرْيِي وَالْخَوْفُ
 إِزَارِي وَالْمَلِيَاءُ رِدَائِي وَالزُّهْدُ حِرْفَتِي دِيدِي
 بَوَاسِبِ الْبَلَدِي تَمَامُ قَلَامِي شَرِيعَتُهُ يَكْرِمُ بِرِ مَقَامِ كَرَامِي
 طَرِيقَتُهُ كَرْدِي طَرِيقَتُهُ يَكْرِمُ بِرِ مَقَامِ كَرْدِي
 حَقِيقَتُهُ قَدَمُ أَوْ رَدِي سَنَ دَخِي حَقِيقَتُهُ قَدَمُ أَوْ مَقِ
 اسْتَرْسَكُ مَقْتَدَاكَ أَفْتِدَا قَلْبِي سَلِيْدِي كَلِي أَوْ لَغَلِي

فَمَا كَانَ دُونَكَ يَتِمُّ مَقَامَهُ لَا يُقِ أَوْلَانُ عَارِفِ جَمَلَهُ
 سِنْدَانِ أَوْلُوبُ مُزْدَه كَرَبُولَاسِنِ جَعْفَرِ صَادِقِ أَيْدُرُ
 رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَيْدَهُ كِه بَوَاوُنْ خَصَلَتْ بُو كُنْسَه مُزْدَه
 بُولِيمَا زَاوَلَهَا سُرُورُ الْمَعْرِفَةِ **وَالثَّانِي** أَيْنِسُ الْوَحْدَةِ
وَالثَّالِثُ إِخْلَاصُ الْعِبَادَةِ **وَالرَّابِعُ** حُسْنُ الْعَامَلَةِ
وَالخَامِسُ خَوْفُ الْمَعَارَقَةِ **وَالسَّادِسُ** رُوِيَةُ الْمَيْثَةِ
وَالسَّابِعُ صَبْرٌ عَلَى الشَّدَةِ **وَالثَّامِنُ** شُكْرٌ عَلَى النِّعْمَةِ
وَالتَّاسِعُ رِضَاءُ الْقِسْمَةِ **وَالْعَاشِرُ** صِدْقُ الْحَبْتَةِ قَالَ
الشَّيْخُ قَدَسَ اللَّهُ الْعِزْنَ رَاكَ كَرَبُولَ قَدَمِ أَوْدُكْسَه
 بَوْمَقَامَلُكَ هَرَبِرُ كَرِنُكَ أَفْتَلِرِي وَارْدُرَا سِنْدَانِ
 لِرِي لَإِيخِ أَوْلُورَا بِنِي كَرَامَتِ صَنُوبِ قَلْدَا كَسَه
 أَنْكَ بَرَا مَشْعُولِ أَوْلَا كَسَه مُرَادُكَ أَرِشْمُوسِنِ **حَضْرَتِ**
 رَسُولِ مَصَاحِبِ لُورِدِ مَلْعُونِ كُرْدِ مَشِيدِ مَلْعُونِ
 جَمَلَهُ سِنْدَانِ أَوْلُورُسِينِ جَهْدًا بَلِكُلِ كَنْدُ وَارُكِي
 هِلَاكَ قَلْعِلِ مَرَا قَبْدَا وَرُزْدَه مَنَزِلِ لِرِي كَجْمَةِ كَجْمَةِ عِبَادَتِ

قَلْعِلِ **حَضْرَتِ رَسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ** خُوسِينِي
 خُولَانِ غِلِ جَعْفَرِ صَادِقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَيْتِمُ خُولَانِ
 نَكِي أَيْوَسِي وَارِسَه أَيْنِ عَمَلَهُ بَعْلَاهُ غِلِ عَارِفِ قَلْدُ
 جَمَلَهُ سِنْدَانِ أَوْلْعِلِ شَرِيعَتِ طَرِيقَتِ مَقَامِ كَرِنُكَ
 عَمَلِ كَرِنَه مَشْعُولِ أَوْلْعِلِ كُوكَلِكِي صَا فِي قَلُوبِ سِنْدِ
 مَقَامِنَه أَرِشِي كُورُ كِلِ أَمِيدُ كِي قَوِي وَتُغَلِ
 أِنْشَاءُ اللَّهِ مُرَادُكَ أَرِشَه سِنْدَانِ وَاللَّهُ الْمَوْفِقُ وَالْمُعِزُّ
فَقُلْ فِي بَيَانِ الْحَقِيقَةِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
حَضْرَتِ رَسُولِ عَلَيْهِ السَّلَامِ حَقِيقَتَه أَرِشِدِي حَقِيقَتَه
 عَالِمِنَه نَدَ وَارِسَه كُورْدِي سِرُ مَعْرَاجِي قَلْدِي
 أِنْشَاءُ اللَّهِ بَيَانِ قَلْدِهِ وَنَزْوَعِنِ **ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ**
عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ مَن نَابِحِي دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ **وَقَالَ**
 الْجَلِيلَانِ لِكُلِّ مَلَاكٍ خَلَّ نَدَفَايْنِ خَرِنَتِكَ
فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى إِنَّ لِي خَرَانِيْنَ أَعْظَمُ مِنَ الْعَرْشِ
 وَأَوْسَعُ مِنَ الْكُرْسِيِّ وَأَطْيَبُ مِنَ الْجَنَّةِ

وَأَنْزَلْنَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ أَرْضَهَا الْمَعْرِفَةَ وَسَمَاءَ وَهِيَ الْإِيمَانُ
 وَشَمْسَهَا الشُّوقُ وَقَمَرَهَا الْحُبَّةُ وَجُجُومَهَا الْخَوَاطِرُ
 وَتُرَابُهَا الْهَيْمَةُ وَجِدَارُهَا الْيَقِينُ وَسَحَابُهَا الْعَقْلُ
 وَمَطَرُهَا الرَّحْمَةُ وَأَشْجَارُهَا الطَّاعَةُ وَأَثْمَارُهَا الْحِكْمَةُ
 وَنَهَارُهَا الْخِدْمَةُ وَكَيْبَالُهَا الذِّكْرُ وَلَهَا أَرْبَعَةٌ
 أَبْوَابُ الْعِلْمِ وَالْحِلْمِ وَالرِّضَا وَالصَّبْرُ الْأَوْهُو الْقَلْبُ
 وَعَنْ بَعْضِ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ أَنَّهُ قَالَ إِنْ مَثَلَ الْقَلْبُ
 فِي الْبَدَنِ كَالْقَنْدِيلِ فِي الْهَوَاءِ خَلَقَ لَهُ أَرْبَعَةٌ
 عُرْوَاتٍ كُلُّ عُرْوَةٍ مِنْهَا نُورٌ أَوْهَا نُورُ الْعَقْلِ
 وَالشَّائِبِ نُورُ الْمَعْرِفَةِ وَالشَّائِبِ نُورُ الْإِيمَانِ وَالرَّابِعِ
 نُورُ الْيَقِينِ وَسُلْطٌ عَلَيْهِ رِيحَانٌ رِيحُ الْفِكْرِ
 وَرِيحُ الْمُنِيَّةِ فَإِذَا هَبَّتْ عَلَيْهِ رِيحُ الْفِكْرِ نَزَادَ الْإِنْفَالُ
 وَأَنْشَرَ الصَّدْرُ مِنْهَا كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى أَمَّنْ
 شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ وَإِذَا هَبَّتْ رِيحُ الْمُنِيَّةِ
 حَمَدَتِ الْأَنْوَارَ كُلَّهَا وَأَنْشَرَ الْقَلْبُ عَنْهَا كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى

لله است

لَهُ قَسَتْ قُلُوبَكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَقَالَ أَبُو سَلِيمَانَ
الدَّارَ بِنِي إِذَا سَكَكَ فِي الْقَلْبِ الْحَيَاءُ مِنْ
 اللَّهِ تَعَالَى أُرْتَحِلَتْ عَنْهُ الشَّهَوَاتُ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى
 وَصَوَّرَكُمْ فَحَسَنَ صُورَكُمْ وَزَيَّنَّ ظَاهِرَكُمْ
 بِالْخِدْمَةِ وَبَاطِنَكُمْ بِالْمَعْرِفَةِ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى
 وَزَيَّنَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ صُورَ تَوَكُّدٍ وَوَهَبِي قُدْرَةَ اللَّهِ
 رَحِمَهُ خَلَقَ أَوْلَادًا عِنْدَ مَنْ صَحَّكَهُ مَلِكُ الْأَكْوَامِ
 دِرْكَرُ مَلِكٍ وَأُرْدُ رُمَاجَاتٍ قُلُوبُ أَيْدِي الرَّاهِي
 كَيْفَ صَوَّرْتَهُ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى دَعَا حَتَّى أَرَزَيْتَهُ
 أَنَا لِأَنَّهُ نَظَارَةُ الْخَلْقِ فَيُصَوِّرُهُ وَيَزِينُهُ بِالْقُدْرَةِ
 لِأَنَّ الْأَلَةَ فَيَخْرُجُ مِنْهُ سَبْعَةُ جَوَاهِرَ فَيَزِينُ وَجْهَهُ
 بِجَوْهَرَيْنِ وَيَرْكَبُ فِي مَجْرِيهِ لِيَكُونَ عَيْنَانِ لِسَمْعِي لَهَا
 بَصَرًا وَجَوْهَرَيْنِ فِي صَمَاحِيهِ لِسَمْعِي لَهَا سَمْعًا وَجَوْهَرًا
 قَبْضَةً أَلْفِيهِ لِسَمْعِي شَمًّا وَجَوْهَرًا فِي لِسَانِي لِسَمْعِي كَلَامًا
 فَلَمَّا زَيَّنَّ ظَاهِرَهُ لِنَظَارَةِ الْخَلْقِ تَزَيَّنَّ قَلْبَهُ

بِجَوْهَرَةٍ مَعْرِفَتِهِ لِنِظَارَةِ الْحَقِّ **تَهَيَّجَ رِيحُ السَّعَادَةِ**
 حَتَّى بَاتِي بِسَحَابِ الْأَلْفِ فَيَطْرُقُ فِي هَذِهِ الْقَلْبِ مَطَرُ
 الرَّحْمَةِ فَيَصِيرُ صَعِيدًا ظَاهِرًا وَطَرُوقًا وَنَبْتُ فِيهَا
 فَيَطْرُقُ قَلْبَهُ مِنَ الْكُفْرِ وَالشُّرْكِ وَالنَّعْطِ بِإِل
 وَالنَّشْبِ لِيُنْزِلَ مَلَكُ الْمَعْرِفَةِ فِي قَلْبِ عَبْدِهِ أَنْوَاعَ النَّبَاتِ
 نَبْتُ فِيهَا **أَرْغَوَانٌ وَصَالٍ** وَتَرْكِيضُ الْفَتَى وَدِرْخْتِ
 أَمَانَتٍ وَتَوْحِيدِ كُلِّ وَحَدِيثٍ وَرَجْحَانِ صَبْرٍ
 وَنَرْغَمَانِ رِضَا وَبَنْفَشَةِ ضِيَاءٍ وَسُنْبُلِ وَقَا وَنَبَاتِ
 بَقَا وَبُوبِي وَقَالِقَا وَمَنْشُورِ مَهْرٍ وَلَعْلِ صَدِيقٍ وَعَنْبَرِ
 تَحْقِيقِ وَسُوسِينَ شَوْقِ دَرْصُورَتِ قَلْبِ سُلْطَانِ
 الْعَارِفِينَ بَرّهَانَ الْمُحَقِّقِينَ سُلْطَانِ بَايَزِيدِ بَسْطَامِي
 رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ صُورَتِي بَسْتَهُ اسْتِ مَكْرُوكِهِ
 حَضْرَتِنْدَنْ صُورِ دِيلِ صُورِ دِيلِ قَلْبِدَنْ خَبَرِ دِيلِ
 بَايَزِيدِ يَتَدِي قَلْبِكَ نِشَانِي بَيَانِلَهُ مَعْلُومِ أَوْلَادِ
أَمَّا سِنِّي كَيْفُونِ بِرِصُورَتِ بَعْغِيَايُنِ تَائِيهِ قَلْبِ عَلْمِنْدِ

بِرِ فَايِدِ أَوْلَا **بِلِكَلِ كَمِ** قَلْبِي أَوْجِ فَتَمَّ أَيْلِشْ كَرْدُ رَاوَلِكِي
أَوَلِكِي فَتَمِنَهُ قَلْبِ مَرْكِي دِيرُ لِرُصِفَتِ قَلْبِ مَرْكِي
 أَوْلَدِ كَمِ أَوْلِ قَلْبِدِهِ بِرِصَحْرَا وَرْدُ رَاكِهِ يَفِيئِينَ
 صَحْرَا سِي دِيرُ لِرُ وَاوَلِ صَحْرَا دِهِ بِرِجَشْمِهِ وَرْدُ رَاكِهِ جَشْمُهُ
 صَفَا دِيرُ لِرُ وَاوَلِ غَا جِ وَرْدُ رَاكِهِ شَجَرِ شَوْقِ دِيرُ لِرُ **أَوْلِ**
أَفَا جِ أَوْزُرِيدِ بِرِ رَحْمَتِ وَرْدُ رَاكِهِ كَا سِيرِ بِرِ مَوَدَّتِ
 أَوْلِ تَخْتِدِهِ بِرِ سَيَاطِ وَرْدُ رَاكِهِ كَا فَوْزِشِ شَرْفِ دِيرُ لِرُ
 أَوْزُرِيدِ بِرِ بِلَتِ وَرْدُ رَاكِهِ أَبِرِ الْفَتِ دِيرُ لِرُ أَوْلِ دَمِ
 أَنْدِهِ سِرْعِدِ غَيْرِ بَوَايِدِ رَاكِهِ سِرْعِدِ حَجَّتِ دِيرُ لِرُ أَوْلِ
 زَهْمَانِ بَرَقِ ظَاهِرِ أَوْلِ رَاكِهِ كَا بَرَقِ هِدَايَتِ دِيرُ لِرُ
بَعْدَهُ أَنْدِهِ يَغْمَزُ لِرُ يَغْمَزُ كَا مَطِيرِ رَحْمَتِ دِيرُ لِرُ وَاوَلِ
 يَغْمُورُ دَنْ أَوْلِ بَشِ نَسْنَهُ بِتَنْ بِرِ سِي أَرْغَوَانِ وَصَالِ
 الْبِنِي تَرْكِيضِ الْفَتَى أَوْجِنِي دِرْخِنِ أَمَانَتِ دِرْ دِيغِي
 تَوْحِيدِ كُلِّ **بِشِينِي مَرَادِ ارَادَتِ** الْبِنِي رَجْحَانِ صَبْرِ
 يَدِيغِي نَرْغَمَانِ رِضَا سِكْرِيغِي بَنْفَشَةِ ضِيَا طَفُورِغِي

جَاهِلِدْ قَلْبِي رَانَكَ صِفْتِي أَوْلِدْ رُكْمِي أَوْلِ كَوَكْلِي
 شَيْطَانٍ غَارَتِ أَلْبَشِدْرُ هِدَايَتٍ وَعَيْنَايَتِ بُولِي أَاكَ
 سِيَاهٍ وَتَارِيكِ أَوْلَشِدْرُ شَهَوَاتِ أِنِّي حِصَارَةٌ مُشَدِّدَةٌ
 قَنَقِي طَرَفَ دِلِ رُسَه التَّرْدِ لِرُسَه كُفْرَه دِلِ رُسَه زِيَايَه
 دِلِ رُسَه خَمْرَه نَه كُتَاه دِلِ رُسَه التَّرَاوَلِ كَوَكْلِي شَيْطَانِ
 الْمَشِدْرِ اللَّهُ تَعَالَى كَلَامِي تَعَالَى وَتَقَدَّرَ
 وَحَضَرَتِ رَسُولُ سُونِ رِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 وَمَشَايِخِ سُونِ رِي أَوْلِ كَوَكْلَه نَجْدَه كَه سُوَيْلِيَه
 عَرْضَادَه سِيْن حَظَّ الْمَنْ بَتُولِ أَمْرٍ أَوْلِ قَلْبِكُ صَوْرَتِي
 بُوْدُ رِيَادِ شَاهِ كَرِيْمِيْنِ بِرَاوَه دَعْوَتِ قَلْسَه لَرَاوَلِ وَي
 خَارِخَا شَاكْدَن پَاك ايدِر لَرَاوَلِ ايدِر لَرَاوَلِ لَوْدِر لَو
 بِيْسَاطِ كَرَلَه بَزَرِ لَرَاوَلِ بِيْشْتَه قَالِي كَرِيْرَلَه حَرِيْرِدَن
 اِنْرَارِ كَرِيْرَلَه زِيْنَتِ اِدِر لَرَاوَلِ تَحْتِ كَرَفُوْرِدِ كَرُوْ شَمْعَلِد
 يَفِر لَرِيَادِ شَاهِ قَدَمِيْنَه لَائِقِ اَوْسُونِ دِيُوْسَن دِيْجِي
 اَنْكِ كِي سَعَادَتِ بِلِي اَسُوْبِ پَادِ شَاهِ لَائِيْ اَلْوَلِ

قلبدن

قَلْبِدَن اِجْرُ سِرَادِ لَو سِرَادِي شِرْكَ نِقَاقِ رِيَاوِ عَجَبِ
 حَسَدِ كِيْنَه وَغَيْبَتِ بَرَهَانِ بِنَاسَتِ لَرِنْدَن اَرِيْدِبِ
 اِسْتِقَامَتِ تَحْتِي اَوْ رُبِ يَدِي مَفْرَشَلِرِي بَزِيُوْبِ
 مَعْرِفَتِ پَادِ شَاهِي اَوْلِ تَحْتِ اَوْ زَرَه شَمْعِ كَرَاوَلِكِدَه يَنْوِ
 مَزِيْنِ اَوْ لَسُونِ **حَقِّ تَعَالَى** سَنَكِ ظَاهِرِ صَوْرَتِكِي كِه
 خَلْقِكُ مَنظَرُ كَاهِي دُرُ بُوْدِ كِرَاوَلِ اَنْ جُوهرِ لَرِيْرَلَه
 بَزِيْ وَي وَقَلْبِكِي مَعْرِفَتِ جُوهرِي بَرَلَه بَزِيْ وَي مِيْدِي
 سَن دِيْجِي جِهْدِ قَلِ حَقِّكَ مَنظَرُ كَاهِي غَلِ غُشْدَن
 وَيْرَمَزِ اِعْتِقَادِ كَرْدَن پَاك اِدَبِ اَرَا سَتَه قَلِغَلِ تَاكِمِ
 قَلْبِكُ اِيْنَه سِي پَاك اَوْلُوْبِ اَوْلِي رِي چُونِ جَمَالِ اَنْدَه
 شَاهِدَه اَوْلَا **مَا قَالَهُ رَسُولُ اللَّهِ** مِم اِنْ اَللَّه لَا يَنْظُرُ
 اِلَى صَوْرَتِكُمْ وَلَا اِلَى اَمْوَالِكُمْ وَلَا اِلَى
 اَعْمَالِكُمْ وَلَكِنْ يَنْظُرُ اِلَى قُلُوْبِكُمْ وَنِيَايَتِكُمْ
 اِسْتِقَامَتِ تَحْتِيْكَ قَوَائِمِ لَرِي يَعْنِي اِيَا قَلْبِي دَرْتِدُ
الانابة والعودة والمجته والشوق وَاَفْرَشِ عَلِي السِّرِ

سَبْعَةٌ تَحْتَ أَرْزَةِ بِسَاطِ لِرَبِّي يَدِي **رَأَى الصَّادِقُ**
وَالْإِخْلَاصُ وَالنَّبَاتُ وَالتَّكِينَةُ وَالتَّوْبَةُ
 وَالْإِرَادَةُ وَالْخَيْرُ وَالْقَبُولُ وَأَوْقَدَ حَوْلَ الشَّرِّ بِرَبِّهَا
 عَشْرَ شَمْعًا وَهِيَ الْعَقْلُ وَالْعِلْمُ وَالْفَهْمُ وَالْإِنْتِبَاهُ
 وَالذِّهْنُ وَالْحِفْظُ وَالْحِلْمُ وَاللَّوْفُ وَالرَّجَاشُ وَالْقَلْبُ
 وَحَيَاتُ الْقَلْبِ وَالْحَيَاءُ وَالْيَقِينُ وَالْبَصِيرَةُ قَالَ
 النِّسْبِيُّ قَدَسَ اللَّهُ سِتْرَهُ سَمِعْتُ أَبَا أَحْمَدَ الْجُرْجَانِيَّ يَقُولُ
 سُلِّتَ عَنِ الْمَكْمَرِ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى لَعْمُكَ **يَا مُحَمَّدُ**
 لَعْمُكَ أَقْسَمَ اللَّهُ تَعَالَى بِحَيَاتِهِ فَقُلْتُ مَرْجُوكَانَ
 عَيْشُهُ وَحَيَاتُهُ كَعَيْشِ مُحَمَّدٍ **عَم** كَانَ لَهُ أَنْ يَذَكَرَ الْقِسْمَ
 بِحَيَاتِهِ فَإِنَّ نَفْسَ مُحَمَّدٍ **عَم** كَانَ فِي طَاعَةِ الرَّبِّ
 وَقَلْبُهُ فِي حُبِّهِ الرَّبِّ وَلِسَانُهُ فِي ذِكْرِ الرَّبِّ وَفَوَادُهُ
 فِي رُؤْيَةِ الرَّبِّ وَوَجْهُهُ فِي سَجْدَةِ الرَّبِّ وَبَيْدُهُ
 فِي عَطِيَّةِ الرَّبِّ وَدَعْوَتُهُ إِلَى الرَّبِّ فَكَانَ مِنْ
 رَأْسِهِ إِلَى قَدَمَيْهِ مَشْفُوعًا لَمْ يَكُنْ فِيهِ خَطُّ الْغَيْرِ الرَّبِّ

فَلِذَلِكَ أَقْسَمَ اللَّهُ تَعَالَى بِرُوحِهِ وَحَيَاتِهِ فَقَالَ لَعْمُكَ
يَا مُحَمَّدُ سُنْدِي بِوَدِّكَ وَأَوْلَانُ عَمَلِكُمْ لَهْ عَامِلٌ
 أَوْ لَوْ بِنَفْسِي كَيْ جَاهَدَهُ بِرَأْسِهِ مَوْسِرًا لَسِتُّ حَقُّ تَعَالَى
 بِأَبْكَ وَخَيْرِينَ قُلُوبٌ بِمِثْرِ مَقَامِهِ لَا يِقُ وَأَرْزَانِي قَلُورُ
 عَجَبٌ دَكِيلٌ **تَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى** وَالَّذِينَ جَاهَدُوا
 فِيْنَا لِنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا **وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ**
لَا فِتْنَةَ إِلَّا عَلَيَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 أَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَعَلَيَّ بَابُهَا قَالَ الشَّيْخُ قَدَسَ اللَّهُ سِتْرَهُ
 تَنَكَّرْتُ حَضْرَتِ رَسُولِ كَبِيِّ قَلْبُكَ كَرَكُ سِينِ فُتُوْتِكِي
 عَلَيَّ حَضْرَتِ كَبِيِّ قَلْبُكَ كَرَكُ تَاكِهِ حَقِيقَتَهُ لَا يِقُ وَأَوْلَانِ
 جَمِيعِي مَرَادُكَ حَاصِلًا أَوْ لَا سِرَّ عَالَمِي كَبِيرًا دُنُورُ
حَضْرَتِ رَسُولِ عَم سِيرَ عَالَمِي سِيرَانِ أَيْدِي كَرَكُ
 فَبَوَدَهُ حَضْرَتِ عَلِيِّ كَوُرْدِي بِسَهِّ أَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ
 وَعَلَيَّ بَابُهَا دَدِي أَوْلُ كَلَامِكَ سِرِّي مَشَائِخُ
 يُوْحِي دُرُ كَبِيِّ سِلْسِلَتِهِ يَلِي حَضْرَتِ عَلِيٍّ بِرَجَقِ رَضِي اللَّهِ
 عَنْهُ

حَضْرَتِ عَلِيْدُنْ رَسُوْلَهٗ جِبْرِيْمُ سِيْرِي حَقِيْقَتِي
 رَأْسَتْ قَلُوْبُ حَقِيْقَتْ مَقَامِيْدَهٗ جُوْلَانْ قَلُوْقْ كَرَكْ
 دِكْرُ سَكُوْرْ جَهْدْ اِدْبُ بُوَاوْنُ صِفَتْ بِرْلَهٗ مُتَّصِفْ
 اَوْلُوْكَ **لِلْحِفْظِ وَالصَّبْرِ وَالْيَقِيْنِ** وَالزُّهْدِ وَالصِّدْقِ
 وَالْعَدْلِ وَالْجُوْدِ وَالشَّجَاعَةِ وَاللِّخْلُقِ الْحَسَنِ قَالَ يَلْحِقِي
 بِنِ مَعَاذِ الرَّازِي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ الْفَتَى مُحْتَاجٌ اِلَى
 عَشْرَةِ اَشْيَاءَ اِلَى الْحِفْظِ كَحِفْظِ يُوْسُفَ ءَمَّ قَانَ مِنْ
 لِحِفْظِ لَهٗ لِقُوَّةَ لَهٗ وَاِلَى صَبْرِ كَصَبْرِ اَيُوْبَ ءَمَّ قَانَ
 مِنْ لِحِفْظِ لَهٗ لِقُوَّةَ لَهٗ وَاِلَى يَقِيْنِ كَيَقِيْنِ اِبْرَهِيْمَ
 قَانَ مِنْ لِحِفْظِ لَهٗ لِقُوَّةَ لَهٗ وَاِلَى صِدْقِ كَصِدْقِ
 اِبْنِ مَرْكَرَ قَانَ مِنْ لِحِفْظِ لَهٗ لِقُوَّةَ لَهٗ وَاِلَى عَدْلِ
 كَعَدْلِ عُمَرَ قَانَ مِنْ لِحِفْظِ لَهٗ لِقُوَّةَ لَهٗ وَاِلَى شَّجَاعَةِ
 كَشَّجَاعَةِ عَلِيٍّ قَانَ مِنْ لِحِفْظِ لَهٗ لِقُوَّةَ لَهٗ وَاِلَى
 حَسَنِ الْخُلُقِ كَخُلُقِ حَضْرَتِ رَسُوْلِ اللهِ ءَمَّ قَانَ
 مِنْ لِحِفْظِ لَهٗ لِقُوَّةَ لَهٗ لِحِفْظِ لَهٗ لِقُوَّةَ لَهٗ لِحِفْظِ لَهٗ

اِبْرَهِيْمَ خَلِيْلٍ فَتَوْتِيْكَ اَثْرِي قَبْلَ اِلِيْهِ اَرْبَعًا مَجْجُوْسِي
 فَاَصْنَا قَهْمٌ وَاَحْسَنَ قِرَاءَهْمُ وَاِلَى كَلِّ وَاَحَدٍ
 مِنْهُمْ دَفَعْ دِرْ هِيْمِيْنَ فَقَالُوْا اَحْسَنْتَ ضِيَا فَنَّا فَهَلْ
 مِنْ حَاجَتِيْ مِنْ عِمَارَةِ الدُّنْيَا اَوْ غَيْرِهٖ فَقَالَ اِبْرَهِيْمُ
 لِاَنَّ تَسْبِيْدُ وَالْمَعْبُوْدِيْ فَقَالُوْا لَا يَمِيْنُنَا هَذَا قَالَ
 اِبْرَهِيْمُ ءَمَّ قَانَ فَنَزُوْا سِلَاطِيْمَ فَقَالَ رَيْسُهُمْ مَا يَضُرُّنَا
 اَنَّ تَسْبِيْدَ لِلّٰهِ وَيَفْرَحُ قَلْبُهٗ بِذَلِكَ تَوَقُّعًا سَاجِدِيْنَ
 فَقَالَ اِبْرَهِيْمُ يَا رَبِّ اَسْتَعْمَلْتُ اَنَا الْعِبُوْدِيَّةَ فَاَعْمَلْ
 اَنْتَ الرَّبُوْبِيَّةَ فَحَبَّبَ الرَّبُّ اِلَيْهِمُ الْاِيْمَانَ فَرَفَعُوْا
 مَعَ الْاِيْمَانِ فَقَالُوْا اِلَهِ الْاِلَهِ اِلَّا اللهُ اِبْرَهِيْمَ خَلِيْلَ اللهِ
شَيْخِ يَحْيَى اَيْدِي قَدَسَ اللهُ سِيْرَهٗ اِبْرَهِيْمَكَ فَتَوْتِيْكَ
 اَثْرِي ظَاهِرًا وَاَوْلُوْبُ بِرْدَفَهٗ دَرْتِ يُوْرُ مَجْجُوْسِيْكَ
 كُوْكُلْ لِيْ وَنَدَّ عِنَايَتِ نَظِيْرِيْنَ دِيْنِ اِسْلَامِيْ سُوْدَرِيْ
 صِدْقِ اِيْلَهٗ اِيْمَانَهٗ كَلِّ يَلِيْرِيْنَهٗ سُنْ دَجِيْ مَجَاهِدَ قَلُوْبِ
 رِيْ اَسُوْرَ اِخْلَاصِيْلَهٗ عَمَلْ اِيْلَهٗ كَلِّ تَاكُوْحِقْ وَعَدَّ اِيْدِيْ

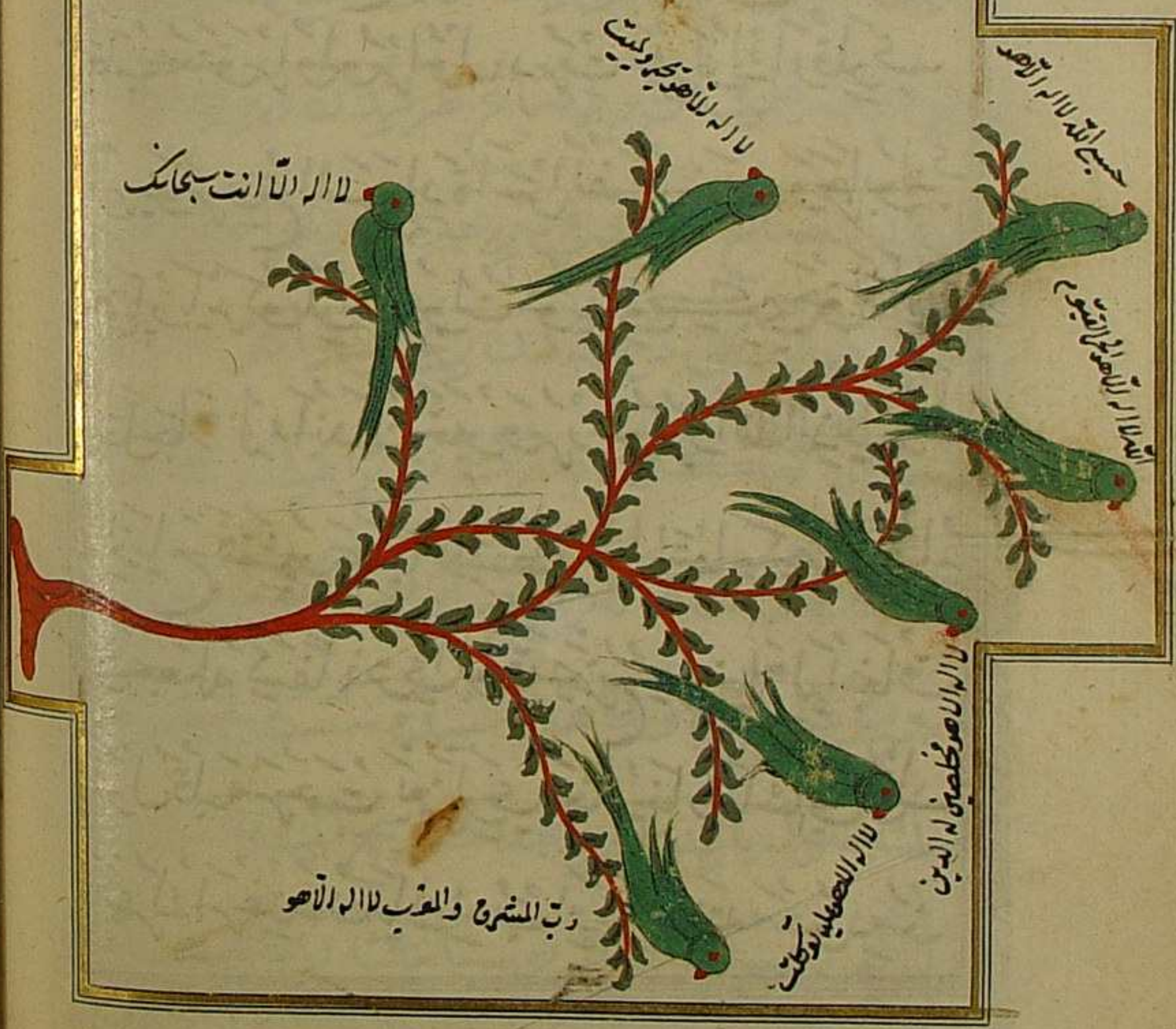
اَوْجُ يَوْمَ التَّمِيزِ نَظَرْتُ سُنُكَ كَوَكَلَهُ تَحْتِي اِدْبُ يَكْرِيْمُ بَرُّ
 مَقَامِدَ غِي اِهَامُ طُوْحِي لِي شَادِ خُنْدَانِ اُولُوْبُ ذِكْرِي لِي
 وَتَسْبِيْحُ لِي اَيْدِي وَبَشِيْكَهٖ جَهْدُ اَيْلَهٗ كِرْبُوَاكُ عَمَلُ لِي
 عَامِلٌ اَوْلَا سِنِ اللّٰهِ مَوْزِيْ بَارِ حُزْنِ مَوْحِي مِنْ جَلَّ جَلَّ لَهٗ قَلْبِي
 قَلْبٌ مُّطْمِئِنِّتَهٗ قَلُوْبُ قَلْبٍ سَلِيْمٌ حَاصِلٌ اَوْلَا اِنْ شَا اللّٰهُ
 تَعَالٰى اَوْلَ خَالِقِيْ بِرُوْرِدِكَ اَرْجَلُ جَلَّ لَهٗ رَتَنُ
 اِبْحِنْدَ قَلْبِي قَنْدِيْلُ كِي قَلِيْشْدُ رَا وُلُ قَنْدِيْلُ اِكِي طَرْفِيْ
 اِكِي دِي رِيْجَهٗ قَلِيْشْدُنُ بِي رِيْ صَاغُ طَرْفِيْدُنُ وَبِي رِيْ صُوْلُ
 طَرْفِيْدُنُ صَاغُ طَرْفِيْدُنُ غِي دِي رِيْجَهٗ دَنُ رِيْجُ الْفِكْرَةِ اَسْرُ
 صُوْلُ طَرْفِيْدُنُ غِي دِي رِيْجَهٗ دَنُ رِيْجُ الْمِيْنَةِ اَسْرُ **اللّٰهُ تَعَالٰى**
 جَلَّ جَلَّ لَهٗ كُوْكَلُ دَهٗ دَرْتُ نَهْرِيْ اَمْتِيْشْدُرُ نَهْرُ
 اَلَا اِيْ نَهْرُ النَّعْمَاءِ نَهْرُ الْمُهِيْمِيْنَةِ نَهْرُ الذُّبُوْبِيْتَةِ حُجْنُ
 دَرُوْشِيْ طَاعَتِيْ وَجَاهِدَهٗ سِيْنَدَهٗ سُسْتُ اَوْلَسَهٗ
 قَلْبُكَ صُوْلُ يَانِيْدُ غِي دِي رِيْجَهٗ دَنُ رِيْجُ الْمِيْنَةِ اَسْرُ
 اَوْلُ نَهْرُ لِرُصُوْغِيْلُ كُوْكَلُ بُوْسِيَانِيْكَ رِيْجَانُ لِي

قُوْرًا اَغَا جَلِيْ صِرَرُوْبُ يِبْرَا قَلِيْ دُوْكَوْرُ يَكْرِيْمُ سِكْرُ
 اِهَامُ طُوْحِي لِي ذِكْرُ لِي وَتَسْبِيْحُ لِي اِيْمَتِكَهٗ سُسْتُ
 اَوْلُوْرُ كُرْنِيْكُمْ فَيْشُ كُوْنِيْدَهٗ اَرْضِ مِيْتِ اَوْلُوْبُ حُجْلُ لِي
 هَلَاكُ اَوْلُوْبُ اَغَا جَلِيْ قُوْرِيْبُ مِيْتِ كِي اَوْلُوْبُ
 سِيْنَدُ وَاَجَلُ هَزَارُ دُسْتَانُ كُرْتِيْدُ كِي كِي اَوْلُوْرُ
 قَحْنُ دُوْرِيْشِ طَاعَتِيْ وَجَاهِدَهٗ سِيْنَدَهٗ قُوْيُ اَوْلَسَهٗ
 اَوْلُ قَلْبُكَ صَاغُ يَانِيْدُ غِي دِي رِيْجَهٗ دَنُ رِيْجُ الْفِكْرَةِ اَسْرُ
 قَلْبُ مَنُوْرُ اَوْلُوْرُ اَوْلُ دَرْتُ نَهْرُ لِرُكُ اِرْقَلِيْ
 اَرْبُوْرُ رِيْجُ السَّعَادَةِ اَسْرُ الْفَتْ خَوْفُ وَجَابُوْلِيْ
 قُوَا يَرْبَا يَزُ كُوْنُ لِيْدَهٗ بُوْلُ قُوْيُدُ غِي كِي حُوْقُ تَعَالٰى
 حَلَّ جَلَّ لَهٗ وَاَنْدُنُ خَبْرُ وِرْ بُوْرُ رَا اللّٰهُ الَّذِيْ رَسَلُ
 الرِّيَّاحُ فَتَشِيْرُ سَحَابًا فَيَسُطُّهٗ فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ
 وَتَجْعَلُهٗ كَيْفًا فَتَرِي الْوَقْاَ يَخْرُجُ مِنْ خِيْلِهِ اَنْخَاقُ
 اَوْلُ قَلْبَهٗ رَحْمَتُ بَعْرُ لِي يَغَارُ خَارُ خَاشَا كِي اَوْلُ
 نَهْرُكَ اَرْغِيْدُنُ يَا لَهٗ اِدْبُ اَرِيْدُرُ نِيْتَهٗ مَعْبُوْدِيْمُنُ

جَلَّ جَلَاءَ لَهُ كَلَامٌ قَدْ يَنْدُ خَبْرٌ مَرَّرٌ كَرِيمٌ فَاحْتَمَلَ الشَّيْطَانُ
 نَرِيدًا رَائِيًا وَمَا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حُلْيَةٍ
 أَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِثْلَهُ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ لِلْحَقِّ وَالْبَاطِلِ
 فَمَا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً وَأَمَا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ
 فَيَمُكُّ فِي الْأَرْضِ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ

هَذِهِ شَجَرَةٌ عِنْدَ نَهْرِ الْأَلَاءِ

قَالَ الشَّيْطَانُ قَدَسَ اللَّهُ بِتَرَهُ بَوَاتِرُ سُنْدِكَ أَوْلَسَهُ حَجَّتَ
 دُعُوِّي قَلْبِي لِكَلِمَةِ بُوْعَيْسِهِ أَوْ قُوِّي بِنِ انْزُوكِي
 بِدَاكِلِ حَقْدَنْ قَوْتَرُ قَحْنٌ بُوْخَاصٌ عَمَلْدُ بَرِّ لَه
 عَامِلٌ أَوْلَسَكَ بُوْكِتَابُ شِفَاءِ الْأَسْرَارِ كِ دِيْدِي
 كِي نَهْرُ الْأَلَاءِ أَقْتَدَ بِشَلْرُ قَحْنُ نَهْرُ الْأَلَاءِ أَقْتَدَ
 أَوْلَ ارْعُوْكَ بِأَشْنِدَ بَرْتُوْتِ أَنْجَاحِي وَأَسْرُدْرَاوَلْ
 أَنْجَاحِي لِيَشْرُدْرُ حُكْمِي يَبْرُ أَقْلَرِي أَجْلُوْرَ أَنْكَ يَدِي
 بَدَاغْنَدَ يَدِي الْهَامُ طُوْطِيْلَرِي أَوْ تَرْبُ طُوْرَرُ لَرُ
 هَرَبِرِي هَرَارْدَرُ لُوْ الْخَانِلَهْ أَوْلَ بَاكَ قَدُوْسٌ مَنَزَقٌ
 سُلْطَانِي مَوْلَانِي ذِكْرُ قَلْوَرُ لَرُ فَيَنْحِ أَيْدِي مَوْلَانِي
 جَلَّ جَلَاءَ لَهُ مُوسَى يَدِي يُوْرُدِي كَمَا يُوْسِي الْأَنْعَمِي
 وَنَعْمَا نِعْمِي قَوْمَكَ بِيَانُ قَلْبُ مَنِي قَلْدِي يُوْيُوْرُدِي
 مُوسَى أَيْدِي الْإِيْمَانِي نَعْمَتِكَ نَعْمَا نِعْمَتِكَ نَدْرُدِي
 مَعْبُودٌ جَلَّ جَلَاءَ لَهُ يُوْرُدِي كَمَا الْأَنْعَمِي أَوْلَدْرُ كَرَمِي
 كَفْرِي خَلَقَ مَدْمُومَهْ سَوْدَرُ مَدْمُومَهْ كُوْ كَلْرُ نَدَنْ

جَقْرُدْمِ فِسْقِي وَمَعْصِيَةِ سَوْءِ مَدْمُ كَرِيهٍ كَسْتَرُدْمِ
 نَتِكُمْ مَعْبُودٍ مِنْ جَلَالِهِ كَلَامٍ قَدِيمِنْدَه بِيُورِ رُوكَدِ
 إِلَيْكُمْ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ **لِنَمَّا نَعْمَتُمْ**
 أَوْلَادِنَا فِيكُمْ بِإِيمَانِي وَأَخْلَاقِي مَحْمُودَةٍ سَوْدُورُكُمْ
 كَوَكُلِّ لِرِنْدَه مَحَبَّتِي بِرُكِّ وَتَحَوُّكُمْ قَلْدَمِ نِتَه كِرْ
 مَعْبُودٍ مَزَّكَلَامٍ قَدِيمِنْدَه بِيُورِ رُوكَدِ كَرِ اللَّهُ
 حَبَّ إِلَيْكُمْ الْإِيمَانَ وَزَيْنَتَهُ فِي قُلُوبِكُمْ **عَمَادِ**
 فَا رِيَانِي رَحْمَةُ اللَّهِ خَالِصَةٌ لِحَقَائِقِهِ بَيَانِ قَلُورِ
 فَمَنْ لَا أَرْغَى وَوَقْتَهُ كَوَكُلِّهِ كِي تَنْدَكِي خَلَاقِ
 مَدْمُورِ خِيَابَاكِ أَيْدِرَارِ بَدْرِ كَوَكُلِّدَنْ سَبْعِيَّتِ
 بَهِيَّتِ شَيْطَانِيَّتِ صِفَتِي كِيدَه رُوكَدِ طُولِي
 هَرُ بَدَقَدَه ذِكْرُ وَتَسْبِيحِي أَيْتِكِلَه أَخْلَاقِ مَدْمُورِ
 اِنْسَانِدَنْ دَفْعِ قَلُورِ **أَوَّلِ بَدَاغِي نَدَه مَشْرِقِ وَغَرْبِ**
 أَرَا سِنْدَه أَنَا رُبُّكُمْ الْأَعْلَى دِينُكُمْ بِشِي
 فِرْعَوْنَ دُرُورِ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ سَنُكْ مَشْرِقُكُمْ

طُوغْدُكُمْ كَوُنْدَرِ مَغْرِبِكُمْ أَوْلَادِكُمْ كَوُنْدَرِ فِرْعَوْنَه
 أَنَا رَبُّكُمْ الْأَعْلَى دِينُكُمْ بِأَشِي فِرْعَوْنَ دُرُورِ لَعْنَةُ اللَّهِ
 دِي كِي وَوَقْتِ مَالِكُمْ مِنْ إِلِي غَيْرِهِ دِي بِنَجْهِ يَدِكْ
 مَهَلْتِ بِيُورِ دِيلِرِ بِنْدَنْ أَوْسَتَنْ تَنْكِرِي يُوْقَدِرِ دِيدِ
 هَلَاكِ قَلْدِيلِرِ سَاكِه غَرْغَزِيَه وَارِ بِنَجْهِ مَهَلْتِ بِيُورِ
 الْهَامِ طُو طِيلِرِي سِنِي أَوْلِ فِرْعَوْنَ دِي كِي عَمَلِدَنْ
 اِرَاغِ أَوْلَسُونِ وَرَطِيَه دُشَبْ هَلَا أَوْلَسُونِ دِي
 دَا يَمُورِ ذِكْرِنَه وَتَسْبِيحِنَه مَشْغُولِ دُرُورِ رَبِّ
الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ إِلَهٌ هُوَ اِكْبَنِي بِيَدِ مَقَامِنْدَه عِي
 الْهَامِ طُو طِي سِنِي أَوْلَادِمُ بِنِ دِرْ كَوَرْمِ دِينُكُمْ
 عَمَلِ لِرِنِي بُو تَسْبِيحِي مَشْغُولِ أَوْلُوبِ سُنْدَنْ دَفْعِ قَلُورِ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يَحْيَى وَمَيِّتٌ بِنِ دِرْ كَرْمِ بِنِ الدَّمِ دِينُكُمْ
 بِأَشِي مَزُودِ لَعِينِ لَعْنَةُ اللَّهِ زِنْدَانِدَنْ اِكِي سُو جَلُوبِ
 جَقْرُدِي بَرِنِي قُو يُو رَدِي وَبَرِنِي الدَّرْدِي أَنَا جِي
 وَأَمِيَّتِ دِي أَوْلَادِمُكُمْ ذِرْ كَوَرْمُكُمْ صَنُورِ بَلْمُورِ

سَلَامٌ فِي طِينِ دَنْ كَلَنْ مَنِي صَوْنِي قَرَارِ مَكِينِ دَه
 وُجَّ قَاتِ قَرَا كُولِي اِجْنِدَه صَوَاوَزِي نِدَه تَصَوِيرِ
 اِدْبُ وَصَوْتِ كَرُ فَاحْسَنَ صَوْرَ كَرُ صَوْرَتُ لَوْ
 كَوْنَا بِنِي اِدْمَرُ كَرَا مَلُودِي حَالِ اَوْرَرِي نِدِي حَالِدَنْ
 بِحَالِه كَجُورِبُ مُحَمَّدُ مِ اِدِي اَوْرَرِي نِدِي صَوْرَتِ قَلْبِي
 عَقْلِي يُوغْنِدَنْ خَلَقْتِ وَاِحْيَا صَانَا دِي صَوْرَتِ
م نِي كَم مَعْبُودِي عَزْ اَوْلِي دِي حَالِدَنْ كَلَامِ
 قَدِي نِدَه خَبَرِ وِي رِبُ يُوْرِدِي وَاَقْدُ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ
 مِنْ سَلَامَةٍ مِنْ طِينٍ ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارِ
 مَكِينٍ ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مَضْغَةً
 فَخَلَقْنَا الْمَضْغَةَ عِظَامًا فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ثُمَّ
 اَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا اٰخَرَ فَبَارَكَ اللهُ اَحْسَنُ الْخَالِقِيْنَ
 اِدْمِي اِجْنِدَه بُوَصِيْفَتِ اَوْلُوْرِي عِنِّي بِنُ لِي صِيْفَتِي
 قَلُوْرَمِ دِرِ اَشْكُوْرُ الْاِنْسَانَه بُوَصِيْفَتِ بَقِيَه قَلْسُوْنِ
 دِيُوْ ذِكْرِي اِيْدِرِ سَيِّبِي يَا دِقَلُوْرَا وُجْجِي بَدْعِي

اَلْهَامُ طُوْطِيْدِي شُوْلِي بِنُ لِي قَلْبِي مُتَكَبِّرُ كَرُ
 اَوْلِ مَدْمُوْمِ صِيْفَتِه مُتَّصِفِ دُرُرِ لِي بِنُ لِي قَلْبِي
 مُتَكَبِّرُ لِي بِاَشِي اِبْلِيْسِ لَعِيْنِ دُرُرِه دِيْدِي
 اَنَا خَيْرُ مَنْه خَلَقْتِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَه مِنْ طِينِ دِي
 اَدْمِي نِي كَم اِجْنِدَه شَيْطَانِيَّتِ صِيْفَتِي دَنْ نُسْنَه قَلْسُوْنِ
 بُوَلَسِيْبِي يَا دِرِ اِدْبُ ذِكْرِي اِيْدِرِ **قَوْلَهُ تَعَالَى اَنْهَمُ كَانُوْا**
اِذَا قِيْلَ لَهُمْ لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ يَسْتَكْبِرُوْنَ دُرُرِي
 مَقَامِ دِيْعِي اَلْهَامُ طُوْطِيْ سِي شُوْلِ اَهْلِ دُنْيَا نُوْكَ
 اَخْلَاقِي مَدْمُوْمِ لِي دِي اَدْمِي دَنْ دَفْعِ قَلْبِي
 بُوَلَسِيْبِي يَا دِقَلْبِي ذِكْرِي اِيْدِرِ حَسْبِي اللهُ لَا اِلَهَ
 اِلَّا هُوَ بُوَلَسِيْبِي بِاَشِي قَارُوْنِ لَعِيْنِ دُرُرِ زَكُوْهٍ وَاَمْرِي
 سُوْرِي طُوْطِيْ نِي دِيُوْبِ مُوسَى يَدِي بَهْتَانِ اِدْبِ
 بِرِخَانُوْ نِيْلَه اَتَمَّتْ قَلْبِي اللهُ **تَعَالَى دِيْعِي اِنِّي مَالِيْ بِرْلَه**
 بِرِه طَمْسِيْ تَدِي دِيْعِي اَوْلِ مَدْمُوْمِ صِيْفَتِي دَنْ
 بَرِي وَاَلْسُوْنِ دِيُوْ يَا دِقَلُوْبِ ذِكْرِي اِيْدِرِ **بَشِيْبِي**

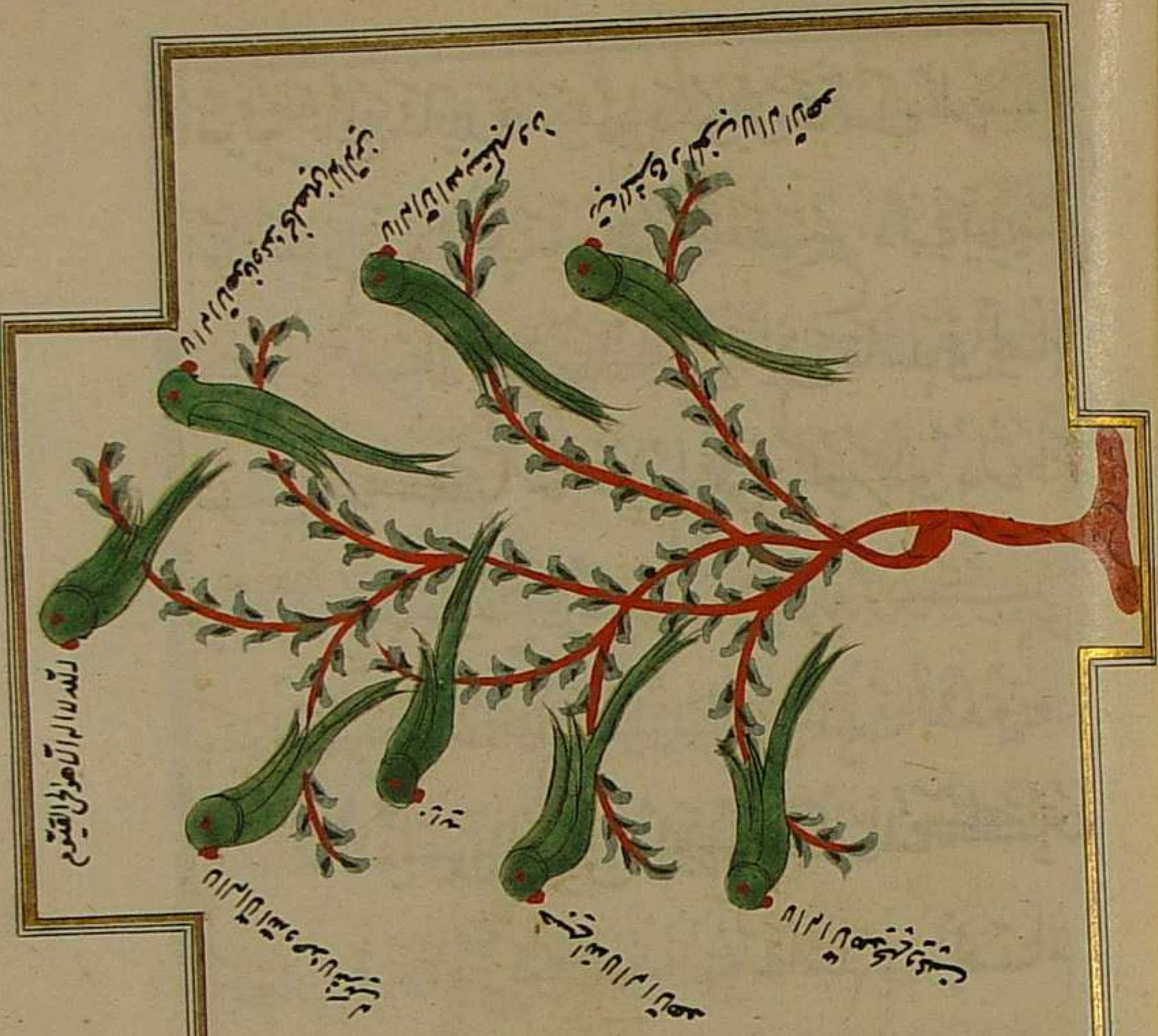

مَقَامَهُ أَوْلَاكَ الْهَامُ مُطِيبِي رُبُّو زَيْدِي أَخْلَاقِ
 مَذْمُومَةٌ كَرْدَةٌ كَوْرٌ غَزِيٌّ كَزْلُوسِي وَأَرْدُ رُؤُوتَهُ طِمَافِ
 شَرِكْ جَلِي وَعَمَلِنَه رِيَا قَتْمُ شَرِكْ خَفِي دُرْ شَرِكْ خَفِي نَكْ
 پَيْتِي آدِي كَوْرٌ مَزَامَا حِي غَزَالِي يَدْرُ قَرَه قَرَجَه أَوْ نَرِي
 نِتْ كَمِ آزِي كَوْرٌ غَزِي آدِي جِنْدَه شَرِكْ خَفِي نَكْ كَبِي دُرْ
 آدِي هَا أَوْلَصِفَتْ قُلُوسُونَ دِيُوبٌ أَكَا طِمَاكْ دِيُوبُ
 بُولَسِي بِبِيَادِ قُلُوبٌ ذِكْرٌ أَيْدِرْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
 فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الَّذِينَ التَّبِيحِي مَقَامِ دَعَى الْهَامُ
 طُوسِي مَعْجُودٌ جَزَلِيٌّ أَوْلِيٌّ صِفْتُكَ أَخْلَاقِ
 مَذْمُومَةٌ لِرَبِّي دَفْعُ قُلُوبِ دُرْ لُودِرْ لُوصِفْتُكَ لُدْ
 دِرْ لِحَا شَا أَوْلِ رَدِي صِفْتُكَ دَفْعُ قُلُوبِ
 بُولَسِي بِبِيَادِ كَرِ أَيْدِرْ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ
 إِلَى آخِرِهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ قَالَ وَإِنَّمَا
 ابْتِدَاءٌ بِهَذِهِ آيَةٌ بِاسْمِ اللَّهِ لِأَنَّ التَّوْحِيدَ وَالْحَيْلَ
 وَالزُّبُورَ وَاللُّوْحَ الْمُحْفُوظَ ابْتِدَاءً بِهَذِهِ الْآيَةِ وَالْأَسْمَاءُ

أَبْتِدَاءً بِاللَّهِ لِأَنَّ أَصْنَافَ الْكُفْرِ سَبْعَةٌ الذَّهْرِيَّةُ
 وَالتَّنَوِّيَّةُ وَالبَاطِنِيَّةُ وَعَبْدَةُ الْأَوْتَانِ وَاليَهُودِ
 وَالتَّصَارِي وَالجُوسَ فَابْتِدَاءً بِذِكْرِ اللَّهِ إِشَارَةً إِلَى
 الْآيَاتِ رَدًّا عَلَى الذَّهْرِيَّةِ نَقَالَ **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ** إِشَارَةً
 إِلَى الْوَحْدَانِيَّةِ رَدًّا عَلَى التَّنَوِّيَّةِ نَقَالَ **الْحَيُّ الْقَيُّومُ**
 إِشَارَةً إِلَى ذَاتِهِ عَلَى عَبْدَةِ الْأَوْتَانِ وَالبَاطِنِيَّةِ
 جَمِيعًا نَقَالَ لِأَنَّهُ خَذَهُ سِنَّةً وَلَا نُومَ رَدًّا عَلَى
 الْيَهُودِ وَالتَّصَارِي نَقَالَ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ
 وَمَا فِي الْأَرْضِ رَدًّا عَلَى الْيَهُودِ وَالمُشْرِكِينَ
نَقَالَ مَنْ ذِي لَدِي يُشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِذَنبِهِ رَدًّا
 عَلَى الْمُعْتَزِلَةِ نَقَالَ وَلَا يَحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ
 إِلَّا بِمَا شَاءَ رَدًّا عَلَيْهِمْ بِهَيْبَتِهِمْ أَنْكَرَ الصِّفَاتِ نَقَالَ
 وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ إِلَى تَوَلِيهِ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ
 رَدًّا عَلَى مَنْ أَنْكَرَ كَمَالِ عَظَمَتِهِ مِثْلَ البَاطِنِيَّةِ
 وَالجَرْمِيَّةِ فَمَنْ آقَرَهُ بِهَذِهِ آيَةِ قَلْبًا وَلسَانًا

وَهَذِهِ الْأَشْيَاءُ الَّتِي ذَكَرَهَا اللَّهُ فِي هَذِهِ آيَةِ فَقَدْ تَبَرَّأَ
 مِنَ الْكُفْرِ وَالْبِدْعَةِ وَأَقْبَلَ بِالسَّلَامِ وَالسُّنَّةِ
 وَالْجَمَاعَةِ يَقُولُ الْإِيمَانُ الْأَقْوَارُ بِاللِّسَانِ وَالتَّصَدِّيقُ
 بِالْقَلْبِ فَيَجْمَعُ بَيْنَهُمَا وَمَنْ قَالَ فِي الْعَمَلِ إِنَّ الْعَمَلَ
 شَرِيعَةٌ فَقَدْ عَن مَذْهَبِ الشَّاكِكِينَ لِأَنَّهُمْ
 يَقُولُونَ الْعَمَلُ شَرِيعَةٌ **يَدِي نَجِي مَقَامِ دَعَا لِهَامِ طَوْطِي**
 قَوْلُهُ تَعَالَى عِزَّ وَجَلَّ قَلْبُهُ وَرَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ
 تَوَكَّلْتُ أَشْبَاهُ أَوْلُوهُ مَجُودٌ مِنْ يَدِ قَلْبِهِ الْوَلِيُّ
 يَدِ قَلْبِهِ قَلْبُكَ أَخْلَاقٌ مَذْمُومَةٌ لِرَبِّي ذَكَرَ أَوْلَى
 أَبِي تَسْبِيحِ رَدِ نَوْبِ أَوْلَى يُوْجِهَ مَعْبُودٌ لِكِبَالِ عَظِيمَةٍ
 ذَكَرَ أَوْلَى أَوْلَى أَخْلَاقٌ مَذْمُومَةٌ لِرَبِّي نَعْمَ قَلْبُورُ بِلْجَاءِ
 بِالْحَقِّ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ نَهْرُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
يَجِي وَيَمِيْتُ هَذِهِ الشَّجَرَةُ عِنْدَ نَهْرِ النَّجَاءِ

نَهْرُ الْمُهَيْمِنَةِ أَيْ مَا غِنَكَ بِأَشْنَدَ بَرْتُوتِ اغَايِ
 وَأَرْدُ شَجَرَةٍ مَعْرِفَتٌ دِرْ لَوْ أَنَّكَ دَخِي يَدِي يَدَايِ
 وَأَرْدُ دَكْمَةٍ بِرِدَاغِنَدَ بِرُطُوطِي وَأَرْدُ دَرَاهِمِ قُوبِ
 طُورُ رُكُومِ مَوْلَا حِزِي يَادُ قَلْبُورُ كَرْدَكْمَةٍ بِرِدَاغِنِي بِرِمَقَا
أَوْلَى مَقَامِ دَعَا لِهَامِ طَوْطِي أَوْلَى كُورُ كُورِ أَدِي ذِكْرُ
 أَيْدِي كَمَا اللَّهُ بِرْدُ مَهْمِيَّتِ أَنْجَاقِ أَلَا لِقُودِرُ

مُدْر

المولود انك شائده سزادرد يوبومقامده طرب
 اول عظيم مولا مزي ياد قلوب تسبيح ادب ذكرايد
لا اله الا هو له الاسماء الحسنه النبي مقامدغي الهام
 طوطسي سكا بكا تعليم ايجون كوركلو اولدربوله
 ديواول يوجه مولا ياد قلوب ذكرايد ربو تسبيح
 ذكرايد **هو الله الذي لا اله الا هو الملك القدوس**
السلام المؤمن المهيم الغر الجبار المتكبر
 سبحان الله عما يشركون **اويجي** مقامدغي الهام
 طوطسي آي ياد قلوب **كم آريا** ولد ر شريك
 اور تاغي يوقدر شائده لايق اولين صفتلردن
 باك ومنزه در ديو ياد قلوب طانق وير **لا اله الا**
هو سبحان وتعالى عما يشركون **در دغي** مقامدغي
 الهام طوطسي آي ياد قلوب **كم** معبود بالحق اولد
 اولو عرش اسيد ر ديواول يوجه سبحاني ياد ادب
 ذكرايد **الله لا اله الا هو** رب العرش اعطينه **بشي**

٥٤

مقامدغي الهام طوطسي آي ياد قلوب **كم** اولو عرش
 استينه تقصير قلدك معصيت اشدك الله نياز ايت
 بلور ير لغه سين بو تعليم قلوب ياد قلوب **فاعلم انه**
لا اله الا هو واستغفر لذنبك **التبي** مقام دغي الهام
 طوطسي آي ياد قلوب **كم** قيامته هيج شك انكل
 اولينك اخيرينك خلقني اولحق كوند جمع قلسه كرك
 ديوطابق ورب ياد ادب ذكرايد **الله لا اله الا**
هو لجمعكم الي يوم القيمة لا رب فيه يدغي
 مقامدغي الهام طوطسي آي ياد قلوب **كم** جميعي
 اشيا و مخلوقات هلاك اولو جيد باقي اولخي ازل
 وابد در ديو ذكرو **كل شئي هالك** الا وجهه له الحكم
 واليه ترجعون **هذه** شجرة عند نهر الوهبة

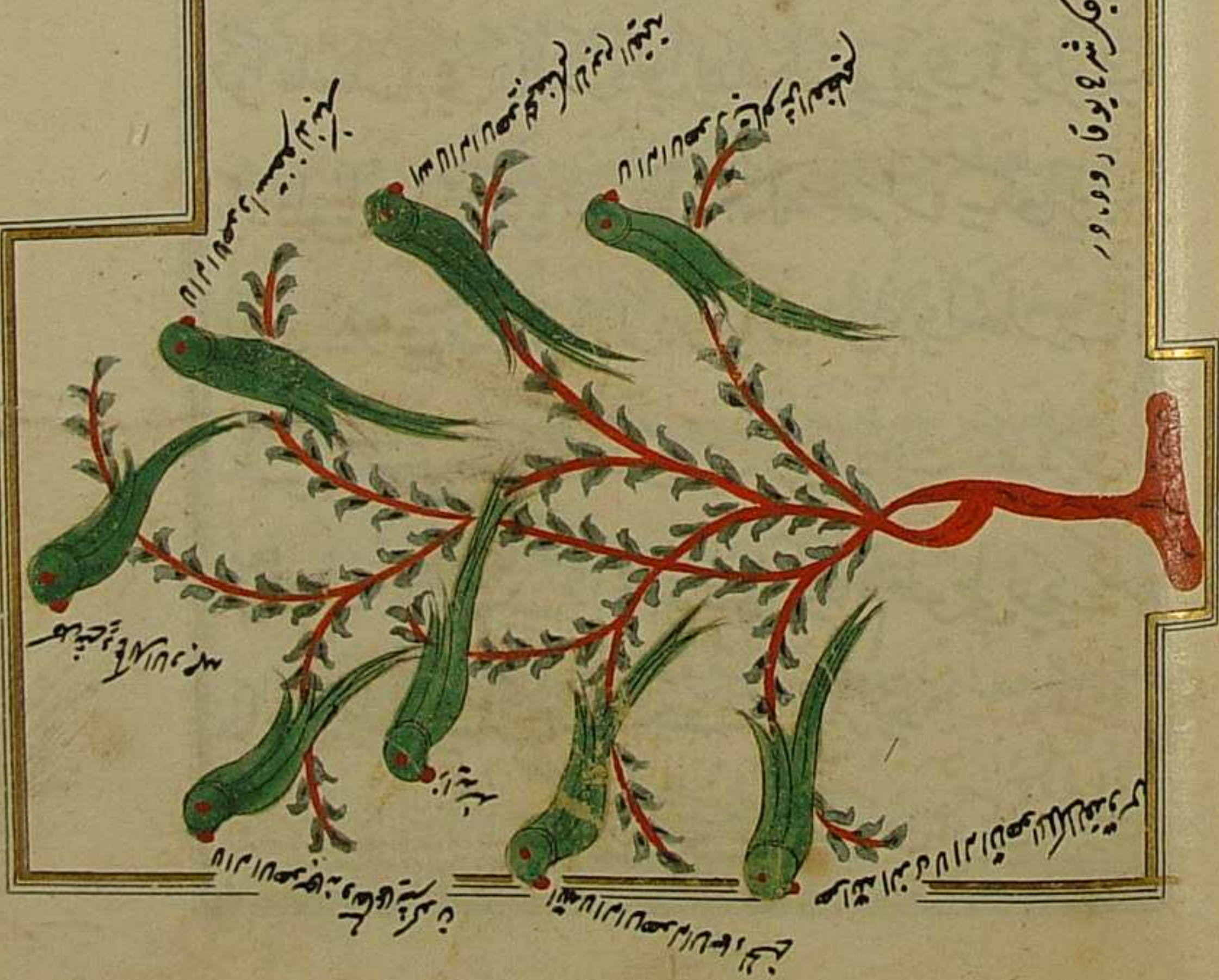

توکل ایدر کو فضل استی اولد ر زخینه سندن کولده
 واردر نیک اومسه کوانی دیرغ ایتوب فضل برله
 عطا ایدن پادشاه در الوهیت آله لایق در راندن
 ارتوق تنگری یوقدر نیک دله سک امیدکی کادوتغل
 دیواید قلوب لا اله الا هو و علی الله فلیتوکل المؤمنون
بشیخی مقام دخی الهام طوطی اینی یاید ایدر کیم
 الله یقدر الیه الله دیو کند و کند و حضر تینه
 شتم یاید قلوب ختیوم اولدر ز تو لکنه خطایول بور
 کتاب اندرن بکا انندی لر بکا طیانیدیلر بند
 ارتوق الله یوقدر دیکر دیواید ادب ذکر ایدر
الهدی الله لا اله الا هو لای القیوم نزل علیک الیکتاب
بالحق التی مقام دخی الهام طوطی اینی یاید قلوب
 ذکر ایدر کیم موی لک قلق اچند جمله نک پادشاهو
 اولدر راندن اولو پادشاه یوقدر دیواید ادب ذکر
قلوب لا اله الا انت سبحانک انی کنت من الظالمین

بشیخی مقام دخی الهام طوطی اینی ذکر لتییح ایدر نوب
 یاید قلوب کیم اری تنگری سنسن هنج کسید کوجک
 یوق اکرخیر و کوشر منقال ذره قدر اولورسه
 دخی مستحقنه ارشد ررین ضایع قلنس من **یعل**
 منقال ذره خیر ایره و من یعل منقال ذره شر ایره
 مجموع عمل لده اکسوسن جزا سن و برن تنگری اولدر
 اندن ارتوق تنگری یوقدر دیواید قلوب **هدن شجره عند الهیفة**

بواغی شکر یوقارورور

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 شَيْخِ أَيْدُرُ قَدَسَ اللَّهُ سِتْرَهُ **بِهَرِ الْأَلَانِكِ** دَرِ يَاسِي سِرِّ عَلَيْنَدَنْ
 كُوَكْلَ عَلَيْنَهْ أَقْدِي كُوَكْلَ عَلَيْنَدَنْ نَفْسُ عَلَيْنَهْ أَقْدِي
 كُوَكْلَ جُمَّلَهْ سِنْدَنْ أَخْلَاقِ مَذْمُومَهْ لَرِي رَتْدِي پَاكْ
 اِتْدِي بَقِيَهْ لَرِي أَوْلَا غَاجِ كَرْدِي عِي الْهَامُ طُوْطِي لَرِي
 ذِكْرَ لَرِي يَادُ قَلْبِغَلَهْ اِرْتْدِي پَاكْ قَلْبِي ظَاهِرِ بَاطِنِ
 جُمَّلَهْ اِرِي وُلْدِي **نَهْرِ النَّعْمَا** أَقْدِي أَخْلَاقِ حَمُودَهْ لَرِي
 كُوَكْلَ عَالَمِنَدَهْ قَرَارِ اَيْدُوبْ وُرِنَا تْدِي خُوَقْلَهْ
 نُوَا غَاجِلَرْدِي بَدَا قَلْدِي عِي الْهَامُ طُوْطِي لَرِي ذِكْرَ لَرِي
 يَادُ قَلْبِي يَادُ قَلْبِي سِتْرَهْ تَنَهْ جَانَهْ جُمَّلَهْ طَمَّرَهْ سِكُورْدِي
 قَلْبِ أَخْلَاقِ مَذْمُومَهْ لَرْدَنْ پَاكْ اَوْلْدِي أَخْلَاقِ
 حَمُودَ كَبِيرَ لَهْ مَتَّصِفِ اَوْلْدِي وَايْرَادَاتِ حَقَّةِ لَاقِ
 اَوْلْدِي نَهْرِ الْهَيْمِنَهْ اَغَاجِنْدِي عِي الْهَامُ طُوْطِي لَرِي كَرْدِي
 ظَاهِرِ بَاطِنِ نَعْتَلَرْ جُمَّلَهْ حَقْدَنْ دَرْ كَرْمِ **وَاسْبَعْ عَلَيْكُمْ**
نِعْمَهْ ظَاهِرَهْ وَبَاطِنَهْ جُمَّلَهْ نِعْتُ حَقْدَنْ اِدِي يَادُ قَلْبِي

دَا نَفْلِقُ وِرْ رُشْكِرِي كُوَكْلَهْ جَانَهْ تَنَهْ اَوْرِنَا تْدِي
 اَسْتَوَا رُ قَلْبِي حَقُّ تَعَالَى طَرَفِنْدَنْ مَزِيدًا وُلْمَعَهْ قَابِلِ
 وَايْتِقُ اَوْلْدِي نَهْرِ الزُّبُونِيَهْ بَاشِنْدِي عِي مَعْرِفَتِ اَغَاجِنِكْ
 بُوَدَ اَعْنَدِي عِي الْهَامُ طُوْطِي لَرِي حَقِّكَ مَرْتِي لَكِي يَادُ قَلْبِي
 سَنَكْ اَلْكُودَنْ نُسْتَهْ كَلِيُوبْ عَاجِزْ قَوْلِ اِدِغَلِي
 بِلَدَرْدِي سِنِي فَنَايِرِنَهْ كَتُورْدِي اَمْدِي كَنْدُ اَوْزَكَهْ
 نَظْرُ قَلْبِ اَوْلْمَقَامَهْ اِرْ شَمَكَهْ جَهْدًا يَلَهْ نَتِكُمْ اَوْلْ
 مَقَامِدَنْ دَمِشْرُ لَرْدَرْ **فَنَا الْفَنَا فِي الْفَنَا** شَيْخِ اَيْدُرْ
 قَدَسَ اللَّهُ سِتْرَهُ حَقُّ تَعَالَى هَرْ كِشِي كَرْدِي بُو مَقَامَهْ اِرْ كُورْ
 شَيْخِ اِجَانَرْتِ وِرْسَهْ رَوَا اَمِيَّتِي طَرِيقَهْ دَعْوَتِ
 قَلْبِهْ رَوَا اَصْحَابِ شِمَالِي دَعْوَتِ اَيْتَهْ هَمَّ رَوَا اِيْمَانِ
 اَوْنِدَمَكْ اِچُونْ وَاَصْحَابِ يَمِينِ بُوْلَهْ صَحْبَتِ قَلْبِي
 رَوَايِرِنَهْ نَصِيحَتِ اَيْتِكْ اِچُونْ وِعَزَلَتِ قَلْبِي هَمَّ رَوَا
 اِسْتِغْفَارِ اِدْبُ حَقَّةِ تَنَا قَلْبِي اِچُونْ اَمَّا مَرِيدَهْ رَوَا
 اَوْلْمُرَاقِبَهْ اَوْزَرَهْ طَرِبُ تَرْقِي بَرَهْ بَمِشْرِ مَقَامَهْ

اُرْمِيْنَجِهَ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ **قَالَ**
الشَّيْخُ قَدَسَ لَلّٰهُ سِتْرَهُ مَعْدِنُ الْمَشَاحِيخِ سَبْعَةُ التَّوْبَةِ
 وَالْاِرَادَةُ وَالْمُقْتَدَا وَالْخَلِيْفَةُ وَالْمُؤَاجِزَةُ **وَالشَّيْخُ**
وَالْمَشَاحِيخِ الْمَقَامُ الْاَوَّلُ مِنْ سَبْعِ السَّادِسِ مِنَ التَّوْبَةِ
 اِبْتِدَاءً وَانْتِهَاءً وَقَالَ الْاَسْتَاذُ اَبُو عَلِيٍّ رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْهِ التَّوْبَةُ
 عَلَى ثَلَاثَةِ اَقْسَامٍ **اَوَّلُهَا** التَّوْبَةُ وَاَوْسَطُهَا الْاِبَانَةُ وَآخِرُهَا
 الْاَوْبَةُ فَجَعَلَ التَّوْبَةَ بَدَايَةَ وَالْاَوْبَةَ نِهَآيَةَ وَالْاِبَانَةَ
 وَاَسْطِيْهُمَا فَكَانَ مَنْ تَابَ خَوْفَ الْعُقُوْبَةِ فَهُوَ صَاحِبُ
 تَوْبَةٍ وَمَنْ تَابَ طَمَعًا لِلتَّوَابِ فَهُوَ صَاحِبُ اِبَانَةٍ
 وَمَنْ تَابَ مِرَاعَةً لِاَمْرٍ لَّا لِلرَّغْبَةِ فِي التَّوَابِ
 وَلَا لِلرَّهْبَةِ مِنَ الْعِقَابِ فَهُوَ صَاحِبُ اَوْبَةٍ وَقَالَ
 بَعْضُ اَهْلِ التَّحْقِيْقِ **التَّوْبَةُ** صِيْفَةُ الْمُؤْمِنِيْنَ **قَالَ اللّٰهُ**
تَعَالٰى تَوْبُوا اِلَيَّ جَمِيْعًا اَنْتُمْ اَلْمُؤْمِنُوْنَ غَافِرُ
 الذَّنْبِ وَقَابِلُ التَّوْبِ وَاللّٰهُ يَرِيْدُ اَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ
 وَيَا قَوْمِ اسْتَغْفِرْ وَاَرْبِكُمْ ثُمَّ تَوْبُوا اِلَيْهِ **وَالْاِبَانَةُ**

صِيْفَةُ الْاَوْلِيَاءِ وَالْمُقَرَّبِيْنَ **قَالَ اللّٰهُ تَعَالٰى** مَنْ خَشِيَ
 الرَّحْمٰنَ بِالْغَيْبِ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُّنِيْبٍ وَالْاَوْبَةُ صِيْفَةُ
 الْاَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِيْنَ **قَالَ اللّٰهُ تَعَالٰى** نِعْمَ الْعَبْدُ
 اَنْذَرْتُكَ وَرُوِيَ عَنْ اِبْنِ مَسْعُوْدٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ
قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ عَمَّ اَتَدْرُوْنَ مِنْ الشَّيْبِ قَالُوْا اللّٰهُمَّ
 لَافَقَالَ **عَمَّ** اِذَا تَابَ الْعَبْدُ وَلَمْ يَرْضَ الْخِصْمَ اَيْ فَلَيْسَ
 بِتَائِبٍ **وَمَنْ تَابَ** وَلَمْ يَتَعَلَّمِ الْعِلْمَ فَلَيْسَ تَائِبًا وَمَنْ
 تَابَ وَلَمْ يَغْيُرْ خَلْقَهُ فَلَيْسَ تَائِبًا وَمَنْ تَابَ فَلَمْ يَغْيُرْ
 لِيَّاسَهُ فَلَيْسَ تَائِبًا وَمَنْ تَابَ وَلَمْ يَغْيُرْ مَجَالِسَهُ
 فَلَيْسَ تَائِبًا وَمَنْ تَابَ وَلَمْ يَغْيُرْ فِرَاشَهُ وَلِيَّاسَ طَهَهُ
 فَلَيْسَ تَائِبًا وَمَنْ تَابَ وَلَمْ يَفِيْحْ قَلْبَهُ وَلَمْ يُوسِعْهُ
 فَلَيْسَ تَائِبًا وَمَنْ تَابَ وَلَمْ يَقْضِرْ اَمَلَهُ فَلَيْسَ تَائِبًا
 وَمَنْ تَابَ وَلَمْ يَغْيُرْ طَعَامَهُ فَلَيْسَ تَائِبًا وَمَنْ تَابَ
 فَلَمْ يَزِدْ فِي الْعِبَادَةِ فَلَيْسَ تَائِبًا وَمَنْ تَابَ وَلَمْ يَقْدِمِ
 فَضْلَهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ فَلَيْسَ تَائِبًا وَاِذَا اسْتَبَانَ

علي عبد هذه الخصال فهو تائب حقا **وقال النبي**
 م ومن تاب قبل ان تطلع الشمس من مغربها تاب
 الله تعالى عنه **روى الشيخ** قدس الله سره عن علي
 رضي الله عنه لولا ان الله تعالى احب التوبة لما قضي
 المعصية **ثم قال** التوبة للذنين وبصناعة المسئيين
 ونشاط الصديقين وسلوة المحبين ورضا رب
 العالمين **قالوا** اعد في التوبة للتائب ثمانية اشياء
 غفران الذنوب كما قال الله تعالى واي كفار لمن تاب
والثاني الفلاح كما قال الله تعالى توبوا الى الله جميعا
 ايها المؤمنون لعلكم تفلحون **والثالث**
 الرحمة كما قال الله تعالى عسى ربكم ان يرحمكم
والرابع المدحة كما قال الله تعالى جل جلاله
 الشايبون الى اخره **والخامس** المحبة كما قال الله تعالى
 ان الله يحب التوابين **والسادس** من التبديل كما
 قال الله تعالى فاولئك يبديل الله سيئاتهم

حسنات **والسابع** التكفير كما قال الله تعالى عسى ربكم
 ان يكفر عنكم سيئاتكم **والثامن** العفو كما قال
 الله تعالى وهو الذي يقبل التوبة عن عباده ويعفو
 عن السيئات **قال الشيخ** قدس الله سره **وحه** تقي
 كيسه كم توبه في تكبيرك عند بندين موثر قلوب قلسه
 توبه قليس اولور وقتي كيسه كم توبه في تكبيرك حمد
 اميد ادب قلسه انابت قليس اولور وقتي كيسه كم
 حقا امرني الوليوب اللهم ديني قولق اجون
 يرتدي دسه وما خلقت الجن والانس الا ليعبدون
 امرني تفكر قلوب توبه ادب عمله مشغول اولسه
 اوبه وتوبه قليس اولور انابت طفل نار سيده **تقريب**
 اوبه رسيده لك كبي **المقام الثاني** في بيان
 الارادة قال حكيم الارادة مطالبة القلب غداء الروح
 من طيب النفس **وعن بعض** ارباب التحقيق انه قال
 الارادة الفراغ لا مر الله والثقة بوعد الله ودوامه

فَرَجَ بَابِ اللَّهِ **شَيْخِ أَيُّدُرْ** قَدَسَ اللَّهُ سِتْرَهُ وَأَوَّجِرَهُ امْتِنَالُ
 ائْتَمَّ كَلَهُ تَبَوَّى قَفَسَكَ أَوْلَ عَالِي دَرْكَاهُ كَقِيوَنِي
 قَاقُشِرَ أَوْلُورَسِنَ **قَالَ الْجَنِيدُ** رَحِمَهُ اللَّهُ الْإِرَادَةُ أَنْ
 يُعْتَقِدَ بِشَيْءٍ ثُمَّ يُعْزِمَ عَلَيْهِ ثُمَّ يُرِيدُهُ وَيَكُونُ الْإِرَادَةُ
 بَعْدَ صِدْقِ النِّيَّةِ **كَمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ**
 لِكُلِّ أَمْرٍ مَانُوِي وَالْمُرِيدُ الَّذِي عَرَضَ قَلْبَهُ عَنْ كُلِّ شَيْءٍ
 دُونَ اللَّهِ **قَالَ بَعْضُهُمْ** الْإِرَادَةُ يَرِيدُ مَا يَرِيدُ مُرَادَكَ
قَالَ أَبُو بَكْرٍ الْوَاسِطِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ الْمُرِيدُ الَّذِي يَحْفَظُ
 مُرَادَ اللَّهِ كَمَا رُوِيَ **إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى** قَالَ فِي بَعْضِ كُتُبِهِ
 عَبْدِي يَرِيدُ مَا أَرِيدُ وَلَا يَكُونُ إِلَّا مَا أَرِيدُ **وَعَنْ**
 ائِسْنُ بِنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ **عَنِ النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ**
 أَنَّهُ قَالَ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا اجْعَلْ لَهُ الْعُقُوبَةَ
 فِي الدُّنْيَا وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ شَرًّا حَتَّى امْسَكَ عَلَيْهِ
 حَتَّى يُوَلِّدَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ **وَسَيَّلَ الْجَنِيدُ** مَا الْمُرِيدِينَ
 فِي جَارَاتِ الْحِكَايَاتِ **قَالَ لِلْحِكَايَاتِ** جُنْدُ

مِنْ جُنُودِ اللَّهِ تَعَالَى تَقْرَأُ بِهَا قُلُوبُ الْمُرِيدِينَ
 وَقِيلَ لَهُ هَلْ فِي ذَلِكَ شَاهِدٌ **قَالَ نَعَمْ قُلْتُ تَعَالَى عَزَّ وَجَلَّ**
وَكَلَّمَ نَقَضَ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نَبَّيْتُ بِهِ فُؤَادَكَ
 وَعَنْ ابْنِ عَطَاءٍ أَنَّهُ قَالَ عِدَاءُ الْمُرِيدِينَ فِي الطَّاعَاتِ
 وَعِدَاءُ الزَّاهِدِينَ فِي ذِكْرِ الثَّوَابِ وَعِدَاءُ الْعَارِفِينَ
 فِي الْحُبَّةِ وَالْمُنَاجَاتِ **قَالَ يَحْيَى بْنُ مَعَاذٍ** الْمُرِيدُ
 لَا يَسْتَكِرُّ قَلْبَهُ إِلَّا فِي أَرْبَعَةِ مَوَاضِعَ **تَعْرِينُهُ أَوْ**
مَسْجِدِهِ أَوْ مَقْبَرَةٍ أَوْ مَكَانٍ خَلُوفَةٍ لَا يَرَاهُ أَحَدٌ
عَنْ بَعْضِ الصَّحَابَةِ عَنِ النَّبِيِّ عَمَّ أَنَّهُ قَالَ عَنِ اللَّهِ جَلَّ جَلَالُهُ
 يَقُولُ عَزَّ وَجَلَّ لَا طَالَ لَهْ شَوْقُ الْأَبْرَارِ إِلَى لِقَائِي وَأَنَا
 إِلَيْهِمْ لِأَشَدُّ شَوْقًا وَسَيَّلَ الْجَنِيدُ عَنِ الْمُرِيدِ وَالْمُرَادُ
فَقَالَ الْمُرِيدُ يَتَوَلَّاهُ سِيَاسَةَ الْعَلِيمِ **وَالْمُرَادُ يَتَوَلَّاهُ**
 دَعَايَةَ الْحَقِّ لِأَنَّ الْمُرِيدَ يَسِيرُ وَالْمُرَادَ يَطِيرُ فَتَتَى يَلْحَقُ
 السَّائِرُ الطَّيْرَ **سَيَّلَ مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ** فَقَالَ الْمُرِيدُ الْمُسْتَوِي
 وَالْمُرَادُ الْمُسْتَوِي **شَيْخِ أَيُّدُرْ** كَدَسَ اللَّهُ رُوحَهُ مُرِيدُ

قَجْنٌ بِالْعُ لِعَه تَكْلِيْفٍ فَرْمَانَ بُولَدُ وَغِنْدَن صَاكِرْم
 مَعْدَن شَهْرِي عَتِي تَا م قَلْسَه مُنْقَدَا لِعَه دَكِش كِي دَر
المقام الثالث المقتدا صَحْبَتِ اَوْجِ دَر لَوْدَر **شيخ ايدر**
 قَدَسَ اللهُ سِرَّهُ الصُّحْبَةُ مَعَ مَنْ تَوْكَلُ وَهُوَ فِي الْحَقِيْقَةِ
 خِدْمَةُ وَصُحْبَةُ مَنْ دُونَكَ وَهِيَ تَقْضِي عَلَى الْمَتَّبِعِ بِالشَّفَقَةِ
 وَالرَّحْمَةِ وَعَلَى التَّابِعِ بِالْوِفَاقِ وَالْحُرْمَةِ **وصحة**
الأكفاء والنظر **وهي تبيه** عَلَى الْاِيْتَارِ
 وَالْفُتُوَّةِ وَالرُّوَّةِ فَمَنْ صَحِبَ شَيْخًا فَوْقَهُ فِي
 التَّرْبِيَةِ فَادَّبَهُ تَرَكَ الْأَعْرَاضَ وَحَمَلَ مَا يَبْدُ وَمِنْهُ
 عَلَى وَجْهِ جَمِيْلٍ وَتَلَقَّى أَحْوَالَهُ بِالْإِيْمَانِ **قال**
بشر صحة الأشرار تُوْبَهُ سُوْعُ الظَّنِّ بِالْأَخْيَارِ
شيخ ايدر قَدَسَ اللهُ سِرَّهُ **چن مرید** مُقْتَدِلِقُ
 مَقَامَتِهِ اِرْسَه اِجَازَتِ اَلْمَوْجِزِ دَر زِيْر اَبْلُدُو كِي
 وَكُوْر دُو كِي طَرِيْقَه اِرْشَادِ اِتْمَكَه قَادِرَا وَاَلْمَايْنَجَه
 اِجَازَتِ جَايْزِدَ كَلْدَر نَاكَاهُ مُصَلُّ اُولُوْر شَيْخَه اَوَّلُ

اِرَادَتِ كَلِي كَتْر مَدَك كَرَاك تَسْدِيْمِ كَلِي اُولُو كَرَاك
 شَوْل غَسَالِ لِنَدَه مِيْتِ كِي اُولُو كَرَاك
 شَرَايِيْطِ خَلُوْتِي تَمَامِ يِر لُو يِنْدَه رِعَايَتِ اِتْمَكِ كَرَاك
نته كهر د مشرد برت دَوَامِ خَلُوْتِ ذِكْرٍ وَوَضُوْعِ صَوْمِ سَكُوْتِ
چن مرید چُونْفِي رُيْطِ دَكْرِ اِعْتِرَاضِ نَا كَرْدَن
 اِرْشَادِ اِتْمَكَه قَابِلِ اَوْلَادِيْنِ اِجَازَتِ دِلْسَه **شيخ بوينه**
 زَبِيْلِ اِمَه دَر يُوْزَه قِلْدَرَه قَبُوْلِ اِتْمَه اِجَازَتِ
 وَيَرْمِيَه اَكْر قَبُوْلِ اِدْبِ اَوْلِ مَقَامِدْنِ تَرَقِيْ اِدْبِ
 دَرُوِيْشِ تَرْبِيْتِنَه قَابِلِ وَقَادِرَا وَاَلْسَه اَوْلِ وَقْتِنِ
 اِجَازَتِ وَيَرْمَاكِ رَوَا اَوْلَه دِيْمَشَاكِرْدَر وَاَللهُ اَعْلَمُ
قال هك فِي الْفُتُوَّةِ الْفُتُوَّةُ رُجُوْعُ التَّقِيْرِ عَنِ
 طَلِيْحِ خَطْرِهَا **قال ابو الحسن النوري رحمه الله** الْفُتُوَّةُ
 لَا يَعْمَلُ فِي السِّرِّ مَا يَسْتَحْيِي سِنُّهُ بِالْعِلَالِ نَبِيَّةٍ **قال**
بعض السلف الْفُتُوَّةُ الصِّدْقُ عِنْدَ الْجَفَا وَالْبَدَلُ
 وَالصَّبْرُ عِنْدَ الْمَسْكَنَةِ **وقال الفل المعرف** الْفُتُوَّةُ اَنْ تَكُوْنَ

خَصَّمَا لِرَبِّكَ عَلَى نَفْسِكَ **وَعَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ**
 عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّ رِضْوَانَ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ **أَنَّ النَّبِيَّ**
 قَالَ لِعَلِّي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَا عَلِيُّ لِفَتْيَانِ أُمَّتِي عَشْرُ عِلَامَاتٍ
 قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا مِثْرَكَ فِتْيَانٌ فَمَا تِلْكَ الْعِلَامَاتُ
 يَا رَسُولَ اللَّهِ **قَالَ عَمَّ أَنْ الْفُتُوَّةَ الْأُولَى مِنْ فُتُوَّةِ أُمَّتِي**
 صِدْقُ الْحَدِيثِ وَالْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ وَادَاءُ الْأَمَانَةِ وَتَرْكُ
 وَالتَّرْحُمُ لِلْيَتِيمِ وَإِعْطَاءُ السَّكِينِ وَبَذْلُ السَّائِلِ
 وَفِرْعَا الضَّيْفُ وَرَأْسُ سَهْنِ الْحَيَاءِ **وَرَوَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ**
 أَنَّهُ قَالَ لَا يَزَالُ اللَّهُ تَعَالَى فِي حَاجَةِ الْعَبْدِ مَا دَامَ الْعَقْلُ
 فِي حَاجَةِ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ **وَقَالَ لِتَصْرِيحِي بِرَأْيِي فِي حَاجَةِ الْمُرُوءَةِ**
 شُعْبَةٌ مِنَ الْفُتُوَّةِ وَهِيَ الْأَعْرَاضُ عَنِ الْكُوفِينَ وَالْإِنْفَةُ
 مِنْهُمَا وَعَنِ الْفُضَيْلِ رَحِمَهُ اللَّهُ أَنَّهُ قَالَ كَانَ يُوسُفُ
 رَأْسَ لِفَتْيَانِ تَمَّ قَرْدًا قَوْلُهُ تَعَالَى لَا تَتْرِبْ عَلَيْكُمْ الْيَوْمَ
وَقَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعُرْفَةِ الْفُتُوَّةُ أَنْ لَا يَذْنِبَ وَلَا يَخْرُ
 وَلَا يَأْخُذُ فَلَا يَعْتَدِرُ وَأَنْ يَكُونَ الْأَعْطَاءُ أَفْرَحَ مِنَ الْخُذِ

وَيَذْكُرُ نِعْمَةَ اللَّهِ وَسَيُّئَ الْمُصِيبَةِ **كَقَوْلِهِ يُوسُفُ عَمَّ**
 إِذَا أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ **وَقَالَ حَكِيمٌ** الْمُرُوءَةُ تَرْكُ مَعْصِيَةِ اللَّهِ
 حَيَاءً مِنَ اللَّهِ وَالْمُحَافَظَةُ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ لَوَجْهِ اللَّهِ
 وَالْفِرَارُ مِنْ غَيْرِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ **وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَهْمٍ أَنَّهُ قَالَ**
 جَمِيعُ الْمُرُوءَةِ فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ
 وَالْإِحْسَانِ الْآيَةِ **وَعَنْ بَعْضِ النَّحَابَةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ**
 قَالَ النَّبِيُّ عَمَّ الْمُرُوءَةُ سِتُّ ثَلَاثٌ مِنْهَا فِي السَّفَرِ
 وَثَلَاثٌ مِنْهَا فِي الْحَضَرِ فَمَاذَا لِلْوَاتِي فِي الْحَضَرِ قِتْلَادُونَ
 الْقُرْآنُ وَعِمَارَةُ مَسَاجِدِ اللَّهِ وَإِتِّخَاذُ الْأَخْوَانِ فِي اللَّهِ
 وَمَا لِلْوَاتِي فِي السَّفَرِ فَبِذَلِكَ الزَّادُ وَحُسْنُ الْخُلُقِ
 وَالْمِزَاجُ فِي غَيْرِ مَعْصِيَةِ اللَّهِ • شَيْخُ أَيْدَرُ قَدَسَ اللَّهُ
 مُقْتَدًا أَوْلَسَهُ صُحْبَتِي أَوْلَوْلَا رِلَّةَ وَجِبِلِّي رِلَّةَ مَرْقُوتِ
 وَشَفَقَتُ وَرَحْمَتُ بَرِّهِ صُحْبَتِ قَلْبُ كَرَاءِ
 تَأْخُلِيفَهُ لِعَهْدِ سَرِّ الْأَنْشَاءِ اللَّهُ **المَقَامُ الرَّابِعُ الْخَلِيفَةُ**
 • شَيْخُ أَيْدَرُ قَدَسَ اللَّهُ سِرَّهُ أَكْرَمُ شَيْخِ بَرِّ قَلْبِهِ

يه بريه وارسه خلفه و ذكر دعاء و تسبيح شيخ دستور
 برله بشكيا لرح قال بعض أهل المعرفة جواهر البسنة
 كتمان الفقير حتى يظن الناس انته عني و كتمان الصدقة
 حتى يظنوا انه بخيل و كتمان الغني حتى يظنوا انه
 رضى و كتمان الشدة حتى يظنوا انه متعمر و كتمان
 المرض حتى يظنوا انه صحيح **و كتمان الاعمال الصالحة**
 حتى يظنوا انه لم يعمل عملا صالحا **شيخ ايدر** يوكندو
 او حاله را متاعا قل كر عارف قدر نظر ايدر لر عملك
 ير من نه ترك ايدر لر خاص و كنه عمل كر برله عامل
 اولور لرنته **كم** خديفه روايت ادر اكي جهان فخر ندن
 عليه السلام بيور كم من اختار اربعاً على اربع
 اكره الله تعالى اربع من اختار الصبر على الجزع
 و التواضع على الكبر و الطاعة على المعصية
 و الجماعة على الفرقة هر بود ذكر اولان كي قلسه
 كنه عملك سزا اولور رنته كم اعطا الله تعالى

عيش السعداء و موت الشهداء و شفاعة الانبياء
 و تيسير الحساب **شيخ ايدر** قدس الله سره فكر شي كبر
 دعاء كر اولسه كند و اوزنه نظر ادره خليفه بقته
 اكر كند و دن اولو و دعاسي مقبول و ارسه دعائي
 اكا اشارت ادره مؤمنك حاجتي روا اولسون دي
 زيرا دعاه بر شرط اكسك اولجق دعاه اجابت اولن
 دعاي قوشه تشبيه قلس لرنته كم قوشك اعضا لر
 برسي اكسك اولجق او چماز چن قوشك قناتلري
 و چلكلري و جميع اعضا لر يبر لو بر نه اولسه
 نريه قصد ادرسه او چرا بر شود

الباب الخامس والخوامة

شيخ ايد ر قدس الله سره بوند ذكر اولان يمشر
 مقامدن يكرم برني سلوك ايشه شيرعتي تمام عمل
 با لطريقه دذكر طريقته قدم بصمش اولور اول وقت
 بحال صيفنه داخل اولور صوفي لقدن محاسنه اق
 دوشوب كهل منترله سينه وارنلر كيمي اولور خواصه
 ادين ادا نور اول وقتن دلدور دلو خولر اخلاق
 ذميمه لر جمله اخلاق حميديه تبديل اولور معرفت
 دور ميوب تر في لجنده اولور اول وقتن
 شيخ البته عصا وندك كرك ايوي او زخولري
 بلوب اكلوب يا و زني ترك ايديب ايوسني قبول
 اتمك كرك عصا اچندن اون دلدو علم واردر
اول علمي شيخ البته عصا ويردو كندن عصا نك اول
 دلدو دلو علمي بلدرمك كرك اندن عصا ورمك
 كرك علمي بلدر ميوب البته عصا ورسه خربند البته
 طيق وير مشر كيمي اولور اما اول عصا ورن شيخ

الله ده

اول كملك فرماني برله ويردي تنكري فرماني برله مح
 يا جبريل دم جبرائيل ادمه اندردى **قيل ان العصا**
 كان لعشيرة اصناف من الانبياء صلوات الله عليهم
اجمعين الاول عصي ابنا ادم هم كانت تذكرة
 يادكار له من الجنة وبها يدفع السباع عن نفسه
 وكانت في يده تواضوا منه **وله برهان وحجة** وكانت
 يسبح لله في كل يوم **الف مرة** ويكث على نفسها
 لجز وجه من الجنة وكان اصل بكاء ادم من بكاء
 العصا **وقال** ان العصا تبكي لفرقتها من الجنة
 وانا احق بالبكاء ان ابكي على ما عصيت في الجنة
 فبكي حتى ناب الله عليه وعفاه عنه **والثاني عصا ادرسي**
عليه السلام وله فيها برهان وهي مدارسة الكتب
 فاذا نظرت الى عصاه يذكرك ما كان في كنيته واذا لم ينظر
 فيها لم يقدر ان يقرأها ظاهراً وانما درس ادرسي
 من كتب باءه بسبب العصا والعصا حجة على

أعداء الله الكفرة **والتالوث كان عصاء نوح النجى**
وله في عصاه برهان وعلامة لما اراد الله ان
يهلك قومه تبين من عصاه قطران من الماء
 الاسود قطرة من فوقه وقطرة من تحته فعلم
 نوح عليه السلام انه جاء وقت هلاك قومه
 فدخل السفينة **وقال بسم الله فجر بها ومرسبها**
الذي يجري من عصاه تحته وفوقه ماء اسود والرابع
 عصاه ابراهيم دم كان من ریحان الجنة وله برهانان
 برهانه ان صارت خضرا في يد ابراهيم ونبت له
 غصنان فلما خرج منها غضن ولو يكن عليه الوقوف
 والتمارين رها من مرد قومه انهم ارادوا ان
 يرموه في النار واسلم قلبه لله رب العالمين
 والخامس عصاه اسحاق دم وله منها اثار البشارة
 بابنه يعقوب وهو الضحك فلما راي اسحاق دم
 عصاه صاح كما علم ان امراته تلد ولدا اسمه يعقوب

الذي يعقب لقلوب على ما ناله من الحزن لاجله
 والسادس عصاء يعقوب عليه السلام وله
 اثار البشارة بالصديق واثار بكائه من الحزن
فلما جاء اخوة يوسف عشاء يكون يكاعصاء
 يعقوب بيكلائهم وبكائهم كان بكاء الكاذبين
 وبكاء عصاء يعقوب بكاء الصادقين فالعصاء
 بكت على ما قال يوسف من الحزن فعلم يعقوب
 انهم كاذبون في بكائهم **ثم حزن يعقوب على ابنه يوسف**
حتى وجد السباع عصبه موسم وكانت حجة على اعدائه صارت
 تعبانا فقال له خذها بقوتي ولا تخف من غيري
 سنعيدها سيرتها الاولى ويناجي معك كما يناجي
 من قبلك من الانبياء **والثامن عصاء سليمان دم**
 وله فيها برهان ملكه فقال مرهب لي ملكا لا ينبغي
 لاحد من بعدي اية وفيها اثار تمام ملكه
 قال الله تعالى اذا رايت عصاك قائما ساجدا فاعلم

اِنِّي اسْتَجِيبُ دَعَاكَ فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ سَلِمَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 وَهِيَ سَاجِدَةٌ لِلَّهِ وَسَجَدَ سَلِمَانَ لِلَّهِ تَعَالَى ثُمَّ رَفَعَ
 رَأْسَهُ مِنْ سُجُودِهِ فَوَضَعَ تَاجَهُ عَلَى رَأْسِهِ **وَالْقَاسِعُ**
عَصَا عِيسَى كَانَتْ حِجَّةً لَهُ عَلَى قَوْمِهِ وَلَهُ أُمَّةٌ مِنَ الْيَهُودِ
 وَقَبْلَهُ فَلَمَّا رَأَى عَصَاهُ تَحْوُلَ مِنَ الْبَيَاضِ إِلَى السَّوَادِ
 عَلِمَ أَنَّ الْيَهُودَ هُمُ الَّذِينَ قَتَلُوا فَدَعَا اللَّهَ حَتَّى رَفَعَهُ
 إِلَى السَّمَاءِ وَالْعَاشِرُ عَصَاهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِجَّةً لَهُ عَلَى قَوْمِهِ صَارَتْ خَضِرًا وَنَبَتَ
 مِنْهَا غُصْنٌ وَأُورِقٌ وَالثَّمَارُ وَثَمَارُهَا التَّمْرُ فَآكَلُوا
 مِنْهَا وَآكَلُوا مِنْ سَاعِيَتِهِ وَغَرَسُوا مِنْهَا وَنَبَتَ لَهُمْ
 التَّمْرُ يُقَالُ كَمَا تَمُرُ سَبْحَانِي ثُمَّ صَارَتْ يَوْمَ حُرَيْبِ
 الطَّائِفِ سَيْفًا بِقُدْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى لِأَنِّي دَخَلْتُهُ
 الْأَنْصَارِيَّ فَقَاتَلْتُهُ مَعَهُ الْكُفَّارَ فَقَتَلْتُ مِنْ أَعْدَائِهِ
 اللَّهُ بِذَلِكَ السَّيْفِ سَبْعِينَ نَفْسًا **الْحِجَابُ سُلْطَانِي** وَمِنْ
 دُوحِهِ نَحَبْتُ عَصَا سَيِّ وَبُرْدِي رُوحٌ مَعْرُجَتُهُ بَيَانٌ

قَلْبَهُ وَبُرْدِي أُنْشَاءُ اللَّهُ تَعَالَى **قَالَ الشَّيْخُ قَدَسَ اللَّهُ بِمَنْزِلِهِ وَعَلِمَ**
 أَنَّ الْعِبَادَ فِي الْمَعْرِفَةِ مُتَقَاوِمَةٌ وَقَوْمٌ عَرَفُوهُ بِالْقُدْرَةِ
 فَأَعْتَقَدُوا أَخْوَفَهُ وَقَوْمٌ عَرَفُوهُ بِالْفَضْلِ وَأَعْتَقَدُوا
 نَجَاتَهُ وَقَوْمٌ عَرَفُوهُ بِالْكَرَمِ فَأَعْتَقَدُوا وَحُسْنَ الظَّنِّ لَهُ
 وَقَوْمٌ عَرَفُوهُ بِالْوَفَاءِ فَأَعْتَقَدُوا بِصِدْقِهِ وَقَوْمٌ عَرَفُوهُ
 بِالرَّحْمَةِ فَأَعْتَقَدُوا بِالثِّقَةِ بِهِ وَقَوْمٌ عَرَفُوهُ بِالْعِظَمِ
 فَأَعْتَقَدُوا بِالرُّهْدِ وَقَوْمٌ عَرَفُوهُ بِالْعَدْلِ فَأَعْتَقَدُوا
 بِالرِّضَا بِهِ وَقَوْمٌ عَرَفُوهُ فِي الْكَيْفِيَّةِ فَأَعْتَقَدُوا بِالْإِتِّكُلِ
 عَلَيْهِ وَقَوْمٌ عَرَفُوهُ بِالْفِتْنَةِ فَأَعْتَقَدُوا بِالْفَقْرِ إِلَيْهِ
 وَقَوْمٌ عَرَفُوهُ بِالْبِرِّ فَأَعْتَقَدُوا بِالْحَيَّةِ شَيْخٌ أَيْدُرُ
 عَارِفٌ لَكَ اعْتِقَادٌ لِي بِشِقَّةِ بَشِقَّةِ أَوْلَادِي خَوْجِه
 أَنْ يَجُونَ أَدُو وَيُرْدِرُ كَرِيمٌ هَرَبٌ بِرَبِّكَ مَقَامُ مَقَامِي
 بِأَقْسَى كَرْدُ نَهْ مَقَامُ مَدَنُ نَهْ مَقَامُ تَرْقِي أَدْرَسَهُ
 بِرَنَهُ بِشَرْمِكَ كَرْدُ فَمَا مَقَامُ الْخَوْفِ النَّظَرُ وَالْحَاسِيَةُ
 وَمَقَامُ الرَّجَاءِ الْحَرُصُ وَالرَّغْبَةُ وَمَقَامُ حُسْنِ الظَّنِّ

الْحَيَاءُ وَالْمُرَاقِبَةُ وَمَقَامُ الشُّكُونِ الظَّمَانِيَّةُ
 وَمَقَامُ الزُّهْدِ الْفِرْقُ وَالْحَشِيَّةُ وَمَقَامُ الرِّضَا
 تَرْكُ الْأَخْتِيَارِ وَالشَّهْوَةِ وَمَقَامُ التَّوَكُّلِ تَجَارِعُ الْحَوْلِ
 وَالْقُوَّةِ وَمَقَامُ الْفَقْرِ التَّذَلُّلُ وَالْمَسَاكِنَةُ وَمَقَامُ
 الْحَيَّةِ الرَّؤْيِيَّةِ وَالْوَلَايَةِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَمَا يَكْمُرُ
 مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَعْرِفَةُ الْمُنْعَمِ أَنْ يَعْرِفَ
 أَنَّ الْمُنْعَمَ فِي الْحَقِيقَةِ هُوَ اللَّهُ وَلَا يَكُونُ الْإِنْعَامُ إِلَّا
 كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى أَنْعَمْتُ عَلَيْهِمْ وَقَالَ أُولَئِكَ الَّذِينَ
 أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ آيَةً وَمَعْرِفَةُ عَدَدِ النِّعْمَةِ
 وَالْمُنْعَمِ فَلَا تَطْعُهُ فَإِذَا عَرَفْتَ هَذِهِ الْأَشْيَاءَ الثَّلَاثَةَ
 يَجِيئُ الشُّكْرُ وَمِنْ الشُّكْرِ دَوَامُ النِّعْمَةِ وَمِنْ
 دَوَامِ النِّعْمَةِ الزِّيَادَةُ عَلَى النِّعْمَةِ كَمَا قَالَ
 لِيَنَّ شُكْرُكُمْ لَا زَيْدَ تَكْرُمُ وَإِذَا عَرَفْتَ الْمُنْعَمَ يَجِيئُ
 الشُّوقُ وَمِنْ الشُّوقِ الْحَيَّةُ وَمِنْ الْحَيَّةِ الْإِنَابَةُ
 وَإِذَا عَرَفْتَ الْعَدْلَ يَجِيئُ الْخَوْفُ وَمِنْ الْخَوْفِ الْحَذَرُ

وَمِنْ الْحَذَرِ الْهَرَبُ وَقَالَ الْعَارِفُ نَظَرُهُ أَنْ يَكُونَ
 إِلَى سَبْعَةِ أَشْيَاءَ الْأَوَّلُ أَنْ يَكُونَ نَظَرُهُ إِلَى اللَّهِ •
 وَالثَّانِي نَظَرُهُ إِلَى نَفْسِهِ وَالثَّلَاثُ نَظَرُهُ إِلَى الْخَلْقِ
 وَالرَّابِعُ نَظَرُهُ إِلَى الْمُعْصِيَةِ وَالْخَامِسُ نَظَرُهُ إِلَى الذُّنُوبِ
 وَالسَّادِسُ نَظَرُهُ إِلَى النَّارِ **وَالسَّابِعُ** نَظَرُهُ إِلَى الْجَنَّةِ
 فَنَظَرُهُ إِلَى اللَّهِ بِالْإِقْتِحَارِ قِيَمُولُ مَنْ مِثْلِي وَرَبِّي الْعَرْشِ
 مَعْبُودِي **وَيَنْظُرُ إِلَى نَفْسِهِ** بِالْإِحْتِقَارِ وَيَقُولُ إِنَّ الْعِرَّةَ
 لِلَّهِ جَمِيعًا **وَيَنْظُرُ إِلَى الْخَلْقِ** بِالْإِعْتِبَارِ وَيَقُولُ لَقَدْ
 خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ **وَيَنْظُرُ إِلَى النَّارِ**
 الْمَعَاصِي بِالْإِقْرَارِ وَيَقُولُ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ **وَيَنْظُرُ**
 إِلَى الذُّنُوبِ بِالِاسْتِغْفَارِ وَاسْتِغْفَارُ رَأْسِكُمْ **وَيَنْظُرُ**
 إِلَى النَّارِ بِالِانْتِزَاجِ وَيَقُولُ نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَةُ **وَيَنْظُرُ إِلَى الْجَنَّةِ**
 بِالِاسْتِشْبَارِ وَيَقُولُ وَأَبْشُرُوا بِالْجَنَّةِ • شَيْخُ أَيْدَرُ
 قَدَسَ اللَّهُ سِرَّهُ أَيُّ خُوجِهِ شَيْخُ عَصَا بِيُورْدِي عَصَا
 عَلَيَّ مَعْنِي سِرُّهُ بِلَدُّرْدِي يُؤَيِّنُنِي سَاطِقُ قَلْبِي

اِمْدِي سَنَدُنْ عَمَلِ اَتْمِكْ كَرِكْ جُو بَانِكْ اَلِنْدَهْ عَصَا
 اُولَسَهْ قُو بِي دَشْمَنْدَنْ قُو رَا وَاوَلُو صَوْلُو مَنَفَعَتُو بِي
 سُو دَرُ مَرَادِ بُولُو رَايِ خُو اَجَهْ اَلَهْ عَصَا اَلْمَقْدَنْ مَرَادِ اَوْلَادِي
 بُو لِي وَا رَهْ كَرِهْمُ مَقَامِكْ صَرِي وَ مَنَفَعَتِي نَدَنْ وَا قَعِ
 اَوْلُو رَايِ بِلَهْ كَرِي تَمِشْ مَقَامَهْ اِي رَشِي مَرَادِ بُولِي دِيرَسَكْ
 هَمْتْ عَصَايِ بِرَهْ نَفْسَكْ قُو بُو نَلَارِي مَنَفَعَتُو بِي
 سُو رِكْ كَلْ مَرَادِ بُولُقْ تَمِشْ مَقَامَهْ اَرَزَانِي اَوْلَعْل
 اِنْشَاءَ اَللّٰهِ تَعَالَى **سُبْحَانَكَ** اَيُّهَا اَللّٰهُ سِرُّهُ صُو رَتِ
 عَصَايِ نَيْدُ وِكِي بِيَانْ قَلْبِي اِنْشَاءَ اَللّٰهِ اَرَزَانِي
 اَوْلَهْ سِنْ نَسِيحْ لِرَبِّي قَلُو بِي مَعْنِي كَرِي رَهْ عَامِلْ اَوْلَهْ سِنْ
 دِيُو بِي صُو رَتِ عَصَايِ بُو نَدَهْ يَارْدُقْ **سُبْحَانَكَ** مَقَامِنَهْ
 اِي رَشِي دِي سَكْ ظَاهِرْ وِبَا طِنْ نَظَرِي حَقَّهْ قَلْعِلْ
 كَنْدُ وِزِي فَنَامَقَامِنَدَهْ دُو تَعْلُ مَرَقِيَهْ اَوْ زَرَهْ طُو رَهْ
 تَرَفِي حَالِنِكْ مَوَاهِبِي اَللّٰهُ تَعَالَى دُرُ

اَلْحَنْ خَلْقِ بِرَهْ اِخْتِلَاطِ قَلْبِكْ مَلِكْ لَرِي اَدِشَاهَلَرِ
 اَوْلَسَكْ يَادِشَاهَلَرِ يَادِشَاهِي اَوْلَمَعْبُو دَرُ دِيُو
 فِكْرِ اَيْلَهْ كَلْ نِتَهْ كِهْ كَلَامِ قَدِي مَكْ بِيُو رُقْ **قُلْ اَللّٰهُمَّ**
مَالِكِ الْمَلِكِ اَلْحَنْ عَالِمِ لَرِي بِرَهْ اِخْتِلَاطِ اِنْسَكْ عَالِمِ لَرِي
 عَالِي اَوْلَعَالِمِ يَادِشَاهِدُ دِيُو فِكْرِ اَيْلَهْ كَلْ نِتَهْ كِهْ
 كَلَامِ بِحِيْدُ دَهْ بِيُو رُقْ وَا تَقُو اَللّٰهُ وَا عَمَلِكُمْ اَللّٰهُ
اَلْحَنْ بِرِ رَحْمَتِي كِهْسَهْ بِرَهْ اِخْتِلَاطِ قَلْبِكْ سَنَكْ
 اَوْ نَدَكْ كِي حَقَّكْ رَحْمَتِي يَادِ قَلُو بِي رَحْمِ الرَّاحِمِي
 اَوْلَدُ رَفِكْرِ اَيْلَكْ نِتَهْ سُرُو رَعَالَمِ بِيُو رُقْ اِنَّ اَللّٰهُ
 تَعَالَى مَبَايَهْ رَحْمَةٍ بِرِ رَحْمَتِي دُنْيَا عَالَمِنَهْ اِنْدُرُ دِي
 هَمْرُ اَوْ حِنْ بُو رِي نْ جَانُو دَرُ عِيَالِرِنَهْ نِتَهْ كِهْ رَحْمَتُو كَرِي

بعضی سی دُرَّتِ اِیَاغِی اَوْزِرِنِ طَوْرِبِ عَیَا لِنَه
 سُد وِیْرُ **بعضی سی** اَرْقَاسِی اَوْزِرِنِ تَوْبِ اللّٰتِه قَوْلِی
 یُوْدِنِی دُو شِیوِبِ سُد وِیْرُ **بعضی سی** اَدْتَلَعَه وَا رَبِّ
 یَلِنَلِرِنِی سُوْدِلَه طُوْلِدُ رَبِّ مَلِیو مَلِیو یُکْرِبُ کَلوْرُ
 حَضْرَتِ بَارِیْنِکُ سَنَکْ اَوْزِرُ کُنْ کِی رَحْمَتِی تَفَکَّرُ
 قَلْبِ **تجن** بِرْمَعْمُوْرٍ وَّمَرْتِنِ یِرَه وَا ذَسَکْ دُنِیَه نَکْ
 فَا نِی لَعْنِی اَلِکُوْبِ فِکْرُ قَلْبِ بَا یَیْ اَوَّلِ اِبْتِهَا هَلْ
 یَا دِ شَهِیْدُ رِیُوْفِکْرُ اَلِکُلِّ **نته کم** کَلَامِ قَدِیْمِیْدَه
 خَبْرِ یُوْرُ کُلِّ مَنْ عَلَیْهَا فَا نِی وَیَسْتِی وَجْهَ رَبِّکِ
 ذُو الْجَلَالِ وَا الْاِکْرَامِ **تجن** اَللّٰهُ دُو سْتَلِرِنْدَنْ بِرُ
 کِمِیْسَه اِیْلَه اِخْتِلاطِ اَتْسَکْ کُوْنْدَرَنْ اَوَّلِ اَلْاِکْرَامِ
 دِیُوْبِ کُلِّ اَنْدَنْ اَرْتُقْ کِمِیْسَه کُوْنْدَرْمَدِی دِیُوْفِکْرُ
 اِیْلَکِ **نته کم** کَرِجِکْ کَلَامِیْنَدَه یُوْرْدِی
 اَنْکْ لَا تَهْدِی مِنْ اَحِیْتِ وَا لَکِنْ اَللّٰهُ یَهْدِی مَنْ یَشَاءُ
 اِلَی صِرَاطِ مُسْتَقِیْمٍ **اما العرفه** اَلْمِیْمِ مِنْ قِبَلِ الْعَارِفِ

مَلَامَتِه لِنَقِیْسِه **وَالْعَیْنِ حِیوِیَه وَا الرَّأْیِ** رَحْمَه عَلَی خَلْقِ رَبِّی
وَالْفَاؤُفْتَاؤُه لِلْعِیُوْبِ مِنْ نَفْسِه یَقْدِرُ اَللّٰهُ **وَالْهَاءُ**
 هَوَانُ نَفْسِه عَلَیْهِ **شیخ ایدر** قَدَسَ اَللّٰهُ سِرَه تَصَوُّفِ
 اِحْدَ قَرِیْقِ یَا شِیْنَه اِیْرَسَه یَعْنِی رِجُوْلِیْتَه قَامِنَه
 وَا رُسَه عَصَا وِرْجَکْ وَوَقْتُ اَوَّلُوْرِ بَعْضِیْکُرْ اِیْمُ شُکْرُ
 خَلُوْنَه کِیْرَسَه قِرْمَقَامِ اِرْسَه خَلُوْتَدَنْ قِرْقِ کَنْدَنْ
 صُکْرَه حَقِیْسَه اَلِنَه عَصَا وِیْرَه اَرْدِیْ شُکْرُ **شیخ** وِیْرِدُو کِی
 عَصَا نَکْ عَلِی بَرْلَه عَمَلِ قَلْبِ کَرِکْ **نته کم** اَوَّلِ اِنْبِیَا یَه
 وِیْرِدِیْرِ عَلِی بَرْلَه عَمَلِ قَلْبِ کَرِکْ اَتَلْرِ کِی عَمَلِ قَلْبِ کَرِکْ
 بَا طِنِکِ هِیْتِ عَصَا سِی بَرْلَه اَرَا سْتَه قَلْبِ کَرِکْ
نته کم یَا نِ قَلْبِ اِعْتِقَادِ دَه نَظْرَه هِیْتِ دَه مَقَامِ
 یَسْرِیْرِ وِیْشِ کَرِکْ دَرِکِ هِیْتِ عَصَا سِنِی اَلِنَه اَلْوَبِ
 اَوَّلِ نِی نِیَا زِ سُبْحَانَه دِ اِیْمِ یُوْرِنْ سُوْرِبِ جِهْدِ اِیْدِبِ
 مَرَا قِبَه اِیْلَه دِ اِیْمِ طَاعَتِ وِعِبَادَتَه اِخْلَا صِلَه مَشْغُوْلُ
 طَفُوْلِیْتَدَنْ وَشَبَابِیْتَدَنْ وَا هُوْلِدَنْ کُجُوْبِ شِیْخُوْحَتِ

مَقَامِنَهُ قَدِمَ بِصَمَقٍ كَرَاهُ أَوَّلَ وَقْتِ شَيْبَتِي إِسْلَامَهُ
 أَعْرَدَنِي كَيْ أُولُو رَسِيخَاتِي وَيَرْبِكَ مَقَامِنَهُ وَأُرْمِشُ
 بَعْدَهُ تَمَكِّنُ بُولُورِ نَوْرَانِي غَالِبَ أُولُو تَكْلِيمِ سِرِّ عَالَمِ
 بِسُورِدِي مَنْ شَابَتْ شَيْبَةٌ فِي الْإِسْلَامِ كَانَتْ لَهُ نُورًا
 يَوْمَ الْقِيَامَةِ • أَوَّلَ وَقْتِ رَسُولِ حَضْرَتِ بِي عَمِ كَرَامَتِهِ
 سَنَ أُولُو أَوَّلَ وَقْتِ لَاجِرْمِ شَيْخِ لِقِ مَقَامِنَهُ كَجُورِ رُلِ
 شَيْخِ قَلُورِ كَرَانِجُونِ كَرِ عَمَلِي أَرَأَيْتَهُ أَوْ مَشَدُّ رُومِ تَبِيهِ
 لَا يِقُ دَكُلُوكُنْ بَوْمَقَامِدَتِ دَعْوَا قَلْبِهِ بِبِعَا مَبْرَدَنِ أَوْ تَنْ
 قُورِقِ نَعُودُ بِاللَّهِ مِنْ عِبَادَةِ الْجَهَالِ اللَّهُ تَعَالَى أُمَّتِي
 جَهَالِ عَمَلِنَدَنْ مَقْلَسُونِ **الْمَقَامِ السَّارِسُ فِي الشَّيْخِ**
 بَوْمَقَامِ يُولُقِ دُشَوَارِ دُرِّ عَلِي كُوشِ دُرِّ دَكَمِهِ بِرِغْلَتِهِ
 دَارُوسِنِي بِمَلِكِ كَرِكِ عِلْتَلُوعِلْتَهُ دَارُ وَوِيْرَمَلِكِ كَرِكِ
 دُرُّو دُرُّو دُرُّو دُرُّو رَأَكَلِقِ كَرَاهِ **أَدْمِي** اِيْحَنْدَهُ دُرُّو
 دُرُّو نَسْتَهُ لَرِيْرِدِيْتِ دُرُّو **قِيلَ أَرْبَعُ مَنِيَّاتِ**
وَتَلَّتْ مَهْلِكَاتِ أَمَّا الْمَنِيَّاتُ الطَّيْبُ وَالذَّمُّ وَالْحَلَاوُ

وَالْحَمَامُ وَأَمَّا الْمَهْلِكَاتُ الْغُبَارُ وَالذُّخَانُ وَالنَّاتِنُ
 وَقِيلَ السُّودَاءُ كَالسَّارِقِ سَرَقَ عَنْ الْأَشْيَاءِ وَهُوَ الْعَقْلُ
وَالْقَنْفَرُ كَالْمُرَاةِ الرَّعْنَاءُ بِقَلِيلِ شَيْءٍ **وَالذَّمُّ** كَالْعَبْدِ
 السُّوءِ إِنْ أَحْسَنْتَ إِلَيْهِ اسَاءَ وَإِلَيْكَ **وَالْبَلْعُ**
 كَالسُّلْطَانِ الْجَائِرِ لَا يَزُولُ إِلَّا بِالذُّعَاءِ **وَالْقَلْبُ**
 وَالْقُلُوبُ خَمْسَةٌ **قَلْبُ مَيِّتٍ** وَقَلْبُ مَرِيضٍ وَقَلْبُ عَافٍ
 وَقَلْبُ مُنِيبٍ **وَقَلْبُ سَلِيمٍ** أَمَّا الْمَيِّتُ فَقَلْبُ الْكَافِرِ وَمَا
 يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ **وَأَمَّا الْمَرِيضُ** قَلْبُ الْمُنَافِقِ
 فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَرَأَاهُمُ اللَّهُ مَرَضًا **أَمَّا الْعَافُ**
 قَلْبُ الْعَصَاةِ وَلَا تَطْعُ مَنْ أَعْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا
وَأَمَّا الْمُنِيبُ قَلْبُ الزَّاهِدِ مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنَ بِالْغَيْبِ
 وَجَاءَ بِقَلْبِ مُنِيبٍ دَخَلُوهَا بِسَلَامٍ **وَأَمَّا السَّلِيمُ**
 قَلْبُ الْعَارِفِينَ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ إِلَّا مَنْ
 آتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ الَّذِي يَكُونُ فِيهِ سِتَّةُ خِصَالٍ
الْأَوَّلُ التَّوَضُّعُ بِالْإِطْلَاقِ **وَالثَّانِي** التَّفْوِيزُ بِالِطَّلَاقِ

وَالثَّالِثُ الرِّضَاءُ بِمَا سَخَطَ **وَالرَّابِعُ** الصَّبْرُ بِالْجَزَعِ
 وَ**الخَامِسُ** الزُّهْدُ بِمَا بَدَعَهُ **وَالسَّادِسُ** الْقِتَاعَةُ بِالْجُرْحِ
 وَيُقَالُ قَلْبُ الْكَافِرِ مَقْفُولٌ بِقِفْلِ الْغِيَاءِ وَقَلْبُ الْمُنَافِقِ
 مَحْجُوبٌ بِالرِّيَاءِ وَقَلْبُ مُبْتَدِعٍ مَرِيضٌ بِالْهَوَى وَقَلْبُ الْفَاسِقِ
 مَشْغُولٌ بِالْعِنَاءِ وَقَلْبُ الرَّاعِبِ مَشْغُولٌ بِالْقِتَاءِ
 وَقَلْبُ الزَّاهِدِ مَشْغُولٌ بِالْجَزَاءِ وَقَلْبُ الْعَارِفِ مَشْغُولٌ بِاللِقَاءِ
 شَيْخٌ أَيْدُرُ قَدَسَ اللَّهِ سِرَّهُ شَيْخٌ أَوْلَى بُوْدَرُ لَوْ
 دَرُ لَوْ عَلَتْ لَرِي كِدْرِي دَارُ وِيْرِي قَلْبٌ سَلِيمٌ مَقَامُهُ
 وَارِ كُورُمِكُ كُورُمِكُ **قَالَ الشَّيْخُ** فِي الْبَسَائِتِ الْبَسَائِتِ
 إِنَّ بُسْتَانَ الْأَرْضِ الْمَعْرِفَةُ وَبُسْتَانُ السَّمَاءِ الْجَنَّةُ
 وَإِنَّ بُسْتَانَ الْأَرْضِ سَبْعَةُ أَسْوَارٍ وَسَبْعَةُ أَبْوَابٍ
فَالسُّورَةُ الْأُولَى مِنْ فَضِيَّتِهِ **وَالثَّانِي** مِنْ ذَهَبٍ **وَالثَّلَاثُ**
 مِنْ لَوْلُؤِي **وَالرَّابِعُ** مِنْ زَبْرَجِدٍ **وَالخَامِسُ** مِنْ ياقُوتٍ **وَالسَّادِسُ**
 مِنْ جَوْهَرٍ **وَالسَّابِعُ** مِنْ ياقِينٍ وَهَذِهِ أَمْثَالُ **السُّورَةِ الْأُولَى**
 أَقْرَدُ الْعَبْدُ بَعِيْنَايَهُ وَبَقَاءُ سَيِّدِهِ **وَالثَّلَاثُ** شَهَادَةٌ

أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ بِوَحْدَانِيَّةِ مَوْلِيهِ **وَالثَّلَاثُ** قَوْلُ لَا إِلَهَ
 إِلَّا اللَّهُ **وَالرَّابِعُ** الْأِسْلَامُ **وَالخَامِسُ** التَّوْحِيدُ **وَالسَّادِسُ**
 الْيَقِينُ فَهَذِهِ الْأَسْوَارُ **وَأَمَّا** **الأبْوَابُ** قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 سَأَلَ جِبْرَائِيلُ مُحَمَّدًا عَلَيْهِ السَّلَامُ مَا لِإِيمَانٍ بِأَمْرٍ
 فَسَرَّهُ النَّبِيُّ وَمَقَالَ أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ فَهَذَا يَابٌ وَاحِدٌ
وَمَلَأَ اللَّهُ هَذَا يَابٌ ثَانِي **وَكُتِبَتْ** هَذَا يَابٌ ثَالِثٌ **وَرَسَلَهُ**
 هَذَا يَابٌ رَابِعٌ **وَالْيَوْمُ** **الأخِيرُ** هَذَا يَابٌ خَامِسٌ **وَالْقَدْرُ** خَيْرُهُ
وَشَرُّهُ مِنْ اللَّهِ هَذَا يَابٌ سَادِسٌ فَإِذَا أَرَادَ الْعَبْدُ دُخُولَ
 بُسْتَانِ الْمَعْرِفَةِ فِي الدُّنْيَا وَسُبْتَانِ الْأَخِيَّةِ فَيَنْبَغِي لَهُ
 أَقْرَأُ بِلا شِرْكٍ وَشَهَادَةٌ بِلا شَكِّ وَلَا تَهْمَةٍ وَقَوْلُ لَا إِلَهَ
 إِلَّا اللَّهُ بِلا شُبُهَةٍ وَإِذَا كَانَ أَقْرَأُ الْعَبْدُ بِهَذِهِ الْأَشْيَاءِ
 فَيَدْخُلُ عَلَى اللَّهِ قَدْ دَخَلَ بُسْتَانَ الْمَعْرِفَةِ • وَإِذَا دَخَلَ
 الْبُسْتَانَ يَرَى فِيهِ الْأَشْجَارَ وَالْأَنْهَارَ وَالنِّجَارَ فَيَرَى
 قَدَامَ قَلْبِهِ صَفِي شَجَرَةً مِنَ السُّوقِ وَالْمَحَبَّةِ وَالْإِنَابَةِ
 وَعَنْ يَمِينِ قَلْبِهِ صَفِي شَجَرَةً مِنَ التَّوَكُّلِ وَالْيَقِينِ وَالْإِخْلَاصِ

وَعَنْ كِسَارِهِ صَلَّى شَجَرٍ مِنَ الْحَشِيَّةِ وَالْحَوْفِ وَالرَّجَاءِ
 وَعَنْ وَرَاءَ قَلْبِهِ صَلَّى شَجَرٍ مِنَ الزُّهْدِ وَالْفَتَاةِ
 وَالرِّضَاءِ وَوَسْطِ هَذِهِ الْأَشْجَارِ **شَجَرَةُ الْمَعْرِفَةِ** وَالْحَيَّةِ
 وَفَرْعِهَا الْقُرْبَى وَعَرْصُهَا الْوَصْلَةُ وَثَمَرُهَا الرُّؤْيَى
 وَإِذَا نَبَتِ شَجَرَةُ الْمَعْرِفَةِ فِي الْقَلْبِ حَتَّى يَبْصُرَ رِيحَ
 الرُّبُوبِيَّةِ وَيَسِيرَ سَحَابِ الْمِنَّةِ وَيَمُطِرَ عَلَى قَلْبِ الْعَارِفِ
 مَطَرُ الرَّحْمَةِ وَالْبِرِّ وَالْكَرَامَةِ وَالشُّوقِ وَالنَّجْوَى
 وَاللِّقَا **شَيْخِ أَبَدَرٍ** قَدَسَ اللَّهُ رُوحَهُ لِحُجْرٍ أَحْوَالِ بُولِيهِ
 أَوْلَسَهُ ظَاهِرِي وَبَاطِنِي بَادَانَ أَوْلُورِ **حِكَايَتِ**
 مُوسَى بِكَلِمٍ حَقٍّ تَعَالَى إِلَيْهِ مُكَالِمَةً قَلْبُورِ دِي آيْتِدِي
 الْهَى حَضْرَتِكَ بِرِسْوَائِكَ وَأَرْدُ دَقْلُورِمِ بِيْلِهِ أَمْرًا بِيْلِهِ
 أَسْمُونَ سَاكِنُ أَوْلُورِ وَصُويَةِ أَمْرًا بِيْلِهِ أَمَّا سُونَ
 وَأَوْجَارُ قُوسْلِهِ أَمْرًا بِيْلِهِ سَاكِنُ أَوْلُورِ كَرَأِجْمَانُورِ
 عَالِدَةً دِ بَرَنْنِ نَسْتَه لِرِي جُمْلَه سِنِ سَاكِنِ قَلْبِ سَوْلُورِ
 قَلَايِنِ دِ دِي **قَالَ اللَّهُ تَعَالَى** يَا مُوسَى بُورِدُ كَلْرِكَ يُورِدُ

دَخِي أَرْتَقِ أَوْلَسَه سَنِكَ سُؤْلِكَ أَرَسِنْدَه هَرَكِرِ
 حَجَابُ يُوْقَدُرُ مُوسَى آيْتِدِي الْهَى بِلُورِمِ بِنَمِ دَخِي
 دَلْكَوْمِ أَلُوْجُونْدَرِ دِي دِي حَقِّ جَلِّ وَعَلَا سَمَكْرِنِ
 أَفْلَاكَه وَارِجْهَ جَرِنْدَه وَبِرَنْدَه وَجَمِيعِي دِ بَرَنْنِ نَسْتَه لِرِي
 سَاكِنِ قَلْبِي بِيُورِدِي كِمِ يَا مُوسَى لِدِ وَكُوْكَ
 وَيُرْدُكَ سُؤْلِكَ قَلْبِي دِي مُوسَى آيْتِدِي الْهَى أَوْلُورِ
 يَرْتُدُّكَ صُكْ يَرْتُدُّكَ . صَاغِ يَرْتُدُّكَ . صَوْلِ يَرْتُدُّكَ
 فَوْقِ يَرْتُدُّكَ . تَحْتِ يَرْتُدُّكَ حِكْمَتِي بِي كَابِلْدَرِ دِي
 اللَّهُ تَعَالَى جَلَّ جَلَالُهُ بِيُورِدِي كِمِ حِكْمَتِي أَوْلُورِ
 يَا مُوسَى أَوْلُورِ يَرْتُدُّكُمْ طَاعَتِ قَرْمَانِي بِرِيْنَه كَتُورَه
 بِنِ دَخِي قَلُومَه تَوْفِيْقُ وَرَمِ **مُورِدِ** يَرْتُدُّكُمْ مَعْصِيَتِ دِنِ
 يَغْدُمُ عِصْمَتِمْ بُولُوبِ وَاللَّهُ يَعِصُكَ مِنَ النَّاسِ أَمْرِي بِرِيْنَه
 كَتُورِ دِنِ أَوْلُورِ جُونِ **فَوْقِ** يَرْتُدُّكُمْ دِلْكَ حَاجَتِي أَوْلَسَه
 مُسَاجَاتِ قَلُوبِ رَتْنِي دِسَه كَبِيْكَ عِيْدِي دِمَكِ اِجُونِ
تَحْتِ يَرْتُدُّكُمْ سَجْدَه قَلُوبِ بِي كَافِيْنِ أَوْلُورِ وَاسْجُدُوا

كَرَامَتِي بُولُغِيحُونَ **صَاغ** يَرْتَدُّ بِسَمِّ تَقْدِيرِ مَرِيْلَهُ رَجُحٌ
 وَرَحْنَتْ كَرَكَلَهُ وَكَيْتَهُ رَاضِي أَوْ كُوبٌ بِمِ رِضَائِي بُولُغِيحُونَ
 رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ **صَوْل** يَرْتَدُّمُ رِزْقِي رِزْقِي
 تَقْدِيرُ قَلْبِهِ جَمَلَهُ سِنِكَ رِزْقِي بِنَدِكَ بِلُسُونِكَ رِزْقِي
 وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا فَمَنْ نَبِي
 قَلْبُهُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ **وَقِيلَ**
 أَمَلِ قِصَّةً قَلِقَ اجْوَدُ بُولُغِيحُونَ قَوْلُهُ لِرُومِهِ وَيَرْدُمُ
 كَذُو قِصَّةً وَالطَّفْمُ بِلَهُ يَحْسَهُ قَوْلُهُ رُومَ بَكَاتَهُ
 وَيَرْسَهُ كَرَكَلَهُ أَرْعَمَهُ الْكُوشُ ثَوَابِلُهُ وَيَرْدُمُ
شَيْخٌ أَيْرُ قَدَسَ اللَّهُ سِرَّهُ أَوْ بُوخَاصُ عَمَلُهُ كَرَبْرَهُ عَامِلُ
 أَوْ لَسَكُ ظَاهِرُهُ بَاطِنُهُ أَبَادَانُ أَوْ لُورُ وَمَعْرِفَتُ
 بُوَسْتَانِي أَبَادَانُ أَوْ لُورُ بُسْتَانِ سَمَائِهِ سَنِي أَلُورُ سَنِي
 يَعْنِي أَوْ جَمَاعَهُ كَرَمَلَهُ **وَيَفِي** بُسْتَانِ السَّمَاءِ أَرْبَعَةُ أَنْهَارٍ
تَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَ
 أَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ وَأَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذِيحٍ لِلشَّارِبِينَ

وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى • وَخَوَاصُّ اللَّهِ تَعَالَى مِنْ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ
 أَرْبَعَةٌ أَنْهَارٌ **أَوْهَا** نَهْرٌ الْأَلَاءِ **وَالثَّانِي** نَهْرُ النَّعْمَاءِ
وَالثَّلَاثُ نَهْرُ الْمُهِمِّنَةِ **وَالرَّابِعُ** نَهْرُ الرُّبُوبِيَّةِ **المَعْرِفَةُ**
 أَفْضَلُ مِنَ الْجَنَّةِ فِي بُسْتَانِ السَّمَاءِ فِي نَهْرِ الْأَلَاءِ يُسْقَى
 أَهْلَ الْأَنْبِيَةِ وَنَهْرُ النَّعْمَاءِ يُسْقَى أَهْلَ تَذَكُّرَةِ الْمُنَّةِ
 وَنَهْرُ الْمُهِمِّنَةِ يُسْقَى أَهْلَ الشُّوقِ وَالْمُؤَدَّةِ وَ
 نَهْرُ الرُّبُوبِيَّةِ يُسْقَى أَهْلَ الْعِشْقِ وَالْمُحِبَّةِ **وَجَعَلَ**
اللَّهُ يَنْبُوعَ هَذِهِ الْأَنْهَارِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ وَجَارَهَا
 قَلْبُ الْعَارِفِ فَإِذَا سَقَاهُ مِنْ نَهْرِ الْأَلَاءِ يَصِيرُ سِنِيًا
وَإِذَا سَقَاهُ مِنْ نَهْرِ النَّعْمَاءِ يَصِيرُ ذَاكِرًا لِلْمُنَّةِ **وَإِذَا سَقَاهُ**
 مِنْ نَهْرِ الْمُهِمِّنَةِ يَصِيرُ مُشْتَاقًا إِلَى الْقَبَائِدِ **وَإِذَا سَقَاهُ**
 مِنْ نَهْرِ الرُّبُوبِيَّةِ يَصِيرُ مُحِبًّا عَاشِقًا وَيَصِيرُ قَلِقًا **لَا يَقْرَأُ**
وَلَا يَسْتَنْقِرُ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَسْكُنَ الْأَنْبِيَةَ فَيَأْمُرُ
هَذَا الرِّيحَ حَتَّى يَضْرِبَ عَلَى نَهْرِ الْأَلَاءِ وَيَصْبِحُ مَوْجٌ تَذَكُّرَةٌ
 الْأَنْبِيَةِ وَيَغْرُقُ قَلْبُ الْعَارِفِ يَسْكُنُ الْأَنْبِيَةَ

وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُسَكِّنَ عَنْهُ بِذِكْرِ الْمِنَّةِ فَيَأْمُرُ
 هَذَا الرِّيحَ حَتَّى يَضْرِبَ عَلَى نَهْرِ التَّعْمَارِ وَيَصِيحُ مَوْجُ
 تَذَكُّرِ الْمِنَّةِ وَيَغْرِقُ قَلْبَ الْعَارِفِ فَيُنِيذِرُ
 يُسَكِّنُ ذِكْرَ الْمِنَّةِ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُسَكِّنَ عَنْهُ
 الشَّقِيقُ يَهِيحُ رِيحُ الْإِهْيَةِ مِنْ مَهَبِ الْعِظَةِ يَضْرِبُ
 عَلَى نَهْرِ الْمُهَيْمِنَةِ وَيَصِيحُ مَوْجُ الشَّقِيقِ وَيَغْرِقُ قَلْبَ
 الْعَارِفِ فَيُنِيذِرُ يُسَكِّنُ الْمُشْتَاقَ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ
 أَنْ يُسَكِّنَ عَنْهُ الْحَبَّةَ فَيَأْمُرُ مِنْهُ الرِّيحَ حَتَّى يَضْرِبَ
 عَلَى نَهْرِ الرُّبُوبِيَّةِ وَيَهِيحُ مَوْجُ الْحَبَّةِ وَيَغْرِقُ قَلْبَ
 الْعَارِفِ فَيُنِيذِرُ يُسَكِّنُ الْحَبَّةَ **فَالْعَارِفُ**
 يَكُونُ فِي وَقْتِ غَرِيقَا فِي الْإِنَابَةِ وَفِي وَقْتِ غَرِيقَا
 فِي تَذَكُّرِ الْمِنَّةِ وَفِي وَقْتِ غَرِيقَا فِي الشَّقِيقِ
 وَفِي وَقْتِ غَرِيقَا فِي الْحَبَّةِ **ثُمَّ يُرْسِلُ** عَلَى قَلْبِهِ رِيحِينَ
 حَتَّى يَهَيَّا رِيحُ الْعِصْمَةِ **وَرِيحُ الشَّقِيقِ** فَرِيحُ الْعِصْمَةِ
 يَنْتَفِي جَمِيعُ الْمَعَاصِي وَالْمَحَارِمِ **وَرِيحُ الشَّقِيقِ** يُؤْتِي جَمِيعَ

الطَّاعَاتِ وَالْخَيْرَاتِ فَمَنْ نَقَى قَلْبَهُ مِنْ هَذِهِ الْأَهَارِ
 نَبَتْ فِي قَلْبِهِ أَرْبَعَةٌ أَشْجَارٌ وَأَنْوَاعُ النَّبَاتِ **فَكُلُّ قَلْبٍ**
 وَجَدَ عِنْدَ نَهْرِ الْإِنَابَةِ نَبَتْ حَوْلَهُ نَزَجِسُ الْإِنَابَةِ
وَكُلُّ قَلْبٍ وَجَدَ عِنْدَ ظِلِّ نَهْرِ التَّعْمَارِ نَبَتْ حَوْلَهُ تَذَكُّرُ الْمِنَّةِ
وَكُلُّ قَلْبٍ وَجَدَ ظِلَّ نَهْرِ الْمُهَيْمِنَةِ نَبَتْ حَوْلَهُ شَقَائِقُ
 الشَّقِيقِ **وَكُلُّ قَلْبٍ** وَجَدَ ظِلَّ نَهْرِ الرُّبُوبِيَّةِ نَبَتْ حَوْلَهُ
 يَأْسَمِينُ الْحَبَّةَ فَلَا يَكُونُ بُسْتَانٍ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
 أَطْيَبُ رِيحًا مِنْ بُسْتَانِ الْعَارِفِ يَكُونُ رِيحُ بُسْتَانِ
 الْعَارِفِ حَطًّا الْمَلَأَ رِيكَةً وَحَطَّ أَرْوَاحَ الْأَنْبِيَاءِ
 وَالْمُرْسَلِينَ وَكُلُّ أَحَدٍ لَهُ بُسْتَانٌ يَتَعَاهَدُ بُسْتَانَهُ
 وَاللَّهُ صَاحِبُ هَذَا الْبُسْتَانِ يَتَعَاهَدُ بُسْتَانَهُ مِمَّا يَحْتَاجُ
 وَقَدْ قِيلَ يَنْبَغِي لِلْعَبِيدِ أَنْ يَعْرِفَ أَشْيَاءَ حَتَّى يَكُونَ
 عَارِفًا النَّفْسِ وَالرُّوحِ وَالْقَلْبِ وَالْفِكْرَةِ شَيْخُ أَيْدٍ
 مَعْرِفَتِ بُسْتَانِكَ إِسَى أَرَى تَنْكِرِي دَوَّارِي تَكْرِيَارِي
 نَفْسُ كَرَأَى رُوحُ كَرَأَى كَوَلُّ كَرَأَى كَرَأَى صَابِي

تفكر كرك تايم معرفته سزا اولب عارف لردن اول
 معرفت بستان سزندن ابادان اولسه بستان استك
 لطيفدن اوج يوز التمش نظره سزا اولب اوج يوز
 مرغزار ليجنده جولان اده اول روضه لجا
 والثاني روضه الالاء والثالث روضه النعماء
 جها مرغزارنده جولان قلبسه ركب الحيا بلور كرجفا
 قلدريسه اودمركينه بترانو چون جفا قلقدن اراغ اولور
 جان الامرغزارنده جولان قلبسه حلة الرجا بلور
 الانعمتني كم وردى اخلاق مذمومه وكو كدردي
 جملة وحقدن ميت دوتة اميد نحقه دوتة لجان
 نعم مرغزارنده جولان قلبسه تمام الوقا اچلور نعمنا
 نعمتني كم ويردي اخلاق محموده وكو وردى
 اخلاق مذمومه وكو كدردي بقر جملة نعمتدي خقدن
 بلور صدفه راجها بزدن كريم مولادن تمام وفاد
 بولري كورره اول سبحان سود وكى قول انك قرماني

اونهرنه يوردد ردي وكي اندامني اخلاق مذموم
 وسوء افعا لدن صقنور اخلاق محموده برله
 بن نور شيخ ايدر چن بويله اولسه وكل من يحفظ
 قلبه ينسب تحت العرش الى الله فاذا انبسط الى الله
 رفع الحشية واذا رفع الحشية يدخل في الحجاب
 فاذا دخل في الحجاب يذكر جفا نفسه وجم مولا
 فيعتذرون من هؤلاء فيقبل الله عذره ويعفوه
 ويكشف لسانه بالحكمة **وعينه** بالعبارة **ونفسه**
 بالخدمة **واذنه** باسماع الحكمة **ويده** بالعطية
وقلبه بالمحبة ثم خرقه وينضح في نار شوقه ومحبته
 حتى يقول من الطريق طرفة عين لا من القدام ولا
 من الخوف ولا عن اليمين ولا عن الشمال **ثم يجوده**
 بالمنة ويبدر في قلبه بذر المعرفة **وهو الحياء**
 والانتباه والرجاء والخوف ثم يرسل سحاب المنة
 ويمطر في قلبه مطر الكرامة **فينبت شجرة المعرفة**

مدن

وَيُجْرَحُ خَمْسَةَ أَغْصَانٍ غَضَنٌ يَبْلُغُ إِلَى الْعَرْشِ وَالشَّامِ
 إِلَى الْمَشْرِقِ وَالشَّامِ إِلَى الْمَغْرِبِ وَالرَّابِعُ إِلَى الْأُفُقِ الْأَيْمَنِ
 وَالْخَامِسُ إِلَى الْأُفُقِ الْأَيْسَرِ وَالْغَضَنُ الَّذِي يَبْلُغُ إِلَى الْعَرْشِ
 فَيَكُونُ مَاءُوهَ مَاءُ السَّعَادَةِ وَثَمَرُهُ الْمُنَاجَاتُ مَعَ مَوْلَاهُ
 فَنَفِي كُلِّ طَرْفٍ يَصِدُّ رُغْبًا عَلَى قَلْبِهِ **فَيَقُولُ اللَّهُ كَيْتَيْكَ عَبْدِي**
إِنِّي لَوَ أَرَاكَ وَلَا أَرَاكَ وَأَنْتَ كَمَا تَكُنُ وَلَا تَكُونُ
فَكَوْنْتُكَ لِي بِرَحْمَتِي فَيُجِيبُهُ الْعَبْدُ بِالْفِكْرَةِ وَيَقُولُ
بِئْسَ مَوْلَايَ لَوْ تَرَدَّدْتُ وَلَا تَرَدَّدْتُ وَأَنَا لَمْ أَكُنْ وَلَا أَكُونُ
فَكَوْنْتُ نَتْنِي فَيَقُولُ اللَّهُ كَمَا كَوْنْتُكَ بِرَحْمَتِي فَهَذِهِ مَنَاجَاتُ
الْعَارِفِ بِرَبِّهِ بِالْبِقَاءِ وَمَعَ نَفْسِهِ بِالْفَنَاءِ فَانظُرْ
هَلْ فِيكَ هَذِهِ الْمَنَاجَاتُ أَمْ لَا وَالْغَضَنُ الَّذِي
يَبْلُغُ إِلَى الْمَشْرِقِ يَكُونُ مَاءُوهَ مَاءُ الْكِرَامَةِ وَثَمَرُهُ
أَدَاءُ الْخِدْمَةِ فَفِي كُلِّ طَرْفٍ يَصِدُّ رُغْبًا عَلَى قَلْبِهِ
يَقُولُ عَبْدِي أَذِنَ مِنِّي وَأَعْبَدْتَنِي فَيُجِيبُهُ الْعَبْدُ بِالْفِكْرَةِ
وَيَقُولُ يَا مَوْلَايَ أَذِنُوا لِيكَ وَأَعْبَدْتَنِي فَيَقُولُ اللَّهُ إِنِّي

أَعْطَيْكَ حَلَاوَةَ الطَّاعَةِ وَكَرَمَكَ بِصَفَاوَةِ الْخِدْمَةِ
وَالْغَضَنُ الَّذِي يَبْلُغُ إِلَى الْمَغْرِبِ يَكُونُ مَاءُوهَ مَاءُ الْمُجَنَّةِ
وَثَمَرُهُ عِلْمُ الْعِبْرَةِ وَتَحْتَ الْفِكْرَةِ وَتَحْتَ الْفِكْرَةِ
الطَّاعَةِ وَتَحْتَ الطَّاعَةِ الرَّبُّوبِيَّةِ وَمَنْشُورِ الطَّاعَةِ
طَبْلُ الدَّعْوَةِ فَفِي كُلِّ طَرْفٍ لَطْرَفُهُ يَطْرُقُ عَلَى قَلْبِهِ يَقُولُ
عَبْدِي أَدْعُ الْخَلْقَ مِنْ مَعْصِيَتِي إِلَى طَاعَتِي فَيُجِيبُهُ
الْعَبْدُ بِالْفِكْرَةِ بَلِي يَا مَوْلَايَ أَدْعُوهُمْ إِلَى طَاعَتِكَ
وَالْغَضَنُ الَّذِي يَبْلُغُ إِلَى الْأُفُقِ الْأَيْمَنِ يَكُونُ مَاءُوهَ
مَاءُ الْإِنَابَةِ وَثَمَرُهُ التَّذَكُّرُ فَفِي كُلِّ طَرْفٍ
يَطْرُقُ عَلَى قَلْبِهِ يَقُولُ إِنِّي فِي الْأَوَّلِ ذَكَرْتُكَ وَلَا
أَزَالَ أَنْ أَذْكَرَكَ فَاذْكَرُونِي فِي مَا بَيْنَ ذِكْرِي وَهُوَ قَوْلُهُ
فَازْكَرُونِي أَذْكَرْكُمْ فَاذْكَرْكُمْ مَرَّتَيْنِ تَذْكَرْتَنِي مَرَّةً
فَيُجِيبُهُ الْعَبْدُ بِالْفِكْرَةِ بَلِي يَا مَوْلَايَ أَذْكَرْكُمْ
ذَكَرًا دَائِمًا لَا أَنَا كَطَرْفَةٍ عَيْنٍ وَالْغَضَنُ الَّذِي يَبْلُغُ
إِلَى الْأُفُقِ الْأَيْسَرِ يَكُونُ مَاءُوهَ مَاءُ الْأَوْتِيَّةِ وَثَمَرُهُ رُؤْيَا

الْمِنَّةُ

فِي كُلِّ طَرَفٍ تَطْرُقُ عَلَى قَلْبِهِ يَقُولُ عَبْدِي
 مَنْ عَرَفَكَ وَمَنْ كَرَّمَكَ بِالْإِخْلَاصِ وَالْإِيمَانِ وَالْإِسْلَامِ
 وَالْيَقِينِ فَجِيبُهُ الْعَبْدُ بِالْفِكْرَةِ **وَأَنْتَ عَرَفْتَنِي**
وَكَرَّمْتَنِي يَا مَوْلَايَ فَهُوَ حَالُ هَذَا الْعَبْدِ حَالِ الْخَلِيلِ
كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَالَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ الْمَقَامُ
السَّابِعُ فِي الْمَشِيخِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ شَيْخُ أَيْدٍ
 قَدَّسَ اللَّهُ سِرَّهُ **قَالَ اللَّهُ تَعَالَى قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي**
أَلْمَزْتَهُ أَنْتَ اللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ
إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا آدَى مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرَ
إِلَّا هُوَ سَمِعَهُمْ إِنَّمَا كَانُوا تُحَدِّثُونَ **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ**
 يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ فَهَذَا فِي تَفْسِيرِ
 مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ **الثَّلَاثَةُ النَّفْسُ وَالرُّوحُ**
وَالْمَعْرِفَةُ وَقِيلَ الْقَلْبُ وَالْعَقْلُ وَالْعِلْمُ وَقِيلَ
الْفِكْرَةُ فَسَادِسُهُمُ الْإِلَهَامُ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى فَالْحَمْدُ

أَلْهَمَ اللَّهُ تَعَالَى **النَّفْسَ وَالرُّوحَ وَالْقَلْبَ وَالْعَقْلَ**
وَالْفِكْرَةَ بِالطَّاعَةِ وَقَضَى عَلَيْهِمُ التَّوْفِيقَ وَيَنْبَغِي
 لِلدُّعَاءِ كَمَا قَالَ النَّبِيُّ عَمَّ الْعِبَادَةَ مَحْرُوزَةٌ وَمُقْتَابَهَا
 الدُّعَاءُ وَأَسْنَانُهَا لُقْمَةٌ مِنَ الْحَلَالِ **وَقَالَ الصَّادِقُ**
رَحِمَهُ اللَّهُ يَنْبَغِي لِلدُّعَاءِ أَرْبَعَةٌ أَسْيَاءُ الرَّأْسِ وَالنَّفْسِ
وَالْأَجْنِحَةِ وَالرِّجْلِ وَقِيلَ خَمْسَةٌ أَسْيَاءُ **وَهِيَ أَمِنْ الْمَوْتِ**
وَهِيَ الرِّزْقُ وَالْأَجْنِحَةُ وَهِيَ الصِّدْقُ وَالنَّفْسُ وَهِيَ
الْيَقِينُ وَالرِّجْلُ وَهِيَ التَّضَرُّعُ بَعْدَ دُبَارِ الصَّلَاةِ الْحَمْدُ
وَعِنْدَ تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ وَفِي الْأَسْحَارِ وَقَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ
وَتَعَالَى وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ وَقَالَ بَعْضُهُمْ يَنْبَغِي
لِلدُّعَاءِ خَمْسَةٌ أَسْيَاءُ الرِّزْقِ وَالْوَقْتُ وَالسَّبَبُ وَ
وَالْأَجْنِحَةُ وَالرُّوحُ الرِّزْقُ لُقْمَةُ الْحَلَالِ وَالْوَقْتُ
فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ وَعِنْدَ السَّحْرِ وَالسَّبَبُ التَّوَكُّلُ عَلَى اللَّهِ
دُونَ الْخَلْقِ وَالْأَجْنِحَةُ الصَّدَقَةُ وَالرُّوحُ الصَّلَاةُ
شَيْخُ أَيْدٍ قَدَّسَ اللَّهُ سِرَّهُ الْفَرْزُ مَشَايخُ مَنْزِلَتِهِ يَرْشَنُ

نَبِيَّةٌ

كشي يكرم شرطك في بلوب دایم كوزتك كرك تزلدن
 قورموق كرك **والمخلصون على خطيئهم** قولني
 اكموق كرك كل مشاهد سني غير دن اعراض اتدومك
 كرك قلب سليم اولوق كرك سرتي آريدوب
 اندن جاري اولن نهر لوك ارقلري آريدب ياك ائلك
 كرك عقل امير نفس سيرا نك كرك **ما يكون**
من بجوى ثلثة الاهورا بهم وقيل العقل طوي
لمن كان عقله اميرا وهواه اسير عقل امير كرك
 هوا اسير كرك تفكر خالص كرك معرفت علي برله
 عمل قلق كرك **والاخمسة الاهوساد ستم ولا**
 ادنى من ذلك يالكوز نفس همان روح همان قلب
 همان عقل همان معرفت همان تنكرنك محبتى
 رحمتى الهامى بله در زهر كسيه كم مقام فنايه يتشمش
 اولاهمان تنكرنك رحمتن ذلك كرك **ولا اكثر**
الاهو معهم نفس رتني دسه حق كتيك عبدي در

هر قول كه رتني دسه حق كتيك عبدي در قجن
 معرفت بوستاني بولر برله ارسته اولسه نفس
 مطيئنه مقامنه اير شور مشايخ مقامني بولور
 كوكل قلب سليم اولور عقل امير هوا اسير بولور
 فكرت صالح اولور مشايخ جمله سندن اولور
 معرفت علمي ارسته اولور كوكل بوستاني
 ابادان اولور قجن كوكل بوستاني ابادان اولسه
 معرفت پادشاهي تحت اوزر دن او تر تحت و نر دن
 درت شمع يقلور **نهر الاله نهر النعمان نهر المهينيه**
نهر الربوبية ارقلري خار و خاشا كدن آرنور پاك
 اولور اقغه بسلا ر كوكل بوستانتك تر يا حينه
 ياسمينلري چچكلري آچلور چمنلري آچاچلري يشرد
 يكرم سكر الهام طوطيلري دكر لرنه و تسبيح لرنه
 مشغول اولوب معبودلرني ذكر ايدب و كمك ابشار
 تته كر يوفرود بيان قلدق قجن بويكه اولسه

كوكله حق تعالى اوج يوزا لشمس نظر قلور يتش مفا
 بولعب حقيقته ارشور كامل رو مشا بخلر منز لینه
 ارشور سجد شکرانه ورمک کرک عافیت جانته نته کم
 الی جهان فخری حضرت رسول الله عم **افلا اكون عبدا**
شاکرا دیویوردی حضرت رسولک علیه السلام اول
 علامتی واردی اول علامتله وشفاعتنه سزا اولیم
 درسک فایعونی بحبی که الله امرنه امثیا اقلعل
اون بدی ای بیت المقدسی قبله ادنوب نماز قلدی برکون
 اوله نمازین فلور دی اول تشهدده کوکل ندن چور
 بیت الحرام قبله اولسه دیوب کوکلدن یکا یا قدی
فانزل الله تعالی هذه الیه قدری ثقل و جهک
 فی السماء یا محمد سکا دشوار اولسون کوز وکی کوکه
 کوکوب یقه سترکی دلک برله ایت بن کر یوت تکریم قبول
 ادرم امتی حقیقتک ارنالواخذنا دعاسنی قلدی
ایه کلدی لا یكلف الله نفسا الا بما عجزه ته کوکه بق

نه دلک برله ایت کوکلدن کجه حاجتکی رواقلین
حضرت رسول عم صفیه و نکاح قلد وغندک طعام یدکر
 اصحاب حضرت برله مشغول اولد **حضرت رسول عم**
 کتمة لرنی دلدی ولیکن نلره نسته دمدی حییا
 اتردی انوجون کو صفیه تک قاتنه گرمک استر دی
ایت کلدی کم فاذا طعمتم فانشر واولا مستانین حدیث
 وهو یستحی منکم والله لا یستحی من الحق
اوحی الله تعالی قال ان کان لک حاجة فلا تنظر الی السماء
 ولا تقبل باللسان ولا تفکر بالقلب وكلها الی حتی یقض
 حاجتک **وقال النبی صلی الله علیه وسلم** حسبی الله ونعم الوکیل
 نعم المولی ونعم النصیر **وقال** لا املاک لنفسی ضرا ولا
نفعاً فانزل الله تعالی **یا ایها النبی حسبک الله ومن اتبعک**
من المؤمنین الی یوم القیامة **شیخ** ایدر قدس الله سوره اکر
 مشایخ منزله ارشد وکسه کندوکی **فنا الفنا فی القتا**
 مقامند دوت مقتدا که اقتدا قل که مشایخ منزله ارشد

انشاء الله تعالى **كان للنبى** عشره من العلامات
 لم يكن للانبياء المتقدمين **اوله** لما فارق من امته
 لم ير امته عورته ولا احد سواها وهذه الكرامة
 لومته يوم القيامة يستر الله تعالى عورتهم حتى لا يرا
 احد عورتهم **والثاني** لا يقع ظله على الارض اذا كان
 الشمس قبلة او خلفه **فكذلك** لا يقع ظل امته يوم
 على ارض الجنة او على النار الاعلى العرش **والثالث**
 لم يقع عليه الذباب ولا البعوضة **وكذلك** لا يقع على
 امته المعاصي يوم القيمة **والرابع** اذا ركب على الدابة
 او الفرس والبغل والحمار لا يهرم قط **كذلك** امته يربون
 على الطاعات في الدنيا فلا يكون طاعتهم ردا ولا انقطاع
 الى يوم القيمة **والخامس** لم ير احد بوله او غايطه ولم يكن
 لاحد من الانبياء **وكذلك** امته يوم القيامة لم ير احد
 من خلق الله جفا وهم ولا معصيتهم **والسادس** كان النبي
 صلى الله عليه وسلم اذا نام لا ينام قلبه ولا يكون يومه حلا

فكذلك امته اذا ناموا في **الفقر** يكون نومهم على الطاعة
كما قال الله تعالى من عمل صالحا فلا نفسهم يمهدون **والسابع**
 ان من علاماته انه اذا توجه في السفر كان على فوق
 رأسه قدر الرأس من السحاب كان يسير معه حيث يشو
 حتى يظل الشمس **وكذلك** لامة يوم القيمة يظلمهم
 الطاعات حتى لا تقع **شمس** القيامة على رؤسهم **والثامن**
 لم تلده الحية ولا العقرب **وذلك** انه خرج الى
 فاد مع عبدا لله بن مسعود فترع خفيه واستعمل الوضوء
 الى الصلوة فجاء ابلس عليه اللعنة ووضع في احد خفيه
 حية اسود فلما فرغ النبي عم من وضوئه فانزل الله تعالى
 ملكا من الملائكة حتى ضرب نفسه على خفيه على مثال الغراب
 فاخذ النبي عم خفيه فانا فيها حية فقال عبد الله بن مسعود
 تلدهك هذا يا رسول الله قال ان الله حرم مني على الحيات والعقارب
وكذلك امته يوم القيامة حرم الله عليهم حيات جهنم و
 عقاربها **والثاسع** لما خرج حاجة فارسل الله تعالى

إليه الملك حتى يحفظونه من أمر الله **له معقبات من بين يديه**
 ومن خلفه يحفظونه من أمر الله **وكذلك** أمته يوم القيامة
 أربع أملا في الليل وعشر ملائكة في النهار يحفظونهم
 من عذاب الله ويسوقهم إلى الجنة **كما قال الله تعالى** وسيق
 الذين اتقوا ربهم إلى الجنة نورا **والعائش كان إذا نفي في شيء**
 صار مبادكا لا يزول ولا يفتى أبدا **كما جاء في الخبر** أن النبي
 كان يحفر حول المدينة خندقا وكان في بطنه حجر فجاء جابر
 بن عبد الله الأنصاري فرأها عليه فرجع إلى أهله قال يا فلانة
 هل عندك شيء من الطعام ندع الرسول مع فقالت بلي صاع
 من الشعير وجدى فطحنت الشعير وذبح الجدى فدعا
 جابر الرسول فذهب النبي ثم إلى داره ثلثمائة وثلاثة عشر
 رجلا فلما دخل في داره فتقربا إلى الثور فقال بارك الله
 على هذا الثور وعلى هذا القدر فرفعوا من القدر المرققة
 واللحم حتى شبع ثلثمائة وثلاثة عشر رجلا وجميع المهاجرين
 والأنصار والأرامل واليتامى ولولا أن المرأة نظرت

إلى الثور والقدر لا خرجوا منها إلى يوم القيمة طعاما هكذا
 إلى أمته يوم القيمة بارك الله على طاعتهم إذا قاموا عند
 الميزان فيقول الله لهم **تنفسوا بئس رادة أن لا إله إلا الله**
 فيتنفسون فيضع تنفسهم وشهادتهم في ميزان الطاعة
 يرجح حسنتهم على سيئاتهم فاجرهديا أخي حتى تجد هذه
 الكرامة حتى لا تكن من المجرمين العاصين **كما قال الله**
 يعرف المجرمون بسيماهم فيؤخذ بالنواصي والأقدام
 ويؤمر بهم إلى جهنم **شيخ أيدر** بو اشكر دن مراد اولد
 عليه عمل قلاسن أول يتمش مقام دن شريعته تعلق
 بكرم بر مقامك عمل لربي فرمائدي **البحي** يتمش مقام دن
 طريقته تعلق بكرم بر مقامك عمل لربي فرمائدي
 عمل بالطريقة **البحي** يتمش مقام دن حقيقته تعلق
 بكرم بر مقامك عمل لربي فرمائدي دك دور خل
 بكرم ولكوك وارسه بين قبول اده لوم **شيخ أيدر قدس الله**
 مشايخ منزلي اولد رركم كندوي فتايرند دوتك

كم

تير

جميع اشقي الله اصمركه الله يرنه كتور رديته كيم
 حضرت يساكنه بيوردي عم **يا ايها النبي حسبك الله**
 مشاخذك ارواحي مختار قلدي بيورديكم قوله تعالى
 فطرة الله التي فطر الناس عليها لا تبديل قال ابن عباس
 رضي الله عنه فطرة الله دن الله الذي خلق الناس عليها
 يوم الميثاق **لا تبديل لخلق الله** يعني دين الله اعلم ان
 صل هذه هو ان الله تعالى لما خلق روح محمد دم
 من النور سجده روحه دم بين يدي الله اربعة الف سنة
 واربعماية واربعين سنة فلما رفع راسه من السجود فقال
 افعل مع امتي بالفضل فاجابه الله فقال لحي ربك
 فقال الهي انت كما اثبت على نفسك لا احصى ثناء عليك
 فخلق الله من نفسه ارواح الانبياء والمرسلين وخلق
 من تنفس انبيائه ورسله ارواح المؤمنين ثم خلق روح
 اللعين وجعل للناس شقاوة وقال له حي ربك فلم
 يحص ثناء عليه وخلق من تنفس روحه ارواحا مشك

فرعون ونور ودقيا نوس والجيايرة والفرعنة
 لعنة الله عليهم اجمعين ثم خلق من تنفس روحهم
 ارواح الكفرة والتضاري واليهود **وذلك قوله**
تعالى كما تعودون فريقا هدى وفريقا حق عليهم
 الضلالة لما سبقوا لهم من الله الشقاوة والخذلان
 قد اخرج سريرا من الجنة من يا قوت اخضر واقعد
 عليها روح محمد المصطفى دم واخرج سريرا من النار
 واقعد واعليها روح ابليس عليه اللعنة المطرود
 عن خدمة الله والمحروم عن رحمة الله واقرب عباد
 بالبيعة مع النبي عم فاوّل من سلم عليه وصافحه
 وعانقه كان ارواح المرسلين **وقال الله تعالى**
 والسابقون السابقون اولئك المقربون فاكرمهم الله
 تعالى بالرسالة ومن سلم عليه وصافحه وعانقه
 فاكرمهم الله بالنبوة ومن سلم عليه فاكرمهم الله
 تعالى بالسعادة وان هذه الامة يومئذ اربع فريقا

فِرْقَةَ تَقَدَّمُوا إِلَى بَيْعَةِ رَسُولِ اللَّهِ عَمَّ قُدَّامَ سِرِّيهِ
 فَأَوْلَى مَنْ بَايَعَ كَانَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَمَنْ
 بَايَعَ مِنْ عَيْنِ السَّرِيفِ فَكَرَّمَهُمُ اللَّهُ بِالْهُدَايَةِ بِإِنْفَاقِ الْمَالِ
 عَلَيْهِ فَهُمْ **المُهَلِّجُونَ وَالْأَنْصَارُ** وَمَنْ بَايَعَ عَنْ
 نِسَارِ السَّرِيفِ فَكَرَّمَهُمُ اللَّهُ تَعَالَى حَتَّى اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانِهِ
 وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ هُمْ السَّابِقُونَ
 وَالْمُسَابِقُونَ وَمَنْ جَاءَ مِنْ خَلْفِ السَّرِيفِ أَهْلُ الْخِرَاتِمَانِ
 فَسَمَّاهُمْ رَسُولُ اللَّهِ دِمَ إِخْوَانًا فَأَجَابَ لَهُ عُمَرُ الْفَارُوقُ
 فِي مَجْلِسِهِ بِالْمَدِينَةِ وَهُوَ مَا قَالَ النَّبِيُّ عَمَّ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ
 يَا أَصْحَابِي وَإِخْوَانِي فِي آخِرِ الزَّمَانِ فَقَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
 كَيْفَ يَكُونُ هَذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ كَمَا مِنْ أَصْحَابِكَ فَهُمْ إِخْوَانُكَ
 فَقَالَ النَّبِيُّ عَمَّ رَأَيْتُمُنِي وَسَمِعْتُمْ وَقَرَأْتُمْ عَلَيْكُمْ الْوَحْيَ
 وَجَاهَدْتُمْ مَعَكُمْ حَتَّى دَخَلْتُمْ فِي دِينِي فَهُمْ إِخْوَانِي يَعْمَلُونَ
 بِحُطِّ اسْوَرِي فِي قِرطَائِسِ أَبِيضٍ وَهُمْ أَجْرُ نَبِيِّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ
 السَّلَامُ **سَيِّحُ أَيُّدِهِ** بُوَيْبَاءُ أَرْوَاحِي قَدَنْ كَلْدِي كَيْفِي بَلْدِي

فَأَسْقُدُكُمْ وَمَنَا فِقْدُكُمْ أَرْوَاحُ قَدَنْ كَلْدِي أَنِي دَخِي
 بَيَانُ قَلْمِ نَدْبَايَعِ مَعَ ابْلِيسَ الْفِرَاعِنَةَ وَالْجَبَابِرَةَ وَمَنْ
 كَانَ بَيْنَ هَذَيْنِ الشَّرِيرَيْنِ فَهَمَّ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقُونَ
 وَالْمُبْتَدِعُونَ وَالْمُرَادِيُونَ فَإِنْ تَابُوا وَدَخَلُوا فِي دِينِ اللَّهِ
 فَإِنِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ وَمَنْ لَوَيْتُ فَهُوَ مِنَ الَّذِينَ **قَالَ اللَّهُ تَعَالَى**
 مَذْبُوبِينَ بَيْنَ ذَلِكَ لَا إِلَى هُوَلَاءِ وَلَا إِلَى هُوَلَاءِ فَتَرَكَ
 بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضِهِمْ ثُمَّ تَرَكَهُمْ فِي حَتَمِ الْمُنَافِقُونَ وَ
 الْكُفْرَةِ **بِسُودِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ** شَيْخٌ أَيْدُرُقْدَسَ اللَّهُ سِرَّهُ
 مَشَايخُ ذِكْوَى هُوْدُرُودِ لِكُلِّهِ قَلِسْكَ شَهَادَةُ كُلِّي دَرْدَرِ
 شَهَادَةُ كُلِّي أَوْلَى لَوْدِرُودِ قَمُودَنْ كَجُوبِ كَنْدُ وَأَوْزِي قَانِي
 مَوْجُودٌ بِالْحَقِّ حَقْدُرُودِيهِ إِخْلَاصِيهِ أَنْذَنْ غَيْرِي عَدَمِي بِهِ
 كَنْدُ وَزِي وَارْغِيْدَنْ كَجُوبِ **فَنَا الْقَتَا فِي الْقَنَا مَقَامِنْدَهُ**
 كُونَ أَوْلَى وَقَتْنُ هُو ذِكْوِي أَنْكَه سَنَا أَوْلَى حَسَدُ رَوَا
 أَوْلَى لَفْظَةُ **اللَّهُ دَنْ** الْفِ كَيْشَهُ **لِلَّهِ قَلُورِ اللَّهِ دَنْ** لَامِ كَيْشَهُ
لَهُ قَلُورِ اللَّهِ دَنْ لَامِ كَيْشَهُ **هُوَ قَلُورِهِ** دَهْ إِشَارَتِي وَارْدُورِيهِ كَيْشَهُ

ذِكْرِي دُرُّ مَوْلَايَ عَالَمُكَ اجِدْهُ دِمَاكَ يَا طِشْتَهُ دِمَاكَ
 رَوَا اَوْلَمَزُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُحِيطٌ دُرُّ فَقَالَ الصَّادِقُ
 رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ **قُلْ هُوَ اللَّهُ** هَاهُنَا إِشَارَةٌ إِلَى اللَّهِ لِلْهَاءِ
 عَيْنَيْنِ أَحَدِي الْعَيْنَيْنِ مِنْهُمَا هِدَايَةٌ **اللَّهُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ**
إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ وَالْعَيْنِ الثَّانِي إِلَى أَنْ لَا اسْتِقْرَارَ لِلْعَارِ
 الِاعْتِدَ ذِكْرُ اللَّهِ هُوَ وَالشَّرْطُ وَالسَّطْرُ مِنَ الْعَيْنَيْنِ هـ
 فَوْقَ هِدَايَةِ اللَّهِ بَيْنَ الْمَوْلَى وَبَيْنَ اسْتِقْرَارِ الْقَلْبِ مَعَ اللَّهِ
 وَهِيَ مَوْصُولَةٌ مَعَ الْوَاوِ وَهِيَ وِلَايَةُ اللَّهِ وَالْحِكْمَةُ فِي الْوَاوِ
 فَإِنَّ وِلَايَةَ الْإِسْلَامِ مَوْصُولَةٌ مَعَ وِلَايَةِ اللَّهِ وَرَحْمَتِهِ
أَحَدُ الْفَرْقِ بَيْنَ أَحَدٍ وَبَيْنَ وَاحِدٍ سَمِيَ نَفْسَهُ أَحَدًا وَسَمِيَ نَفْسَهُ
 أَيْضًا وَاحِدًا وَالْوَاحِدُ **كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى هُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ**
وَالْفَرْقُ بَيْنَ هَذَيْنِ الْأَسْمَاءِ لِأَحَدٍ بِالذَّاتِ وَالْوَاحِدُ
 فِي التَّخْلِيقِ **وَأَيْضًا أَحَدٌ بِالْقُدْرَةِ** وَوَاحِدٌ بِالصِّفَةِ وَنَحْنُ
 لَسْنَا فِي هَذِهِ الصِّفَةِ نَحْنُ وَجَدُّ الْمَوْلَى أَحَدٌ وَوَاحِدٌ
كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى قَدْ لَكَ يَوْمَئِذٍ عَسِيرٌ عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ

ذُرِّي وَمَنْ خَلَقْتَ وَحِيدًا أَحَدَ نَفْسِهِ بِإِلْتِسَابِهِ وَلَا صُورَةَ
وَوَاحِدًا صِفَاتِهِ الَّتِي لَمْ يَزَلْ وَلَا يَزَالُ **وَقَالَ الصَّادِقُ فِي رُؤْيَى اللَّهِ**
عَنْهُ الْإِشَارَةُ فِي قَوْلِهِ أَحَدٌ **أَيَّ عَبْدِي أَنَا أَحَدٌ لَا يَجِدُ مِثْلِي**
 وَأَنَا غَنِيٌّ عَنْكَ أَحْسَنْتُ إِلَيْكَ بِالتَّوْحِيدِ وَالْمَعْرِفَةِ فَلَا
 خَوْفَ لِي مِنْكَ وَلَا رَجَاءَ إِلَيْكَ أَنْتَ عَبْدِي فَحْتَاجُ إِلَيْكَ
 وَأَنَا أَحَدُ عَبْدِي مِثْلِكَ أَكْثَرُ مِنْ أَنْ يُحْصِيَ لِي إِذَا عَصَيْتَنِي
وَأَذْبَتَنِي وَجَوَّبَتَنِي وَإِنِّي إِلَهُ أَحَدٍ مُسْتَغْنِي عَنْ خَلْقِ اللَّهِ **الضَّمَّة**
 قَالَ بَعْضُ الْمُفَسِّرِينَ **الضَّمَّة** الَّذِي لَا حَوْفَ لَهُ قَالَ الصَّادِقُ وَرَضِ
الضَّمَّة مُسْتَغْنِي عَنِ الطَّاعَةِ **وَاللَّهُ تَعَالَى** مُسْتَغْنِي عَنِ طَاعَةِ
 الْمُطِيعِينَ فَبِهَذَا أَنَّ أَهْلَ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَالْأَرْضِينَ السَّبْعِ
 وَلَوْ اجْتَمَعُوا عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ مَا زَادَ فِي مَلِكِهِ شَيْئًا **وَلَوْ اجْتَمَعُوا فِي**
مَقْصِدَتِهِ مَا نَقَصَ فِي مَلِكِهِ شَيْئًا فَلَيْسَ لِأَحَدٍ عَلَى اللَّهِ مِثْنَةٌ
 مِنْ جِهَةِ الْخِدْمَةِ **كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى** يَمُنُونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْأَلُوا
 قُلْ لَا تَسْأَلُونِي عَلَى إِسْلَامِكُمْ بَلِ اللَّهُ يَمُنُ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَيْتُكُمْ
 لِلْإِيمَانِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ قَالَ الصَّادِقُ فِي رِوَايَةٍ أُخْرَى

الصمد الخالي عن العيب **الأشارة فيه** أنا ملك ملاء عيب
 خالي عن الأفة والعيوب فأخبرتكم مع عيوبكم لم لا تقبل
 ولا تبدل إلى كرمي وكرمي يولد **الأشارة فيه** ليس له ولد
 ولا والد ولا أخ ولا أخت ولا صاحبة حتى يكون حمتي
 خاصة لك يا عبدي **فلو كان لي والدًا وولدًا وأختًا**
 فاشتغل بهم ما وصلت رحمتي فاشكر لربك يا مؤمن والدك
 على قوله الحمد لله الذي لم يتخذ صاحبة ولا ولدًا ولم يكن له
 شريك في الملك ولم يكن له ولي من الدن **فلو كان له ولد**
 ما وجدنا من رحمته شيئًا ولم يكن له كفوا أحد فتخليقك
 فكيف يكون حاجة إلى عون من يرزقك يا أرحم الراحمين
 في نفسك وطهرها عن العيوب **الأيدي** إلى قوله هو أعلم بكم
 إذ أنشأكم من الأرض إنه الحكمة فيه إني كنت عالمًا قبل
 أن أخلقك فلم أعاقبك وكنت أعلم منك المعاصي وكنت عالمًا
 بالغيب فأخبرتكم فالآن تتحول عن طاعتي حتى لا أغير عليك
 عطائي ونعمتي **كما قال الله تعالى** إن الله لا يغير ما بقوه حتى

يغير وأما بأنفسهم فآما الذين اشتغلت نفسك بالمعاصي
 المختلفة فلا تكون سبيل إلى رحمة الله إلا أن يتوب ويرجع
 فأعرف نفسك بنفسك ولا تصرفها غير طاعة الله و
 اعتبر بمن مضى قبلك لعلك تقدر وتحفظها عن المعاصي
شيخ أيد يا وكي بلدك حتى بلدك إلى دن خالي ولمنق
 كرك سن **برسي** خوفي مخلصون على خطي عظيم وقدمت
ابنخي دجادن بومقامه ارشن شكر قلبك نته **كرو حنونا**
 بيوردي أفلا اكون عبدا شكورا جهد قلبك كرك خوفه جا
 آرسنده يومه كرك مراد بولق كرك **مولا من** لوح يرد
 قزل يا قوتدن قلبي يرتدي ييشلر برجد دن اون التي برده
 بلني بغلدي ظاهره كاي باغ باطينده اون التي باغ اولدي
قلم ايتدي لوح يجه كوركلو اول قول يا قوتدن اسه بنان
 دخي كوركلور كم آدي برله ددي ولي عجب آثرى اولدي
حق تعالى هيبتك نظر قلدي **قلم** نور قدي سجدية واردي
 او جندن نور بيلوردي قدي آلف اولدي **الفه** دره كرامت

ويردي

بري طغرو لوق النبي بالكوز لوق **النجي حاجت سن لوق**
 يعني هيج بر حرف اول لندن اول شمادي **در و بجي** لوكسكلا
قلم الله طاعت ايدي بر كز سجد قلدسيه ضايغ قلوب
 بوجه لوامت كرو بر دي سن دخي اخلاصكه طاعت قلسك
 ضايغ قلز عوضكرو ويرن پار شاهدر **نته كم** كلام قديم
 اجندن بجه برده مرز د كرو مشدر **جن ايمان كا نو ايمان**
 سن دخي اقيمو الصلوة فرمايله راست دور رب اخلاصكه
 عمل قلغل تا كم سن دخي عوضكرو و كرامت كره لايق اول
نته كم حضرت رسول م خبر ويرن بيوردي الصلوة مضان
الرب و حب الملايكه و سنت الانبياء و نور المعرفة
 و اصل الايمان و اجابة الدعاء و بركت في الرزق و راحة الايمان
 و سلاح على الاعداء و كراهية الشيطان و شيع بين
 صاحبها و بين ملك الموت و سراج في قبره و فراش
 تحت جنبه و جواب منكر و تكبير و موسى و زائر في قبره
 الي يوم القيمة فاذا كانت القيامة كانت الصلوة ظلاً

فوق راسه و تاجا في راسه و لباسا على يديه و نور السعي
 بين يديه و سترابينه و بين النار و حجة المؤمنين
 بين يدي الرب و ثقلا في الميزان و جونا على الصراط
 و مفتاح الجنة لان الصلوة تسبيح و تحميد و تمجيد
 و تقديس و تعظيم و قراءة و دعاء و ان افضل الاعمال
 كلها الصلوة لوقتها و الحمد لله رب العالمين **وله تعالى**
وان من شيء الا عندنا خزائنه اعلم ان خزائن السموات
والارض من العرش الى الترى في تحت الحرفين بين الكافر
والنون فاخرج الله من خزينة الكافر اربعة اشياء
الفكرة و الشقاوة و الهجران و الحرمان و البسها للكفار
كما قال الله تعالى و ان الكافرين لامولى لهم **واخرج**
 من خزينة النون اربعة اشياء **المعرفة** و الشهادة و
 الايمان و الاحسان و البسها للمؤمنين **وقال الله تعالى**
 الله ولى الذين آمنوا يخرجهم من الظلمات الى النور **اي من**
الظلمة التكررة الى النور المعرفة و من ظلمة الكفر الى نور الشهادة

وَمِنْ ظُلْمَةِ الشَّقَاوَةِ إِلَى نُورِ السَّعَادَةِ وَمِنْ ظُلْمَةِ عِبَادَةِ
 الْأَوْثَانِ إِلَى نُورِ عِبَادَةِ الرَّحْمَنِ وَمِنْ ظُلْمَةِ الْبِدْعَةِ إِلَى نُورِ
 السُّنَّةِ وَمِنْ ظُلْمَةِ التَّفَاقُقِ إِلَى نُورِ الْأَخْلَاصِ وَالْكَافُ
 حَرْفٌ لَا تُنْقَطُهَا فَكَذَلِكَ الْكَافِرُ عَبْدٌ لَا رَجَاءَ إِلَى رَحْمَةِ اللَّهِ
 وَالنُّونُ مُقَرَّبَةٌ لِوَحْدَانِيَّتِهِ فَهَذِهِ الْحِكْمَةُ بَيْنَ الْكَافِرِ وَالنُّونِ
وَالْحِكْمَةُ الثَّانِيَّةُ وَهُوَ أَنَّ الْكَافِرَ مُتَّصِلٌ بِالنُّونِ لِأَنَّ الْكَافِرَ
 مُتَّصِلٌ بِالْمُؤْمِنِ فِي الدُّنْيَا فَإِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَيَّزَهُمُ اللَّهُ
 بِفَضْلِهِ **كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى** وَأَمَّا زُوايَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ
 أَيُّ وَأَمَّا زُوا أَيُّ يَوْمَ أَيُّهَا الْكَافِرُونَ لِأَنَّ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ
 فَازُوا أَيُّ يَوْمَ أَيُّهَا الْمُنَافِقُونَ لِأَنَّ الْمُخْلِصِينَ قَدْ فَازُوا
 وَأَمَّا زُوا أَيُّهَا الْمُرَادُونَ لِأَنَّ الْمُخْلِصِينَ بِأَعْمَالِهِمْ
 قَدْ فَازُوا وَهَذِهِ الْوَصْلَةُ بَيْنَ الْكَافِرِ وَالنُّونِ **وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى**
 ن وَالْقَلَمُ وَمَا يَسْطُرُونَ هِيَ اللَّوْحُ الْمُحْمَرُّ وَالْقَلَمُ بِعَيْنِهِ
وَأَخْرَجَ اللَّهُ مِنْ حَرْفِ النُّونِ نُورَ الْمُصْطَفِيِّ وَمِنْ نُورِ الْمُؤْمِنِ وَنُورِ
 الْإِيمَانِ ثُمَّ أَمَرَهُمْ بِالْإِعْتِصَامِ بِحَبْلِهِ **وَقَالَ** وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ

أَيْهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تَفْلِحُونَ **حَبْلُ اللَّهِ دِينُ اللَّهِ وَالْقُرْآنُ**
عَهْدُهُ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ **وَفِي خَزَائِنِ اللَّهِ أَرْبَعُ رِيَّاحٍ رِيحُ الْقَطِيعَةِ**
وَرِيحُ الْفُرْقَةِ وَرِيحُ اللَّعْنَةِ وَرِيحُ الْغَفْلَةِ وَرِيحُ
الْقَطِيعَةِ تَهْبُ عَلَى الْكُفَّارِ **كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى** فَطَمَعَ دَابِرُ
 الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا **وَقَالَ** أَيْضًا فَطَمَعَ أَمْعَاءَهُمْ وَرِيحُ الْفُرْقَةِ
 تَهْبُ عَلَى النَّصَارَى **كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى** إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ
 وَكَانُوا شِيَعًا وَهُمْ النَّصَارَى وَكَانُوا فِي شِيعَةِ عِيسَى فَمَرَّ قَوْمٌ
 عَنْ دِينِهِ وَأَيْسَهُمْ عَنْ رَحْمَتِهِ **وَرِيحُ اللَّعْنَةِ** تَهْبُ عَلَى الْيَهُودِ
كَمَا قَالَ اللَّهُ لَعِنُوا بِمَا قَالُوا **وَقَالَ** أَيْضًا لَعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي
 عَلِيٍّ لِسَانَ دَاوُدَ وَعِيسَى بْنِ مَرْيَمَ وَهُمْ الْيَهُودَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا
 وَاسْتَنكَفُوا عَنِ الْإِسْلَامِ وَعِيسَى وَم **وَرِيحُ الْغَفْلَةِ** تَهْبُ
 لِجَاهَةِ الْخَلْقِ **كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى** اقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ
 مُعْرِضُونَ عَنِ الطَّاعَةِ وَالْخِدْمَةِ **وَتَخْرُجُ** مِنْ حَرْفِ النُّونِ أَرْبَعَةٌ
 رِيَّاحٌ رِيحُ الْمَوَدَّةِ وَرِيحُ الْوَصْلَةِ وَرِيحُ الْحَبَّةِ وَرِيحُ
 الرَّحْمَةِ **وَرِيحُ الْمَوَدَّةِ** تَهْبُ عَلَى قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ **كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى**

الله

ان الذين آمنوا وعملوا الصالحات سيجعل لهم الرحمن وداخيمهم
 ويحتون في قلوب وليايه وكجاير **وريح الوصلة تهب**
 على قلوب العارفين **كما قال الله تعالى** ولقد وصلناهم القول
 لعلمهم يتذكرون **الاي ونعاني** ويرى انعمي واحساني
وريح المحبة تهب على قلوب التائبين والمتطهرين **كما قال الله**
 ان الله يحب التوابين ويحب المتطهرين **والفرق** بين التواب
 والمتطهر الذي لا ذنب له ولا يعمل للمعاصي **مثل يحسن من كرتيا**
 والتائب الذي تاب من ذنبه **والتائب** افضل من المتطهرين لان
 يتينا محمد م كان تائبا **ويحسب** كان طاهرا **ومحمد** افضل
 من يحيى وكل التائب افضل من المتطهرين **وريح الرحمة**
تهب على المعاصي كما قال الله يا عبادي الذين اسرفوا على انفسهم
 لا تقنطروا من رحمة الله **وايضاً** في خزينة الله **ريح القدرة**
وريح الرحمة وريح القدرة اذا تهب صارت الماء جامدا واذا
 هبت على الجمد يصب الجمد ماء **فكذلك** يوم القيمة اذا هبت ريح قلدر
 على نار جهنم تصير النار جامدة تمرن عليها الانبياء والرسل

صلوات الله عليهم اجمعين **والمطيعون** برحمة الله قاناً
 بلغوا باب الجنة يقولون اليس قد وعدنا الله وان منكم
 الا واهدوا كان على ربك حتما مقضياً **الورود على الصراط**
وقال الله لهم ودرعوها وهي جامدة **للخزينة** خزيتان واحد
 من السماء وواحد من الارض **واما الذي** في السماء
 فيها اربعة اشياء **الرزق** والاجل والسعادة والشقاوة
وقال الله تعالى وان من شيء الا عندنا خزائنه **واما الذي** في
الارض وهي القلب فيه ثمانية اشياء **المعرفة** والعقل والفهم
 والعلم والقرآن والايان والاسلام والاحسان **والاحسان**
 في خزينة النفس **وقال الله تعالى** هل جزاء الاحسان الا الاحسان
والاسلام في الصدر **كما قال الله تعالى** ان شرح الله صدره
 للاسلام **والايان** في القلب اولئك كتب في قلوبهم الايمان
والقرآن في خزينة الصدر **كما قال الله** بل هو آيات بينات في
 مدد ربين وتووا العلم **فقلب العالم** ومدد خزينة الله
ونفسه مدينة الله **ولسانه** ترجمان الله **وروحه** من روح الله

وَالْعَالَمِ خَائِنًا لِلَّهِ وَالْمَوْتَى مُوسِيَهُ وَمُحَدِّثُهُ **فِيَا طُوتِي لَهُ وَخَمْسِينَ**
مَائًا وَالْفَهْمُ فِي اللَّبِّ **كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى** إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ
 وَاللَّبُّ دَاخِلُ الْقَلْبِ **وَالْعِلْمُ** فِي خَزِينَةِ الرُّوحِ لِأَنَّ الرُّوحَ
 مِنْ أَمْرِ اللَّهِ وَالْعِلْمُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لَا يَسْتَقْرِ فِي شَيْءٍ إِلَّا نُورُ اللَّهِ
 وَتَجَرُّ صَاحِبُهُ إِلَى الْعِلْمِ **كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى** وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ
 دَرَجَاتٍ وَأَعْلَى الدَّرَجَاتِ الْعُلْيَا **وَالْعَقْلُ فِي الضَّمِيرِ** وَهِيَ
 أَلَةُ الْبُحُورِيِّتِ وَهِيَ مَلِكٌ وَالْعِلْمُ وَزِيرٌ **وَالْفَهْمُ** نَافِلَةٌ
 وَالْإِخْلَاصُ حَاجِبُهُ **وَالْبَيْقِينُ** صَاحِبُ جَيْشِهِ **وَالنَّدَامَةُ**
طَلَائِعُهُ **وَالْفِكْرَةُ** دَسْوَلُهُ وَهَذَا حَالُ الْعَقْلِ **قَالَ اللَّهُ تَعَالَى**
 فَاتَّقُونَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ يَا ذَوِي الْعَقْلِ مِنَ النَّاسِ وَالْمَعْرِفَةُ
 فِي السِّرِّ وَقَدَمَتْ **وَقَالَ** الْقُلُوبُ ثَلَاثَةٌ **قَلْبُ خَرَابٍ** لَيْسَ
 فِيهِ شَيْءٌ كَبَيْتِ الْفُقَرَاءِ لَا يَطْعَمُ فِيهِ اللَّصُّ **وَقَلْبُ فِيهِ خَيْرٌ**
 كَثِيرٌ كَبَيْتِ الْأَغْنِيَاءِ يَطْعَمُ فِيهِ اللَّصُّ وَصَاحِبُهُ لَا يَفْقَدُ عَنْهُ
وَالْقَلْبُ الثَّلَاثُ كَخَزَانَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَكَالسَّلَاطِينِ الْكِبَارِ
 فِيهَا جَوَاهِرٌ كَثِيرَةٌ قَدْ انْقَطَعَ طَرِجُ النَّصُوصِ عَنْهَا لِأَنَّ فِي

حَصْنِ حَصِينٍ وَلَهُ خُرَّانٌ كَثِيرٌ وَعَذَابُ الْأَمِيرِ الِئِمِّ **فَالْأَوَّلُ**
 قَلْبُ الْكَافِرِ وَالْمُنَافِقِ قُلُوبُهُمَا **خَاوِيَةٌ** عَنِ الْمَعْرِفَةِ **وَالثَّانِي**
 قُلُوبُ عَمَّالِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ **وَالثَّلَاثُ** قُلُوبُ الْأَوْلِيَاءِ
 وَالْإِحْيَاءِ فِي حِفْظِ اللَّهِ قَدْ انْقَطَعَ **طَرِجُ الْعَدُوِّ** وَالِاسْتِمْعَالُ
 بِسُورِهِمْ **كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى** إِنِّي عَيَّارِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ
 وَكُلُّ قَلْبٍ فِيهِ **أَرْبَعَةٌ** أَشْيَاءٍ فَذَلِكَ قَلْبٌ مُنَوَّرٌ **حَلَاوَةُ الطَّائِفَاتِ**
 مَعَ مَعْرِفَةِ الْمُنْتَهَى وَأَمَّنُ الْمُؤْمِنَةِ مَعَ فَرَاحِ الْعِبَادَةِ وَتَرْكِ
 الذَّنْبِ مَعَ صِدْقِ التَّوْبَةِ **وَالرَّابِعُ** اِحْتِمَالِ الْأَدَى مَعَ رُفُوتِهِ
وَيُهَيِّجُ الضَّحْكَ مِنْ خَمْسَةِ أَشْيَاءٍ طُولُ الْأَمَلِ وَغَفْلَتُ
 الْقَلْبِ وَكَثْرَةُ الْأَكْلِ وَنِسْيَانُ الذَّنْبِ وَنِسْيَانُ الْقُوفِ
 بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ فَيَكْسِرُ ذَلِكَ بِخَمْسَةِ أَشْيَاءٍ بِقَصْرِ الْأَمَلِ
 وَالْإِنْتِبَاهُ مِنْ نَوْمَةِ الْعَافِلِينَ وَقِلَّةُ الْأَكْلِ وَذِكْرُ
 الذَّنْبِ الْمَاضِيَةِ وَذِكْرُ الْقُوفِ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَالْقَلْبُ
 يَمُوتُ بِخَمْسَةِ أَشْيَاءٍ كَلَامُ الْفُضُولِ وَكَلَامُ الْفُحْشِ وَ
 جُلُوسَةُ الْجَهَالِ وَمُجَاسَاةُ الْمَوْتَى وَهُدَى الْأَغْنِيَاءِ وَكثْرَةُ

الجزء

الضحك

ويعي القلب من أربعة أشياء من النفاق لا يرى الطريق
 ومن البدعة لا يرى طريق الجماعة ومن الخجل لا يرى طريق
 السخاوة ومن حُب المال لا يرى طريق الحساب وافت
 القلب من أربعة أشياء **صحبة الفساق** وكلام الفحش
 والزيان ونسيان الموت ونور القلب من أربعة أشياء
 النظر بالعبيرة واستماع الحكمة وقلة الأكل
 ومجالسة الزهاد ويظهر القلب بسبعة أشياء
 الإخلاص والتوكل والرضا والنظر إلى ما بين يديه
 وذكر الموت وخوف النار وحُب الفقر وفطنة
 القلب من أربعة أشياء بكثرة الأولاد والمرأة السوء
 وجمع المال وحُب الدنيا وقساق القلب من أربعة
 أشياء من المراح وحُب الرياسة وكثرة الأكل
 وحُب فحمة الناس **وعسران القلب** عشرة أشياء
 ذكر الموت والحساب والفرار من النساء ومجالسة
 الصالحين وقراءة القرآن والقنوع وكثرة ذكر الله

القلب

وذكر الوحشة وذكر ظلمة القبر وضيقه **ويستقيم**
 بعشرة أشياء ذكر الموت وذكر النار وذكر الجنة
 وذكر منة الله وصلوة الليل وقراءة القرآن
 وكثرة الإخلاص إلى العلماء والتضرع في الوحدة
 والتمني للموت **والعاشر** خوف اللائم **ويدرك هذه الأشياء**
 بأربعة أشياء بالرياضة للتفكير بالجوع وسهر الليل
 وزيارة القبور والخوف من الذنوب **شيخ أيداد** قدس الله
 كوكلك نيله منور أولور نيله أعمى أولور نيله طاهر أولور
 نيله فنته لمر نيله قساق أولور نيله معمور أولور
 نيله مستقيم أولور نيله أفيق أولور نيله باك أولور
 نيله ظلمت بوجهه وبلدك كوكلك أولمسي شوبله أولور
 أدمك جسمي أليجك نجه دبر نغز اسه حركتدن قلوبسه
 كوكل دخي وأمره آله أولوعلامتي ددت تسندرا أولوكاهار
 هيج كوكلنه خوف كليمه عمل قلبه قبول أولامي أوليامي ديوغم
 بميه أيمندي أوليه اللهك مصنوعاتنه عبرت نظرن قلبيه

خَلَقَ بَرَّهُ مُعَامَلَهُ قَلْبَهُ أَوْ دَمِيهِ أَوْ دَمِكُمْ أَوْ دَمِكُمْ أَوْ دَمِكُمْ أَوْ دَمِكُمْ
 بَوْنُكَ كَيْ كَسِينِكَ كَوُكُلِي قَبْرِي غِي مَيْتِي كَيْ أَوْلَسْتُ أَوْلَهُ اللَّهُ تَعَالَى
 جَلَّهُ مَزِي مُخْلِصُكَ دَنْ قَلْبِي بِهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى **قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ**
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْمُخْلِصُونَ عَلَى خَطَرٍ عَظِيمٍ شَيْخُ أَيُّدٍ بِوَمَقَامِهِ
 أَرِشَانُكَ خَوْفِي زِيَادَهُ كَوُكُلِي زِيَادَهُ كَوُكُلِي زِيَادَهُ كَوُكُلِي زِيَادَهُ كَوُكُلِي
 مَكْرًا أَوْلُوهُ دَرِي **بِقَفْوِي كُشَانِي أَيُّدٍ عَشْرَةَ مِنْ الذُّنُوبِ تَخَافُ**
عَلَيْهَا تَنْزِعُ الْمَعْرِفَةَ الْأَوَّلَ الْأَمْسُ مِنْ مَكْرٍ اللَّهُ وَالثَّانِي تَرَكُ
شُكْرِي نَعِيمِ اللَّهِ وَالثَّلَاثُ الظُّلْمُ عَلَى أَهْلِ الْأَلِهَةِ وَالرَّابِعُ
عُقُوقُ الْوَالِدِينَ وَالْخَامِسُ الزُّبُورُ وَالسَّائِسُ شُرْبُ الْخَمْرِ وَالسَّابِعُ
الْبَيْحُ فِي الْكَيْلِ وَالثَّامِنُ الزُّنُوحُ وَالْعَاشِرُ قَتْلُ الْمُسْلِمِ بِغَيْرِ حَقٍّ •
قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَعَانَ عَلَى قَتْلِ الْمُسْلِمِ بِكَلِمَةٍ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ مَكْتُوبٌ بَيْنَ عَيْنَيْهِ آيِسٌ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى وَالْعَاشِرُ
الْبِدْعَةُ وَهُوَ أَكْبَرُ مِنَ الذُّنُوبِ وَقَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَنْ تَبَسَّمَ
فِي مُبْتَدِعٍ أَوْ ظَالِمٍ فَهَدَّ أَعَانَ عَلَى هَدِيمِ الْإِسْلَامِ شَيْخُ أَيُّدٍ
حَضَرَتْ رَسُولُنْ رَوَايَتُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحَدِّ نَسْنَهْ لَرْدَهْ

حِيلَهُ لِكَلْمٍ وَأَرْدُ دَرِّ عَقْبِي بِحُجُونِ عَمَلِ لَرْدَهْ دَخِي حِيلَهُ لِكَلْمٍ وَأَرْدُ
بِعُورِ كَيْمٍ لَيْلَةٌ عُرُجٌ لِي إِلَى السَّمَاءِ وَأَمْرٌ بِمَرْضِ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ
 فَرَأَيْتُ الْجَنَّةَ وَنَعِيمُهَا وَالنَّارَ وَالْوَأْنَ الْعَذَابِ **فَقَالَ لِي خَيْرُ أَيْلٍ**
عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا مُحَمَّدُ هَلْ عَلِمْتَ مَا كَانَ مَكْتُوبًا عَلَى أَبْوَابِ الْجَنَّةِ
قُلْتُ لَا قَالَ خَيْرُ أَيْلٍ إِنْ لِلْجَنَّةِ ثَمَانِيَةَ أَبْوَابٍ عَلَى كُلِّ بَابٍ مِنْهَا
أَرْبَعٌ مَكَلِمَاتٌ مَكْتُوبَاتٌ كُلُّ كَلِمَةٍ مِنْهَا خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا لِمَنْ
عَرَفَهَا وَأَسْتَعْمَلَهَا قُلْتُ يَا خَيْرُ أَيْلٍ رَجِعْ مَعِيَ فَوَجَعَ خَيْرُ أَيْلٍ
حَتَّى صِرْنَا إِلَى بَابِ الْأَوَّلِ فَإِذَا هُوَ مَكْتُوبٌ فَقَرَأَهَا خَيْرُ أَيْلٍ دَمٌ
لِأَلِهَةِ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ لِكُلِّ شَيْءٍ حِيلَةٌ وَحِيلَةُ طَبِيبِ الْعَيْشِ
 فِي الدُّنْيَا أَرْبَعٌ خِصَالٍ الْقَنَاعَةُ وَتَرْكُ الْحِقْدِ وَتَرْكُ الْبُخْسِ
 وَمُجَالَسَةُ أَهْلِ الْخَيْرِ **فَقَرَأْتُ صِرْنَا إِلَى بَابِ الثَّلَاثِ** فَإِذَا هُوَ مَكْتُوبٌ
لِأَلِهَةِ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ لِكُلِّ شَيْءٍ حِيلَةٌ وَحِيلَةُ السُّرُورِ
 فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ أَرْبَعٌ خِصَالٍ **سَبِيحُ رَأْسِ النَّبِيِّمُ وَالنَّعْطُفُ**
عَلَى الْأَرَامِلِ وَالسَّعْيُ فِي الْفُقَرَاءِ وَالنَّعْهْدُ لِلْمَسَاكِينِ ثُمَّ صِرْنَا
إِلَى بَابِ الثَّلَاثِ فَإِذَا هُوَ مَكْتُوبٌ **لِأَلِهَةِ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ**

لِكُلِّ شَيْءٍ حِيلَةٌ وَحِيلَةُ صِحَّةِ الْبَدَنِ فِي الدُّنْيَا أَرْبَعُ خِصَالٍ
 قَلَّةُ الْكَلَامِ وَقَلَّةُ الطَّعَامِ وَقَلَّةُ الْمَشِيِّ بِالْأَقْدَامِ
 وَالْاجْتِنَابُ عَنِ الْحَارِمِ **نُصْرَتَنَا إِلَى بَابِ التَّبَعِ** فَإِذَا هُوَ مَكْتُوبٌ
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ لِكُلِّ شَيْءٍ حِيلَةٌ وَحِيلَةُ النَّجَاةِ
 فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ أَرْبَعُ خِصَالٍ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
 فَأَلْيَكْرَمٍ وَالذَّيْرُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
 فَأَلْيَكْرَمٍ ضَيْفُهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
 فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمِتْ **نُصْرَتَنَا إِلَى بَابِ الْخَامِسِ** فَإِذَا هُوَ
 مَكْتُوبٌ **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ** مَنْ أَرَادَ أَنْ لَا يُظْلَمَ
 فَلَا يُظْلَمُ وَمَنْ أَرَادَ أَنْ لَا يُسْتَمَّ فَلَا يُسْتَمُّ وَمَنْ أَرَادَ
 أَنْ لَا يُذَلَّ فَلَا يُذَلُّ وَمَنْ أَرَادَ السَّلَامَةَ فِي الدَّارَيْنِ فَلْيَقْتَصِمِ
 بِقَوْلِ **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ** **نُصْرَتَنَا إِلَى بَابِ السَّادِسِ**
 فَإِذَا هُوَ مَكْتُوبٌ **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ** مَنْ أَرَادَ تَجِييبَ
 التَّرَجُّعِ فَلْيَطْلُبْ طَيْبَ الْكَلَامِ **وَمَنْ أَرَادَ** أَنْ يُنَوَّرَ عَلَيْهِ لِحَدِّ
 فَلْيُنَوِّرِ الْمَسَاجِدَ **وَمَنْ أَرَادَ** أَنْ يَبْقَى تَحْتَ التُّرَابِ طَوِيلًا

فَا لِيَحْفَظِ الْقُرْآنَ **وَمَنْ أَرَادَ** أَنْ لَا يَأْكُلَ الدُّودَ وَلَا يَسِيلَ
 جَسَدَهُ فَلْيَسْتَرْبِطْ بِسُطَّةِ الْمَسَاجِدِ **نُصْرَتَنَا إِلَى بَابِ السَّابِعِ**
 فَإِذَا هُوَ مَكْتُوبٌ **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ** لِكُلِّ شَيْءٍ
 حِيلَةٌ وَحِيلَةُ بَيَاضِ الْقَلْبِ أَرْبَعُ خِصَالٍ **عِيَادَةُ الْمَرِيضِ**
وَبِرُّ الْأَكْفَانِ لِلْمَوْتَى وَالصَّلَاةُ عَلَى الْجَنَائِزِ وَدَفْعُ الزُّكُوفِ
 وَفِيهِ رِوَايَةٌ دَفَعُ الْقُرْصِ **نُصْرَتَنَا إِلَى بَابِ الثَّامِنِ** فَإِذَا
 هُوَ مَكْتُوبٌ **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ** مَنْ أَرَادَ الدُّخُولَ
 فِي هَذِهِ الدَّارِ فَلْيَتَمَسَّكَ بِأَرْبَعِ خِصَالٍ الصَّدَقُ وَالسَّخَاةُ
 وَحَسَنُ الْخُلُقِ وَكَفُّ الْأَذَى عَنِ عِبَادِ اللَّهِ **وَقِيْلَ مُقَاتَلَتَيْنِ**
 سُلَيْمَانَ رَحِمَهُ اللَّهُ **أَنَّ لِلْحِجَّةِ ثَمَانِيَةَ أَبْوَابٍ** . بَابُ
 لِلنَّبِيِّينَ وَبَابُ لِلصِّدِّيقِينَ وَبَابُ لِلشُّهَدَاءِ وَبَابُ
 لِلصَّائِمِينَ وَبَابُ لِلْمُصَلِّينَ وَبَابُ لِلْمُتَّصِدِّقِينَ وَبَابُ
 لِلصَّابِرِينَ وَبَابُ لِسَائِرِ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ بَابِ إِلَى بَابِ مَسِيرَةٍ
 أَلْفَ سَنَةٍ كُلِّ مِصْرَاعٍ مَسِيرَةٌ خَمْسِمِائَةِ عَامٍ وَهِيَ جَنَاتٌ
 فِيهَا أَنْهَارٌ شَارِعَاتٌ وَهِيَ بَسَائِتِينَ كَيْسٍ فِيهَا طِينٌ وَلَا

فِي شَجَرِهَا شَوْكٌ بَلْ تَحْضُودُ **كَقَوْلِهِ تَعَالَى فِي سِدْرِ مَحْضُودٍ**
 وَمَكْتُوبٌ عَلَى كُلِّ ثَمَانِيَةِ أَبْوَابٍ **فِي بَابِ الْأَوَّلِ الْجَهْدُ**
 وَالْجُوعُ وَالْقَنَاعَةُ مَعَ الْقِلَّةِ **وَمَكْتُوبٌ عَلَى بَابِ الثَّلَاثِ**
الْهَمُّ وَالْحُزْنُ مِنْ قَبْلِ الْآخِرَةِ وَعَلَى بَابِ الثَّلَاثِ
 هَوَانُ النَّفْسِ وَتَرْكُ الشَّهَوَاتِ وَتَرْكُ الشُّبُهَاتِ
 وَآكُلُ الْحَلَالِ بِالْقُوَّةِ **وَمَكْتُوبٌ عَلَى بَابِ الرَّابِعِ اخْلَاصُ الْعَمَلِ**
 وَحِفْظُ اللِّسَانِ **وَعَلَى بَابِ الْخَامِسِ الصَّبْرُ فِي الطَّاعَاتِ**
وَعَلَى بَابِ السَّادِسِ مُنَاجَاةُ الرَّبِّ فِي الْعِبَادَاتِ وَعَلَى بَابِ
السَّابِعِ إِحْتِمَالُ الدَّلِّ وَتَرْكُ الْفُضُولِ وَعَلَى بَابِ الثَّامِنِ
 حِفْظُ الْأَمَانَةِ وَسَخَاوَةُ النَّفْسِ وَالتَّوَاضِعُ وَالتَّوَكُّلُ
 وَالِاسْتِقَامَةُ **قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ**
جِبَالًا يُقَالُ لَهَا جِدْلُ سُرُورٍ وَفِيهَا مَدِينَةٌ يُقَالُ لَهَا مَدِينَةُ
السَّلَامَةِ وَفِيهَا قَصْرٌ يُقَالُ لَهَا قَصْرُ الرَّحْمَةِ وَفِيهَا بَيْتٌ
يُقَالُ لَهَا بَيْتُ الْحَلَالِ وَفِيهَا مَكْتُوبٌ لِسُبْحِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 مِمَّنْ دَنَّ صَوْرًا مَا غِي جِقَارُهَا سِنْدَنُ سَوْدًا مَا غِي جِقَارُ

رَحْمَنٍ مِمَّنْ دَنَّ خَسْرًا مَا غِي جِقَارُ رَجِيمٍ مِمَّنْ دَنَّ عَسَلًا رَمَا
 جِقَارُ نَوْمِ الْأَنْهَارِ الْأَرْبَعَةِ **كَقَوْلِهِ تَعَالَى فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ**
غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَوْ يَتَغَيَّرُ طَعْمُهُ وَأَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ
لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى **فَوَصَفَ الْمَاءَ**
بِأَنَّهُ طَيِّبُ الرَّايِحَةِ وَلَا يَقْبَلُ الْوَسْخَ كَمَا فِي الدُّنْيَا وَوَصَفَ
اللَّبَنَ بِأَنَّهُ غَيْرُ مُتَغَيِّرٍ لِحُمُوضَةٍ كَمَا فِي الدُّنْيَا وَوَصَفَ الْخَمْرَ
أَحْلَى مِنْ الشَّكْرِ لِلشَّارِبِينَ وَوَصَفَ الْعَسَلَ مُصَفًّى مِنَ الشَّعْرِ
لِيَتَشَبَّ هَذِهِ الْأَنْهَارُ مِنْ جَنَّةِ الْفِرْدَوْسِ مِنْ غَيْرِ وَاحِدٍ
وَمِثَالُهُ فِي الدُّنْيَا أَنَّهُ فِي رُؤُسِنَا عَيْنًا مِنْ مَاءٍ يَجْرِي بِأَرْبَعَةِ
أَقْسَامٍ فَإِلَى الْعَيْنَيْنِ مَاءٌ مَالِحٌ وَإِلَى الْأُذُنَيْنِ مَرٌّ وَإِلَى الْأَنْفِ
حَامِضٌ وَإِلَى الْفَمِّ حُلُوقٌ **وَقِيلَ الْأَنْهَارُ أَرْبَعَةٌ دَلِيلٌ**
عَلَى الْخُلُقَاءِ الْأَرْبَعَةِ شَبَّهَ أَبُو بَكْرٍ بِالْمَاءِ **وَعُمَرَ بِاللَّبَنِ**
وَعُمَانَ بِالْخَمْرِ **وَعَلَى بِالْعَسَلِ لِأَنَّ الْمَاءَ أَصْلُ كُلِّ شَيْءٍ كَقَوْلِهِ تَعَالَى**
وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ كَذَلِكَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ أَصْلُ الدِّينِ
وَعُمَرَ شَبَّهَ عُمَرَ بِاللَّبَنِ لِأَنَّ الطِّفْلَ بِهِ يَتَّقَوْنَ حَتَّى يَكْبُرَ وَيُصْلِحَ

لَسَائِرِ الْأَعْدِيَّةِ فَالْإِسْلَامُ يُقَوِّي بَعِيرٍ وَظَهَرَ بِهِ كَقُوَّةِ الصَّيْلِ
 بِاللَّيْلِ وَهُنَّ عُمَانُ بِالْحَسْرِ لِأَنَّ مَنْ يَشْرِيهَا صَانِحِيًّا
 كَذَلِكَ لَمَّا وَقَعَ فِي قَلْبِهِ حُبُّ الْإِسْلَامِ صَارَ سَخِيًّا كَرِيمًا
 بِالْعَطِيَّةِ أَعْطَى مَالَهُ سِرًّا وَجَهْرًا **ثَبَّتَهُ** عَلِيٌّ بِالْعَسَلِ
 لِأَنَّ أَصْلَ الْحَاوِي فِي الْعَسَلِ كَذَلِكَ الْعُلَمَاءُ كُلُّهُمْ مِنْ عَلِيٍّ **كَقَوْلِ النَّبِيِّ**
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَعَلَى بَابِهَا فَلَا يَكُونُ
 شَيْءٌ أَحْلَى مِنَ الْعِلْمِ **شَيْخُ آيَدِهِ** بَيْغَامُ بَرِّ حَضْرَتِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
 وَسَلَّمَ مَعْرَاجُ كَجَسِي حَضْرَتِهِ بَحْتٌ عَرَضَ أَوْلَادُهُ غِي وَفَتْنٌ
 جَنَّتْ دَدْتُ أَرْمَاقُ كُورْدِي جَبْرَائِيكَ سُؤَالَ قَلْبِي خَيْرُ وَرْدِي
نَهْرُ الْأَلْوَانِ تَوْبَهُ هَاسِنْدَنْ جِقْرُ **نَهْرُ النَّعْمَاءِ** مَوْدَتْ هَاسِنْدَنْ
جِقْرُ نَهْرُ الْهَيْبَةِ نَحَبَتْ هَاسِنْدَنْ جِقْرُ **نَهْرُ الرُّبُوبِيَّةِ**
 عَشَقُ عَيْنِنْدَنْ جِقْرُ **وَقِيلَ** بُوْدُرْتُ أَرْمَاقُ أَدْمِيكَ دَاشْتَه
 بَكْرُزِ سُرُكَنْ نَهْرُ الْأَلْوَانِ بَكْرُزِ **نَهْرُ النَّعْمَاءِ** سُوْدَه بَكْرُزِ
نَهْرُ الْهَيْبَةِ خَمْرَه بَكْرُزِ **نَهْرُ الرُّبُوبِيَّةِ** عَسَلَه بَكْرُزِ وَقَدْرَه
 بَيَانَه **أَكْرُ** بُوْدُرْتُ أَرْمَاقُ صُوْنِنْدَنْ أَجْمَكُ دِلُوسَايُ بُولُوبِي

أَرَقْلَرِي خَارُ وَخَاشَا كُدَنْ دُرْتُ يَا رِي سُوْمِكَلَه عَمَلِ صِلِحْ
 وَزَمِرِنَه اَوْلَمَعَلَه اَرْتَعَلْ بِاَلْ قَلْبِغُلْ اَوْلَا كُرْ اَوْلَا اَرْمَاقُ لُوكُ
 صُوْتِي نَضِيْبَا اَوْلَه اِجَه سِيْن اِنْشَاءَ اللهُ **حَضْرَتِ مِرْسَالَتْ**
 صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَمَانِنْدَنْ صُكْرَه اَبُو بَكْرُ عُمَرُ
 عُمَانُ عَلِيٌّ رِضْوَانُ اللهُ عَلَيْهِمْ اَجْمَعِيْن بُوْدُرْتُ يَا رِ
 بَرَكُوْن مَسِيْجِدْ دَه نَمَازْ قَلْبِ لُورْ سُوْل حَضْرَتِي اَنْدَه كُوْمِدْ
 عَمِيْكَ اَوْلُوْبِ اَغْلَا شُدِي لُورْقَدَه وَارَا لُورْتَه قَلَا لُورْدِ لُورْ
 اَيْتِي لُورْ بُو يَا رَا نَكْ مَرْهَمِي بَرَه فَاطِمَه دَنْ اَرِشُوْرْدِ رِ يُوْبِ
 فَاطِمَه قَاتِنَه وَارْدُورْ قِصَّه اَدْلُوْبِ رَجَارِ يَسِي وَارْدِي
 بَرِطَبَقِ بُرْ لَه عَسَلِ جِقْرُ رِي اَوَكَلِرِنَه قُوْرِي اَبُو بَكْرُ طَبَقِي
 اَجْدِي كُوْرْدِي عَسَلِ اَوَزِرِنْدَه بَرَقْرَا قَلْ اَبُو بَكْرُ اَيْدُرْ
 بُو عَسَلِي عِيْكَ اَوْلَزْ بُو كَابِرْ رُحْمَتِ دَمِيْنِيْجَه **اَبُو بَكْرُ اَيْدِي**
 طَبَقِ اَرِغِي اِسْلَامَه بَكْرُزِ عَسَلِ اِسْلَامَكْ عَمَلِنَه بَكْرُ مَشْرُ
 قِيْلْ اَوْلْ عَمَلِي اِخْلَاصْ اَوَزِرِنَه قَلْبَه بَكْرُزِ **عَمْرُ اَيْدِي**
 طَبَقِ بِاَلْ كَلِكِي اَرِغِي خَلِيْفَه لَغَه يَعْنِي بِاَدِشَا هَلِغَه بَكْرُزِ

كَلِرِنَه

بِإِذْ شَاهِدَهُ وَنَزِيرُ لِرُؤُوسِهِمْ أَوْ تَرَبُّ كَمَا تَأْتِي كَلِمَاتُ كَلِمَاتِي
 عَسَلَهُ بَكْرُؤُ مَلِكِي عَدْلُهُ مَعْمُودَاتِكُمْ بَكْرُؤُ **عُفَّانَ** أَيْدِي
 طَبَقُ أَرْغِي مَصْحَفَهُ بَكْرُؤُ اجْتَدِي كَلَامِي أَوْ قَمَا قَسَلَهُ
 بَكْرُؤُ أَحْكَامِي بِرُؤُ عَمَلِ قَلْبِي قَلَهُ بَكْرُؤُ **عَلَى** أَيْدِي مُسْأَلَهُ
 لَشَكْرِي بِرُؤُ صَفِّ دُونَهُ سِي طَبَقُ أَرْغِيهِ بَكْرُؤُ
 لِجِدِّ عَسَلِ كَافِرِ بَشَنِي كَسُوبِ غَارِي أَوْلَعَهُ بَكْرُؤُ أَوْ زِيدَكَ
 قَلِّ قَلْبِي حَقِّ رِضَا سِي جُونِ أَوْ رَمَعَهُ بَكْرُؤُ **أَيُّ سَوْلِكَ**
جَلُوبَارَهُ سِي سَنَدِ خِي سَوِيلَهُ دِيدِلُ فَاظْمَهُ أَيْدِي طَبَقُ أَرْغِي
 أَوْدَهُ طُورُنْ ضَعِيفِيهِ بَكْرُؤُ عَسَلِ أَوْ كُنْخَدَ سِي رُؤُجِهِ سِي
 بِرُؤُ قَنَاعَتِهِ دِرْمَلِكُهُ بَكْرُؤُ أَوْ زِيدَكَ قَلِي حَلَالِنْدِكَ حَقِيفِي
 كُوزِ دِي حَقِّ بُوَيْرِ وَغُنْجِهِ دِرْمَلِكُهُ بَكْرُؤُ **رَفِيفَهُ** سَنَدِ خِي
 سَوِيلَهُ دِيدِلُ أَيْدِي طَبَقُ أَرْغِي مُسَافِرُهُ كَلَسْتَهُ بَكْرُؤُ
 عَسَلِ مُسَافِرُهُ بِرُؤُ طَلُوكَلِي قَلْبِهِ بَكْرُؤُ أَوْ زِيدَكَ قَلِي
 مُسَافِرِي خُسْنُودِ لِقِ بِرُؤُ كُؤُنْدِ رَمَكُهُ بَكْرُؤُ **شَيْخِ أَيْدِي**
 رُؤُ رُؤُ بُوَسُؤُ بِرُؤُ عَمَلِ قَلُوبِ بِنِغَامِ بِرُؤُ وَأَصْحَابِ بِرُؤُ

قُؤُ مَقِي رُؤُؤِي قَلِسُونِ آمِينِ **فِي الشَّبِيحِ** قَالَ مَنْ قَرَأَهُ
 سُبْحَانَ اللَّهِ فَهَدَى قَرَأَهُ التَّوْرِيَةَ وَمَنْ قَرَأَهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ فَهَدَى
 قَرَأَهُ الزَّبُورَ وَمَنْ قَرَأَهُ لِإِلَهِ إِلَّا اللَّهُ فَهَدَى قَرَأَهُ الْإِنْجِيلَ
 وَمَنْ قَرَأَهُ اللَّهُ أَكْبَرَ فَهَدَى قَرَأَهُ الْقُرْآنَ وَلَا حَوْلَ وَلَا
 قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ بَنَنِي فَرِشْتَكَانَ بِرُؤُ
 أَيْدِي **سُبْحَانَ اللَّهِ** حُصْنِ تَوْحِيدِ اسْتِ **الْحَمْدُ لِلَّهِ** شُكْرِ نِعْمَتِ
 وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِمَامِ طَاعَتِ **وَاللَّهُ أَكْبَرُ** بِذِي رُؤُ نِيكَهَا سَتِ
 وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ فُرُؤُ دَارِنِ =
 هَمَّهُ نَصْرَتَهَا سَتِ وَاللَّهُ الْمُؤْتِقُ • فِي بَيَانِ مِعْرَاجِ النَّبِيِّ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ** ثُمَّ أَوْحَيْنَا
 إِلَيْكَ أَنْ أَسْبِغْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا **شَيْخِ أَيْدِي** فَاسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتُ
 فَرَمَانِي كَلَهُ يَسِيهِ سُرُورِ عَالَمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَلُوءَهُ
 مَقَامِنْدَهُ طُورِيًا إِبْرَاهِيمَ كَبِي طَبَقِيَّتِ مَقَامِنِي كَبُؤُ حَقِيفَتَهُ
 أَيْرِ شُؤُ حَقِيفَتِ حَقِّ الْيَقِينِ اجْتَدِي مِعْرَاجِ قَلْبِي **سُبْحَانَ اللَّهِ**
أَسْرَى بِعَبْدِهِ اعْلَمْ أَنَّ مِعْرَاجَ الرَّسُولِ خَمْسُونَ دَرَجَةً

تجاوز درجة درجة حتى يبلغ رب العزة **أولها العقل**
 يتميز المصلحة من المفسدة والمضار من المنافع وما يجوز
 التقدم وما لا يجوز وما يصلح التأخر مما لا يصلح **والله**
 قد العقل الفجزي فاعطاه سبحانه تسعة وتسعين
 جزءا لمحمد صلى الله عليه وسلم وواحدا لسائر الخلق وهو
 مع كمال العقل وفورة ترك الدنيا وقضوها **للبراج**
 اصلا في يقوم بها الدرجات **أحدهما عقلا** والاخر ذهنا
وجه الاول المعرفة بالاثبات والوجود بانه كائن ثابت
 موجود لا يقدم **والوجه الثاني المعرفة** بوحدانيته بانه
 واحد لا ثاني **والثالث المعرفة** بانه قديم سابق على الكليات
والوجه الرابع المعرفة بانه باق لا يفنى **والوجه الخامس**
 بانه حي لا يموت **والوجه السادس** بانه عالم لا جهل
والسابعة المعرفة بانه قادر لا يعجز **والثامنة**
 المعرفة بانه سميع **والثاسعة المعرفة** بانه بصير لا
 بالحاسة **والعاشرة المعرفة** بانه منيد غير قهر

والحادى عشر المعرفة بانه متكلم لا ياراه **والثاني عشر**
 المعرفة بانه فاعل لا ياله **والثالث عشر المعرفة** بانه
 امر لا حاجة **والرابع عشر المعرفة** بانه ليس له مثل شئ
والخامس عشر المعرفة بانه لم يلد ولم يولد **والسادس عشر**
 المعرفة بانه ليس له ضد ولا تد **والسابع عشر المعرفة**
 بانه حكيم في افعاله **والثامن عشر المعرفة** بانه صادق
 في اقواله **والتاسع عشر المعرفة** بانه صمد لا خوف له
والعشرون المعرفة بانه حي قويم لا تاخذ سنة ولا نوم
والحادى عشر المعرفة بانه مرسل الرسل **والثاني والعشرون**
 بانه قابل الكتب **والثالث والعشرون المعرفة** بانه باعث
 من القبور **والرابع والعشرون المعرفة** بانه يثيب الحسين
الخامس والعشرون المعرفة بانه عاقل لا يجوز ثم الفهم
 ثم البصر ثم اليقين ثم الخوف ثم الرجاء ثم النبوة ثم الشرح
 ثم التصديق ثم الاعتقاد ثم الاصلاح ثم الاستقامة
 ثم التسكين ثم القبول ثم التوكل ثم التفويض

ثُمَّ الزُّهْدُ ثُمَّ النَّصِيحَةُ ثُمَّ الشَّفَقَةُ ثُمَّ الْوَلَايَةُ ثُمَّ الْحِلْمُ
 ثُمَّ الْعِلْمُ ثُمَّ الرَّافَةُ ثُمَّ الرَّحْمَةُ ثُمَّ الصَّلَاةُ فَإِذَا
 جَاءَ رَهْزَةُ الدَّرَجَاتِ بَلَغَ الْمُنِيَّةَ وَالْحُجَابَاتِ وَأَقَامَ مِنَ الرَّبِّ
 مَقَامَ الْكِرَامَاتِ بِحَيْثُ لَمْ يَبْقَ بَيْنَ السِّرِّ وَصَاحِبِهِ
 مِنْ الْحُجَابِ وَالْمَانِعَاتِ وَأَقْرَبَ إِلَيْهِ مِنْ قَابِ قَوْسَيْنِ
 قُرْبَ الْفَضْلِ وَالشَّرَفِ لَا قُرْبًا لِشَخْصٍ وَهَذَا مِنْ مَذْهَبِ
 الْمُتَصَوِّفِينَ مِنَ السَّابِقِينَ وَالْفَائِزِينَ **وَأَمَّا مِعْرَاجُ الْعَلِيِّ**
 رَكِبَ بُرَاقَ الْفَتْهِ وَنَزَلَ لِقَاءَ حَفْرَتِهِ **وَيُقَالُ** رَكِبَ بُرَاقَ
 هَمَّتِهِ وَنَزَلَ لِسَاطِ قُرْبَتِهِ **وَيُقَالُ** رَكِبَ بُرَاقَ مَرَكِبِهِ
 وَنَزَلَ عَلَى رُؤْيَةِ عِزَّتِهِ **وَيُقَالُ** رَكِبَ بُرَاقَ نَجَّتِهِ وَنَزَلَ
 مِنْزِلَ صَفْوَتِهِ **وَيُقَالُ** رَكِبَ عَلَى بُرَاقِ الْإِفْتِقَارِ وَنَزَلَ
 عَلَى مَنْزِلِ الْإِفْتِحَارِ عُرِجَ حَتَّى يَرَى عَمُونََا لَا كُونََا وَلَا لُونََا
وَيُقَالُ مِعْرَاجُ الْعَارِفِ سِرُّهُ إِذَا سَارَ سِرُّهُ يَفْنَى **فِي الْفَنَاءِ**
تَهْنِئَةُ الْبِقَاءِ حَتَّى لَا يَفْنَى وَلَا يَبْقَى وَحَتَّى لَا يَنْفَضِلُ وَلَا
 يَتَّصِلُ يَا هَذَا الْبِقَاءُ فِي أَنْفُسِنَا وَجُودِنَا فِي الْعَدَمِ وَالْإِضْطِرَابِ

فِي الْإِنْفِصَالِ **كَمَا قَالَ الْحَسَنُ الشَّيْبَانِيُّ** سَارَ سِرِّي إِلَيْكَ
 حَتَّى فَنَيْتُ عَنِّي وَبَقَيْتِ أَنْتَ فَنَيْتِ فَنَائِي فَنَائِي وَفِي
 فَنَائِي وَجَدْتِ أَنْتَ أَنْتَ سُؤَالِي رُوحِي وَقَلْبِي فَنَيْتِ
 مَا دَرَجْتَ فَكُنْتِ أَنْتَ **قَالَ عَلِيٌّ** يَا نَبِيَّيْنِ مِعْرَاجًا
 وَاللَّوَاهِيْنَ مِعْرَاجًا وَالْعَارِفِينَ مِعْرَاجًا أَلَيْتِي يَعْجُرُ بِنَفْسِهِ
 وَالْوَالِيَهُ يَعْجُرُ بِقَلْبِهِ وَالْعَارِفُ يَعْجُرُ بِسِرِّهِ **يَا هَذَا**
تَعَالَى سُمِّيَ نَبِيَّهُ **هُوَ** وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَى وَسَمِيَ نَفْسَهُ
هُوَ كَمَا ذَكَرْنَا **وَقِيلَ** دَنَا بِالذُّعَاءِ فَتَدَلَّى بِالْإِجَابَةِ
وَقِيلَ دَنَا بِالسُّؤَالِ فَتَدَلَّى بِالْعَطَاءِ **وَقِيلَ** دَنَا سَاجِدًا
 فَتَدَلَّى وَاجِدًا **وَقِيلَ** دَنَا سَرِيعًا فَتَدَلَّى شَرِيفًا **قَوْلُهُ**
 سُبْحَانَ الَّذِي سَرَى بَعِيدٍ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ
 الْأَقْصَى **قَالَ الشَّيْخُ** رَحِمَهُ اللَّهُ سَمِعْتُ وَاحِدًا مِنْ
 أَهْلِ التَّصَوُّفِ يَنْسَبُ بُوْرًا **قَالَ** أَبُو الْقَاسِمِ النَّصْرَانِيُّ
 رَحِمَهُ اللَّهُ **قَالَ** عُرِجَ بِهِ مِنَ الْأَرْضِ إِلَى السَّمَاءِ وَمِنْ السَّمَاءِ
 إِلَى الْمَلَائِكَةِ وَمِنْ الْمَلَائِكَةِ إِلَى السَّمَاءِ وَمِنْ السَّمَاءِ إِلَى السَّمَاءِ

الله

حَتَّى بَلَغَ حِجَابًا مِنْ نُورٍ غَلِظَهَا مَسِيرَةُ سَبْعِينَ أَلْفَ سَنَةٍ
 ثُمَّ بَلَغَ حِجَابَ الظُّلْمَةِ غَلِظَهَا كَمَا ذَكَرْنَا ثُمَّ بَلَغَ حِجَابًا
 مِنْ مَاءٍ غَلِظَهَا كَذَلِكَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
 وَسَلَّمَ فَجَاوَزَتْ بِقُدْرَةِ اللَّهِ بِطَرْفَةِ الْعَيْنِ ثُمَّ بَلَغَ إِلَى
 حِجَابٍ مِنْ بَلْجٍ وَجَاوَزَ مَا قَلْنَا ثُمَّ بَلَغَ إِلَى حِجَابٍ حَمِيدٍ
 وَجَاوَزَ كَمَا ذَكَرْنَا ثُمَّ بَلَغَ إِلَى الْعُرْشِ مِنْ طَرْفَةِ الْعَيْنِ
 وَهُوَ أَكْثَرُ مِنْ جَمِيعِ مَا ذَكَرْنَا ثُمَّ إِلَى سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى
 وَهُوَ أَكْثَرُ مِنْ جَمِيعِ مَا ذَكَرْنَا ثُمَّ إِلَى شَجَرَةِ طُونِي وَهَذَا
 أَكْثَرُ مِنْ مَا ذَكَرْنَا ثُمَّ إِلَى الرَّفْرِفِ وَهُوَ مَا قَالَ
 مُتَّكِئِينَ عَلَى رُفُوفٍ ثُمَّ بَلَغَ إِلَى حِجَابِ الْقُوَّةِ ثُمَّ بَلَغَ
 إِلَى حِجَابِ الْمَلَائِكَةِ وَمِنَ الْمَلَائِكَةِ إِلَى حِجَابِ الْقُرْبِيِّ وَمِنَ الْقُرْبِيِّ
 إِلَى الْوَصْلَةِ وَمِنَ الْوَصْلَةِ إِلَى الْعِظْمَةِ وَمِنَ الْعِظْمَةِ إِلَى الْعِزَّةِ
 وَمِنَ الْعِزَّةِ إِلَى الْكِبْرِيَاءِ وَمِنَ الْكِبْرِيَاءِ إِلَى السُّلْطَانِيَّةِ
 وَمِنَ السُّلْطَانِيَّةِ إِلَى الْفَرْدَانِيَّةِ وَمِنَ الْفَرْدَانِيَّةِ إِلَى الْوَحْدَانِيَّةِ
 وَمِنَ الْوَحْدَانِيَّةِ إِلَى الْأَحْدِيثِيِّ وَمِنَ الْأَحْدِيثِيِّ إِلَى الْأَبَدِيِّ

وَمِنَ الْأَبَدِيِّ إِلَى السَّرْمَدِيِّ وَمِنَ السَّرْمَدِيِّ إِلَى الصَّهْبِيِّ
 وَمِنَ الصَّهْبِيِّ إِلَى الطَّاهِرِيِّ وَمِنَ الطَّاهِرِيِّ إِلَى
 الْقُدُّوسِيَّةِ وَمِنَ الْقُدُّوسِيَّةِ إِلَى الْجَلَالِيَّةِ وَمِنَ الْجَلَالِيَّةِ
 إِلَى الْأَزَلِيَّةِ وَمِنَ الْأَزَلِيَّةِ إِلَى الْبَقَائِيَّةِ وَمِنَ الْبَقَائِيَّةِ
 إِلَى الْقَدِيمِيَّةِ وَمِنَ الْقَدِيمِيَّةِ إِلَى حِجَابِ الْهَيْبَةِ **بِعَرَفٍ**
بِحِجَابِ النُّورِ يَتَلَاوَأُ أَكْثَرُ مِنَ الْفِئَةِ مَرَّةً مَرَّاهُ لَعَنَ اللَّهُ
 الْخَضَمَ إِذَا قَالَ مُحَاكَا **أَدَا أَنْ تَلَا شَا مِنْ هَيْبَةِ** أَنْ عَجَمَ
 الشَّخْصَ إِلَى الْأَرْضِ فَلَمْ يَبْقَ مِنْهُ إِلَّا نُورٌ صَافٍ فَبَقِيَ النُّورُ مَعَ
 النُّورِ لَا حِجَابَ وَلَا سِتْرَ جَعَلَ اللَّهُ كُلَّهُ بَصِيرًا يَرَى مِنَ الْيَمِينِ
 نُورًا وَمِنَ الشِّمَالِ نُورًا وَمِنَ الْفَوْقِ نُورًا **فَذَهَبَ حِجَابَاتُ**
السُّتَّةِ وَغَرِقَ فِي النُّورِ يَتَلَاوَأُ **وَالْحَبِيبُ** لَا يَزِيعُ الْبَصَرَ
 عَنْ رَبِّ الْعِزَّةِ لِشِدَّةِ شَوْقِهِ بِاللِّقَاءِ **كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى**
 مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى **وَالنَّظَرُ** لَا يَرَى كُونًا وَلَا مَكُونًا وَلَا
 كَوْنًا وَلَا مَكُونًا وَلَا جِسْمًا وَلَا فَجْسًا وَلَا جَوْهَرًا وَلَا جَوْفًا
بِرَاهُ بِلَا شَبِيهِ وَلَا مِثْلٍ وَلَا كَيْفَ لَهُ وَلَا آيْنَ لَهُ وَلَا ضِدْلَهُ

وَلَا نِدَّ لَهُ وَلَا عَدِيلَ لَهُ وَلَا وَزِيرَ لَهُ وَلَا كُفُولَهُ وَلَا
 جِنْسَ لَهُ وَلَا شَكْلَ لَهُ وَلَا قَرِينَ لَهُ وَلَا جِهَاتَ لَهُ وَلَا
 ذَهَابَ لَهُ وَلَا انْتِقَالَ لَهُ وَلَا زَوَالَ لَهُ وَلَا مَكَتَ لَهُ
 وَلَا يَسَارَ لَهُ وَلَا قُدَامَ لَهُ وَلَا فَوْقَ لَهُ وَلَا تَحْتَ لَهُ
قَالَ وَصَلَ التَّوْرَ إِلَى شَخْصِهِ ثُمَّ قَالَ فَأَوْحَى إِلَى عَبْدِهِ مَا أَوْحَى
فَقَالَ سَلِ الْحَاجَةَ مَا شِئْتَ وَأَنْتَ خَيْرُ النَّاسِ بِأِحْسَادِ
 بِنَا أَرِيكَ وَتَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ **قَالَ الشَّيْخُ**
 اعْلَمْ يَا نَبِيَّ الرَّسُولِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَعْرُوفًا بِمَعْرَاجِ الشَّخْصِ
 كَمَا ذَكَرْنَا بِالْتَفْصِيلِ وَمَنْ أَنْكَرُ خِيفَ عَاقِبَتَهُ بِالْكَفْرِ
 وَالتَّفْطِيلِ **وَمَعْرَاجِ الزُّوجِ** قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ اللَّهُ الْكُونَ وَ
 اللَّوْنَ وَالتَّوْرَ مَا شَاءَ اللَّهُ لَمَّا خَلَقَهَا أَنْشَقَّتْ فِي مَوْضِعِهَا
 فِجَادَتِ حَتَّى بَلَغَتْ إِلَى حِجَابِ الرَّحْمَةِ فَبَقِيَ فِيهَا ثَمَانِينَ سَنَةً
 وَيَقُولُ **يَا رَحْمَنُ الدُّنْيَا وَرَحِيمُ الْآخِرَةِ** فَارْحَمِ أُمَّتِي يَا وَاسِعَ
 الْمَغْفِرَةِ **ثُمَّ جَاوَزَتْ** إِلَى حِجَابِ التَّوْرِ فَبَقِيَ فِيهَا مِائَةَ
 سَنَةٍ وَيَقُولُ يَا نُورَ التَّوْرِ يَا مَدْبِرَ الْأُمُورِ فَاشْرَحْ قُلُوبَنَا

بِالْمَغْفِرَةِ وَالتَّوْرَ **ثُمَّ جَاوَزَتْ** إِلَى حِجَابِ الْهُدَايَةِ فَبَقِيََتْ
 فِيهَا مِائَةَ سَنَةٍ وَيَقُولُ يَا هَادِيَ أَهْلِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
 ثَبِّتْ أُمَّتِي عَلَى الْهُدَى **ثُمَّ جَاوَزَتْ** إِلَى حِجَابِ السَّعَادَةِ
 فَبَقِيََتْ فِيهَا مِائَةَ سَنَةٍ وَيَقُولُ **سَعِدَ مَنْ آمَنَ وَشَقِيَ**
مَنْ كَفَرَ ثُمَّ جَاوَزَتْ إِلَى حِجَابِ الْمَغْفِرَةِ فَبَقِيََتْ فِيهَا
 مِائَةَ سَنَةٍ وَيَقُولُ رَبَّنَا لَا تَزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا
 وَمِائَةَ سَنَةٍ بَقِيََتْ فِي حِجَابِ الْقُدْرَةِ وَيَقُولُ سُبْحَانَ
 رَبِّي الْأَعْلَى وَمِائَةَ سَنَةٍ بَقِيََتْ فِي حِجَابِ الْعُظْمَةِ وَيَقُولُ
 سُبْحَانَ رَبِّي الْعَظِيمِ وَمِائَةَ سَنَةٍ بَقِيََتْ فِي حِجَابِ الْمِنَّةِ
 وَيَقُولُ لَكَ الْمُنُّ وَالْعَطَا وَالْفَضْلُ وَالْبَهَا وَمِائَةَ سَنَةٍ
 بَقِيََتْ فِي حِجَابِ الرَّفْعَةِ وَيَقُولُ سُبْحَانَ الرَّفِيعِ الْأَعْلَى
 وَمِائَةَ سَنَةٍ بَقِيََتْ فِي حِجَابِ الْغَيْبَةِ وَيَقُولُ سُبْحَانَ
 مَنْ هُوَ غَيْبٌ لَا يَفْتَرُ وَمِائَةَ سَنَةٍ بَقِيََتْ فِي حِجَابِ النِّعْمَةِ
 وَيَقُولُ يَا مُنْعِمُ يَا مُفْضِلُ يَا مُجْمِلُ يَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَمِائَةَ
 سَنَةٍ بَقِيََتْ فِي حِجَابِ الْكِرَامَةِ وَيَقُولُ سُبْحَانَ خَالِقِ التَّوْرِ

وَمِائَةِ سَنَةٍ بَقِيَ فِي حِجَابِ الْمَغْفِرَةِ **وَيَقُولُ سُبْحَانَ**
 ذِي الْفَضْلِ وَالْأِحْسَانِ وَالْكَرِيمِ وَمِائَةِ سَنَةٍ بَقِيَ فِي حِجَابِ
 الْهَيْبَةِ **وَيَقُولُ سُبْحَانَ** ذِي الْمَلِكِ وَالْمَلَكُوتِ وَمِائَةِ
 سَنَةٍ بَقِيَ فِي حِجَابِ الْحَمْدِ **وَيَقُولُ سُبْحَانَ** اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ
يَاهَذَا اغْرَقْنَا جِبِينَا فِي بَحْرِ الْمِنَّةِ نُذْرًا فِي بَحْرِ الْهَيْبَةِ
 نُكْرًا فِي بَحْرِ السَّعَادَةِ ثُمَّ فِي بَحْرِ الْكِرَامَةِ نُذْرًا فِي بَحْرِ الرَّحْمَةِ
 نُكْرًا فِي بَحْرِ الْعِظَمَةِ ثُمَّ فِي بَحْرِ الْمَعْرِفَةِ ثُمَّ فِي بَحْرِ الْمَحَبَّةِ
 نُكْرًا فِي بَحْرِ الشَّوْقِ ثُمَّ فِي بَحْرِ الصَّفَاءِ ثُمَّ فِي بَحْرِ الرِّضَا
 ثُمَّ فِي بَحْرِ الْيَقِينِ ثُمَّ فِي بَحْرِ التَّوَكُّلِ ثُمَّ فِي بَحْرِ الْفِكْرِ
 ثُمَّ فِي بَحْرِ التَّفْوِيزِ ثُمَّ فِي بَحْرِ الْأَسْتِقَامَةِ ثُمَّ فِي
 بَحْرِ الصَّبْرِ **ثُمَّ فِي هَذَا الْبَحْرِ** تِلْكَ لَأَدْنَى نُورَهَا كَانَتْهَا شَمْسٌ
 مَشْهُورَةٌ قَمْنًا شِعَاعِ نُورِهَا عَشْرَةَ أَقْسَامٍ **خَلَقْنَا**
مِنْ جُزَيْئِهَا لَوْحًا وَمِنْ جُزَيْئِهَا قَلَمًا. فَقَالَ لِلْقَلَمِ اكْتُبْ
 فَقَالَ وَمَا أَكْتُبُ فَقَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ
فَإِذَا بَلَغَ الْقَلَمُ بِاسْمِ مُحَمَّدٍ وَضَعَ رَأْسَهُ بِالسَّجْدَةِ مِائَةً

سَنَةً فَإِذَا فَرَّغَ مِنَ السَّجْدَةِ **فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدٌ**
فَأَجَابَهُ اللَّهُ تَعَالَى وَعَلَيْكَ السَّلَامُ يَا قَلَمُ وَالسَّلَامُ
سُنَّةٌ مِنَ الْقَلَمِ وَالْجَوَابُ فَرَضَ لِأَنَّهُ مِنَ اللَّهِ **وَمِنْ جُزْءِ**
خَلَقَ الْأَرْضَ وَمِنْ جُزْءِ خَلَقَ الشَّمْسَ وَمِنْ جُزْءِ
خَلَقَ الْقَمَرَ وَمِنْ جُزْءِ خَلَقَ الْكَوَاكِبَ وَمِنْ جُزْءِ
خَلَقَ الْجَنَّةَ وَمِنْ جُزْءِ خَلَقَ الْفِرْدَوْسَ وَمِنْ جُزْءِ
خَلَقَ شَجَرَةَ طُونِي وَمِنْ جُزْءِ خَلَقَ الْبَحُورَ تَبَيَّنَ اسْمُ مُحَمَّدٍ
 مِنَ الْقَلَمِ إِلَى الْلَوْحِ وَمِنَ الْلَوْحِ إِلَى سَائِقِ الْعَرْشِ
 وَمِنَ الْعَرْشِ إِلَى جَبِينِ آدَمَ وَمِنْ جَبِينِ آدَمَ إِلَى ظِفْرِهِ
 فَعَبَّلَ آدَمَ ظِفْرَهُ وَمِنْ ظِفْرِهِ إِلَى صَدْرِهِ وَمِنْ صَدْرِهِ
 إِلَى قَلْبِهِ وَمِنْ قَلْبِهِ صَعِدَ إِلَى رَبِّهِ يَفْتَحُ بِرَبِّهِ وَيَأْتِي
 بِرَبِّهِ وَيَبْسِطُ مَعَهُ رَبِّهِ **أَعْطَاهُ اللَّهُ تَعَالَى سِتَّةَ كَوَامِلَاتٍ**
أَوَّلُهَا لِيَأْسُ الرِّضَا وَالنَّبَسُ **ثَانِيهَا** رِذَاءُ الْهَيْبَةِ الْبَسْمُ
 وَجَعَلَ تَقْلِينَ الخَوْفِ فِي رِجْلِهِ **وَأَعْطَاهُ** عَصَا وَالْمَحَبَّةَ
 فِي يَدَيْهِ **وَوَضَعَ** عَلَى رَأْسِهِ تَاجَ الْمِنَّةِ **وَعَقَدَ** وَسْطَ أَرْبَعِ
 قَنَدِ

قَنَدِ

مِعْرَاج رُوِّجَ أَفْضَلُ الْفُتْرَةِ مِنْ مِعْرَاجِ نَفْسِهِ فَمَزَلَهُ
 فَخَرَّ كَفَخْرَهُ وَمَنْ لَهُ فَضْلٌ كَفَضْلِهِ وَمَنْ لَهُ شَرَفٌ
 كَشَرَفِ صَلَاتِي اللَّهِ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ آلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَأَوْلَادِهِ وَ
 أَذْوَابِهِ وَذُرِّيَّاتِهِ وَسَلَّمَ كَمَا ذَكَرَ الذَّاكِرُونَ
 وَعَفَّلَ عَنِ ذِكْرِكَ الْعَافِلُونَ وَرَضِيَ اللَّهُ تَعَالَىٰ عَنِ
 أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ أَجْمَعِينَ **شَيْخِ أَيْدِيهِ** قَدَّرَ اللَّهُ سِرَّهُ الْعَزِيزِ
 سُنَّ دَخَىٰ عَمَلِ صَالِحٍ بِرُكَّهٍ سَعَىٰ إِرْبٍ مُجَاهِدَةٍ قَلْبِ سِرِّ مِعْرَاجِهِ
 أَيْرِشَهُ سَيْنُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَىٰ حَقُّ رُوِّزِي قَلْبِهِ اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا
عَارِفِي مَقَامِيهِ مُتَقِيلِرًا نُوْجُونَ إِرْشُورَ لَوْ كَرُمُ قَرْبَلِرِ
 قَمَلِي قَلْبُورَ لَرَّ كُوْكَلِرِي عَارِفُ كُوْكَلِي كِي إِرْدُبُ بِإِذَارِ رَكْرُ
 عَارِفُ لَرُكَ كُوْكَلِرِي مَعْدَتِدُنْ جَوَاهِرُ كَرِهَ سَرَا أُولُورَ لَرُ
نَبِيهِ كَمُ حَضْرَتِ رَسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِوَرْدِ دِي كُرُ
 إِنْ لِكُلِّ شَيْءٍ مَعْدِنًا وَمَعْدِنِ التَّقْوَىٰ قُلُوبِ الْعَارِفِينَ
حَقُّ خَبَرِ وِرْدِ بِيُورِ رَكْرُ وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ فَرُوحُ
 وَرِيحَانُ وَجَنَّةُ نَعِيمٍ جَمَعَ هَذِهِ الرِّسَالَةَ الْمُبَارَكَةَ

السَّرِيفَةِ الَّتِي صَنَعَهَا الشَّيْخُ الشَّيْخُ شَيْخُ سَيِّدِ
 يَحْيَىٰ قَدَسَ اللَّهُ رُوحَهُ بَعْدَ تَفَرُّقَتِ
 أَوْرَاقِهَا وَأَنْطَمَسَتْ خُطُوطُهَا
 بِتَوْفِيقِ اللَّهِ تَعَالَىٰ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ بْنِ مَوْلَانَا
 سُلَيْمَانَ خَوْجَمِ الْمُقَلَّبِ بِصِنَا الْيَسْرِيِّ
 تَذَكَّرَ الْأَخْوَانَ فِي الدِّينِ وَطَمَعًا
 فِي رِضَاءِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
 وَصَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ سَيِّدِنَا
 مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ
 أَجْمَعِينَ الطَّاهِرِينَ
 الطَّاهِرِينَ
 نَم

شیخ مصر قدس الله سره الغریز حضرت زین العابدین علیه السلام جواب بوجه تخریر و تدریس
 لبس
 سوال صوفیہ بز اللہی کور روز دیر دینا دہ بود رسول اللہ صلی علیہ و آلہ و سلم
 ماخیز جواب ملک و کلد و بوند بز اللہی کور روز دیر کلدی بز اللہی بوز
 و آثار قدرتی کور روز دیر بخمسہ حقیقہ کہنہ ذات باری کور و تکرار
 فرزند لا تَدْرِيكَ الْاَبْصَارُ وَ هُوَ يُدْرِكُ الْاَبْصَارَ وَ هُوَ بِغَيْرِ عِلْمِهِ
 وَالسَّلَامُ بِوَرْدِيكَ اَجْمَدُ اللهُ كَانِكَ تَرَاهُ فَاِنَّ لَكَ تَرَاهُ فَاِنَّهُ بِرَأْسِ
 یعنی اللہ تعالیٰ بہ عبادت ایلک اللہ تعالیٰ کور کبی اگر سن انی کور فرس
 تحقیقا اول سنی کور دیری بو دہمید عبادت احسان مرتبہ سیر بوند کور
 بز اللہی قول فی احسان مرتبہ سزہ ایدہ زرد یکدر حضرت علی کرم اللہ وجہہ
 لَوْ كَشَفَ الْعَظَاءُ مَا از دَدْتُ يَقِينًا یعنی بن اللہی شویہ بدم واکلد مکہ اگر کور
 پردہ فلغہ اید بز اللہی کورہ ایدم همان بلد و کم کبی کور دم واکلد غم کبی بوز
 بلد و ملک واکلد غمک هیچ خلاقی ظهور ایدر ایدی بوسوزون د وینا دہ کور
 اکلدی بوکلماک صاصی خود حضرت علیدر اول بوم دیکلن غیر بوز اولیہ السلام
 کلور فہم ایدہ سوال بوسوزلر بوندہ یلان اولر فی جواب اولور کرم کونہ
 دینا سنی کور دکوہ بن کونی کور دم دیسہ جابز در مع ہذا کونی کور ہذا
 متا اللہ آینہ الورس اچکدہ بر صورت کور رس و بوز کبی کور دم در سن
 کور کونہ کوز بوزون دکل ایدو کبی بیلور اکن بوسوز خود یلان دکلر

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

سوال جوئی کور دہ و آثار قدرتی کور ایدہ انی ہر کس کور بوز خود بز کور روز دیر فرخیز
 سلب ایدر جواب شوندر کم کور دیر نہ ایدو کمن کمدیر کور عید کور دہ بلکہ بلدی
 کور مدی بر کمہ بز زمان حلوا یسہ ایدو کی حلوا ایدو کیں کمہ بن او کور نمش اولسہ
 و کمہ دہ انکا دیمش اولسہ حلوی ایل مدح ایدو کجہ بوز کون بر حمرن انشی دایم
 انی حلوا یا قدرتی کبی یا قرعیا انی نزرہ بولور بن دیو استر کوز سوال بوز بولور
 بعضاری بز نہ جہنم کور قرز و نہ جنت استر دیر بوز سوز خود کفر در
 جواب سوز کفر اولدی جہنم کور قویوب جنتی بکیمک بوندن اولور بہ در
 بوندن خود مراد کوی اول دکلر بلکہ مراد لری یارب سن بز جوی کور وار
 ایلویوب وجودہ کتور دیکل کند و کہ عاید اولور بز فائدہ اچون دکلر سن
 امید بزہ لایعہ اولاندہ بوز کم سکا قول فی کند و مزہ عاید اولور کسب
 اچون ایتیمہ وز بلکہ انجہ سنک ضاک اچون ایدہ بز بزم سنکلم یعنی شراف
 بوقدر کم جنت اچون یا خیری اچون ایدہ بوز اگر چہ سن ان اللہ اشقی من المؤمنین
 انفسہم و اموالہم بان کہم الجنة بوز درک اول سنک خواصہ قدر لک
 ایلہ بویوزدن بر معاملہ نزولتہ کدر کہ الطاف عالی نہایہ کی و کمال رحمت
 بی غایہ کی اندرہ بویوزدن بر اظہار دد بوحسہ ہاشا سن بیع و شرادن
 فز حسن و بز عبادتی خالصا فخلصا سنکچون ایدہ در اگر ارا بوردہ
 جنت و جہنم اولسہ بزم لایق عبادت جنت و جہنم قویوب و جبار معہ سکا مقوض
 بر امر در ہر نجب دلرسن ایدہ ایدرسن جنتہ قویبار سن سنک فضلکدر بزم

بزم عباد تمزدن دکلر جهنم قوارستن عدلکدر حاشا ظلم دکلر ظلم غبرک مکلنده
 فضولی تفرقه اولور ملک ایه جمله سنگدر اوله اولسه کیف مایشاء ظلم
 اولمز ایشته صوفیون اوسوزدن مرداری بودر غیری دکلر
 فدا خونکار الملقب بحسبی عقیله عن

رباعی
 سو آنی کم او در محبوب سبحان بوجالم تهر کبی دورین ای جان
 ای جانلقی ایچن اره ای دوست انکه بولور سین وصل جانان
 ای بولمز ایسلای بو قدر کفا بول بولان ای بولور هر درده دران
 شغل توصل کم عشق جانان ایه زنده اولما
 صورت بجهاندر اول قلمی طلب اذن صفا

Süleymaniye Müftühanesi	
№	Wac Mahmud
№	2283
Eski sayı No	

Handwritten signature and notes in Ottoman Turkish script, including the name 'Wac Mahmud' and the number '2283'.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı:Abdulkadir BAYRAM

Uyruğu: T.C

Doğum Tarihi ve Yeri: 13.07.1985 Kayseri

e-posta: akbayram.38@hotmail.com

EĞİTİM

Derece Kurum Mezuniyet Yılı

LisansErciyes Üniversitesi2009

Yüksek LisansBozok Üniversitesi2012

İŞ TECRÜBESİ

Tarih Kurum Görev

Ocak 2012Sivas Cumhuriyet ÜniversitesiAraştırma Görevlisi

YABANCI DİL BİLGİSİ

Yabancı Dilin Adı KPDS (60)